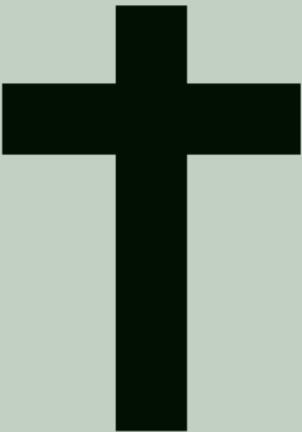

El Nuevo Testamento
en mixe de Coatlán

New Testament in Mixe, Coatlán (MX:mco:Mixe, Coatlán)

El Nuevo Testamento en mixe de Coatlán

New Testament in Mixe, Coatlán (MX:mco:Mixe, Coatlán)

copyright © 1976 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Coatlán Mixe (Mixe, Coatlán)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Coatlán [mco], Mexico

Copyright Information

© 1976, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Coatlán

© 1976, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
4190de74-18ab-52cf-ba4e-5f99ab05892f

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	60
SAN LUCAS	102
SAN JUAN	163
HECHOS	216
ROMANOS	271
1 CORINTIOS	301
2 CORINTIOS	330
GÁLATAS	350
EFESIOS	362
FILIPENSES	373
COLOSENSSES	380
1 TESALONICENSES	387
2 TESALONICENSES	393
1 TIMOTEO	397
2 TIMOTEO	404
TITO	409
FILEMÓN	413
HEBREOS	415
SANTIAGO	435
1 PEDRO	442
2 PEDRO	450
1 JUAN	455
2 JUAN	463
3 JUAN	465
JUDAS	467
APOCALIPSIS	470

SAN MATEO

Jaayhui'my Jadu'n Nej Jesucristo Ytun Yjajt̄i

Je Jesucristo ymij'ap ymijteedy

¹ Cham ngapxa'ñ nmíydäga'ñiçch pín Jesucristo y'ap'ajt yteedy'ajt jadu'n nej yhui'my jaybety. Jesucristo je' oy ap'adyii teedy'adyii David etz Abraham.

² Abraham oy ung'adyii Isaac. Isaac oy ung'adyii Jacob. Jacob oy ung'adyii Judá etz y'ajchytjc y'uchytjc. ³ Judá etz Tamar oy ung'adyii Fares etz Zara. Fares oy ung'adyii Esrom. Esrom oy ung'adyii Aram. ⁴ Aram oy ung'adyii Aminadab. Aminadab oy ung'adyii Naasón. Naasón oy ung'adyii Salmón. ⁵ Salmón etz Rahab oy ung'adyii Booz. Booz etz Rut oy ung'adyii Obed. Obed oy ung'adyii Isaí. ⁶ Isaí oy ung'adyii rey David. Je rey David je' oy ytöxyijc'adyii huidi anajty Urías ytöxyijc'ajtpy. E je' ajcxy y'ung'ajti Salomón.

⁷ Salomón oy ung'adyii Roboam. Roboam oy ung'adyii Abías. Abías oy ung'adyii Asa. ⁸ Asa oy ung'adyii Josafat. Josafat oy ung'adyii Joram. Joram oy ung'adyii Uzías. ⁹ Uzías oy ung'adyii Jotam. Jotam oy ung'adyii Acaz. Acaz oy ung'adyii Ezequías. ¹⁰ Ezequías oy ung'adyii Manasés. Manasés oy ung'adyii Amón. Amón oy ung'adyii Josías. ¹¹ Josías oy ung'adyii Jeconías miid y'ajchytjc y'uchytjc. Huin'it Babilonia jääy oy mach je israelitas jääy. Chi minicxy jim Babilonia y'it.

¹² Jim ma je Babilonia y'it, jim Jeconías oy ung'adyii Salatiel. Salatiel oy ung'adyii Zorobabel. ¹³ Zorobabel oy ung'adyii Abiud. Abiud oy ung'adyii Eliaquim. Eliaquim oy ung'adyii Azor. ¹⁴ Azor oy ung'adyii Sadoc. Sadoc oy ung'adyii Aquim. Aquim oy ung'adyii Eliud. ¹⁵ Eliud oy ung'adyii Eleazar. Eleazar oy ung'adyii Matán. Matán oy ung'adyii Jacob. ¹⁶ Jacob oy ung'adyii José huidi oy ñäy'adyii María. E je María oy ung'adyii Jesús huidi yxii Cristo.

¹⁷ Jadu'n oy ñicxy majmactz najtzquëxi' Abraham ixti David. Ma je David jamajmactz najtzquëxi' chi je israelitas jääy yajtzimy yajmajch ma Babilonia y'it, e nañ jamajmactz najtzquëxi' chiini oy ymiñ yja'ty je Cristo.

Jesucristo yma'xung'ajtin

¹⁸ Jadayab capxy ayuc jadu'n nej ymiñ yja'ty je Jesucristo. Jesús ytaj, huidi anajty yxii María, yi' ti anajty ycapxtyung'ixy co ypiigaangixy miid José; e ma anajty ca'ni ñaybudigíiyigixy, chi María oy y'ungdzimigy miid yi Dios yjhui'ñ ymic'ajt. ¹⁹ José, yi' ñäy, hue'anajty yi' yajpaty janch tudägy. Ca'anajty xihua'ñ María mayjäyjoty. Hue' janchtiy yhuinma'ñybaty co ixmadza'ñ ayüch ameech ca'pin yajnejhui'hua'ñ. ²⁰ Huin'it ma jadu'n anajty nihuinmayi, chi Huindzin Dios tüt y'ángel ñayquëxi cumäyjoty ma José, chi ñimaayi:

—José, David y'ap y'oc, ca' mijcajee mdzachhuinmay nej m'octöxyijc'adiiyb María, com yi' y'ung huidibi yajma'xung'adamy hue' miid Dios yjhui'ñ ymic'ajt yicixpi. ²¹ Yi' ypadamy tüt y'ung e mximöhuipy Jesús. Jadu'n yi' xi'adiiyb com jégix co yi' yajpocyñihuädzam ñaax ycajp.

²² Tüg'óciy jada ytundaayi yjajtaayi yciixy yca'pxy jadu'n nej je Dios anajty ti nimäy je profeta, je jääy huidi Dios y'ayuc najtzcapxiyi'p ma anajty jadu'n yjaybetyity:

²³ Je töxyjääy huidibi ca' yeydijc miiddzinäy hue' je' ung tzimic'ip. Chi ypadamyb tüt je y'ung hue' je' yxii'adaanip Emanuel.

Emanuel hue' yhuimbídzimy Dios miid iich ajt.

²⁴ Co José ymäyhuijy, chi cuyduñ jadu'n nej anajty Dios y'ángel ti nimäyii, chi huoy María jadu'n nej jihuüy töxyijc'adyii. ²⁵ Per ni ca' ajcxy jadu'n chinaay jadu'n nej jääy ypicy chinäy ixti cooni oy María y'ung yajma'xung'aty. Chi yxiimoy Jesús.

2

Madza' ni'ixpigiiyb oy co'ixiygixy pi'c'ung

¹ Jesús yma'xung'aty ma tūg cajp huidi yxii Belén, jím ma Judea ñaaxjot, huin'it co anajty Herodes yrey'aty ma yi' jimbi naajjot. Chi huin'it yja'ty ma Jerusalén cajp nijéjity yëydijctiç huidibi anajty ti choñ ma xii ypidzimy, yi' huidibi anajty ajcxy xii madza' ti ni'ixpigiiygixy. ² Chi ajcxy yajtiy:

—¿Ma je judíojäy yreye tiiibi yma'xung'aty? Ti iich ajcxy n'ijxi yi' ymadza' jím ma xii ypidzimy, e yi' iich ajcxy ya miñ nhuindzigiñhuaangixy.

³ Co je rey Herodes jadu'n midoojy, chi ooy ytigiiy tajpi maybi miid tūg'óciy cajpjäy jím Jerusalén. ⁴ Huin'it je rey huomujctay tūg'óciy teedytiç huindzindiç huidibi anajty yaj'ixpijcp yi' Dios yley, chi yajtiy ma anajty yma'xung'adañ yi' Cristo. ⁵ Chi ajcxy y'adzooy:

—Jím Belén ma Judea ñaaxjot, com Dios y'ayucnajtzcapxiyyibi jadu'n je' cojaay:

⁶ E miich Belén, mabi Judea ñaaxjot, mij'ajtp mgix'ajtp ca'ydi jac huidi naax jac huidi cajp, com ma miich chona'ñ tūg Huindzin huidi ane' mam yi' israeljäy.

⁷ Huin'it Herodes oy yajhuoyii ameech huidibi anajty ti ijxcixy yi' madza'. Chi tiybijcy yajxon mina anajty oga'n ti ijxcixy je madza'. ⁸ E huin'it ajcxy quejxy jím Belén. Chi jadu'n nimay:

—Nícxix jím e ocnidü ocyajtiugixy je pi'c'anäg; e co anajty ti mbatcixy, miñ miich ajcxy xyajniñmáyagixy ich jaydëbi iich nicxy nañ jadu'n nhuindzigiñyich.

⁹ Co jadu'n rey najtzcapxiyday, chi ajcxy choñ. E je madza' tiiibi anajty ijxcixy ma xii ypidzimy, chi ajcxy ijxy jayip je' anajty ñicxy ma je' ajcxy, ixti coni oy je madza' yhuäcixpy ma anajty je pi'c'anäg yajpaady. ¹⁰ Co je rey ixpicityjc jadu'n ijxy yi' madza', chi ajcxy oy janch jotcuje ñayjihuijy.

¹¹ Co ajcxy ytijctgiyy, chi ajcxy ijxy je pi'c'anäg miid ytaj je María. Chi jada' ajcxy ñaygojxitinaydaaci huindzigiyy ojadajty ajcxy je pi'c'anäg. Chi ajcxy yaj'ahuach yxuumu aguejtucy abijctucy, chi ajcxy yajpidzimy oori, poom, etz tūg tzoy huidi yxii mirra. Chi ajcxy moy je pi'c'anäg. ¹² Chi cumäjyjoty ajcxy nimaayı co'ca' huaad yhuimbijtcixy ma Herodes, chi ajcxy ñicxní ma ycapp, jüyöññaycxy je Herodes, huingbi tü'aa ajcxy ycuyníñicx.

Co José etz María yqueegyñicxcixy Egipto

¹³ Co je rey ixpicityjc ajcxy yhuimbijtaayñi, chi cumäjyjoty José ijxy tūg Dios y'ángel, chi ñimaayı:

—Pidiç, nicx jím Egipto ñaaxjot miid yi' pi'c'anäg etz miid yi' ytaj, e jím mhuimipy ixti cooni iich miich nimähuipy. Com yi' Herodes y'ixtähuamy yi' yi' pi'c'anäg e yaj'öga'ñ yi'.

¹⁴ Chi huin'it José ypidigý miid tzooñ coodz je pi'c'anäg miid ytaj, chi ajcxy ñicxy jím Egipto. ¹⁵ Jim ajcxy y'ijty ixti cooni oy yögy je Herodes. Jada je' jadu'n yajcuydun jadu'n nej Dios anajty ti yminañ ma yi' y'ayucnajtzcapxiyyibi: "Jim Egipto iich n'ung ti nhuoy."

Herodes pidacy y'ane'min co huen pi'c'anäg yaj'öctäyii ajcxy

¹⁶ Co Herodes oy huinmañ yajyöy co ti anajty ooy yhuin'ññyii je rey ixpicytjc ajcxy co ca' anajty ti ñihuimbidyii, chi ooy yjot'ambijcy, chi ni'anemdiy co huen nicxy jim Belén etz majaty cajp mihuingon Belén, yaj'öctaaygixy tüg'óciy yi pi'c'anäg huidibi mejtz jimijt etz huidibi ca'ni nigootoy mejtz jimijt. ¹⁷ E jadu'n jada yajcuyduñ jadu'n nej anajty Dios y'ayucnajtzcapxiybi, je Jeremías, anajty ti coajaay:

¹⁸ Jim Ramá yajmidoy co anajty chachjiy chachyäxy jää ajcxy; yi Raquel tzachjiybz tzachyaaxp miid y'ung ajcxy ycixpi, ca' ajcxy anajty yjotcujc'aty miid co anajty y'ung ti y'öctäy.

¹⁹ Co oy y'öcni Herodes huin'it jim Egipto, Dios tüg y'ángel ñayguëxici cumäyjoty ma José. Chi ñimayi:

²⁰ —Pidiç, miidnicx yi pi'c'anäg etz yi' ytaj jim ma yi Israel ñaaxjot jadügtocy com ti y'öctaayñi yi huidibi anajty yaj'ögam yi pi'c'anäg.

²¹ Huin'it José ypidigý, miid nicxy yi pi'c'anäg etz yi' ytaj jim ma Israel ñaaxjot. ²² Per co José nejhuiy co je Arquelaoyi' anajty jim ane'mb jadu'n nej anajty je yteedy Herodes, ooy chigiiy nej ñicxip jim. E co jadu'n anajty ti ycumäy co ca' jim ñicxip, chi ajcxy ñicxy jim Galilea ñaaxjot. ²³ Co jim yjäty, chi jim chinaydacpicy ma je cajp huidi yxi Nazaret. Jadayaabi je' jadu'n tun jahti jadu'n nej anajty ycojaayity ma Dios y'ayucnajtzcapxiybi ñecy co Jesús xiñadiiyb Nazareno.

3

Juan el Bautista y'ayuc capxhuäcxy ma tiidz naax it

¹ Huin'it tiempo nañ jadu'n Juan je Bautista (huidibi jää yajniibejtpi) ymiñ tüg tigidum ma Judea ñaaxjot capxhuäcx Dios y'ayuc, ² yminañ:

—Jothuimbijtcix ma Dios com yi Dios y'ane'min huingoniñ yi'.

³ Jada Juan yi' je' huidibi je profeta Isaías nigapxy yminañ:
Jim mijtidum yajmidoy tüg ayuc minañ: "Ni'ixiyygixy yi mHuindzin ytü'aa, ni'ixiyygixy tüg tü'aa tiyybi."

⁴ Je Juan hue' anajty yhuit'ajtpy iyujc nübjc (huidibi jää ytijpy camello) e hue' anajty yhuiñip iyujc ac, e yi' anajty yjicxy'ajtpy mu' etz tijaty iyujc pag jim tüg tigiduum. ⁵ Chi chooñ jim Jerusalén jää etz tüg'óciy huidijaty tzinaayb ma Judea ñaaxjot, nañ jadu'n huidijaty tzinaayb ma Jordán mijniiba', ñicx ajcxy ma Juan amido'ítjyi yi' y'ayuc. ⁶ Co anajty ajcxy nigapxtaaygixy yi' ypcy huidi anajty ti tundigooygixy, huin'it anajty ajcxy Juan yajniibedyii ma Jordán mij niñ.

⁷ Per yi Juan y'ix co may fariseo jää etz saduceo jää miñ anajty ajcxy niibejtcixy, chi ajcxy nimay:

—Miich ajcxy, m'ajuuugy m'amigüg ahua'n iyujc! ¿Pin ti xyajni'ixiyygixy nej jëbi huad mgögueccixy yi ayo'n huidibi huingomb? ⁸ Yajxon jää'ajtcix tiyldudägy huen niguëxig y co ti mjothuimbijtcixy. ⁹ Ca' jadu'n mdzachminaangixy co Abraham xy'ap'adyii xy'oc'adyii. Hich miich ajcxy yam ndimníimaayb co Dios ixti jëbi yi' ya'jap'adyii yaj'oc'adyii Abraham jada tzaajot ca'ydi miich ajcxy. ¹⁰ Yi' jach ni'ixi'yi' y'ijtni ma quipy y'ijx, tüg'óciy quipy huidi ca' oy ytim'aty yajpujxp yi', e chi jada' yajnögy jiinjoty. ¹¹ Hich, janch yajniibejtpich miid niñ, yi' yi' jadu'n nej tüg ixpejt co ti mjothuimbijtcixy; per jacminamb tzojc huidi ajcxy xyajniibedipy miid Dios yjihuiñ etz miid

jiiñ. Je' ymiid mic'ajtin etz cötujcín, nügi ca'ydi iich, ni xycapaadyich nicxy ycig nyajtecyjendügyich. ¹² Ymiid mic'ajtin pijc-huácxamy yi jay jadu'n nej jay huimbojy moc, abicy pidäga'ñ actz, abicy moc pajc. Yujcpga'ñ moc pajc ma tze'x ninögihua'ñ yi moc actz moc jaam jiinjoty ma je jiiñ huidibi nicaminaaxii ycapich.

Co Jesús ñiibejty

¹³ Huin'it Jesús chooñ ma Galilea ñaaxjot, chi ñicxy ma Jordán mij nii ma anajty Juan yjääyajniibejty, niibedam anajty yi' nañ jadu'n. ¹⁴ Juan ca'jadam'aixiy, chi nimay Jesús:

—Iich miich ixipy xyajniibejtpich, ¿e miich mimb ma iichi?

¹⁵ Chi Jesús y'adzooy:

—Jadachambi oc'aixi jadu'n, com ooy yi' ycopityity co nguydundayim tüg'óciy tiibi Dios xyaj'anemim.

Huin'it Juan a'ixiy chi yajniibejty Jesús. ¹⁶ Co Jesús ñiibejttay, chi Jesús ijxy Dios yjhui'ñ ñigidägyii jadu'n nej tüg pi'cmuuxy. ¹⁷ E huin'it yajmidoy tzajpcíxy tüg ayuc ymina'ñ:

—Jada je' iich n'unng'ajtypich huidibi ooy ndzoccyich huidibi ooy miid jotcuje nayjhui'yiijich.

4

Je mujcu' tuñ ijxta'ni Jesús

¹ Chi Dios yjhui'ñ yajniicxy Jesús mijtigiduum jaydëbi je ca'oybi yjot'ixiyb yhuinma'ñ'ixiyb. ² Jim y'ijty jaygay huixchigui'px xii huixchigui'px tzuum, e huin'itni ooy yiböccodyii. ³ Chi je ca'oybi nimijhuägy Jesús ocjot'ixa'ñ oc-huinma'ñ'ixa'ñ, chi nimay:

⁴ —Pen Dios miich xy'ung'ajtp, nima' jada tzaa huen naygojyii tzajcaagy.

Chi Jesús y'adzooy:

—Jaybety jadu'n ymiñ ma Dios ñecy: “Ca'p jay tzajcaagyt'i'ajty nitzinähuiipy, nañ jadu'n nitzinähuiipy tüg'óciy yi ayuc huidibi Dios ycapxp.”

⁵ Chi je ca'oybi miidnicxy Jesús jim Jerusalén, chi ymiidpejty tzajptijc cödum. ⁶ Chi nimay:

—Pen janch co miich Dios xy'ung'adyii, cödijpnax jiiby naaxcíxy, ca' yi' nej mjadipy com jaybety jadu'n ymiñ co jadu'n ymina'ñ:

Dios yqueyyp yi' y'angeles jigix xycuend'adipy xyhuidzipy miid yci', ca'ydi ninej mgönepy ma tzaagop.

⁷ Chi Jesús y'adzooy:

—Nañ jadu'n ymiñ jaybety: “Ca' mjot'ixipy muhinma'ñ'ixipy yi muhindzin Dios.”

⁸ Jadüg'oc je ca'oybi ymiid'ajty Jesús ma tüg copr'lcx janch cijxpi, e jim yajni'ixiyday tüg'óciy naax cajp co ooy miidity oy'ajtin etz mic'ajt. ⁹ E chi nimay:

—Iich jada miich nmoydähuipy tüg'óciy, pen miich cojxtina' xyhuindzigiyich xy'ojadatyich.

¹⁰ Huin'it Jesús y'adzooy:

—Huinhüactutich miich mujcu', com jadu'n yjaybetyity: “Tügpajc yi mHuindzin Dios yi' muhindzigihuiipy m'ojadadipy.”

¹¹ Huin'it je ca'oybi huinhüactucy Jesús, chi Jesús ñimiini ángeles ycuend'ajti.

Jesús ytung yajtzondacy jim Galilea

12 Co Jesús nejhuiiy co Juan ti anajty yajpidägy pujxtigoty, chi yhuimbijtni jadüg'oc jím Galilea. **13** E ni ca' yhui'miiy jím Nazaret, chi fiicxy jím Caper-naum, jím ma Zabulón etz Neftalí y'it. **14** Jada je' jadu'n tuni jajti jadu'n nej Dios y'ayucnajtzcapxiiybi Isaías anajty ti cojaay:

15 Zabulón etz Neftalí ñaaxjot. Je tü'aa huidibi mejypa' huidibi a'oy'amy ma Jordán mij nii. Jím Galileajäy chínäy huidibi ca' yjudiojäiy.

16 Yí jay ajcxy huidibi jím tzinaayb agootzuuby ijxpaty ajcxy tüg tiicxin jajin. Je huidijaty anajty ajcxy tzinaayb ma je jibicpi y'aniciy, chi ajcxy ycodicxiy tügi tiicxin jajin.

17 Ixti huin'it Jesús ytigiiy ayuccapxhuäcxp yminañ:
—Jothuimbijtcix, yajmingix yajmejtzcix mjot mhuinmañ ma Dios, com yí Dios y'anemir huingonip yí.

Jesús nimay nimidaax je acxmajtzpi: "Pajamgich"

18 Jesús tüöyb anajty ma Galilea mejypa', co ijxpaty metz yëydijc ac tüg quëxpí, hue' anajty yí je' je Simón, huidibi nañ jadu'n yxii Pedro, e je jadügpi hue' je' anajty Andrés. Acxmadzi anajty ajcxy yí' ytung'ajty e jím anajty ajcxy yí' tzachniigöhuich y'acxmadzi'ñ. **19** Chi Jesús nimay ajcxy:

—Pajamgich, iich miich ajcxy nyajni'ixihiupy nej jay myaj'ixpigipy je Dios ytí'ajt.

20 Huin'it je' ajcxy ixmajtzay tüg'óciy yí' acxtzaay, chi ajcxy panicxy Jesús.

21 Hueeni jac'amijci'm Jesús ijxy janimetz Zebedeo ajcxy ymang, je Jacobo etz Juan. Jím anajty yí' ajcxy ma tüg barco miid yteedy, yí' anajty ajcxy yí' jím chach'adagiib yí' huidibi mi'acxmajtzcixy. Chi ajcxy Jesús yhuoohui. **22** E huin'it ajcxy ixmajtzay je barco etz yí' yteedy, chi ajcxy panicxy Jesús.

Jesús yaj'ixpicy mayjäy

23 Huidijttay Jesús ma tüg'óciy Galilea ñaaxjot, yaj'ixpicy jay majaty je nay-mujctac cajp cajp. Capxhuäcxy yí' Dios ytí'ajt etz nañ jadu'n pa'mjäy yajtzocy huen ytímyhuidipá'mity anajty ajcxy ymíid. **24** Chi Jesús oy yajnejhuiyñi ma tüg'óciy yí' Siria ñaaxjot, e chi ajcxy miidmiñ ma Jesús tüg'óciy huidijaty anajty ajcxy ca'oybi miid, etz huidijaty anajty ajcxy cixuxy tecyxuxy, chi Jesús yajzoocyt. **25** Huin'it Jesús ypanicxi mayjäy huidijaty anajty ajcxy tzinaayb ma Galilea ñaaxjot etz yí' Decapolis jay, nañ jadu'n Jerusalén jay etz huidijaty tzinaayb ma Judea ñaaxjot, nañ jadu'n huidijaty anajty ajcxy tzinaayb a'oy'amy ma Jordán mij nii.

5

Je tiy'ajt huidibi Jesús ycapx ma tüg cögop

1 Co Jesús ijxy tüg'óciy je mayjäy, chi niçxy ma tüg copniçx, e chi jím y'ixtacy. E huin'it je' y'ixpijcpidijc ajcxy yjübigiiy. **2** Chi Jesús ytigiiy yaj'ixpijcp yminañ jadu'n:

Je piñjaty ajcxy jotecújcip

3—Janch jotecuyc je jay ajcxy huidibi nejhuiybi co yajmayajtpy Dios y'oy'ajt, yí' ajcxy paatip Dios y'anemir.

4 Janch jotecuyc je jay ajcxy huidi yajpatp taj may, yí' ajcxy yajmöhuam jotecuyc'ajtin.

5 Janch jotecuyc je jay ajcxy huidibi yung naxpy jay'ajtp, yí' ajcxy padaamb tüg'óciy je huidi Dios ti yaj'ahuanñii.

6 Janch jotcujc je jäy ajcxy huídibi cuydunamb huídibi Dios chojcpy, Dios yi' ajcxy pubediib.

7 Janch jotcujc je jäy ajcxy huídibi pa'ayoob huenyimpinjäity, Dios nañ jadu'n ajcxy pa'ayohuiib.

8 Janch jotcujc je jäy ajcxy huídibi huädz yjot yhuinma'ñ, yi' ajcxy y'ixipy yi Dios.

9 Janch jotcujc je jäy ajcxy huídibi ca' ti tzip tzojccixy, com yi' ajcxy Dios ung'adiib.

10 Janch jotcujc je jäy ajcxy huídibi yajnixiicp yajnigapxp miid je Dios ytiy'ajt ycxipi. Yi' ajcxy idamb ma Dios y'anemín.

11 Janch jotcujc miich ajcxy co jäy jibic xytungixy co nigoob xyñilhuamebjctixy etz capxcixy huídijaty ca' ytiy'ajtity miid iich ycxipi.

12 Xondaaccix jotcuj'ajtcix co mbadaangixy tüg oy'ajtin jiiby tzajpjoty. Nañ jadu'n ajcxy ixhuídijty pahuidijty je Dios y'ayucnajtzcapxiybi jecy'ajty.

Miich ajcxy je tudägyjä ya naaxhuiñ

13 Jadu'n nej caan ca' yajpüch je tzüch jiicxy tim jadu'n miich ajcxy myaj-paady ya naaxhuiñ. Pen je caan ca' miid ti xücx'ajtin, ¿nej jébi nyajtuunim? Ca' y'oc'oyyajtunity, chi yajnajtxidiyñi, chi yhuaani tembejt hua'cpejt.

14 Oc'ix tüg je cajp jim copcix, ca' jébi mhuijtzüdzim mgoyüdzim. **15** Co tüg jiin nyajtoyicim, ca' huaad tu'tz ngöjujpim. Hue janchtiy co nyajttxim cix, huin'it jébi xycodictxaayim jadu'n nej ajt nyajpaatim ma tijc. **16** Nañ jadu'n miich ajcxy mdzinaaygixy tudägy ma ajcxy je mayjäy jaydëbi ajcxy ixipy je oybi hudi miich ajcxy mdumyb. Huin'it ajcxy ojadadipy je mDios teedy huídibi jiiby tzajpjoty.

Jesús yaj'ixpicy nej yi' yi Dios ycötujcin

17 Ca' mhuiimay co iich ti nmiñich ya co nbigaanich je Dios y'ayuc je' huídibi anajty ti jaay Moisés etz je profetitijc. Ca' iich nyajmijaagixa'ñ je cötujcin, iich ti nmiñich co nguyuduna'ñich jadu'n nej ymiñ jaaybety. **18** Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy, je huídibi mimbi jaaybety jadu'n tundáhuam jajtähuam. Ni tüg letra oy mabaad ymúdzity niçxy ycayajcuyduñ. **19** Je jäy huídibi ca' nimidooy je Dios ytiy'ajt oy yjadam mutzjaty etz yaj'ixpicy jäy jadu'n, je' ajcxy padamb je mutzpi tigiydac ma Dios y'anemín. Paady je jäy huídibi yaj'ixpicy jadu'n nej tiy'ajt ymina'ñ, e paduñ jadu'n nej yaj'ixpicy, je' ajcxy padamb tüg je mijpi tigiydac ma Dios y'anemín. **20** Iich miich ajcxy nimaayb, pen ca' miich ajcxy jac'oy mdungixy ca'ydi fariseos etz esribas ajcxy, ca' nimina mdig'hiupy ma Dios y'anemín.

Jesús yaj'ixpicy co cap' huaad piñ yjotmädy

21 Miich ajcxy mnejhuiygixy jadu'n nej yi m'ap mdeedy ajcxy ayuc yajhui'my: "Ca' jäy myaj'ögip; e piñ anajty jäy yaj'öcp ypaadip je tza-achypi." **22** Iich miich ajcxy jadu'n nimaayb pinjaty ymigügtijc mijotma'tp, je' Dios tiydunaanipy; e piñ ymigüg xiidijp tzuudijp, yajtiydenipy je' ma Dios tiydundac; e piñ ymigüg tzuudijp locidijp ayo'ndumb, je' y'ity co niçxip ayooodactuuby.

23 Pen myajnicxpy miich mhuindzig'iñ ma Dios ytijc, e pen jim jäymetzgodyii co mmigüg ti xyhuin'innaxy ti xyhuincapxynaxy yinjaty hueenjaty, **24** jim myajhui'm je huindzig'iñ ma je altar yhuinduu, e niçx jayijp nayyaj'oy'ihui miid je migüg, huin'it mhuimbedip e chimgiyecy je mhuindzig'iñ.

25 Tzojc naygapxjotcidägi miid je midzip, pen yam miid tüyöy ni'am tü'am, ca' jecyiy co je midzip xyciyegip ma juez, e je juez xyciyegip ma je policia, e je' nicxy xypidägy pujxtigoty. **26** Janch tiy'ajt iich miich nimäy co ca' jiiby mbidzimipy ixti cooni mgüejtähuipy je meeñ.

Jesús yaj'ixpicy co ca'p ndundigooypy miid huingbi töxyjäy

27 Miich ajcxy mnejhuiyb co jecyip tiy'ajt yminañ: "Ca' mmidundigoyipy huingbi töxyjäy." **28** Iich miich ajcxy nimaayb, pen ji pin huindicxy tüt töxyjäy, e jot'adiiyb nejjatty, ti je' anajty nitundigooyiñ ma yjot yhuinmañ.

29 Pen yi mhuin a'oy'amybi xyajtundigoyamb tim yajpidzimb; jac'oy co tüt'ido'mbi mhuin ytigoyipy ca'ydi co cixyac'px mnincipi jinjoty. **30** E pen yi mg'i a'oy'amybi xyajtundigoyamb tim ipux etz najtzibibi jiguem; jac'oy co tüt mg'i ytigoyipy ca'ydi co mminicipi metz mg'i jinjoty.

Jesús yaj'ixpicy co jäy ca'p huaad ytöxyjc ixmach man'ajting'ixy

31 Nañ jadu'n ymiñ jaaybety: "Pin ixmajtzp ytöxyjc, huen möhüipy tüt necy ti ycipi co ñay'ixmájitzigixy." **32** Iich miich ajcxy nimaayb, pen ji pin ixmach ytöxyjc, e ca' anajty ti ytundigooy miid huingbi yëydiç, je yëydiç anajty nigiydeyiyb ytöxyjc co anajty ytundigooy miid huingbi yëydiç; pin yëydiç pijcp miid je töxyjäy huidibi anajty ti yaj'ixmach, pocytumyb je' anajty.

Jesús yaj'ixpicy nej nguyduunim ti:b'i n'ahuani:yim ma Dios yhuinduu

33 Miich ajcxy mnejhuiyb nej jecy'ajty m'aptijc mdeedytiç ajcxy yajnimay: "Ca' nigo ti m'ahuanihuipy, mguydunipy jadu'n nej anajty ti mmimañ."

34-36 Per iich miich ajcxy nimaayb: ni mga'ibaadip ni mgacapxpaaadip; ni mgamina'nip; "y'ijxpy tzajpjotypi," com yi' Dios chinaydac. E ni mgamina'nip; "y'ijxpy naaxhuiyb'i," com Dios yajpatp oy ytimymaajity. E ni mgamina'nip; "y'ijxpy Jerusalén," com jim je' Dios chajptijc; ni mga'ibaadip ni mgacapxpaaadip mgoohuajc, com ca' mjaty myaj'ahuimbity poob o tzixy tüt cöhuy. **37** Hue' janchti, tydudägy minaangixy: "oy" o "ca'." E pen miich ajcxy anaxy jaccapxp jadu'n mujcu' y'ayuc je' anajty ajcxy mgapxpy.

Jesús yaj'ixpicy co ca'p huaad jibic nyajhuimbijtim

38 Miich ajcxy mnejhuiyb co jecy'ajty yajminañ: "Pen ji jäy mhuiin xyajpidzimi, nañ tim jadu'n yhuiin myajpidzimipy; pen ji migüg miditz xyajpidzimi, nañ jadu'n myaj'ahuimbidiç." **39** Per iich miich ajcxy nimaayb: Ca' myaj'ahuimbidiç jibici ma migügtijc; pen ji pin xycoxy ma mhuiñyijp tüt adu'mbi, jac tim mo' jadüg adu'm'amybi. **40** Pen ji pin xixiy e xypigaani yi mnijen, najtz'ix', huen xyajniçxi nañ jadu'n mijox huit. **41** Pen ji pin adzip tzimy xyajminicxañ tüt kilómetro jiguemity, yajniçx jac tim jadüg kilómetro. **42** Pen tijatay xypijctzoohui, mo'. E pen ji pin xymiuucxañ, yajnuucx.

Co ndzojicim nmidzip

43 Jadu'n ymiñ jaaybety nej jecyip Moisés yjay: "Migüg'adii yi' huidibi xymigüg'ajtp, e midzip'adii yi' huidibi xymidzip'ajtp." **44** Iich miich ajcxy nimaayb: Tzoc yi' huidibi ajcxy xymidzip'ajtp, etz mibijctzoohui ma Dios huen y'oy'ajtin paady yi huidibi xyñigapx xyn'oijiyb, e nañ mi'oyjäy'at yi huidibi xycaxiamb. **45** Huin'it miich ajcxy xy'ung'adii by yi' Dios tzajpjotypi huidibi xyii yajtiçxyp yajjajp ma oyjäydiç etz ma jibicjäydiç, nañ jadu'n yajtuy ma jibicjäydiç etz ma oyjäydiç. **46** Pen miich ajcxy mdzojcpjy je huidibi xchojcp, ¿ti jäygidaacin yi' m'ocpadamyb? Nañ jadu'n yi' ajcxy yja'idiçzpi yi pocijäydiç etz yi' yajcogüejtpidijc. **47** Pen miich ajcxy mgapxpocxyp yi

mjugymigüg, ¿ti oybi yi'? Nañ jadu'n ajcxy yi' yja'idiitzp yi huidibi ajcxy ca' Dios nejhuiiygixy. ⁴⁸ Jäy'ajtcix tudägy jadu'n nej ajcxy yi mdeedy tzajpjotypi ytudägy.

6

Jesús yaj'ixpicy co nduunim oy yjäy'ajtin

¹ Ca' mdungixy je oybi ma jää y'ixy yhuindicxy miid co mdzachya-jhuindicxaangixy co mdungixy oybi. Pen jadu'n m'idiitzcixy mDios Teedy huidi jiiby tzajpjoty tzinaayb, ca' ajcxy xymöhua'n je oy'ajtin. ² Paady co mbubedipy mmigüg, je ayoobi jää huidi yajmayajtpy tijaty, ca' huaad mnigapxy mnimiydägy o mnaygömayii co anajty ti mmöy tijaty. Yi' jadu'n idiitzp je jää huidi mij cix nayjhuiyip huidi anidaacp co huen jää y'ixyii mijpidägyii co anajty jadu'n y'idich. Janch iich miich ajcxy jadu'n nimaaygix co yi' ti patcixy je oy'ajtin. ³ Co miich mmöhuiipy mmigüg tijaty yajmayajtpy, hue' janchtiy mdunipy ca' myajnejhuihuipy huidi miid mnaymigüg'adyii. ⁴ E co miich amoñ m'idipy, mDios Teedy huidi ijxp co amoñ tijaty mduñ, je' xymöhuaamb tüg oy'ajtin mayjäyduum.

Jesús yaj'ixpicy nej Dios nmibijctzoohuim

⁵ Co miich ajcxy Dios mmibijctzoy, ca' jadu'n m'idiitzcixy jadu'n nej je jää huidibi capxtacp ma Dios huin aguy ahuac aguy. Yi' ajcxy capxtacp ma Dios huäctica' jiiby tzajptigoty jaydëbi jää y'ixiyb etz ymijpidägiyb. Iich jëyi jadu'n nimaayb, co jadu'n oy'ajtin'adiiby. ⁶ E co miich Dios mmibijctzoy, niçx tigoty etz m'agihuiipy je mdijc aguu. Huin'it Dios mibijctzou. E je Dios y'ijxpy ymidooyb co jadu'n mmibijctzoy, e je' je m'oy'ajtin xymöhuiipy mayjäyduum.

⁷ Com Dios mmibijctzoy, ca' m'agapxiyo'cip je huidi anajty ti m'occapxpi, jadu'n nej ajcxy y'idiitzcixy huidi ca' nejhuiiygixy Dios yti'ajt. Yi' ajcxy huinma'ñypidägy co miid ajcxy ymay'ayuc huin'it ajcxy ymidoohuiyb. ⁸ Ca' jadu'n m'idiitzcixy jadu'n nej je' ajcxy; mDios ñejhuiyb ti miich ajcxy myajmayajtpy ma anajty ca'ni' mibijctzoohuñi. ⁹ E jadu'n miich ajcxy Dios mibijctzohuipy, jadu'n min'a'ni:

Dios Teedy, miich huidibi tzajpjoty tzinaayb; huindigüi miich mxii y'ity.

¹⁰ Huen miñ ya miich yi m'anem'in. Huen mdzojcin yajcuyduñ ma je jää yjot yhuinma'n jadu'n nej yajcuyduñ jiiby tzajpjoty.

¹¹ Mooygich ajcxy ngaayin n'uucin jabom jabom.

¹² Méecxibich ajcxy nbocy ngaydey huidibi iich ajcxy ndundigooyb, jadu'n nej iich ajcxy meecxyich huidibi ajcxy xymidundigooybich.

¹³ Ca' m'aixiy co iich ajcxy nhuinma'n tigoyipich. Yajnihuaatzcich ajcxy ma yi jibicpi. Co miich yi' mje' je cötujcin, je mic'ajtin etz je oy'ajtin huinixii huinitiempo. Amén.

¹⁴ Pen miich ajcxy mhuinmeecxyp je huidibi xymidundigooygixp, je mDios Teedy huidibi tzajpjoty je' nañ jadu'n xyhuinmeecxip miich ajcxy mbocy. ¹⁵ E pen miich ajcxy ca'pin jää mhuinmeecxyp nej xymidundigooygixy, nañ jadu'n mDios ca' xyhuinmeecxip ajcxy ma ti mdundigooygixy.

Jesús yaj'ixpicy nej huaad n'ijtim jayaay

¹⁶ Com ajcxy m'ida'niп jayaay jay'ügy (mina Dios mmibijctzoogixy), ca' mnaybidáaccigixy tajy may, jadu'n nej ajcxy idiitzcixy yi' huidibi ajcxy minamb co Dios mibijccixy e ca' yjanchity. Yi' ajcxy yajtigajchpy yhuiñyijip jigix jää ajcxy oc'ixiyb co jayaay jay'ügy y'ijtcixy; jëyi jadu'n oy'ajt'adiiby.

17 Miich ajcxy co m'idipy jaygaay jay'ügy jotcujc naybidägi, caax mgohuajc etz puj muuin mjijp, **18** ca'ydi myajniguëxig mayjäyjoty co m'ity jaygaay jay'ügy, hue' janchtiy myajniguëxig ma je mDeedy huidibi ca' yaj'ijxy; e je mDeedy huidibi ijxp huidibi miich ajcxy ca' mduñ iixna' quëxna' yi' xymöhuipy oy'ajtin mayjäyduum.

Je jugy'ajtin tzajpjotypi

19 Ca' niig'i m'adzoccy huidibi ya naaxhuiñ, je' co ya huindigooyb oy ytintijity huidibi yi' huech yajhuindigooyb, huidibi tougaayip etz ma je meetzpi ajcxy meetzcixy pig'icciyx tijaty. **20** Je' miich nijot'ajtcixy je' oy'ajt huidibi miich ajcxy Dios xymöhuamb jiiby tzajpjoty ma ca' huech yajhuindigooy ni ti, e nañ ni ycatougaayii ni ti, etz ma je meetzpi ca' ajcxy meetzcixy pig'icciyx tijaty. **21** Ma miich ajcxy miidity je oy'ajt nañ jiiby ajcxy mjot muuinma'ñ pidäg.

Yi muuin jadu'n yi' nej tüg tiicxin

22 Yi muuin yi' yi' jadu'nip nej tüg tiicxin jajin ma mnünecx, e paady pen ca' miich yi muuin xyajtundigoy, tüg'óciy mjot muuinma'ñ huädz yi'. **23** Pen miich muuin xyajtundigoyb nañ jadu'n mjot muuinma'ñ huidi miich miid ca' y'oity, jadu'n yi' nej coodzpi ijac tim niig'i ca' y'oity ca'ydi je coodzpi!

Dios etz je comeen'ajtin

24 Ni tüg pin ca' huaad miid tuñ metz huindzin com mijotma'ti tüg je', e jadügpi chogipy; o ixtijipy tüg e jadüg ymigüg'adiiyb. Nañ jadu'n ca' huaad miich ajcxy metz m'ojadajtcixy, Dios etz je meeñ.

Dios ycuend'ajtpy yi' yjäy

25 Paady iich miich ajcxy nimaaygixy: Ca' mdzachhuinmaaygixy ti ajcxy mnitzinähuipy, ti ajcxy mgayipy m'ügipy o ti ajcxy mhuit'adiiyb mducxy'adiiyb. MDios yi' ti xymooygixy je mjugy'ajtin, e paady ycixpi yi' nejhuiyb ti ajcxy myajmayajtpy. **26** Oc'ix miich ajcxy yi' joon huidi queechuidijtp. Yi' ajcxy ycaniipcx ycatungixy, nañ ni ca' yi' ajcxy yujcp'icciyx ma tze'x. Miich ajcxy mDios Teedy huidi tzajpjoty tzinaayb, je' moydaayb huidi ajcxy yi' yjicxyp. E miich ajcxy mjactzoobatp ca'ydi yi' joon. **27** ¿Pin ji ma miich ajcxy, ooy mij jahuinmay, jébi tüg nuux yjacyeegyi?

28 ¿E na'amy co miich ajcxy mdzachnidajy mdzachnimay miid je mhuit mducxy ycixpi? Oc'ix miich ajcxy nej yoñ tüg je pijy huidi yajpatp tun niigap. Ni yi' ycatuñ ni piidy. **29** Per janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy, ni je comeen'jäy huidi yxii rey Solomón, ni ycaquipxii je' yxojax miid je pijy. **30** E pen mDios xojxpy jadu'n je aay ujtz cham etz tzojcy ytüütztäy niçxtäy, jac niig'i miich ajcxy Dios xymöhu'añ huidibi myajmayajtpy, miich ajcxy huidibi hueeni mmibijcin. **31** Paady ca' nigoobi mdzachhuinmaaygixy ma ajcxy mbaadip ti mgayipy m'ügipy o ti mhuit'adiiyb mducxy'adiiyb. **32** Yi jäy ajcxy huidibi ca' mibicy yi' Dios oy tzach nijot'ajtcixy jadayaabi, per miich mDeedy huidibi tzajpjoty je' ñejhuiyb ti miich ajcxy myajmayajtpy. **33** E pen miich ajcxy mbidacpy Dios jayipp ma mjot muuinma'ñ etz mguydun ajcxy yi' y'anem'in, huin'it miich ajcxy Dios xymöhuipy tijaty myajmayajtpy. **34** Paady ca' muuinmaaygixy cham miid je jabom cixpi, je' co je jabombi ymimiñ je tajin mayin. Tzoc mijotcujc'ajtim je tajin mayin huidi cham nminajx nyajnajxim.

¹ Ca' m'ix'ijxpy mba'ijxpy ti mmigügtjc ytundigooyb, jígix ca' Dios xytiydunipy chaachytunipy. ² Pen miich m'ix'ijxpy mba'ijxpy mmigügtjc ti ytundigooyb, nañ jadu'n miich Dios xytiydunipy xychaachytunipy, e yi quipxi'ñ huidibí miich mhuamyb quipxi'ñ, nañ yi' Dios yajtunamyb ma miich. ³ ¿Nej co miich m'ixy huidibí mmigüg yatumyb e hueeni ytundigooyb, e ca' mnay'ixyii huidibí miich jac mij mdundigooybi? ⁴ ¿Nej jébi mmigüg m'ocnimäy: "Nbubedamybich miich ca'ydi mjacpocytuñ", e miich yam m'ocmiidpi jac mij pocy? ⁵ Miich cí'm mnayhuin'íiyii. Nicx jayijp mbocy mgaydey ocyajhuádz, huin'it jébi mbubety je mmigüg.

⁶ Ca' mmöy yi jibicjáydijc huidibí Dios yjé'ajty co nicx camij'ijx camijpidaaccixy; ni mgayegipy Dios y'ayuc yti'ajt ma yi jääy ajcxy huidibí ca' tzojccixy Dios y'ayuc yti'ajt.

Nbijctzoohuim n'amidoohuim Dios

⁷ Mibijctzougix yi Dios e yi' xymöhüipy ajcxy; ixtaaygix, huin'it mbáatcixipy; cogapxiyyix e ahuádzip ajcxy mdijc aguu. ⁸ Com piñ tijaty pijctzoob ypaatyp yi'; e piñ tijaty ixtaayb ypaatyp yi'; e piñ cogapxiyyb ma tijc aguu, yaj'ahuaatzip yti'c aguu.

⁹ ¿Nej ji jada' miich ajcxy nidügti co m'ung pijtzoohuipy tzajcaagy nej mmöhüipy tüt tzaaji? ¹⁰ ¿O pen ypijctzooby tüt acx nej mmöhüipy tüt tza'ñi? ¹¹ Miich ajcxy oy mij'bicijäity e mijajtpy ajcxy nej m'ung m'anäg mmöhüipy je oybi. ¡Nigi Dios Teedy tzajpjotypi möhau'ñ je oybi piñjaty pijctzoob!

¹² Tzinaaygix tiyudädägä miid je mmigügtjc, pen miich ajcxy mdzojcpco je mmigügtjc chinähüipy tudägä miid miich ajcxy; com jadu'n y'ane'my Moisés yley etz yi' Dios y'ayuc najtzcapxiyyb ajcxy ñecy.

Je xützpi tü'aa

¹³ Tigiyyix ma yi tigiyydac xützpi: yi tigiyydac etz yi tü'aa huidibí ja'tp ca'oydactuuby mij huin yi', e may jääy ajcxy oy ji ytigiyiyygixy. ¹⁴ E janch je tigiyydac etz yi tü'aa huidibí ja'tp ma je jugy'ajtin huinxiibí, xüdz je' etz tzip naxiyyñi; janch tim hueeni jääy huidibí ji nicxiyyb.

Yi jääy yhuinma'ñ miid ñiguëxig pen oyjäy o pen ca'

¹⁵ Nayguend'ájtigix miid yi jääy aniijatypi huidibí ajcxy minamb co Dios yti'ajt yaj'ixpijcp, huidibí ajcxy huidijtp janch yung janch naxy ñaybidaaccixy nejihüiy ooy oy huinma'ñ miidity; nigoobi ajcxy jadu'n ñaybidägyii, ymiid ajcxy jibic-huinma'ñ. ¹⁶ Miich ajcxy jébi m'ijxcapy nejjatty ajcxy miidity chinaayin yjugy'ajtin; ca' piñ caamuxy cha'm tucy ma apy quipy, e nañ jadu'n ca' piñ higo tiim tucy ma jaam'apy quipy. ¹⁷ Je quipy huidibí ooy y'oyity, oy yi' ytii'm'aty. Je quipy huidibí ca' y'oyity, ca' yi' oy ytii'm'aty. ¹⁸ E je oybi quipy ca' huaad ytii'm'aty jibic. E je quipy huidibí ca' y'oyity ca' ytii'm'aty oy. ¹⁹ Tüg'óciy je quipy huidi ca' oy ytii'm'aty, ciixy yajpujxp je'. Chi jada' yajnögy. ²⁰ Nañ jadu'n miich ajcxy jébi mnejhuíy jadu'n nej jääy yjäy'aty co m'ixipy nej chinäy.

Ca' nidüg'óciy jääy ajcxy ytig'huipy ma Dios

²¹ Ca' nmınaaním nidüg'óciy jääy ajcxy ytig'huipy jiiby tzajpjoty huidibí xyñimaaybich: "Huindzin, Huindzin", jéda'ajty ajcxy tig'huamb huidibí ycapxymidooyb je Dios chojcin y'ane'min. ²² Mayjääy oy mina'na'ñ huin'it xii huin'it tiempo: "Huindzin, Huindzin", ti iich ajcxy ngapxhuäcxy miich m'ayuc, e miid miich mxii ti iich ajcxy nyajpidzimy je ca'oybi; etz miid miich

mxii ti nduñ ii ch ajcxy mij huinma'ñ. ²³ Huin'it n̄imähuipy: "Caminaabi miich ajcxy ti nga'ixy'adyii; huinhuäctutcich miich jibic tumbidijc ajcxy."

Je mejtnajxpi je ty'ajt cop

²⁴ Nidüg'öciy pinjäy huidibi xymibijcpich etz midoooyb jadu'n nej iich n'anem' myich yi' ajcxy quipxyjaty miid je jäy huidibi cohuinma'ñ huidibi ytijc ycojp ma yhuingixity. ²⁵ Co ymicpojtüy etz ycomy je mij nii, ca' ypadyyii niigom je tijc, je' co anajty ciixy je' ycojity. ²⁶ Per yi' ajcxy huidibi midoob e ca' cuyduñ huidibi ngapxpich, je' jadu'nip nej tūg jäy huidi janch loci huidi ytijccoj ma pu' jot. ²⁷ Co ymiñ je mic poj tuu, chi ycomy je mij nii. Chi yciday je ytijc; mij ayo'n oy yjajti.

²⁸ Co Jesús ycapxtay ymiydactay, chi je jäy ooy huinmay jadu'n nej anajty ti yaj'ixpicy. ²⁹ Com je' co Jesús anajty yaj'ixpicy nej tūg huidibi cötujcin miid, ca' yjadu'nity nej je esribas ajcxy.

8

Jesús yajtzögy tūg jibic n̄ibütza'mmiidpi

¹ Co Jesús oy chooni ma je cögop, chi ypagidaci mayjäy. ² Huin'it n̄imiini tüg jäy jibic pützpa'mmiidpi. Chi ycojxtinay'ahuuy ma Jesús yhuinduu. Chi minañ: —Huindzin, pen m'a'ixiibj jëbi xyajtzögyich.

³ Huin'it Jesús n̄idoon je jäy. Chi nimay:

—Ndzojcpich, jëbi mdzögy.

Co Jesús jadu'n nimay je pa'mjäy huin'itiy je ypützpa'm oy ytigooy. ⁴ Chi Jesús nimay:

—Ca' pin myajnimäy; nicx janchtiy ma je teedy. Minicx tūg huindzigi'ñ huidi Moisés y'anemy. Huin'it jëbi yi' jäy ajcxy ixipy co ti m'agidägy.

Jesús yajtzögy tūg capitán romano ymang

⁵ Co Jesús yja'ty jím Capernaum huin'it tūg capitán n̄imiini e ycohuaniiy.

⁶ Chi n̄imaayi:

—Huindzin, jím iich tūg ndumbi ma iich ndijc huidi tím cöcnaayñip, ca' yocyücxni.

⁷ Chi Jesús minañ:

—Iich nicxy nyajtzögy.

⁸ Chi je capitán y'adzooy:

—Huindzin, ca'p iich n'oyjäity, ca' yhuaadity mdigihuiipy ma iich ndijc, jëyi miich nigoo capxy e ti anajty iich ndumbi chögy. ⁹ Iich nañ jadu'n ane'my n'ityich, e nañ nmiidich soldadtijc ci'am. Co iich nimäy: "Nicx", nicxp; e co iich nimäy: "Min", mimb; e co n'anemyich je nbödumbich huen tijaty tun, ytumyb.

¹⁰ Co Jesús jadu'n midooy, chi nigoobi ycjxy ycuejty. Chi ajcxy nimay huidi pahuidijtip:

—Janch tiy'ajt jadu'n nej n̄imaaygixy, ma Israeljäy ymiñ, ca' jadu'n ti nbaadyich huidi oy mibicy jadu'n nej jadayaabi yëydijc. ¹¹ Iich jadu'n n̄imaayb co mayjäy oy miinaangixy xiipidzimy'amy xiiçidägy'amy, chi ixtäga'ñ quipxyi miid Abraham, Isaac etz Jacob jiiby ma Dios y'anem'in. ¹² Je judiojäy huidibi ixipy ajcxy jëbi yjatzinäy jiiby tzajpjoty, je' ajcxy nicxamb agootzuuby, jiiby ajcxy yjihuiipy yäxiipy etz y tiitzmücxipy ytitzqueedipy.

¹³ Huin'it Jesús nimay je capitán:

—Nicx ma mdijc. Jadu'n nej miich xymibicyich, ti iich yam nguyduñ.

Chi je tumbi oy chögy tim huin'it hora.

Jesús yajtögy Pedro ymíd töxyjäybi

¹⁴ Chi Jesús ñicxy ma Pedro ytjc. Chi ijxy je Pedro ymíd co jim cijx'am ycöcnäy miid je toyba'm. ¹⁵ Co Jesús cñüxajy huin'it je toyba'm ñajxy. Chi piidigý. Chi mic'amy ni'ixiý je caayin uucin.

Jesús yajtögy mayba'mjäy

¹⁶ Co oy chu'iiyñi ycoodziiyñi huin'it yajmimiñ ma Jesús may je huidi ca'oybi miid. E miid yi' y'ayuc yjëda'ajty ypidzimday je ca'oybi, e huin'it tüg'ociy je pa'mjäy choocatay. ¹⁷ Jadayaabi je' ytuni yajati jigix yajcuyduñ jadu'n nej je profeta Isaías minañ: "Yi' ci'm ajt nyuu nba'm ti xyajtzoctaayim etz yi' piicin ixin ti yajnicxtäy."

Je pinjaty anajty panicxam Jesús

¹⁸ Co Jesús ijxy janch mayjäy anajty ti yjübigiyii, chi nimay co huen nájxcixy jim'amy mejy ñinaxy. ¹⁹ Huin'it ñimiini tüg escriba. Chi nimay:

—Huindzin, nbanicxamybich miich oy janch tím ma'amy ma anajty minicxy.

²⁰ Chi Jesús y'adzooy:

—Je huaax ymíd je' ajcxy yjut, e je joon ymíd je' ajcxy ype'ñ. Per iiçh, je jäy huidibi tzoon jiiby tzajpjoty, ca' nmíididyich ma nmähuibich ma nbócxibich.

²¹ Ejadügpi ydiscípulo yminañ:

—Huindzin, niçx jayiþ ndeedyich n'ocyajnaaxtiçiyich huin'it nbanicxiþ.

²² Huin'it Jesús y'adzooy:

—Pamiingich, ixmajtzcix yi' öcpí huen ymii'öcpí yajnaaxtiçiyii.

Jesús jipcogapxiý je micpoj etz je mejy co anajty ooy ypidigý

²³ Huin'it Jesús oy ybarcotigiiyñi. Chi ypadzooni je ydiscípulos ajcxy.

²⁴ E jim anajty ytüyöy mejyhuingixy, huin'it mic poj ñaymibidzimi. Janch mic y'ocpídiciñi je mejy jigo je barco cayanñidigoy, pero Jesús anajty chachmaab. ²⁵ Huin'it oy ymigapxyii yajmäybädigiñi je' ydiscípulos ajcxy. Chi ñimaayi:

—¡Huindzin, ocyajtzoogich ajcxy! ¡Cheeby iiçh ajt n'ocquiinim!

²⁶ Huin'it Jesús y'adzooy:

—¿Na'amy co mdzachtzigiiygixni? ¡Miich ajcxy hueeni miidity mibijcin!

Huin'it Jesús ypidigý. Chi migapxy je poj etz je mejy. Huin'it je mejy etz je poj yhua'cxiijptay. ²⁷ E je' ydiscípulos ajcxy nigoobi y'occix y'occuejtni chachminaangixy:

—¿Pin yëydijc jada jada', co je mejy je poj ti ycapxymidoyii?

Je Gadara jäy ajcxy huidibi anajty ca'oybi miid

²⁸ Co Jesús yja'ty ma yi' niba'ma yi' Gadara ñaax ycajp, chi metz yëydijc, huidi anajty ca'oybi miid oy yjijpcoyöyiñi anajty ajcxy, ti chooñ ma je öcpí jut. Yi' jäy ajcxy ooy janch ahua'n, e ca' anajty huaad jim ni pin ñaxy ma je tü'aa. ²⁹ E co anajty Jesús jim ñaxy huin'it janch ahua'n ymigapxqueeci:

—¿Ti miich mdunamyb miid iiçh ajcxy, Jesús, miich Dios y'ung? ¿Nej ti mmiñ jayiþ co xychaachytungixich ma ca'ni xii tiempo paady?

³⁰ Jiguem ma anajty ajcxy je' yajpaady jim anajty may'ídzim y'ojccixy. ³¹ Chi je ca'oybi yminañ:

—Pen miich xyajpidzim iich ajcxy, xyaj'adigiyygixy xyajjottigiyygixy yi may'idzim.

³² Chi Jesús n̄imay yi' ajcxy:

—N̄icxcix.

Huin'it je n̄ihuatuatzi je yëydijc je ca'oybi. Chi oy ytigiiygixy je ca'oybi ma je idzim. Huin'it je idzim oy n̄iigöboyictäy. Jiiby ajcxy yjicxtäy.

³³ Eje jääy ajcxy huidibi anajty idzim ycuend'ajtp, huin'it ajcxy yqueegy miid je tzig'iñ. Chi co ajcxy yja'ty cajpjoty, huin'it ajcxy ytigiiyiyy m̄iydaacpi jadu'n nej anajty ti ytuñyii ti yjadyii. ³⁴ E huin'it chonday je mayjäy ma je cajp. Chi ajcxy ninicxy je Jesús. E co ajcxy ijxpaty, huin'it ajcxy cohuaniiy co huen pidzimni ma je naax je cajp.

9

Jesús yajtzögy tüg jääy cimätpi tecymätpi

¹ Chi Jesús ybarcitigiiy. Chi n̄icxy jím'amy meyñaxy. Chi oyjäty ma ycim'gajp. ² E jím yajmimiñ tüg yëydijc huidibi anajty cimät tecymät. Yajciyy ymiñ ma'ndzaayjoty. E co Jesús ijxy co ymiid je mibijcin, chi n̄imay je pa'mjäy: —Jotcugi' miich, ti je mbocy n̄huinmeecxyich.

³ Huin'it nijéjity je escribas ajcxy, je ley yhuindzin, jot'ajti: "Jadayaabi yëydijc capxtigooyb yi' ma Dios co jadu'n yminañ." ⁴ Com Jesús n̄ejhuiyy jadu'n nej anajty ajcxy je jääy tzachjot'ajtigixy, chi ajcxy n̄imay:

—¿Nej co ajcxy jibic mdzachjot'ajtigixy jotjoty huinma'nyjoty? ⁵ ¿Huidibi ca' chipity, co nmináñibich: "Tí yi' mbocy n̄huinmeecxich", o co nmináñibich: "Pidiig etz tüyöy"? ⁶ Iich ndzojcipyich co miich ajcxy m̄huinjihuiñhuip co iich ti ndzoonich tzajpjoty e paa dy nmiiidich je cötujcin ya naaxhuiñ e jëbi n̄huinmeecxibich pocijäy ajcxy.

Huin'it Jesús n̄imay je cimätpi tecymätpi:

—Pidiig, huijtzig yi' mdögy etz n̄icxní ma mdijc.

⁷ Chi je cimätpi tecymätpi ypidig. Chi n̄icxy ma ytijc. ⁸ E co je mayjäy jadu'n ijxy, huin'it ajcxy ooy jihuiyy huinmay. Chi ajcxy ooy ojadaty yi Dios co anajty ti yecy je mic'ajtin ma mayjäy.

Jesús n̄imay Mateo: "Pajamgich"

⁹ Co Jesús oy chooni jím, huin'it ijxy tüg yëydijc, yxií Mateo, huidibi anajty n̄iaayb ma yajcogüejttac. Chi n̄imay:

—Pajamgich.

Huin'it Mateo ytinayigy. Chi panicxy Jesús.

¹⁰ Jadu'n ytuni yajati co Jesús jím ycay ma Mateo ytijc, e may nañ jadu'n ymiñ yajcogüejtpidijc etz pocijäydijc. Chi ajcxy jím tú'ciy y'ixtactay miid Jesús etz miid yi' ydiscipulos. ¹¹ Co je fariseos jadu'n ijxy ajcxy, chi n̄imay ajcxy je ydiscipulos:

—Na'amý co yi' mHuindzin ycaymucy miid je yajcogüejtpidijc je pocijäydijc?

¹² Co Jesús jadu'n midooy huin'it n̄imay ajcxy:

—Ca' yajmayjaty tzoydumbi huidi ca' ajcxy ypiyii, jëyi huidi ajcxy piçip.

¹³ Nicx ixpijjccixy nej ymiñ jaaybety ma Dios n̄eçy: "Iich ndzojcipyich co miich ajcxy miid'adipy je pa'ayo'n, ca'ydi co myajhuindzigiyy tijaty iyujc." Ca' iich ti n̄miiñich ma je jääy ajcxy huidibi ca' pociy miidity. Iich ti n̄miiñich miid yi pocijäy yciixpi co huen jothuimbijtaaygixy ma Dios.

Amidoogixy Jesús miid je' ycxipi co jaygay y'ijtcixy

¹⁴ Huin'it ajcxy ymiñ Juan ydiscípulos ma Jesús. Chi je ajcxy nimay Jesús: —¿Na'lamy co iich ajcxy etz fariseo ajcxy ayuu'ijtcixy, e yi' ajcxy huídibi xymiihuidijtp ca' ajcxy ayuu'ijtcixy?

¹⁵ Huin'it Jesús y'adzooy:
—¿Nej jébi yaj'ayuu'aty jääj ajcxy huidi yajpaatpi ma je piçcpi yajnixiidoñyi, pen quipxypi yam yajpaady miid je huídibi piçcp? Minamb je xii je tiempo mina je piçcpi yajtzoniiby, huin'it janchtiy ajcxy jébi y'ayuu'ajtcixy.

¹⁶ Ni pin tuc huit ca' agiyyi y miid tüg pedas jemyhuit, com nügi je tuc huit ñajtciidziy, chi nügi o'ctiy yajtni. ¹⁷ Ca' pin piðägy vino nii ma tucpi cochac, yciidzip je', e tüg'öciy anajty ti y'ayoodäy je vino nii miid ñigochac. Piðägipy ajcxy jemy vino ma jemy cochac, chi jadu'n ca' ayoohuiipy je vino, ni huindigoyipy je cochac.

Je Jairo ñiih, etz je töxyjäy huidibi Jesús yhuit nüdoni

¹⁸ Ma anajty Jesús jím ycapxy ymädägy huin'it ymiñ tüg mijjäy. Chi ñaygojxtinay'ahuuya ma Jesús yhuinduu. Chi yminañ:

—Nniixich ti y'ögy. Niçx ma iich ndiçc etz mginiixajipy, jugypigipy ya.
¹⁹ Huin'it Jesús ypiðig. Chi ñicxy miid je ydiscípulos ajcxy. ²⁰ Ma anajty ajcxy jím ytüyöy huin'it ymiñ jixci'py'amy tüg töxyjäy huidi yxiib ybo' ti miijtiyñi majmetz jímäjt. Chi nüdoni Jesús yhuitpa'. Huin'it ñajxy je' ypa'm. ²¹⁻²² Jadu'n anajty ti yjot'adyi: "Oy Jesús jëda'ajty yhuitpa' nnidónibich, ti iich anajty n'agidäygich." Huin'it Jesús yhuäc-huimbijty. Chi huindicxpejty je töxyjäy. Chi nimay:

—Jotcujc'at miich, ti m'agidägy jigix co xymibicyich.
E tim huin'it hora oychögy je pa'mjäy. ²³ Chi Jesús oy yjäty ma je mijjäy ytijc. Chi ijxy je xuuxpidiç miid je ymigügtijc ajcxy huidi chachyaaxcixy co anajty ti y'ögy je töxy'anäg. ²⁴ Huin'it Jesús nimay ajcxy:

—Queccix ya, yi' pi'ctöxy'anäg ca' yi' ti y'ögy. Hue' yi' maab.
Huin'it ajcxy nigo niixiicy yajxiicy Jesús. ²⁵ Co anajty je jääj ti ixquejxtäy, chi Jesús ytictigiiy ma anajty je töxy'anäg huijtzäy. Chi majch ma yci'. Chi ypiðig. ²⁶ Chi je jääj oy yajnejhuiydaayñi ma je jimbä naax cajp nej anajty ti tyuñyi ti yjadyi.

Jesús yajtzögy metz jääy huintzpi

²⁷ Ma anajty jím ti choñ huin'it metz jääy huintzpi ypamiini. Chachñimäyii jadu'n:

—¡Pa'yoogich ajcxy, miich David y'ap y'oc!
²⁸ Chi Jesús yajpajäty ma anajty ti yjättägy. Co ytigiiy tigoty, chi Jesús yajtiy:
—¿Nej mmibijcpi miich ajcxy co jébi nyajhuindicxiiçcixy?
Huin'it je' ajcxy y'adzooy:

—Mibijcy iich ajcxy, Huindzin.
²⁹ Huin'it Jesús nidoñ je jääj ajcxy huintzpi ma yhuiin. Chi nimay ajcxy:
—Jadu'n nej miich ajcxy mmibicy, jadu'n ytuniib yjadiib.

³⁰ Chi je' ajcxy y'ijxig. Huin'it Jesús y'ane'min piðacy:
—Ca' huaad pin myajnejhuiygixy.

³¹ Co je' ajcxy ñicxi, chi ajcxy ooy nigapxy nimiydacy co Jesús anajty ti yaj'ijxigixy.

Jesús yajtzögy tüg jääy uumbi

³² Co anajty je' jim ti chongixy, huin'it ajcxy mimiñ ma Jesús tūg yēydijc huidibí uum huidibí anajty ca'oybi miid. ³³ E co Jesús yajpidzimy je ca'oybi, chi je mayjäy ooy yciixy yceuejty ajcxy. Chi ajcxy minaangixy:

—Ni camina jadu'n ycayaj'ixy ya ma jada Israel naax cajp.

³⁴ Per je fariseos jadu'n yminaangixy co Jesús je' miid je ca'oybi ymic'ajt yajpidzimy ca'oybi ma jääy.

Jesús ymíid pa'ayo'n ma mayjäy

³⁵ Jesús jadu'n yhuidijty cajp cajp yaj'ixpijcy majaty tzajptijc. Yajhuin-gapixy je jääy Dios y'ayuc. Etz nañ jadu'n yaj'agidacy huen ytim huidi yuu huen ytim huidi pa'mity. ³⁶ Co Jesús jadu'n ijxy je mayjäy, chi oy pa'ayooni co yi' ajcxy ca' miidity ni pin huidibí jébi ñajtzcapxiy Dios y'ane'min. Yi' ajcxy jadu'n yajpatp nej cöbixy huidi ca' miidity cuend'ajtpi. Ca' nejhuiygixy piñ y'ane'mip e piñ ypanicxip. ³⁷ Huin'it Jesús nimay yi' ydiscípulos ajcxy:

—Tiy'ajt yi', janch mij je tung e hueeni je tumbidijc. ³⁸ Paady pijctzou miich ajcxy ma Dios co huen quexy tumbidijc ma yi' ytung.

10

Jesús huin'ixy je majmetz ydiscípulos

¹ Huin'it Jesús huoy je nimajmetz discípulos. Chi moy ajcxy cötujcin jébi huaad yajnihiäch je huidi ca'oybi miid. Etz nañ jadu'n yaj'agidägip huen ytim huidi yuu huen ytim huidi pa'mity.

² Jada je' je nimajmetzp yxi: Simón, huidi nañ jadu'n yajtijp Pedro, etz ymiguëx Andrés; Jacobo etz y'uch Juan, Zebedeo ymang; ³ Felipe, Bartolomé, Tomás, Mateo, je yajcogüejtpi; Jacobo, Alfeo ymang; Lebeo, huidi nañ jadu'n yajtijp Tadeo; ⁴ Simón, je cananista; e Judas Iscariote, je huidi yciyejc Jesús agojix.

Jesús quejxy je' ydiscípulos ajcxy ayuccapxhuäcxpi

⁵ Chi Jesús quejxy yi nimajmetzpi, e jadu'n najtzcapxiy ajcxy:

—Ca' ajcxy mnicxipy ma je naax cajp ma ajcxy je jääy chinäy huidibí ca' ajcxy Israeljäity. Ni mgatigihuipy ajcxy ma Samaria naax cajp. ⁶ Nigi jac'oy co ajcxy mnicxipy ma je Israeljäy huidibí ca' nejhuïy huidibí ca' paduñ Dios ytïy ájtin. ⁷ Nicx miich ajcxy capxhuäcx Dios y'ayuc co ti yhuingoni Dios y'ane'min. ⁸ Yaj'agidaaccixy yuujäy pa'mjäy huidijaty pützpa'm ymiid. Myajjugypijccixy tiibi ögy. Myajnihiäzip huidi ca'oybi ymiid. Ninigoobi miich jada cötujcin ti myajmoogixy, nañ ninigoobi yejccixy.

⁹ Ca' ni ti meeñ mmnicxcixy. ¹⁰ Ca' mbijty mmnicxcixy tü'amgixpi. Mmnicxcixy jëda'ajty yi mhuit huidi miid ma mmnicx. Ni mgamnicxip huingbi mgig etz mdajc; com ycopicity co je cajpjäy xyajcáaygixipy xyaj'uccixipy miich ajcxy.

¹¹ Co anajty mjäty miich ajcxy ma tūg cajp nidüu yajtüu piñjäy jim tudäcyip. Jim ajcxy mhui'mipy ma je' ytijc ixti cooni ajcxy mdzoonip. ¹² Co anajty miich ajcxy mdigiy tigoty huin'it mgapxpóxcxixipy je codijc jadu'n nej tzoc. ¹³ E pen je codijc ymihuad'ajtpy, yejccixy jim iibocxin capxpoocxin. E pen je jääy ca' ytudägyity, ñaadigiiadip huidi anajty ti mgapxcixy. ¹⁴ E pen ca' piñ xycöbigaangixy, e ni piñ xycamidohuañi ajcxy m'ayuc, pidzimgix jim ma je tiç o ma je cajp. Chi ajcxy mdecy huinnebipy, je' je tiey'ajt co ca' miich ajcxy ti pocy miidity. ¹⁵ Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co anajty je xi tiempo paady ma anajty yajtiyduna'ñ je naaxhuiñjäy, jac nigi yajtzaachytuna'ñ yi'

ajcxy ca'ydi yi jää ajcxy huidibi tzinaayb ma Sodoma cajp etz ma Gomorra cajp.

Ixhuidijitin pahuidijitin

16 ¡Ocmidoogix! Ich Yam miich ajcxy nguejxyp majaty yi jää huidi jibic-huinmañ miid. Jadu'n nipaady nej iich nguexyich cöbixy ma je lobi. Huijy cuje ajcxy mnaypidägiib jadu'n nej tza'ñ, per yung naxy jadu'n nej muuxy. **17** Mnayguend'adiib ajcxy je' co yi jää ajcxy xcyüegaangixy ma ajcxy mijtungmiiđpi etz myajhuobaangixy ma je judiojäy ajcxy ñaymujectac, **18** ixti xyajniçxaangixy ajcxy ma je gobernador etz je reydijc ajcxy miid iich ycixpi; e Jim iich miich ajcxy xyñigapxipy ma je jää ajcxy yhuinduu, e nañ jadu'n majaty anajty je jää ajcxy huidibi ca' yjudiojäyity. **19** Co anajty ajcxy xyajcidiigiy je mijtungmiiđpi, ca' ajcxy oy mhuinmaayipy nej m'ocnímähuiipy. Co anajty paady je tiempo, huin'it iich miich ajcxy myajniçmähuiipy nej ajcxy mgapxipy. **20** E je ayuc huidibi miich anajty ajcxy mgapxipy, ca' miich anajty je' ajcxy m'ayuc'ájtigixy, je Dios Teedy anajty yjihuiñ, je Espíritu Santo, xyajcapxp miich ajcxy.

21 Huin'it yi jää ajcxy ñaygiyegáanigixy miñ xyipy tüg quëxtijc co huen yaj'ögyi. E je ungdeedy cïyegañ y'ung; je ung'anág mibidigañ je ytaj yteedy etz yaj'öcp ajcxy. **22** Tüg'öciy je jää ajcxy ca' ajcxy xy'ix'anipy xychoga' nipy miid iich nxii ycixpi. E pin xymbijcpich amumdügjot ixti mabaad y'ögy, yi' ajcxy y'alma tzögipy. **23** E co anajty miich ajcxy jää xy'ixhuidity xypahuidity ma tüg cajp, niçcix ma huingbi cajp. Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co ca'ní anajty mgapxhuäcxtäy ayuc tiy'ajt ma tüg'öciy je Israelcajp co nhuim-bidipyich, iich, je jää huidibi tzoon tzajpjoty.

24 Tüg yaj'ixpójcpí jac niigi mij'ajtin miidity ca'ydi je huidi ixpójcp, e tüg huindzin jac niigi mij'ajtin miidity ca'ydi je' ytumbi. **25** Jëb jotsucje idipy je discípulo co jadu'n yajpaadipy jadu'n nej yhuindzin, e je tumbi jotsucje idipy nej yhuindzin. Pen jää minamb co iich nmiiđich ca'oybi, jac niigi ymina'nañ co miich ajcxy miidity.

Pin jëbi yajtzigiy

26 Ca' ajcxy mdzigiy yi jää ajcxy. Ca' ji ni ti yüch ity niçx ycaniguëxiy; nañ ni ti ji ycayaјtuñ ayüch ameech niçx ycayaјnejhuiy. **27** Huidi iich miich ajcxy ayüch nyajniçmaayb, capxpidzimgix miich yi' mayjäyjoty, e huidi ajcxy midooyb ameech, capxpidzimgix miich yi' mic ma tüg cögop. **28** Ca' ajcxy mdzigihuij je jää huidib niñicx yaj'öcp etz ca' huaad yi' ajcxy yaj'ögy je alma. Yi' miich ajcxy mdzigiçgixy je Dios huidib pidacp je alma etz je niñicx mijjiñjoty.

29 ¿Nej ca' jää ajcxy toogy metz pi'cjoon miid tügpi pi'cmeeñi? Per ca' ni tüg huaad ycäy naaxhuiñ, pen ca' tzocy je mDios Teedy huidi jiiby tzajpjoty. **30** Miich ajcxy mgöhuay ac michoy yi'. **31** Paady miich ajcxy ca' mdzigihuijy, jac niigi miich ajcxy mdzoubaady ca'ydi je joon.

Pinjaty ca'p midzöydu ñ Jesucristo mayjäyjoty

32 Yi jää ajcxy huidi xymbijcpich etz xyñidiy'ajtyich ma jää yhuinduu, nañ jadu'n iich yi' nidiy'ajtyich ma iich nDeedy huidibi jiiby tzajpjoty. **33** Per je jää ajcxy huidi iich xycoyützcpich ma mayjäy ajcxy yhuinduu, nañ jadu'n yi' ngoyützip ma iich nDeedy yhuinduu huidibi jiiby tzajpjoty.

Miid Jesús ycixpi yjijiity naymidzip'adii

³⁴ Ca' miich ajcxy mhuinmay co iich ya ti nmiñich miid co nmöhuaangixy jotcujc'ajtin ya naaxhuiñ. ³⁵ Iich ti nmiñich co nyajtziptunipyich jay miid yteedy; töxyjäy miid ytaf etz xecy miid yxecy. ³⁶ E jadu'n miich ajcxy mdzip'adiiyb mg'i'mjuugy mg'i'mmigüg.

³⁷ Yi' jay ajcxy huidibi tzojcp ytaf yteedy jac nigi ca'ydi iich, ca' yi' ypaadyii co njäy'adiiybich; e pin ymang o ñiiñ tzojcp nigi ca'ydi iich, ca' ypadyi co njäy'adiiybich; ³⁸ e pin ca' yci'mdzojcin y'ijxmajtzäy etz ca' ñaybidägyii ycixjot huinijot ma iich, ca' mihuaadity niçx njäy'adiiybich. ³⁹ Pin yjugy'ajtin najtz-zogiiyb, yajtigoyipy yi'; e pin yjugy'ajtin tigooyb miid iich ycixpi, ypaadipy jugy'ajtin huinixii tzapjoty.

Premio nganar'ajtim

⁴⁰ Pin miich ajcxy xycöbijcp, iich yi' anajty xycöbijcp; e pin iich anajty xycöbijcp, nañ ycöbijcp anajty je huidibi iich ti xyquejxyich ya naaxhuiñ. ⁴¹ Je huidibi cöbijcp je jay huidibi Dios y'ayuc capxhuacxip, je' co yi' ymiñ miid Dios ycixpi, yi' jadu'mbi je oy'ajtin ypaadipy. Nañ jadu'n je huidi cöbijcp je oybi jay miid co oy yjäyity, yi' jadu'mbi oy'ajtin ypaadipy. ⁴² Je huidi yaj'ucp tüg vaso nii ma huenyimpinjäy miid co xymibicyich, janch iich miich nimaaygixy, ypaadipy oy'ajtin.

11

Juan je Bautista y quexyöybi

¹ E co Jesús anajty ti najtzcapxiydäy je tiyy'ajt ma je nimajmetzpi ydiscípulos ajcxy, chi Jesús ñicxy yaj'ixpocop etz ayuccapxhuäcxp majaty cajp huinduy agonbi.

² E Juan je Bautista hue' je' anajty yajpaady pujxtigoty. E co nejhuiy tijaty mijhuinmañ anajty Jesús ytumyb, chi quejxy metz je' ydiscípulos ajcxy ma Jesús yajpaady. ³ Chi Juan ydiscípulos ajcxy y'amidooy Jesús:

—¿Nej miich je' je Cristo huidibi anajty minamb o jëbi iich ajcxy huingbi n'ahuijxcixy?

⁴ Chi Jesús y'adzooy:

—Niçcix miich ajcxy nimaaygix yì Juan, je Bautista, tijaty miich ajcxy m'ijxpy mmidooyb co ndumybich. ⁵ Miich ajcxy yajmiedmïydäg je Juan, jadu'n nej je huintzpi nyajhuindixigiyich; je cimät tecymät nyajtzoocypich; je huidibi jibic nibützpa'm ymiid nyajtzoocypich; je' ajcxy huidibi cönat nyajmidohuicpyich; je piçi ajcxy nyajjungipicpyich; etz je ayoobtji, je huidibi yung naxy yjothuinmañ nyajmiedmïydacypich Dios y'ayuc. ⁶ Jotcujc yi' ajcxy piñjaty xymibijcpich amumdügöt etz ca' ni nej yjotmetzci' miid iich.

⁷ Co Juan je Bautista ydiscípulos ajcxy ñicxni, chi Jesús ytigiiy nimiydaccoty Juan je Bautista ytung ma je mayjäy, chi yminañ:

—¿Ti miich ajcxy oy m'ixy jím mijtigiduum? ¿Tüg nähuaax huidibi poj xijpi?

⁸ ¿Ti ajcxy oy m'ixy? ¿Ti oy m'ixy, tüg jay huidibi ooy y'oxoxyity? ⁹ ¿Ti miich ajcxy oy m'ixy? ¿Nej ti m'ixy tüg Dios y'ayucnajtzcapxiyi? Janch co ti m'íjxcixy tüg jay jac mij ca'ydi tüg Dios y'ayucnajtzcapxiyi. ¹⁰ Je' jada je jay huidibi Dios ñigapxy ma ñecy co Dios jadu'n yminañ:

Cham nguexyich iich nguexyöyp jayiip ma miich. Je' yaj'oyihuiip je jay yjot yhuinmañ miid iich ycixpi, tiñ jadu'n nipaady nej jihuïy jay tü'aa yaj'oyiy co rey ymiinañ:

11 Co yi jay ajcxy huidibi ti chinaaygixy ixti chambaad ni pin ti ca' yajpaady mij jadu'n nej Juan je Bautista; per pinjaty iich xymibijcp, yi' jac mij naxam ma Dios y'ane'my ca'ydi Juan.

12 Maabi Juan je Bautista ytundigiy, ixti chamni janch mayjay amumduigkeit ñejhu'hua'ñ Dios y'ayuc, je' co ajcxy ytigihua'ñ ma Dios y'ane'my. **13** Tug'ociy ajcxy je Dios y'ayucnajtzcapxiybi etz Moises ycotujcin ñigapxy ajcxy je ané'min ixti cooni Juan oy ymiñ. **14** Pen miich ajcxy mibijcp Moises ycotujcin etz Dios y'ayucnajtzcapxiybi ajcxy, Juan je Bautista je' je' je Elías huidibi anajty miinamb. **15** Pinjaty mido'n miid huen mido'mbigipy iich n'ayuc.

16 Jesùs yjacminañ:

—¿Pin miid n'ocyajtugihibi y'i jay huidibi ajcxy cham tzinaayb? Tim jadu'n y'i ajcxy nej pi'ctiç huidibi ajcxy iyihb ma mayjay yjuygixy ytooccixy, miyaaxcixy midinaaygixy ymigügtiç: **17** “Ti njayajxüyich flauta e ni ca' ti m'ejtzcixy, ti iich ajcxy öcpí njahuinyyäich, e miich ajcxy ca' ti myäxy.” **18** Chi Juan, je Bautista, anajty miin, e je' ca' ycay y'ügy. E miich ajcxy minaangixy co Juan ca'oybi ymiid. Jada pi'c'anäcticj nipaady nej miich ajcxy. **19** Chi iich je' je jay huidibi tzoon tzajpjoty nmiinich, e caaybich uucpich, e miich ajcxy minaangixy: “Ijxcix, cha tug yeydijc, janch cax janch vino'ucp huidibi migüg'ajtpy yajcuejtpidijc etz pocyjäydiç.” Je Dios tiy'ajt ji je' ñiguëxigy.

Je cajp huidibi ca'ycapxymidoogixy

20 Chi Jesùs ojcoto je maygajpjäy ma anajty may mijhuinma'ñ ti tuñ, com je mayjay ca' anajty yjothuimbidaangixy ma Dios. Chi Jesùs yminañ:

21 —¡Ay miich ayoob ajcxy huidibi tzinaayb jim Corazin! ¡Ay miich ayoob ajcxy huidibi tzinaayb jim Betsaida! Co ixipy iich ti nduñich jecy'ajty je mijhuinma'ñ mijtzög'ajtin ma je Tiro etz Sidón cajp, jadu'n nej iich ti nduñich ma miich ajcxy, ti ixipy je Tiro jay etz Sidón jay nijothuimbijtcixy etz iñaaygixy saco niñen nüçuyjam ixcuyjam, je' je tiy'ajt co ooy ytaajcixy ymaygixy miid ypcocy yciixpi. **22** Paady miich ajcxy yam nimaaygixy. Co anajty Dios tiyduna'ñ je naaxhuiñybi jay, huin'it miich ajcxy Dios xychaachytuna'ñ jac nigi, ca'ydi je jay ajcxy huidibi jecy'ajty tzinay jim Tiro etz Sidón.

23 Miich ajcxy, Capernaum jay, mnaybidáacigixy jadu'n nej jihuÿ mdigihuaangixy jiiby tzajpjoty. Per ca' yjadtunity. Mdigihuam miich ajcxy ayooodactuwy. Ayo'n tzaachypí mbadaangixy. Co ixipy iich ti nduñich jecy'ajty je mijhuinma'ñ mij tzög'ajtin ma Sodoma cajp, jadu'n nej ti nduñich ma miich ajcxy mgajp, chambaad ixipy ity yi jadu'mbi cajp, ca' ixipy Dios cayajtigooy. **24** Paady iich miich yam nimaaygixy. Co anajty Dios tiyduna'ñ je naaxhuiñyäy, huin'it miich ajcxy myajtzaachytuna'ñ jac nigi, ca'ydi je jay huidibi jecy'ajty tzinay ma Sodoma ñaaxjot.

Mingixy ma iich e mbóocxcixipy

25 Chi Jesùs ytigiiy Dios mibijctzooyb, yminañ:

—Dios Teedy, iich miich n'ibaatpich ngapxpaaatpich. Miich miid je mij cötujcin jiiby tzajpjoty etz ya naaxhuiñ. Com miich ti mnajtzcapxiy yi m'ixpójcin ma je ayoobtijc huidibi tzinaayb jotxeemy, e ti myüch yi m'ixpójcin ma yi ixpcityt cohuinma'ñydiç. **26** Jadu'n, Tat, ti mduñ, com jadu'n miich ti mdzocys ti mjäygidägy.

27 Jesùs yjacminañ:

—Iich nDeedy ti xyajcidiyäyich tug'ociy mic'ajt oy'ajt. Ni pin ca' ijxcapy pin je' y'ung, jeyi nDeedyich tugpajc. Ni pin ca' ijxcapy pin je' nDeedy'ajtpyich,

jëyi iich, je Dios y'ung tügpajc, etz jacjadyii huidibi iich, je Dios y'ung, nya-jniguëxigamyich. ²⁸ Min ma iich nidüg'öcy miich ajcxy huidijaty taj mayb myajpatp ma mjot mhuinma'ñ, iich miich ajcxy nmöhuamyb jotcujc'ajtin. ²⁹ Cöbic miich ajcxy iich n'anem'in iich ngötujcin, jadu'n nej huaj yuub ajcxy cöbicy ycög'i. Ijxpic ajcxy iich ndiy'ajt etz cuydun iich n'ayuc, com iich nmiiidich mecxstujcin etz ca' iich amij agix nayjihuüyijich. ³⁰ Ca' iich n'anem'in ymicity, e iich ndung ca' nimijaajity.

12

Je discípulos ajcxy moc cojc yajmujcp pocxxiiduum

¹ Chi tüg xii Jesúus yhuüidity miid ymigügtijc ma tüg camjot. E hue' anajty sábado xii, je poocxin xii. Chi Jesúus ydiscípulos ajcxy oy anajty yubögyii. Chi ajcxy ytigüy trigo tiim nüaxjztutp etz yjicxy ajcxy je ypajc. ² E co je fariseos ajcxy ijxy nej Jesúus ydiscípulos ajcxy y'diitzcixy, chi ajcxy nimay Jesúus:

—Oc'ix nej miich mdiscípulos ajcxy y'diich. Hue' ajcxy tumyb huidibi ca' huaad ma sábado xii yajtuñ.

³ Per Jesúus minañ:

—¿Nej ca' miich ajcxy mgapxyñi ma Dios ñecy, jadu'n nej David etz ymigügtijc ajcxy idich jecy'ajty co yuböccoti? ⁴ Pues yi' ajcxy tigüy ma Dios ytijc. Chi cay ajcxy je tzajcaagy huidibi anajty jää ajcxy ti yajhuindzigiy Dios. Je' je tzajcaagy huidibi teedy ajcxy anajty paatip cayipy. ⁵ ¿Nej ca' miich ajcxy ti mgapxyñi Moisés ycötujcin necy co je teedy ajcxy jëbi ytuñ ma Dios ytijc sábado xii, e ca' nan tundigooyb je' ajcxy?

⁶ Iich miich ajcxy nimaaygixyp, jac nügi mij cötújcin nmiiididyich, ca'ydi je cötujcin huidibi je teedy ajcxy yajtuñ ma Dios ytijc. ⁷ Pen miich ajcxy ti mhuinjihuüy nej yhuimbödzimy jada Dios y'ayuc, co Dios jadu'n yminañ: "Iich ndzojcpo co miich ajcxy miid'idiypa'ayo'n ca'ydi co ajcxy myegipy huindzigiñ." Pen miich ajcxy ti mhuinjihuüy jada ayuc, ca' ixipy mbocy'ixy ma iich nmigügtijc huidibi ca' ma ti ytundigooy. ⁸ Iich, je jää huidibi tzoon tzajpjoty, nmiiidich ane'min, jaydëbi nimäyich je jää ajcxy ti jëbi tungixy sábado xii.

Je yëydijc huidibi anajty yciitidzip

⁹ Chi Jesúus choñ jim, ñicxy ma je judío jää ñaymujctac. ¹⁰ E jiiby ma je naymujctac anajty tüg yëydijc huidibi yciititz. Je fariseo ajcxy xihuamby Jesúus, paady ajcxy y'amidooy, yminañ:

—¿Nej jëbi tüg pa'mjäy chögy sábado xiiji?

¹¹ Chi Jesúus y'adzooy:

—Pen ya ma miich ajcxy ji tüg jää huidibi cöbixy yjutcögäy sábado xii, ¿nej ca' je' ñicxy yajpidzimy mic'amay? ¹² Nügi tzobaatp tüg yëydijc ca'ydi tüg cöbixy, paady Moisés ycötujcin ca' capx'aducy co tüg oy'ajtin nduunim sábado xii, je poocxin xii.

¹³ Chi Jesúus nimay je yëydijc:

—Xajtiu yi' mg'i.

¹⁴ Co xajtiuy yci', chi choocy, e hui'my quipxyjaty miid je yci' oybi. Chi je fariseos ajcxy yjotmätcoty, yhuinma'ñ ixtaaygixy ajcxy nej huaad Jesúus ocyaj'o'ccixy.

Tüg ayucnajtzcapxiyyin miid Jesúus ycixpi

15 E co Jesús nejhuiyy nej yi' ajcxy yhuinma'ñ müidity, chi jím choñ. E ooy mayjäy ypanicxi Jesús, Jesús yajtzoocpy anajty tūg'óciy pínjaty pa'm müid. **16** Jesús ane'my je pa'mjäy ajcxy co ca' huaad nigapxy nimiydägy co yi' je' je Cristo. **17** Jadu'n Jesús ane'my je pa'mjäy jígix ycxip yca'pxipy je ayuc huidibí je profeta Isaías yjaay jecy'ajty, co Dios jadu'n yminañ:

18 Jada je' iich ndumbi huidi ti nhuin'ixyich. Yi' iich ooy ndzocých njihuíyich etz ooy njotcuçich müid yi'. Iich yi' nmöhuamybich iich njihuíñ mic'ajt. Yi' capxhuácxip iich n'ayuc jadu'n nej ndzaachytunañich naaxhuiñjäy ajcxy müid ajcxy ypoc ycxipi.

19 Yi' ni ymigügtjc ca' oja'ñ, ni ycayäxa'ñ, ni ycatinähua'ñ, ni pín ca' midoohuipy ma cajp cujc.

20 Ca' yi' tzaachytunañ ayoobitjc etz huidibí ayo'ndumb ijtp. Etz nañ ni ca' yajtigoya'ñ huidibí ayoobitjc yco'ögy'ungdijc yji'ijxpy. Jadu'n nej jääy cayajhuindigoy tzajcapy huidi huiidyip etz ni cayaajpiç je mecha huidibí uxxy uxxy tiicxp. Ixti mabaad anajty yajcopicy y'anemín tudägypi.

21 E yi' mayjäy ooy yji'ip'ixa'ñyii.

Xigixy Jesús co müidity mujcu'ymic'ajt

22 Chi müid miiñ ajcxy ma Jesús tūg jääy huidibí huintzip etz uum. Je' anajty müid ca'oybi. Chi Jesús yajtzoogy, e chi y'ixiyg etz ycapxig. **23** Co Jesús jadu'n tuñ, chi je mayjäy ytigiiy huinmay'ahuidijt, chi ajcxy yminañ:

—¿Nej jada je', je David y'ap y'oc huidibí rey'adam?

24 Per co je fariseos ajcxy nejhuiy nej je jääy huinmay, chi ajcxy yminañ:

—Jadaabi yëydijc yajpidzimy ca'oybi müid je mujcu' huindzin ymic'ajt (ca' yi' yjejity je Cristo).

25 Per Jesús ñejhuiyb anajty ti je fariseos ajcxy yhuinmaayb, chi yminañ:

—Pen tūgpic y tungmiidpi ixyipy ñaybijc-huäcxigixy, etz ñaymidziptzoonigixy ixyipy ac jéyi, pues cixipy yi' ajcxy y'anemín. Pen tūg cajp o tūgpic jugymigüg ixyipy ñaybijc-huäcxigixy, pues ca' ajcxy y'idaangixy tūgmucy. **26** Pen Satanás, je ca'oybi huindzin, yajpidzimy ixyipy ca'oybi ma je jääy ajcxy, chi ci'm ixyipy je ca'oybi ti ñaybijc-huäcxigixy, e je Satanás ymic'ajt ca' y'ida'ñ. **27** Miich ajcxy minamb co iich nyajpidzimyich ca'oybi müid je ca'oybi huindzin, je Beelzebú ymic'ajt. Pen tiy'ajt jadu'n nej miich ajcxy mina'ñ, je jääy ajcxy huidibí xymijnicxejt miich ajcxy, ¿nej yi' ajcxy paady mic'ajt ma je mujcu' co ajcxy yajpidzimy ca'oybi ma je pa'm jääy? Pues ca', paady yi' ajcxy tiy'ajt yejcp co miich ajcxy ti mgapxtigoy co yminaangixy co iich nyajpidzimyich ca'oybi müid Satanás ymic'ajt. **28** Per iich nyajpidzimyich ca'oybi ma pa'mjäy müid Dios yjhui'ñ ymic'ajt. Paady miich ajcxy nejhuiyb co ti ymiñ yjäty je Dios y'anemín ma miich ajcxy.

29 (Dios ycotujcin jac mic ca'ydi je ca'oybi ycotujcin, paady jébi nyajpidzimyich ca'oybi.) ¿Nej jébi tūg jääy ytigiiy ma tūg micpi jääy ytigc etz pigaani tijatty yi' ymiid, pen ca' jayi'p yci' ytecy xojtzity? Pues ca'. Cooni jayi'p yci' ytecy xojtzity, huin'it jéb pijcip tijatty ymiid. **30** Pinjaty ca' xymijnicxpetiyich, xymidzipch yi'. Pinjaty ca' tuñ müid iich co jääy nyaj'ixpicyich, hue' je' ajcxy jääy yajhuinmañydigooyb.

31 Janch iich miich ajcxy nimay co Dios jébi huinmecxip tūg'óciy pocy huidibí jääy ytgungixp etz tūg'óciy jibicpi huidibí jääy ycapxcixp. Jéyi janchtiy co pinjaty capxtigooyb müid je Espíritu Santo, je Dios yjhui'ñ ymic'ajt, ca' Dios

huinmecxip nimina. ³² Pinjaty jibic xyñigapxpich xyñimiydacpich, je' huinmecxam. Per je huidibi jibic ñigapxpy je Espíritu Santo, je' ca' huinmecxa'ñ ni jadachambi tiempo, etz ni camina xii.

Yi quipy yi' ytíim yi' miid yaj'ijcapxy

³³ Pen miich ajcxy mnejhuñhuamy je quipy pen oy quipy, o pen ca', jëbi mnejhuñhuipy co je quipy nicxy ytíim'aty. Pen oy je ytíim, miich mina'nip co oy je quipy. E pen ca' oy ytíim'aty, huin'it miich ajcxy mina'nip co ca' y'oity je quipy. ³⁴ Jibic jay miich ajcxy, jadu'n nipaady nej jihuñ ahua'n iyuñc xy'ung'ajtp. Pen miich ajcxy jibic jay'ajtp, ¿nej jëbi miich ajcxy oybi ayuc mgapxipy? Jadu'n nej jay ajcxy yjot yhuinma'ñ miidity, ac tim jadu'n ajcxy ycapxy. ³⁵ Je jay huidibi oy ayuc ycapxpy, ymiid oyjot oyhuinma'ñ paady oy ayuc capxy. Je jay huidibi jibic ayuc capxp, ymiid jibic jot jibic huinma'ñ, paady jibic ayuc capxy. ³⁶ Fich miich ajcxy nimay co anajty paady je xii je tiempo mina Dios tiyduna'ñ je naaxhuiñyäjä, huin'it ajcxy y'adzohuipy miid huen tim huidibi ayuc huidibi anajty ajcxy ti mgapxy. ³⁷ Com nejjaty miich anajty ajcxy ti mgapxy je m'ayuc jadu'n miich ajcxy Dios xtiyduñp. Com miid yi' mg'i'm ayuc yi' miid m'oybidzimipy mhuátpidzimipy. E nañ jadu'n miid yi' mg'i'm ayuc yi' miid mbocycähuipy.

Jibicjädyjic ajcxy pijctzoogixy tüg ijxpejt mijhuinma'ñybi

³⁸ Chi niijéjity fariseos ajcxy etz escribas ajcxy Jesús nimayi:

—Huindzin, n'ixamy iich ajcxy miich tüg m'ijxpejt.

³⁹ Chi Jesús y'adzoo:

—Yi jibic jaydijc ajcxy etz ajcxy huidibi ca' miibiga'ñ Dios ypijctzooyb tüg ijxpejt huidibi tzomb tzajpjotty. Per Dios ca' yega'ñ jadüg ijxpejt. Ti Dios yecy tüg ijxpejt ma Jonás. ⁴⁰ Com jadu'n nej Jonás jecy'ajty ijxpejt yejcy co y'ijty tugiñ xii tugiñ tzuum meyjotypy ma acx ymoxac, nañ tim jadu'n iich, je jay huidibi tzoon tzajpjotty, nyegamy ijxpejt jadachambi tiempo co n'idipych tugiñ xiim etz tugiñ tzuum naaxjoty. ⁴¹ Je mayjäy huidibi anajty tzinaayb ma Nínive cajp, ti jothuimbijtcixy etz ti ixmach ajcxy huidijaty jibicpi ajcxy yturnyb co Jonás capxhuäcxy Dios y'ayuc ma yi' ajcxy. Cha iich ngapxhuäcxyich Dios y'ayuc ma miich ajcxy, etz jac nigi cötujcín nmiididyich, ca'ydi Jonás; e ca' miich ajcxy mjothuimbity. Paady co anajty Dios tiyduna'ñ je naaxhuiñyäjä, je Nínive jay miich ajcxy xyapocycähuam. ⁴² Nañ jadu'n je töxyäjä reina huidibi tzinay jecy'ajty ma madza'cruudz ypidzimy, yi' je' xidähuam je jay ajcxy huidibi tzinaayb jadachambi tiempo, etz yajpocycähuib ajcxy. Je reina tzoon jiguëgy nicxy co amido'ida'ñ je rey Salomón ma capxhuäcxi Dios y'ayuc. Ji naaxhuiñ jadachambi tüg Dios ytíy'ajtmiiidpi jac nigi ymijity, ca'ydi Salomón anajty, e ca' je jay ajcxy mijpidäga'ñ.

Je jibic espíritu co jadüg'oc yhuimbity

⁴³⁻⁴⁴ Yi jay ajcxy huidibi cham tzinaayb, quipxyjaty ajcxy miid je ca'oybi. Co je ca'oybi ypidzimy ma je jay, chi je' niçxy jim mijtig'duum y'ijxtacy. Co ca' paty ypoçxtac, huin'it ymina'ñ: "Huimbidaambich ma je jay yjot yhuinma'ñ ma iich ti n'octzombi." Co je ca'oybi yjäty ma anajty ti chinäy, chi paty je jay yjot yhuinma'ñ ooy yhuätzity etz yajxon ypedigity oy oyduñ. ⁴⁵ Chi je ca'oybi niçxy oy yajtzooñ jahuixtujc ca'oybi jac jibicpi ca'ydi je'. Chi ajcxy ytigüy ma je jay yjot yhuinma'ñ, e chinay ajcxy jiiby. Huin'it je jay jac'öctiy oy yajtni, ca'ydi jadu'n nej anajty jayijp'aty.

Jesús ytaj etz y'uch miguëx ajcxy

46 Jesús yaj'ixpijcp y anajty je mayjäy, co oy yja'ty je' ytaj etz y'uch migüëx ajcxy. Hue' ajcxy yhui'my tiba'y. Je' ajcxy anajty ymigapxamy Jesús. **47** Chi jääy yajnímay Jesús:

—Yi' mdaj etz m'uch migüëx ajcxy, chiiby ajcxy tiba'y, miich xymigapxamb.

48 Jesús y'adzooy, nímay je jääy huïdibi ytaj y'ayuc yajnajxi ma yi':

—¿Pin jääy miich ajcxy mdiyy co iich ndaj'adyii etz iich n'uch'adyii nmigüg'adyii?

49 Huin'it Jesús nitzihiuüy je' ydiscípulos ajcxy e yminañ:

—Jada iich ndiscípulos ajcxy jadu'n nipaady nej iich ndaj etz iich n'uch nmigüëx. **50** Huen ytimpinity huïdibi yatumyb iich nDeedy chojcin, huïdibi jiiby tzajpjoty, pues jadu'n yi' ajcxy nipaady nej iich ndaj etz iich n'uch migüëx.

13

Je ayuccapxhuäcxpi y'ijxpejt (niipi ijxpejt)

1 Je huin'it xii Jesús choñ ma je tjc. Chi ñicxy ma je mejypa' jim oy y'iñay'ihuüy. **2** E co mayjäy ooy ñaymuçi jim ma anajty Jesús iñay, chi Jesús ytigiy barcojoty. Per tûg'óciy je mayjäy yhui'mday ma mejypa'. **3** Jesús ytigüy jääy yaj'ixpijcp miiid jihuimbit ayuc, yminañ:

—Tûg jääy chooñ trigotiihm huijp. **4** E ma anajty jim ytiihmuijy, huin'it je ytiihm oy naagity ycäy ma tü'aa. Chi jada' je joon ajcxy oy ymiiñ etz ypiihuüy je tiim. **5** Nijéjity ytiihm ycäy ma tzaanïcx ma anajty hueeni naax. Jada tiim tzojc ymuixy. **6** Com hueeni anajty je naax ma je tzaanïcx, chi co oy xii'an ypadyi, chi ytützatay, com ca' anajty je ytictz yeegity. **7** Nijéjity tiim oy ycäy ma ujtz'aayjot ma apyjot, e ujtz'öctay je trigo mang. **8** Per je tiim huïdibi ca'u ma oy ñaax, je' yon yajxon e tiim'ajt may'amy; tûg ypi'cpajc iipxmajc oy yco'ity, jadüg pi'cpajc tugi'px oy yco'ity, jadüg pi'cpajc migo'px oy yco'ity. **9** Pinjaty mido'n miiid huen mido'mbic yada ayuc.

Tiycixpi je ijxpejt

10 Chi je' ydiscípulos ajcxy nimijhua'cy Jesús, chi ajcxy yajtiüy:

—¿Na'amy co myajtuñ jihuimbit ayuc co myaj'ixpic y mayjäy?

11 Chi Jesús y'adzooy, yminañ:

—Miich ajcxy jaydëb mnejhuihuipy huïdibi Dios ñigapxyp ñimiýdacpy coyüch'amy ma y'ane'min. Jacjadiy jääy ca' ajcxy huinjihuüy. **12** Pinjaty ymiiid yajmöhüpü riigi, pinjaty hueen miiid yajpigipü riigi, oy ixyipy hueen jadim miiidity. **13** Paady jihuimbit'amy nyajniamaay'ich; jaydëbi pinjaty ijxcixy, ñipatpy nejihuüy ca' ti ijxcixy; etz co ajcxy midoogixy, ca' ajcxy huinjihuüy, ñipatpy nejihuüy ca' ti midoogixy. **14** Jadayaabi ytunyii yjadyii jadu'n nej je profeta Isaías jaaybejty yajhui'my ma jadu'n yminañ:

Miich ajcxy midohuamy, per ca' mhuinjihuühuangixy huïdibi ti m'ijxcixy.

nañ ca' mhuinjihuühuangixy huïdibi ti m'ijxcixy.

15 Com jadayaabi jääy ooy ajcxy yjot yhuinmañ ti y'ahuimbity juuñ. Nej ajcxy yjamidoj, ca' ajcxy ymidohui'mgixy. Nej ajcxy ja'ixy, ca' y'ijxhui'mgixy.

Nej ajcxy yjahuinjihuüy, per ca' yhuinjihuüy ma yjot yhuinmañ. Yi' ajcxy ca' yjothuimbidaangixy ma iich, jaydëb nyajnidzögibich ajcxy.

16 Per jotcujc miich ajcxy, co miich ajcxy ijxhui'my miiid mhuin huïdibi ndumyibich, e mmido'mbic ajcxy iich n'ayuc. **17** Janch tiy'ajt jadu'n nej

iič miich nimaaygixy. Janch tiy'ajt co may profetas ajcxy etz tudägy jääj ajcxy huidibí tzinaayb jecy'ajty, ooy ajcxy ja'ixañ huidibí miich ajcxy m'ijxyp cham, per ca' ajcxy ixy. E ooy ajcxy jamidohuañ je ayuc huidibí miich ajcxy midooyb cham, per ca' ajcxy midoy.

Jesús najtzcapxíj je ijxpejt ma je niipi

¹⁸ Amido'it miich ajcxy, jadu'n nej yhuimbit ayuc maabi je tiim huijpi. ¹⁹ Je jääj ajcxy huidibí amido'ijtp Dios y'ayuc, e mic'amý je ca'oybi yajpidzimy Dios y'ayuc ma ajcxy yjot yhuinmañ, jadu'n ajcxy nipaady nej trigo tiim huidibí cab tügjuc, e je joon ajcxy mic'amý ypiimujctay. ²⁰⁻²¹ Je jääj ajcxy huidibí amido'ijtp Dios y'ayuc janch jotcujc, per co agapxiiby paady, co tzaachypí minaxy yajnaxy miid Dios y'ayuc yciixpi, chi mic'amý ajcxy ixmajtzní Dios y'ayuc, jadu'n ajcxy nej je trigotiim huidibí ti ycäy ma tzaanícx, huidibí ca' oy ytictz miidity. ²² Je jääj ajcxy huidibí amido'ijtp Dios y'ayuc, e co ñicxni, chi jääydigooyní Dios y'ayuc miid jotcujc'ajtin tzinaayin, comeen'ajtin etz adzojcin. Jadu'n ajcxy nipaady nej trigotiim huidibí ti ycäy ujtzjoty, e ca' ytiim'aty miid co oy ujtz'ögy. ²³ Je jääj ajcxy huidibí amido'ijtp etz cöbíjcp yajxon Dios y'ayuc amumdügjot etz Dios y'ayuc ytuymby ma ajcxy yjot yhuinmañ, jadu'n ajcxy nipaady nej je tiim huidibí ti ycäy ma oy ñaax etz ti ytiim'aty may'amy. Tüg pi'cpajc iipx majc oy yco'ity, etz jadüg pi'cpajc tugipx oy yco'ity, etz jadüg pi'cpajc migópx oy yco'ity.

Je ijxpejt co je jibic ujtz ymuixy ma je trigo cam

²⁴ Chi Jesús yaj'ixpijcy jadüg jihuimbit ayuc, yminañ:

—Je Dios y'ane'min jadu'n nipaady nej tüg yeydijc huidibí trigo tiim huijp ma je' ycam. ²⁵ Per co ajcxy yma'öctay nidüg'öciy je cogam, chi ytiigii tüg ymidzip ma je ycamjot. Chi je midzip jibic ujtz tiim oy huijy ma je trigo cam. Chi ñicxni. ²⁶ E co je trigo oy yooñ, chi ypijy. Nañ jadu'n je jibic ujtz oy yooñ. ²⁷ Chi je ytumbidijc oy yhuindzin yajnimay: "Huindzin, ¿nej ca' ti mnipy ac trigotiim? ¿Nej co jím nañ jadu'n jibic ujtz yajpaady?" ²⁸ Chi je cogam yminañ: "Huen jada' nmidzipich jadu'n ti y'dich." Chi je tumbidijc y'amidoohui: "¿Nej mdzojcpoy co iič ajcxy nhuijxigibich je jibic ujtz?" ²⁹ Chi je cogam yminañ: "Ca'. Pen miich ajcxy mhuijxicipy je jibic ujtz, ca' jecity co m'ahuijxmugipy nañ jadu'n je trigo. ³⁰ Ixmatz, huen je jibic ujtz yeegy tügmucy miid je trigo, ixti cooni anajty ypidigý je cosecha. Co cosecha paty, huin'it nguexañiçh je ndumbidijc co huen jayip pujxigý je jibic ujtz etz axotzipy etz nögipy. E co yajpidictay je jibic ujtz, chi yajpidigipy je trigo e pidägipy ma je tze'x."

Je ijxpejt ma je mostazapajc

³¹⁻³² Nañ jadu'n Jesús yaj'ixpijcy jadüg jihuimbit ayuc, yminañ:

—Je Dios y'ane'min jadu'n nipaady nej tüg mostazapajc huidibí tüg jääj ñiip ma je' ycam. E je mostaza ytiim je' jac tim mutz ca'ydi ni huidibí ujtz tiim. Per co je mostaza ymuix etz yooñ, chi yahuimbijty jac mij ca'ydi jacjadyii ujtz. E hue' nicxny yjatjy janch mij, ixti joon ajcxy oy yqueec miiñ yqueec xiijpy jím, pidägy je ypeñ ma je mostaza y'aacx.

Je ijxpejt ma je levadura huidibí ca'y'oyty

³³ Nañ jadu'n Jesús yaj'ixpijcy jadüg jihuimbit ayuc, yminañ:

—Je Dios y'ane'min jadu'n nipaady nej levadura huidibí tüg töxyjäy ypidacpy miid je harina, jigix je harina oy ypidigý.

Nej anajty Jesús yajtuñ je ijxpejt

³⁴ Tüg'óciy Jesúś ya'ixpijc je mayjäy, jihuimbit'amy yaj'ixpijc, e ni ti ca' jäy yaj'ixpijcayajnimäy jihuimbit ayuc. ³⁵ Jadu'n Jesúś ytuuñ, jigix yajcuyduñ je ayuc huidibi je profeta Isaías yjaayhui'm jecy'ajty, co jadu'n yminañ: iich ngapxamyich ac tím jihuimbit ayuc. Iich nigapxamybich tijaty huidibi ca' pin nejhuüy, mabaad Dios oga'n yajcojy je naaxhuiñyi.

Jesús capxticxni nejyhuimbidzimy je jibic ujtz maje trigo cam

³⁶ Chi Jesúś capxycijxy miid je mayjäy, chi ñicxy ma tüg tijc. Chi ytigiy tigoty miid je' ydiscipulos ajcxy. Chi Jesúś ydiscipulos ajcxy nimijhua'cy Jesúś, yminañ ajcxy:

—Tun may'ajt iich ajcxy xyajhuinjihuüy je jihuimbit ayuc co ti mnigapxy je jibic ujtz ma je trigo cam.

³⁷ Chi Jesúś yajnimay:

—Iich, je jäy huidibi tzoon tzajpjoty, jadu'n iich nipaady nej je jäy huidibi niip je oybi tiim ma je ycam. ³⁸ Je cam jadu'n nipaady nej tüg'óciy naaxhuiñjäy. Je oybi tiim jadu'n nipaady nej je jäy ajcxy huidibi cöbijcp Dios y'anemín. Je jibic ujtz jadu'n nipaady nej je jäy ajcxy huidibi cöbijcy ajcxy je mujcu' y'anemín. ³⁹ Je jäy huidibi niipy je jibic ujtz, jadu'n yi' nipaady nej je ca'oybi. Je jibic ujtz cosecha, jadu'n nipaady nej je tiempo co anajty je naaxhuiñ ycixy ytigoy. Je ajcxy huidibi yajpidic je cosecha, nipaady nej je ángeles ajcxy. ⁴⁰ Jadu'n nej je jibic ujtz oy yajpujxiyg etz yajpidacy jiinjoty, nañ tim jadu'n ñicxy yjaty miid je jäy ajcxy huidibi cöbijcp je mujcu' y'anemín co anajty je naaxhuiñ cixy ytigoy. ⁴¹ Co anajty je naaxhuiñ ycixy ytigoy, chi iich, je jäy huidibi tzoon tzajpjoty, ngeexamych n'angeles huen yajmujtäy je jäy huidibi je ymigüg yajtundigoyb, etz yi' huidibi ajcxy jibic-huinmañ tumb. ⁴² Co yajmujtähuüy je jibicjäydjc, chi ajcxy yajpidägipy mijjiinjoty, jiiby ajcxy yäxa'ñ etz ytiitzmucxy ytiitzqueecy miid je ayo'n ycixpi. ⁴³ Per je jäy ajcxy huidibi cuydumb Dios chojcin, idam ajcxy miid Dios Teedy jiiby tzajpjoty. Ymi'idadamy ajcxy tüg oy'ajti, jadu'n nipaadip nej je xii ytiicxin yjajin. Pen miich ajcxy mido'n miid, mido'mbijc ajcxy iich n'ayuc.

Je y'ijxpejt je meeñ huidibi yüch

⁴⁴ Je Dios y'anemín jadu'n nipaady nej meeñ huidibi yüch ijtp ma tüg cam. Per co tüg jäy paady je meeñ, chi mic'amy jadüg'oc yüdz tigach. Chi ooy yxonrägy. Chi ñicxy etz tooctäy tüg'óciy huidibi ymiid etz juy je naax.

Je y'ijxpejt je perla huidibi tzoohuip

⁴⁵ Nañ jadu'n Dios y'anemín jadu'n nipaady nej tüg ajuuyb adoooci huidibi ijxtaabt tüg oybi perla huidibi tzoobatp. ⁴⁶ E co anajty paady tüg perla huidibi janch tzou, chi ñicxy tooctigoydäy tüg'óciy huidibi ymiid etz juy je perla.

Je acxmadzi'ñ y'ijxpejt

⁴⁷ E nañ jadu'n Dios y'anemín jadu'n nipaady nej tüg acxmadzi'ñ huidibi jäy miid ycojibiby mejyjoty. Chi jiiby ytigiy huen ytim huidibi acxity. ⁴⁸ E co anajty je acxmadzi'ñ y'uch miid je acx, chi je jäy ajcxy yajpidzimy ma mejypa'áy. Chi iñay ajcxy jim mejypa'áy etz huin'ijxy ajcxy je oyjatypi acx etz pidäaccixy ma y cach. Je acx huidijaty ca' y'oyity, je' ajcxy y'ixjibijp. ⁴⁹ Tim jadu'n nej ti yjaty miid je acx, nañ jadu'n jada'ñ, co anajty ycixy ytigoy je naaxhuiñ. Huin'it je ángeles ajcxy ñicxa'ñ huindumy naaxhuiñ huin'ixa'ñ je jibic jäydjc e pidäga'ñ ajcxy abicy, nañ jadu'n huin'ixa'ñ je oy jäydjc, e pidäga'ñ ajcxy nañ jadu'n abicy. ⁵⁰ Chi je ángeles ajcxy pidäga'ñ je jibicjäydjc

mij jiinjoty. Jiiby jiinjoty ajcxy yäxa'ñ ytinähua'ñ etz ytüitzmucxaangixy ytüitzqueedaangixy miid je ayo'n miid je tzaachypi yciixpi.

Je jää huidibi jajtp nej oybi etz nej jibicpi yajpidzimity

51 Chi Jesús y'amidooy ajcxy:

—¿Nej muuinjihuÿb miich ajcxy tüg'óciy huidibi iich ti ngapxich?

Chi ajcxy y'adzooy:

—Huindzin, ti nhuinjihuÿb iich ajcxy.

52 Chi Jesús ajcxy nimay:

—Nidüg nidüg escriba co ti ixpicytäy tüg'óciy Dios ytiy'ajt y'anemín huidibi tzajpjoty tzoon, hue' jadu'n nipaady nej tüg codijc comeenÿbi huidijaty ymiid yajaty nej yajpidzimipy jemybi etz tucpi.

Jesús yajpaady jim Nazaret

53 Co Jesús yaj'ixpijctay jada jihuimbit ayuc, chi chooñ jim. **54** Co Jesús chooñ jim, chi ñicxy ma yci'mnaax yci'mgajp. Chi Jesús ytigiiy ma je judio ñaymujctac, e ytigiiy yaj'ixpijcp. Chi je mayjää jiiby ooy jihuÿy huinmay nej yi' yaj'ixpicy, yminañ ajcxy:

—¿Ma jada' jada yëydiç ti paady jada ixpijcin? ¿Ma mic'ajt paady co ooy mijhuinma'ñ tzachtuñ? **55** Jadayaabi yëydiç hue' yteedy'ajtpy je tzejtzpi, etz yta'ajtpy María. E iich ajcxy n'ix'ajtpyich je y'uch ajcxy; Jacobo, José, Simón, etz Judas. **56** Nañ jadu'n ya chinay ma iich ajt je' y'uch ajcxy töxyjää. ¿Ma oy ti paady jada ixpijcin jada mic'ajtin?

57 Paady je maycogajpi ajcxy ca' ytunícuend. Paady Jesús ajcxy nimay:

—Huen ma'amity tüg'óciy je mayjää ajcxy ooy yajmij'aty yi' jää ajcxy huidibi najtzcapxiÿb Dios y'ayuc, ca'ydi huidibi y'ayucnajtzcapxiÿb ma yci'mnaax yci'mgajp yci'mjiin yci'mdijc.

58 Ma yci'mnaax yci'mgajp Jesús ca' jaty nej mijhuinma'ñ tunip anajty, miid co je jää ajcxy ca' mijpidägyii.

14

Juan el Bautista coy'ögy

1 Je huin'it tiempo Herodes huidibi anajty ane'mb jim Galilea tiy'ajt paty nej Jesús ytuñ. **2** E yi' nimay je ymidungmíidpídijc:

—Yijiibi jää huidibi tzachtumb mijhuinma'ñ, yi' je' je Juan, je Bautista. Juan ti jugypicy jadüg'oc ma anajty ti y'ögy, paady mic'ajt miid jaydëb mijhuinma'ñ tuñ.

3 Herodes ti anajty ni'ane'mdiy co Juan huen yajmach, e yajpidägipy pujxtigoty. Jadu'n Herodes tuñ miid Herodías yciixpi. Je Herodías je' anajty miid jayiÿpaty ti yipicy Felipe, je Herodes y'ajch, chi ti ixmajch Felipe, chi ypijcy miid Herodes. **4** Juan ti anajty nimay Herodes co ti ytundigooy co ti picý miid Herodías.

5 Je rey Herodes ooy anajty jaya'jöga'ñ yi Juan, per tzigiiyb anajty miid je mayjää. Com je mayjää ti anajty miibicy ajcxy co Juan hue' anajty tüg' Dios tiy'ajt miidpi, tüg profeta. **6** Co Herodes yjimijtpejty, chi anajty ñayñixiiduñyi, e chi Herodías ñiix ñicxy ejtzp ma Herodes yhuinduu. Je rey ooy jäygidacy nej anajty Herodías ñiix y'ejch. Paady Herodes Herodías ñiix nimay:

7 —Dios iich yam ngapxpatty co nmöhüambyb ti mdimypijctzooyb.

8 Chi Herodías nimay je' ñiix co huen pijctzoohui je Juan, je Bautista, ycohuajc ma tüg texy. Chi Herodías ñiix je rey nimay:

—Ndzojcpich co miich xymöhuip Juan, je Bautista, ycohuajc ma tüg texy.

9-10 Co jadu'n midoooy je rey, chi ytigiiy tajp maybi mij cajee. Per co ti anajty Dios capxpaatni, yminaani mayjäy yhuinduu co ymöhuanbyb tijaty ypijctzoob. Paady ane'my tüg soldado co huen nícxxy yajtzoñyii Juan yco-huajc, e möhuiipy Herodías ñiiix. **11** Huin'it je soldado oy je Juan ycohuajc yajminajci jiiby pujxtigoty. Chi moy je töxy'anäg, e je töxy'anäg yejcnaajxní ma ytajt.

12 Huin'it xii je Juan ydiscípulos ajcxy yja'ty. Chi ajcxy oy yajnaaxtigiiy je Juan ñiiñcx. Chi ajcxy oy Jesús yajnimäy.

Jesús yajcay migoox mil jääy

13 Co Jesús nejhuiiy ti anajty ti ytuñyii ti yjadyii miid Juan, chi ytigiiy ma tüg barco naydüg, e nicxni ma tüg it ma ca' piñ chinäy. Co je mayjäy nejhuiy co Jesús ti ñícxxy, chi ajcxy chonday canaag agajp, nicxy ajcxy ma Jesús yajpaady, hue' tecygi'm ajcxy nicxy. **14** Co Jesús ypidzimy barcojoty, chi ijxy mayjäy. Jesús ooy pa'ayoy je mayjäy, e yajtzoocy je pa'mjäy huidibi anajty ajcxy jim ymiiid miin. **15** Com ti anajty chuu'ñiñ, paady je' ydiscípulos ajcxy nimijhua'cy Jesús, e nimay ajcxy:

—Ti chuu'ñiñ, e ca' ya piñ china'y, paady capxcíxy miid jada mayjäy ajcxy, jaydëb ajcxy nicxy ixtäy ycaayin y'uucin ma yi mutz cajp ajcxy huingonbi.

16 Chi Jesús yminañ:

—Ca' ycopicyity co ajcxy nicxy jicxy ixtäy. Miich ajcxy möhuiip caayin uucin.

17 Chi je' ajcxy yminañ:

—Per iiçh ajcxy jëyi yeeby nmiiidity migoox tzajcaagy etz metz acx.

18 Chi Jesús yminañ:

—Mimiingix yam'amy.

19 Chi Jesús nimay je mayjäy co huen ñiñay'ihiuyaaygixy ma pi'cmiiy'ung nicx. Huin'it Jesús je migooxpi tzajcaagy conigy etz je metzpi acx. Chi ypa't'ijxy jiiby tzajpcíxy, e yajnajxy Dioscojuipy. Chi tuje-huäcxy je tzajcaagy etz moy je' ydiscípulos ajcxy, co huen yajhuäcxicixy ma je mayjäy. **20** Nidüg'öciy je mayjäy ajcxy ycay cüxi. Co je mayjäy ycayday, chi je discípulos ajcxy yajmuycy je cayduc jiextuc, e yaj'uch ajcxy majmetz cach. **21** Migoox mil anajty ajcxy je yëydijictjc huidibi cay uuc. E ca' ajcxy michoy je töxyjäydiç ajcxy etz je y'ung y'aräg ajcxy.

Jesús yöy niihuingíxy

22 Chi Jesús ane'my yi' ydiscípulos ajcxy co huen barco tigiiygixy mic'amy, jigix ñicxipy ajcxy jim meyj nñinaxy. Namí yi' ydiscípulos ajcxy choñ barcojoty, Jesús ycapxycíxy miid je mayjäy huen nícxixni. **23** Co anajty Jesús ti ycapxycíxy miid je mayjäy, chi ñicxy naydüg ma tüg cögop Dios mibijctzoobi. Co ycoodziñiñ Jesús naydüg anajty yajpaady. **24** Co ycoodziñiñ, meyj cujc anajty je barco cujc nicxy. E je nii ooy anajty ymijjëtzpety ma je barco, je' co ooy anajty mic yjanchpojy. **25** E co oy ymoñiiy, huin'it Jesús ymijhua'cy ma je' ydiscípulos ajcxy, ñicxy adüyöyb meyjhuingíxy. **26** E co je discípulos ajcxy ijxy co Jesús anajty ymiiñ meyjhuingíxy, chi ajcxy ooy ñiay'adzigiyyi. Ooy ajcxy yaaxqueecy yminañ ajcxy:

—Hue' iiçh aít ijkmaniiyim.

27 Chi Jesús mic'amy ymigapxy ajcxy etz nimay:

—Huinmic jotmic naybidáacigixy, iiçh yi'. Ca' mdzigiyygixy.

28 Chi oy Pedro Jesús ymigapxyii, nimaayi:

—Huindzin, pen janch miichity, ane'mgich co huen iich miich ninicxip adüyöyp mejyhuingíxy.

²⁹ Chi Jesús Pedro nimay:

—Min.

Huin'it Pedro yminaajcy ma je barco etz ñicx ma Jesús adüyöyp mejyhuingíxy. ³⁰ Per co Pedro jihui'ñybijcy jadu'n nej anajty ooy mic yjanchpojy, chi ooy chigiy, chi oy oga'n ytigiiyñi quimbi, chi yaaxqueecy, yminañ:

—¡Huindzin, iich yajtzóocigich!

³¹ Huin'it Jesús oy yci' mimajtzi, chi nimay:

—Miich, janch hueeni mmibijcin. ¿Nej co ca' yajxon xymibicyich?

³² Co Pedro etz Jesús ytigiiy barcojoty, huin'it je mic poj ñajxy. ³³ Huin'it je' ajcxy jiiby barcojoty ycojxtinay'ihuiydaay ma Jesús yhuinduu. Chi yminañ ajcxy:

—Janch tiy'ajt co miich Dios xy'ung'adyii.

Jesús yajtzoocatay je pa'mjäy ajcxy jim Genesaret

³⁴ Co ajcxy ymejyñajxtay, chi ajcxy oy ja'ty ma je Genesaret naaxjot. ³⁵ E co je jääy ajcxy nejhuiy co Jesús ti yjäty ma yi' ajcxy naaxjot, chi ajcxy tiy'ajt quejxy ma tüg'öciy cajp etz rancho huinduy agonbi co Jesús yjimity. Chi je mayjäy miid miiñ tüg'öciy je pa'mjäy ma Jesús. ³⁶ Chi ajcxy cohuaniiy Jesús, pen jëb je pa'mjäy ñidoñyi je yhuit. E tüg'öciy je huidijaty ñidonip je' yhuit, je' ajcxy chooctay y'agidactay.

15

Huidi jäy yaj'ahuimbijty janch jibic

¹ Chi ymuñiñ ma Jesús nijëjity fariseo jäy ajcxy, je huindzindijc huidibi tzach-padumb judío ycostumbre. Nañ jadu'n miiñ nijëjity esribas, je huindzindijc huidibi ajcxy nijaydutp anajty Dios ñecy. Je fariseos etz esribas ajcxy ti choongixy anajty jim Jerusalén, chi ajcxy y'amidooy Jesús:

² —¿Na'amy co miich mdiscípulos ajcxy ca' cuydungixy judío ñi'ap costumbre? Yi' ajcxy ycaaygixy y'uuccixy, e ca' jayi'ip yçibujcixy, ca' ixpujcixy ixjéjtcixy ypcocy.

³ Chi Jesús y'adzooy, yajtiy:

—¿Na'amy co miich ajcxy mgapxycömidodägy Dios? Mdzachcuydungixy mg'i'mgostumbre ma yjapadyii mguydungixy ixipy Dios ycötújcin. ⁴ Com Dios ti y'anem' ma ycotújcin: "Yajmij'at mdaj mdeedy, e pinjaty jibic nigapaxy ni'oñiyb ytaj yteedy, ögipy yi'." ⁵ Per miich ajcxy minamb co tüg je yëydijc jëbi nimäy ytaj yteedy: "Ca' iich miich ajcxy nbubeda'ñ, com ti n'ahuanijich ma Dios tüg'öciy tijaty nmiiñich." ⁶ Chi huen ytimpiñity jadu'n minamb, ca' ocpubedaanip ytaj yteedy, e jadu'n miich ajcxy myajtigoy Dios y'anem' com tzachtunaangixy mg'i'mgostumbre. ⁷ Miich ajcxy naybidaacip jadu'n nej jihuñiñ tudägy jäy, e ca' yjanchity. Janch tiy'ajt jadu'n nej jecyip Isaías jaaybejty yajhui'my co Dios jadu'n yminañ:

⁸ Jadayaabi jäy xyajmij'ajtpich ahuac aguy, per ca' ajcxy xyajmij'atyich cixyjot huinijot.

⁹ Naadigi' co ajcxy xyhuin'iygixyich xyhuinyáaxcixyich. Mnayyaj'ixpíjcigixy ayuc tiy'ajt huidibi jäy ajcxy ti cojy ti maacxy.

¹⁰ Huin'it Jesús huomujctay je mayjäy, yminañ:

—Amidoo'ijtcixy iich n'ayuc etz mhuinjihuiiygixip. ¹¹ Ca' ji ni ti jiiçxy huidi jäy ypidacpy ma y'ahuac niçxy yajpocycäyii. Yi' janchtiy je jibic ayuc huidibi pidzim ma jäy ajcxy y'ahuac, yi' ajcxy yajpocycähuuib.

¹² Chi ymiiñ ma Jesús je' ydiscípulos ajcxy, chi ajcxy niimaayi:

—¿Nej miich mnejhuiyb co je fariseos ajcxy niñotma'tpy co ajcxy midoy je ayuc jadu'n nej miich minañ?

¹³ Chi Jesús y'adzooy, yminañ:

—Huen tim huidibi ane'min huidibi ca' Dios ti pidägy, Dios yajtigoyam, tim jadu'n nej jäy ajcxy huijxig yutz huidibi ca' y'oy'ujtzity. ¹⁴ Ixmajtzcix yi fariseos etz esribas ajcxy. Ca' ajcxy huinjihuüy Dios ytiy'ajt. Jadu'n ajcxy nipaady nej jäy huintzpi, e co tüg huintzpi huijtzhuudity jadüg huintzpi, chi nimetz niçxy yjutcögägixy.

¹⁵ Huin'it Pedro niñay Jesús:

—Yajhuinjihuüy iich ajcxy jada jihuimbit ayuc.

¹⁶ Chi Jesús yminañ:

—¿Nej miich ajcxy nañ jadu'n ca' mhuinjihuüy jada jihuimbit ayuc? ¹⁷ ¿Nej ca' miich ajcxy mnejhuiyb co tüg'óciy huidibi tigiyb ma miich ajcxy m'ahuac, je' niçxp ma miich ajcxy mjot etz ypidzimy ma ajcxy mniniç? ¹⁸ Per je jäy huidibi jibic capxp, capxp je' je jibic ayuc huidibi ymiiñ ma yjot yhuinma'ñ. Jada jibic ayuc yajpocychimicp je jäy. ¹⁹ Yi' jibicpi huidibi tzomb ma jäy ajcxy yjot yhuinma'ñ, yi' je' jäyyaj'lögi huinma'ñ, je töxyjäy migapxtigoyii huinma'ñ, meedzi huinma'ñ, je indägi huinma'ñ, je piitz capx huinma'ñ. ²⁰ Yihadu'mbi jibic-huinma'ñ yajpocycäb jäy ajcxy ma Dios. Per co jäy ajcxy ycaay y'ügy, ma ca'ní ajcxy pocy ixpujcixy jayijp, ca' je' ypocycäy ajcxy ma Dios.

Tüg töxyjäy huidibi ca' judíojäy mibijc Jesús

²¹ Chi Jesús jim chooñ, niçxy ma je Tiro etz Sidón naaxjot. ²² Jim anajty tüg töxyjäy chinäy. Jada töxyjäy hue' anajty cananeajäy, canan judíojäy. Chi yi' niñiñ Jesús, chi niñay:

—Huindzin, David y'ap y'oc, pa'ayoogich. Iich nmiiñdich tüg niix huidibi ymiiñ ca'oybi etz oy tzaachypa paady.

²³ Per ca' ni nej Jesús y'adzoohui. Huin'it je' ydiscípulos ajcxy miiñ ma Jesús, e ycohuaniy, minañ ajcxy:

—Capxycix miid jada töxyjäy, com nigo xypayaax xypadinaayim.

²⁴ Chi Jesús yminañ:

—Dios iich ti xyquexyich jëda'ajty ma je israelitasjäy huidibi y'alma tigoyam.

²⁵ Chi je töxyjäy ymijhua'ci ma Jesús, e ycojxtinay'ihuiy ma je yhuinduu, chi yminañ:

—Huindzin, tun may'ajt pubejtcich.

²⁶ Chi Jesús yminañ:

—Ca' jadu'n y'oity co n'ixmadzipich je israelitasjäy (Dios yjäy), e nbubedipich miich ajcxy. Co jadu'n ndunipich, jadu'n nipaadiç nej jäy ajcxy y'idich co ajcxy piçci je ajcxy y'ung ycaagy, e möy je uc.

²⁷ Huin'it je töxyjäy y'adzooy:

—Janch tiy'ajt jadu'n nej miich mina'ñ, per ixti ycaayb je uc je tzajcaagy y'abu'x huidibi cäb ma yhuindzin mesa.

²⁸ Chi Jesús je töxyjäy niñay:

—Janch mij mmibijcín. Iich ndunaamybich jadu'n nej miich mdzocy. Huin'it hori je töxyjäy niix chooc.

Jesús yajtzögy mayba'mjäy

²⁹ Chi Jesús jím chooñ. Chi ñajxy ma Galilea mejypa'. Chi ypejty ma tüg cögop, jím iñay'ihuiy. ³⁰ E huin'it oy mayjäy miidmiin pa'mjäy huidibi huintz, uum, cimucy tecymucy, etz huen tim huidibi pa'mjäy. Pidacy ajcxy je pa'mjäy ma Jesús yhuinduu, e yi' yajtzoocay. ³¹ E je mayjäy ooy tzachjhuiy tzachhuinmaay ajcxy co anajty je uumbi ti capxig, je huintzpi ti y'ijxig, je cimucpy tecymucpyi ti yöyig. Chi je mayjäy ytigiiy iibaady capxpaaady Dios, je Dios huidibi je Israel jää ymijpidacpy.

Jesús yajcay midaax mil jäy

³² Chi Jesús mijhuoy je' ydiscípulos ajcxy, nímay:

—Ooy nba'ayoo'yich jadayaab jää ajcxy. Com cujc midugii xii ijtcixy ya miid iich etz ca' ajcxy miidity ti ycaayipy. Ca' nguexhuimbida'iich ajcxy ayuu ma ytjc, ca' yjetiyti yajpa'mgojip ajcxy tü'am.

³³ Chi je' ydiscípulos ajcxy minañ:

—¿Per ma n'ocpatim ti jada jää ajcxy ycaayipy yjiicxipy ya ma jada abac it ma ca' piñ chinäy? Co ooy mayjäity.

³⁴ Chi Jesús yajtiy:

—¿Naag jiiby tzajcaagy miich ajcxy mjacmiiidity?

Chi ajcxy y'adzooy:

—Jääy' huixtuje tzajcaagy etz hueen acx.

³⁵ Chi Jesús nímay je mayjäy co huen iñay'ihuiydaaygixy naaxcixy. ³⁶ Chi Jesús conigy je huixtuje tzajcaagy etz je hueenip acx, e yajnajx Dioscojuyip ma Dios. Chi tuje-hua'cx etz moy je' ydiscípulos ajcxy. E yi' ajcxy yajhua'cx je jicxy picy ma je mayjäy. ³⁷ Chi je mayjäy nidügl'ociy yecay ciixi. Jesús ydiscípulos ajcxy yajpidigy huixtuje cach cayduc uuctuc tiibi anajty yconaxy. ³⁸ E je huidibi ajcxy cay hue' anajty naybáatigixy nimidaax mil, abicy je töxyjäydijc etz pi'ctiç ajcxy. ³⁹ Chi Jesús ycapxycixy miid je mayjäy huen ajcxy nícxixyñi ma ytjc. Chi Jesús ytigiiy barcojoty etz ni:cxni ma Magdala naax jot.

16

Je fariseos etz je saduceos ajcxy pijctzoogixy tüg ijxpejt mijhuinma'ñibi

¹ Chi je fariseos etz saduceos y'oy ajcxy ixý Jesús. Yi' ajcxy ijxta'n octu-naangixy miid Jesús, paady ajcxy pijctzoy co Jesús huen yaj'ixyi ajcxy tüg ijxpejt huidibi tzomb tzajpjoty. ² Chi Jesús y'adzooy je' ajcxy:

—Co miich ajcxy m'ixy tzuu yi' tzajp tzaptz, chi miich ajcxy minañ com jabom oy tiempo yajpada'ñ. ³ Per co miich ajcxy m'ixy jopy je tzajp tzaptz etz huimbicy, chi ajcxy minañ co ca' y'oyity yi' tiempo. Miich ajcxy ooy mnaybidägyii nejihuñy ooy m'ixpicity ma Dios ytii'ajt, e ca' yjanchity. Miich ajcxy jëbi yi' tzajp myajcapxy, per ca' mnejhuiyigixy nej yhuimbidziimy yi' mijhuinma'ñ ijxpejt huidibi Dios ytuuny ma jadachambii xii tiempo. ⁴ Yi' jääy ajcxy huidibi cham tzinaayb, ooy yjibicijäity ajcxy, ca' ajcxy capxymidoy Dios. Yi' ajcxy chojcpay co nyaj'ixipiç tüg ijxpejt mijhuinma'ñ huidibi tzomb tzajpjoty. Ca' Dios yaj'ixa'ñ ajcxy jadüg mijhuinma'ñ, com miid miich ajcxy jaybetyity je mijhuinma'ñ ijxpejt huidibi Dios ytuun miid Jonás jecy'ajty.

Chi Jesús ixmajch je fariseos etz saduceos ajcxy, chi ni:cxni.

Fariseos jääy ajcxy y'ixpijcin

⁵ Co Jesús etz ydiscípulos ajcxy yja'ty ma jadüg niiba', chi je' ajcxy yjäydigoy je tzajcaagy. ⁶ Chi Jesús yminañ:

—Naygüend'ájtigix miid yi fariseos etz saduceos ajcxy, ca' mijpidaaci yi' ajcxy y'ayuc ytiy'ajt, com jadu'n yi' nipaady nej levadura.

⁷ Chi Jesús ydiscípulos ñayñimáayigixy miñ xyipy:

—Paady jadu'n yminañ, je' co ti iich ajt je tzajcaagy njäydigooym.

⁸ Jesús nejhuiy nej ajcxy nayñimáayigixy miñ xyipy, chi nimay ajcxy:

—¿Na'amy co miich ajcxy minaangixy co ca' ajcxy tzajcaagy miidity? Janch hueeni miich ajcxy mmibijcin. ⁹ ¿Nej ca'ní miich ajcxy mhuinjihuïy? ¿Nej ca' mjäymechyii co iich migoox tzajcaayg nyajhuäcxy etz ni migoox mil je yëydiçtiçc anajty huïdibi ajcxy cay? ¿E ni mga'ajihuïyii ajcxy naag cach cayduc uuctuc ti myajpiçig? ¹⁰ ¿E ni mga'ajihuïyii ajcxy co huixtuje tzajcaagy nyajhuäcxyiçc ma nimidaax mil yëydiçc ajcxy huïdibi caay etz naag cach cayduc uuctuc myajpiçig ajcxy? ¹¹ ¿Nej co ca' miich ajcxy mhuinjihuïy, co ca' iich yam nigapxy yi tzajcaagy huïdibi miich ajcxy ti mjäydigoy, co ti nyajnimaayigixy je levadura huïdibi je fariseos etz saduceos ajcxy ymiid?

¹² Huin'it Jesús ydiscípulos ajcxy huinjihuïy co Jesús ca' anajty je' ti yajniñmäyi ajcxy co huen naygüend'ájtigixy miid tzajcaagy levadura. Hue' janchtiy Jesús yajniñmay ajcxy co huen naygüend'ájtigixy miid je fariseos etz saduceos ajcxy y'ixpiçicin.

Pedro nidiy'aty co Jesús yi' je' je Cristo

¹³ Co Jesús yja'ty ma Cesarea Filipo naaxjot, chi Jesús y'amidooy je' ydiscípulos ajcxy:

—¿Nej jääy ajcxy yminañ, pínic iich?

¹⁴ Chi ajcxy yminañ:

—Nijëjity jääy yminañ co miich je' Juan je Bautista. Nijëjity jääy yminañ co miich je' Elías, e nijëjity yminañ co miich je' Jeremías o jadüg profeta (huïdibi tzinay jecy'ajty).

¹⁵ Chi Jesús yminañ:

—¿E miich ajcxy nej minaangixy, pin iich?

¹⁶ Huin'it Simón Pedro y'adzooy:

—Miich je' je Cristo, je Dios y'ung.

¹⁷ Chi Jesús y'adzooy:

—Jotcuje miich Simón, Jonás y'ung, je' co ni pin xycayañimäy jada tiy'ajt, tügpajc je Dios Teedy nDeedyich huïdibi jiiby tzajpjoty, yi' ti xyajnejhuïy jada tiy'ajt. ¹⁸ Iich miich nimaayb co miich mxii'adiiyb Pedro, e hue' yhuimbiñmy tzaa (hue' je', je tzaa tijañ je ayuc huïdibi Simón ycapxy co je Cristo hue' je' anajty Dios), e ma jada tzaa ji ngojañiich iich ndzajptiçc (hue' yhuimbiñmy, ma iich n'anemín chondägañi), e ni ca' oybi ymic'ajt ycamimadägipy. ¹⁹ Iich miich nmöhuamby je cötujcin jadu'n nipaady nej tüg ahuaast huïdibi miid myaj'ahuädzipy Dios y'ayuc ytiy'ajt. Tüg'óciy huïdibi miich mgapx'adujcyp ya naaxhuiñ, Dios nañ jadu'n capx'adugipy jiiby tzajpjoty, e huïdibi miich ya naaxhuiñ ca' capx'aducy, Dios nañ ca' capx'adugipy jiiby tzajpjoty.

²⁰ Huin'it Jesús nimay je' ydiscípulos ajcxy, co ca' huaad ni pin nimäy co yi' je' je Cristo.

Jesús nigapxy je' y'öcin

²¹ Ixti huin'itni Jesús ytigiñ yajniñmay je' ydiscípulos ajcxy co nícxamb jím Jerusalén etz co jím ooy y'ayoohuañ. Jim Jerusalén je judío mijjäydijc, je teedytiçc huïdibi tungmiidpi, etz yi' escribas ajcxy ooy chaachytunañiij etz

yaj'öga'ñyii. Per codugiig xii huin'it yjungypiga'ñ jadüg'oc. **22** Huin'it Pedro miidnicxy Jesús ahuingujc, e oy ojy, yminañ:

—Huindzin, ca' Dios tzocy niçx jadu'n mjaty. Miid miich ca' jëbi jadu'n mjadipy.

23 Per Jesús yhuäc-huimbijty, chi nimay Pedro:

—Huinhuaäctuutcich Pedro, je mujcu' miich jadu'n xyajcapxp. Ca' nigoo xy'adzipyich. Ca' miich mhuinma'ñiybidägy nej Dios tzocy. Yi'janchtix miich mhuinma'ñi ajtpy nej jää ajcxy tzocy.

24 Huin'it Jesús je' ydiscípulos ajcxy nimay:

—Pen je pinjaty xypamina'ñich, huen yci'mdzojcin ixmajtztäy etz huen yhuinma'ñiybidägy co ayoohuipi miid iich ycixpi, ixti mabaad y'ögy. **25** Huen pinjäy huidibi ca' ayoohua'ñ miid iich ycixpi, hue' je' yajtigoyamy yi' yjugy'ajtin. Per pinjaty xypanicxpich oy nej ytimyjadipy, hue' je' ypadamyb yjugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy nimina. **26** ¿Ti jäygidaacín yi' co tüg jää y'ocnayyajpadiiyb yi meeñ etz mic'ajtin huindu'my ñaaxhuiñybi, e yjugy'ajtin cixipy tigoyipy tücci'y? ¿Jadu'ñyi jëbi jää y'alma yjugy'ajtin occojuyi? Niigi choohuuty jää ajcxy y'alma yjugy'ajtin, ca'ydí jac ni ti. **27** Iich, je jää huidibi tzoon tzajpjoty, miinaambich jadüg'oc ya naaxhuiñ miid je ángeles ajcxy etz miid nDeedyich y'oy'ajtin. Huin'it micuejtähua'ñ tüg'ociy je jää nej anajty ti ytuungixy, pen oy, o ca' y'oity. **28** Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co ji ya naagity huidibi ca' y'öga'ñ ixti cooni xy'ixipyich jadüg'oc co iich anajty nmiiñ ane'mbi.

17

Co Jesús ñiniçx yajtigach

1 Codudujc xii huin'it Jesús miidnicxy Pedro, Jacobo, etz y'uch Juan ma tüg mijcop, ma tüg cop huidibi ooy ycixity. **2** E jim copcixy Jesús ñiniçx ñaygojtigajtzí ma Pedro, Jacobo etz Juan ajcxy yhuinduu. Jesús yhuiñyijp ytigiy adiicxp nej je xii yticxin. E Jesús yhuit y'ahuimbijty janch poob jadu'n nej tüg tiicxin. **3** E timetiini oy ijxcixy Moisés etz Elías ycapxy miydägy anajty miid Jesús. **4** Chi Pedro nimay Jesús:

—Huindzin, oy y'oity co iich ajt ya. Pen miich mdzojcp yëbi iich ajcxy nyaj'oyiy tugiig tijcquemy. Tüg miich mje', tüg Moisés yje', etz tüg Elías yje'.

5 Pedro capxp anajty, tim huin'itiy tüg joc yajnidigoyday je' ajcxy huidibi ooy adiicxp anajty. E ma je joc yajmidoy tüg ayuc huidibi yminañ:

—Jadayaabi yëydiç iich je' n'ung'ajtpy huidibi ooy ndzocy njihuïyich etz yi' iich miid njotcujcity. Amidoor'it miich ajcxy yi' yayuc.

6 Co Pedro, Jacobo, etz Juan jadu'n midooy je ayuc chooñ jocjoty, chi ajcxy ooy chigiy etz ñayñitziitzcidaaci ajcxy.

7 Huin'it ajcxy Jesús ñimiini etz nidoñ ajcxy, e yminañ:

—Pidiçcix, ca' mdzigiigyixy.

8 E co ajcxy y'ijxig, ca' anajty jim Elías etz Moisés. Naydügpajc Jesús yjac-hui'my miid je' ajcxy. **9** E co ajcxy yminaçjy ma je cop, chi ajcxy Jesús nimay:

—Ca' ni piñ miich ajcxy nyajnímähuipy jadu'n nej ti m'ijcixiy cham, ixti cooni iich anajty ti njugypicyich jadüg'oc ma anajty ti n'ögich.

10 Huin'it je' ydiscípulos ajcxy yajtiy Jesús:

—¿Nej co yi esribas, yi' ajcxy huidibi nijaydutp etz yajniguejp Dios y'ayuc, yminaangixy co Elías yi' miinaam jayijp etz axam je Cristo?

11 Chi Jesús y'adzooy:

—Janch tiy'ajt co Elías ymiina'ñ etz yaj'oyiydähuamy tüg'óciy miid Dios ycxipi. ¹² Per iich miich ajcxy nimaayb co Elías ti y'oy. E je jääy ajcxy ca' nejhuüy piñ yi', e ooy jibic tuuñ ajcxy, nej tim tzojccixy. E nañ jadu'n iich, je jääy huidibi tzoon tzajpjoty ayoohuaambich ma yi' ajcxy.

¹³ Huin'it je' ydiscípulos ajcxy huinjihuüy co Jesús hue' anajty ñigapxyp je Juan, el Bautista.

Jesús yajtzögy tüg jääy mo'tpa'mmädpí

¹⁴ Co Jesús, Pedro, Jacobo etz Juan yjäty jím ma je mayjää ajcxy, chi ñimiini tüg jääy. Chi je jääy ycoxtinay'ihiuy ma Jesús yhuinduu, chi yminañ:

¹⁵ —Huindzin, iich nmang pa'ayohoüic. Je' co ymäid mo'tpa'm etz oy yaj'iyooyii. Canaag'oc tì ycäy jiinjoty niijoty. ¹⁶ Paady iich tì nniidmiiñich ma miich mdiscípulos ajcxy, per ca' ajcxy ymadacy yajtzögipy.

¹⁷ Chi Jesús y'adzooy:

—Miich ajcxy huidibi jugy'ajtp jadachambi xii tiempo, ca' miich ajcxy mmibiga'ñ Dios, ca' miich ajcxy mgapxymidoohua'ñ Dios. ¿Naag xii naag tiempo iich miich ajcxy njacmimectugipy? Yajmiingix yi yeeg'anäg.

¹⁸ Co je yeeg'anäg yajmädja'ty ma Jesús, huin'it Jesús ane'my je ca'oybi co huen pidzim ma je yeeg'anäg. E mic'amy je' chögy.

¹⁹ Jac co hueen'i, je' ydiscípulos ajcxy miidmiedydac Jesús ahuingujc, chi ajcxy yajtiy ma Jesús:

—¿Nej co iich ajcxy ca' ti nmädägy niçx nyajpidzíimgixyich je ca'oybi ma je yeeg'anäg?

²⁰ Chi Jesús yminañ:

—Je' co miich ajcxy hueen'i mmibijcin. Janch tiy'ajt jadu'n nej nnimaaygixy, co ixipy miich ajcxy xy'ocmibicyich, ooy ixipy jéda'ajty jadu'n nej je jac mutzpi ujtz tiiñ, huin'it jébä ixyipy mnimäy jadayaabi cop co huen ji'hüäcy ya etz huen niçxy huingduum, chi niçxip je cop. Ni ti ji ycatzipity pen janch miich ajcxy miidty mibijcin. ²¹ Jadayaabi picy ca'oybi pidzimipy co Dios nniibijctzoohuim mictägy etz ayuu'ijt, ca' jac tì huinma'ñ.

Jesús nigapxy jadiüg'oc y'öcin

²²⁻²³ Co anajty ajcxy yhuidity tügmucy jím ma Galilea y'it, chi Jesús nimay je' ydiscípulos ajcxy:

—Iich, je jääy huidibi tzoon tzajpjoty, yajciyegipyich ma jääy. E yi' ajcxy xyaj'ögibich etz codugiig xii njugypigipyich jadiüg'oc. Co je' ydiscípulos ajcxy jadu'n midooch, chi ajcxy ooy yjotmaybaty.

Je cogüejtin ma je tzajptjc

²⁴ Co Jesús yja'ty miid je' ydiscípulos ajcxy jím ma je Capernaum cajp, chi huidi anajty ajcxy meeñ yajmuicp miid tzajptjc ycxipi, oy ajcxy ijxcixy je Pedro, chi ajcxy y'amidooy:

—¿Nej miich mhuindzin ycuejcpy meeñ miid tzajptjc ycxipi?

²⁵ Chi Pedro y'adzooy:

—Cuejtpy.

E huin'it hora co anajty Pedro ytigiy tigoty, chi Jesús jayijp ymigapxy, nimay:

—Simón, ¿nej mmina'ñ? ¿Piñ je rey ajcxy yajcuejcpy? ¿Yi' yjäy o huingjäyi?

²⁶ Chi Pedro y'adzooy:

—Ma huingjäy huidibi ane'my ijtp.

Chi Jesús y'adzooy:

—Ah, ca'tz yi' yjäy huaad ti cuejtcixy. ²⁷ Per ca' ndzoccyich co je cogüejtpi nyajcapxmayiim, niçx miich ma yi' mij laguun e cohuidzi' jiiby mxuñ, e je acx huidibi anajty jayip huoomb, je' myajpidzimipy, e ma y'ahuac jiiby mbaadipy tûg meeñ, yajpidzim je meeñ e niçx cuet miid iich ycixpi etz miid miich ycixpi.

18

¿Pin je' jac niñi mijip?

¹ Je huin'it hora je' ydiscípulos ajcxy ymijhuäctay Jesú斯 etz yajtjy:

—¿Pinjäy je'jac niñi ymiiid je mij'ajtín ma Dios y'ané'my jiiby tzajpjoty?

² Chi Jesú斯 mijhuo tûg je pi'c'anág. Chi pídacry je pi'c'anág cujc'amý ma yi' ajcxy. ³ Chi Jesú斯 yminañt:

—Janch tiy'ajt iich miich ajcxy nímäy, pen ca' miich ajcxy jothuimbijtcixy etz naybidaaccixy muhinmañ jadu'n nej jada pi'c'anág huinmañ miid, pues ca' mdigihuipy ma Dios Teedy y'ané'my jiiby tzajpjoty. ⁴ Paady, pinjaty miid yhuinmañ yung nax jadu'n nej jadayaabi pi'c'anág miid yhuinmañ yung nax, je' je' je huidibj jac niñi mij'ajtín ymiiid jiiby ma Dios y'ané'my. ⁵ Hueñypinity huidibi miid iich ycixpi cöbigipy etz tzogipy tûg pi'c'anág, jadu'n nej jada pi'c'anág ti ndzoccyich ti ngöbicyich, hue' jadu'n nipaady nej jihuïy ti xycobicyich ti xychoccyich.

Je huidibi ooy ycojotmayity co nbocycähuim

⁶ Hueñypinity huidibi jibic-huinmañ ymibidzimy, e yajpocycäy yi jadu'mbi pi'ctijc huidibi ajcxy xymijnicxpejtpich, jac'oy ixipy co yi jadu'mbi jay ytimyñayyöcxodzijyi tûg paandzaa etz ñayñajtzibibihuiipy mejjyjoty. ⁷ Ooy ayo'ñity ooy jibicity co ji naaxhuiñyb jayaapdaa tijaty huidibi yajtundigooby jay ajcxy. Ni mina xii ca' tigoy y'idiipy tijaty huidibi yajtundigooy je jay ajcxy. Per mij ayo'n padañt yi Dios pinjaty cojpx tundigooyi. ⁸ Pen miich mgi' o miich mdecy xyajtundigooyb, jac'oy ixipy co mdim'ixpuxy etz ixibipy jiguem. Niñi oy co mdigihuipy cíduc tecytuc jiiby tzajpjoty etz ca'ydi co mdigihuipy miid metz mgi' etz metz mdecy mijjiñnjoty huidibi nimina ycapich. ⁹ E pen yi mhuiin tug xyajpocycähuamb, tim yajpidzim etz ixcatz jiguem. Com jac'oy mdigihuipy miid tûg mhuiin ma jugy'ajtín huinixibi, ca'ydi co mdigihuipy miid metz mhuiin ma yi jiiñ huidibi camina xii ycapich.

Je y'ijxpejt, je cöbixy huidibi tigooy

¹⁰ Ca' m'ixtijcixy ni tûg pi'c'anág huidibi xymibijcpich. Yi' ajcxy je' y'ángelos tim jittib jibiy tzajpjoty ma Dios Teedy, iich nDeedy yhuinduu. ¹¹ Iich je jay huidibi tzoon tzajpjoty, ti nmiiñich ya naaxhuiñ, je' co nyajnitözäfich je jay ajcxy y'alma huidibi tigoyam. ¹² ¿Nej miich ajcxy minañ? Pen tûg jay ymiiid migo'px cöbixy, etz pen yöydigooyb nidügti cöbixy, ¿nej ca' jëbi ixmach je nimida'px majmoxcñ midaax cöbixy etz nicxy ixtäy je jadügpi huidibi yöydigooy? ¹³ E pen ypatpy je tügpi huidibi yöydigooyb, chi ooy xondägy miid co anajty ti paady huidibi anajty ti ytigooy, ca' jadu'n yxondägy miid je nimida'px majmoxcñ midaax huidibi ca' anajty ti yötigoooygixy. ¹⁴ Tim jadu'n nipaady miid Dios Teedy jiiby tzajpjoty, ca' tzocy co ni tûg jay y'alma tigoyipy.

Nej huaad tûg mmigüg nhuinmeecxim

¹⁵ Pen miich mmigüg xytuñ jibic, miidmíydac ahuingujc e yajhuinjihui' ma ti ytundigooy, pen xy'ayuchuinjihui'ib ti anajty mminaymigügpigiyii je mmigüg. ¹⁶ Pen ca' xy'ayuc-huinjihui', chi huoominipy tûg o metz mmigüg

huidibi jëbi nidiy'ajt'adipy miich m'ayuc. ¹⁷ E pen nañ ca' je' ajcxy ayuc-huinjihuñhua'ñ, miidnixcip ma mibijcpidjc yöymujctac e jim ajcxy myajnaxipy jadu'n nej tûg huidibi ca' Dios mibicy etz jadu'n nej tûg yajcogüejtpi huidibi ooy pocymiidity. ¹⁸ Janch tiy'ajt iich miich ajcxy nimäy, tûg'óciy huidibi miich ajcxy mgapx'adujcipy ya naaxhuiñ, Dios nañ jadu'n capx'adugipy jiiby tzajpjoty, e huidibi miich ajcxy ya naaxhuiñ ca' capx'aducy, Dios nañ ca' capx'adugipy jiiby tzajpjoty. ¹⁹ E nañ jadu'n iich miich ajcxy nimäy, pen ya naaxhuiñ miich ajcxy nimetz mnaygápxigixy co tijaty mmibijctzohuaangixy ma Dios, Dios, iich nDeedy huidibi jiiby tzajpjoty, xymöhuiipy huidibi ajcxy mbibjctzooyb. ²⁰ Com ma miich ajcxy nimetz o nidugiig naymújcigixy, jim iich n'ity cujc'amy ma miich ajcxy.

²¹ Chi Pedro y'amidooy Jesùs yminañ:

—Huindzin, ¿naag'oc huaad nhuinmeecxyich yi' ajcxy huidibi xymidundigooybich? ¿Nej nméecxbich ixti cooni huixtujc'oci?

²² Chi Jesùs y'adzooy:

—Ca' yhuixtujc'ócity, hue' meecxipy midaax migo'px jamida'px majmox midaax oc.

Je tumbi'yijxpejt huidibi ca'p ymigüg huinmeecx

²³ Dios y'anemín jiiby tzajpjoty jadu'n nipaady nej tûg rey huidibi huijtz'oyiiby miid je ytumbidjc jajadu'ñi ajcxy yjacminucxy'adyii. ²⁴ Je rey ytimyhijtz'oyiychondacyñ anajty cuentas, co oy yjädy tûg ytumbi huidibi anajty minuucxy'ajtip canaag millón. ²⁵ Com je' ytumbi ca' anajty miidit ty miid migüediib je' yhundzin. Huin'it je huindzin ane'my co huen je' ytumbi yajtoocnax quipxyi miid y'ungdöxyjc etz tûg'óciy tijaty ymiid, jaydëñ ñuucxy y'adujctähuiipy. ²⁶ Huin'it ytumbi ycoxtinay'ihiyi ma yhuindzin yhuinduu etz nimay: "Huindzin, pa'ayoogich, etz iich miich nmigüejtähuiipy." ²⁷ Chi je tumbi yhuindzin yajtuñ pa'yo'n, chi huinmeecxp je nuucxy, e yajpidzimy pujxtigoty. ²⁸ E mic'amy co je' ypidzimy pujxtigoty, chi yminaybati tûg ymigüg huidibi anajty miid quipxyi ti ytuñ. Je' anajty minuucx'ajtip tim hueeni, chi je' yöcmimadziy je' ymigüg huidibi miid ytuuñ, chi nimay: "Cuet huidibi minuucx'ajtpy ma iich." ²⁹ Huin'it ymigüg ycoxtinay'ihiyi ma je' yhuinduu. Chi minuucxtaacy nimay: "Pa'ayoogich. Iich miich nmigüejtähuiipy." ³⁰ Chi je jadügpí ca' mectxujcın yajtuñ. Chi oy ymigüg pidägy pujxtigoty, ixti cooni anajty micuediyi. ³¹ Co je jacjadyii ymidumbidjc oy ixy jadu'n nej ti yajtuñ je' ymigüg, chi ooy ajcxy jihuiy. Chi ajcxy niçx ma je yhuindzin etz yajnimayday tûg'óciy nejjatty anajty ti ijxcixy. ³² Huin'it je' ajcxy yhuindzin oy yajhuoyii je huidibi minuucx'ajtip canaag millón. Chi nimay: "Miich ooy mdzachjibicjäity. Ti iich miich nhuinmeecxi tûg'óciy je mnuucxy, miid co miich pa'ayoohuun mbibjctzooy ma iich. ³³ E miich nañ jadu'n ixyipy ti mba'ayoy je migüg huidibi miid mmiduñ, huidibi xyminuucxy'ajtp, jadu'n nej iich miich ti nba'ayoojy. ³⁴ Chi je huindzin ooy chachjotma'ty, chi pidacy ane'mín co huen yajtaachytuñ je' ytumbi mabaad cuejttäy tûg'óciy huidibi ñuucxy'ajtpy. ³⁵ Chi Jesùs ycapxycíjxni, minañ:

—Tim jadu'n nej jada rey ti tuñ miid je ytumbi, nañ tim jadu'n Dios tunipy miid miich ajcxy, pen ca' nidügti miich ajcxy ca' mhuinmeecxy je mmigügtijc amumdügjot.

¹ E co Jesús capxtay jada ayuc, chi choñ Galilea, chi oy yjädy ma Judea it jím Jordán mij nii nüanax. ² Chi ooy mayjäy ypanicxi, e jim yajtzoocy huidijaty anajty yuu miid pa'm miid.

³ Huin'it nijëjity je fariseos ajcxy nimiliñ Jesús co yajmachcähuaangixy anajty. Chi ajcxy y'amidooy:

—¿Nej janch co Dios ti xymooyim cötujcín co jëbi tüt yëydijc ixmadzip ytoxyijc miid tim hueen ti capxy ti ayuc?

⁴ Chi Jesús y'adzooy:

—¿Nej ca'ní miich ajcxy m'ixy mgapxy ma ymiiñ jaybety ma Dios ñecy co je naaxhuiñybí chondacy, co Dios oga'ñ yajcoy tüt 'óciy tijaty huidibi jí'ajtp co "Dios yajcoy tüt yëydijc etz tüt töxyjäy"? ⁵ Nañ jadu'n Dios yminañ: "Je yëydijc y'ixmadzip ytaaj yteedy etz pudigilhuiipy je' ytoxyijc. E je yëydijc etz ytoxyijc tú'ciy idaangixy." ⁶ Paady ca' ñimetzity ajcxy, com je yëydijc etz ytoxyijc tügmucy y'idaangixy. Com Dios ti huijtzmucy je yëydijc miid je töxyjäy, paady ca' huaadity co jääy ajcxy huijtzhuäcxyp tiibi Dios huijtzmucy.

⁷ Huin'it je fariseos ajcxy y'amidooy Jesús:

—¿Na'amy co Moisé s cötujcín ti yejcy jecy'ajty co tüt yëydijc jëbi huaad ixmach ytoxyijc, e möhuipy ñinecy ñidiy'ajt e jadu'n jëbi ixmach?

⁸ Chi Jesús yminañ:

—Moisés jada cötujcín ti xymooygixy co jëbi m'ixmajtzcixy mdöxyijc miid co miich ajcxy mdzachcöjuuñity, ca' mgapxymidohuaangixy Dios. Per co je naaxhuiñybí chondacy ca' anajty jadu'nity. ⁹ Janch tiy'ajt jadu'n nej iich miich ajcxy nimaaygixy co je yëydijc huidibi yajjayhuäcxp miid je ytoxyjäy, e je ytoxyjäy ca' anajty ti ytundigooyb miid huingbi yëydijc, hue' je' yëydijc ytundigooy co ixmach ytoxyijc etz ypijctigach miid huingbi. Nañ tim jadu'n pen tüt yëydijc ypic yäid tüt töxyjäy huidibi ñäy ti y'ixmacyii, hue' tundigooyb anajty je yëydijc.

¹⁰ Co Jesús ydiscípulos ajcxy midooy jada ayuc, chi ajcxy yminañ:

—Pen jadu'n jëdu'n he tiy'ajt co je yëydijc ca' huaad ixmadzip ytoxyjäy, jac'oy co ca' nbijcim.

¹¹ Chi Jesús yminañ:

—Ca' tüt 'óciy je jääy huinjihuüy jadayaabi tiy'ajt. Jëyi ajcxy huinjihuüip piñ ajcxy Dios pidaaci co huinjihuüip. ¹² Ji canaagnax je ayuc je huimmañ nej ca' yjëbity ypiçipy je yëydijc. Naagity pi'ctiç yma'xung'aty e ca' yca'pxity ñinïcxy, paady ca' picy ajcxy. Enijëjity je yëydijc ca' huaad ypic, miid jëgixpi co anajty je' ti ymijaapigyii. E nijëjity yëydijc hui'my jaybicy miid jëgixpi co ajcxy ytüñ ma Dios ytung, je Dios huidibi ane'myb tzajpjoty. Pinjaty cöbigamy iich n'ayuc huen cöbicy.

Jesús conucxy maybi'ctiç

¹³ Chi naagity je jääy miidnicxy y'ung y'anäg ma Jesús jaydëb yajcñixajipy etz Dios miibijctzoy miid y'i ajcxy yciçpi. Chi Jesús ydiscípulos ajcxy ooy je jääy ajcxy huidibi anajty miid miimb je y'ung y'anäg, nimaaygixy co ca' jadu'n y'oity.

¹⁴ Per Jesús yminañ:

—Huen miid miin ajcxy pi'c'anäg ma iich, ca' mjijpcogapxiygixy. Com pinjaty ymibijcp iich ngapxy n'ayuc, jadu'n nej jadayaabi pi'c'anäg ajcxy ymibicy, je' ajcxy tigilhuam ma Dios y'anem'jiiby tzajpjoty.

¹⁵ Chi Jesús cñixajy je pi'c'anäg ajcxy. Chi ñicxni.

Tüt yeeg'anägnip comeeñybí miidmiydägy Jesús

16 Chi tūg yēydič oy ixy Jesúš. Chi y'amidooy:

—Huindzin, ¿ti jada' co oy iich ndunipyich jaydēb nbaadibich jugy'ajtin huidibi ca' ycxipi ytgoyipy?

17 Chi Jesúš y'adzooy:

—¿Na'amy co xyñimäyich co oy huindzin iich? Dios tūgpajc oyip, ca' jac piñ. Pen miich mdzojcpo co mbada'ñ jugy'ajtin huidibi ca' ycxipi ytgoyipy nimina mguyduniþ je Dios ycötujcin huidibi Moisés ycojaay jecy'ajty.

18 Chi je yeeg'anāg yajtiihuimbijty:

—¿Huidibi cötujcin miich mdijp?

Chi Jesúš yminañ:

—Ca' migüg myaj'ögipy. Ca' migüg ytöxyijc migapxtigooyipy. Ca' mmeedzip. Ca' mmigüg mhuin'iñip. **19** Yajmij'at mdaj mdeedy. Mdzogipy mjihuïhuip mlich mmigügtijc, tim jadu'n nej miich ci'm mnaychogyii.

20 Chi je yeeg'anāg Jesúš nimaayi:

—Ti nguydundäyich jadayaabi cötujcin ajcxy maabi iich nbi'c'atyich. ¿Ti jada njacyajtigoy'ljtpyich?

21 Chi Jesúš jadüg'oc y'adzooy:

—Pen miich m'idam tudägy, niçx tooctigoyda' huidijaty miich miid, etz mo' je meeñ je jää ajcxy huidijaty ayoob. Co jadu'n mdunipy, chi mbaadipy oy'ajtin jiiby tzajpjoty. Co jadu'n mdoctähuiþ tijaty miich miid, chi miinip jadüg'oc ma iich nyajpaadyich, e pajamgich.

22 Co je yeeg'anāg jadu'n midooy, chi niçxní taj may com ooy anajty chachcomeeñity.

23 Huin'it Jesúš nimaay je' ydiscípulos ajcxy:

—Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co ooy ymijhuinma'ñity co tūg comeeñyjäy ytgihuiþy ma Dios y'anémy jiiby tzajpjoty. **24** Jadiüg'oc nmina'ñich co ooy chipity co tūg comeeñyjäy tigihuiþy ma Dios y'anémy, nigi ca' chipity co tūg camello ñaxipy ma tūg xu'ñ'ijx yxutity.

25 Co Jesúš ydiscípulos ajcxy jadu'n midoy, chi ajcxy ooy jihuïy huinmay. Chi ajcxy ñay'amidoohui miñ xyipy:

—¿Pin jëbi paady je' y'alma niðzoocin?

26 Chi Jesúš ajcxy huindicxepejty etz nimaay:

—Je huidibi jää ajcxy chipiñihuÿb, miid Dios ca' ni ti chipity.

27 Huin'it Pedro ymina'ñi:

—Huindzin, iich ajcxy ti n'ixmajtztäyich tūg'óciy huidijaty anajty iich ajcxy nniid etz nbanicx iich ajcxy miich. ¿E ti jada' iich ajcxy nbaadaamybich?

28 Chi Jesúš y'adzooy:

—Janch tiy'ajt nmina'ñich co anajty je xii je tiempo paady mina Dios yajtigajtztähuipy je tzajp etz naaxhuiñbi, co anajty iich, je jää huidibi tzoon tzajpjoty, n'ityich ma ngótujectacich oybi jiiby tzajpjoty, chi miich ajcxy huidi ti xypahuidityich, miich ajcxy mbadamy majmetz cötujcac, e miich ajcxy mdiyduñipy je majmetz picipi Israeljäy ajcxy. **29** E tūg'óciy jää ajcxy huidibi ti ixmajtztäy yjiñ ytiic, y'uch ymigüg, y'ung ytöxyijc, y'ung y'anāg, ytaj yteedy, o ycam ytu' miid iich ycxipi, yi' ajcxy ypadamyb migop'x'oc, ca'ydi huidibi ti ixmach. E ypadamy je jugy'ajtin huidibi ca' ycxipi ytgoyipy ni mina.

30 Mayjää ajcxy huidibi cham ymiid mij'ajtin cötujcin, tzajpjoty ca' ajcxy miid'ada'ñ mij'ajtin cötujcin. E mayjää huidibi cham ca' miidity ajcxy mij'ajtin cötujcin, tzajpjoty ymiid'adam ycxipi mij'ajtin cötujcin.

20

Je naymiduniptjcy'ijxpejt

¹Jadu'n Jesúś yminañ:

—Je Dios y'ané'min jiiby tzajpjoty jadu'n nipaady nej tūg cogambi huídibi ooy mij cam miidity. Chi je cogam jopyñi choñ ma oy niçxy ixtäy tumbidijc ajcxy huídibi yajpidígiy yi uva cosecha. ²Chi ycapxytuñ miid nidüg nidüg ytumbi co mujuya'ñ tūg denario meeñ tūg xiibí. Chi quejxy nidüg nidüg ytumbi ma je uva cam. ³Chi petyxi je cogam niçxy jadüg'oc tumbi ixtaayb. Chi paty cajp cujc niijéjity tumbi huidibi ca' ti tung miidity. ⁴Chi je cogam je tumbi ajcxy nimay: "Nicx miich ajcxy tuñ ma iich ngosecha. Cham nmujuyipy jadu'n nej ytiy'ajtity." Chi niçxy ajcxy midumbi. ⁵Chi je cogam niçxy jadüg'oc cujcxii tumbi ixtaayb. Nañ jadu'n niçxy jadüg'oc minacyxi. ⁶Nañ tim jadu'n tzuu jadüg'oc je cogam niçxy tumbi ixtaayb, chi paty niijéjity cajpcuji huidibi ca' ti tung miidity ajcxy, chi ajcxy nimay: "¿Na'am co miich ajcxy myaajity? ¿Nej co ca' mnicxy mdungixy?" ⁷Chi je' ajcxy y'adzooy: "Je' co ca' iich ajcxy piñ ti xycapxytuñ." Chi je cogam ajcxy nimay: "Nicx miich ajcxy tun ma iich nnaaxjot. Cham iya nmujuyipy jadu'n nej ypaadyii." ⁸Co yo ycodziiyñi, chi je huindzin nimay je huidibi nigop'ajtp je tung: "Nicx mijhuodáy je tumbidijc etz mujuipy. Mujuy jayiip huidibi ti ymiñ axam tumbi etz jim niçxy myajcogixiy ma huidibi anajty ti miiñ jayiip tumbi." ⁹Chi ajcxy jayiip yajmujuj je tumbi ajcxy huidibi anajty ti ytigiiy tumbi axam. Chi yajmujuj ajcxy jadu'n nej anajty jää ñaymujujii je tūg xiibí. ¹⁰Co miiñ je tumbi ajcxy je huidibi ajcxy jayiip tigiiy tumb. Chi ajcxy jot'ajti co jac'anaxy yajmujuya'ñ. Per quipxyjaty ajcxy paty tūg meeñ nidüg'ociy je tumbidijc. ¹¹E co ajcxy quipxyjaty yajmujuj, chi ajcxy ytigiiy jotma'tpi. ¹²Chi ajcxy nimay je cam huindzin: "¿Na'am co quipxyjaty iich ajcxy ti xymujuyich miid je huidibi ti miiñ axam tumbi? Yi' ajcxy tūg jaxigiy ti ytuñ, e iich ajcxy tūg xiibí je anbi ti ngöbicyich." ¹³Chi je cam huindzin y'adzooy, nimay nidügti je' ajcxy: "Miich, iich nmigüg, ca' iich jibic ti nduñich miid miich. ¿Nej ca' iich ajt ngapxytuunim co jadu'n nmujuya'ñ tūg denario meeñi?" ¹⁴Con yi mmeeñ, e niçxni. Jadu'n ndzociyich co quipxyjaty nmujuya'ñich miich miid huidibi ti ymiñ axam ma je tung. ¹⁵¿Nej ca' huaad iich nduñich miid iich nmeen nej ndzociyichi? ¿O co xyajca'oy'ixyich, co iich ooy n'oyjäyity?" ¹⁶E huidibi ajcxy jaccogixiyb, yi' ajcxy jayiip'adam. E huidibi ajcxy jayiip'ajtp cham, yi' ajcxy yjaccogixihuamb. May ooy yjaya jhuoomiñ e hueeni huidi huin'íxipy.

Jesúś capxypidzimy jadüg'oc co y'öga'ñ

¹⁷E co Jesúś anajty niçxy ma Jerusalén tü'aa, chi miid niçxy ahuingujc je nimajmetzpi ydiscipulos. Chi ajcxy nimay:

¹⁸—Jadu'n nej miich ajcxy m'ijxy mnejhuïy cham iich ajt nba'ttigiiyim jim Jerusalén. Jim Jerusalén iich, je jää huidibi tzoon tzajpjoty, xyajciyegaamich je teedy mijtungmijdipi etz esribas ajcxy. Nyajtiyduna'ñich etz pidäga'ñ ajcxy ané'min co n'ögibich. ¹⁹E yi' ajcxy xyciyeaga'ñich ma je huidibi ca' yjudiojäyity, jigix xyñixigibich xyajxigibich, xycoxipich, etz xyajcruutzpedipich ajcxy. E co n'ögibich, chi njugypigipyich codugiig xii.

Huidibi Jacobo etz Juan ytajypijctzou

²⁰Chi je Zebedeo ytöxyjc nimiiñ Jesúś miid metz je ymang; Jacobo etz Juan. Huin'it je ungdaj huingojxtinay'ihiyi Jesúś, pijctzoy may'ajt. ²¹Chi yajtiiy Jesúś:

—¿Ti mdzojcpy?

Chi je undaj y'adzooy:

—Tun may'ajt möhuipy iich metzpi yi nmang yi jacmijtung ma miich m'anem'in, jaydëb iñähuiipy ma miich mmijc, tûg a'oy'amy etz jadüg anajty'amy.

²² Chi Jesús y'adzooy:

—Miich ajcxy ca' muinjihuïy ti ajcxy mbijctzooyb. ¿Nej mminaxa'ñ myajnaxa'ñ miich ajcxy je tzaachypi huidibi iich nminaxamy nyajnaxamy'ich? Jadu'n nej jihuïy m'üga'ñ ajcxy je ta'm nii huidibi iich n'ügamy e mbaada'ñ je niibejtìn huidibi iich nbadamby.

Chi je' ajcxy y'adzooy:

—Jébi.

²³ Chi Jesús ymina'ñ:

—Janch tiy'ajt nej miich ajcxy mina'ñ co mminájxcixipy myajnájxcixipy je tzaachypi huidibi nnaxa'ñich. Per ca' iich cötujcin nmiiididy'ich co iich miich ajcxy nbidägipy mijtungmiid, co myajpaadip tûg ma iich nmijc a'oy'amy e jadüg anajty'amy. Hue' janchtiy Dios Teedy ymiid ni'ixi' pinjaty ti huin'ixy jaydëb yajnicxip je mijtung ma iich n'anem'dac.

²⁴ Co je nimajcpí ydiscípulos ajcxy nejhuiy jadu'n nej Jacobo etz Juan pijctzooy may'ajt ma Jesús, chi ajcxy ooy mijotma'ty Jacobo etz Juan.

²⁵ Huin'it Jesús mijcapxy je' ydiscípulos ajcxy, chi nimay jadu'n:

—Miich ajcxy mnejhuiy co yi jääj ajcxy huidibi mijtungmiidpi ma je maybi naax cajp, mic ajcxy ane'my je naax cajp. Nañ jadu'n yi' ajcxy huidibi mic'ajt miid ma je maybi naax cajp, mic ajcxy ane'my je jääj ajcxy. ²⁶ Per miich ajcxy ca' mjadu'nity nej je mijtungmiidpi ma je maybi naax cajp. Pinjaty miich ajcxy je mij tung yajnicxip, copicy ñaybidägiyb nej tûg tumbi. ²⁷ Pen ji miich ajcxy nidüg nigohuajc'ada'ñ, copicy ñaybidägiyb nej tûg tumbi. ²⁸ Com iich nañ jadu'n, je jääj huidibi tzoon tzajpjoty, ti nmiiñich ya naaxhuiñ jaydëbi nbubedipy'ich yi mayjäy ajcxy. E canan yi' ajcxy xypubedipich. Ngüyegaamy'ich njugy'ajtin ma yi o'cin miid je mayjäy yciipi, jaydëbi ngo-hua'nich jääj ajcxy y'alma huidibi tigoyam.

Jesús yajtzoocy metz jay huintzpi

²⁹ E co Jesús etz ydiscípulos ajcxy ycajppidzimy jim Jericó, chi ypanicxi ajcxy mayjäy. ³⁰ E jim anajty iñaya nimetz huintzpi tüba'áy. E co ajcxy nejhuiy co jim anajty ñaxy Jesús, chi ajcxy yaaxpi jojcpí:

—Huindzin, David y'ap y'oc, tun may'ajt iich pa'ayoog.

³¹ Chi je mayjäy ajcxy ojcooty je metzpi jääj huintzpi, nimay ajcxy co huen amoñ. Per je huintzpi nügi minan'idich:

—Huindzin, David y'ap y'oc, tun may'ajt iich pa'ayoog.

³² Huin'it Jesús ytinayxijp, e yminañ:

—Ocmin miich ajcxy ya.

Huin'it yajtiy:

—¿Ti mdzojcpy ndunipy'ich miid miich?

³³ Chi ajcxy ñimaayi:

—Huindzin, ndzojcpy'ich co xyajhuindicxigibich.

³⁴ Huin'it Jesús pa'ayoogoty ajcxy. Chi ajcxy nïdoni ma je' yhuiin, e mic'amy je huintzpi ajcxy y'ijxiyg. Chi Jesús ajcxy panicxy.

21

Jesús ytigiiy jim Jerusalén

¹ E co anajty Jesús etz je mayjäy ajcxy ti mihuingon i Jerusalén, chi yja'ty ma Betfagé cajp mihuingon je Olivos cögop. E jim Jesús quejxy nimetz ydiscípulos ajcxy. ² Chi ajcxy nimay:

—Niçcix ma je cajp huidibi jím'amy. E jím tüg burro ycochochity miid y'ung. Coguejttüdip ajcxy je burro e yajmiingix ya ma iich. ³ E pen jím pín nej xyñimäy, níma' co je Huindzin yajtunam, e yajhuimbida'ñ miç'amy.

⁴ Jadayaabi oy jadu'n ytuñyi yjadyii ycixy yca'pxy jadu'n nej je profeta jecyip jaay, co jadu'n yminañ:

⁵ Yajni'ma' je jääy ajcxy huidibi tzinaayb jim Sión (Jerusalén), oc'ijxcix, chi miin ajcxy je mrey, yung nax yjot yhuinma'ñ miidity je mrey, etz burrocíxy miin. Ma tüg burro mang huidibi ytaj tzimy yajyöyp.

⁶ Chi je metz ydiscípulos ajcxy cuyduñ nej anajty Jesús ti y'anem'yii.

⁷ Yajja'ty ajcxy je burro miid ymang. Chi Jesús ydiscípulos ajcxy jibé'ñ je metzpi burro miid ajcxy yjocxhuit, chi Jesús yaj'ñay je burro mang. ⁸ E je mayjäy ooy yajhuinyébi ajcxy je tü'aa miid yhuit, chi ajcxy oy ypuuxy quipy y'aacx. Chi ajcxy pídac y je tü'aa. ⁹ E jim ñajxy je burro, e je mayjäy huidibi niçxp Jayi'jp, e nañ jadu'n huidibi anajty mimba'xam, ooy ajcxy ytigiiy huambi jihuñyb, chach minaangixy:

—¡Hosanal! ¡Gloria a Dios! ¡Ooy ykömayity Dios! Huen capxpaady idipy jada yéydiç huidibi mimba'xam ma yi nHuindzin Dios yxi etz miid ymic'ajt. ¡Gloria a Dios!

¹⁰ Co Jesús ytigiiy jim Jerusalén, chi tüg'óciy je mayjäy huinmay'ahuidiijty, chi ñay'amido'huigixy miin xyipy:

—¿Pín yi' yijiibi jääy?

¹¹ Chi mayjäy y'adzooy:

—Yi' je' je profeta Jesús huidibi tzoon ma Nazaret cajp ma Galilea it.

¹² Huin'it Jesús ytigiiy ma Dios ytijc. Chi ixquejxtay tüg'óciy je ajuybi adoocpi huidibi anajty yajpatp jiiby. Chi tijhuimbijttay tüg'óciy je mesa ma anajty jääy jim ymeeñyhuingogongixy, etz nañ jadu'n tijhuimbijttay je muuuxytooci'iñaybejt. ¹³ Chi jadu'n nimay ajcxy:

—Jaaybety jadu'n ymiiñ ma Dios ñeçy: “Iich ndiçje y'yi' ma jääy ajcxy Dios mibijctzoy”, per miich ajcxy hue' yi' mhua'ñ meetzpi tijc.

¹⁴ E co anajty jiiby tzajptigoty Jesús, chi jiiby ñimiini huidijaty anajty huintz, huidijaty anajty cima'ty tecyma'ty, chi Jesús yajzooctay. ¹⁵ Per je teedy ajcxy huidibi mijitungmiid etz je esribas ajcxy ooy mijotma'ty Jesús co ajcxy ijxy nejhuiyi jadu'n nej Jesús anajty tuñ mijhuinma'ñ. Etz nañ jadu'n ajcxy ijxy co je pi'c'anäg anajty ajcxy yhuaangixy yjihuiygixy jiiby tzajptigoty, yminaangixy: “¡Huen cömay'idiç je rey David y'ap y'oc!” ¹⁶ Chi je teedy etz esribas ajcxy Jesús nimay:

—¿Nej ca' miich mmidooy nej je pi'c'anäg chach minaangixy?

Chi Jesús y'adzooy:

—Nmidooybich. ¿Nej ca' miich ajcxy mgapxyñi Dios ñeçy ma ymiiñ jaaybety co jadu'n ymina'ñyi?:

Ti myaj'ixpicy iiy ma je pi'ctijc ma'xungdijc jaydëbi ajcxy iibaadip capxpaadip Dios.

¹⁷ Chi Jesús ycapxycijxy miid je teedy etz esribas ajcxy etz chooñ jiiby tzajtigoty. Chi ñicxy ma Betania cajp, e jim yajnajxy je tzumbi.

Jesús capxpojcy je higueri ca'p anajty ytíim'aty

18 E co yxiimiy ytíicxígy, chi Jesús yhuimbijty Jerusalén. E ma anajty tim ytüyöy, jim yuuböccooti. 19 E jím ijxy ma tüba' tūg cop je higueri quipy. Chi ninicxy. Chi pät'ijxy, per ca' anajty ni tüg ytíim, jëda'ajty je' y'aay. Chi Jesús nimay je higueri quipy:

—¡Ni ca minaa xii mdiim'adipy!

E mic míciyi je higueri quipy ytíich. 20 E co je' ydiscípulos ajcxy jadu'n ijxy, chi ajcxy ooy huinmay. Chi ajcxy y'amidooy Jesús:

—¿Na'amy co yi higueri quipy mic'amy ti ytích?

21 Chi Jesús y'adzooy:

—Janch tiy'ajt jadu'n nej nnimaaygixy. Pen miich ajcxy miid je mibijcin, etz ca' ajcxy mmibicy aametz jottmetz, jébi mijhuinma'n mdungixy nej iich ti nduñich. E nañ jadu'n jébi jac mijpi mijhuinma'n mdunipy ajcxy. Jébi ajcxy tun cop mnimäy: "Qué ya, tigi' mejjyjoty" e xycapxymidohuipy ajcxy je tun je cop. 22 E tūg'öciy tijaty miich ajcxy mbijctzooyb huen ytimytijiyti, pen mmibijcp ajcxy, mbaadip ajcxy.

Jesús ycötújcin

23 Co Jesús yja'ty Jerusalén, chi ytigiiy jadüg'oc ma Dios ytíjc. E jiiby anajty ya'ixpicy je mayjäy, chi nimiini je teedy mijtungmídpí etz judío mijjäydíjc ajcxy. Chi ajcxy y'amidoohui:

—¿Ma cötujcin ti mbaady co jadu'n mduñ tzajtigoty? ¿Pin jada cötujcin ti xymöy?

24 Chi Jesús y'adzooy:

—Nañ jadu'n iich miich ajcxy nyaj'amidoohuamty tūg ayuc. Pen m'adzooboy ajcxy jada ayuc, huin'it iich miich ajcxy nyajnimähuipy ti cötujcin iich miid nduñ huidijaty. 25 ¿Pin quejxy je Juan, je Bautista, yajniibejtpi, Dios o jay ajcxy?

Chi ajcxy ñayñiimáayigixy miñ xyipy:

—Co ixipyip ajt n'adzoohuim co Dios Juan quejx, huin'it xy'adzoohuim: "¿Na'amy co miich ajcxy ca' mmibijcy Juan?" 26 Per nañ jadu'n ca' huaad nmínaaním co jay ajcxy yajniibijcy Juan, com nejhuiiyim co yi mayjäy mibijcciy co je' anajty Dios tūg y'ayucnajtzcapxiibiyi.

27 E paady ajcxy jadu'n adzooy Jesús:

—Ca' iich ajcxy nejhuiygixy.

Huin'it Jesús yminañ:

—Nañ jadu'n iich ca' nigapxa'ñich pin je' ycötujcin miid nduñich huidijaty.

Je metzpi ung ijxejt

28 Chi Jesús yminañ:

—¿Nej m'oc'ixy m'ocjaygugi' jadayaabi ixpejt? Tūg je yëydijc ymiid anajty metz je' ymang. Chi nimay je mijpi: "Nícx cham m'octuñ ma iich n'uva cam." 29 Huin'it je' ymang y'adzoohui: "¡Ca' nnícx'a'ñich!" Chi jaccohueeñyi je' ymang yhuinmaydigach, chi nícxxy tumbi. 30 Chi je ungddeedy oy ixy je ymang mutzpi. Chi nañ jadu'n nímaay co huen nícxxy tuñ. Chi je' ymang mutzpi y'adzooy: "Oy, cham nícxibich." Per ca' nícxxy. 31 ¿Huidi je' nidügti ycuuyduñ nej anajty yteedy tzocy?

Chi ajcxy yminañ:

—Je' ymang mijpi huidibi jayijp nimay.

Huin'it Jesús nimay ajcxy:

—Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co je huidibi ajcxy yajcogüejtpi etz je töxyjäy ajcxy huidibi tundigooyb miid yeydijc, je' ajcxy tigihuamb jayijp ma Dios y'anem'yi jiiiby tzajpjoty, ca'ydi miich ajcxy. ³² Paady ycixpi oy ymiiñ je Juan huidibi jääy ajcxy yajniibejt, Juan yajniixiygixy je mayjäy nej ajcxy jääbä yjothuimbidipy ma Dios. E miich ajcxy ca' mibijcy jadu'n nej Juan yminañ. Per je' ajcxy huidibi yajcogüejtp etz je töxyjäydijc huidibi tundigooyb miid yeydijctjc, ymibijc je' ajcxy Juan. Oy miich ajcxy mja'ijxy, per ca' mjothuimbindaangixy etz ca' mibigaangixy.

Je naymiduuniptjc jibicjäybi ajcxy y'ijxpejt

³³ Chi Jesú斯 yminañ:

—Oc'amidoor'ijtcix jadayaabi ijxpejt. Ji anajty tük je huidibi nihuindzin'ajtp mijpi je tundac. Chi je cogam uvas cojy ma je ytundac etz jügajy. Chi yaj'oyiiy ma anajty jääbä je uvas ñii yajniigidägaani. Nañ jadu'n cojy tük tzaaboch cixpi, jigix jääbä cuend'aty ycam. Co yaj'oyiyday, chi je cogam yejcy pijctzoy je ycam ma je jääy ajcxy huidibi naymidunaanip. Chi oy chooni je cogam nicxy viaje tumbi. ³⁴ Je huin'it tiempo co yhuaad'ajtni je cosecha, chi je cogam quejxy nijejity ytumbi jim ma huidibi anajty ti yajpijctzoy je ñaax co huen moyii je huidibi yi' paadaanip. ³⁵ Per je jääy huidibi anajty ti naax pijctzoy, chi ajcxy majch je tumbi. Chi ajcxy ooy huinhuojpy ijphuojpy tük. Chi ajcxy huingäch ijpcäch jadüg. Chi ajcxy je midugüigpi yaj'o'cy. ³⁶ Chi je conaax cogam huingbi ytumbidijc quejxy. E nañ jadu'n ajcxy oy tungixy jadu'n nej anajty ti tungixy je jayijp'atypi. ³⁷ Chi yci'm'ung oy quejx cogixiiyñi. Hue' jot'ajti co yajmij'adiiyb je' y'ung. ³⁸ Per co ajcxy je tumbidijc ijxpaty je cogam je' y'ung, chi ajcxy ñaygapxi: "Tzoc ayt yaj'o'cim je cogam ymang, com yi' je' mihiu'mamb je' yteedy je yjuggy'ajtin je ypidägy. E co ayt nyaj'o'cim, chi iich ayt nmihui'mim je cam." ³⁹ Chi ajcxy majch je cogam ymang. Chi ajcxy huijtzpidzimy ma je tundac. Chi oy yaj'öccixy.

⁴⁰ Huin'it Jesú斯 yminañ:

—Co anajty ti miiñ je conaax je cogam, ¿ti jada' y'octunipy miid je tumbidijc ajcxy?

⁴¹ Chi je teedytijc etz mijjäydiyc y'adzooy:

—Je cogam yaj'ögipy yijiibi jibicjäydijc, ca' ajcxy pa'ayooihuipy, etz yegipy je uvas cam pijctzoy ma je huingbi jääy huidibi yegipy je pidägy huidibi cogam paatip.

⁴² Chi Jesú斯 yminañ:

—¿Nej ca'ní miich ajcxy mgapxy ma miiñ jaaybety ma Dios ñecyi? Jada'n yminañ:

Je yeydijc huidibi je jääy ajcxy ca' anajty tzocy, Dios ti pidägy mij'anembi.

Tim jadu'n nipaady nej tük tzaa oybi huidibi je pojtzpidijc ca' ajcxy yajtunañ, e je' je' oy ti yhiu'mni ma anajty yjaccopicyity. Je Huindzin Dios jada tung ti tuñ, e ooy oy n'ijxim yi' ytung.

⁴³ E paady jadu'n iich miich ajcxy nimäy co miich ajcxy myajpigañ yi' m'it mlugar jiiiby tzajpjoty ma Dios y'anem'yi etz yajmöhuañ je huingbi jääy je huidibi amuumdugiöt naygiyejcip ma Dios. ⁴⁴ Pinjaty ca' cöbigañ jada mij'anembi, ayo'n ypadaamb, ytimnipatp nej jihuñ jim yciixciday ma je tzaa niçx, tihuñd yajtähuiipy. O pen je mij'anembi midziptzoñ je jääy, chi ytigoydähuiipy ajcxy, tim jadu'n nej jihuñ je tzaa ñigidaagoodyii ajcxy, e janch jaam püx nicxy yjaty.

45 Co ajcxy midooy, chi je teedytjc etz je fariseostjc huinjihuuy co yi' ajcxy yajnigapxyp, **46** chi Jesús ajcxy jamadzañ. Per tzigiiby anajty ajcxy miid je mayjäy, je' co je mayjäy anajty mibijccixy co Jesús najtzcapxiyb Dios ytiy'ajt.

22

Je ijxpejt ma jäy anajty pijcpidjc nixiiduuñ

1 Chi Jesús jadüg'oc ytigiiy capxp miid ijxpejt, yminañ jadu'n:

2 —Je Dios y'anemín jadu'n nipaady nej je rey ymang ocnixiiduuñ co ti yipicy. **3** Chi je rey quejxhuäctay je ytumbi co huen nicxy huoomujctaaygixy je huuidijaty anajty ti yaj'nimaaygixy co müingixipy ma ytuna'ñyii yjada'ñyii je pijcin. Per ca' je' ajcxy ymiinañ ma je pijcin nixiiduuñ. **4** Chi quejxnip huingbi ytumbi, nimay ajcxy: "Nimaaygix je tiibi oy jayijp'aty mnimaaygix jadu'n co huen mmiingixy ma Yam je caayin uucin ni'ixi' y'ity. Ti je huaj nícxpi nyaj'ögyich. E ni'ixi' ijttayañi, huen miin ajcxy ma je pijcin ytuna'ñyii yjada'ñyii." **5** E je' ajcxy tiibi anajty yaj'nimaaygixy, ca' ajcxy je' ytimy tuñ cuendi. Nijéjity ajcxy fiicxy ma ytundac. Nijéjity ajcxy fiicxy toocp yejcp; **6** e nijéjity ajcxy majch je rey yquejxyöybí ajcxy, chi ajcxy oy chaachytuñ, chi yaj'o'cy. **7** Chi je rey ooy chachjotma'ty. Chi je soldados ajcxy quejxy co huen nicxy yaj'öctäyi je jäyyaj'öçp ajcxy etz toydähiip je ycajp. **8** Chi je rey nimay je ytumbi ajcxy: "Ni'ixi' ijttäy ma jadayaabi je pijcin yajnixiidunañ. Per je huudibi ajcxy ti yajnämäy ca' ajcxy mihuaadity co ymfingixipy. **9** Niçx miich ajcxy majaty jäy yjiin ytiyc. Nimaaygixy tûg'öciy pinjaty ajcxy mbaty, co huen miingixy ma je pijcipi." **10** Chi niçxje rey ytumbi ajcxy. Chi ajcxy miidmiinday je mayjäy, je oyjäybi etz je jibicjäybi. Chi y'ujztatay je rey ytiyc miid je mayjäy. **11** Huin'it je rey ytigiiy mayjäyjoty,ixañ anajty huuidijaty ti yajhuomiñ. E jiiby tûg yëydijc ti ijxpaty huudibi ca' anajty ti ñayxoxyii, jadu'n nej jäy nayxójxigixy co ajcxy niçxy ma tûg pijcin. **12** Huin'it je rey minañ: "Migüg, ¿nej ya ti mdigiy tigoty, e ca' mxojax miidity nej ypaadyii?" E je yëydijc amoñyi je' yhuimy. **13** Chi je rey nimay huudibi anajty jim pubejtp: "Cixotz tecyxotz jada yëydijc etz pidäg agootzuuby. E jiiby yjihuiipy yäxipy, jiiby ytiitz huinqueedip miid jotmay." **14** Com may je jäy ajcxy huudibi ti yajhuooy, e hueeni ajcxy huudibi ti yajhuin'ixy.

Je cogüejtin ñimiydägy

15 Je huin'it tiempo je fariseos ajcxy tuuñ quipxycapxy co anajty xihuaangixy nihuambedaangixy Jesús. **16** E jadu'n ajcxy quejxy ma Jesús yajpaady naagity huudibi minicxejt je fariseos ajcxy ytiy'ajt etz naagity huudibi mijñicxejt je Herodes ytiy'ajt. Chi ajcxy Jesús nimay:

—Huindzin, nejhuiibich iich ajcxy co miich mgapxy je tiy'ajt. Tudägy myaj'ixpicy jäy ajcxy jadu'n nej huaad ajcxy cuychınaaygixy Dios ytiy'ajt. E ca' mgüendituñ nej jäy ajcxy yminaangixy. Tu'cijy miich mduñ miid comeeñyjäy etz miid ayoobtjc, ca' huin'ixpicy myaj'ixpicy. **17** Nejhuihuamy iich ajcxy nej miich minañ pen tiy'ajt jadu'n: ¿Nej ndundigooyim ma Dios ycötujcin, co ngüejtim ma César, je romano mij'anembi?

18 Per Jesús ñejhuiiby anajty ajcxy yjibic-huinmañ, e chi ajcxy nimay:

—Ooy miich ajcxy naybidáacigixy nej jihuuy ooy mdudägyity, e ca' yjanchity. ¿Na'amy co ajcxy xychachjot'ixy xychachhuinmañ'ixyich? **19** Yaj'ijxcich tûg meeñ huudi miid migüejtigixy César.

Chi ajcxy mimiiñ tûg meeñ. **20** Chi co Jesús y'ijxy je meeñ, chi yajtiy:

—¿Pin y'ahuinax e pin yxii cixjaay ma jada meeñ?

21 Chi ajcxy y'adzooy:

—Je romano mij'ané'mbi y'ahuinax etz yi' yxii.

Huin'it Jesús je' ajcxy nimay:

—Mo' je César huidibí yi' yjé'ajtpy, etz mo' Dios huidibí Dios yjé'ajtpy.

22 E co ajcxy jadu'n midooy, chi ajcxy ooy jihuuy huinmay. Chi ajcxy ixmajch Jesús, e ñicxni ajcxy.

Yaj'amidooy ajcxy je jugypicin co pin tiy'ögy

23 Je huin'it xii je saduceos ajcxy oy ixy Jesús. Yi' ajcxy ymina'ñ co ca' yjugypiga'ñ je öcp ajcxy. E jadu'n ajcxy huinma'ñ pidägy, e yminaangixy:

24 —Huindzin, jadu'n miñn ma Moisés ycötujcin co je yéydijc huidibi ypijcyhinaayb miñd ytöxyijc, e pen öcp je yéydijc, e ca' ni tûg y'ung yajhui'my, copicy co co'öctöxyjäy ypijctigadzípy miñd je yéydijc ymiguëx. **25** Pues jii ma iiçh ajcxy anajty tûg quëx je yéydijc nihuixtujc. Je unggoo ypijcy, e chi ix'ögy ytöxyijc, e ca' ni tûg y'ung yajhui'my. Chi je miguëx ypijctigajch miñd je töxyjäy.

26 Nañ jadu'n je mimetzpi yéydijc ix'o'cy ytöxyijc. Nañ jadu'n je midugi'gpi yéydijc ix'o'cy ytöxyijc. E jadu'n oytuñyi yjadyii miñd je töxyjäy co ti anajty miñddzinay'abidzimðäy je nihuixtujcpi yéydijc tûg quëxpí. E je nihuixtujcpi ajcxy ix'o'cy je töxyjäy, e ca' ni tûg y'ung ajcxy yajhui'my. **27** Chi nañ jadu'n oy yöcni je töxyjäy. **28** E co anajty xii tiempo paty, co anajty Dios yajjugipicy yi tiibi ajcxy y'ögy, ¿huidibí jada' ajcxy nidügti je yéydijc töxyijc'adaanip je töxyjäy? Com ti ajcxy jadu'n nihuixtujcpi miñddzinay'abidzimðäy.

29 Chi Jesús je' ajcxy y'adzooy:

—Miich ajcxy ca' mhuinjihuuy je tiy'ajt, com ca' mnejhuiygixy Dios y'ayuc ytiy'ajt, e com ni ca' mnejhuiygixy je mi'c'ajt huidibi Dios ymiiñ. **30** Pues co anajty yjugypicciixy je jäy tiibi y'öccixy, chi ca' ajcxy ypiiga'ñ, e nañ jadu'n ni ca' ajcxy ñaymöhuiyb y'ung huen pijcciixy. Hue' ajcxy yjugy'adaangixy chinähuaangixy jiiby tzajpjoty, tim jadu'n nej je ángeles ajcxy chinäaaygixy jugy'ajtciixy. **31** Per je tiy'ajt co jäy ajcxy tiibi y'öccixy yjucypigaangixy jadüg'oc, jäbi mbaatciixy jada tiy'ajt ma Dios ñecy. Dios ci'm jadu'n minañ: **32** "Iich je' je Dios huidibi Abraham, Isaac etz Jacob yDios'ajtpy." Com yi Dios ca' yi' yDios'aty ma yi öcp ajcxy. Yi Dios Dios'ajtp yi' ma yi juugypí ajcxy.

33 E co je mayjäy jadu'n midooy, chi ajcxy ooy tzachjihuuy tzachhuinmaay je Jesús y'ixpijcin.

Je ane'min huidibi ooy ycopicity

34 E co je fariseos ajcxy nejhuiy co Jesús anajty ti yaj'amoñyi je saduceos ajcxy, chi ajcxy ñayyöymujctaayi. **35** E jim anajty tûg leyhuindzin huidibi Jesús anajty jot'ijxyp huinma'ñ'ijxyp, chi y'amidooy:

36 —Huindzin, ¿ma yi maybi Dios ycötujcin, huidibi yi' jaccopicyip?

37 Chi Jesús y'adzooy:

—Tzoc jihu' etz yajmij'at nHuindzin'ajtim Dios miñd tûg'öciy m'aa mjot, etz miñd tûg'öciy m'alma, etz miñd tûg'öciy mhuinma'ñ. **38** Jada je' jadu'n je Dios ycötujcin huidibi jaccopicyip, etz huidibi tim jayijpi. **39** Je mimetzpi Dios ycötujcin jahueengi tú'ciy ñaybadiyi miñd je jayijpi, yi' huidibi jadu'n minamb: "Tzojccix jihuuygixy yi mmigügtiç, tim jadu'n nej mnaychogyii nayjihuuyii ci'm." **40** Jada Dios metzpi ycötujcin jaccopicy jacmic'ajt miñd ca' jac huidibi cötujcin huidibi Moisés etz je profetas ajcxy yejc.

¿Pin je' y'ung je Cristo?

⁴¹ E ma anajty jím tügmucy yjac'ijtcixy je fariseos, huin'it Jesús yajtiy়:

⁴² —¿Nej miich ajcxy huinmay miid Cristo? ¿Pin je' y'apmang?

Chi ajcxy y'adzooy:

—Je David je' y'apmang.

⁴³ Chi Jesús ajcxy nimay:

—¿Na'amy co David anajty ti ymina'ñ co Cristo hue' je' yi' yhuindzin? Jadu'n ti capxy David anajty miid je Dios yjihui'ñ ymic'ajt, yminañ:

⁴⁴ Je Huindzin Dios nimay iich nHuindzin: "Hñ'a' ma iich n'a'oy'amy, ixti cooni iich miich nyajmimadägip ma je mmidzip ajcxy."

⁴⁵ ¿Nej jébi David ymij'ap'adyii je Cristo? Com David ci'm yminañ co Cristo yi' je' yhuindzin.

⁴⁶ E nitüg'aa ajcxy yca'adzohuimbijty. E jadu'n nej je xii tiempo yjacniçx anajty ca' ni pin ocjacyajtiyñi huidijaty ayuc.

23

Jesús xi'y ajcxy je fariseos etz esribas

¹ Chi Jesús nimay je mayjäy etz yi' ydiscípulos ajcxy:

² —Je esribas etz je fariseos ajcxy chachnaygomáayigixy co yi' ajcxy jajtp nej capxti'cxipy je cötujcin huidibi Moisés yjaay jecy'ajty. ³ Oy co ajcxy mguydunipy jadu'n nej yi' ajcxy xyaj'ixpijccixy Dios y'ayuc, capxymidoogix nej xyñimaaygixy per ca' mdungixy huidibi yi' ajcxy ytumb, com yi' ajcxy oy ycapxcixy e ca' ajcxy cuydungixy. ⁴ Yi' ajcxy nigo yajcojccixy canaag costumbre huidi je jay ajcxy ca' mimadäga'ñ, e ca' ajcxy pa'ayoy je jay, tim jadu'n nipaady nej jihuïy tûg tzimy ti mooygixy jemxypí huidibi ca' je jay ajcxy mimadäga'ñ, e yi esribas etz fariseos ajcxy ni ca' ycîhuâx yajpaadaangixy je tzimy. ⁵ Tûg'ociy huidi yi' ajcxy ytumyb, je' ajcxy ytumyb co huen jay ajcxy ixyii, jaydëbi yajcômay ajcxy. Yi' ajcxy yajhuimboc-huiñiyyigixy etz ñayyajcîhuiñiyyigixy Dios y'ayuc. Nayxojxcixy miid huit yooñjatypi co chachcômayaangixy. ⁶ Ooy ajcxy tzocy ñaybejt ma je' iñay je ane'mbi ma jay ajcxy yxiiduñ. Ooy ajcxy tzocy yi' cödumbi iñaybejt ma je naymujetac. ⁷ Yi' esribas etz fariseos ajcxy oy tzojccixy co ajcxy yajcapx-poocxip huindzigi'ñamy mayjäydum. Etz nañ jadu'n ajcxy tzocy co jay ajcxy yajmi'adiib nej huindzindijc ixpicytjc. ⁸ Miich ajcxy ca' jadu'n m'a'ixihiupy co ajcxy xytijipy huindzin com nidüg'ociy miich ajcxy mnaymigüg'ájtigixy, etz tügpajc je' huidibi miich ajcxy mhuindzin'ajtpy yi' je' Cristo. ⁹ E nañ jadu'n miich ajcxy ya naaxhuiñ, ca' oy ni pin mdeedy'adiib co miid miich ajcxy tügpajc je mDeedy, huidibi jiiby tzajpjoty. ¹⁰ E nañ ni mganaydijiib ajcxy mij ane'mbi, com yi' Cristo je' tügpajc miich ajcxy mmij'ane'mbi. ¹¹ Je pin jaccapxymidoob ymigügtijc, je' je' mij'ajtin miid ma miich ajcxy. ¹² Pinjaty huidibi ci'm naygömayip, tzöydu'nbaadip je', e pinjaty naybidaacip nice xeemy, je' je' capxpaady y'idiipy.

¹³ ¡Ay miich ayoob ajcxy fariseos etz esribas ajcxy! Miich ajcxy mnaybidáacigixy nej jihuïy ooy mdudägyjäy, e ca' yjanchity. Miich ajcxy mgoyüchpy je Dios yti'ajtin nej huaad jay ajcxy ytigiy jiiby tzajpjoty ma Dios y'ane'my. Ni miich ajcxy mgatigiygixy, e nañ ni mga'a'ixiyyigixy co huingbi ytig'huip.

¹⁴ ¡Ay miich ayoob ajcxy fariseos etz esribas ajcxy! ¡Miich ajcxy m'aaniidacp! Miich ajcxy myajcijxtaayi yi' co'ögy ytoxyjäy ypidägy miid ajcxy m'adzojcin, e mdungixy ooy jecy tzajpcapxycapxi, jigix capxpaady

mbidzimipy. Dios nügi chaachytunip miich ajcxy miid mbocy yciixpi, ca'ydi jac piñ jää.

15 *¶*Ay miich ayoob ajcxy fariseos etz esribas, miich ajcxy naybidaacigixy tudägy, e ca' yjanchity! Muuinyöy'abidzimyb miich ajcxy je naaxhuiñybí, co mgapxhuäcxa'ñ je m'ixpijcín ma je tügpi jää. E co ajcxy je' myajmibicy, huin'it mejtz jadu'ñyi je pocy anajty miidity je jää, ca'ydi miich ajcxy.

16 *¶*Ay miich ayoob ajcxy huidibí jadu'n idüitzp nej tügi huintzpí huinhuoy! Miich ajcxy minamb co pen tüg jää tuñ yhuandaacin, e iibaati capxpaati Dios ytjc, chi ca' cuyduñ je huandaacin. Per pen iibatpy capxpatpy je oorí huidibí jiiby ma Dios ytjc, huin'it janchtiy cuyduñ je huandaacin. **17** Tzuudijc locidijc huidibi ca' huinjihuïy je tiy'ajt. *¿*Huidibí jaccopicyip: je oorí o je Dios ytjc ma je oorí yoxy ity?

18 Nañ jadu'n miich ajcxy mina'ñ: "Pen tüg jää huandaacin tuñ, e capxpaady je altar ma Dios yajhuindzigiy, chi ca' cuyduñ je huandaacin. Per pen capxpaady je huindzig'iñ tzüch ma je altar ma Dios yajhuindzigiy, chi cuyduñ yhuandaacin." **19** *¶*Tzuudijc locidijc huidibi ca' huinjihuïy je tiy'ajt! *¿*Huidibí jacmij'ajtin ymiid je huidibi ti yajyoxy o je altar? **20** Pinjaty capxpatp je Dios ytjc ma Dios yajhuindzigiy y'agapxmutaayb anajty huidijaty jiiby yajpaatp ma Dios yajhuindzigiy. **21** Pinjaty capxpatp je Dios ytjc, ca' anajty jéyi capxpaady Dios ytjc, nañ ycapxpatp anajty Dios huidibi jiiby tzinaayb. **22** Pinjaty capxpatp je tzajp, nañ capxpatp anajty Dios y'ane'mdac quipxyi miid Dios huidi tzinaayb jiiby.

23 *¶*Ay miich ayoob ajcxy fariseos etz esribas ajcxy, huidi naybidaacip tudägy, e ca' yjanchity! Miich ajcxy mooyb Dios je tügipicy je majcipi huidibi je' paatip, ixti yi tzajnimang, yi ruda etz je pi'c ujtz'ay ung. Per ca' ajcxy mduñcuenti je cötucin huidibi jaccopicy. Miich ajcxy ca' mdzinäy tiydudägy miid je migügtjc. Miich ajcxy ca' mmiiidity pa'ayo'n miid je' ajcxy huidibi ayoob jottigooyb, etz ca' mmibijccixy Dios. Jada ixipy ajcxy mbaadumyb, e mooygixy Dios je tügipicy je majcipi. **24** *¶*Tzuudijc locitjc! Miich ajcxy ti m'anajxyp je ux, e mgojinnaaxcixy je camello, je mijpi iyujc.

25 *¶*Ay miich ayoob ajcxy fariseos etz esribas ajcxy, miich ajcxy naybidaacip nej tudägy jää, e ca' yjanchity! Jiiby jotjoty huinmañiyoty miich ajcxy miidity jibicpi. Miich ajcxy miid je ca'oy'ixii etz je adzojcín. Tim jadu'n nipaady nej jihuïy myajhuächpy ajcxy yi tasí ninicx yi texy ninicx, e chi myajhu' my jibicpi ma tasijot ma texyjot. **26** *¶*Tzuudijc miich ajcxy! Jayipj yajhuädz jiiby jotjoty texy tasí, huin'it huim nañ jadu'n huädz nígi'amy.

27 *¶*Ay miich ayoob ajcxy fariseos etz esribas ajcxy, miich ajcxy naybidaacip nej tudägy jää, e ca' yjanchity! Jadu'n miich ajcxy nipaady nej öcipi jut. Je öcipi jut nügi janch oy yquëxig, per jiiby jutjoty ujtz jiiby miid je öcipi pajc etz miid jibicpi. **28** Jadu'n ajcxy mguëxig mayjäyduum nej jihuïy ooy m'oyjäyit, per jiiby jutjoty miid jibic-huinma'ñ.

29 *¶*Ay miich ayoob ajcxy fariseos etz esribas ajcxy, miich ajcxy naybidaacip nej tudägy jää, e ca' yjanchity! Miich ajcxy mgo'abojtzcixy yajxon je öcipi jut ma profeta ajcxy ñaaxtigi, etz mxoxy ajcxy miid je pijy ma ñaaxtigi je tudägy jää ajcxy, **30** e miich ajcxy nayñimaayigixy miñ xiipy: "Co ixipy anajty n'octzinaayim jecy'ajty ca' ngapubejtím co ayt nmij'ap nmijteedy yaj'ögy je profetas ajcxy etz je tudägy jää ajcxy." **31** Miid jada yciixpi miich ajcxy nejhuiyb co miich ajcxy m'ap'adyii mdeedy'adyii je

jibicjäydič ajcxy huidibi yaj'öc je profetas. ³² ¡Miich ajcxy yajcijxcixy je jibicpi huidibi ajcxy mmij'ap mmijteedy yajtzondac!

³³ ¡Jadu'n miich ajcxy nipaady nej mayxoox! Ca' miich ajcxy madägipy cögüegipy je tzaachypi jiiby ayooodactuuby. ³⁴ E paady nguexaambybich ma miich ajcxy profetas etz huidibi ixpciyip ma Dios y'ayuc, etz huidibi xya'ixpigamb ajcxy yi Dios ñeçy. Per miich ajcxy myaj'ögamyb myajeruutspedamyb nijëjity, etz nijëjity mgoxamyb mhuobamyb ajcxy jiiby tzajtigoty etz m'ixhuidida'ñ mbahuuidida'ñ ajcxy cajp cajp. ³⁵ Je mijpocy xnyigidaccoda'ñ miich ajcxy, jadu'n nej je oyjäy ñi'py temy yojcy jecy'ajty, oga'ñ chondacy miid je oyjäy Abel etz ycogixiy miid Zacarías, je Berequías y'ung huidibi miich ajcxy mmij'ap mmijteedy myaj'oç jiiby tzajtigoty ma altar. ³⁶ Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co je mijpocy ñigidaccoda'ñ je jäy ajcxy huidibi tzinaayb jadachambi tiempo.

Jesús yäxy miid Jerusalén cajp yciixpi

³⁷ ¡Miich ajcxy Jerusalén jäy! ¡Miich ajcxy Jerusalén jäy! Jerusalén jäy huidibi jecy'ajty yaj'ögy je profetitijc etz ycögächpy ajcxy je Dios ycogapxy. Canaag'oc ti njayajtügmujctähua'ñich miich ajcxy, jadu'n nej tzeydaj yajtügmujctäy je' y'ung ma yqueec pät, per miich ca' m'a'ixiiygixy. ³⁸ Oc'ix miich ajcxy nej mdiic abac yhui'maangixy. ³⁹ Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co camina miich ajcxy xy'ixipyich jadüg'oc, ixti cooni paadiipy je xii je tiempo co jäy ajcxy ymina'nipy: "Cömay yi huidibi miimbi miiid nhuindzin Dios yxii etz ymic'ajt."

24

Jesús ymina'ñ co Dios ytijc yhuindigoyipy

¹ Ma anajty Jesús ti ypidzimni ma Dios ytijc, nicxp anajty, huin'it Jesús ydiscípulos ajcxy ñimihuaci. Yi' ajcxy anajty yaj'ixiydähuamyb je Dios ytijc, com ooy anajty chachmijtijcity.

² Chi Jesús ymina'ñ.

—Huindicx miich ajcxy jada maybi mijatty ytijc. Miinipy xii tiempo mina tüg'óciy jada tijc nicxy yhui'my taj xit, ca' ma tzaamacxy. Huindigoydähuipy tüg'óciy.

Je tiy'ajt ma ca'ni naaxhuiñbi yciixa'ñyi ytingoya'ñyi

³ Chi oy ñicxní ajcxy ma Olivos cögop. E co anajty jím, Jesús y'ñäy, chi ñimaayi ameech je' ydiscípulos ajcxy:

—Iich ajcxy nejhuihuamyb mina jëdu'n ytuna'ñyii yjada'ñyii. ¿Ti je' quëxiigamb co anajty miich mhuimbida'ñ ya naaxhuiñ, e co anajty je naaxhuiñbi ytingoya'ñ?

⁴ Chi Jesús nímay ajcxy:

—Mnaygüend'adiib ajcxy, ca'ydi piñ xyhuin'ingixy. ⁵ Ooy mayjäy ñaybidägäaniygixy miid iich nxii, naybidägäaniygixy co je' ajcxy je Cristo, ymina'na'ñ ajcxy. Iich je' je Cristo. ⁶ Co miich ajcxy ayuc midohuipy co jäy ajcxy chachtziptungixy ñayñibidigigixy xi ya, chi ca' ajcxy mdzigiyygixip, com ooy ycopicyty co jadu'n jayiyp ytuniiyb yjadiiyb. Ca' nan hue' je' anajty tim ciixp tim tigooyb je xii je tiempo. ⁷ Nayñibidigiiib naax cajp miid huingbi naax huingbi cajp, e gobierno miid huingbi gobienro. E miinip mi'ujx canaag'it etz mij yuu etz mij pa'm xi ya. ⁸ Jada tzaachypi ayo'n oga'ní anajty chondägy huidibi nminaxaanim nyajnaxaanim. ⁹ Huin'it xii huin'it tiempo miich ajcxy myajcÿegipy, jigix xychaachytungixipy e xyaj'ögixipy. E tüg'óciy je

maynaaxhuiñyäjä xyca'ixáangixipy, miid iich nxii yciixpi. **10** Je huin'it tiempo may je jää ajcxy yajtigoya'ñ ymibijcin. E nañ jadu'n ñayca'oy'ixáanigixy etz ñayñigapxáanigixy ñ'i ojihuáanigixy miñ xyipy. **11** Ooy may quëxiäangixy aaniiðaacpídijc mina'naangixy co Dios y'ayuc ytì' aít nimiydaci, e mayjää oy huin'ixaangixy. **12** E je' co ajcxy xii jímitj ñajtznïnicxiyyiñ jac tím nügi jibicpi tunaangixy, ca' ajcxy y'ocnaychójicinipy miñ xyipy. **13** Per piñjaty tiyudädägäy panícxp je miibijcin, je' ajcxy ypaadip y'alma nüdzooçin. **14** Copicy co jayip yajcapxhuäcxä'ñ huindu'ñyb naaxhuiñyb Dios y'ayuc ytì'yajt jemybi, jaydëbi jää ajcxy niidüg'ociy nejhuïy Dios ytì'yajt. Huin'it je naaxhuiñyb ycijxní ytìgooyñi.

15-16 Je profeta Daniel jaay jecy'ajty jada ayuc (miich ajcxy piñjaty capx jada necy huinjihuiñyigixy) ma minañ: Miich ajcxy co m'ixy piñjaty jibic-huinma'ñ tumb nej ca' ypadyi ma Dios ytìjc, huidibí ooy ycodzigiñity, chi miich ajcxy huidibí tzinaayb jím Judea, co jadu'n m'ijxcixy, chi nicx mgueectzóocixipy mic'amý ma tungop. **17** Piñjaty huidibí yajpatp ma ytìcnícx ca' nicxy tijaty yajpidzimy ma ytìjc. **18** Yi jää ajcxy huidibí yajpatp camjoty, ca' ajcxy huimbidiþy co yajpidzimþy tijaty ma ytìjc. **19** Huin'it tiempo ayo'n ypadamy je töxyjää ajcxy huidibí anajty y'ungdzim'ijt, e nañ jadu'n je' ajcxy huidibí miid y'ungma'xung. **20** May'ajt ajcxy mbijctzoohuipy yi Dios co jada jadu'mbi ayo'n ca' ytuniiyb yjadiiyb ma anajty ytì'ichtiempoþy, etz ma anajty pocxinxiijoty. **21** Huin'it oy ayo'n jotmay ytuna'ñyii yjada'ñyii huidibí nicamina ycatuñyii ycajadyiñi mabi naaxhuiñyb chondädägä e nicamina jadu'n ycajactuniÿyb ycajacadiiyb. **22** Pen ca' Dios capx'aduga'ñ yijiibi ayo'n xii ayo'n tiempo, ni pin ca' chögípy. Per Dios ycapx'adugamy yijiibi ayo'n tiempo miid je miibijcpídijc ycixpi huidibí Dios ti huin'ixy. **23** Co yi jadu'mbi xii tiempo anajty ymiiñ, ca' mmibijccixipy, pen ji piñjaty xyñimaaygixy: "Ijxcix, cha yajpaady je Cristo", o "Jim'amy yajpaady je Cristo." Ca' mmibijccixipy. **24** Pues minip jää ajcxy huidibí huin'ixaangixy ymigügtijc. Ci'm ñayyajanaxáanigixy jadu'n nej jihuïy je' yCristiþy, e ymináangixipy co capxhuäcxy ajcxy Dios y'ayuc, e ca' yjánchity. Ytunip ajcxy mijhuinma'ñ etz mijpi ijxpejt, ixti jébi jahuin'iiñgixip je mayjää huidibí Dios ti yhuin'ixyii. Per ca' Dios a'ixihuiþy co yhuin'iiñiÿyb yi' yjäy. **25** Ti iich yi' jayipni nigapxich. **26** E co piñjaty ajcxy xyñimähuiþy: "Chim'je' je Cristo mijtigidumb", ca' ajcxy mninicxip. O co piñjaty ajcxy xyñimähuiþy: "Chiiþy je' tigoty yhuingoyüch", ca' ajcxy mmibijccixip. **27** Iich je' je jää huidibí tzoon tzajpjoty, nhusimbidaambich ya naaxhuiñ miid je tiicxin je jájin, jadu'n nej je huidzuc huidi tiicxp xiibidzimyb ixti xiigidägä. **28** Ma je öcp ninicx yajpaady jim ñiimujctähua'ñ je luud ajcxy.

Nej jada'je' Dios y'ung ymiinipy

29 Co anajty ti ñaxy je ayo'n xii ayo'n tiempo, huin'it je xii ycoodziygidäga'ñ, je po' ca' ytìcxä'ñ, je madza' ycadähua'ñ etz janch mic je tzajp yücxä'ñ. **30** Co yi jadu'mbi ytuniiyb yjadiiyb, chi quëxiägä'ñ tzajpjoty je ijxpejt co iich, je jää huidibí tzoon tzajpjoty, nhusimbidaambich ya naaxhuiñ. E chi tûg'öciy je mayjää tájip máyip yjihuihuiþy yäxípy, chi ajcxy ixípy je jää huidi tzoon tzajpjoty miñ anajty jocjoty miid ymic'ajt y'oy'ajt. **31** Chi nguexipych ángeles ajcxy co huen mic' yajxüxy ajcxy ytrompeta, jigix yöymujctähuiþy tûg'öciy piñjaty huin'ijxyp xi ya ma ajcxy yajpaady ya naaxhuiñ; ma xii pidzimyb, ma xii cïdägä, ma jiinboj pidzimyb, ma tichpoj pidzimyb.

³² Jim miich ajcxy ijkpejt mbigipy ma je higueri quipy jadu'n nej je xii tiempo ymiin cirägy. Co je higueri quipy jadüg'oc pidägipy je' y'aay'ung, huin'it miich ajcxy nejhuihuipy co yhuingoni mina ypottingiiyñi. ³³ Tim jadu'n nej tiy'ajt mbiijccixy ma je higueri quipy co jada ajcxy jadu'n ixipy nejhuihuipy co yhuingoni anajty je xii je tiempo jii'n'aguy tijc'aguy. ³⁴ Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co tüg'öciy ytuna'ñyii yjada'ñyii ma ca'n'i anajty je jää y'öctäy huidibi anajty jactzinaayb huin'it tiempo. ³⁵ Je tzajp etz je naaxhuiñbi cixam tigoyam yi', per iich n'ayuc ca' yicixa'ñ ytigoya'ñ nimina.

³⁶ Ca' ni pin nejhuiy je xii je hora mina nhuimbida'ñich ya naaxhuiñbi. Ni je ángeles ajcxy canejhuüy, ni je Dios y'ung canejhuüy. Tügpajc je Dios Teedy nejhuiy.

³⁷ Com jadu'n nej yjajti ya naaxhuiñ jecy'ajty, co je Noé chinay, nañ tim jadu'n yjadip co anajty nhuimbityich, yi jää huidibi tzoon tzajpjoty, ya naaxhuiñ. ³⁸ Jecy'ajty co anajty ca'n'i je ayo'nnduu ymiin ya naaxhuiñbi, hue' je' mayjää ajcxy chinay agujejotcuje, ycaaygixy y'uuccixy etz yajpijccixy je y'ung y'anäg, ixti cooni paty je xii tzuu co ytigiiy Noé barcojoty. ³⁹ Je mayjää ajcxy ca' ajcxy cuenttuñ co ayo'n miina'ñ anajty, ixti cooni je ayo'nnduu miin e öctay ajcxy je jää niijoty. Jadu'n nej yjajty jecy'ajty miid je mayjää huidibi tzinaayb anajty quipxy miid Noé, nañ tim jadu'n yjada'ñ miid je jää ajcxy huidibi tzinähuiip jac jiini co iich anajty nhuimbityich ya naaxhuiñ jadüg'oc. ⁴⁰ Je huin'it tiempo co nhuimbidiyich jadüg'oc ya naaxhuiñ, chi metz yëydijc yajpaadipy ma ytundac, tüg je' yajminicxa'ñ, e tüg je' yhui'ma'ñ. ⁴¹ E mejtz töxyjäy yajpaadip anajty yjich, tüg je' yajminicxa'ñ, e tüg je' yhui'ma'ñ.

⁴² E paady miich ajcxy ni'ixi ijtcix, xyijp'ixipyich com ca' mnejhuiygixy mina miich ajcxy je mHuindzin ymiina'ñ. ⁴³ Mnejhuiygixy miich jada co ixyipy je ungdeedy nejhuiy ti hora je meetzpi miina'ñ, ca'p je' ymähuipy, e ca'p a'i xihuiipy co je meetzpi ytigihuiipy tigoty. ⁴⁴ Nañ tim jadu'n miich ajcxy ni'ixi ijtcix, je' co iich, je jää huidibi tzoon tzajpjoty, nhuimbida'ñich ma ca' ni pin anajty nejhuiy.

Je tumbi tudägypi etz je huidibi ca'p ytudägypy

⁴⁵ Huidibi tumbi je' ya huidibi tumb miid yhuindzin janch cixyjot huinijot huidibi miid ixipecin, huidibi je' yhuindzin mooyipy ane'min ma ytijc, huidibi yajnigidagihuiipy ma ymigügtijc caayin uucin mina ypadyyii? ⁴⁶ Janch jotecuji tumbi co yhuimbidiy je' yhuindzin, e je' cuyduñ jadu'n nej je' yhuindzin ti ñimäyii. ⁴⁷ Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co je huindzin ytumbi yajnigohuajc'adyii tüg'öciy huidibi ymäid. ⁴⁸ Pen je tumbi jibicjäyb mina'ñ jotjoty huinma'ñyjoty: "Huäcxijpni iich je nhuindzin." ⁴⁹ E chi nümajtzägip ymigügtijc, e ytigihuiip caaybi uucpi miid amügyjäydijc; ⁵⁰ chi je tumbi yhuindzin minipy ma ytijc huidi xii mina je tumbi ca' anajty aa'ixy ijip'ixy e ni je hora anajty canejhuüy. ⁵¹ Chi huindzin tzaachytunip je' ytumbi, etz ypidägipy miid je jacjadyii jää ajcxy yajpaady huidibi naybidáacigixp nej tudägypyjäity e ca' yjanchity. Jiiby ayoodactuuby yjihua'ñ yäxa'ñ etz huinmucxa'ñ huingueeda'ñ ytitz miid jotmay.

25

Je ijkpejt ma je majcipi töxy'anäg

¹ Co anajty nhuimbityich jadüg'oc ya naaxhuiñbi jadu'n nipaadip nej je nimaajcipi töxy'anäg co ñicxy ajcxy ñayiji pcobadihuáanigixy miid je yëydijc huidi

pigamb. Chi minicxy ajcxy aceite lámpara co yajticxaangixy. ²⁻⁴ Nimigoox je töxy'anäg huidi cohuinma'ñity etz ahuing minicxy jadüg quiig ujtz miid aceite. E nimigoox je töxy'anäg ca'pi ajcxy cohuinma'ñity, e ca' ajcxy ahuing minicxy jadüg quiig aceite. ⁵ E je yéydiç huidibi anajty pigamb huäcxipni ooy, chi je töxy'anäg ajcxy ooy ytigiiyñi mä'uuybi. ⁶ E mijcuctz ajcxy midoy co tüg jay mäc mina'ñ: "Chi miin je yéydiç huidibi pigamb, niçx jipcobadiiygixy." ⁷ E huin'it je nimajcpí töxy'anäg ajcxy ypidictay. Chi ajcxy yjiin ni'ixiyy nidüg nidüg. ⁸ Chi je nimigooxpi huidibi ca' ycohuinma'ñity nímay je nimigooxpi huidibi cohuinma'ñip: "Iich ajcxy hueeni mooygich yi' m'aceite, co pidzaanip iich ajcxy njiiñ." ⁹ Chi y'adzooy je cohuinma'ñybí ajcxy: "Ca' nyega'ñich, je' co ca' iich ajcxy nje' yhuaadihua'ñ. Niçx miich ajcxy juy jim ma ytoogyii." ¹⁰ E ti anajty ajcxy niçxy aceite juuyib je huidibi ajcxy ca' ycohuinma'ñity, co oy yjäty je yéydiç huidibi pigaanip. Chi je cohuinma'ñybí ajcxy miid tigiy tigoty je yéydiç huidibi pigaanip. Chi tijc yaj'agiyy. ¹¹ E com jecyñi oy yhuimbity ajcxy je huidibi ca' ycohuinma'ñity. Chi ajcxy yminañ: "¡Huindzin, Huindzin, ocyaj'ahuädz mdjic!" ¹² Chi je' y'adzooy: "Ca' iich miich ajcxy n'ixy'adyii."

¹³ Chi Jesús yminañ:

—Nayñi'ixiyyigix, je' co ca' mnejhuiiygixy mina iich nhuimbida'ñich jadüg'oc ya naaxhuiñybí.

Je ijxpejt ma je meeñ

¹⁴ Co iich anajty nhuimbida'ñich jadüg'oc ya naaxhuiñybí, jadu'n nipaadip nej jadayaabi ijxpejt, co anajty tüg comeeñyjäy chona'ñ viajetumbi, chi je' ytumbi ajcxy mooy je meeñ co huen cuend'ajtcixy. ¹⁵ Je ymidügpi tumbi moy migoox mil meeñ. Je mimetzpi moy mejtz mil. E je ymidugiippi moy tüg mil. E jadu'n ajcxy moy nije' nije' nej huaad cuend'ajtcixy. Chi choñ je huindzin viajetumbi. ¹⁶ Je tumbi huidibi cïdigiiyi migoox mil meeñ, ytigiy ajuybi adoocpi. Chi je' ymeeñ y'ung'ajty jamigoox mil. ¹⁷ Nañ jadu'n huidibi cïdigiiy mejtz mil, ytigiiy tumbi miid je meeñ. Chi je' ymeeñ y'ung'ajty ja mejtz mil. ¹⁸ Je huidibi cïdigiiy tüg mil hue' oy pidägy je meeñ tutzjoty. Chi tajiy, e yützi je yhuindzin ymeeñ. ¹⁹ E com jecyñi oy yhuimbity je huindzin. Chi ytigiiy cuenta yaj'oyiiby miid je ytumbi ajcxy. ²⁰ Chi miin jayiip je huidibi anajty ti cïdigiiyi migoox mil meeñ. Chi je tumbi yajcïdigiiy je' yhuindzin majc mil meeñ. Chi yminañ: "Miich ti xymooyich migoox mil meeñ, e iich ti nyaj'ung'atyich jamigoox mil."

²¹ Chi je' yhuindzin yminañ: "Janch jetcujc iich cham co jadu'n ti mduñ miid je hueenbi meeñ. Miich ooy mdudägy etz oy ti mduñ, e paady njacmöhuamyb jacmay. Tigi' ma iich, e xondäg miid iich." ²² Chi ymiin je huidibi anajty ti cïdigiiyi mejtz mil meeñ. Chi nímay je yhuindzin: "Miich xymooyich mejtz mil meeñ, e ti nyaj'ung'atyich Jamejtz mil." ²³ Huin'it je' yhuindzin ñimaayı: "Janch jetcujc iich cham, co jadu'n oy ti mduñ miid iich nmeeñ, e paady njacmöhuamyb jacmay. Tigi' xondäg miid iich."

²⁴ E co oy yja'ty je huidibi cïdigiiyb tüg mil meeñ, chi nímay je' yhuindzin: "Huindzin, hue' ndijiyich miich myëydijc'aty janch jibic jay. Miich cosecha myajpidicpy ma ca' ti mnipy etz miich mgosecha myajpidicpy ma ca' ti ti mhuijy. ²⁵ Paady ooy ndzigiyyich co je meeñ ngaya'ung'adipyich. E co miich mhuimbida'ñ, mdzogamy je mmeen, e paady je mgi'mmeeñ ti nyüchich, je' co ndzigiyyich co niçxy nyajtigooyich miich mmeen. Cha je meeñ huidibi ti xymooyich."

26 Chi je' yhuindzin ñimaayi: "Jibic tumbi miich, ooy mnuuxity. ¿Nej ti mnejhuÿ miich co iich cosecha nyajpidigÿich ma ca' ti ti nnibÿich, etz cosecha nyajpidigÿich ma ca' ti ti nhuijyich? **27** Oy co ixipy miich je iich nmeeñ ti myejc'anuucxy, e jim ixipy y'ung'at. E cham co ti nhuimbityich cham ixipy je nmeeñich xycidigÿich miid nimeeñ'ung."

28 Chi je huindzin nimay je jacjadyii tumbidijc: "Pijci ajcxy yi meeñ huidi ymiid, e mooygix yi huidibi majc mil ymiid. **29** Je huidibi oy tumb jacyajmöhamb je' anaxy, e ymiid'adamy je' conaxpi. Je' huidibi hueen miid yajpigamb je' huidi ymiid, je' co ca' oy ti ytuñ miid je hueenbi. **30** Yi jiibi tumbi huidibi ca' oy ytuñ, pidäg ajcxy agootztuuby ma yjihuipy yäxipy, ma ytiitz huinmuucx huingeedip miid jotmay."

Co anajty naaxhuiñyäjäj ajcxy yajtjylland

31 Co iich, je jää huidibi tzoon tzajpjoty, nhuimbity iich anajty jadüg'oc ya naaxhuiñibi, huin'it n'ixtäga'ñich ma iich n'anemdac etz ane'ma'ñich miid iich nmij'ajtin etz n'oy'ajtin. **32** Chi tüg'óciy je naaxhuiñyäjäj yajtügmujctähua'ñ ma iich. Nhuäcxamybich jadüg jadu'n nej jää ajcxy huäcxy je cöbixy etz je chiibo ajcxy. **33** Nbidägaamybich a'oy'amy je jää ajcxy huidibi oy ti ytungixy miid iich. E yi' ajcxy jadu'n nipaadiip nej cöbixy. Nbidägaamybich anajty'amy yi' jää ajcxy huidibi jibic ti ytungixy miid iich. E yi' ajcxy jadu'n nipaadiip nej chibbi.

34 Chi nnimähuiübich yi jää ajcxy huidibi a'oy'amy: "Miingix miich ajcxy huidibi Dios Teedy ti xyconuuucxy ajcxy. Je'ájtigix ane'mdac huidibi ijtp ni'ixi miid miich ajcxy ycixpi maabi naaxhuiñibi chondägy. **35** Ma anajty iich nyuubögyii miich ajcxy ti xyajcaayich; ma anajty iich ndidzÿii, miich ajcxy ti xyajni'ügyich; ma anajty iich nihuidityich, miich ajcxy jättac ti xymöyich; **36** ma anajty iich je nhuit ti nyajmayjatyich, miich ajcxy ti xymöyich je huit; ma anajty iich nbigyiijich, miich ajcxy ti xycuend'ätyich; etz co anajty iich pujxtigoty nyajpaady, miich ajcxy ti xycogapxiÿich."

37 Huin'it ymina'na'ñ je jää ajcxy huidibi oy ti ytungixy miid iich: "Huindzin, ¿mina iich miich ajcxy ti n'ixy ayuu, e ti nyajcay? O ¿mina iich miich ajcxy ti n'ixy co mdidzÿii, e ti nyajni'ügy? **38** ¿Mina iich miich ajcxy ti n'ixy co miich mnihuosity, e ti nmöy jättac? O ¿mina mhuit ti myajmayjaty, e ti nmöy je mhuit? **39** ¿Mina iich miich ajcxy ti n'ixy, co miich mbigyii, e oy ti ngüend'aty? etz ¿mina iich miich ajcxy ti n'ixy co pujxtigoty nyajpaady, e oy ti ngogapxiÿ? **40** Iich, je mij'anembi, n'adzohuimbidiþich: "Janch tiy'ajt jadu'n nej nnimaaaygiyx co yi jää ajcxy huidibi oy ti ytungixy miid pinjaty huidibi xymijnicxejtpich, nañ jadu'n oy ti ytungixy miid iich. Ca' ñéjity co jää ajcxy yminañ co ca' ypinity je jää huidibi xymijnicxejtpich."

41 Chi iich, je mij'anembi, nnimähuiübich je jää ajcxy huidibi yajpatp: "Huindzäuctuutcich miich ajcxy jibicjäydijc. Nicxy miich ajcxy mijjñinjoty, huidibi ijtp ni'ixi miid je mujcu' ycixpi etz miid je' y'angeles ajcxy ycixpi. **42** Ma anajty iich nyuubögyii, ca' miich ajcxy xyajcaayich; ma anajty iich ndidzÿii, ca' miich ajcxy xyajni'ücyich; **43** ma anajty nnihuidityich, ca' miich ajcxy xyajjättägyich; ma anajty iich nhuit xytigoy'ítigich, ca' miich ajcxy huit xymooyich; etz ma anajty iich nbigyii e nyajpaadyich pujxtigoty, ca' miich ajcxy xycogapxiÿich." **44** E chi je' ajcxy ymina'na'ñ: "Huindzin, ¿mina iich ajcxy miich ti n'ijxcixy co anajty miich yubögyii tidzÿii, o co anajty

mnhuidity? ¿Mina ti n'i jxcixy co ca' mhuit miidity, o co mbigyii, o co anajty pujxtigoty myajpaady, e ca' iich ajcxy miich nbubejty?"

⁴⁵ Chi iich, je mij'anembi, n'adzohua'ñich: "Janch tiy'ajt jadu'n nej nnimaaygix. Huen tim pinity huidibi ca' miidity pa'ayo'n miid je' ajcxy huidibi xymijnicxypejtchip, oy jay yjamina'ñ co ca' ypinity, iich miich ajcxy anajty jadu'n ti xytuñich." ⁴⁶ E jada ajcxy nicxip huinixii ayoodactuuby, e yi tudagypi ajcxy nicxip ma yi jugy'ajtin huinixiibi.

26

Je huinma'ñ nej anajty Jesús madzaangixy

¹ Co Jesús nigapxtay tūg'óciy jadayaabi ayuc, chi nimay yi' ydiscípulos ajcxy:

² —Miich ajcxy mnejhuiyb co huixtic je amayxi, je pascua xi. Pascua xiijoty iich, je jay huidibi tzoon tzajpjoty, nyajciyega'ñich ma nmidzipich etz xyajcruutzpeda'ñich, xyaj'öga'ñich ajcxy.

³ Je huin'it xi je teedy huidibi tungmiid ajcxy, je esribas, etz je mijjäydijc ajcxy ñayyöymujtayi ma je' ytiba' je teedy huidi jacmijtungmiid huidi anajty yxi Caifás. ⁴ E jim ma Caifás ytiba' jim ajcxy huinma'ñy'ixtay nej jébi yajmachycägixy Jesús miid anii etz yaj'ögaangixy. ⁵ Chi ajcxy ñayñimaayi miñ xyipy:

—Ca' y'oyity co xiijoty nmajtzim Jesús. Ca' jecyity co je mayjäy xymijotma'ttayim etz ytigihuij ajcxy huambi jihuuyibi.

Tüg töxyjäy pidacy aceite ma Jesús ycohuajc

⁶ Jesús anajty yajpaady Betania ma Simón ytjc, je Simón huidibi anajty ymiid je jibic nïbüdz pa'm. ⁷ E ma anajty Jesús ycay, huin'it ymiiñ tūg töxyjäy miid tūg quiig ujtz miid perfume huidibi ooy oy yxuugy, jada perfume ooy anajty choohuity. Chi je töxyjäy yaj'ahuäch je quiig, e yajcöyogiy Jesús je perfume huidibi ooy oy yxuugy. ⁸ Co Jesús ydiscípulos ajcxy jadu'n ijxy, chi ajcxy mijotma'ty je töxyjäy. Chi ajcxy ñayñimaayi miñ xyipy:

—¿Ti co jada perfume huidibi ooy oy xuugy ayoy? ⁹ Tzou ixipy ooy jada yajtoocy, jaydëbi ixipy miid yajpubet je ayoobtiy.

¹⁰ E co Jesús nejhuiyi nej ajcxy yminañ, chi nimay:

—¿Na'amy co m'amayiy jadayaabi töxyjäy? Yi' huidibi ti tuñ, je' yi' tūg oybi.

¹¹ Je ayoobtiy ca' ytigoy'ida'ñ ma miich ajcxy nimina. Huen huidibi xi huen huidibi tiempo jébi miich ajcxy mbubedipy ayoobtiy. Iich ca' n'ida'ñich jecy ya miid miich ajcxy. ¹² Jada töxyjäy ti pidägy ma iich nniniçx perfume huidibi ooy oy xuugy, jayipi ca'ni nnaaxtigiyich. Jadu'n je' jiip'ijxpy mina nnaaxtigihua'ñich. ¹³ E huentimma'amyity je Dios y'ayuc anajty yajcapx-huäcxy huindu'my naaxhuiñ jim yajnigapxa'ñ jadu'n nej je töxyjäy ti tuñ cham miid iich, e jadu'n je mayjäy jäymedziy jada töxyjäy.

Judas cïyecy yi Jesús ma ymidzip agojix

¹⁴ Chi nidüg je' ydiscípulos huidibi yxi Judas Iscariote oy nimay je teedy mijtungmiidpi, ¹⁵ nimay ajcxy:

—¿Ti ajcxy xymöhüibich co ngïyegipyich Jesús?

Chi ajcxy moy iipxmajc plata meeñ. ¹⁶ Co ajcxy meeñ ymooy, chi mic'amy Judas yhuinma'ñy'ixtay nej jébi cïyecy Jesús ma ymidzip.

Jesús y'adzuu'ajty pascua xiijoty

17 Je ymidügpi xii, je amayxii, je pascua xii ma anajty yajcay je tzajcaagy huidi ca' levadura miidity, huin'it je' ydiscípulos ajcxy nimiiñ Jesú. Chi ajcxy yajtiy:

—¿Ma mdzoc y co iich ajcxy ni'ixihuip huidi mgayamy je pascua xii ciipi?

18 Chi Jesú y'adzooy:

—Niçx miich ajcxy jím Jerusalén ma tûg jay ytjc, e mnimähuip: “Eich nHuindzin jadu'n minamb co yhuingoñ je' yxiyh yhora, e paady ma miich mdjic yi' tuna'ñ je pascua xii adzu'ajtin miid ydiscípulos ajcxy.”

19 Huin'it Jesú ydiscípulos ajcxy cuyduñ jadu'n nej Jesú anajty ti ñimäyii. Chi ni'ixiy ajcxy je pascua adzuu'ibí.

20 E co chu'iy, chi Jesú y'ixtacy ma je mesa miid je nimajmetzpi ydiscípulos.

21 E ma anajty ycaaygixy, huin'it nimay je nimajmetzpi:

—Nidügti miich ajcxy huidibi xyciyegaambich ma nmidzipich.

22 Huin'it ajcxy yajtay taj may. Chi ajcxy yajtiy:

—Huindzin, ¿nej iich jada'ji?

23 Chi Jesú y'adzooy:

—Yi huidi miid ndocxmucyich, yi' je' jadu'n xyciyegaambich ma nmidzipich. **24** Janch tiy'ajt co iich n'öga'ñich, jadu'n nej je profeta jaay jecy'ajty. ¡Ay ayoob je yëydijc huidi xyciyegaambich! Jac'oy co ca' ycam'a xung'aty je huidibi xyciyegaambich.

25 Chi Judas yminañ:

—Huindzin, ¿nej iich jada'ji?

Chi Jesú y'adzooy:

—Miich jadu'n minamb.

26 E ma anajty ajcxy ycay, huin'it Jesú tzajcaagy conig. Chi yajnajxy Dioscojuyip. E chi jada' tujchuäcxy je tzajcaagy. Chi moy je nimajmetzpi ajcxy je tzajcaagy, e yminañ:

—Cay miich ajcxy jadayaabi tzajcaagy, yi' je' iich je nniniçxich.

27 Huin'it Jesú ciyigy je y'ügy. Chi yajnajxy Dioscojuyip. E huin'it moy je ügy je nimajmetzpi ajcxy, e yminañ:

—Üc miich ajcxy jadayaabi ügy, **28** yi' je' iich je nni'pyich. Yi' ñigapxy co Dios ti yaj'aducy je jemybi ayuc. E iich nni'py ytema'ñ yoga'ñ miid je mayjäy yciipi, jaydëbi ajcxy paadip je huinmeecxin miid je ypcocy yciipi. **29** Janch tiy'ajt jadu'n nej nnimaaygixy, co ca' n'oc'ügaanich jadüg'oc je pascua xii ügy, ixti cooni je xii tiempo paadip co iich ajt n'uucim huinjemybi je pascua xii ügy ma iich nDeedy y'anemín.

Jesús nigapxy co Pedro ycoyütza'ñyii

30 E co ti y'iidäy, chi ajcxy chooñ ñicxy ma Olivos cögop. **31** Chi Jesú je' ydiscípulos ajcxy nimay:

—Nidüg'óciy miich ajcxy xy'ixmajtztähua'ñich cham coodz. Je' co jaay-bejty jadu'n miin ma je Dios fiency: “Ögip je cuend'ajtpi, huin'it je cöbixy yöyuäctähua'ñ.” **32** E co anajty iich njugypicyich jadüg'oc ma anajty ti n'ögyich, chi jayipni nnicxa'ñich ma Galilea, e jím naybaatim nidüg'óciy.

33 Chi Pedro yminañ:

—Oy yi jacjadyibi migügtijcich xyjadim'ixmajtztäy, per ni camina xii iich miich n'ixmadzipy.

34 Chi Jesú Pedro nimay:

—Janch tiy'ajt jadu'n nimäyich, cham coodz ca'ni anajty je tzey yaxigý, miich tugig'oc mina'nip co ca' xy'ixy'adyijich.

35 Chi Pedro yminañ:

—Oy iich ndim'ögip miid miich, ni camina ngaminá'nbich co ca' miich n'ix'adyii.

E nidüg'óciy je' ydiscípulos ac tim jadu'n yminañ.

Jesús mibijctzoy Dios jim Getsemaní

36 Chi Jesús ñicxy miid je' ydiscípulos ajcxy, oy yja'tcixy jim Getsemaní. Chi jim Jesús nimay je ydiscípulos ajcxy:

—Ya miich ajcxy oc'iñña', miin iich n'ocnicxyich jim'amy Dios mibijctzoobi.

37 E chi Jesús ñicxy miid Pedro etz nañ jadu'n miid je Zebedeo ymang nimetzpi. E jim Jesús ñayjihuiyi janch tajy may mij cajee. **38** E chi jim yajnimay je nidugiigpi discípulos:

—Nayjihuiybich taj may ma njot nhuinma'ñ, ixti mabaad anajty n'ögich miid tájin máyin. Hui'm miich ajcxy ya miid iich etz ca' mmaagixy.

39 Huin'it Jesús ñajtzyöiyi mijci'm jahui'. Chi jim ñaygojxitnaydací naaxcíxy, e ytigiiy Dios mibijctzoobi, yminañ:

—Dios Teedy, iich nDios, pen jébi jadu'n, mduñ may'ajt pi'cigich jadayaabi tzaachypí ayo'n, per ca' yjadu'nity nej iich ndzojcin mduniipy, jadu'n mdunipy janchtiy nej miich mdzojcin.

40 Huin'it Jesús yhuimbijty jim ma anajty ti yajhui'my je nidugiigpi. E oy paady ac tim maab anajty ajcxy. Chi nimay je Pedro:

—¿Nej ca' madäga'ñ miich ajcxy co m'idipy juugy tûg hora miid iich ycixpi? **41** Hui'mi' ya, juugy m'idipy etz mibijctzoo Dios, jaydëb ca' je ca'oybi xymimadägip. Janch tiy'ajt co jotjoty ooy mnijot'ajtcixy com tunaangixy yi oybi. Per yi mniniçca' ymadäga'ñ nicxy tuñ oybi.

42 Chi mîmetz'oc Jesús ñicxy oy Dios mibijctzoy, yminañ:

—Dios Teedy, pen copicy co iich nbaadibich je ayo'n, huen jadu'n yjadiiyb miid iich nej miich mdzojcin.

43 Chi jadüg'oc Jesús huimbijty ma je nidugiigpi discípulos, e oy pátñibi maab ajcxy, je' co ca' anajty ajcxy mîmadägy mähuii. **44** Chi yajhui'my ajcxy, e midugiig'oc ñicxy Dios mibijctzoobi. E nañ tim jadu'n oy minaanip jadu'n nej anajty ti y'ocminamb. **45** Chi jadüg'oc huimbijtni jim ma je nidugiigpi, chi nimay ajcxy:

—¿Máagixni? Póxcxíx jadachambi. Ti je tiempo yhuaad'ajtni mina iich, je jay huidibi tzoon tzajpijty, nyajciyega'ñich ma yi jibcjäydijc ajcxy. **46** Piñccix, tzoc jámim, chi yumiñ je huidibi xyciyeagaambich ma nmidzipich.

Tzumy mach ajcxy Jesús yajnicxy

47 Jesús capxni anajty jim co yjäty je Judas. Judas hue' je' nidügti je majnetzpi discípulos huidibi Jesús yhuin'ix. E je Judas miid ja'ty mayjäy, je huidibi anajty ti quexy je judío teedy mijtungmiiipi etz je mijjäydijc. E je mayjäy hue' anajty ajcxy miid ypujx etz quipy. **48** Judas, je huidibi anajty ciyejcp Jesús, ti anajty jayip yecy tûg ijxpejt huidibi miid jébi ajcxy ijxcapy Jesús. Jadu'n jayip Judas ycapxtuñ miid je' ajcxy, e yminañ:

—Je jay huidibi anajty ndzücxypich, yi' je' Jesús. Májtzciix.

49 Huin'it Judas nimijhuägy Jesús co capxpocxa'ñ, chi yminañ:

—¡Huindzin!

Chi tzücxxy.

50 Chi Jesús ñimayi:

—Migüg, ¿na'amy co xyñimijhuägyich?

E co jadu'n nimay, chi miç'amy yi' ajcxy majch Jesús. Chi ajcxy yajnicxy tsumy mach.

51 E huin'it nidüg je Jesús ymigüg, juudy je ypujx. Chi tatzpujxtucy je teedy mijtungmiidpi ytumbi. **52** Chi Jesús nimay je' ydiscípulo:

—Pídäg yi' mbujx ma ytjc. Com piñjaty tziptumb miid pujx, nañ jadu'n y'ögipy miid pujx. **53** ¿Nej ca' mnejhuïy co iich jëbi nbijctzooyich cham adzu'x may ángeles, je huídibi xyñihuá'nibich ma nmidzipich? **54** ¿Per nej ycixipy yca'pxipy nej miin jaabyety, jadu'n nej cham ytuñyii yjadyii miid iich ycixpi?

55 Chi Jesús nimay je mayjäy:

—Miich ajcxy ti xyñidzoniyich miid je pujx miid je quiipy. ¿Nej mdiji yich meetzpí o jay yaj'öcpich? Iich jabom jabom anajty iñäyich nyaj'ixpicyich miich ajcxy jiiby ma Dios ytjc. E ca' miich ajcxy xymajchich. **56** Huinjhui' miich ajcxy co tûg'óciy yam ytuñyii yjadyii ca'px tim jadu'n nej je profeta ajcxy cojaay jecy'ajty.

Huin'it nidüg'óciy je' ydiscípulos ajcxy yqueectay. Chi Jesús yhuimy naydügpajc.

Jesús ma naymujcpidijc yhuinduu

57 Je' ajcxy huidibi anajty ti mach Jesús, yajnicx ajcxy jím ma Caifás ytjc. E jím ma Caifás ytjc ma anajty ti ñayyöymujctaayigixy je esribas etz je mijjäydijc ajcxy. **58** E je Pedro anajty axam nicxy jiguëgy jihuïy, ixti cooní yajja'ty ma Caifás ytiba'. Chi jím ytigiy. Chi ixtacy miid je cuend'ajtpi ajcxy, je' co oc'ixa'ñ ocnejhuïhua'ñ nej Jesús yjada'ñ.

59 Je teedy ajcxy mijtungmiidpi etz tûg'óciy je judío'jäy mijtungmiidpi ajcxy huinma'ñ ixtaayigixy nej jëbi Jesús yajpocycägixy miid ajcxy xihuín, e jadu'n jëbi mooyigixy yi' o'cin. **60** Mayjäy ñihuambetty Jesús miid anii, per ni piñ anajty ca' miidity tiy'ajt co Jesús anajty ti ytundigooy miid judío'jäy ajcxy ycötujcin. Jac com jecy miin metz testigos miid anaii. **61** Je' ajcxy yminañ:

—Jadayaabi yëydijc minañ co jëbi nyahuindigooyich Dios ymijtzajptijc, e codugiig xii ti anajty nyaj'oyi'yich jadüg'oc.

62 Huin'it je teedy mijtungmiidpi ytinayigiy, e nimay Jesús:

—¿Nej co ca' m'adzooy? ¿Nej janch tiy'ajt nej jadayaabi metzpi testigo yminañ?

63 Per Jesús ca' y'adzooy. E huin'it je teedy mijtungmiidpi ñimañ:

—Nimaayg iich ajcxy Dios ycixpi, pen janch miich je' je Cristo je Dios y'ung.

64 Chi Jesús yminañ:

—Miich jadu'n minamb. Nañ jadu'n iich miich ajcxy nimäy, co iich je jay huidibi tzoon tzajpjoty, miich ajcxy xy'ixipyich tzajpjoty ma Dios ymijc a'oy'amy. Nañ jadu'n miich ajcxy xy'ixipyich jocjoty co anajty nhuimbityich jadüg'oc ya naaxhuiñ.

65 Chi je teedy jacmijtungmiidpi oy yhuit huindzecxy huinma'ch, chi yminañ:

—Jadayaabi yëydijc ti capxtigooy Dios. ¿Ti testigo njac-huaaním? Miich ajcxy ci'm ti mmidoogixy co yi' ti ycapxtyigooy ma Dios, e minañ: **66** ¿Nej miich ajcxy minaangixy?

Chi ajcxy yminañ:

—Ti ycapxtyigooy, copicy co y'ögipy.

67 Chi ajcxy huindzujuj jiptyzujy etz cojxy ajcxy. Chi jacjadyii huingojxy jiptyzujy. **68** E chi ajcxy nimay:

—Pen janch co miich je' je Cristo octiygapx pin ti xycoxy.

Pedro yminañ co ca'p Jesúis ixy'adyii

69 Je huin'it moñi Pedro anajty iñay tibägujc. Chi ñimiini tüg töxy'anäg tumbi, chi ñimaayi:

—Miich nañ jadu'n ti mhuidelity miid Jesúis je Galilea jay.

70 Chi Pedro yminañ mayjäyjoty:

—Ca' nhuinjihuÿich ti mgapxpy.

71 Pedro hue' anajty pidzimnip co ñimiini huingbi töxy'anäg. Chi je töxy'anäg nimay je' ymigügtijc:

—Jadayaabi yéydiç ti yhuidity nañ jadu'n miid Jesúis je Nazaretpi.

72 Chi Pedro jadüg'oc coyüch je Jesúis cixyjot huinijot yminañ:

—Ca' n'ix'y'adyijich yijiibi yéydiç.

73 Jac co hueeni, je jay huidibi anajty ajcxy jimp ñimay ajcxy je Pedro:

—Janch co miich nañ jadu'n anajty miid mhuidelity yi Jesúis, com yi m'ayuc yi' xyajniquëxicp.

74 Chi Pedro tigiiy capxpi janch oy ñinej minañ huinijot:

—Ca' n'ix'y'adyijich yi yéydiç.

E tim huin'itiy je tzey yaxigý. **75** Chi Pedro jäymejtzcoody jadu'n nej anajty Jesúis ti ñimäyii: "Ma ca'ni anajty tzey yaxigý cham coodz, miich tugiig'oc xycoyützibich." Chi Pedro pidzimy tiba', e jiiby oy växy mibaad yjotcidägy.

27

Chi Jesúis yajciyejcy ma Pilato

1 E co oy xiamiy yticxiy, chi je teedy mijtungmiidpi etz je mijjäydiç ajcxy quipxycapxy co yaj'ögaangixy Jesúis. **2** Chi ajcxy yajnicxy cioxoch oy ajcxy ciyecy ma Poncio Pilato je gobernador.

Judas ñayyöctiyyi

3 Co je Judas je huidibi anajty ti ciyecy Jesúis, co ijxy co yaj'ögaanip Jesúis, chi oy yjotmaybaatni. Chi conhuimbijty je iipxmajcpí plata meeñ ma je teedy mijtungmiidpi etz mijjäydiç ajcxy. **4** Chi Judas nimay je teedy mijtungmiidpi etz je mijjäydiç ajcxy:

—Ich ti ndundigooyich co ti ngiyeicyich yi tudägyjäy ma miich ajcxy.

Chi je' ajcxy y'adzooy:

—Ti iich ajcxy n'occuent. Miich yi' mnigixp tiibi mduñ.

5 Huin'it Judas cohuijy je meeñ jiiby tzajtigoty. Chi ñicxy. Chi ñayyöctiyyi.

6 Huin'it je teedy mijtungmiidpi yajpidigý je meeñ. Chi ajcxy ñayñimaayi miñ xyipy:

—Jadayaabi meeñ ca' yjebity co nbidaacim ma ofrenda ñigidägy. Je' co yi' yjebity je hudi ni'py ti tzoo'adyii.

7 Huin'it je teedy ajcxy tuñ je quipxycapxy co juyaangixy miid je meeñ tüg naax huidibi jay ytijp, tütnaax it, ma ajcxy yajnaxtigihuiipy pinjaty ca' ycogajpity jim Jerusalén. **8** Ixti chambaad jadu'n xii'adyii jejimbi it: Ni'py naax. **9** E jadu'n yciyx yca'px nej je profeta Jeremías yminañ: "E jadu'n ajcxy je' yajpidigý meeñ iipx majcpí plata meeñ (je' choou nej anajty ajcxy Israeljäy

ti yajnigögüy),¹⁰ e miid je meeñ ajcxy juy je tütznaax it, jadu'n nej anajty ti xy'anem' myich Dios."

Pilato y'amidooy Jesús

¹¹ Jesús yajpaady jím anajty ytinäy ma je gobernador Poncio Pilato yhuinduu, chi y'amidoohui:

—¿Nej miich je' judíos jää xyrey'ajtp?

Chi Jesús y'adzooy:

—Miich jadu'n minamb.

¹² Je judío teedy ajcxy huidibí mijtungmídpí etz je mijjäydič tzachxígixy Jesús ma je gobernador. Ni jadu'ñyi Jesús ca' y'adzooy. ¹³ Chi je Pilato ñimay Jesús:

—¿Nej ca' mmidooy nej yi' ajcxy yxiyi?

¹⁴ Per Jesús ni jadu'ñyi ca' y'adzooy. E paady je gobernador oy mij huinmay, ni ca' ocnejhuíyñi ti ycapxipy.

Jesús ycodujcy y'o'cin

¹⁵ Je gobernador jadu'n anajty ycostumbre miidity co jímijt jímijt najtzmadziy tüg machyjäy pascua xiijoty, je huidibí je mayjäy ti ytimchojcpý. ¹⁶ E jím anajty tüg je machjäy huidibí anajty ajcxy ix'yajtaayb, e yxiijity Barrabás.

¹⁷ E co anajty jím ti ytügmujctaaygixy, chi Pilato ajcxy y'amidooy:

—¿Pin miich ajcxy mdzojcpý co iich nnajtzmadzihuibichi? ¿Najtzmadziyich Barrabás o Jesús huidibí jää ajcxy ytijpy je Cristo? ¹⁸ Pilato ñejhuíyb anajty co mañ'ájtíngíx anajty ti ciyeccixy Jesús.

¹⁹ Jimni anajty iñäy Pilato me je ycötujctac co je ytöxyijc tiy'ajt quejxy ma yi', yminañ: "Ca' huaad myajtzaachytuñ yi tudägyjäy. Je' co iich amygoodz ti ngumäyich janch jibic miid yi' yciexpi."

²⁰ Per je teedy ajcxy etz je mijjäydič ti anajty capxyjotcidaaccixy je mayjäy co huen yajnajtzmadziy Barrabás etz huen yaj'occixy Jesús. ²¹ Paady co jadüg'oc je gobernador y'amidooy je mayjäy:

—¿Huidibí machyjäy mdzojcpý co nnajtzmadzihuibich?

Chi je mayjäy y'adzooy:

—Najtzmadzi' Barrabás.

²² Chi Pilato y'amidooy je mayjäy:

—¿E nej ndunipiyich yi Jesús, huidibí jää ytijpy Cristo?

Huin'it ajcxy nidüg'ociy y'adzoday:

—¡Yajcruutzpet yi Jesús!

²³ Chi Pilato yminañ:

—Pues, ¿nej ti ytundigooy?

Per je mayjäy nigoob y'adzoday:

—¡Yajcruutzpet! ¡Yajcruutzpet!

²⁴ Pilato yajapbedaan Jesús, per co ijxy nejhuiy co je mayjäy ca' ni nejniducy. Hue' ajcxy oy ytigiiy huambi jihuiybi, chach ñayñajtztijiygixy miid jot'an. Huin'it Pilato capxyñiguejxy je huädz nii. Chi ytigiiy cibujp ma je mayjäy yhuinduu, e yminañ:

—Ca' iich ngo'adzohuiipyich jadayaabi tudägyyeydič y'o'cin. Miich ajcxy yi' mgo'adzohuiipy.

²⁵ Chi je mayjäy y'adzoday:

—Iich ajcxy ngo'adzohuiipyich yi' y'o'cin miid n'ung anäg etz n'ap n'oc.

²⁶ Chi Pilato najtzmadiy je Barrabás. Per Pilato ane'my co huen Jesús yajhuojp. E co yajhuopty, chi ciyejcy, co huen yajcruutzpediyii. ²⁷ Chi Pilato ysoldados ajcxy yajnicxy Jesús ma agujetjic. E jiiby tūg'óciy soldadtjic ñayyöymujci ma Jesús. ²⁸ Chi je soldado ajcxy je' yhuit yajnijenducy. Chi ajcxy yajnijeniy je tzapx huit huidibi je rey ajcxy yajtuumyby. ²⁹ Chi ajcxy tacy tūg corona miid apy. Chi ajcxy yajcöjeniy ma Jesús. E huin'it ajcxy a'oy'am yajcigabiity tūg je paxy. Chi ajcxy huingojxtinay'ahuiiy. Chi ajcxy nixiicy yajxiicy, e yminaangixy:

—¡Ooy ymijiity yjanchity, je judíos ajcxy yrey!

³⁰ Chi ajcxy huinduzuji jijptzujuj. Chi ajcxy yajcigajptucy je paxy, e yajcöhöojpijy ajcxy. ³¹ E co ajcxy nixiictay yajxiictay, chi yajnijenducy je rey yhuit etz yajnijeniy je yci'm huit. Chi ajcxy yajnicxy ma yajcruutzpedaangixy.

Co Jesús yajcruutzpejti

³² E jim ma anajty hueeni ti ytüyöy, jim ti paty tūg Cirene yëydijc anajty yxiijity Simón. Chi ajcxy adziip nímay Simón co huen jaccapi Jesús ycrudz.

³³ E co ajcxy yja'ty ma tūg je it yxiijip Gólgota, jadu'n yhuimbödzim Öcpí Cohuajc Cögop. ³⁴ E jim ajcxy Jesús jaya'üga'ñ vino temhuüdity miid tzooy, jigix ca' jihuühuip je tzaachypi. Per co uucmajch, chi jihui'ñybijc co ca' y'oy'uucnity.

³⁵ E co anajty ajcxy yajcruutzpety Jesús, chi je soldadtjic suerte ijxy, piñ jébi ocjë'adyii Jesús yhuit, chi ycijxy yca'pxy jadu'n nej je profeta cojaay jecy'ajty: "Yajhuäcxipy ajcxy iich nhuit e miid iich nhuit yciixpi ixipy ajcxy suerte." ³⁶ E jim anajty ajcxy iflaaygixy cuend'ajtcixy. ³⁷ Je xihuun ayuc huidibi ajcxy yjaay ma Jesús ycoöduu jadu'n yminañ: "Jadayaabi je' Jesús, je judíos ajcxy je yrey."

³⁸ Quipxy miid Jesús ajcxy yajcruutzpejty metz meetzpi. Tūg a'oy'am, e jadüg anajty'amy. ³⁹ Je mayjäy huidibi ajcxy naxiiby anajty ma Jesús, ooy anajty oy ycojigüñ, nixiigü yajxiigü ajcxy Jesús, ⁴⁰ yminañ' ajcxy:

—Bah, miich huidibi Dios ytiyc jidaanip, e codugüig xii huingbi myajpidiga'ñ. Miich ci'm cham naygoihuäni, e minac cruudzcíxy, pen janch miich Dios xy'ung'adyii.

⁴¹ Nañ jadu'n je teedy ajcxy huidibi mijitungmiidpi, etz je esribas, etz je fariseos ajcxy etz je mijjäydiç nixiicy yajxiicy ajcxy Jesús, ñayñimáayigixy miñ xy'ipy:

⁴² —Huingbi ti cohua'ñ, e ca' jaty nej ci'm ñaygohua'niiby. Pen janch co yi' jéjity je Cristo je Israel jää rey, huen minacy jadachambí ma cruudz, huin'it nmibijcim. ⁴³ Yi' ti pidägy ymibijcin ma Dios; huen jadachambí je Dios yajnizdögyii, pen janch Dios chogyyi; yi' ti yminañ' co Dios y'ung'adyii.

⁴⁴ Nañ jadu'n je metzpi meetzpi ajcxy huidibi cruudzpejt quipxy miid Jesús nixiicy yajxiicy ajcxy ooy Jesús.

Jesús y'ögy cruudzciixy

⁴⁵ Co yucujxiiji, chi ycoodziyday tūg'óciy naaxhuiñbi. E jadu'n je naax-huiñbi y'ijty coodz, ixti minacy yxii. ⁴⁶ Huin'itiy Jesús ycapxyqueecy janch mic yminañ:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —yi jadu'mbi ayuc hue' yhuimbödzimy: Dios Teedy, Dios Teedy, ¿ti co ti xy'ixmachich?

⁴⁷ Nijejity jää huidibi anajty jim yajpatp huingon ma Jesús co jadu'n midoogixy Jesús y'ayuc, chi ajcxy yminañ:

—Jadayaabi yéydič cham yaaxtaayb je profeta Elías.

⁴⁸ Huin'it nidüg jäy ūcxy janch poyigý etz oy yajtzoñ je pixy. Chi je pixy yajxooogy miid je xun vino. Chi pidacy je pixy ma je paxyijip. Chi yujctijy ma Jesús y'ahuac co huen ügy. ⁴⁹ Huin'it nijéjity ajcxy yminañ:

—Ixmatz, tzoc ajt oc'ijxim, pen nimiinip Elías, pen janch yajnïdzögyii.

⁵⁰ Jadüg'oc Jesús yaaxqueegy janch mic. Chi oy y'o'cní. ⁵¹ Co Jesús y'o'cy, tím huin'ítíy jim ma Dios ytíjc je mapxy yhuit yciitzhua'cxy tinä'amy. E nañ jadu'n je naaxhuiñbi ooy chuyuy miid ujx micpi etz je mijjatychaa oy jiitzhua'cxy.

⁵² May öcpí jut y'ahuach etz yjugypijcy mayjäy tiibí anajty y'o'ccixy tiibí anajty mibijccixy Dios. ⁵³ Co Jesús yjugypijcy, chi je may'öcpí tiibí anajty jugypijccixy etz tiibí anajty pidzimgixy ma öcpí jut, chi ajcxy ytigüy ma je Dios ycapp, je Jerusalén. E mayjäy ajcxy ijxy. ⁵⁴ Co je mic ujx oy ūnaxy etz jac tijaty anajty ti ytuñyii ti yjadyii, chi je capitán etz miid jadyii ymigügtijc huidibi anajty cuend'ajtp Jesús ooy ajcxy chigiy yjihui, e minaangixy:

—Janch tiy'ajt co yijiibí yéydič Dios yi' anajty y'ung.

⁵⁵ May anajty nañ jadu'n töxyjädyic ymij'ijxcixy jiguem huidibi anajty ajcxy Jesús ti miiddzoon jim Galilea. Yi' anajty ajcxy Jesús ypubejtp. ⁵⁶ E ma je' ajcxy jim anajty chooñity, María Magdalena, María huidibi Jacobo etz José ytaj'ajtpy, etz je huidibi Zebedeo y'ung ytaj'ajtpy.

Jesús yajnaaxtigüy

⁵⁷ Co oy chuu'iiyñi ycoodziyñi, huin'it chooñ ma Arimatea tûg comeeñyjäy huidibi yxií José. E je' ymijnicxpelty anajty Jesús. ⁵⁸ Chi José ninicxy Pilato oy pijctzou Jesús ūniicx. Huin'it Pilato pidacy y'anemín co huen möyii. ⁵⁹ Chi José yciidigüyi Jesús ūniicx. Chi huinmojch miid tûg poob sábara. ⁶⁰ Chi yajnaaxtigüy ma je yci'm jut jemybi huidibi anajty ti yajtzejtztüy ti yajpädüty ma tûg tzahuingueetz. Chi adiguejctujcy je öcpí jut miid tûg tzaa. ⁶¹ Chi José ūniicxi. E jim yhui'my María Magdalena etz je jadügpi María, y'iñäy ajcxy ymihuingon öcpí jut.

Je cuend'ajtpi ajcxy ma Jesús ūnaaxtigüy

⁶² E com jabom ma anajty Jesús ixiiybi ti y'ögy, ma anajty ti ni'ixiydäy miid je sábado xii yciixpi, chi je teedy ajcxy huidibi tungmiid etz je fariseos ajcxy ūnayyöymujci ma je Pilato. ⁶³ Chi ajcxy yminañ:

—Huindzin, yi' iich ajcxy njäymejchpyich co je aniidacpi yminañ ma anajty yjuugyity co codugiig xii jugypiga'ñ jadüg'oc co anajty ti y'ögy. ⁶⁴ E paady tunmay'ajt quexipy soldados ajcxy ma Jesús ti ūnaaxtigüy huen cuend'ajtcixy ixti cooni tugig xiiibí paadipy. Ca' yjeciytiy co ūminibb adzuum agoodz je' ajcxy huidibi mijnicxpeltyp etz tzimguëgipy ajcxy Jesús ūniicx. E chi nicxy jäy yminañ: "Ti yjugypicy je öcpí." Chi anajty jac'anaxy je anii ti yajatni ca'ydi je jayijpi.

⁶⁵ Chi Pilato ajcxy nimay:

—Miich ajcxy miid tûg picy soldados huidib cuend'ajtp ma miich ajcxy. Níicxicx miich ajcxy yaj'adujccixy je öcpí jut, jadu'n nej m'a'ixiiygixy.

⁶⁶ Chi ajcxy choni ma je Pilato. Chi ajcxy quejxy je tûg picipi soldados ma je öcpí jut. Chi ajcxy pidacy ijxhui'min ma je tzaa huidibi ajcxy je jut yaj'adiguejctujcy.

¹ E com jabom co yximiy yticxiy je domingo xii, huin'it níicxy María Magdalena etz je jadügpi María ma Jesús nñaaxtigiy. ² Chi tüt mij ujx ñajxy. Huin'it ycidacy Dios tüt y'ángel huidibí tzomb tzajpjoty. Chi jidigejcy je tzaa ma je öcpí jut aguu. Chi y'ixtacy ma tzaa nícx. ³ Janch adiicxp je ángel anajty yhuinjiyp jadu'n nej huidzuc, e je yhuit janch poob'ogy. ⁴ E co je soldados ajcxy ijxpaty je ángel, chi ajcxy ooy chuyugooty. Chi ajcxy yhui'my jahuengi ögy. ⁵ Huin'it je ángel y'adzooy je metz töxyjäy:

—Ca' miich ajcxy mdzigiÿ. Ich nejhuiÿbich co miich ajcxy m'ixtäy Jesús je huidibi ajcxy yajcruudzpejty. ⁶ Per ca' je' cham ya. Ti je' yjugypicy, jadu'n nej yminañ. Min miich ajcxy oc'ix ma nñaaxtigiy. ⁷ Nícx miich ajcxy jottigooyb ma je' ydiscípulos ajcxy e nima': "Ti Jesús yjugypicy jadüg'oc, e yi' nícxip jím Galilea e jím ajcxy mniiÿdnaybadiiyb." Ich miich ajcxy yam nnimaaygixy.

⁸ Huin'it je töxyjäy ajcxy chooñ janch poyigy ma anajty ti nñaaxtigiy Jesús. Chi ajcxy níicxy miid tzigiñ, per agujc joccujc. Poyigy ajcxy oy tiy'ajt yecy ma je discípulos ajcxy. ⁹ E jím anajty je metzpi töxyjäy ytüyöy, timetini Jesús ñayguëxiçí ma je' ajcxy yhuinduu. Chi Jesús ajcxy capxpocxy. Chi je' ajcxy miühingoñ Jesús etz mineeni je' ytecy. Chi ajcxy huindzigiÿgixy. ¹⁰ Jesús miñañ:

—Ca' mdzigiÿgixy. Nícx miich ajcxy níma' je nmigügtijcich co huen ajcxy níicxy jím Galilea, e jím naybadiÿbich miid yi' ajcxy.

Huidibi ajcxy je soldadotjc níigapx

¹¹ E tuyöybñi anajty je töxyjäy nimetzpi co niijéjity je soldados ajcxy chooñ ma Jesús nñaaxtigiy níicxy jím Jerusalén, miidmiydäga'ñ je teedy huidibi tungmiiÿdpí nej anajty ti ytuñii ti yjadyii ma Jesús nñaaxtigiy. ¹² E huin'it je teedy ajcxy ñayyöymujctayi miid je mijjäydiç, tunaangixy quipxy capxy. Huin'it je teedy ajcxy etz je mijjäydiç moy ajcxy je soldados may meeñ. ¹³ Chi ajcxy nímay:

—Miich ajcxy mina'nip co maab anajty miich ajcxy mijcoodz co ymiiñ Jesús ydiscípulos ajcxy etz tzimgueeci Jesús nñinícx. ¹⁴ Etz pen ymidooyb anajty yi' gobernador, ich ajcxy ngapxjotcidägich, jigix ca' nej xytungixipy.

¹⁵ E huin'it ajcxy je soldados ycidiçiyi je meeñ. Chi ajcxy níicxy cuyduñ jadu'n nej anajty ajcxy ti nímayii. E ixti chambaad jadu'n judíojaç capx je ayuc.

Huidibi Jesús yajnibijc ydiscípulos ajcxy

¹⁶ E jadu'n ajcxy níicxy je nimajctügpi Jesús ydiscípulos ajcxy jím Galilea. Chi ajcxy níicxy ma je cögop jadu'n nej anajty Jesús ti níimáayigixy. ¹⁷ E co ajcxy ijxpaty Jesús, chi ajcxy oy huindzigiÿ. Per jím niijéjity huidibi ca' mibijcy co anajty yjéjity. ¹⁸ Huin'it Jesús ymijhua'cy ma yi' ajcxy, e nímay:

—Ich ti nyajmöyich je cötujcin jiiby tzajpjoty etz ya naaxhuiñ. Ich ti nyajmöyich je mij cötujcin, jaydëbi n'anem'iyich jiiby tzajpjoty etz ya naaxhuiñ. ¹⁹ E paady nícx miich ajcxy huindu'my naaxhuiñ capxhuâxcxix je ayuc, jaydëbi jääy ajcxy xymibigipyich. Tüt'óciy jääy ajcxy huidibi xymibijcpich myajniÿbedipy ajcxy miid Dios yxii, Dios y'ung yxii, etz miid je Espíritu Santo yxii. ²⁰ Miich ajcxy myaj'ixpigipy je mayjäy co copicy cuyduniÿpy ajcxy ich ngötujcin tüt'óciy jadu'n nej ti n'anem'iyich miich ajcxy. E miich ajcxy mnejhuiÿb co nmiid'ityich miich ajcxy huinixii huinitiempo, ixti mabaad naaxhuiñbi anajty ycixpi ytigooy. Jibaad ycixy. Amén.

SAN MARCOS

Jaayhu'i'my Jadu'n Nej Jesucristo Ytun Yjajti

¹ Jadu'n oga'ñ chondacy je oybi ayuc tiy'ajt jadu'n nej Jesucristo, je Dios y'ung ytun etz yjajti.

² Je Dios y'ayucnajtzcapxiiybi je Isaías jecy'ajty jayhu'i'my jadu'n nej Dios nimay je Cristo:

Nguexaamich iich ngogapxy jayijp ma nidüg nidüg cajp ma miich mn̄icxa'ñ jac'axam, jigix jëb je cogapxy n̄imähuipy je jää ajcxy co huen nayñi'ixiyyigixy ma yjot yhuinma'ñ miid miich ycixpi, jadu'n nipaady nej jihuïy jää ajcxy ni'ixiyy tü'aa co tüg rey yjäda'ñ.

³ Nañ jadu'n jadüg it Isaías jayhu'i'my jada ayuc ma jadu'n yminañ:

Jim mijtigiduum jää ajcxy midoy co tüg jää y'ayuccapxhuäcxy, jadu'n yminañ: "Nayñi'ixiyyigix ma mjot mhuinma'ñ ajcxy jaydëb naybaatim miid ajt nHuindzin Dios. Ixmájtcixy yi' mjibicjot mjibic-huinma'ñ. Jadu'n nipaady nej jää ajcxy yajti tü'aa huidibi ooy y'adijy y'a'och."

⁴ Jim mijtigiduum anajty Juan je Bautista miñ e ytigiiy mayjää yajniibejtpi. Chi Juan capxhuäcxy Dios y'ayuc ma je mayjää ajcxy huidibi anajty mimb niibejtp. Juan ayuc capxhuäcx co copicy co jää ajcxy huen jothuimbijtcixy etz ixmájtcixy ajcxy je yjibichuinma'ñ, etz niibejtcixy, jigix jëb Dios yhuinmeçxiib ajcxy ypocy. ⁵ Tüg'öciy je mayjää ajcxy huidibi anajty tzinaayb jim Judea ñaaxjot etz jim Jerusalén mimb anajty ajcxy ma Juan, e y'amidoo'ijty anajty ajcxy je'y'ayuc. Co je jää ajcxy capxpidziimy nej anajty ypocytúngixy, chi Juan yajniibejty ajcxy ma je Jordán mijni.

⁶ Juan hue' anajty yhuit'ajtpy camello n̄ibijc, e nañ jëyim anajty miid ñayhuïñyii, e hue' anajty yjicx'ajtpy mu' etz uxtpäg. ⁷ Juan ycapxhuäcxy anajty Dios y'ayuc ma je mayjää, e yminañ:

—Iich jayijp ti n̄imiñch ngapxhuäcxy Dios y'ayuc. Jac'axam minipy tüg jää huidibi jacnigi mic'ajt miidity ca'ydi iich, ca' xypaadyich n̄icxy ngejyich yi' ycighuin. ⁸ Iich ti nyajniibetyich miich ajcxy miid nii. Per je jää huidibi yjacmiiid Dios ymic'ajt, ca'ydi iich. Yi' xyaj'adigihuiip xyajjotigihuiip Dios yjihuï'ñ ymic'ajt, jadu'n nipaadiip nej jihuïy xyajniibedip miid Dios yjihuï'ñ ymic'ajt.

Co Jesús ñibejty

⁹ Je huin'it xii huin'it tiempo Jesús chooñ ma je cajp huidibi yxi Nazaret, jim Galilea ñaaxjot, e ymiñ ma Juan el Bautista anajty yajpaady. Huin'it xii Juan yajniibejty Jesús ma je Jordán mijni. ¹⁰ Pidzimb anajty Jesús ma je mijni, e tim huin'ityi Jesús iix co je tzajp anajty y'ahuäch, e iix je Espíritu Santo chooñ tzajpjoty, e ycidägy ma yi'. Jadu'n je Espíritu Santo yquëxiy anajty nej tüg muuxy. ¹¹ Chi Jesús midooy capxy ayuc choñ tzajpjoty, n̄imäyii:

—Iich miich n'ung'ajtpy. Ooy iich miich ndzoc yjihuïy. Ooy jocuyc nayjihuïlijich miid miich.

Je mujcu' tuñ ijxta'ni ma Jesús

¹² Huin'it mic'amy je Espíritu Santo yajnicxy Jesús mijtigiduum. ¹³ E hue' Jesús yhui'miy jim mijtigiduum huixchigulpx xii ahua'n iyujc agujc. Huin'it

je mujcu' jot'ijxy yhuinma'ñ'ijxy je Jesús. Chi je ángeles ajcxy miñ ypubejty ypubigiiy je Jesús.

Jesús ytung yajtzondägy jím Galilea

14 Ti anajty Juan yajpiðägy pujxtigoty, jac'axam Jesús ñicxy jím Galilea. Jim Galilea Jesús capxhuäcxy Dios y'ayuc etz yi Dios y'ané'min. **15** Jesús yminañ:

—Ti je xii je tiempo yhuaad'ajtni. Ti nigoody je xii je tiempo mïna Dios pidäga'ñ yi' y'ané'min ya naaxhuiñ. Jothuimbijtcix ajcxy, etz ixmajtzcix ajcxy mjibicjot mjibic-huinma'ñ. Mibijccix Dios y'ayuc jadu'n nej jëb ajcxy m'alma nüdzögipy.

Jesús huodzooñ midaax jääy huidibi anajty acxmajtzp

16 Jesús huidijtp anajty ma je mejypa' huidib yxi Galilea mejy, co oy'ijxpaaady Simón etz y'uch Andrés. Simón etz Andrés acxmadzii anajty ytung'ajtpy, ytimpiðacpy anajty y'acxmadzi'ñ mejjyjoty co ajcxy Jesús ijxpaty.

17 Chi Jesús nimay Simón etz Andrés:

—Min mïid iich. Iich miich ajcxy huingbi tung nmöhuipy. Jadu'n mdung nipaadip nej jihuïy mjäymäjtzcixipy.

18 Mic'amy Simón etz Andrés ajcxy ixmajch y'acxmadzi'ñ, e ñicxy ajcxy mïid Jesús.

19 Chi Jesús yjacyöy anajty hueen, e ijxpaty Jacobo etz y'uch Juan, je Zebedeo ajcxy ymang. Je Jacobo etz Juan tumb anajty barcojoty. Hue' anajty ajcxy yaj'oyiiyb je' y'acxmadzi'ñ. **20** Chi Jesús mijhuooy ajcxy Jacobo etz Juan, e nimay co huen nicxy mïid yi'. Mic'amy je' ajcxy ixmajch yteedy, je Zebedeo, barcojoty mïid ytumbi, chi ajcxy ñicxy mïid Jesús.

Tüg jääy huidibi anajty jibic espíritu mïid

21 Huin'it Jesús mïid ymigügtjic yja'ty jím Capernaum. Je huin'it sábado, je poocxin xii, Jesús ytigiiy ma je judíojäy ajcxy ñaymujctac jím Capernaum, chi yjäyyaj'ixpijtzondacy. **22** Je mayjäy ooy ajcxy jihuïy huinmay je ayuc huidibi Jesús anajty ajcxy yaj'ixpíjcip. Com Jesús hue' anajty yaj'ixpícy jadu'n nej jihuïy yci'm'ané'min mïidity. Ca' Jesús anajty yaj'ixpícy jadu'n nej je jääy ajcxy huidibi yaj'ixpíjcip anajty Moisés ycötújcin je jécyip. **23** E ma je naymujctac tüg yëydijc huidibi mïid anajty ca'oybi. Chi je ca'oybi ooy mic ycapxcoody, e yminañ:

24 —¿Ti co xy'amayii iich ajcxy, Jesús huidibi tzomb jím Nazaret? ¿Nej ti mmiñ co xyajhuindigoyáangixyichi? Iich n'ijxcajpy miich, e nejhuiiyibich co miich je' je Huätzpi Dios.

25 Chi Jesús ix'ojy je ca'oybi, e nimay:

—Amon miich, e pïdzimbi ma jada yëydijc.

26 Huin'it je ca'oybi yajyajch yajquïdy je yëydijc, e mic yaaxqueegy, e ypidzimy ma je yëydijc. **27** Tüg'óciy je mayjäy jiiby ma je naymujctac ooy ajcxy ñay'adzigiyyi, e ñayñimaayi ajcxy miñ xyipy:

—¿Ti jada' yi'? Jada yëydijc ymiid jemybi ixpíjcinc. Yi' mïid mic'ajt etz ane'm'ajt, paady yciipi yi' ane'my yi ca'oybi, e ycapxmidoohip.

28 Mic'amy je mayjäy ajcxy huidijaty tzinaayb ma tüg tüg cajp jím Galilea nejhuiy ajcxy nej Jesús ytuñ, e cömaaygixy Jesús.

Jesús yajtzögy Simón Pedro ymïd töxyjäybi

29 Tim huin'itiy Jesús ypidzimy ma je naymujctac, chi ñicxy mïid Jacobo etz Juan jim ma Simón etz Andrés ytijc. **30** Simón ymïd töxyjäybi píjcip anajty.

Cijx'am anajty y'ity, e mic anajty ooy ytoyii. Tím huin'ítiyi Jesú斯 ñimaayi co Simón ymíd ooy mic ypigyi. ³¹ Chi Jesú斯 nimijhuägy je pa'mjäy. Chi majtzi yci', e huijtzig. Tím huin'ítiy yi toyii y'ixmajtzi, e chi yajcay yaj'uucy Jesú斯 etz ymigügtijc.

Jesús yajtzögy may pa'mjäy

³² Co xii oy ycidañi, e chuu'iiyñi, chi je mayjäy miid miñ ajcxy ma Jesú斯 tüt'óciy pa'mjäydijc, etz huidijaty ajcxy ca'oybi ymiid. ³³ Tüt'óciy je mayjäy ajcxy ma je jimbí mij cajp nimujcy je tijc ma Jesú斯 anajty ti yjättägy. ³⁴ Jesú斯 yajtzooctay tüt'óciy je may pa'mjäy huenytiibá'mity, etz yajpidzimy may ca'oybi majaty jäy ajcxy. Per Jesú斯 ca' anajty a'ixiy nicxy je ca'oybi ñigapxyii, com y'ixy'ajtaayb anajty ajcxy Jesú斯.

Jesús y'ayuc tiy'ajt capxhuäcxy jim Galilea

³⁵ Tím mooñi Jesú斯 ymaybidig, ca' anajty yxiimiiyñi, e ypidzimy ma je cajp. Chi ñicxy ma tüt' mijtigiduum Dios mibijctzoobi. ³⁶ Huin'it je Simón etz je ymigügtijc ooy ajcxy ja'ijxtäy Jesú斯. ³⁷ Co ajcxy paty je Jesú斯, chi ajcxy nimay: —Tüt'óciy je mayjäy xyjadim'ixtäy.

³⁸ Chi Jesú斯 nimay Simón etz je ymigügtijc ajcxy:

—Tzoc ayt jámim ma yi jacjadyii cajp huinduy agonbi, jaydëb ngapx-huacxbich Dios y'ayuc nañ jadu'n ma yi jäy ajcxy jim. Paady yciipi ndzoonich tzajpjoty, jigix jëbi ngapxhuäcxbich Dios y'ayuc.

³⁹ Jesú斯 nicxp anajty ma nidüg nidüg cajp jim Galilea ycapxhuäcx anajty Dios y'ayuc ma nidüg nidüg judiojäy ñaymujctac, e yajpidzimy anajty ca'oybi majaty jäy.

Jesús yajtzögy tüt' jäy nübützpa'mmiidpi

⁴⁰ Tüt' jäy huidibi ymiid anajty jibic pützpa'm, je micpi, chi nimijhuägy Jesú斯, e ycojxtinay'ahuiy ma Jesú斯 yhuinduu, yminañ:

—Pen miich jadu'n tzojcpyp, jëb xyajtzögich.

⁴¹ Chi Jesú斯 pa'ayoy je pa'mjäy, e pidacy yci' ma je pa'mjäy ñinicx, e yminañ:

—Ndzojcpypich, cham nyajtzögy.

⁴² Co Jesú斯 jadu'n yminañ, chi mic'amy je jäy huidibi anajty miid je jibic püdz chögy. ⁴³⁻⁴⁴ Mic'amy Jesú斯 ycapxcijxy miid je jäy huidibi anajty ti chögy, e nimay:

—Ix pin myajniämäy co ti mdzögy. Nicx jayijp jiiby ma Dios ytijc ma je judío teedy ajcxy, e mo' Dios yhuindzigi'ñ jadu'n nej Moisés ycotújcin ane'my, jigix jëbi huädz mbidzimipy ma Dios ycotújcin. Cuydun miich huidibi Moisés ñajtz'anemiiy jecy'ajty, jigix jëbi je mayjäy ajcxy nejhuihuij co ti mdzögy.

⁴⁵ Per je yeydijc ca' capxymidoy Jesú斯. Co ñicxy, chi ytigiiy capxy yajyöyb jadu'n nej anajty ti yajtzögii. Com je mayjäy nejhuiyb huidibi anajty Jesú斯 ti tuñ, paady yciipi Jesú斯 ca' anajty ocjajtni nej ytigihuijpy ijxna' jigue'xna' majaty cajp. Hue' anajty huidity ma ca' pin chinäy. Per miñ anajty y'oy'ixyii huenytiimpiñjäity, chooñ ma nidüg'óciy cajp huinduy agonbi.

2

Jesús yajtzögy tüt' jäy cima'tpi tecyma'tpi

¹ Ti anajty xii tiempo ñajtzniniçxiyñi co Jesú斯 yhuimbijty jadüg'oc jim Capernaum. Je mayjäy ñejhuiyb anajty co Jesú斯 yajpaady ma tüt' tijc. ² Chi mic'amy mayjäy ñayyöymujci ma anajty Jesú斯 yajpaady, e ca' anajty tigiydac

ma je tijc, miid co tzach mayjäy anajty ti miingixy. Y'adujctaayb anajty ajcxy je tijc'aguu. E Jesús ycapxhua'xyp anajty Dios y'ayuc. ³ Huin'it xii, midaax yëydijc ciymiiñ cijx'am ma Jesús yajpaady tûg pa'mjäy huïdibi yci' ytecy ti yxujxtäy anajty. ⁴ E com ca' anajty ni nej y'oyüy nej yajjädip ajcxy ma Jesús je pa'mjäy, je' co anajty chach újtzity je tijc miid je mayjäy, chi ajcxy yajcöhuaach hueeni je tijcnlcx ma anajty Jesús yajpaady. Chi ajcxy cödiyñajxy je pa'mjäy cijx'am. ⁵ Co Jesús ijxy je jääy ajcxy ymibijcin, chi nimay je pa'mjäy:

—Migügich, yi mbocy ti yajhuinmecxtäy.

⁶ Per nijëjity huindzindijc huïdibi ajcxy nijaydutp anajty Dios ñeçy co ajcxy midoy nej Jesús ymina'ñ, chi ajcxy ymina'ñ jotjoty huinma'ñyjoty: ⁷ “¿Nej co jada jääy jadu'n ymina'ñ co ti yajhuinmecxy jada pa'mjäy ypoccy? Capxtigooyb yi' miid Dios. Com ca' nipiñjäy jëb ypoccyhuinmecxy. Tügpajc Dios yi' huïdibi jëb ypoccyhuinmecxy.” ⁸ Per Jesús ñejhuuìyb anajty nej je' ajcxy chachmina'ñ jotjoty huinma'ñyjoty, paady miç'amy ymina'ñ:

—¿Na'amy co mdzachhuinmaaygixy? ⁹ ¿Huïdibi jada jac'ooy co nnimäyich yi pa'mjäy: “Ti mbocy yajhuinmecxytäy.” O jac'ooy co nnimähuiibich: “Pidiç, e yajpiðig yi mdögy, e tüyüy?” Tú'cij yi'.

¹⁰ Chi Jesús yjacminañ:

—Jadachambi janchtiy nyajquëxiä'ñich co iiçh, je jääy huïdib tzoon tza-jpjoty, e huïdibi cham yajpaady ya naaxhuiñ, nmiiidich miç'ajt jaydëb nhuin-mecxyich jääy ypoccy.

Co Jesús jadu'n ymina'ñ, chi nimay je pa'mjäy huïdibi yci' ytecy anajty xuxy:

¹¹ —Iich miich yam jadu'n nimay: “Tinayig, yajpiðig yi mmabejt e nicx ma mdiç.”

¹² E miç'amy je pa'mjäy ypiðig, e yajpiðig ymabejt, chi ytüyüychoñ jiiby ma je mayjäy ajcxy anajty y'ixy yhuindicxy. Paady yciixpi tûg'ociy je mayjäy ooy jihuiy huinmay etz jääymejch ojadajty ajcxy Dios, yminaangixy:

—Niminaabi ajt jadu'n nga'íjxim mijhuiima'ñ jadu'n nej cham ti n'íjxim.

Jesús nimay je Leví: “Pajamgich”

¹³ Chi jadüg'oc Jesús ycajppidzimy, ñicxy jim ma mejypa'. E co mayjäy ñayöymujcy jim ma Jesús anajty yajpaady, chi Jesús yaj'ixpijc je mayjäy. ¹⁴ Co Jesús yjactüyöy anajty, chi ijxpaaady Leví je Alfeo ymang. E Leví iñaayb anajty ma je yajcogüejttac jääy yajcogüejtp anajty. Chi Jesús nimay Leví:

—Pajamgich.

Tim huin'itiy Leví ytinayig, ixmajch ytung, e panicxy Jesús.

¹⁵ Jadu'n yajati co tûg xii Jesús caayb anajty me Leví ytijc. Mayjäy huïdibi ytung'ajtpy anajty yajcogüedii, etz jacjadyii jääy huïdibi anajty tundigooyb miid judio jääy ycostumbre. E co je' ajcxy ijxy co Jesús caayb uuçp anajty tûg'mucy miid tûg'ociy je mayjäy ajcxy huïdibi tundigooyb miid judío jääy ytij'ajt yçötüçin, etz yajcogüejtpidjic, chi ajcxy migapxy Jesús ydiscípulos, je' ajcxy huïdibi mijnicxpejtp anajty Jesús, nimay ajcxy:

—¿Nej co Jesús miich ajcxy mHuindzin ycamucy y'ucmucy miid yi ja-jcogüejtpidjic ajcxy, etz jacjadyii jääy ajcxy huïdibi tundigooyb miid judío jääy yçötüçin?

¹⁷ Co Jesús jadu'n midoy nej je fariseo jääy nigapxyii, chi ajcxy nimay:

—Ca' tzoc ytzoydumbi yi jay ajcxy huidibi mi'ajtp oy'ajtp. Yi' janchtiy yi huidibi ajcxy yuuba'm ymiid chojcp yajcxy tzoydumbi. Nañ tim jadu'n yi jay ajcxy huidibi ca' ypcymiidity, ca' ajcxy tzoc pocyhuinmeecxin. Iich ti nmiñich co nyajjothuimbidipyich pocyjäydijc. Iich ca' ti nmiñich co nyajjothuimbidipyich oyjäydijc tudägyjäydijc.

Jesús yaj'amidoogixy nej co jay y'ity jaygay

¹⁸ Jadu'n yajati tüt tiempo ayuu'ijtp anajty je jay ajcxy huidibi mijnicxpejtp anajty Juan je Bautista. Nañ jadu'n ayuu'ajtp anajty je fariseojäy ajcxy. Chi nijejity ajcxy ymiñ ma Jesús e amidooy:

—¿Nej co yi jay ajcxy huidibi mijnicxpejtp ajcxy Juan etz nañ jadu'n yi fariseojäy ajcxy ayuu'ajtp ajcxy, e je jay ajcxy huidib miich xymijnicxpejtp, ca' y'ayuu'ájtcixy?

¹⁹ Chi Jesús y'adzooy:

—Co ya nyajpaadyich ya naaxhuiñ, ca' ycopicity co iich ndiscípulos ajcxy y'ayuu'adip. Jadu'n nipaady nej jay ajcxy huidibi pijcin nixidumy ca' ajcxy y'ayuu'aty ma yam yi pijcin nixiduñ, e peni ca'ni je pijcpi ymigügtijc y'ixmajtztäyii. Nami je pijcpi ca'ni choñ, chi ca' pin y'ayuu'ada'ñ huidibi nixidum je pijcin. ²⁰ E paadip je xii je tiempo mina ca' nmiid'ida'ñich ya naaxhuiñ yi' huidibi ajcxy xymijnicxpejtpich, e huin'it ajcxy y'ayuu'adaangixy.

²¹ Com jemybi Dios y'ayuc nyaj'ixpicpyich, paady ca' ytügiy miid je jécyip ayuc huidibi je fariseo jay ajcxy yaj'ixpicpy. Jadu'n nej miich ajcxy mnejhuñ co ni pin ca' agiyiñ tuc huit miid tüt pedaas jemy huit, con je' co je jemy huit niuumjcp je', e chi nrígi najtciidzihuip je tuc huit. ²² E nañ ni pin ca' jeb huaad pidägy jemy vino ma tuc cochac. Je' co je vino jemybi yciidzamy je tuc cochac, e chi y'ixyojctähuiñ je vino etz je cochac ñitigoydähuip. Hue' janchtiy jeb ajcxy pidacy jemy vino ma jemy cochac.

Je discípulos ajcxy yajmújcixy je moc cojc sábado xii

²³ Tüt sábado xii Jesús miid ydiscípulos ajcxy ñaxiñ ma tüt trigo cam. E huin'itiyi je ydiscípulos ajcxy ytigiñ je trigo tujcp. ²⁴ Co je fariseo jay ajcxy ijxy jadu'n nej Jesús ydiscípulos ajcxy anajty tujcmuyc trigo tiim, chi ajcxy nimay Jesús:

—Ix miich. ¿Na'amy co miich mdiscípulos túngixy huidibi judío ycötújcin capx'adujcp y sábado xii?

²⁵ Per Jesús yminañ:

—¿Nej ca'miich ajcxy mguendtuñ Dios y'ayuc co mnecycapxy, jadu'n nej David ytuñ tügtec yjecy'ajty, co David etz ymigügtijc yuu'ögaangixy anajty? ²⁶ Je huin'it tiempo jecy'ajty co je judío teedy Abiatar mijitungmiidpi anajty ma Dios ytijc, chi David ytigiñ ma Dios ytijc, e caay je tzajcaagy huidibi ti anajty yoxy ma Dios yhuinduu. Dios ycötújcin yminañ co je teedy ajcxy ycaagy'ajtpy jada tzajcaagy, ca' jac'ooyñipin. Nañ jadu'n David moy je tzajcaagy je jay huidib anajty ajcxy ymiid.

²⁷ Nañ jadu'n Jesús yjacminañ:

—Iich, je jay huidibi tzoon tzajpjoty, nmiidich ané'min, jaydëb nimäyich je jay ajcxy ti jeb túngixy sábado xii. ²⁸ Com Dios ti ixmach je sábado xii, paady ycxipi, iich je jay huidibi tzoon tzajpjoty, nmiidich ané'min jaydëb nimäyich jay ajcxy co jeb tijaty tuñ sábado xii.

3

Je yëydijc huidibi anajty yci' tïdzip

1 Jesús ytigiy jadüg'oc ma je judío naymujctac. Jiiby anajty tüg yëydijc huidibi anajty ymiid tüg yci' titz. **2** Je fariseojäy jiiby ma je naymujctac y'ix'ijtpy anajty Jesús, co anajty nejhuihua'n pen Jesús yajtzögamy je pa'mjäy sábado xii, jigix jëbi ajcxy xihuip Jesús co ti ytundigoy miid judíojäy ycötújcin.

3 Jesús nimay je jää huidibi miid tüg yci' titz:

—Pídig, min ya ma iich.

4 Huin'it Jesús y'amidoy je jää ajcxy e nimay:

—¿Nej miich ajcxy minaangixy: Nej jëbi jada nduñich je oybi o je jibicpi sábado xiijoty? ¿Jëbi nyajtzögich jää o jëbi nyajtigoyich jugy'ájtin?

Per je jää amoñ ajcxy ijty, ca' ajcxy je' y'adzooy. **5** Huin'it Jesús huindicxpejty je jää ajcxy miid chip y'ahua'n, e miid jotmay, je' co ooy ajcxy jotjuuñity, e chi nimay je yëydijc:

—Xajtiu yi' mgí.

Chi je yëydijc xajtiy yci', e chi yci' oy chögy. **6** Chi je fariseojäy ypidzimday ma je naymujctac, ooy yjotmädy ajcxy, e ñicxy ajcxy ñaymújcip miid je jadügpicy judío huindicxpejty je rey Herodes. Huinma'n ixtaab yajtögy, e chi nimay je yëydijc:

Mayjäy ma tüg niiba'

7 Per Jesús chooñ miid yi' ydiscípulos ajcxy, ñicxy ma mejypa'. E ooy mayjäy huidibi ajcxy tzomb Galilea ñaaxjot etz Judea ñaaxjot panicxy ajcxy Jesús. **8** Nañ jadu'n mayjäy panicx ajcxy Jesús huidibi ajcxy tzomb jim Jerusalén, huidibi ajcxy tzomb jim Idumea ñaaxjot, huidibi ajcxy tzomb jim Jordán mijñii ñlnaxy ma xii ypidzimyb, huidibi ajcxy tzomb jim Tiro etz Sidón ñaaxjot. Ñicxtäy je mayjäy ma Jesús yajpaady, com ñejhuiyb anajty ajcxy je mijhuinma'n huidibi Jesús anajty ytumyb. **9** Com tzach mayjäy anajty ymiingixy, paady Jesús ni'anemdiy ma yi' ydiscípulos ajcxy tüg barco ma jëb iñäy, ca'ty je mayjäy ooy y'adijiyii y'agodiyii. **10** Com Jesús ti anajty yajtzögy may jää, paady ycixpi tüg'ociy je pa'mjäy nimujcy Jesús, adzip tzachníldonaangixy. **11** Co je jää ajcxy huidibi ca'oybi ymiid ijxpaty Jesús, chi ajcxy ñayhuijotaci ma Jesús yhuinduu, e mic ycapxcooty, yminaangixy:

—Miich je' Dios y'ung.

12 Per Jesús nimay mictägy je ca'oybi ajcxy co ca' huaad nigapxcixy nimiydaaccixy piñ je' anajty.

Jesús huin'ixy majmetzpi discípulos

13 Huin'it Jesús ypejty ma tüg cögop, e capxyñiguexy co huen miñ ma yi' je ymigügtiç huidibi yhuin'ixamy co ytunam miid yi'. Chi ajcxy ymiñ ma Jesús.

14 Chi Jesús yhuin'ixx majmetz ajcxy huidibi ymiid'iday, e huidibi yqueexam y'ayuccapxhuäcxp. **15** Jesús moy je majmetzpi discípulos ajcxy huidibi anajty ti yhuin'ixy mic'ajt jaydëb yajtzögip pa'mjäy ajcxy, e ymoy ajcxy ymic'ajt jaydëb ca'oybi yajpidzimy ma jää ajcxy. **16-17** Jada je nimajmetzpi discípulos ajcxy yxiñnidüg nidüg: Simón, je huidibi Jesús yxiñmoy Pedro; Jacobo miid y'uch Juan, yi Zebedeo y'ung y'anäg, je huidibi ajcxy Jesús yxiñmoy Boanerges (je ayuc Boanerges jadu'n yhuimbidzimy: "Enee ymang"). **18** E jacjadyii huidib Jesús ti anajty huin'ixy: Andrés; Felipe; Bartolomé; Mateo; Tomás; Jacobo je huidibi;

Alfeo ymang'ajtpy; Tadeo; e je jadügpi Simón, je cananista. ¹⁹ Nañ jadu'n Jesús huin'ijxy Judas Iscariote, je huidibi agojix cíyejc Jesús ma ymidzip.

Yajnibijccixy Jesús co miidity mujcu'ymic'ajt

(Co jadu'n huin'ijxtaay je majcmetzpi discípulos ajcxys), Jesús ytigiiy ma tügtiyc miid yi' ajcxys. ²⁰ Huin'ítiy tzach mayjäy ñayyöymújcigixy ma je tiyc ma Jesús y'ity, ixti Jesús etz ymigügtiyc ca' y'oyii nej jéb ycaaygixy y'uuccixy. ²¹ Co Jesús y'amigügtiyc jadu'n nejhuiyi, chi ajcxys nimiiñ Jesús yajnicxaangixy anajty mach, com hue' anajty tíjcixy co Jesús ylociib.

²² Nijéjity esribas ajcxys, je huindzindijc huidibi nijaydutp anajty Dios ñecy, miin ma Jesús co choñ ajcxys Jesusalén, yminaangixy:

—Jada Jesús ymiid Beelzebú, je ca'oybi yhuindzin, ma y'aa yjot. E yi' yajpidzimy je ca'oybi ajcxys ma jääj ajcxys yjothuinma'ñ miid Beelzebú ymic'ajt.

²³ Chi Jesús huoomiñ ma yi' je esribas ajcxys, e yajmídmíydacy ajcxys tük jihuimbit ayuc. Chi Jesús yminañ:

—¿Nej tiy'ajt jada nej miich ajcxys mina'ñ co Satanás jéb ci'm ñayyajpidzimiyi ma jääj ajcxys y'aa yjot? Ca' tiy'ajt nej miich ajcxys mina'ñ. ²⁴ Pen tügpicy tungmíidpi ixipy ñaybijc-huá'cxigixy, etz ñaymidziptzóonigixy ixipy ac jéyi. Pues cixip yi' ajcxys y'ané'min. ²⁵ Nañ jadu'n pen tügpicy tük juugy tük migüg ixipy ñaybijc-huá'cxigixy, ca' ajcxys y'idaangixy tügmucy. ²⁶ Nañ jadu'n pen Satanás ixipy ti ñaybijc-huácxii, e ci'm ixipy ti nayñibidígyii, ca' ixipy yi' ymic'ajt ida'ñ. Hue' janchtiy Satanás cixipy tigoyipy. (Paady ca'tiy'ájtity nej miich ajcxys yminañ.) ²⁷ Ca' ni pin jéb huaad ytigihuip ma tük micpi jääj ytijc etz meedziy tijaty ymiid, pen ca' jayip cioxoch tecyoxch je jääj micpi. Pen ti cioxoch tecyoxch ixipy je micjäy, huin'it janchtiy mimadägipy, e piçip tijaty ymiid.

²⁸ Janch iiçh miich ajcxys nimäy co Dios jéb huinmeecxip tük'óciy pociy huidibi jääj ytungixp etz tük'óciy jibicpi huidibi jääj ycapxp. ²⁹ Jéyi janchtiy co pinjaty capxtigooyb miid je Espíritu Santo, je Dios yjihu'ñ ymic'ajt, ca' Dios huinmeecxi nimina. Huinixii y'ida'ñ pocymiid.

³⁰ Miid co jääj ajcxys chach yminaangixy co Jesús anajty miidity ca'oybi, paady Jesús jadu'n yminañ.

Jesús ytaj etz y'uch miguëxy ajcxys

³¹ Jesús ytaj etz y'uch ajcxys oy yja'ty ma anajty Jesús yajpaady. Chi Jesús ytaj etz y'uch ajcxys anajty ytinaaygixy tiba'y, e chi ajcxys capxñiguejxy Jesús.

³² Je mayjäy huidibi anajty ajcxys iñaayb jühuiditi ma Jesús, yminañ ajcxys:

—Miich mdaj etz m'uch cheeby ajcxys tiba'y miich ixtaayb.

³³ Chi Jesús yminañ:

—¿Pinjäy miich ajcxys mdijy co iiçh ndaj'adyii etz iiçh n'uch'adyii?

³⁴ Huin'it Jesús huindicxpejty je jääj ajcxys huidibi anajty iñaayb ajcxys jühuidity ma je', e yminañ:

—Tük'óciy jada jääj ya jadu'n ajcxys nipaady nej iiçh ndaj etz iiçh n'uch.

³⁵ Huenytimypínity huidibi ajcxys cuydumb yi' Dios chójcin, yi' je' jadu'n nipaady nej iiçh n'uch, iiçh n'ajch, iiçh ndzi' etz iiçh ndaj.

¹ Jadüg'oc Jesús ytig'iyy yaj'ixpijcpí ma mejypa'. E ooy mayjäy ymujcpejty ma anajty Jesús yajpaady. Miid co ooy anajty chachmayjäity, paady Jesús ytigiy ma tüt̄ barco jahuengi meyjoty. Jesús iñaayb anajty barcojoty, e je mayjäy iñaayb anajty ajcxy ma mejypa'. ² Huin'it Jesús yaj'ixpijcy je mayjäy miid canaag jihuimbit ayuc. Co yaj'ixpicy, chi yminañ:

³ —Amido'ijtcix miich ajcxy iich jada n'ayuc. Tüt̄ jääy chooñ niipi. ⁴ Co je niipi yhuijpy anajty trigo tiim, chi je trigo tiim nijejity oy ycäy tím tüt̄ujc. Chi je joon ajcxy ymiin jicxy je trigo tiim huidibí tüt̄ujc ti ycäy. ⁵⁻⁶ E nijejity trigo tiim oycäy ma tzaanicx, ma nihueen oyñaax yajpaady. E je trigo tiim ca' tzip mujx je, je'co ca'anajty ooy naax mápxity. E co je xii' ypidzimy, chi no'cy je trigo mang, com ca' anajty yticzt miidjity naaxjoty, chi ytiich. ⁷ E nijejity trigo tiim oycäy ma apyjot. Co jada trigo tiim ymujxy, chi y'ujtz'ögtäy je trigo mang, e ca' ytiim'ajty. ⁸ Per jacjadyii trigo tiim oycäy ma oyñaax, chi ymujxy, e ytiim'ajt may'amy: tüt̄ pi'c pajc iipxmajc oyco'ity, jadüg pi'c pajc tugi'px oyco'ity, jadüg pi'c pajc migo'px oyco'ity.

⁹ Co Jesús je miydägii yajmay, chi yminañ:

—Pinjaty miid ytätzac, pin midohuam, huen mido'mbicay jada ayuc.

Tiyi' ñigapxyp yi ijxejt

¹⁰ Co je mayjäy ñicxní, e Jesús yhui'my naydüg, chi je nimajmetzpi ydiscípulos ajcxy etz jacjadyii huidibí mijnicxpejt Jesús ñimijhua'cy, e amido'y ney yhuimbidzimy je jihuimbit ayuc. ¹¹ E Jesús yminañ:

—Miich ajcxy jaydëb mnejhuihuipy huidibí Dios ñigapxyp ñimiydacpy coyüch'amy ma y'ané'min ycötújcin. Jacjadyii jääy ajcxy jihuimbit'amy nyajmii'dmidaacyich. ¹² Jadu'n jihuimbit'amy nyaj'ixpijcpých je mayjäy, jaydëb co pinjaty ijxp, ca' ajcxy ixipy; etz pinjaty midoob, ca' ajcxy mido'mbigipy. E jadu'n ca' ajcxy yjothuimbidip, e nañ ni ycayajmeeecxipy ajcxy ypcocy.

Jesús najtzcapxý nej yhuimbidzimy je niip'i y'ijxejt

¹³ Chi Jesús yjacminañ:

—¿Nej ca' miich ajcxy mhuinjihuïy jada jihuimbit ayuc? Pen ca' miich ajcxy mhuinjihuïy jada jihuimbit ayuc, ca' miich ajcxy mhuinjihuïhp yi jacjadyii jihuimbit ayuc. ¹⁴ Je huidibi capxhuäcxp Dios y'ayuc, jadu'n yi' nipaady nej je huidibi niip trigo tiim. ¹⁵ Je jääy ajcxy huidibí amido'ijtp Dios y'ayuc, e mi'c'amy je ca'oybi yajpidzimy Dios y'ayuc ma ajcxy yjot yhuinma'ñ, jadu'n ajcxy nipaady nej trigo tiim huidibi cäb tüt̄ujc, e je joon ajcxy mi'c'amy piimujctay. ¹⁶⁻¹⁷ Je jääy ajcxy huidibi amido'ijtp Dios y'ayuc janch jetcujc, e mi'bíccixy tzojccíx, chi ajcxy ixmajtzi Dios y'ayuc co agapxiyyb paady, e co tzaachypí minaxy yajnaxy miid Dios y'ayuc yciixpi. Jadu'n ajcxy nipaady nej je trigo tiim huidibi ti ycäy ma tzaanicx. ¹⁸⁻¹⁹ Je jääy ajcxy huidibí amido'ijtp Dios y'ayuc, e co ñicxní, chi jädigooyní Dios y'ayuc miid jetcujc'ájtìn tzinaayin, etz comeef'ájtìn etz adzójcin. Jadu'n ajcxy nipaady nej trigo tiim huidibi ti ycäy ujtzjoty, e ca' ytiim'at'y miid co oy y'ujtz'ögy. ²⁰ Je jääy ajcxy huidibí amido'ijtp etz cöbijcp Dios y'ayuc amumdügjot etz Dios y'ayuc tumbl ma ajcxy yjot yhuinma'ñ, jadu'n ajcxy nipaady nej je trigo tiim huidibi ti cäb ma oyñaax etz ytiim'at'y may'amy: tüt̄ pi'cpajc iipxmajc, etz jadüg pi'cpajc tugi'px, etz jadüg pi'cpajc migo'px.

Je lámpara ñi'ijxejt

²¹ Chi Jesús yjacminañ:

—Co jää ajcxy jındicxi'ñ nöctzoy, chi canan ajcxy cöjujpy miid tu'tz, ni ca' ajcxy pıdacy cıjxpa'tci'py, hue' janchtiy pıdaaccixy ma jındicxepejt jaydëb mij yti'cxxy. ²² E nañ ni ca' ni piñ ni ti jëb ameech tunipy, e nicxy ycayaajnejhuüy. E ca' ni piñ ni ti ayüch tunipy, e nicxy ycayaajnejhuüy. ²³ Piñjaty ytätzac ymiid, piñ midoohuamb, huen mido'mbiçci'ixy iich n'ayuc.

²⁴ Nañ jadu'n Jesúus yminañ:

—Cuendtungix jada ayuc huidibi miich ajcxy yam mmidooyb. Yi quipxi'ñ huidibi ajcxy myajquipxiiby, nañ jadu'n yi' miid Dios ajcxy xyquipxyhuim-bidipy, e ixti jacyajmöhuiip ajcxy huidijaty midoob iich n'ayuc. ²⁵ Piñjaty ymiid, yajmöhuiip nigi, piñjaty hueen miid, yajpigipy nigi (oy ixipy hueen jadim miidity).

Je tiim huidibi yeecp ñi'ijxpejt

²⁶ Nañ jadu'n Jesúus yminañ:

—Yi Dios y'ané'min jadu'n yi' nej co tüt jää nicxy nüpy ma ycamjot. ²⁷ Chi jada' co ñiiptay ñicxní ma ytiç e ymi'o'cni ymäybidiñi com jabom, e jadu'n yajnaxy canaan xii tzuu. E je moc pajc mujxp je' etz yomb. Per je cogam ni ca' nejhuüy nej je moc yoñ, ma mic'ajt paady. ²⁸ Je' co yi naax ci'm mic'ajt miidity jaydëb yajyoñ je moc. Jayip ypidzimy je moc ung, jac'axam ypidzimy yi moc piy, e chi jada' ytiim'ajtni. ²⁹ Co je moc ymajaani, chi je jää ajcxy nicxy moc tziçcp, com ti yhuindiy je moc.

Ijxpejt ma je mostaza pajc

³⁰ Nañ jadu'n Jesúus yminañ:

—¿Nej m'oc'a'ixiigixy yi Dios y'ané'min? ¿Ti miid n'ocyajquipyxihuibich? ³¹ Jadu'n Dios y'ané'min nipaady nej mostaza pajc huidibi tüt jää nicxy niipy ma ycam. Yi mostaza pajc jacniñi ymúntzity ca'ydí jacjadyii ujtzpajc huidibi yajpatp ya naaxhuiñ. ³² E co yajniyp je mostaza pajc, chi yoñ, e chi yeegy ooy janch mij, ca'ydí jacjadyii ujtz. E janch mij yeegy tüt'óciy yci' y'aacx, ixti joon ajcxy pe'mb ma je yci'y'aacx y'aniciy.

Nej anajty Jesúus yecy je tiy'ajt miid je ijxpejt ycxipi

³³ Jadu'n anajty Jesúus yaj'ixpicy je mayjää ajcxy Dios yti'ajt miid canaan jihuimbit ayuc, ixti mibaad ajcxy jëb huinjihuüy. ³⁴ Ac jihuimbit ayuc Jesúus yajnimay je mayjää. Per miid yi'ydiscípulos Jesúus ycapxticctaayb anajty je jihuimbit ayuc.

Jesúus capxticx nej huimbidzimy je ijxpejt

³⁵ Je huin'it xii co ycoodziiy, chi Jesúus nimay yi ydiscípulos ajcxy:

—Tzoc ajt jámim jim'amý ahuin ma yi jadügpi mejypa'.

³⁶ Huin'it Jesúus ydiscípulos ajcxy ixmajztay je mayjää, e miid tzooñ Jesúus barcojoty. Nañ jadu'n jacjadyii barco ajcxy choñ quipxy miid Jesúus ydiscípulos ajcxy ybarco. ³⁷ Je huin'it coodz tüt poj miiñ janch mic. E je mejy nigoo anajty y'ocpidigni. Janch tigiiyb anajty nii barcojoty, jagoo jagoo yca'ujztay je barco miid nii. ³⁸ Jesúus maab anajty ma je barco ijk ma tüt mabejt. Chi yajmäybidiñi, e nimay ajcxy:

—Huindzin, ¿nej ca'mduñcuend co iich ajt yam nguinaanim?

³⁹ Huin'it Jesúus ymäybidiñi, e jijpcogapxiy je poj. Etz nimay je mejy:

—¡Amon! ¡Huäcxip!

Chi mic'amy je poj ymongidactay yhuäcxijptay jadu'ñyi. **40** Huin'it Jesúś ymīnañ:

—¿Na'amy co mdzachtzigiiygixy ajcxy? ¿Nej ca' mmibíjccixy co nmüdich Dios ymic'ajt?

41 Jesúś ydiscípulos ajcxy ooy chigiiy, e ñayñimaayi ajcxy miñ xyipy:

—¿Pin jääy jada' jada Jesúś? Ooy chachmijhuinma'ñ co yi poj etz je mejy ycapxymidoyii.

5

Je Gadarajäy huïdibi anajty ca'oybi miid

1 Chi Jesúś miid ydiscípulos ajcxy oyja'tcixy ma je mejypa' ma je Gadarajäy ñaaxjot. **2** Tim mic'amy co Jesúś ybarcobidzimy, chi nimiiñ tūg jääy huïdibi ca'oybi miid anajty. Hue' anajty chooñ ma öcpí jut. **3** Je yëydijc, ca'oybimiidpi, tzinaayb anajty ma öcpí jut. E ni pin anajty ycamimadägyii. Ni pin camimadacy nicx cioxch tecychoch jada je ca'oybimiidpi, e ni ca' ajcxy mimadacy miid cadena. **4** Canaag'oc ajcxy jacioxch jatecyxoçh miid cadena, e ypojtaayb anajty je cadena. Ni pin camihuinma'ñybaady nej jëb ocmimadaaccixy je ca'oybimiidpi. **5** Je ca'oybimiidpi xiim tzuum anajty yhuidity tūg yuugjot etz ma öcpí it, janch mic anajty yäxytinäy. E chachnayya-jtzaachiiy anajty miid tzaa.

6 Jiguëgy anajty je ca'oybimiidpi ymiiñ, co ijxpaty Jesúś, chi poyigý ninicxxy Jesúś, e ycojxtinay'ahuuiy ma Jesúś yhuinduu. **7** Je ca'oybimiidpi mic migapxcooty Jesúś, e nimay:

—Jesúś, je mijpi Dios yung, ¿na'amy co xymidziptzooñich? May'ajt nbijctzooybich ma Dios co ca' iich jëb huaad xychaachytuñich. **8** Je ca'oybi jadu'n ymīnañ, com Jesúś ti anajty nímäy:

—Ca'oybi, pidzimb ma jada yëydijc.

9 Jesúś y'amidooy je ca'oybi:

—¿Ti mxii?

Chi je ca'oybi y'adzooy:

—Iich nxii hue' je' "ni may", com ni may iich ajcxy huïdibi yajpatp ma jada yëydijc.

10 Huin'it je may ca'oybi may'ajt pijctzoy ma Jesúś co ca' ajcxy jëb huaad ixquexyii ma huingbi it lugar. **11** Huingon anajty je cop ma anajty may idzim yjiixcixy. **12** Chi je ca'oybi ajcxy may'ajt pijctzoy, e nimay ajcxy:

—Najtzquexiiyg ma yi may idzim, jigix jëbi n'adigiiyich njottigiiyich yi may idzim.

13 Chi Jesúś jadu'n a'ixiy co jëbi adigiiygixy jotigiiygixy je may idzim. Chi je ca'oybi ypidzimday ma je yëydijc, e yajtigiiyday je may idzim ajcxy. Jim anajty yajpaady jahuengi mejtz mil idzim. Chi je idzim ylocjiydaay, e ycoğänaxtaay ajcxy ma tūg tzajip, e oy ycädaaygixy niijoty, e chi ajcxy ñii'ögtag.

14 Je idzim cuend'ajtp ajcxy ooy ajcxy ñay'adzigiiyi, e nicxtay ajcxy poyigý ma ytijc. E oy nimiydaaccixy cajpjoty etz majaty tundac nej anajty ajcxy y'idzim y'öctaaygixy. Mayjäy ajcxy chooñ mic'amy oy ijxcixy nej anajty ti ytunyii ti yjadyii. **15** Co je mayjäy ajcxy y'a ty ma Jesúś yajpaady, chi ajcxy ijxy je yëydijc huïdibi anajty mayca'oybi ymiiid. Ijxy ajcxy co iñäy huit miid etz huijycujc, ti anajty y'oyii. E huin'it ooy ajcxy je mayjäy ñay'adzigiiyi. **16** Je jääy ajcxy huïdibi anajty huindicxp co anajty je ca'oybimiidpi ti y'oyii, etz ijxcixy nej ti ytunyii ti yjadyii miid je may idzim, chi yajmiydaactay je maycajpjäy

jadu'n nej anajty ti ijxcixy. ¹⁷ Huin'it ajcxy pijctzoy may'ajt ma je Jesús, co huen tzooñ ma ajcxy je ñaaaxjot.

¹⁸ Co Jesús ytigiÿ Jadüg'oc ma je barco, chi je yëydiyc huïdibi anajty ca'oybi ti ñibidzimyii ti ycöbidzimyii, pijctzoy may'ajt ma Jesús co huen a'ixiy möhuip co huen miid'idyii Jesús. ¹⁹ Per Jesús ca' a'ixiy co ymiid'idyii, chi nimay:

—Huimbit ma mdijc etz mjugymigüg, e yajmiidmiedydag jada mijpi tung mijpi huinmañ huïdibi je Huindzin Dios ti tuñ miid miich. Miidmiedydagipy jadu'n nej je Huindzin Dios ti xypa'ayoy.

²⁰ Chi je yëydiyc yhuimbijtni, e huïdijtp anajty cajp cajp jim Decápolis ñaaaxjot, e nimiyactay tûg'óciy jadu'n nej Jesús ti yajtzögyii, e tûg'óciy je mayjäy ooy jihuïy huinmay.

Je Jairo ñix etz je töxyjäy huïdibi Jesús yhuit nïdoni

²¹ Co Jesús huimbijty barcojoty ma je mejypa' ma anajty ti chooñ, chi mayjäy ymiiñ ma Jesús yajpaady, chi Jesús yhuäcxijpy ma je mejypa'.

²² Huin'it Jesús ñija'ti tûg mijtungmiidpi ma yi judíojäy ajcxy ñaymujctac. Je yëydiyc hue' anajty xiijity Jairo. Co Jairo ijxpaty Jesús, chi ñayhuijojtac ma Jesús yhuinduu. ²³ Jairo may'ajt pijctzoy, yminañ:

—Huindzin, ögaanip iich nniiñ. Tun may'ajt nicxy ma iich ndijc, e mgïnixájip ma iich nniiñ, jigix jébi myajtzögip, e yjactzinähuiip.

²⁴ E Jesús nicxp anajty miid Jairo, e mayjäy panicxy anajty Jesús. E je mayjäy ooy anajty tzach'adij'i'y tzach'agodi'y Jesús. ²⁵ E ma je mayjäy ymiiñ anajty tûg töxyjäy pa'm miid, jécyiñ anajty ymijtacni. Majmetz jimijt yxi ybo' anajty cujc payöy, ca' anajty y'oc-huäcxijpní je ni'py. ²⁶ Jada töxyjäy ti anajty yajtzoyduñ miid may tzoydumbi, ti anajty ymeeñ yajtundäy ma je tzoydumbi ajcxy. E je'ni anajty ypa'm'ity. Ni ti pubéjtìn ti capaady, ixti nügi anajty ypa'm mijhuañ.

²⁷ Jada töxyjäy ti anajty ayuc midoy nej Jesús anajty pa'mjäy yajtzögy, paady nimiiñ etz nimijhuägy jiixc'i'py'amy, chi nidooni Jesús yhuitpa'. ²⁸ Jada töxyjäy ñayñimaayi jotjoty huinmaññyjoty: "Co nnidónibich Jesús yhuitpa', miid tim yi'yi ndzögibich." ²⁹ Co je töxyjäy nidoñ Jesús yhuitpa', tim huin'itiy mic'amy yhuäcxijp je ni'py. Huin'it je töxyjäy jihuïy co anajty ti chögy.

³⁰ E Jesús jihuïy co anajty ti yajtzögy tûg jääy miid ymic'ajt, paady niijxhuimbijty je mayjäy huïdibi anajty pamiinip, y'amidooy ajcxy:

—¿Pin iich nhuit ti xyñidoni?

³¹ Huin'it Jesús ñimaayi ajcxy ydiscípulos:

—Miich m'ijxpy co yi mayjäy xychach'adij'i'y xychach'agodi'y, e miich minañ: "¿Pin ti xyñidóñich?"

³² Per Jesús huindicxypejty je mayjäy jühuïdity ma yi', oc'ixañ ocnejhuïuañ pin anajty ti ñiidonyii. ³³ Huin'it je töxyjäy, com ñejhuïyb anajty jadu'n nej Jesús ti yajtzögyii, paady nimijhua'cy Jesús janch tzìyuuyb miid tzig'iñ ñayhuijojtaci ma yi' yhuinduu. ³⁴ Jesús yminañ:

—Töxyjäy huïdibi ooy ndzócyich, ti mdzögy miid co ti xymibícyich. Nicx aguje jotcujc, ti mba'm ñaxy.

³⁵ Capxp miydacp anajty Jesús miid je töxyjäy co njiejity jääy ñimiini, choñ ma je judio jääy ñaymujctac mijtungmiidpi ytijc, e nimay je töxy'anäg yteedy:

—Yi mniiñ ti je y'ögy. Ca' huaad mjac'amayiñ nüg yi Huindzin Jesús.

³⁶ Per Jesús ca' tuñcuend jadu'n nej ajcxy yjaminañ, chi nimay je naymujctac huindzin:

—Ca' mdzigiñ, mibic nigoda'ajty.

³⁷ E ni ca' jac'a'ixiy n̄icxy yjacmīdn̄icxyii jacpiñjaty. Jēda'ajty mīdnicxy je Pedro, Jacobo etz Juan, je Jacobo y'uch. ³⁸ E co Jesús ytijctigīy ma ȳi naymujctac huindzin ytijc, chi ijxy jadu'n nej jāy jiiby chachne'mgixy chachjīygixy chachyaaxcixy. ³⁹ Co Jesús tijctigīy, chi nimay je jāy ajcxy:

—Nej co n̄igoo ajcxy mdzachne'mni, e mdzachyáaxcixni? Ȳi pi'c töxy'anäg ca' ȳi' ti ȳögy, maab ȳi'.

⁴⁰ Per n̄igoob ajcxy Jesús n̄ixiicy co jadu'n ymina'ñ. Huin'it Jesús yaipidzimday tüg'óciy piñjaty anajty jiiby tigoty, e mīd tijc tigiy jēda'ajty je ungddeedy etz ungdaj, e nañ je tugígpí ydiscípulos huidibi anajty ti mīd miñ. Chi ajcxy ytigiy jiiby ma anajty je töxy'anäg yajpaady. ⁴¹ Chi Jesús májtziy ȳi töxy'anäg yci', e chi nimay:

—Talita, cumri —jadayaab ayuc hue' ȳi' yhuimbidzimy: Töxy'anäg, iich miñ yam n̄imaayb, pidig.

⁴² Huin'itiy je töxy'anäg, je huidibi anajty majmetz yjimijt, ypidig y e ytüyöychoñ. E tüg'óciy ȳi mayjäy ooy ajcxy jihuìy huinmay. ⁴³ Huin'it Jesús najtzcapxiy co ca' huaad pin yajnímay jadu'n nej je töxy'anäg ti chögy, nañ jadu'n ni'ane'mdiy co huen ajcxy yajcay je pi'c töxy'anäg.

6

Jesús yajpaady jim Nazaret

¹ Huin'it Jesús chooñ ma je jimbi it lugar, e yhuimbijty ma yci'mgajp. E mīd n̄icxy ȳi' ydiscípulos ajcxy. ² Sábado xijjoty Jesús ytigiy yaj'ixpijcp ma je mayjäy huidibi yöymújccixp ma je judío jāy n̄aymujctac. E je mayjäy huidibi amidoor'ijtp anajty ooy jihuìy huinmay ajcxy, e n̄ayn̄imaayı ajcxy miñ xyipy:

—¿Ma jada' jadayaab jāy ti ni'ixpigiy jadayaab ixpijcin? ¿Ma ti paady jada huijy'ajt cujc'ajt huidibi ymiid? ¿Ma jada' ti paady ȳi mic'ajt huidibi mīd mijhuima'ñ tumyb? ³ Je' jada je tzejtzpi, ȳi María y'ung. Ȳi' y'uch ymigüg, ȳi Jacobo, ȳi José, ȳi Judas, etz ȳi Simón. Nañ jadu'n ȳi' y'uch töxyäybı cha ajcxy chinäy quipxy mīd iich ajt.

E je mayjäy ca'ajcxy anajty ixa'ñ cōbiga'ñ Jesús. ⁴ Huin'it Jesús nimay je mayjäy ajcxy:

—Huenma'amyity tüg'óciy je mayjäy ooy yajmij'aty je jāy ajcxy huidibi najtzcapxiyb Dios y'ayuc. Jéyi janchtiy, ma yci'm naax ma yci'mgajp ca' je jāy ajcxy yajmij'adyii, etz nañ ytim jadu'n ȳi' y'amigügtiç etz ymijiñ ymidijc.

⁵ Ma yci'm naax yci'm gajp Jesús ca' jaty nej mijhuinma'ñ tunipy mīd co ca' ajcxy mijpidägyii. Jéyi ycipidacy ma nijéjity pa'mjäy etz yajtzoocy. ⁶ Jesús ooy jihuìy huinmay nej je jāy ajcxy ca' ymijpidägyii ma yci'm naax yci'm gajp. Chi Jesús chooñ jim n̄icxy ma jacjadyii cajp huinduy agonbi, e yaj'ixpijcy anajty je mayjäy ajcxy.

Jesús quexy ydiscípulos ayuccapxhuäcxp

⁷ Huin'it Jesús mijhuoy je majmetz ydiscípulos ajcxy, e chi quejxhuäcxy nimetz nimetz ma canaag cajp. E chi mooy mic'ajt, jigix jēb yaipidzimy ajcxy ca'oybi ma jāy ajcxy. ⁸ Nañ jadu'n y'ane'my Jesús je' ydiscípulos ajcxy co ca' huaad ti minicxcixy tū'amgixpi, jéyi jēb minicxcixy tüg tajc nidüg nidügti. Ca' huaad minicxcixy ymorral, e ca' huaad minicxcixy ycaagy, e ca' huaad minicxcixy ymeeñ. ⁹ Jéyi je yciç etz je yhuit huidibi anajty ajcxy ymiid huen minicxcixy. ¹⁰ Chi Jesús yminañ:

—Co anajty ajcxy mjättaccixy ma tūg tijc, jím ajcxy mhuí'mipy ixti coon mdzóonip ma yijimbi cajp. ¹¹ Pen mdigüygíxp ma tūg cajp, e je jää ajcxy ca' ajcxy xycöbiga'ñ, ca' ajcxy amido'ida'ñ miich m'ayuc, mbidzimgix ma je cajp, chi mhuinhuójpcixipy mgüg. Jada je' je tiy'ajt co ca' ajcxy mjotcújcity. Janch iiçh miich ajcxy nimäy co Dios anajty ytüyduñ jada naaxhuiñ jää, jacnigi tzaachypy paada'ñ yi jää ajcxy huidibi ajcxy anajty ca' xycöbijccixy, ca'ydi je' ajcxy huidibi tzinaay jecy'aty ma Sodoma etz Gomorra cajp.

¹² Chi je nimajmetzpí ajcxy chon Dios y'ayuccapxhuäcxy co huen jää ajcxy jothuimbíjtcixy, huen ixmajtztaaygixy yi pocytunii. ¹³ Nañ jadu'n ajcxy yajpidzimy ca'oybi majaty jää, e pidaaccixy aceite majaty pa'mjää, e yajtzóoccixy anajty.

Co Juan je Bautista y'ögy

¹⁴ Huin'it je rey Herodes nejhuiy co Jesús canaag mijhuinma'ñ tzachytuñ anajty, com tūg'öciy je mayjää anajty nimiyaaccixy Jesús. Herodes yminañ co Juan je Bautista ti yjugypicy jadüg'oc ma anajty ti y'ögy, paady mic'ajt miidity jaydëb mijhuinma'ñ tuñ. ¹⁵ Nijéjity jää yminaangixy:

—Jesús yi' je' Elías.

E naagity jää yminaangixy:

—Yi' je' tūg Dios tiy'ajtmiidpí huidibi quipxyiby miid je Dios tiy'ajtmiidpí huidibi tzinay jecy'ajty.

¹⁶ Co Herodes nejhuiy nej je mayjää nimiyaaccixy Jesús, chi yminañ:

—Janch jada co Juan ti yjugypicy, je huidibi nni'ané'mdiyich co huen yajminagyii ycohuajc.

¹⁷ Miid Herodías, Herodes ytöxytijc ycixpi, Herodes n'ané'mdiy co Juan yajmach, e pidägyii pujxtigoty. Jada Herodías jayijp ypijcy miid je rey Herodes y'ajch Felipe, per ti anajty ixmach Felipe, e ypijctigajch miid je ycapy Herodes. ¹⁸ Hue' anajty Juan ti nimay Herodes:

—Ca' jadu'n paadyii co yi m'ajch Felipe ytöxytijc miich miiddzinaayi.

¹⁹ Paady ycixpi Herodías mijotma'ty Juan, e ytimy yaj'ögamy anajty. Per ca' mic'amy yhuinma'ñybaty nej ocyaj'ögip; ²⁰ com je rey Herodes nejhuiyb co tudägy jää huädz jää anajty je Juan, e tzigüyb anajty miid Juan. Paady ycixpi anajty je rey Herodes Juan miidity cuend'aty pujxtigoty. Naag'oc naag'oc anajty Herodes níçxy amido'ity Juan y'ayuc, ooy anajty huinmay nej yhuimbindzimy, per jotcuje anajty amido'ity.

²¹ Huin'it Herodías ypat huinma'ñ nej jëb yaj'ögy Juan je huin'it xi co je rey Herodes anajty ñayñixiñduñyii. Hue' yajcay yaj'uucy je gobierno ytumbi ajcxy, je soldado huindzin ajcxy, etz tūg'öciy yi mic' jäydijc huidibi ajcxy tzinaayb naag naag cajp jím Galilea. ²² Xiñduñjoty anajty co Herodías ñiix oy y'ech ma je rey anajty yajpaady miid je may jää huidibi anajty yajcaayb yaj'uucpy. E jadu'n nej je Herodías ñiix y'ejch, ooy je rey jadu'n jäygädacy, etz tūg'öciy je jää je huidijaty anajty miid ajcxy ycaaygixy y'uuccixy. Chi je rey nimay je töxy'anäg:

—Pijctzooohuigich ti mdimdzojcipy, iiçh miich nmöhuiipy.

²³ Je rey nügi capxcödujcy janch cixyjot huinjot co möhua'ñ ti ytimy ypijctzooyb, ixti jëb jamöy cujhuäcxy yi' y'ané'min, mibaad anajty ane'my je naaxjot. ²⁴ Chi je töxy'anäg ñíçxy ma ytaj oy amidoy, nimay:

—¿Ti nbijctzohuipich?

Chi je' ytaj y'adzooy:

—Pijctzooohui yi Juan je Bautista ycohuajc.

²⁵ Mic'amy je Herodías ñiiх nihuimbity je rey e yminañ:

—Ndzojcpich co xymöhuibich mic'amy je Juan je Bautista ycohuajc ma tüg texy.

²⁶ Co jadu'n midoy je rey, chi ytigiiy tajp mayb janch mijcajee. Per ti y'octunipy. Com ti anajty jadu'n capxcöducuy, ti anajty mayjäy midoy ti anajty ti yaj'ahuaniiy je töxy'anäg, ca' y'ayuc yajxiicy. ²⁷ Paady ycixpi je rey mic'amy ane'my tüg soldado, co huen nicxy yajtzon Juan ycohuajc. ²⁸ Chi je soldado ñicxy ma pujxtic, e yöcpujxtuuty Juan. Chi je soldado mimiiñ Juan ycohuajc ma tüg texy, e yajcidiqiy je töxy'anäg, e je töxy'anäg yajcidiqiy ytaj.

²⁹ Co je jay ajcxy huidibi anajty mijniçxpejtp Juan ñejhuiy ajcxy co je rey ti yaj'ögy Juan, chi ajcxy y'oy e yajpidici Juan ñimicx, e yajnaaxtigiiy ajcxy.

Jesús yajcaay migoox mil yëydijc

³⁰ Co je majmetzpi apóstoles ajcxy yhuimbijty huidibi anajty Jesús ti quexy y'ayuccapxhuäcxpi ma canaag cajp, chi ajcxy yajmiidmidydacy Jesús tüg'öciy tijaty anajty ti túngixy, etz tüg'öciy ayuc huidijaty ti yaj'ixpijccixy. ³¹ Huin'it Jesús nimay je nimajmetzpi huidibi anajty ti quexy y'ayuccapxhuäcxpi:

—Tzoc jámim ma tüg it ma ca' pin, jaydëb nbóçxim tüg xii metz xii.

Paady ycixpi Jesús jadu'n yminañ, com tzach mayjäy ja'tti:b tzondi:b ma Jesús yajpaady, e ca' ajcxy tiempo anajty miiidity mina ycáaygixipy y'úuccixipy miid je mayjäy ycixpi. ³² E Jesús miid ydiscípulos ajcxy ñicxy barcojoty ma ca' pin. Ac jëyi ajcxy nicxy ca' jac pin jay miid nicxy. ³³ E mayjäy ijxy co Jesús ajcxy choñ, e nañ ijcacajpy pin anajty tzoñ barcojoty. Paady mayjäy chooñ ma canaag cajp tegyi'm, ñicxcixy moyiçy anajty ma Jesús ñicxa'n. Mayjäy oy yja'ty jayiçp ca'ydi Jesús ajcxy, e jim ajcxy yöymujctay. ³⁴ Co Jesús ybarcopidzimy, chi ijxy janch mayjäy, e Jesús ooy pa'ayoy je mayjäy, com jadu'n anajty ajcxy nej maycöbixy huidibi ca' miiidity ycuend'ajtpi. Chi Jesús ytigiiy yaj'ixpijcp, canaag nax ixpíjcin anajty yecy. ³⁵⁻³⁶ Co anajty ti chu'iiyñi, chi Jesús ydiscípulos ajcxy ñimaayi:

—Ca' ni piñ chinäy ma jadayaabi it lugar, e ti chu'iiyñi. Capxycíx miid jada mayjäy ajcxy, jaydëb ñicxcixyñi ma yi cajp huinduy agonbi, huen nicxy júygixipy ycaayin y'uucin.

³⁷ Huin'it Jesús y'adzooy yi' ydiscípulos ajcxy:

—Miich ajcxy móoygix jada mayjäy caayin úucin.

Chi ajcxy Jesús y'adzooy:

—¿Huaad iich ajcxy nicxy njuy mejtz migo'px denario tzajcaagy, jiçix ycaiyipy y'ügipy jada mayjäy?

³⁸ Chi Jesús y'amidooy ydiscípulos ajcxy:

—¿Naag tzajcaagy miich ajcxy miidity ya? Nicx íjxcix.

Co ajcxy tiy'ajt paty, chi ajcxy Jesús nimay:

—Iich ajcxy nmiiid migoox tzajcaagy etz metz acx.

³⁹ Chi Jesús ni'ane'mdiy co je mayjäy huen intxaaccixy naaxcixy tügpicyjaty.

⁴⁰ Chi je mayjäy y'ixtactay canaagpicy. Canaagpicy migo'px jatypi, e canaagpicy huixchiguipxmajcjatypi.

⁴¹ Chi Jesús coniqy je migooxpi tzajcaagy etz je metzpi acx, e ypa'tiijxy tzajpcíxy, e yajnajxý Dios cojuyip ma Dios miid je tzajcaagy etz je acx ycixpi. Huin'it Jesús tujc-huäcxy je migooxpi tzajcaagy, e yajcidiqiy je' ydiscípulos ajcxy, jaydëb ajcxy yajhuäcyp ma je mayjäy. Nañ jadu'n Jesús yajcidiqiy je

metzpi acx je' ydiscípulos ajcxy, jaydëb yajhuäcxip ma je mayjäy. ⁴² Nidüg'óciy je mayjäy ajcxy ycay y'uucy cüxyi. ⁴³ Co je mayjäy ycayday, chi je discípulos ajcxy yajmuycy je cayduc tzütztuc, e yaj'ujch ajcxy majmetz cach. ⁴⁴ Migoox mil anajty ajcxy je yéydiictjic huidibi cay uuc.

Jesús yöy niihuingixy

⁴⁵ Huin'it Jesú ane'my je' ydiscípulos ajcxy co huen barcotigiiygixy mic'amy. Huen nicxíccixy jayijp jím Betsaida jím meyj ñiñajxy. Co yi discípulos ajcxy ybarcotigiyday, chi Jesú ycapxycíjxy miid je mayjäy. ⁴⁶ Co anajty Jesú ti ycapxycíxy miid je mayjäy, chi ñicxy ma tûg cõgop Dios mibijctzoob. ⁴⁷ Co ycoodziyyñi je discípulos ajcxy anajty yajpaady mejyjoty ma je barco. Jesú naydüg anajty yajpaady mejypa'. ⁴⁸ Jesú y'ijx co je'ydiscípulos ajcxy anajty ti y'anucxiyygixy miid mejycabii, je' co je barco anajty chachijpcobojy. E co oy moñiy, chi Jesú ymijhuägy ma je barco. Jesú yöyp anajty mejyhuingixy, e hue' anajty jüyöyñaxamy je discípulos ajcxy. ⁴⁹ Co ajcxy ijxpatty Jesú yöyp anajty mejyhuingixy, chi ajcxy ooy yaxqueegy, com hue' anajty ajcxy tijy co nigo y'ijxmañiyygixy. ⁵⁰ Com tûg'óciy yi discípulos ajcxy anajty ti ijxcixy Jesú, e ooy ajcxy chigii, paady mic'amy Jesú migapxy je' ydiscípulos ajcxy, e nimay:

—Jotmic naybidáacigixy, ca' mdzigiyygixy. Hich yi'.

⁵¹ Huin'it Jesú ybarcotigiiy, e mic'amy je poj yxeemy, e je discípulos ajcxy ooy jihuïy huinmay. ⁵² Ooy ajcxy jihuïyygixy huinmaaygixy, com ca' ajcxy huinjihuïyygixy anajty nej Jesú je mayjäy yajcay miid je migooxpí tzajcaagy. Com je'ní anajty ajcxy ooy yjotjuuñity ycöjuuñity.

Jesús yajtözöy pa'mjäy ajcxy jim Genesaret

⁵³ Chi ajcxy ymejch ma je mejypa' ma je Genesaret ñaaxjot. E coxojch ajcxy je barco ma mejypa'. ⁵⁴ Co ajcxy ybarcopidzimy, chi mic'amy je mayjäy ajcxy jím ijxcajpy Jesú. ⁵⁵ Poyigý je jääy ajcxy chooñ, e yajyöyñajxtay je cajp ajcxy huinduy agonbi, capxhuäcxicy co Jesú anajty ti yjädy jím. E jääy ajcxy yajmiindzondacy may pa'mjäy cijx'am jím ma anajty Jesú yajpaady. ⁵⁶ E hueñitim ma'amyity anajty Jesú ñicxy majaty mij cajp, mutz cajp, o majaty jääy y'ujtzinäy, ooy anajty ajcxy pidaçcixy pa'mjäy majaty majaty yi mij tüba', e cohuaniiygixy Jesú co huen nidoñiy yi yhuitpa', e tûg'óciy huidijaty anajty ajcxy nïdomb, najxp ajcxy anajty je' ypa'm.

7

Huidijääy yaj'ahuimbijt pocyjayity

¹ Huin'it ymiiñ ma Jesú nijejity fariseojäy ajcxy, je huindzindijc huidibi tzachpadumb judío ycostumbre. Nañ jadu'n miid miin nijejity esribas, je huindzindijc huidibi ajcxy nijaydutp anajty Dios ñecy. Hue' je fariseos etz esribas ajcxy anajty ti choongixy Jerusalén. ² Je fariseos etz esribas ajcxy ijxy co Jesú ydiscípulos ajcxy ytigiiy caaybi uucpi jaygibujy, ca' anajty cuydungixy judiojäy ycostumbre. ³ (Com yi fariseojäy etz jacjadyii judiojäy ajcxy cuydumby anajty ajcxy ñi'ap costumbre, e ixpocypújcixy jayijp ma ca'ni ytigiiygixy caaybi uucpi. Com yi judiojäy ajcxy co ajcxy ñicxy mayjäyjoty etz yhuimbijtcixy jadüg'oc ma ytijc, ca' ajcxy ycay ixti cooni jayijp ajcxy ycibújcixy canaag'oc. ⁴ Yi judiojäy ymiiñ canaagnax costumbre huidibi cuydungixyp jadu'n nej ajcxy yajhuatzcixy ajcxy ytaasi ytexy ytütz etz ypujxtexty.) ⁵ Chi je fariseos etz esribas ajcxy y'amidooy Jesú, nimaayi:

—¿Na'amy co miich mdiscípulos ajcxy ca' cuydúngixy judíojäy ñi'ap costumbre? ¿Na'amy co ajcxy ycaaygixy y'uccixy, e ca' jayip ixpújcixy yi' ypocyi?

6 Chi Jesús y'adzooy:

—Janch tiy'ajt jadu'n nej je Dios ytiy'ajtmüidpi Isaías jayhui'my jecy'ajty miid miich ajcxy ycixpi. Miich ajcxy huidibi naybidaacip jadu'n nej jihuïy ajcxy tudägyjäy, e ca' yjánchity. Com jadu'n Isaías jaybejty co Dios jadu'n yminañ:

Jada jääy jadu'n ajcxy ycapxcixy ymíydaaccixy jadu'n nej jihuïy xyajmij'atyich. Per ca' ajcxy xyajmij'atyich cixyjot huinijot.

7 Naadigü co ajcxy xyhuin'ügixich xyhuinyáaxcixich. Ñayyaj'ixpíjcigixy ayuc tiy'ajt huidibi jääy ajcxy ti cojy ti macxy.

8 Chi Jesús yminañ:

—Miich ajcxy ti m'ixmájtzcixy Dios ycötújcin, e myajmij'ájtixy ayuc huinma'ñ huidibi jääy ci'm ti cojy ti macxy. **9** Miich ajcxy ca' mgüendtungixy Dios ycötújcin Dios ytiy'ajt jigix jëbi cuydúngixy mg'i'm costumbre. **10** Com Moisés je cötújcin ypidac jecy'ajty: "Yajmij'at mdaj mdeedy", e "Pinjaty jibic nigapx ni'oijiib ytaj yteedy, copicy y'ögip." **11** E miich ajcxy minañ co tüg jääy námähuip ytaj yteedy co ca' pubeda'ñ ajcxy jadu'n nej padyii, miid co tüg'öciy tijaty yi' ymíid huidibi ytaj yteedy jë'adánip, hue' ti ahuanïy nigoo ma Dios. **12** E pen jadu'n minañ, chi miich ajcxy minaangixy co ca' copicyity mbubéjtixipy mdaj mdeedy. **13** Miich ajcxy midundigooyb Dios ycötújcin miid mgostumbre huidibi myajnajxyp myajtigiiyb, etz jacjadyii jibic-huinma'ñ myaj'ixpíjcicixy.

14 Jadüg'oc Jesús mijhuoy yi mayjäy ajcxy, e chi ni'may:

—Mido'mbijccix miich ajcxy üch n'ayuc, e mhuinjihui'huij ap ajcxy. **15** Ca' yi' yajpocycähuiib huidibi jääy ajcxy ypidacy ma yhuin' yahuac. Yi' janchtiy huidibi pidzim ma jääy ajcxy yjot yhuinma'ñ, yi' yi' yajpocycähuiib. **16** Miich ajcxy mmiid mdätzac, mido'mbijccix üch n'ayuc.

17 Co Jesús ixmajch je mayjäy, e ytijctigiiy, chi je discípulos ajcxy yaj'amidoohui nej yhuimbidzimy jada ayuc. **18** Chi Jesús ydiscípulos ajcxy ni'may:

—¿Nej nañ jadu'n miich ajcxy ca' mhuinjihuij jada ayuc? ¿Nej ca' mhuinjihuiygixy co huidibi tigiiy ma yi' jääy y'ahuac (yi' caayin uucin), ca' yi' yajpocycäy yi' jääy? **19** Yi' caayin uucin hue' yi' jääy ypidägy ma y'aa ymoox ca' nan ma yjot yhuinma'ñ, e co ñax ma y'aa ymoox, chi ypidzimni.

Co Jesús jadu'n ymina'ñ, chi nejhuiiyim co Dios ca' capx'aducy ni ti caayin ni ti uucin. **20** E Jesús yjacminañ:

—Dios yajpocycähuij jääy ajcxy miid huidibi pidzim b ma ajcxy yhuinma'ñ. **21-22** Ma yi' jääy ajcxy yhuinma'ñ jiiby chooñ jibic-huinma'ñ; jiiby chooñ migapxtigoyii töxyjäy yhuinma'ñ; jiiby chooñ je tundigooyii yëydijc miid töxyjäy etz töxyjäy miid yëydijc huinma'ñ; jiiby chooñ jääyaj'ögii huinma'ñ; jiiby chooñ meedzi huinma'ñ; jiiby chooñ mügi huididi huinma'ñ; jiiby chooñ jibic-huinma'ñ; jiiby chooñ je huin'iiñ huinma'ñ; jiiby chooñ nayca'oy'ixii huinma'ñ; jiiby chooñ je piitzcapxi huinma'ñ; jiiby chooñ je amij agix huinma'ñ; jiiby chooñ je tzuu huinma'ñ je loci huinma'ñ. **23** Yi' jadu'mbi jibicpi jiiby chooñ ma jääy ajcxy yjot yhuinma'ñ, paady jibicpi jääy ajcxy túngixy, e ypocycäy ajcxy ma Dios.

Tüg töxyjäy huidi ca'yjudiojäity mibijc Jesús

24 Chooñ Jesúś ma yijimbi it, e ñicxy jim ma Tiro etz Sidón ñaaxjot. Jesúś ytigiy ma tūg jāy ytīc, e ca' anajty tzoc̄y co je mayjāy ñejhuíhuíyb ma y'ity. Per ca' jafty nicx yhuingoyüch. **25** Mic'amy tūg töxyjāy nejhuiy ma Jesúś anajty yajpaady. Hue' je töxyjāy ypi'cniix ymiiđ anajty ca'oybi. Je töxyjāy ymiiñ ma Jesúś, e ycojxtinay'ahuíy ma yi' yhuinduu. **26** Je töxyjāy hue' anajty ycogájpity Sirofenicia (e hue' anajty griegojäy). Yi töxyjāy may'ajt pijctzoy ma Jesúś co huen yajpídzimy je ca'oybi ma ypi'cniiix yjot yhuinmañ. **27** Chi Jesúś je töxyjāy nimay:

—Ooy ycopícyity co nbubedipyich jayijp Dios yjāy (yi judíojäy). Jadu'n nipaady nej tūg ungdeedy. Tim copicy co je ungdeedy yajcayipy jayijp yci'm ung, e ca' möhuip uc je huidib̄i y'ung yajjicxaamy.

28 Chi je töxyjāy y'adzooy:

—Huindzin, tiy'ajt nej miich mmminañ, per nañ jadu'n yi uc ajcxy yjiiçxyp je caagy abu'x huidi cāb naaxcixy ma mesipa't ma je jāy y'ung ajcxy ycaay.

29 Chi Jesúś je töxyjāy nimay:

—Tiy'ajt jadu'n nej iich miich tī xy'adzooy, paady yciixpi jēb mhuimbindipy ma mdjic jotcujc, je ca'oybi tī ypidzimy ma mniix yjot yhuinmañ.

30 Co je töxyjāy huimbijty ma ytīc, chi paty ypi'cniiix cijx'am, tī anajty je ca'oybi ñilbídzimyii ycöbídzimyii.

Jesúś yajtzögy tūg jāy huidib̄i cōnat etz ahui'mb

31 Chi Jesúś jim tzojci chooni Tiro ñaaxjot. Chi chooñ jim ñicxy anajty Galilea, e niçxy ma je tū'aa huidib̄i najxp Sidón etz je cajp huidib̄i yajpatp jim Decápolis ñaaxjot, chi yja'ty ma Galilea mij laguunba'. **32** Jim ajcxy miid miiñ tūg jāy huidib̄i cōnatip etz aahui'mb. Chi ajcxy may'ajt pijctzoy ma Jesúś huen cīnixajy je pa'mjāy. **33** Chi Jesúś miidnicxy je pa'mjāy ahuingujc ma ca' mayjāy, e pidacy ycihua'x ma je pa'mjāy ytätzac. Chi chujy, e huin'it nidoní je ytoodz. **34** Chi Jesúś ypa't'ijxy tzajpcíx, e ymicxejy, e chi ymīnañ Aramaico'amy:

—Efata —jada ayuc hue' yhuimbindzimy: Ahuädz.

35 E mic'amy je jāy cōnatpi ytätzac y'ahuaach etz ytoodz yungiyy etz ycapxní yajxon. **36** Chi Jesúś ane'my je pa'mjāy etz ymigügtjic co ca' huaad ni piñ yajmiidmiydägipy jadu'n nej anajty ti chögy. Co Jesúś jadu'n mictägy ane'my co ca' huaad ni piñ yajmiidmiydägipy je mijhuinmañ huidib̄i ytuemyb, chi nīgi je pa'mjāy etz ymigügtjic miidmiydägipy hueñypinity. **37** Je mayjāy ooy tzachjihuiy huinmay ajcxy, ñayñimaayi ajcxy miñ xy'ipy:

—Jada Jesúś ooy oy chachtuñ. Ymimadactaayb yi'huenytimytiijity, ixti yajmidohuiçpy yi' yi cōnatpi etz yajcapxígy yi' uumbi.

8

Jesúś yajcay midax mil yëydiç

1 Je huin'it xii je huin'it tiempo mayjāy anajty tī ñaymújcigixy ma Jesúś yajpaady, e ca' anajty je mayjāy ajcxy miidity ti ycáaygixipy y'uuccixipy. Jesúś capxyñiguejxy je' ydiscípulos ajcxy, co huen miingixy ma yi' yajpaady. Co ajcxy ymiiñ, chi nimay:

² —Ooy nba'ayooyich yi mayjäy. Yi' co cham midugiig xii maabí ya miid y'ityich je mayjäy, e ni ca' ajcxy miidity ti ycayipy. ³ Co ixypy nguexhuim-bityich ajcxy ma ytijc ayuu, ca' yjécyty yajpa'mgójipy ajcxy tü'am, com njijéjity ajcxy jiguégy ti choongixy.

⁴ Chi je discípulos ajcxy Jesús adzooy:

—¿Ma iich ajt nbaatim je caayin uucin huídibi jéb miid nyajcaayim nyaj'úucim jada mayjäy? Com mijtigiduum ya nyajpaatim ma ca' piñ chinäy.

⁵ Chi Jesús y'amidooy je' ydiscípulos ajcxy:

—¿Naag tzajcaagy miich ajcxy miidity?

Chi je' ajcxy y'adzooy:

—Huixtujc tzajcaagy.

⁶ Chi Jesús ane'my je mayjäy, co huen iñay'ahuiiygixy naaxcíxy. Huin'it Jesús conígy je huixtujc tzajcaagy, e yajnajxy Dioscojuyp ma Dios miid tzajcaagy yciixpi. Chi tujc-huácx yje tzajcaagy, e moy je' ydiscípulos ajcxy, e je' ydiscípulos ajcxy yajhuácx yje tzajcaagy ma je mayjäy. ⁷ Je Jesús ydiscípulos ajcxy ymiid anajty njijéjity pi'c acx. Chi Jesús yajnajxy Dioscojuyp ma Dios miid je pi'c acx yciixpi, e moy je' ydiscípulos ajcxy huen yajhuáctaygixy ma je mayjäy. ⁸ Chi je mayjäy nidug'óciy ycay cüxyi, e co ajcxy ycayday, chi je Jesús ydiscípulos ajcxy yajpidigy huixtuje cach caydug iñcxtuc tiibí anajty yconaxy. ⁹ Jahueeni anajty ycamidaaxmility je jääy huídibi ajcxy cay uuc cüxyi. Chi Jesús ycapxy ycijxy miid je mayjäy, e nímay ajcxy co huen nicxcixy ma ytijc. ¹⁰ E mic'amy Jesús ybarcotigiy miid ydiscípulos ajcxy, e chi níicxy ajcxy jim Dalmanuta ñaaxjot.

Yifariseos ajcxy tüg ijxpejt pijctzoob mijhuinma'ñybí

¹¹ Nijijéjity fariseos ajcxy, je huindzindijc huídibi padumb judío ycostumbre, ymiiñ ajcxy ma Jesús yajpaady, e ytigiy ajcxy iñxquiípcixy y'ixpíjcin miid Jesús. Pijctzoogixy co Jesús huen yaj'ixyii ajcxy tüg ijxpejt huídibi tzomb tzajpjoty. Ijxta'n octunaangixy miid Jesús. ¹² Chi Jesús tajy may ñayjhuiyi jotjoty huinma'ñyjoty, chi ymicxejy, e yminañ:

—¿Na'amoy co jada jääy ajcxy huídibi jugy'ajtp cham, pijctzoogixy ijxpejt huídibi tzomb tzajpjoty. Janch iich miich nímaaygixy co ca' nyaj'ixaangixy ijxpejt huídibi tzomb tzajpjoty.

¹³ E Jesús ytimycapxycíxy miid je fariseos ajcxy, e chi puyöoduuty ajcxy. Chi Jesús ybarcotigiy, e níicxy miid ydiscípulos ajcxy ma mij laguun ñünaxy.

Fariseojäy ajcxy yaj'ixpíjcin

¹⁴ Je' ydiscípulos ajcxy ti anajty jaydigoygixy je jíicxy pícy co ajcxy ybarcotigiy. Jëyi ajcxy mimiiñ tüg pi'c tzajcaagy. ¹⁵ Chi Jesús ane'myb je' ydiscípulos ajcxy, e yminañ:

—Ca' mmijipidaaccixy yi fariseojäy ajcxy y'ayuc ytiy'ajt etz ni rey Herodes y'ayuc ytiy'ajt, com jadu'n ajcxy y'ayuc nipaady nej levadura huídibi ca' y'óoyity.

¹⁶ E je Jesús ydiscípulos ajcxy nimiydaaccixy Jesús y'ayuc ñayñimáayigixy ajcxy miñ xyipy:

—Je' co ca' iich ajt nmimiinim caayin uucin.

¹⁷ E Jesús ñejjhuiyb anajty nej je' ydiscípulos ajcxy ñayñimaayi miñ xyipy, paady yminañ:

—¿Na'amoy co mdzachnimiydaaccixy je caayin uucin huídibi ti mjäydigooygixy? ¿Nej ca' mhuiñjhuiygixy e ca' mguenditungixy iich n'ayuc? ¿Nej co ajcxy mdzachcójuuñity? ¹⁸ Miich ajcxy miid mhuiin: ¿Nej

co ca' m'iixcixy huidibi ndumybich? Miich ajcxy miid mdädzac: ¿Nej co ca' mmido'mbijccixy iich n'ayuc? ¿Nej co ca' mjäyméjtzcixy ti ti nduñich?
19 Jayhuin co ndujc-huäcxyich je migooxpi tzajcaagy e nyajcaayich migoox mil jäy: ¿Naag cach cayduc jicxtuc ti ajcxy myajpidigý?

Chi ajcxy y'adzooy:

—Hue' iich ajcxy nyajpidigýich majmetz cach cayduc jicxtuc.

20 Chi Jesús yminañ:

—E jayhuin co ndujc-huäcxyich je huixtujcpí tzajcaagy, e nyajcaayich midaax mil jäy: ¿Naag cach cayduc ti ajcxy myajpidigý?

Chi ajcxy y'adzooy:

—Hue' iich ajcxy nyajpidigýich huixtujc cach cayduc jicxtuc.

21 Chi Jesús yminañ:

—¿Nej chambaad miich ajcxy ca' mhuinjihuiy?

Jesús yajtzögy tüg jay huintzpi jim Betsaida

22 Jesús etz ydiscípulos ajcxy oy yjá'tcixy jim Betsaida. Jim Betsaida nijéjity jay miid miñn ma Jesús tüg huintzpi, e pijctzoy ajcxy may'ajt co huen nidoñ jigix je huintzpi y'ijxigípy. **23** Huin'it Jesús huijtztooz je huintzpi ma yci', chi miid cajppidzimy. E chi Jesús yajjaaxy yí chuuyñíi je huintzpi yhuiin, etz ciñixajy, e chi amidoy pen y'ijxpy anajty tigati yinjaty huenjaty. **24** Chi je huintzpi huindicxpejty Jesús, e nimay:

—N'ijxypich yeydijctijc, e jadu'n ajcxy yquëxiy nej quipy, per yöyp ajcxy.

25 E jadüg'oc Jesús yci' pidacy ma je huintzpi yhuiin, e chi je huintzpi yhuiindicxpejty anajty, e chi yhuiin y'oyiiy yajxon, huin'it oy huädz y'ijxy.

26 E Jesús ycapxycíjxy miid je', e quejxhuimbijty ma ytijc. Chi yminañ:

—Ca' mdig'hiüp cajpjoty, e ni pin jada mgayajmíidmiydägípy.

Pedro capxypidzimy co Jesús yí'je' je Cristo

27 Chi Jesús ñícxys miid ydiscípulos ajcxy jim ma nijéjity mutz cajp miuwingon je mij cajp Cesarea Filipo. E tü'am Jesús amidoy ajcxy ydiscípulos, nimay:

—¿Nej jay yminaangíxy pin iich?

28 Chi ajcxy je' ydiscípulos y'adzooy:

—Nijéjity jay yminaangíxy co miich je' je Juan, je Bautista. E nijéjity yminaangíxy co miich je' je Elías. E jacjadyii yminaangíxy co miich je' tüg Dios y'ayucnajtzcapxiybi huidibi tugiiby miid nijéjity Dios ytiy'ajtmíidpi huidibi tzinaay jecy'ajty.

29 Jesús yamidooy je' ydiscípulos ajcxy:

—Miich ajcxy, ¿nej miich mmínaangíxy pin iich?

Chi Pedro y'adzooy:

—Miich je' je Cristo.

30 Chi Jesús nimay je' ydiscípulos ajcxy co ca' huaad ni pin nímaaygíxy, co yí' je' je Cristo.

Jesús capxypidzimy co y'öga'ñ

31 Chi Jesús jacyaj'ixpijcy je' ydiscípulos ajcxy, e yminañ:

—Copicy co iich, je jay huidi tzoon tzajpjoty, nyajnaxipich mij tzaachpyi etz mij ayo'n. Yí mijjäydiç ajcxy, yí judio teedy mijtungmíidpi, etz yí escribas, je huindzindijc huidibi nijayduutcixyp Dios necy, ca' ajcxy xy'ixa'ñích, e xyaj'öga'ñ ajcxy, e codugiig xii njugypigipich jadüg'oc co iich anajty ti n'ögy.
32 Co Jesús jadu'n nigapxy nimiydacy huädz huädz nej yjada'ñíii anajty, chi

Pedro huobibzimy Jesús ahuingujc, chi ooy ojy. ³³ Chi Jesús ni'ijxhuimbijty ydiscípulos ajcxy, e ojy je Pedro, ñimay:

—Huinhüäctuutcich, miich Satanás. Com miich ca' mhuinma'ñ mbidägy nej Dios tzoccy. Yi' janchtiy miich mhuinma'n'ajtpy nej jää ajcxy tzoccy.

³⁴ Huin'it Jesús huoomiñ yi' ydiscípulos ajcxy etz yi' mayjäy, e chi nimay:

—Pen ji pínjaty xypanicxa'ñich, huen jäädigoydäy yci'mdzójicn etz huen xypanicxich jabom jabom. Oy nej ytímyjadípy ytímy'ayoohuipy. Jadu'n nipaady nej jihuiy ajcxy anajty mgruudz mgabíccixy, etz naygiyéjicigixy ma yi' ó'cin huen ytímyñéjity miid iich ycixpi. ³⁵ Huenpinjäy huidibi ca' yega'ñ yi' yjugy'ájtin ma yi' ó'cin miid iich ycixpi, hue' je' yajtigoyamy yi' yjugy'ájtin. E huenpinjäy huidibi yegamy yjugy'ájtin ma yi' ó'cin miid iich ycixpi etz iich y'ayuc oybi ycixpi, hue' je' ypadamyb yi' jugy'ájtin huidibi ca' cixipy tigoyipy ni minaa. ³⁶ ¿Ti oy'ájtin yi' co tük jää y'ocnayyajpadiyb yi' meeñ etz mic'ájtin (huidi yajpaatp ya ñaaxhuiñyb) e y'alma yjugy'ájtin cixipy tigoyipy tükçiy? ³⁷ ¿Jadu'ñyi jää jää y'alma yjugy'ájtin occojuyi? Niñi tzooihuín miidity jää ajcxy y'alma yjugy'ájtin, ca' jac ti. ³⁸ Huentimpíniy yi' huidibi xymidzo'ydúnibich yi' n'ayucich ndiy'ájtich ma yi' pocyjäydiyc yhuinduu huidibi tzinaayb cham ma jada naaxhuiñyb. Pues nañ jadu'n iich, je jää huidibi tzoon tza-jpjoty, nmidzo'ydúnibich yi' jadu'mbi jää co iich anajty nhuimbity ya naax-huiñyb miid iich nDeedy, je Dios Teedy, ymic'ajt y'o'yajt etz miid tük'óciy yi' may'ángeles ajcxy tudägypi.

9

¹ Jadu'n Jesús yjacminañ:

—Janch tiy'ajt jadu'n nej iich miich ajcxy cham nimäy, co nijéjity miich ajcxy huidibi cham ma iich nhuinduu, ca' m'ögaangixy, ixti cooni ajcxy jayijp m'ixipy je Dios y'ané'min etz ymic'ajt.

Co Jesús ñinícx yajtigajch

² Co tuctuyc xii naxy, chi Jesús miid tzooñ Pedro, Santiago etz Juan, e miidpa'ttigiiy ma tük mijcop ma tük it ooy ycixity. E jim copcixy Jesús ñinícx naygojtigajtzni ma Pedro ajcxy yhuinduu. ³ Chi Jesús yhuit oy y'ahuimbity janch poob, e janch adiicxp. E ni pin jadu'n yhuit cayajhüäch janch poob jadu'n nej je' anajty yhuit miidity. ⁴ E chi oy nayguëxiyili ma ajcxy yhuindu Elías etz Moisés. Elías etz Moisés miydacp anajty ajcxy miid Jesús. ⁵ Huin'it Pedro nimay Jesús:

—Huindzin, janch oy jadu'n co iich nyáajity. N'occojyich ajcxy tugig tijcqemey: tük miich mje'; tük Moisés yje'; etz tük Elías yje'.

⁶ Com Pedro, Jacobo etz Juan ooy anajty chigüigixy, paady Pedro ca' anajty nejhuñi ti ycapxyp. ⁷ Tim huin'itiy tük joc yajnüdigoy je' ajcxy, e midooy ajcxy ayuc jocjoty, e je ayuc yminaañ:

—Jada je' iich n'ung, huidibi ooy ndzocypich. Mido'mbic miich ajcxy Jesús y'ayuc.

⁸ E tim huin'itiy Pedro, Jacobo etz Juan ajcxy yuyc'ijxy, e yja'ijxhuidiijty ajcxy, e ca' ni pin ma ocjac'ijxni, jëdalajty Jesús naydügpajc.

⁹⁻¹⁰ Ti anajty choongixy copcixy, e cidacp anajty ajcxy, co Jesús nimay Pedro, Jacobo etz Juan, co ca' huaad yajmiiidmidaaccixy pínjaty huidibi ajcxy anajty ti ijxcixy, ixti cooni iich, je jää huidibi tzoon tza-jpjoty, n'ögibich etz njugypigipyich jadüg'oc. Pedro, Jacobo, etz Juan ca' yjacmiydäg y miid jacpinjaty

huidibí anajty tí íjxcixy. Per ooy ajcxy huinmay etz naymiidmiydáacigíxy miñ xyípy ti Jesú斯 ytijamy co yminañ: "N'ögibich etz njugypigípyich jadüg'oc."

11 Huin'it ajcxy Jesú斯 y'amidooy:

—¿Na'amý co yí escribas yminañ co yi Elías huidibí chinay jecy'ajty jayíjp miinañ ca'ydí je Cristo?

12 Chi Jesú斯 y'adzooy:

—Tiy'ajt jadu'n co miñ jaybety ma Dios ñeey jecy'ajty co Elías yhuimbidípy jacjayíjp ca'ydí je Cristo, e ya'yoyídähuípy huinjemybi tüg'óciy miid Dios ycxípi. E nañ tiy'ajt jadu'n co jaybety ymiñ ma Dios ñeey co je Cristo, je jää huidib tzoon tzajpíjoty, yajnaxañ ayo'n etz tzaachypí etz mayjäy ca' y'ixa'niiby. **13** Iich miich ajcxy nímaayb co je Elías tí je' yhuimbity ya naaxhuiñ, e je mayjäy tí túngíxy miid Elías nej anajty tim tzójcixy. E cuyduñ ajcxy nej jaybety miñ ma Dios ñeey miid Elías ycxípi.

Jesú斯 yajtzögy tüg mutz'anäg huidibí ca'oybi miid

14 Co Jesú斯, Pedro, Jacobo etz Juan yhuimbity ma je jacjadyii Jesú斯 ydiscípulos ajcxy anajty tí yhui'miy, chi ajcxy ijxy mayjäy jühuídity ma Jesú斯 ydiscípulos ajcxy. Etz ijxy ajcxy níjéjity escribas huidibí ayuc tzachyajtzibíyb miid Jesú斯 ydiscípulos ajcxy. **15** E co je mayjäy íjxcixy nejhuiygíxy co Jesú斯 tí yhuimbity anajty, chi mic'amy ajcxy ninicxíy Jesú斯 poyígy, e capxpoocxcixy, e mayje' ajcxy ooy jihuiy huinmay. **16** Chi Jesú斯 y'amidooy je mayjäy, nímay:

—¿Ti ayuc miich ajcxy mdzachayajyomby miid iich ndiscípulos ajcxy?

17 Chi nidüg je jää ajcxy y'adzooy:

—Huindzin, tí nmiidmiñ iich nmang huidibí ymiid ca'oybi, e je ca'oybi tí yaj'umiyii. **18** E janam jadzojc je ca'oybi yajyachyii yajquidyii iich nmang, e oy cäy naaxcixy, e ooy y'aa'opy ypidzímy, e nañ jadu'n oy ytiitz queety etz ñinicx janch ögy yhui'my. Tí nbijctzoyich may'ajt miid miich mdiscípulos ajcxy co huer yajpidzimígy je ca'oybi ma iich nmang, e ca' ajcxy ymadacy nicxíy yajpidzimígy.

19 Jesú斯 nímay je mayjäy:

—Miich ajcxy huidibí jugy'ajtp jadachambi xii tiempo huidibí ca' mijpiädägy Dios y'ayuc, ¿naag xii naag po' iich njac-hui'mmihuibich miid miich ajcxy? ¿Naag xii naag po' n'ocmímectxtuguipich miich ajcxy? Miidmiin yi mmang ya ma iich nhuinduu.

20 Chi ajcxy miidmiñ je pa'mjäy ma Jesú斯 yhuinduu. E co je ca'oybi ijxpaaady Jesú斯, chi mic'amy yajyajch yajquidy je pa'mjäy, e chi oy ciday naaxcixy, e ooy yajch yquidy, yajpidzímy ooy y'aa'opy ma y'ahuac. **21-22** Jesú斯 y'amidooy je pa'mjäy yteedy:

—¿Minaag jímijt cujc yöy maabí mmang ypa'mbety?

Chi je ungeddeedy y'adzooy:

—Ma'xung anajty co pa'mbedyii. Canaag'oc je ca'oybi yajyachyii yajquidyii iich nmang, ixti tí oy ycogidahuíy jíinjoty etz níijoty. Je ca'oybi canaag'oc jayaj'ögy iich nmang. Pen miich miid tzócajt mic'ajt jaydëb xypubedípyich, tun may'ajt pa'ayoogich etz pubéjtich.

23 Chi Jesú斯 y'adzooy nímay je pa'mjäy yteedy:

—Pen miich mibijcpí, ca' ti chípity ma pin mibijcp.

24 Mic'amy je pa'mjäy yteedy mic' ycapxy yminañ:

—Nmibijcyich, pubéjtich nej huaad jacmij nmibicyich.

25 E co Jesús ijxy co nügi mayjäy chach ymiiñ moyigý ma yi', chi ix'ojy je ca'oybi, e yminañ:

—Miich ca'oybi huidib ti yajhui'my jada pi'c'anäg uum etz nat, iich miich yam n'ane'myb: "Pídzim ma yi pa'mjäy, e ca' mjactigihui'py ma yi' yjot yhuinma'ñ jadüg'oc."

26 Jayip je ca'oybi yaaxqueecy janch mic, yajyajch yajquidy je pa'mjäy. Co jadu'n tuñ, chi ypidzimi. Je pa'mjäy oy ñiniiçx yhui'my nej jihuïy ti y'o'cni. Je mayjäy huidibi anajty ajcxy jim huindicxp yminaangixy:

—Ti ayoob y'ögy.

27 Chi Jesús majtz je pa'mjäy yci', e yajpidigý e huin'it je pa'mjäy ytinayigý mic oy.

28 Co Jesús ytigiy ma tüg tijc, chi je' ydiscípulos ajcxy y'amidou ameech, minañ ajcxy:

—¿Na'amy co iich ajcxy ca' ti nmadägyich nej nyajpidzimip iich ajcxy yi ca'oybi?

29 Chi Jesús y'adzooy:

—Yijiibí ca'oybi ca' yi' huaad ypidzimi jadu'ñyi. Hue' janchtiy copicy mibijctzou Dios mictägy, e huin'it ypidzimipy je ca'oybi ma je pa'mjäy. Ca' jac ni nej huaad ypidzimi yí jadu'mbi ca'oybi, jéyi co Dios nmibijctzoohium n'ítim ayuu.

Jesús capxpidzimnip jadüg'oc co y'öga'ñ

30 Chi Jesús miid yi' ydiscípulos ajcxy choñ ma je jimbí it, e yajyöyñajxtay ajcxy Galilea naaxjot. Jesús ca' anajty tzocy co je mayjäy ñejhuïhui'yb ma yi' ñicxy. **31** Com Jesús hue' anajty yaj'ixpicy yi' ydiscípulos ajcxy, co ooy ycopícyty co yi jääy huidibi tzoon tzajpjoty, yajciyegipy ma yi ymidzip, etz yaj'ögiiyb, e co anajty ti y'ögy codugiig xii jadüg'oc yjugypigipy. **32** Jesús ydiscípulos ajcxy ca' huinjihuïy anajty Jesús y'ayuc, e nañ jadu'n tzigiiyb anajty ajcxy co Jesús yaj'óji, paady ca' ajcxy amidoy nej huimbidzimi yijiibí ayuc.

¿Pin je' nügi jacmíjip?

33 E Jesús miid ydiscípulos ajcxy oyjäty jim Capernaum. Co ajcxy ytijctigiy, chi Jesús yaj'amidoy ydiscípulos ajcxy, nimay:

—¿Ti ayuc miich ajcxy naymiidmiydáacigixy jim ma anajty mdüyöygixy?

34 Per amonday ajcxy, com jégixpi co anajty ajcxy ooy ti ñaymiidmiydáacigixy tüyöyjoty co pin jada' ajcxy nidügti ocjaccopícyip.

35 Huin'it Jesús y'ixtacy, e chi mijhuoy je nimajmetzpi ydiscípulos ajcxy, chi ajcxy nimay:

—Pin nayyajnaxaanip mij, huen ity nej jihuïy ca' ytiijity e huen capxmidoy ymigügti.

36 Chi Jesús tzenigý tüg pi'c'anäg, e chi pidacy cujc'amy ma yi' ydiscípulos ajcxy. Chi tzenigý jadüg'oc, e nimay ajcxy:

37 —Pin cöbjic tügpajc pi'c'anäg jadu'n nej jada pi'c'anäg miid iich nxii yciipi, iich yi' anajty ti xycöbicyich, e pin iich xycöbícpich, ca nan iich anajty naydügajc ti xycöbíjcyich, nañ jadu'n anajty ti cöbicy huidi ti xyquejxich.

Pin iich ajt xycamidzip'ájtí, iich ajt je' miid y'ity

38 Juan Jesús nimay:

—Huindzin, ti iich ajcxy n'iijxpaady tūg jāy co ca'oybi yajpidzimy miid miich mxii, e ti ngapx'aducyich miid co ca' yi' iich ayt xypahuidítim.

³⁹ Per Jesúus yminañ:

—Ca' mgapx'adugipy yi' jadu'mbi jāy, com huenpíniity huidibí mijhuinma'ñ tumb miid iich nxii, ca' yi' jibic xyñigapxich. ⁴⁰ Com yi' huidibí ayt ca' xymidzip'ájtim, yi' yi' miid iich ayt nbidzimim. ⁴¹ Janch janch iich miich ajcxy jadu'n nimäy co huenpinjäy huidibí ixipy miich ajcxy xyajnií'uucp tūg vaso nii miid co miich ajcxy ti mmijnicxpety je Cristo, yi' jadu'mbi jāy ypadamy yi' y'oy'ájtin ma Dios.

Je huidibi ooy ycojotmáity co nicxy nbocycähuiim

⁴² Huenpíniity huidibí jibic-huinma'ñ mibidzimb, e yajpocycäy yi' jadu'mbi pi'ctjc huidibí ajcxy xymijnicxpetylch, jac'oy ixipy co yi' jadu'mbi jāy ytímyñayyajyöcxodzíyi tūg paandzaa etz ñayñajtzibihuiiyb meyjyoty. ⁴³ Pen miich mgi' xyajtundigoyamb jac'oy co mdim'ixpuxipy, com jac'oy co mdigihuiipy ma yi' jugy'ájtin huinixiibí cíduc, ca'ydi co Dios xypidägip miid metz mgi' jiiby jiinjoty ca'oydactuuby, ma yi' jiin ni camina ycapich. ⁴⁴ Jiiby ca'oydactuuby yi' ucxyting ca' y'ögy etz ni jiin ycapich nicaminaaxii. ⁴⁵ E pen miich yi' mdecy xajpocycähuiamb, ipxux, com jac'oy co mdigihuiip ma yi' jugy'ájtin huinixiibí tecytuc ca'ydi co mdigihuiip miid metz mdecy jiiby ca'oydactuuby, ma yi' jiin ni camina ycapich. ⁴⁶ Jiiby ca'oydactuuby yi' ucxyting ca' y'ögy etz ni jiin ycapich ni caminaxii. ⁴⁷ E pen yi' mhuiin tūg xajpocycähuiamb, tim yajpidzim, jac'oy yi' co mdigihuiip ma yi' Dios y'anemdac miid tūgpajc mhuiin, ca'ydi co mdigihuiip ca'oydactuuby miid metz mhuiin. ⁴⁸ Ma yi' ucxyting ni caminaxii yca'ögy etz yi' jiin ni caminaxii ycapich, ⁴⁹ e ma nidüg'öcwy ñi'cägooda'ñi jiin xut yi' nej jääy tzüch caan xiduy. ⁵⁰ Yi caan ooy yi' y'öyity, pen ymiiid xücx'ájtin. Co je caan ytigoy yxücx'ájtin, ca' ji ni ti huidibí jéb miid nyajxücx'íyim. Miid'ájtcix iich n'ayuc ma mjot mhuinma'ñ, jadu'n iich n'ayuc nipaady nej caan, e tzina' miich ajcxy jotecujc miid mmigügtijc nidüg'nidüg.

10

Jesúus yaj'ixpicy miid co jāy ytöxyjc ixmach

¹ Chi Jesúus chooñ jim Capernaum, nicxy jím Judea ñaaxjot ma je it lugár Jordán mijnií nüanax xii ypidzimy'amy. E mayjäy ooy ñayyöymujci ma Jesúus anajty yajpaady. E Jesúus yaj'ixpicy je mayjäy jadu'n nej anajty yaj'ixpicy'adyyi. ² Chi niijéjity fariseos ajcxy ñicxy ma Jesúus anajty yajpaady. Hue' ajcxy yhuinma'ñ pidaaccixy co anajty Jesúus tzu'ixaangixy. Chi ajcxy y'amidooy, pen huaad tūg yëydijc ixmach ytöxyjc. ³ Chi Jesúus y'adzooy, yminañ:

—¿Nej Moisés yminañ ma yi' ycötújcin ñecy?

⁴ Chi je fariseos ajcxy Jesúus y'adzooy:

—Moisés cötújcin yecy co tūg yëydijc jéb huaad ixmach ytöxyjc, e möhuipy ñinecy ñidiy'ajt co nej ñay'ixmájtzigixy, e jadu'n anajty ti' y'oyiy nej jéb yi' ytöxyjc ixmach.

⁵ Chi Jesúus yminañ:

—Moisés cojaay jada ycötújcin miid miich ajcxy yciipi, co ooy miich ajcxy mdzachcapxycömidadaccixy ca' mgapxymidohuaangixy Dios. ⁶ Per co je

naaxhuiñbi chondacy, co Dios ogan yajcoy tüg'óciy tijaty huidi ji'ajtp, chi Dios yajcoy yéydič etz töxyjäy. ⁷ E je yéydič ixmadziþy ytaþ yteedy etz pudigihuiþy yi ytöxyiþc. ⁸ E je yéydič etz ytöxyiþc tú'ciy idaangixy. Paady je yéydič tügmucy yaþpaady miid ytöxyiþc. ⁹ Com yi huidibí Dios ti huijtzmucy, ca' ni piñ huaad huijtzhuäg.

¹⁰ Co Jesúś miid ydiscípulos ajcxy yhuimbijt ma anajty ti yjättáccixy, chi Jesúś ydiscípulos ajcxy yajtihuimbijtcixy je ayuc huidibí anajty ti yaj'ixpicy ma je piþcin. ¹¹ Chi Jesúś yminañ:

—Je yéydič huidibí ti ixmach yi ytöxyiþc, e picy miid huingbi, hue' yi' anajty ymidundigooyb yi ytöxyiþc huidibí miid jayip ypijcy. ¹² Nañ tim jadu'n co tüg töxyjäy ixmach je yéydič huidibí miid ti ypic yajip, e ypijctigach miid huingbi yéydič, hue' ymidundigooyb je yéydič huidibí miid ti ypic yajip.

Jesúś conucxy pi'ctiç

¹³ Je huin'it tiempo jay ajcxy miid miñ pi'ctiç ma Jesúś, jaydëb cïñixajy etz conuuçxip. Co Jesúś ydiscípulos ajcxy jadu'n ijxy co jay ajcxy nimijhuäg Jesúś miid ajcxy ypi'c'ung, chi je' ydiscípulos ajcxy ix'ojy je jay ajcxy. ¹⁴ Co Jesúś jadu'n ijxy nejhuiÿ nej yi' ydiscípulos ajcxy y'iðlich, chi ojy ajcxy, yminañ:

—Ooy y'óity co je pi'ctiç ajcxy xyñimijhuägich, ca' miich ajcxy mgapx'aducy. Com yi jay ajcxy huidibí yajpatp ma Dios y'ané'min, jadu'n ajcxy nipaady nej pi'ctiç. ¹⁵ Janch iich miich ajcxy nimäy co piñjaty huidibí ca' cöbiga'ñ Dios y'ané'min, jadu'n nej pi'ctiç cöbíjccixy Dios y'ané'min, hue' yi jadu'mbi jay ajcxy ca' ytigihua'ñ ma yi Dios y'it lugar.

¹⁶ Chi Jesúś aminenmujctay je pi'ctiç ajcxy, e chi cïñixajiy etz conuuçxcixy.

Tüg mutz'anäg comeeñybí ymiydägy miid Jesúś

¹⁷ Co Jesúś chooñ jadüg'oc, chi ñimiini poyigü tüg yéydič, ycojxtinay'ahuíy ma Jesúś yhuinduu, e yminañ:

—Miich, oybi Huindzin, ðti huaad nduniþyich jígix jëbi nbadiþyich jugy'ájtìn huidibi ca' ycixipy ytigoyip?

¹⁸ Chi Jesúś yminañ:

—¿Na'amy co xyñimäyich co oy huindzin iich? Dios tügpajc óyip, ca' jac ni piñ. ¹⁹ Miich mnejhuiþb Dios ycotújicn huidibí jadu'n minaam: “Ca' mmigapxtigoyip töxyjäydič; ca' mjäyyaj'ögip; ca' mmeedziþ; ca' m'iendaacip; ca' piñ mhuin'iiñip; etz myajmij'adip mdaj mdeedy.”

²⁰ Chi je jay Jesúś nimay:

—Huindzin, ti nguydundäyich jadayaab cötújicn ajcxy maabi iich nbi'c'atyich.

²¹ Chi Jesúś huindicxpejty je yéydič miid tzójicn jihuiÿin, e chi nimay:

—Per jactigoy'ijtni jadügnax. Niçx toog tüg'óciy huidijaty miich mmiiđ, etz mo' yi ayoobtiç. Co jadu'n mdunipy, chi mbaadipy oy'ájtìn jiiby tzajpjoty. Co jadu'n mdoootähuiþy tijaty miich miid, chi minip jadüg'oc ma nyajpaadyiç, e xypanícxibich, e mnaybidägiþb cixyjot huinjot oy nej mdimyjadipy miid iich ycixpi.

²² Co jadu'n je yéydič midoy nej anajty Jesúś ti ñimäyii, chi yhui'my taj may e co ñicxni, chi ooy ytaþ ymay, com hue' je' anajty ooy ycomeeñity.

²³ Co Jesúś jadu'n ijxy co je comeeñybí taj may yhuimbijtni, chi huindicxpejty je ydiscípulos ajcxy huidibí tinaayb jühuüdity ma yi', e yminañ:

—Ooy chachtzípity co tüg comeeñybí ytigihuiþy ma Dios y'it lugar.

24 Jesúś ydiscípulos ajcxy ooy tzachhuinmay'ahuidity miid jada ayuc nej Jesúś anajty ti ymina'ñ. Paady Jesúś yjacminañ jadüg'oc:

—Miich ajcxy migügtijc huidibi ooy ndzocycich, ooy chachtzípity co ytigihuip ma Dios y'ane'mdac tüt comeeñyjäy huidibi tzachnijot'ajt ycomeeñ'adii. **25** Niigi chípity co tüt comeeñ jäy ytigihuip ma Dios y'ane'my, ca'ydi co tüt camello ñaxipy ma tüt xu'ñ'ijs yxutity.

26 Co jadu'n ajcxy midoy nej Jesúś yminañ, chi ooy ajcxy yhuinmay'ahuidity, e nayñimáayigixy miñ xyipy:

—Pen janch tiy'ajt jadu'n, ɿpiñjäy jada' huaad jëb y'alma ñüdzögipy?

27 Je huidibi jäy ajcxy ca' ni minaxii huaad ca' yaj'oyiy, Dios yi' yaj'oyihuip, com miid Dios ca' yi' ni ti chípity.

28 Chi Pedro yminañ:

—Huindzin, occuendtun, iich ajcxy ti n'ixmajztäyich tüt'óciy tijaty anajty nmiidich, e iich ajcxy nbanicxpich miich.

29-30 Chi Jesúś y'adzooy, minañ:

—Janch tiy'ajt nej iich miich ajcxy nimäy co huenpínity huidibi miid iich ycxipi ti ixmach ytic, ti ixmach y'uch ymigüg ajcxy etz ytaf yteedy, etz ytöxyjc, etz y'ung ajcxy, etz nañ jadu'n ti ixmach ycam iich ycxipi, etz iich n'ayucich etz miid Dios ytiy'ajt ycxipi, yi' ypadamy niigi oy'ájtin ya naaxhuiñ, ixti ypadamy migo'px jadu'ñiyi ytic ajcxy, y'uch ajcxy, ytaf ajcxy, y'ung ajcxy, etz ypadamy niigi ymij cam, miid tzaachypi miid ayo'n miid iich n'ayuc ycxipi. Etz nañ jadu'n ma je xii tiempo huidibi mimbi cidacpi ypadamy jugy'ájtin huidibi ca' ycxipy ytigopy. **31** Ji yajpaady ya naaxhuiñ nijéjity jäy huidibi cömay ijtp, e co yjäty ajcxy tzajpjoty, chi ca' ajcxy cömay ida'ñ. Nañ jadu'n ji yajpaady ya naaxhuiñ nijéjity huidibi ca' cömay y'ity, e co ajcxy yjädipy tzajpjoty, chi jiiby ajcxy cömay y'idiipy.

Jadüg'oc Jesúś capxpídzimníp co y'ögañ

32 Jesúś miid ydiscípulos tüyüp anajty ajcxy, hue' anajty ypättigüygixy jim Jerusalén. Jesúś jayijp anajty ñicxy, e je' ydiscípulos ajcxy etz nañ jadu'n mayjäy panicxy anajty ajcxy Jesúś. Je Jesúś ydiscípulos ajcxy ooy chachhuinmay'ahuidijtcixy, e jacjadyii jäy huidibi anajty ypanicxy Jesúś ooy ajcxy chigüygixy. Chi Jesúś huodzoon abicy je majmetzpi ajcxy, e yajmiidmiydactay je' ajcxy jadu'n nej ytuna'ñyii yjada'ñyii jim Jerusalén co anajty ajcxy jim yja'tcixy. **33** Jesúś je nimajmetzpi nimay:

—Miich ajcxy m'ijxpy mnejhuiyb co nñicxim cham jim Jerusalén. E jim Jerusalén, iich je jääy huidibi tzoon tzajpjoty, nyajciyega'ñich mach ma yi Teedy mijitungmiidpi, etz ma yi esribas ajcxy. E chi ajcxy ane'min pidäga'ñ co huen xyaj'óciich. Nañ jadu'n xcyiyeagaangixich mach ma yi' ajcxy huidibi ca' yjudiojäity. **34** Yi' ajcxy xyñixipy xyajxiçibyich, xyhuobiçipich ajcxy miid coochac, xyhuindzuj xyjijptzújibich ajcxy, e xyaj'ögiçibich ajcxy. Codugiig xii maabi anajty xyaj'öccixyich, chi njugypigipich jadüg'oc.

Jacobo etz Juan pijctzóogixy tüt may'ajt

35 Huin'it Jacobo etz Juan, yi Zebedeo ajcxy ymang, nimijhuägy Jesúś, nimay:

—Huindzin, ndzojcpich ajcxy co mdunipy may'ajt jadu'n nej yam nimaaygixy.

36 E Jesúś yminañ:

—¿Ti mdzojcpich co ndunipich miid miich ajcxy ycxipi?

37 Chi ajcxy yminañ:

—Tun may'ajt co anajty mbaady yi m'ané'min etz m'oy'ájtin, xymöhuibich yi miij tung ma m'ané'min jaydëb n'iñähuibich ma miich mmijc. Nidügti iich ajcxy n'iñähuipy a'oy'amy ma miich etz jadüg anajty'amy.

38 Chi Jesús nimay Jacobo etz Juan:

—Ca' miich ajcxy mnejhuÿ ti ti mbijctzoogixy. ¿Nej myajnaxamyb miich ajcxy je tzaachypí ayo'n huidibi nyajnaxaamybich, jadu'n nej jihiÿ m'üga'ñ ajcxy iich n'ügy e mbaada'ñ ajcxy iich nnibéjtin?

39 Jacobo etz Juan y'adzooy:

—Iich ajcxy nmimadägibich minaxipyich nyajnaxipyich ajcxy yi tzaachypí huidibi mmínaxamyb myajnaxamyb.

Chi Jesús yminañ:

—Janch tiy'ajt jadu'n nej miich ajcxy mina'ñ co mmínaxaangixy myajnaxaangixy yi tzaachypí jadu'n nej iich nmínaxaamyich nyajnaxaamyich yi tzaachypí, tim jadu'n nej jihiÿ m'ügaangixy iich n'ügy, e mbadaangixy iich nnibéjtin. **40** Per ca' iich cötújicin nmíididyich co iich miich ajcxy nbidägipy tungmiid, co myajpaadip tûg ma iich nmijc a'oy'amy, e jadüg anajty'amy. Hue' janchtiy Dios Teedy ymíid ni'ixi' pinjaty ti huin'ixy jaydëb yajniçxip je mijtung ma iich n'ané'min.

41 Co je jacjadyii Jesús ydiscípulos ajcxy nejhuiÿ jadu'n nej Jacobo etz Juan may'ajt pijectoy ma Jesús, chi ajcxy ooy mijotmäty Jacobo etz Juan. **42** Per Jesús huomiñ yi jacjadyii ydiscípulos ajcxy, e yminañ:

—Jadu'n nej miich ajcxy mnejhuiÿgixy, yi jääj ajcxy huidibi mijtungmiid ma je maybi naax cajp, mic ajcxy ane'my je naax cajp. Nañ jadu'n yi' ajcxy huidibi mic'ajt miid ma je maybi naax cajp, mic ajcxy ane'my je jääj ajcxy. **43** Per miich ajcxy ca' mjadú'nty nej mijtungmiidpi ma je maybi naax cajp. Pinjaty ma miich ajcxy mijtung yajnicxaamb, copicy ñaybidägiÿb nej tûg tumbi. **44** Pinjaty miich ajcxy huidibi nigohuajc'ajtp, copicy ñaybidägiÿb nej tûg tumbi. **45** Com iich nañ jadu'n, je jääj huidibi tzoon tzajpjoty, ti nmiiñich ya naaxhuiñ jaydëb nbubedipyich yi mayjäy ajcxy, e ca' nan yi mayjäy iich xypubedipy. Ti nmiiñich jaydëb nyegipyich njugy'ájtin ma yi o'cin. E co jadu'n nyegipyich njugy'ájtin ma yi o'cin, chi ngohua'na'ñich yi jääj ajcxy y'alma.

Jesús yajtzögy Bartimeo huidi anajty huintzi

46 Chi oy jätty Jesús miid ydiscípulos ajcxy jim Jericó. E co Jesús tzooñ Jericó ytübjicy jadüg'oc, chi yi' ydiscípulos ajcxy etz janch mayjäy ñíçxcixy anajty miid Jesús. Co ajcxy ycajp pidzimy, chi tüba'ay anajty yajpaady tûg huintzpi huidibi limosna anajty ypijctzoob jabom jabom. Hue' anajty yxii Bartimeo, e Timeo anajty xiijity yi' yteedy. **47** Co Bartimeo nejhuiÿ co Jesús je Nazaretpi najxp anajty ma je tü'aa, chi mic yaaxqueegy yminañ:

—Jesús, David y'ap y'oc, tun may'ajt iich pa'ayoog.

48 Chi je mayjäy ajcxy ooy je huintzpi, nimay ajcxy co huen amoñ. Per je huintzpi nügi yminan'idich:

—Miich, David y'ap y'oc, tun may'ajt iich pa'ayoog.

49 Chi Jesús ytinayxijpy, e yminañ:

—Huomiingix yi huintzpi.

Chi je jääj ajcxy oy yajtzooongixy je huintzpi, nimaaygixy:

—Jotcugi', e pidig, com Jesús xyaaxtoob.

50 Chi mic'amy je huintzpi, najtz'oxiÿ je ñibe'ñ, chi ypidigy, e ninicxy Jesús.

51 Chi Jesús je huintzpi y'amidooy:

—¿Ti mdzojcpy ndunipyich miid miich yciixpi?
 Chi je huintzpi yminañ:
 —Huindzin, ndzójcpyich co xyajhuindicxigibich.
52 Chi Jesús je huintzpi nimay:
 —Jéb mnicxy ma mdijc. Com ti xymibicyich, paady ti mhuindicxigy.
 Tim huin'it je huintzpi yhuin'oyiiy, e yhuindicxigy, e panicxy Jesús co ytübíjcy jadüg'oc.

11

Jesús ytigiíy jim Jerusalén

1 Co Jesús etz je mayjäy oyjá'tcixy huingon ma je Jerusalén cajp ma yajpaady mejtz mutz cajp huidi xiiipy Betfagé etz Betania, huingon ma je cop huidibi xiiip Olivos, chi Jesús quejxy metz ydiscípulos huen níçxy jaijip.

2 Jesús nimay je metzpi ydiscípulos:

—Níçx miich ajcxy ma yijimbi cajp huingonbi. Co jím mjädipy, chi mic'amy mbaadip tûg burro ycoxóchity huidibi ca' pin yaj'iñayñi chambaad. Coguejtuutcix je burro e yajmiingix ya ma iich. **3** Pen jím pinjaty xy'amidoogixy: “¿Na'amy co mmidzonaangixy yi burro?” Chi miich ajcxy mnimähuiipy: “Je Huindzin (Jesús) yajtunamyb tzojc, e yajhuimbadamy mic'amy.”

4 Chi je metzpi ydiscípulos níçxy ma je cajp huingonbi, e oypaatcixy tûg burro ycoxóchity huingon ma tûg tijc'aguu. Chi ajcxy coguejtuuty je burro.

5 Ycoguejtuutyp anajty ajcxy je burro co nijéjity jääy jím huingon yminañ:

—¿Ti mdungixyp? ¿Na'amy co mgoguejtuutcixy yi burro?

6 Chi je metzpi Jesús ydiscípulos je jääy ajcxy yajmíidmiydacy Jesús y'ayuc nej anajty ti nímayii. Je jääy ajcxy yminaangixy co jéb yajnícxciyx je burro.

7 Mic'amy ajcxy mija'ty je burro ma Jesús yajpaady. Je Jesús ydiscípulos ajcxy jiibeñ je burro ajcxy miid yjocxhuit, chi Jesús yaj'iñay je burro. **8** Mayjäy ajcxy ooy yéby yhuit tûgujc ma Jesús anajty ñaxa'ñi, e jacjadyii jääy pujxy ajcxy quipy'aacx, e pidaaccixy tûgujc.

9 Je mayjäy huidibi anajty ajcxy níçxp jayijp etz axam ma Jesús, chi ajcxy ytigiíy capxp mic, yminaangixy:

—¡Hosana! ¡Gloria a Dios, ooy ycolmáity Dios! Huen capxpaady y'idipy jada yéydiyc huidibi mimb miid yi nHuindzin Dios yxii etz ymic'ajt. **10** Huen capxpaady y'idipy je ané'min huidibi jada Jesús yajtzondacp cham. Jada je' je ané'min huidibi nmij'ap nmijiteedy David anajty ymic'ajt. Hosana, huen je tzajpjoty tzinaayb ajcxy iibaatcixy capxpaatcixy jada mij'anembi.

11 E jadu'nyi Jesús ycajptigiíy jim Jerusalén, e ytigiíy tigoty ma Dios ytijc. Co huindicxtay tûg'óciy tijaty jiiby tzajtigoty, chi chooñ jiiby, e níçxy jím ma je cajp huidibi yxii Betania. Chi Jesús je majmetz ydiscípulos ajcxy miidnícxy.

Jesús capxpoc y higuéri ca'pi anajty ytíim

12 Je com jabom co ajcxy chooñ jím Betania, chi Jesús yuböccooti. **13** Chi Jesús ijxpaty jiguëgy tûg higuéri ooy anajty yco'aayity. Chi Jesús níçxy ma je higuéri yajpaady,ixa'ñ pen ymic'ajt. Co Jesús ymech ma je higuéri, chi ijxy co je higuéri ca' anajty ytíim miidity, jéyi miidity anajty y'aay, com ca' anajty ni tiempity mina higo ytíim'aty. **14** Chi Jesús migapxy je higuéri nimay:

—Jadu'n nej tiempo yjacnicxní, ni pin cajacpaadipy higo tiim ma miich.

Chi Jesús ydiscípulos ajcxy midoy nej Jesús nimay je higuéri.

Jesús quejxp idzimday ajuyb adooci pi ma Dios ytijc

¹⁵ Co ajcxy oy yjädy jim Jerusalén, co Jesús ytigiy jadüg'oc jiiby ma Dios ytijc, chi Jesús yajpidzimday je ajuuybi adoocpi ajcxy jiiby tzajptigoty. Chi Jesús tijhuimbijtay je mesa ajcxy me je meeñ yajhuäcxpi ytuñ ajcxy. Nañ jadu'n tijhuimbijtay je jääj ajcxy iñaybejt huidibi muuxy toocp. ¹⁶ Jesús ca' anajty tzocy co piñjaty midigihuipy juydoogy ma Dios ytijc. ¹⁷ Jesús yaj'ixpijcpv anajty je mayjää, e yminañ:

—Ma Dios y'ayuc necy Dios jadu'n yminañ: “Iich ndijc hue' je' tzajpcapx-capxtac ma tüg'óciy jääj ajcxy chooñ ma nidiüg'óciy naax cajp ymiingixy Dios ojadajtp”, per miich ajcxy hue' yi' mhuañ meetzpitiç.

¹⁸ Co ajcxy je teedy mijtungmiidpi etz je esribas nejhuiy nej anajty Jesús ti y'dich jiiby ma Dios ytijc, chi ajcxy ooy ijxtaaygixy nej ajcxy jëb yaj'ögipy Jesús. Per ca' ajcxy yhuinma'fýbaady miç'amay nej yaj'ögipy, tzigiib ajcxy miid je mayjää com je mayjää ooy tzachjhuiy huinmay jadu'n nej Jesús yaj'ixpijcgixy. ¹⁹ Co oycoodziiyñi, chi Jesús ycajppidzimy.

Je higueri ytützni

²⁰ Je com jabom Jesús miid ydiscípulos ajcxy najxp anajty tim jopyñi ma je higueri anajty ytinäy. E je higueri ti anajty ytützni mabaad ytictz. ²¹ Huin'it Pedro jäymejtzcooty nej Jesús nimay je higueri, chi Pedro Jesús nimay:

—Huindzin, ix jada higueri huidibi ixiy mgapxpojc, ti yi' ytich.

²² Chi Jesús Pedro nimay:

—Mibic yi Dios. ²³ Janch iich miich ajcxy nimäy, co ixiyipy pin migapxy jada huingonbi cop, e nimäy ixiyipy: “Miich cop pidig, e niçx cidäg mejyjoty”, pen ca' ti mijotmetzciy, e mibicy co jadaanip nej yi' ti ane'my je cop, chi jadu'n ytuniib yjadiiyb. ²⁴ Paady iich miich ajcxy nimäy co tüg'óciy tijaty miich ajcxy mbijctzooyb ma Dios, chi Dios xymöhuipy ajcxy huidibi ti mbijctzoogixy. Pen janch miich ajcxy mibicy co Dios ti xymooygixy ajcxy je huidibi ti mbijctzooyb. ²⁵ Co miich ajcxy mgapxtaaccixy, pen ca' oy m'ity ajcxy miid tüg jääj, huinmecxix yi mmidzip tim jayip, jigix jëbi Dios Teedy huidibi jiiby tzajpjoty xyhuinmecxip miich ajcxy ma ti mdundigooygixy. ²⁶ Pen ca' miich ajcxy muuinmecxy yi mmidzip huidibi ti xymidundigooygixy, ca' miich ajcxy xyhuinmecxañ Dios Teedy huidibi yajpatp tzajpjoty.

Jesús je' ycötújcin

²⁷⁻²⁸ Je huin'it tiempo Jesús miid je' ydiscípulos ajcxy yhuimbijtay jim Jerusalén. E co Jesús anajty yhuidity tzajtigoty, chi nijëjity huindzindijc huidibi nigohuajc'ajtjy anajty je teedytjic etz esribas ajcxy huidibi nüjayduutpi Dios necy, nimiñ ajcxy Jesús, e yminañ ajcxy:

—¿Pin cötújcin ti xymöy huidibi ti mduñ ya tzajtigoty? ¿Ma cötújcin ti mbaady co jëb m'anem'ya tzajtigoty?

²⁹⁻³⁰ Chi Jesús yminañ:

—Iich miich ajcxy nañ jadu'n nyaj'amidohuamyb tüg ayuc. E pen mni'adzooyb ajcxy, huin'it ajcxy nyajnimähuipy ma iich ti nbaady yi miç'ajt etz yi cötújcin, co jadu'n nduñich jiiby tigoty ma Dios ytijc. ¿Pin yajniibjc Juan, je Bautista, co huen jääj yajniibety? ¿Dios, o naaxhuiñjäy? Adzoogich ajcxy.

³¹ Chi ajcxy ytigiiy huinmay'ahuidijtpi, ñayñimáayigixy miñ xyipy:

—Pen minaanim co Dios tzajpjotypi ti yajniibicy Juan, chi Jesús xyñimáayimipy: “¿Nej co ca' miich ajcxy mibijcy Juan y'ayuc?” ³² Nañ ni ca' jëbi iich ayt nminaanim co jääj ajcxy ti quejxy Juan.

Com chigiiyb anajty jay com ñejhuiyb anajty ajcxy co Juan je Bautista Dios anajty tyi'ajt ymiid. ³³ Chi ajcxy Jesùs nimay:

—Ca' iich ajcxy nejhuiy pin ti yajnibicy Juan.

Chi Jesùs yminañ:

—Iich nañ jadu'n ca' nnigapxa'ñich pin ti xycötujcmöyich co jëb nduñich huïdibi ndumybich.

12

Je naymidúniptijc jibicjäybí ajcxy y'ijxpejt

¹ Je huin'it xií Jesùs jacmigapxy je mayjäy miid jihuimbit ayuc, yminañ:

—Ji yajpaady tûg yëydijc huïdibi camuuxy ti cojy ma ycam, e ti co'aguemey je camuuxy cam, e yaj'oyiÿ tûgi tang ma huinmicxa'ñ je camuuxy. Nañ jadu'n je yëydijc tûg poch yajpidig y ma ycamuuxy yaj'ixihua'ñ co cuent'aty. Co anajty ti ni'ixidäy ti a'ixidäy, chi ycamuuxy cam yejcy ajuydcury ma nijëjity tumbidijc. Chi chooñ viaje tumbi jiiguëgy it. ² Je huin'it tiempo co yhuaad'ajtni je cosechi, chi je cogam quejxy tûg ytumbi jim ma je' ycam yajpaady, co hueen je tumbidijc yéccixy je cosechi, jadu'n nej anajty ti ycapxytuñ miid je' ajcxy. ³ Chi je cam tumbidijc ajcxy majch je cogam yquexyöyp, chi huinhuojoyji phuojpy ajcxy. Chi ajcxy quejxhuimbijty jadu'ñyi, ni ti ajcxy camoy. ⁴ Chi je cogam quejxy jadüg ytumbi ma je ycam yajpaady. Chi tumbidijc ajcxy tzaagäch je mìmetzpi quexyöyp etz yajtzachiy ajcxy ma ycohuajc, chi ajcxy ooy ojy oyñinej. ⁵ Chi je cogam jacquejxy jadüg ytumbi e ajcxy tumbidijc yaj'o'cy je midugüigpi quexyöpy. Chi je cogam jac tim quejxy jadyii ytumbi. Chi je tumbidijc ajcxy je cogam ytumbi huinhuojojpi jiiphuojojpi nijëjity, e nijëjity ajcxy yaj'o'cy.

⁶ Je cogam ymiid anajty tûgpajc ymang huïdibi anajty ooy tzoc yihuiy. Je' oy quejxcogixiÿ ma je ycam yajpaady. Je cogam huinmay jadu'n co je tumbidijc ajcxy yajmij'adiiyb je' ymang. ⁷ Chi je tumbidijc ajcxy ñayñimaayi miñ xyipy: "Jada yëydijc je cogam jada ymang huïdibi jë'adaanip je yteedy ypidägy. Tzoc yaj'o'cim, e jadu'n je cam një'ajtim." ⁸ E jadu'n ajcxy majch je cogam ymang yaj'o'gy ajcxy. Chi ajcxy yajpidzimy camjoty, e jibijptacy agajjixci'py.

⁹ Co Jesùs jadu'n miydaactay je jihuimbit ayuc, chi yminañ:

—Ti ytunamyb je cogam miid je tumbidijc ajcxy? Hue' min ci'm ma je' ycam, e yaj'octähuipy je tumbidijc ajcxy huïdibi tundigoy. E yegipy pijctzoy je' ycam miid huingbi jay ajcxy.

¹⁰ ¿Nej ca'ní miich ajcxy mgapxy yi Dios fiacy ma jadu'n yminañ?

Je yëydijc huïdibi je jay ajcxy ca' anajty tzoc, Dios ti pidägy mij'anembi.

Tim jadu'n nipaady nej tzaa oyjatypi huïdibi je pojtzpidijc ca' ajcxy yajtuna'ñ, e je' oy ti yhui'mni ma anajty yjaccopícity.

¹¹ Jada tung je Huindzin Dios ti tuñ, e ooy oy n'íxim njaygidaacim.

¹² E huin'it je judíojäy ajcxy ytungmiidpi ooy jamadzaañ anajty Jesùs, com ñejhuiyb anajty ajcxy co Jesùs ñigapxyii yi' ajcxy. Com tzigiiyb anajty ajcxy miid je mayjäy, chi ajcxy tim huinyyöducy, chi ñíxcixni.

Yajnidiiygixy pen jëbi cogüéjtin yajyeacy o pen ca'

¹³ Jac'axam je judíojäy ajcxy ytungmiidpi quejxy ajcxy ma Jesùs yajpaady mejtzpicy ixpcityijc. Tûgpicy anajty ñaygomájtzigixy miid yi fariseos ajcxy, etz jadügpicy ma je rey Herodes. Hue' anajty ajcxy huinma'ñ ixtaayb nej ajcxy

ocxiihuipy Jesús. ¹⁴ Jada mejtzpicipi xpicytjc ñicxy ajcxy ma Jesús, e yminañ ajcxy:

—Huindzin, iich ajcxy nejhuiyb co myaj'ixpijcy je tiy'ajt, ca' jää mdzigiÿ, com ca' huin'ijxpety myaj'ixpicy. Tú'ciy miich mduñ miid mic jää, miid comeenÿjää, etz miid ayoob jää. Tudägy jää ajcxy myaj'ixpicy jadu'n nej huaad ajcxy cuych이나aygixy Dios ytiy'ajt. Nejhuihuaambybich ajcxy nej miich yaj'ixpijcy je mayjää. ¹⁵ Nej tundigooym miid yi Dios ycötüjcín co nmigüéjtím César, je romano jää miij'ane'mbi, o ca'ji? ¹⁶ Nej jëb nmigüéjtím, o ca'ji?

¹⁵ Per Jesús ñejhuiyb anajty ajcxy yjibic-huinmañ, e chi ajcxy nimay:

—¹⁶ Na'amy co miich ajcxy xyjot'ixy xyhuinmañ'íxyich? Yajmiingix tûg meeñ jigix n'oc'ixipiyich.

¹⁶ Chi ajcxy mimiñ tûg meeñ e co Jesús ijxy je meeñ, chi yminañ:

—¹⁷ Pin' y'ahuanax etz pin yxiij tp ma jada meeñ?

Chi ajcxy y'adzooy:

—Hue' yi' César.

¹⁷ Chi Jesús yminañ:

—Mo' je César huidibi yi' yjë'ajtpy, e mo' Dios huidibi Dios yjë'ajtpy.

Chi ajcxy ooy jihiuy huinmay jadu'n nej anajty Jesús ti y'adzooy.

Yajnidiygixy pen je tiibi öccixy jugypigipiy jadiug'oc

¹⁸ Je huin'it tiempo nijëjity saduceos ajcxy ymiñ ma Jesús. Yi saduceos ajcxy yminaangixy co ca' pin yjugypigañ tiibi y'o'ccixy. ¹⁹ Chi je saduceos ajcxy Jesús nimay:

—Huindzin, Moisés jayhui'my je cötüjcín co tûg yëydiyc y'ögy, e co'ögy yhui'my je ytoxyijc e ca'ni ytoxyijc ung'ixy. Pues copicy je co'ögy ytoxyjää ypigipiy miid ña'y y'uch yëydiycpi jigix jëbi je töxyjää y'ung'ixipy huidibi hui'mihuij jadu'n nej codijc cobidägy ma je yteedy y'ajch ypidägy. ²⁰ Pues jim ma tûg cajp anajty chinäy huixtujc yëydiyc tûg que'x. Je ungoob ypijcy, e chi ix'o'cy ytoxyijc, e ca' ni tûg y'ung yajhui'my. ²¹ Je mîmetzpi yëydiyc ypijcy miid je co'ögytöxyjää, e nañ jadu'n ix'o'cy ytoxyijc e ca' ni tûg ung yajhui'my. E nañ jadu'n je midugiippi miid ypijcy je töxyjää, e nañ jadu'n ix'o'cy je ytoxyijc, e ca' ni tûg y'ung yajhui'my. ²² E jadu'n oytuñyiij yjadyii miid je töxyjää co ti anajty miiddzinay abidzimdäy je nihuixtujcpi yëydiyc tûg que'xpi. E je nihuixtujcpi ix'o'cy ajcxy je töxyjää, e ca' ni tûg y'ung ajcxy yajhui'my. E chi je töxyjää oy y'öcni. ²³ E co anajty xii tiempo paaty, co anajty Dios yajjygypicy yi tiibi ajcxy y'ögy, ²⁴ huidibi jada' ajcxy nidücti je yëydiyc töxyijc'adaanip je töxyjää? Com ti ajcxy jadu'n nihuixtujcpi miid tzinay abidzimgixy.

²⁴ Chi Jesús je saduceos ajcxy nimay:

—Miich ajcxy ca' mhuinjihuÿ je tiy'ajt, com ca' mhuinjihuÿgixy Dios y'ayuc ytiy'ajt, e com ni ca' mnejhuiygixy je mic'ajt huidibi Dios ymiiid. ²⁵ Pues co anajty yjugypijccixy je jää tiibi y'o'ccixy, chi ca' ajcxy ypigañ, e nañ jadu'n ni ca' ajcxy ñaymöhuiyb y'ung huen pijccixy. Hue' ajcxy yjuggy'adaangixy chinähuaangixy jiiuby tzajpjoty, tam jadu'n nej je ángel ajcxy chinaaygixy yjuggy'ájtcixy. ²⁶ Per je tiy'ajt co jää ajcxy tiibi y'o'ccixy yjugypigaangixy, ²⁷ nej ca'ni mgapxyni Moisés ytiy'ajt ma anajty Dios ymigapxyni co je aay ujtz anajty chachtoy? Chi yminañ: "Iich je' je Dios huidib Abraham, Isaac etz Jacob yDios'ajtpy." Com yi Dios ca' yi' yDios'aty ma yi öcipi ajcxy huidibi y'alma ti ycixy ti ytigoy. Yi Dios Dios'ajtp yi' ma yi juugypi ajcxy. Paady miich ajcxy ooy miij mdundigooygixy co ca' mhuinjihuÿgixy Dios ytiy'ajt.

Je ané'min huídibi ooy nígi ycopícyity

²⁸ Nañ jadu'n je huin'it tiempo nimiñ Jesús tûg escriba. E yi' anajty y'amido'ijtpy co Jesús adzooy je jây huídibi ca' mibicy co yi öcpî yjugypigipy ajcxy jadüg'oc. Jada escribe ñejhuiiyb co Jesús ooy oy ti y'adzooy je saduceos ajcxy, paady yi' Jesús amidooyi:

—¿Huídibi je' Dios y'ané'min jacmijpi?

²⁹ Chi Jesús y'adzooy:

—Yi Dios ycötújcin huídibi jaccopicyip, yi' je' huídibi minamb: "Midoogix Israel jây, je Huindzin Dios huídibi nDios'ájtîm, yi' je' ajt nHuindzin Dios tûgpajcipi. ³⁰ Tzoc jihu'i etz yajmij'at mHuindzin Dios miid tûg'óciy m'aa mjot etz miid tûg'óciy m'alma, etz miid tûg'óciy mhuinmañ, etz miid tûg'óciy mmic'ajt." Jada je' je jaccopicyip ané'min. ³¹ Je mimetzpi Dios ycötújcin jahueengi tú'cîy ñaybadyii miid je jayipi, yi' huídibi jadu'n minamb: "Tzojjccix jihuuiygix yi mmigügtjc tim jadu'n nej mnaychogyii mnayjhuiyyi ci'm." Jada metz Dios ycötújcin jaccopicy jacmîc'ajt miid ca'ydi jac huídibi cötújcin.

³² Chi je escribe yminañ:

—Ooy oy ti m'adzooy. Janch tiy'ajt jadu'n nej miich minañ, co ji yajpaady tûgpajcipi Dios, e ca' ji jadüg Dios mic'ajt miidpi. ³³ E janch tiy'ajt co copicy nmijpidaacim nyajmij'ájtîm Dios cixyjot huinjot miid tûg'óciy ajt nhuinmañ, miid tûg'óciy ajt n'alma, etz miid tûg'óciy ajt nmic'ajt. E copicy ndzójcim njihuiyiim nmigügtjc tim jadu'n nej naychójcim nayjhuiyyim ci'm. Jactzoobatp jada ca'ydi co tûg'óciy yi' huindzigiñ huídibi anajty yajno'cipi miid Dios yicxipi.

³⁴ Co Jesús ijxy jadu'n nej je escribe tiydudâgy anajty ti y'adzoyii, chi yminañ:

—Jahuenjaty miich mmibíjcin ytigoy'ityñi jaydëb mdigihuiipy ma Dios y'anemy.

Co Jesús anajty jadu'n ti y'adzooy je escribe, chi ca' jac piñ ti ayuc yjacyajamidoohui.

¿Pinje'y'ung je Cristo?

³⁵ Jesús ya'ixpijcpy anajty je mayjäy jiiby ma Dios ytiyc, e yminañ:

—¿Na'amy co yi' esribas ajcxy yminaangixy co Cristo hue' je' David y'ap y'oc? ³⁶ Com je Espíritu Santo ymoy David jada ayuc huídibi jaybety ma je Salmo necy ma jadu'n yminañ:

Yi Huindzin Dios nimay iñch nHuindzin: "Ifna' ya a'oy'amy ma iñch nmijc, ixti cooni anajty miich mmidzip ti nmimadactäyich, jadu'n nipaadipy nej jihuïy ti nbidägyich miich mmidzip jadu'n nej tûg tinaybejt."

³⁷ ¿Per nej co yjadu'nity co jây ajcxy yminaangixy co je Cristo David je' y'ap y'oc? ¿E David ci'm yminañ co je Cristo yi' yHuindzin'ajtpy?

Jotcujc anajty je mayjäy amidoor'ijti Jesús y'ayuc.

Jesús ca'p jâygidaci leyhuindzin ajcxy yhuinmañ

³⁸ Jesús ya'ixpijcpy anajty je mayjäy, e yminañ:

—Naycuend'ájtigix miid yi' esribas ajcxy. Com yi' esribas ajcxy ooy jotcujc co nayxójxigixy miid yhuit oyjatypi yoñijatypi. Ooy ajcxy tzocy co yajcapxócxixipy huindzigiñ'amy mayjäyduum. ³⁹ Yi' esribas ooy ajcxy tzójjccixy yi' cödumbi ifñaybejt ma je naymujctac, etz ooy ajcxy tzójjccixy ifñaybejt ma yi cömaybi jây ifñay ma jây ajcxy yxiñduñ. ⁴⁰ Yi' esribas ajcxy yajcijxtaaipy yi' co'ögy ytöxyjây ypidâgy miid ajcxy y'adzójcín. Yi' ajcxy ooy túngixy jecy

tzajpcapxycapxi jígix ajcxy capxpaady idipy. Dios nígi tzaachytunipy yi escribas ajcxy miid ypcocy xicxi, ca'ysi jac ni piñ.

Je ayoobi töxyjäy y'ofrendi

⁴¹ Tüg xii anajty Jesús iñay jiiby tigoty ma Dios ytijc. Iñaayb anajty ma je limosna caja huinduu. Jesús yhuindiiçxyp anajty je jääy ajcxy huidibi meeñ pidaaccixp ma je ofrenda caja. E maycomeenjäy ooy ymeeñ pidaaccixy janch may. ⁴² Tim huin'itiy yja'ty tüg co'ögy töxyjäy janch ayoob pidacy metz pi'c meeñhuäçxy, huidibi ca' ooy choobaady. ⁴³ Chi Jesús huoomujcy je' ydiscípulos, e nímay ajcxy:

—Janch tiy'ajt jadu'n nímaaygixy co jada co'ögy ytöxyjäy ayoob jac'anaxy jada ti pidägy ofrenda, ca'ysi jac ni piñ. ⁴⁴ Tüg'óciy comeenjäyco ajcxy ypidacpy ma y'ofrenda yi meeñ huidibi yajconajxyp. Jadayaabi co'ögytöxyjäy ti pidacy tüg'óciy huidibi anajty ymíid, je meeñ tüg'óciy huidibi anajty nígiyamy yi' ymooyb Dios.

Jesús ymina'ñ co Dios ytijc yhuindigooyipy

13

¹ Co Jesús ypidzimy ma Dios ytijc, chi nidügti ydiscípulos nímayi:

—Huindzin, ix jada maychaa mijjatypi etz jada maybi tijc ooy y'oy'oydúñity.

² Per Jesús y'adzooy, yminañ:

—Huindicx miich ajcxy jada maybi mijjaty ytijc. Minip tiempo mina tüg'óciy jada tijc níçxy yhui'my taj xit, ca' ma tzaa macxy. Huindigoydähuip tüg'óciy.

Je tiy'ajt ma ca'ní naaxhuiñybi ycxixa'ñi ytigoya'ñi

³ Jesúis miid ydiscípulos ajcxy níçxy ma je cop huidibi xiijip Olivos. Jim ajcxy co'ijxnaxy je Dios ytijc. Iñaayb anajty Jesús jim copcixy co Pedro, Jacob, Juan etz Andrés ameech migapxy Jesús, yminaangixy:

⁴ —Tun may'ajt iich ajcxy yajnímaayg mina jada ytuna'ñyii yjada'ñyii co huindigoydähuip Jerusalén cajp. ¿Ti ijxpejt'adam co anajty jadayaabi jadu'n ytuna'ñyii yjada'ñyii?

⁵ Chi Jesús y'adzooy ajcxy je' ydiscípulos yminañ:

—Ix pinjaty xyhuin'ningixy. ⁶ Ooy jääy may ymínañ miid iich nxii. Naydijáanigixy co je' ajcxy je' je Cristo, ymina'na'ñ ajcxy: "Iich je' je Cristo." E ooy jääy may huin'naangixy.

⁷ Co miich ajcxy ayuc mmidohuip co jääy chachchiptungixy xii ya, ca' mdzigiñyixip, com ooy ycopcicyti co jada jadu'n jayiip ytuniiyb yjadiiyb. Ca' nan hue' je' anajty tim ciixp tim tigooyb je xii je tiempo. ⁸ Nayñibidigiib tüg naax cajp miid huingbi naax cajp, e gobierno miid huingbi gobierno. E minipy mic ujx canaag'it etz mij yuu mijpa'm xii ya. E jääy ajcxy ooy yhuänipy yjihuñhuipy ycanaymijotcujc'ájtigixip. Jada tzaachypí ayo'n tzondacni yi' anajty.

⁹ Chi Jesús yjacminañ:

—Nayguend'ájtigix miich ajcxy, com yi mmidzip ajcxy xymájtcixip, e xyciyéccixip ma tungmiidpidjic, e xychachytungixip xyhuójpcixip ma yi judíojäy naymujctac ajcxy. Xyajniçxcixip mach ma rey etz ma gobernador ajcxy yhuinduu miid iich yciipi com miich ajcxy xymibicyich. E miich ajcxy

tiy'ajt myegipy miid iich yciixpi, ixti ma rey ajcxy etz ma gobernador ajcxy yhuinduu. ¹⁰ Ca' anajty xii tiempo paady mina yciixa'ñ naaxhuiñybi, chi ajcxy capxhuäctähuiipy iich n'ayuc huindu'myb ñaaaxhuiñ ma tüg'óciy naax cajp. ¹¹ Co jay ajcxy xyajnícxip mach ma codungdijc co xytidyungixipy, chi ca' ni nej mjt'adiiyb, ni ca' mhuinmayipy nej m'adzóogixipy. Mgápxcixipy je ayuc huidibi Dios xymóoygixipy, com je ayuc huidibi mgápxcixip, ca' nan miich je' anajty ajcxy m'ayuc. Hue' je' je Espíritu Santo xymóoygixipy capxy ayuc. ¹² Yéydijc ajcxy ycíyegamyb ma tungmiidpi yci'm y'uch ajcxy co huen yaj'ögyii. E nañ jadu'n je ungdeedy ycíyegamy yci'm y'ung ajcxy ma tungmiidpi. Nañ jadu'n yi' y'ung ajcxy cíyegipy yci'mdeedy co huen yaj'ögyii. ¹³ May naaxhuiñjäy ca' xychogipy xyjihuñhuiipy miich ajcxy miid iich yciixpi. Pen miich ajcxy mmictinaayb ma mmibíjcín, ypaadip miich ajcxy m'alma niñzoocin.

¹⁴ Chi Jesús yjacminañ:

—Co anajty m'líjxcixy je huidibi Daniel ñimiydac jecy'ajty, co pinjaty jibic-huinma'ñ tumb ma ca' ypadyii ma Dios ytjc, huidibi ooy ycodzigiijity. Miich ajcxy huidibi tzinaayb jim Judea, co jadu'n m'líjxcixipy, chi nicx mgueect-zooccix ma tungop. ¹⁵ Yi jay ajcxy huidibi yajpatp ma ytíjcnícx yca'ñicxity tigoty ma ytjc. E ni ti jiiby cayaipidzimipy. ¹⁶ Yi jay ajcxy huidibi yajpatp camjoty, ca' ajcxy nihuimbidiipy je' yjocxy huit huidibi ymiid. ¹⁷ Huin'it xii huin'it tiempo ayo'n pada'ñ je töxyjäy huidibi anajty ti y'ungtzimig, e nañ jadu'n yi' ajcxy huidib miid y'ung ma'xung yajtzitzp. ¹⁸ May'ajt ajcxy mbijctzoohuipy ma Dios, co jada jadu'mbi ayo'n ca' ytuníyb yjadiiyb ma anajty ytích tiémpity. ¹⁹ Yi jadu'mbi xii tiempo jay ajcxy ayo'n tzaachypí minaxipy yajnaxipy. Ni camínaaxii jay jadu'n tzaachypí mijcajee ti minaxy ti yajnaxy maabí Dios cojy naaxhuiñybi oga'n, ixti chambaad. E caminaxii jadüg'oc ycajadíiyb jadu'n. ²⁰ Pen ca' Dios capx'aduga'ñ yijiibí ayo'n xii ayo'n tiempo, ca' ni pin chögipy. Per Dios ycapx'adugamby yijiibí ayo'n tiempo miid je mibijcpidjy yciixpi huidibi Dios ti huin'ixy.

²¹ Co yi jadu'mbi xii tiempo anajty ymiin, ca' mmibigipy, pen ji pinjaty xyñimaaygixy: "Ijxcix, cha yajpaady je Cristo", o "jim'amy yajpaady je Cristo." Ca' mmibíjccixipy jay y'ayuc. ²² Minip jay ajcxy huidibi ñayyajanaxáangixy nej Cristo, e ymináangixipy co capxhuäcxy ajcxy Dios y'ayuc, e ca' yjánchezity. Ytunipy ajcxy mij huinma'ñ etz mijipi ijxpejt, ixti jahuin'iina'ñ je mayjäy ajcxy huidibi Dios ti yhuin'ixyii. ²³ Nayquend'ajtigix miid yi jadu'mbi jay ajcxy, com jayip iich miich ajcxy yi' ti nyajmíidmiyvägäy.

Nejjada' je Dios y'ung yminipy jadüg'oc

²⁴ Chi Jesús yjacminañ:

—Co anajty yi jadu'mbi ayo'n tiempo ti ñaxy, ycoodzihua'ñ etz je po' ca' y'ana'ñ. ²⁵ Maymadza' yçähuip, e nañ yücxip huidijaty mic'ajt miid tzajpjoty. ²⁶ Je huin'it xii je huin'it tiempo co jadu'n anajty ytunyii yjadyii, huin'it ajcxy m'ixipy, iich je jay huidibi tzoon tzajpjoty, co iich anajty nmiiñich jocjoty miid tüg'óciy nmc'ajt n'oy'ajtich. ²⁷ Co jadu'n anajty nmiiñich, chi mic'amy nguexipy ich n'angeles ajcxy ma xii ypidzimy, ma xii ycidägy, ma jiimboj ypidzimy etz ma tichpoj ypidzimy. N'angeles ajcxy yajmuga'ñ tüg'óciy iich njay, huidibi ti nhuin'ixyich, xim yam ma ajcxy yajpaady ya naaxhuiñ, etz jiiby tzajpjoty.

²⁸ Chi Jesús yjacminañ:

—Jéb miich ajcxy tiy'ajt mbigipy ma yi higueri jadu'n nej je xii je tiempo mimb cidaacni. Co je higueri jadüg'oc ñihuamii, chi miich ajcxy mnejhuü co ti yhuingoni mina ypotigiiyñi. ²⁹ Nañ tim jadu'n co m'ixipy tuniiyb yjadiiyb tüg'óciy ijxpejt nej ti nnimaaygixy, chi mnejhuihuip co ti yhuingoni je tiempo mina nhuimbindipyich jadüg'oc ya naaxhuiñybi. ³⁰ Janch iiich miich ajcxy nimäy co jada huidibi ti nnimiydacyich tuniib jadiib ca'ní anajty y'octay je jay ajcxy huidibi jacjuy'ajtp jadachambi xii jadachambi tiempo. ³¹ Je tzajp etz je naaxhuiñybi cixipy tigoyipy. Iich n'ayuc huidibi ngapxyich, ca' yciixipy ytigoyipy ni caminaxii. ³² Ca' ni piñ nejhuü je xii je tiempo mina ytuna'ñyii yjada'ñyii jadu'n nej ti iiich miich ajcxy nnimaaygixy. Ni je ángeles ajcxy jiiby tzajpjoty ca' nejhuiñyixy, nañ ni iiich, Dios y'ung', ca' nejhuiñyich. Jéyi Dios Teedy tügpajc nejhuiy.

³³ Ni'ixi' ahuijxcix. Mibijctzoogix Dios jabom jabom, com ca' mnejhuiygixy mina anajty ytuna'ñyii yjada'ñyii yi huidibi ti nyajnimaaygixy. ³⁴ Yi xii yi tiempo huidibi minip jadu'n nipaady nej tüg comeenjäy huidibi ñicxa'ñ ma tüg it lugar huidibi jígüegy yajpatp. Jayip ca'ni anajty chooñ, chi yajnibijcy je ytumbi ajcxy nidüg nidüg je' ytung. E nimay je' ytumbi huidibi cuend'ajtp je tijc'aguu co huen ni'ixi' y'idiipy ma tijc aguu. ³⁵ Ni'ixi' m'idipy miich ajcxy. Com ca' mnejhuiygixy mina je codijc yhuimbinda'ñ ma ytjc, pen namgodziy, o mij coodz, o moñi, o ma anajty ti yxiimiyñi. ³⁶ Ca' jécyity co yjädipy timetini, e xyajyöybéjtcixipy anajty mdzachmaagixy. ³⁷ Yi huidibi iiich miich ajcxy ti nyajnimaaygixy, nañ jadu'n nimäyich tüg'óciy jay co huen ajcxy nidüg'óciy ahuijxcixip ni'ixi' je xii je tiempo mina nhuimbindipyich jadüg'oc ya naaxhuiñ.

14

Xicmujccixy capxmujccixy co Jesús madzaangixy

¹ Tigoy'ijtni anajty mejtz xii co judío jay ajcxy nixiiduna'ñ je pascua xii, mina ajcxy tzajcaagy cay huidibi ca' levadura miiđity. Je judío teedy ajcxy huidibi jacmijtungmiid etz je escribas ajcxy huinma'ñ'ixaaygixy nej jéb ameech májtzcxipy Jesús, e yaj'ögaangixy, ca'ydi je mayjäy nejhuiy. ² Chi ajcxy ñayñimayi miñ xyipy:

—Ca' y'óity co nmájtزم Jesús xiijoty. Com ca' yjécyity co je mayjäy yjotmättähuiipy, e ytigihuiip huambi jihuüyb ajcxy.

Tüg töxyjäy pidacy aceite ma Jesús ycohuajc

³ E Jesús jím anajty yajpaady jím Betania. Hue' Jesús anajty yajpaady ma Simón ytjc, je Simón huidibi anajty ymiid níbüzd pa'm. Jesús iñaayb anajty ma caydac co ymiiñ tüg töxyjäy miid tüg tzaadüdz quiig ujtz miid perfume huidibi ooy oy xyuugy. Jada perfume ooy anajty chóohuuty. Chi je töxyjäy yaj'ahuäch je quiig, e yajcöyogiy Jesús je perfume huidibi ooy oy xyuugy. ⁴ E nijéjity jay ajcxy huidibi anajty jím, ca' anajty ajcxy yjotcújcity miid huidibi je töxyjäy ti tuñ, e ñayñimayi ajcxy miñ xyipy:

—¿Nej jada co ocyaj'ayooni yi perfume huidibi ooy oy xyuugy? ⁵ Jac'oy co ixipy yajtoogy yi perfume tugiiq migo'px peexy, jigix yajpubedipy ayoobtijc.

E ca' jadu'n ajcxy tim jäygädacy nej je töxyjäy ytuuñ miid Jesús, chi ix'oij ajcxy je töxyjäy ayoob.

⁶ Chi Jesús yminañ:

—Ixmajtzcix jada töxyjäy. ¿Nej co m'amayiiygixy? Yi huidibi ti tuñ miid iiich, ooy yi' y'óity. ⁷ Je ayoobtijc ca' ytigoy'idiipy ma miich ajcxy nimina. Huen

huidibi xii huen huidibi tiempo jēb mbubedip ajcxy ayoobtjc. Per ii ch ca' n'ida'ñich ya jecy miid miich ajcxy. ⁸ Jada töxyäjä ti tuñ miid ii ch jadu'n nej ti ymadägy. Yi' ti pidägy ma ii ch nniniçx perfume huidibi ooy oy yxuugy. Yi' jiip'ijxpy mina naaxtigihua'ñich. ⁹ Janch ii ch miich ajcxy nimaaygixy co huen yma'amyity ya naaxhuiñ ma anajty yaj'iihuäcxy yajcapxhuäcxy jada ayuc jada ti'ajt huidibi nüdzocin miid, yajnimiydägipy huidi jada töxyäjä ti tuñ, jigix capxpaady y'idiipy.

Judas cïehey yi Jesùs ma ymidzíp

¹⁰ Huin'it tiempo je Judas Iscariote, nidüg je nimajmetzpí huidibi Jesùs anajty ti huin'ixy, oy miid ñaygapxyii je teedy mijitungmídpí nej jēb cïehey Jesùs ma yi' teedy ajcxy. ¹¹ Co je teedy mijitungmídpí ajcxy jadu'n midoy, co je Judas cïyege'añ Jesùs ma yi' ajcxy, chi ajcxy ooy yjotcugiiy. Chi ajcxy Judas meeñ yajhuinhuaniiy. Chi Judas yhuinma'ñ'ixtay nej jēb occiyehey Jesùs ma yi' ajcxy.

Co Jesùs y'adzu'ajty pascua xii'joty

¹² Chi paty je mij xii mina je xii'ajtpidijc tzajcaagy cay huidibi ca'p levadura miidity, e yaj'öccixy je cöbixy huidibi ajcxy yajhuindzigiib anajty Dios. Chi ydiscípulos ajcxy y'amidooy Jesùs:

—¿Ma'amy mdzocoy co ni'ixiyyim je pascua xii adzu'ájtin?

¹³ Chi Jesùs quejxy metz ydiscípulos ajcxy cajpjoty, chi nimay:

—Jím miid mnaybadiiyb tüg yëydiyc huidibi nii tzimnicxp ma tüg majt. Miich ajcxy mbanicxiib je yëydiyc. ¹⁴ Mbanicxiipy ajcxy je yëydiyc, ixti coon mbajädipy ma ytjc. E miich ajcxy mnimähuiipy je codijc: “Je Huindzin Jesùs ñejhuïhuam ma miich miidity tüg cuarto ma je Huindzin Jesùs miid ydiscípulos ajcxy jēb caaygixy yi pascua xii adzu'ájtin.” ¹⁵ Je codijc ci'm xyajni'ixiyygixyip tüg cuarto mijpi ma je mimetz piso huidibi ti yajni'ixiyy. Ma yijimbi cuarto miich ajcxy mni'ixihiipy yi pascua xii adzu'ájtin.

¹⁶ Chi je metz Jesùs ydiscípulos ajcxy tüyöychooñ. Co ajcxy yja'ty cajpjoty, chi ajcxy paty je cuarto, tim jadu'n nej Jesùs jayijp yminañ. E jím ajcxy ni'ixiyy je pascua xii adzu'íbi.

¹⁷ Nam coodziyñi anajty co Jesùs yja'ty ma je cuarto miid jacjadyi ydiscípulos ajcxy. ¹⁸ Co anajty jím ycaaygixy ma je caydac, chi Jesùs yminañ:

—Janch ii ch miich ajcxy nimay co nidüg miich ajcxy huidibi cham caayb miid ii ch, xyciyeagaambich ma nmidzípich.

¹⁹ Co je Jesùs ydiscípulos jadu'n midoooy, chi ooy ytigiiy tajpi maybi ajcxy, e ñay'amidoohuigixy miñ xyipy, e tüg yminañ:

—¿Nej ii ch jada'ji?

E jadüg yminañ:

—¿Nej ii ch jada'ji?

²⁰ Chi Jesùs yminañ:

—Yi' yi' nidügti yi' nimajmetzp huidibi tocxmlujcp miid ii ch ma tügpi texy.

²¹ Pues janch ii ch je', je jää huidibi tzoon tzajpjoty, nbadaamybich tzaachhypi ayo'n jadu'n nej yjabéity ma yi' Dios ñecy. Per mij ayo'n pada'ñ je jää huidibi xyciyeagaamich ma ii ch nmidzip. Jac'oy co ca' ycadimma'xung'ajty jada yëydiyc.

²² Caayb ajcxy anajty, co Jesús conígy tūg tzajcaagy, e jayip yajnajx Dioscojuyp ma Dios, e chi tujc-huäcxy je tzajcaagy, moy je' ydiscípulos ajcxy. E co Jesús jadu'n tuñ, chi yminañ:

—Caaygix jada tzajcaagy. Jada tzajcaagy iich jada nniniçx.

²³ Chi Jesús conígy je ügy vaso, e co Dioscojuyp yajnajxy, chi moyday ajcxy je ügy, e nidüg'óciy ajcxy uucy je ügy. ²⁴ Chi Jesús yminañ:

—Jada ügy iich nni'py'ajtpy huidibí temamb yogamb. Je' jada jemybi Dios ycotújicn huidibí Dios yejc miid jääy ajcxy ycixpi. ²⁵ Janch tiy'ajt jadu'n nej iich miich ajcxy nimaaygixy, co ca' jadüg'oc n'üga'ñiçh vino nii, ixti cooni anajty njädyich tzajpjoty ma yi Dios y'ane'my.

Jesús capxpídzimy co Pedro ymina'na'ñ co ca'y'ixy'adyii

²⁶ E co Jesús etz ydiscípulos ajcxy iiy tūg himno, chi ñicxy ajcxy ma je cop huidibi xiijip Olivos. ²⁷ Chi Jesús yminañ:

—Cham coodz xycöguëgambich miich ajcxy, com jaybety jadu'n ma Dios ñecy ma jadu'n yminañ: "Nyaj'ögäamybich je cöbixy cuend'ajtpi, e huin'it je cöbixy queeg-huäctähui." ²⁸ Per co iich anajty njugypícyich jadüg'oc, co iich anajty ti n'ögyich, nícxibich jím Galilea jacjayip, ca'ydi miich ajcxy.

²⁹ Chi Pedro Jesús nimaayi:

—Oy ixipy yí jacjadyii miich mdiscípulos ajcxy xycöguectäy, per iich ca' miich ngögüëga'n.

³⁰ Per Jesús nimay Pedro:

—Janch tiy'ajt jadu'n nej yam nimäy, jadachambi coodz ma ca'ni anajty tzeyyaxigý mejtz'oc miich xycöyüdza'ñiçh tugiig'oc, mina'na'ñ co miich ca' xy'ixy'adyijich.

³¹ E Pedro ca' anajty cöbiga'ñ nej Jesús yminañ, chi mictägy minañ:

—Ca' iich miich ngoyüdza'ñ, oy ixipy ndim'o'cich quipxy miid miich.

E nañ actim jadu'n jacjadyii Jesús ydiscípulos ajcxy yminañ nej Pedro ti yminañ.

Jesús mibijctzoy Dios jim Getsemaní

³² Jesús miid ydiscípulos ajcxy oyja'ty ma tūg it huidibi xiijip Getsemaní, chi Jesús je ydiscípulos ajcxy nimay:

—Ina' miich ajcxy ya, nami n'ocnicxyich jím'amy Dios mibijctzoo.

³³ Chi Jesús miid nicxy jëda'ajty Pedro, Jacobo etz Juan ma tūg it ahuingujc. Chi Jesús ytigiiy tajpi maybi jihuuyi jotmay. ³⁴ Chi Jesús yminañ:

—Njhuiiyibich tūg jotmay nej n'öga'ñiçh. Huimix miich ajcxy ya etz juugy m'ítcixipy, ca' mmáagixipy.

³⁵ Chi Jesús ñicxy jac'amijci'm, Dios mibijctzoy, e may'ajt pijctzoy co ixipy ca' minaxy yajnaxy je tzaachypí huidi anajty ypadamy je huin'it hora. ³⁶ E Jesús anajty Dios mibijctzoy ymina'ñ:

—Dios, miid miich ca' ni ti chípity. Píjcigich jadayaabi tzaachypí ayo'n, per ca' yjadú'niy nej iich ndzójicn, huen tuñyi jadu'n nej miich mdzójicn.

³⁷ Co Jesús nihuimbijity Pedro, Juan, etz Jacobo, chi oy ajcxy paady ti anajty ymi'ó'ccixy. Chi Jesús Pedro nimay:

—Simón, ¿nej ti mmi'ögy? ¿Nej ca' mmadäga'ñ m'idiply juugy tūg hora?

³⁸ Jugy'ítcix, e mibijctzoogix Dios ca'ydi jibictuuyb mdigiigixy. Janch tiy'ajt co jotjoty ooy mnijot'ájtcixy mdunaangixy yi oybi. Per yi mniniçx oy amaayity.

39 Chi Jesúś jadüg'oc huinhuäctuuty je' ydiscípulos ajcxy, e jadüg'oc ñicxy Dios miibijctzoob. May'ajt pijctzoy tim jadu'n nej je jayip'atypi anajty ti yminañ. **40** Chi Jesúś yhuimbijty ma anajty ajcxy ydiscípulos yajpaady, e jadüg'oc oy páticxy ti anajty ymiöccixy, com ca' ajcxy mimadagy mähui, e ni ca' ajcxy jajty nej adzohuipy Jesúś. **41** Midugig'oc Jesúś ñicxy ma je' ydiscípulos ajcxy, e yminañ:

—¿Nej ya mjacmáagixp mjacpoocxcixp? Maagix poocxcix jadachambi. Ti miid jadu'ñyi. Ti je tiempo huaad'ájtii mína iich, je jää huidibi tzoon tzajpjoty, xciyiegipy ajcxy ma yi jibic jäydijc. **42** Maybiđigcix, tzoc jámim. Chi ymiin je jää huidibi xciyiegaambich ma nmidzípich.

Mach ajcxy Jesúś yajniccixy

43 Capxp anajty Jesúś, co Judas oyjäty ma Jesúś yajpaady. Judas hue' je' nidügti je majmetzpi huidibi Jesúś yhuin'ijx. Judas miid miin mayjäy huidibi ajcxy miid pujsx etz quipy. Je teedy mijitungmiidpi, je esribas ajcxy, etz je mijjäydijc ajcxy ti anajty quexy je mayjäy huidibi anajty madzamb Jesúś. **44** Judas, je huidibi anajty ciyegamb Jesúś, hue' anajty jayip' ti moy je mayjäy tüt ijxpejt huidibi miid jeb ajcxy ijxcabip Jesúś. Jadu'n jayip' Judas ycapxytuñ miid yi' ajcxy, e yminañ:

—Je jää huidibi anajty ndzücxypich, yi' je' anajty Jesúś. Madzípajc ayjxon cuend'aty.

45 Mić'amy co Judas oyjädy ma Jesúś yajpaady, chi nimijhua'cy, e n̄imay:

—Huindzin, Huindzin.

E co jadu'n yminañ, chi Judas Jesúś tzücx. **46** Chi mić'amy je mayjäy Jesúś mach, e yajniccxy ajcxy mach.

47 Per nidügti Jesúś ydiscípulos juudy ypujxy ma ytijc, chi je teedy mijitungmiidpi tüt ytumbi yajtzaachiyyi, quejtzpujxi tüt ytätzac. **48** Chi Jesúś je mayjäy nimay:

—¿Ti co miich ajcxy xyñimiñiich miid pujsx etz quipy, jadu'n nej jihiñ iich tüt meetzpi? **49** Jabom jabom nyaj'ixpijcyi jää jiiby ma Dios ytijc ma miich ajcxy myajpaady, e ni ca' miich ajcxy xymajchich. Paady jadu'n ytuñii yjadyii jigix yi' yajcuydumb nej ity jaybety ma Dios n̄ecy.

50 Chi je' ydiscípulos ajcxy yajhui'my Jesúś naydügpajc. Chi je' ajcxy yqueegy.

Je jää mutz'anägnip huidibi quectzög

51 Per tüt yujcyeeeg anäg huidibi anajty payöy Jesúś n̄imóchity anajty miid tüt sábana. Chi Jesúś ymidzip ajcxy majch je yujcyeeipi. **52** Chi je yujcyeeipi ciqeeqtuty je mayjäy, yajhui'my ysábana, e yquecytzögy n̄ihuädz ixhuädz.

Jesúś mij juntijoty

53 Chi ajcxy yajniccxy Jesúś mach ma je teedy mijitungmiidpi yajpaady. Chi mić'amy ñaymujci tüt'óciy teedy ajcxy huidibi mijitungmiidpi, e tüt'óciy mijjäydijc, etz tüt'óciy esribas ajcxy. **54** Chi Pedro jiguëgy anajty panicxy je mayjäy ajcxy ixti oy yja'ty ma je teedy mijitungmiidpi ytiba'. E jim ixtacy quipquya miid policía ajcxy aguje, xyaamgixy anajty ma jinba'.

55 Je teedy ajcxy mijitungmiidpi etz tüt'óciy je judlojäy ytungmiidpi ajcxy yhuinmañ'ixaaygixy nej ajcxy jeb Jesúś yajpocyca' miid ajcxy yxihui, e jadu'n jeb mooygixy yi öcin. Per ca' ajcxy paady huinmañ. **56** Mayjäy n̄ihuambejty Jesúś miid anii, e ca' ajcxy y'ayuc ytügiy. **57** Nijëjity jää ytinayigjy juntajoty, e n̄ihuambety ajcxy Jesúś, yminaangixy:

58 —Iich ajcxy amido'ijt Jesú斯 y'ayuc tūg tecy, co jadu'n yminañ: "Nji-daamybich jada Dios ytjc huidibí jääy ti cójixy, e codugiig xii gojtigadzipich huingbi huidibí ca' jääy cojy."

59 Per ni ca' ytügiy ajcxy y'ayuc nej ajcxy Jesú斯 níihuambejty, ac tigachjaty nidüg nidüg yminañ ajcxy.

60 Chi je teedy huidibí je jacmijtungmiid ytinayígy juntajoty, chi y'amidooy Jesú斯 e nimay:

—Jesú斯, ¿ca' nej m'adzohua'ñyi? ¿Ca' mmidooy nej xychachxigixy?

61 Per Jesú斯 amoñ y'ijty. Ca' ti ayuc adzohuimbijty. Chi je teedy jadüg'oc migapxy Jesú斯 nimay:

—¿Nej miich je' je Cristo, je Dios y'ung?

62 Chi Jesú斯 yminañ:

—Janch jadu'n, iich je' je Cristo, je jääy huidibí tzoon tzajpjoty, e miich ajcxy xy'ixipich iñäyich ma je mijpi Dios ymijc a'oy'am. Nañ jadu'n xy'ixipich miich ajcxy jocjoty co anajty nhuimbityich jadüg'oc ya naaxhuiñ.

63 Chi je teedy huindzech huinhuocy yci'm yhuit, je' je' tiy'ájtíp co ca' anajty yjotcúcity miid Jesú斯 y'ayuc, chi yminañ:

—¿Ti testigo njac-huaaním? 64 Miich ajcxy ci'm ti mmidoogixy yi' y'ayuc, jadu'n nej ycapxtigoy miid Dios. ¿Nej miich ajcxy minaangixy?

Chi nidüg'óciy ajcxy yminañ co janch jadu'n Jesú斯 mij oy ti ycapxtigoy miid Dios yti'ajt, paady huaad mooygixy yi' o'cin.

65 Chi nijejity jääy yhuindzujígy Jesú斯. Chi ajcxy huingoxodziy, cójxcixy, e chi ajcxy nimay:

—Octiygapx. ¿Pin ti xycojxy?

E je policiatijc ajcxy cojxy Jesú斯 ma yhuiñyijp.

Pedro ycoyüch Jesú斯

66 Pedro tibäy anajty y'ahuixy. Chi ñimijhuäci tūg tumbi töxyjäybí huidibí anajty tumb ma je teedy ytjc. 67 Co je töxyjäy ijxpaty Pedro iñäy anajty jiinba'ay, yxaamb anajty. Chi huindicxejty Pedro, e nimay:

—Miich nañ miidhuidijpty anajty je Jesú斯 yi' Nazaretpi.

68 Per Pedro ca' cöbijcy je töxyjäy y'ayuc, e yminañ:

—Ca' n'ixy'adyiijich jada Jesú斯. Ni ca' nhusinjihuiy়ch ti miich nimiydacpy.

E mic'amy Pedro ypidzimy jiiby, e tim huin'itiy tūg tzeyñi'aa oy yaaxigý.

69 Chi jadüg'oc je tumbi töxyjäybí huindicxejty Pedro, e nimay je jääy ajcxy huidibí jim yajpatp huingon, e yminañ:

—Jada je' nidügti huidi anajty miid huidity Jesú斯.

70 Chi Pedro jadüg'oc yminañ co ca' ix'adyii. Co hueeñi, je jääy ajcxy jadüg'oc Pedro nimay:

—Janch co miich je' nidügti ma Jesú斯 yjäy miñ, Galileo jääy miich, com mmidooybich miich m'ayuc nej Galileo jääy ycápoxicixy.

71 Co ajcxy jadu'n yminañ, chi Pedro mictägy ñaygogapxi co ca' yi' miidhuidity Jesú斯, yminañ:

—Dios y'ijxpy ñejhuiy়b co tiy'ajt ngapxyich, co ca' n'ixy'adyiijich yi' Jesú斯 huidibí miich ajcxy mnigapxyp.

72 Co Pedro ycapxymaayi tim huin'itiy tūg tzeyñi'aa yaaxigý mimejtz'ocpi. Huin'it Pedro jäymetzcody nej Jesú斯 ñimäyii: "Cham coodz jayijp ca'ni anajty tzeyñi'aa yaaxigý metz'oc, ti anajty miich minañ tugig'oc co ca'

xy'ix'adyijjich." Co Pedro jadu'n jäymejtzcoody Jesús y'ayuc, chi tajy may ñayjihuiyi, e ytigiiy yaaxpi.

15

Jesús ma Pilato yhuinduu

¹ Co xiximii, chi je teedy ajcxy huidibi mij tung miid, je mijjäydič, je escribas ajcxy, etz tüg'óciy judiojäy huidibi mij tung miid yöymujctay ajcxy. Chi nidüg'óciy ajcxy yajnícxixy Jesús cínoch ma Pilato, je gobernador. ² Pilato Jesús y'amidooy, nimay:

—¿Nej miich rey'ajtp ma yi judíojäy ajcxyi?

Chi Jesús yminañ:

—Miich jadu'n minamb.

³ Je judío teedy ajcxy huidibi mijtungmiidpi mictägy tzachxígixy Jesús miid canaagnax xihuin. ⁴ Chi Pilato jadüg'oc Jesús y'amidooy, nimay:

—¿Ca' nej m'adzohuañi? Ix nej yi mmidzip ajcxy xychachxígixy.

⁵ Chi Jesús ca'ni nej y'adzooy. E Pilato ooy chachhuinmay'ahuidijity.

Jesús yajmoy ysentencia co y'ögipy

⁶ Com xijjoty anajty, je gobernador Pilato najtzmadziy tüg machyäy, je huidibi je mayjäy anajty ypijctzoogixyp. ⁷ Pujxtíjc iñaayb anajty jím Jerusalén tüg machyäy huidibi anajty yxi Barrabás. Barrabás pujxtíjc iñaayb anajty quipxy miid jacjadyii jäy huidibi anajty ti midziptzoon je gobierno romano, e ti anajty yjäyaj'ó'ccixy. ⁸⁻⁹ Co anajty je may yxi'ajtpidijc may'ajt pijctzoogixy ma Pilato co najtzmadzihuip tüg machyäy, chi Pilato yminañ:

—¿Nej mdzojccixyp co nnajtzmadzihuibich je judíojäy ajcxy yrey?

¹⁰ Pilato ñejhuiyb anajty co mañ'ajtingíxý anajty ajcxy je teedy mijtungmiidpi ti ciyejccixy Jesús. ¹¹ Per co Pilato jadu'n yminañ, chi je teedy ajcxy mijtungmiidpi ooy ajcxy yajhuamgoty yajjihuiygoty je mayjäy co huen je Pilato najtzmadziy je Barrabás. ¹² Chi Pilato y'amidooy je mayjäy jadüg'oc:

—¿Nej miich ajcxy mdzoc yndunipiyich miid jada yeydijc huidibi jäy ajcxy ytijpy co yrey'aty ma yi judíojäy ajcxy?

¹³ Chi je mayjäy mic yminangottay:

—Yajcruutzpet.

¹⁴ Chi Pilato yminañ:

—Per ¿ti yi' ti tundigoy?

Huin'it je mayjäy nigi mic yminañ:

—¡Yajcruutzpet!

¹⁵ Co jadu'n je mayjäy ajcxy mictägy yminanday, chi Pilato anajty yajjotcujc'adaangixy je mayjäy, chi najtzmadziy je Barrabás. E co yajci'ajttay yi Jesús, chi ciyejeni co huen yajcruutzpediyii.

¹⁶ Chi je soldados ajcxy yajnicxy Jesús ma je agujctijc tiba', e jím ñaymujci tüg'óciy soldados ajcxy huidibi yajpatp anajty jím Jerusalén. ¹⁷ Chi ajcxy yajnijeniyy je Jesús tüg rey yhuit, color ucypi e yajcojeniiy ajcxy apy corona.

¹⁸ Chi je soldados ajcxy yminañ:

—¡Viva jada judío rey!

¹⁹ Chi je soldados ajcxy huojpy Jesús ma ycohuajc miid paxy, e huindzuj jiuptzujcixy ooy, e huingojxtinay'ahuiygixy janch ypaad nej jihuíy ooy huindzigiygixy. ²⁰ Co je soldados ajcxy nixiictay yajxiictay Jesús, chi ajcxy

jeeni je yreyhuit color ucypi, e yajnijeniiy ajcxy yci'm yhuit jadüg'oc. Chi ajcxy Jesús miidcajppidzimy co anajty yajcruutzpedaangixy.

Co Jesúis yajcruutzpejti

21 Tü'am ajcxy tüt jääy miidnaybatí, hue' anajty yxii, Simón, ycogájpity jim Cirene, Alejandro etz Rufo je' anajty yteedy. Hue' anajty choñ camjoty. Chi ajcxy adzip nímay Simón co huen jaccajpi Jesús ycruudz.

22 Chi ajcxy yajnicxy Jesús ma tüt it lugar huidibi yxii Gólgota, je ayuc Gólgota jadu'n yhuimbidzimy o'cpí cohuajc. **23** Chi ajcxy moy Jesús vino huen ügy tem huidity miid mirra tzoy. Per ca' Jesús cöbijcy je vino nii. **24** Chi ajcxy yajcruutzpejty Jesús. E huin'it je soldados ajcxy suerte ijxy, co anajty ajcxy Jesús yhuit yajhuäckaani, oc'ixaangixy piñ anajty ocjé' ájtíp.

25 Petyxii anajty co ajcxy yajcruutzpejty Jesús. **26** Je ayuc huidibi ajcxy yjaay ma Jesús cruudz, jadu'n yminañ:

—Je judíojäy ajcxy yRey. **27** Quipxy miid Jesús ajcxy yajcruutzpejty metz meetzpi. Tüt meetzpi ajcxy yajcruutzpejty a'oy'amy ma Jesús ymijc, e jadüg anajty'amy. **28** Yajcuyduñ nej anajty jaybety miñ ma Dios ñeey, ma jadu'n yminañ: "Yaj'amichoomujc je Cristo miid je pocijäy ajcxy."

29-30 Je mayjäy huidibi ajcxy naxiib anajty ma Jesús yajpaady cruetzcíxy, ooy anajty ajcxy ycojigüyñ, nixiicy yajxiicy ajcxy Jesús, yminañ ajcxy:

—Bah, miich huidibi Dios ytjc mjidaanip, e codugiig xii huingbi myajpidiga'ñ, miich ci'm cham naygohuaani, e minac cruetzcíxy.

31-32 Nañ jadu'n je teedy ajcxy mijtungmiidpi etz je esribas ajcxy nixiicy yajxiicy ajcxy Jesús ñayñimayi miñ xyipy:

—Jada Jesús ti cohuañ jacjadyii jäy, e ca' jaty nej ci'm ñaygohua'niib. Pen janch, co jada Jesús yjéjity je Cristo huidibi rey'adamb ma yi judíojäy ajcxy, ymiid ixipy miç'ajt jaydëb ci'm yminaçipy cruetzcíxy. Co jadu'n ixipy n'íjxim co ci'm ti yminacy cruetzcíxy, huin'it mibijcim co janch jada jéjity je Cristo huidibi rey'ajtp ma yi Israel jäy.

Nañ jadu'n je metz meetzpi ajcxy huidibi cruetzpejt quipxy miid Jesús nixiicy yajxiicy ajcxy je Jesús.

Co Jesúis y'ögy

33 Co yucujxiijiiy, chi ycoodziygi day tüt'öciy naaxhuiñ. E jadu'n je naaxhuiñ y'ijty coodz ixti minacyxii. **34** Minacyxii Jesús mic yminañ miid aramaico ayuc:

—Eloí, Eloí, ¿lama sabactani? —yi jadu'mbi ayuc hue' yhuimbidzimy: Tat Dios. Tat Dios. ¿Na'amy co ti xy'ix'ixyich?

35 Nijéjity jäy huidibi anajty jim yajpatp huingon ma Jesús, co midoo jadu'n ajcxy Jesús y'ayuc, chi ajcxy yminañ:

—Midoogix, Elías yi' yaaxtaayb.

36 Chi nidügti ajcxy ninicxy Jesús poyig, ti anajty yajxoogy pixy miid vinonii ta'mbi, e yajjiijpxodziiy je pixy ma tüt paxy, e jadu'n yajja'ty je vino nii ta'mbi ma Jesús y'ahuac, huen muucip je vino nii ta'mbi. Co jadu'n tuñ, chi yminañ:

—Tzoc oc'ahuíxim pen mimb Elías, e miñ yajminagyii ma yi cruudz.

37 Chi Jesús mic ycapxqueegy, chi y'o'cy. **38** Co Jesús y'o'cy, chi je mapxhuit yciitzhua'cxy tinä'amy huidibi anajty miid y'adiydutyty je Dios ycuarto ma je teedy mijtungmiidpi ytigüy tüt tecypajc jimijt jimijt. **39** Je soldado huindzin huidibi anajty tinaayb ma Jesús yhuinduu, co jadu'n midoy nej Jesús mic yaaxqueegy, e ijxy nej y'ögy, chi yminañ:

—Janch co jadayaabi yéydič anajty Dios ung'adyii.

⁴⁰ Nañ jim anajty nijéjity töxyäydič ymij íjxcixy jiguëgy. Jim anajty yajpaady María Magdalena, etz je jadügi María, Jacobo je mutz'anägnip ytaj, etz José ytaj. Nañ jim anajty yajpaady Salomé. ⁴¹ Jadayaabi töxyjäy ajcxy miidhuidijt Jesús, e ti anajty pubéjtcixy taabi anajty Jesús yajpaady jim Galilea ñaaxjot. Nañ jadu'n anajty jim yajpaady jacnaagity töxyjäydič ajcxy huïdibi anajty ti ycoody jim Jerusalén quipxy miid Jesús.

Jesús yajnaaxtigii

⁴²⁻⁴³ Paady co chu'hiyñi hue' anajty viernes mina judíojäy ñayyajpocyñihuáatzigixy, jaydëb anajty amay'adaangixy je sábado xii je com jabom. Chi José huïdibi anajty cogajp Arimatea yjotmictuñ, chi ytigii ma je gobernador Pilato, pijctzooy may'ajt co yajnaaxtigihuaani Jesús ñiniçx. E hue' je' José anajty tungmiid ma yi judíojäy ajcxy. José ejipp'ijxpy anajty mina Dios pidäga'ñ yi' y'ané'min ya naaxhuiñ. ⁴⁴ Pilato ooy tzachhuinmay co Jesús tim mic'amy ti y'ögy anajty, paady huoodzoy je soldado huindzin, e tiy'ajt pijctzoy pen janch co Jesús ti anajty y'ögy. ⁴⁵ Co je soldado huindzin tiy'ajt yejcy co Jesús ti anajty y'ögy, chi nimay José co huen yajnaaxtigihuipy Jesús. ⁴⁶ Chi José juy poob huit, e co yajminajcy Jesús ñiniçx, chi mo'ñ miid je poob huit, e chi pidacy ma tûg tzaajut huïdibi anajty ti yajtzejztüdy ti yajpadüy ma tûg tzaahuingueetz. E chi yaj'adujcy je öcpí jut miid tûg mij tzaa. ⁴⁷ E je metzpi töxyjäy María Magdalena etz je jadügi María huïdibi José ytaj'ajtpy huindiicxp anajty ajcxy co Jesús ñaaxtigii.

16

Jesús yjugypijcy jadüg'oc

¹ Com jabom jopy, domingo, chi je tugig töxyjäy ajcxy María Magdalena, María Jacobo ytaj etz Salomé juy ajcxy tzoy huïdibi ooy oy xuugy, pidägaangixy anajty ma Jesús ñiniçx. ² Je tugigpi töxyjäy chooñ domingo, semaan ixtig', tim jopyñi. Ti anajty ypidzimni je xii co ajcxy oyjäy ma je öcpí jut. ³ Chi je tugigpi töxyjäy ajcxy nayñimaayi miñ xyipy:

—¿Pin xy'ocpubéjtum jigihuipy je mij tzaa huïdibi miid agiiity je öcpí jut?

⁴ Per co ajcxy ijxy je öcpí jut, chi ajcxy ijxy ahuingujc je mij tzaa anajty ytiguejcnäy huïdibi je öcpí jut anajty agiiydujcp. ⁵ Chi ajcxy ytigii yutjoty. E chi ajcxy ijxy tûg yeeg'anäg iñäy anajty a'oy'amay ma je' ajcxy. E je yeeg'anäg poob huit anajty ymiid. Co ajcxy jadu'n ijxy je yeeg'anäg jiiby yutjoty, chi je töxyjäy ajcxy ooy chigii. ⁶ Chi je yeeg'anäg nimay je töxyjäy ajcxy:

—Ca' ooy mdzigiyyixy. Miich ajcxy je' m'ljixtaaygixp je Jesús huïdibi cogajp Nazaret, je huïdibi jây ajcxy yajcrutzpejt. Ti je' yjugypicy. Ca' je' ya. Oc'íjxcix ya ma ajcxy pidaacci. ⁷ Nícxciñ, nímaaygix Pedro etz yi' jacjadyii Jesús ydiscípulos ajcxy co Jesús nícxip jayijp jim Galilea, e jim Galilea ñaybadiiyb ajcxy miid Jesús, jadu'n nej ajcxy nímaayi jayijp'aty.

⁸ Chi je töxyjäy ajcxy jim yqueegy ma je öcpí jut, com ti anajty ooy chigiiygixy. Ooy anajty ajcxy chiyuñ miid tzigiñ. E ni ca' ajcxy nimay ni pin nej anajty ti íjxcixy, com ooy anajty chigiiygixy.

Jesús ñaygue'xi ci ma María Magdalena

⁹ Je domingo, semana ixtig', co Jesús yjugypicy, chi ñayguëxi ci jayijp ma María Magdalena, je' je' je töxyjäy huïdibi anajty Jesús ti yajpidzimi

huixtujc ca'oybi ma yjot yhuinma'ñ. **10** Chi María Magdalena ñícxxy ma Jesúz ydiscípulos ajcxy huídibi miid yhuidijty, e nimaaygixy nej anajty yi' ti ixy Jesúz co ti yjugypicy jadüg'oc. E Jesúz ydiscípulos ajcxy ooy anajty ytájicixy ymáygixy etz yaaxcixy. **11** E co ajcxy midoohui je María y'ayuc, co anajty ti ixy Jesúz juugy, chi ca' ajcxy mijpidadaaci y'ayuc.

Jesús nayguëxíci ma metz ydiscípulos

12 Co hueeñi, Jesúz ñayguëxíci nañ jadu'n ma metz je' ydiscípulos huídibi ñícxp anajty ajcxy camjoty. **13** Chi je metzpi discípulos ñícxxy ajcxy mic'amoy oy nimaaygixy je jacjadyii discípulos ajcxy co ti íjxcixy Jesúz. E je jacjadyii discípulos ca' ajcxy mijpidadaaci je metzpi discípulos y'ayuc.

Huidi Jesúz ydiscípulos yajníibjc

14 Jac com jecy, Jesúz ñayguëxíci ma je majctügpí discípulos ajcxy ma anajty y'iñaaygixy ma caydac. Chi Jesúz ojy ajcxy co ca' ajcxy mibijccixy co ooy ajcxy yjot yjuuňity, ca' ajcxy mijpidägy jacjadyii piñ anajty ti y'íjxcixy Jesúz. **15** Jesúz je' ydiscípulos ajcxy niMay:

—Nícxix miich ajcxy ma tüt'óciy naaxhuiñjäy, ma tüt'óciy naax cajp, e capxhuäcxix ajcxy je oybi ayuc nej jääy ajcxy jëb y'almanidzögipy. **16** Piñjaty mibijc etz ñübejtixy, ypaadip ajcxy y'almanidzoocin. Per, piñjaty ca' mijpidägy tiy'ajt hue' ajcxy y'alma tigoyip miid ypocy ycixpi. **17** Yí jääy ajcxy huídibi mibijcp, ooy ajcxy ijxpejt túngixipy. Miid iiçh nxii iiçh nmic'ajt yajpidzimipy ajcxy ca'oybi ma jääy ajcxy yjot yhuinma'ñ. Nañ jadu'n ycápoxixipy huingbi ayuc. **18** Ymadziipy ajcxy tza'ñ, e ca' nej yjájtcixipy. E co ajcxy veneno ügip, ca' ajcxy ypa'mduniib. E co ajcxy cínixájipy pa'mjäy, tzögip je pa'mjäy.

Jesús ypätigüyñi tzajpjoty

19 E co je Huindzin Jesúz ycapxy ycijxy miid je' ydiscípulos ajcxy, chi ypätigüyñi tzajpjoty. Jilby tzajpjoty Jesúz yajpaady ma Dios ymijc a'oy'amoy, miid mij'anem'in. **20** Chi Jesúz ydiscípulos ajcxy chooñ ñícxixy cajp cajp capxhuäcxy ajcxy Jesúz y'ayuc ma nidüg'óciy naax cajp. E je Huindzin Jesúz ooy ajcxy ypubejti ypubedigüyi, mic'ajt moy je' ajcxy miid je ijxpejt je mijhuinma'ñ huídibi ajcxy tumyb. Jadu'ñyi jadu'n. Amén.

SAN LUCAS

Jaayhui'my Jadu'n Nej Jesucristo Ytun Yjajti

1 Mayjäy ti cojaay je ayuc je tiy'ajt huidi iich ajt nejhuiiyim co janch ytiy'ájtity, tüg'óciy jadu'n nej Jesús chondacy yjugy'ájtin ya naaxhuiñ ixti mabaad ycogixiyy. **2** Tüg'óciy je tiy'ajt jadu'n nej ajt xyñimaayim huidi ci'm ijjx midou nej chondacy ixti mabaad ycogixiyy, je' ajcxy huidibi capxhuäcxy Jesús y'ayuc ytiy'ajt. **3** Iich nañ jadu'n ti nyajciyöich ti nyajtecyöich yajxon je tiy'ajt nej Jesús chondacy je' chinaayin ya naaxhuiñ ixti mabaad ycogixiyy. Paady yciixpi iich nhuinmañ piitägy co iich miich nyajnijayihuáñ tüg'óciy je tiy'ajt, miich oyjäybí, Teófilo. **4** Jigix miich nañ jadu'n mnejhuíhuípy yajxon je tiy'ajt, jadu'n nej miich ti m'ixpicy.

Tüg ángel nigapxy co Juan el Bautista ypi'c'adañ

5 Jadu'n ytuni yjajti co anajty Herodes yrey'aty ma Judea naax cajp, jím anajty tüg judío teedy hue' anajty yxií Zacarías. Je' anajty semandumb miid Abías y'ajugytjc y'amigügtjc. Je Zacarías ypijcy miid Aarón y'ocniíx, hue' je' anajty yxií Elisabet. **6** Dios y'ijxyp ñejhuiipy co je' anajty ajcxy ytudägyjäyity nimetz. Je' ajcxy ycuuydumyb tüg'óciy yi Huindzin Dios ycapxy y'ané'min. **7** Je' ca'p anajty ajcxy y'ung ni tüg, e jadu'n ajcxy ymijäyíñ nimetz.

8 Chi tügtecý Zacarías miid y'ajugy y'amigüg yteedy'ájtciyx anajty ma Dios ytiyc. **9** Jadu'n nej teedy ajcxy ycostumbre miidity, chi ñigooti tung je Zacarías mina ypoomjogipy jiiby ma yi Huindzin Dios ytiyc. **10** Tüg'óciy je mayjäy ooy anajty Dios mibijctzoogixy tiba'y. Yam Zacarías tzajtigoty ypoomjocy, **11** co ñayquëxicí Huindzin Dios y'ángel tüg ytinäy a'oy'amý ma je poomjoctac. **12** Co Zacarías ijxy je ángel, chi ooy chigiiy. **13** Chi je ángel nimaay Zacarías:

—Ca' mdzígíy, ti Dios midoo yí mjuydácín mnucxtácín. Yí mdöxyijc Elisabet ypaadipy tüg ung yëydiçpi, e mxíimöhuiipy Juan. **14** Mjotcuje'adip mxondägip miich etz mdöxyijc, nañ may yi jää yjotcugihuiipy co anajty m'ung ti ypi'c'aty. **15** Chi yi m'ung ycömay'idañ ma Dios. Ni ca' ügipy vino ni jocnii. Ma ca'ní anajty yma'xung'aty ymiid'adipy yi Dios yjihuiñ ymic'ajt. **16** Yí' yajjothuimbidiy may Israel jää ma yi' ajcxy yHuindzin Dios. **17** Je' nicxy ycogapxy'aty ma yi jää ajcxy huinmic jomtic miid Dios yjihuiñ ymic'ajt, tim jadu'n nej Elías jecy'ajt ycogapxy'ajt yuinmic jomtic miid Dios yjihuiñ ymic'ajt. Je' m'ung yajjothuimbidiy je ungdeedy ajcxy huidibi ca' y'ung ixaangixy, nañ yajjothuimbidiy je jää ajcxy huidibi ca' capxycöbicy yi Dios, jigix ajcxy paadipy oyjot oyhuinmañ. Nañ m'ung ñimähuiipy je jää ajcxy huen nayñ'iixiyyigixy miid yHuindzin Dios yciixpi.

18 Chi Zacarías nimay je ángel:

—¿Nej jada iich nejhuiíhuípy pení janch huidibi xyajnimaaybich? Ti nmijjäyíiyñich, cham ndöxyijcich nañ ti ymijjäyíyñi.

19 Chi je ángel y'adzooy:

—Iich Gabriel, ma Dios yhuinduu ni'ixi' n'ítyich. Dios ti xyquexyich cogapxy'ajtpi ma miich co nyajnímähuiipy jada oybi ayuc. **20** Jadachambi miich mhuímipy uum, ni ca' m'ocjájtnip nej mgápxipy, miid co ca' mmibicy jada iich n'ayuc huidibi yajcuydunip co anajty tiempo patni.

21 Yam je mayjäy ooy ja'ahuíjcxixy Zácarías, ooy anajty ajcxy tzachhuin-maaygixy ti co chachhuäcxipy jiiby ma Dios ytijc. **22** Co Zácarías ypidzimy, chi ca' anajty y'occapxni. Chi je jäy ajcxy huinjihuiy co ti anajty ixy tijaty jiiby ma Dios ytijc. Hue' je' yjacmíyadacy a'ixiy'amy, e oyhuí miý uum.

23 Co je semandung yajmay, chi Zácarías ñícxni ma ytijc. **24-25** Co jadu'n yajaty, chi Elisabet jihuiy co ti anajty y'ung tzimigy ciyi gy. Chi yüch'ijty migoox po', e yminañ: "Jadu'n yi Huindzin Dios ti ytun miid iich jadachambi tiempo, ti xyjäymechich ti yajquägey iich ndzöydü'n ma yi mayjäy ajcxy."

Tüg ángel nigapxy co Jesús ypi'c'ada'ñ

26 Co tudujc po' maabi Elisabet anajty y'ungtzimigy, chi Dios quejxy je' y'ángel Gabriel jim Galilea naaxjot ma je cajp huidi anajty yxi Nazaret. **27** Chi Dios quejxy Gabriel ma anajty tüg töxy'anäg y'ity huidibi anajty ca'ni midzinäy yéydiyc. Je töxy'anäg ti anajty co'adzoy co piga'ñ miid tüg yéydiyc huidi yxi José. José hue' anajty David y'ap y'oc. Je töxy'anäg hue' anajty yxiijity María. **28** Co je ángel ytigiñ ma anajty María, chi nimay:

—María, Dios ti xy'ijxtiy, je Huindzin Dios y'oy'ajt miid miich. Miich je' cömay y'idip ma tüg'óciy töxyjäydiyc.

29 Chi María co y'ijxy je ángel, chi chigiiy miid je' y'ayuc, chi huinmay ooy miid jada copxpócxin nej co yjadú'ñity. **30** Chi je ángel yminañ:

—María, ca' mdzigiñ, miich Dios ti xy'ijxtiy. **31** Jadachambi, m'ungdzimigip, myajpi'c'adipy tüg mang, huidibi mxiihmöhuiy JESUS. **32** Je Jesús mij y'idipy, hue' je' yajtijipy Dios tzajpjotypi y'ung. Chi je Huindzin Dios möhuiyb je ané'min huidi yi' ymi'ap ymi'eede y David ymiid anajty. **33** Je Jesús ané'mip huinixiñ ma yi Jacob y'ap y'oc. Je' y'ané'min camina ycixipy.

34 Chi María je ángel nimaay:

—¿Nej jada co yjadú'ñity? Iich ca'ni nyéydiyc miid tzinäy.

35 Chi je ángel y'adzooy:

—Je Dios yjhuiñ ymic'ajt minip ma miich, je Dios tzajpjotypi ymic'ajtin xyajniiduttähuiç, je oyjäybä jääy huidi pi'c'adam, hue' yajtijipy Dios y'ung. **36** E cham Elisabet miich m'amigüg nañ jadu'n yajpi'c'adam yüch tüg mang ma ti ymijjäyiyñ. Cham miiduduyc po'bä maabi y'ung tzimigy je huidibi jääy ytijpy ca' y'ung'ixaani, **37** com miidi Dios ca'ni ti chípity.

38 Chi María yminañ:

—Jotcujc nguyundunipich yi Huindzin Dios chójcin, huen jadu'n tuñyii jadyii ma iich jadu'n nej miich m'ayuc xymöyich.

Chi je ángel ñícxni.

Mariá y'oy cogapxiy Elisabet

39 Huin'it xiñ María choñ, ñícxxy jottigoy ma yugjot, ma tüg cajp jim Judea naaxjot. **40** Chi ytigiñ ma Zácarías ytijc, e capxpocxy Elisabet. **41** Chi jadu'n yajaty co Elisabet midoohui María ycapxpócxin, chi jihuiy co y'ung yüçxy ma yjot. E chi je Elisabet ooy yjotcugiy miid je Dios yjhuiñ ymic'ajt. **42** Chi yminañ janch mic:

—Cömay miich ma tüg'óciy töxyjäydiyc, e cömay y'ida'ñ m'ung huidibi pi'c'adamb. **43** ¿Nej iich jada co jadu'n ti n'ahuägiy co nHuindzinich ytaj miñ xyco'ixiyich? **44** Co ti nmidooyich yi mgapxpócxin, ti iich n'ung yüçxy ma iich njot co chachjotcújcity. **45** Jotcujc'adip pinjaty ti ymibicy, co cuyduñ y'ida'ñ je ayuc miid je Huindzin Dios ycixpi. **46** Chi María yminañ:
Ooy mij n'ojadatých yi Huindzin Dios.

- 47 Ooy nxondägyich miid Dios ycixpi, iich nnihuambi nyajtzoocpi,
 48 co yi' ti xyñi'ijxcidägyich, co iich ayoobi xytumbi'adyijich. Jadachambi etz
     jacnicxp xii tiempo, tûg'óciy jây ajcxy oy mina'ñip co jotcujc'ájtpich.
 49 Yi Dios tûgpajc mijip, tiibi tun miid iich, ooy yi' yxii ymijity.
 50 Dios ypa'ayooyb hueñypinity huidibi huindzigiiyp jadachambi etz
     jacnicxnii xii tiempo.
 51 Dios ti ooy tuñ mijipi huinma'ñ, ti jibicy pinjaty amij agix nayjihuiyip ma
     yjot yhuinma'ñ.
 52 Dios ti yajpidzimy yi mijipi rey ma y'anem, ti mijajt möy ayoobidijc.
 53 Pinjaty ayuu'ijtp anajty ymooy ti miid yjotcujc'adip, etz yi comeeñyäydijc
     ajcxy ti ixmach ca' ni ti.
 54 Dios ti pubety yi Israel jây, yi' ajcxy ytumbi, miid co anajty ti pa'ayogoty je'
     ajcxy,
 55 jadu'n nej jecy'ajty Dios yajni may je' n'ap ndeedy, je Abraham etz je'y'ap
     y'oc, co tunamb miid je' ajcxy huinixii.
 56 Chi María tugiig po' jim y'ijty miid Elisabet, chi yhuimbijtni ma ytijc.

Juan el Bautista co ypi'c'ajty

- 57 Co je Elisabet oy yajhuaad'ajtni xii tiempo, chi yajpi'c'ajty tûg ymang.
 58 Chi ayuc midooy ajcxy je ymijiin ymidijc etz y'ajugy y'amigüg jadu'n nej
 Dios may'ajt ti tuñ miid Elisabet. Chi ajcxy ooy yjotcugiy miid je' ycixpi. ⁵⁹ Chi
 jadu'n yajty coductujc xii je ymijiin ymidijc etz y'ajugy y'amigüg miñ ma
 Zacarías ytiic co anajty tiy'ajttihuaangixy je pi'c'anäg. Chi ajcxy yajxii'ada'ñyii
 anajty jadu'n nej yteedy yxii Zacarías. ⁶⁰ Chi ytaj yminañ:
 —Ca' xii'adiyb Zacarías, hue'yi huen xii'adyii Juan.

- 61 Chi je' ymigügtijc ajcxy yminañ:
 —¿Na'am? Ni tûg miich m'amigüg jadu'n ca' xii'ity.
 62 Chi ajcxy y'amidoohui je' yteedy jadu'n a'ixiy'amy, nej yi' yajxii'ada'ñyii.
 63 Chi Zacarías pijctzoy tûg necy, e jaay jadu'n: "Juan huen xii'adyii." Chi je
 ymigügtijc ajcxy nidüg'óciy ooy jihuuy huinmaay. ⁶⁴ Chi mic'amy Zacarías
 y'ahuac ahua'cxy e ytoodz yungiyy, chi oy ycapxig yäymejch cömay yi
 Dios. ⁶⁵ Chi tûg'óciy ymijiin ymidijc ooy chigiiy. Chi ajcxy nimiydactay nej
 Zacarías ti yjaty ma tûg'óciy jây huidibi tzinaayb Judea yuugjotypi tzinaaydac.
 66 Tûg'óciy pinjaty anajty midoob je ayuc, chi jäymejtzhuim ajcxy ma yjot
 yhuinma'ñ, chi ñayñimáayigixy:

—¿Ti jada' ytunamyb jada pi'c'anäg?

Com je Huindzin Dios je' miid y'ity.

Je Zacarías y'iy

- 67 Chi je ungdeedy Zacarías miid je Dios yjihui'ñ ymic'ajt Dios y'ayuc
 najtzcapxiyi yminañ:
 68 Cömay yi Israel jây yHuindzin Dios, co ti ni'ijxcidägy, ti cohua'ñ yi' ñaax
     ycajp,
 69 Dios ti quexy tûg mij nihuaambi yajtzoocpi, ma yi' ytumbi, David y'ap y'oc
     ajcxy.
 70 Com Dios jadu'n yminañ jecy'ajty miid yi' y'ayuc najtzcapxiyb huidibi
     huätzjäyp;
 71 je' xyñihuänaaním ma iich ajt nmidzip, nañ xypubedaaním
     xypudig'huaaním ca'ydi xycigähuiyim huidibi ca' xy'ixaaním
     xychogaaním.

- ⁷² Jaydëbi pa'ayooihuipy iich ajt nmij'ap nmijteedy, etz jäymedzihyb jadu'n nej ayuc ahuaniiy miid je' ajcxy.
- ⁷³ Jadu'n nej Dios janch huinijot y'ayuc ahuaniiy miid iich ajt nmij'ap nmijteedy Abraham jecy'ajty huidi anajty xymöhuaniim.
- ⁷⁴ Co nihuätzictuutim ma nmidzip, huin'it jaydëbi miyaaxim n'ojadájtäm ca' ma tzigi'ñ jihu'ñ,
- ⁷⁵ miid huätzhuinma'ñ etz tudägy huinma'ñ ma yi' yhuinduu jabom jabom ixti mibaad ndzinaayim.
- ⁷⁶ Miich ma'xung, jääy hue' myajtijip mijipi Dios y'ayucnajtzcapxihyb. Miich nícxip cogapxy, niçx yajni'ixi' jääy miid Huindzin Dios yciixpi.
- ⁷⁷ Yajni'ixi' yi' cajpjäy jadu'n nej huaad ajcxy y'alma paadipy nihuáanin yajnuëdzooocin, etz jadu'n nej huaad ajcxy ypcocy huinmecxihyb.
- ⁷⁸ Jadu'n nej Dios iich ajt ti xypa'ayooihuim co ti xyñi'ijxcidaacim etz xymooyin tiicxin jájin huidib; tzomb tzajpjoty,
- ⁷⁹ jaydëbi yajmöhuipy jääy ajcxy Dios yti'ajt huidib; ajcxy tzinaayb agootztuum etz o'c jijp'am, jigix ajcxy xytümooyim ma je tudägypy tü'aa.
- ⁸⁰ Je pi'c'anäg yeeg yjodijy huinmic jotmic miid yi' Dios yjihu'ñ ymic'ajt. Chi chınaay adügtuum ma ca' piñ, ixti cooni xii tiempo paty mina ñicxipy cogapxy ma Israeljääy ajcxy.

2

Jesús yma'xung'ajty

¹ Huin'it xii Augusto César pidacy y'ané'min huen tük'óciy jääy niçxy necype-jtaaygixy. ² Je jayijp'atypi padrón hue' je'yaj'oyiiy Cirenio huidib; anajty gobernador'ajtp jím Siria ñaaejot. ³ Chi jääy ajcxy nidüg'óciy ñicxtay yajco-jayiiybi nidüg nidüg ma yci'mgajp. ⁴ Chi José choon jím Galilea naaxjot ma je cajp huidi yxií Nazaret, niçxy ajcxy jím Judea naaxjot ma je David ycajp, huidi yxií Belén. Yi' José ñicxy jím Belén com ymij'ap'ajtpy ymijteedy'ajtpy je David. ⁵ Chi José yajcojaiy padrónjoty miid María, je töxyjäy huidib; anajty ymiid capxtyuñ, huidi anajty ung tzim'ijtp. ⁶ Chi jadu'n yjajty co ajcxy anajty yjimity Belén, chi oyhuaad'aty co María paadipy y'ung. ⁷ Chi yma'xung'ajty je unggooob, e chi niibe'ñ nümüxy miid ymotz, e chi agögiiy ma iyujc pëcxíñ, co ca' anajty ti paady jättac.

Je ángeles ajcxy etz je cöbixycuend'ajtpi ajcxy

⁸ Chi mihuingon je cajp anajty jääy yçöbixycuend'aty. Hue' anajty ajcxy yhuin'ñaaayb huintzuumnaajxyp je' yçöbixy ajcxy. ⁹ Chi Huindzin Dios tük y'ángel ñigidaaci je' ajcxy, e yi' Huindzin Dios y'oy'ájtin y'adícxcoody jühuáidity ma je' anajty ajcxy ymijc, chi ajcxy ooy chigiiy. ¹⁰ Huin'it je ángel yminañ:

—Ca' mdzigiyygixy, cham iich miich nyajni'maaygixy oybi ayuc huidib; yajjotcugihuipy tük'óciy naax cajp. ¹¹ Miid miich ajcxy yciixpi ti ypi'c'aty cham ma je David ycajp tük jääy huidib; miich ajcxy xyñihuánaam xycohuánaam ma ajcxy mmidzip. Hue' je' je CRISTO, je Huindzin Dios. ¹² Yi' je' ijxpéjtip huidi miid m'ijxcabipy. Mbáadipy ajcxy je ung ma'xung ñümochity miid ymotz, yçöcnäy ma iyujc pëcxíñ.

¹³ Chi janch mic'amy ñayguëxi ci miid je ángel may yi' tzajpjotychinaaybi, chach Dios ojadájtcixy ymináangixy:

¹⁴ ¡Ooy yçömáity ooy ymijity yi' Dios tzajpjotypi, ji naaxhuiñ jotcuje'ajt miid jääy ajcxy yciixpi huidib; Dios yjäygidacpy!

15 Jadu'n yajaty co je ángel ajcxy ñicxtay tzajpjoty, chi je cöbixy cuend'ajtpi ajcxy ñayñimayi:

—Tzoc jámim jim Belén, jaydëbi n'íjxim ti ti ytunyii ti yjadyii huidibi nHuindzin'ájtìm Dios ti xyajnímáayim.

16 Chi ajcxy ñicxy jottigoy, chi oy pátciy María, José etz je ung ma'xung y'agögïyity ma je iyujc pêcx'iñ. **17** Co ajcxy ijxy je María etz je ung ma'xung, huin'it ajcxy nigapxtay nimiyactay jadu'n nej je ángel ajcxy ñimayi miid je pi'c'anág ycixpi. **18** Tüg'óciy jää huidi midou ooy jihuï huinmay jadu'n nej je cöbixycuend'ajtpi ajcxy yminañ. **19** Chi María mido'mbijctay, e yajhui'my ma yjot yhuinmañ. **20** Chi yhuimbijty je cöbixycuend'ajtpi ajcxy cömay jäymech ajcxy yi Dios, etz ooy alabanza ajcxy iiy miid Dios ycixpi miid tüg'óciy jadu'n nej anajty ti ijxcixy ti midoogixy, etz jadu'n nej anajty ti ñimáayigixy.

Pi'c Jesúsj yajcapxquëxiy ma Dios ytíjc

21 Coductuјc xii maabi anajty yma'xung'aty, huin'it je' ajcxy ti'yajttiy je ung ma'xung. Chi ajcxy yxiimoy JESUS, jadu'n nej je ángel anajty jayijp ti yminañ ca'ni anajty chimigiyi yciyigiyi.

22 Co je xii oypaatni mina je María anajty yhuätzpidzimaamni, jadu'n nej Moisés ycötújcin je jécyip yminañ. Chi ajcxy miid dnicxy je ung ma'xung jim Jerusalén capxquëxiagaangixy ma yi Huindzin Dios yhuinduu. **23** Com jadu'n anajty yjaybetyity ma Huindzin Dios ñecy:

Tüg'óciy unggooib yëdijcipi huidi ma'xung'ajtp, abicy yhuimipy miid je Huindzin Dios ycixpi.

24 José etz María oy yéjccixy huindzigiñ jadu'n nej Huindzin Dios ñecy yminañ co jébi yecy metzc jam muuxy o pajcta'm muuxy.

25 Jim Jerusalén anajty chinäy tüg jää huidi anajty yxi Simeón, tudägyjäy je', etz ooy Dios jäymech. Simeón y'ahuijxyp anajty mina Dios miñ yajjotcuјc'ada'ñ Israeljäy ajcxy, e miid je' anajty Dios yjihui'ñ ymic'ajt. **26** Dios yjihui'ñ ymic'ajt ti anajty yajnejhuïyi co ca' chojc öga'ñ, jayijpni oc'ixipy je Huindzin Dios yCristo. **27** Je Dios yjihui'ñ ymic'ajt yajmin yajmejtzí Simeón yhuinmañ huen nicxy ma Dios ytíjc; huin'it Jesús ytaj yteedy ymiid dnicxi ma Dios ytíjc, cuyduñ ajcxy jadu'n nej Dios ñecy y'anemy. **28** Chi Simeón tzendzoy etz capxpaady je ung ma'xung, e chi Dios miibijctzoy miid je' ycixpi, chi yminañ:

29 Jadachambi capxcix jotcuјc, Huindzin Dios, miid iich miich mdumbi, com ti mguyduñ jadu'n nej ti xyñimäyich co n'ixipyich je Cristo.

30 Cham ti n'ixiyich je nihuambi cohuambi,

31 huidibi ti mni'ixiy ma tüg'óciy jää ajcxy yhuinduu.

32 Jada ung ma'xung ytíyajt yegip ma yi jää ajcxy huidi ca' yjudiojäyity. Jadu'n yi' nipaady nej tüg jiin huidi codiicxp je jää. Cömay y'idiipy yi Israel jää miid yi' ycixpi.

33 José etz Jesús ytaj ooy jihuï huinmaay jadu'n nej Simeón ñigapxy je pi'c ma'xung. **34-35** Chi Simeón conuucox yi' ajcxy, e n'imay María, Jesús ytaj:

—Jadayaabi pi'c'anág hue' jada aminiy co may Israel jää yjothuinmañ yaj'oyihuiipy miid yi Dios etz nañ jadu'n may Israel jää yjothuinmañ ca' yaj'oyihuiipy miid yi Dios. Yi' je' tüg ijxpejt co ca' jää y'ixa'niib choga'niib, e jadu'n tüg'óciy yajnejhuihuiipy nej ajcxy nidüg nidüg yjothuinmañ miidity. E miich m'idiipy jotmaymiid jadu'n nejihuï tüg espada ti xyajtzaachi.

36-37 Nañ jim Jerusalén anajty tūg töxyjäy huidibi anajty yxii Ana, Dios je' anajty y'ayucnajtzcapxiybi. Fanuel anajty yteedy'ajtpy, hue' je' Aser y'ap y'oc, miij jääy anajty ooy. Janch mutz'anägni ypijcy e jéyi huixtujc jimijt chinay miid yñ'a'y, mada'px midaax jimijt anajty cujc co'ogy chinäy, e ca' anajty ytigöity ma Dios ytjc. Ana ytumb anajty tzajtigoty xiim tzuum jopy ayuu anajty ycapxtägy. **38** Chi Ana nimiñ José etz María jiiby ma Dios ytjc, e quipxy miid ajcxy huingapxtacy je Huindzin Dios. Chi je Ana nimiydacy je pi'c Jesús miid tūg'óciy jääy jim Jerusalén huidi anajty ajcxy jiip'ijxp mina Dios cohua'nañ Jerusalén ma ymidzip.

Co ajcxy nícxni jim Nazaret

39 Co oy yajcuydundai tūg'óciy jadu'n nej je Huindzin Dios ñecy ymina'ñ, chi José etz María ñícxciñi jim Galilea ma ajcxy yci'mgajp Nazaret. **40** Je pi'c Jesús anajty yeegy mic ooy miid huijy'ajt cujc'ajt, etz ymiid je' Dios ymay'ájtin y'oy'ájtin.

Je pi'c Jesús yajpaady ma Dios ytjc

41 Jimijt jimijt yi'ungdaj ungddeedy ñicxy anajty ajcxy jim Jerusalén co anajty je Pascua xii paady. **42** Co Jesús anajty ymajmetzjimijt'ajty, chi ajcxy ypättigiiy jim Jerusalén jadu'n anajty ajcxy costumbre miidity co xii paady. **43** Co je xii ñaxtäy, chi ajcxy huimbíjtxini, e Jesús yhu'i'miyy je' jim Jerusalén. Ca' José etz ytaj nejhuiy ajcxy co ti anajty yhu'i'miyy. **44** Hue' ajcxy anajty tijy je' ymiñ axaam miid ymigügtiyc. Co tūg xii yöygixni, chi ajcxy ixtay je' y'ung ma y'amigügtiyc ajcxy, etz huidi miid ñay'ixy'adyii ñaymigüg'adyii. **45** Co ca' ajcxy y'ung paady, chi yhuimbíjtxini jim Jerusalén ung ixtaaybi.

46 Chi jadu'n yajaty codugiiig xii oypaaticxy jim ma Dios ytjc, Jesús y'ñäy anajty aguje'amy ma je huindzindijc. Yi' anajty y'amido'ijtyp yi huindzindijc y'ayuc, e nañ yaj'amidooy anajty tijaty. **47** Tūg'óciy je huindzindijc huidibi midou Jesús y'ayuc, chi ooy ajcxy huinmay etz jihuïy jadu'n nej je Jesús huinjihuïydäy etz jadu'n nej anajty tiyudädäg y'adzooy. **48** Co Jesús ytaj yteedy y'ijxpatti, chi ooy ajcxy tzachjihuïy. Chi ungdaj yminañ:

—Ayung, ¿nej co miich jadu'n xytungixich? Yi' mdeedy etz iich yam tzachjottigooyb nay'adzigiijich n'ixtáaygixich miich.

49 Chi Jesús y'adzooy:

—¿Na'amy co miich xy'ixtáaygixich? ¿Ca' mnejhuiy gixy co copity n'ida'ñiçh ma nDeediyh ytung?

50 Chi ajcxy ca' huinjihuïy Jesús y'ayuc huidibi ycapxy.

51 Chi Jesús miid nicxy je' ajcxy jim Nazaret. Chi Jesús capxymidoy ytaj yteedy. Chi yi' ytaj yajhui'mday ma yjot yhuinma'ñ tūg'óciy nej ytunyii yjadyii. **52** Chi Jesús ixpij'adiitzp anajty ooy, etz yeegy yjäygojy huijycujc. E yi' Dios etz jääy ajcxy ooy anajty jäygidaaccixy.

3

Juan el Bautista y'ayuccapxhuäcxy mijtigüduum

1 Ma anajty je Tiberio César yjimijtjoty, mimajmocx jimijt anajty maabi y'ane'mtigii, chi je Poncio Pilato anajty gobernador'ajtp jim Judea, je Herodes anajty rey'ajtp jim Galilea, je' y'uch Felipe anajty rey'ajtp jim Iturea etz jim Traconite ñaaxjot. Chi Lisanias anajty rey'ajtp jim Abilina. **2** Chi je Anás etz Caifás je' ajcxy anajty teedy mijtungmiid ma Dios ytjc. Je huin'it tiempo Dios y'ayuc yja'ty ma je Juan, Zacarías ymang, huidibi anajty

tzinaayb mijtigiduum. ³ Chi Juan choñ niicxy ma tüg'óciy cajp mihuingon je Jordán mijni, capxhuijy je jää ajcxy, co huen jothuimbijtaaygixy etz huen niibejtcixy jigix ajcxy ypcocy yajhuinmeecxi. ⁴ Jada jadu'n tuni jajti nej je ayucnajtzcapxiybi Isaías anajty ti cojaay:

Jim mijtigiduum yajmidooy tüg jää mina'n: "Yaj'oyiyigixy yi Dios ytü'aa, tim jadu'n nej jää ajcxy yaj'oyiyigixy yi jibic tü'aa co tüg rey mina'n." Yajtiyigixy yi tü'aa huidibi ooy y'adijy y'a'och.

⁵ Tüg'óciy anii ahuoc huen joyiydäy, tüg'óciy tungop huen nañ jadu'n joyiydäy. Tüg'óciy nií'aa tü'aa huidibi tijmin tixijp huen tiyidäy. Yi tü'aa huidibi ca' quipxyjátyity huen quipxyjátyity tiyidäy.

⁶ Tüg'óciy yi jää ajcxy ixipy ñejhuihipy nej Dios yegañ je nihuambi cohuambi.

⁷ Chi Juan ojy ajcxy je jää pinjaty anajty miimb niibejtpi, yminañ:
—¡Miich ajcxy tzañ ajcxy y'ajugy y'amigüg! ¿Pin miich ajcxy ti xynimäy quég ma yi ayo'n huidibi Dios yquexaamy? ⁸ Túngix oybi, jothuimbijtcix, ca' ajcxy minaangixy miñ xyipy: "Abraham iich ajcxy n'ap'ajtpy ndeedy'ajtpy". Iich miich ajcxy nimaayb co Dios ixti jébi yi' yaj'ung'adyii yaj'anäg'adyii Abraham jada tzaa ca'ydi miich ajcxy. ⁹ Dios ni'ixi y'ity jaydëbi yajcódigoipy jää ajcxy y'alma huidibi jibic-huinmañ miid. Tim jadu'n nipaady nej jää ni'ixi y'ity miid jacha co pujxigañ tüg quipy huidi ca' oy ytii'maty, etz yajnögtähuañ.

¹⁰ Chi je mayjää ajcxy y'amidooy je Juan:
—¿Ti iich ajcxy jébi nduñ?
¹¹ Chi je Juan y'adzooy, yminañ:
—Pinjaty yhuit miid metz, jaydëbi möy piñ ca' miidity ni tüg. Etz pinjaty caagy miid nañ jadu'n möhuipy pinjaty ca' miidity.

¹² Chi miiñ jadyii yajcogüejtpi co anajty niibedaangixy, yminañ ajcxy:
—¿Ti huaad iich ajcxy nduñ (jigix Dios xymijotcujc'adipyich)?
¹³ Chi Juan y'adzooy:
—Ca' nígi anaxy myajcogüety jadu'n nej je cötújcin y'ane'my.
¹⁴ Chi soldado ajcxy yminañ:
—¿Ti iich ajcxy ndunipy (jigix Dios xymijotcujc'adipyich)?
Chi Juan y'adzooy:

—Ni piñ ajcxy ti mgapíjcipy, ni mganühuambedipy ajcxy. Nañ jadu'n mijotcujc'ájtcixy nej myajmujuuygixy.

¹⁵ Je mayjää yjiip'ijxyp anajty ajcxy ooy, etz ooy jihuuy huinmaay nejhuihuaangixy pen yi Juan je' anajty Cristo. ¹⁶ Chi Juan nimay ajcxy nidüg'óciy:

—Iich janch nyajniibéjtpi jää miid ni. Miimb je' axaam huidibi jacmij ca'ydi iich, ca' huaad yi' ycighuin ngejich. Je' miich ajcxy xyajniibedipy miid Dios yjihuiñ ymic'ajt etz miidi jiin. ¹⁷ Je Cristo ni'ixi y'ity co oybi möhuañ je jää huidibi ajcxy oyhuinmañ miid, etz ymöhuaamy tzaachypy je jää ajcxy huidibi jibic-huinmañ miid, tzaachypy huidibi nicamina ycxixipy. Tim jadu'n nipaady nej tüg jää ni'ixi y'ity co ymoc-huimboja'n, e chi je oybi mocpajc pidägañ ma che'x, etz je mocjaam ninögihuañ, e caminaxii ycapidzañ je jiin.

¹⁸ Je Juan ooy jää capxhuijy, etz canaagnax oybi ayuc capxhuäcxy. ¹⁹ Chi yi' ojy je rey Herodes, co y'uch Felipe ytöxyjc Herodías miid tzinaayi, etz jacjaydiyibi jibic-huinmañ tiibi Herodes anajty tuñ. ²⁰ Chi je rey Herodes nígi pociyuñ co Juan pidacy pujxtigoty.

Je Jesús níibejtin

21-22 Chi jadu'n yajaty co jadu'n tūg'óciy jāy ñiibejttay nañ jadu'n Jesúś ñiibejty. Yam anajty Jesúś ycapxtagy co je tzajp y'ahuach, etz je Dios yjihui'ñ ymic'ajt yminaçcy ma Jesúś ycöduu miid ñiniçx jadu'n nej muuxy ñiniçx. Nañ jadu'n yajmidoj tūg ayuc choñ tzajpjoty yminañ:

—Miich n'ung'ajtpy, ooy iich miich ndzocy ooy njihuÿ, ooy njotcújcídyich miid miich.

Jesúś ymij'ap ymijteedy

23 Jesúś hue' anajty yjimijt oy ni iipxmajc co ytungtigii. Hue' je' anajty jadu'n jāy tiy José ymang, José yteedy hue' je' Elí, **24** Elí yteedy hue' je' Matat, Matat yteedy hue' je' Leví, je Leví yteedy hue' je' Melqui, je Melqui yteedy hue' je' Jana, je Jana yteedy hue' je' José, **25** Je José yteedy hue' je' Matatías, je Matatías yteedy hue' je' Amós, je Amós yteedy hue' je' Nahum, je Nahum yteedy hue' je' Esli, je Esli yteedy hue' je' Nagai, **26** je Nagai yteedy hue' je' Maat, je Maat yteedy hue' je' Matatías, je Matatías yteedy hue' je' Semei, je Semei yteedy hue' je' José, je José yteedy hue' je' Judá, **27** je Judá yteedy hue' je' Joana, je Joana yteedy hue' je' Resa, je Resa yteedy hue' je' Zorobabel, je Zorobabel yteedy hue' je' Salatiel, je Salatiel yteedy hue' je' Neri, **28** je Neri yteedy hue' je' Melqui, je Melqui yteedy hue' je' Adi, je Adi yteedy hue' je' Cosam, je Cosam yteedy hue' je' Elmodam, je Elmodam yteedy hue' je' Er, **29** je Er yteedy hue' je' Josué, je Josué yteedy hue' je' Eliezer, je Eliezer yteedy hue' je' Jorim, je Jorim yteedy hue' je' Matat, **30** je Matat yteedy hue' je' Leví, je Leví yteedy hue' je' Simeón, je Simeón yteedy hue' je' Judá, je Judá yteedy hue' je' José, je José yteedy hue' je' Jonán, je Jonán yteedy hue' je' Eliaquim, **31** je Eliaquim yteedy hue' je' Melea, je Melea yteedy hue' je' Mainán, je Mainán yteedy hue' je' Matata, je Matata yteedy hue' je' Natán, **32** je Natán yteedy hue' je' David, je David yteedy hue' je' Isaí, je Isaí yteedy hue' je' Obed, je Obed yteedy hue' je' Booz, je Booz yteedy hue' je' Salmón, je Salmón yteedy hue' je' Naasón, **33** je Naasón yteedy hue' je' Aminadab, je Aminadab yteedy hue' je' Aram, je Aram yteedy hue' je' Esrom, je Esrom yteedy hue' je' Fares, je Fares yteedy hue' je' Judá, **34** je Judá yteedy hue' je' Jacob, je Jacob yteedy hue' je' Isaac, je Isaac yteedy hue' je' Abraham, je Abraham yteedy hue' je' Taré, je Taré yteedy hue' je' Nacor, **35** je Nacor yteedy hue' je' Serug, je Serug yteedy hue' je' Ragau, je Ragau yteedy hue' je' Peleg, je Peleg yteedy hue' je' Heber, je Heber yteedy hue' je' Sala, **36** je Sala yteedy hue' je' Cainán, je Cainán yteedy hue' je' Arfaxad, je Arfaxad yteedy hue' je' Sem, je Sem yteedy hue' je' Noé, je Noé yteedy hue' je' Lamec, **37** je Lamec yteedy hue' je' Matusalén, je Matusalén yteedy hue' je' Enoc, je Enoc yteedy hue' je' Jared, je Jared yteedy hue' je' Mahalaleel, je Mahalaleel yteedy hue' je' Cainán, **38** je Cainán yteedy hue' je' Enós, je Enós yteedy hue' je' Set, je Set yteedy hue' je' Adán, je Adán yteedy hue' je' Dios.

4

Je mujcu' tuñ ijxta'ni ma Jesúś

1 Jesúś ymii'dajtpy anajty je Dios yjihui'ñ ymic'ajt. Co Jesúś jím choñ ma Jordán mij nii, chi je Dios yjihui'ñ ymic'ajt yajniçxi mijtigiduum. **2** Jesúś y'ijty huixchigui'px xii jím mijtigiduum. Chi je mujcu' yjot'ijxi huinmañ'ijxi. Jaygay jím y'ijty, e co huixchigui'px xii ñajxni, chi oy yuuböccodyii. **3** Chi je mujcu' nimay:

—Pení janch miich Dios xy'ung'adyii, nimay jada tzaa huen ahuimbity tzajcaagy.

⁴ Chi Jesús y'adzooy:

—Jaybety ity ma Dios ñecy co ca'nan miid tzajcaagy ti'ajty jäy ajcxy yjugy'aty, nañ jadu'n tzoc y tüg'óciy Dios y'ayuc.

⁵ Chi je mujcu' miidpejty Jesús ma tüg cop janch cixpi, chi tüg jaxigý yajni'ixiý tüg'óciy je naax cajp huidi jii naaxhuiñbi. ⁶ Chi je mujcu' yminañ:

—Iich miich möhuipy tüg'óciy mic'ájtin ané'min etz oy'ájtin, com iich ngí'am y'ity tüg'óciy, e nmöhuibich hueñytmpiníty. ⁷ Pen xyhuingoxtinaaybich xy'ojadajtpich miich, ac miich jada mje' tüg'óciy.

⁸ Chi Jesús y'adzooy, yminañ:

—Huinhüägtuutcich miich mujcu', com jadu'n jaybety y'ity: “Co yi Huindzin miich mDios mhuingoxtinähuiipy m'ojadadipy, etz yi' je' tüg pajc myajmij'adipy.”

⁹ Chi je mujcu' miidnicxy Jesús jim Jerusalén, chi miid pejty ma Dios ytijc coduu, e nimay:

—Pen Dios miich xy'ung'ajtp cödijpnax naaxcixy, ¹⁰ com jaybety jadu'n y'ity ma Dios ñecy co quexipy Dios yi' y'ángeles ajcxy e xycuend'adipy. ¹¹ Cigíxy ajcxy xyhuidzipy, ca'ydi mdzaachiy ma tzaajot.

¹² Chi Jesús yminañ:

—Ji Dios y'ayuc huidi jadu'n minam co ca' mjot'ixipy mhuinma'ñ'ixipy yi mHuindzin Dios.

¹³ Co je mujcu' yajcijxy jadu'n nej anajty jot'ixa'ñ huinma'ñ'ixa'ñ Jesús, chi huinhüägtuut tüg tiempo.

Jesús yajtzondägy je'ytung jim Galilea

¹⁴ Chi Jesús nícx yim Galilea, e Jesús miid'ajtpy je Dios yjihui'ñ ymic'ajt. Chi Jesús ooy cömay y'ijty ma tüg'óciy cajp huinduy agonbi. ¹⁵ Hue' Jesús anajty yaj'ixpicy majaty je' ajcxy naymujctac. Chi je jäy ajcxy tüg'óciy ooy cömay Jesús.

Jesús yajpaady jim Nazaret

¹⁶ Chi Jesús ymiiñ Nazaret ma anajty ti yeegy. Chi Jesús ytigiy ma naymujctac, jadu'n nej costumbre anajty miidity pocxxiduum. Chi ytinaay'ahuiy, chi ytigiiy necycapxpi. ¹⁷ Chi ajcxy mooy je necy huidibi je Dios y'ayucnajtzcapxiybi Isaías yjaay. Chi ciyuhäcxy je necy, paty jiiby tüg it ma anajty yjaybety'ity jadu'n:

¹⁸ Je Huindzin Dios yjihui'ñ ymic'ajt xymiid'ajtpich, co xyajniibicyich co nyajniämähuibich ayoobitjc je oybi ayuc. Ti xyquexyich co nya-jjotcugihuibich je jäy ajcxy huidi jotmay ymid, etz nhuinméecxiibich huidibi ajcxy pujxtigótyp, nañ jadu'n ajcxy je huidibi huiintzip nya-jhuindiicxiigibich, e nbidägibich ahuätztuum huidibi yajtzaachytumb.

¹⁹ Ti xyquexyich co ngapxhuäcxibich je tiempo mina Huindzin Dios may'ajt oy'ajt tuna'ñ miid je jäy ajcxy ycixpi.

²⁰ Chi jada' Jesús abidipty je ñecy, yajcidiigiiy je tungmiidpi, huin'it y'ixtacy. Chi tüg'óciy mayjäy jiiby ma naymujctac ooy ajcxy huindicxy je Jesús. ²¹ Chi Jesús yminandacy:

—Cham yajcuydun je' huidi jaybety ma Dios ñecy jadu'n nej miich ajcxy cham ti mmidooy.

22 Chi nidüg'óciy ajcxy ooy jäygidacy nej Jesús mina'ñ, etz huinmay ajcxy ooy je ayuc huidibi Jesús ycapxy, chi ñayñimáayigixy:

—¿Nej ca'y José jada jada' y'ung?

23 Chi Jesús yminañañ:

—Ca' yjécyity miich ajcxy xyajnímähui'bich jada ayuc: “Tzoydumbi nayochoyihuü ci'm. Tüg'óciy jadu'n nej iich ajcxy nmidooyich ti mduñ jim Capernaum, nañ jadu'n miich octun ma mgí'mgajp.”

24 Chi Jesús yjacminañañ:

—Janch iich miich ajcxy nnimäy co ni tüt jääy huidibi Dios y'ayucnajtzcapxiyb ca' jääy ajcxy cöbicy ma yci'mgajp. **25** Janch iich miich ajcxy nímäy co ooy anajty may co'ögy töxyjäy ya Israel jecy'ajty co Elías chınaay, co je tzajp adujcy tugiç jimatjatdujc po', co oy yuu miin ma tüt'óciy naax cajp. **26** E Dios ca' quejxy je Elías ma yi Israeljäy co'ögy töxyjäy ajcxy. Hue' janch quejxy huinduum jim Sarepta ma Sidón naaxjot ma tüt co'ögy töxyjäy huidi jim. **27** Nañ jadu'n anajty ooy mayjäy püdz pa'm müidity ya Israel jecy'ajty co je Dios y'ayucnajtzcapxiyb Eliseo chinay. Chi ni tüt jääy huin'it catzoocy, jéyi tügpajc choocy pa'mjäy huidibi anajty yxii Naamán huidi tzoon Siria naaxjot.

28 Huin'it tüt'óciy jääy huidi anajty jiiby ma naymujctac ooy yjotma'tcoty co jadayaab ayuc ajcxy midooy. **29** Chi je mayjäy ajcxy nibidiy Jesús etz yajpidzimy ma je cajp. Chi ajcxy yajniçxy jim ma je tzaahuingueetz, co je cajp copciçy anajty yajpaady, e jim anajty cödijpnaxaangixy. **30** Chi Jesús ñajxy cujc'amy ma je' ajcxy, chi ñiçxni.

Tüg yëydijc huidibi anajty miid jibic espíritu

31 Chi Jesús y'idacy jim Capernaum, tüt cajp jim Galilea naaxjot, chi Jesús jääy ajcxy yaj'ixpijcy pocxxiendum. **32** Huinmay ooy ajcxy jadu'n nej je' yaj'ixpicy. Ñayñimáayigixy co je Jesús yaj'ixpicy nejihuü mijtung mij'ané'min müidity.

33 Jiiby ma je naymujctac jiiby anajty tüt yëydijc huidibi miid tüt ca'oybi, chi je ca'oybi mic yaaxqueeey yminañañ:

34 —Ixmajtzich ajcxy, ¿ti mdunamy miid iich ajcxy Jesús je nazaretpi? ¿Nej ti mmiñ co xyahuindigoyáanigixyich? Iich miich n'içxcapy co miich je' je Huätpi Dios.

35 Chi Jesús je ca'oybi ojy, nimay:

—Amon, pidzim ma yi jääy.

Chi je ca'oybi najtztijy je yëydijc agujc'amy ma je jääy ajcxy, huin'it ypidzimy, e ca' ni nej jactuuñ. **36** Tüg'óciy jääy jim ooy ajcxy ñay'adzigiiyi miñ xyipy yjanayñimáayigixy:

—¿Ti ayuc jada' yi? Co miid y'ané'min etz mic'ajt ane'my ca'oybi etz yajpidzimy ma jääy.

37 Chi Jesús capxpaaady y'ijty ma tüt'óciy cajp huidi huinduy agónip.

Jesús yajtzoocy Pedro ymíd töxyjäybí

38 Chi Jesús ypidgý choñ ma naymujctac, ytigiiy ma Simón ytijc. Jadu'n anajty Simón ymíd töxyjäybí mic ytoyii. Chi ajcxy cohuaniiy Jesús miid je' yciçpi. **39** Chi Jesús yhuindacy ma je' yhuinduu, ix'ojy je toyii, e jadu'ñi ñajxy. Chi je' mic'amy ypidgý, yajcay yaj'uucy ajcxy.

Jesús yajtzoocy mayba'mjäy

40 Tzuu tzuu anajty jää ajcxy yajnicxy tūg'óciy jää ajcxy pa'mmiidpi ma Jesús. Chi Jesús cīñixajy nidüg nidüg, e jadu'n anajty ajcxy chögy. **41** Chi nañ jadu'n je' ca'oybi yajpidzimy ma mayjää, mic je ca'oybi anajty yhua'ñ yjihuiñ, yminañ:

—Miich je' Dios xy'ung'ajtp.

Chi Jesús nīgi ix'ojy, ca' anajty yajhuäcxipy nicxy yjaccapxy, com ti anajty nejhuiygixy co yi' je' je Cristo.

Jesús y'ayuccapxhuäcxy jím Galilea

42 Co yxiimiy, chi chooñ Jesús, nīcxy mijtigiduum. Ooy jää yja'ixtäyii, chi ajcxy oy paatcixy, yajhuäcxijpy ajcxy ooy, ca' anajty oc'ixmadzáangixni. **43** Chi Jesús yminañ:

—Ooy jada chachcopícyity co canaag agajp iich jada ngapxhuäcxbich je oybi ayuc jadu'n nej Dios y'ane'my. Paady Dios ti xyquexyich ya naaxhuiñ.

44 Jadu'n anajty je' capxhuäcxy majaty jää naymujctac jím Galilea.

5

Je acxmajtzin mijhuinma'ñybí

1 Tügtocy jadu'n yajti, jím anajty Jesús ma je Genesaret mejypa', co jää nīmiini janch ñay'adijiñ ñay'agodíiyigixy, tzach'amidohuaangixy Dios y'ayuc.

2 Chi yi' ijxpaty mejtz barco jahueengi mejypa'áy. Je acxmajtzpidijc ti anajty ypidzimixy ma je barco, jím anajty y'acxxuumy pújccixy. **3** Chi Jesús yajtigiyiñ tūg barco huidi Simón anajty je'ajtpy. Chi may'ajt pijctzoy co huen yajjihuäg hueeni yi' barco mejypa'áy. Chi Jesús y'ixtacy barcojoty, e jadu'n yaj'ixpícy je mayjää ajcxy. **4** Co ycapxymayi, chi Jesús Simón nimay:

—Nicx pidäg m'acxmadzi'ñ mejyjoty, jaydëbi májtcixipy acx.

5 Chi Simón y'adzooy:

—Huindzin, ti iich ajcxy ooy njatuñ tūg tzuum, ni ti ti ngapáatcixyich. Per miid miich m'ayuc yciipi yi' acxmadzi'ñ nbidägibich mejyjoty.

6 Co ajcxy pidacy je acxmadzi'ñ mejyjoty, chi yajco'adujcy ooy may acx, jahueeni acxmadzi'ñ ycaciich miid je may acx yciipi. **7** Chi Pedro yemi ymigütiyc huidi anajty jím ma je jadügpi barco, huen miñ ajcxy pubedyii. Chi ajcxy ymiñ pubejtp, yaj'ujch ajcxy metzpi barco miid may acx, jagoo jagoo ycaquiiñ je barco miid may acx yciipi. **8** Co Simón Pedro ijxy jadu'n, chi ycojxtinaay'ahuiy ma Jesús yhuinduu, nimay:

—Huinhuaütcich, Huindzin, com iich pocyjäy iich.

9 Com Pedro janch tzigiiby anajty, etz nañ tzigiiby tūg'óciy huidi anajty miid ti ytuñ, co anajty ooy may acx tzachyajnibéjtcixy. **10** Nañ jadu'n tzigiiby anajty je Jacobo etz Juan je Zebedeo ymang ajcxy huidibi Simón anajty ti pubety. Chi Jesús nīimay Simón:

—Ca' mdzigiñ, jadachambí etz jacnicxní xii tiempo mdunipy jäymadzii.

11 Co je barco yajmejypidzimy, chi ajcxy y'ixmajch tūg'óciy, chi ajcxy panicxky Jesús.

Jesús yajtzögy tūg jää nübütza'mmiidpi

12 Chi jadu'n yajti co anajty Jesús yjimity ma tūg cajp, co nīmiini tūg yeydijc ymiid anajty pützpa'm. Co je pa'mjää ijxy Jesús, chi nihiindacy ma yhuinduu, minucxtacy, nimay:

—Huindzin, pen mdzojcipy jëbi xyajtzögibich.

13 Chi Jesúś yci' najtxajiiy nidoon, nimay:
—Ndzojcpich, hui'm huädz.

Chi mic'amy je jääy choocy. **14** Chi Jesúś ane'my, nimay:

—Ca' ni pin myajnimähuiipy, nícx janchtiy nayguëxigii b ma teedy, jaydëbi möhuiipy Dios huindzigiñ, jadu'n nej Moisés ycötüjcin je jécyip y'ane'my, miid yi' yciixpi co ti mhuätzpidzimy, jaydëbi jääy ajcxy nejhuihipy co ti mdzögy.

15 Je capxy'ayuc nígi y'oc-huäcx'adiitzi, e janch mayjää y'ocnimújcin, jim pin ayuc midohuaam, e jim huidi tzögäam. **16** Jesúś ycögueecpy anajty je mayjää, nícxxy anajty mijtigiduum Dios ojadajtpi.

Jesúś yajtzögy tüg jääy cixuxypি tecyxuxypি

17 Tüg tecy yjájtì, Jesúś anajty yaj'ixpijcp, e jim anajty ajcxy iñäy ma Jesúś yhuinduu fariseojäy ajcxy, etz huidi jääy yaj'ixpijcp Dios ñecy huidijaty anajty ti choongixy canaag agajp ma Galilea naaxjot Judea naaxjot, etz cham huidijaty anajty ti chooñ Jerusalén. E Jesúś ymiid anajty Huindzin Dios ymic'ajt co jääy yajtzögyip. **18** Chi nijëjity jääy yajja'ty cix'am tüg pa'mjää yëydiçpi huidi ca' anajty yci' ytecy yüçxy. Chi ajcxy ixtaay ma yajtijctigihuiipy pidägañ anajty ajcxy je pa'mjää ma Jesúś yhuinduu. **19** Com ca' anajty ni ma tigiyidiac miid co je tiic anajty ooy y'újtity miid mayjää. Chi ajcxy miidpejty tiic nígixy, chi ajcxy tiic yajcöhüach, e chi ajcxy cödixñajxy cix'am je pa'mjää ma Jesúś yhuinduu. **20** Co Jesúś ijxy jadu'n nej je' ajcxy ymibicy, chi nímay:
—Yëydiç, yajmeeçxp mbocy.

21 Chi je' ajcxy huidi yaj'ixpijcp Dios ñecy etz je judío ixpicytjc huidi naydijigixp fariseojäy huinmaygoty, ñayñimáayigixy: "Jada Jesúś ooy ycapxtigoy miid Dios. Ni pin yëydiç huaad ca' ti pocymeeçxy. Tügpajc nHuindzin'ájtim Dios huidi pocyhuinmecxp."

22 Jesúś ñehuiiy je' ajcxy yjot yhuinmañ, paady ajcxy nímay:

—¿Ti mdzachhuinmaayb ajcxy ma mjot mhuinmañ? **23** ¿Ti jactzip co mînaaním co ti mbocy yajmeeçxy o mînaaním: "Pídig etz nícxni"? **24** Jaydëbi miich ajcxy mnejhuihipy co iñch je' je jääy huidi tzoon tzajpjoty, nmîdich ané'min etz mic'ajt ya naaxhuiñ jëbi jääy nbocyhuinmeeçxyich, paady cham nnimäyich yi pa'mjää: "Pídig etz yajpidig mmaabejt, nícx ma mdijc."

25 Chi mic'amy je pa'mjää ytinayig ma je jääy ajcxy yhuinduu, etz yajpidigje' ymaabejt ma anajty ycögänäy. Chi nícxni ma ytijc, chi ooy cömay jääymejch Dios. **26** Huin'it nidüg'öciy je mayjää ooy ajcxy jihuüy, e chi ajcxy ooy cömay etz jääymejch Dios. Chi ajcxy ooy chigiyixy, yminaangixy:
—Cham janchtiy n'íjxim mijhuinmañ.

Jesúś huodzooñ je Leví

27 Co jadu'n ytuni yjajti, chi Jesúś jim choñ, chi ijxy tüg yajcogüejtpi huidi anajty yxiñ Leví. Leví jim anajty iñäy ma yajgogüejttac. Chi Jesúś nímay je Levi:
—Pajaamgich.

28 Chi je Leví ixmajztay huidi anajty ytuumyb etz padzooñ je Jesúś.

29 Chi Leví mayjää yajcay yaj'uucy ma ytijc, cham may yajcogüejtpi ajcxy etz jacjadyii jääy huidi iñaaayb ma yi' mesa miid Jesúś etz yi' ydiscipulos ajcxy.

30 Chi je' ajcxy huidibi yaj'ixpijcp Dios ñecy etz je ixpicytjc huidi naydijigixp fariseojäy tzachni'ameechycapxcixy ni'oñiyixy je Jesúś ydiscipulos ajcxy, yminaangixy:

—¿Na'amy co mgaaygixy m'uuccixy miid yajcogüejtpi etz miid pocyjäy ajcxy?

³¹ Chi Jesús yminañ:

—Ca' yajmayjaty tzoydumbi huidibi ca' ajcxy ypiçyii, jëyi huidi ajcxy píjcip.

³² Ca' iich ti nmiñich ma je jääy ajcxy huidibi ca' pocy miidity. Iich ti nmiñich miid yi pocyjäy ycixpi co huen jothuimbijtaaygixy ma Dios.

Yaj'amidooy ajcxy Jesús ti co jääy ajcxy y'ayunas'ájtcixy

³³ Chi je mayjäy ajcxy Jesús nimay:

—Nej co yi' (Juan) ydiscípulos ajcxy janam jadzojc jaygay y'íjtcixy etz ycapxtáccixy, nañ jadu'n je fariseojäy ydiscípulos ajcxy janam jadzojc jaygay y'íjtcixy. Chi miich mdiscípulos ajcxy ca' ajcxy jaygay y'íjtcixy, caaby uucp ajcxy jabom jabom.

³⁴ Chi Jesús yminañ:

—¿Nej jëbi yaj'ayuu'aty jääy ajcxy huidi yajpatpi ma je píjcpi yajnixiidoñ, pen quipxyi yam yajpaady miid je huidibi píjcp? ³⁵ Minamb je xii je tiempo mina je píjcpi yajtzoniiby, huin'it janchtiy ajcxy jëbi y'ayuu'ájtcixy.

³⁶ Nañ jadu'n ajcxy yajnimay tûg jihiimbit ayuc:

—Ni piñ ca' huaad agiy'iñ tuc-huit miid jemyhuit, canaan jëyi yciiidzip yi jemybi, nañ jadu'n je tucpi ca' oy yhu'ma'ñ miid je jemyhuit agiy'iñ. ³⁷ Ni piñ ca' pídagäy jemy vino ma je tucpi cochac, pen janch jadu'n octuñ, je vino jemybi yciidzip je tucpi cochac, chi y'ixyojctähuiy je vino etz je cochac ñitigoydähuiy. ³⁸ Pídagäipy ajcxy jemy vino ma tûg jemybi cochac, chi jadu'n ca' ytigoyipy je vino ni je cochac. ³⁹ Ca' ni piñ tzocv vino jemybi, pen ti anajty ügy vino tiibí yjejcni, co jadu'n yminañ co jac oy je tiibí yjejcni.

6

Je discípulos ajcxy yajmújccixy trigo cojc pocxxiidouum

¹ Chi jadu'n yajati tûg pocxxiidouum co Jesús oy ñaxy ma tûg trigo cam, e yi' ydiscípulos ajcxy oy anajty yajminájccixy trigo tiim, chi ajcxy nixaqtztüdy, e chi ajcxy jiicxy. ² Chi nidügti fariseojäy yminañ:

—¿Ti co ajcxy jadu'n mdundigooy co mdúngixy huidi ca' ñigodúcyity ajcxy mdunipy pocxin xiiidouum?

³ Chi Jesús yminañ:

—¿Nej ca'ni miich ajcxy mgapxy Dios ñecy nijadu'nyi? ¿Nej ca' mnejhuiygixy ti David ytuan co anajty yuubögyii etz nañ co ymigügtiyc anajty yuubögyii? ⁴ David ytigiiy ma Dios ytijc, chi conigüy je tzajcaagy huidibi anajty jiiby ma Dios yhuinduu, chi caay, nañ jadu'n moy je ymigügtiyc ajcxy. Je' tzajcaagy ca' anajty ypadyii níçxy je' ajcxy cay. Teedy je' anajty ajcxy paatip cáaygixip.

⁵ Chi Jesús yjacminañ:

—Iich je' je jääy huidibi tzoon tzajpjoty, jëbi nnimäyich je jääy ajcxy ti jëbi huaad ytungixy sábado xii.

Je yëydijc huidibi anajty yci' tiidzip

⁶ Chi jadügtacy yajati tûg pocxxiidouum, co Jesús ytigiiy ma tûg naymujtac, chi jääy yaj'ixpijcy. Jiiby anajty tûg yëydijc huidi y'a'oygi' anajty tiidzip. ⁷ Chi huidi ajcxy yaj'ixpijcp Dios ñecy etz fariseojäy ajcxy ix'ijxy pa'íjxcixy Jesús nej pen jääy yajtzögam pocxxiidouum, e je' ajcxy anajty miid ycixpi xihua'ñ. ⁸ Jesús

ñejhuiyb je' anajty ajcxy yjot yhuinma'ñ. Chi Jesús nimay je yéydič huidibi anajty yci' t̄idzip:

—Pidig, tinayig mayjäy'agujc.

Chi je' ytinaayig. ⁹ Chi Jesús yminañ:

—Nyaj'amidoħuaamybich miich ajcxy tūg ayuc. ¿Nej Dios ñeċċi yminañ, jēbi oybi nduunim pocxxiđuum o jēbi jibicpi nduunim, nyajtzoocim jāy o nyajtigooyim jāy yjugy'ajt?

¹⁰ Chi Jesús ajcxy huindicxpejttay nidüg'óciy, chi nimay je pa'mjäy:

—Xajtiu mgi'.

Chi je' yci' xajtiy, huin'it je' yci' choocy. ¹¹ Chi je' ajcxy huidi yaj'ixpijcp Dios ñeċċi etz je ixpiċiċiċ huidi ajcxy mijpidacp judío ycostumbre ooy ajcxy yjot'ambijcy, ñayñimáyigixy miñ xyipy:

—¿Nej ajt n'octuunim jada Jesús?

Jesús huin'ixy je majmetzpi discípulos ajcxy

¹² Jadu'n yajti huin'it xii Jesús ñicxy mijtigđuum Dios ojadajtpi. Tūg tzuum ooy Dios mibijctzooy. ¹³ Co yxiimiyi, chi Jesús huoomiñ yi' ydiscípulos ajcxy. Chi huin'ijxy je majmetzpi, etz yxiimoy ajcxy, apóstoles. ¹⁴⁻¹⁶ Chi Jesús yhuin'ijxy je Simón huidi yxiimoy Pedro; je Andrés, Pedro y'uch; Jacobo etz Juan; Felipe etz Bartolomé; Mateo etz Tomás, Jacobo hue' je' Alfeo ymang; etz Simón huidi jāy ytijpy Zelote; Judas, Jacobo y'uch; etz Judas Iscariote huidibi nañ jadu'n Jesús cīyejc ma ymidzip.

Jesús yaj'ixpiċi mayjäy

¹⁷ Chi Jesús miid'idacy je discípulos ajcxy, chi oy yhuäcxipy ma tūg ajoy miid ydiscípulos ajcxy etz mayjäy huidi anajty ti choongixy Judea naaxjot, etz Jerusalén, etz ma mejypa' jim Tiro etz Sidón. Ymiñ ajcxy je mayjäy co amidoō'idáani Jesús y'ayuc etz nañ chögaangixy je pa'm huidi ajcxy ymiid. ¹⁸ Cham je huidi anajty ayo'n tzachpaatp miid ca'oybi, nañ tzoocp je' anajty ajcxy. ¹⁹ Chi tūg'óciy je jāy ajcxy janch ñidonamy anajty ajcxy je Jesús, co ymiid mi'ajt co jāy tūg'óciy yajtzög.

Je jotcujc'ajt etz je cajotcujc'ajt

²⁰ Chi Jesús huindicxpejttay je mayjäy huidi ajcxy ixpigaam yi' y'ayuc, e yminañ:

—Jotcujc miich ajcxy ayoobtijc, com miich ajcxy cham xypaat Dios y'ané'min.

²¹ Jotcujc miich ajcxy huidi cham yuubó'cip, co mgüixiib miich ajcxy. Jotcujc miich ajcxy huidi cham jotmay miid, co ypáadip xii tiempo mina mxondáaccixipy.

²² Jotcujc miich ajcxy mina anajty jāy ca' xy'ixáangixy, co piñ xy'ixtíċixipy, e co jāy ajcxy jibic xyñigapxa'ñ xyñixiġa'ñ miid iħiħ ycixp, je jāy huidi tzoon tzajpjoty. ²³ Mxondäg miich ajcxy huin'it xii, etz mјotcugħiġixip, com ooy chachmíjjity huidi ajcxy mbadaamy tzajpjoty. Com jadu'n anajty jecy'ajtji miich mmij'ap mmijteedy ca'ixaangixy je huidi anajty Dios y'ayucnajtzaċpxiyyip.

²⁴ Miich ayoob ajcxy comeeñjäy, com ca' ti jotcujc'ájtin mjacpadaangixy huin'it xii (co Dios tiyduunip je naaxhuiñjäy).

²⁵ Miich ayoob ajcxy huidi cham oc'agujc'ajtp ocjotcujc'ajtp, ayo'n jotmay ajcxy mbaadip, e myajmayjadip miich ajcxy tijaty.

26 Miich ayoob ajcxy co ajcxy myajnigapxipy myajnimiydägipy, com jadu'n jecy'ajty miich ajcxy mmij'ap mmijteedy nimay je jää ajcxy co ooy y'oijäy huidi ajcxy anajty najtzcapxiib ayuc huidibi ca' ytiy yjánchity.

Nej huaad nmigüg ndzójcim

27 Chi Jesús yjacminañ:

—Miich ajcxy huidi cham amido'ijtp iich n'ayuc, iich miich ajcxy nimaayb: Tzójccix mmidzip, mi'oyjäy'ájtcix huidiyatj ca' xy'ixaangixy. **28** Migapx je jää ajcxy miid oyjot oyhuinma'ñ huidi ajcxy jibic xyñigapxp xyñi'ojiiyb. Mibijctzoogixy yi' Dios miid je' ajcxy ycixpi huidibi xyñigapxp xyñi'ojiiyb. **29** Pen ji pin xycjxy ma yi' mhuinijip, mo' jadüg adu'm'am yahuin hueñ coxy. Pen ji pin xypigaani yi' mjocxhuit, jactimmo' mnijen huen yajnicx. **30** Pin xypijctzohuip tijaty, mo'. Pin xypijcip huidi miich mjë'ajtpy, ca' mbijctzohuipy jadüg'oc. **31** Nej mdzocy tunipy jää miid miich ajcxy, nañ jadu'n miich ajcxy mdunipy miid yi' ajcxy.

32 Pen miich ajcxy jääi mdzojccixpy pinjaty xychojccixp, ti oyjäy'ajtin jada' miich ajcxy m'ocpaadiy? Nañ jadu'n je pocyjäy ajcxy chojcpyp pinjaty yi' ajcxy tzójcip. **33** Pen mdumyb oybi huidiyatj mmiiid ooy mnaymigüg'adyii. ¿Ti oyjäy'ajtin jada' miich ajcxy m'ocpaadi? Nañ jadu'n je pocyjäy ajcxy tuñ oybi miid ymigügtjc. **34** Pen myejcpijctzou miid je jää huidi miich ajcxy mijip'ijxpy co nañ jadu'n xymöhuipy tigatii, ¿ti oyjäy'ajtin miich ajcxy mdumyb? Nañ jadu'n yi' jibic jäydiç jayejcpip tijaty pijctzoy co nañ jadu'n jipp'ijxcixy co ymöhuipy tigatii. **35** Miich ajcxy, tzójccix mmidzip, mi'oyjäy'ájtcix mmidzip, yajpjctzoogix tijaty, e ca' ni ti mijip'ijxcixipy co ajcxy jac mij mbaadip. Jadu'n miich ajcxy mij mbaadip oy'ajtin e mnaydijiib ayjcxje mijpi Dios y'ung. Com Dios pa'ayoodaayb tûg'óciy yi' jää ajcxy huidibi ca' ti jäygidägy, etz huidi jibicjäy. **36** Miich ajcxy pa'ayoo migügtjc ajcxy, jadu'n nej mDios Teedy tzajpjotypi ypa'ayoo huenytmpinuity.

Ca' mmigüg ni ti myaj'ix'ixipy myajpa'ixipy

37 Ca' mmigüg ni ti myaj'ix'ixipy myajpa'ixipy, huin 'it ca' pin xy'ix'ixipy xypa'ixipy. Ca' mmigüg mbocy'ixipy, e huin'it ca' pin xypoc'yixipy. Huinmeecx mmigüg, e huin'it nañ jadu'n Dios myajhuinmeecxip. **38** Mo' mmigüg etz huin'it miich ajcxy Dios xymöhuipy quipxy ooy tijtäch etz janch yajxon y'újtity cödinaayb. Com yi' quipxi'ñ tiibi myajquipxii, nañ yi' miid xyquipxihuimbidiy.

39 Chi Jesús yajnimay je mayjäy tûg jihuimbit ayuc:

—¿Nej jëbi tûg jää huintzpi ymigüg huintzpi huijtzoyñi? ¿Nej ca' mdiy nimetz yjutcögägixipy? **40** Ca' ji ni tûg ixpijcpip huidi nügi ixpícyip ca'ydì yhundzin, pen ji pin huädz yjadim'ixpicy najtzpadihuipy yhundzin.

41 ¿Na'amy co mi'amy mbocy'ixy mmigüg co hueen'i ytundigoy, e miich jac mij ooy mdundigoy, e ca' mijhui'ñybicy? Tim jadu'n nipaady nej jihuiy ti' m'ixy pi'cpüx ma mmigüg yhuiin, e ma miich mg'i'mhuiin jac jibiby mij quipy, e ca' m'ixy je quipy ma mg'i'mhuiin. **42** Ca' huaad mnimähuiipy mmigüg: "Nayyegii miñiich püx n'ocajpidzim maabi mhuuin", e miich ca' m'ijxy mij quipy ma mg'i'mhuiin. Jibicjäy miich. Jayiip miich myajhuädzip mjot mhuinma'ñ, huin'it jëbi mmigüg m'ihuijip mgapxhuijip, jadu'n nipaady nej jihuiy ti' myajpidzimy je quipy maabi mhuuin, jachuädz m'ijxigipy e chi jëbi yi' pi'cpüx myajpidzimy maabi mmigüg yhuiin.

Je quipy je ytíim, yi' miid yciixpi yaj'ijxcapy

⁴³ Ca' yi' y'oyjäity huidi jibic tuumb, nañ jadu'n ca' jibicjäy huidi oy tuum, tim jadu'n nipaady nej tûg quipy. Ca' ji yi' oyuquipy huidi jibic tiim'ajt, nañ jadu'n ni ca' yjibicquipyty huidi oy tiim'ajtp. ⁴⁴ Com ni je' quipy yaj'ijxcap miid ytíim yciixpi. Ca' pin higueri tiim tucy ma quipy apymiidpi. Nañ ni pin ca' uvas cha'm piiy ma aadz apymiidpi. ⁴⁵ Je jay oyjäybí ma yjot yhuinmañ yajpidzimy oybi. Je jibicjäybí ma yjot yhuinmañ yajpidzimy jibicpi. Huidibi yhuinmaayb jotjoty huinmañyjoty yi' ycapxyp.

Je mejtnajxpi poch y'ijx

⁴⁶ Chi Jesú斯 yacminañ:

—¿Nej co nigo minaangixy: "Huindzin, Huindzin", ni ca' ajcxy mdungixy huidi nyajnimaaygixy? ⁴⁷ Tüg'óciy jay huidi xyñimimbich etz xymidoohui iich n'ayuc etz cuyduñ, iich nyajni'iñihuipy pin je' ymidügnax. ⁴⁸ Quipxiyyib tüg yeydijc huidibi ytijccoyp ma tzaa níçxy, chi nidajy ooy ciicy, chi pidagy poch'ijx tzaa níçixy, co mijnií ycomy nimiñ je tijc, miid tûg'óciy ymijaa jayajpidiga'ñ je tijc, e ni ca' jadu'ñyi yajyucxy, com tzaagixy anajty ypojtztzoonity. ⁴⁹ Yi jay huidi midoob iich n'ayuc e ca' cuyduñ, miidquipxiyy jadu'n yi' nej tûg yeydijc co ti ytijccoyp. Ni ca' poch ciicy ypojtztzoonity, jéyi naaxhuingixy nidajy hueeni. Co je mijnií ymiñ miid ymijaa, chi yajpidigje je tijc, chi oy yhuindigoydáy.

7

Jesú斯 yajtzögy tûg mijitungmiidpi Romano ytumbi

¹ Co Jesú斯 ycapxtaay ymiedyactaay miid je mayjäy huidi anajty jim amido'ijtp, chi ytigiiy jim Capernaum. ² Jim anajty tûg Capitán tûg ytumbi hue' anajty píjcip, janch tim ögaanip anajty, e je soldado huindzin ooy anajty tzocy je ytumbi. ³ Co je capitán ayuc midooy jadu'n nej Jesú斯 ytuñ, chi quejxy judío mijjäydijc, huen nicxy minuuuxtaaccixy Jesú斯 co je' yminipy ma ytijc yajtzögiby je' ytumbi. ⁴⁻⁵ Chi je mijjäydijc ajcxy ymiiñ ma Jesú斯, chi ajcxy cohuaniiy ooy, pijctzou may'ajt, nimay:

—Jadayaabi capitán ymihuaad co mbubedipy, com yajmij'ajtpy iich ajcxy ngajp, ti cojy iich ajt naymuictac.

⁶ Chi Jesú斯 níçxy miid je' ajcxy. Co ajcxy mihuingooñ je tijc, chi je capitán quejxy ymigüg huen nicxy ijpcobadiy Jesú斯, nimähuipy:

—Huindzin, ca' nej mnayjihuÿii, ca' iich mihuaadity co mdigilhuipy ma iich ndijc. ⁷ E paady ca' iich njot ti mictuñ co iich miich ci'm níçx n'ixtäy. Jëda'ajty miich nigoo capx, e ti anajty ndumbich chögy. ⁸ Nañ jadu'n iich nmidiich soldados ajcxy huidi ajcxy xycapxcöbijcpich. Nimäych tûg: "Níçx", e níçxp; nimäych jadüg: "Min", e mimbi; nimäych ndumbi: "Tun jada", e ytumyb.

⁹ Co Jesú斯 midoy nej je capitán yminañ, chi jihiuiy ooy, chi ni'ijxhuimbijty nimay ajcxy huidi pamiinip:

—Iich miich yím nimaaygixyp co ca' nbaadyich Israel jay huidibi xymibijcpich jadu'n nej jadayaab agatz jay.

¹⁰ Co ajcxy je quexyöybí yhuimbijtcixni ma je tijc, chi oy páatcixni je tumbi ti anajty y'agidägy.

Jesú斯 yajjugypijcy tûg co'ögytöxyjäy y'ung tiibi anajty y'ögy

11 Chi jadu'n yjajty huin'it xii co Jesús anajty ñicxy ma tūg cajp huidi anajty yxi Naín. Miid anajty ñicxy jadyii ydiscípulos ajcxy etz mayjäy. **12** Co yhuingooñ ma anajty ycajp tigihuaani, chi minaybaati jääy ajcxy, ñicxy anajty ajcxy tūg öcpí yajnaaxtigiyixy, huidi anajty undaj tūgpajc y'ung'ajtpy. Hue' je' anajty co'ögy je töxyjäy, e miid anajty ñicxy maycajpäy. **13** Co je Huindzin Jesús ijxy, chi pa'ayogoty je töxyjäy, chi nimay:

—Ca' myäx.

14 Chi Jesús ymijhua'cy, nidoñ je öcpí cajón. Chi ajcxy ytinayxipj je huidi anajty ajcxy öcpí ciyñicxp. Chi Jesús yminañ:

—Yeydijc, iich miich yam nimayaayb, pidig.

15 Chi je yeydijc ifñayig huidi anajty ti y'ögy, e ytigiiy miydaacp. Chi Jesús yajcidiigiyñi je' ytaj. **16** Chi ajcxy nidüg'óciy ooy ñay'adzigiygoti, e Dios jäymejch cömay, yminaangixy:

—Tüg mijpi Dios tiy'ajtmiiłtpi cham yajpatp ma iich ajt.

Nañ jadu'n ajcxy yminaangixy:

—Ti Dios ni'ijxcidägy yi yñaax ycajp.

17 Ooy Jesús yajcömay ma tūg'óciy Judea naaxjot, etz ma tūg'óciy jac huinduy agonbi naax cajp.

Je Juan je Bautista yquejxyöybí

18-19 Chi je jääy ajcxy huidi anajty Juan je Bautista yaj'ixpójcp y nimiyactay jadu'n nej miid ytoni yjajti Jesús. Chi Juan huoooy metz yi' ydiscípulos ajcxy, e quejxy ma Jesús yajpaady. Chi Juan nimay co huen nicxy amidoogixy Jesús, pen yi' je' je Cristo huidi anajty miinaam, o pen n'ahuijxpy ajcxy huingbi. **20** Chi je Juan yquejxyöybí miin ma Jesús nimay:

—Yi Juan je Bautista iich ajcxy ti xyquéyich ma miich amidoohua'ñ pen miich je' je Cristo huidi minaamb, o ñ'nahuijxypich ajcxy huingbi?

21 Tim huin'itiy Jesús ooy mayba'mjäy yajtzoocy. Yajtzoocy nañ jadu'n huidi anajty ajcxy ooy mij yuu mij pa'm yaj'ayoyii, etz nañ yajtzoocy pínjaty anajty ca'oybi miid ma yjot yhuinma'ñ. **22** Chi Jesús je Juan yquejxyöybí nimaayi:

—Nicx nimaaygix je Juan jadu'n nej ti m'íjxcixy ti mmidoogixy, co yi huintzpi ti yhuindicxig, yi tecyma'tpi ti yöyig, yi nibützpa'mmiiłdpí ti chögy, je cönatpi ti ymidohu'icxixy, je öcpí ajcxy ti yjugypijcy, e ngapxhuäcxyich oybi ayuc ma ayoobtijc. **23** Jotcujc yi' ajcxy huidi ca' huinma'ñytigooygixy miid iich yxicxi.

24 Co je Juan yquejxyöybí yhuimbijttay, chi Jesús nimiyaccoty je Juan ma je mayjäy ajcxy, yminañ:

—Co ajcxy ti m'oy mijtigiduum, ¿ti ti m'íjxcixy? ¿Nej ti m'íjxcixy tūg jääy ametz jotmetz, jadu'n nejhuüy tūg nähuaax huidi pojmiimb pojxip? **25** Chi jada', ¿ti oy ti m'íjxcixy? ¿Tüg yeydijc huidi miid oy yhuit yxöxyity? Yi jääy ajcxy oy yxojxypí huidi agujc jotcujc tzinaaygixp hue' ajcxy yajpaady ma yi rey ytijc. **26** ¿Ti ajcxy ti m'ixy jim mijtigiduum? ¿Tüg jääy huidi Dios ytii'ajt miid? Janch ti m'íjxcixy tūg Dios ytii'ajtmiiłdpí, etz jacnigi ymijity je' ca'ydi Dios y'ayucnajtzcapxiyybi huidi jecy'ajty tzinay. **27** Je' jada je jääy huidi Dios ñigapxyp ma ñeçy ma Dios jadu'n yminañ:

Cham nguejxyich iich nguejxyöybí jayijp ma miich, je' yaj'oyihuij je jääy ajcxy yjot yhuinma'ñ miid iich yxicxi, tim jadu'n nipaady nej jihuüy jääy tū'aa yaj'oyi co rey ymina'ñ yjäda'ñ.

²⁸ Eich miich ajcxy yam nimaayb co huidijaty ajcxy töxyjädyjc yajpi'c'ajtpy, ca' ji ni tūg Dios y'ayucnajtzcapxiiybí huidibí jacnigí ymí jíty ca'ydi Juan, je Bautista. Chi jada' je jac mutzpi huidi jiiby tzajpjoty yajpaatp ma Dios y'ané'my, jacmij je' ca'ydi Juan.

²⁹ Co ajcxy je mayjäy jadu'n midoy nañ jadu'n je yajcogüejtpidijc ajcxy huidi anajty niibéjtixy ma Juan, chi ajcxy minañ co Dios ytudägyity. ³⁰ E je fariseos ajcxy etz je escribas ajcxy huidi anajty ca' niibéjtixy ma Juan, ca' ajcxy mijpidacy huidi anajty Dios ytunamy miid je' ajcxy ycixpi. ³¹ Chi je Huindzin Jesúsmiinañ:

—¿Ti miid nyajquipxihuibich jadayaabi jääy huidi tzinayb ma jadachambí tiempo? ¿Huidi miid nyajtugihibich? ³² Jadu'n nej pi'ctijc huidi ajcxy iyib ma jääy yjuygixy ytooccixy. Mijhuan mijjhuiygixy ymigügtijc: “Ti njayaxjüich flauta e ni ca' ti m'éjtzicixy; ti nja'ihui ajcxy iiy jotmaymuipí, e ca' ti myaaxcixy.” ³³ Chi Juan je Bautista ymiiñ, e je' ca' anajty cay, ni ca' vino ügy, chi miich ajcxy minaangixy co Juan ymiiñ ca'oybi. ³⁴ Chi iich, je jääy huidi tzoon tzajpjoty, nmiñich, chi caaybich uucpich, e miich ajcxy minaangixy: “Ijxcix, cha tūg yeydijc janch cax janch vino uucp, huidi migü'ajtpy yajcuëjtpidijc etz pocyjädyjc.” ³⁵ Je tiy'ajt ji je' niguëxig ma je pinjaty nigapxp nimiydaacp tiy'ajt.

Jesús ma Simón je fariseojäy ytjc

³⁶ Chi tūg fariseojäy may'ajt pijctzoy, co Jesúsmiinañ ycaya'ñ. Chi Jesúsmiinañ ma je fariseojäy ytjc, chi iñay'ahuíy ma mesa. ³⁷ Chi jim anajty tūg töxyjäy huidibí anajty jibic tzinayb jibic jugy'ajtp ma je jimbí cajp. Co je' nejhuijiiby Jesúsmiinañ ytjc iñay ma mesa, chi mimiiñ tūg quiig aceite huidibí ooy oy xuugy, chi midigüy tigoty. ³⁸ Chi ypiguetz'ahuíy ma Jesúsmiinañ ytecy ymijc, e chi yajxooci Jesúsmiinañ ytecy miid huinnii e yajpöt miid ycohua, chi yajjaaxy je aceite huidi ooy oy xuugy. ³⁹ Co jadu'n ijxy je fariseojäy, je' huidibí anajty ti huoy Jesúsmiinañ:

—Co ixyipy jada Jesúsmiinañ y'ocjéjity Dios ytiy'ajtmiiipí, y'ijxcajpy ixyipy pin jääy nejpy jääy yi töxyjäy huidibí nidoonip co yi' yjibictzinäy yjibicjugy'aty.

⁴⁰ Chi Jesúsmiinañ:

—Simón, cham iich tūg ayuc nmiiididyich huidi nyajnimähuamy.

Chi je' y'adzooy:

—Yajnimaaygich, Huindzin.

⁴¹ Chi Jesúsmiinañ:

—Tūg comeeñjäy ymiiid anajty metz jääy huidi ti nuucxy. Tūg jääy anuucxy migoox migo'px denario meeñ, e je jadügpí anuucxy huixchigui'px majc. ⁴² Com je' ajcxy ca' anajty miidity ti miid cuedip, chi je comeeñjäy huinmecxy nimetz. Miich ocnimaaygich, je metzpi jääy huidi nuucxy, huidibí je' nügi chojpy?

⁴³ Chi Simón y'adzooy:

—Hue' n'a'ixiyyich je tiibi huinmecxy jac'anaxy.

Chi Jesúsmiinañ:

—Ti mdiygapxy.

⁴⁴ Chi Jesúsmiinañ y'adzooy:

—¿Nej m'ijxyp jadayaabi töxyjäyi? Co ndigüyich ma mdijc, ca' miich nii xymooyich co ndecy nbújibich. Jadayaabi töxyjäy iich ndecy ti xypújip miid yhuinnii, e ti xyméexyich ndecy miid ycohua. ⁴⁵ Ca' iich miich ti xychücxys.

Jada töxyjäy jadu'n nej ti ytijc tig'iy, xychüctiib yich ndecy. ⁴⁶ Iich miich ca' aceite mbidägy ma iich ngohuajc. Jada töxyjäy ti xyajjaaxi ndecyich aceite huidi ooy oy xuugy. ⁴⁷ Paady iich miich nyajnimäy co jada töxyjäy huinmecxi yi' ymaybocy, co tiibi oyhuinmañ yajtuñ cixyjot huinijot. Pinjaty hueeni ypcocy yajhuinmecxi, hueeni yi' chójcin yajniquëxig.

⁴⁸ Chi Jesús je töxyjäy nímay:

—Ti miich mbocy yajhuinmecxtäy.

⁴⁹ Pinjaty anajty iñaayb ma je mesa ñayñimáayigixy miñ xyipy:

—¿Pin jää jada jada' co nañ yhuinmecxiipy jää ypcocy?

⁵⁰ Chi Jesús nímay je töxyjäy:

—Ti m'alma ñidzögy co ti xymibicyich. Nicx jocucj.

8

Töxyjäydijc huidibi anajty Jesús pubejtp

¹ Co jadu'n yajti, chi Jesús ñicxy ma tûg'óciy je mij cajp etz mutz cajp, capxhuäcxy je oybi ayuc maabi Dios y'ané'min. Je nimajmetzpi ydiscípulos ajcxy miid ñicxy. ²⁻³ Etz nañ ymiidnicx nijéjity töxyjäydijc huidi anajty Jesús ti yajtzögy huidi ca'oybi anajty ymiid etz jac tijaty pa'm. Hue' je' ajcxy anajty je María je töxyjäy huidi anajty xiijip Magdalena, je huidibi Jesús yajpidzimi huixtujc ca'oybi ma je'; etz Juana, je huidibi ñay anajty xiijip Chuza, e je Chuza hue' je' je rey Herodes ytungmiidpi; etz Susana, etz jacjadyii ajcxy huidi anajty ajcxy pubejt Jesús miid tijaty anajty ajcxy ymiid.

Je niipi y'ijxpejt

⁴ Co mayjäy ooy ñayyöymujc ma Jesús yhuinduu huidi tzoon ma tûg tûg cajp, chi Jesús nímay je mayjäy ajcxy:

⁵ —Cha tûg ayuc nyajnimähuaangixy. Jadu'n jää tûg choñ niipi, ñicxy trigo tiim huijpi. Co je trigo tiim huijy, chi nijéjity ypayc oy ycäy mijtuguyc, chi je jää ajcxy yajhuägpejty, e huidi ca' yajhuägpejty, chi joon piihuügy. ⁶ Chi nijéjity trigo pajc oycäy ma tzaa ñicx. Co ymuixy chi je' ytiiçh, je' co anajty naax ca' yxoogity. ⁷ Chi nijéjity trigo pajc oycäy ma apyjot, chi ymuixy quipxy miid apy'ung, chi y'ujtz'o'ctay. ⁸ Chi nijéjity trigo pajc oycäy ma je naax oybi huinnätcujc, chi ymuixy, chi yeectzooñ, ytii'm'ajty oyjaty, tûg trigo pajc migop'px oyco'ity.

Co Jesús je miydägi yajmay chi yjactimcapxcoty, yminañ:

—Pin midohuamb jada ayuc, huen midooy.

Nej yhuimbizimy je niipi y'ijxpejt

⁹ Chi je discípulos ajcxy y'amidooy:

—¿Nej jada jadu'mbi jihuimbit ayuc yhuimbizimy?

¹⁰ Chi Jesús yminañ:

—Miich ajcxy jaydëbi mnejhuihuipy huidi Dios ñigapxpy ñimiydacpy coyüch'amy ma y'ané'min ycotújicin. Jacjadyiibi jää jihuimbit'amy nyajnimayich, jaydëbi pinjaty huidi ijxp ca' ajcxy y'ixipy, etz pinjaty midoob, ca' ajcxy mido'mbigipy.

Jesús capxticxy je niipi y'ijxpejt

¹¹ Jadu'n je jihuimbit ayuc yhuimbizimy: Je trigo pajc Dios je' yayuc.

¹² Je trigo pajc tiibi tûguyc ycäy, je' je' jadu'n nej jää huidi midoob Dios y'ayuc, chi miç'amy ñiminyii je ca'oybi, e piibidzimdäy je Dios y'ayuc ma

yjot yhuinma'ñ, ca'ydi mibic etz ca'ydi y'alma yajnödzögyii. ¹³ Je trigopajc huidi cähui ma tzaajot, je' yi' ajcxy huidi je ayuc midoob, chi cöbicy joccujc, chi je' ca' ytictzigiy, tzojccíxy y'ocmibicy, co agapxiyib paaty chi ixmajtzni. ¹⁴ Je trigo pajc huidi ti cähui apy'agujc, je' je' ajcxy huidibi midoob, chi co niçxni jäydigooyni Dios y'ayuc miid joccujc'ájtìn tzinaayin etz jugy'ájtìn etz comeen'ájtìn, e chi ca' Dios y'ayuc yhui'my ma yjot yhuinma'ñ. ¹⁵ Je trigo pajc huidi cähui ma oyflaax huinnätcujc, je' ajcxy huidi oy etz tudägy yjot yhuinma'ñ miidity. Chi je Dios y'ayuc midohui'my, e oñdägy'amý Dios y'ayuc umayiy ma yjot yhuinma'ñ.

Je lámpara ñi'ijxejt

¹⁶ Co jääy ajcxy jiindicxi'ñ nöctzoy, chi ca' ajcxy cöjupy miid tu'tz, nañ ca' huaad pidägy ciyx pätci'py, hue' janchtiy pidaaccixy ma jiindicxpejt, co piñ ytigiy jëbi ixy je jiin. ¹⁷ Ca' ni piñ ayüch tunipy e niçxy ycayañejuñi, ca' ni piñ ti tunipy ameech e niçxy ycaniquëxig. ¹⁸ Paady miich ajcxy midoogix yajxon co piñ tijaty miid, jacyajmöhuip yi'. Piñ ti camiid, yajpigipy je' huidi anajty yjamiiid.

Jesús ytaj etz je jugymigüg

¹⁹ Chi Jesús ytaj etz y'uch ajcxy ñimiini, ca' ajcxy nimejch Jesús yajxon miid mayjäy yciipi. ²⁰ Chi Jesús yñimaayi:

—Cheeby mdaj etz m'uch ajcxy tiba'y, miich ajcxy xyjamigapxam.

²¹ Chi Jesús yminañ:

—Yi' jääy ajcxy huidibi Dios ayuc midoohuipy etz cuyduunip, yi' iich ndaj'ájtypich etz n'uch'ájtypich.

Jesús yajxemy je poj etz je nii co anajty chachpi'digü

²² Chi tük tecy yajati Jesús ytigiy ma tük barco miid ydiscípulos ajcxy, chi Jesús yminañ:

—Tzoc jim'amy ñiinaxy nájxim.

Chi ajcxy chooñ. ²³ Chi niigujc anajty niçcixy co Jesús ymi'ogy. Chi tük mic poj miñ ma je mejy. Chi je barco ñii yajtigiyi, janch yinjaty jahueenjaty ycaquiiñ. ²⁴ Chi ajcxy Jesús nimíjhägy, tijyücx yajcxy nimaayigixy:

—¡Huindzin! ¡Huindzin! Cham aít n'ocquiinim.

Co Jesús oy ymäyhuijy, chi jiipcogapxiy je poj etz je mejy co anajty chachmijjëtzpety ma barco. Chi je poj yhuäcxijptay, y'amoonday. ²⁵ Chi Jesús yminañ:

—¿Ma miich ajcxy je mmibíjcin?

Chi ajcxy yjanchchigiygoty janch yhuinmay ajcxy ñayñimáayigixy miñ xyipy:

—Piñ yëydijc jada jada' co je poj etz nii jiigexy, etz yajhuäcxipy, etz ycapxycöbigyii.

Je Gadarajäy huidibi anajty ca'oybi miid

²⁶ Chi ajcxy ymejch ma je gadarenos naaxjot, huidi hui'm jim'amy ñiinaxy ma je Galilea millaguンba'. ²⁷ Co Jesús ñiibidzimy, chi jiipcobadiy tük yëydijc huidi anajty ti choñ ma je Gadara cajp. Je' anajty ymiid ca'oybi, ti anajty yjejcní maabi ypadyi. Ca' je' anajty huit yajtuñ, nañ ni ca' anajty chinäy ma ytiic, öcpijut anajty yajtzinähuiyib. ²⁸ Co je' ixpaty Jesús, chi yaaxqueecy, e ycoxtinayahuíy ma Jesús yhuinduu, yminañ janch mic:

—¿Ti iich miich co xyñimiiñich, Jesús, tügpajc mijpi Dios y'ung? Tun may'ajt ca' nijot xychachchaachytyúñich.

²⁹ Jadu'n minañ com co anajty Jesús ixquexy je ca'oybi ma je jää, ti anajty yjejcni ma je ca'oybi anajty tzach'ane'my je jää. Coxoch anajty ymigügtijc ymii'd'adyii miid cadena. Janch ypojpty cadena, chi ca'oybi anajty yajnicxyii mijtigüdum. ³⁰ Chi Jesús y'amidooy je locijäy:

—¿Ti miich mxii?

Chi je ca'oybi yminañ:

—Iich nxii Legión (hue' yhuimbidzimy nimay).

Jadu'n minañ com nimay anajty ca'oybi ti ytigiiygixy ma je jää. ³¹ Chi je ca'oybi may'ajt pijctzoy ma Jesús co ca'ydí yqueyxi ma ayoodactuuby.

³² Jim anajty tüt quepy idzim chachjicxcixy ma je ujtzot. Chi je ca'oybi may'ajt pijctzoy co huen yajtigiyihuiy je' idzim. Chi Jesús ni'adzooy. ³³ Co je ca'oybi ypidzimy ma je jää, chi ytigiy ma je may'idzim. Huin'it je may'idzim ñayñajtzibibiyaayi ajcxy ma tüt ahuoc, chi oy ajcxy ycädäy niijoty, chi y'ögtaay.

³⁴ Chi je idzim cuend'ajtpi ajcxy co ixy jadu'n nej ti yjadyii miid ajcxy y'idzim, chi ajcxy yqueecy, oy nimiydaaccixy cajpjoty etz majaty tundac.

³⁵ Chi mayjäy ajcxy chooñ oy ijxcixy jadu'n nej anajty ti ytunyii ti jadyii, oyja'tcixy ma Jesús. Chi je mayjäy ajcxy paty je yëydijc, tiibí anajty ca'oybi ñibidzimyii ycöbidzimyii, ñäy ma Jesús yhuinduu, huit miid etz huijy quejy, chi ooy je jää ajcxy chigiiy. ³⁶ Chi pinjaty ajcxy ijk miid miydacy jadu'n nej yi' choocy, je jää huidi anajty ca'oybi miid. ³⁷ Huin'it tüt'óciy je mayjäy ma gadarenos naaxjot etz jadyii cajp huinduy agonbi, chi ajcxy may'ajt pijctzoy ma Jesús co huen jihuäg ma je' ajcxy, co anajty ooy chigiiygixy. Chi Jesús ytigiiñi barcojoty yhuimbijtni. ³⁸ Chi je jää tiibí anajty ca'oybi ñibidzimyii ycöbidzimyii pijctzoy may'ajt co miid'idan Jesús. Chi Jesús miid capxyciixy, nimay:

³⁹ —Nihuimbit mdijc, etz nimiydäg jada mijpi tung huïdibi Dios ti tuñ miid miich yciixpi.

Chi je' ñicxy capxhuäcxy je tiy'ajt cajp cajp jadu'n nej anajty mijhuinmañ Jesús ti tuñ miid je' yciixpi.

Je Jairo ñix etz je töxyjäy huïdibi Jesús yhuitpa' nïdoni

⁴⁰ Jadu'n yjajti co Jesús yhuimbijty co chooñ Galilea, chi je jää ajcxy cöbijcy Jesús janch aguyc jotcuyc, com nidüg'óciy anajty ooy jiip'ijxcixy. ⁴¹ Chi tüt yëydijc huidi anajty yxi Jairo huïdibi anajty mijtungmiid ma judiojäy ñaymujtac ymiiñ ma Jesús, chi minucxtacy Jesús pijctzoy may'ajt co huen nicxy ma je' ytijc. ⁴² Jairo ymii'd anajty tütgajc ñiih, hue' anajty yjimijt majmetz, janch tim ögaanip anajty. Co Jesús ñicxy miid je', chi janch mayjäy anajty chach'adijiyi chach'agodiyii.

⁴³ Chi tüt töxyjäy huidi anajty yxi ybo', ca' anajty y'oc-huäcxiypni, mimajmetz jumijt anajty cuyc jadu'n mi'ijtni. Ti anajty ymeeñ yajtundäy ma je tzoydumbi ajcxy, etz ni pín anajty ycayaajtzögyii. ⁴⁴ Chi je töxyjäy nimijhuäg je Jesús, chi nidoní yhuitpä. Janch mic mic je yxi ybo' oy yhuäcxiyp.

⁴⁵ Chi Jesús yminañ:

—¿Pin xyñidoñ iich nhuit?

Chi ajcxy y'adzooy co ca' pin. Chi Pedro etz tüt'óciy miid je' yminañ:

—Huindzin, jää ti xy'adijiy ti xy'abodiy etz miich minañ: “¿Pin ti xyñidoñiich?”

46 Chi Jesúś yminañ:

—Nidügti ti xyñidoñich. Nnejhuíiybich co miid nmic'ájtich ti nyajtzögyich pinjaty.

47 Co je töxyjäy jihuíy co ca' coyüch yhui'mañ, chi nimiiñ janch tziyuuyb. Chi yhuindacy ma Jesúś yhuinduu, chi capxpidzimy mayjäy'agujc ti ycixpi anajty co ti nidooni Jesúś yhuitpa', e co anajty mic'amy ti chögy. **48** Chi Jesúś nimay je töxyjäy:

—Töxyjäy, ti mdzögy co ti xymibicyich, nicx jotcuje.

49 Yam Jesúś anajty ycapxpy, co ymiiñ tûg jäy huidi anajty ti chooñ ma Jairo ytijc; je Jairo nihuindzin'ajtp anajty je judiojäy naymujctac, chi nimaayi:

—Ti y'ögy miich mniix, ca' mjac'amayiñ nügi yi Huindzin Jesúś.

50 Co Jesúś jadu'n midoooy, chi yminañ:

—Ca' mdzigiy, mibijcich janchtiy, etz tzögip yi mniix.

51 Co Jesúś ytigiiy ma je tijc, chi ca' a'ixiiy nicxy ytigiiy hueñypinity miid je'. Jéyi Pedro, Jacobo, Juan etz je töxy'anäg ytaj yteedy ytigiiy miid Jesúś. **52** Chi tûg'öciy je mayjäy ajcxy janch yaaxp, janch ñé'mgixy miid je töxy'anäg ycixpi. Chi Jesúś yminañ:

—Ca' myaaxcixy, ca' yi' ögity, maab yi'.

53 Chi nigoob ajcxy nixiicy com ti anajty nejhuíygixy co ti y'ögni. **54** Chi Jesúś majch je töxy'anäg ma yci', chi migapxy mic, yminañ:

—Töxy'anäg pidig.

55 Chi je' yjugypipcy, e mic'amy ypidig. Chi Jesúś yminañ co huen yajcaaygixy yaj'uuccixy. **56** Chi ytaj yteedy ajcxy ooy chigiiy yjihuíiy. Chi Jesúś nimay co ca' huaad pinjaty miidmiydägipy jadu'n nej ti ytuñyii yjadyii.

9

Jesúś quejxy ayuccapxhuäcxp je nimajmetzpi ydiscípulos ajcxy

1 Co Jesúś yajyöymujctay je ni majmetzpi ydiscípulos ajcxy, chi moy je mic'ajt jaydëbi yajtzögipy pa'mjäy, etz moy ajcxy nañ jadu'n cötújcín co ajcxy ixquexipy je ca'oybi. **2** Chi quejxy je' ajcxy ñicxy capxhuäcxixy jadu'n nej Dios y'ane'my, etz yajtzooccixy pa'mjäy. **3** Chi Jesúś yminañ:

—Ca' ni ti tû'amgixpi mminícxixy; ni mgaminícxip mdajc, ni mmorral, ni mgaagy, ni meeñ, e ni mgaminícxixipy ajcxy metz mhuit. **4** Huen tím huidi tijc ma anajty mdigiiygixy, jím ajcxy huí'mgixipy, e jím ajcxy nayyöyuäcxixy. **5** Hueñyma'amyity ma ca' jääy xycöbíjccixy, co ajcxy mbidzímgixipy ma je' cajp muuinnéjpcixipy muuinjáaxcixipy je naaxjoc ma mdecy. Jada je' tiy'ájtip co Dios tzaachhytunipy yi jadu'mbi jääy ajcxy.

6 Chi ajcxy ñayyöyuäctaayi, ñicxy ajcxy cajp cajp capxhuäcxixy je oybi ayuc, etz yajtzooccixy pa'mjäy hueflyimma'amyity.

Co Juan el Bautista y'ögy

7 Je rey Herodes co nejhuiy jadu'n nej Jesúś anajty mijhuinmañ tuñ, chi ooy anajty tzachnejhuihuañ piñ je' anajty. Com nijéjity jääy anajty yminaangixy co ti Juan jugypicy. **8** Chi jacnaagity yminaangixy co Elías ti ñaygueñixyii, e jacnaagity yminaangixy co tûg Dios y'ayucnajtzcapxiybi je' ti yjugypicy huidi jecy'ajty octzinaybi. **9** Chi Herodes yminañ:

—Iich yi' ni'ane'mdiy co huen ajcxy Juan ycohuajc yajminajci. ¿Piñ jada jada' huidi iich nmidooybich co tzachnímydaaccixy?

Herodes ooy anajty ja'ixa'ñ Jesús.

Jesús yajcay migoox mil jääy

¹⁰ Co je apóstoles ajcxy yhuimbijty, chi yajmiidmíydactay ajcxy Jesús tūg'óciy tiibí anajty túngixy. Chi ac jéyi ydiscípulos miid'ajty Jesús mijtigiduum huungan ma tūg cajp huidi yxií Betsaida. ¹¹ Co je mayjäy ajcxy nejhuiiy, chi ajcxy panicxy Jesús. Chi Jesús je mayjäy cöbijctay etz yajmiidmíydacy ajcxy Dios y'ayuc tyt'ajt nej ané'min cötújcín miidity. Jesús nañ yajtzöcpý anajty huídijaty yajtzoyihuaam.

¹² Co oy chu'iiyñi, chi ymíjhüägy je nimajmetzpí ydiscípulos ajcxy ma Jesús, chi ajcxy nímay:

—Capxcijxní miid jadayaabi mayjäy ajcxy, jaydëbi ajcxy nícxipy ma yi cajp huidi huinduy agon yajpaatpi, huen nícxxy ixtaaygixy jättac etz jím ajcxy paadípy caayin uucin. Com hue' jada it ma iich ayt yam nyajpaatim mijtigiduum.

¹³ Chi Jesús yminañ:

—Mooygíx miich yí ajcxy ycaayin y'uucin.

Chi je' ajcxy y'adzooy:

—Jéyi iich ajcxy nmídidiyich migoox tzajcaagy e mejtz acx, nígo co ca' iich ajcxy njuy caayin uucin miid jadayaab mayjäy.

¹⁴ Hue' anajty oy nimigoox mil je jääy. Chi Jesús nímay je discípulos:

—Yaj'ixtaaccix ajcxy yi mayjäy.

¹⁵ Chi ajcxy jadu'n cuyduuñ, yaj'ixtactay ajcxy je mayjäy. ¹⁶ Chi Jesús conígy je migooxpí tzajcaagy, etz je metzpí acx, chi ypa'tijxy tzajpcíxy conuuucxy je tzajcaagy etz acx, huin'it tujc-huäcxy moy je' ydiscípulos ajcxy, huen yajhuäcxixy ma tūg'óciy mayjäy. ¹⁷ Chi ajcxy ycay cüxií, huin'it ajcxy yajmujejy je tzajcaagy yconaxy etz je acx yconaxy majmetz cach.

Pedro capxypidzimy co Jesús yi'je'je Cristo

¹⁸ Chi jadu'n yjáti co Jesús anajty ycapxtägy ahuingujc miid je' ydiscípulos ajcxy, chi Jesús je' ajcxy y'amídoj:

—Pin iich jääy xytijy?

¹⁹ Chi ajcxy y'adzooy:

—Nijéjity jääy xytijy co miich je Juan je Bautista; nijéjity yminaangixy co miich je' Dios y'ayucnajtzcapxiíybí huidi jecy'ajty tzinay e ti yjugipícy.

²⁰ Chi Jesús yminañ:

—Miich ajcxy, pin iich miich ajcxy xytíjcíxy?

Chi Pedro y'adzooy:

—Dios yCristo.

Jesús capxypidzimy co y'öga'ñ

²¹ Chi Jesús pidacy ané'min etz cötújcín co ca' ajcxy ni piñ yajnimähuip co yi' je' Cristo. ²² Chi Jesús yminañ:

—Ooy ycopícyity co iich, je jääy huidi tzoon tzajpjoty, canaag nax ayo'n nbáadibich, ca' xymíjpídagibich je mijjäydiyc, je teedy tungmiidpi, etz je' ajcxy huidi yaj'ixpícy Dios ñeçy, e co n'ögip njugypigípyich codugiig xii.

²³ Chi Jesús nímay ajcxy nidüg'óciy:

—Pen ji piñ xypanicxa'ñich, huen jäädigoydäy yci'm tzójcin etz huen xypanicxyich jabom jabom, oy nej ytimyjadípy ytimy'ayoochuipy, tim ni-paady nej jihuüy ti cabigý mlsruudz jabom jabom etz pajamgich. ²⁴ Huen piñjäy huidibi ca' yega'ñ yi yjugy'ájtin ma yi o'cin miid iich yciixpi, hue' je'

yajtigoyamy yi' yjugu'yájtin. E huen pinjäy huidibi yegamy yjugu'yájtin ma yi o'cin miid iich yciixpi hue' je' ypadamy yi jugy'ájtin. ²⁵ ¿Ti tüg jay ypatpy, pen ti paady tüg'óciy cohuit'ájtin comeen'ájtin ya naaxhuiñ e nayyajtigoyii, etz ca' y'alma yajniidzögy? ²⁶ Yi jay ajcxy pinjaty xymidzöydünibich n'ayuc, iich je' je jay huidi tzoon tzajpjoty, nañ nmidzöyduniibich je' ajcxy co anajty nhuimbityich ya naaxhuiñ, miid iich n'ané'min etz nmc'ajtich etz nDeedich y'ane'm'ajt, etz ymic'ajt, etz miid je ángeles ajcxy ymic'ajt huidibi huádz yjot yhuinma'ñ. ²⁷ Janch iich miich ajcxy nimäy co ji jay ma miich ajcxy huidibi ixipy Dios y'ané'min jayijp ca'ní anajty y'ögy.

Jesús yajtigach je nimäc

²⁸ Chi miductujc xiibí maabi anajty jada ayuc jadu'n capxy, Jesús huodzooñ Pedro, Juan etz Jacobo, chi miid'ajtpy jim ma tüg copijp Dios mibijctzoob. ²⁹ Yam anajty Dios ooy mibijctzoy, co Jesús yhuiñyijp oytigach, e je yhuit yajtjy janch poob janch adiicxp. ³⁰ Chi metz jay ñayguëxici, miidgapxy miidmiydägy Jesús, Moisés je' anajty etz Elías. ³¹ Huidi ajcxy naygëxici janch jühuiddiyi anajty ajcxy je tiicxin jájin miidity, nigapxcixy nimiydaaccixy je o'cin huidi Jesús ypadamy jim Jerusalén. ³² Pedro, Jacobo etz Juan ooy anajty ajcxy chachmähuaní, chi ajcxy mi'ögtingoooy. Co oy ymäyhuijicixy, ijxy ajcxy Jesús y'adiicxin y'ajain, etz nañ jadu'n ijxy ajcxy je nimetzpi jay ajcxy huidi anajty Jesús miidmiydäcp. ³³ Jadu'n yajtjy co yi' jay ajcxy puyöyduutni Jesús. Chi Pedro Jesús nimay:

—Huindzin, jotcujc iich ajt ya. Tzoc tugiig tijc yaj'oyiiyim, tüg miich mjediby, jadüg Moisés jëdiiby, etz jadüg yi' Elías jëdiiby.

Pedro ca' anajty nejhuiy ti ycapxpy. ³⁴ Yam nügi anajty ycapxpy co joc ñaaxcidacy huidi yajniidigoy je' ajcxy. Chi ajcxy ooy chigiiy co oy joc yajniidigoydáayigixy. ³⁵ Chi tüg ayuc yajmidooy ma je joc yminañ:

—Iich jada n'ung'ajtpy, ooy ndzoccyich njihuïyich. Amido'ijti miich ajcxy yi' y'ayuc.

³⁶ Co je ayuc y'amoñ, chi ajcxy ijxy Jesús naydüg yhui'my, chi ajcxy nañ jadu'n amoñ. Huin'it xii ni ca' ajcxy miydacy miid ni piñ jadu'n nej anajty ti' ijxcixy ti ymidoogixy.

Jesús yajtzögy tüg yeegy'anäg huidibi anajty cd'oybi miid

³⁷ Com jabom co Jesús, Pedro, Jacobo etz Juan ajcxy yminañacy ma je copijp, chi ooy mayjäy chooñ oyijpcobadiyii. ³⁸ Chi nidügti jay ycapxpy janch mic, yminañ:

—Huindzin tun may'ajt ix iich n'ung, yi' iich tügpajc n'ung'ajtpy. ³⁹ Huen mináajity ca'oybi ymachyii, chi timetiini yaaxquëgy yajyachyii yajquüdii, etz yajpidzimy oy yhuin'opy y'aa'opy e adzaach y'ixmacyii. ⁴⁰ Ti iich may'ajt nbijctzooyich ma yi' mdiscipulos ajcxy, co huen yajpidzimy je ca'oybi, per ca' yi' ajcxy ti mimadägy.

⁴¹ Chi Jesús yminañ:

—Miich jay ajcxy huidibi ca' mibijcp ca' ajcxy mmijpidäga'ñ yi tiy'ajt! ¿Naag xií iich njac'ídipy ma miich ajcxy nmímectxtúccixipy? Minin m'ung ya.

⁴² Co anajty yhuingoñ, chi je ca'oybi yajcidaay je yeeg'anäg, chi ooy yajyatzcooti. Chi Jesús ix'ojy je ca'oybi, e yajtzoocy je yeeg'anäg, chi yteedy yajcidiigiiyñi. ⁴³ Chi tüg'óciy je mayjäy ajcxy ooy chigiiy miid je mijhuinma'ñ huidi Dios ytuun.

Jesús capxpidzimy jadüg'oc co y'öga'ñ

Jesús ydiscípulos ajcxy ooy jihuuiygixy huinmaaygixy co Jesús jadu'n yminañ:

44 —Miich ajcxy yajxon mido'mbíjccix jada ayuc. Iich je' je jää huidi tzoon tzajpjoty, hue' nyajciyegañich ma pocyjäydiç ajcxy yci'am.

45 Je' ydiscípulos ajcxy ni ca' anajty huinjihuuiygixy, tzigiiyb anajty ajcxy, paady ca' ajcxy jaty nej yaj'amidóogixipy.

¿Pin je' nügi jacmíjip?

46 Chi Jesús ydiscípulos ajcxy ytigiyy huinmay'ahuidijtp, nejhuuhsuaangixy piñ je' jacmij'adam. **47** Jesús nejhuiiy je' ajcxy yjot yhuinmañ huidi nayyajmiidmiydáacip ajcxy, chi tük pi'c'anäg huijtzigy, ypidacy ma ymijc.

48 Chi Jesús yminañ:

—Pinjaty xycöbjcpich jadu'n nej jada pi'c'anäg xycöbicyich miid iich nxii yciipi, iich yi' anajty ti xycöbicyich; je huidibi iich xycöbjcpich, cöbigiib je huidi ti xyquexyich ya naaxhuiñ. Yi' huidibi jacmútip ma miich ajcxy, yi' je' jacmijpi.

Pin iich ayt ca'p xymijotma'tim, je' ayt xymijniçxpejtíim

49 Chi Juan yminañ:

—Huindzin, ti iich ajcxy n'íjxcixy co tük jää ti yajpidzimy ca'oybi miid miich mxii miich mmic'ajt. Ti iich ajcxy yi' nyaj'ojyich com ca' yi' iich ayt xypahuidijtim.

50 Chi Jesús yminañ:

—Ca' myaj'ójcixy yi'; pinjaty ca' xymidzip'ajtim, iich ayt yi' nmiiid.

Jesús jijpcogapxiiy Jacobo etz Juan

51 Jadu'n yjajti co tiempo yhuingoni mina Jesús nícxip tzajpjoty, chi yhuinmañ piñidacy co nícxiañ jim Jerusalén. **52** Chi Jesús quejxy cogapxxy jayijp jättac pijctzoobi. Chi je cogapxxy'ajtpi nícxxy ytigiy ma je samaritano jää ajcxy ycajip, jättac pijctzoobi. **53** Chi je' samaritano jää ajcxy ca' yegañ jättac, com nejhuiiygixyp co Jesús etz ymigügtiç nícxxy anajty ajcxy jim Jerusalén. **54** Co jadu'n Jesús ymigüg ajcxy nejhuiiy co je samaritano jää ca' jättac yegañ, chi Jacobo etz Juan nimay Jesús:

—Huindzin, ¿nej m'a'ixiiyb iich ajcxy n'ocni'ane'mdiiyich huen jiin cäy huidibi tzomb tzajpjoty, jigix yi samaritano jää ajcxy yciijxtähuipy jadu'n nej je profeta Elías ytuuñ jecy'ajty?

55 Chi Jesús y'ijxhuimbijty, ojy Jacobo etz Juan, nimay:

—Miich ajcxy ca' mnejhuiiygixy ti jot ti huinmañ miich ajcxy miid. **56** Iich, je jää huidi tzoon tzajpjoty, ca' ti nmíñich ya naaxhuiñ co jää yjugy'ajt miñ nyajtigooyich, hue' jánchtiñ ti nmíñich co jää yjugy'ajt nyajtzóogibich.

Chi ajcxy nícxni huingbi cajp jättacp.

Je pinjaty anajty Jesús paricxam

57 Jadu'n yjajti co anajty nícxixy ma tük tü'aa, chi tük jää Jesús nimay:

—Huindzin, iich miich nbanicxaamy oy tim ma'am ymijc mnícxxy.

58 Chi Jesús y'adzooy:

—Yi' huaax ymiiid yi' ajcxy yjut, etz yi' joon ajcxy ymiiid ajcxy ypeñ, iich je jää huidi tzoon tzajpjoty ca' nmíñidiyich ma nmähuibich ma nbóxibich.

59 Chi Jesús nimay jadüg jää:

—Pajamgich.

Chi je jää y'adzooy:

—Huindzin, jayijp iich ndeedy n'ocyajnaaxtigihuipy.

⁶⁰ Chi Jesú yminañ:

—Jëbi yajnaaxtigihuipy huidibi ca' xypanicxa'ñiich. Nicx miich capxhuäcxí Dios y'ayuc y'ané'min.

⁶¹ Chi jadüg jay yminañ:

—Huindzin, nbaniçxamy yam. Tun may'ajt ocnajtzmadziygich nicxy n'ocmiiidcapxycíxyich njuugy nmigügich huidi jim ma iich ndijc.

⁶² Chi Jesú yminañ:

—Pinjaty yhuinma'ñ ti pidägy co Dios ytung tunaani, ca' huaad ixmach je tung, tim jadu'n nipaady nejihuüy tüg jay ti ytigüy naaxjidzijtzi miiđ arado, e ca' huaad y'ijxhuimbity com co huinduum arado nicxihiuipy.

10

Jesú quejxhuäcxy je nidugi'pxmajcpí

¹ Huin'it co jada jadu'n ti ñaxy, chi je Huindzin Jesú huin'ijxy jatugi'pxmajc y'ixpijcpidijc, chi quejxiy cogapxy metz metz ma tüg tüg cajp majaty ñicxa'ñ.

² Chi Jesú nimay yi' ajcxy:

—Janch je cosecha ooy ti yhuindiüy, yi midumbi janchtiüy hueeni. Chojcpy co nbijctzóohuim ma nHuindzin Dios co huen quexy ytumbidijc ma yi cosecha. ³ Nícxix, iich miich ajcxy nguejxpy jadu'n nej cöbixy y'ung yhuidity pa'uc agujc. ⁴ Ca' mmíníçxcixy mbijty, ni mxäcxuumy, ni mgig, e ni pin ca' mgapxpóçxcixipy tü'am. ⁵ Co ajcxy mdigihiuipy huenytimtitijcity, jayijp ajcxy mináangixipy: "Ji jotcujc'ájtin ma jada tijc." ⁶ Pen yung naxy je' ajcxy yajpaady, miich ajcxy je mgapxpooçxin jotcujc'ajt myegipy ma je' ajcxy; pen ca' ajcxy yjadu'nity, naadigüadip huidi anajty ti mgápçcixy. ⁷ Nañ hui'mgix ma je tijc, chi ajcxy mgayipy m'ügipy huidi je jay anajty ajcxy xymooyb, com je tumbi paatip je' je ymuu'ñ. Ca' ajcxy mhuiddip yajjiñ jaydijc. ⁸ Huenytimyhuidi cájpty ma anajty mdigihiuipy, pen je jay ajcxy xycöbijcp, caaygix uuccix huidi anajty jay ajcxy xymooyb. ⁹ Yajtzóoccix yuujäy pa'mjäy huidijaty jím ma je' ajcxy yajpaady, etz yajnímaaygix: "Je Dios y'ané'min huingóniñ yi' ma miich ajcxy." ¹⁰⁻¹¹ Huenytimyhuidicájpty ma anajty mdigihiuipy, e ca' anajty jay xycöbigaangixy, co ajcxy mdzonaanip, nímaaygix: "Yi mgajp naaxjoc huidi ti ypety ma iich ndecy nhusneebáamyich, yi' je' ijxpejt co Dios ajcxy xychaachytunipy. Chi nejhuihiuipy miich ajcxy jada co je Dios y'ané'min ti ymhuingoni." ¹² Iich miich ajcxy nimayb co huin'it xiì co anajty yajhuaad'aty, Dios nügi tzaachytunaangixy je jay huidi ajcxy ca' miich ajcxy xycöbiga'ñ, ca'ydì Sodoma cajpjäy.

Je cajp huudijaty ca'p ycapxymidoy

¹³ Chi Jesú yjacminañ:

—Miich ayoob ajcxy Corozín jay! Miich ayoob ajcxy Betsaida jay! Co jim ma je Tiro cajp etz Sidón cajp caytuni cayjajti je Dios ymjhuiinma'ñ huidi ti ytunyii ti yjadyii ma miich ajcxy, jécyip ixyipy ajcxy yjothuimbijtni, etz ti yajniquexiçcixy ixyipy miid ye yhuit ifñaagixy saci níjen nücuyjam ixcuyjam (je' je tiy'ajt co ooy ytajcixy ymaygixy miid ypcocy yciçpi). ¹⁴ Janch jadu'n yjadipy co anajty Dios yajnígudiy, nügi o'ctiy miich ajcxy ayo'n mbaadiiyb ca'ydì jadu'n nej Tiro jay etz Sidón jay. ¹⁵ E miich ajcxy Capernaum jay ajcxy,

¿nej mminaangixy mjätcixipy tzajpjotyi? Hue' m'idaaccixyp miich ajcxy ma yi ayoodactuuby.

¹⁶ Je jääj ajcxy huidi miich ajcxy m'ayuc xymidoohuiip, nañ xymidoohuiib yi' ajcxy iich n'ayuc. Je jääj ajcxy huidibi miich ajcxy ca' xy'ixa'ñ, nañ ca' je' ajcxy xy'ixa'ñich; e pinjaty ca' xy'ixa'ñich, nañ ni ca' yi' ixaangixy je Dios je huidi ti xyquexyich ya naaxhuiñ.

Chi ajcxy je nidugi'pxmajcp'i yhuimbíjtcixni

¹⁷ Chi je nidugi'pxmajcp'i huidi Jesús yquejx ayuccapxhuäcxpi yhuimbijttay ajcxy janch jotcujc, yminaangixy:

—Ixti je ca'oybi ti iich ajcxy xycapxycöbíjccixy miid miich mxii.

¹⁸ Chi Jesús yminañ:

—Ti n'ixyich nej je ca'oybi yhuindzin ti ycäy, jadu'n nej jihuüy ti ycäy ti ycodigiiy tzajpcixy, jadu'n nej tüt huidzuc. ¹⁹ Iich miich ajcxy mic'ájtin ti nmooygixy, jaydëbi ca'oybi ca' xymimadáaccixipy, tim jadu'n nipaady nej jihuüy tza'ñ etz ca'ty myajhuäcpéjtixy e ca' nej mjátcixy. ²⁰ Niig miich ajcxy jotcujc'ájtix co ajcxy mxii y'íjtixy cojay jiiby tzajpjoty, ca'ydi co ajcxy ca'oybi xycapxymidoogixy.

Chi ooy Jesús yjotcugiy

²¹ Huin'it Jesús yjotcugiiyi miid je Dios yjihuiñ ymic'ajt, yminañ:

—Nyajnajxypich Dioscojuyp ma miich, Dios Teedy, tzajpjotypi Huindzin etz je naaxhuiñbi Huindzin, co ti myüch jada mijhuinma'ñ ma yi cohuinma'ñ jädijc, etz ti myajnejhüy je jääj huidi ca' y'ixpcity. Dios Teedy, jadu'n miich ti mduñ com jadu'n miich ti mjäygidacy.

²² Ndéedyich ti xyacjcdigiydäyich tüt'óciy tijaty mic'ajt oy'ajt. Ni piñ ca' ijxcajp piñ je' Dios y'ung'ajtpy, jëyi nDéedyich tügpajci piñ xy'ijxcajpich. Ni piñ ca' ijxcapy piñ je' nDéedy'ájtypich, jëyi je Dios ung tügpajci huidi ijxcajp, etz jacjadyii ma je ung yajniguëxiga'ñ.

²³ Chi Jesús ni'ijxhuimbijty yi' ydiscípulos ajcxy, ahuingujc ajcxy nimay:

—Jotcujc ajcxy je jääj ajcxy huidi ijxcixp jadu'n nej miich ajcxy ti m'íjixy.

²⁴ Iich miich ajcxy nimayb co ooy may Dios y'ayucnajtzcapxiiby etz rey ajcxy ja'ixa'ñ huidibi miich ajcxy m'ijxpy, e ni ca' ajcxy ixy; etz jamidoo'ida'ñ huidi miich ajcxy midooyb, e ni ca' ajcxy midooy.

Ijxejt ma tüt samaritano oyjäybi

²⁵ Chi tüt jääj huidi yaj'ixpijcp Dios ñecy ytinaay'ahuüy jot'ixy huinma'ñ'ixy Jesús, chi y'amidooy:

—Huindzin, ¿ti huaad ndunipich co iich jugy'ajtin huinixibí nbáadibich?

²⁶ Chi Jesús y'adzooy:

—¿Ti jaybetyip ma yi Dios ñecy? ¿Nej mhuinjihuüy co mnecycapxy?

²⁷ Chi je ley huindzin y'adzooy:

—Mdzogipy mjihuihp mHuindzin Dios miid tüt'óciy m'aa mjot, miid tüt'óciy m'alma, miid tüt'óciy mmijaa, etz miid tüt'óciy mjot mhuinma'ñ, e mdzogipy yi' mijiiñ midijc jadu'n nej miich ci'm naychogyii.

²⁸ Chi Jesús y'adzooy:

—Ti ooy yajxon m'adzooy. Tun yi', e mdzinähuiip huinixii.

²⁹ E je' nañ jadu'n tim tiy ñejhuühua'ñ, nimay Jesús:

—¿Piñ iich nmidiijc'ajtpy?

³⁰ Chi Jesús y'adzooy:

37 Chi je jäy hu̇di Dios ñecy yaj'ijxpíjcp Jesús y'adzooy:

—Je hu̯idi ti yajtuñ je pa'ayo'ñ.

Chi Jesús ymīnañ:

—Nicx miich, e tun nañ jadu'n pa'ayo'n.

Jesús yajpaady ma Marta etz María ytijc

³⁸ Chi jadu'n yjajty co Jesús anajty ytüyöy, chi ytigiiy ma tüt mutz cajp. Jim anajty tüt töxyjäy huidi anajty yxi Marta, yi' yajjättaci ma ytijc. ³⁹ Je Marta ymiid anajty tüt y'uch töxyjäybi huidi anajty yxi María, chi je' y'ixtacy ma Jesús ymijc, amidoor'ijti je' y'ayuc. ⁴⁰ Chi je Marta ooy anajty jím chachjottigoy tuñ anajty tigatii ma ytijc, chi nimijhua'cy je Jesús nimay:

—Huindzin, ¿ca' nej mnayjihuiyiji co iich naydög yam tzach nayyajtuñijich? Nima' yi María co huen xypubétyich.

41 Chi Jesús yminañ:

—Marta, Marta, yi maytung miich mdzachmjottigooyb. 42 Tügpajc ji, huidiib̄i ooy ycopícyip. Yi María ti yi' huin'ixy je oybi huidi ni pin ca' ypigiiyb.

11

Jesús yaj'ixpijc nej jëbi mibijctzoohuim Dios

¹ Jadu'n yjajt̄ co Jesús anajt̄ Dios mibijctzoy ma tūg it lugar, co yajmay, chi tūg discípulo ñimaayi:

—Huindzin, yajni'ixiyigich ajcxy tzajcapxycapxii, jadu'n nej Juan yanji'ixiy y'i ydiscípulos ajcxy.

2 Chi Jesús ymīnañ:

—Co ajcxy Dios mmibijctzohuipy, jadu'n mináangixipy:

Dios Teedy, miich huidi tzajpjoty tzinaayb, huindzigi miich mxii y'ity. Huen miñ ya miich yi m'ané'min. Huen mdzójcín yajcuyduñ ma je jay yjot yhuinmañ jadu'n nej yajcuyduñ jiiby tzajpjoty.

³ Mooygich ajcxy ngaayin n'uucin jabom jabom.

⁴ Méecxibich ajcxy nbocy ngaydey huidibi iich ajcxy ndundigooyb, jadu'n nej iich ajcxy nmeeccxyiich huidibi ajcxy xymidundigooybich. Ca' m'a'iixiy co iich ajcxy huinma'n tigoyipich. Yajnihuaatzcich ajcxy ma yi iibicpi.

5 Chi Jesús viacmīnañ:

—Pinjaty ji ma miich ajcxy huidi tūg ymigüg miid, co ninícxipy mijcoodz e mnimähuiipy: “Migüg, tun may'ajt yajpijctzoogich tugiig mdzajcaagy. ⁶ Tūg iich nmigüg ti xyñimifich huidi tüyöyp, etz ca' nmíididyich ti nmöhuibich.” ⁷ Chi je jääy y'adzooy jiiby tigoty, yminañ: “Ca' xy'amayiyich. Ti iich ndijc n'agiiyñi, etz n'ungich yam nmíidich cijx'am; ca' njatyich nej nbidigibich etz nmöhuipy huidi mbijctzoob.” ⁸ Ich miich nimaayb, oy ca' tzojc nipidiga'ñ ymöhuamy huidi pijctzou co migüg'adyii, hue' ymöhuamy jaydëbi ca'ydi yjac'amayiyii, chi yegipy tūg'óciy huidi yajmayajtpy. ⁹ Ich miich ajcxy nimaayb: Pijctzóogix, e myajmöhuiipy ajcxy. Ixtaaygix, e mbaadipy ajcxy; cogapxiyigix, ahuädzip ajcxy mdijc'aguu. ¹⁰ Tūg'óciy je' pin pijctzoob tijaty ma Dios, cïdigihuiib; pin y'xtaayb, ypaadipy; pin cogapxiyib, yaj'ahuatzib ytijc'aguu.

¹¹ ¿Pin ungdeedy ji ma miich ajcxy pen y'ung ypijctzoob tzajcaagy, nej mmöhuiipy tūg tzaaji? ¿E pin ypijctzoob acx, nej jëbi mmöhuiipy tūg tza'ñi? ¹² ¿Pen ypijctzoob tzeydüty, nej jëbi mmöhuiipy ca'ty? ¹³ Pen miich jibicjäy ajcxy mnejhuiyb nej oybi m'ung móoygiixpy, ¿nej ca' mdijy yjánchezity co mDios Teedy tzajpjotypi xymóoygiixpy je Espíritu Santo, pen miich ajcxy mmibijctzohuiipy?

Yajnibijccixy Jesús co miidity mujcu'ymic'ajt

¹⁴ Chi Jesús anajty yajpidzimy tūg ca'oybi ma tūg jääy huidi anajty uumip. Jadu'n yajtjy co je ca'oybi ypidzimy, chi je uum ycapxiyg. Chi je mayjäy ooy jihuìy huinmay. ¹⁵ Nijéjity jääy yminaangixy:

—Jesús mijhuinma'ñ ytumyb miid je Beelzebú ymic'ajt, je ca'oybi yhuindzin, paady ca'oybi yajpidzimdy.

¹⁶ Jacjaydiibi jääy ajcxy co jot'ixaangixy huinma'ñ'ixaangixy Jesús, pijctzooy ajcxy Dios tūg ymijhuinma'ñ. ¹⁷ Co Jesús nejhuiiy nej je' ajcxy jot'adyii huinma'ñ'adyii, chi nimay:

—Co tūg gobierno ñaybijc-huäcyii, chi ñaychiptúnigixy miñ xyipy; ñayyajcixigixy ñayyajtigóoyigixy; co tūg quëx jääy ñaybijc-huäcyii, nañ jadu'n je' ñayyajcixigixy ñayyajtigóoyigixy. ¹⁸ Pen je mujcu' ajcxy ñaybijc-huäcxip, ¿nej jada je mujcu' y'ané'min yjac'idipy? Miich ajcxy minamb co iich miid ndüñich je Beelzebú ymic'ajt co iich ca'oybi nyajpidzimy. ¹⁹ Pen jadu'n yi', ¿pin je mic'ajt mooyb huidi miich ajcxy xypahuidijtp co yajpidzimy je ca'oybi? Paady yi' ajcxy ci'm yajniquëxícp co miich ajcxy mdundigooygixy mgapxtigooygixy. ²⁰ Pen iich miid Dios y'ané'min nyajpidzimyich ca'oybi, janch jada co Dios y'ané'min ti yjäty ma miich ajcxy.

²¹ Co tūg micjäyb miidity maydujt, e ñaycuend'adyii yajxon, ca' je' ytigoyipy tijaty ymiid. ²² Co yjäty jadüg jääy jacmicpi ca'ydi je', chi ymimadägyii, e ypijctäyii tūg'óciy ytujt huidi anajty ooy jot'amij'adyii, e yajhuäcxipy tijaty anajty ymiid.

²³ Pinjaty ca' xymijnicxpétyich, nmidzipich yi'. Pinjaty ca' ytuñ miid iich co jääy nyaj'ixpciyich Dios ytiy'ajt, hue' je' ajcxy jääy yajhuinma'ñydgoooyb.

Je ca'oybi co jadiug'oc yhuimbijy

²⁴ Co je ca'oybi ypidzimy ma je jääy, chi je' nícxuy jím titznaax ijxtägy co ypcosxa'ñ. Co ca' paty ypcosxtac, huin'it ymina'ñ: “Huimbidaambich ma je jääy yjot yhuinma'ñ ma iich ti n'octxombi.” ²⁵ Co je ca'oybi yja'ty ma anajty ti chinäy, chi paady je jääy yhuinma'ñ janch yhuädzity janch ooy jadu'n nej tūg

tíjc huidi janch huädz pedigree. ²⁶ Chi je ca'oybi ñicxy, e miid miñ jahuixtuje ca'oybi jacjibcipi ca'ydi je'; chi ajcxy ytigiiy ma je jää yjot yhuinmañ, e chinay ajcxy jiiby; huin'it je jää jac'o'ctiy oy yajtmi ca'ydi jadu'n nej anajty jayip'aty.

Huidi ajcxy janch jotciúcip

²⁷ Co Jesús jadu'n anajty yminañ, chi tüg töxyjää mayjää agujc mic yminañ: —Jotcuje je töxyjää huidi ti xyajpi'c'aty etz huidi xyajyeegy.

²⁸ Chi Jesús yminañ:

—Je' jacotcuje pinjaty Dios y'ayuc midooihuip etz cuyduunip.

Jibicjäydiç pijctzoogixy tüg tý'ajt mijhuinma'ñybi

²⁹ Co je mayjää ajcxy jübigiiy, chi Jesús yminandacy:

—Jadachambi jää ooy ajcxy yjibicjäity, ypijctzooyb ajcxy mijhuinmañ ijxpejt. Ni camina Dios ajcxy ycamöhuiyb ijxpejt, jéyi tügpajc Jonás y'ijxpejt yajmöhui. ³⁰ Com jadu'n nej je Jonás jecy'ajty ijxpejt yejcy ma je Nínive jää, nañ jadu'n iich, je jää huidi tzoon tzajpjoty, nyegaamyich ijxpejt jadachambi tiempo miid jää yxiçpi. ³¹ Je töxyjää reina huidi tzinay jecy'ajty ma madzäcruudz ypidzimy, yi' je' xiidahuam jadachambi tiempo jää co anajty Dios tiydunañ mayjää, etz yajpocycähuipy ajcxy. Ixti ma naaxhuiñybi ycogixiy jim je reina chooñ co anajty amido'idani je rey Salomón ycapxy y'ayuc. Ji naaxhuiñ jadachambi tüg Dios ytiy'ajtmihdipj jacniñi ymijity ca'ydi Salomón anajty. ³² Co anajty Dios tiydunañ yi may naaxhuiñjää, chi je jää ajcxy huidibi anajty cogajipj jim Nínive piidigaangixy etz yajpocycähuaangixy jadachambi naaxhuiñjää. Com je Nínive jää jothuimbijt je' ajcxy co Jonás Dios y'ayucnajtzcapxiyi. Ji jadachambi tüg Dios y'ayucnajtzcapxiyi jacniñi ymijity ca'ydi jadu'n nej anajty je Jonás.

Je tiy'ajt huidibi nipaady nej lámpara ma ajt nniniçx

³³ Ni pin ca' yüch je jiin huidi ti nögpity, ni ca' pidägy jiiby cajón pa'tci'py, jéyi janchtiy pidägy je jiin ma jiindicxejt, jaydëbi co pinjaty ytigihuipy tigoty, codicxiib je jiin. ³⁴ Je jiin ma miich ajcxy mniniçx je' yi' miich ajcxy mhuiin. Pen oy miich ajcxy mhuiin, nañ jadu'n tüg'óciy miich ajcxy mniniçx ymiid yi' tiicxin. Pen ca' y'óity mhuiin, nañ jadu'n ajcxy yi' mniniçx yajpaty agootztuum. ³⁵ Cuend'ájtcix yi' tiy'ajt huidi miich ajcxy miid, ca' mgoyützcixy, com co jadu'n nicxy y'ahuimbity nej cootzpi. ³⁶ Pen miich mdiy'ajt codiicxy y'ity miid Dios ytiy'ajt, tüg'óciy quexigtähuañ janch huädz.

Jesús ca'p jäygidaci je fariseos etz je escribas ajcxy yhuinmañ

³⁷ Co Jesús ycapxtay, chi tüg fariseojää may'ajt pijctzoy huen nicxy miid cayii. Co Jesús ytijctigiiy, chi y'ixtacy ma je caybejt. ³⁸ Co je fariseojää ijxy jadu'n nej Jesús ytuñ, chi ooy huinmay nej co Jesús ca'ñayajpocyhuächyii miid nií jayijpni ma anajty ca'ní ycaayñi. ³⁹ Chi je Huindzin Jesús yminañ:

—Miich ajcxy fariseojää, ooy mnaybidaaccixy tudägyjää ma jää ajcxy yhuinduu e ca' yjánchez; chi jada' ma mjot mhuinmañ miich ajcxy ooy m'adzoczy, etz miid ajcxy jibic-huinmañ; tim jadu'n nipaady nej myajhuäch ajcxy yi' tasi ninicx, yi' texyñinicx e chi ajcxy yajhui'mgixy jibicpi je tasijoty je texyjoty. ⁴⁰ Miich ajcxy ca' Dios y'ayuc huinjihuipy! ¿Ca' mnejhui'ygixy co yi' pin ti' texyñinicx yajcoy nañ ti' yajcoy texyjot? ⁴¹ Tun miich ajcxy oyjää'ájtin, huin'it janchtiy anajty ajcxy mhuädzity ma mjot mhuinmañ.

⁴² ¡Ay miich ayoobi ajcxy fariseojäy! Com mbidaaccixy abicy tüg picy je majcipi miid yi' Dios yciçpi ixti yi' ruda, etz tüg'óciy aay ujtz.

Chi jada' ca' mduñ je oyjäy'ájtìn etz tiy'ájtìn jadu'n nej Dios tzocy. Hue' je' oy mduñ co tijaty abicy mbidägy miid Dios ycixpi, nañ jadu'n copicy oyjäy'ájtìn mdunipy etz Dios ytì'ajt mguydunipy.

43 ¡Ay miich ayoobi fariseojäy ajcxy! Co ooy m'adzójccixy je iñaybejt huidi cöduum ma naymujetac, etz ooy m'adzójccixy co huen jääy ajcxy xycapx-poocxcixy oy huindzigiý mayjääy agujc.

44 ¡Ay miich ayoobi ajcxy huidi yaj'ixpíjcp Dios yley etz miich fariseojäy ajcxy! Oy mjanaybidaacigixy oyjääy e ca' yjánchezity, ca' mguydungixy Dios ytì'ajt, jadu'n nipaady miich ajcxy nej öcpí jut huidi ca' yquëxiý, chi jääy yöy nügix, com co ca' fñiguëxiý.

45 Chi tüg jääy huidibi yaj'ixpíjcp Dios y'ayuc yminañ:

—Huindzin, co jadu'n miich minañ, nañ jadu'n iich ajcxy ooy jibic nayjihuüyigixy.

46 Chi Jesúus yminañ:

—¡Ay ayoob miich ajcxy Dios y'ayuc huindzin! Miich ajcxy mgójcixyp canaag costumbre huidi je jääy ajcxy ca' mimadäga'ñ, e ca' ajcxy mba'ayoogixy, tim jadu'n nipaady nej jihuüy tüg tzimy ti mmooygixy jemxypy huidi ca' je jääy ajcxy mimadäga'ñ, e miich ajcxy ni ca' mgihuäx jëda'ajty mgayajpadaangixy je tzimy.

47 ¡Ay miich ayoob ajcxy! com myajcojixy je ögpí jut ma je Dios ayuc-najtzcapxiyybi naaxtigiy, je huidi m'ap mdeedy ajcxy yaj'o'c. **48** Jadu'n yajhuinjihuüy nej jihuüy miich ajcxy ooy mjäygidägy jadu'n nej ajcxy m'ap mdeedy ytundigoy. Janch yi' ajcxy yaj'ögy Dios y'ayucnajtzcapxiyybi, e miich ajcxy myajco je öcpí jut ma ajcxy je' fñaaxtigiiy.

49 Paady yi Dios jadu'n huinmay, e minañ: Nyajniguexipyich miich ajcxy profetas etz y'ayuccapxhuäcxi, e miich ajcxy myaj'ögip nijëjity, etz jaca-naagity mbahuidijttaccixipy. **50** Dios yajcomidohuipy jadachambi tiempo jääy ajcxy je ypcocy huidi y'ap yteedy ajcxy ytuñ, com maabi naaxhuiñ chondägy, yi' ajcxy yaj'ögy Dios ytì'ajtmüdipi. **51** Janch nimaaybich miich ajcxy co Dios yajcomidohuipy jadachambi tiempo jääy ajcxy je y'ap yteedy ypcocy co ajcxy yaj'o'cy Dios ytì'ajtmüdipi chondägy ma Abel, ixti Zacarías huidi jääy yaj'o'c ma Dios ytìc tiba'gujc.

52 ¡Ay miich ayoob ajcxy Dios y'ayuc huindzin! Ca' miich ajcxy m'ixpiga'ñ Dios ytì'ajt, nañ ca' mdzoccy co yi jääy ajcxy ixpigipy; tim jadu'n nipaady nej jihuüy ti mbicy je tijc ahuaast e ca' miich ajcxy mdigihua'ñ, e ni mgatzo-jccixy co huingbi nicxy ytigiy.

53 Co Jesúus anajty jadayaab ayuc yajnimaaygixy, chi je Dios y'ayuc huindzin etz yi fariseojäy ajcxy jotmätcooty chi yaj'amidogoty ajcxy may ayuc. **54** Nayñimáaygixy miñ xyipy co huen amido'ijt Jesúus y'ayuc, jigix jëb pàatcixipy huidi jëb miid xigixipy.

12

Jesúus yaj'ixpícy co ca' huaad piñjaty naybidaaci oyjääy pen ca' yjánchezity

1 Chi je mayjääy ooy nimujcy Jesúus, janch jadu'n ñay'adijiy ñay'agodiiyigixy, chi Jesúus nimaaydacy je' ydiscípulos jayíjp:

—Nigüendi miid yi fariseojäy ajcxy nej ajcxy yjäyyaj'ixpíjccixy. Yajxon yi' ajcxy ycapxy ymiydägy, chi ca' cuydungixy. **2** Ca' ji ti huidi ijtp ayüch nicxy

ycayajnejhuüy, nañ ni ca' ji ti huidi ijtp ameech nicxy ycaniguëxüy. ³ Huen huidi ayuc miich ajcxy ameech mgapxy, yajnejhuühp yi'. Huen huidibí ayuc huidi ti mnayyajnímáayigixy ameech jíiby tigoty, mic yajcapxhuäcxip tijc nügíxy.

Pinjëbi huaad mdzigiyyim

⁴ Chi Jesús yjacminañ:

—Miich ajcxy nmigügtjc, iich miich ajcxy nimaayb co ca' mdzigiyyigixy yi jääjä ajcxy huidibí ninücx yaj'o'cp, com ca' jac ni ti ajcxy tunipy. ⁵ Iich miich ajcxy nyajni'ixihuüpy pin huaad jëbi mdzigiyyigixy. Yi' janch mdzigiyyigixy yi Dios huidibí jugy'ajt pijcp, e huin'it miid je' ymic'ajt jëbi quexipy m'alma ma je mij jün. Yi' janch mdzigiyyigixy yi'.

⁶ ¿Nej ca' jääjä ajcxy ytoogyii migoox joon miid metz pi'cmeen? Dios ni tüg yi' ajcxy ca' jääydigooyity. ⁷ Ixti mgöhuay ajcxy ac michoy Dios miidity. Ca' mdzigiyyigixy, jactzou nígi miich ajcxy ma Dios ca'ydi pi'cjoon ajcxy.

Je pinjaty ca'p midzöyduñyiji Jesús mayäjyoty

⁸ Iich miich ajcxy nimaayb co pinjaty ma miich ajcxy huidi capxpídzimp mayäjyoty co xymibícyich xymipidägyich, iich, je jääjä huidi tzoon tzajpjoty, ngapxpídzimpich co ti ngöbícyich jadu'mbi jääjä ma Dios y'angeles ajcxy yhuinduu. ⁹ Pinjaty ca' xycöbícyich mayäjä'agujc, nañ jadu'n iich yi' ca' ngöbigipich jíiby ma Dios y'angeles ajcxy yhuinduu.

¹⁰ Tüg'óciy jääjä huidi jadu'n iich, je jääjä huidi tzoon tzajpjoty, xyñigapxp xyñi'ojíiybich Dios huinmecxiib. Chi jada' pinjaty nigapxp ni'ojíiyb je' Dios yíjhui'ñ (je Espíritu Santo), yi' janchtjiy Dios ca' yhuinmecxiib.

¹¹ Co mmidzip ajcxy xyajnícxip ma naymujectac, ma codungdijc, etz tungmiidpi yhuinduu, ca' mdájip mmáyip nej m'adzóogixipy, e ca' mhuinmayipy nej ajcxy m'adzoohuüpy. ¹² Com je Dios yíjhui'ñ huin'itiy ajcxy xyajni'ixihuüpy nej huaad m'adzoogixy.

Naygüend'ajtigixy ca'p adzojccixy comeeñ'adíi

¹³ Chi nidügti je mayäjä yminañ:

—Huindzin, níma' n'ajchich co huen yajhuäcxy miid iich huidi ndaj ndeedyich ñidungiy.

¹⁴ Chi Jesús yminañ:

—Yéydiyc, ca' iich ni pin ti xypidägyich ane'mbi ma miich ajcxy etz ya-jhuäcxpi.

¹⁵ Chi Jesús nimay je jääjä ajcxy:

—Ijxcix naygüend'ajtigix, ca' m'adzojccixy comeeñ'adíi, com je m'alma yjugy'ájtin ca' je' nüdzooocin'adyii huidijaty miich ajcxy miid.

¹⁶ Chi ajcxy yajnímay tüg ayuc, yminañ:

—Jim anajty tüg comeeñjäy huidibí anajty ooy mij ypidägy yajpidügy.

¹⁷ Je comeeñjäy anajty ooy ci'm huinmay ma yjot yhuinma'ñ, yminañ: “¿Ti n'octunipich com ca' nmíididyich ma nyajnígädägibich yi tiibi y'ity?” ¹⁸ Chi yminañ jotjoty huinma'ñyjoty: “Nyajpidicníbich ndzëx, e ngójibich jacmijpi, chi tüg'óciy jíiby nbidactähuibich tiibi y'ity.” ¹⁹ Co jadu'n ndunipyich, chi jébi jotcujc ndzinähuibich, com ooy anajty nmíididyich pidägy yujcpicy, jébi canaag jimíti niboocxyich etz jébi ngay n'ügyich jotcujc. ²⁰ Chi Dios nimay je comeeñjäy: “Ooy jíbic-huinma'ñ miich miidity. Cham coodz iich miich nibijetzohuühuaaniy yi m'alma (m'ögip), e co anafty ti m'ögy yi huidibí ti

myujcpicy, ¿pin yi' je'adiib?" ²¹ Jadu'n yajtjy yi' ajcxy huidi ymeeñ'idi'ñ ci'm yujcpijcp, ca' yi' ajcxy jiiby ycomeeñity ma Dios yhuinduu.

Dios ycuend'ajtpy y'ung y'anág

²² Chi Jesús nímay je y'ixpijcpidijc:

—Paady ajcxy nímaaygixy co ca' huaad mjottigooygixy ma yi' mdzináayin yi mjugy'ájtin, huidi mjícxixipy mgáaygixipy, huidi miid mnniicx mxójxcixipy. ²³ Yi jugy'ajt jacnigi tzou yi', ca'ydi yi caayin uucin, etz je mnniicx jacnigi choohuirty ca'ydi huit. ²⁴ Ijxcix yi joogy ni ca' ñipy, ni ca' chijccixy, ni ca miidity ytjic ni chëx, e Dios yi' ajcxy mooyipy hudi yjícxixyp, ¿nej cayjacnigi miich ajcxy mdzoohuirty ca'ydi joon ajcxy? ²⁵ Ca' ji ni piñ ma miich ajcxy piñ jadipy nej ñayiijptzomihuiibjadüg cínuux. ²⁶ Pen ca' mjajtcixy nej mdúngixipy hudi hueen huinma'ñ, ¿nej co mdzachmijottigooygixy yi tzinaayin yi comeeñ'ájtin?

²⁷ Ijxcix yi aaybijy nej xóxyity, ca' ytaaccixy ni ca' yxuuygixy. Miich miich ajcxy nímaayb, co ni je rey Salomón miid tûg'óciy ymeeñ ca' ñayxojxi jadu'n nej jada aaybijy ujtzpijy. ²⁸ Pen jadu'n Dios xoxy yi aay yi ujtz huidi cham jajtip ma yi tungop, e com jabom ti anajty ñiicxní, Dios xypubedipy xypudigihuiipy nígi miich ajcxy huidi hueen mibijcp. ²⁹ Ca' miich ajcxy mhuinmay'ahuidjtcixipy ajcxy ti mgáaygixipy m'úuccixipy. ³⁰ Yi naaxhuiñjäy ajcxy ymijottigob anaxy tûg'óciy caayin uucin, huit etz tijaty. Miich ajcxy huidi mijpidacp Dios, Dios Teedy ñejhuiyb co copicy ajcxy miid'adipy caayin uucin etz huit tucxy. ³¹ Jayiip mijottigooygix Dios y'ayuc ytiy'ajt, chi jada' tûg'óciy huidi ajcxy myajmayajtjy mbáatcixipy yi'.

Jugy'ájtin mijpijiiby tzajpjoty

³² Chi Jesús yjacminañañ:

—Ca' miich ajcxy mdzigiygixy, miich ajcxy mnihueeñity, per mDios Teedy yega'ñ ane'mdac tzajpjoty miid miich ajcxy ycixpi. ³³ Tooccix tijaty miich ajcxy miid, nimooygix ayoobitjic. Yaj'oyiygix meeñ'idi'ñ huidi ca' y'amijihuiipy ni camina. Yaj'oyiygix tûg pidägy, janch mij e janch oy, jiiby tzajpjoty huidi ca' ycixipy ytigoyipy, ma ca' meetzpi huaad ytigiy, ni ucxyting ca' yajhuindigoyipy. ³⁴ Pen miich ajcxy miid mgomeeñ'ájtin ya naaxhuiñ, yaayi je mjot mhuinma'ñ ajcxy. Pen mdzojcpjy ajcxy je oybi huidi Dios yegamy, nañ miid'ájtcixy jim jabom jabom mjot mhuinma'ñ ajcxy ma Dios.

Tzoc íjtím ni'ixi'

³⁵ Chi Jesús yjacminañañ:

—Ni'ixiyygix mjot mhuinma'ñ jadu'n nej jihuïy mhuit myujc'ameetcixy co mdunaangixy, etz jadu'n nej jihuïy lámpara mnögpíjccixy co mdzumnaax-aangixy m'ahuixaangixy je huindzin. ³⁶ Ni'ixiyytjcix jadu'n nej jay huidi yhuindzin ahuijxp, co anajty yhuimbity co anajty ti y'oy ma jay ti yipicy, chi co anajty minipy ycogapxiy, mic'amy myaj'ahuädzity ytjic. ³⁷ Jotcuje ajcxy je tumbi co je yhuindzin anajty yjädy, e paady chumnajx juugy. Janch nímaaybich miich ajcxy co je tumbi ajcxy yhuindzin anajty yjädy, chi yhuit yujc'ameedipy, chi ajcxy yaj'ixtagipy ma caybejt, yajcayipy yaj'ügipy. ³⁸ Oy miinipy je huindzin mijcoodz o moñyi, e páadip je tumbidijc ajcxy jim chumnajxcixy juugy, jotcuje' ajcxy je jadu'mbi tumbidijc. ³⁹ Nejhuiyygix jada co je codijc ixipy nejhuihuipy ti hora ymina'ñ je meetzpi, chi juugy ixipy chuumnaxa'ñ, e ca' cíyegipy ytjic nicxy jay tigoty ymeech. ⁴⁰ Miich

ajcxy nañ jadu'n íjtcixy ni'ixi', mina anajty ca' ti mhuinmaaygixy, huin'it miina'ñich iich, je jay huidi tzoon tzajpjoty.

Je tumbi tudägypi etz je tumbi ca'pi ytudägypy

41 Chi Pedro Jesús nimay:

—¿Pin jada ti myajnimaayb jada ayuc huidi ti mgapxy, iich ajcxy, o nidüg'óciy jay?

42 Chi je Huindzin Jesús yminañ:

—Huidibi tumbi je' ya huidi tumb miid yhuindzin janch cixyot huiniyot huidi miid yhuijy'ajt ycujc'ajt huidi je yhuindzin mooyip ané'min ma ytiyc, huidi yajnidägiyb tumbidijc nej ypaadyii. **43** Jotcujc je tumbi co anajty je' yhuindzin yhuimbity e padiiyb ti cuyduñ jadu'n nej anajty ti ñimäyii. **44** Janch iich miich ajcxy nümäy co je tumbi huindzin yajmihui'mdähuiipy jada ytumbi tûg'óciy pidägy huidi ymiid. **45** Pen je tumbi yhuinmaayb jotjoty huinma'ñiyoty co je yhuindzin yhuäcxijpni mina ymiina'ñi, chi midziptzooni jacjadyii tumbidijc ajcxy, huojpni, cojxni, nañ ytigiiyñi caayb uucp anaxy etz ymügyii. **46** Chi je tumbi yhuindzin miinipy ma je xi hora anajty ca' jiip'ixy e ni canejhuiy anajty, e huin'it ooy tzaachytunipy yi tumbi e chi piidägipy ma je huidi ajcxy ca' ytudägypy.

47 Je tumbi huidi nejhuiiyb nej yhuindzin chójcin, e ca' cuyduñ, ni ca' ycapxymidoy, ni ca' ni'ixi' ity co yhuindzin anajty yhuimbity, je' je' niigi yajtzaachytunip. **48** Je tumbi huidi ca' yajxon huinjihuÿ nejjihuÿ yhuindzin chójcin, hueeni je' yajtzaachytunipy. Huenpínyt huidi may yajmooyb, may yi' yajmibijctzohuiyb; etz huenpínyt huidi ti mihiui'my ooy, yajmibijctzohuiib niigi.

Jesús yciixpi ñaybic-huäcxyii jay

49 Chi Jesús yjacminañ:

—Iich ti nmiiñich ya naaxhuiñ co jiin nbidägibich. ¡Ooy njadzocich ji ixiipy ñitooyñi! **50** Nyajnaxipyich tûg tzaachyp, e jooy ndajy nmayich ixti mabaad yajcuydandäy! **51** ¿Nej miich ajcxy mdijy co ti nmiiñich ya naaxhuiñ co nyajcixipyich je tzipi? Iich miich ajcxy nimaayb co ca'. Hue' janchtiy nyajnaybijc-huäcxáanibich jay ajcxy. **52** Jadachambí etz yjacniçxni xi tiempo ji migoox tûg quèxjäydiç huidibi ajcxy ñaybic-huäcxiib, tugiig miid je metzpi, e metzpi miid je tugiigpi. **53** Je undeedy tziptunip miid ymang etz je mang miid yteedy. Nañ je undej tziptunip miid yxecy. Nañ jadu'n je xecy tziptunip miid yxecy.

Je xi tiempo ytiy'ajt

54 Chi Jesús nimay je mayjäy ajcxy:

—Co ajcxy m'ixy je joc ypidig ma xi ycidägy, chi minaangixy co tühuaam, e janch jadu'n yjadyii. **55** Co ymiin je jihboj, chi miich ajcxy minaangixy co ambigaamb, chi janch jadu'n yjadyii. **56** ¡Miich jibic jay ajcxy! Ooy mjajtcixy nej myajcapxcixy yi xi tiempo huidi ajcxy m'ijxpy tzajpcixy etz ya naaxhuiñ: ¿Nej co ca' mjajtcixy nej myajcapxcixy xi tiempo ymiñ ycidägy?

Naymi'oyihui miid midzip

57 ¿Nej co miich ajcxy ca' ci'm mnaydiydúunigixy nej ytudägypy je tiy'ajt?

58 Co mníçxipy ma yi codung miid yi mmidzip jac'oy co mnayyaj'oyihuiipy miid yi mmidzip tû'am, ca'ydi miid mjädip ma yi codung, e chi je codung xyc'yegeipy

ma je xueetz, e je xueetz xypidägip pujxtigoty. ⁵⁹ Hich miich nimaayb co ca' jiiby mbidzimipy, ixti cooni mgüejtähuiipy tüt' öciy.

13

Ooy ycopícyity nyajtigajtzim nhuinma'ñ

¹ Huin'it jää miidmiydacy Jesús jadu'n nej je gobernador Pilato yaj'ögy nijejity jää jim Galilea, chi tem huidijti ajcxy ñi'py miid iyuc ñi'py huidi je' ajcxy miid huindzigi'ñ tuuñ. ² Chi Jesús y'adzooy nimay ajcxy:

—¿Nej mdiji, nigi anajty ypocymiidity je galileojäy ajcxy huidi jadu'n ayo'n patp, ca'ydi nidüg'öciy galileojäy? ³ Hich miich ajcxy nimaayb co ca'. Pen miich ajcxy ca' mjothuimbijtcixy ma Dios etz nay'adzigiyyigixy ma Dios, nidüg'öciy miich ajcxy mgijxtähuiip mdigoydähuiip. ⁴ E je' ajcxy je majmoxctugigpi huidi je mijtiic jim Siloé nígidaagootti, yaj'öci ajcxy. ¿Nej mdiji nigi ajcxy ypocymiidity, ca'ydi nidüg'öciy je jää huidi tzinayb jim Jerusalén? ⁵ Hich miich ajcxy nimaayb co ca'. Pen miich ajcxy ca' mjothuimbijtcixy, nañ mgijxtähuiip mdigoydähuiip miich ajcxy nidüg'öciy, jadu'n nej je' ajcxy.

Ixpejt ma je higueri ca'pi anajty ytuum'aty

⁶ Chi Jesús yajnimay ajcxy jada ayuc:

—Tüt jää anajty miidity higueri cojy ma y'aguemy, chi ñicxy jiiby ma y'aguemy higueri tiim ijxtaabbi, ni ca' paty. ⁷ Chi nimay je' ytumbi: "Cham midugiig jimijt miiñich ya higueri tiim ijxtayb ma jada higueri cop, ni tüt ngapaadyich. Huen yajpujxiday jada higueri cop, nej co nigoobi ñaaxnihua'ñ." ⁸ Chi je' ytumbi y'adzooy: "Huindzin, oc'ixmatz. Huen jadüg jimijt jeyi ojactinäy, octajyich jayiip yi naax jühuiddityi, etz oc'abonijiyich. ⁹ Pen tiim'ajt ca' nyajpuxipy, pen ca' ytuum'aty jëbi nbújxigipy."

Jesús yajtögy pocxxiduum tüt töxyjäy jigojoypy

¹⁰ Chi Jesús anajty yaj'ixpicy ma tüt naymujctac pocxxiduum. ¹¹ Jim anajty tüt töxyjäy huidi anajty mimajmocxtugig jimijt cujc mi'ijtni yjibopja'm, agojojoy anajty yöy, ni nej anajty yca'oyi nej ytinaaygugihuiipy. ¹² Co Jesús ijxy, chi yaaxi, e nimay:

—Töxyjäy, ti mdzögy.

¹³ Chi yci' cijxxajy ma je töxyjäy yjiiix, e chi je' yjiiix ytiiy, huin'it ytigiiy Dios ojadajtpi. ¹⁴ Huin'it je naymujctac huindzin ooy yjotmäty miid co anajty Jesús jää ti tzoyiip pocxxiduum. Chi je naymujctac huindzin nimay ajcxy je mayjäy:

—Jeyi tudujc xii jää huaad ytuñ, huen miñ semaanjoty piñ yajtzoyihuam, ca' ypoçxxi duumity.

¹⁵ Chi je huindzin Jesús yminañ:

—Miich ajcxy naybidaacip nej tudägyjäy, e ca' yjanchity! ¿Nej ca'miich ajcxy mmigüejiy mhuajyuubi, etz mburro ma ypëcxtac pocxxiduum, e myajnicxy ajcxy nii'ucpi? ¹⁶ E jada Abraham y'ap y'oc huidi Satanás ca' y'ixmachii majmocxtugig jimijt, ¿nej ca' ypadyi nyajtzögibich pocxxiduum?

¹⁷ Co Jesús jadu'n y'adzoy, chi yajtzöyduuñ ymidzip. Chi tüt' öciy cajpjäy oy ajcxy yjotcugiyigixy miid je oybi huidi Jesús ytuun.

Ixpejt ma je mostaza pájc

¹⁸ Chi Jesús yminañ:

—¿Nej m'o'ca'ixiyyigixy yi Dios y'ané'min? ¿Huidi miid n'ocyajquipxihuibich?

¹⁹ Jadu'n Dios y'ané'min nipaady nej mostaza pajc huidibi tüt jää ñiip ma

y'aguemy, chi ymujxy etz yeegy ooy janch mij, chi je joon ajcxy oy ype'ñ pidaaccixy ma je mostaza quipy aacxy.

Ijxpejt maje levadura ca'p óyity

20 Chi Jesús jadüg'oc yminañ:

—¿Huindibí miid n'ocyajquipxihuibich yi Dios y'ané'min? **21** Jadu'n Dios y'ané'min ni paady nej levadura huidi tüt töxyjäy ytijhuidijt miid tugiig quipxi'ñ harina ixti cooni yajxunday je harina.

Je tü'aa xützpi

22 Co Jesús anajty ñicxy jím Jerusalén, chi yaj'ixpicy anajty Dios y'ayuc ytiy'ajt cajp cajp majaty ñaxy. **23** Chi tüt jääy Jesús amidooy:

—Huindzin, ¿nej hueeni yi jääy ajcxy huidi y'alma ñidzögi?

Chi Jesús y'adzooy:

24 —Mijpidaaccix Dios ytiy'ajt amuumdügjot, jëbi ajcxy m'alma ñidzögi, jadu'n nipaady nej jääy ajcxy ñaymic'ijxigixy co ytigihuaangixy ma je tjc aguu xützpi. Jadu'n iich miich nimaayb co mayjää ooy ja'a'ixi yti gihuaangixy ma Dios y'ane'my e ca' ajcxy jadipy nej ytigihuaangixy. **25** Co je codijc ypidigipy etz agiyyñip ytijc, huin'it miich ajcxy pinjaty tibäy huim, chi jiiby tibäy miich ajcxy mminandägi: "Huindzin, yaj'ahuadz", e chi je tjc huindzin miich ajcxy xy'adzohuipy: "Ca' iich miich ajcxy nejhuiyich ma miich ajcxy mdzoongixy." **26** Chi huin'it miich ajcxy minandägi: "Miid iich ajcxy miich ti nmiiidgaaygixy ti nmiiid'uuccixy, e miich ti myaj'ixpicy ma iich ajcxy ngajp." **27** Chi je Huindzin y'adzohuipy ajcxy: "Iich miich ajcxy nimayb co ca' nnejhuuyich ma miich ajcxy mdzoongixy. Jihuäccix ma iich nhuinduu, miich ajcxy pocy ytumbi." **28** Chi miich ajcxy jím ooy mdájcixipy mmáygixipy, myáaxcixipy mdiitzquéetcixipy, co miich ajcxy m'ixipy Abraham, Isaac, Jacob etz tüt'ociy yi Dios y'ayucnajtzcapxiybi jiiby ma Dios y'ane'my, e miich ajcxy tibäy anajty ti mhui'mgixy. **29** Minip yi jääy ajcxy huidibí tzoomb ma xii ypidzimy, ma xii ycidägy, ma jayhuixtuje ypidzimy, etz cham ma madzäcruudz ytinaayahuuy, chi y'ixtäaccixipy ma je caydac jiiby ma Dios y'ane'my. **30** Paady ji jääy ajcxy huidi cham axam'ajtp, je' ajcxy jayip'adip, etz ji jääy ajcxy huidibí cham jayip'ajtp, etz je' ajcxy axam'adip.

Jesús taj may miid Jerusalén yciixpi

31 Chi nijéjity fariseojäy nimay Jesús:

—Quèg ya com yi rey Herodes xyaj'ögaam.

32 Chi Jesús y'adzooy:

—Nícx nimaaygix yijiibi huaax co nyajpidzimybih ca'oybi etz nyajtzoocypich jääy cham etz jabom, codugii xii ti ndung mayijijch. **33** Ooy ycopicyity co iich njactüyöyibich cham, jabom etz huixtic. Com ypaadyii co Dios y'ayuccapxhuäcxipi y'ögip ajcxy jim Jerusalén.

Chi Jesús yjacminañ:

34 —Jerusalén jääy! Jerusalén jääy! huidibí yaj'o'cp Dios y'ayucnajtzcapxiybi ajcxy, etz ycögädz ajcxy je jääy huidibí Dios ti xyajniguéjx ajcxy. Janch canaag'oc iich miich ajcxy njahuitzmuga'ñ jadu'n nej tzeydaj y'ung yajmucy queecpätçipy, chi ni ca' jadu'n ti m'a'ixiyygixy. **35** Chi jada' ijxcix cuenditungix, com jadachambi mgajp yhui'my najtz'ixi'. Iich miich ajcxy nimayb co ca' xy'ixipyich jadügtacy, ixti cooni anajty tiempo paaty mina mmínangixipy: "Capxpaaty je' huidi miimb miid Huindzin'ájtin Dios yciixpi."

14

Jesús yajtzögy tüg yeydijc quïxypa'mmiidpi

¹ Chi jadu'n yajtj co tüg pocxxiïduum Jesús ytigiy ycaya'ñ anajty ma tüg fariseojäy ytijc, hue' anajty judío tungmii dpi. Chi yi' judío ixpcityjc ajcxy tzach'ix'ijtcixy Jesús, amido'o'ijtcixy Jesús y'ayuc. ² Huin'it tüg jääy huidibi ymii'd anajty quïxypa'm miiñ ma Jesús yhuinduu. ³ Chi Jesús ymigapxi je' ajcxy huidibi yaj'ixpijc Dios ñecy etz yi' fariseojäy ajcxy, nimay:

—¿Nej je Dios ytii'ajt yminañ? ¿Huaad o ca' huaad chögy jääy pocxxiïduum?

⁴ Chi ajcxy y'amonday. Huin'it Jesús cïñxajiiy je pa'm jääy, chi yajtzoocy. ⁵ Chi Jesús nimay je fariseos ajcxy:

—¿Nej miich ajcxy pen niijutcögäp ajcxy mhuajyuubi o mburro pocxxiïduum, nej ca' mic'amy niçxy yajpidzimgixy oy ypocxxiïduumi?

⁶ Chi ca' ajcxy jajty nej y'adzohuimbijtcixipy.

Je pinjaty huodzooñyip ma je pijcpi yajnixiïduñyi

⁷ Co Jesús ijxy jadu'n nej yi' ajcxy jac'oybi iñaybejt huin'ijxcixy jim ma je caybejt, chi ajcxy tüg ayuc yajnimaayi, je tiibi anajty yajhuomiingixy:

⁸ —Co miich myajhuoohuipy ma pijcpi yajnixiïduñ, ca' m'ixtagipy ma je iñaybejt cödumbi, ca' jécyity co yajhuoomiñ huidi je' iñaybejt ymihuad. ⁹ Chi jada' xyñimähuiipy je huidibi anajty ti xyhuoomiñ: "Mo' jada migüg jada iñaybejt cödumbi." Chi miich tzöydu'n miid mnicxpy ma je' iñaybejt axambi.

¹⁰ Co jääy xyhuohuipy ma je pijcpi yajnixiïduñ, jim m'ixtagip ma je axambi iñaybejt, e co yminipy je huidibi anajty ti xyhuoomiñ, chi xyñimähuiipy: "Migüg, nax ma yi iñaybejt cödumbi." Huin'it capxpaaady m'idipy ma je' ajcxy huidibi anajty iñayb ma caybejthuinduu miid miich. ¹¹ Pinjaty ci'm naygomáyip, tzöydu'nbaadip je'. Pinjaty naybidaacip nicy xeemy je' je' capxpaaady y'ip.

¹² Chi Jesús nimay pinjaty huidi anajty ti yhuoomiñyi:

—Co miich mxii'dunipy ca' mhuoohuipy je jääy ajcxy huidibi ooy ma miid mnaymigüg ájtigixy, ni mmidügquëx, ni m'ajuugy m'amigüg, ni mmidijc comeeñybi, ca' jécyity co nañ jadu'n xyhuohuipy, e chi anajty jac mij yejc-huimbijty. ¹³ Co mxii'dunipy, chi huoohuipy ayoobitjc, tzaachijäy ajcxy, tecymätpi ajcxy, etz jääy huiintzpi. ¹⁴ Huin'it miich mjotcuje'adipy co yi' ajcxy ca' jadipy nej yejc-huimbidiipy. Jiiñ Dios xymigüedipy co anajty yajjugipicy je tudägipy jääy ajcxy.

Je ijxpejt ma tüg adzuu'ájtin mijpí

¹⁵ Tüg jääy huidi anajty iñayb miid Jesús ma caybejt huinduu co midooy nej Jesús yminañ, chi nimay Jesús:

—Jotcuje jääy ajcxy huidi cayip jiiby ma Dios y'anemy.

¹⁶ Chi Jesús y'adzooy:

—Tüg jääy may anajty jääy yaj'adzu'adañ, chi jayijpní oy mayjääy nimay co anajty yaj'adzu'adañ. ¹⁷ Co je adzuu'ibí paty, chi quejxy tüg cogapxy huen niçxy huoogixy je tiibi anajty ajcxy yajnimäy, nimay ajcxy: "Jámgiñ, ti jim yajni'ixiy je caayin uucin." ¹⁸ Chi ajcxy nidüg'óciy yminandacy: "Tun may'ajt meecxcich, ca' y'oyiy nej nyajnícxibich." Chi je' jayijp jääy y'adzoy: "Ti njuyich tüg rancho je' copicy jayijp niçxy n'ixyich, paady ca' niçxa'ñich; tun may'ajt meecxcich." ¹⁹ Chi jadüg jääy yminañ: "Ti njuyich migoox par huaj yuubi, niçxy n'oc'ijxmazdañich jayijp, paady ca' y'oyiy nej niçxibich, tun may'ajt meecxcich." ²⁰ Chi jadüg jääy yminañ: "Tim chamni nbicyich,

paady ca' oyiy nej nícxibyich." ²¹ Co je cogapxy yhuimbijty, chi yajnimay je' yhuindzin jadu'n nej je jay ajcxy y'adzooy huidi anajty oy ti huoy. Huin'it je huindzin ooy yjotmätcoty, chi nimay je ytumbi: "Nícx tzojcyi cajpjoty ma yi jay ajcxy yögyixy níajcixy etz ma yi mij tü, e chi huomuinipy pin mdimypaatyp ayoobitjc, yi tzaachijäy etz huiintzpi." ²² Chi je' ytumbi yminañ: "Huindzin, ti nduñich jadu'n nej ti xyñimäyich, etz jac chiini iflaybejt." ²³ Chi je huindzin nimay je' ytumbi: "Nícx ma yi mij niij mij tü yajmin je jay ajcxy adzip, huen iich ndijc uch." ²⁴ Chi iich miich nimay co ni tü yi jay ajcxy huidi jayijp yajnimay, ca' ajcxy y'adzuu'adipy miid iich."

Nej ooy chípity co Cristo nbanicxim

²⁵ Chi may anajty jay nícxxy miid Jesú, chi Jesú yhuac-huimbijty, nimay ajcxy:

²⁶ —Pen ji piñ xypamiiñich, e ooy nígi tzocy yi' ytaj yteedy, yi' ytöxyijc, yi' y'ung, y'ajch o chi', etz nañ ooy nígi tzocy yi' yjugy'ájtin, ca' iich yi' huaad ndiscípulo'adyijich. ²⁷ Yi jay ajcxy huidi xypamiimbich huidi iich ndiscípulo'adaanip, copicy yajnaxipy ajcxy ayo'n, jadu'n nipaady nejjihuüy ycruduz ti cabicciyx e nícxxy yajcruudzpeda'ñyiy. ²⁸ Co miich ajcxy mmijtijc mgoja'ñ, chi miich ajcxy jayijp m'ixaaccixy e m'a'ixi:yigixy jadu'ñyi meeñydunaangixy, nej pen miid ajcxy huidi jébi miid myajmaaygixy je mmijtijc, o peni ca'. ²⁹ Ca' yjécyity co anajty je tijc ti yajpojtzig, chi anajty ca' m'ocajtni nej myajmayipy, e pinjaty anajty ti xy'ixy, chi ooy xyñixigipy xyajxiçipy. ³⁰ Chi jay ajcxy ymina'niç: "Jadayaabi yëydiç nígoó ti yajtzondägy tijc poch, e ca' ti ocyajmaayñi." ³¹ O huidi rey ji co chona'ñ ti ziptumbi miid huingbi rey, ¿ca' jayijp huinmayipy pen jébi chiptuñ miid majc mil jay, pen je ymidzip miimb miid iipx mil jay? ³² Ca' yjécyity co je tügpi rey jiguemni anajty miin, chi quexipy tüg huingapxpi pijctzohuipy may'ajt ca'ydi yi tzip yjadyii. ³³ Hueñpínity ma miich ajcxy pen ca' m'ixmájtzcixy tüg'ociy tijaty miich ajcxy mmid, ca' iich yi' huaad ndiscípulo'adyii.

Co je caan ytamtz'ajt ytigooyñi

³⁴ Yi caan ooy yi' y'óyity pen ymiid ytamtz'ájtin. Co je caan ytigoy ytamtz'ájtin ca' ji ni ti xücx'ájtin yegipy. ³⁵ Yi caan huidi ti ytigoy ytamtz'ájtin ni ca' y'oybidaagnity ma je naax, ni ma je püx huidi aboon'ajtp. Hue' janchtiy yaj'ixjidejtp tibäy. Pinjaty iich n'ayuc xymidohuaani huen mido'mbiccy.

15

Ijxpejt maje cöbixy huidibi tigooy

¹ Chi ajcxy je yajcuejtpidjc etz pocyjäydiç nimijhuägtay ajcxy Jesú tzach'amidoor'idaani ajcxy je' y'ayuc. ² Chi ajcxy huidi ooy tzachmijpidägy judíojäy ytij'ajt etz huidi ajcxy yaj'ixpiç Dios níecy ameech nigapxcixy ni'ojiiygixy je Jesú, chi ajcxy yminañ:

—Yi Jesú pocyjäydiç ajcxy ymigüg'ajtpy, e yi' miid ycaaygixy.

³⁻⁴ Chi Jesú jadayaabi ayuc ajcxy yajnimay:

—Huidi jay ji ma miich ajcxy pen ymiid migo'px cöbixy co ytigoy nidügti, ¿nej ca' yajhui'mipy je mada'px majmoxc midaaxpi jim ma ch'inaaydac, chi nícxxy ixtäy huidi anajty ti ytigoy ixti cooni paadip? ⁵ Co paadip, chi mic'amypidägil ma quejycop janch jotcujc. ⁶ Co yajjädip ma ytijc, chi huomucy ymigügtijc etz ymijiñ ymidijc, nímähuipy ajcxy: "Jotcugiiygix miid iich, ti iich ngöbixy nbaady huidi anajty ti ytigooy." ⁷ Iich miich ajcxy nímaayb co nañ

jadu'n tzajpjoty ooy jotcujc'ájtín nígi miid co tūg pocyjäy yjothuimbity, ca'ydi miid mada'px majmoxc madaax tudägypi jääy huidi ca' ytundigoy.

Ijxpejt ma je meeñ huidibi tigoy

8 Chi Jesúsj yjacminañ:

—¿Huidi töxyjäy ji pen ymiiid majc ymeeñ, co ytigooy tūg meeñ, nej ca' jiiñ nooctzohuipy, e ytigihuipy pedigpi ixtähuipy ymeeñ oñydägy ixti cooni paadip? **9** Co paady, chi huomucy ymigügtijc etz ymijiñ ymidijc, e chi nimähuipy: "Xondaaccix miid iich, ti iich nmeeñ nbaty huidibi iich anajty ti nyajtigoy." **10** Jadu'n iich miich ajcxy nimäy co nañ jadu'n Dios y'ángelos ajcxy ooy yjotcújcity co yjothuimbity tūg pocyjäy.

Ijxpejt ma je ung huidibi ymeeñ yajt'icxtay

11 Nañ jadu'n Jesúsj yjacminañ:

—Tūg yéydiç ymiiid anajty metz ymang. **12** Chi je jacmutzpi nimay yteedy: "Tat, mooyich yi pidägy huidi xypaatpich." Chi je' yteedy je pidägy yajhuacxy. **13** Hueeni anajty xii tzuu cujc niçxy, co je' ymang mutzpi yajmujectay tūg'óciy huidi yi yje'ajtpy, chi choon niçxy huingnaax huinggajp. Chi jim mic'amy yajtunday yajtigoyday tūg'óciy huidi anajty ymiiid. **14** Co anajty ymeeñ tūg'óciy yajtunday, chi miin tūg mij yuu ma je cajp. Chi ooy je mang mutzpi caayin uucin huit meeñ jayajmayajtni. **15** Chi je' ninicxy tūg jääy ma je jimbi naaxjot ymiduna'ñ anajty. Chi yquejxi ma yrancho idzim cuend'ajtpi. **16** Ooy anajty janijot'aty ycüxa'ñyii miid je pëtztiiim huidi anajty idzim y'ojcp. Chi ni piñ anajty ni ti ycamöyii. **17** Co yhuinma'ñ yajmejch, chi yminañ ma yjot yhuinma'ñ: "Jim janch maytumbi ma iich ndeedy ytijc, ymiiid ajcxy jiçxy picy janch may'amy. Iich ya tzach'ayoob miid yuu xii. **18** Tzonaambich ya, niçxa'ñiçh ma iich ndeedy, nimähuibich: Tat, ti ndundigóyich miid Dios tzajpjotypi etz miid miich. **19** Cham ca' ypadyii miich mina'nip co miich xy'ung'adyiijich. Yajtungich jadu'n nej mdumbidijc." **20** Chi je' choñ, niçxy ma yteedy. Jeguegyñi anajty ymiñ co yteedy y'ijxpaaati. Chi yteedy ypa'ayogoti, e niçxy poiygy oy jijpcobadiy. Chi yögminennajxy etz tzüçxy. **21** Chi je ung yminañ: "Tat, ti ndundigoooyich miid Dios tzajpjotypi etz miid miich. Cham ca' ypadyii niçxy miich mina'ñ co iich miich xy'ung'adyii." **22** Chi je ungddeedy nimay je' ytumbi: "Yajpidzim je huit oybi, mic'amy yajnjeniyyigix jada n'ungich, chi mooyigix yi ciijitz etz ycig. **23** Niçx yajtzoongix yi huaj mang niçxpi, yaj'öccix, chi ngaayim n'uucim e nxiiduunim. **24** Jada n'ungich jadu'n nipaady nejjihuïy anajty ti y'ögy, e chi ti yjugypicy. Tigooy yi' anajty e ti yjädy." Chi ajcxy ooy yjotcugiiy.

25 Chi je ymang mijpi camjoty je' anajty. Co yja'ty mihuingon je ytijc, chi midoy co jääy ooy yxüxy etz y'ech. **26** Chi yaaxi tūg ytumbi y'amidooy: "¿Ti yi' tunip jájtip?" **27** Chi je tumbi y'adzooy: "Ti yjädy m'uch, ti mdeedy yaj'ögy tūg huaj niçxpi, co ymang ti huimbity juugy." **28** Chi je unggooob ooy yjotmäty, ca' anajty ytigihua'ñ tigoty. Huin'it je yteedy niñidzimi, ycohuaniyyi co huen tigiy tigoty. **29** Chi je' y'adzooy, nimay yteedy: "Janch micanaag jimijt iich miich miid nduñ, ni ca' ngapxhuimbityich. Ca' chambaad miich ni xycamooyich tūg pi'ccöbix jaydëb njotcujc'adipich nxiiunipyiçh miid nmigügtijcich. **30** Per co yi mmang ti yjädy huidi oy ti yajtunday yi ymeeñ miid jibic-huinma'ñ miid jibic töxyjäydiç ajcxy, chi ti myaj'ögy huaj mang niçxpi miid yi' ycixpi." **31** Chi je ungddeedy nimay je' ymang: "Miich ung huinixii ya miid n'ity. Tüg'óciy huidi nmiiidich miich yi' mje". **32** Ooy ycopicyity co nxiiduunim etz njotcugiim, co

yí m'uch jadu'n anajty nej ti y'ögni, e jadachambi ti yjugypicy, ti anajty ytigoy, e cham ti yajpaady.

16

Je ijxpejt ma je mayordomo huídibi ca' yhuindzin mìduñ tudägy

1 Nañ jadu'n Jesús nimay yi' ydiscípulos:

—Jim anajty tügäy comeenÿbi, ymíid tüg ytumbi huidi yi' ypidägy cuend'ajtip. Chi oy nimäyii co tüg je ytumbi nigoo anajty tzachyajtuñ je meeñ ma ycapaadyii. **2** Chi je huindzin oy yajhuoyii je' ytumbi, chi nimay: “¿Nej jada co iich jadu'n nimäyijich miid miich yciixpi? Ya yi cuenti cimoydaaygich nej ti mduñ, etz ca' iich miich n'ocjactumbi'adaanin.” **3** Chi je pidägy cuend'ajtpi jot'ajti: “¿Ti ndunipich? co yi' nhuindzin xyajpidzima'ñich ma yi ytung. Juttajii ca' njatyich, co limosna nbijctzohuipyich tzöydúmbich. **4** Nejhuiÿbich ti ndunipich jaydëb jää ajcxy xycöbigipyich ma ajcxy ytijc.” **5** Chi tüg tüg huoy piñ anajty minuuucx'ajtp je' yhuindzin; chi y'amidooy je jayijipi: “¿Jadu'ñyi miich minuuucxy'adyii iich nhuindzin?” **6** Chi je' y'adzooy: “Migo'px garafón aceite.” Chi nimay: “Matz mnecy, iña' mi'c'amy, e cojayı' huixchiguÿpxmajc.” **7** Chi jadüg nimay: “¿Miich jadu'ñi mmeluñuuucxy'adyii?” Chi je' y'adzooy: “Migo'px quipxi'ñ trigo.” Chi nimay: “Matz mnecy, cojayı' mi'da'px.” **8** Chi je pidägy huindzin capxpaaty je jibicjäybí huidi cuend'ajtp yi' ypidägy co oy yhuinma'ñybaady mij; co jadachambi naaxhuiñjää huidi ca' miibicy Dios, niigi ajcxy ypëgyity miid yhuinma'ñ, ca'ydi yi jää ajcxy huidi huinjihuiÿb Dios ytij'ajt.

9 Iich miich ajcxy yam nimaayb migüg'ájtigixy yi jää ajcxy miid yi meeñ huídibi ca' ytimytijiyity, jigix co je meeñ anajty myajmayajtcixy ji piñ miich ajcxy xycöbigip ma jugy'ajttac huinixÿbi.

10 Je' jää ajcxy huídibi yajxon cuydunam je ané'min huidi hueeni, nañ ycudunamy je ané'min huídibi mijip. Je jää ajcxy huídibi ca' cuydunaangixy je ané'min huidi hueeni, nañ ca' cuydunaangixy je mijpi ané'min. **11** Pen ca' mijajtcixy nej mgüend'ájtixipu yi jugy'ájtin huídibi ya naaxhuiñ yajpatp, iñpiñ miich ajcxy m'ocajmi'hui'mamy je jugy'ájtin je riqueza oybi janchipy? **12** Pen ca' mjájtcixy nej mgüend'ájtixipu tiibí mihiú'mgixy huidi huingjää yje'ajtpy, iñpiñ miich ajcxy xymöhuip huídibi ajcxy yje'ajtpy?

13 Ni tüg tumbi ca' jébi ytuñ miid metz yhuindzin; com tüg je' ixtijipy etz jadüg mijnicxpedipy; o tüg huidi ycapxycöbigipy, etz jadüg ca'. Miich ajcxy ca' huaad mijpidägipy Dios etz nañ jadu'n mijpidägipy yi comeenÿájtin.

14 Nañ jadu'n midooy jada ayuc yi fariseojäy ajcxy, com ooy anajty ajcxy meeñ adzójccixy. Chi ajcxy ooy nixiici yajxiici Jesús y'ayuc. **15** Chi Jesús ymínañ:

—Miich ajcxy fariseojäy jadu'n mnaybidáacigixy ma jää ajcxy yhuinduu nejjihuÿ ajcxy ooy m'oyjäiyity. Dios ñejhuiÿydaayb co miich ajcxy miid jibicpi ma mjot mhuinma'ñ. Tijaty huinma'ñ huidi jää ya naaxhuiñ y'oy'ijxyp, Dios ca' yi' oy'ixy.

Je Dios ycötújcin etz je Dios y'ané'mdac

16 Chi Jesús yjacminañ:

—Je taabi je Juan anajty yjjijity, jii'ajtp anajty Moisés ycötújcin etz je y'ayucnajtzcapxiÿbi ajcxy y'ixpíjcin. Huin'it tiempo etz ixti jadachambi

jadu'n yajnajtzcapxiy je Dios y'ané'min, e mayjäy ooy ñaybidáacigixy co ytigihuaangixy ma Dios y'ane'my.

¹⁷ Ca'chípity co je tzajp etz naaxhuiñybí ñajxtähuiipy, pero je Dios ycuydandumáhuamy tûg óciy jadu'n nej ñecy ymina'n. Ni tügi letra oy mabaad ymúdzity nícxpy ycayajcuyduñ.

Jesús capxticxy nej ypöcyity co jäy ytöxyijc ixmach

¹⁸ Chi Jesús yjacminañ:

—Huenpinjäity co ytöxyijc ixmach etz ypicry miid huingbi töxyjäy, ooy anajty mij pocy tuñ. Nañ huenpinjäity huidibí pijcp miid je töxyjäy huidi ñäy ti y'ixmachy়ii, nañ mij anajty ypcocytuñ.

Je comeeñjäy etz je Lázaro

¹⁹ Chi Jesús yjacminañ:

—Ji anajty tûg jây comeeñybí ñayxoxyii anajty janch ooy miid oyatypi huit, etz janch oy ycat y'ügy jabom jabom. ²⁰ Nañ ji anajty tûg ayoobi jây huidi limosna pijctzoob, hue' anajty yxii Lázaro. Lázaro jabom jabom anajty ycognäy ma je comeeñjäy ytijc'aguu, janch níbuutzp anajty ooy. ²¹ Lázaro ooy anajty jan'ixiy caya'n je cayduc tzütztuc huidibí cáb ma je comeeñjäy ycaybejt. Oy uc anajty ymiñ yhueyii je ñibüdz. ²² Chi jadu'n yajtj co oy y'o'cni je jây huidi limosna pijctzoob, chi je ángeles ajcxy yajnicxy Lázaro ma je Abraham yajpaady. Chi je comeeñybí nañ jadu'n y'o'cni, e oy yajnaaxtigijii. ²³ Chi je comeeñybí jiiby ca'oydactuby tzaachypy anajty jihuïy, chi mij'ijxy jiguëgy je Abraham etz je Lázaro. ²⁴ Chi je comeeñybí ycapxy janch mic, yminañ: "Apteedy Abraham, iich pa'ayoog. Tun may'ajt quex Lázaro, huen yi' ycîhuäx yajxoogy miid nii etz xyajtijtzibich ndootz, co iich ooy ayo'n nbaadyich ma jada mij jiin." ²⁵ Chi Abraham y'adzooy: "Oc'ungich, ajihiuhuïi co ti mdzinäy ti mjugy'aty miid mhuit mmeen agujejotcujc, e yi Lázaro ooy ayo'n paty. Jadachambi Lázaro yjotcujc'aty, etz miich jiiby mbatpy tzaachypy. ²⁶ E jadügnax, ji tûg mij huoc ma iich ajcxy etz miich ajcxy. Pen iich jim'amy janaxam ma miich, ca' njadipyich, nañ jadu'n miich ajcxy ni pin ca' jadipy nej ñaxipy ma iich nyajpaadyich." ²⁷ Chi je comeeñybí jacnimay Abraham: "Apteedy Abraham, tun may'ajt quex yi Lázaro ma iich ndeedy ytijc. ²⁸ Jim ma iich ndeedy ytijc jim migoox miguëx nmíididyich, huen nicxy yajmíidmíidaaccixy, ca'ydi je' ajcxy nañ jadu'n ya minipý ma jada ayoodac." ²⁹ Chi Abraham y'adzooy: "Yi' ajcxy ymiid necy huidibí Moisés etz Dios y'ayucnajtzcapxiybi ycojaay, huen cuydungixy." ³⁰ Chi je comeeñybí yminañ: "Janch jadu'n apteedy Abraham. Pen nidüg yi ögpi ñicxy ma je' ajcxy, jothuimbidip yi ajcxy." ³¹ Chi Abraham yminañ: "Pen ca' je' ajcxy mijpidägy Moisés y'ayuc je jecyip etz huidi ajcxy jecy'ajt Dios y'ayucnajtzcapxiy, nañ ni ca' mibijccixipy pen nidüg ögpi yjugypicy."

17

Huidibi ooy ycodzigijity co n'agänájxim ma pocy

¹ Chi Jesús nimay yi' ydiscípulos:

—Janch tiy'ajt jadu'n co yminip jây ajcxy huidi yajhuinma'ñydigoyip yi mayjäy ajcxy miid aanii. ¡Ay yi' ayoob ajcxy! pinjaty jây ajcxy yajhuinma'ñydigoyaangixy. ² Nigi y'óyity co ixipy yajyo'cxodzïyii tûg tzaa janch mijpi, e chi yajcöjbijpnaxipy mejyjoty, ca'ydi co yajhuinma'ñydigoyip

jada jää ajcxy huidibi ixpíjcin hueeni miid ma Dios ytiy'ajt. ³ Naygüend'ájtigix miich ajcxy co ca' mgapxtigóoygixipy.

Co m'uch xymidundigooyip, e chi mgapxhuíjp, e pen jothuimbijt, chi mbocymeeecxipy. ⁴ Pen m'uch huixtuje'oc xymidundigooy tüg xiibí, nañ huixtuje'oc xyñimiifü tüg xiibí, e ymina'nipy: "Ti njothuimbityich", huinmeecxipy miich yi', chi jada' miich huixtuje'oc mbocymeeecxip.

Je miibíjcín ymic'ajt

⁵ Chi je apóstoles ajcxy nímay je Huindzin Jesús:

—Yajyeeg iich ajcxy nmibíjcín.

⁶ Chi je Huindzin Jesús y'adzooy:

—Co ixipy miich ajcxy mmibicy Dios jadu'n nej tüg pi'c mostaza pajc, e mníma' ixipy jada paadzim quipy: "Nayyajpidigii, nicx tina' mejjyoty, e xycapxymidohuip yi'."

Ti huaad tuñ je piñ yajcaayb yaj'uuc

⁷ Pen ji miich ajcxy nídüğ pin ymíid tüg ytumbi huidi tumb ñaaxjidzitzii o yhuaj cuend'aty, co yja'ty ma mdíjc, ¿nej jébi nímay: "Tigi', ixtág ma mesa etz adzu'at?" ⁸ Hue' janchtiy mnímähuiipy: "Yaj'oyíiyigich n'adzuu'íbi, co'amedi' mhuit, e xymooygich ngaayin n'uucin. E huin'it miich mgayipy m'ügipy." ⁹ ¿Nej yajnaxipy je' Dioscojuyip miid co je' anajty ti tuñ huidibi yaj'anem' my? iich minamb co ca'. ¹⁰ Nañ jadu'n miich ajcxy co ti mguydungixy tüg'óciy tiibí Dios xyaj'ane'mgixy, chi mmináangixipy: "Je' iich ajcxy je tumbi huidibi ca'p ycapxpaadyity, jëyi ti ndúngixich huidibi iich ajcxy huaad ndungixy."

Jesús yajtzögy majc jääjibic pützpa'mmiidpi

¹¹ Nicxp Jim Jerusalén anajty Jesús, chi ñaxiy ma Samaria etz Galilea ñaymidzi'bá n'ájtigixy. ¹² Co anajty mihuingoñ tüg cajp, chi jippcoyöiiy majc jääjibic pützpa'mmiidpi. Chi ajcxy yhuäcxijpy jiguëgyñi. ¹³ Chi ajcxy mic ycapxcoody yminaangixy:

—Huindzin Jesús, pa'ayoog iich ajcxy.

¹⁴ Co Jesús je' ajcxy ijxy, chi nímay ajcxy:

—Nicx nayguëxicigix ma yi teedy ajcxy.

Chi jadu'n yajati, co ajcxy ñicxy, chi tüyöyjoty oy chooccixy. ¹⁵ Nidügti je' ajcxy co ñay'ixi co ti anajty chögy, chi nihuimbijt Jesús, ooy Dios jäymech cõmay janch cixyjot huinijot. ¹⁶ Chi je' ycojxitinay'ahuiy ma Jesús ytecymijc, chi pidacpy yhuiñijp naaxcixy yajnaxy Dioscojuyipy. Samaritanojäy je' anajty. ¹⁷ Chi Jesús yminañ:

—¿Nej ca' nímajc miich ajcxy huidi ti mdzooccixy? ¿Ma ajcxy je' janidaxtujcipi? ¹⁸ ¿Nej ca' pin jac yhuimbijt miiñ jäymedza'ñ cõmaya'ñ Dios, jëyi tügpajc ti yhuimbity jada samaritanojäy?

¹⁹ Chi Jesús nímay je jää:

—Pidiç, nicxni. Yi mmibíjcín ti xyajtzögy.

Neje'yminipy Dios y'ané'min

²⁰ Chi je fariseojäy ajcxy y'amidooy Jesús mina anajty yi Dios ya miñ ya naaxhuiñ y'anem'añ. Chi Jesús y'adzooy:

—Je Dios y'ané'min ca' je' yminipy jadu'n nej ti yaj'ixy o yajmidooy. ²¹ Ni mgamináangixipy co cha je' o jím'amy je'. Dios y'ané'min ya je' cham ma miich ajcxy.

22 Chi Jesús n̄imay yi' ydiscípulos ajcxy:

—Miim je xii je tiempo ma miich ajcxy anajty ooy xyjamii'd'idáangixich tūg xii, e ca' iich miich ajcxy xy'ixipy, iich je jāy huidi tzoon tzajpjoty. **23** Chi jāy ajcxy yminá'ip: "Chaa'amy je', je Cristo", o "Chim'amy je'." Ca' miich ajcxy yi' mninícxixipy, e ni mgabanícxixipy. **24** Co anajty nmiñich jadügtacy ya naaxhuiñ, iich, je jāy huidi tzoon tzajpjoty, co iich anajty nmimiñ n'ané'min, jadu'n je' yjadipy nej huidzuc co y'aa'an ma tūg tzajp'ijx e nañ jadu'n y'aa'an jadüg tzajp'ijx. **25** Nañ ooy ycopícyity co jayijp ocpáadibich ayo'n, e chi jada xyc'a'ixa'nibich xycatzoga'nibich yi' jāy ajcxy huidi tzinaayb jugy'ajtp jadachambi tiempo. **26** Com jadu'n nej yajati jecy'ajty, co je Noé chinaay, nañ jadu'n yjadipy co anajty iich, je jāy huidi tzoon tzajpjoty, co anajty nxii ndiempo paty mina anajty nmiñich ane'mbi. **27** Janch caayb janch uucp anajty je jāy ajcxy agujc jocujc co je Noé ytigii'y ma ymijcajoon. Chi je ayo'nduu ymiñ huidi cijx yaj'ötgoydäy je mayjāy. **28** Nañ jadu'n yajati jecy'ajty co Lot chinaay. Je jāy ajcxy jím Sodoma etz Gomorra ycaaygixy y'uuccixy yjuuygixy ytooccixy, etz ytijccojcixy. **29** Huin'it xii co Lot chooni jím Sodoma, chi ycáy tzajpjoty jii'n etz huidi jindzaa miid conhuídity ytoy, chi cajp ytigoyday. **30** Jadu'n nej ayo'n yajati taabi chinaay Noé etz Lot ya naaxhuiñ, nañ jadu'n yjadiiyb ayo'n co anajty nmiñich jadüg'oc ya naaxhuiñ, iich je jāy huidi tzoon tzajpjoty.

31 Je huin'it xii huin'it tiempo pin anajty iñaayb ma ytijccop, e ymii'd anajty ypidägy jiiby tigoty, ca' nimiragipy nícxxy ti yajpidzimy, e huidi jāy anajty jím camjoty nañ ni ca' yhuimbidipy ma ytijc. **32** Ajihuüygix jadu'n nej Lot ytöxyijc ayo'n paty. **33** Tüg'öciy jāy ajcxy pinjaty yjugy'ajt tzögam, tigoyipy yjugy'ajt. Tüg'öciy jāy ajcxy pinjaty yjugy'ajt tigooyb (miid iich ycixpi), hue' je' yjugy'ajt ypaadipy chögiipy.

34 Iich miich ajcxy nimaayb co je huin'it coodz nimetz jāy anajty ajcxy ma cijx, tūg yajniçxiyb etz jadüg yajhui'miiby. **35** Nimetz töxyjäy anajty yijitzcixy, tūg yajniçxiyb, etz jadüg yajhui'miiby. **36** Nimetz yëydiç anajty ytungixy camjoty, tūg yajniçxiyb etz jadüg yajhui'miiby.

37 Chi je jāy ajcxy huidi ixpijcp Jesús y'ayuc yminañ ajcxy:

—¿Ma jadu'n yjadiiyb nej miich ti mina'ñ, Huindzin?

Chi Jesús yminañ:

—Ma anajty je ögpi yajpaady, jím yi luud ajcxy ñümuga'ñ.

18

Je ijxpejt ma je ayoabitöxyjäy etz je juez

1 Chi Jesús yajniçmay ajcxy tūg ayuc huidijaty ixpijcp ma yi' co ooy ycopícyity Dios nmibijctzoohuim jabom jabom, ni ca' nmidzijpim. **2** Chi Jesús yminañ:

—Ji anajty tūg juez ma tūg cajp, ni Dios anajty ca' tzigiy, etz ni jāy ajcxy anajty ca' huindzigi. **3** Nañ ma je cajp jím anajty tūg co'ögy ytöxyjäy. Je' anajty yminög janam jadzojc ma je juez, nímäy anajty: "Nihuaangich ma je nmidzipich." **4-5** Chi je codung ca' co'adzoy ca' a'ixiy tzojc. Chi je juez jot'ajti, yminañ jotjoty huinma'ñyjoty: "Oy Dios ca' ndzigi'ich, ni jāy ca' nihuindzigi'ich, per com jada co'ögytöxyjäy nügi xychach'amayi'ich, miñ n'ocnihua'ñich, ca'ydi jadüg'oc ymiñ e xyajcijxich anajty nmecxtújcin."

6 Chi je Huindzin Jesús yminañ:

—Mido'mbic miich ajcxxy nej je juez jibicjäybï ti nihuuañ je töxyjäy co anajty ti yajtzibyii. ⁷ ¿Nej ca' Dios nihuuañp yi huidibi ti huin'ixy, huidibi mibijctzoob xiim tzuum? ¿Huäcxibip, niçx ca' tzojc adzooyi? ⁸ Ich miich ajcxxy nimaayb co Dios nihuänamy mic'amý yi' yjäy. Co anajty nhuimbity ya naaxhuiñ, iich, je jääy huidi tzoon tzajpjoty, ¿nej nbáadibich mibijcin ya naaxhuiñ?

Je ijxpejt maje fariseo etz maje yajcogüejtpi

⁹ Jesúñ nimiydac je jääy ajcxxy huidi ci'm ooy ñaygomayyi co ooy y'oyjäity, etz pejxy yi' jacjadyibï jääy ajcxxy, chi yajn'imay ajcxxy tük jihuimbit ayuc:

¹⁰ —Mejtz jääy ajcxxy ytigiiy ma Dios ytiç capxtacpi. Tük hue' je' fariseojäy, e jadüg yajcogüejtpi. ¹¹ Chi je fariseojäy ytinay'ahuiy ycapxtägy, chachminañ jadu'n: "Dios Teedy, Dioscojuyp yajnajxpich com co ca' iich nbocytuñich jadu'n nej jacjadyii jääy ypocytünngixy, ca' nmeechich, ca' njibicjäidyich, ca' nmigapxich huingjäy ytöxyjic, ca' nbocytuñich jadu'n nej jada yajcogüejtpi. ¹² Mejtz xii' n'ityich jaygay tükpi semaan. Chi huen ytim ti nmiidich ngüejtpich ma Dios majcjaty." ¹³ Per je yajcogüejtpi jiguem ytinay'ahuiy, ni ycapät'ixy tzajpcijx, jëyi ycaachtzachcoxy yminañ: "Dios Teedy, pa'ayoogich, iich pocijäyich." ¹⁴ Ich miich ajcxxy nimaayb co jada yajcogüejtpi y'idacy ma ytiç ti anajty yajhuinmecxy ypocy, e je fariseojäy ca' yajpocyuhi-mecxy. Huenpínty huidi ci'm naygomayipy, Dios yajtzöyduniib; e pinjaty ca' ñaygomayyi ci'm, Dios ycömayib.

Jesúñ conucxy je pi'ctiç ajcxxy

¹⁵ Chi jääy ajcxxy miidmiñ pi'c'anäg ma Jesúñ huen nidoñyi. Co je' ydiscípulos ajcxxy ijxy, chi ajcxxy ooy ungdaj. ¹⁶ Chi Jesúñ yaaxi ymigügtiç n'imay ajcxxy:

—Ixmatz, huen yi pi'ctiç xyñimiñich, ca' ajcxxy mijipcogapxiygixy, com yi jääy ajcxxy huidibi yajpatp ma Dios y'ané'min, jadu'n ajcxxy nipaady nej pi'ctiç.

¹⁷ Janch iich miich ajcxxy nimäy co hueñypínty huidi ca' cöbijci yi Dios y'ayuc yti'ajt jadu'n nej yi pi'ctiç ajcxxy cöbijcy Dios y'ayuc yti'ajt, ca' yi' ajcxxy ytigihuiipy ma Dios y'ané'min.

Tük comeen'yanäg ymiedyägy miid Jesúñ

¹⁸ Chi tük micjäy y'amidooy Jesúñ, n'imay:

—Miich oyjäybï Huindzin, ¿ti huaad nduñich co iich n'alma nüdzoochin paadipy?

¹⁹ Chi Jesúñ y'adzooy:

—¿Nej co xytjich oyjäy? Ni pin ya yca'oyjäity, je'yí Dios tügpajc y'oyjäity.

²⁰ Miich mnejhuiipy yi Dios ycötújcin. Ca' mmigapxtigoyipy huingbi töxyjäy, ca' jäyyaj'ögipy, ca' mmeedzip, ca' mmigüg nihuambedipy, yajmij'at mdaj mdeedy.

²¹ Chi je' y'adzooy:

—Ti tük'öciy nguydundäyich jada cötújcin maabi nyecpidzimyich.

²² Co Jesúñ jadu'n midooy, chi n'imay:

—Tigoy'ijtni ja tük huidi ca' mduñi. Toocta' tük'öciy tijaty miich miid, e mo' je meeñ ayoobtjic, huin'it mgomeen'adipy jiiby tzajpjoty; miin, e pajamgich.

²³ Co je comeen'ybï jadu'n ayuc midoy, chi ooy yjottigoygoty com ooy anajty ycomeen'ity. ²⁴ Co Jesúñ ijxy co je comeen'ybï anajty ti yjotmaybicy, chi minañ:

—Ooy chachchípity ytigihuiipy tük comeen'jäy ma Dios y'ané'min. ²⁵ Jac ca' chípity co ñaxipy tük camello ma yi xu'ñ yxútity, ca'ydí co tük comeen'jäy ytigihuiipy ma Dios y'ané'min.

26 Chi je jää ajcxy anajty tiibí ajcxy midoogixy Jesúss y'ayuc, yminaangixy:
—¿Pin jada' jëbí y'alma paadipy nüdzoočin?

27 Chi Jesúss y'adzoooy:

—Huídibi naaxhuiñjäy ajcxy ca' jaty nej yaj'oyihuiipy, Dios jëbí yaj'oyiý.

28 Chi Pedro yminañ:

—Iich ajcxy ti nbidägy n'ixmajtztaaygixy, co nbanicxaangixy.

29-30 Chi Jesúss y'adzoooy:

—Janch iich miich ajcxy nnimaaygixy co yi jää ajcxy huidi ytijc ixmajtz etz ytaj yteedy, ymiguëx, etz y'ung y'anäg miid Dios y'ané'min yciixpi, ypáadipy ajcxy ya naaxhuiñ niigí oy'ájtìn, etz ypaadipy ajcxy tzajpjoty tzinaayin huidi ca' yciixpi ytigoyipy nimina.

Jesús capxypidzimy jadüg'oc co y'öga'ñ

31 Chi Jesúss huodzon je nimajmetzpi, nimay ajcxy:

—Jadachambi tzoc jámim jím Jerusalén. Nguydunaamyich tük'óciy jadu'n nej yi Dios y'ayucnajtzcapxiibí ajcxy jaybejty jecy'ajty miid iich yciixpi, iich, je jää huidi tzoon tzajpjoty. **32** Chi nyajciyega'ñich ma je romano gobernador, xycamij'ixipy xycamij'pidägibich ajcxy. Xy'ójibich xyhuindzújibich xyjijptzújibich ajcxy. **33** Xychaachytunipyich ajcxy, xyaj'ögibich ajcxy, e codugiig xii njugypigipyich jadüg'oc.

34 Chi yi majmetzpi ajcxy ni jadu'ñi ca' huinjihuüy ajcxy nej yhuimbidzimy Jesúss y'ayuc. Yüch anajty jada ayuc miid yi' ajcxy yciixpi, paady ca' huinjihuüy nej anajty yajnimaaygixy.

Jesús yajhuindicxigü tük huintzpi jim Jericó

35 Chi jadu'n yajati co Jesúss miühingoñ je cajp huidi yxií Jericó, chi tük huintzpi anajty iñäy tüba'áy pijectzoy anajty limosna. **36** Co midooy mayjää ñaxy, chi je' yajtiy:

—¿Pin yi' ñajxp?

37 Chi ajcxy nimay co Jesúss nazareno najxp. **38** Huin'it je huintzpi mic yminañ:

—Jesús, David y'ap y'oc, iich pa'ayoog.

39 Je jää ajcxy huidi anajty jayip nícxp ooy ooy je huintzpi, nimay co huen amoñ. E je' niigí mic yminan'idích:

—David y'ap y'oc, iich pa'ayoog.

40 Chi Jesúss ytinayxijpy oy yajhuoyii. Co je' jím ymejch, chi amidoy, nimay:

41 —¿Ti mdzojcpý ndunipyich miid miich?

Chi je' y'adzoooy:

—Huindzin, yajhuindicxíccich.

42 Chi Jesúss mınañ:

—Huindicxig, yi mmibíjcin ti xyajtzögy.

43 Chi je huintzpi mic'amy yhuin y'ijxigü, chi panicxy Jesúss, chi ooy jäymejch cömay yi Dios. Cham tük'óciy je cajp jää co ajcxy jadu'n ijxy, nañ ycömay yjäymejtz yi ajcxy Dios.

19

Jesús miid Zaqueo

1 Co Jesúss ytigiiy jím Jericó, ñajxy cajpcujc anajty. **2** Chi jadu'n yajati jím anajty tük jää hue' anajty yxií Zaqueo. Hue' je' anajty yajcogüejtpi huindzin, e comeeñ anajty. **3** Ooy yi' anajty tzach'ixa'ñ Jesúss, nejhuñhua'ñ pin jää je', chi

ca' jajty nej ixipy, je' co anajty ñaxity, etz co anajty ooy mayjäy jím. ⁴ Chi je' ñicxy poyíg yajip, chi ypejty ma tüg sicómoro quipy, yco'ijxnaxa'ñ co anajty Jesús jím ñaxy. ⁵ Co Jesús jím ymejch, chi pät'ijxy je Zaqueo, e nímay:

—Zaqueo, tzojc minac, com copicy co nicxy njättäga'ñich ma mdijc.

⁶ Chi je' yminaajty janch jottigoy, e jotcuje cöbijcy Jesús. ⁷ Co jadu'n ijxy, chi je mayjäy ajcxy nigapxy ni'ojuigixy Jesús, yminaangixy:

—Ti ñicxy jättacpi ma tüg pocyjäy ytijc.

⁸ Chi Zaqueo ytinayig, nímay Jesús:

—Huindzin Jesús, cha je' je njugy'ajtich huidi cup nbijc-huäcxamyich nmöhua'ñich ayoobitijc. Pen ti iich nyajcuejtnaxy, nyajhuimbiđipyich midaax jadu'ñyi.

⁹ Chi Jesús yminañ:

—Jadachambi jada jääy ma jadayaabi tijc ti y'alma ñüdzögy, com co yi' nañ jadu'n Abraham y'ap'adyii y'oc'adyii. ¹⁰ Ich, je jääy huidi tzoon tzajpjoty, ti nmiiñich ya naaxhuiñ co n'ixtähui'bich etz nyajnïdzögibich tiibi anajty tyigooy.

Je ijxpejt ma je majci meeñ

¹¹ Co je jääy ajcxy midooy jadu'n, chi Jesús jacyajnimay ajcxy tüg ayuc, com ytíymymihungónip anajty Jerusalén, etz je jääy ajcxy tzachhuinmaaygixy co Jesús mic'amy anajty piđäga'ñ y'ané'min. ¹² Chi Jesús yminañ:

—Tüg micjäy, comeeñjäy anajty, ñicxy ma tüg naaxjot jiguembi, nicxy anajty ytungbicy co yrey'ada'ñ, e chi anajty yhuimbidaani. ¹³ Chi je micjäy mijhuooy nimajc ytumbi, chi moy ajcxy majc meeñ nidüg nidüg, chi ajcxy nímay: "Meeñ yaj'ung'ájtcix jí ixti cooni iich anajty nhuimbityich." ¹⁴ Chi je ymigogajp ajcxy ca' anajtyixa'ñyi ajcxy je comeeñybí, chi ajcxy yajpaguejxy huingapxpí ma anajty je comeeñybí ñicxy, chi je huingapxpí yminañ: "Ca' iich ajcxy ndzocý co jada comeeñjäy rey'adipy ma iich ajcxy." ¹⁵ Chi jadu'n yajty co je comeeñjäy yhuimbijty ti anajty yretyigiy. Chi oy yajhuoyii je ytumbi ajcxy, je huidi anajty je meeñ ti yajmihui'mgixy, nejhuihua'ñ anajty jadu'ñi ti yaj'ung'ajtcixy je meeñ nidüg nidüg. ¹⁶ Chi tüg jayip ymiñ yminañ: "Huindzin, yi meeñ majcjadu'ñi ti nyaj'ung'atyich." ¹⁷ Chi je rey y'adzooy: "Ooy miich oy mduñ. Jادu'n nej ti mgapxycöbicy miid huidi hueeni, cham m'ané'mipy majc ciudad." ¹⁸ Chi je mimetzpi ymiñ, yminañ: "Huindzin, yi mmeeñ migoox jadu'ñyi ti nyaj'ung'atyich." ¹⁹ Chi je rey nímay je mimetzpi: "Cham m'ané'mipy migoox ciudad." ²⁰⁻²¹ Chi je midugiđgpí ymiñ, yminañ: "Huindzin, cha je mmeeñ huidi ti nmíityich, ti nyujcpicyich ma tüg paayı. Ndzigüybich miich co miich mjäy'aty ahua'ñ, myajpidigtäy huidi ca' mjé'adyii, nañ mdzijcyp huidi ca' ti mnipy." ²² Chi je rey yminañ: "Miich jibic ti mduñ, cham ndiyduna'ñ miid mgí'm'ayuc yicixpi. Miich mnejhuiyb co nyajpidigiyich huidi ca' njé'adyijich, e ndzicyich huidi ca' ti nnibiyich." ²³ ¿Nej co ca' ti mbidägy iich nmeeñ ma je banco, jigix co ixipy nhuimbityich, may meeñ ixipy xycidigiyich miid meeñ'ung?" ²⁴ Chi je rey nímay huidi anajty ajcxy jímip: "Píjci ajcxy yi' ymeeñ, etz mooygixy yi' tiibi meeñ yaj'ung'aty majc jadu'ñyi." ²⁵ Chi je jääy ajcxy y'adzooy: "Huindzin, ymiid yi' cham majc jadu'ñyi meeñ." ²⁶ Chi je rey y'adzooy: "Ich minaam co tüg'óciy piňjaty miid, jacyajmöhuip; e huidi ca' ti miidity, oy jamiidity yajpijctähuiip huidi ymiid. ²⁷ Nañ jadu'n ajcxy je nmidzipich huidi ca' anajty tzojccixy co iich nrey'adipyich ma yi' ajcxy, yajmiingix ya, yo'cpujxtutaaygix ma iich nhuinduu."

Jesús ytigiiy Jerusalén

²⁸ Co Jesús jadu'n ymınanday, chi choñ jím, nícxxy Jerusalén. Jesús jayijp anajty ytüyöy ma je mayjäy. ²⁹⁻³⁰ Jadu'n yjajty co jím yja'ty mihuingon Betfagé etz Betania ma je cop huidi yxii Olivos, chi Jesús quejxy metz ydiscipulos, nimay ajcxy:

—Níxcix ma yijiibi cajp huidi ji huington. Co ajcxy mgajptugihui mbáatcixipy tûg burro mang ycochochity, huidi ca' ni pin yaj'iñaaayní. Mgoguejtúutcixipy, etz mmimímingixipy. ³¹ Pen jím pin xy'amidoogixy, ¿nej co yi burro mgoguejtüdy? Chi ajcxy jadu'n m'adzohuipy: “Je nhuindzinich jím tzojcp.”

³² Chi je' ajcxy nícxxy huidi Jesús yquejx. Chi ajcxy paty je burro jadu'n nej Jesús anajty ajcxy ti nimäyii. ³³ Jim anajty ajcxy je burro mang coguejtuutcixy, co níhuindzin nímaayi ajcxy:

—¿Nej co yi burro mang mgoguejtuutcixy?

³⁴ Chi je' ajcxy y'adzooy:

—Je nhuindzinich jím tzojcp.

³⁵ Chi ajcxy hujitz miñ je burro ma Jesús. Chi ajcxy jibe'ñ miid yhuit, chi ajcxy Jesús yajburripejty. ³⁶ Co Jesús anajty ytüyöy, chi je mayjäy ajcxy yhuit yépcixy tûgijc. ³⁷ Co ajcxy mihuingoñ je minac ma je cop huidi yxii Olivos, chi tûg'óciy je mayjäy yjotcugiyday, e ytigiiy ajcxy ooy alabanza iibí Dios ojadajtpi miid je mij huinma'n ycixpi co anajty ti íjxcixy huidi anajty Jesús ti tuñ. ³⁸ Chachminaangixy:

—¡Capxpaddy je rey huidi miimb miid Huindzin Dios yxii ycixpi! ¡Jotcuj'ajt jiiby tzajpjoty etz cömáyin ma Dios!

³⁹ Huin'it nijéjity fariseojäy huidi anajty ajcxy jiiby jää agujc nimay ajcxy je Jesús:

—Oj yi mjäy ajcxy.

⁴⁰ Chi Jesús y'adzooy:

—Iich miich ajcxy nímaayb pen yi' ajcxy amomb, yi tzaa tigihui pícapxp.

⁴¹ Co Jesús yja'ty jím mihuingon Jerusalén cajp, e co ijxy, chi yaaxy miid je cajpjäy ycixpi. ⁴² Chi Jesús yminañ:

—¡Pen mhuinjhuiyb ixiyphy miich ajcxy nej mbáatcixipy mjotcuje'ñ ájtin jadachambi xii tiempo! Yüch jada tiy'ajt cham ity ma miich ajcxy, ca' huaad m'íjxcixy. ⁴³ Minip je xii je tiempo ma miich ajcxy je mmidzip ajcxy xyajjüdugipy mgajp miid tzaamacxy, e tziptunipy ajcxy miid miich, yajxon xyajco'adugipy ajcxy jühuidity ma je mgajp. ⁴⁴ Xyñigidaagoodip mdzaaboch ni'ung ni'anäg, ni ca' yhu'mip tzaagop tzaamacxy, jadu'n yjadip com miich ajcxy ca' mnejhuüy je tiempo mina je Dios xyñigidägy.

Jesús yajpidzimy je jibicjäydijc ma Dios ytjc

⁴⁵ Chi Jesús ytigiiy ma Dios ytjc yajpidzimday tûg'óciy jää huidi anajty jiiby ajuuyb adoocp. ⁴⁶ Chi Jesús nimay je jää ajcxy:

—Jadu'n mina'ñ ma jaybetyty: “Iich ndijici tzajpcapxycapxtägi'ñ yi'.” E miich ajcxy hue' mhuaangixy jadu'n nej meetzpi y'ang.

⁴⁷ Jesús anajty yaj'ixpijc jabom jabom ma Dios ytjc, chi je teedy tungmiidpi, etz huidi ajcxy yaj'ixpijc anajty Dios ñecy, etz mijjäydijc ajcxy nihuimayiigixy co yaj'ögaangixy Jesús. ⁴⁸ Chi ajcxy ca' ni nej mihuinma'ñybaty nej yaj'occixy, com tûg'óciy jää anajty ooy tzach'amidoor'ijt Jesús y'ayuc.

20

Jesús ycötújcin

¹ Chi jadu'n yajaty tūg xii anajty Jesús yaj'ixpicy je cajpjäy ma Dios ytijc, capxhuäcxy anajty oybi ayuc. Chi ñimiini je teedy tungmiidpi ajcxy etz huidi ajcxy yaj'ixpijc Dios ñecy etz mijjäydijc ajcxy. ² Chi ajcxy migapxy Jesús nimay:

—Yajnimaaygich, ¿ma cötújcin ti mbaady co jää myaj'ixpicy ya ma Dios ytijc? ¿Pin je' tiibi xycötujc möy?

³ Chi Jesús y'adzooy:

—Ich nañ jadu'n nyaj'amidoahuamy iich miich ajcxy tūg ayuc, e m'adzögixip. ⁴ Co Juan (je Bautista) jää yajniibejty, ¿pin je' cötújcin moy, je Dios tzajpjotypi o jää ajcxy?

⁵ Chi ajcxy ytigiiy huinmay'ahuidijtpi ñayñimáayigixy miñ xyipy:

—Pen minaanim co tzajpjotypi choñ je Juan ycötújcin, Jesús xyñimáayimip ya: “¿Nej co ca' miich ajcxy mijpidacy yi' y'ayuc?” ⁶ Pen minaanim ajt co jää cötújcin moy je Juan, chi tūg'ociy cajpjäy tzojc xycögädzim, com ymibijcipy ajcxy co yi' Juan, Dios yi' y'ayucnajtzcapxiiybi.

⁷ Chi ajcxy y'adzooy co ca' ajcxy nejhuiyigixy pin Juan ti quexyii. ⁸ Chi Jesús nimay je' ajcxy:

—Ich nañ jadu'n ca' nigapxa'ñich pin ti xycötujcmöyich.

Je ijxejt ma je tumbidijc ajcxy jibicjäybí

⁹ Chi Jesús yminandacy yajnimay tūg'ociy je jää ajcxy tūg ayuc, yminañ:

—Tüg jää pidacy tūg camuuxy ycam, chi yajpijctzoy ytumbidijc, co anajty chona'ñ ñicxa'ñ jiguem jecy jecy. ¹⁰ Co cosecha paty, chi quejxy tūg ytumbi ma je ytumbidijc, huen cimöyii huidibi je' anajty paatip. Chi je ytumbidijc huinhuojpy jiphuojpy je quejxyöbi yajhuimbijt ca' ni ti mooy. ¹¹ Chi huingbi ytumbi quejxy, nañ jadu'n ajcxy je' tuñ, huin'ojy jip'ojy ajcxy, yajhuimbijt ajcxy, ca' ajcxy ni ti mooy. ¹² Chi midugiiypi ytumbi quejxy, nañ jadu'n ajcxy je' yajtzaachiyp etz yajhuimbijt ajcxy.

¹³ Huin'it je camuuxycam huindzin yminañ: “¿Ti ndunipyich? Ocquejxyich nmang huidibi ooy ndzociyich. Ca' jecyti co ajcxy ixipy nmangich, yajmij'adipy ajcxy.” ¹⁴ Chi je ytumbidijc co ajcxy ijxy je' yhuindzin ymang, chi ajcxy huinmaygoty nayñimáayigixy miñ xyipy: “Ti ymiñ je cogam ymang, yi' je' jada cam jëdaanip. Tzoc yaj'o'cim jigix iich ajt jada cam njé'ajtim.” ¹⁵ Chi ajcxy je cogam ymang yajpidzimi camjoty, chi ajcxy yaj'o'cy.

Chi Jesús y'amidooy:

—¿Ti jada' ytunipy je cam huindzin? ¹⁶ Minip je', miñ yajtigoydäy je ytumbidijc ajcxy, e chi je' je ycam yegipy miid huingbi tumbi.

Co je jää ajcxy jadu'n midoy, chi ajcxy yminañ:

—Ni catzogipy Dios, nícxy jadu'n njajtim.

¹⁷ Chi Jesús huindicxpejty je mayjäy nimay ajcxy:

—¿Ti tijamy huidi yjaybetyip ma Dios ñecy?

Jadu'n:

Je yéydiç huidi je jää ajcxy ca' anajty tzocy, ti Dios pidacy mij'anembi. Tim jadu'n nipaady nejihuüy je tzaa oyjatypi huidibi je pojtzpidijc ajcxy ca' yajtuna'ñ, je' oy ti yhui'mni ma anajty yjaccopicyity.

18 Pinjaty ca' cöbiga'ñ jada mij'ané'mbi, ayo'n ypadamy, tím jadu'n nipaady nej jihuüy jim ycijxciday ma je tzaa nücx e tijhuütz yjajtähuipy; e pen je tzaa nügidagoty, je' ajcxy janch jaam püx nücxxy yajtcixy.

Yajnidiiygixy pen jëbi cogüéjtin yajyecy o pen ca'

19 Je teedy tungmiiđpi etz huidi ajcxy yaj'ixpijc Dios ñecy ooy anajty nihuinmayiiygixy madzaangixy je Jesús mic'amy, co ajcxy huinjihuiy co Jesús nimiydáacigixy miid je jihuimbit ayuc, e chigiiyb anajty ajcxy je cajp jääy. **20** Chi ajcxy chachhuinma'ñ'ixtaaygixy nej huaad xigixy Jesús, chi quejxy ajcxy ijk'ijtpi ma Jesús yajpaady huidi naybidaacip janch ypaat tudägyjääy; chi amidoor'ijtcixy Jesús y'ayuc huidi miid xihuaangixy, chi ciyegaangixy ma je gobernador. **21** Chi je ijk'ijtpi ajcxy y'amidooy Jesús nimay ajcxy:

—Huindzin, nejhuiyb iich ajcxy co miich m'ayuc ooy y'óity, etz myaj'ixpicy yajxon, ca' huin'ixpety jääy myaj'ixpicy, etz myaj'ixpicy Dios ytiy'ajt nej jääy jëbi huaad chinaaygixy. **22** ¿Nej copicy iich ajcxy migüedipy je César je romanojäy mij'ané'mbi, o ca'iiji?

23 Chi Jesús huinjihuiy yi' ajcxy yjibic-huinma'ñ, paady ajcxy nimay:

—¿Ti co miich ajcxy xyjot'ixy xyhuinma'ñ'íyich? **24** Yaj'ijxcich tüt meeñ. ¿Pin y'ahuiñax etz pin yxiimimb ma jada meeñ?

Chi ajcxy y'adzooy:

—Yi César.

25 Chi Jesús nimay ajcxy:

—Cuet ma César huidi César paatip, e ma Dios huidi Dios paatip.

26 Ca' mimadacy ajcxy nej tzu'íjxcixy ma mayjääy yhuinduu. Chi ajcxy ooy huinmaay jadu'n nej anajty Jesús ti y'adzóohuigixy, chi ajcxy amoñyi.

Yajnidiiygixy je jugy'ájtin yciixpi

27 Chi ñija'tti Jesús tüt saduceojax, e yi saduceojax ajcxy yminañ co jääy ögy ca' y'ocjuuyucjni. Chi je' yajtity:

28 —Huindzin, Moisés jaybety ma yi' ñecy, je jécyip, co tüt yéydijc ytöxyijc yajhui'my ix'ögp, e ca' ymang ti paatcixy. Jëbi je yéydijc y'uch miidtzinäy je töxyjääy jaydëbi yaj'ung'ixip miid y'ajch yciixpi. **29** Jadu'n anajty tügpicy jääy, nihiuixtujc ajcxy ytügquex'ájtixy, ac yéydijc ajcxy. Je mijpi miidtzinay töxyjääy, chi ix'o'cy, e ca' ymang paty. **30** Chi je mimetzpi ypijcy miid je töxyjääy, e ni ca' ajcxy ung paty. **31** Chi je midugiiçpi ypijcy miid je töxyjääy, e jadu'n je nihiuixtujcpi miidtzinay ajcxy je töxyjääy, ix'o'cy ajcxy, ni ca' ajcxy ung paty. **32** Chi nañ jadu'n je töxyjääy y'ögni. **33** Co anajty je nihiuixtujcpi jugypicciixy, zhuidi jada' octöxijc'adiiyb je töxyjääy? Com nihiuixtujc ajcxy ti töxyijc'ájtigixy.

34 Chi Jesús y'adzooy:

—Jadachambi jääy pijccixp, ñaymooyigixy y'ung huen pijccixy. **35** Je jääy ajcxy huidibi paatip anajty chinähuip ma je tiempo huidi mimbi co ögpi yjugypijccixipy, ni ca' ajcxy ypijcy, ni ca' ajcxy ñaymóoyigixipy y'ung huen pijccixy. **36** Co jääy ajcxy yjugypicy, chi ca' huaad y'ögciixy jadüg'oc, quipxyjaty ajcxy miid je ángeles ajcxy, e Dios yi' ajcxy ung'adiib co yjugypigipy miid jemybi jugy'ájtin. **37** Janch co yi ögpi yjugypigipy, jëbi mbaadip je tiy'ajt ma Moisés ñecy ma jadu'n yjaybetyja, je taab anajty aay'ujtz ytoy, co je Huindzin Dios migapxy Moisés, nimay: "Ilich Abraham yDios, Isaac yDios, Jacob yDios." **38** Je ögpi ca' miiditly Dios. Je jääy ajcxy huidi juugyip janchtiy ajcxy ymiid Dios, com co miid Dios yciixpi tüt'öciy jääy ajcxy ymiid yjugy'ajt.

39 Chi jää ajcxy huidi yaj'ixpijcp Dios ñecy nimay Jesús:

—Oy ti m'adzoy, Huindzin.

40 Ca' ajcxy ocjajtni nej jac nimáaygixipy.

Pin je'y'ung je Cristo

41 Chi Jesús je' ajcxy nimay:

—¿Nej co miich ajcxy mina'ñ co Cristo David y'ap y'oc? **42** David ci'm mina'ñ ma je Salmo necy:

Yí Huindzin Dios nimay iich nHuindzin: “Iña' ya a'oy'amy ma iich.

43 Ixti cooni anajty miich mmidzip ti nmimadactäiyich, jadu'n nej jihuïy ti nbidägyich yi mmidzip ma miich mdecycopcxpejt.”

44 Co David yxiimoy Cristo iich nHuindzin, ¿nejtz yi' co y'ap'adyii y'oc'adyii?

Jesús xiy je esribas ajcxy

45 Chi tûg'óciy cajpjäy jím anajty y'amido'ijtcixy co Jesús nimay je' ydiscípulos ajcxy:

46 —Naygüend'ájtigix miid yi' esribas ajcxy ydiscípulos, co ajcxy ooy tzojccixy yhuididaangixy miid yhuit oyjatypi, ooy ajcxy tzojccixy co huen capxpcoxiyii ma jää y'amugiy, e ooy ajcxy tzojccixy yi cödumbi ñaybejt ma naymujectac, etz ooy ajcxy tzojccixy cödumbi ñaybejt ma jää ajcxy yxiidungixy.

47 Chi ajcxy yajcijxtayi yi co'ögötöxyjäy ypidägy, e tungixy ooy jecy tzajpcapxy-capxií ma jää yhuinduu. Yí jadu'mbi jää ajcxy nügi ajcxy Dios chaachytuniiyb miid ypcocy yciixpi ca'ydi jacnipin.

21

Je ayoabitöxyjäy co'ögypi y'ofrenda

1 Jiiby anajty Jesús ma Dios ytijc co ijxy comeeñyjäy may'amy ofrenda pidaaccixy ma meeñygaax. **2** E nañ ijxy co tûg co'ögötöxyjäy pidägy anajty metz pi'cmeen. **3** Chi Jesús yminañ:

—Janch iich miich ajcxy nimäy co jadayaabi co'ögötöxyjäy ayoob jac anaxy jada, ti pidägy ofrenda ca'ydi jacnipin. **4** Tûg'óciy comeeñydijc ajcxy ypidacyp ma ofrenda je meeñ huidi conajxp. Jadayaabi co'ögötöxyjäy ti pidägy huidi anajty ñigayamy.

Jesús yminañ co je Dios ytijc yhuindigoya'ñ

5 Nijéjity jää co ytigiiy ma Dios ytijc nimiydacy ajcxy co Dios ytijc ooy chach'oy'oydúñity miid tzaa oyjatypi, e miid tiibi jiiby yojxcixy. Chi Jesús yminañ:

6 —Tûg'óciy jada huidi ajcxy m'ijxpy ma Dios ytijc, minip xii tiempo mina jada nicxy yhui'my taj xit jada tzaa, ca' ma pochycop.

Je tiy'ajt ma ca'ni naaxhuiñybi yciixa'ñi ytigoya'ñi

7 Chi ajcxy y'amidooy Jesús:

—Huindzin, ¿mina jada jadu'n ytuniiyb yjadiiyb nej miich ti mmminañ? ¿Ti tiy'ajt ji yaj'ixip co jada anajty jadu'n ytuna'ñyií yjada'ñyií?

8 Chi Jesús'adzooy:

—Ix mgayajhuin'ingix. Ooy mayjää ymina'ñ ñaybidägáanigixy co je' ajcxy je Cristo, ymina'ñ ajcxy: “Iich je' je Cristo; huingóniñ anajty je xii je tiempo mina je naaxhuiñybi yciixa'ñi ytigoya'ñi.” Ca' ajcxy axam mbanicxipy. **9** Co miich ajcxy ayuc midohuipy co jää chachchiptungixy, e ñayñibidicigixy, ca'

mdzigiíygixípy, com ooy ycopícyity co jada jadu'n jayíjp ytuniiyb yjadiiyb, ca'nan hue' je' anajty tim cijxp tim tigooyb (je naaxhuiñybi).

10 Chi Jesús yjacminañ:

—Nayñibidägiib naax cajp miid huingbi naax huingbi cajp. **11** E minip mic'ujx, etz mij yuu mij pa'm xii yaa. E jadiib mij'adzigi'ñ, etz ooy ijxpejt huidi qüexigip tzajpcíxy.

12 Ma ca'ni anajty jadu'n jadyii, xypahuidijtcóotcixípy jää, xymájtzcxípy, xciyiéjcixípy ma judíojaÿ ñaymujctac. Chi jää ajcxy xypidägiipy pujxtigoty, xyajníxcixípy mach ma rey etz ma gobernador ajcxy yhuinduu. Jadu'n jää ajcxy jibic xytunipy miid miich ajcxy com co anajty ti xymijpidáaccixyich.

13 Miich ajcxy tiy'ajt myegipy miid iich nxii yciixpi. **14** Co jää ajcxy yxihiupy ma codungdijc, ca' ni nej ajcxy mjot'adiiyb, ni ca' ajcxy mhuinmayipy nej m'adzoogixípy. **15** Nyegípyich ayuc etz tiy'ajt nej huaad mmidzip m'adzoogixy. Ca' mmidzip ajcxy jadipy nej xy'adzoogixípy, e nej xyjacxiigixípy. **16** Miich ajcxy mg'i'mdeedy, mg'i'm'uch, mg'i'm'ajch, etz mg'i'm ajuugy amigüg xciyiéjcixípy ma cötujctac. Nijëjity miich ajcxy m'ögipy miid co anajty ti mmijpidáaccixy iich n'ayuc. **17** Mayjää ajcxy ca' xy'ixaanipy xychogaanipy miid co anajty ti mmijpidáaccixy iich nxii. **18** Ni tüg miich ajcxy mgöhuay ca' ytigoyípy. **19** Pen ooy ajcxy mmecxtucy, chi m'alma ñidzögipy huinixii.

20 Co ajcxy m'ixipy Jerusalén anajty ti ñaducy miid ymidzip, huin'it ajcxy mnejhuíhiupy co huingon je'anajty ma yhuindigoyaani. **21** Huin'it tiempo je jää ajcxy huidi jim Judea naaxjot yquéecixípy ñíxcixípy ajcxy yuugjoty, etz je jää ajcxy huidi jim Jerusalén queegipy ajcxy, etz je jää ajcxy huidi camjoty ca' huaad y'occajptigiiyñi ma je Jerusalén cajp. **22** Je tiempo mina yjadiiyb ayo'n miid co anajty judío jää ti ytundigooygixy, je' jada yajcuydundaayb jadu'n nej yjaaybetyity ma Dios ñecy. **23** ¡Ayoob yi töxyää ajcxy huidi anajty ung tzim'ijtp huin'it xii, etz huidi anajty miid y'ungma'xung! Ooy jadiib mij ayo'n ya naaxhuin etz tzip éjcin ma jada cajp. **24** Nijëjity ajcxy y'ögipy tzipjoty, e nijëjity yajnicxíp tzumy mach ma huingbi cajp huingbi naax. E Jerusalén naxmihuágidyähuiib yi jää huidi ca' yjudiojäity, minipy je tiempo mina anajty Dios yajcxaani yajtigoyaani yi' ajcxy y'ané'min.

Nejjada'yminipy je Dios y'ung

25 Huin'it xii huin'it tiempo quëxiigip ijxpejt ma xii po' etz ma yi madza', ya naaxhuiñ ooy jää ajcxy jotmay miid'lidipy. Je jää ajcxy ooy chigihuíhiupy yjihuíhiupy yhuinmay'ahuididipy ajcxy ooy, miid je mejy yciixpi co anajty chachpiidigy chachnögy chachminañ. **26** Yi jää ajcxy anucxi'ñ yajcidahuíib co anajty ajcxy ixy nej yjadyii huindu'mybi naaxhuiñ; e huidijaty mic'ajt yajpatj jiiby tzajpjoty yücxträhiupy yi'. **27** Huin'it miich ajcxy xy'ixipyich, iich je jää huidi tzoon tzajpjoty, nmiiñich jocjoty miid je nmic'ajtich, nmiiñich miid iich ngötújcin etz iich n'oý'ájtin mijpi. **28** Co je ayo'n tiempo jadu'n yjatzondägipy, chi mba't'ijxcixípy com huingoniñ anajty mina Dios xyñihuáangixípy xycuhuáangixípy.

29 Chi Jesús yajnimay ajcxy tüg ayuc, yminañ:

—Ijxcix yi higueri etz tüg'óciy quipy, **30** co yhuamigý huin'it miich ajcxy nejhuíy co ti yhuingoni mina ypotigiiyñi. **31** Tim jadu'n nej miich ajcxy ijxpejt mbicy ma higueri quipy co pottiempo ytigiiyñi, nañ jadu'n co miich ajcxy

m'ixipy je ijxpejt tzajpcíxy jadu'n nej yam nyajni'maaygixy, mnejhui'huipy ajcxy co huingónip je tiempo mina Dios y'anem'añ ya naaxhuiñ.

³² Janch nímaaybich miich ajcxy co jadu'n yjadíiyb ytuníiyb jayíjp, ca' anajty o'ctäy je jääj ajcxy huidibí tzinaayb jugy'ájtcixyp jadachambi xii tiempo.

³³ Yí tzajp etz naaxhuiñybi naxip tigoyip yi'. Ich n'ayuc ca' ñaxipy ytigoyip ni camina.

³⁴ Naygüend'ájtigix miich ajcxy ca' mnijot'ájtcixy yi jocnii yi mügii, etz yi tzinaayin jugy'ájtin, jígix ca' ajcxy xyniminipy jotecomoñyi je ayo'n xii je ayo'n tiempo.

³⁵ Timetiini minipy je ayo'n tiempo miid jääj ajcxy ycixpi huidi ya tzinaayb ma tüg'óciy naaxhuiñybi. Tím jadu'n nej tüg iyujc ayo'nbaady co timetiini yajtuxuu.

³⁶ Ni'ixi' ijtcix, mibijctzoogix Dios, ca'ydi ayo'n ajcxy mbaatcixy huidi jadaanip, jígix jiiby myajpáatcixipy tzajpjoty ma iich nhuinduu, ich, je jääj huidi tzoon tzajpjoty.

³⁷ Xíim anajty Jesús yaj'ixpicy ma Dios ytijc, e coodz anajty chooñ ñicxy jím ma cögop huidi yxii Olivos. ³⁸ Jabom jabom jopy jopy ñiminyii tüg'óciy cajpjäy jiiby ma Dios ytijc tibäy co y'amidoor'idaani ajcxy Jesús y'ayuc.

22

Xiicyöygixy capxyöygixy nej huaad Jesús májtcixy

¹ Huingon anajty je xii mina jääj tzajcaagy caaygixy huidi ca' ylevadura miidity, huidi jääj ytijpy pascua xii. ² Chi je teedy mijtungmiidpi etz je escribas yhuinma'ñ'ixtaaygixy nej ajcxy ocyaj'ögipy Jesús. Chigüib anajty ajcxy je cajpjäy.

³ Chi je mujcu' ytigüy ma Judas yjot yhuinma'ñ. Je Judas hue' anajty ymímetz xii Iscariote, je' nidügti je majmetzpi discípulos. ⁴ Chi Judas ñicxy oy migapxy je teedy mijtungmiidpi etz tzajptijc soldado huindzin, e ycapxytuñ miid je' ajcxy nej jébi ciyecy Jesús. ⁵ Huin'it je Jesús ymidzip ooy ajcxy yxoondaccottay. Chi ajcxy ñaygapxi co meeñ möhuangixy je Judas. ⁶ Chi Judas cöbijcy je meeñ, chi yhuinma'ñ'ixtay nej jébi ciyegipy Jesús ma ca'p mayjäy y'ixyii yhuindícxii.

Je huindzin Dios y'adzu'ájtin

⁷ Chi paty je xii mina jääj cay je tzajcaagy huidi ca' ylevadura miidity com huin'it anajty ajcxy yaj'ögý cöbixy ymang pascua xiigixp. ⁸ Chi Jesús quejxy Pedro etz Juan, nímay:

—Nícx miich ajcxy yaj'oyi' je pascua adzu'íbi, jaydëbi ajt ngaayim.

⁹ Chi ajcxy y'amidooy:

—¿Ma mdzocy co nyaj'oy'íhuibich ajcxy?

¹⁰ Chi Jesús yminañ:

—Co mdigüihuipy ajcxy cajpjoty, mbaadipy tüg yëydijc huidi yajni'cxp tüg majt nii. Mbanícxyp ajcxy je yëydijc cooni yjädyipy ma ytijc. ¹¹ Co miich ajcxy mjädipy ma je jääj ytijc, chi ajcxy mnímähuipy je codijc: "Nhuindzinich jadu'n minaam: ¿Ma yaj'ahuadz yajpaady ma ngayipyich je pascua adzu'íbi miid iich ndiscípulotijci?" ¹² Je codijc miich ajcxy xyajni'ixihui'p tüg cuarto ma mímjejtzpi piso. Ni'ixi' jim je adzu'íbi. ¹³ Chi Pedro etz Juan ñicxy, chi paty jadu'n nej anajty ti ñimäyii, e jim ajcxy ni'ixii'je pascua caayin uucin.

¹⁴ Co je hora paty, chi Jesús y'ixtacy ma je mesa miid je' ydiscípulos ajcxy.

¹⁵ Chi Jesús yminañ:

—Ti ooy nijot'atyich co nmiidgayaangixy jada pascua adzu'ibí ma ca'ni n'ögyñich. ¹⁶ Iich miich ajcxy jadu'n nimaayb co iich ni mina ca' njaccayipyich jadüg'oc je pascua adzu'ibí, ixti cooni yajcuydundähuiipy je pascua xii tyit'yajt ma Dios y'ané'min.

¹⁷ Chi Jesús conígy je ügy co Dioscojúyip yajnaxy, huin'it yminañ:

—Uccix jada ügy, naymóoyigixy miich ajcxy. ¹⁸ Cham iich miich ajcxy nímäy co jadu'n nej yacnicxa'ñ xii tiempo ca' vino niü üga'ñich ixti cooni Dios y'ané'min yminipy ya naaxhuin.

¹⁹ Nañ yconígy Jesús tûg tzajcaagy co mibijctzooy Dios, huin'it tujc-huäcxy moy discípulos ajcxy, e chi ajcxy nímay:

—Jada tzajcaagy iich nniniçx'ajtpyich huidi ngüyejcpypich ma yi o'cin miid miich ajcxy mbocy ycxipi. Jada ijxpejt miich ajcxy miid'ipipy oy jäymech miid iich ycxipi.

²⁰ Co anajty ti ycadayaaygixy, chi Jesús conígy je ügy jadüg'oc, chi yminañ:

—Jada vino je' jada Dios y'ayuc tyit'yajt jemybi jadu'n yi' nej iich nni'py huidi temam yogam miid miich ajcxy ycxipi.

²¹ Jadachambi yi jää huidi xyciyeagaambich ma nmidzipich, ya je' cham miid'iñäyich ma jada mesa. ²² Janch jadu'n njada'ñ n'ayoohua'ñich jadu'n nej ti nyajnigodugiyijich. ¡Ayo'n padamy je jää ayoob huidi xyciyeagaamyich ma nmidzipich!

²³ Chi je nimajmetzpi ajcxy ñayñimaayi miñ xyipy:

—¿Pin jada' yi' ma iich ajt huidi jadu'n tundigoyam?

Yajcapxcójixy pin jada' jacniğı ymíjity

²⁴ Chi je nimajmetzpi huidi Jesús anajty ti huin'ixy ca' ajcxy ñay'ayuc-huinjihiyyi piñ jada' jac mijpi oc'ipipy. ²⁵ Chi Jesús nímay ajcxy:

—Yi reyes ajcxy y'ane'myb ajcxy naax cajp jadu'n nej tûg huindzin, yi' ajcxy huídibi ane'mb yajtijcixy co ooy oytuungixy. ²⁶ Miid miich ajcxy ca'ydí yjadú'nty. Hue' janchtiy je mijpi ma miich ajcxy huen ñaybidägyii nej jihuü ymützity. E je huidi nigohuajc'ajtp huen ñaybidägyii nej jihuü je' je' je tumbi.

²⁷ ¿Pin je' jacmíjip? Huidi iñaybi ma mesa, o huidi ni'ixiiby a'ixiiby caayin uucin? Yi' je' jacmíjip huidi iñayab ma mesa. Per iich ijtpich miid miich ajcxy jadu'n nej huidi ni'ixiiby aa'ixiiby caayin uucin.

²⁸ Miich ajcxy ti m'ijtcixy miid iich ma anajty ayo'n ti nyajnaxyich.

²⁹ Paady iich miich ajcxy tûg ané'min nmooyb, jadu'n nej iich ndeedy ti xymöyich. ³⁰ Jaydëbi miich ajcxy mgáaygixipy m'uuccixipy ma iich nmesa jiiby ma iich n'ané'min e m'ñähuiipy ajcxy ma je ane'mdac, e mdiydungixipy m'ané'mgixipy je nimajmetz picy Israel ñaax ycajp.

Jesús capxpidzimy co Pedro ymina'na'ñ co ca'p Jesús ix'yadyii

³¹ Nañ jadu'n je huindzin Jesús yminañ:

—Simón, Simón, jadachambi je muju' xyjot'ixaangixy xy-huinma'ñixaangixy jadu'n nej jää trigo huimbojy co yajhuätzaangixy. ³² Per iich Dios nmibijctzooyich miid miich ycxipi, jigix miich ca'ydí mmibijcín ytigoy'ity. Mina anajty miich ti mjothuimbity, jomtic migápxipy yi mmigügtijc ajcxy.

³³ Chi Pedro yminañ:

—Huindzin, jocuyc iich nnicxa'ñich miid miich oy pujxtigótyity, etz oy ndimy'ögibich miid miich.

34 Huin'it Jesús nimay Pedro:

—Iich miich nimaayb co ca'ní anajty tzey yaxíggy jabom jopy co miich miná'nip tugiig'oc co miich ca' xy'ix'adyijich.

Huingomb horí ma Jesús y'ocyaj'ijxmadza'ñ

35 Chi Jesús nimay ydiscípulos ajcxy:

—Co iich miich ajcxy jayhuin nguejxy, ni mmoral, ni ca' mmeeñydijc, ni mgíg ti mmi'oygíxy, ¿nej myajtigoy'ijt ajcxy ti jatyí?

Chi ajcxy y'adzooy:

—Ni ti.

36 Chi Jesús yminañ:

—Jadachambi pín ymeeñydijc etz ymorral miid, huen minicx; nañ pín ca' miidity y'espada, huen toogy yjoxc huit, chi juipy y'espada. **37** Iich miich ajcxy nimaayb co copicy jada yajcuydunipy huidibí mimb jaybety miid iich ycixpi ma Dios ñeiy ma jadu'n yminañ: "Yaj'amichomujc (je Cristo) miid yi' ajcxy huidi jibicjäyp." Tüg'óciy mimb jaybety ma Dios ñeiy miid iich ycixpi, yajcuydunipy yi'.

38 Chi Jesús ydiscípulos ajcxy yminañ:

—Huindzin, cha metz espada.

Chi Jesús y'adzooy:

—Huen miid yi'yi.

Jesús Dios mibijctzoy jim Getsemaní

39 Chi Jesús jim choñ ñicxy ma je cop huidi yxii Olivos, com jim anajty ñicxy coodz coodz, chi je' ydiscípulos ajcxy ypanicxi. **40** Co ajcxy yja'ty ma je cop, chi Jesús yminañ:

—Mibijctzoogix Dios huen xypubedipy xypudig'hiuipy ajcxy ca'ydi mdigüygíxy jibic tuum.

41 Chi Jesús huinhuäctuty je discípulos ajcxy tüg tzaagäch yjiguëgyity, chi ycoxtinay'ahuuy ytigiiy Dios mibijctzoob. **42** Chi Jesús yminañ:

—Dios Teedy, pen miich m'aixiiby píjcigich jada tzaachypi, ca' iich huaad nyajnaxyich, per ca' iich huaad ngi'mdzójcin nguyuduñich, miich mdzójcin huen myajcuyduñ.

43 Chi ñayguëxi tüg ángel tzajpjoty chooñ, jotmic migapxy je Jesús. **44** Yam anajty Jesús ooy ytaj ymay, chi Dios mibijctzoob jacmictägy. E je yxiabitnií ypidzimy janch jadu'n yi' anajty nej ni'py janch mijjaty y'ocnajtzta'cxiyyñi.

45 Co ypidigý ma anajty Dios mibijctzoy, chi nihuimbijty je' ydiscípulos ajcxy, chi oy paatcixy maab anajty ajcxy miid jotmay. **46** Chi Jesús nimay ymigügtic ajcxy:

—¿Ti co mdzachmaagíxy? Pidiccia mibijctzoogix Dios, ca'ydi jibic tuum mdigüygíxy.

Yajniexcíxy mach je Jesús

47 Jim Jesús anajty ymigügtic ajcxy miidcapxy miidmíydägy, co je mayjäy oy yjäty. Jayiip anajty ymiíf je huidi anajty xiijip Judas, yi' je'anajty nidügti ma je nimajmetzpí Jesús ydiscípulos ajcxy. Chi Judas mihuingoñ Jesús co anajty tzücxaní. **48** Chi Jesús yminañ:

—Judas, ¿nej miid tüg tzücxin mgíyecy ma ymidzip, je jääy huidi tzoon tzajpjotyi?

49 Eje' ajcxy huidi anajty Jesús ymiid, co ajcxy ijxy jadu'n nej ytuñii yjadyii, chi ajcxy yminañ:

—Huindzin, ¿tzoc ajt mihuimbijtim?

⁵⁰ Chi nidüg je' ajcxy yajtzaachiyi je teedy mijtungmiidpi tûg ytumbi, quejtzpujxi tûg ytätz'ac a'oy'ambyi. ⁵¹ Huin'it Jesús yminañ:

—Ixmajtzix, huen jadu'ñyi.

Chi nïdoni je jay ytätz'ac, e jadu'n yajtzoocy. ⁵² Chi Jesús nimay ajcxy huïdi nimiini, yi teedy tungmiidpi ajcxy, yi Dios ytijc policía huindzin etz mijjäydiç:

—¿Nej co xyñimilngixyich miid pujx etz mguipyijpxu'ñ jadu'n nej jihiyi iich tûg meetzpi? ⁵³ Jiiby iich anajty jabom jabom ma Dios ytijc, e ca' miich ajcxy ti ti mdun miid iich. Per cham jëdu'n je tiempo mina miich ajcxy xy'anem'yiç etz je jibicpi xymimadägyich.

Pedro yminañ co ca' ix'yadyii Jesús

⁵⁴ Chi ajcxy majch je Jesús, yajnicxy ajcxy, e pidacy ma teedy mijtungmiidpi ytijc. Je Pedro jiguégyjhui' anajty ypanicxyii. ⁵⁵ Jim ajcxy jin yajmijiy tibäguç chi ajcxy y'ixtactay nidüg'ociy. Pedro y'ixtacy nañ jadu'n ma je jay ajcxy.

⁵⁶ Huin'it tûg pödumbi ijxy Pedro iñay ma jiimba', chi huindicxpejty nimay:

—Jada yéydijc nañ ymiid anajty Jesús.

⁵⁷ Chi Pedro ca' cöbijcy, yminañ:

—Töxyjäy, ca' iich yi' n'ixy'adyii.

⁵⁸ Nañ jahueengi huin'it jadüg jay Pedro yhuindicxpejti, ñimaayi:

—Miich, yi' Jesús ajcxy anajty miid m'ity.

Chi Pedro yminañ:

—Ca' n'iichity.

⁵⁹ Ti anajty tûg hori nñanaxni co oy huingbi yminandägy:

—Janch co jada yéydijc yi' anajty miid y'ity Jesús. Com nañ galileoja y'i'.

⁶⁰ Chi Pedro yminañ:

—Ca' iich nhuinjihuïy nej miich mmminañ.

Capxni anajty je Pedro co tzey oy yaaxigý. ⁶¹ Chi je Huindzin Jesús niijxuimbijty je Pedro. Huin'it Pedro jäymetcootti je' ayuc nej anajty yHuindzin Jesús ti ñimäyii: "Ni ca'ni anajty tzey yaaxigý cham coodz co miich tugiig'oc xycoyüdzibyich." ⁶² Chi Pedro ypidzimy tibäy, oy jiiby yäxy miid tájin mayin.

Nixiicciyx yajxiicciixy yi' Jesús

⁶³ Je jay ajcxy huïdi anajty Jesús cuend'ajtp, ooy ajcxy nixiicy niyaaxy, etz nañ ooy ajcxy huingojxy jipcojxy. ⁶⁴ Chi ajcxy huingoxodziy, e cojxy ajcxy ma yhuiñyiji, nimaaygixy:

—Octiygapx, ¿pin ti xycoxy?

⁶⁵ E ooy anajty miid yjibic ayuc cixy cuety nimaaygixy.

Jesús mijuntajoty yajpaady

⁶⁶ Co xyñimiyy, chi yöymujcy yi teedy mijtungmiidpi ajcxy, yi mijjäydiç ajcxy, etz yi' escribas ajcxy, chi ajcxy y'amidooy:

⁶⁷ —Nimaaygich ajcxy ¿nej miich je' je Cristo?

Chi Jesús y'adzooy:

—Co ixiyipy nnigapxich, ca' miich ajcxy mibigipy. ⁶⁸ E pen iich miich ajcxy n'amidooyb, ca' miich ajcxy xy'adzohuipyich, etz canan huin'it xyñajtzmadzihuibich miich ajcxy. ⁶⁹ Jadachambi e ñicxa'ñi iich, je jay huïdi tzoon tzajpjoty, n'ixtäga'ñiç a'oy'amby ma Dios mic'ajtmiidpi.

⁷⁰ Chi nidüg'ociy je' ajcxy y'amidooy:

—¿Nej janch co miich Dios xy'ung'adyii?

Chi Jesús y'adzooy:

—Miich ajcxy jadu'n minamb co iich njëjity.

71 Chi ajcxy yminañ:

—¿Ti ayt njac-huáaním testigo? Ti ayt yam ci'm nmidoohuim nej minañ.

23

Jesús ma Pilato yhuinduu

1 Chi tüg'óciy je mayjäy ajcxy ypidígy, chi yajnicxy ajcxy Jesús ma je gobernador Pilato. **2** Chi ajcxy ytigiiy xibí yminaangixy:

—Jada jääy naax cajp yaj'ixpijc huidi ca' tyi'yájtity. Yi' adjuctähuaam co ca' huaad nmigüéjtim César, e yminañ ci'm co yi' je' je Cristo huidi rey'ajtpi.

3 Chi Pilato y'amidooy Jesús:

—¿Nej miich je' judío jääy xyrey'ajtpi?

Chi Jesús y'adzooy:

—Miich jadu'n minamb.

4 Chi Pilato nimay je teedy tungmiidpi ajcxy etz je mayjäy:

—Ca' iich ti pocy nbaadyich ma jadayaabi yeydijc.

5 Chi Jesús ymidzip nügi anajty ajcxy yminan'adiitzcixy:

—Jada Jesús naax cajp tzachyajqueec-huäcxtaab je judíojääy miid yi' y'ayuc.

Yajtzondacy Galilea, e jadachambi ya Judea jadu'n idich.

Jesús ma Herodes yhuinduu

6 Co Pilato midoy Jesús ymidzip ajcxy nigapxy Galilea, chi y'amidooy pen galileojääy je Jesús anajty. **7** Chi mic'amy huinjihuiy co yi' jim anajty yajpaady ma Herodes y'anemy, chi jim quejxy ma Herodes huidi nañ jadu'n anajty yajpatp jim Jerusalén huin'it xii. **8** Co Herodes ijxy Jesús, chi oy jotcugiiy com tiyyip anajty ooy ja'ixañ, ti anajty may ayuc midooohui, e ahuixy anajty co mijhuinmañ tunipy. **9** Janch may ayuc ooy jayaj'amidoy, e Jesús ni tüg'aa ca' y'adzooy. **10** Jim anajty teedy mijtungmiidpi etz je esribas ajcxy, tzachnigibéjtcixy mictägy. **11** Chi Herodes miid yääy ooy nixiicy yajxiicy Jesús, ca' mij'ijxy mijpidacy. Chi xojxy miid oyhuit etz quejxhuimbijty jim ma Pilato. **12** Huin'it xii Herodes etz Pilato ajcxy ñaymigügpjci, com naymijotma'tip anajty ajcxy huin'it tiempo.

Jesús yajmoy ysentencia co y'ögipy

13 Chi Pilato huomujcy yi teedy mijtungmiidpi, yi cajptungmiidpi, etz yi naax cajp. **14** Chi ajcxy nimay:

—Ti miich ajcxy xyajnimingixyich jadayaabi yeydijc, jadu'n miich ajcxy minamb co ooy jääy yajqueec-huäcxtay. Ti iich yi' jatiyduñich ma miich ajcxy mhuindu, ca' iich yi' ni ma ypcy ti nbaati, jadu'n nej miich ajcxy mxigixy. **15** Nañ ni ca' Herodes ti pocy ti paady ma jada jääy, com ti njayaniquexyich, ni ti pocy jada Jesús ca' ti tuñ huidi huaad nyajco'ögíyich. **16** Miñ nooctzaachytuñich, jaydëbi nnajtzmadzi'huibich.

17 Jادu'n je gobernador anajty costumbre miidity co najtzmadziy tüg machyjäy mijxijoty. **18** Chi je mayjäy tügmucy ajcxy yminaandacy:

—Yaj'ög jadayaab Jesús! ¡Najtzmadzi' yi Barrabás!

19 Je Barrabás anajty pujxitgoty ti ypidägyii co anajty ti nibidígy je go-bierno, nañ ti anajty yjäyaj'ög. **20** Chi Pilato nimay ajcxy jadüg'oc co najtzmadzi'huañ Jesús. **21** Chi je mayjäy janch mic yminañ:

—¡Yajcruudzpet miich yi'! ¡Yajcruudzpet miich yi'!

²² Chi Pilato yminañ je midugüig'ocpi:

—¿Ti Jesús ti tundigoy? Ca' yi' ma ypocy nbaatich. Miñ n'octaachytuñich, e najtzmadzihuibich.

²³ Je jää ajcxy niñgi anajty yminaan'adützcixy janch mic, co huen yajcruudzpejty. Chi ajcxy jadu'n mimadacy Jesús co chachne'mgixy je teedy tungmiiidpi, etz je cajpjäy ajcxy. ²⁴ Chi jada' Pilato cuyduñ jadu'n nej je jää ajcxy anajty pijctzoy. ²⁵ Chi Pilato najtzmadzihy je Barrabás huidi anajty pujxtigótyip, co anajty chach jää yajqueec-huäcxy, etz yjäyyaj'ögy, je' huidi yi jää ajcxy ypijctzou. Chi Pilato ciyejcy Jesús ma yi' ajcxy huen tungixy nej tzojccixy.

Jesús yajcruudzpejti

²⁶ Chi je judío(jää) ajcxy yajniçxy Jesús. Jim tü'am ajcxy minaybaati tüg jää huidi anajty ti chooñ camjoty, huidi anajty yxii Simón, e ycogájpity anajty Cirene. Chi adzip ajcxy Simón yajquejcycabiy Jesús ycruudz, e yajpaniçxy ajcxy Jesús.

²⁷ Jac'axam anajty naax cajp panicxcixy, etz nañ may töxyjäydijc ajcxy chachyaaxcixy miid jotmay miid yi' ycixpi. ²⁸ Chi Jesús ni'ijxhuimbijty je töxyjäydijc ajcxy, chi nimay ajcxy:

—Miich Jerusalén töxyjäydijc ajcxy, ca' xyñiyaaxcixich. Nayñiyaaxcix miich ajcxy ci'm etz m'ung ajcxy ycixpi. ²⁹ Chi ypaadipy tiempo co jää ajcxy ymina'nipy: "Jotcuje töxyjäy ajcxy huidi ca' y'ung ixy, huidi ca' ti y'ungtzimigý, etz huidi ca' ti y'ung yajtzützcixy." ³⁰ Chi je jää ajcxy nimaydägípy mijtun mijcop: "Nigidagótcich ajcxy"; etz je mutztun mutzcop: "Yajtigooygich ajcxy." ³¹ Pen jää ajcxy tzaachypí ayo'n mooyb Dios y'ung, niñgi ajcxy jacjilni ytundigoya'ñ miid Dios yjää, tim jadu'n nipaady nej piñ puxam tzuxy quipy nañ puxamy quipy titzpi.

³² Nañ jim anajty yajniçxcixy miid Jesús jametz pocyjäy. Tú'ciy miid Jesús anajty yaj'ögaangixy. ³³ Co ajcxy oyjäty jim ma tüg it huidi jää ytijpy ögpi cohuajc, chi ajcxy jim Jesús yajcruudzpejty miid metz pocyjäy: tüg pocyjäy a'oy'amy, jadüg anajty'amy. ³⁴ Chi Jesús yminañ:

—Dios Teedy, mecxí ajcxy ypocy, com ca' nejhuiiyigixy ti ytungixyp.

Co je soldados anajty ajcxy yajhuäcxaani ac je'y Jesús yhuit, chi ajcxy ijxy suerte piñ ocejëdiib. ³⁵ Jim je cajpjäy anajty yhuindiiçxcixy, yam je tungmiiidpi niñigý yajxiçy Jesús, yminañ ajcxy:

—Jada Jesús huingjäy ti yajtzögy, huen cham ci'm nayyajtzögyii, pen yi' je' je Cristo, je huidi Dios ti huin'ixyi.

³⁶ Nañ jadu'n je soldados ajcxy nixiiccixy yajxiiccixy Jesús, nimijhuägy ajcxy möhuaangixy anajty vino ta'mbi. ³⁷ Chi je soldados ajcxy yminañ:

—Pen miich Rey'ajt ma yi' judío(jää) ajcxy, nayñihuänii ci'm.

³⁸ Ma Jesús ycödu jim anajty yjaayity griego'amy, latin'amy, etz hebreo'amy: JADA JE' YI JUDIOJÄY AJCXY YREY.

³⁹ Chi tüg pocyjäy huidi anajty cruudzcixy ooy nixiicy yajxiicy Jesús yminañ:

—Pen miich je' je Cristo, naygoihuänii ci'm, e cohuaangich iich ajcxy nañ jadu'n.

⁴⁰ Chi je jadügpi pocyjäy oy y'adzooy, ojy ymigüg, nimay:

—¿Nej ca' miich Dios mdzigi. Ca' m'ixy co tú'ciy ti nbóycähuim? **41** Iich ajt janch paatip jadu'n, co jadu'n jada ngöbíjcim tzaachhypi je tiibíndundigooyim. Jadaayaabi Jesúus janch ni ti jibicpi jada ti catuñ.

42 Chi je pocyjäy nimay Jesúus:

—Tun may'ajt xyjäyedzipich co anajty mjäty jiiby ma m'anemdac.

43 Chi Jesúus oy y'adzooy:

—Janch iich miich yam nimäy co cham iich miich miid'ijtnipy ma je oybi it.

Jesús y'o'cni

44 Co cujcxibí paty, chi oy ycoodziy tüg'óciy naaxhuiñ ixti minacyxiini.

45 Chi xii ca' y'oc'aní. Chi je huit oy ycüitzhuäcxy huidi anajty adiyydujcp je Dios y'it jiiby ma Dios ytijc. **46** Huin'it Jesúus mic ypätcapxy yminañ:

—Dios Teedy, cham nyajcidiy iich n'alma.

Co Jesúus jadu'n yminañ chi y'ögy.

47 Co je soldado huindzin ijxy jadu'n nej anajty ti ytunyii ti yjadyii, chi ooy jäymejch yi Dios yminañ:

—Janch co jadaaabí yëydijc anajty tudägy yjäyity.

48 Chi je mayjäy tiibi anajty jim yöymújccixy yhuindiçxcixy, co ajcxy ijxy jadu'n nej ytuuni yjajti, chi ajcxy huimbijtaayñi cajpjoty yam ycaach tzachcójcixy miid jomtay yicixpi. **49** Cham tüg'óciy Jesúus ymigügtiç ajcxy huidi anajty miid ñay'ixy'adyii, etz töxyjäydiç ajcxy huidi anajty Jesúus ti ypadzonyii jim Galilea, jiguëgy je' anajty ajcxy yhuindiçxcixy.

Yajnaaxtigii ajcxy Jesúus

50 Jim anajty tüg yëydijc huidi anajty yxii José, hue' anajty ycogájpity Arimatea ma Judea naaxjot. Je' anajty judío mijtungmiidpi, e je' ooy anajty chach'oyjäity etz ytudägyjäity. **51** Je' nañ yjiplijxy anajty co yminipy je Dios y'ané'min, e ca' je' anajty jijptigiyiñ miid jacnaagity mijtungmiidpi co ajcxy yaj'ögy Jesúus. **52** Chi José ñicxy ma Pilato oy pijctzoohui Jesúus ñinïcx. **53** Chi yajminajcy ma cruudz, e mo'ñ miid tüg sábana, chi pidacy ma ögpí jut, ma tüg tzaahuinguetzmijc ma ca'ní anajty ni tüg ögpí jiiby yajpidägy. **54** Je' anajty ajcxy ni'ixiib a'ixiib je pascua xii e je' anajty tim tzondägan je pócxin xii.

55 Chi je töxyjäydiç huidi anajty ti ypadzoñyi Jesúus jim Galilea, panicxy ajcxy je José axam. Chi ajcxy nañ jadu'n ijxy je ögpí jut, etz je ninïcx jadu'n nej jiiby yajpidacy. **56** Chi ajcxy yhuimbijtay cajpjoty. Chi ajcxy yaj'oyii ujtz xuucpi, tzoy, etz ungüento, chi amayajty je pocxinxii, jadu'n nej anajty cötújcín y'ane'my.

24

Co Jesúus y'ögy chi yjugypijcy

1 Co je semaan y'ixtigii janch tim ticxícp je töxyjäydiç ajcxy ymiiñ ma je o'cipi jut, chi mimiñ ajcxy ujtz xuucpi, etz tzoy huidibí anajty ti yaj'oyiiygixy. Nañ jadu'n miidjadyii töxyjäydiç miin. **2** Chi ajcxy paty je tzaa ti anajty yjigiduegyny ma je o'cipi jut'aguu. **3** Co ajcxy ytiçiy jutjoty, chi ca' ajcxy paty je Huindzin Jesúus ñinïcx. **4** Chi jadu'n yjajty, jiiby anajty ajcxy jutjoty huinmaaygixy, co ñayguëxigi ma ajcxy ymijc metz yëydijc janch adicxp anajty yhuit. **5** Chi ajcxy ooy chigiy, chi ajcxy yhuindactay, chi je metzpi yëydijc yminañ:

—¿Na'amy co m'ixtaaygixy yi jugypi ma yi tiibí y'ögy? ⁶⁻⁷ Ca' je' ya, ti je' yjugypicy. Jäyméjtzciix jadu'n nej mina'ñ jim Galilea, co yminañ:

—Ooy ycopícyty co iich, je jääy huidi tzoon tzajpjoty, nyajciiyegipy pocyjäy ci'am. Yi' ajcxy xyajcruudzpedipyiç, chi njugypigipiyich codugiig xii.

⁸ Chi ajcxy oy jäyméjtzcooty nej anajty Jesús ti ymina'ñ. ⁹ Chi je töxyjäydijc ajcxy yhuimbijttay ma o'cipi jut. Chi ajcxy yajmiidmiiydactay jadu'n nej anajty ti ijxcixy ti midoogixy miid Jesús ydiscípulos ajcxy je nimajmetzpi etz jacjadyii jääy huidi yajpaatp ma je' ajcxy. ¹⁰ Je töxyjäy ajcxy huidi ooy ma Jesús ñaaxtigii, je' je' anajty ajcxy: María Magdalena, Juana, etz María Jacobo ytaj, e cham jacnaagity ymidöxyjäydijc. ¹¹ Chi Jesús ydiscípulos ca' ajcxy tim mijpidacy je töxyjäydijc ajcxy ayuc, hue' ajcxy tijy nigo y'occapxcixy y'ocmiydaaccix, paady ca' ajcxy mibijcy.

¹² Chi Pedro ypidigý ñicxy poyigyi ma anajty Jesús ti ñaaxtigii. Chi Pedro yco'ixiiy ma je o'cipi jut, chi ijxy co ca' jiiby ni ti, jéyi Jesús yhuit abicy y'ooxnäy. Chi Pedro yhuimbijty ma ytiç jihuiy ooy jadu'n nej ti ytuñyii yjadyii.

Ma Emaüs tü'aa

¹³ Huin'it xii metz Jesús ydiscípulos ajcxy ñicxy ma tüg cajp mutzpi hue' anajty yxiij je cajp Emaús, hue' yjiguemyty miid Jerusalén tugi'px estadios (majmetz kilómetro). ¹⁴ Chi amiydaacip anajty ajcxy ñicxy. Nigapxcixy nimiydaaccixy nej Jesús ti yjaty ti y'ayoy. ¹⁵ E jadu'n yjaty ma anajty ycapxcixy ymidaaccixy je nimetzpi, chi Jesús ci'm nimijhua'cy je metzpi, chi miid ñicxy ajcxy yquipxii. ¹⁶ Oy anajty ja'ijxcixy, ca' ajcxy tuñcuend piñ je' anajty. ¹⁷ Chi Jesús y'amidooy je' ajcxy:

—¿Ti miich ajcxy miydacpy ma yam mdüyüögixy? ¿Nej co mdájciixy mmáygixy?

¹⁸ Chi tüg huidi anajty yxiij Cleofas y'adzooy:

—Janch tüg'óciy mayjääy nejhuiydäy je ayo'n ti ytunyii ti yjadyii. ¹⁹ E miich naydüğ jim jättac Jerusalén, e jadu'n tijy ca' mnejhuñ?

¹⁹ Chi Jesús je' ajcxy nimay:

—¿Ti ti ytuñyii ti yjadyii?

Chi je' ajcxy yminañ:

—Jesús Nazaretpi, huidi Dios y'ayucnajtzcapxiyiip, yi' anajty mij jáncipi ma yi ayuc etz huinma'ñ ma Dios yhuinduu, etz cham ma tüg'óciy naax cajp. ²⁰ Chi yi' ajcxy je teedy mijtungmiidpi etz iich ajt ndungmiidpi Jesús yajcidiigii je gobernador co huen yaj'ögyii. Chi ajcxy yajcruudzpejty. ²¹ Hue' iich ajcxy anajty ndzach'ahuijxyp co yi' je' huidi Israeljäy ajcxy cohuånaam ma ymidzip. Jadachambi jada' ymidugiigxi ma jadu'n ti ytunyii ti yjadyii. ²² Cham iich ajcxy ndöxyjäydijc ajcxy ooy xy'adzigihiygixyich. Ti y'oygixy janch ticxiçp ma o'cipi jut. ²³ E com ca' ajcxy paaty je ñaaxniçx, chi ajcxy yhuimbijtni yminaangixy co ti ijxcixy yi ángeles ajcxy, hue' je ángeles ajcxy yminañ co Jesús yjuugyity. ²⁴ Huin'it nijëjity nmigügtijcich ooy ma o'cipi jut, paty ajcxy janch jadu'n nej töxyjäydijc anajty yminaangixy. Ca' je' ajcxy ijxy Jesús.

²⁵ Chi Jesús yminañ:

—¡Miich jääy ajcxy ooy ajcxy m'aajuuñity mjotjuuñity, ca' ajcxy ti mdzojcmibijcixy co ajcxy mjamibigá'ñip huidibi y'ayuc najtzcapxiibi ajcxy ycapxy! ²⁶ ¿Nej ca' anajty ycopícyty co je Cristo ayo'n paadip, e huin'it ytigihuiç tzajpjoty ma yi' y'it oybi?

²⁷ Chi Jesúś yajnimaay ajcxy Dios yt'iy'ajt, chondägy ma Moisés ñecy, etz tūg'ociy jacjadyii necy huidi Dios y'ayucnajtzcapxiyybi yjaay, yajxon ajcxy yajni'ixiyday jadu'n nej yjaybetyity miid je Cristo ycixpi.

²⁸ Chi ajcxy mihuingoñ je mutz cajp ma anajty nícxciixy, je Jesúś jadu'n ñaybidaaci jadu'n nej jihuüy jacjiguem nícxxy. ²⁹ Huin'it ajcxy nimay adzip:

—Hui'm miich miid iich ajcxy, nígi jada chuu'iiy'adich.

Chi Jesúś ytigüy cajpjoty yhui'my miid je' ajcxy. ³⁰ Chi jadu'n yjajty co anajty ti y'ixtaacciixy caaybi, chi Jesúś tūg tzajcaagy conigüy, e yajnajxy Dios cojuyp, huin'it tujc-huäcxy moy ajcxy. ³¹ Huin'it ajcxy ijxcajpy Jesúś. Chi Jesúś mic miciy yaj'ijxtigoy. ³² Chi ajcxy ñayñimaayi:

—¿Nej ca' yjánchezity co iich ajt ooy njihuüyim jotjoty huinmañjoty co anajty ajt jim xymiiñdmiydacim tü'am, etz co ajt xyñajtzcapxiyyim je huidi jaybety ma Dios ñecy?

³³ E tim huin'itiy ajcxy tüberjccixy, chi ajcxy nícxciixni jim Jerusalén. Ni'amugi' ajcxy paty je majctügpi Jesúś ydiscípulos ajcxy e jacjadyii jääy ajcxy.

³⁴ Chi ajcxy minaangixy:

—Janch yi' co ti yjugypicy je Huindzin Jesúś, com ti oy ñayguëxiyyi ma Simón.

³⁵ Chi Cleofas nimiydacy jadu'n nej tū'ay anajty ajcxy ti ñaybáatigixy miid Jesúś, etz jadu'n nej ajcxy Jesúś ijxcajpy co tzajcaagy ti tujc-huäcxy.

Jesúś ñayguëxiici ma je' ydiscípulos ajcxy

³⁶ Jiiby anajty ajcxy tzachnimiydaacciixy co Jesúś oy ñayguëxiyyii ma je' ajcxy. Chi ytinay'ahuiyy cujc'amy ma je' ajcxy, chi yminañ:

—Jotcug'i' miich ajcxy.

³⁷ Chi je' ajcxy ooy ñay'adzigiyyi ooy huinmaaygixy, hue' ajcxy tijy ijx-mañiiyb. ³⁸ Chi Jesúś nimay je' ajcxy:

—Na'amy co mjot mhuinmañ ti ytigoya daaygixy? ¿Nej co m'aa' ájtigixy mjot'ájtigixy piñ iich? ³⁹ Ijxcix miich ajcxy iich ngi' iich ndecy, iich jëni iich. Nidongich etz ijxcich ajcxy. Tüg espíritu ca' miidity chüch ni ypajc, jadu'n nej m'ijxcixy iich nmiidity.

⁴⁰ Co Jesúś jadu'n yminañ, chi ajcxy yaj'ijxy yci' ytecy. ⁴¹ Per ca'ní ajcxy miibjycy miid co anajty ajcxy chachjotcúcity, chi Jesúś ajcxy nimayaayi:

—Miid ajcxy ti ii mgayip?

⁴² Chi ajcxy moy Jesúś acxtzäy, etz tūg jiidy serpág. ⁴³ Chi cöbijcy, chi ycaay y'uucy jim ma je' ajcxy yhuinduu. ⁴⁴ Huin'it Jesúś yminañ:

—Huidi m'ijxyp cham je' je' huidi nyajnimay jayhuin, co iich miich ajcxy anajty miid'ijtcixy, co copicy nguyundundähuiibich jadu'n nej yjaybetyity ma je Moisés ñecy je jécyip, etz jacjadyii Dios y'ayucnajtzcapxiyybi ñecy, etz yi salmo necy.

⁴⁵ Huin'it je' ajcxy yjot yhuinmañ ymiiñ ymejch, jaydëbi huinjihuüygiixipy huidi jaybetyip. ⁴⁶ Chi Jesúś yjacminañ:

—Jadu'n jaybety y'ity ma Dios ñecy co copicy co je Cristo paadip ayo'n e yjugypigipy codugüig xii, maabi anajty y'ögy. ⁴⁷ Huen ajcxy yajcapx-huäcxy Dios yt'iy'ajt huindu'my naaxhuiñ, chondägip Jerusalén, co ooy ycopicity huen jääy ajcxy jothuimbijtcix jaydëbi ajcxy paadip pocyhuin-meecxin. ⁴⁸ Miich ajcxy nidiy'ajt'adipy tūg'ociy jadu'n nej cham ti m'ijxcixy ti mnejhuiyyigixy. ⁴⁹ Jadachambi nguekipyich ma miich ajcxy je huidi

nDeedyich ti xyaj'ahuaniiygixy. Hui'mgix ya Jerusalén ixti cooni ajcxy xyñiidigihuiп xycödigihuiп je Dios yjihui'ñ ymic'ajt huidi tzonam tzajpjoty.

Jesús ypa'ttigiiyñ tzajpjoty

⁵⁰ Huin'it xii Jesús miid tzoñ je' ydiscípulos ajcxy, chi ajcxy ycajppidzimy, ñicxy ajcxy mihuingon je Betania. Chi Jesús xajhuäcxy yci' mibijctzoy Dios miid je ymigügtjc ajcxy ycixpi. ⁵¹ Chi jadu'n yjajty ma anajty Dios mibijctzoy miid yi' ajcxy ycixpi, chi abicy yajhui'mni je' ajcxy e je' ypättigiiyñi jiiby tzajpjoty. ⁵² Chi yi' ajcxy jim yjac-huäcxijpy Dios ojadajtcixy. Chi ajcxy yhuimbijtaayñi jim Jerusalén janch jetcujc. ⁵³ Chi ajcxy jabom jabom anajty ñicxcixy ma Dios ytijc chajpcapxycapxcixy, ojadajtcixy jäymejtzcixy yi Dios, Janch jadu'n jada. Amén.

SAN JUAN

Jaayhui' my Jadu'n Nej Jesucristo Ytun Yjajt̄

Dios y'ung huidibi y'oy ya naaxhuiñ yejci Dios y'ayuc tiy'ajt̄

¹ Co naaxhuiñyb̄i oga'n chondacy jiiyim anajty Dios y'ung, e yi' yajnejhuijyäjäjäy ajcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt̄. Dios y'ung tú'c̄iy anajty yajpaady ma Dios. ² Je' tim oga'n'aty anajty yajpatp ma Dios. ³ Tüg'óciy huidijaty yaj'ijxp yajpatp ya naaxhuiñ, yi' yaj'oyiyday yajcojta. Tüg'óciy huidijaty Dios yajcojy, tú'c̄iy ytūñ miid y'ung. ⁴ Dios y'ung yi' jugy'ajtyectaayb̄ ma tüg'óciy naaxhuiñjäjäy. Miid co jugy'ajtyejctäy ma tüg'óciy naaxhuiñjäjäy, je' je' tiy'ajt̄ co Dios y'ung ymiid Dios ymic'ajt̄. Jadu'n nipaady nej tüg jiiñ huidib̄i jääy codiicxp. ⁵ Ya naaxhuiñ yajpaady anii. Yi anii jadu'n yi' nej coodzpi. Yi Dios y'ung ti mimiñ ya naaxhuiñ Dios y'ayuc ytiy'ajt̄. Jadu'n Dios y'ayuc ytiy'ajt̄ ma jääy yjot yhuinmañ nej tüg jiiñ ytiicxy agoodztuuyb̄. Yi anii ca' ñaygodigiyii miid Dios ytiy'ajt̄.

⁶ Ma'xung'ajt̄ tüg yeydijc huidib̄i Dios anajty ti yajnib̄icy. Hue' anajty yxií Juan. ⁷ Yi' oga'n tiy'ajt̄ yejc co Dios ymic'ajt̄ etz ytiy'ajt̄ yajpaady ma Dios y'ung, jigix tüg'óciy je jääy ajcxy camibijctähuijpy je Dios y'ung. Dios y'ung jadu'n nipaady nej tüg jiiñ huidib̄i codiicxp ma jääy ytüyöy. ⁸ Je Juan ca' je' anajty yjéjity je Cristo, je huidib̄i capxhuäcxp Dios y'ayuc ytiy'ajt̄. Hue' janchtiy je Juan ñidiy'ajt̄ ajt̄ je Cristo. ⁹ Je Dios y'ung hue' je' ma'xung'ajty ya naaxhuiñ. Je' je' anajty je Dios ymic'ajt̄ etz ytiy'ajt̄ ymiid, je janchypi, ma jëb tüg'óciy jääy ya naaxhuiñ patcixy Dios ytiy'ajt̄.

¹⁰ Je Dios y'ung ya anajty yhuiddity naaxhuiñyíxy. E jada naaxhuiñ yi' yaj'oyiyday. E may je naaxhuiñjäjäy ca' ajcxy ijjxcapjy. ¹¹ Je ymigügtijc, je judiojääy, je' ajcxy nimiini, e may ajcxy je ymigügtijc ca' ajcxy ycöbijci. ¹² Tüg'óciy je jääy ajcxy pinjaty mijpidac yi' yxií yi' ymic'ajt̄, yi' ajcxy yajmoy Dios ymic'ajt̄, e jadu'n nipayt̄ nejjihuuy ajcxy Dios y'ung'adyii. ¹³ Canan hue' je' co naydijiyb̄ Dios y'ung co ti yma'xung'aty jadu'n nej jääy ajcxy y'ocma'xung'aty. Nañ ni ca' yjadu'nity nej jääy tijy, nej jääy ijip'ixy, ni canan jääy jadu'n ti huinmay. Hue' janchtiy Dios jadu'n ti huinmay.

¹⁴ Je Dios y'ung ya naaxhuiñ je' yma'xung'ajty miid ñinícx etz chinay miid naaxhuiñjäjäy. E iich ajcxy n'ijxich yi' y'oy'ajt̄ etz ymic'ajt̄, jadu'n nej Dios Teedy y'ung tügpajc oy'ajt̄ etz mic'ajt̄ miidit̄. ¹⁵ Juan ñidiy'ajt̄ ajt̄ je Dios y'ung, e chi capxypidzimy, e jadu'n yminañ:

—Jada je' je jääy huidib̄i iich jadu'n nimiyydaacich ma miich ajcxy. Je huidib̄i miimb jac'axam ma iich, jac mic'ajt̄ miid yi' ca'ydi iich, com jacjayijp yi' jugy'ajt̄ paty ca'ydi iich.

¹⁶ Je Dios y'ung oy xychojcim xyjihuijyim mijcajee, paady je' tuuñ may'ajt̄ oy'ajt̄ mijcajee miid iich ajt̄ yciixpi. ¹⁷ Com Dios y'ané'min ycotüjcin micpi hue' Dios yajniguejx je Moisés. Co Dios quejxy Jesucristo ya naaxhuiñ, chi may'ajt̄ oy'ajt̄ tuuñ miid je jääy ajcxy yciixpi, e nañ je' ytiy'ajt̄ yajniguejx je Jesucristo. ¹⁸ Je Dios ni caminaabi piñ ca'ixyñi, je y'ung tügpajc yajpatp ma Dios Teedy ity. Je Dios y'ung ti xyajnejhuijyim nej Dios yajpaady.

Juan el Bautista je' tiy'ajt̄ yejc co Jesús je' anajty Dios y'ung

19 Jadaabi je' je tiy'ajt huidibi Juan yejc, co judío jay ajcxy quejxy nijéjity teedytič etz tzajptič tungmičdipi. Jim ajcxy chooñ Jerusalén nicxy ma anajty Juan yajpaady, chi ajcxy y'amidooy:

—¿Mbiñ miich? ¿Nej miich je' je Cristo huidibi Dios yquexamy?

20 Je' ñigapx je tiy'ajt, ca' ñaygoyützi, chi yminañ:

—Ca' iich njéjity je Cristo.

21 Chi ajcxy jac'amidooy:

—¿E piñ miich mnaydijyii? Pen ca' mjéjity je Cristo. ¿Nej miich je' je Elías?

Chi Juan y'adzooy:

—Ca' je' n'iichity.

Chi ajcxy jac'amidooy:

—¿Nej muich je' je Dios y'ayuccapxhuäcxpi, je huidibi ñigapxy ma Dios ñecy co yminañ ya naaxhuiñ?

Chi Juan y'adzooy:

—Ca'.

22 Chi y'amidooy ajcxy jadüg'oc:

—¿Mbiñ miich? Jigix iich ajcxy tiy'ajt nyajnícxibich ma yi tibí iich ajcxy xyquexyich. ¿Ti miich nayxiigoyáxyii?

23 Chi Juan yminañ:

—Iich je' je jay huidibi Dios y'ayuccapxhuäcxip ma tūg mijtigiduum, tim jadu'n nej jiiby jaybety ymiiñ ma Isaías ñecy, nañ tim jadu'n iich nminañiñ co copicy nayñi'ixiyigix ma yi mjot yi mhuinmañ, jëbi naybáatigixy miid mHuindzin Dios. Jadu'n nej jay ixyipy tü'aaj yaj'oyiy co tūg huindzin ymiinañ.

24 Je teedytič etz tzajptič tungmičdipi huidibi oy migapxy Juan, hue' anajty ajcxy fariseojay ti yquexyii. **25** Chi ajcxy jactim'amidooy Juan:

—¿Ti miich co mjäyyajniibety? Peni ca' miich mjéjity je Cristo, ni mgajéjity je Elías, ni mgajéjity huidibi Dios y'ayuc najtzcapxiyiip.

26-27 Chi Juan y'adzooy:

—Iich hue' jay nyajniibetyich miid nii. Ya naaxhuiñ ji tūg jay huidibi miich ajcxy ca' m'ixy'adyii. Je' huidibi jac'axam mimbi ca' iich, je huidibi ca' mihuaadity nicxy yi' xytumbi'adyiijich, nicxyich ycighuin nguejich.

28 Jadu'n ytuni yajati jim Betábara, jim'amy ahuin ma Jordán mij nii, jim anajty Juan jay yajniibety. Juan tiy'ajt yejc co Jesús je' anajty yjugy'ajt yegam miid iich ayt nbocy ycixpi.

Jesús nayajhuindzigihuaanip ma Dios miid jay ajcxy ypcocy ycixpi

29 Chi je com jabom co ijixy Jesús anajty ñimiñyii, chi Juan nimay je jay ajcxy:

—Cha je' ymiñ je Dios yjäy huidibi Dios nayyajhuindzigihuaanip miid naax-huiñjäy ajcxy ypcocy ycixpi. Tim jadu'n nej judíojäy ajcxy Dios huindzigiy miid ypcocy ycixpi. **30** Jada je' huidibi iich nnigapxpich co jac'axam ymiinañ ma iich tūg yéydič huidibi nígi Dios ymic'ajt y'oy'ajt miiditý ca'ydi iich. Com jiuyim anajty yi' yjugy'aty co oga'n naaxhuiñyib chondacy. **31** Oy iich anajty ca' yi' n'ixy'adyiijich huingixy jiipciyx, nyajniibejtich jay, jigix yi' judíojäy nejhuñhiip ajcxy co ji yajpaady je Cristo je huidibi Dios ymic'ajt miid.

32 Chi Juan nigodiy'ajt'ajty je Cristo co yminañ:

—Iich ti n'ixyich yi' Espíritu Santo jiiby chooñ tzajpjoty, jadu'n yquexiyy nej tūg muuxy, e chi y'ixtacy ma Jesucristo. **33** Tiydudägy ca' iich anajty n'ixy'adyiijich. Je Dios huidibi xyquejxich jay yajniibejtpi, je' iich anajty jadu'n ti xyñimäyich co je jay ma anajty n'ixyich je Espíritu Santo

ñigidägyii anajty etz yhui'my ma je'. Je' je' jadu'n anajty huidibi y'adigihuiipy yjottigihuiipy Dios yjhui'ñ ymic'ajt ma je jää ajcxy. ³⁴ Cham nnigapxpetiyich co iich ti n'ixyich je jää, e nyejcpuyich tiy'ajt co je' je' je Dios y'ung.

Jesús yhuin'ijx nijéjity jää huidibi anajty ydiscípulo'andaanipy

³⁵ Chi je com jabom jopy jim anajty Juan yajpaady miid metz jää huidibi ixpijcp ma yi'. ³⁶ Chi anajty ajcxy tzachhuindicxy Jesús co anajty jim ñaxy, chi Juan nimay je metzpi jää:

—Oc'ijxcix ocnejhuiiygix, cha je jää huidibi Dios nayyajhuindzígihuaanip miid naaxhuiñyäy ypcocy yciixpi.

³⁷ Eje metzpi jää huidibi anajty ajcxy ixpijcp ma Juan, co jadu'n ajcxy midoy nej Juan yminañ, chi ajcxy Jesús padzooñ. ³⁸ Chi Jesús y'ijxhuimbijty, chi ijxy co anajty ajcxy ypanicxyii, chi jada' nimay ajcxy:

—¿Ti ajcxy m'ixtaayb?

Chi ajcxy y'adzooy:

—Huindzin, ¿ma tiyi ti mja'ttägy?

³⁹ Chi Jesús y'adzooy:

—Miingix, jigix ajcxy m'ixipy ma ti nja'ttägyich.

Chi jada' ajcxy panicxy, e chi ajcxy ijxy ma anajty ti yja'ttägy. Je huin'it xiimbi chi jim je' miid yhui'miy, com mijminacyxi anajty co ajcxy jim ymejch.

⁴⁰ Andrés, je Simón Pedro ymiguëx, je' anajty tüg tzoonip huidibi nimetz ajcxy midou jadu'n nej Juan yminañ, etz je' anajty ajcxy ti padzooñ Jesús.

⁴¹ Chi jada' Andrés oy ixtäy y'uuch Simón tim jayijp, chi nimay:

—Ti iich ajcxy nbaady je Mesías —jadu'n je ayuc Mesías yhuimbizima'ñ Cristo.

⁴² Chi Andrés miidnicxy Simón ma Jesús, e chi Jesús huindicxpejty, nimay:

—Miich je' Simón, Jonás miich xy'ung'ajtp. Miich je' mxii'adiiyb Cefas —huidibi ayuc'amay huimbizimb tzaa.

Jesús je'yhuin'ijx Felipe etz Natanael

⁴³ Chi com jabom Jesús chooñ ñicxy jim Galilea, chi minaybaati Felipe, chi jadu'n nimay:

—Pajamgich.

⁴⁴ Felipe jim anajty ycogajpity Betsaida, nañ je' je' je cajp ma anajty ajcxy ycogajpity Andrés etz Pedro. ⁴⁵ Chi Felipe minaybaati je jää huidibixii Natanael, chi jadu'n nimay:

—Ti iich ajcxy je' nbaadyich je jää huidibi yajnigapxp yajnimiydACP ma Moisés ñecy, etz yi Dios y'ayucnajtzcapxiybi ñecy. Yi' je' je Jesús, José y'ung huidibi cogajpip jim Nazaret.

⁴⁶ Chi Natanael y'adzohuimbijty:

—¿Nej jim Nazaret ti choñ tüg oyjäy? Com ac jadu'n jää yminañ co ac jibicjäydiç jim tzinaayb.

Chi Felipe yminañ:

—Jam ci'm octim'ix.

⁴⁷ Co Jesús ijxy co Natanael ñimiñyii, chi jadu'n yminañ:

—Cha tüg judíojay huidibi ca' piñ huin'ipi.

⁴⁸ Chi Natanael yminañ:

—¿Nej miich ti xy'ijxcapyich piñ jää iich?

Chi Jesús nimay Natanael:

—Ca'ni anajty Felipe xyñimaayñi: “Jam ijxim je Jesús” co anajty miich jiiby'emy ma je higueri quipypa't, huin'it iich miich ti n'ijxcapy.

49 Chi Natanael y'adzooy:

—Huindzin, miich je' Dios y'ung. Miich je' Rey'adam ma je judíojäy ajcxy.

50 Chi Jesús y'adzooy:

—Miid co ti nnimäy co jiiby'emy anajty miich ma je higueri quipypa't co iich miich ti n'ijxcapy. {E ti mdimjanimibicy? Jactimmijhuinmañ etz jactimmij'oy'ajt m'ixamyb mbadamyb.

51 Chi Jesús jadu'n ymīnañ:

—Janch tim tiy iich miich ajcxy yam jadu'n nimäy co m'ixipy ajcxy yi tzajp y'ahuäch etz Dios y'angeles ajcxy chooñ tzajpjoty xyñigidägyich, e ypa'ttigiygixy jadüg'oc tzajpjoty. Choongixy yja'tcixy ma iich je jay huidibi tzoon tzajpjoty.

2

Jesús y'oy ma anajty jay nixiduñ tüg pijcin jim Caná

1 Midugiigxiibi anajty maabi ajcxy Jesús minaymigápxigixy, ma je cajp huidibi yxi Caná ma je Galilea naaxjot jim anajty huinxidungixy tüg jay huidibi anajty ti yipicy. E jim anajty nañ jadu'n Jesús ytaj. **2** Chi Jesús miid je' ydiscípulos ajcxy yajhuooy jim ma je xi anajty ytuñii yjadyii. **3** Ti anajty vino yci jxtaañ, huin'it Jesús ytaj ñimayñ:

—Ca'p ajcxy miidni vino.

4 Chi Jesús y'adzooy ytaj nimay:

—Ca' ti jottmay nmidiidyich miid miich töxyä. Iich nhori ca'ni paady mina jay ajcxy nyajnejhuibich piñ iich.

5 Chi je ytaj nimay je tumbidijc ajcxy:

—Mdungixipy nej anajty ajcxy Jesús xyñimaaygixy.

6 Jim anajty tudujc tzaadu'tz ma anajty niñ y'ity. Je niñ anajty ajcxy yajtumyb co anajty ajcxy ycibujcixy jadu'n nej yopocy ixpujicixy, jadu'n anajty ajcxy judíojäy costumbre miidity. Tügpi tzaadu'tz ymild anajty yjot metz majt tugig majt niñ. **7** Chi Jesús nimay je tumbidijc ajcxy:

—Yaj'ujtzcix yi tzaadu'tz miid niñ.

E chi ajcxy yaj'ujtztab mabaat y'a'ujtznaxy je tzaadu'tz. **8** Chi Jesús ymīnañ:

—Yajpidzimgix cham yi niñ, e yajniexcix jilby ma huidibi ane'mb ma yi caydac uuctac.

Chi ajcxy yajniexcix je niñ. **9** Co jada' je ane'mbi jihuiymajch je niñ ti anajty yvinocojo, chi mijhuoy je yeydijc huidibi anajty ti yipicy. Je ane'mbi ca' anajty nejhuüy ma anajty je vino ti choñ. Jeyi anajty je ytumbidijc ñejhuiyb co niñ anajty ajcxy yajpidzimgixy ma je tzaadu'tz. **10** Chi je ane'mbi nimay je huidibi anajty ti yipicy:

—Tüg'öcyi jay ajcxy huidibi xiidumb, hue' ajcxy yajtumyb jayijp je vino oybi. E co jay ajcxy ooy yxondaacni, chi oyñihuibidi vino niñ jacyajtungixy. Miich janchti, ti m'amay'aty yi vinonii oybi ixti chamni myajtuñ.

11 Je' je' oga'nibi mijhuinmañ huidibi Jesús ytuun jim Caná ma Galilea naaxjot. Chi yajniguëxiy je ymic'ajt etz y'oyjäy'ajt. E je huidibi anajty ajcxy yaj'ixpijcpy, chi ajcxy ooy mibijcy mijpidacy je Jesús.

12 Co jadu'n tüg'öcyi ytni yajati, chi Jesús y'ädacy jim ma je cajp huidibi yxi Capernaum miid ytaj etz y'uch ajcxy, etz huidibi anajty yaj'ixpijcpy. Jim ajcxy yhuäcxijpy tüg xi meijt xii.

Jesús yajpidzim ajuuybi adoocpi ma Dios ytiç

¹³ Tim huingon anajty je pascua xii huidibi judío ajcxy ytumy jim Jerusalén, paady Jesús ñicxy jim. ¹⁴ Jim ma Dios ytijc Jesús paty je' huidibi anajty ajcxy ajuuybi adoocpi, jadu'n nej ma ymiñ huaj, borregi, etz muuxy (huidibi jáy ajcxy Dios yajhuindzigiib). Nañ jim meeñyhuingogombidjc anajty ajcxy y'iñaagixy ma ymesa. ¹⁵ Chi Jesús yaj'oyii tug cochac huojp. E chi ixhuo-jppidzimday je ajuuybi adoocpi ajcxy ma Dios ytijc ñihuaj etz ñiborrego. Chi yi meeñyhuingogombidjc ymeeñ cöxitnajxtayi, e chi ymesa tijhuimbijttaayi.

¹⁶ Chi nimay je muuxytoocpidjc ajcxy:

—Yajpidzimgix jada muuxy ya. Ca' iich nDeedy ytijc yhuaani ajcxy ajuydac adoocat.

¹⁷ Je' ajcxy huidibi anajty Jesús yaj'ixpijcpy chi ajihiygooti ajcxy je ayuc, jadu'n nej jaybety ymiñ ma Dios ñecy: "Ooy ndzocy njihuïyich Dios ytijc, paady ooy nnijottigoyich Dios ytijc."

¹⁸ Chi je judío ixpicytjc ajcxy y'amidooy Jesús:

—¿Ti mijhuinma'ñ miich xy'ocaya'ixambich ajcxy nej tug ijxpejt, pen janch miidity cötujcin co m'ixhuo-jppidzimday yi ajuuybi adoocpi ajcxy?

¹⁹ Chi Jesús y'adzooy:

—Yajhuindigooygix jada Dios ytijc, e codugiig xii iich yi' jadüg'oc nyajpidgipy.

²⁰ Chi jada' je judío ixpicytjc ajcxy y'adzooy:

—Huixchiguipx tudujc jimiyt yhuäcxijpy co jáy cojy jada Dios ytijc. ¿E miich tiyy myajpidgamy codugiigxiji?

²¹ Per ca' je' anajty nigapxy je Dios ytijc. Hue' je' anajty ci'm ñayñigapxyii co anajty y'öga'ñ, etz co yjugypigipy jadüg'oc codugiig xii. ²² Chi jada' co Jesús yjugypijcy codugiig xii maabi anajty y'ögy, je huidibi anajty ajcxy ti yaj'ixpicy, ajihiygooti ajcxy huidibi Jesús anajty ti yajnimäyiigixy. Chi jada' ajcxy mibijcy ooy jadu'n nej anajty ycojaayity ma Dios ylibro, etz com nañ jadu'n anajty Jesús ti ymina'ñ.

Jesús ñejhuiiy nej jáy ajcxy yjot yhuinma'ñ miidity

²³ Co anajty Jesús yjimity Jerusalén pascua xiijoty, mayjäy ooy ymibijci co ajcxy ijxy je mijhuinma'ñ huidibi anajty ytumy. ²⁴ Jesús ca' anajty yjaty ñaygiyegyii ma je mayjäy ajcxy (hue' anajty ajcxy chachyarey/adamy). ²⁵ Com Jesús ñejhuiydaayb anajty nej jáy ajcxy nidüg nidüg yjot yhuinma'ñ miidity ca' tzocypin yajnimähuiyb ti anajty ajcxy ytunamy, com ñejhuiydaayb nej jáy ajcxy yjot yhuinma'ñ miidity.

3

Nicodemo oy ytiy'ajtpicy ma Jesús

¹ Jim anajty tug yëydijc, fariseojäy y'ixpijcin anajty yajtuunipy. Hue' anajty yxi Nicodemo. Je' anajty ñigohuajc'ajtyp ma je judiojäy ajcxy ymiñ. ² Chi jada' Nicodemo ymiñ coodz ma Jesús anajty y'ity, chi nimay:

—Huindzin, nejhuiyb iich ajcxy co miich tug huindzin huidibi tzomb ma Dios. Com ca' ni pin jaty nej tunipy je mijhuinma'ñ huidibi miich mdumyib, pen ca' Dios ymic'ajt miidity.

³ Chi Jesús y'adzooy:

—Janch janch iich miich yam jadu'n nimäy, co ca' ni pin ixipy Dios y'it, pen ca' jadüg'oc yma'xung'ajtigach.

⁴ Chi Nicodemo yajtiy:

—Per, ¿nej tūg jāy tiibī ymij'anäcciiyñi y'ocnima'xung'ajttigájtzpity jadüg'oc?
¿Nej jēbi jadüg'oc ytigiy ma ytaj y'aa yjot, e chi yma'xung'adity jadüg'oc?

5 Chi Jesús y'adzooy:

—Janch janch iich miich yam jadu'n nnimäy pen ca' jāy yjothuimbity etz ñiibety, pen ca' Dios yjhui'ñ ymic'ajt y'adigiyii yjottigiyii, ca' jēbi ytigiy ma Dios chinäy. **6** Je jāy huidibi ajcxy ma'xung'ajtp ma töxyjäy, ymiid ajcxy ñiinix yjugy'ajtin. Je jāy ajcxy huidibi Dios yjhui'ñ ymic'ajt adigiyipy jottigiyipy ymiid ajcxy Dios yjugy'ajtin. **7** Ca' nej mnayjhuihiyb co ti nnimäy co copicy mma'xung'adipy huinjemy, co Dios yjhui'ñ ymic'ajt xy'adigihuipy xyjottigihuipy. **8** Com je poj miniiiyb hueñytimyma'amyity, e nmidoohuim co y'a'iich, e ca' nnejhuiyiim ma choñ e ma ñicxy. Jadu'n nej je poj ypojy e nganejhuiyiim ma choñ, nañ tim jadu'n yjaty miid je Espíritu Santo, ca' nejhuiyiim nej yjaty co adigiy jottigiy jāy.

9 Chi Nicodemo yajtihuimbijty:

—¿Nej tiji co yjadu'nty? Ca' nhuinjihuïyich.

10 Chi Jesús y'adzooy:

—Miich huindzin'ajtp ma yi judiojäy, ¿ti co ca' mhuinjihuïy jadayaabi ty'ajt? **11** Janch janch iich miich yam jadu'n nnimäy co iich etz nDeedich ngapxyp yi huidibi nejhuiygixypich, e nyejcpypich ajcxy tiy'ajt yi huidijaty iich ti n'ljxcixyich. Miich ajcxy judío ixpicityc ca' ajcxy mgöbiccixy iich ajcxy ndiy'ajt. **12** Pen ca' miich ajcxy mibijccixy jada tiy'ajt huidibi njanimiydacypich huidibi yajpatp ya naaxhuiñ, ca' ajcxy mmibigipy co njanimiydägibich yi tiy'ajt huidibi tzajpjoty yajpatp.

13 Ca' ni piñ ti y'oy tzajpjoty, iich je jāy tūgpajc huidibi ti ndzoñich tzajpjoty, ti ngidägyich ya naaxhuiñ. **14** Jadu'n nej Moisés yaj'oyiy je pujx tza'ñ, e chi yajcruudzpety jim mijtigiduum jigix chögipy je jāy ajcxy ma je ahua'n iyuyc chüchyi. Nañ tim jadu'n jāy ajcxy xyajcruudzpeda'ñich. **15** E tūg'óciy jāy ajcxy piñjaty xymijpidaacpich, ca' yi' jugy'ajtin yciixy ytigooy ni mina.

Dios ooy mijcajee tzoc yjhuiyi naaxhuiñjäy

16 Ooy mijcajee Dios tzoc yjhuiyi naaxhuiñjäy co yecy y'ung tūgpajcipi miid jāy ajcxy ypcocy yciixpi. Paady piñjaty mibijcp mijpidacp yi' y'ung, ca' yjugy'ajtin yciixipy ytigoyipy tücci'yi. Hue' janchtiy y'alma ypaadipy tūg jugy'ajtin huidibi ca' ni mina yciixipy ytigoyipy. **17** Dios ca' quejxy y'ung ya naaxhuiñ co tzaachytunipy yi naaxhuiñjäy ajcxy miid ypcocy yciixpi. Paady yung quejxy co yajpocynihuáatczicxipy.

18 Je jāy ajcxy piñjaty mibijcp mijpidacp Dios y'ung, ca' ajcxy Dios chaachytunipy miid ypcocy yciixpi. Je jāy ajcxy piñjaty ca' mibicy ca' mijpidägy Dios y'ung, pocycähuipy ajcxy ma Dios, co ca' mijpidaci ajcxy Dios y'ung tūgpajcipi.

19 Paady yciixpi Dios tzaachytuna'ñ mayjäy miid ypcocy yciixpi, com co Dios quejxy y'ung miid ytiy'ajt ya naaxhuiñ, e ca' ajcxy mibijcy Dios y'ung, jadu'n je' anajty nej tūg jiin huidi codiixcip jāy ajcxy ma chinaayin yjugy'ajtin. Per ca'p ajcxy je naaxhuiñjäy mijpidacy je jiin, jadu'n nej jihuïy ajcxy anajty yjacjotcujcity co chinaaygixy agoodztuuyb, com je' co niñi tzachnijot'ajtcixy jibic-huinma'ñ. **20** Com je jāy ajcxy huidibi jibic-huinma'ñ tzach nijot'ajtcixp, ca' ajcxy tzojci Dios ytiy'ajt, jadu'n nej jihuïy ca' chinähuaangixy ma jiin ytiicxin. Ca' ajcxy y'amidoo'idani Dios y'ayuc, ca'ydi ñiguëxigý je jibicpi huidibi ajcxy ytumyb. **21** Je jāy ajcxy huidibi cuydumb Dios ytiy'ajt, je' ajcxy ñiminiipy Dios y'ung ytiy'ajt, jadu'n nej jihuïy jiin nimiingixy ma ytiicxy, huen

jatyimy niguëxiy co oy ytungixy etz co Dios ytiy'ajt ajcxy miidity ma yjot yhuinmañ.

Juan (el Bautista) tiy'ajt yejc ma jää ajcxy miid Jesús ycixpi

²² Co jadu'n ytuni yajtí, chi Jesús fíicxy jím Judea naaxjot miid ydiscípulos ajcxy. Chi ajcxy jím yhuäcxijpy. Jím ajcxy jää yajniibetjy. ²³ Nañ jadu'n Juan anajty yjääyajniibetjy jím Enón, com jím anajty ooy comnií, e jím anajty jää ymingixy etz nibejtixy. ²⁴ Hue' jada jadu'n ytuni yajtí ca'ni anajty je Juan pidaaccixy pujxtigoty.

²⁵ Ca' ajcxy ñay'ayuc-huinjhuiyi niijéjity huídibi anajty Juan yaj'ixpijcp etz tūg jää nej jébi huaad ypcy ñayyajniihuädziiyb ajcxy. ²⁶ Chi jada' ajcxy Juan nidzooñ, oy ajcxy paty, e chi ajcxy nimay:

—Huindzin, je jää huídibi anajty miich jím miid jím'amy Jordán mijniinaxy, je huídibi miich anajty mnidiy'ajt'ajtpy co je' je' je Cristo, nañ ooy chachjääyajniibetjy. E janch mayjää y'ocnimujcin.

²⁷ Chi Juan y'adzooy:

—Ca' ni piñ ni ti mic'ajt miidity, pen ca' Dios ni ti mic'ajt ymöyii. ²⁸ Miich ajcxy mnejhuiyb co nminaañich co iich ca' njéjity je Cristo. Hue' janchtiy Dios xyquejxich jayijp co nnidiy'ajt'adipyich je Cristo. ²⁹ Co jää ypcy je yéydiyc je' je' miid'idak je töxyijc. E je töxycapxpi huídibi ti yaj'oyií je pijcin, ca' je' miid'idañ je töxyjää, jéyi co yjotcugiy co yöcmidoohui je töxyjää ñäy co yjädy ma je' ytíjc co ypigaani. Cristo jadu'n je' nipaady nej tūg töxyjää ñäy, e je töxyjää jadu'n je' nipaady nej Dios yjää. Je Cristo ymiid'idaanipy Dios yjää. Jadu'n iich nipaady nej tūg töxycapxpi, ti Dios yjää nyajni'ixiyyich jigix mijpidáaccixipy je Cristo. Jotcujcich cham co je Cristo ti ymiñ, e níicxy yi jää ajcxy ma yi'. ³⁰ Ooy ytimycopicyity co Jesús ymij'ajt paatnipy, e iich ndung ycijxnipy ymayñipy.

Dios y'ung tzoon jiiby ma Dios

³¹ Chi Juan yjacmínañ:

—Je Cristo huídibi jiiby tzoon ma Dios jacmij ixpijcin miidity ca'ydi naaxhuiñjää ajcxy. Je jää ajcxy huídibi ya naaxhuiñ ijtp, yminaaxhuiñjää ti yaj'ixpijciçixy, e je' ajcxy ñidiy'ajt'ajtpy je naaxhuiñjää y'ixpijcin. Je Cristo tzoon jiiby tzajpjoty, jacmijcajee yi' ma y'ayuc ytiy'ajt ca'dyi piñ. ³² Je Cristo ñigapxyp huídibi ti ixý e ti midooy, e yi'yayuc ytiy'ajt ca'jää ajcxy cöbigaangixy. ³³ Je jää ajcxy huídibi cöbijcp Dios y'ung y'ayuc ytiy'ajt, je' ajcxy ñigapxpejtyp co Dios ytiy'ajt janch yi'. ³⁴ Je Jesús huídibi Dios yquejx, ca'pxy Dios ytiy'ajt ñigapxpejti, com Dios ti möy yi' y'ung yi' yjihuiñ ymic'ajt mijcajee. ³⁵ Dios Teedy chojcp yjihuiyb y'ung, e tūg'óciy ymic'ajt ytiy'ajt yi'ti yajmigo'ixiyydäy. ³⁶ Je jää ajcxy piñjaty miibijcp Dios y'ung, ymiid'ajtpy ajcxy y'alma je jugy'ajtin huídibi ca' yciixy ytigooy. Je jää ajcxy piñjaty ca' capxymidooy Dios y'ung, ca' ajcxy y'alma miid'adipy je jugy'ajtin huídibi ca' yciixy ytigooy. Je'yí ypaadipy ajcxy Dios chip y'ejcin.

4

Jesús ñaybaati miid tūg töxyjää jím Samaria

¹ Chi je Huindzin Jesús ayuc midoy jadu'n nej anajty je fariseojäy ajcxy ycapxcixy ymiydaaccixy co je Jesús jacmayjää anajty yaj'ixpicy etz yajniibetjy ca'ydi Juan. ² Oy Jesús ca' anajty jää yajniibetjy ci'm. Hue' janchtiy je'

ydiscípulos anajty ajcxy jay yajniibejtp. ³ E co Jesús jada nejhuiy, chi jím Judea choni, yhuimbijti jím Galilea.

⁴ Co yhuimbijty, hue' anajty yjatytimyñaxihua'ñ jím Samaria. ⁵ Chi jada' yja'ty huingon ma je mij cajp huidi xiijp Samaria, jím ma anajty tūg pi'ccajp huidi xiijp Sicar, mihuingon je naax huidib Jacob anajty ti möy y'ung José. ⁶ Jim anajty Jesús yajpaady ma je Jacob nüigondac. Com ti anajty Jesús y'anucxiiyñi miid je tuyöyi, chi y'ijxtacy jím ma je nüigondac anajty. Hue' anajty xii jim cugihuaanip. ⁷ Chi jím yja'ty nüigombi tūg töxyjäy. Chi Jesús yminañ:

—Iich yajni'uucc. ⁸ Com je' ydiscípulos ajcxy huidibi anajty Jesús yjaymiid'ajtip, ti anajty nücxciy cajpjoty juuyb pijcp.

⁹ Chi je töxyjäy y'adzooy huidibi anajty cogajip Samaria:

—¿Na'amy co iich nii xypijctzoohuich? com miich hue' miich judíojäy, e samariajäy iich.

(Co yi judíojäy etz samariajäy ca' ajcxy ñaygodigÿiigixy.)

¹⁰ Huin'it Jesús y'adzooy:

—Co ixipy m'ocnejhuïy je oybi huidibi Dios yejcyp miid miich ycixpi, e m'ocnejhuïy ixipy nañ jadu'n pin xypijctzoohuipy yi nii, janch co miich ixipy xyñimäich: "Iich yajni'uucc". E iich miich ixipy nmooyb nii huidibi jugy'ajt yegipy huinixii.

¹¹ Chi je töxyjäy y'adzooy nimay Jesús:

—Huindzin, miich ca' mmiiidity ti miid myajpidzimipy yi nii, e yi niijut ciicy yi' ooy. ¿Ma tiij m'ocpada'ñ yi nii huidibi yajjugy'ajtp? ¹² ¿Nej jacnigi tiij miich mij mnayyajnaxyii, ca'ydi iich ajt n'ap ndeedy Jacob? Je'je' huidibi jada niigop yaj'oyii. Jacob etz y'ung y'anag niiuuc ma jada niigop, e nañ jadu'n yajni'uucy yhuaj y'iyuyc ajcxy ya.

¹³ Chi Jesús y'adzooy nimay je töxyjäy:

—Tüg'óciy pinjaty niiuucp ma jada niigop tidzi huiib ajcxy jadüg'oc. ¹⁴ Yi jääj ajcxy pinjaty niiuucp huidibi nmooybich, ca' ni mina ytidzi huiib, com hue' yi nii huidibi nyejcypich, ahuimbidipy ma je jääj jadu'n nej tūg niigop huidibi yegam jugy'ajtin huidibi ni ca' ycixy ytigoy.

¹⁵ Chi je töxyjäy y'adzooy:

—Huindzin, iich mooyg yi nii, ca'ydi jabom jabom ndidziyiiich, e ca'ydi n'ocjacmíniibich ma jada niigop nii yajpidzimbi.

¹⁶ Chi Jesús y'adzooy:

—Nicz yajtzon mñäy, e miid miin.

¹⁷ Chi je töxyjäy y'adzooy:

—Ca' nmiiidityich nñäyich.

Chi Jesús y'adzooy:

—Janch tiy'ajt jadu'n nej miich mina'ñ, co ca' mmiiidity mñäy. ¹⁸ Com ti miiddzinäy migoox yëydijc, e huidibi cham mmiiid, ca' mñäy'adyii. Janch tiy'ajt jadu'n nej ti m'adzooy.

¹⁹ Chi je töxyjäy yminañ:

—Huindzin, cham nhuinjihuïich co miich je' tūg huidibi Dios yhui'ajt ycuyc'ajt miid. ²⁰ Iich ajcxy n'ap ndeedyich hue' je' yminañ co jëbi ya huaad iich ajcxy nDios'ojadájtciyich ma jadayaabi huingombi copjipp. E miich ajcxy judíojäy yminaangixy co jim Jerusalén je' ma huaad jëbi nDios'ojadajtim, ca' jac ma.

²¹ Chi Jesús y'adzooy nimay je töxyjäy:

—Töxyjäy mijpidäg iich n'ayuc. Co ypadamy je xii je tiempo co ni ya ma miich ajcxy mDios'ojadajttac, e ni jim Jerusalén jääy ca' ojadadipy ajcxy yi Dios Teedy. ²² Miich ajcxy ca' tiy'ajt mnejhuiygixy nej jëbi huaad mDios'ojadajtcixipy. Iich ajcxy judíojäy nejhuiybich ajcxy je tiy'ajt nej jëbi huaad nDios'ojadajtim. Com tüg judíojäy je huidibi yajniidzoocähuaam je jääy ajcxy y'alma ma Dios. ²³ Ypadamy je xii je tiempo, e jada jëdu'n je tiempo co je huidibi ajcxy tiyudägy Dios ojadajtp, y'ojadadipy ajcxy Dios miid oyot oyhuinma'ñ etz miid Dios ytiy'ajt. Com yi Dios Teedy y'ixtaayb yi jadu'mbi jääy huidibi ojadadiib miid oyot oyhuinma'ñ. ²⁴ Dios ca' fiñicx miidity, jadu'n je' nej poj ca' yaj'ixy. Je jääy ajcxy pinjaty ojadajtp Dios, copicy co huen ojadajtcixy miid tudägyjot tudägyhuinma'ñ, etz miid Dios ytiy'ajt.

²⁵ Chi je töxyjäy yminañ:

—Iich nejhuiyb co je Mesías yminañ huidibi naydijaanip Cristo, co je' yminipy, huin'it xyajni'ixihuaaním tüg'óciy tiy'ajt.

²⁶ Chi Jesús y'adzooy:

—Iich jëdu'n je Cristo huidibi miich miidmiydacyp.

²⁷ Chi jada' yja'ty ajcxy Jesús ydiscípulos ajcxy. Chi ajcxy ooy jihuïy ti anajty co Jesús je töxyjäy miidmiydägy, e ni piñ ca' yaj'amidooy ti anajty chojcyt ti anajty yñimiydacyp miid yi töxyjäy. ²⁸ Chi je töxyjäy jim ymajt ixmajch, chi fiñicxy cajpjoty oy mayjäy nímay:

²⁹ —Mingix, jam tüg yéydiç iixim. Ti iich yi' xyajnimaydäyich tüg'óciy tijaty ti nduñich. ¿Nej ca' jada' yi' jëjity je Cristo?

³⁰ Chi choñ ooy mayjäy cajpjoty, ninicxy ajcxy Jesús. ³¹ Yam anajty ajcxy Jesús ydiscípulos chachnímäyii adzip:

—Huindzin, occaay.

³² Chi Jesús y'adzooy:

—Iich nmiiñich tüg caayin uucin huidibi miich ajcxy ca' mnejhuiygixy.

³³ Paady je' ydiscípulos ajcxy tzachhuinmay, ac jëyi ajcxy, nayñimayigixy miñ xípy:

—¿Nej ti pinjaty yajcayyii yaj'ügyii?

³⁴ Chi Jesús yminañ:

—Jotcuje nayjihuïyijich co ti nguydunich Dios chojcin. Com yi' ti xyquexyich ya naaxhuiñ, e nguydúunibich yi' y'ané'min. ³⁵ Miich ajcxy miñaangixp co jactigoy'ijtni jamidaax po' miña cosecha nyajpidicim. Oc-huinmay miich ajcxy, iich nmínañiich, jëbi nyajpidicim yi cosecha cham cham. Huindiçcix yí mayjäy huidibi xyñigidaacim chooñ cajpjoty. Ni'ixi yí' ajcxy y'ity co amido'idaangixy Dios y'ayuc. Jadu'n ajcxy nipayt nej tügi cosecha huidibi ti ymijaani, jëbi nyajpidicim. ³⁶ E pinjaty cosecha yajpidicp ypaatyp ajcxy ymuju'ñ. Nañ tim jadu'n miich ajcxy huidibi myajmibijcy yi jääy ajcxy co iich je' je Cristo, mbaadipy ajcxy jotcuje'ajtin, etz huidibi ajcxy xymibijcpich xymijpidacaçpich ypadamy ajcxy y'alma jugy'ajtin huidibi ca' ycixy ytigooy. Tim jadu'n nej je jääy ajcxy huidibi niip etz huidibi cosecha yajpidicp yjotcugiyigixy miid co je cosecha ti y'ity, nañ tim jadu'n je jääy ajcxy huidi cojaay jecy'ajty jada Dios y'ayuc etz miich ajcxy yajpidicp ymuipxy co yi jääy ajcxy xymijpidägyich. ³⁷ Paady ytiy'ajt je ayuc huidibi minam: "Tüg jääy niip etz jadüg jääy cosecha yajpidicp." ³⁸ Iich ti nguexyich miich ajcxy myajmibijpy jääy huidibi ti paady Cristo ytiy'ajt ma Dios ñeçy. Yi Dios y'ayuc ycojaaybi ti möy je jääy Dios ytiy'ajt, e miich ajcxy je' mbubedipy co myajmibijpy co iich je' je Cristo.

39 Mayjäy huidibi cogajpij jim Samaria ymijpidac ajcxy je Jesús co je' je' je Cristo, miid co je töxyjäy anajty ti ymina'ñ: "Ti yi' xyajnimaydäyich tijaty iich ti nduñich." **40** Co je samariajäy ajcxy yjädy ma Jesús yhuinduu, chi ajcxy cohuaniiy huen hui'my. Chi Jesús jim yhui'miiy mejtz xii. **41** Janch mayjäy ooy nügi mibijcy mijpidacy Jesús, co je' je' je Cristo co ajcxy ci'm midomiydacy je Jesús. **42** Chi ajcxy nimay je töxyjäy:

—Canan jëyi co miich ti xyajnimäy iich ajcxy, paady ycixpi iich ajcxy yam nmibicyich. Nañ ti iich ajcxy yam ci'm n'amido'ityich, paady iich ajcxy nejhuiy co janch jada yjëjity je Cristo huidibi yajnïdzögam yi naaxhuiñyäy ajcxy y'alma ma Dios.

Jesús yajtzooc tüt gobierno mijtungmiidpi ymang

43 Mi'mejtz xii:bi anajty co Jesús chooñ jim, nicxy jim Galilea. **44** Jesús ci'm anajty ti ymina'ñ:

—Co jay ajcxy huidibi miid Dios yhuj'ajt ycujc'ajt yajpaady ma yci'mgajp, ca' piñ yajmi'adyii. **45** Co Jesús yja'ty jim Galilea naaxjot, huidi anajty ajcxy jimip agujc' jotcujc ajcxy cobiçcy Jesús, com ti anajty ajcxy ijxcixy tijaty mijhuinma'ñ anajty ti tuñ jim Jerusalén xiijoty, com nañ ti je' anajty ajcxy jim y'ogixy xii'ajtpi.

46 Chi yhuimbijty Jesús jadüg'oc jim Caná ma Galilea ñaaejot, ma je nii yajvinocojo. Jim Capernaum anajty tüt rey mijtungmiidpi huidibi anajty y'ung píjcip. **47** Co je' nejhuiy co Jesús anajty ti yhuimbity Galilea co anajty ti y'oy Judea, chi ninicxy, e chi cohuaniiy co Jesús huen nicxy y'ung tzoyiiy huidibi anajty ögaanip. **48** Huin'it Jesús yminañ:

—Pen ca' ixipyti m'ixy mijhuinma'ñ etz tijaty ijxpejt, ca' ixipy mmiibicy.

49 Chi y'adzoy je rey ymijtungmiidpi:

—Huindzin, tun may'ajt ninicx iich n'ung ma ca'ni y'o'cyñi.

50 Chi Jesús yminañ:

—Huimbit ma mdijc, je m'ung jugy'ajtni je'.

Chi je yëdiçc mibijcy Jesús nej anajty ti ñimäyii, chi ñicxy jadüg'oc ma ytijc.

51 Nicxnip anajty co ytumbi ajcxy oy yji'pcobadiyii, e chi ñimaayi co je' y'ung ti anajty y'agidägy.

52 Chi yaj'amidooy ajcxy ti hora anajty ti yhuaadjihuïy, chi ajcxy y'adzooy:

—Ixiiy cujc' yxií naxy je toyii y'ixmajtzni.

53 Paady je ungdeedy jihui'ñibijcy co huin'it je' jada' je tiempo co anajty Jesús ti ñimäyii: "Je m'ung jugy'ajtni je'." Chi jada' mibijcy mijpidacy Jesús miid tüt'óciy jay huidijaty anajty yajpat ma yjiñn ytijc.

54 Je' je' je' mimetzpi mijhuinma'ñ mij'oy'ajt huidibi Jesús ytuñ co chooñ jim Judea ñicxy jim Galilea ñaaejot.

5

Jesús yajtzooc tüt jay huidibi anajty yci' ytecy xiiuy

1 Co jadu'n ytuñ yajati jim Jerusalén anajty ajcxy judío'jay tungixy tüt mijxii. Huin'it Jesús jim ñicxy jim Jerusalén. **2** E jim Jerusalén jim anajty nii abojetzíg y'ity, mi'huingon je poch aguu hudi xiijip puerta de las ovejas. Je it hue'anajty yajtijy hebreo'amy Betesda, e ymihd anajty migoox it yhuinguembetpa't. **3** Ma je huinguembetpa't mayba'mjäy anajty jim chachcögnaygixy, je huintzpi, cïducip tecytucpi, cixuxy tecyxuxyp, huidibi anajty ajcxy jim tzach'ahuijxp mina je nii y'ocpu'xhuimbity. **4** Com tüt ángel anajty yhuimbety y'adijy ma je nii abojetzíg y'ity, chi je nii yajyücxxy. E je jay pinjaty anajty jayijp jiiby

niijoty tigiiyb co je nii yücxxy, huin'it anajty ajcxy chooccixy, oy ixyipy ti pa'm ajcxy tim müdity. ⁵ Jim anajty tüt yeydiyc hue' anajty ti ypa'mgögnäy iipx majmocx tugiiq jimiqt. ⁶ Co Jesús ijxy jim ycögnäy, ijxcajpy co anajty je' jecyp chachmijtacni, chi nimay:

—¿Nej mdzögambi?

⁷ Chi je pa'mjäy y'adzooy:

—Huindzin, ca' nmüididyich tüt yeydiyc pin iich xypidägipy jiiby niijoty co anajty nii y'ahuidijtcoty. E paady ycixpí co oy iich jim njamechich ma yi nii, ti huingbi ñitigiiyñi.

⁸ Chi Jesús yminañ:

—Pidiq, yajpidig yi mmaabejt, etz tüyüychon.

⁹ Chi mic'amý choocy, chi je' ymaabejt yajpidig ytiqii yöybí najxpí janch mic oy. Hue' anajty tüt sábado xii co choocy. ¹⁰ Paady je judíojaÿ ixpicityjc ajcxy nimay je huidibi anajty ti chögy:

—Hue' Yam sábado xii, paady ca' jadu'n ñigo'aducyity jadu'n nej m'idiçh co mmaabejt mdzimhuidity.

¹¹ Chi y'adzooy je':

—Je jää tiibi iich xyajtzögy, yi' iich jadu'n ti xyñimäy: "Yajpidig yi mmaabejt etz tüyüychoon."

¹² Chi ajcxy y'amidooy:

—¿Pin miich jadu'n ti xyñimäy: "Yajpidi yi mmaabejt etz tüyüchoon"?

¹³ Per je tiibi anajty chögy, ca' anajty je' nejhuïy pin je' anajty. Com ti anajty Jesús niyöydigooyñi ma je mayjäy huidibi anajty ajcxy jim tzachhajtip ma je it.

¹⁴ Chi jada' jaccomjecy minaybaatti Jesús jim ma Dios ytjc, e chi Jesús yminañ:
—Cuentipic nej ti mdzögy, ca' ni ti bocý mjactunipy. Co pocy mjactunipy ca' yjecity co tim nigi jibic nicxy mjaty.

¹⁵ Chi je yeydiyc níicxy oy je' yajnimäy je judío ixpicityjc co hue' je' anajty Jesús, je huidibi anajty ti yajtzögyii. ¹⁶ Paady ycixpí je judío ixpicityjc anajty tzach'ixhuidijtcixy tzachphauhidijtcixy je Jesús, e yaj'ögaangixy müd co anajty jää ti yajtzögy sábado xii. ¹⁷ Chi Jesús yminañ:

—Iich nDeedy tumb je' cham, ca' ypoocxy, paady ycixp iich nañ jadu'n nduñich cham ma miich ajcxy sábado xii.

¹⁸ Co Jesús jadu'n yminañ, paady ycixpí je judío y'ixpicityjc ajcxy nigi yjac totma'tcoty, ytimy yaj'ögamy anajty aj y Jesús. Ca' ajcxy jadu'n yjotcujcity co anajty Jesús ca' cuyduñ judíojaÿ ajcxy ytiy'ajt nej ajcxy sábado xii yajmi'ajtcixy, etz co jadu'n yminañ: "Dios yi' nDeedy'ajtypich." Paady ycixpí ajcxy judío y'ixpicityjc yminañ co Jesús ci'm anajty ytügihua'ñ müd Dios.

Dios ymooy je y'un gymic'ajt

¹⁹ Chi Jesús yminañ:

—Janch janch iich ajcxy Yam jadu'n nimaaygixy co iich Dios nDeedy'ajtypich. Ca' huaad ti nduñich müd ngi'mjot ngi'mhuinmañ iich. Jëbi janchtiy nduñich huidibi n'ijxpyich Dios Teedy ytumy. Huidibi Dios Teedy ytumyb, ndumybich com Dios yi' nDeedy'ajtypich. ²⁰ Com yi Dios Teedy ooy yi tzoc yihüü yci'm'ung, paady xyajni'ixiydaaybich tüt'óciy yi huidibi ytumyb. E nañ xyajni'ixi'huaambich jacmijatypi mijhuinmañ, ca'ydi jadayaabi mijhuinmañ nej ajcxy ti m'ijxycixy nej jada pa'mjäy ti chögy, paady ycixpí nigi mhuinmayipi ajcxy. ²¹ Jadu'n nej Dios Teedy yajjugypicy yi o'cpi, e chi yajtzinäy jadüg'oc. Nañ jadu'n iich anajty ndimymöhüamby.

22 Com je Dios Teedy ca' je' ci'm ocyajciiyöyaani ocyajtecyyöyaani jää ajcxys ypcocy. Hue' tüg'öciy je ymic'ajt xyajcidiigiydaayich co iich ndiydunipych tüg'öciy naaxhuiñjäy, com Dios nDeedy'ajtypich. **23** Hue' tüg'öciy je ymic'ajt xyajcidiigiydaayich, jigix tüg'öciy jää xyajmij'adipyich. Je jää ajcxys huidibi ca' xyajmij'ada'ñich, nañ ca' ajcxys yajmij'ada'ñ Dios Teedy huidibi xyquejxich ya naaxhuiñ.

24 Janch janch iich miich ajcxys yam jadu'n nimaaygixy: Co hueñypinjäyity, pinjaty xy'amido'ítibich n'ayuc, e ymiibijcyp ymijipidacyp je tiibi xyquejxich ya naaxhuiñ, ymiid je'je y'alma jugy'ajtin huidibi ca'yicixpy ytigoyipy, e ca' Dios Teedy chaachytuna'ñii miid ypcocy yciixpi. Hue' janchtiy co y'ögipy, chi janchtiy jadügitecy yjugypigipy. **25** Janch janch iich miich ajcxys jadu'n nimaaygixy co yi xii tiempo paatnipy, e cham jëdu'n ti paady, co yi jää ajcxys tiibi y'o'ccixy ymidohuipy yi n'ayucich, co anajty ngapxyich, com Dios yi nDeedy'ajtypich. Pin jää anajty midoob n'ayucich jugypigip jadüg'oc ajcxys. **26** Com yi Dios Teedy mic'ajt miid jëbi yajjugypicy jää tiibi y'o'ccixy. Nañ Dios ti xymöyich ymic'ajt jëbi huaad nyajjugypicych jää tiibi y'o'ccixy, com Dios iich nDeedy'ajtypich. **27** Ti Dios xymöyich ymic'ajt jëbi ndiyduñich je jää ajcxys miid ypcocy yciixpi, com iich je' je jää huidibi tzoon tzajpjoty. **28** Ca' ooy jada ayuc tiy'ajt mhuinmaaygixy. Com ypaadipy je xii je tiempo co je huidijaty ajcxys yajpatp ma naaxtigiydac, ymidohuipy ajcxys n'ayucich co iich anajty nmigapxyich ajcxys. **29** Chi ypidzimipy ajcxys ma ñaaxtigiy. Je' ajcxys huidibi anajty oybi ti tungixy, jugy'adip ajcxys y'alma jadüg'oc. Je' ajcxys huidibi anajty jibicpi ti tungixy ypaadipy ajcxys tzaachypi miid ypcocy yciixpi.

Dios tiy'ajt yejc co Jesús ymiid anajty mic'ajt

30 Ca' ni ti huaad nduñich miid ngi'mmic'ajtich ngi'm'ayucich. Je ayuc tiy'ajt huidibi nmidooybich ma Dios Teedy, jada ayuc tiy'ajt miid nyajciiyöya'ñich nyajtecyyöya'ñich jää ajcxys ypcocy. Jadu'n tiyudädgy nduna'ñich, com ca' iich nduñich ngi'mdzójicinich. Yi' iich ndumyb nej Dios Teedy tzocys, yi' huidibi xyquejxich ya naaxhuiñ. **31** Co ixypy iich ci'm nayñigodiy'ajt'adyiijich, ca' ixypy miich ajcxys mmijipidägy n'ayuc ndiy'ajtich. **32** Com huungbi yi' huidi xyñigodiy'ajt'ajtpich co iich Dios ymic'ajt nmiiididyich, e nejhuiibich co janch yi' huidibi xyñigodiy'ajt'ajtpich. **33** Miich ajcxys ti mguexy je migügtijc ajcxys tiy'ajtpijcpi ma Juan. E je' yejc tiyudädgy ayuc tiy'ajt janchypi pin iich. **34** Co jadu'n nmina'ñich co Juan xyajnidiy'ajt'atyiich co iich je' je Cristo, ca' jadu'n nmina'ñich co ooy ycopicyity co tüg jää xyñidiy'ajt'adipyich. Com Dios ci'm xyñidiy'ajt'ajtpich. Jadu'n ajcxys nyajnimäy jada tiy'ajt, jigix ajcxys m'alma nüdzoochin paadipy ma Dios. **35** Je Juan mictägy ooy Dios y'ayuc najtzcapxiyi, jadu'n je' anajty nej tüg jiiñ huidibi tiicxp jajp, e miich ajcxys tüg jaxigiyi ti mxondaaccixy miid yi' y'ayuc ytìy'ajt. **36** Nigi' iich Dios y'ayuc ytìy'ajt nmiiididyich ca' ydi Juan. Yi' mijhuinma'ñ huidibi ndumybich miid Dios Teedy ymic'ajt. yi' xyajniguëxigibich co iich ya naaxhuiñ Dios Teedy xyquejxich. **37** Yi' Dios Teedy tiibi xyquexyich, yi' ci'm yejc tiy'ajt co iich je' je Cristo. E ni caminaabi miich ajcxys yi' mgamidoohuycapxin, nañ ni caminaabi miich ajcxys Dios Teedy yhuiñjijip maga'ijxi. **38** Ni ca' miich ajcxys mmiiidity yi' y'ayuc ma mjot mhuinma'ñ, miid co miich ajcxys ca' xymijipidägyich co iich je' je jää huidibi Dios ti quexy ya naaxhuiñ. **39** Ijxtaaygixy jada tiy'ajt ma Dios ylibro, com jiiby mdijy miich ajcxys mbaadipy tiy'ajt nej jëbi ajcxys mjugy'adipy co anajty ti m'o'ccixy, e yi' Dios ylibro nañ iich yi' xyñigapxp. **40** E ca' miich ajcxys

mgöbigaangixy iich n'ayuc iich ndiy'ajt, jigix ajcxxy jugy'ajti mbaadipy huidibi ca' yicixy ytigooy.

⁴¹ Dios xycömayipyich, ca' ngöbigipyich co naaxhuiñjäy ajcxxy xycömayipyich. ⁴² Nnejhuiiybich, nej miich ajcxxy mjot mhuinmañ mmiidity, co ca' ajcxxy Dios ytìy'ajt mguyduuni. Ca' ajcxxy migüg mdzojjccixy mijihuìygixy jadu'n nej Dios tzoc yihuìjäy ajcxxy. ⁴³ Iich ti nmiiñich miid nDeedyich ymic'ajt. Miich ajcxxy ni ca' xycöbicyich. Pen ji huingbi jay ymiiñ miid yci'mmic'ajt, ca' miidity Dios ymic'ajt, je' janchtiy miich ajcxxy ooy mijpidägaangixy. ⁴⁴ Ca' mjájtcixipy nej iich miich ajcxxy xymijpidägibich, miid co ajcxxy ci'm mdzachnaygomayañigixy ac miich ajcxxy jéyi. E co ixipy miich ajcxxy xycöbigañich, huin'it ajcxxy Dios xycömayipy. ⁴⁵ Ca ajcxxy mmminañipy co iich miich ajcxxy nxihuaamy ma Dios Teedy yhuiduuu. Je Moisés miich ajcxxy yxiham ma Dios, je huidibi miich ajcxxy mdzachmijpidacaçip ytìy'ajt. ⁴⁶ Pen mmijpidacaçyp ixipy ajcxxy je Moisés y'ayuc ytìy'ajt, nañ jadu'n ixipy iich miich ajcxxy xymijpidägibich. Com Moiseś iich yi' xychachñimiydaacich ma yi' ñeçey. ⁴⁷ Pen ca' mmijpidacaçixy Moiseś ñeçey, ca' mjájtcixipy nej ajcxxy mijpidáaccixipy iich n'ayuc.

6

Jesús ymoy jayjicxy picy migoox mil

¹ Co jadu'n ytuni yajti, chi Jesús ñicxy jim Galilea mejy nñanax, huidibi nañ jadu'n xiijip Tiberias mejy. ² Janch mayjäy anajty Jesús ypanicxyii axam co anajty ajcxxy ix yje mijhuinmañ tijaty anajty Jesús ytumyb ma mayba'mjäy. ³ Chi Jesús ypejty ma tüt cögop, chi jim y'ixtacy miid je' ydiscípulos ajcxxy. ⁴ Tim huingonip anajty je pascuaxii huidibi anajty judíojäy ajcxxy ytumyb. ⁵ Chi Jesús ijxy co janch mayjäy ti ypmiinyii, chi nimay Felipe:

—¿Ma jada' caayin uucin n'ocjuyim, ti nyajcaayim jada mayjäy huidibi ti xypamiinim?

⁶ Hue' anajty y'oc'ijxmadzamy nej Felipe y'oc'adzooy. Jesús anajty ñejhuiiyb yajxon ti anajty ytunamy. ⁷ Chi Felipe y'adzooy:

—Ni ycahuaadihuip mejtz mil peso meeñ, co ixipy ajt n'ocjuyaanim caayin uucin, e nmöhuaanim cijp tüt'aa cijp mejtz'aa jéyi.

⁸ Tüt Jesús ydiscípulo, hue' anajty yxi Andrés, Simón Pedro y'uch, je' jadu'n nimay Jesús:

⁹ —Cha tüt pi'c'anäg huidibi miid migoox cebada tzajcaagy, e mejtz acx ung. E ni ycatijiit y'i yi migooxpi tzajcaagy, etz mejtz acx ung miid jada mayjäy.

¹⁰ Chi Jesús nimay je' ydiscípulos ajcxxy:

—Yaj'ixtacta' yi mayjäy.

Miiyjot anajty ooy ma je it.

Chi ajcxxy y'ixtactay. Hue' jada' anajty ajcxxy ñaybadyii migoox mil ac yéyidictijc, abicy yi töxyjäydiç etz y'ung y'anäg ajcxxy. ¹¹ Chi Jesús je tzajcaagy conigý, chi yajnajxy Dioscojuyip, chi yajnidagiyday je jay ajcxxy huidijaty anajty jim iñaayb, mooy jadu'n nej pin tim tzoc yje tzajcaagy etz je acx. ¹² Co je mayjäy cayday, chi Jesús nimay je' ydiscípulos ajcxxy:

—Yajmujecta' ajcxxy yi cayduc, ca'ydi huaad ni ti y'iyoy.

¹³ Chi ajcxxy yajmujectay je cayduc, e yaj'uch ajcxxy majmetz mijjaty cach miid je tiibi anajty yconaxy je migooxpi tzajcaagy. Je' anajty jadu'n ti yjacconaxy. ¹⁴ Co ajcxxy y'ijxy je mijhuinmañ huidibi anajty Jesús ti tuñ, chi je jay ajcxxy yminañ:

—Janch jëdim jada je yëydijc huidibi Dios y'oy'ajt ymic'ajt miid, je huidibi anajty miinam ya naaxhuiñ.

15 Co Jesús nejhuiy co ajcxy anajty yajrey'ada'ñyi, chi jada' jadüg'oc huin-huäctuttay je mayjäy. Chi ñicxy naydüğ ma tük yuugjot.

Jesús yöy niíhuingíxy

16 Co oy chu'iiyñi, chi Jesús ydiscípulos ajcxy y'idaacni ma mejypa'. **17** Chi ajcxy ybarcotigii, ñicxy ajcxy jim Capernaum jadügpi mejypa'. E ti anajty ycoodziyñi, e ca'ni anajty Jesús ajcxy ñihuimbiyiini. **18** Chi tük mijpoj ymiñ, chi je meytytigiiy oy yücxpi. **19** Ti anajty ajcxy ytüyöy oy migoox tudujc kilómetro co ajcxy ijxy Jesús yhuingoñ ma je barco, hue' anajty ytüyöy meyjhuingíxy. Chi ajcxy ooy ñay'adzigiyyi. **20** Chi Jesús yminañ:

—Iich yi', ca' mdzigiyygixy.

21 Chi ajcxy jotcujc Jesús yajbarcotigiiy. Chi tim mic'amy ajcxy ymejch jim ma mejypa' ma anajty ajcxy ñicxcixy.

Mayjäy ixtaay Jesús

22 Je mayjäy huidibi anajty ajcxy ti yhui'miy jim'amy y'ahuin, y'ijx ajcxy co ac jëyi Jesús ydiscípulos ajcxy ytigiiy ma tük barco, e Jesús ca' anajty ti ytigiiy barcojoty miid je' ajcxy. Ac jëyi anajty ajcxy ti choongíxy barcojoty.

23 Je com jabom nijejity barco huidibi anajty jim tzomb Tiberias, ti anajty yjädy mihuingon ma je it, ma anajty Jesús ti yajcaaygixy je mayjäy miid je Huindzin Dios ymic'ajt, huin'it co Dios mibijctzoy. **24** Chi je mayjäy ajcxy ijxy co ca' anajty jim Jesús, ni ca' anajty jim je' ydiscípulos ajcxy. Chi ajcxy ybarcotigiday, chi ajcxy oy ixtaaygixy Jesús jim Capernaum.

Jesús ymöhüam yäy ajcxy jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy

25 Co ajcxy minaybaati Jesús meyty ñinaxy, chi ajcxy nimay:

—Huindzin, ¿mina miich ya ti mmiñ?

26 Chi Jesús y'adzooy nimay je mayjäy ajcxy:

—Janch janch co iich miich ajcxy yam jadu'n nimaaygixy co miich ajcxy xy'ixtaaybich, canan yi' ycixipi co ajcxy ti m'oc'ixy yi mijhuinma'ñ huidibi ti nduñich, paady ycixipi miich ajcxy xy'ixtäyich co ajcxy nyajcay cüxi miid tzajcaagy.

27 Chi Jesús yjacminañ:

—Ca' myajjotmaygojciy yi jiicxy picy huidibi cijxp tigooyb. Yi' janchtiy mijottigooygixy yi jiicxy picy huidibi xymöhüipy yi jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy tücc'i yi. Iich miich ajcxy je jugy'ajtin nmöhüibich huidibi ca' ycixipy ytigoyipy tücc'i yi, com iich je' je jääy huidibi tzoon tzajpjoty, e Dios Teedy xymic'ajtmooyich, jëbi iich miich ajcxy nmöy jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy tücc'i yi.

28 Chi ajcxy nimay Jesús:

—¿Ti iich ajcxy jëbi huaad nduñ, nej jëbi iich ajcxy Dios xymijotcujc'aty?

29 Chi Jesús y'adzooy:

—Dios chojcpy co miich ajcxy xymibicyich, com Dios xyquejxich ya naaxhuiñ.

30 Chi ajcxy nimay Jesús:

—¿Ti ijxejt mdunamy miid iich ajcxy, jëbi iich ajcxy n'ixipy Dios ymic'ajt etz iich ajcxy nmibigipy co miich je' je Cristo? ¿Ti mijhuinma'ñ mdunamy?

31 Iich ajt nmij'ap nmijteedy ajcxy jecy'ajty yjicxy pijc ajcxy je maná jim ma titznaax'it. Jadu'n ymiñ jaybety ma jadu'n yminañ: “Dios yejcpy jiicxy picy huidibi tzoon tzajpjoty.”

32 Chi Jesúz y'adzooy:

—Janch janch iich miich ajcxy yam jadu'n nimaaygixy co canan je' je' je Moisés huidibí miich ajcxy xymooyb je jiicxy picy janchypí huidibí tzomb tzajpjoty. **33** Je jiicxy picy huidibí Dios yejcp yuidibí tzomb tzajpjoty, je' je' huidibí jugy'ajtin moy je naaxhuiñy-jäy huidibí ca' ycixipy ytigoyipy tüccíyi.

34 Chi ajcxy nimay Jesúz:

—Huindzin, iich ajcxy mooyg je jiicxy picy janchypí jabom jabom huinixii.

35 Chi Jesúz yminañ:

—Iich jëdu'n je jiicxy picy huidibí miich ajcxy xymöhuip jugy'ajtin huidibí ca' ycixipy ytigoyipy tüccíyi. Co jäy ajcxy xyñimiinich, e xymijpidägyich, huin'it ca' yi' ajcxy yuböccoda'ñyii nimiraxii, e co jäy ajcxy xymibicyich, ca' yi' ajcxy ytidzihua'ñyii nimiraxii. **36** Com ti iich miich ajcxy nimäy, oy iich miich ajcxy ti xya'ijxycixy, per ca' mibijccixy. **37** Tüg'óciy pinjaty iich nDeedy yquexyp ma iich, xyñimimbich yi' ajcxy. E pinjaty xyñimimbich etz xymijpidacaacpich, ca' iich yi' ajcxy n'ixtiy. **38** Canan paady ycixpi iich ti ndzoon tzajpjoty ngidägich ya naaxhuiñ co nduna'ñich ngi'mhuinma'ñ. Hue' janchtiy yi' ndunaamyich nDeedyich y'ayuc ytiy'ajt, com yi' xyquejxich ya naaxhuiñ. **39** Yi' jadu'n tzojcp iich nDeedy huidibi xyquejxich ya, co iich ca' ni piñ nyajtigoyipyich, yi' huidijaty xymooybich. Hue' janchtiy yi' ajcxy nyajjugypigipich jadüg'oc co anajty naaxhuiñybi ti yhuaad'ajtni mina ytigadzipy. **40** Dios Teedy ti xyqueyich ya naaxhuiñ e yi' jadu'n tzojcp co piñ jäy iich anajty xy'ixpich, e xymijpidacaacpich, ymiid'adipy je' ajcxy jugy'ajtin huidibí ca' tüccíy ycixipy ytigoyipy. Hue' janchtiy nyajjugypigipich ajcxy jadüg'oc co anajty je naaxhuiñybi ti yhuaad'ajtni mina anajty ytigadza'ñ.

41 Chi je judíojäy ajcxy ooy yajtzibiiy yajcapxiy co anajty Jesúz jadu'n ti ymina'ñ: "Iich je' je jiicxy picy huidibí tzoon tzajpjoty." **42** Jadu'n anajty ajcxy chachmina'ñ:

—¿Nej ca' je' yjadaajity je Jesúz, je José y'ung, je huidibí ajt ytaj yteedy n'ixy'ajtim? ¿Nej co jadu'n ymina'ñ: "Iich ti ndzoonich tzajpjoty"?

43 Chi Jesúz y'adzooy:

—Ca' myajtzibiiygixy myajcapxiygixy ac miichiy ajcxy. **44** Ni piñ jäy xycaminipyich, pen ca' jayiip Dios Teedy huinma'ñ ymöyii co xymijpidägibich. E co xymijpidägibich, chi nyajjugypigipich jadüg'oc co anajty naaxhuiñybi ti yhuaad'ajtni mina ytigadzipy. **45** Com jadu'n ymiñ jaybety ma Dios ñeey huidibí je jäy ajcxy anajty Dios ytiy'ajt miid huidibí jecy'ajty yjaay co Dios yaj'ixpigamy je jäy ajcxy tüg'óciy. Paady ycixpi tüg'óciy jäy huidibí midoob Dios y'ayuc etz y'ixpijcp Dios ytiy'ajt xymijpidägibich ajcxy.

46 Ca' ni tüg jäy ti ix yí Dios Teedy. Jëyí je jäy tügajc huidibí ti choñ ma Dios, yi' je' ti ix yí Dios. **47** Janch janch iich miich ajcxy yam jadu'n nimaaygixy co pinjaty xymibijcpich xymijpidacaacpich, ymiid' yi' ajcxy yjugy'ajtin huidibí ca' ycixipy ytigoyipy tüccíyi. **48** Iich jëdu'n je jiicxy picy huidibí jugy'ajt mooyb je jäy huidibí ca' ycixipy ytigoyipy tüccíyi. **49** Miich ajcxy mmij'ap mmijteedy yjiicxy'ajti ycaagy'ajti ajcxy je maná jím titznaaxtuum'it jecy'ajty. E chi ajcxy y'o'ctay. E ni ca' ajcxy jugy'ajtin paty huinixibi. **50** Je jiicxy picy huidibí nnigapxypich huidibí tzoon tzajpjoty, co jäy ajcxy jiicxy, ymiid'adipy ajcxy je jugy'ajtin huidibí ca' ycixipy ytigoyipy tüccíyi. **51** Iich jëdu'n je jiicxy picy huidibí jugy'ajtin yejcp. Co jäy ajcxy jiicxp je jiicxy picy, ymiid'adipy ajcxy je jugy'ajtin huidibí ca' ycixipy ytigoyipy tüccíyi. Je jiicxy picy huidibí nyegaamyich miid naaxhuiñyäy ajcxy ycixpi, je' je' je nninücxich.

⁵² Chi je judío y'ixpicytijc ajcxy ooy yaj'ayucyooñ yajcapxyooñ, ac je'yí ajcxy ñayñimáayigíxy:

—¿Nej jada yéydiç tiyj yi' ñinícx njícx'yajtim?

⁵³ Chi Jesús yminañ:

—Janch janch co iich miich ajcxy yam jadu'n nimaaygíxy, pen ca' miich ajcxy mdzüdzíxy iich nniniçx, e pen ca' m'uuccíxy iich nnípy, iich je jää tügpajc huídibí tzoon tzajpjoty, ca' miich ajcxy miid'adipy yí Dios yjugy'ajtin.

⁵⁴ Com piñjaty iich nniniçx xychu'tzip etz iich nnípy xy'uucibich, ca' je ajcxy yjugy'ajtin ycixípy ytigoyípy tüccíyi, oy ajcxy yja'o'ccixy. Nyajjugypigipich je' ajcxy jadüg'oc co anajty naaxhuiñbi ti yhuaad'ajtni mina ytgadzípy.

⁵⁵ Iich nniniçx janchypi jiicxy picy yi', etz iich nnípy janchypi ügy yi'. ⁵⁶ Co yi jää ajcxy xymibicyich xymijpidägyich jadu'n ni paady nej jihuüy iich nniniçx xychüdzí, etz iich nnípy xy'uuci. Chi y'idiçpy ajcxy huinixii ma iich, etz iich n'idipich huinixii ma je' ajcxy. ⁵⁷ Dios Teedy huídibí xyquejxich ya naaxhuiñ ymiid jugy'ajtin huídibí ca' ycixy ytigooy. Iich ti nbaadyich ma Dios Teedy je jugy'ajt huídibí ca' ycixy ytigooy. Nañ mbaadamy miich ajcxy jugy'ajtin huídibí ca' ycixy ytigooy ma iich. Co miich ajcxy xymijpidägyibich, jadu'n anajty nipaady nej jihuüy mjiicxy'ajtigixy iich nniniçx. ⁵⁸ Je jiicxy huídibí tzoon tzajpjoty, e ycidayca ya naaxhuñiñ co jää ajcxy jiicxy'adyii, yajtzinähuiib je ajcxy, ca' ajcxy yjugy'ajtin ycixípy ytigoyípy tüccíyi. Yi mmij'ap mmijteedy huídibí jiicx'ajtigixy je maná jecy'ajty, o'ctay ajcxy, ca' ajcxy paty je jugy'ajtin huinixii.

⁵⁹ Jadu'n Jesús ymiydacy jím ma je judío jää ajcxy ñaymujctac jím Capernaum co anajty jím yaj'ixpicy.

Mayjäy ca' mijotcuç'ajty Jesús y'ayuc

⁶⁰ Co ajcxy Jesús y'ayuc midodaayi, nigujc-huäcxy je huídibí anajty ixpiçp ma Jesús. Chi ajcxy capxpídzímy, e jadu'n ajcxy yminañ:

—Ooy chachchipity je Jesús y'ayuc. Ca' huaad ji piñ huinjihuüyday.

⁶¹ Com Jesús ñejhuüyb nej ajcxy anajty yajtzibíy yajcapxíy, chi yminañ:

—¿Nej ca' miich ajcxy mijotcuç'atý je tzip ayuc jadu'n nej cham ajcxy ti nyajnimä? ⁶² ¿Nej xymijpidägyibich ajcxy, pen m'ijxpy ixypy ajcxy co anajty nba'ttigiyich jadüg'oc jiiby tzajpjoty ma ndzooñich? Com iich je' je jää huídibí tzoon tzajpjoty. ⁶³ Je jää ajcxy yjhuiñ, yi' je' ñiniçx yajjugy'ajtip, e je jää ajcxy niniçx ca' yi' ni ma chobaady, pen ca' miidity yjhuiñ. Co miich ajcxy mgöbigipy yi ayuc tiibi ngapxyich, huin'it ajcxy mbaadipy Dios yjhuiñ (je Espíritu Santo), etz mbaadipy ajcxy jugy'ajtin huídibí ca' tüccíyi ycixy ytigooy, oy mja'o'ccixy. ⁶⁴ Per nigujc-huäcxy ma miich ajcxy piñjaty ca' mibicy iich n'ayuc.

Com Jesús ñejhuüyb anajty jayijpní piñjaty ca' ymibigyii y'ayuc, etz piñjaty anajty ciyegaanip ma ymidzip. ⁶⁵ Chi Jesús yjacminañ:

—Paady ycixípi jayíjp ti ymínañich, co ca' ni piñ jébi iich xymijpidägy, pen ca' Dios Teedy jayíjp yhuinmañ ymöyii co cöbigañ ymöyii co cöbigañ iich n'ayuc.

⁶⁶ Huin'it mayjäy ajcxy, je huídibí anajty ixpiçp ma Jesús, chi ajcxy huinhuäctut ixmajtzni ajcxy Jesús. Ca' ajcxy y'ocjacpanícxni. ⁶⁷ Chi jada' Jesús nimay je nimajmetz discípulos ajcxy:

—¿Nej nañ xy'ixmadzaambich miich ajcxy?

⁶⁸ Chi y'adzooy Simón Pedro:

—Huindzin, ca' jac ni piñ iich ajcxy jébi huaad nmijpidägyich, com miich tügpajc miid je ayuc huídibí xyajni'ixiíyich ajcxy nej jébi huaad iich

ajcxy nbaadipy jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy tücci'yí. ⁶⁹ Iich ajcxy nmibijcypich e nnejhuüybich co miich je' je jääy huidibi tzoon ma Dios huidibi huädz yhuinma'ñ ymäid.

⁷⁰ Chi Jesús yminañ:

—Miich ajcxy je' ti nhuin'ixyich nimajmetzpi, e nidügti miich ajcxy mujcu' huinma'ñ mmüidity.

⁷¹ Je Judas Iscariote, Simón ymang, anajty ytijpy. Com je' je' anajty cïyegam Jesús ma ymäzip, oy je' anajty yjajëjity nidüg ma je nimajmetzpi.

7

Jesús y'uch ajcxy nañ ca' anajty jaty mijpidaaaci Jesús y'ayuc

¹ Co jadu'n ytundaayı yjajtaayi, jim anajty Jesús yhuidity Galilea naaxjot, ca' anajty niicxa'ñ jim Judea naaxjot, co anajty yi' judíojäy ajcxy huidibi mäidzip'ajtip yaj'öga'ñyii. ² Tím huingon anajty je judíojäy yxii, hue' anajty ajcxy yxiigoxyäxy Tabernáculo xii. ³ Chi Jesús niimaayi'yamigüg y'uch yëydiçpi:

—Tzon miich ya, niçx jim Judea naaxjot nayguëxiigü mayjäyjoty. ⁴ Com huenpinity huidibi nayguëixaanip mayjäyjoty, ca' ajcxy naygoyüchii. Mduniipy miich mijhuinma'ñ xiijoty, jigix je mayjäy xycömayipi.

⁵ Ni Jesús y'amigüg ajcxy ca' anajty yjaty ymijpidägyii y'ayuc. ⁶ Paady Jesús y'adzooy:

—Iich nxii ndiempo ca'ní paty mina ndigihua'ñich jim Jerusalén jadu'n nej je Mesías. Janch miich ajcxy oytimyminaajity jëbi mnayguëxicigixy ma je mayjäy ajcxy. ⁷ Ca' huaad jëbi miich ajcxy, naaxhuiñjäy ajcxy, xymidziptzoñ. Janch iich xymidzip'ajtpich ajcxy yi', je' co ngapxpídzimiyich yi' yjibic-huinma'ñ huidibi ajcxy ytumyb. ⁸ Niçx miich ajcxy jim ma xii yjadyii. Iich ca' nnicxa'ñich cham, com ca'ní iich ndiempo yhuaad'aty mina ndigihuijyich jim Jerusalén jadu'n nej je Mesías.

⁹ Jadu'ñydi jëda'ajty yminañ, chi yhuimiiy jim Galilea.

Jesús niicxy jim Jerusalén xiijoty

¹⁰ Co Jesús y'amigügtiç ajcxy jayiçp niçxtay xii'ajtpi jim Jerusalén, chi Jesús niicxy nañ jadu'n ayüch ameech ma anajty xii' yjadyii. ¹¹ Xiijoty je judíojäy ooy ajcxy ja'ixtay Jesús, e chi ajcxy yminañ:

—¿Ma jada' je Jesús?

¹² Ma je mayjäy ajcxy may anajty ajcxy tzachnigapxcixy tzachnimiydaaccixy Jesús. Nijëjity anajty yminaangixy: "Tüg yëydiç oyjäyibi yi'"; e nañ nijëjity yminaangixy: "Ca'p yi' y'oyjäyity, nigo jääy tzachhuin'ññ."

¹³ E ni pin anajty ca' capxpídzimy mayjäyjoty co y'oyjäyity anajty Jesús, mäid co anajty ajcxy je judío ixpicityiç ajcxy tzachtzigüyixy.

¹⁴ E mijxiijoty Jesús niicxy jim ma Dios ytijc, chi jim ytigüy ya'ixpiçpi. ¹⁵ Je judío y'ixpicityiç tzachmaañihuindiiçxcixy anajty je Jesús, chachminaangixy anajty:

—Nej jada' tiy jada chach'ixpicity? e ca' ni ma ti y'escuel'aty.

¹⁶ Chi Jesús y'adzooy:

—Jada ixpiçcin ca' iich jada njëadyii. Yi' jada yje' je huidibi xyquejxich ya naaxhuiñ. ¹⁷ E pen ji pinjaty cuydunaani yi' ytiy'ajt je huidibi xyquejxich, huinjihuijyip yjäy jada ixpiçcin, pen janch Dios yi' ytiy'ajt, o pen iich yi' ngim'ayuc huidibi ngapxpich. ¹⁸ Je jääy huidibi yci'm'ayuc yci'mdiy'ajt mäid

yaj'ixpicy, ci'm je' ñaygömaya'ñyii. Janch piñjaty tzojcp co ycömayiib je' yhuindzin huidibi ti yquexyli, tiyudädgy je', ca' je' y'anijity.

¹⁹ Janch co Moisés miich ajcxy xymoy Dios ytiy'ajt. E ni tüg miich ajcxy mgacuydungixy je tiy'ajt. ¿Ti yciipi co miich ajcxy xyaj'öga'nich?

²⁰ Chi je jääj ajcxy y'adzooy:

—Mujcu' miich miid ma mjot mhuinma'ñ. ¿Pin miich yam xyaj'ögam?

²¹ Chi je' ajcxy nimay:

—Miid tügpajc mijhuinma'ñ tiibi nduñich sábado xii, yi' miich ajcxy mij mdzachjhuiiyb mdzachhuinmaayb. ²² Moisés miich ajcxy xyajna-jtz'anemiiy je cötujcin co ajcxy m'ung mdiy'ajttiigixy (oy je' ca' yajtzondac, miich janchtiy ajcxy mmij'ap mmijteedy Abraham yajtzondac), e paady yciipi miich ajcxy m'ung mdiy'ajttiigixy oy yjapocxxidumity. ²³ E chì jada' ca'ydi miich ajcxy Moisés ytiy'ajt mnixiici myajxiici, paady ajcxy m'ung mdiy'ajttiigixy oy sábado xiijoty. ¿Ti miich ajcxy co xymijotma'tcixich co tüg jääj ti nyajtzögyich sábado xiijoty? ²⁴ Ca' m'ix'ijxcixy mba'ijxcixy mmigüg miid anii. Yajciyöyi yajtecyöyi miich ajcxy jääj yopocy miid tiy'ajt.

Ooy ajcxy tzachhuinmay je jääj, peni Jesús je' je' anajty je Cristo

²⁵ Chi ajcxy nijéjity Jerusalénjäy yminañ:

—¿Nej ca' jada jada' yjéjity je huidibi ajcxy yjayaj'ögamyi? ²⁶ Oc'ix ajcxy, ta ycapxy ymiydägy ijaxna' que'xna', e ca' ajcxy huam nimäy. ¿Nej ti jada ajcxy ijaxcelpixy yajxon tungmiidpi ajcxy co jada yjéjity je Mesías? ²⁷ Ich ayt nnejhuiiyim ma jada yéydiç chooñ. Per je Cristo co anajty je' ymiñ, ni pin je' canejhuihiç ma je' anajty chooñ ma ycogajpity.

²⁸ Co Jesús jadu'n midoooy, co anajty yaj'ixpicy ma Dios ytiic, huin'it Jesús mic yminañ:

—Mnejhuiiyb miich ajcxy pin iich, e ma ndzooñich. Per ca'p iich ti nmiñich ya naaxhuiñ miid iich ngi'mdzojcin. Yi huidibi iich ti xyquexyich, tiyudädgy yi' ytuñ, e ca' miich ajcxy yi' m'ixy'ajtigixy. ²⁹ Ich janchtiy n'ixy'ajtypich je'. Je' co jim ndzooñich ma je', e je' iich xyquejxich.

³⁰ Huin'it ajcxy jamadzaañ, per ca'ni pin cñiñxajiy, com ca'ni anajty paady je xii je tiempo mina ñaygiyegiiby ma ymidzip ajcxy. ³¹ Per mayjääy ooy mibijcy je Jesús y'ayuc, e yminañ ajcxy:

—Co anajty je Cristo ymiñ, ca' jada' nügi mijhuinma'ñ tuna'ñ ca'ydi jadataabi yéydiç.

Je teedy mijtungmiidpi yquejx ajcxy soldadotijc huen majtcixy Jesús

³² Co je fariseojäy ajcxy ayuc midoooy co jääj chachminaangixy jadu'n co je Jesús je' je' je Cristo, chi ajcxy quejxy tungmiidpi huen Jesús yajmach.

³³ Paady Jesús yminañ:

—Ich jac-huäcxijpich hueen'i ma miich ajcxy, chi nnicxa'ñich jadüg'oc jiiby tzajpjoty ma huidibi xyquejxich. ³⁴ Xy'ixtähuiibich miich ajcxy, e ca' iich miich ajcxy xypaadiply. Ma anajty iich nnicxyich, miich ajcxy ca' jaydëbi jiiby mnicxcixy.

³⁵ Huin'it je judíoja yipicytijc acjëyi ajcxy ñay'amidoohui:

—¿Ma jada jada' y'ocnicxa'ñ, e nicxy iich ayt ngapaatim? ¿Nej nicxiib jada' ma je judíoja ajcxy huidibi yajpaatcixy yxi yaa ma yi griegoja yajcxy, e yaj'ixpigaangixy yi griegos ajcxiyi? ³⁶ ¿Nej jada' yajhuimbizimy? co yminañ: "Xy'ixtähuiibich miich ajcxy, e ca' xypaadibich, e ma anajty iich nyajpaady, ca' miich ajcxy jaydëbi jiiby mnicxcixy."

Je nii huidibi jugy'ajt yejcp huidibi ca' yciixy ytigoy

37 Co je mijxii ycodiicxni, chi Jesús ytinay'ahuíy, chi mic yminañ:

—Pen ji pinjaty tiy'ajt nejhuihua'ñ jadu'n nej ixipy jay tyidziiy tzoc y i nií, huen xyñimiñich, etz nmöhuibich tiy'ajt. **38** Je jay ajcxy pinjaty xymibijcpich xymipidaacpich, ytuñipy ajcxy jadu'n nej Dios ñecy yminañ ma jadu'n yjaybetyity: "Ycapxypidzimipy je' ajcxy Dios ytiy'ajt, etz mayjäy jotcujc'ajtin etz jugy'ajtin padañ huinxii, ytimyñipaatyp jadu'n nej nií ypidzimy janch com ma tûg niigop."

39 Je' anajty jadu'n Jesús ytiyyp pinjaty je' anajty mibijcip, je' anajty ajcxy adigihuaanip jottigihuaanip je Espíritu Santo. Ca' ni anajty je Espíritu ymini ma je discípulos ajcxy com ca'ni anajty Jesús yhuimbityñ tzajpjoty.

Jay ajcxy ca' ñay'ayuc-huinjihuüyi miid Jesús yciixpi

40 Je mayjäy ajcxy huidibi anajty ti midooy nej Jesús anajty ti yminañ, nidüg nimetz yminañ:

—Jadaabi je' je tiyudädägypi jay huidibi Dios y'ayuc najtzcapxiyi.

41 Jacjadii yminañ ajcxy:

—Je' yi' je Mesías.

Per niyéjity ajcxy huidibi ca' ymibijccixy chachminaangixy:

—Ca' jim Galilea naaxjot chona'ñ je Mesías. **42** Com jadu'n yjaybetyity ma Dios ñecy co je Mesías jim chona'ñ ma David y'ap y'oc, jim ma je cajp huidi xiijip Belén ma David ycogajpity.

43 Je mayjäy ca' anajty ajcxy ñay'ayuc-huinjihuüygixy miid Jesús yciixpi.

44 Niyéjity anajty ajcxy ytimymadzamy Jesús, per ca' ni pin ymajtzi.

Judio ixpicityjc ca' ajcxy mijpidacy Jesús

45 Chi ajcxy policías huidibi tumb ma tzajptijc nihuimbijty ajcxy je teedy mijtungmiidpi etz je fariseojäy ajcxy, chi ajcxy ñimaayi:

—¿Nej ajcxy co ca' ti mmajtzcixy je Jesús?

46 Chi ajcxy je' y'adzooy:

—Nicaminaaxii tûg yeydijc jadu'n ti ymïydägy jadu'n nej yijiib yeydijc.

47 Chi je fariseojäy ajcxy yminañ:

—¿Nej nañ ti miich ajcxy myajhuin'ñigixyi? **48** Ca' nmïnaanim ti ajcxy teedy mijtungmiidpi o fariseojäy ajcxy mibijccixy Jesús. **49** Je mayjäy huidibi mijpidaaci Jesús y'ayuc, ca' ajcxy y'ixpicity ma Dios ycötujcin. Dios yi' ajcxy tzaachytunib.

50 Nidügti ajcxy je' anajty je Nicodemo huidibi oga'n'aty ni'oy Jesús coodz, je' ymigügtijc jadu'n nimay:

51 —Jadu'n iich ayt ngötujcin xy'anemim co ca' huaad ndzaachytuunim pinjäy, pen ca'p jayiip n'ixyöyim nbayöyim ti anajty ti tuñ.

52 Chi ajcxy ymigügtijc y'adzohuimbijty oyñinej:

—¿Nej miich nañ jadu'n galileoäyi? Ixta' yajxon ma Dios ñecy, com jiiby mnejhuihuipy co jim Galilea ca' jim chona'ñ pinjäy huidibi Dios y'ayucnajtzcapxiyi.

53 Chi ajcxy ñicxtay nidüg ma yjiin ydijc.

8

1 Chi Jesús ypa'ttigiiy ma je cögop huidibi xiijip Olivos. **2** Com jabom jopyñi Jesús yquidacy jadüg'oc ma Dios ytiyc. Chi mayjäy ñimiini. Chi y'ixtacy, e chi ytigiiy yaj'ixpijcpí. **3** Je jay ajcxy huidibi Dios ycötujcin yaj'ixpijcpí etz je

fariseojäy ajcxy miidmiiñ tüg töxyjäy ma Jesúus huidibi anajty ti ytundigooy miid huingbi yëydijc. Chi ajcxy pidacy cuj'amy ma je mayjäy. ⁴ Chi ajcxy nimay Jesúus:

—Huindzin, jadayaabi töxyjäy huingbi yëydijc miid ti ytundigoy. ⁵ Moisés tyit'ajt iich ajcxy xyñajtz'ane'miy jecy'ajty co yajtzaagögädzipy jada jadu'mbi töxyjäy. ¿Nej miich m'ocminambi?

⁶ Jadu'n ajcxy nimay co anajty ajcxy oc-huinma'ñ'ixa'ñ. Hue' anajty ajcxy ixtaayb nej jëbí huaad yajpocycáy Jesúus. Chi Jesúus yhuindacy, chi jada'ytigüy jaaybi miid ycihuäx naaxcíxy. ⁷ Com je' anajty ajcxy chachyaj'amidooyb, chi Jesúus ytinayigy. Chi ajcxy nimay:

—Pin jääjii ma miich ajcxy ca' ti pocy miidity, huen yi' jayiip tzaagäch jada töxyjäy.

⁸ Chi Jesúus yhuindacy jadüg'oc. Chi ytigüy jaaybi jadüg'oc naaxcíxy. ⁹ Co ajcxy jadu'n ayuc yajhuinjihuiydaayı, chi ajcxy ooy chöyduñ, com yjihuiy ajcxy ypoccy. Chi ajcxy yjihuäctay. Chi je nimäjäydiç ajcxy ñaybattzondayi. Jesúus yhuï miiy nimetz miid je töxyjäy huidibi jim anajty tinaayb huingon. ¹⁰ Chi Jesúus yhuäccugiy jadüg'oc nimay je töxyjäy jada':

—¿Ma ajcxy je jääjii? ¿Ca' ni pin ti xychaachytuñ miid mbocy ycixpi?

¹¹ Chi je töxyjäy y'adzooy:

—Huindzin, ca' ni pin.

Chi Jesúus yminañ:

—Ni iich miich ngatzaachytunipy miid mbocy ycixpi. Nicx, e ca' m'ocjacpocytuunip.

Jesúus jadu'n nipaady nej tüg jiin huidibi tiicxpi

¹² Chi jadüg'oc Jesúus yjactigüy miydacp yminañ:

—Iich je tiy'ajt nmiid ya ma naaxhuiñjäy, jadu'n iich nipaady nej tüg jiin huidibi tiicxpi ma jääjii ajcxy. Pinjäy xymijipidaacpich ymiiid tiy'ajt nej jëbí huaad tudägy chinähuiy, jadu'n nipaady nej jihuüy ytüyöy ma jiin yticxin.

¹³ Chi je fariseojäy ajcxy nimay Jesúus:

—Miich ci'm nayñidiy'ajtip co miich je' je Cristo, e ca' mdiy'ajt chobaady.

¹⁴ Chi Jesúus y'adzooy:

—Janch co iich ci'm nayñidiy'ajt'adyiijich co iich je' je Cristo. E iich ndiy'ajt janch yi'. Com nnejhuiybich ma ti ndzooñich, e ma nnicxa'ñich. E miich ajcxy ca' mnejhuiygixy ma ndzooñich, e ma nnicxa'ñich. ¹⁵ Miich ajcxy mmigüg mbocy'ijxyp miid mg'i'mhuinma'ñ. Ca' ni pin nbocy'ixyich miid ng'i'mhuinma'ñich. ¹⁶ Pen iich anajty nyajciyöybich nyajtecyöybich jääjii ypoccy, tiyudägy anajty jadu'n nduñich. Com iich ca' nyajpaadyich naydüğ. Je' xymiiid'ijtpich je Dios Teedy huidibi ti xyquexyich. ¹⁷ Com cojaay jadu'n y'ity ma miich ajcxy mgötujçin flacy: “Pen nimetz jääjii nigodiy'ajt'aty huentijity, tzoobatp ajcxy y'ayuc.” ¹⁸ Iich ci'm nayñidiy'ajt'adyiijich co ndzooñich tzajpjoty, etz nDeedyich nañ jadu'n xyñidiy'ajt'ajtpich, co je' ya ti xyquexyich.

¹⁹ Chi ajcxy y'amidooy:

—¿Ma miich mdeedy yajpaady?

Chi Jesúus y'adzooy:

—Com co ca' iich miich ajcxy xy'ijxcapy co iich je' je Cristo, nañ ca' ajcxy m'ixy'adyi iich nDeedy. Co ixypy ajcxy xy'ijxcapyich, nañ jaydëbi ixypy ajcxy nejhuüy pin iich nDeedy'ajtyp.

20 Jim jadu'n Jesú斯 ycapxy ymiydacy ma je meeñ'ijttac, co anajty yjäy yaj'ixpciy ma Dios ytjc. E ca' ni pín ymajtzi. Com ca'ní anajty yxii yhora anajty paadyñi mina ñaygiyegiyb ma ymidzip.

Jesús ñimay ymigügtjc co ca' huaad ñicxy ma je' anajty ñicxy

21 Chi Jesú斯 yjacnimaayi ajcxy:

—Iich nniçxaanip iich, miich ajcxy xy'ixtähui'bich. Miid ajcxy mbocy yciixpi m'ögaangixy, com ma nniçxañiçca' huaad miich ajcxy jëbi mnïcxixy miid mbocy yciixpi.

22 Huin'it je judíojäy ajcxy ac jëyi ñayñimaayi:

—¿Nej níçxy jada' ci'm ñayyaj'öga'flyiji? Com jadu'n ymina'ñ co ma y'i ñicxy, ca' huaad iich ayt jëbi nniçxi'm.

23 E Jesú斯 nígi nimay idich anajty:

—Miich ajcxy ya naaxhuiñ mmiidity mdiy'ajtcop. Iich tzajpjoty nmidiidých ndiy'ajtcopich. Miich ajcxy naaxhuiñjäy ajcxy ytìy'ajt mmijpidägyich naaxhuiñjäy ytìy'ajt. **24** Iich miich ajcxy jadu'n nnimaayb co m'ögam miich ajcxy, e ca' ajcxy Dios mbocy xyhuinmeecxip. Copicy ajcxy m'ögipy, e ca' Dios mbocy ajcxy xyhuinmeecxip, pen ca' xymibigáangixyich co iich je' je huidibi jëbi mbocy ajcxy xyhuinmeecxip.

25 Chi ajcxy nimay Jesú斯:

—¿E miich, pin miich?

Chi Jesú斯 y'adzooy:

—Ti ajcxy nyajnímaaygixy pín iich, co oga'n ndigiiyich jääy yaj'ixpjcpi. Cham jadüg'oc nyajnímaaygixy. **26** May ooy tijaty ayuc nyajnímähuaangixy nej ti mdundiogooygixy ma Dios ytìy'ajt. Cham ca' ajcxy nyajnímaydähuipy. Je huidibi ti xyquexyich ya naaxhuiñ je' tük'öciy tiy'ajt miid. E ngapxpídzimiyich je ayuc je tiy'ajt jëyi huidibi ti nmidooyich ma je'.

27 Je jääy ca' ajcxy huinjihuipy co Dios Teedy anajty Jesú斯 ñigapxyp. **28** Paady Jesú斯 nimay ajcxy:

—Co anajty miich ajcxy ti xyajcruudzpetiyich, iich je jääy huidibi tzoon tzajpjoty, huin'it miich ajcxy mnejhuihuip co iich je' je Cristo. E co iich ca' ngi'mhuinma'ñ nduñich. Yi' iich ya nmiydacypich huidibi Dios Teedy ti xyaj'ane'myich. **29** Je Dios Teedy huidibi ti xyquexyich, yi' iich miid n'ityich. Ca' iich yi' xy'ixmachich. Com co iich njatytimyutmyibich jabom jabom huidibi yi' chojcp.

30 Co Jesú斯 jadu'n yminañ, chi mayjäy ooy ymibijcy.

Jäy huidibi mibijcp Jesú斯 ycuylchaaayipy y'i ytìy'ajt

31 Chi Jesú斯 nimay je judíojäy ajcxy huidijaty anajty ti ymibijcy:

—Pen mmibije ajcxy cixyjot huinjot tük'öciy iich n'ayuc, e ca' m'ijxmadzippy ajcxy iich n'ayuc, huin'it iich miich ajcxy jëbi njäy'adyii. **32** Huin'it jëbi ajcxy mnejhuihuipy Dios ytìy'ajt. E. Dios ytìy'ajt xyñihuáangixip ma je mjibic-huinma'ñ ooy xy'ané'mgixy.

33 Chi ajcxy y'adzooy:

—Abraham iich ajcxy nmij'ap nmijteedy'ajtpy. Ca' iich ajcxy huaad ni pinjäy xyja'ané'my. ¿Nej co miich jadu'n mina'ñ: "Dios ajcxy xyñihu'a'ñip ma yi' mjibic-huinma'ñ xy'ané'mgixy"?

34 Chi Jesú斯 y'adzooy:

—Janch janch iich miich ajcxy jadu'n nímaaygixy co tük'öciy piñjaty pocyp ytundiib, jibicp yi' ane'mip. Tim jadu'n nipaady nej tük'umbi huidi

codoogii y ijtp, yi' yhuindzin jatytimy'ane'mip. ³⁵ Yi tumbi huidibi codoogii ijtp, ca' yhu'ma'n ma je jää ytijc huinixii. Yi jää y'ung janchtiy hui'mam huinixii ma yteedy ytijc. ³⁶ Pen Dios y'ung miich ajcxy xyajpidzimgixp ma je jibicpi xy'anemgixy, janch huinixii m'idaangixy, ca' ma ti jibicpi xy'oc'anemgixnipy. Tim jadu'n nej Dios y'ung y'ity, ca' ti jibicpi y'ane'myii. ³⁷ Nejhuiybich co miich ajcxy Abraham mmij'ap'adyii mmijteedy'adyii. Per miich ajcxy chachyaj'ögaambich. Je' co ca' mijpidaaccixy iich n'ayuc huidibi njayajnimaaygixyp. ³⁸ Ich miich ajcxy nyajmihdmidaacyp tiibi n'ixyich huidibi ndeedyich yatumyb. E miich ajcxy yi' mdumyb nej m'ap mdeedy ti xyajnimaaygixy.

³⁹ Chi ajcxy y'adzooy:

—Hue' iich ajcxy nmij'ap'ajtyp nmijteedy'ajtyp je Abraham.

Chi Jesús y'adzooy:

—Pen janch ajcxy Abraham mmij'ap'adyii mmijteedy'adyii, yi' ixipy ajcxy mdungixyp jadu'n nej Abraham tuuñ. ⁴⁰ Janch iich miich ajcxy xychachyaj'ögaangixy, e ti ajcxy njayajnimäy je huidibi iich ti nmidooyich ma Dios. Ca' Abraham yaj'ögy je jää ajcxy huidijaty anajty Dios ytiy'ajt miid, jadu'n nej miich ajcxy m'ilditaangixy. ⁴¹ Miich ajcxy jibic-huinma'n m'dungixyp, tim jadu'n nej m'ap mdeedy jibic huinma'n ajcxy tuñ jecy'ajty.

Chi ajcxy Jesús adzooy:

—Ca'iich ajcxy ndigoy'ungity. Je' tügpajc iich ajcxy ndeedy'ajtyp Dios Teedy.

⁴² Chi Jesús yminañ:

—Peni Dios ixipy ajcxy mdeedy'ajtyp, xychojcipch xymijpidaacipch ixipy ajcxy. Com Dios ti xyquexyich ya naaxhuiñ, e jiiby ndzooñich ma Dios. Ca'iich ngi'mdzojcin ycixpi nmiiñich ya naaxhuiñ. Yi' je' jadu'n tzojcp piñ ti xyquexyich. ⁴³ Ti co ca' miich ajcxy mhuinjihuüy iich n'ayuc? Je' co ca' ajcxy midohuaangixy iich n'ayuc. ⁴⁴ Je' miich ajcxy mdeedy'ajtyp je mujcu'. Miid mg'i'mdzojcin mguydungixy je mujcu' chójcin. Je mujcu'ya'j'öctiiby yi' jää maabi naaxhuiñyb chondägy. Je mujcu' ca' je'ixaani Dios ytiy'ajt. Ca' ni ti tiy'ajt yajpaady ma je', com je mujcu' indaacp je', chi ci'm ooy nijot y'idiçh. Je' ooy indacy, e je' oga'n anii yajtzondac. ⁴⁵ Com miich ajcxy mujcu' yhuinma'n miid, paady miich ajcxy ca' xymibijci xymijpidaaci n'ayucich co iich tiy'ajt njamiydägy. ⁴⁶ Ni piñ miich ajcxy xycayajpocycähuüpy. Peni tiy'ajt iich miich ajcxy nyajnimaayb, ti co ca' mmijpidaaccixy iich n'ayuc? ⁴⁷ Je jää ajcxy huidibi yajpatp ma Dios, y'amido'ijtyp ajcxy Dios y'ayuc. Paady miich ajcxy ca' m'amido'ijtcixy Dios y'ayuc, com ca' ajcxy Dios mDeedy'ájtigixy.

Jesús jiiyim anajty yjugu'aty ca'ydi Abraham

⁴⁸ Chi je judío ixpciytijc ajcxy y'adzooy:

—Ti iich ajcxy yajxon nmínañ co miich mgogajpity jim Samaria, e mujcu' miich miid ma mjot mhuinma'n.

⁴⁹ Chi Jesús y'adzooy:

—Ca' iich mujcu' nmíidity ma njot nhuinma'n, com nyajmij'ajtypich nDeedy, e miich ajcxy xy'ixtijpich. ⁵⁰ Ich ca' ci'm naygomayijich. Dios Teedy iich xycömaayb, com yi' je' huidibi ixycop payöp jää ajcxy ypcocy. ⁵¹ Janch janch iich miich ajcxy nimaaygixy co ji nijéjity jää huidibi iich n'ayuc cuydumb, e ca' yi' ajcxy yjugu'ajtin yciixipy ytigoyipi tücci'yi co y'o'ccixipy.

⁵² Chi je judío ixpciytijc ajcxy y'adzooy:

—Cham iich ajcxy janchtiy ti nnejhuüyich tiyduägy co miich mujcu' miidity ma mjot mhuinma'n. Abraham o'c je', nañ jadu'n o'c ajcxy je huidibi anajty Dios ytiy'ajt capxhuäcxip, e miich mmínañ co pen ji piñjaty miich m'ayuc

xymibijcip xymijpi daacip, ca' je' y'ögipy. ⁵³ ¿Nej mjacmiid miich mic'ajt, ca'ydi Abraham, iich ajt nmij'ap nmijteedy huidibi o'ci? ¿Nej mjacmiid miich mic'ajt, ca'ydi ajcxy huidibi Dios y'ayucnajtzcapxiyi, huidibi ajcxy o'ci? ¿Pin miich mdimnaydijii?

⁵⁴ Chi Jesús y'adzooy:

—Pen iich nnaygömayibich ci'm, ca' n'ayucich chobaadipy. Iich nDeedy yi' xycömayipich, he huidibi miich ajcxy mdijipy co ajcxy mDios'adyii. ⁵⁵ Per miich ajcxy ca' Dios m'ixy'adyii. Iich janchtiy n'ixy'ajtypich Dios. E co ixipy nminañich co ca' iich Dios n'ixy'adyii, indaacpich ixipy, jadu'n nej miich ajcxy m'indaaccixy. Janch iich n'ixyich Dios, e nguyendumyibich yi' y'ayuc. ⁵⁶ Je Abraham, miich ajcxy mmij'ap mmijteedy, jocujc ooy ñayjhuiyi co anajtyixa'ñ iich nxii ndiempo ya naaxhuiñ. E co ijxy co iich nmuiñich, chi ooy yjotcugii.

⁵⁷ Chi je judío ixpicytjc ajcxy nimay Jesús:

—Ni mgamiaidity huixchigui'px majc jimiit, e zminañ co m'ijxy Abraham? (Ca' m'ixy'ajti je Abraham, naxy tüt mil jimiit maabi je' y'o'cni.)

⁵⁸ Chi Jesús y'adzooy:

—Janch janch iich miich ajcxy jadu'n nimäy co ji anajty iich co ca'ni anajty Abraham yma'xung'aty.

⁵⁹ Chi ajcxy tzaa coniy tzaagädza'ñ anajty ajcxy. Chi Jesús yhuingoyüch, e ypidzimy má Dios ytijc.

9

Jesús yajtzooc tüt huintzpi

¹ Hue' anajty Jesús huidijtp co ijxy tüt huintz, jadu'n anajty huiintz ti yma'xung'aty. ² Chi ydiscípulos ajcxy y'amidoohui:

—Huindzin, ¿pin pocy ytuun, jada huintzpi o ytaf yteedy, co huintz yma'xung'aty?

³ Chi Jesús y'adzooy:

—Ca' yi' ypocytuuñ, ni ytaf yteedy, hue' janchtiy paady ycixp jadu'n yjajty, jigix Dios ymic'ajt ñiguëxigity ma yi'. ⁴ Copicy njactúunibich yi' ytung huidibi ti xyquexyich ya naaxhuiñ. Miinip je xii tiempo ma ca' pin Dios y'ayuc tunaani. Jada'n nej jihuïy ixipy je xiimbi ti ñaxy etz je coodzpi ti ymiñ. ⁵ Jada'n nej n'ityich ya naaxhuiñ nmuiñich Dios ytiy'ajt, jadu'n iich nipaady nej tüt jiiñ huidibi codiicxp yi naaxhuiñjäy.

⁶ Co Jesús jadu'n yminanday, chi nidzujiiy naax, chi mo'ntz yaj'oyiiy miid chujnii, chi jada' yajjaaxi je jää yhuii miid je mo'ntz. ⁷ Chi nimay jada':

—Nicz quejtzpuj yi mo'ntz jím ma yi Siloé nii y'abojtzigity —je ayuc Siloé jadu'n yhuimbibdzimy: quexyöbi.

Chi je jää huintzpi ñicxy jím, chi oy quejtz puju je mo'ntz, chi oy huimbity ti anajty yhuidicxig. ⁸ Je ymijiin ymidjic ajcxy etz tüt'óciy huidijaty anajty ajcxy ti ix yje huintzpi co jabom jabom ñäy limosna yajmucy, chi ajcxy ñay'amidoohui miñ xipy:

—¿Nej ca' jada yjéjity je huintzpi huidibi anajty jabom jabom limosna yajmujcpi?

⁹ Nijéjity ajcxy yminañ:

—Je' yi'.

E jacjadyii ajcxy yminañ:

—Huingbi yi', nigoob jadu'n yquëxigty nej je'.

E je' yminañ ci'm:

—Eich jëdu'n huidibi anajty huintz.

10 Jadu'n anajty ajcxy tzach'amidoy:

—¿Nej yi' mhuiin ti' ñay'ahuäcxii?

11 E je' anajty y'adzooy:

—Yi' yëydijc huidibi ajcxy ytijyp Jesús, yi' mo'ntz yaj'oyii xyajjaaxich nhuiin, e chi xyñimaayich: "Nix quejtzpuj ma yi' Siloé nii." Chi nnicxyich, e oynguejtzpujyich, e chi nhuindicxi'cyich.

12 Chi ajcxy je' nimay:

—¿Ma je' je yëydijc?

Chi je huintzpi y'adzooy:

—Ca' nnejhuiiyich.

Fariseojäy ti'yajt pijcy nej je huintzpi anajty ti chögy

13 Chi ajcxy yajnicxy ma fariseojäy ajcxy yhuinduu, je huidibi anajty huintz yajpatp. **14** Hue' anajty tûg sâbado xii (judíojäy ajcxy amayxii) co Jesús mo'ntz yaj'oyii, e yajhuindicxi'gy je huintzpi. **15** Chi je fariseojäy ajcxy jadüg'oc yajtij nej anajty je jääy ti yhuindicxi'gy. Chi je jääy y'adzooy:

—Mo'ntz ti pidägy ma iich nhuiin, chi iich ti nguejtzpujy, e cham n'ijxnibich.

16 Nijejity fariseojäy ajcxy yminañ:

—Yi' yëydijc huidibi jada jadu'n ti tuñ, ca' yi' Dios ytij'ajt miidity, com ca' yi' amay'aty sâbado xii.

Chi ajcxy jacjadyii y'adzooy:

—¿Nej tiijy jada mijhuinma'n octuñ, pen hue' yi' pocyjäy?

Ca' ajcxy nay'ayuc-huinjhuiiyigixy. **17** Chi ajcxy jadüg'oc nimay je jääy huidibi anajty ti y'ijxig:

—E miich, ¿nej m'oçminambí? ¿Pin jääy yi' tiibi xyajhuindicxi'gy?

Chi je jääy y'adzooy:

—Tûg jääy huidibi Dios y'ayuc etz ymic'ajt miid.

18 Chi je judío ixpicytjc ajcxy ca' anajty tim mibigaangixy co je yëydijc anajty huintz yajpaady, e co anajty ti yhuindicxi'gy, ixti cooni ajcxy ytaj yteedy mijhuoohui. **19** Chi ajcxy amidoohui ytaj yteedy:

—¿Nej je' jada miich ajcxy m'ung huidibi huintz ma'xung'ajti? ¿Nej jada ti yhuindicxi'gy?

20 Chi je' ytaj yteedy ajcxy y'adzooy:

—Eich ajcxy nnejhuiyb co iich ajcxy yi' n'ung, e co yma'xung'ajty huintz.

21 Per jadu'n nej cham ti yhuindicxi'gy, e pin yi' yhuiin ti yajhuäcxii, ca' iich ajcxy yi' nnejhuiiyigixy. Amidoor miich ajcxy yi' ci'm. Mij'anäciñ yi', ñigapxipy yi' ci'm.

22 Jadu'n ajcxy ytaj yteedy y'adzooy, miid co ajcxy tzachtzigi'ygixy je judío ixpicytjc ajcxy. Com je judío ixpicytjc ajcxy ti anajty ñaygápxigixy co anajty yajpidzi'maangixy ma ajcxy ñaymujtac je jääy ajcxy pinjaty anajty mibijcp co Jesús anajty yjëjity je Cristo. **23** Paady ajcxy ytaj yteedy yminañ:

—Mij'anäciñ yi', amidoogix miich ajcxy yi' ci'm.

24 Chi ajcxy y'amidooy mamejtz'oc je yëydijc huidibi anajty ti y'ijxig, e chi ajcxy nimay:

—Cömay capxpat yi' Dios co ti mdzögy. Ca' mgömäy mgapxpaady je Jesús. Com iich ajcxy nejhuiyb co yi' Jesús, tûg yi' pocyumbi. Ca' yi' Dios y'ayuc ytij'ajt miidity.

25 Chi je jääy y'adzooy:

—Pen tūg pocytumbi yi Jesús, ca' nejhuiyich. Huidibi janchtiy nnejhuiyibich, co anajty iich nhuintzity etz co cham huindicxnibich.

26 Chi ajcxy y'amidooy jadüg'oc:

—¿Nej ti xytuñ? ¿Ti ti tuñ co ti xyaj'ijxici yi mhuiin?

27 Chi je' y'adzooy:

—Ti ajcxy nyajnimaaygixy, e ca' ajcxy ti m'amido'idaangixy. ¿Nej nañ ixpigaangixy miich ajcxy ma yi'ji?

28 Chi ajcxy je' ojy, nimay ajcxy jadu'n:

—Miich ixpijc ma yi', iich ajcxy n'ixpijcipich ma Moisés ytiy'ajt. **29** Iich ajcxy nejhuiyb co Dios Moisés migapxy. Janch yi Jesús ca' iich ajcxy nnejhuiyigixy ma yi'choon (ma mic'ajt ti paady).

30 Chi je jää y'adzooy:

—Ooy yi' y'ochigiiyñity y'oyhuinma'ñity co miich ajcxy ca' mnejhuiyigixy ma yi'choon (ma mic'ajt ti paady), e ti iich yi' xyajhuindicxiygich. **31** Yajxon yajnejhuiy co Dios ca' yi' midooohui pocyäydijc y'ayuc. Pen oy jää iich ajt, e nguyduunim Dios ytiy'ajt, huin'it ajt Dios n'ayuc xymidoohuum. **32** Ni caminaaxii ycayaajmidoy, co pinjää tūg huintzpi ti yaj'ijxig yuidibi jadu'n ti yma'xung'aty huintz. **33** Co ixipy je Jesús ca' jiiby chooñ ma Dios, ca' ixipy jatý nej ti tunipy.

34 Huin'it ajcxy y'adzooy:

—Miich jadu'n ti mma'xung'aty pocymiid. Ca' miich huaad ti xyaj'ixpijccixyich.

E chi ajcxy yajpidzimy tibäytücci'yi (ma ajcxy ñaymujctac etz ma Dios ytiyc).

Je jää ajcxy huidibi ca' cöbijccixy Dios ytiy'ajt jadu'n nipaady ajcxy nej jihuïy huintzity

35 Chi Jesús nejhuiy jadu'n co anajty ti yajpidzimy tiba'y tücci'yi ma Dios ytiyc. Co minaaybaati chi nimay:

—¿Nej mmibijcyp mijpidaacyp miich je jää huidibi tzoon tzajpjoty?

36 Chi je' y'adzooy:

—Huindzin, nimaaygich pin je', jigix nmibicyich.

37 Chi Jesús je' y'adzooy:

—M'ijxyp yi'du'n yam. Yi je' je huidibi xymidmiydacp.

38 Chi jada' huingoxtinay'ahuíy ma Jesús yhuinduu, je huintzpi huidibi Jesús ti yajtzögy nimay:

—Nmibijcypich, huindzin.

39 Chi jada' Jesú yminañ:

—Iich ti nmiñ ya naaxhuiñ co n'ixyöyaanich nbayöyaanich jää ypocy, jigix nyajpocycähuibich pin ca' ypocymiidity, etz nyajpocynihuädzibich pin ypocy miid. Jada'n nej jihuïy nyajhuindzïyich je jää huidibi ijxp, etz jadu'n nej jihuïy nyajhuindicxiygich yi huintzpi.

40 Chi nijëjity fariseojäy huidibi anajty jim ma Jesús ymijc jadu'n midoy nej Jesús yminañ, chi ajcxy nimay Jesús:

—¿Nej nañ jadu'n miich mdijy iich ajcxy ca' Dios ytiy'ajt nejhuiyich, jadu'n nej jihuïy iich ajcxy nhuintzity?

41 Chi Jesús y'adzooy:

—Co ixipy miich ajcxy janch janch ca' mnejhuiyigixy Dios ytiy'ajt, ca' ixipy ti pocy ajcxy mmiidity. Per miich ajcxy minam co Dios ytiy'ajt mguyduuniy, e ca' yjanchity. Paady ajcxy mbocymiidity. Nipaatyp jadu'n nej jihuïy miich ajcxy mhuintzity, e mminaangixy co m'ijxcixy.

10*Jesús yaj'ixpijc jihuimbit ayuc*

¹ Chi Jesús jacnimay je judío y'ixpicytijc, je fariseojäy ajcxy:

—Janch janch iich miich ajcxy yam jadu'n nímaaygixy co je jääj ajcxy huidibí ca' ytigihuaangixy ma borregí agaj aguu (ma je cuend'ajtpi ycuend'aty), huidibí huingduum ameech tzach tigihuaam ma yborregí agaj, je' je' je meetzpi huidibí meedzam je borregí ajcxy ameech. ² Je jääj huidibí tigihuaam ma yborregí agaj aguu, je' je' je borregí cuend'ajtpi. ³ Co je borregí cuend'ajtpi ymiñ ma agaj aguu, chi je agaj aguu cuend'ajtpi yaj'ahuäch je agaj aguu. Chi yborregí ajcxy yöcmidoyii, chi je' migapxy xiibety xiibety, chi yajpidzimy ajcxy. ⁴ Co ajcxy yajpidzimädäy, ac je' yje', chi jayijp níicxy, e axam ajcxy ypanicxyii, com je' co yöcmidoyii. ⁵ Ca' je borregí ajcxy jébi panicxy tüg huingjäy. Nígi ajcxy cöguëgy, com yöcmidooyb ajcxy co yhuingjäyity.

⁶ Jadu'n Jesús mayjäy yaj'ixpijc jihuimbit'amy, jaygue' ajcxy ca' huaad huinjihuüy nej anajty Jesús yjaminänañ.

Jesús je oybi cuend'ajtpi

⁷ Chi ajcxy Jesús jadüg'oc nímaayi:

—Janch janch iich miich ajcxy yam jadu'n nímaaygixy, co je Dios nDeedy'ajtypich. Jébi jääj ajcxy paady Dios ytiy'ajt ma iich, e huin'it ytigiiygixipy ma Dios y'it. Jadu'n nipaady nej jihuüy iich je agaj aguu ma borregí ajcxy ytigiiygixy. ⁸ Tüg'óciy je huindzindijc huidibí ajcxy miin jayijp ca'ní iich anajty nmiñich, e yminaangixy anajty co ajcxy miid'ajti Dios ytiy'ajt, jadu'n je' anajty ajcxy nej meetzpi huidibí meedzaanip Dios yjäy. Per je Dios yjäy ca'p je' ajcxy tuuñ cuendi, jadu'n nej je borregí ca' yöcmidoogixy je meetzpi. ⁹ Jadu'n nej je borregí ajcxy ytigiiygixy ma agaj aguu, nañ tim jadu'n jääj ajcxy paady Dios ytiy'ajt ma iich. Je jääj ajcxy huidibí ypaatyp Dios ytiy'ajt ma iich, nañ ynpadaamy jugy'ajtin huidibí ca' ycixipy ytigoyipy tücci'yí. E huidibí je' ajcxy yajmayajtyp ma yi chinalayin, nmohuübich. Tim jadu'n nej borregí ajcxy jabom ypidzimgixy ma agaj aguu nícxixy miiy'ojcpí, etz yhuimbijtcixy tzuu tzuu.

¹⁰ Yi meetzpi ajcxy mimb co ymeedzaangixy yaj'ögaangixy yajhuindigoyaangixy. Iich ti nmiñich, jígix miich ajcxy mbáatcixipy jugy'ajtin mijcajee huidibí ca' tücci'yí ycixipy ytigoyipy.

¹¹ Chi Jesús yjacminañ:

—Iich jadu'n nipaady nej tüg borregí cuend'ajtpi oybi. Je oybi borregí cuend'ajtpi yciyejcyp yi' yjugy'ajt ma yi o'cin miid yborregí ycixpi. ¹² Je borregí cuend'ajtpi huidibí mujuj tum, huidibí ca' yci'mborregí cuend'aty, ni ycajéjity je borregí yhuindzin, co ix yaa ymiñ, chi cöguëgy je borregí, e yajqueec-huacxtäy. ¹³ Com je' co mujuj ytuñ, paady cöguëgy je borregí ajcxy, ca' tzoc yihuüy borregí.

¹⁴ Tim jadu'n nej je oybi borregí cuend'ajtpi ijxajptäy je' yborregí, nañ tim jadu'n iich n'ijxajptäy je njäyich (huidibí xymijpidaacpich), etz je' ajcxy xy'ixy'ajtpich. ¹⁵ Tim jadu'n nej Dios Teedy xy'ixy'adyiijich, nañ tim jadu'n n'ixy'adyiijich Dios Teedy. Tim jadu'n je' nej je oybi borregí cuend'ajtpi yciyejam yjugy'ajtin miid yborregí ycixpi. Nañ tim jadu'n iich ngiyegamyich njugy'ajtin miid iich njäy ajcxy ycixpi. ¹⁶ Nmiñich jadügpciy jäy, ca' ajcxy yjudiojäyity, je' ajcxy nañ jadu'n nmiid'idaamyich tügmucy (miid je judío jäy ajcxy huidibí xymijpidaacpich). Tim jadu'n nej je cuend'ajtpi ymiid'ajtyp je' yborregí ajcxy tügmucy. E je' ajcxy y'amidooyaam iich n'ayuc, tim jadu'n

nej borregi ajcxy yöcmidoogixy yhuindzin. Ji y'idipy tügmucy jää (huidibi xymipidägibich), etz tüg cuend'ajtpi (iich jëdu'n).

17 Chi Jesús yjacminañ:

—Paady ycixp Dios Teedy ooy xychoccyich xyjihuüyich, co ngiyegaamayich njugy'ajtin ma yi ó'cin (miid jää ajcxy ypcocy ycxipi), etz njugypigipyich jadüg'oc. **18** Ca' ni pin xypijcibich yi njugy'ajtin, iich yi' ci'm ngiyegamy. Nmiiidich mic'ajt nej ngiyegipyich njugy'ajtin, etz nañ nmiiidich mic'ajt nej njugypigipyich jadüg'oc. Jadaun nDeedyich ti xy'anem'yich co jadu'n ndunipyich, n'ögibich, njugypigipyich jadüg'oc.

19 Chi jadüg'oc ajcxy ca' nay'ayuc-huinjhuiyi je judío jää ajcxy miid Jesús y'ayuc ycxipi. **20** Mayjää yminañ:

—Ca'oybi yi' ymiiid, locjiib y'i, ¿nej co ajt n'amido'ijtim y'ayuc?

21 E jacjadyii ajcxy yminaangixy:

—Jadayaabi tiy'ajt etz mic'ajt ca' yajpaady ma tüg jää huidibi mujcu' ymiiid. Ca' jëbi tüg mujcu' jää huintzpi yaj'ixiig.

May judío jää ajcxy ca' cöbijcy Jesús

22 Jim Jerusalén anajty xii yjadyii, je' anajty ajcxy ñixiidumyb jimiit Dios ytiic. **23** E hue' anajty tiich tiempo. Chi jim anajty Jesús yhuidity ma Dios ytiic, ma je Salomón ytiic-huinduu. **24** Chi ajcxy je judío y'ixpicytjc nimujcy ooy Jesús, nimay ajcxy:

—Ixiti minaani miich iich ajcxy tiyudädägy xyajhuinjhuihuáangixyich pen miich je' je Cristo? Yajhuinjhuiygich ajcxy tiyudädägy.

25 Chi Jesús y'adzooy:

—Ti ajcxy nyajinimaaygixy, e ca' miich ajcxy ti nmibijccixy. Je mijhuinmañ huidibi ndumybich nmiiidich nDeedy ymic'ajt, yi' je' nidiy'ajt'ajtp co iich je' je Cristo. **26** Paady ycixp miich ajcxy ca' mmibijccixy, com ca' miich ajcxy njäy'adyiijich. **27** Iich njäy ajcxy ymipidaacyp iich n'ayuc, e n'ijxcajpich ajcxy je', e je' ajcxy xypanicxpich. Tim jadaun nej je borregi ajcxy yöcmidoy je yhuindzin, jadaun nej je huindzin ijxcapy je' yborregi, e jadaun nej yi yborregi ypanicxyii. **28** Iich njäy ajcxy nmoobich yi jugy'ajtin huidibi ca' tücci'yi yciixañ ytigoyañ. Ca' je' ajcxy yjugy'ajtin ytigoyipy ni camina, e ni pin ca' huaad je' ajcxy xypijcich. Je' ajcxy ci'am nmiiididyich. **29** Yi Dios Teedy huidibi iich njäy ti xymöy, tügpajc yi' ymijity, e ni pin huaad ni ti capíjciy huidibi Dios Teedy ymiiid ci'am. **30** Dios Teedy etz iich tú'ciy iich ajcxy.

31 Chi je judío jää ajcxy jadüg'oc tzaa conig cädzaangixy anajty ajcxy. **32** Chi Jesús je' ajcxy nimay:

—Ti iich ooy mij oybi nduñich ma miich mhuinduu miid je nDeedyich ymic'ajt ycxipi. ¿Huidi ycxipi miich ajcxy xychaagädzaangixyich?

33 Chi je judío ixpicytjc ajcxy y'adzooy:

—Ca' nmminaanim paady iich ajcxy miich ndzaagädzaangixy miid je oybi tiibi mduñ, hue' janchtiy ycxipi ndzaagädzaangixy miid co ooy Dios myajjotmädy. Com miich nañ jää, e mnayyajnaxyii Dios.

34 Huin'it Jesús je' ajcxy nimay:

—Jadu'n ycojaayity ma yi judío jää ajcxy ytiy'ajtnecy, ma Dios jadaun yminañ: "Jadu'n nej dios miich ajcxy." **35** Paady ca' ngapxtigooyich, com Dios ci'm jadaun minamb ma ñecy, co jadaun nej Dios je' ajcxy huidibi Dios y'ayuc cöbijcip (e ca' huaad pinjäy yminañ co Dios ñecy ca' yjanchity). **36** Dios ti xyajñibicyich jada tung, e xyquejxjyich ya naaxhuiñ. ¿Nej co mmminaangixy

co iich ngapxtigooyich co nmínañ'ich co Dios xy'ung'adyijich? ³⁷ Pen ca' nduñich nDeedyich ytung, ca' iich ajcxy huaad n'ayuc xymibijich. ³⁸ E pen ndumyibich nDeedyich ytung, oy ixyipy miich ajcxy ca' xymijpidaacich n'ayuc, jébi ixyipy mijpidägy ajcxy je mijhuinmañ' huidibi ndumyibich. E chi mnejhuñhipy miich ajcxy, etz mmijpidägipy miich ajcxy co je Dios Teedy yajpaady ma iich, e iich nyajpaadyich ma Dios Teedy.

³⁹ Ooy ajcxy jamadzaañ Jesús, e chi Jesús oy choni, ca' ajcxy majch.

⁴⁰ Chi Jesús ñicxy jadüg'oc jím Jordán mij niñ ñanax ma Juan yjäy yajniibejty oga'n'aty, chi jím yhuimiy. ⁴¹ Mayjäy Jesús ooy ñimujci, e yminañ ajcxy:

—Je Juan el Bautista ca' jadu'n ooy mijhuinmañ tuuñ, per tüt'óciy yi tiy'ajt jadu'n nej nimiydactay jada Jesús, janch tiy'ajt je.

⁴² E janch mayjäy ooy mibijcy Jesús jim ma je jimbí it.

11

Co Lázaro'y'o'cy

¹ Jim Betania anajty tüt' pa'mjäy, hue' anajty yxi Lázaro. Hue' je' anajty chinay ma María etz Marta ycogajpity. ² María je' anajty huidibi je Huindzin Jesús anajty ti yajjaxy je ujtzpijyñi huidibi ooy oy yxuugy, etz po'ti Jesús ytecy miid ycöhuy. Hue' je' anajty María etz Marta ymidügquëx Lázaro huidibi anajty piçip. ³ Chi Lázaro ymidügquëx ajcxy ycapxyquejxy ma je Huindzin Jesús anajty yajpaady, e chi oy yajnimäyii:

—Je mmigüg huidibi ooy mdzocy, piçip je'.

⁴ Co Jesús jadu'n midooy, chi yminañ:

—Je' ypa'm ca' yaj'oga'ñyii tücci'yi. Je' ypa'm hue' yajniguëxigamy Dios ymic'ajt, jaydëb Dios ycömaybidzimipy, e nañ iich nyajcömayipiyich, iich je jäy huidibi tzoon tzajpjoty.

⁵ Jesús ooy anajty tzocy jihuñ je Marta, María etz je Lázaro. ⁶ Oy jadu'n Jesús nejhuiy co anajty Lázaro ypiyii, jamejtz xi jím yjacxiñajxy ma anajty yajpaady. ⁷ Huin'it Jesús nimay ydiscípulos ajcxy:

—Tzoc jamim jim Judea naaxjot.

⁸ Chi je' ydiscípulos ajcxy y'adzooy:

—Huindzin, namni jäy ajcxy jim Judea ti xy'ocjaccögädzambi, e ñmnicxaanip jim jadüg'oci?

⁹ Chi Jesús y'adzooy:

—Majmetz hora tüt' xiimbi miidity. Pinjäy miid Dios ytiy'ajt, ca' ayo'n pada'ñ, tim jadu'n nej jihuñ yhuidity xiim, e ca' yconeypy, com co xi codiçxy jada naaxhuiñbi. ¹⁰ Pinjäy ca' miidity Dios ytiy'ajt, ca' je' nejhuiy ti anajty jadaanip, chi ayo'n pada'ñ, tim jadu'n nej jäy ycoodzhuidity, e chi yconeypy miid co ca' anajty ixy ma ñicxy.

¹¹ Huin'it Jesús je' ajcxy nimay:

—Iich ajt nmigüg Lázaro maab je', ñicxy nyajpidigañich.

¹² Chi je' ydiscípulos ajcxy y'adzooy:

—Huindzin, pen maab, huadjihuiñihuip yi', ci'm yi' ymäyhuijipy.

¹³ Je' Jesús anajty ñimiyydaacyp je o'cin, e je' ajcxy tiyj Jesús ñimiyydaacyp je mähuiñ. ¹⁴ Chi Jesús yajmildiydacy ajcxy tiyduväg, yminañ:

—Lázaro ti je' y'o'cy. ¹⁵ E ooy njotcújicidých miid miich ajcxy yciixpi co anajty iich ca' njimity, jigix ajcxy mmibigipy co Dios ymic'ajt nmildidých. Tzoc ajt jamim jim Betania.

16 Tomás huidibi anajty ajcxy yxiⁱⁱgoyaaxyp Dídim, huidi ayuc-huimbidzim: cuate, nimay jacjadyii Jesús ydiscípulos ajcxy:

—Tzoc ajt nañ jadu'n jamim, huen jay jim xyaj'o'cim quipxy miid Jesús.

Jesús yajjugypigipy je jay ajcxy etz möhuipy ajcxy jugy'ajtin

17 Co ajcxy jim yja'ty, chi ajcxy paty tiy'ajt co mimidaaxxiibí anajty maabí Lázaro ñaaxtigiy. **18** Betania ca' anajty ooy yjiguégyity miid Jerusalén, jéyi jada' anajty miidty tugiig kilómetro. **19** May judíojäy ajcxy anajty ti ymiiñgixy ma Marta etz María, yajjotcugihua'ñ ajcxy miid je' ymiguëx ycixpi co anajty ti yögy. **20** Co nejhuiy Marta co Jesús anajty jim ymiñ, chi nidzooñ oy jijpcobadiy. E María jim yhui'miyy ma ytijc, tigoty anajty iñäy. **21** Chi Marta Jesús nimay:

—Huindzin, co ixipy miich ya anajty myajpaady, ca' ixipy ti yögy nmiguëxich. **22** Per nejhuiyibich co miich cham jëbi Dios mmibijctzoy, e xymöhuip ti mdimdzojcyip.

23 Chi Jesús y'adzooy:

—Je mmiguëx jugypigip jadüg'oc.

24 Chi Marta y'adzooy:

—Nnejhuiyibich co yjugypigipy jadüg'oc co anajty naaxhuiñbi ti yhuaad'ajtni co Dios anajty yajtigadza'ñ.

25 Per huin'it Jesús y'adzooy:

—Ich je' nyajjugypigipyich je jay ajcxy, e nmöhuibyich ajcxy jugy'ajtin. Pinjäy ajcxy xymibijcpich xymipidaacpich, oy anajty yja'ögy ajcxy, jugy'ajtcixip ajcxy jadüg'oc. **26** E tüg'öciy pinjaty ajcxy xymibijcp xymipidaacpich juugyñi, ca' yögipy ajcxy tücci'yí. ¿Nej mibijcyp miich jadaaj?

27 Chi Marta y'adzooy:

—Nmibijcypich, Huindzin. Nmibijcypich co miich je' je Cristo, Dios y'ung, huidibi anajty miinam ya naaxhuiñ.

Jesús taj may ooy miid Lázaro ycixpi

28 Co Marta jadu'n yminañ, chi jada' oy huoy y'uch María, e yajnimay ameech:

—Je Huindzin chiiby je', e miich jiiby xymiidmiydägamb.

29 Co María jadu'n midooy, chi ypidigy mic'amy, e chi ñicxy ma Jesús.

30 Ca'ni anajty Jesús yja'ty cajpoty. Jimni anajty yhuäcxijp ma anajty Marta ti yjijpcobaadiyii. **31** Co ajcxy ijxy co María ypidigy, e ypidziimy janch mic'amy, je judíojäy huidibi anajty ajcxy jim ma je tijc miid je', hue' ajcxy tiy María ñicxy yaaxpi ma anajty ti ñaaxtigiy je Lázaro. Chi ajcxy panicxy.

32 Co yjädy María ma je it ma anajty Jesús, co ijxpaty, chi ycojxtinaay'ahuiy ma Jesús yhuinduu, chi nimay:

—Huindzin, co ixipy miich anajty m'ocyaajity, ich n'ay ca' je' ixipy yögy.

33 Co Jesús ijxy yäxy je María etz je judíojäy ajcxy huidibi anajty yjaymiid'ajtip, chi ooy jihuüy etz ytaj ymaay. **34** Chi jada' Jesús yajtiy:

—¿Ma ajcxy Lázaro ti myajnaaxtig?

Chi ajcxy nimay:

—Huindzin, jam ijxim.

35 Chi Jesús yaaxy. **36** Chi judíojäy ajcxy ñayñimaayi miñ xyipi:

—Ooydim anajty tzocje Lázaro.

37 Per nijectiy ajcxy yminañ:

—Jadayaabi jää huidibi huintzjää yajhuindicxígy, ¿nej ca' jada' ixyipy mic'ajt miid jébi ixyipy ti yajtzögy je Lázaro, e ca'ydi ixyipy ti y'ögy?

Jesús yajjugypijc Lázaro

³⁸ Chi Jesús jadüg'oc yjotmaybaty, chi ymijhuägy ma je o'cpí jut. Hue' je' anajty tūg ang miid tūg miij tzaa y'agiyducyty je jut aguu. ³⁹ Chi Jesús yminañ:

—Jiig' ajcxy jada tzaa.

E chi Marta je o'cpí y'uch y'adzooy:

—Huindzin, xuucnip yi', com cham yi' mimiidaaxxiibiiñ maabi ñaaxtigii.

⁴⁰ Chi Jesús yminañ:

—¿Nej cay ti jadu'n nnimäyi? Pen xymibíjcibich yi' n'ayuc, m'ixipy Dios ymic'ajt y'oy'ajt.

⁴¹ Chi ajcxy je tzaa jiigiiy, chi Jesús cix ypa't'ijxy, yminañ:

—Dios Teedy, jäygidaacín nyajnjxypich ma miich, co miich xymidoohui n'ayucich ⁴² Yajxon nnejhuüyich co miich xy'amido'ijtpich jabom jabom, paady ycixp miich jadu'n ti nnimäy miid jadayaabi jää ajcxy ycixpi ma iich nhuinduu, huen ajcxy mibicy co miich xyquejxich ya naaxhuiñ.

⁴³ Co Jesús jadu'n yminañ, chi jada' miic ycapxy:

—Lázaro, piidzim tibäy.

⁴⁴ Hue' je o'cpí miic'amy ypidzimy ymo'nity yajxon tūg'öciy ñinícx etz huingoyebiity miid huit, chi Jesús yminañ:

—Huimbidijttuutcixy, e najtmadziigix, huen yöychooñ.

Judío ixpcitytjic ymadzamy anajty Jesús

⁴⁵ May je judío jää ajcxy ymibijcy huidibi anajty María yjaymiid'ajtyp, co ajcxy ijxy je huidibi anajty Jesús ti tuñ. ⁴⁶ Per jadyii judío jää ajcxy oy ixtäy je fariseojää ajcxy, chi ajcxy yajmiidmiydacy huidibi anajty Jesús ti tuñ. ⁴⁷ Je teedy tungmiidpi ajcxy, etz je fariseojää ajcxy, chi ajcxy ñayhuoomujctayi je tungmiidpi ajcxy nidüg'öciy, chi ajcxy yminañ:

—¿Nej ajt Jesús n'octuunam? Yijiibí yëydijc ooy yi' mijhuinma'ñ tzachtuuni.

⁴⁸ Pen nnajtz'ixiyyim jadu'nyi, tūg'öciy jää miibijctähua'ñ yi'. Chi ajcxy ymiinipy je Romano tungmiidpi huidibi ajt xy'ané'mim, e chi yajhuindigoyipy iich ajt nDios y'it, e nañ yajhuindigoyipy iich ajt ndzinaayin njugy'ajtin.

⁴⁹ Nidügti ajcxy je jää, hue' anajty xii Caifás, hue' anajty mijtungmiid, je' anajty teedy huindzin, je' jadu'n jää nimayday:

—Miich ajcxy ca' ti mhuinjhuiygixy. ⁵⁰ Ca' ajcxy mnejhuüy co jac'oy nyaj'o'cim je Jesús tūgpajc, huen yi' codinaydähuiip naax cajp, jiigix ca'ydi iich ajt nnaax ngajp yhuindiooyim.

⁵¹ Canan yci'mhuinma'ñ jadu'n ycixpi yminañ je'. Hue' janchtiy com je' anajty ymijtungmiidity je huin'it jimijt ma teedy ajcxy ymiñ, paady Dios huinma'ñ jadu'n yejcy, co jadu'n najtzcapxiy co Jesús anajty y'öga'ñ miid tūg'öciy ajcxy naax cajp ycixpi. ⁵² E ca' nmínaanam miid jéda'ajty miid je judío ajcxy ñaax ycajp ycixpi, nañ jégíx co huoomujctähua'ñ tūg'öciy Dios y'ung huidijatay anajty ajcxy yajpatp xii ya. ⁵³ Huin'it oga'n ajcxy je tungmiidpi yajnigodugiyy co yaj'ögaangixy Jesús.

⁵⁴ Jesús ca' anajty ma y'ocaj'ijxní mayjäyjoty ma je judío jää ajcxy. Chi jada' niicxy jiguem miitungon ma je titznaax'it, ma anajty tūg cajp xiijity Efraín. Chi jim yhui'miy miid ydiscípulos ajcxy.

⁵⁵ Huingoonip anajty je pascua xii huidibi anajty judío jää ytumyb. Ti anajty may judío jää ajcxy ñinícxni jim Jerusalén xii'ajtp huidibi anajty

jiguëgyjaty tzomb. Jayijpní ajcxy ñicxy ca' anajty xii paady, co anajty ajcxy ñayyajpocýñihuädza'ñyii. ⁵⁶ Ooy anajty jääy ajcxy ixjäy Jesú huin'it. Paady anajty chachnayñimáyigixy nidüg nidüg miñ xyipy, co ajcxy ytinay'ahuiy ma Dios ytic, jadu'n ajcxy yminañ:

—¿Nej m'ocminaangixy? ¿Minipy jada' Jesú xii'ijxpi, o ca'ji?

⁵⁷ Je teedy ajcxy je' yhuindzin etz fariseojaý ajcxy ti anajty yejccixy cötujcin co huentimpinity huidibi anajty nejhuiyib ma je Jesú, huen nigapxy jigix ajcxy madzipy.

12

María yajaax aceite Jesú ytecy

¹ Jatudujcxiiñi anajty pascuaxii ca' paady, co Jesú ñicxy jim Betania, jim ma anajty Lázaro yajpaady, je huidi anajty ti yajjugypicy jadüg'oc. ² Chi ajcxy jim yaj'oyii tüg adzu'ibí. Marta anajty jim yajcaayb yaj'uucp je jääy ajcxy. Lázaro anajty miid Jesú ñäy ma je mesi. ³ Chi María conígy tüg libra ujtzpijyñii huidibi anajty ooy oy yxuugy. Tzou je' anajty ooy, je' miid Jesú ytecy yajjaaxtaayi. Chi jada' miid ycöhuy po'ttiich. Chi ac ujtzpijyñii yxuugítay tigoty. ⁴ Huin'it je Judas Iscariote je Simón ymang huidibi anajty yhuindzin ciyegam ma ymidzip, je' jadu'n yminañ:

—Jac'oy co ixyipy ti ndoocim jada ujtzpijyñii oy migo'pxpeexytí jadiib ixyipy ayt ayoobtijc nbubejtí.

⁶ Canan paady Judas jadu'n yminañ co ayoobitijc tzachpa'ayoy. Paady jadu'n yminañ co ajcxy chachmeedza'ñ. Com je' anajty meeñybjity cuend'ajtp, e chachpuugomyb huidijaty anajty jiiby ajcxy yjapidaacyp. ⁷ Chi Jesú nímay je Judas:

—Ixmatz miich yi', hue' yi' yi María ti yujcpicy jada ujtzpijyñii co yajtuna'ñ co anajty naaxtigiyich. ⁸ Com yi' ayoobitijc ajcxy huinixii yi' miich ajcxy miid'idiipy. Janch ihch ca' ihch miich ajcxy miid n'idiipy huinixii (ya naaxhuiñ).

Judío ipicuityjc yaj'ögamy anajty Lázaro

⁹ Co ajcxy nejhuiy may judiojäy ajcxy co anajty Jesú yjimity Betania, chi ajcxy nímiñ. E canan miid Jesú ycipi jeda'ajty, je' anajty ajcxy nañ jadu'n chach'ixaamy je Lázaro huidibi anajty ti jugypicy jadüg'oc. ¹⁰ Chi je teedy ajcxy yhuindzindijc ñaygapxi, co yaj'ögamy Jesú etz nañ jadu'n je Lázaro, ¹¹ com may judiojäy ajcxy anajty ñayiibijcín, etz tzachmibijcixni Jesú.

Jesús tigiy Jerusalén jadu'n nej tüg rey

¹² Je com jabom je mayjäy huidibi anajty ajcxy ti ymiingixy xii'ajtpi ñejhuiy ajcxy co Jesú anajty yminañ jim Jerusalén. ¹³ Chi ajcxy cabígy may ytiixy y'aacx, chi ajcxy nidzooní Jesú, chachminaangixy:

—¡Dios ayt xyñihuaniñ xyajtzoocim! Minib tüg jääy huidibi Dios ti yconucxyii. Ymiid yi' Dios ymic'ajt, je' je' je judiojäy yrey.

¹⁴ Co Jesú paty tüg burro mang huidibi ca' ni pin yaj'iñaayñi, chi yajpejty, chi cuyduuñ jadu'n nej anajty jaybety y'ity ma Dios ñecy co jadu'n yminañ:

¹⁵ —Ca' mdzigiy miich ajcxy huidibi tzinaayb ma Sión cajp (Jerusalén). Cha je mrey ymiñ y'ñäy ma tüg burro mang.

¹⁶ Je huidibi anajty ajcxy Jesú discípulo'ajtyp, ca' anajty ajcxy huinjihuiyigixy ixti cooni Jesú paty jadüg'oc yi' y'o'yajtin ymij'ajtin jiiby tzajpjoty. Huin'it ajcxy ajihuiygooti co jadu'n anajty ycojaayity miid Jesú

ycixpi, e nañ co je' anajty Jesús ti yajtunyii ti yajjadyii jadu'n nej jaybety ymíñ.

¹⁷ Je jää ajcxy huidibi anajty ajcxy ymiid Jesús, huin'it co Lázaro ypidzimy ma yajnaaxtigiiyi, e yajjugypici jadüg'oc, chachyejcyp anajty ajcxy ti'ajt nañ jadu'n huidibi anajty ajcxy ti ijxcixy. ¹⁸ Nañ paady ycixpi je mayjäy oy nañ jadu'n yijpcobadiyii, co ajcxy nejhui je mijhuinmañ huidibi anajty Jesús yatumyb. ¹⁹ Paady je fariseojäy ajcxy ñayñimaayi miñ xyipy:

—Ix ajcxy, ca' jada' ninej nmimadaacim Jesús, com tüt'óciy yi mayjäy axam ajcxy je' panicxcixy.

Nijéjity anajty griegojäy miidmiedydägaangixy Jesús

²⁰ Nijéjity griegojäy nañ ti anajty ñicxcixy jim Jerusalén Dios ojadajtpi xiijoty. ²¹ Chi jada' je griegojäy ajcxy nimíjhäy Felipe, huidibi anajty Betsaida cogajp jim Galilea naaxjot, e chi ajcxy minucxtaacy nimay:

—Migüg, tun may'ajt pubejtich, Jesús iich ajcxy nja'ixamy.

²² Chi Felipe oy yajnimay Andrés, chi ajcxy Felipe etz Andrés oy Jesús yajnimay. ²³ Chi Jesús yminañ:

—Ti je tiempo paady co iich je jää huidibi tzoon tzajpjoty nyajcömayipyich.

²⁴ Janch janch iich miich ajcxy jadu'n nimaaygixy co jää níby tüt mocpajc, e co je mocpajc ymuuxy, huin'it yhuindigoy, e chi ytíim'ajtni may'amy. Pen ca' ni pin níby jada mocpajc, ca' ytíim'ada'ñ. Jadu'n iich nipaady nej je mocpajc. Copicy n'ögibiyich, huin'it mayjäy jugy'ajtin paadaangixy huidibi ca' ycixipy ytigoyipy ni mina. ²⁵ Je jää huidibi ooy nígi nixondägy yi chinaayin ya naaxhuiñ, yajtigoyamy je' yjugy'ajtin tücciyi. Per je pin ca'p ooy nijot'aty je chinaayin ya naaxhuiñ, e nixondaaci ooy nígi Dios y'ayuc, je' y'alma nüdzooçin paadip ma Dios. ²⁶ Pen ji jää huidibi naybidaacip ma iich, copicy ajcxy xypanícxibich. Ma iich nyajpaady, nañ jim yi' yajpaadipy nañ jadu'n. Yi jää pinjaty naybidaacip ma iich, Dios Teedy yi' cömayiib.

Jesús capxidzimy co y'öga'ñ

²⁷ Chi Jesús yjacminañ:

—Tájnibich mayñibich cham jotjoty huinmañyjoty. ¿Nej nnimähui'bich nDeedyiç? ¿Nihuaangich ma jada ayo'n tzaachypí huidibi ti yhuaad'ajtni? Ca' yjadu'nty. Com paady ycixp ti nmiiñich ma jada xii tiempo, jëbi ayo'n nyajnajxich miid jää ajcxy ypocy ycixpi. ²⁸ Dios Teedy tun huidibi copicy, jëbi jää ajcxy ijxcixy miich mmic'ajt etz miich m'oý'ajt.

Huin'it je jää ajcxy huidibi anajty jim ma Jesús yajpaady midooy tüt ayuc choñ tzajpjoty yminañ:

—Ti nduñich mijhuinmañ, e ti jää ix y ixy iich nmic'ajt n'oý'ajt. E nañ jadüg'oc ndunipyich mijhuinmañ, jígix jää ajcxy ijxcixipy jadüg'oc iich nmic'ajt iich n'oý'ajt (jadu'n Dios y'adzooy yung Jesús).

²⁹ Je mayjäy huidibi anajty ajcxy jim, je tiibí anajty ajcxy midoogixy je ayuc huidibi tzoon tzajpjoty, yminañ ajcxy:

—Enee yi' ti yjidity.

Jacjadyii ajcxy yminañ:

—Tüt ángel ti ymigapxyii.

³⁰ Chi Jesús nimay je mayjäy ajcxy:

—Ca' nminaanim miid iich ycixpi jadu'n ti yajmidoy jadayaabi ayuc huidibi ti chooñ tzajpjoty. ³¹ Jadachambí jada' Dios yajpocycähuañ naaxhuiñyjäy, e nañ ypiagaanipy je mujeu' ymic'ajt huidibi ane'mb naaxhuiñyjäy ajcxy. ³² Co

iiich anajty jää ti xyajcruudzpetyich, e co iiich anajty ti njugypicyich jadügtocy, e co iiich anajty ti nhuimbityich tzajpjoty, huin'it tüg'óciy jää ajcxxy huidibi xymibijcpich, nyajpa'ttig'ihuibich jiiby tzajpjoty ma nyajpaadyich.

³³ Paady jadu'n Jesús yminañ, jëbi huaad tüg'óciy jää ajcxxy huinjihuip ti o'cin anajty ypadamy. ³⁴ Chi je mayjäy ajcxxy yminañ:

—Ma Dios ñecy jiiby jadu'n ymiñ jaybety co je Cristo huinixii je' y'idañ. E ¿nej miich co cham jadu'n minañ co copicy co yi jää huidibi tzoon tzajpjoty, huimbidam jadügtocy tzajpjoty? ¿Pin jëdu'n mdijyp huidibi tzomb tzajpjoty?

³⁵ Chi Jesús nimay je jää ajcxxy:

—Jahueeni xii tempo njac'idañich miiid miich ajcxxy. Jadu'n iiich ndiy'ajt nej tüg'jiin huidibi codiicxp jää co ytüyöy. Cuychinäy iiich ndiy'ajt, co tzojc nhuimbidañich tzajpjoty, e miich ajcxxy mhui'mañ jadu'n nej jää huidibi ca' jiin miidity. Je jää ajcxxy huidibi ca' cuych이나aygixy iiich ndiy'ajt, ca' ajcxxy nejhuiygixy ma ñicxcixy. Jadu'n ajcxxy nej jihuïy yöygixy coodz, e ca' ijxcixy ma ñicxcixy. ³⁶ Com occhaani iiich ma miich ajcxxy, nyaj'ixpijcy iich miich ajcxxy Dios ytiy'ajt. Pen xymibijccixpich, m'líjtcihip ixpcicy ma Dios ytiy'ajtin.

Co Jesús jadu'n je jää ajcxxy nimayday, huin'it Jesús je' ajcxxy puhua'ctuutni, chi ñicxní, e ca' ma y'ocjac'ijxin.

Je judíojäy ca' mibigañ Jesús

³⁷ Ooy anajty canaag mijhuinmañ Jesús ti jatuuñ ma jää ajcxxy yhuinduu, e ca' anajty ajcxxy ni ti tim mibijccixy. ³⁸ Huidibi Jesús yturn ycapx, jiiby anajty jadu'n ycojaiity ma je Dios y'ayuc necy, je Isaías ñecy, co Isaías jadu'n yminañ: Huindzin, ca' ni pin ajt n'ayuc ndiy'ajt ti xymibijcim. Ca' ni pin huidibi huinjihuiby je Huindzin Dios ymic'ajt.

³⁹ Ca' anajty ajcxxy huaad ymibijccixy, com nañ ti anajty jadu'n Isaías jay ma jadu'n yminañ:

⁴⁰ Jadu'n yi' ajcxxy nej jihuïy Dios ti yajhuindziygixy, e ti yajjotjuniygixy, jigix ca' y'ijxcixipy miiid yhuiin, e miiid yjot yhuinmañ ca' huinjihuibyigixyipy, ni ycajothuimbijtcixipy nej jëbi Cristo yajtzooçigixy.

⁴¹ Paady jadu'n Isaías yminañ je' co anajty ti ijxi Cristo y'oy'ajt, e chi cojay nej anajty ti ixy.

⁴² Ca' nidüg'óciy judío ixpcicytjc mijotmädy anajty Jesús. Jim anajty niyëjity huindzindijc huidibi mibijcp Jesús. Per miiid je fariseojäy ycipi co chachjotma'tcixy, paady anajty ajcxxy ca' capxpidzimgixy co mijpidaaccixy Jesús. Je' co chigiiygixy co jim yajpidzimiiby ajcxxy tücc'i yi ma Dios ytiyc, etz ma yi' judío ñaymujctac. ⁴³ Jacnigi anajty tzojccixy co huen jää cõmáayigixy, ca'ydi co ajcxxy Dios ycõmayiiby.

Dios yajpocycähuip je mayjäy miiid Jesús y'ayuc

⁴⁴ Chi jada' Jesús yminañ mic:

—Je jää ajcxxy huidibi xymibijcpich xymijpidaacpich, caminaanim iiich naydugi xymibijcpich xymijpidaacpich, nañ ymibijcp ymijpidacyp ajcxxy je tiibí iich ya naaxhuiñ xyquexyich. ⁴⁵ E je jää huidibi xy'ijxpich, tim jadu'n nipaady nej jihuïy ti ixy je huidibi ti xyquexyich. ⁴⁶ Iich ti nmimiiñich ya naaxhuiñ Dios ytiy'ajt, jadu'n iich nipaady nej jihuïy tüg'jiin huidibi codiicxp je jää ajcxxy. Je jää ajcxxy huidibi xymibijcpich ca' ajcxxy yhui'mipy jibictuuby, jadu'n nej jihuïy ca' ajcxxy chinaaygixy agootzuuby. ⁴⁷ Je jää ajcxxy huidibi midoob iich n'ayuc, e ca' cuydungixy, ca'p je' iich je' ypcocy ajcxxy

n'ixyöyaani nbayöyaani cham. Ca'p iich ti nmiiñich ya naaxhuiñ miid co jay ajcxy ndzaachytunipyich miid ypcocy iexpi. Paady iich ti nmiiñich ya naaxhuiñ co nyajpocytñhuadzba'ñich yi jay ajcxy. ⁴⁸ Je jay ajcxy huidibi xycapxihuimbijtibich n'ayuc, e ca' xycöbiga'ñich, ymiid ajcxy huidibi yajpocycähuib. Yi ayuc huidibi ti ngapxyich, yi' yajpocycähuib ajcxy co anajty naaxhuiñyb ti yhuaad'ajtni co Dios anajty yajtigatzaani. ⁴⁹ Com iich ca' ngi'm'ayuc ngapxhuäcyich. Je' je' Dios Teedy y'ayuc, je huidibi ti xyquexyich, yi' ngapxhuäcyich y'ayuc. Je huidibi ti xyquexyich ya naaxhuiñ ti xyñajtzcapxiyich yi' y'ayuc, jada ayuc ngapxhuäcyich nyajnimaaygixyp. ⁵⁰ E nejhuiiyibich co Dios y'ayuc ytiy'ajt ymimimyb yi' tzinaayin jugy'ajtin huidibi ca' tücc'i'yi ycixy ytigoy. Paady ycix je ayuc huidibi ajcxy nyajmiiñdmiydacyp, jadu'n nyajmiiñdmiydaaccixy nej Dios Teedy ti xyajnajtz'anem'iych.

13

Jesús ypuji ydiscípulos ajcxy ytecy

¹ Ca'ni anajty xii paady, pascuaxii anajty ajcxy tijy. Chi Jesús ñejhuiiyb co anajty yxii ytiempo yhuaad'ajtni mina chonaani ya naaxhuiñ yhuimbidaani ma Dios Teedy. E Jesús ooy anajty tzocy jihuïy ymigügtijc ajcxy huidibi ya naaxhuiñ anajty ajcxy hu'mañ. Jadu'n tzocy jihuïy huinixii.

² Chi jada' Jesús etz ymigügtijc ytigii ajcxy adzuu'ajtp (je pascuaxii adzu'ajtin). Ti anajty je muju'c huinma'ñymöy Judas Iscariote, Simón ymang, co anajty Jesús ciyega'ñ ma ymidzip ajcxy. ³ Ñejhuiiyb anajty Jesús co je Dios Teedy ti yajcidigiyii tûg'óciy ymic'ajt, e Jesús nañ ñejhuiiyb anajty co je' ti chooñ ma Dios y'it, e nañ jiiby anajty jadüg'oc yhuimbida'ñ. ⁴ Chi ypidigÿ ma mesi, chi je yoñybí yhuit ñayyajniyenduutti. Chi huijtzigÿ tûg huit huidibi miid ñaymextiitzi naybottiitzi, ñayyajmijxojtzpejti yhuindiÿ. ⁵ Co jadu'n ñayñi'ixiyyi, chi pidacy nii ma tûg cibuj'ñyboc. Chi nihuägiyi ydiscípulos ajcxy ytecy. Chi yajtzondacy tecupujii tûg tûg, e mextiich pöttiich miid je huit huidibi anajty ti ñayyajhuindiyii.

⁶ Co nihuägiyi Simón Pedro ytecy, chi Pedro yminañ:

—Huindzin, ca' huaad miich ndecy xypujich.

⁷ Chi Jesús y'adzooy:

—Huïdibi iich ndumyb ca' yi' miich ajcxy mhuinjihuiiygixy jadachambi, jaccomjeyc miich ajcxy mhuinjihuiiyipi.

⁸ Chi Pedro y'adzooy:

—Miich ca' huaad iich ndecy xypujich ni caminaabi.

Chi Jesús y'adzohuimbijt:

—Pen ca' mdecy nbuji, ca' iich miich jëbi njäy'adyii.

⁹ E huin'it Pedro nimay Jesús:

—Huindzin, ca' iich jëda'ajty ndecy xypújibich, hue' janchtiy tûg'óciy ngijich etz ngohuajcich.

¹⁰ Chi Jesús nimay Pedro:

—Com tiibi mjot mhuinma'ñ yajhuäch, ca' yi' ocjactzocni yajhuädziy mjot mhuinma'ñ jadügtec. Tim jadu'n nej jihuïy naamni chily, e cham ca' tzojcní yajtzilhuiybich jadügtec. Jëda'ajty mdecy nbujich cham. Miich ajcxy huädz mjot mhuinma'ñ ajcxy mmidiñ, oy ca' miich ajcxy nidüg'óciy.

¹¹ Com Jesús ñejhuiiyb anajty pinjäy ciyegaanip ma ymidzip, e paady jadu'n yminañ:

—Ca' ni tûg'óciy miich ajcxy mjot mhuinma'ñ yhuädzity.

12 Chi jada' co yajtecypujtay, chi jada' yoñyhuit yajtigiiy jadüg'oc. Y'ixtacy ma mesi, e chi jada' n̄imay ajcxy:

—¿Nej mhuinjihiyiб ajcxy ti iich ti nduñich miid miich ajcxy? **13** Miich ajcxy jadu'n minamb co iich miich ajcxy myaj'ixpijcy, etz iich miich xy-huindzin'ajtpich. E tiydudägy miich ajcxy mina'n com iich jedu'n miich ajcxy mHuindzin. **14** Pen iich miich ajcxy nyaj'ixpijcy etz xyhuindzin'ajtpich, e ti iich miich ajcxy nyajtecypuji, nañ jadu'n miich ajcxy myajtecypuiyiб miñ xyipy. **15** Iich miich ajcxy ti nmöy tüg ijxpejt, jigix ajcxy jadu'n mdunipy jadu'n nej ti nduñich, e huin'it ca' amij agix nayjhuihiyiб ajcxy. **16** Janch janch iich miich ajcxy yam jadu'n nnimäy co je huindzin jac mij je' ca'ydi yi' ytumbi. E nañ je' huidibi yajquejxyöyjac mij je' ca'ydi huidibi quejxyöy. **17** Co ajcxy ti'ajt mnejhuihiipy, chi jotcuje ajcxy m'idipy, pen mbadumyb ajcxy jadu'n nej nduñich.

18 Ca' nmina'nich co nidüg'ociy miich ajcxy mbocymidiy. Ti iich yi' nnejhuïy piñ ti nhuin'ixyich. Ti nhuin'ixyich tüg huidibi pocymiid, jigix cuyduunip nej anajty yjaybetyity ma Dios ñeçy ma je Cristo jadu'n ymina'n: "Yi' huidibi caymujcip miid iich, ti iich yi' xymibidigi." **19** Ti iich yam miich ajcxy jayijp nyajnimaaygixy, jigix co anajty jadu'n ytunyii yjadyii, mmibigipy ajcxy co iich jedu'n je Cristo. **20** Janch janch yam ajcxy jadu'n nnimaaygixy co je jay ajcxy huidibi cöbijcp je huidibi anajty nguejxypich, tim jadu'n nipaady jadu'n nej iich anajty xycöbijcyci. E je jay ajcxy huidibi xycöbijcpich, je' ajcxy anajty ycöbijcyp je' huidibi xyquejxich ya naaxhuiñ.

Jesús n̄imay ymigüigtjc co je Judas anajty cïyegaanip ma ymidzip

21 Co jadu'n Jesús yminañ, chi tajnip mayñip anajty ooy jotjoty huinmañiyoty, chi capxypidzimy:

—Janch janch iich miich ajcxy yam jadu'n n̄imäy co nidügti miich ajcxy xyciyeñañich ma nmidzipich.

22 Chi Jesús ydiscípulos ajcxy ñayhuindicxpejtaayi nidüg nidüg. Ca' anajty ajcxy nejhuïy piñ anajty jedu'n Jesús ytijyp. **23** Nidügti je' ajcxy huidibi anajty Jesús ooy miid ñaychogii iñäy anajty ma mesi tim huinon ma Jesús yhuinduu. **24** Chi Simón Pedro yci' yaj'ijxy yajhuinjihuiy co huen yaj'amidooy Jesús piñ anajty jadu'n ytijyp. **25** Chi je discípulos ajcxy huidibi anajty iñayab ma Jesús yhuinduu n̄imay yhuindzin:

—¿Piñ jadu'n mdijyp?

26 Chi Jesús y'adzooy:

—Yi' je' piñ anajty iich nmooybich yi tzajcaagy huidibi anajty nyajx-oocpyich ma je ügy.

Chi yajxoogy tüg pedasi tzajcaagy, chi moy je Judas, je Simón Iscariote ymang. **27** Tim huin'itiy co Judas je tzajcaagy cöbijcy, chi je mujcu' ytigiiy ma je' y'ay yjot. Chi Jesús n̄imay Judas:

—Yi huidibi mdunamyb, tungo jadu'n mic'amy.

28 Huidijaty anajty ajcxy jim caayb, ni piñ cahuinjihuiy je ayuc huidibi Jesús yajniñay Judas, nej je ayuc yhuimbidzimy. **29** Com je Judas anajty miid je meeñbyjty, paady ajcxy nijéjity huinjihuiy co anajty tiy n̄imäyii:

—Nicx tuy yi huidibi ayt nyajmayajtäm yi xiigixpi.

Jacjadyii ajcxy anajty tiy n̄imäyii:

—Mo'tigatii ayoobitjic. **30** Tim huin'itiy co je tzajcaagy cayday, chi ypidzimy Judas ti'bäy, e ti anajty ycoodziyñi.

Jesús ñajtz'anemiy jemybi cötujcín

³¹ Co Judas ypidzimy, chi Jesús yminañ:

—Cham je jää ajcxy ixa'ñ iich nmic'ajt iich n'oy'ajt, iich je jää huidibi tzoon tzajpqty. Etz nañ ma iich je jää ajcxy ixa'ñ Dios ymic'ajt Dios y'oy'ajt. ³² Jadu'n nej je jää ajcxy ti ijxcixy Dios ymic'ajt ma iich, nañ tim jadu'n Dios yajniguëxigipy yi nmic'ajtich n'oy'ajtich tim mic'amy. ³³ Migügtijc huidibi ooy ndzoc y njihuüyich, ca' n'ochuäcxibaanich jecy miid miich ajcxy. Xy'ixtähuiibich miich ajcxy. Jadu'n nej ti nnimáaygixyich yi jacjadyii judlojäy ajcxy, nañ jadu'n iich miich ajcxy yam njacnimaaygixy co ma nnicxa'ñiich, ca' huaad miich ajcxy jiiby mnicxcixy. ³⁴ Cham ajcxy nmöhua'ñ tüg ané'min huinjemybi. Cham miich ajcxy nyajnajtz'anemihuaangixy jadüg'oc jadataabi tiy'ajt: Naychójcigix nayjihuüyigix ajcxy nidüg nidüg, tim jadu'n nej iich miich ajcxy ti ndzoc y njihuüy. Naychójcigix nayjihuüyigix aguipxyi. ³⁵ Miid jada ycixpi ñejhuühuiipy tüg'öciy jääy co iich miich ajcxy ti nyaj'ixpijccixy co ajcxy nidüg nidüg mnaychogiyb mnayjihuühuiyb.

Jesús ñimay ymigiügtjc co je Pedro anajty coyüdzaanip

³⁶ Chi Pedro nimay:

—Huindzin, ¿ma miich mnicxa'ñ?

Huin'it Jesús y'adzooy:

—Ma iich nnicxa'ñiich miich ca' huaad xypanicxyich. Jac'axam xypanicxiibyich.

³⁷ Chi Pedro yminañ:

—E ¿nej co ca' huaad jëbi iich miich nbanicxy? com iich ngüyegamyich njugy'ajtin ma yi o'cin miid miich ycixpi.

³⁸ Chi jada' Jesús y'adzooy:

—¿Nej janch co mgüyega'ñ yi mjugy'ajtin ma yi o'cin miid iich ycixpi? Janch janch iich miich ajcxy yam jadu'n nimäy, co ni ca'ní anajty jabom tugüg'oc tzey yaaxig, co iich miich anajty tugüg'oc ti xycoyüchich.

14

Pinjaty mibijcp Jesús nicxip ma Dios Teedy yajpaady

¹ Chi Jesús yjacminañ:

—Ca' ajcxy jotmay mjihuüy ma m'aa mjot miid jada ayuc. Mibic ajcxy Dios etz iich nañ jadu'n mibijccich. ² Jiiby ma iich nDeedy chänäy, jiiby mijtigiydac. Co ixipy ca' yjadu'nity, ca' ixipy ti nnimáaygixy co nnicxyich ma nDeedyich n'ocni'ixiy tzinaaydac miid miich ajcxy ycixpi. ³ E co iich anajty ti nba'ttigiyich, e ti ni'ixiüyich tzinaaydac jayip miid miich ajcxy ycixpi, huin'it ajcxy nihuimbidipy, jëbi iich ayt naydügmujcim, jigix ma anajty n'ityich, nañ jiiby miich ajcxy m'idiipy. ⁴ Miich ajcxy mnejhuiyb nej jëbi ajcxy mjädiip ma nnicxyich oyduuby.

⁵ Chi Tomás yminañ:

—Huindzin, ca' iich ajcxy nejhuiygixy ma miich mnicxa'ñ, e ca' iich ajcxy nnejhuiygixy nej jëbi njá'tcixibyich jiiby.

⁶ Chi Jesús y'adzooy:

—Jadu'n nej ti ndzinäyich jada je' je iixpejt nej Dios tzocy co miich ajcxy mdzinähuipy. Nyejcpypich je tiy'ajt huidibi jëbi huaad mguychänaaygixy. Co jadu'n mguydundáyigipy iich ndiy'ajt, chi mjá'tcixipy ma Dios. Nyejcpypich je jugy'ajtin huidibi ca' tücci'yi ycixy ytigoy. Ca' ni pinjäy yjädiipy ma Dios Teedy, peni ca' cuydundäy iich ndiy'ajt. ⁷ Jadachambi etz nej xii tiempo

yjacnicxa'ñ miich ajcxy m'ixy'ajty Dios Teedy. Pen xy'ixy'ajtpich miich ajcxy, nañ m'ixy'ajtyp miich ajcxy Dios Teedy.

⁸ Chi Felipe y'adzoy:

—Huindzin, iich ajcxy yi Dios Teedy yaj'ijxcich cham cham, e miid tim yi'yi jotcujc'adipyich ajcxy.

⁹ Paady Jesús nimay je Felipe:

—Cham xii jimiijt nícxni maabia iich nja'ityich miid miich ajcxy, e ca'ni miich xytimy'ijxhui'mych Felipe? Yi jääj ajcxy tibbi xy'ijxcixyich, nañ y'ijxyp ajcxy yi' Dios Teedy. E chi jada', ¿nej miich co jadu'n xyñimäyich: "Yaj'ijxcich je Dios Teedy?" ¹⁰ ¿Nej ca' mmibicy co iich n'ity ma Dios Teedy, e Dios Teedy ijtp ma iich? Yi ayuc huidibi ngapxhuäcxcypich, ca' yi' ngi'm'ayuc'adyiijich ngi'mdiy'ajt'adyiijich. Yi mijhuinma'ñ huidibi ajcxy m'ijxyp ndumybich, yi Dios Teedy huidibi ijt ma iich, yi' jadu'n tomb. ¹¹ Mibijccich ajcxy co iich n'ityich ma Dios Teedy, e Dios Teedy ijtp ma iich. Peni ca' mdimmibigaangixy, mibic ajcxy miid je mijhuinma'ñ yciipi huidibi ti nduñich. ¹² Janch janch iich miich ajcxy jadu'n nimaaygixy co je jääj ajcxy huidibi xymibijcpich, nañ ytuñipy ajcxy nañ jadu'n yi mijhuinma'ñ huidibi ti nduñich. Jac tim niigi tunipy mijhuinma'ñ, com iich nnícxaaambich ma Dios Teedy y'ity. ¹³ E tüg'ociy ti miich ajcxy mibijctzooyb ma Dios Teedy miid iich nxii, ndunipyich yi'. Dios Teedy huidibi nDeedy'ajtypich, je' cömay y'idip miid huidibi miich anajty ajcxy mdumyb miid iich nmic'ajt. ¹⁴ Co myajmibijctzohuipy tijaty, xycapxpáatibich nxii, huin'it nguydunipyich huidibi anajty ti mbijctzoogixy.

Jesús yquexamy Dios yjihui'ñ ymic'ajt

¹⁵ Peni xychojcpich miich ajcxy, cuydúnigich ajcxy tüg'ociy n'ayuc ndiy'ajt, jadu'n nej anajty ti nnajtz'anemiyich. ¹⁶ E co ndzoonibyich, chi nbijctzóohuibyich yi Dios Teedy jadüg yjaymiid huidibi ajcxy xyjaymiid'adiib. Dios ajcxy xymöhuipy jadüg jaymiid huidibi ajcxy xycapxhuip, je huidibi ajcxy mjot'amij'adiib, e je' xymiid'idipy ajcxy huiniixi. ¹⁷ Je huidibi xycapxhuip, je' jada'ajty Dios yjihui'ñ ymic'ajt, je Espíritu Santo. Je' Dios ytiy'ajt ymiid. Dios yjihui'ñ ymic'ajt ca' adigihua'ñ yi naaxhuiñjäy huidibi ca' xymibicyich. Com ca' ajcxy ixy, e nañ ca' ajcxy ixy'adyii je Espíritu Santo. Miich ajcxy m'ixy'ajtyp je Espíritu Santo, com je' tzinaayb ma miich ajcxy, e nañ xy'adigihuipy xyjottigihuipy ajcxy. ¹⁸ Ca' miich ajcxy nyajhui'maangixy naydug jadu'n nej co'ogy'ung. Nnihuimbidipyich miich ajcxy jadügtacy. ¹⁹ Tim huingónip yi xii tiempo mina yi jacjadyii naaxhuiñjäy ajcxy ca' xy'ocjac'ijxnihib. Com jadu'n nej iich njactzinähua'ñ, ca' iich njugy'ajtin yciixipy ytigoyipy tücci'yi. Nañ jadu'n miich ajcxy mjactzinähua'ñ, ca' mjugy'ajtin ajcxy yciixipy ytigoyipy tücci'yi. ²⁰ Co anajty Dios yjihui'ñ ymic'ajt ajcxy xy'adigiy xyjottigiy, huin'it ajcxy mnejhuihuipy co nyajpaady ich ma nDeedyich, yi' Dios Teedy, e miich ajcxy myajpaady ma iich, e iich nañ jadu'n yajpatpich ma miich ajcxy. ²¹ Je jääj ajcxy huidibi iich n'ayuc ndiy'ajtich xycöbijcp, e cuydungixy, je' je' jadu'n xychojcpich, e tzogüib je' iich nDeedy. E iich nañ jadu'n ndzogipy njihuihuibyich je' ajcxy, e nnayyajniguëxiyibich ma je' ajcxy.

²² Je jadügpí Judas, ca' nminaanim Judas Iscariote, nimay Jesús:

—Huindzin, ¿nej co mnayyajniguëxiña'nyii ma iich ajcxy, e ca' mnayya-jniguëxiña'nyii ma je jääj ajcxy huidibi ca' xymijpidägy?

²³ Chi Jesús je' y'adzooy:

—Yí jää ajcxy huidibí xychojcpich xyajmí'ajtpich, xycuydúunibich yí' ajcxy iich n'ayuc ndiy'ajt. E huin'it yí' ajcxy chogiyib iich nDeedy. Je nDeedyich etz iich miinip iich ajcxy ma je jää ajcxy huidibí xycuyduunip iich ndiy'ajt, e tzinaydacpígipich ma yí' ajcxy yjot yhuinma'ñ. ²⁴ Je jää ajcxy pinjaty ca' xychocých, nañ ca' ajcxy iich n'ayuc xycuyduunich. Paady ca' nnayyajniguëxíga'ñyijich ma je' ajcxy. Com yí ayuc huidibich miich ajcxy nyaj'amido'ijtyp, ca' yí' iich ngi'm'ayuc'adyi. Yí' je' Dios Teedy y'ayuc ytiy'ajt, com yí' iich ya naaxhuiñ xyquejxich.

²⁵ Jadayaabi ayuc ajcxy cham jadu'n njacyajniamaayb, jadu'n nej njacyaanigých ya naaxhuiñ miid miich ajcxy, ma ca'ní ndzoofích. ²⁶ Per je Espíritu Santo huidi miinam, je' ajcxy xycapxhuijip. Dios Teedy yquexamý je Espíritu Santo miid iich nxii. Je Espíritu Santo xyajnejhuiydháhuipy miich ajcxy tüg'óciy tiy'ajt, e nañ xyaj'ajihuihuiib tüg'óciy jadu'n nej iich miich ajcxy nnimaaygíxy.

²⁷ Iich miich ajcxy nyajmíhui'my jotecjc'ajtin. Jadu'n nej iich njotecjc'atých, nañ nyajjotecjc'adipich miich ajcxy. Yí jotecjc'ajtin huidibí nyajmíhuiamaamyich miich ajcxy, ca' yí' yjadu'nity nej je jotecjc'ajtin huidibí yajpaatp ya naaxhuiñ. Ca' mdajcixy maygixy, nañ ca' mdzigiygixy. ²⁸ Ti iich miich ajcxy nnimaaygíxy jayijp'aty co ndzonáñich ma miich ajcxy, e nhuimbidañich jadúg'oc ma miich ajcxy. Pení xychojcpich miich ajcxy, mxondágipich ajcxy co nnicxañich ma Dios Teedy, com yí Dios Teedy jac mij yí' ca'ydi iich. ²⁹ Ti iich jada tiy'ajt jayijp nimiydägyich ma ca'ní ndzoofích, jigix co anajty je tiempo paady mina jadayaabi ytuníyb yjadiiyb, huin'it ajcxy mmibigipy iich n'ayuc.

³⁰ E ca' iich miich ajcxy mijcajee ooy njacmiidmiydägaangíxy yam. Com tim huingónip mina je mujcu' huidibi ane'mb ya naaxhuiñ xyñimina'ñich. Ca' iich yí' huaad jébi xymimadägyich. ³¹ Per copicy yí' nguydunípyich Dios Teedy y'ayuc nej xyajnajtz'ane'miyyich, jigix je naaxhuiñjäy nejhuihuipy co nyajmí'atých yí Dios Teedy. Pidicci, tzoc'ajt huingduum jamim.

15

Je camuuxy'aadz etz y'aacx

¹ Chi Jesús jacnímay ydiscípulos ajcxy:

—Jadu'n iich nipaady nej camuux'aadz ma tüg muuxy'aadz cam. Iich nDeedy, yí Dios Teedy, jadu'n yí' nipaady nej je muuxy'aadz cam cuend'ajtpi.

² Tüg'óciy jää jadu'n ajcxy nipaady nej muuxy'aadz y'aacx. Je jää ajcxy huidibí ca' cuychinäy iich ndiy'ajt, yí Dios Teedy yajcödigoyib, jadu'n nej je muuxy'aadz cam cuend'ajtpi quejtzpxuy je muuxy'aadz y'aacx huidibí ca' ytíim'aty. Je jää ajcxy huidibí cuydundaayb iich ndiy'ajt, Dios yaj'oyib je' ajcxy yjot yhuinma'ñ, jébi oybi tuñ, jadu'n nej je muuxy'aadz cam cuend'ajtpi huijtz'oyiy je muuxy'aadz y'aacx, jigix jébi nígi ytíim'aty. ³ Yí ayuc huidibí ti nyajnimaaygixy, yí' ti yajhuäch yí jibicpi ma miich ajcxy mjot mhuinma'ñ. ⁴ Mibicciich ajcxy, panícxigich ajcxy ndiy'ajt huinixii. Co ajcxy jadu'n mdunípy, iich miich ajcxy miid'idiipy huinixii. Jadu'n nej ixiyipy camuuxy'aadz y'aacx co ca' ytíim'aty co ahuinggujc y'ity, e ca' mic'ajt paady ma ycop. Nañ tim jadu'n miich ajcxy pen ca' mmic'ajt mbaadipy ma iich, ca' mmimadáaccixipy mguychináaygixipy iich ndiy'ajt.

⁵ Jadu'n iich nipaady nej camuuxy'aadz cop, e miich ajcxy jadu'n nipaady nej camuuxy'aadz y'aacx. Je jää ajcxy huidibí yajpatp ma iich, e iich

nyajpaady ma je' ajcxy, je' ajcxy oyhuinma'ñ tunam mij cajee, tim jadu'n nej camuuxy'aadz huidibi tiim'ajtp may'amy. Co ixyipy iich ca' nyajpaady ma miich ajcxy, ca' miich ajcxy huaad ti mdungixy. ⁶ Co jay ajcxy ndiy'ajt xy'ixmájtibich, Dios ajcxy yajcödigoyib, tim jadu'n nej jay yajcödigoy miid jiiñ yi muuuxy'aadz y'aacx huidibi ymibuxiib co ca' ytii'm'ajtni. Co je y'aacx ytii'dzity, chi ajcxy yajmucy, e pidaaccixy jiiñjoty, e jadu'n jiiby ñidoiyiñ jiiñjoty.

⁷ Co miich ajcxy m'ijtcixy ma iiich, e co iiich n'ayuc nañ jadu'n ijtp ma miich ajcxy mjot mhuinma'ñ, jébi mbijctzoogixy ti ajcxy mdzocyp ma Dios, e nguydunipyich miid miich ajcxy ycixpi. ⁸ Chi je jay ajcxy cömayipy Dios co miich ajcxy mguydunipy iich ndiy'ajt tiyudädäg, tim jadu'n nej camuuxy'aadz y'aacx ytii'm'aty may'amy. Co je jay ajcxy ixiipy nej tudägy mguydungixy iich ndiy'ajt, chi je jay ajcxy tiyudädägy nejhuiñhuipy co ti nyaj'ixpicyich miich ajcxy. ⁹ Jadu'n nej Dios Teedy xychociyich xyjihuüyich, nañ tim jadu'n iich miich ajcxy ti ndzocyt njihuüyich. Ndzagipy njihuühuibyich miich ajcxy huinixii co ca' ajcxy xy'ixmájtibich ndiy'ajtich. ¹⁰ Co mguydundähuiipy ajcxy jadu'n nej nyajnajtz'ane'miiygixy, ndzagipyich njihuühuibyich miich ajcxy huinixii. Tim jadu'n nej nguyduñich yi huidibi Dios Teedy xyajnajtz'ane'miiybich, e yi' xychojcpich xyjihuüyibich huinixii.

¹¹ Cham jadayaabi ayuc nyajnajtz'ane'miiygixy, jigix jotecujc m'ijtcixipy. Jadu'n nej jotecujc ti n'ityich, e nañ jadu'n miich ajcxy mjotecujc'adipy anaxy.

¹² Jadaabi ayuc iich miich ajcxy nyajnajtz'ane'miiybich co naychójcigix nayjihuüyigix nidüg nidüg, tim jadu'n nej iich miich ajcxy ndzocyt njihuüy.

¹³ Je tiy'ajt jac'oybi co migügtijc ajcxy naychogiiyb nayjihuühuipy, co tüg jay ciyegipy yjugy'ajtin miid ymigügtijc ycixpi. ¹⁴ Iich miich ajcxy migüg'ajtyp, pen mguydumyb nej ajcxy nyajnajtz'ane'miiygixy. ¹⁵ Jadu'n nej xii tiempo yjacnicxa'ñ, ca' miich ajcxy n'ocnaydijnp iich ndumbi. Com je tumbi ca' huinjihuüy huidibi yhuindzin ytumyb. Hue' miich ajcxy nyajnaxyich nmigügtijcich, com tüg'ociy tiy'ajt tiibi nmidooyich ma iich nDeedy, yi' Dios Teedy, ti iich miich ajcxy nnimaaygixy. ¹⁶ Ca' nminaanim iich miich ajcxy ti xyhuin'ixy. Iich miich janchtiy ajcxy ti nhuin'ixy. E ti iich miich ajcxy nyajniibicy co niçxy mgapxhuäcxixy iich n'ayuc. E nañ mayjäy mijpidägipy je ayuc huidibi miich ajcxy mgapxhuäcxipy. E nañ iich n'ayuc, huidibi miich ajcxy mgapxhuäcxipy, y'idiipy ma je jay ajcxy yjot yhuinma'ñ huinixii. Paady ycix tüg'ociy tijatyi miich ajcxy mbijctzooyb ma Dios Teedy miid iich nxii, yi' ajcxy xymöhuipy. ¹⁷ Jada ayuc ajcxy yam nyajnajtz'ane'miiyb co ajcxy nmaychogiiyb mnayjihuühuipy miñ xyipy.

Je maybi naaxhuiñjäy ca' ajcxyixaangixy Jesúsetz cham je' yjäy

¹⁸ Co je may naaxhuiñjäy ca' xy'ixaangixy miich ajcxy, ca' ajcxy ooy mhuinmayipy, com mnejhuiibyib ajcxy co iich nañ jadu'n jac jayiip ca' yi' ajcxy ti xy'ixaangixyich. ¹⁹ Co ixyipy ytügiy miich ajcxy m'ayuc mdiy'ajt miid je jacjadyii naaxhuiñjäy y'ayuc ytii'ajt, huin'it ixyipy ajcxy xychojccixy xyjihuüyigixy, com tu'ciy miich ajcxy mhuinma'ñ ixyipy miid yi' ajcxy yhuinma'ñ. Janch com co ca' ytügiy miich ajcxy m'ayuc mdiy'ajt miid je jacjadyii naaxhuiñjäy y'ayuc ytii'ajt, paady je jacjadyii naaxhuiñjäy ca' ajcxy xy'ixa'ñip. Com iich miich ajcxy ti nyajjiiphuijtztüdy, jadu'n nej yi' jacjadyii naaxhuiñjäy ajcxy chinaaygixy yjugy'ajtixy. ²⁰ M'ajihuühuib ajcxy jadu'n nej ti nnimaaygixy co iich miich ajcxy xyhuindzin'ajtpich, paady jac mij iich ca'ydi miich ajcxy. Jadu'n nej naaxhuiñjäy ajcxy ti xy'ixhuidityich ti xypahuidityich, nañ jadu'n miich ajcxy yi' xy'ixhuidida'ñ xypahuidida'ñ.

Nañ may je jää huidibi ca' ti xycapxymidooyich, nañ jadu'n may je jää huidibi miich ajcxy ca' xycapxymidoohuaangixy. ²¹ Nijot ajcxy y'iditzaaangixy miid miich ajcxy yciixpi, com ca' ajcxy ixy'adyii Dios Teedy huidibi xyquejxyich ya naaxhuiñ.

²² Co ixyipy ca' ti nmiiñich ya naaxhuiñ nyajnimäich je jää ajcxy Dios ytiy'ajt, ca' ixyipy ajcxy pocy miidity. Per com ti nmiiñich ya naaxhuiñ, paady cham ypcocy ajcxy miidity co ca' ajcxy xy'ixañich. ²³ Je jää ajcxy huidibi ca' xy'ixañich, jadu'n nipaady nej iich nDeedy ca' ajcxy ixaangixy. ²⁴ Co ixyipy iich ca' ti nduñich ma yi ajcxy yhuinduu mijhuinmañ, huidibi ca' ni pin jää tuñi, ca' ixyipy ajcxy pocy miidity. E janch ti ajcxy ooy ja'ijxcixy je mijhuinmañ, e ca' iich yi' ajcxy xy'ixañi, e nañ ca' ixaangixy iich nDeedy. ²⁵ Paady jada jadu'n ytüñii yjadyii, jigix yajcuydunipy jadu'n nej ycojaayity ma yi judiojää ajcxy ley ñecy, ma jadu'n yminañ: "Ni ti tiy'ajt ycaca'ty, co iich yi ajcxy ca' xy'ixañich."

²⁶ E co anajty xyñigidaaccixy yi Espíritu Santo, yi huidibi xycapxhuijip ajcxy, je huidibi miich ajcxy nyajniguexam, chon ma Dios Teedy, je huidibi Dios ytiy'ajt miid. Yi' xyñidiy'ajt'adaambich co Dios ytiy'ajt nmiiñididyich. ²⁷ E miich ajcxy nañ jadu'n xyñidiy'ajt'adipich co Dios ytiy'ajt nmiiñididyich. Com iich miich ajcxy jayijp nyaj'ixpójctzondac Dios y'ayuc ytiy'ajt.

16

¹ Ti ajcxy yam tiy'ajt njacyajnimaaygixy, jigix ca' ajcxy m'ixtigihuägipy.

² Com judiojää ajcxy xy'ixhuidzipy ajcxy ma ajcxy yi' ñaymujctac. Ypadaamy yi xii tiempo co miich ajcxy jää xyaj'ögipy, hue' ajcxy tijipy co Dios anajty ooy jadu'n jäygidägy tiibí anajty ajcxy tuñ. ³ Paady ajcxy jadu'n xytunipy jibic,

je' co ajcxy ca' ixy'adyii yi Dios Teedy, etz nañ jadu'n ca' xy'ixa'adyijich. ⁴ Paady iich miich ajcxy jadachambi jadu'n nnimaaygixy, jigix co anajty je xii tiempo paady, chi m'ajihuñhuiyib ajcxy co ti anajty jayijp nnimaaygixy co ayo'n tzaachypí mmínaxañ myajnaxañ ajcxy.

Dios yjihuiñ ymic'ajt tunam ma jää yjot yhuinmañ

Ca' anajty ajcxy jada ti nyajnimäi miid jégix nmiiñidity ajcxy. ⁵ E cham janchtiy nnicxáanibich ma yi huidibi ti xyquejxyich ya naaxhuiñ. E ni tüg miich ajcxy xyca'amidooyich: "¿Ma mnicxañ?" ⁶ Paady miich ajcxy mdajy mmay ma m'aa mjot, co ajcxy cham jadu'n jada ayuc ti nyajhuinjihuiyigixy.

⁷ Oy ixyipy miich ajcxy cham mjatajy mjamay, tiy'ajt nej nminañich co jac'oy miid miich ajcxy yciixpi co nhuimbidipyich ma Dios Teedy. Co ixyipy ca' juiby nnicxañich tzajpqty, ca' ixyipy xyñiminaangixy Dios yjihuiñ ymic'ajt, je Espíritu Santo, je huidibi ajcxy xycapxhuijip. Per co iich anajty tzajpqty ti nhuimbity, huin'it iich yi' miich ajcxy nyajniguexipy. ⁸ E co anajty je Espíritu Santo miif ya naaxhuiñ, huin'it yi' yajjihuiñybigipy jää ajcxy ypcocy. E nañ yajni'ixihuiipy je jää ajcxy co Dios tiyduñib miid ypcocy yciixpi. ⁹ Yi Espíritu Santo yajjihuiñybigipy jää ajcxy ypcocy, co iich ca' ajcxy ti xymibicy ca' ajcxy ti xymijpidägyich. ¹⁰ Je Espíritu Santo yajnejhuñhuiipy jää ajcxy nej huaad cuychinaaygixy Dios y'ayuc ytiy'ajt. Com co iich nba'ttigihuñich ma Dios Teedy, e miich ajcxy ca' xy'ocjac'íjxnibich. ¹¹ Je Espíritu Santo yajhuinjihuihp je jää ajcxy co Dios tiyduñib ajcxy miid ypcocy yciixpi huidibi ajcxy ca' tiyduñägy chinaaygixy. Com yi Dios ti yi' mujcu' tiyduñ miid ypcocy yciixpi.

12 Ooy may ayuc iich nmiidity huidibi njayajnimähuaamyich ajcxy per ca' miich ajcxy mhuinjihuühiipy cham. **13** Jacjiini mhuinjihuühiipy ajcxy je ayuc huidibi njayajnimähuaamy ajcxy, co Dios quexipy je Espíritu Santo ya naaxhuiñ huidibi tiy'ajt miid. Yi' je' miich ajcxy xyajhuinjihuüydähiipy tüg'óciy Dios ytiy'ajt. Com yi' ca' yci'mhuinmañ tunipy. Yi' janchtiy ñigapxtähuiipy tüg'óciy ayuc tiy'ajt huidijaty anajty ymidooyb ma Dios Teedy, e nañ yajniguëxictähuiipy tüg'óciy tiy'ajt huidibi mimb cidaacp. **14** Je Espíritu Santo iich yi' capxpaady xyaj'idiipyich, com yi' iich ndiy'ajt miich ajcxy xyajhuinjihuühamaam. **15** Tüg'óciy huidibi Dios Teedy ymiid, nañ një'ajtypich yi', paady jadu'n ti nminañich co je Espíritu Santo xyajhuinjihuüydáaygixipy ajcxy iich yi' n'ayuc yi' ndiy'ajtich.

Jesús n̄imay ym̄igüjtjc co ajcxy yjotmay ahuimbidiipy jotcujc'ajtin

16 Tim huaad'ajtp xii tiempo, co iich miich ajcxy ca' xy'ocjac'ijxip. Chi co xii tiempo yjacnajtzninixihiip, huin'it iich miich ajcxy xyjac'ixipy jadüg'oc.

17 E huin'it ajcxy nijëjity Jesús ydiscípulos ajcxy ñayñimaayi miñ xyipy ac jëy:

—¿Ti jadu'n ytijyp? Co jadu'n yminañ, co tim huaad'ajtnip xii tiempo mina iich miich ajcxy ca' xy'ocjac'ijxnibyich, e co yjacnajtzninixihiip xii tiempo, huin'it miich ajcxy xyjac'ixipy jadüg'oc, com nnicxaamich ma Dios Teedy.

18 Chi ajcxy jadu'n ñayñimaayi miñ xyipy:

—¿Ti jadu'n ytijamy? Co jadu'n yminañ co tim huaad'ajtnip xii tiempo. Ca' iich ajt nhuinjihuüyim ti jadu'n ytijamy.

19 Com Jesús ñejjhuiipy anajty nej ajcxy yja'amidoohua'fyyii, chi n̄imay ajcxy:

—Yi' miich ajcxy ooy mjayajtihuañ. ¿Nej co jadu'n ti nminañich? Tim huaad'ajtnip xii tiempo co iich miich ajcxy ca' xy'ocjac'ijxip. E chi yjacnajtzninixihiip xii tiempo, e chi miich ajcxy xyjac'ixipy jadüg'oc. **20** Janch janch iich miich yam nnimaaygixy co mjotmaybaadip ajcxy, e nañ myäxip ajcxy miid jotmay. Chi je naaxhuiñjääjy ajcxy huidibi ca' xymipidägyich, xondägam ajcxy, e miich ajcxy nañ mjotmaybaadip. Per yi' mjotmay ajcxy ahuimbidiipy tüg xondaacin. **21** Jadu'n ajcxy mjadañ jadu'n nej tüg töxyjää tzaachypi jihuüy co y'ung yma'xung'adañ. E co ti yma'xung'aty ypi'c'ung, chi jäydigoy yi' tzaachypi miid xondaacin co tüg jääy ti ymiiñ ya naaxhuiñ. **22** Tim jadu'n nej yjaty miid je töxyjää, nañ jadu'n yjadañ miid miich ajcxy. Cham ajcxy jotmay mijihiüy ma m'aa mjot, e chi co xy'ixipy jadüg'oc miich ajcxy, huin'it ajcxy m'aa mjot yxondägañ. E ni piñ huaad mxondaacin ajcxy xycapiciipy.

23 Je huin'it xiiimbi (co anajty je Espíritu Santo ti ymiiñ ya naaxhuiñ) ca' iich miich ajcxy ni ti xyjacyajmibijctzohuüipy, com janch iich miich ajcxy yam jadu'n nimaaygixy co tüg'óciy huidijaty myajmayjajtcixyp, chi ajcxy mbijctzohuüipy ma Dios Teedy miid iich nxii, e xymöhuüipy ajcxy yi'. **24** Chambaadni ca'ni ni ti ajcxy mbijctzoy ma Dios miid iich nxii. Pijctzoogix, e xymöhuüipy ajcxy yi', jigix mjotcugihuip ajcxy anaxy.

Jesucristo ym̄imadac je jibic-huinmañ ya naaxhuiñ

25 Tüg'óciy jada ayuc tiy'ajt ac jihuimbit miich ajcxy ti nyajnimäy. Huin-gomb xii tiempo mina tiyudädgy ajcxy nyajmiiidmiyidactähuiipy yi' Dios Teedy y'ayuc ytiy'ajt yajxon, e ca' y'ocjihiumbitiiñ. **26** Je huin'it xii co anajty iich ti nhuimbitiyich ma Dios Teedy, jëbi miich ajcxy mbijctzoogixy ma Dios Teedy tijaty ajcxy myajmayjajtyp. Co ti mbijctzooogixipy miid iich nxii,

xymóoygixipy yi' Dios Teedy. Ca' ycopicyity co iich yi' nmibijctzohuipy miid miich ajcxy ycixpi. ²⁷ Com yi' Dios Teedy nañ xychojcp xyjhuiyb yi' miich ajcxy. Com miich ajcxy jayip tì xychociyich ti xyjhuiyich, e ti mmibicy ajcxy co ti' ndzooñich ma Dios Teedy, paady Dios miich ajcxy xymöhuipy tijat� anajty myajmibijctzooyb. ²⁸ Jiiby iich ndzooñ ma Dios Teedy yajpaady, co nmiñich ya naaxhuiñ, per jadachambi n'ixmájtnibyich jada naaxhuiñbi, e nhuimbijtnich ma Dios Teedy.

²⁹ Huin'it je' ydiscípulos ajcxy yminañ:

—Cham janchtiy tudägy miydägy, ca' m'ocajtuuni jiuhuimbit ayuc.

³⁰ Cham iich ajcxy nnejhuÿ co miich mnejhuiyday tûg'óciy tiy'ajt. E ti xyajnimädäyich co anajty ca' ti tiy'ajt iich ajcxy nmibicy co miich mdzooñ ma Dios.

³¹ Chi Jesús y'adzooy:

—¿Nej mmibijcyp cham jada ayuc jadu'n nej ti nnimáaygixyi?

³² Jihuiñybjicccix co huingonip je xii tiempo, e ti tim paady mina miich ajcxy mgueec-huäcxtáaygixipy nidüg nidüg ma pin timdzocy, e xyajhu' mgixich naydüg. Per ca'p iich nnaydügity, com yi' Dios Teedy yi' ijtp miid iich. ³³ Miich ajcxy yam jada ayuc nyajnimaayb, jigix ajcxy jotcuç'ajtin mbaadip ma iich. Ya naaxhuiñ mbadamy ajcxy ayo'n etz tzaachypi. Jotcugiiygix, ca' mdajcixy maygixy, com ti nmimadäyich yi' jibicpi ya naaxhuiñ.

17

Jesús ymibijctzou Dios miid ydiscípulos ajcxy ycixpi

¹ Co Jesús jadu'n yminañ jayip, chi ypa't'ijxy tzajpcíxy, chi Dios Teedy pa'tcapxy nimay:

—Dios Teedy, ti hora paady mina ayo'n nyajnaxañich jadu'n nej miich jayip'aty myajnihuinmayi. Yajniguëxig iich nmic'ajt iich n'oy'ajt, com iich miich nDeedy'ajtypich, jigix iich nañ jadu'n nyajniguëxigibyich miich mmic'ajt miich m'oy'ajt ma yi' jääy ajcxy. ² Com miich ti xymöyich mic'ajt ma tûg'óciy jääy, jëbi nmöyich ajcxy jugy'ajtin huïdibi ca' ycixipy ytigoyipy. Nmöhuibyich jada jugy'ajtin tûg'óciy jääy ajcxy huïdibi miich ti xymöyich. ³ Je jääy ajcxy huïdibi ix'yajtp je Dios janchypi, je Dios tûgpajcpi etz y'ix'yajtyp nañ jadu'n Jesucristo huïdibi ti mguexy ya naaxhuiñ, ymiid ajcxy jugy'ajtin huïdibi ca'ycixipy ytigoyipy niminaa.

⁴ Ti iich nyajniguëxigibyich miich ajcxy yi' nmic'ajt ya naaxhuiñ, co iich ti nduñ yi' mdung huïdibi miich xyajnibijcich. ⁵ Jadachambi Dios Teedy yajmijtigiiygich miich, miid je mic'ajtin huïdibi anajty nmiidich ma miich mhuinduu co anajty ca'ni naaxhuiñbi chondacyñi.

⁶ Ti iich miich ya naaxhuiñ nyajniguëxici yi' nmic'ajt ma yi' jääy ajcxy huïdibi miich xymooyich, huïdibi miich mhuin'ijx ma naaxhuiñjäy ajcxy. Miich yi' ajcxy mjääy, e miich ti xymöyich, e ti ajcxy miich m'ayuc cuydungixy.

⁷ Jadachambi ñejhuiñip yi' ajcxy, co tûg'óciy tijat� tiy'ajt iich miich yi' xymooyb, jiiby yi' chooñ tzajpjoty ma miich. ⁸ Com yi' ayuc huïdibi miich ti xymöyich, ti iich yi' ajcxy nyajnimaydäy, e ti yi' ajcxy cobiçcixy. E nañ ti ajcxy huinjhuÿyigixy tiyduðägy co iich jiiby ndzooñich ma miich, e nañ ti ajcxy mibijcixy co miich ya naaxhuiñ xyquejxy'ich.

⁹ Miid yi' ycixpi ajcxy miich Dios Teedy nmibijctzooy, ca' nminaanim miid jacjadiyii naaxhuiñjäy ajcxy ycixpi nmibijctzoy. Miid yïda'ajty ycixpi ajcxy huïdibi miich ti xymöyich, com nañ mjë'ajtyp miich yi' ajcxy. ¹⁰ Tûg'óciy tijat�

iičh njé'ajtyp, nañ mjé'ajtyp miich yi', e tijaty miich mjé'ajtyp nañ njé'ajtyp iičh yi'; e iičh nmic'ajt niguéxi'cp yi' ma yi' ajcxy chinaayin yjugy'ajtin.

11 E ca' n'ocjacyajpadaanich ya naaxhuiñ. IIch njáy ajcxy jacyajpadam ya naaxhuiñ. Nnícxnibich jiiby tzajpjoty ma miich. Dios Teedy, cuend'at iičh ndiscípulos ajcxy miid miich mmic'ajt huidibi miich ti xymöyich, jigix yi' ajcxy tú'ciy yjot yhuinma'ñ yajpaadipy ma miich, tim jadu'n nej iičh ajt tú'ciy njot nhuinma'ñ nyajpaatim. **12** Co anajty iičh njac'yaajaty naaxhuiñ miid iičh njáy ajcxy, ti ngüend'atých anajty ajcxy miid je mic'ajt huidibi miich xymooyich. E ni tūg ajcxy ca' yhuinma'ñydigoo. Abicy iičh n'octimpidägy je huidibi nayyajhuinma'ñydigoo (je Judas Iscariote), co yi' anajty jadu'n yajcuydunam jadu'n nej jaybety ymiñ miid yi' ycixpi etz miid iičh ycixpi.

13 Cham iičh miich niba'ttigihuaani jada'. Miich m'ayuc mdíy'ajt nyajni'maaybich jada naaxhuiñyjäy ajcxy huidibi nyaj'ixpijcyipich, jigix aguje jotejc yhu'i'mip ajcxy. **14** Ti iičh ajcxy yi' nyajni'maydäyich miich m'ayuc mdíy'ajt. E ca' ajcxy y'ixa'ñyii yi naaxhuiñyjäy ajcxy huidibi ca' xymijpidäyich. Com je' co ajcxy yjot yhuinma'ñ ti yajtigach, ca' ytügiy miid yi jacjadyii naaxhuiñyjäy yjot yhuinma'ñ. Jadu'n nej iičh ca' ytügiy njot nhuinma'ñ miid naaxhuiñyjäy ajcxy yjot yhuinma'ñ. **15** Ca' iičh cham miich nmibijctzoy co myajpidzimipy iičh ndiscípulos ajcxy ma jada naaxhuiñbi. Hue' janchtiy tun may'ajt cuend'at ajcxy ma yi' ca'oybi ymiñ. **16** Yi' ajcxy yjot yhuinma'ñ ca' ytügiy miid yi jacjadyii naaxhuiñyjäy ajcxy yjot yhuinma'ñ. Tim jadu'n nej iičh ca' ytügiy njot nhuinma'ñ miid yi jacjadyii naaxhuiñyjäy ajcxy yjot yhuinma'ñ. **17** Yajhuaatzí ajcxy yjot yhuinma'ñ miid miich m'ayuc, com yi' m'ayuc yi' je' ti'y'ajt miid. **18** Jadu'n nej miich xyquejxyich ya naaxhuiñ, nañ jadu'n iičh yi' ajcxy nguejxhuäcxyich ya naaxhuiñ. **19** Miid yi' ajcxy ycixpi ti nnaygiyegyijich amuumdëgjot ma miich, jigix yi' ajcxy nañ jadu'n ñaygiyegiyyib amuumdëgjot ma miich, co ajcxy cuydunipy miich m'ayuc mdíy'ajt.

20 E ca' iičh jada'ajty ajcxy nibijctzohuüyich. Hue' iičh janchtiy nibijctzohuüydaaybich tūg'óciy jääy ajcxy huidibi xymibijcibich xymijpidägibich miid yi ayuc huidibi iičh ndiscípulos ajcxy ycapxhuäcxiy. **21** Huen ajcxy nidüg'óciy yjot yhuinma'ñ yajtugi, jadu'n nej miich Dios Teedy mjot mhuinma'ñ yajpaady ma iičh, e iičh njot nhuinma'ñ yajpaady ma miich. Co yi' ajcxy yjot yhuinma'ñ yajtugi'huipy miid iičh ajt njot nhuinma'ñ, huin'it jacjadyii naaxhuiñyjäy ajcxy miibigipy co miich xyquejxyich ya naaxhuiñ. **22** Ti iičh ajcxy nmöyich je ti'y'ajt etz je oy'ajt huidibi iičh miich ti xymöy, jigix ajcxy yjot yhuinma'ñ jatymy yajtugi'huipy ajcxy, jadu'n nej iičh ajt njot nhuinma'ñ yajpaatim tú'ciy. **23** IIch yajpatpich ma iičh njáy, e miich nañ myajpatp ma iičh, jigix tiyudädgy ajcxy tügmucy y'idipy, e nañ jigix naaxhuiñyjäy ajcxy jatymy nejhüühuipy co miich xyquejxyich ya naaxhuiñ, e nañ co yi' ajcxy ti mdzocyt miihuüy jadu'n nej iičh miich xychocy xyjihuüyich.

24 Dios Teedy ndzojcpich co yi jääy ajcxy huidibi miich ti xymöyich y'dipy ajcxy nañ jadu'n ma anajty n'ityich jiiby tzajpjoty, jaydëbi ajcxy ixipy iičh nmic'ajt iičh n'o'y'ajt huidibi miich ti xymöyich. Com miich ti xychocy ti xyjihuüyich jacjayi'jp ca'ni anajty naaxhuiñbi myajcojyñ. **25** Dios Teedy, miich ooy mmijity mjanchity, e yi' jacjadyii naaxhuiñyjäy ca' ajcxy yi' xy'ixy'ajtyp. IIch miich n'ixy'ajtyp. IIch njáy ajcxy ti mibicy ti mijpidägy

co miich xyquejxyich ya naaxhuiñ. ²⁶ Ti nyajniamaayich yi' ajcxy pín miich, co miich je' Diosip. E njacyajnimähuaamich yi' ajcxy tiyudädäg, jigix yi' ajcxy nañ jadu'n ñaychogiiyb ñayjihuühiyb nidüg nidüg, jadu'n nej miich xychociyich xyjihuüyich, e nañ jadu'n jigix iich ndiy' ayt yajpaadipy ma yi' ajcxy yjot yhuinmañ.

18

Ymajtz ajcxy Jesús

¹ Co jadu'n Jesús ycapxymiydacy jayijp, chi jada' ñicxy miid je jää ajcxy huidibí anajty ajcxy yaj'ixpijcp. Ñicxy ajcxy jím'amy huoc nüanax, je huoc hue' anajty xiijity Cedrón. Ñicxy ajcxy jím' ma anajty tük aguemy. Chi Jesús ytigiiy ma je aguemy miid ydiscípulos ajcxy. ² Judas huidibí anajty cíyegam Jesús, ñejhuiyyb anajty ma je it ma anajty miid'oy canaag'oc je' ydiscípulos ajcxy. ³ Chi jada' Judas miiddzooñ soldados ajcxy etz jacjadyii tungmiidpi huidibí je teedy yhuindzin ajcxy etz fariseojäy ajcxy yquejx. Chi ajcxy yja'ty ma je it ma anajty Jesús yajpaady, ymiiid ajcxy linterna, ymiiid ajcxy chinjiñ etz canaagnax tijaty huidibí anajty ajcxy miid chiptuñ. ⁴ E Jesús com ñejhuiyydaayb anajty tük'óciy nej anajty yjada'ñ y'ayohua'ñ, chi jiipcohuägiy je ymamymidzip ajcxy, e nimay:

—¿Pín ajcxy m'ijxtaab?

⁵ Chi je' ymidzip ajcxy y'adzooy:

—Yi' iich ajcxy n'ixtaayb je Jesús, je Nazaret jää.

Chi Jesús yminañ:

—Iich jédu'n.

Je Judas huidibí anajty cíyejcp Jesús, jím' anajty ytinäy miid Jesús ymidzip.

⁶ Co Jesús jadu'n yminañ: "Iich jédu'n." Chi ajcxy yéphuimbijtay jadu'ñyi. ⁷ Chi Jesús jadüg'oc y'amidooy ajcxy:

—¿Pín ajcxy m'ijxtaab?

Chi ajcxy jadüg'oc y'adzooy:

—Yi' Jesús, je Nazaret jää. ⁸ Chi Jesús yminañ:

—Ti ajcxy njanimäy co iich jédu'n. Pen janch iich miich ajcxy xy'ijxtaab, najtzmazdiyäy jadayaab iich nmigügtijc ajcxy, huen niçxcixy.

⁹ E jadu'n yajcuyduñ je ayuc co anajty Jesús ci'm ti ymina'ñ: "Tük'óciy jää huidibí nDeedy ti xymöyich, ca' ni tük jébi huaad ytigooy." ¹⁰ Chi jada' je Simón Pedro huidibí anajty miid tük espada, juudy je y'espada ma ñidiyc, e chi yajtzaachiyyi je Teedy mijitungmiidpi ytumbi, tük yta'tz'ac aa'oy'amybi yajminájciy. Je tumbi hue' anajty xiijity Malco. ¹¹ Chi Jesús nimay Pedro:

—Pídäg m'espada ma ñidiyc. Ca' mnejhuüy co copicy nyajnaxípyich je tzaachypi je ayo'n huidibí Dios Teedy ti xyanjingo'adugüyich. Min n'ocminaxy n'ocyajnaxyich jada tzaachypi jadu'n nej ixipy tük tasi' ta'm'ujtzniñ ngo'uucnaxyich.

Jesús ma je Teedy mijitungmiidpi yhuinduu

¹² Chi je soldados ajcxy, je soldado yhuindzin etz judíoäjäy ajcxy ytungmiidpi huingohuägiy ajcxy Jesús. Chi ajcxy majch, e chi ajcxy cíxojch. ¹³ Chi ajcxy jayijp yajnicxy Jesús ma Anás yajpaady, je' anajty Caifás ymii'dajtyp, je huidibí anajty mijitungmiid ma teediytijc ajcxy ymiiñ je huin'it jimiijt. ¹⁴ Je Caifás je' anajty ti yecy je capxhuijin ma yi' judíoäjäy ajcxy co tügtacy yminañ: jac'oy co tük jää y'ögípy miid tük'óciy naax cajp yciipi.

Pedro yminañ co ca' ix'y'adyii Jesús

15 Simón Pedro miid jadügpi ydiscípulo ypanicx ajcxy Jesús (co je ymidzip yajnicxi mach). E je jadügpi ydiscípulo ix'y'ajtip anajty yajxon je teedy mijtungmiidpi, paady ytigiiy axam huin'it co Jesús ymidzip yajtigiiyi ma je teedy mijtungmiidpi ytijc. **16** E je Pedro jiiby je' yhui'miy ma tijc aguu. E je jadügpi ydiscípulo co anajty ajcxy ñay'ix'y'adyii miid je teedy mijtungmiidpi, chi ypidzimy migapxy je tijc aguu adinaayb, chi Pedro ajcxy yajtigii jiiby tigoty.

17 Chi jada' je töxy'anäg huidibi anajty tijc'aguu adinaayb, nimay je Pedro:

—¿Nej ca' miich nañ jadu'n Jesús xydiscípulo'adyii?

Chi Pedro y'adzooy:

—Ca'.

18 Je tumbidijc ajcxy etz je soldadtijc ajcxy ti anajty ajcxy oy jiiñ yajmijiigixy co anajty chachtiichity, e Pedro nañ jim anajty nañ jadu'n miid xamy ajcxy.

Je teedy mijtungmiidpi yajcomidou Jesús ypocy

19 Chi je teedy mijtungmiidpi y'amidooy Jesús pinjaty anajty ti yaj'ixpicy etz tijatty anajty ti yaj'ixpicy. **20** Chi Jesús y'adzooy:

—Ti iich oy njacapxy njamiydägä mayjäyjoty. E ti iich njatyi my nyaj'ixpicyich ma miich ajcxy mnaymujtacan etz ma Dios ytijc, ma yi judiojäy ajcxy nidüg'öciy ñaymugyi. Ca' ni ti ameech ti nnigapxyich.

21 ¿Na'amy co xyjactim'amidooyich ti anajty ti nyaj'ixpicyich? Yi' ajcxy amidou pinjaty ti xy'amido'ijtich n'ayucich, yi' ajcxy nejhuiiybt ti iich jadu'n ti nyaj'ixpicyich. Yi' ajcxy tüg'öciy ñejhuiydaayb nejjatty iich ti nminañ'ñich.

22 Co jadu'n y'adzooy Jesús, huin'it tüg judío tungmiidpi huidibi anajty jim huingon tinaayb ma Jesús, chi tüg ci' acojxigüy Jesús, chi minañ:

—¿Nej co jadu'n jibic m'adzooy yi teedy mijtungmiidpi?

23 Chi Jesús y'adzooy:

—Pen jibic iich ti n'adzooy yec tiy'ajt nej co yjibicity. Pen oy iich ti n'adzooy, ¿nej co xycoxyich?

24 Chi Anás nimay soldadtijc co huen Jesús yajnicxy cioxoch jim ma yi Caifás ytijc, je teedy mijtungmiidpi.

Chi Pedro jadüg'oc yminañ co ca' ix'y'adyii Jesús

25 Simón Pedro jimni anajty ytinäy ma jiiimba' yxamy anajty, chi ajcxy amidooy jadüg'oc:

—¿Nej cay yi' miich xyaj'ixpicycp nañ jadu'n?

Chi Pedro jadüg'oc coyüch Jesús yminañ:

—Ca' je' n'iichity.

26 Nidügti ajcxy je teedy mijtungmiidpi ytumbi, je' anajty y'amigüg yi Malco, huidibi Pedro yta'tz'ac quejtzpujxi, chi jadu'n yminañ:

—¿Nej ca' mdijy n'ijxyi jim ma je aguemy miid Jesús?

27 Chi Pedro midugiig'oc oy coyüch yhuindzin, e tim huin'itiy tzey oy yaaxigüy.

Jesús ma je gobernador yhuinduu

28 Chi ajcxy jim yajtzoofi Jesús ma Caifás ytijc yajnicxy ajcxy ma agujctijc, tim jopyñi anajty. Chi je judiojäy ca' ajcxy ytigiiy ma agujctijc, com ca' anajty ytundigoyaangixy miid judiojäy ycostumbre. Ca' ajcxy ytigihuañ anajty ma je romanojäy gobernador ytijc amayxiijoty, e ca' anajty ajcxy ñayyajibicc'huañyii. Com co jadu'n ycanayyajibicc'iyi ajcxy, e huin'it ca'

ajcxy ycacaay ma je pascua xii adzuu'ajtin. ²⁹ Co ca' ajcxy ytigihua'ñ anajty ma je agujctijc, chi je gobernador Pilato nibidzimy ajcxy tiba'y ma anajty ajcxy miidity Jesùs cuend'aty. Chi Pilato yminañ:

—¿Ti xihuín ajcxy mmiid, miid jadayaabi yéydiç?

³⁰ Chi ajcxy y'adzooy:

—Co ixipy ca' ti jibicpi tuñ, ca' ixipy iich ajcxy ya yi' nyajmiñ ma miich.

³¹ Chi Pilato yminañ:

—Yajnicxcix miich ajcxy. Nicx tiydungix jadu'n nej miich ajcxy mley y'ané'my.

Chi je judíojäy ajcxy y'adzooy:

—Iich ajcxy ca' ni ti mic'ajt nmiidity nicxy iich ajcxy njäyyaj'ögy.

³² Co jadu'n ajcxy yminañ, chi jadu'n ajcxy cuyduñ je Jesùs yci'm'ayuc jadu'n nej anajty ti yminañ ti o'cin anajty ypadamy. ³³ Chi Pilato jadüg'oc ytigiiy jiiby agujctigoty, chi coyaaxiijy Jesùs, chi nimay:

—¿Nej miich je' rey'ajtp ma yi' judíojäy ajcxy?

³⁴ Chi Jesùs y'adzooy:

—¿Nej mgimhuinma'ñ miid xy'amidooyich pen iich nrey'ajtpich, o huingjäy ti xyajnimäy co nrey'atyich?

³⁵ Chi jada' Pilato y'adzooy:

—¿Nej nañ judiojäy jada' iichi? Mgi'mnaax mgimgajp etz je teedy mijtungmiiipi ti xyciyecy ma iich. ¿Ti ti mdundigooy?

³⁶ Chi Jesùs y'adzooy:

—Iich ca' n'ané'myich ya naaxhuiñ. Huingduum iich n'ané'min nmiiididyich. Co ixipy ya naaxhuiñ n'oc'ané'myich, tüg'óciy iich nmigügtijc ajcxy ti ixipy ajcxy tziptungixy, ti ixipy ajcxy xyñihua'ñich. E ca' ixipy ti naygiyegyiijich ma yi' judíojäy tungmiiipi ajcxy. Per janch iich ca' iich ya naaxhuiñ n'ané'myich.

³⁷ Chi Pilato y'adzooy:

—¿Nej mrey miichi?

Chi Jesùs yminañ:

—Miich jadu'n xytijypich co nrey'atyich. Paady ti nmiñich ya naaxhuiñ, e ti nma'xung'atyich, jigix nyecyich tiy'ajt tiydudägy. Tüg'óciy yi jääy pinjaty tiy'ajt cuydumb xy'amido'ítibich yi' n'ayucich.

Pilato y'ané'my huen Jesùs yaj'ögyii

³⁸ Chi Pilato y'adzooy:

—¿Ti jadu'n mdijy tiy'ajt tiydudägypi?

Jadu'ñi je' jada'ajty yjacminañ, chi pidzimy jadüg'oc tiba'y ma anajty je judiojäy ajcxy. Chi ajcxy nimay:

—Ca' iich ni ti bocý nbaadyich ma jada jääy ma yi' romanojäy yley. ³⁹ E com miich ajcxy miid tüg costumbre co tüg nnajtzmadziiyim machyjäy miid jada pascua xii yciixpi, ¿nej mdzojcyp ajcxy co nnajtzmadzihuibyich jada judíojäy reyi?

⁴⁰ Chi ajcxy nidüg'óciy minanday:

—Jadayaabi jääy ca' mnajtzmadzihuiby, yi' janchtiy mnajtzmadzi' yi Barrabás.

Barrabás hue' je' anajty tüg meetzpi.

19

¹ Chi jada' Pilato ané'min pidacy co huen ajcxy Jesús huinhuopy ji:jphuopy.
² Chi jada' je soldados ajcxy yaj'oyii tüg corona mij'apy pa'apy, chi ajcxy ya-
 jcojeniy Jesús. Chi ajcxy yajni:ñi tüg rey yhuit ucypí ycolor. ³ Chi soldados
 ajcxy huingohuägiy jadüg'oc capxpoocxcixy yajxig'yamy, nimaaygixy:

—¡Viva miich judío:jäy rey!

Chi ajcxy ooy huingojxy jipcojxy.

⁴ Chi Pilato jadüg'oc ypidzimy tiba'y. Chi nimay je mayjäy:

—Cham ajcxy nyajpidzimy tiba'y jada Jesús, jigix ajcxy mnejhu:ihiup co ca'
 ni ti pocy ti nbaady:ch ma yi'.

⁵ Co Jesús ypidzimy tiba'y miid je apy corona ma ycohuajc etz je rey yhuit
 ucypí ycolor. Huin'it Pilato yminañ:

—Ijxcix, cha je yéydic.

⁶ Co je teedy tungmii:dpí etz je judio:jäy ajcxy ijxy, chi ajcxy yminanday
 nidüg'óciy aguipxyjaty:

—Yajcruudzpet, yajcruudzpet.

Chi Pilato yminañ:

—Yajcruudzpejtcix miich ajcxy, janch i:ch ca' ni ti tiy'ajt nbaady:ch nej i:ch
 yi' nyajcruudzpedipy.

⁷ Chi je judio:jäy ajcxy y'adzooy:

—I:ch ajcxy miid tüg cötujcin, jébi y'ögy miid i:ch ajcxy ngötujcin ycixpi, com
 ti ycapxtigooy co yminañ co yi Dios yteedy'ajtyp.

⁸ Co jada ayuc midooy Pilato, chi nigi chigiygoty. ⁹ Chi ytigiiy jadüg'oc ma je
 cötujctac miid Jesús, chi nimay:

—¿Ma miich tiiyi mgogajpity?

E Jesús ca' y'adzooy.

¹⁰ Paady Pilato yminañ:

—¿i:ch miich ca' xy'adzohua'ñ? ¿Ca' mnejhu:iy co nmii:didy:ch mic'ajt jébi
 nnajtzmadziy etz nañ jébi nyajcruudzpety?

¹¹ Chi Jesús y'adzooy:

—Ni ti mic'ajt ixipy mgamii:dity ma i:ch, pen ca' ixipy mic'ajt ti xymöy:ch
 yi' huidibi ane'mb jiiby tzajpjoty. E paady ycixpi yi tii:bi i:ch xyci:yecy:ch nigi
 yi' pocy miidity ca'ydi miich.

¹² E huin'it Pilato ooy yjahuinma'ñ ixtay nej huaad ca' jébi ocnajtzmadziy
 Jesús. E je judio:jäy, je Jesús ymidzip, nigi anajty ajcxy chachxi:i:dhic:

—Pen miich mnajtzmadziyb jada Jesús, huin'it ca'
 m'ocjacnaymigüg'ájt:ni:py miid yi mhuindzin je César huidibi ané'min ti
 xymöy. Com tüg'óciy pinjaty naydijip rey, ca' yi' miid nay'ixa'ñyii je César.

¹³ Co Pilato jadu'n ayuc midooy, chi yajpidzimy Jesús tiba'y. Chi Pilato
 y'ixtacy jim ma je' y'anemdac ycötujctac, jim ma je it huidibi anajty xii:ip
 Empedrado, hebreo'amy xii:ity Gabata. ¹⁴ Hue' tim cujcxii anajty, e chi com
 jabom anajty je pascuaxii ycodi:cxni, co Pilato jadu'n nimay judio:jäy ajcxy:

—Cha ajcxy jada mrey.

¹⁵ E je' ajcxy y'adzooy:

—Huen ögy, huen ögy. Yajcruudzpet.

Chi Pilato yminañ:

—Miich ajcxy mrey, ¿miñ n'ocya:jcruudzpéty:chi?

Chi je teedy tungmii:dpí ajcxy y'adzooy:

—I:ch ajcxy ca' i:ch ajcxy huingbi: rey nmii:dity, jéyi César i:ch ajt nrey'ajtim.

16 Chi Pilato cïyejcy Jesús ma je judíojäy ajcxxy, huen ajcxxy ci'm yajcruudzpety. Huin'it ajcxxy Jesús nihuägiy. Chi ajcxxy yajtzooñ.

Yajcruudzpejty ajcxxy Jesús

17 Chi ajcxxy je cruudz Jesús ci'm yajquejycabiiy. Miid niçx ajcxxy ma je it xiijity o'cpí cohuajc, hebreo'amy xiijity Gólgota. **18** Jim ajcxxy yajcruudzpejty quipxyi miid jametz jääy, tüg anajty'amy, jadüg a'oy'amy etz Jesús cujc'amy. **19** Chi Pilato ane'my huen cijxjay ayuc ma je cruudz, e jadu'n je ayuc ajcxxy jay: "Jesús, Nazaret jääy, je judíojäy ajcxxy yrey." **20** May ajcxxy ooy je judíojäy capxy je ayuc huidibi anajty cijxjay ma je cruudz. Com je it ma anajty ajcxxy Jesús ti yajcruudzpejtcixy mi'huningon anajty Jerusalén. Hue' anajty yjayity: hebreo'amy, latin'amy etz griego'amy. **21** Chi je teedy mijtungmiidpi ajcxxy nimay je Pilato:

—Ca' ixipy jadu'n ti mjay: "Judíojäy yrey". Hue' ixipy ti mjay: "Yí' jadu'n naydijip iich judíojäy xyrey'ajtpich."

22 Chi Pilato y'adzooy:

—Yí tiibí njaayich, ti iich yí' njaay, ca' nyajtigadza'ñich.

23 Co soldados ajcxxy yajcruudzpejttay je Jesús, huin'it je' yhuit ajcxxy huijtz'iç. Chi ajcxxy je huit yajhuäcx midaaxpicy. Chi soldados ajcxxy cijptüg ciichypipcy. Yí' yjocxhuit jadu'n nej anajty ytügijpxuyiity. **24** Chi ajcxxy ñayñimayi ac jéyi soldadtijc:

—Ca' huaad ajt n'agüidziiyim jada jocxhuit. Tzoc ajt suerte n'oc'ijxiñ, jigix ajt nnejhuiiyim pin anajty suerte'ajtip.

E jadu'n ajcxxy cuyduñ nej anajty ycojaayity ma Dios ñecy, ma Cristo jadu'n yminañ: "Yajhuäcx ajcxxy iich nhuit, e ma iich njocxnijen jim ajcxxy suerte ijxy." Je' je' huidibi soldadtijc ajcxxy ycuudyun.

25 Jim ma Jesús ycruduñmijc, jim anajty ajcxxy ytinäy: Jesús ytaj, je ytaj chi', je María (Cleofas ytöxyjc), etz María Magdalena. **26** Co Jesús ijxpattytaj etz je ydiscípulo huidibi anajty ooy nígi tzocy ma ytaj ymijc, chi nimay ytaj:

—Nan, iich nmigüg huidibi tinaayb ma miich mmijc, yí' xycuend'adip jadu'n nej jihuüy miich yí' xytaj'adyii.

27 Chi Jesús nimay je' ydiscípulo:

—Iich ndaj miich mgüend'adip, jadu'n nej ixipy mgí' mdaj'adyii.

Jadu'n nej xiñ tiempo jac niçxni Jesús ytaj tzinaydacpicy ma jada discípulo ytijc.

O'c Jesús

28 Co jadu'n ytundaayi yjajtaayi, chi Jesús nejhuiiy co ti anajty tüg'óciy ytundäyii yjajtäyii jadu'n nej Dios tzocy. Huin'it jadu'n yminañ:

—Tidziiyinibich.

Co jadu'n yminañ, je' anajty ycuudundaayb nej anajty ycojayity ma Dios ñecy miid yí' yciixpi.

29 Jim anajty tüg pi'c uugí'ñ ymíid anajty vinoxunnii. Chi ajcxxy je' yajxoogy tüg esponja (jadu'n yí' nej po't) miid vinoxunnii, e chi yajjiip'eedziiy tüg paxyijip, je' miid yajjädy je vinoxunnii ma Jesús y'ahuac. **30** Co jada' Jesús co'uucnajxy je vinoxunnii, huin'it jadu'n yminañ:

—Ti tüg'óciy nguydundäyich.

Chi ñaax'ijxy, e chi y'o'cni.

Tüg soldado cumy Jesús ma ycaachyijip

31 Com jabom anajty je pascua mijxii (amayxii ooy), e nañ sábado xii anajty. Paady copicy anajty co ajcxy yajminájcipty ajcxy je jääy ninicx je tiibí anajty yajcruudzpejtixy. Miid je' ycixpi je judíojäy ajcxy níicxy ma Pilato pijctzoy may'ajt co huen ane'my yi soldados ajcxy, co huen níicxy yajtijy je jääy ytecy ajcxy huídibí ti yajcruudzpety. **32** E chi ajcxy je soldados yja'ty ma je it ma ajcxy yajcruudzpejty Jesús. E je metzpi jääy ajcxy ytecy tiji huídibí ajcxy yajcruudzpejt tú'cij miid Jesús. **33** Co je soldados ajcxy ymíjhüägy ma Jesús, huin'it ajcxy ijxy co ti anajty y'o'cni, paady ca' ajcxy tiji ytecy.

34 Chi tüg soldado cumy Jesús ma ycaachyjip miid quipy jiipxu'ñybi. E huin'it tim mic'amy ni'py etz nii ypidzimy. **35** Tüg jääy jim anajty ixu nej ytuni yajti, e nañ yejc tiy'ajt. E je' tyi'ajt janch je', e je' nejhuiyb co yjanchity. Miid je tiy'ajt ycixpi jébi miich ajcxy nañ jadu'n mmibijctähui. **36** Paady je' jadu'n ytuni yajti, co jadu'n anajty yajcuydunañ jadu'n nej yjaybetyity ma Dios ñeçy, co jadu'n yminañ: "Ca' huaad ni tüg ypajc yajtijy." **37** E jadüg'it anajty ycojaayity ma Dios ñeçy, ma jadu'n yminañ: "Y'ixipy ajcxy je jääy huídibí ajcxy ycuum."

Yajnaaxtigüi Jesús

38 Jim anajty José huídibí anajty cogájpip Arimatea. Yi' je' huídibí anajty mijpidacp Jesús, oy anajty ca' capxpídzimy, miid co anajty chigüi miid je judíojäy ajcxy huídibí anajty midzip ajtp Jesús. Co Jesús y'o'cy huin'it José oy pijctzoy may'ajt ma Pilato, co jébi níicxy yajtzooni Jesús ñaaxnícx ma anajty ti yajcruudzpediyi. Co Pilato a'ixiy, chi José níicxy jim oy yajminajci je Jesús ñaaxnícx, e chi yajnicxy. **39** Nañ miid níicxy José je Nicodemo, je huídibí anajty jayijp ti ni'oy Jesús coodz. Nicodemo yminañcx oy nimigo'px libra mirra etz áloes tzoojy huídibí ooy oy xuuugy. **40** Chi ajcxy yajpídicí Jesús ñaaxnícx, chi ajcxy mo'ñ miid poob huit, chi tzoyiy ajcxy miid mirra etz áloes tzoojy, jadu'n nej je judíojäy ajcxy ycostumbre miidity co o'cipi yajnaaxtigüigixy. **41** Huingon ma je it ma ajcxy yajcruudzpejty Jesús, jim anajty tüg aguemey, e jim ma je aguemey jim anajty tüg o'cipi jut jemybi ma anajty ca'ni piñ ñaaxtigüi. **42** Jim ajcxy Jesús ñaaxnícx yajnaaxtigüi, co anajty jim yjac-huingonity, e janch jottigooy ajcxy yajnaaxtigüi, miid co anajty ti chu'iyñi, e je judíojäy ajcxy tzachni'ixiyñi tzach'a'ixiyñi co je amayxii anajty chondágaañ com jabom.

20

Jesús jugypijc jadüg'oc co anajty ti y'o'c'o'cni

1 Tim seman ixtigi', moñyi anajty, ca' anajty oy xiimiiyñi. Huin'it María Magdalena ñíicxy ma Jesús anajty ti ñaaxtigüi. E chi jim ijxy co je tzaa ti anajty jim yajjüdiguecy ma je jut aguu. **2** Co ajcxy ijxy je jut ahuädz, chi jada' mic'am ypoïgyi ninicxy Simón Pedro, etz je jadügpi ydiscípulo huídibí anajty Jesús miid ooy naychogyyi, chi nimay:

—Ti yajtzoongixy iich ajt nHuidzin ñaaxnícx ma ajcxy yajnaaxtigüi, e ca' nejhuiyiim ma ajcxy ti pidaaccixy.

3 Huin'it ajcxy nimetz chooñ ypoïgyi Pedro etz je jadügpi discípulo, ñíicxy ajcxy ma je o'cipi anajty ñaaxtigüi. **4** Poiïgyi ajcxy ñíicxy nimetz, per je jadügpi discípulo jayijp ñajxy, e jayijp jim oyja'ty ma je naaxtigüydac. **5** Chi yco'ixiy jutjoty, huin'it jim oy ixu je mo'nhuit jiiuby jutjoty y'ooxnäy, per ca' yi' jiiuby ytiigüi jutjoty. **6** Simón Pedro co ymiñ jac'axam, tim janitigüi jutjoty, chi ijxy je mo'nhuit y'ooxnäy jiiuby jutjoty. **7** E chi ijxy je cöoxotz, je huídibí anajty miid

ycohuajc yxochity, abicy je' anajty, ca' anajty tú'ciy y'ooxnäy miid ymo'nhusit. Y'ijx ajcxy je cöoxotz yajxon y'anëgyity abicy. ⁸ Huin'it ytigiiy jutjoty je jadügpi discípulo huïdibi jacjayip ja't. Chi ijxy, e huin'it mibijcy co Jesús ñaaxnícx ca' anajty jiiby. ⁹ Ca'ni anajty ajcxy yajxon huinjihuïy co anajty jadu'n ycojaayity ma Dios fiacy, co anajty je Cristo yjugypiga'ñ. ¹⁰ Chi je metzpi ajcxy ydiscípulos yhuimbijty ma ytijc.

Jesús nayguëxici ma María Magdalena

¹¹ E je María jim yhui'miy ma je o'cpí jut ayaaxip. Chi ayaaxip yco'ixiy ma je jut. ¹² E chi ijxy metz ángel, poob huit ajcxy ymiid, y'iñaaygixy jiiby ma je Jesús ñaaxnícx anajty yhuijtzäy, y'iñaaygixy tûg cöduy, jadüg tecy ixaay. ¹³ Chi je ángel ajcxy nimay je María:

—¿Miich töxyjäy na'amy co myäxy?

Chi je María y'adzooy:

—Ti ajcxy nHuindzin ñaaxnícx yajnicxi, e ca' nnejhuïyich ma ajcxy ti pidägy.

¹⁴ Jadu'n anajty ymina'ñ, co ñayjii'ijxi, chi ijxy Jesús ytinäy ma yjii'x, e ca' ijxcajpy pen Jesús je' anajty. ¹⁵ Chi Jesús yminañ:

—Töxyjäy, ¿ti co myäxy? ¿Pin m'ixaayb?

María hue' anajty tijy je aguemy cuend'ajtpi migapxiip, paady jadu'n yminañ:

—Huindzin, pen ti myajnicxy Jesús ñaaxnícx, nigapx ma ti mbidägy, e iich nicxy nyajtzoonich.

¹⁶ Chi Jesús yminañ:

—María,

Chi jada' María yhuäg-huimbijty, chi yajxon huindicxpejty, chi nimay:

—¡Raboni! —jada hebreo ayuc yhuimbidzimy Huindzin.

¹⁷ Chi Jesús nimay María Magdalena:

—Ca' xyñidoonich, com ca'ni iich nba'ttigiiy ma Dios Teedy yajpaady. Nicx miich ixta'nmigügtijcich, e nima'co nnicxaamich ma Dios Teedy, iich nDeedy etz miich ajcxy mDeedy, iich nDios, etz miich ajcxy mDios nañ jadu'n.

¹⁸ Chi María Magdalena oy yajnimäy je discípulos ajcxy, chi jadu'n nimay:

—Ti n'ixyich je Huindzin Jesús, e jadu'n yi' ti xycapxymöyich co nyajnimähuijyich miich ajcxy.

Jesús nayguëxici ma ydiscípulos ajcxy

¹⁹ Co je huin'it xiimbi chuu'iy seman ixtigi', aducy anajty tijc'aguu y'ity ma anajty je discípulos ajcxy yajpatcixy, miid co anajty ajcxy tzigi' je judlojäy ajcxy huïdibi anajty midzip'ajtp Jesús. Chi Jesús ytigiiy cujc'amy ma je' ajcxy, e chi jada' capxpocxy ajcxy, nimay:

—Jotcugi' miich ajcxy.

²⁰ Yam jadu'n anajty ymina'ñ, chi ajcxy yaj'ijxy je' yci' ma je clavo ytigiiy, etz ycaachyijip ma anajty jääy ti ycumyii. Chi yjotcugi'ijy ajcxy co ajcxy ijxy je yHuindzin. ²¹ Chi jada' Jesús jadüg'oc capxpocx, nimay ajcxy:

—Jotcugi' miich ajcxy. Jadu'n nej iich nDeedy xyquejxých ya naaxhuiñ, nañ jadu'n iich miich ajcxy yam nguejxhuäcxy miid iich n'ayuc.

²² Co Jesús jadu'n yminañ, chi jada' ajcxy niibuxujy cöbuxujy nimay:

—Huen Dios yjihui'ñ ymíc'ajt xy'adigiiy xyjottigi' ajcxy. ²³ Huenpinjäyity huïdibi miich ajcxy mbocyhuinmeecxyp, nañ ypcocyhuinmeecxipy Dios Teedy. Huenpinjäyity huïdibi miich ajcxy ca' ypcocy mhuinmeecxaani, nañ jadu'n Dios Teedy ca' yí ypcocyhuinmeecxa'nyii.

Tomás ymibijc co yHuindzin yjugypijcy

24 Tomás je' huídibi anajty miid majmetz yca'pxy Jesús ydiscípulos ajcxy, je huídibi anajty yajtijp Dídimo, ca' je' anajty jím choonity co Jesús ymiñ oga'n.

25 Chi je jacjadyii ajcxy ymigüüñ ñimaayi:

—Tí iich ajcxy n'ixy je Huindzin Jesús.

E chi je' y'adzooy:

—Pen ca' n'ixyich ma yi' yci' je clavo'au, e pen ca' ngíhuäxich ngodijíyich ma clavo'au, e ngí' nbidägyich ma ycaachyijiip ma anajty ycumyítiy, ca' nmibigipyich co yjanchity.

26 Chi jacductuje xii ajcxy jadüg'oc anajty yajpaady tigoty nidüg'óciy je discípulos ajcxy. Tzoón anajty Tomás nañ jadu'n. Chi Jesús ymiñ. Agíy anajty tijc co Jesús ytinay'ahuiy cujc'amy ma je' ajcxy. Huin'it ycapxpocxy, chi nimay:

—Jotcugi' miich ajcxy.

27 Chi jada' nimay je Tomás:

—Pidäg ya mgíhuäx ma clavo'au ma ngíjich. Najtxaji' mgí' etz pidäg ma iich ngaach ma jää yxumyich, e mibic yajxon tiyduväg.

28 Chi Tomás y'adzooy:

—Iich miich nHuindzin'ajtyp etz iich miich nDios'ajtyp.

29 Chi Jesús Tomás nimay:

—Miid co miich ti xy'ixyich, paady miich ti mmibicy. Jotcuje yi' ajcxy huídibi ca' xy'ixyich, e ti ymibicy co ti njugypicyich co n'o'gyich.

Jada ayuc ngojaaybich ma jada necy, jígix miich ajcxy mmibigipy co Jesús je' yi' je Cristo, je Dios y'ung

30 Ti anajty Jesús oo tuñ mijhuinmañ ma ydiscípulos ajcxy yhuinduu huídibi ca' ycojaayity ma jadayaabi necy. **31** Paady ycix jada ngojaayich jígix ajcxy mmibigipy co Jesús je' yi' je Cristo je Dios y'ung. E co miich ajcxy mmibigipy, huin'it mbaadip jugy'ajtín huídibi ca' tüccíyi' ycxipi ytgoyipy miid Jesucristo yxii ycxipi.

21*Jesús ñayguëxígyii ma ydiscípulos ajcxy nihiuixtujcpi*

1 Co jadu'n jayijp ytuni yajti, huin'it jadüg'oc Jesús ñayguëxíci ma je' ydiscípulos ajcxy jím ma mejypa', je huídibi anajty xiijip Tíberias mejy. E jadu'n ñayguëxíci: **2** Jim anajty ajcxy Simón Pedro miid Tomás huídibi jää ytijp Dídimo. Nañ jím Natanael huídibi anajty cogajp jím Caná Galilea naaxjot. E nañ jím anajty je Zebedeo ymang ajcxy etz jametz discípulos ajcxy.

3 Chi Simón Pedro yminañ:

—Nícxy n'oc'acxmachich.

Chi ymigügtijc ajcxy yminañ:

—Tzoc ajt jámim.

Chi ajcxy ytigiiy ma tüg barco. E je huin'it tzuu ca' ni ti ajcxy majch. **4** Co yjobiyy jím Jesús anajty ytinäy ma mejypa'. Je' ydiscípulos ajcxy ca' anajty ajcxy nejhuiy co Jesús je' anajty.

5 Chi Jesús yminañ:

—Migügtijc, ¿nej ca' ajcxy mbaadyñi acxi?

Chi ajcxy y'adzooy:

—Ca' ni ti.

6 Chi Jesús yminañ:

—Pidaaccix ajcxy je huidibi miid m'acxmajtzcixy aa'oy'amy ma yi barco, e huin'it ajcxy mbaadipy acx.

Chi ajcxy pidacy je acxmadzi'ñ aa'oy'amy, e huin'it janch adzaach ajcxy yajpidzimy, co janch may acx anajty ti ytigiy. ⁷ Je ymigüg huidibi miid Jesús ooy anajty ñaychogyii, chi nimay Pedro:

—Je' yi', iiich ajt nHuindzin.

Co jadu'n midoooy Simón Pedro co anajty yjéjity je Huindzin Jesús, huin'it yhuit yajtigiy. Com ti anajty yhuit jeñ, com jadu'n anajty jac'oy ytuñ. Chi ytigiiy mejyjoty huitmiid. ⁸ Jacjadyii ajcxy ymigügtiyc yjädy ma mejypa' miid je barco, pahuich pajugucy ajcxy je y'acxmadzi'ñ janch ujtz miid acx. Hue'anajty ca' ooy yjiguémity ma mejypa', jéyi anajty mig'o'px metro yjiguemyity. ⁹ E co ajcxy ymejch ma mejypa', chi ajcxy ijxy co jim anajty jiimbajc y'ity ni'ixi', e jim anajty acx jiimbajc niigix huidibi yajtaayb, e nañ jim anajty tzajcaagy. ¹⁰ Chi Jesús nimay je' ydiscípulos ajcxy:

—Yajmiingix yi acx tiibí ajcxy mmajtzcixy.

¹¹ Chi Simón Pedro ypejty barcojoty, chi yajpidzimy huindüztuum y'acxmadzi'ñ ujtz miid may'acx. Chi ajcxy michoy mig'o'px jahuixchigipx majctugiç acx mijatypi, e jadu'n ca' je acxmadzi'ñ yciich miid tzachmay'acx.

¹² Chi Jesús nimay ajcxy:

—Min ajop'ajtcix.

E ni tüg ydiscípulos ajcxy ca' y'amidoohui:

—¿Pin miich?

Com ñejhuuyb anajty ajcxy co je' anajty Huindzin Jesús. ¹³ Chi Jesús ymijhuägy ma je acx ci' etz tzajcaagy anajty y'ity, e chi yajhuäcxy, chi moyday ymigügtiyc ajcxy.

¹⁴ E je' je' anajty je midugiç'ocpi co Jesús ñayguëxiç ma je' ydiscípulos ajcxy, huin'it co yujygipicy co y'o'cy.

Jesús yajni'ixiç Simón Pedro ti ytunipy

¹⁵ Co ajcxy y'ajop'ajtay, chi Jesús nimay je Simón Pedro:

—Simón, Jonás y'ung, ¿nej xyjactzojcipich miich, ca'ydi jada jacjadyii ndiscípulo'ichi?

Chi y'adzooy Pedro:

—Huindzin mnejhuuyb miich co ndzojcipich njihuuybich miich.

Chi Jesús nimay:

—Cuend'at iiich njäy, jadu'n nej jihuuy borregi cuend'ajtpi yaj'ocy yi' yborregi.

¹⁶ Chi Jesús mimejtz'oc yminañ:

—Simón, Jonás y'ung, ¿nej xychojcipich xyjihuuybich miich?

Chi Simón y'adzooy:

—Huindzin, mnejhuuyb miich co ndzojcipich njihuuybich miich.

Chi Jesús nimay:

—Cuend'ajtigich njäy, jadu'n nej yi borregi cuend'ajtpi cuend'aty yborregi.

¹⁷ Co midugiç'ocpi oy y'amidooy:

—Simón, Jonás y'ung, ¿nej xychojcipich xyjihuuybich?

Chi Pedro yjotmaybijcni co midugiç'ocpi y'amidoohui: “¿Nej xychojcipich xyjihuuybich?”

Chi Simón yjac'adzooy:

—Huindzin, miich mnejhuuydaayb tüg'óciy, e nañ mnejhuuyb co iiich ndzojcip njihuuybich miich.

Chi Jesús jacnimay:

—Cuend'ájtigich njäy, jadu'n nej borregi cuend'ajtpi cuend'aty yborregi.
 18 Janch janch iich miich yam jadu'n nimäy: "Co anajty miich mjac'anagnity, ci'm anajty mhuit nayyajnijenii, e mnicxp anajty ma mdimdzocy. E co mjacmijjäyihuipy, huin'it mg'i' mnajtxajihuipy, e huingbi mhuit xyajnijenihuipy, e xyajnicxyipy ma anajty ca' mdzoc."'

¹⁹ Co Jesús jadu'n yminañ, chi Pedro yajhuinjihuüy jadu'n nej anajty jäy ajcxy yaj'öga'ñii miid Jesús y'ayuc ytiy'ajt yciixpi, e nañ ma yi y'o'cin tiy'ajt yegipy co ymiid Dios ytiy'ajt.

Je discípulo huídibi anajty Jesús ooy tzoc y jihuüy

²⁰ Chi Pedro ñayji'ijxi, chi ijxy co anajty tú'ciy anajty ymiingixy je' ydiscípulo huídibi anajty Jesús ooy tzoc y jihuüy je huídibi anajty iñaayb huingon ma Jesús ma je mesa co anajty y'adzuu'ajtcixy. Je huídibi nimay je' yHuindzin:

—Huindzin, ¿pin miich yi' xyciyegam ma yi mmidzip? ²¹ Co Pedro ijxy je jadügpi discípulo axam Jesús ypanicxyii, chi yminañ:

—Huindzin, e jadayaabi migüg, ¿ti yi' jadaanip?

²² Chi Jesús y'adzooy:

—Co ixipy ndzocypich co yi' huen jugy'aty ixti mabaad nhuimbityich, ca' miich xypaady mnejhuihuipy ti yi' jadam. Panicxcich miich.

²³ Paady yciixp huinjihuüy je ymigügtjc ajcxy co je ymigüg huídibi Jesús ooy tzoc y jihuüy ca' anajty y'öga'ñ. Per Jesús canan je' anajty jadu'n ytiyyp co ca' y'öga'ñ. Hue' anajty ti yminañ janchtiy:

—Pen ndzojcpypich ixipy co jada migüg yhui'mipy ixti mabaad nhuimbityich, ca' miich xypaady mnejhuihuipy ti yi' ytunamy.

²⁴ Je' je' je Jesús ydiscípulo huídibi tiy'ajt yejcp jadu'n nej Jesús ytuñ y'ayoy etz yjajty y'ayoy, e nañ yi' je' huídibi cojaj nej Jesús ytuñ y'ayoy, yjajty y'ayoy. E iich ajt nejhuiyyim co janch yi' je tiy'ajt huídibi ti yecy.

²⁵ May ooy tijaty mij huinma'ñ Jesús jactuñ. Co ixipy yajcojaydäy tüg'ociy, ca' yi naaxhuiñybí ixipy yhuaadiy miid maylibro tzachpidägipy. Jadu'n n'aa'ixiyich.

LOS HECHOS

Jadu'n Nej Jesús Y'ayuccapxhuäcxpi Ytuun Yjajti

1-2 Ma je jayijp'atypi necy, migüg Teófilo, ti nyajnjayiy tüg'ocíy jadu'n nej Jesús ytuuñ etz jadu'n nej yaj'ixpijctzondacy oga'n'aty, ixti cooni ypättigiiy tzajpjoty. Ca'ni Jesús anajty ypättigiiy tzajpjoty co huin'ijxy je' yjäy huidibi yi' y'ayuc ytiy'ajt capxhuäcxii, e chi miid je Espíritu Santo najztuniiy najtz'anemiiy nej huaad ajcxy ytunipy. **3** Co anajty Jesús y'ögy, chi ñayguëxici canaag'oc ma je' ydiscípulos ajcxy, e huixchiguëpx xii ñayquëxigo'ci ma je' ajcxy, yajniqüëxigü huädz co anajty yjuugyity, etz nañ yajmiidmiydacy je' yjäy je Dios y'ayuc etz Dios y'ané'min.

4 Co anajty jim ijtcixy tügmucy miid Jesús, chi Jesús je' ydiscípulos ajcxy ane'my co ca' huaad jim choongixy jim Jerusalén. Chi ajcxy nimay:

—Ahuijxcix tiibi Dios nDeedy ahuaniy ma miich ajcxy, je huidibi miich ajcxy nyajmiidmiydägy. **5** Janch Juan je Bautista jäy yajniibejt miid nii, tzojc miich ajcxy xy'adigihuiipy xyjottigihuiipy yi Espíritu Santo.

Jesús ypättigiiyñi tzajpjoty

6 Ni'amugi'anajty ajcxy jim miid Jesús, chi ajcxy yajtiyi:

—¿Huindzin, nej myajcödigoamy je Israeljäy ymidzip jadachambi?

7 Chi Jesús y'adzooy:

—Ca'xypaatcixy mnejhuiygixy je xii je tiempo mina anajty ti yhuaad'ajtni, mina Dios Teedy tuna'ñ tijaty, je' tügpajc miid cötújcin tijaty ytunamy. **8** Co anajty je Espírito Santo chinaydacpicy ma ajcxy mijot mhuinma'ñ mbaatcixp mic'ajt. E chi mdzoongixp ayuc capxhuäcxpi miid iich ycixpi ya Jerusalén, etz tüg'ocíy Judea ñaaxjot, etz jim Samaria, etz huindu'my ñaaxhuiñbi.

9 Ti jada ajcxy jadu'n yajnimäy, jim anajty ajcxy yhuindiexcixy, chi Jesús chajppejtni. Chi miñ joc yeeg huidi Jesús yajnidiroyday, chi ajcxy ca' ocajac'ijxnii. **10** Jadu'n anajty ajcxy chachpät'ijxcixy tzajpcixy, co Jesús ypättigiiy. Huin'it mejtz yeydiyc ñayguëxici ma je' ajcxy ymijc, poob huit miid, **11** chi ajcxy ñimaayi:

—Galilea jäy ajcxy, ¿nej co mdzachpät'ijxcixy tzajpcixy? Yi Jesús huidibi ti chajppety, ti chooñ ma miich ajcxy, minaamb jadüg'oc jadu'n nej ti m'ijxcixy co ti ypättigiiy.

Matías yajhuin'ijxy co Judas ytung jijptuniyyipy

12 Huin'it Jesús ydiscípulos ajcxy chooni ma je cögop huidi xiijip Olivos, yhuimbijtcixni jim Jerusalén, ca' ooy yjiguëgyity, jëbi yajyöy sábado xii, jadu'n nej Moisés ycötújcin y'ane'my. **13** Co ajcxy yja'ty ma je cajp, chi ajcxy ypejty ma je cuarto mimetz nihuijtzpetypy ma ajcxy anajty miidity yjättac. Jim yi' anajty ajcxy: Pedro, Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Alfeo ymang Jacobo, Simón je Zelote etz Judas Jacobo ymiguëx. **14** Tüg'ocíy anajty ajcxy y'ijtcixy tügmucy Dios mibijctzoogixy chajpcapxy-capxcixy. Ymiiid ajcxy anajty Jesús y'uch etz María Jesús ytaj, etz jacjadyyi töxyjäydiyc.

15 Huin'it xii Pedro ytinayigü agujc'amy ma je ymigügtijc ajcxy huidibi yajmij'ajtp Jesús, huidi anajty ajcxy naybaati p migo'px ja'ipxti jäy, chi nimay ajcxy:

16 —Migügtijc, copicy co jada yajcuydúnipy nej Dios yminañ ma ñecy huidi jaybety ijtp, ma David jaay Dios y'ayuc, ma Dios nigapxy Judas. Je'huidi coduu'ajt taabi je judíojäy ajcxy majch Jesús. **17** Je Judas yaj'amichomujcp je' anajty miid iich ajt, paatip anajty Dios ytung tú'ciy miid iich ajt. **18** Chi Judas ñicxy juy tûg naax miid je muju'ñ huidibí anajty ti paady miid yjibichuinma'ñ. Chi jím mic'amy ycäy tzuxcõdeeñ, chi ytopxy ymooxac, e chi ytiinch ypidzimday. **19** Je jääy ajcxy huïdibí anajty tzinaayb jím Jerusalén, co nejhuiy, chi ajcxy yxiimoy je naax Acéldama, hue' je' yhuimbídzimy ma je' ajcxy ayuc, ni'py ñaaxjot. **20** Jada je' je ayuc huïdibí David yjaay ma je Salmo neyc:

Hui'mip najtz'ixiy yi' chınaaydac. E ca' piñ yajtunipy.

Nañ jadu'n yminañ:

Huingbi huen yajnicxyii je' ytung.

21-22 Copicy co tûg yéydiç huidibí miid ti yhuidity nHuindzin Jesús quipxyi miid iich ajt, huen tunipy je tung huidibí Judas anajty ytumyb, maab Juan yajniibety ixti taabi xypuyöduutim co pättigiy tzajpjot, tûg jëbi testig'aty miid iich ajt co Jesús yjugypijcy.

23 Chi Jesús ydiscípulos ajcxy huin'ijxy mejtz jääy: tûg jääy huidi anajty yxií José, huidi yxií anajty yajtijy Barsabás etz nañ jadu'n anajty yajtijy Justo. E huin'ijxy ajcxy nañ jadu'n Matías. **24-25** Chi Jesús ydiscípulos ajcxy Dios mibijctzoy, yminañ ajcxy:

—Huindzin Dios, miijxyp mnejhuiy tûg'óciy jääy yjot yhuinma'ñ, yanji'ixiygich jada metzpi jääy huidibí miich nidügti ti nhuin'ixy, je huidibí jëbi jiiprigiyi y miich mdung tú'ciy miid iich ajcxy, etz huidibí apóstol'adip. Huen jada jääy jiiprigiyi je tung huidibí Judas ti yajtigooy, co ytundigooy e ñicxy ma ypaadyii.

26 Chi ajcxy suerte ijxy, e je suerte ñibidzimni je Matías. E huin'ítiy je Matías oy ymicho'ndigiy ma je nimajtûgpi ajcxy huidi ycapxhuäcxy Jesús y'ayuc.

2

Co je Espíritu Santo ycidacy choñ tzajpjoty

1 Co oy je Pentecostés xii paady, jím anajty Jesús ydiscípulos ajcxy ni'amug'i tú'ciy ijtcixy. **2** Huin'it janch tímítini yajmidoy tûg ne'min, choñ tzajpjoty, jadu'n nej poj micpi. Chi yaj'ujtztaay je tigot ma anajty iñaaygixy. **3** Chi nigidaaci nidüg nidügti toodz jadu'n nej jiinye'n. **4** Chi je Espíritu Santo nidüg nidügti ajcxy y'adigiyyi yjottigiyi. Chi ytig'iygixni capxy miydaacp nije' nije' ayuc jadu'n nej je Espíritu ajcxy yajcapxyii.

5 Jim Jerusalén anajty je huin'it xii may judíojäy ajcxy huidibí tzoomb canaag agajp. Hue' ajcxy chachcuydumb judíojäy ycostumbre. **6** Co je cajpjäy ajcxy midooy je ne'min, chi ajcxy ooy yöymujcy. Chi je mayjäy ooy yhuinmay'ahuidijty, co ajcxy midooy chachcapxcixy chachmiydaaccixy ma yci'm'ayuc. **7** Je mayjäy ajcxy ooy chiguiy jihuiy, chi ajcxy ñayñimaayi miñ xyipy:

—Ix ¿nej cay Galilea jääy jada ajcxy nidüg'óciy huidibí jadu'n tzachcapxcixy tzachmiydaaccixy iich ajt ngi'm'ayuc? **8** ¿Nej iich ajt co nmido'mbíjim co tzachmiydaaccixy iich ajt n'ayuc huidibí ti nmibi'c' ájtím? **9** Ya anajty ajcxy Partia jääy, Media jääy, Elam jääy, Mesopotamia jääy, Judea jääy, Capadocia jääy, Ponto jääy, etz cham huidi tzinaayb ajcxy jím Asia ñaaxjot, **10** etz huidibí ajcxy tzomb jim Frigia, etz Panfilia, huidibí tzomb jim Egipto, etz huidibí tzomb

jim ma yi Africa ñaaxjot Cirene nïnaxy. Nañ jadu'n jim romanojäy huidibi ya adzinaayb. May ajcxy jim huidibi judíojäy etz nijëjity huidibi ca' yjudíojäyity huidibi judíojäy ycostumbre ajcxy ti yijiptigiyi. ¹¹ Ya nañ jadu'n Creta jäy etz Arabia jäy; e iich ajt tüg'óciy nmidoohuim jada jäy ajcxy nigapxcixy nimiydaaccixy huidi Dios ti tuñ mijcajee ma iich ajt ngi'm'ayuc.

¹² Nidüg'óciy ajcxy ooy jihuïy, e chi ajcxy ooy yhuinmay'ahuidijty, miñ xyipy ñay'amidóohuigixy:

—¿Nej jada yhuimbïdzima'ñ?

¹³ E nijëjity jäy jëyi niñigü yajxigü, yminaangixy:

—Muucip jada yi' ajcxy.

Pedro yaj'ixpijcy je mayäjäy

¹⁴ Huin'it Pedro ytinayigü miid je nimajctügpi apóstoles, e ytigiiy capxpi mic yminañ:

—Yëydijctijc ajcxy huidibi tzinaayb Judea etz tüg'óciy huidibi tzinaayb ya Jerusalén, nejhuïhuipy miich ajcxy jada e midou ajcxy yajxon huidibi ajcxy nyajnímähuamyb. ¹⁵ Jada jäy ajcxy ca' ajcxy ymügii jadu'n nej miich ajcxy minaangixy. Tim petyxiini jada cham. ¹⁶ Jada je' huidibi ñigapxy je Joel, Dios y'ayuc najtzcapxiyibi, co jadu'n mina'ñ:

¹⁷ Je huin'it xii mina anajty je naaxhuiñybi cixa'ñ, jadu'n Dios minañ, nya-jhuäcxtähuibich je nEspíritu ma tüg'óciy naaxhuiñyäy. Miich mniiç etz mmang ajcxy capxhuäcxip iich n'ayuc ndiy'ajt, e je yujceecpidijc ajcxy yhuin'ixipy ooy mijhuinma'ñ, e je mijjäydiç cumähuipy ajcxy.

¹⁸ Nyajhuäcxtähuip iich je nEspíritu huin'it xii ma iich ndumbi yëydijcipi töxyjäyibi, e yi' ajcxy capxhuäcxip iich n'ayuc ndiy'ajt.

¹⁹ Nyajquëxigibich tzajpcixy huidijaty oy chigüyñi, e ya naaxhuiñ nyegüpyich tiy'ajt: ni'py, jiñ etz jiñjoc.

²⁰ Yi xii ahuimbidiy coodz, etz je po' ahuimbidiy nej ni'py, ma anajty ca' miñ je xii je tiempo mina anajty mina'ñ je Huindzin Dios. Mij ayo'n ji tunaanip jadaanip ijaxna' quëxna'.

²¹ E tüg'óciy jäy huidi miyaaxp ojadajtp je Huindzin Dios, Dios ajcxy yanüdzögüib y'alma.

²² Chi Pedro yjacminañ:

—Amido'ijtcix, miich judíojäy ajcxy, jadu'n nej cham nmína'na'ñich. Je Jesús huidibi tzoón jim Nazaret ti xyaj'ijxcixy Dios ymic'ajt, mijhuinma'ñ, etz ijjxejt, jadu'n nej miich ajcxy ti m'ijxcixy ti mnejhuïygixy. ²³ Jada yajcyejc ma miich ajcxy, jadu'n nej anajty Dios ti yajnigödugi, e ti huinmay. Ajcxy mmajch je Jesús e myaj'ögy ajcxy, chi ajcxy myajcruudzpejty miid jibic jäydiç y'ané'min. ²⁴ Chi Dios yajjugypijcy yajñihuädzictuty ma yi ó'cin, ca' huaad yhui'my ögy huinixi. ²⁵ Je David ñimiydac Jesús chi yminañ:

Nejhuiñyibich co je nHuindzin Dios y'ity ma iich nhuinduu. Yi' ijt ma iich n'a'oy, jigix ca'ydí piñ xy'adzígüyich xyajhuinma'ñyigooyich.

²⁶ Paady ti njotcugüyich, e ti ngapxypidzimyich co ooy njotcujicich. Paady co oy n'ögibich etz niniçx ñaaxtigühuipy, ca' ndajy mayich.

²⁷ Co miich Dios ca' myajhui'ma'ñ iich n'alma ma ñaaxtigiydac. Ni mgaa'aa'ixihuipy, co miich mdumbi huidibi ooy mdzocy, co nícx yñiniçx ñaaxhuindigoydáy.

²⁸ Miich Dios, ti xyajni'ixiyich yi tzinaayin huidibi ymiid jugy'ájtin huinixi. Xyajjotcugühuibich miid co xymii'didipyich.

29 Chi Pedro yjacminañ:

—Migüetijc ajcxy, huädz miich mnejhuiiygixy co iich ajt nmij'ap David y'o'cy etz yajnaaxtigii. E ma ñaaxtigiiy nmiidni jë'ajt chambaad. **30** Je David hue' je' anajty Dios y'ayuc ñajtzcapxiybi, e ñejhuiiyb anajty co ti Dios yajnämäyii huidibi ca' y'aniijity. David ñejhuiiyb anajty co ma y'ap y'oc ma'xung'adipy Cristo, jaydëbi ané'mipy ma David y'ane'mdac. **31** Jadu'n co David jecy'ajty huinjhuiiy e nejhuiiy etz nigapxy jadu'n nej yjugypigañ je Cristo co anajty ti y'ögy. E yminañ co ca' yi' y'alma yhuñ'mipy jutjoty etz ñiñicx ca' ypüdzipy. **32** Dios yajjugypijcy je Jesús co y'o'cy. Jada tiy'ajt iich ajcxy nidüg'öciy nidiy'ajt'ajtpy. **33** Jadu'n Dios Jesús mooy mij'ajt jiiby tzajpjoty, chi yajcidiyiyi je Espíritu Santo huidibi Dios Teedy y'ahuaniiy e tük'öciy huidibi miich ajcxy ti mlijxcixy ti mmidoogixy jiiby yi' chooñ ma yi'. **34** Com David ca' je' chajpejty, je David ci'm yminañ:

Je Huindzin Dios nimay iich nHuindzin: "Iña' ma iich a'oy'amy,

35 ixti cooni nmimadactähuiibich yi' mmidzip, jadu'n anajty nipaady nej jihuñ mdecypocxejt'adyyi."

36 Chi Pedro yjacminañ:

—Ñejhuiiyipi nidüg'öciy yi Israel jää ajcxy co janch janch co je Jesús huidibi miich ajcxy myajcruudzpejt, Dios yajniibjic co yhuindzin'adipy ma miich ajcxy, etz Cristo huidibi xyñihua'nipy xyajtzögipy ajcxy.

37 Co je mayjäy ajcxy jadu'n midoy, chi ajcxy yjotyungii, e amidoy ajcxy je Pedro etz jacjadyii jää huidi Jesús y'ayuc capxhuäcxii anajty, chi ajcxy yminañ:

—Migüetijc, ¿ti iich ajcxy jëbi huaad nduñ?

38 Huin'it Pedro y'adzooy:

—Jothuimbijtcix e ñiibejtcix nidüg nidüg miid Jesucristo yxii, jigix Dios miich ajcxy mbocy xyhuinmeecxipy. E jadu'n Dios xymöhuiipy je Espíritu Santo. **39** Huidibi Dios y'ahuaniiy miich yi' ajcxy mje' etz m'ung ajcxy, etz m'ap m'oc ajcxy, etz nañ jadu'n je jää ajcxy huidi jiguémip, etz jacjadyii jää ajcxy huidi Dios huin'ixamy.

40 Miid jadayaab ayuc etz jacjadyii ayuc Pedro yajnimay capxhuijy je mayjäy yminañ:

—Ca' mmijpidaaaccix je jää ajcxy y'ayuc huidibi ca' capxymidoy Dios.

41 Jadu'n yajati, je jää ajcxy huidijaty mibijc Pedro y'ayuc, chi ajcxy ñiibejttay huin'it xii. Ñimayiiy ajcxy huidibi mijpidac Jesús y'ayuc oy nidugiig mildi jää. **42** Tük'öciy ajcxy anajty panicxcixy yi' ixpijçin jadu'n nej yi' Jesús y'apóstoles ajcxy yajixpijcy. Chinaaygixy yquipxyjot yquipxyhuinmañ. Etz Dios mibijctzoogixy e ñayyöymújcigixy co anajty ajcxy chajcaagy tujchuäcxaaangixy.

Jadu'n nej je mibijpidijc chinaaygixy jugy'ajtcixy

43 Nidüg'öciy ajcxy anajty ooy mijcajee jihuñ. E Jesús y'apóstoles ajcxy ijxpejt etz mijhuinmañ ooy anajty tungixy. **44** Nidüg'öciy je jää ajcxy huidibi anajty ti ymibijccixy ijtp anajty ajcxy tük' mucy, e yajhuäcxixy titjaty ajcxy anajty ymii, mooygixy ymigüetijc. **45** Ytoocpy anajty ajcxy yi' ypidägy huidibi anajty ymii, e chi anajty yajhuäcxixy yi' meeñ nije' nije' nej piñ ti yajmayjaty. **46** Jabom jabom anajty ajcxy ñayyöymugyi ma Dios ytjc, etz nañ ñayyöymugyi ajcxy ma ytjc tzajcaagy tujc-huäcxixy etz ycaaygixy y'uuccixy ni'amug' jotcuje miid ajcxy y'oyjot y'oyhuinmañ. **47** Ñi'igixy niyaaxcixy

yí Dios, e tūg'óciy jāy nayyajmj'ájtíp anajty ajcxy. Chi je Huindzin Dios yajmayíy jabom jabom yí mibijcpidijc, yí huídibi anajty patp nídzoočin.

3

Tüg tecyma'tpi chögy

¹ Tüg xii Pedro etz Juan ypättigíy ajcxy tú'ciy ma Dios ytíjc, mijminacy xii anajty, je' je' anajty je horí mina ajcxy Dios mibijctzoogixy. ² Jabom jabom anajty jāy yajnicxcixy ma je Dios ytíjc'aguu tüg tecyma'tpi, jadu'n je' anajty ti yma'xung'aty. Chi ajcxy pídagý je tecyma'tpi ma je Dios ytíjc'aguu huídi anajty yxi la Hermosa, jigix jím pijctzohuipy meeñ ma je jāy ajcxy huidibi tigiiyb ma Dios ytíjc. ³ Co je jāy tecyma'tpi ijxy Pedro etz Juan ytigihuaangixy anajty ma Dios ytíjc, chi pijctzoy meeñ. ⁴ Co Pedro etz Juan ijxy je tecyma'tpi, chi Pedro yminañ:

—Huindicxpejtcich.

⁵ Chi je jāy huindicxpejty, yjiip'ijxpy anajty ti möhuaanip. ⁶ Chi Pedro je tecyma'tpi nimay:

—Ca' nmíididyich plata, oori, huídibi janchtíy nmíidich je' nmöhuip. Miid Jesucristo je Nazaretípí ymic'ajt iich miich nimaayb: Tinaayíg etz yöy.

⁷ Huin'ít Pedro majch je tecyma'tpi ma a'oygi', e yajtinaygugíy. Huin'ít y'oyíiy ymicpijcy je ytecy etz ytecyög. ⁸ Chi je tecyma'tpi ytinaygugíy etz chi ñajztibiiy. Chi jada' yöychoñ e ytigiiy ma Dios ytíjc miid Pedro etz Juan yöyñip ñidijcni yujctijcni, yam Dios ooy jäymech. ⁹ Tüg'óciy je mayjäy ijxy co anajty yöyñip etz jäymech yí Dios. ¹⁰ Je jāy ajcxy y'ijxy'ajtpy anajty ajcxy je tecyma'tpi e ñehuiiygixyp co je' anajty je' huídibi pijtzohuo'cp pi'c meeñ ma Dios ytíjc'aguu huídi anajty yxi la Hermosa. Paady je jāy ajcxy ooy chigíiy jihuíiy, co ajcxy ijxy nej anajty yam ti ytunyii ti yjaduy.

Pedro nimiydacy nej anajty je tecyma't ti chögy

¹¹ Je tecyma'tpi huídibi anajty ti chögy ca' anajty ixmach Pedro etz Juan, e tūg'óciy yí jāy anajty ooy jihuíiygixy huinmaaygixy. Chi mic'amy mayjäy nimujcy Pedro etz Juan jim ma yí Dios ytíjc huinduu huídibi jāy ytijpy Salomón. ¹² Pedro co jadu'n ijxy je mayjay, chi yminañ:

—Judío yéydijectíjc, ¿nej co mdzachhuinmaaygixy mijcajee? ¿Nej co iich miich ajcxy xychachhuindícxixy jadu'n nej jihuíiy iich ajcxy jada jāy ti nyajtzögyich ti nyajtöychooñich miid ngímmic'ajtich, o miid co iich ajcxy ooy nDios'ojadatty? ¹³ Ilich'ajt nDios, je Dios huidi nmij'ap nmijate, je Abraham, je Isaac, etz je Jacob y'ojadajt, yí ti yajtzögy jada tecyma'tpi, jigix yajcömayipy yí' y'ung Jesús huídibi miich ajcxy mgíyejc ma je tungmíidpi. E co je gobernador Pilato je' najtzmadzihua'ñ, miich ajcxy ca' m'aa'axiiy. ¹⁴ Ma yjapadyii ajcxy mgapijctzoy co huen yajnajtzmadziy, je huidi anajty yajpaatp huádz etz tudagy, chi miich ajcxy mbijctzoy co huen yajnajtzmadziy tüg jāy huídibi anajty ti yjäyya'ñ'ocy. ¹⁵ Jadu'n je jāy ajcxy yaj'ocy je' huídibi anajty jugy'ajt yejcp. Je huidibi Dios yajjugypijcy ma anajty ti y'ögy e jada tiy'ajt iich ajcxy ñidiy'ajt'ajtpiy. ¹⁶ Miid co ti mibicy Jesús yxi, je mijhuinma'ñ huídibi Jesús ymic'ajt ti tuñ miid jada pa'mjäy huidibi miich ajcxy m'ijxyp mnejhuiiyb. Com ti mibicy Jesús paady ti chögy janch yajxondicni, jadu'n nej miich ajcxy nidüg'óciy ti m'ijxcixy.

¹⁷ Chi Pedro yjacminañ:

—Nmigügtjicich, nejhuiybich co miich ajcxy etz mhuindzindijc yaj'o'cy Jesús, miid co anajty mganejhuiygixy ti anajty ajcxy mduungixy. ¹⁸ Jadi'n cham Dios ti cuyduñ jadu'n nej Dios y'ayucnajtzcapxiybi yminañ co copicy co yi' Cristo yajnaxipy ayo'n. ¹⁹ Paady játyim jothuimbijtcix miich ajcxy ma Dios, jigix ajcxy mbocy yajjötztähuiipy. Huin'it je Huindzin Dios xyajniguexipy ajcxy jotecujc'ájtin huinixii, ²⁰ e yi' quexamb je Jesús, je Cristo, je huidibi Dios jayijp'aty yhuin'ijx co quexañ ma miich ajcxy. ²¹ Oy jadachambi Jesucristo y'oc-hui'mipy jiiby tzajpjoty ixti cooní Dios anajty yaj'oyiydäy tijat, co jadu'n yjaay yi' y'ayucnajtzcapxiybi huidibi miid huädz yjot yhuinmañ huidibi ajcxy jecy'ajty tzinay. ²² Jadi'n Moisés nímay iich aijt nmij'ap nmijiteedy jecy'ajty: "Je Huindzin Dios xyajniguexaan ma miich ajcxy tüt yi' y'ayucnajtzcapxiybi, huidibi pidzimambyb ma miich ajcxy mjueggiy mmigüg jadu'n nej iich yi' xyguejxy. M'amido'idiy ma miich ajcxy yi' y'ayuc. ²³ Jadi'n yjadipy co tüt'óciy jääy huidibi anajty ca' capxymidooy je Dios y'ayucnajtzcapxiybi, huädz ajcxy ytigoydähuiipy, e tüt jiibicy ajcxy idipy ma judíojäy ajcxy yajpaady."

²⁴ Chi Pedro yjacminañ:

—Jadi'n jada tüt'óciy Dios y'ayucnajtzcapxiybi, chondacy ma Samuel ixti ma jacjadiini ajcxy, ñigapxtay ajcxy jadu'n nej cham ytuñyi yjadyii. ²⁵ Yi' Dios y'ayucnajtzcapxiybi ajcxy, miich je' anajty ajcxy mmij'ap mmijiteedy. E je ayuc huidibi Dios yajni'may Abraham ycuudunaamyb miid miich ajcxy co jadu'n yminañ: "Ngonúucxibich tüt'óciy naaxhuiñyäjäy miid tüt miich m'ap m'oc." ²⁶ Co Dios y'ung y'o'cy, chi Dios yajjugypicjy jadüg'oc, e quejxy jayijp ma miich ajcxy, jigix xyconúucxcixipy, etz jigix nidüg'óciy miich ajcxy m'ixmadzipy yi' mijibchuinmañ.

4

Pedro etz Juan ma tungmíidpi yhuinduu

¹ Pedro etz Juan jímní anajty tzachmíidmiyaaccixy je mayjäy ajcxy, co oy miingixy je judío teedy ajcxy, miid je soldado huindzin, je tzajptijc cuend'ajtpi etz miid saduceojäy. ² Ooy ajcxy anajty yjotmätcixy co Pedro etz Juan yaj'ixpíccixy anajty je mayjäy etz nímaaygixy co yi' öcpí jugypigipy yi' ajcxy, com co Jesús, yjugypicjy co y'o'cy. ³ Chi je tungmíidpi ajcxy majch Pedro etz Juan, e chi ajcxy pidacy pujxtigoty ixti com jabomni, com ti anajty chu'íñ. ⁴ Mayjäy ajcxy huidibi anajty ti amido'ijtcixy je Pedro y'ayuc ymibijc ajcxy. E hue' je mibijcpidijc, ac yëydijctijcpi, yajmichomujcy jahueen ycamigoox mílity.

⁵ Je com jabom ajcxy ñaymújcci jím Jerusalén judíojäy tungmíidpi, je mijjäydiç etz yi' esribas. ⁶ Nañ jadu'n jím anajty Anás huidibi anajty ane'mb je teedy ajcxy, etz je Caifás, je Juan, je Alejandro, etz tüt'óciy teedy mijutungmíidpi yjugymigüg. ⁷ Chi ajcxy pidacy Pedro etz Juan cujc'amy ma anajty ajcxy ñaymugii, chi ajcxy y'amidooy:

—¿Pin mich ajcxy ti xymöy cötujcin co jada jadu'n ti mdungixy?

⁸ Huin'it Pedro ymíid anajty Espíritu Santo ma yjot yhuinmañ, chi yminañ:

—Miich ajcxy tungmíidpi etz judíojäy mijjäydiç, ⁹ yi' iich mich ajcxy cham xyaj'amidoob yi' oybi tiibi yajtuñ ma tüt pa'mjäy e nejhuihuaangixy nej ti chögy. ¹⁰ Cham nimydaactäyich ma miich ajcxy mhuinduu, jaydëbi ajcxy nejhuiydähuiipy tüt'óciy judíojäy, co jadayaabi jääy huidibi anajty tecyma'tpi, cham yajpaady ya ma miich ajcxy mhuinduu mic oy, miid je mic'ajt huidibi

Jesucristo je Nazaretpi yejcpy, je jää huidibí miich ajcxy myajcruudzpejt, huidibí Dios yajjugypijc co y'o'cy. ¹¹ Yí Jesús jadu'n nipaady nej tüg tzaa oybi, huidibí ajcxy potzpidijc, ca' yajtúngixy co ytijccojcixy. Jesús cham ti paady mijtung ma Dios, jadu'n yi' ni paady nej tüg mij tzaa huidibí ytungbaatp ma poch ytaatz. ¹² Ca' jac ni piñ huidibí jébi xyajnídzooçim ajt n'alma. Jesucristo yi' je' tügpajc huidibí Dios yejc ma jää ya naaxhuiñ huidibí jébi xyajnídzooçim ajt n'alma.

¹³ Co je mijtungmiidpi ajcxy ijxy midoy jadu'n nej Pedro etz Juan ajcxy huinmic jomtinc ycapxcixy, etz nejhuiy co ca' ajcxy y'ixpciyäity, chi ajcxy ooy jihuìy huinmay. Nañ yi' ijxcajp ajcxy co je' anajty huidibí ajcxy ti miid huidity Jesús. ¹⁴ Cha co yjactimjímity anajty je jää huidibí anajty ti chögy ytinäy miid Pedro etz Juan, paady ajcxy ca'jajty nej midziptzoonyip. ¹⁵ Chi je tungmiidpi ni'ane'mdiy huen yajpidzimyili Pedro etz Juan ma je mayjäy anajty ñaymugyii, jigix ac jéyi tungmiidpidijc iiyöyaangixy capxyöyaangixy Pedro etz Juan yopocy. ¹⁶ Chi ajcxy yminañ:

—¿Ti cham nduuñim miid yijiibí jää ajcxy? Com tüg'óciy jää huidibí tzinaayb ya Jerusalén ñejhuìyb ajcxy co ti túngixy mijhuinmañ, e ca' huaad iich ajt nminaanim co ca' yjanchity. ¹⁷ Tzoc capx'adujcim co ca' huaad ajcxy jacnimiydägipy Jesús jadachambí etz jacnicxpi xii tiempo.

¹⁸ Chi ajcxy mijhuoy Pedro etz Juan, chi ajcxy nímay co ca' huaad ajcxy ni nej ocnimiydaacnip, ni ca' jacyaj'ixpigipy miid Jesús yxi. ¹⁹ Huin'it Pedro etz Juan y'adzoo:

—Huinmaaygix miich ajcxy ci'm pen tiy'ajt jada ma Dios co iich miich ajcxy ngapxycöbigipy jayijp, ca'ydi yi Dios. ²⁰ Com iich ajcxy ca' nni'amonaangixy jadu'n nej iich ajcxy ti n'ixy ti nmidoj.

²¹ Huin'it je tungmiidpi ajcxy adzigiñ migapxy Pedro etz Juan, e najtzmadziy ajcxy. Ca' ajcxy mijhuinmañybaty nej tzaachytunipy Pedro etz Juan. Com tüg'óciy jää yjäymejchpy yçömaayb anajty yi Dios jadu'n nej anajty ti ytuñyii ti yjadyii. ²² Je jää tecyma'tpi huidibí tzooc co Dios mijhuinmañ ytuñ, ymíid anajty yjimijt huixchigüipx naxy.

Je mibijcpidijc ajcxy pijctzoogixy ma Dios jomtic'ajt

²³ Chi Pedro etz Juan co yajnajtzmadziy, chi ajcxy ñicxy ma ymigügtiç anajty, yajmíidmiydaactay tüg'óciy jadu'n nej teedy huindzin etz mijjäydiç anajty ti ñimáyigixy. ²⁴ Co jada ayuc ajcxy midoy nidüg'óciy ajcxy tú'ciy yjot yhuinmañ pídacry, chi ajcxy Dios mibijctzoy yminañ ajcxy:

—Huindzin Dios, miich je' ti m'oyduñ je tzajp, je naaxhuiñybí, je mejy etz tüg'óciy tijaty. ²⁵ Miich miid mEspíritu je David myajcapxy, e yi' jadu'n yminañ:

¿Nej co jada naaxhuiñybí jää chachhuaangixy chachjihuiygixy, e yi' jää ajcxy huinmaaygixy huidibí ca' ytimytijity?

²⁶ Yi reydijc ya naaxhuiñybí midziptzoon ajcxy yi Dios. Etz je tungmiidpi cajp cajp ñaymujci ajcxy, midziptzoñ ajcxy Huindzin Dios, etz midziptzoñ ajcxy Cristo.

²⁷ Com janch co je rey Herodes etz yi gobernador Poncio Pilato ñaymujci ya ma jada cajp miid huidibi ca' yjudíojäity ajcxy etz miid judíojäy ajcxy, midziptzoñ ajcxy yi m'ung Jesús huidi anajty ti mhuin'ixy. ²⁸ Yi' ajcxy ti cuydungixy tüg'óciy jadu'n nej miich, Huindzin Dios, ti myajnígödugiñ jadu'n nej ytuniib yjadiyb. ²⁹ Jadachambí Huindzin Dios, ix jadu'n nej yi tungmiidpi xychachmijotmá'tcixyich. Mo' yi mdumbi ajcxy jomtic'ájtin, jigix

m'ayuc ajcxy capxhuäcxipy amic jomtic, ³⁰ e miid miich mmic'ájtin chögipy pa'mäydijc, tunipy ajcxy tijaty ijxpejt etz mijhuinma'ñ miid yi m'ung Jesús yxii, huidibi miid huädz yot yhuinma'ñ.

³¹ Co ajcxy mibijctzoday, chi je naax chuyuu ma anajty ajcxy tügmucy yajpaatcixy, etz nidüg'óciy yi' ajcxy ymic'ajt mooyi je Espíritu Santo, e yi Dios y'ayuc capxhuäcxicy anajty amic jomtic.

Je mibijcidjic tú'ciy anajty ajcxy yot yhuinma'ñ

³² Je mayjäy huidibi anajty ti mibicy, tú'ciy ajcxy yot yhuinma'ñ. Ni piñ anajty ycamina'ñ co naydüğ jé'adyii. Hue' anajty yminaangixy co tú'ciy jé'ájtigixy. ³³ Je majmetzpi Jesús y'ayuccapxhuäcxpi amic jomtic capxhuäcxy je tiy'ajt jadu'n nej je Huindzin Jesús yjugypijcy co y'o'cy. E mij ajcxy Dios ypubejti. ³⁴ Ma je' ajcxy ca' ni ti yajmayajtciyx, com tüg'óciy tijaty anajty ajcxy ymiid ñaaax o ytijc ytoocpy anajty ajcxy, e yejccixy anajty meeñ. ³⁵ Chi je meeñ yajcidiygixy je apóstoles ajcxy e yi' ajcxy moy nidüg nidüg piñjaty yajmayajtp. ³⁶ Jim anajty miid je' ajcxy tüg levita jääy huidi anajty yxii José, huidibi ma'xung'ajt ma yi ñaaajot mejy agujc huidibi yxii Chipre, je huidibi je majmetzpi Jesús y'ayuccapxhuäcxpi, yxii moy Bernabé, huidibi huimbidzim je yajjotcuje'ajtpi. ³⁷ Je Bernabé tocy ytundac huidibi anajty ymiid, e chi miimiiñ je meeñ, e yajcidiygje je apóstoles ajcxy.

5

Je Ananías etz Safira ajcxy Dios midundigoy

¹ Chi jadüg yëydijc, huidi anajty yxii Ananías, miid ytoxyijc, Safira, toogy ajcxy tüg it ytundac. ² Ananías ñayyajnihui'mi jac'anaxy je meeñ, e yajninicxy Jesús y'apóstoles ajcxy je jac-hueenip, jadu'n nej jihuüy yejctay tüg'óciy, etz yi' ytoxyijc ñejhuiyb anajty. ³ Chi Pedro nimay Ananías:

—Ananías, ¿nej co myajtuñ je mucu' yhuinma'ñ, e mhuin'iiña'ñ je Espíritu Santo, e ti mbugoñ jac'anaxypí meeñ nej ti tzoo'adyii yi' pidägy tiibí mdoogy? ⁴ ¿Nej ca' anajty yi' miich mdundac'adyii? E co ti mdoogy, ¿nej ca' anajty je' miich mmeeñ'adyii? ¿Nej co jadu'n ti mdundigooy? Dios ti mhuin'iiñ, canan jääy.

⁵ Co jadu'n midoy, jímiyi Ananías yciday, e chi y'o'cy. E tüg'óciy jääy ajcxy huidijaty nejhuiy, oy ajcxy chigiiy. ⁶ Huin'it ymiiñ jadyii yujcyeechipidjic, chi ajcxy mo'ñ Ananías ñiniçx, e oy ajcxy yajnaaxtigiy.

⁷ Codugiig hori naxy, oy ytigiy je Ananías ytoxyijc, e ni ca' nejhuiy anajty ti ti ytuñyi ti yjadyii je ñäy. ⁸ Pedro y'amidoohui:

—Yajnimaaygich, ¿nej janch jadu'n ti mdooccixy yi' mdundac jadu'n nej ti mgapxcixy?

Chi je töxyjäy y'adzooy:

—Janch jadu'n ti ndoogyich.

⁹ Chi Pedro yminañ:

—¿Nej co ti mnaygápxigixy mhuin'iiña'ñ yi' Espíritu Santo? Cha ma tiyc'aguu je jääy ajcxy ytinäy huidi oy ti yajnaaxtigiy mñäy, e jadachambí miich ajcxy xyajnicxaam nañ jadu'n.

¹⁰ Tím huin'itiy Ananías ytoxyijc yciday, e chi y'o'cy. E chi oy ycidaagy ma Pedro ytecmijc. Co je yujcyeechipidjic ytigiiy, chi ajcxy je' paaty ögy. Chi ajcxy yajpidzimy etz oy yajnaaxtigiy ma ñäy ymijc. ¹¹ Chi tüg'óciy je jääy ajcxy

huidibí Jesús mibijcp etz tūg'óciy huidibí midou jada nej ti yjadyii ti ytunyii, chi ajcxy ooy chigiy.

Canaag mij'ijxpejt etz ti'y'ajt

12 Je majmetzpi Jesús y'ayuccapxhuäcxpi ooy anajty ajcxy Dios ymic'ajt yaniguëxici etz ijxpejt yeccixy ma yi jää ajcxy. E tūg'óciy jää ajcxy huidibí Jesús mibijc jabom jabom anajty ñayyöymújcigixy ma Dios ytijc huinduu huidibí yxii Salomón. **13** Ca' jac ni piñ anajty mijniçexpedañ mijyöypedañ je' ajcxy. E je jää ajcxy yjacyajmij'ajtpy huidi Jesús anajty ooy mibijccixyp. **14** Mayjäy oy mibijcni Jesús y'ayuc, yéydiçtijc etz töxyjäydijc. **15** Etz ixti pa'mjäydijc anajty ajcxy yajnicxy mijtüguç cijx'aam pidaaccixy, jigix co Pedro ñaxipy jím ycadimjeciyti co nícxxy y'aa'ap yjäty ma je pa'mjäy. **16** Nañ jadu'n mayjäy chooñ anajty huidijaty huingon ycajp, ymiñgixy Jerusalén, miidmiingixy pa'mjäy, etz huidibí ca'oybi miid ma yjot yhuinmañ, e tūg'óciy yajtzoctaayb anajty ajcxy.

Pedro etz Juan yaj'ixhuädijtcixy yajpahuädijtcixy

17 Huin'it je teedy mijtungmiidpi etz huidibí saduceo ijxpíjcin ymijpidacp ooy ajcxy yajca'oy'ijxy, **18** e co ajcxy majch je apóstoles ajcxy, chi ajcxy pidacy ma je mijpujxtijc. **19** Chi Huindzin Dios tūg y'ángel je huin'it coodz yaj'ahuaach je pujxtijc aguu, yajpidzimy ajcxy, chi ajcxy nimay:

20 —Nícxix, tinay'ahuiygix tzajtigoty, yajmiidmiydaaccix yi mayjäy ajcxy Jesucristo ytiy'ajt nej jébi jää ajcxy paadipy jugy'ájtin jemybi.

21 Co jadu'n midoy, chi com jabom ytigiñ ajcxy jopyñi tzajtigoty. Jiiby je' ajcxy anajty ñiyaj'ixpijcco'ni.

Chi je teedy mijtungmiidpi etz jacpinjaty miid, chi ajcxy capxyñiguejxy yi judíojäy ymijjäydijc etz ixpícytijc co huen junta jadyii. Chi ajcxy capxyñiguejxy huen nícxxy yajpidzimyji jiiby pujxtigoty yi apóstoles ajcxy. **22** Co je policias ajcxy ymejch ma je pujxtijc, ca' ajcxy paady je apóstoles ajcxy. Chi ajcxy huimbijtni miid tiy'ajt, **23** chi ajcxy nimay:

—Hue' iich ajcxy ti nbaadcixy yi pujxtijc aducy, etz je soldadtijc jím tijc aguu yjaccuend'ajtcixy. Chi co iich ajcxy nyaj'ahuaach je pujxtijc, ca' iich ajcxy ni piñ ti nbaatyich jiiby pujxtigoty.

24 Co jadu'n ajcxy midoy, je teedy mijtungmiidpi etz je soldado huindzin, etz jacjadyii teedy huindzin ajcxy, chi ajcxy ooy huinmay nej jada y'occogixihui. **25** Huin'it tūg jää miñ huidibí nimaayi ajcxy:

—Je jää huidibí miich ajcxy mbidac pujxtigoty, chím je' ajcxy tzajtigoty yaj'ixpijccixy yi mayjäy.

26 Chi je soldado huindzin miid soldadtijc ñícxxy ma yi apóstoles ajcxy jää yaj'ixpijccixy, chi ajcxy yajnicxy oy'amy, com tzigiiyb anajty ajcxy co je mayjäy chaagädziyb. **27** Co ajcxy yajmiiñ, chi ajcxy pidacy ma je maytungmiidpi yhuinduu. Chi je teedy mijtungmiidpi je apóstoles ajcxy nimay:

28 —Iich ajcxy ti ngapx'aducy co ca' huaad m'ocjacyaj'ixpijccixni ma Jesús yxii. E ¿ti ti mdungixy? Ti myajhuäctaaygixy yi m'ixpijcin ma Jerusaléngajp, e iich ajcxy miich pocy xyjátyim yajmihui'mam co Jesús y'o'cy.

29 Chi Pedro etz jacjadyii apóstoles ajcxy y'adzooy:

—Copicy iich ajcxy ngapxycöbigipych yi Dios jayijp ca'ydi jää. **30** Je Dios huidibí iich ajt nmij'ap nmijteedy y'ojadajt, yi' yajjugypijc je Jesús huidibí miich ajcxy myaj'öc cruidzçixy. **31** Je Dios Teedy jadachambi hue' Jesús miidity aa'oy'amy jiiby tzajpjoty, e ti pidägy ane'mbi etz yajniñdzooçpi jigix yi

judío jää ajcxy yjothuimbidipy e yajhuinmeecxipy ajcxy ypcocy. ³² Iich ajcxy tiy'ajt nyejcpy miid jada yciixpi, etz nañ jadu'n je Espíritu Santo huidibi Dios ymooyb pinjaty capxymidoohuip.

³³ Co je jää ajcxy jadu'n midoy, chi ajcxy ooy yjotmätcoty, chi ajcxy jaya'öga'ñ. ³⁴ Huin'it ytinayig ma je naymujectac tūg fariseojää, hue' anajty yxii Gamaliel, hue' je' anajty Moisés yley ñihuindzin'ájtip. E jää ajcxy ooy anajty yajmij'ajtcixy je Gamaliel. Chi je' ni'anemdiiy co huen yajpidzimyii tzoccyi jiiby tiba'y je apóstoles ajcxy. ³⁵ Chi Gamaliel nimay yi tungmiiđpi ajcxy:

—Judío yéydijectjc ajcxy, íxcim ti mdungixy miid jada jää ajcxy. ³⁶ Jäymetz miich ajcxy co jecy'ajtje Teudas ypidig yminañ co je' ymijity yjanchity, e chi ypanicxi oy nimidaax migo'pxti yéydijc. Chi ajcxy yaj'o'ci, chi tūg'óciy huidibi anajty ti ypanicxyii yöihuäctay, e jadu'ñyi je' ajcxy ñitigoyday. ³⁷ Jacnamni je huin'it xii mina cajpjää anajty ñecypejtcixy, ypidig Judas huidibi tzon Galilea. Mayjää ypanicxi; nañ jadu'n ajcxy yaj'o'cy, e tūg'óciy jää huidibi panicxy jadu'ñyi ajcxy yöihuäctay. ³⁸ Paady iich miich ajcxy jadu'n nimaaygixy, ixmajtzcxixi apóstoles ajcxy, e ca' mmijyöyejtcixy. Peni jää yi y'ayuc ytiy'ajt huidibi ajcxy ymiid, cixip tigoyip yi'. ³⁹ Pen Dios y'ayuc ytiy'ajt yi' ajcxy ymiid, ca' ajcxy mjadiipy nej myajcödigooxyixyipy. Jaty nayguend'ájtigixy, ca' jecyity co Dios anajty miid mdiziptungixy.

⁴⁰ Nidüg'óciy ajcxy jääygidacy Gamaliel ycapxhuíjin. Huin'it ajcxy mijhuoy yi apóstoles ajcxy. Chi ajcxy tzaachytuñ, chi ajcxy ci'ajty, etz capxp'adujcy co ca' huaad Jesús y'ayuc jaccapxhuäcxip. Huin'it ajcxy najtzmadziyi. ⁴¹ Je apóstoles ajcxy ypidzimy ajcxy ma tungmiiđpi ajcxy yhuinduu ooy yjotcujcity co Dios jadu'n ti aa'ixiy co huen tzaachytuñii miid Jesús yxii yciixpi. ⁴² E ooy ajcxy yaj'íxpijccixy etz nimiydaaccixy Jesucristo jabom jabom jadu'n tzajtigoty nañ jadu'n majaty tijc.

6

Chi ajcxy yajnibejty huixtujc mutztungmiiđpi

¹ Je huin'it xii ajcxy huidibi ixpijcp Jesús y'ayuc nügi anajty ñimayiy'adiitcixy. E huidibi anajty capxp griego ayuc ytiy'ayuc nayñigápixip miid huidibi judío y'ayuc capxp. Yminaangixy co yi griegojää co ögy töxyjädiç, ca' anajty ajcxy paady quipxyjaty miid je judiojää co ögy töxyjädydiç caayin uucin jabom jabom. ² Huin'it yi majmetzpi apóstoles ajcxy yajnaymujectaayi je jää huidibi Jesús mibijcp, chi ajcxy yminañ:

—Ca' huaad iich ajcxy Dios y'ayuccapxhuäcxin n'ijxmajch, e nícxxyiçh caayin uucin yajhuäcxixy. ³ Paady miich ajcxy migügtiç nayhuin'íjxigix huixtujc yéydijectjc huidibi oy yajmij'ajtni Dios, huidibi huádz oy yhuimmañ ymiid, huidibi je Dios yjihui'ñ ymic'ajt miid, e huen ajcxy tung'adiib jada tung. ⁴ Iich ajcxy njacmibijctzohuamy Dios, etz iich ajcxy njacyaj'ixpigamy Dios y'ayuc.

⁵ Tüg'óciy ajcxy jääygidacy je' ayuc. Chi je mayjää huin'ijxy Esteban huidibi ymiid ooy ymibijcin, etz ymiid Espíritu Santo. Nañ huin'ijxy ajcxy Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, etz Nicolás. Nicolás ca' je' anajty yjudíojäyity. Hue' je' anajty chooñ jim Antioquia, jecyip anajty jiijptigiyiiñi yjudíojäy ytiy'ajt. ⁶ Chi ajcxy yajnicxy je jää ma je apóstoles ajcxy. Chi ajcxy je apóstoles Dios mibijctzoy e ciñixajy ajcxy.

⁷ Je Huindzin Jesús y'ayuc nügi anajty jay tzachnejhuiyñi. E je mibijcpidijc nügi anajty ajcxxy chachnimayiiyñi jim Jerusalén, ixti may judío teedy ajcxxy ymibijcy.

Majch ajcxxy Esteban

⁸ Je Esteban ymid anajty Dios ymic'ajt etz y'oy'ajt e oy mijhuinma'ñ tuuñ, etz yejcy ijxpejt ma jay ajcxxy. ⁹ Huin'it xii nijejity ixpicityjc ooy ñay'ijxquípxigixy y'ixpójicin miid Esteban jim ma judíojay ajcxxy ñaymujectac huidi anajty yxi Libertados. E jim anajty Cirene jay, Alejandría jay, Cilicia jay, etz huidibi tzomb jim Asia ñaaaxjot. ¹⁰ Ca' ajcxxy mimadacy Esteban com hue'je' anajty ycapxxy miid yhuijy'ajt ycujc'ajt huidibi je Espíritu Santo anajty mooyip. ¹¹ Chi Esteban ymidzip ajcxxy mujuj jay huidibi jébi ñihuambety Esteban, co ti anajty ooy ycapxtigooy etz ni'oñiy Moisés etz Dios. ¹² Jadu'n ajcxxy yajyuumigý yaj'oxigý yi jay mijjäydijc, etz huidibi ajcxxy yaj'ixpijcp Moisés yley. Chi ajcxxy mimadacy majch ajcxxy Esteban, yajnicxy ajcxxy ma je judíojay ymijtungmiidpi etz ixpicityjc ñaymuçigixy. ¹³ Chi ajcxxy ixtaayi jay huidibi ñihuambediib, chi ajcxxy yminañ:

—Jada Esteban jibic nigapxxy yi Dios ytijc etz Moisés ytij'ajt. ¹⁴ Ti iich ajcxxy midoy co yminañ co Jesús je Nazaretpi yjidamy je Dios ytijc, e yajtigadza'ñ Dios ytij'ajt jadu'n nej Moisés ajt xymooyim.

¹⁵ Huin'it je judíojay tungmiidpi e tûg'ocíy jay nej anajty ajcxxy jim iñaaygixy huindicxpejty ajcxxy Esteban. E chi ajcxxy ijxi yhuiñyijip jadu'n anajty quëxigý nej y'ángel yhuiñyijip.

7

Esteban ñaygohuaani ma tungmiidpi yhuinduu

¹ Huin'it je teedy mijtungmiidpi yaj'amidooy Esteban:

—¿Nej janch jadaji?

² Chi Esteban y'adzooy:

—Migüitic ajcxxy etz mijjäydijc ocmidoogix. Iich ajt nDios mijpi janchipi ñayquëxici ma iich ajt nmij'ap nmijteedy Abraham jecy'ajty co anajty jim ity Mesopotamia ñaaaxjot, ca'ní anajty chinaydacpicy jim Harán. ³ Chi Abraham Dios ñimaayi: "Ixmatz mnaax mgajp etz tûg'ocíy m'amigüitic, e nicx ma yi naaxjot huidibi myajniñi ñhuamby." ⁴ Chi Abraham choon ma yi Caldea ñaaaxjot, e nicxy tzinaydacpíjcpí jim Harán. Co yteedy oy y'o'cni, chi Dios Abraham yajmiiñ ma jada naaxjot ma miich ajcxxy cham mdzinäy. ⁵ E ca' Dios moy Abraham jada naaxjot ya, ni ca' ma yhuäctägipy. Hue'je' janchtiy yaj'ahuaniiy co möhuaaniy y'ap y'oc, e co anajty je' ajcxxy jédiib. Oyñi anajty Abraham ca' y'ung miidity co Dios ymigapxi. ⁶ Nimaayi Dios co y'ap y'oc y'adzinähuiipy ajcxxy ma huingjäy ñaaaxjot, etz chi ajcxxy ytumbi'adiiyb etz chaachytuniiyb midaax migó'px jimijt. ⁷ Nañ jadu'n Dios nimay Abraham: "Ndzaachytunipyich je naax cajp ma yi m'ap m'oc anajty ytumbi'adyii. Chi choonip ajcxxy jim, e chi xymidunipyich ma jadayaabi it." ⁸ Dios ytuun tûg capxtytuunin miid Abraham, co huen ajcxxy yajtij'ajtihui. Paady co Abraham y'ung Isaac yma'xung'ajty coductujc xii ajcxxy oy tiy'ajtij. Nañ jadu'n Isaac ymang Jacob, e Jacob yi ymang nimajmetzpi ajcxxy, huidibi ajcxxy ni'ap'ajty yi nimajmetzpicypí Israel ycajp.

⁹ Chi Esteban yjacmínañ:

—Je' ajcxy Jacob ymang, iich ajt nmij'ap nmijteedy, ymi'ijxtinaayb anajty ajcxy y'uch José. Chi ajcxy José toocý, chi je' yajnicxi jím Egipto, per Dios miid anajty y'ity José,¹⁰ etz nihuaañ yajtzoocý ma ayo'n jotmay. Chi Dios moy ixpijcin jigix cõmay ypidzimípy ma Faraón, je Egipto jääy yrey. Chi je rey José tung moy huen ane'my je Egipto naaxjot etz ane'mipy je rey ytijc.

¹¹ Huin'it xií ymiiñ mijyuu mij'ayo'n jím Egipto etz jím Canaán ñaaejot. Je huin'it xií iich ajt nmij'ap nmijteedy ca' anajty ajcxy paady ti ycayípy. ¹² Co Jacob oy nejhuiy co jím Egipto yajpaady jím trigo, chi jím quejxy ymang ajcxy trigo juuybi. Je' ajcxy huidibí iich ajt nmij'ap'ajtim nmijteedy'ajtim. Chi ajcxy y'oy tügtecý trigo juuyb. ¹³ Je mímnejtz'ocpi co ajcxy oy trigo juy, huin'it José ñayñigapxi ma y'ach ajcxy. E chi je rey nejhuiy pinjäy je' anajty je José. ¹⁴ Chi José capxyñiguejxy huen cidaaccixy jím Egipto yi' yteedy Jacob miid tüg'óciy yjuugy ymigüg. Hue' anajty ajcxy ñayaattáayigixy nidugi'px majmoxc jääy. ¹⁵ E jadu'n yajtjy co Jacobo oy chinaydacpicy jím Egipto. Jím oy comjecy y'o'cni. Nañ jadu'n jím ajcxy y'o'cy may iich ajt nmij'ap nmijteedy. ¹⁶ E chi Jacob yjuugy ymigüg com jecy yajpidzimý Jacob ypacj ma ñaaxtiigüy, e chi ajcxy yajnicxy jím Siquem, oy pidaaccixy ma je o'cpí jut huidibí Abraham anajty ti juy meeñygíxy ma Hamor ymang jím Siquem.

¹⁷ Chi Esteban yjacminañ:

—Ytimypadaanípy anajty tiempo nej anajty Dios ti yaj'ahuaníy Abraham. Ti anajty yi' judío jääy ooy ymayiyyñi jím Egipto. ¹⁸ Chi oy jadüg rey ytigiyy ane'mbi huidibí ca' ix'y adyji José. ¹⁹ Je rey yhuin'iiñi iich ajt nmij'ap nmijteedy, e oy ajcxy chaachytun. E chi ane'my co huen y'ung ajcxy nüguecytaaygixy huidibí anajty ajcxy ma'xung'ajtp, jigix y'ó'ccixípy. ²⁰ Huin'it tiempo oy yma'xung'ajty Moisés, je huidibí ooy Dios jäägidacy. Chi Moisés ytaj yteedy tugüg po'yajyeeci ma ytijc. ²¹ Co ajcxy yajnigueeci, chi je rey ñiix je' agondigüy, e yajyeegy jadu'n nej yci'm'ung. ²² Paady Moisés ixpijcy tüg'óciy jadu'n nej Egipto jääy anajty ajcxy y'ixpicyity, e ooy ymadacy miid y'ayuc etz miid ytung.

²³ Co Moisés anajty miidity huixchiguípx jímijt, chi pidacy yhuinmañ co nicxyixa'ñ je' y'amigügtiç je Israel y'ap y'oc. ²⁴ Chi Moisés ijxy co tüg egipciojäy chaachytuñiy tüg je' y'amigüg. Chi Moisés yaj'o'cy je egipciojäy, yaj'ahuimbijty nej anajty y'amigüg yajtzaachytuñ. ²⁵ Hue' Moisés tiijy co je' y'amigügtiç ajcxy huen nejhuiy huinjihuñi co Dios nihua'naanip ma ymídzip miid Moisés ycxipi. Chi ajcxy ca' huinjihuñi co Moisés nihua'naanip. ²⁶ Com jabom Moisés paty mejtz Israel jääy chachtziptungixy. Chi Moisés jayajxemañañ je tzip, chi nimay: "Miich ajcxy nay'amigüg'ajtip, ¿nej co mdziptungixy miich ajcxy miñ xyípy?" ²⁷ Je huidibí anajty ymigüg tzaachytuumb huin'it najtztziyy Moisés, nimay: "¿Pin ti xypidägy huindzin etz tiydumpi ma iich ajcxy?" ²⁸ ¿Nej xyaj'ögaamich jadu'n nej axiy myaj'o'cy yi egipciojäy?" ²⁹ Co Moisés jadu'n midoy, chi yqueegy, ñicxy jím ma Madián naaxjot. Moisés jecy y'adzinaay jím Madián naaxjot, e jím oy ypcy. Chi ytöxyiç paty metz ymang.

³⁰ Huixchiguípx jímijt naxy, huin'it jím adügtuum ma je cop huidibi yxii Sinaí, ñayguëxiç tüg ángel jinjoty ma tüg quipymang huidibí anajty tzach-tooyb. ³¹ Chi Moisés ooy jihuñi huinmaay miid je' ycxipi huidibí anajty y'ixxyp. Co oy mihuingoñ, chi midoy co je Huindzin Dios ñimäyi: ³² "Ich Dios huidibi mmij'ap mmijteedy ajcxy Abraham, Isaac etz Jacobo Dios'ajtpy." Chi Moisés chiyugoty, ca' anajty ocjac-huindicxpedaani. ³³ E je Huindzin Dios nimaayi: "Jen mg'g, com je it ma miich mdinäy, Dios yi' y'it. ³⁴ Ich ti

n'ixy'ich njäyich nej tzaachypí paatcixy jim Egipto. Ti nmidooyich co yi'ajcxy yäxy ytinäy miid je tzaachypí ycixpi. Ti ngidägyich co ajcxy ngohuaanip. Iich miich nguexambyb jim Egipto ma yi Israel jää ajcxy."

³⁵ Chi Esteban viacminañ:

—Co Moisés ogan' ūcxy ma iich ait nmij'ap nmijteedy ca' ajcxy cōbijcy huen y'anem'iiby, chi ajcxy yminañ: “*“Pin ti xyñimäy co iich miich ajcxy nhuindzin'adiby?”*” Co mimetz'ocpi Moisés ūcxy ma yi Israel jää, je taabi anajty je ángel ti ymigapxyii jinye'ñ agujc, chi ajcxy cōbijcy. ³⁶ Je Moisés je' yajpidzim iich ait nmij'ap nmijteedy jecy'ajty jim Egipto. Moisés ytuun oy mij'huinma'ñ etz ijxpejt huixchiguipx jimijt jim Egipto, jim ma tzaptz mejy, etz jim ma mijtigiduum. ³⁷ Je Moisés huidibi jecy'ajty nimay je Israel jää: “Dios y'ijxtihuiipy tūg jää ma miich ajcxy m'ap m'oc huidibi najtzcapxihuiipy yi' y'ayuc, jadu'n nej ti xy'ijxtihuiipy ma miich ajcxy. M'amido'ijtip ajcxy yi' y'ayuc.” ³⁸ Je Moisés jim je' anajty mijtigiduum miid je mayjää. Chi jim je Dios y'ángel miid miydacy ma je cop huidi yxiñ Sinaí, etz Moisés yajnajx Dios y'ayuc ma iich ait nmij'ap nmijteedy. Moisés ycobiyc Dios y'ayuc huidibi jugy'ájtiñ huinixiiby miid, etz jayhui'my miid iich ait yciixpi.

³⁹ Chi **ii**ch ajt nmij'ap nmijteedy ajcxy jecy'ajtpy ca' anajty ajcxy capxcöbigaangixy Moisés, ca' anajty cöbijccixy je' y'ané'min, chachhuimbidaangixy jim Egípto. ⁴⁰ Chi ajcxy Aarón nimay: "Ndzojcpich ajcxy co miich oyduñ tüg Dios huidibi **ii**ch ajcxy xyhuinhuoohuip, com ca' nnejhuiiyim ti jada' ti yjadyii je Moisés huidibi ajt xyajtzoomim Egípto ñiaaxjot." ⁴¹ Chi oyduñ ajcxy tüg huajmang. Chi hundzigiiy ajcxy je huajmang huidibi anajty ti yajcojicixy, e ooy ajcxy mijotcujc'ajty huidibi ci'm anajty ti yajcojy. ⁴² Huin'it xii ajcxy Dios y'ixmajtzi, huen ajcxy ojadaty yi xii, yi po' etz madza. Com jadu'n Dios y'ayuc cojaaybí cojaay co Dios jadu'n yminan:

Israel jää ajcxy canan iich je' huidibi ti mhuindzigiygixy jim mijtigiduum huixchiguixp jimiit.

⁴³ Ti mgiyinícxixy Moloc ytič etz yi Renfán ymadza', tzadzech, quipychech etz oorí oyuđuň huidibí miich ajcxy ci'm myajcoj huidibí anajty ajcxy m'ojadadamý. Paady iich miich ajcxy nyajpidzimaangíxy ma yi mnaaxjot, e nguexaangíxy jiguem jím Babilonia nüñaxy.

44 Chi Esteban vijacminañ:

—Jim mijtigiduum iich ayt nmij'ap nmijteedy ymiid anajty cochactijc ma anajty ajcxy Dios huindzigi. Jiiby anajty ajcxy yujcciy je tzaa ma Dios ytiy ayt ycojaayity. Je cochactijc ajcxy ycoj jadu'n nej anajty ti yaj'anemiyii Moisés, e nej anajty yajni'ixiyii nej tunipy. **45** Iich ayt nmij'ap nmijteedy mihi'm je cochactijc, e iich ayt nmij'ap nmijteedy huidibi miin ma jada naaxjot miid Josué, chi mimiiñ ajcxy je cochactijc je taab ajcxy mimadacy je ymidzip canaag'agajp. Dios yajpidzim je' ajcxy ymidzip ma je naaxjot, jigix yajcidigihui p iich ayt nmij'ap nmijteedy. Yajtuun ajcxy je cochactijc, ixti cooni David ytigiy ane'mbi. **46** Dios yjäygidaac je rey David, e David yjacoja'i anajty tüt tijc oyduñ ma jébi yaj'ojadaty yajhuindzigi Dios, je Dios huidi Jacob mijpidac jecy'ajty. **47** Per Salomon je' oy cojy Dios ytiyc. **48** Oy yi Dios tzajpjotypi ca' chinay ma yi tijc tiibi jay cojy. Jadu'n nej je Dios y'ayucnajtzcapxiyibj jecy'ajty jaybety co Dios jadu'n yminañ:

⁴⁹ Je tzajp hue' je' iich n'an'e'mdac, jada naaxhuiñbi iich ndecycopctac. ¿Ti tijc
iich miich ajcxy xycujaanip? ¿Ma je it huidibí it ma iich iébi nbocxy?

50 ¿Nej cay iich ti n'oydundai täg'óciy?

⁵¹ Miich ajcxy ooy mjotjuuñity, ca' mgapxymidoy Dios. Jادu'n Esteban yjacminañ:

—Jادu'n miich ajcxy mjot mhuinma'ñ miidity jادu'n nej jay ajcxy huidibi ca' Dios ytiy'ajt nejhuiyi. Miich ajcxy jatyim midzipajtpy je Espíritu Santo. Mdügiyb ajcxy miid mmij'ap mmijteedy. ⁵² Miich ajcxy mmij'ap mmijteedy chaachytuun tūg'óciy Dios y'ayucnajtzcapxiybi. Yi' ajcxy yaj'o'c Dios y'ayucnajtzcapxiybi huidibi jayijp'aty najtzcapxiy co ymina'ñ tūg jay huidibi tudagyip. E co je tudagy jay ymiiñ, chi miich ajcxy agojix myaj'o'cy.

⁵³ Je Dios y'ángel miich ajcxy xymooy je Dios ytiy'ajt, e ca' ajcxy mgöbijcy.

Yajtzaagögätcixy Esteban

⁵⁴ Co je mayjäy midoy jادu'n nej Esteban yminañ, chi ajcxy mijotmätcoty Esteban, chi ytigiiy ajcxy tiitzmucxpi tiitzqueetpi. ⁵⁵ E chi je Esteban jihuiy je Espíritu Santo ma yjot yhuinma'ñ, chi chajp'ijxy, e ijxy yi Dios y'oy'ájtin etz ijxy Jesúz ytinäy a'oy'amy ma Dios Teedy. ⁵⁶ Chi Esteban nimay je mayjäy:

—iljxcix! N'ijxpich yi tzajp ahuädz, e n'ijxpich je jay huidibi tzoon tzajpjoty ytinäy a'oy'amy ma Dios Teedy.

⁵⁷ E chi je mayjäy ajcxy ytätz'ac amo'cxy, chi ajcxy ytigiiy huambi jihuiyi, e chi ajcxy nimujcy yajmujcy Esteban. ⁵⁸ Chi ajcxy yajpidzimy Esteban cajppa', je' oy cögätcixy. Je tiy'ajt yejcp iuidibi jادu'n idütz, chi yjocxhuit ajcxy yajmihui my tūg yeeg'anäg huidibi anajty yxii Saulo. ⁵⁹ Jim anajty ajcxy Esteban tzachcätzcixy. Chi Esteban Dios mibijctzoy, yminañ:

—Huindzin Jesúz, cöbíjcigich n'alma.

⁶⁰ Huin'it ycoxtinay'ahuiy, e chi yaaxqueegy mic yminañ:

—Huindzin, ca' mbocy ixipy nej ajcxy xytuñich.

Co jادu'n Esteban yminanday, chi oy y'ögy.

8

Saulo pahuidijttägy ooy mibijcpidic

¹ Saulo ytuun quipxycapxy miid huidibi ajcxy yaj'o'c Esteban.

Huin'it xii yaj'ixhuidijt yajpahuidijt pinjaty anajty Jesúz mibijcp jim Jerusalén. Tūg'óciy je jay ajcxy huidibi Jesúz mibijcp anajty yqueec-huäcxтай, niçcxy ajcxy jim Judea ñaaxjot etz Samaria ñaaxjot. Jeyi je majmetzpi apóstoles ajcxy jac-hui'miyy. ² Nijéjity yëydijc huidibi Dios huindzigiiyb oy yajnaxtigiy Esteban. E ooy ajcxy jomtay jihuiy, yaaxy ajcxy miid je' ycixpi. ³ Chi Saulo ooy ixhuidijtcoty pahuidijtcoty huidijaty Jesúz mibijcip etz tijc tijc anajty yajpidzimy pahuich pajugutu yëydijctijc etz töxyjädyijc, e pidaaccixy anajty puixtigoty.

Jim Samaria ajcxy capxhuäcxy Dios y'ayuc

⁴ Je huidi ajcxy queec-huäcxтay ycapxhuäcxy anajty ajcxy Jesúz y'ayuc huen tim ma'amy huidijtcixy. ⁵ Nidügti huidibi anajty yxii Felipe niçcxy jim Samaria, ytigiiy y'ayuccapxhuäcxi, yajnimay ajcxy Cristo ytiy'ajt. ⁶ E je jay ajcxy ñayyöymujci nidüg'óciy ajcxy y'amido'ijtcixy janch amoñyi jادu'n nej Felipe anajty ymiydägy e ijxyp anajty ajcxy je miñhuinma'ñ huidibi Felipe anajty ytuñyb. ⁷ Com may anajty jay jim huidibi miid ca'oybi ma yjot yhuinma'ñ, e tzoocp anajty ajcxy. E co je ca'oybi anajty ypidzimy ma je jay, chi je jay ooy yjacyaaxqueecy. Etz nañ mayjäy anajty chögy huidibi ca' yci' ytecyc yüçxy etz tecyma'tpi. ⁸ E jادu'n je mayjäy ajcxy anajty jim ooy yjotcujcity.

⁹ Jim anajty tūg yēydijc huidibí anajty yxii Simón huidibí anajty ti ni'ixpigiy huijyjäy huinma'ñ, e ooy anajty may Samaria jāy huin'iiñ, ymina'ñ co je' anajty ymijity yjanchity. ¹⁰Tūg óciy jāy anajty oy amido'ijtcixy Simón y'ayuc, pi'ctjc etz mij'anactjc, e yminaangixy:

—Jadayaabi yēydijc ymiid jada Dios ymic'ajt.

¹¹ Ooy anajty je jāy ajcxxy Simón mijniçxpejtcixy, com miid je mañ'ajt anajty jecy ti chachhuin'iiñigixy. ¹² Co je Samaria jāy mibijcy je ayuc jadu'n nej Felipe ñimiydacy Dios y'ané'min etz Jesucristo, chi ajcxxy ñibejty yēydijctjc etz töxyjäydijc. ¹³ Etz je Simón, je huijyjäy, nañ jadu'n mibijcy e ñibejty. Chi Simón puyöyiý Felipe, ooy jihuüy huinmaay jadu'n nej je mijhuinma'ñ huidibí anajty Felipe ytumyb etz jadu'n nej anajty Dios ymic'ajt ijxi.

¹⁴ Co ajcxxy je majmetzpi apóstoles ajcxxy, huidi anajty jim Jerusalén, nejhuiý co je Samaria jāy anajty ti cobiçccixy Dios y'ayuc, chi ajcxxy quejxy jim je Pedro etz Juan. ¹⁵ Co Pedro etz Juan yja'ty jim Samaria, chi ajcxxy Dios mibijctzoy miid je mibijcpidjic ycixpi, jigix ajcxxy ymöhuiýb je Espíritu Santo. ¹⁶ Com ca'ni anajty je' ajcxxy fücidägyii, jeyi anajty ti ñibejtcixy ma Huindzin Jesús yxii. ¹⁷ Huin'it Pedro etz Juan cinixajy ajcxxy, e chi je Espíritu Santo y'adigii yjottigii ajcxxy.

¹⁸⁻¹⁹ Co Simón ijxy co je Espíritu Santo y'adigii yjottigii co yi apóstoles ajcxxy yciniñajy, chi Simón yaj'ahuaniiy je' ajcxxy meeñ, yminañ:

—Moogich nañ jadu'n yi mic'ajt jigix co ngiñiñajibich hueñypinity nañ jadu'n jëbi ajcxxy je Espíritu Santo y'adigii yjottigii.

²⁰ Chi Pedro nimay Simón:

—Mi' ögiñhuiýp miich mmeeñ, miid co mhuinma'ñ ti mbidägy co meeñygíx mbada'ñ je huidibí Dios ñiyejcp. ²¹ Com miich ca' xypaady jadayaabi tung, com miich mjot mhuinma'ñ ca' ytudägity ma Dios. ²² Jothuimbit e ixmatz yi mijibic-huinma'ñ, e mibijctzou Dios, ca' jécyti xyhuinmeecxipy jadu'n nej jibic mjot mhuinma'ñ mmiiidity. ²³ Com janch ta'm miich mjot mhuinma'ñ, e yi jibicpí hue' xymiidity mach.

²⁴ Chi Simón y'adzooy:

—Mibijctzou je Huindzin Dios miid iich ycixpi, jigix ca' ti xyjadipiyich jadu'n nej miich ti xyñimäyich.

²⁵ Co Pedro etz Juan tiy'ajt yejcy etz capxhuäcxy Dios y'ayuc jim Samaria, chi ajcxxy yhuimbijty jim Jerusalén. Chi ajcxxy canaag agajp ñaxiy jim Samaria ñaxjot, e capxhuäcxy Dios y'ayuc nej ajcxxy y'alma nidoocin paadipy.

Felipe miid je Etiopía jāy

²⁶ Huin'it xií Huindzin Dios y'ángel migapxy je Felipe, nimay:

—Tzoon ya, nicx ma madzäcruudz ypidzimy, ma je tü'aa huidi tzomb jim Jerusalén huidibí nicxp jim Gaza.

Je' je' je tü'aa huidibí adügtuum najxp. ²⁷ Felipe tím janitzon e ñicxy, e tü'am naybaatti miid tūg Etiopía jāy. Hue' je' anajty eunuco, mijtungmiid jim Etiopía. Yi' je' tesorero'ajt anajty ma je töxyjäy huidibí anajty yxii Candace huidibí anajty ane'mb jim. Je eunuco jim anajty ti y'oý Jerusalén Dios ojadajtp. ²⁸ E chi yhuimbijtni anajty ma ycajp, ñaaayb anajty carretijoty yam chachnecycapxy. Hue' anajty chachcapxyp je Dios y'ayuc huidibí Isaías ycojaay. ²⁹ Chi je Espíritu ñimay Felipe co huen nicxy najtzpadiy je carreti ma je eunuco anajty y'iñäy.

30 Co Felipe mihuingoñ je carreti, chi midoy co je jää anajty capxy je necy huidi Isaías yjaay, chi y'amidooy:

—¿Nej mhuinjihuÿb huidibí mgapxyp?

31 Chi je jää y'adzooy:

—¿Nej iich nhuinjihuÿb pen ca' pin xyajniämäyich?

Chi je eunuco nimay je Felipe co huen miid iñäyii carretijoty.

32 Je huidibí anajty je eunuco chachcapxyp jadu'n je' anajty yminañ:
Jadu'n ajcxy nícxxy yaj'ögy nej jää borregi nícxxy yaj'ögy. Je' amoñ'ijty jadu'n nej borregi amoñ'ity co jää nüme'pxy. Ni tûg'aa huam ycaminañ.

33 Ti jää yajtzöduñyi, ca' ajcxy a'ixiÿ co yjanayñigapxtüdaani. Ni y'ap y'oc ycaca'ty pin ocnigapxtüdiib. Co yaj'öci, chi chooni ya naaxhuiñ.

34 Chi je eunuco y'amidooy Felipe:

—Tunmay'ajt yajniamaaygich pin jada ayucnajtzcapxiÿbí ñimiydacpy, ¿ci'm ñayñimidyägyii o ji jada huingbi pin nimiydacpy?

35 Chi Felipe yajtzondacy je ayuc capxtiicxin ma jadayaabi Dios y'ayuccojaabyi ñecy. Chi yajmídmidaaci nej Jesús yjajty y'ayoy. **36** Co ajcxy ñajx ma tûg nii, chi je eunuco yminañ:

—Cha nii, ¿nej ca' iich jëbi huaad nnibetyi?

37 Chi Felipe y'adzooy:

—Pen mmibijcpy Jesúus miid tûg'öciy yi' mjot mhuinma'ñ jëbi mnibety.

Chi je jää y'adzooy:

—Nmibijcpich co Jesucristo Dios yi' y'ung.

38 Chi je eunuco nimay je carreti huindzin co huen yajtinayxipy je' carreti. Chi nimetz ajcxy ñícxxy ma nii, e chi Felipe yajniibejty je eunuco. **39** Co ajcxy ñibidzimy, chi je eunuco ijxtigoy je Felipe. Jadu'ñiyi je Huindzin Dios y'Espíritu yajnicxi. E chi je eunuco tyü yajyöyñi jotcujc. **40** Felipe yajpaty jim Azoto, chi ñajxy cajp cajp capxhuäcxí Jesucristo y'ayuc ixti yja'ty jim Cesarea.

9

Saulo yjothuimbijty

1 Ooy Saulo tzach'ixhuidijty pahuïdijty Jesús yjää, y'ahuändacy ooy, e yaj'öga'ñ anajty ajcxy. Paady oy ixý je teedy mijitungmiidpi, **2** pijctzoy cötúcjin, co anajty ñicxa'ñ jim Damasco ma yi judíojäy ajcxy ñaymujctac, madza'ñ pinjaty Jesús y'ayuc mibijcip. Saulo yajmiina'ñ anajty ajcxy mach jim Jerusalén huen yéyijdijtcity huen töxyjäydijcity. **3** Jim anajty Saulo ñícxxy mihuingoñ je Damasco cajp. Huin'it jotcômoñyi je tiicxin huidi tzomb tzajpjoty, ñigidaaci jühuïdity je Saulo. **4** Huin'it Saulo yciday, e midoy co ñimayi:

—Saulo, Saulo, ¿na'amy co xychachpahuïdijttägyich?

5 Chi Saulo yajtiy:

—¿Mbiñ miich, Huindzin?

Chi midoy co y'adzooyi:

—Iich je' Jesús, je huidibí miich mdzachpahuïdijttacpy, ci'm nayyajtzaachytunyii jadu'n nej huajyuub co jjpconebi'ý huidi miid ñuumygumyii.

6 Chi Saulo chiyugoty chachchigiÿ, e yminañ:

—Huindzin, ¿ti mdzojcpy ndunipych?

Chi je Huindzin Jesús ñimaayi:

—Piðig etz nicx cajpjoty, e jim nyajniämahuÿp y i jëbi mduñ.

⁷ Je yéydijtjc huidibi anajty Saulo ymiid ooy ajcxy ñay'adzigiyyi, co midoy je' ajcxy ayuc e ca' ajcxy ni pin ma y'ijxy. ⁸ Chi Saulo ypidigý, e co huindicxícníca' pin ma oc'ijxní. Chi ajcxy majch Saulo ma yci', e chi ajcxy huijtnícxý jim Damasco. ⁹ Tugig xii Pablo jim y'ijty huiintz, ca' yacaay y'uucy.

¹⁰ Jim Damasco anajty tûg yéydijc chínay huidibi Jesúus y'ayuc mibíjcip, huidi anajty yxi Ananías, cumäyjoty Dios ñimaayi:

—¡Ananías!

E chi je' y'adzooy:

—Cha iich, Huindzin Dios.

¹¹⁻¹² Chi je Huindzin Dios ñimaayi:

—Pidiç, nícx ma je tû huidibi yxi Derecha, e jim ma Judas ytijc yajtiiu tûg Tarso jääy, huidi yxi Saulo. Dios mibijctzoob je' jim cham, cumäyjoty ti huin'ijxy tûg yéydijc huidi yxi Ananías, co oy ñimiñyi, e yciniñxajiy jígix y'ijxiçip jadüg'oc.

¹³ Chi Ananías y'adzooy:

—Huindzin Jesúus, mayjäy ti xyajmídmiydägyich ajcxy jadu'n nej yi Saulo jibic y'idich jim Jerusalén miid miich mjäy ajcxy. ¹⁴ Jadachambí ti mimiiñ ya je necy, ma teedy mítitungmídpí ti ycotujcmöyi, co huen majtztäy je jääy, e yajniçxtähuiipy jim Jerusalén, tûg'óciy pinjaty ojadajtp miich mxii.

¹⁵ Chi je Huindzin Jesúus nimay Ananías:

—Nicx, com ti iich nhuin'ixy yijiibi yéydijc, jígix iich nxii etz n'ayucich capxhuäcxípy ma tûg'óciy naax cajp huidi ca' yjudíojäity, etz ma yi reydiyc, etz nañ jadu'n ma yi judíojäy ajcxy. ¹⁶ Iich yi' nyajnimähuipy tûg'óciy, nej ayo'n yajnaxípy miid iich nxii yciçpi.

¹⁷ Chi Ananías ñicxy ma Saulo anajty ti yjättägy, co ytigiiy tigoty, chi ciniñxajy Saulo, e chi nimay:

—Migüg Saulo, je Huindzin Jesúus huidibi nayguëxici jim tû'am ma miich anajty miiñ, yi' ti xyquexyich jígix m'ijxiçip jadüg'oc, etz je Espíritu Santo xnyidigihuiip xycödigihuiip.

¹⁸ Miç'amy ycäy ma Saulo yhuiin jadu'n nej acx ñümeen, chi y'ijxiçy. Huin'it Saulo ypidigý e chi yajniibejti. ¹⁹ Chi Saulo yacaay y'uucy, e chi ymic'pijcy jadüg'oc. Chi jim miid'ijty jecy huidibi ajcxy ixpijcip Jesúus y'ayuc jim Damasco.

Saulo capxhuäcxý Dios y'ayuc jim Damasco

²⁰ Chi janch miç'amy Saulo ytigiiy Dios y'ayuccapxhuäcxp ma je judíojäy ajcxy ñaymujctac jim Damasco, yminañ co je Jesúus hue' je' Dios y'ung. ²¹ Tûg'óciy pinjaty anajty midooihuip Saulo y'ayuc, ooy ajcxy jihuüy huinmaay, etz ñayñimáayigixy:

—¿Nej ca' jada' yjëjity je huidibi tzachyajcödigoyam yi jääy ajcxy huidibi Jesúus yxi miyaax ojadajtip jim Jerusalén? ¿Nej ca' jada yjëjity huidi anajty ti ymiiñ ya jääy ymajtzpi, e nicxy ciyegañ ma teedy mítitungmídpí?

²² Je Saulo capxhuacxip anajty Jesúus y'ayuc huinmic jomtic, e nigapxtäy co Jesúus hue' je' je Cristo, chi yi judíojäy ajcxy huidi anajty jim tzinaayb Damasco cix ajcxy yhuiinmañ tigoydäy.

Saulo yqueecy ma judíojäy ajcxy

²³ Ti anajty hueeni xii tiempo ñajtniñicxiyñi, chi je judíojäy ajcxy ñaygapxi co yaj'ögaangixy je Saulo. ²⁴ Saulo ñejhuiiy co anajty yaj'öga'ñyi. Chi jim anajty ajcxy y'ahuixyii xiiim tzuum ma je poch aguu cajppäbi, jim anajty yaj'öga'ñyi.

²⁵ E je jääy ajcxy huidibi anajty ymijpidacpy Jesúus, chi je' ajcxy codiñyñajxy

je Saulo mijcachjoty ma je pochycop huidi je cajp miid jübojtz'ahuuidityity, e jadu'n je' choocry.

Saulo yajpaady jim Jerusalén

²⁶ Co Saulo yja'ty jim Jerusalén, oy japuyöyhuañañ je mibijcpidijc ajcxy. Nidüg'óciy anajty ajcxy ooy tzigiigixy anajty com ca' anajty mibijccixy co je Saulo ti anajty yjothuimbity. ²⁷ Chi Bernabé yajnicxy Saulo ma je nima-jmetzp apóstoles ajcxy yajpaady, e chi yajmiiidmiydaactay nej Saulo anajty ti ixy je Huindzin Jesús tü'am, e nej anajty Saulo Jesús y'ayuc ti capxhuäcxí huinmic jomtic jim Damasco. ²⁸ Huin'it Saulo yhu'i my jim Jerusalén, e miid huuidity anajty ajcxy. ²⁹ Aamic jomtic capxhuäcxí je Huindzin Jesús y'ayuc, etz miid miydaaccixy e ñaymicmigápxigixy miid je judíoja huidibi griego ayuc caxp. E je' ajcxy nihuinmayiib co yaj'ögaangixy. ³⁰ Co je mibijcpidijc nejhuiy, chi ajcxy yajnicxy je Saulo jim Cesarea, e chi ajcxy quejxnajxy huen nicxy jim Tarso.

³¹ Huin'it tiempo je' ajcxy huidijaty mijpidacp Jesús, joccuje anajty chinaaygixy, e niig'anajty ipxi'c'idič Dios y'ayuc yti'ajt, jadu'n nej yi huidibi ajcxy tzinaayb ma yi Judea ñaaajot, Galilea ñaaajot, etz Samaria ñaaajot. Chi ajcxy ooy yajmij'ajtcixy je Huindzin Jesús, e miid je Espíritu Santo ypubéjtin, niig'anajty yjacmayiigixy.

Pedro yajtzoocy Eneas

³² Co anajty Pedro yhuidijity cogapxiy cajp cajp je mibijcpidijc ajcxy, y'oy nañ jadu'n ma je mibijcpidijc ajcxy huidibi tzinaayb jim Lida. ³³ Jim miinaybaatti tūg' yeydijc huidibi anajty yxii Eneas, huidibi anajty ti ypa'm'ijtni tuctujc jimijt, hue' je' anajty ycixuxy ytecyuxy. ³⁴ Chi Pedro nimay:

—Eneas, Jesucristo xyajtzoocp, pidig, etz yajpidig yi mmaabejt.

Chi Eneas mi'amy ypidig. ³⁵ Chi ijxy tūg'óciy jääy huidibi tzinaayb jim Lida etz Sarón. Chi ajcxy yjothuimbijttay nidüg'óciy, ixmajtzay tūg'óciy yi ñi'ap huinmañ e jijptigiyiib yi Huindzin Jesús y'ixpíjcin.

Co Dorcas y'o'cy, chi yjugypijcy jadiug'oc

³⁶ Je huin'it tiempo jim Jope, jim anajty tūg töxyjääy chinäy huidibi mibijcp Jesús, hue' anajty yxii Tabita, je' huidi griegeoisjäy ytiijyp Dorcas. E je Dorcas oy xiit tiempo anajty yajnaxy mi'oyjäy'aty yi jääy ajcxy. ³⁷ Jadu'n yajati huin'it tiempo Dorcas ypa'mbejt, e chi ytimy'o'cy. Co ajcxy yajtziiday, chi ajcxy je öcpí yajnicxy ma je tijc mamejtzni'huijtzpetypi. ³⁸ Je Jope cajp naymihuingon'ájtip anajty miid Lida cajp ma anajty Pedro yajpaady, co mibijcpidijc ajcxy anajty nejhuiy co je' anajty yjimity, chi ajcxy mejtz yeydijc quejxy co huen nimäyঃ

—Min tzojc ya Jope.

³⁹ Huin'it Pedro fiicxy miid je' ajcxy. Co jim yja'ty, chi ajcxy yajnicxy ma je tijc mamejtzni'huijtzpetypi, e jim anajty ajcxy je co'ogy töxyjäydič ajcxy ytinayjühuidityi ma je öcpí, chachyaaxcixy. Chi ajcxy Pedro yaj'ijxy je huit niinen huidibi Dorcas anajty ti yaj'oyiib co anajty yjugy'atyñi. ⁴⁰ Mic'amy je Pedro quejxpiddimday je jääy ajcxy. Chi ycoxtinay'ahuuiy, e Dios mibijctzoy. Chi huindicxpejty je öcpí, nimay:

—Tabita, pidig.

Huin'it Tabita yhuindicxig, e ijxy je Pedro, chi ñayguguiy. ⁴¹ Chi Pedro majtzi yci', e chi huijtzig. Chi yaaxi ymigügtiyc etz co'ogytöxyjäydič ajcxy,

chi ajcxy yajcidiyy jugy. ⁴² Tüg'óciy jääjajcxy jäm Jope nejhuiyday co Pedro yajjugypijcy je Dorcas. E mayjäy mibijcy je Huindzin Jesús. ⁴³ Jadu'n yjajty co Pedro y'ijty jäm Jope canaag xii ma je coodzpi ytic huidi anajty yxii Simón.

10

Pedro etz Cornelio

¹ Jim Cesarea anajty tüg tungmiidpi huidi anajty yxii Cornelio, hue' je' anajty capitán'ajtp ma tüg batallón soldado ajcxy yxiijip, la Italiana. ² Je Cornelio ooy anajty ytudägyity, etz je' miid tüg'óciy y'ung ytöxyjc ooy anajty yajmij'ajtcixy Dios. Je Cornelio nañ jadu'n ypubety miid meeñ je judíojäy ayoobtijc, e je' Dios ojadajt anajty jabom jabom. ³ Tüg xii, minacyxii anajty, Cornelio huin'ixxy janch huädz Dios tüg y'ángel ñigidaaci, e ñimaayi:

—¡Cornelio!

⁴ Chi Cornelio huindicxpejty je ángel janch tzigiiby anajty, e chi yajtiy:

—¿Ti Huindzin?

Huin'it je ángel y'adzooy:

—Jadu'n nej mDios'ojadaty etz jadu'n nej mbubety ayoobtijc ti Dios jäygidägy. ⁵ Quex mjäy jäm Jope, huen nicxy yajtzoñ Simón, huidibi nañ jadu'n yajtijp Pedro. ⁶ Jim je' yja'ttacy ma jadügpí Simón, je cootzpi huidi ytiç mihiungan mejypa'. Je Pedro xyajni:mähuiy ti mdunipy.

⁷ Co je ángel ñicxni huidi anajty ti ymigapxyii, chi Cornelio yaaxi mejtz ytumbi, etz tüg soldado huidi Dios capxymidoob, etz huidibi je Cornelio ooy ymijnicxpedyii. ⁸ Chi yajmiiidmiydactay nej je ángel ñimaayi, chi ajcxy quejxy jim Jope.

⁹ Com jabom jim anajty je quejxyöybí ajcxy ñicxy mihiungan Jope, cujc yxii anajty, e chi Pedro ypejty ma tijcnicx Dios ojadajtp. ¹⁰⁻¹¹ Ooy Pedro anajty yuubögyii, e ooy jacaya'ñ, jímní anajty yjicxy yaj'oyiyii. Chi Pedro huin'ixy je tzajp ahuädz, e huin'it ijxy quidägy jadu'n nej poob huit mijpi yxóchity majaty ytaatz. ¹² Jiiby ma je poob huit, jiiby anajty canaagnax iyujc huidijaty midaax yc' ytecy etz tza'ñ etz joon. ¹³ Huin'it Pedro midoy co anajty ñimäyi:

—Pedro, pidig nicxy yaj'ög yi iyujc etz tzüdz.

¹⁴ Chi Pedro y'adzooy:

—Ca', Huindzin, caminaabi iich ti njicxy huidibi jibicíp etz huidibi ca' ñigödúcity nicxy judíojäy jicxcixy.

¹⁵ Huin'it jadüg'oc ayuc midoy ñimäyi:

—Huidibi Dios yajhuäch ca' huaad mdjuy co yi' yjibicity.

¹⁶ Tugig'oc jadu'n yajti, chi je poob huit ypättigiiyñi tzajpjoty. ¹⁷ Jim anajty Pedro tzachhuinmay nej anajty yhuimbizimy je tiibí ixý co yja'ty ma tijc aguu je Cornelio yqueoxyöybí huidi ajcxy anajty nidiihuip yajtihuij je Simón ytiç. ¹⁸ Chi ajcxy mic ycogapxiy yajtiy pen jim anajty yjättägy Simón huidibi anajty nañ jadu'n yajtijp Pedro. ¹⁹ E je Pedro je' anajty chachhuinmaayb tiibí ixý, chi je Espíritu Santo Pedro ñimaayi:

—Tugig yéydiyc ji xy'ixtäy. ²⁰ Pidig e minac, nicx miid je' ajcxy, e ca' ti mhuinmay, com iich jadu'n ti nnimäy co huen xy'ixtäy.

²¹ Huin'it Pedro yminajcy ma je' ajcxy, je Cornelio quexyöybí, nimay ajcxy:

—Iich je' huidibi miich ajcxy m'ixtaayb, ¿ti ycixpi co ti mmiingixy?

²² Chi ajcxy y'adzooy:

—Yi' iich ajcxy ti xyquexyich yi Cornelio huidibi capitán'ajtpi, je' tudägy jää huidibi Dios yajmij'ajtp, je huidibi tüg'óciy judíojäy ooy tzójccixy, etz cömaaygixy. Huindzin Dios tüg y'ángel ñimay Cornelio co miich muiñ nyahuoy, jigix mnícxip ma yi' ytijc, e y'amido'ida'ñ ajcxy nej miich myaj'ixpiga'ñ.

23 Chi Pedro yajtijctigiiy je' ajcxy. Chi ajcxy jím ymaahui'my. Com jabom Pedro ñicxy miid je' ajcxy, e chi nijéjity ypanicxi huidibi mijpidacp Jesúus huidi anajty ajcxy tzinaayb jím Jope.

24 Com jabom ajcxy yja'ty jím Cesarea ma Cornelio anajty y'ahuixy tügmucy miid yjugymigüg, etz nijéjity pin ooy miid ñaymigüg'adyii, huidijaty anajty ajcxy jayijp ti nimäy. **25** Co Pedro oyjäty ma je tijc, chi Cornelio ytijcpidzimy oy yjjpcobadiy je Pedro, e chi ycoxtinay'ahuuy yajmij'ada'ñ anajty je Pedro.

26 Chi Pedro huijtztinayig je Cornelio, e nimay:

—Tinayig, ca' xyajmij'ida'ñich, nañ jadu'n iich njäity nej miich.

27 Miid anajty ycapxy ymiydägy co ytijctigiy, jiiby anajty mayjäy ni'amugi'ahuijxcixy. **28** Chi Pedro nimay ajcxy:

—Miich ajcxy mnejhuiyb co yi judíojäy ycostumbre capx'aducy ca' huaad judíojäy yöymucy miid huidibi ca' yjudíojäity, ca' huaad ytigiiygixy ma ajcxy ytijc. Per Dios ti xyajni'ixiyich co ca' huaad nmína'ñich ca' oyjäity huädzjäity pinjaty. **29** Paady co oy ti xyajhuoijijch ti nmíniñich, ni ca' huam ti nmína'ñich. Nnejhuihuaamyich na'amy co oy ti xyajhuoijijch.

30 Chi Cornelio y'adzooy:

—Cham ymimidaaxxiijiy, jadu'n nej jadachambi hora, ya iich anajty ma ndijcich, jaygay jay'üg yñDios'ojadatayich. Com hue' anajty mijminacy xii miña judíojäy ajcxy ycapxtaaccixy, co tüg ñaygueëxi ci jadu'n nej jää miid ypoob huit janch adiicxp. **31** E je ángel xyñimaayich: "Cornelio, Dios ti xymidoohui m'oración e ti jadu'n jaygidägy jadu'n nej mbubety yi ayooftijc ajcxy. **32** Quex mdumbi jím Jope, huen nicxy yajtoñ Simón huidi nañ jadu'n yajtijp Pedro. Jím Pedro yja'ttägy ma je cotzpi ytijc huidibi yxii Simón, huidibi tzinaayb mihuingon mejypa'. Co je' ymiinipy, chi xymidmijydägipy." **33** Paady nguejxyich janch mic'amy huen nicxy xy'ijxtäy. E ti may'ajt mduñ co ti mmiiñ. Jadachambi cha iich ajcxy nidüg'óciy ma Dios yhuinduu. E n'amido'idaangixyich tüg'óciy je y'ayuc huidibi je Huindzin Dios ti xyaj'anemy jëbi xyajnimaaygixy.

Pedro Dios ytij'ajt nigapxy nimiydacy ma Cornelio ytijc

34 Huin'it Pedro ytigiiy y'ayuccapxhuäcxi, nimay ajcxy:

—Jadachambi huinjihuiybich, co yi Dios ca' ni tüg ixy'ixy jää, y'actzojctaayb hueñypinity. **35** Dios ycöbjcpy hueñypinjäity huidibi tzinaayb huen huidibi naax huen huidibi cajpity, pen chigiiyb ajcxy Dios, pen tumyb oybi. **36** Dios ti quexy yi' ytij'ajt ma yi Israel jää ajcxy, yajnimay co ji cham jotcujc'ájtin miid Jesucristo iich ajt nHuindzin. **37** Miich ajcxy mnejhuiyb yajxon nej ti ytunyii ti yjadyii ma judíojäy ajcxy ñaax ycajp chondacy jim Galilea, Juan el Bautista ti anajty capxhuäcxi Dios y'ayuc ytij'ajt etz yjäyyajniibety. **38** E mnejhuiyb miich ajcxy co Dios yejc je Jesúus je Nazaretpi je Espíritu Santo, e nej Jesúus yhuidity etuuñ oy'ájtin, etz mijhuinma'ñ, jadu'n nej yajtzoc y jää ajcxy huidi anajty ane'm'ijtp ma yi mujcu'. Com Dios anajty miid y'ity je Jesúus. **39** Iich ajcxy je tiy'ajt nmíidch tüg'óciy jadu'n nej Jesúus yajtjy y'ayoy jím Judea naaxjot etz jím Jerusalén. Huin'it ajcxy Jesúus

yaj'o'cy cruudzcíxy. ⁴⁰ E Dios yajjugypijcy codugiig xii, e chi yajnayguëxici ma iich ajcxy. ⁴¹ Ca' ti yajnayguëxigii ma tûg'ociy jây, jéyi ma iich ajcxy huidi jayip Dios yhuin'ijx jigix tiy'ajt nyegipyich. Iich ajcxy caaymujc uucmujc huin'it co yjygypijcy ma y'o'cy. ⁴² Ti xyquexy iich ajcxy ayuc ngapxhuäcxpi ma mayjây ajcxy etz nidiy'ajt'adipyich ajcxy co Dios Jesús ti pidâgy mij'anembi ma yi juugypi etz ma yi ögypi. ⁴³ Nañ jadu'n jecy'ajty tûg'ociy Dios y'ayucnajtzcapxiybî nimiyydac ajcxy Jesús, e yminañ ajcxy co tûg'ociy je jây ajcxy pînjaty mibijc je Cristo, Dios huinmecxiih ajcxy ypocy.

Je Espíritu Santo ycidacy ma je ca'pi ajcxy yjudíojâyity

⁴⁴ Yam anajty Pedro ycapxyñi co je Espíritu Santo nñidigiyyi ycodigiyyi ajcxy nidüg'ociy huidijaty y'amido'ijt Pedro y'ayuc. ⁴⁵ E je judío mibijcpidiç ajcxy tiibî anajty miññ miid Pedro, ooy ajcxy jihuïy huinmay co Dios quejx Espíritu Santo ma je jây ajcxy huidibi ca' yjudíojâyity, ⁴⁶ co midoy ycapxcixy miid huingbi ayuc, etz cõmaygixy jäymejtzcixy Dios. ⁴⁷ Chi Pedro yminañ:

—¿Nej ca' jada' y'óyity co nñibedipy ajcxy huidibi Dios ti ymôoyigixy je yEspíritu Santo jadu'n nej iich ajt xymooyim?

⁴⁸ Chi Pedro ni'anemdiyy huen nñibejtcixy ma Huindzin Jesucristo yxii. Huin'it ajcxy Pedro cohuaniiy huen hui'my tûg xii mejtz xii miid je' ajcxy.

11

Pedro yajmïidmiydacy jim Jerusalén nej anajty ti ytuñyii ti yjadyii

¹ Je apóstoles ajcxy etz je mibijcpidiç ajcxy huidi anajty ajcxy jim Judea, midoy ajcxy ayuc co nijëjity jây huidi ca' yjudíojâyity ti anajty ajcxy cõbijciy Dios y'ayuc. ² E co Pedro yhuimbijty Jerusalén, chi nijëjity judíojây ajcxy ooy Pedro, je' ajcxy huidibi tzachmijpidaaccixp judíojây ycostumbre jadu'n nej ajcxy tiy'ajttaigixy ymang. ³ Je' ajcxy nñimay Pedro:

—¿Na'amy co oy ti mgo'ixiyy jây ajcxy huidi ca' yjudíojâyity, etz ti mgay m'ügy miid je' ajcxy?

⁴ Chi Pedro nimiyydactay tûg'ociy jadu'n nej anajty ti yjaty, chi yminañ:

⁵ —Jim iich anajty Jope nDios'ojadatich. Chi nhuin'ijxyich jadu'n nej tûg mij poob huit choon' tzajpjoty, cidâgy ma iich nhuinduu, xóchity anajty ma midaax ytaatz. ⁶ Co nnimijhuägých n'ixa'ñich ti jiiby, chi n'ijxyich may iyujc, jiiby iyujc midaaxpi yci' ytecy, jiiby ahua'nbi iyujc, jiiby tza'ñ, etz joon. ⁷ Chi nmidooyich tûg ayuc huidibi xyñimaaybich: "Pedro, pidig, yaj'ög yi iyujc etz tzüdz." ⁸ Chi n'adzooyich: "Ca' Huindzin, com caminaabi ndzüchich iyujc huidibi ca' nñigo'adúcyity judíojây ajcxy tzüdzipy." ⁹ Chi mimetz'ocpi tûg ayuc tzajpcixy xyñimäyich: "Huidi Dios ti yajhuäch, ca' huaad mdijy co ca' y'oychú'tznyt." ¹⁰ Tugiig'oc jadu'n yjajti, chi je poob huit ypättigiiyñi tzajpjoty. ¹¹ Huin'it xyñimiiñich je quexyöybî nidugiig, choon' ajcxy jim Cesarea. ¹² Chi je Espíritu xyñimaayich, co min n'ocnicxich miid je' ajcxy, ca' ma ni ti nhuinmayipyich. Miid nicxyich nidugiig nmigügtjicich. Chi iich ajcxy ndigiyy ma je jây ytiyc. ¹³ Je codijo xyajmïidmiydaacich co je' anajty ti huin'ixy tûg ángel ma ytiyc, nñimäyii: "Quex mdumbi ajcxy jim Jope huen nicxy yajtzoongixy Simón huidibi jây ytiipy Pedro, ¹⁴ e je' xyajniñähüp nej jébi Dios m'alma xyajniñdoocip, miich etz tûg'ociy mjiññ mdijc mjuugy-migüg." ¹⁵ Co Jesús y'ayuc ngapxhuäcxzondaacich, chi je Espíritu Santo nñidigiyyi ycodigiyyi je' ajcxy. Tim jadu'n nej xyñidigiyyim xycodigiyyim je jayijp'atypi. ¹⁶ Huin'it njäymejtzcoodyich nej je Huindzin Jesús yminañ: "Janch Juan, je Bautista,

jäy yajniibejt miid nii, e Dios jay ajcxy y'adigihuiyb yjottigihuiyb je Espíritu Santo.” ¹⁷ Pen Dios ti ymöyii je jay ajcxy huidibi ca' yjudíojäity tú'ciy miid huidibi iich ajt ti xymooyim co nmibijcim Jesucristo. ¿Ocjactim pin iich co Dios nmidzip'adibiybich?

¹⁸ Je mibijcpidijc ajcxy jim Jerusalén, co ajcxy midoy Pedro y'ayuc, chi ajcxy y'amonday. Chi ajcxy Dios jäymejch cömay, chi ajcxy yminaangixy: “Dios jadu'n ti ymina'n co je' ajcxy huidibi ca' yjudíojäity jëbi yjothuimbijtcixy, jigix Dios ymöhuiyb jugy'ájtin huinxibí.”

Antioquía jay ymidoo ajcxy Dios y'ayuc

¹⁹ Taabi jay yaj'o'cy Esteban, chi jay ajcxy ooy ixhuidijtcoty pahuidijtcoty Jesús yjäy jim Jerusalén. Chi nijéjity ajcxy yqueecy, niçxy ajcxy jim Fenicia ñaaaxjot, etz jim Chipre, etz jim Antioquia. E capxhuäcxy ajcxy je oybi ayuc ma jadyii judíojäy, ca' ajcxy jac ni pin yajnimay. ²⁰ E nijéjity mibijcpidijc huidibi jim anajty ajcxy yconaacip yucogájpip Chipre etz Cirene, chi ajcxy niçxy jim Antioquia. Chi yajmiidmiydacy ajcxy je Huindzin Jesús y'ayuc miid griegojäy ajcxy. ²¹ E je Huindzin Dios ooy ypubejti je' ajcxy, e ooy mayjäy ixmajch je jibic-huinma'n etz mijpiidaaccixy yi Huindzin Jesús ytíy'ajt.

²² Co je mibijcpidijc ajcxy jim Jerusalén midoogixy jada ayuc, chi ajcxy quejxy Bernabé jim Antioquia. ²³ Co Bernabé jim yja'ty, chi ijxy jadu'n nej Dios anajty oy'ájtin ti tuñ, chi oy yjotcugiy je Bernabé. Chi capxhuijy tûg'ociy co huen ajcxy janch ciixyjot huinijot cuyduuni yi Huindzin Jesús y'ayuc ytíy'ajt. ²⁴ Com Bernabé oyjäy je' anajty, e ooy mijpidägy Dios y'ayuc etz ooy miidity je Espíritu Santo jotjoty huinma'njyjoty. Ymiid je' ycapxhuijin ooy mayjäy mijpidacy Jesús y'ayuc ytíy'ajt.

²⁵ Co jadu'n yajati, chi Bernabé oy ixtay Saulo jim Tarso, e co paty, chi miidmiin Antioquia. ²⁶ Jادu'n yajaty jim ajcxy y'ijity tûg jimijt, yaj'ixpijccixy je mayjäy huidibi ajcxy jiipitiyiy je Jesús y'ixpíjcin. Jim Antioquia oga'n yxiimoy cristiano, je jay ajcxy huidibi mijpidacp Jesús.

²⁷ Huin'it tiempo nijéjity tiy'ajtnajtzcapxiybí chooñ Jerusalén niçxy ajcxy jim Antioquia. ²⁸ Tûg hudi anajty yxi Agabo ytinay'ahuuiy mayjäyjoty, e chi je Espíritu Santo yajcapxi, e yminañ co mijyuu anajty ñaxcidäga'n huindu'nybi naaxhuiñ. E janch jadu'n yajati taab anajty Claudio y'anemy. ²⁹ Huin'it je mibijcpidijc ajcxy jim Antioquia pidacy ajcxy yhuinma'n co quexaangixy pubéjtin ma ymigüjtijc ajcxy hudi tzinaayb jim Judea, jadu'n nej pubéjtin pin tim yega'n. ³⁰ E jadu'n ajcxy tuuñ. E je meeñ tiibi anajty ymucy yajmiguejxy ajcxy je Bernabé etz Saulo ma je mibijcpidijc tungmiidpi jim Judea.

12

Co Jacobo y'o'cy etz co Pedro yajpujxtijctigiyi

¹ Huin'it tiempo je rey Herodes yajmajtzi nijéjity Jesús yjäy, e chi yajtza-achytuuni. ² Chi ni'anemdiy huen yaj'ögyii miid espada je Jacobo, je Juan y'uch. ³ Co je rey nejhuiy co je judíojäy ajcxy jadu'n ooy jäygidaaccixy, chi ymajtzi Pedro nañ jadu'n. Hue' jadu'n yajati xiijoty, je xii mina tzajcaagy caagixy hudi ca'pi ylevadura miidity. ⁴ Co Pedro yajmajch, chi yajpidacy pu-jxtigoty. E chi je rey ane'my co huen midaapicy soldado ajcxy cuend'adyii, tügpciyatjy midaax soldado ajcxy. Hue' anajty je rey ti huinmay xiinaxy anajty tiyduna'n Pedro mayjäy agujc. ⁵ Pedro jilby anajty pujxtigoty janch oy

cuend'aty. E je mibijcpidijc janch Dios mibijctzodiib anajty ajcxy miid Pedro yciixpi.

Dios y'ángel yajpidzimy Pedro pujxtigoty

⁶ Huin'it coodz ma ca'ni anajty yxiimiy, ma je Herodes anajty tiyduna'ñ Pedro mayjäyjoty com jabom, Pedro maab anajty, e soldado agujc ajcxy cioxch tecyoxch anajty miid cadena, e jadügpcy soldado ajcxy pujxtijc'aguy anajty ajcxy ycuend'aty. ⁷ Chi janch timetiini yHuindzin Dios tüt y'ángel ñayguëxici ytinäy ma Pedro yhuinduu, e je pujxtijc yaj'aniyday. E chi je ángel tiyücx Pedro ma ycaach, chi yajmäyhuijy, e nimay:

—Pidig mic'amy.

Chi je cadena ycáday ma Pedro yci'. ⁸ Chi je ángel nimay Pedro:

—Ñayhuiini, yajtigi' mgig.

Co Pedro yajtigiyday yciç, chi je ángel niimaayi:

—Yajtigi' mjocxhuit, e pajamgich.

⁹ Chi Pedro pujxtijc pidzimy axam ma je ángel, ni ca' nejhuiy pen janch anajty huidibi je ángel tumyb, hue' jihuuiy jadu'n nej ycumäy. ¹⁰ Chi fñajxy ajcxy ma tütgcycy cuend'ajtpi, mic'amy ajcxy mimetzpi nñajxy. Co ajcxy yjäty ma mijpujxtijc aguu, ma mijtuba', chi je' ci'm'ahuaach. Chi ajcxy ypidzimy. Ti anajty mijyöygixni co je ángel ixmajtzni Pedro. ¹¹ Huin'it Pedro yhuinma'ñymejch, chi yminañ:

—Jadachambi njihuuiybich co janch jada' co je Huindzin Dios ti quexy y'ángel, e yi' ti xyñihua'ñich ma Herodes, etz jadu'n nej tüt'óciy judíoja ajcxy anajty xytuna'ñich.

¹² Co Pedro yjot yhuinma'ñ ymejch, chi niçcxy ma María ytijc, je Juan ytaj, je Juan huidi jäy ytijpy Marcos, ma anajty ajcxy jim mayjäy tütgcycy y'íjtixy Dios mibijctzoogixy. ¹³ Co Pedro tijc'aguu cojxnojcy, je tiba'y'amybi, chi tüt töxy'anäg ypidzimy huidi anajty yxi Rode,ixa'ñ piñ je' tijc'aguu cojxnojcy. ¹⁴ Co oy yögmidoj co Pedro je' anajty, chi ca' ytijc'aguu yaj'ahuaach. Jeyi co moyigü niçcxy tigoty co anajty tzachjotcújcity, nigapxy co Pedro je' anajty ma tijc'aguu.

¹⁵ Chi je jäy ajcxy nimay Roda:

—Mloocjiiyb jada' miich.

Chi je töxy'anäg y'adzooy co janch je' anajty. E je jäy ajcxy yminaangixy co ca' yi' yjejity, hue' jada' Pedro y'ángel.

¹⁶ Yam Pedro anajty tijc'aguu tzachcojxnocy co ajcxy yaj'ahuaach, chi ajcxy ijxy, chi ajcxy ooy chigiiy yjihuuiy. ¹⁷ Pedro cimiid ytij'ajtyejcy co huen amoñ ajcxy. Chi yajmiiidmiydacy nej je Huindzin Dios anajty ti yajpidzimy pujxtigoty. E nimay ajcxy co huen niçcxy yajmiiidmiydägy jada je Jacobo etz jacadyii mibijcpidijc.

Chi Pedro niçcxy huingbi cajp.

¹⁸ Co yxiimiy, huin'it soldadtiijc ajcxy ooy ytigiiy huambí jihuuiybí huinmay'ahuidijy, com ca' nejhuiiygixy nej je' anajty ti ytunyii ti yjadyii miid Pedro yciixpi. ¹⁹ Chi Herodes ni'anemdiiy huen niçcxy yaj'ixtäy Pedro. E co ca' yajpaty, chi pijctzoy tiy'ait ma soldado ajcxy huidi anajty Pedro ti ycuend'adyii. Chi ni'anemdiiy huen ajcxy niçcxy yaj'ögyii. Chi Herodes choon jim Judea, chi oy chinaydacpicy jim Cesarea.

Herodes y'ögy

20 Herodes janch ymijotmätpy anajty je jää huidibi tzinaayb jim Tiro etz Sidón. Chi je Tiro etz Sidón jää ajcxy ñaygapxi nej jébi huingohuägihuaangixy je rey. E ymimadac ajcxy co migapxy je Blasto je mijtungmiidpi maabi rey Herodes ytjc. E chi ajcxy pijctzoy co huen tzip cixy naxy, com co ajcxy xijc mooc jim anajty yajtzoonigixy ma rey ñaaajtot. **21** Chi Herodes agapxtujcy tüg xii, chi je reyhuit yajtigiiy, chi iñaydac paty ma ycötujtac, chi migapxy ajcxy je jää. **22** Chi je mayjää ajcxy ytigiiy mic capxp miydaacp, chi ajcxy yminaangixy: —Jada jää huidibi capxp, ca' jada yjäity, jadu'n yi' nej tüg dios!

23 E huin'itiy Huindzin Dios y'ángel yajpa'mbejty Herodes, com ca' anajty huindzigiy cõmay je Dios. Chi y'o'cy, ting je' tzütztaayi.

24 Je Huindzin Dios y'ayuc mibijc'idichpy anajty jää, e yajcapxhuäcxp anajty hueñytimma'amyity.

25 Co Bernabé etz Saulo ajcxy ytungmay jim Jerusalén, huin'it chooni ajcxy jim ymildnicxy huidibi anajty yxii Marcos.

13

Bernabé etz Saulo yajtzondaaccixy ytung huidibi ajcxy pátip

1 Ma je' ajcxy huidi mijpidacp Jesús jim Antioquia, jim anajty jadyii huidi Dios y'ayuc yaj'ixpijcp anajty, etz nañ huidibi tiy'ajt najtzcapxiyyb. Jim anajty Bernabé etz Simón, huidi anajty ajcxy ytijpy el Negro, etz Lucío huidi tzoon Cirene ñaaajtot, etz Manaén huidi tüg yeectac miid Herodes, huidibi ane'm jim Galilea, etz Saulo. **2** Tüg xii ajcxy ñayyöymújcigixy jaygay jay'ügy Dios ojadajtciyx. E chi je Espíritu Santo ñimaayi:

—Huen pidáacigich ajcxy Bernabé etz Saulo ahuing jigix ajcxy ytunipy ma je tung tiibi nyajnihuohuiyich.

3 Chi ajcxy yjacDios'ojadajty etz yjac'ayuu'ajty, e chi je jää ajcxy cñixajy Bernabé etz Saulo, e chi ycapxcijxy miid je' ajcxy.

Je apóstoles ajcxy capxhuäcxixy Dios y'ayuc jim Chipre

4 Chi jada' je Espíritu Santo yquejxi Bernabé etz Saulo huen nicxy Seleucia, e jim ajcxy ybarcotigiiy nicxy ajcxy jim Chipre mejy agujcipi. **5** Co jim ajcxy yja'ty ma barco yjättac huidi yxii Salamina, chi ytigiiy Jesús y'ayuccapxhuäcxp ma je judíojää ajcxy naymujectac. Tzoón je Juan anajty nañ jadu'n je' anajty Bernabé etz Saulo pubétip. **6** Huidijittay ajcxy ma je naax mejy agujcipi, e yja'ty ajcxy ma je cajp huidi yxii Pafos. Jim ajcxy paty tüg judíojää huidi anajty yxii Barjesús, hue' je' anajty huijyäy, e ñaydiyii anajty co Dios ytih'ajt najtzcapxiyyi, e ca' anajty yjanchity. **7** Je huijyäy ooy miid ñaymigüg'adyii anajty je huidibi ane'm jim, hue' anajty yxii Sergio Paulo. Je Sergio Paulo ooy anajty ycohuinma'ñi, ooy y'ixpícyi. Chi ni'anemdiy co huen nicxy yajtzonyii Bernabé etz Saulo. Com je Sergio Paulo anajty midoochuaani je Dios y'ayuc. **8** Je huijyäy, huidi nañ jadu'n yajtijp Elimas, midziptzoñ Pablo etz Bernabé, e tücci'y capx'aduga'ñ ca'ydí je gobernador ymibicy. **9-10** Chi Saulo, huidibi nañ jadu'n yajtijp Pablo, miid je Espíritu Santo huindiiçxepejty je huijyäy, e nimay:

—Ooy mijibicjäity miich, ooy m'aniijity, mujcu' miich xy'ung'ajtp, ooy midzip'aty pinjaty oyjot oyuuinma'ñ miid! ¿Mina m'ixmadza'ñ nej mdzachyajtigoya'ñ je Huindzin Dios ytih'ajt? **11** Jadachambí je Huindzin Jesús xychachytunaamb, e mhuí'mip huiintz, etz ni ca' je xiimbí tzojc m'ixipy.

Chi je huijyäy mic'amy yhui'my huiintz coodz, chi ixtay piñ oc-huijzn̄cxíib com ca' anajty y'oc'ijxni. ¹² Co je gobernador jadu'n ijxy, chi mijpidacy Jesús y'ayuc, e chi ooy jihuüy huinmaay nej Pablo nimiydägy je Huindzin Jesús y'ayuc tiy'ajt.

Pablo etz Bernabé yajpátcixy jím Antioquía etz Pisidia

¹³ Chi Pablo etz ymigügtjc ajcxy miid ybarcotigiiy, chi ajcxy ñicxy Perge ma Panfilia ñaajxot. Chi Juan puyöduutni Pablo etz Bernabé, e chi ñicxní Jerusalén. ¹⁴ Pablo etz Bernabé ñajxy jím Perge oyja'tcixy jím Antioquía ma Pisidia naajxot. Sábado xií ajcxy ytigiiy ma je judío(jäy ajcxy ñaymujtac, chi ajcxy ixtactay. ¹⁵ Co ñecycapxtay ma Moisés ñecy etz Dios y'ayucnajtzcapxiyiib ñecy, chi je ñaymujtac huindzin quejxy ayuc ma Pablo ajcxy, ñimaay:

—Migügtjc, pen mmiid ayuc tiy'ajt miid jää yciixpi jëbi cham myajnimäy ajcxy.

¹⁶ Chi Pablo ytinayïgy, yci' miid ytiy'ajt yecy co huen amoongixy, e nimay ajcxy:

—Midoogix, miich Israel jää ajcxy, etz huïdibi Dios yajmij'ajtp. ¹⁷ Je Israel jää Dios huin'ijxy iich'ajt nmij'ap nmijteedy jecy'ajty etz yajyujcpejt ajcxy micho'n co anajty ajcxy jím yjactzinäy Egipto ñaaxjot. Chi ajcxy yajpídzimni miid Dios ymic'ajt. ¹⁸ Dios je' ajcxy mihiundiñay huixchigüpx jimiijt jím mijtigiduum. ¹⁹ Je Dios huixtujc it naax cajp yajtigoy huidi anajty jím tzinaayb Canaán ñaaxjot, etz yajmoy je naax iich'ajt nmij'ap nmijteedy jecy'ajty jigix ajcxy jím chinähuipy. ²⁰ Midaaans migó'px jahuixchigüpx majc jimiijt Dios mic'ajt mooy juez ajcxy huen ane'myiy Israel jää ixti mabaad Samuel je Dios y'ayucnajtzcapxiyiib ytungbijcy. ²¹ Huin'it ajcxy tûg rey pijctzoy huidi ane'miib ajcxy. Chi Dios yajreytigiiy Saul huidi tuun huixchigüpx jimiijt. Je Saul yteedo hue' je' anajty yxii Cis, hue' je' anajty Benjamin y'ap y'oc. ²² Chi Dios tungbijcy Saul e yajreytigiiy David, chi Dios yminañ: "Ti nbaadyich David, Isaí ymang, tûg yéydiç huidibi cuydundähüipy nej ndimdzociyich." ²³ Ma David y'ap y'oc Dios yajnibijcy Jesús, jigix nihuänipy yajnidzögipy je Israel jää ajcxy, jadu'n nej anajty jecyip Dios yaj'ahuaníiy ajcxy. ²⁴ Ca'ni anajty Jesús miññ co Juan, je Bautista, capxhuäcxy Dios y'ayuc ma je Israel jää ajcxy, ñimaaygixy co copicy huen jothuimbijtcixy ma Dios, e huin'it jëbi ñibéjtcixipy. ²⁵ Co anajty Juan y'o'cin huingon, chi yminañ: "Ca' iich njëjity je Cristo, jadu'n nej mmänaangixy. Jayip tñ nmiiñich, jac'axam miinañ je Cristo; jacmic'ajt miid je' ca'ydi iich. Ca' xypaadyich nicxy yi' ycighuin nguejich."

²⁶ Chi Pablo yjacminañ:

—Migügtjc, Abraham y'ijx y'oc etz pinjaty yajmij'ajtp Dios, Dios ti xyaniguexy jada ayuc nej ajcxy jëbi m'alma niðzoocin paady. ²⁷ Je jää ajcxy huidi anajty ajcxy tzinaayb jim Jerusalén etz tungmiiđpi ajcxy, ca' ajcxy nejhuiy piñ je' anajty je Jesús, ni ca' anajty huinjihuiyigixy y'ayucnajtzcapxiyiib ajcxy y'ayuc huidib anajty yajcapxp ma ajcxy ñaymujtac huindüg sábado. E je' ajcxy ci'm yajpocycäy Jesús, e cuyduñ nej anajty ajcxy yjaybetyity ma Dios ñecy. ²⁸ Oy ajcxy ca' paty pocy nej yaj'öccixipy Jesús, chi ajcxy nibijctzohuiy ma Pilato co huen nicxy yaj'ögyii. ²⁹ Co je jää ajcxy cuydunday jadu'n nej anajty yjaybetyity ma Dios y'ayuc miid je' yciixpi, chi ajcxy yajminajcy cruudzcixy, etz oy yajnaaxtigiiyigixy. ³⁰ E Dios je Jesús yajjugypijc co anajty ti y'ögy. ³¹ Chi canaag'oc ñayguëxigo'ci ma ymigügtjc huidi anajty ti ymiihdhuididyyi co choon

Galilea ñicxy Jerusalén. Jadachambi yi' je' ajcxy huidi tiy'ajt yejcpy ma je jää ajcxy.

³² Je oybi ayuc iich miich ajcxy nyajmiiidmiydacpy cham, huidi Dios yajnimañ may iich'ajt nmij'ap nmijteddy jecy'ajty. ³³ Je oybi ayuc ti Dios cuyduñ cham ma iich ajt co yajjugypijcy Jesús co y'o'cy. Jadu'n yi Dios y'ayuccojaaybi jaay jecy'ajty ma je Salmo necy mimitzpi ma Dios jadu'n yminañ: "N'ungich cham ti nyajjuugypicyich." ³⁴ Miid jadayaabi ycixpi co Dios ti yajjugypicy Jesús co y'o'cy, jigix ñiniçx ca yhuindigooyipy jadu'n anajty jaybëtytý ma Dios necy ma Dios jadu'n yminañ: "Nmöhuaamich miich ajcxy je conúcxin huïdibi nyajnimaayich je David." ³⁵ Paady nañ jadu'n Dios y'ayuccojaaybi jaay jadüg'it, ma yminañ: "Ca' Dios a'ixiy nicxy y'ung ñiniçx yhuindigooy, je y'ung huïdibi miid huädz jot huinmañ." ³⁶ Com janch co je David Dios huin'ijxy, jigix ane'mipy yi' yjuugy ymigüg ajcxy. E co ytung yajmay, chi y'o'cy, e je' y'alma ñaybaatti miid je y'ap yteedy y'alma, e je' ñiniçx huindigooy je'. ³⁷ Je Jesús huïdibi Dios yajjugypijc ca' je' ñiniçx yhuindigooy. ³⁸ Migügtiç, jëbi mnejhuiygixy, co je pocyhuinmeecxin yaj'ihuäcxy yajcapxhuäcxy miid Jesús ycixpi. ³⁹ Miid je' ycixpi pinjaty mibijcp ti ypcocyajhuinmeecxixy huïdibi Moisés yley anajty ca'p pocyhuinmeecxin yecy. ⁴⁰ Nayguend'ájtigix, ix xyajcidacpejtcix je mij ayo'n jadu'n nej Dios y'ayuccojaaybi jaay jecy'ajty co Dios jadu'n yminañ:

⁴¹ Midoogix iich n'ayuc, miich ajcxy níxiicpi yajxiicpi, nay'adzigiygixy, ix m'alma myajtigooygixy. Com iich Dios ndumybich tüg mijhuimmañ ma miich ajcxy mxii mdiempo. May miich ajcxy ca' mmibigipy, oy piñ xyjayajmiiidmiydåaccixipy.

⁴² Co Pablo ajcxy ypidzimy ma yi judíojaayi ñaymujctac, chi je jää huïdibi ca' yjudíojaayi nimay je Pablo co huen nañ jadu'n yajmiiidmiydagiiyb ma je jadügpi sábado. ⁴³ Co ajcxy yöihuäcxni ma nayyöymujctac may judíojaay etz mayjäy huidi ca' yjudíojaayi huïdibi ijptigiyiyy je judíojaay y'ixpíjcín, panicxy ajcxy je Pablo etz Bernabé. Pablo etz Bernabé capxhuijy ajcxy co huen panícxciy je tiy'ajt jadu'n nej Dios tiibí tuñ may'ajt miid jää ycixpi, e ca' ajcxy ixmadzipy.

⁴⁴ Co sábado yxii paty, chi jää ñayyöymujci jahuenjaty cajp jää ycanicxtay co anajty tzachmidoohuaangixy Dios y'ayuc. ⁴⁵ Ca' anajty ajcxy yjotcújcity co je judíojaay ajcxy ijxy je mayjäy. Chi ajcxy ooy yjot'ambijccoty ni'oijiygixy etz nimaaygixy oy ni nej Pablo. ⁴⁶ Chi Pablo etz Bernabé ytigiiy miccapxpi yminañ ajcxy:

—Copicy anajty co iich miich nyajnimähuiipy Dios y'ayuc jayijp. Com ca' mgöbigaangixy Dios y'ayuc, e co ca' mnaybidáacigixy tudägy ma jugy'ájtin miid huinixiibi, nícxixy n'ocyañimäy ajcxy Dios y'ayuc huïdibi ca' yjudíojaayi. ⁴⁷ Com jadu'n xy'anemiyich ajcxy yi Huindzin Jesús, e xyñimaayich ajcxy:

Ti iich miich nbidägy jadu'n nej tüg tiicxin jañin ma tüg'óciy naaxhuiñibi jää jigix myajnejhuihipy ajcxy je nïdzooçin jiguembaad huindu'my naaxhuiñ.

⁴⁸ Co ajcxy jadu'n midoy huïdibi ca' yjudíojaayi, chi ajcxy ooy nïgi yjotcugiyy, e chi ajcxy yminandacy co je Huindzin Jesús y'ayuc ooy anajty y'óciy. E may ajcxy mibijcy huïdibi anajty Dios ti yajnigödungiy co paatip jugy'ájtin huinixiibi. ⁴⁹ E jadu'n jím yajcapxhuäcxy Jesús y'ayuc ma je jimbí naax cajp. ⁵⁰ E je judíojaay ajcxy minaygapxi nijëjity töxyjäydiç ajcxy tudägypi

huidibí Dios yajmij'ajtp, etz je mijjäydič, e je' ajcxxy miid mibidičy Pablo etz Bernabé co pahuopqquēgaangixy ma jejimbi naaxjot. ⁵¹ Chi Pablo etz Bernabé ycig huinhuopty, je' je' tiy'ajtip co ca' jäygidacy ajcxxy nej jay anajty ytungixy. Chi ajcxxy nícxni jim Iconio. ⁵² E je' ajcxxy huidibí mijpidaacp Jesús ooy anajty ajcxxy yjotcucity. E ymiid anajty ajcxxy je Espíritu Santo ma yjot yhuinmañ.

14

Pablo miid Bernabé jim Iconio

¹ Jim Iconio Pablo etz Bernabé ytigiiy ajcxxy yquipxyi ma je judíojäy ñaymujtac, e oy yajxon ajcxxy capxhuäcxy Jesús y'ayuc. E may judío etz griegojäy ajcxxy ymibijey. ² Je judíojäy ajcxxy huidibí anajty ca' ymibijccixy nigapxcoty ni'oziygoty ajcxxy huidibí ca' yjudíojäyity huen je cajp jay ajcxxy mijotmädičy je mibijcpidijc. ³ Miid jada yci xpí Pablo etz Bernabé yhu'my je' ajcxxy jecy etz capxhuäcxcixy ajcxxy Dios y'ayuc huinmic jomtic etz je Huindzin mijotcucj'ajtcixy ooy, e mooyi ajcxxy je mic'ajt jébi ajcxxy pa'mjäy yajtzögipy etz mijhuinmañ tungixy huidibí ijxpejt'ajtp ma Dios ymic'ajt. ⁴ E je cajpjäy mejtzpicy je' anajty ajcxxy, nijéjity ymipidacpy ajcxxy yi' judíojäy, etz nijéjity ymipidacpy ajcxxy je Dios y'ayuccapxhuäcxi. ⁵ Chi nijéjity judíojäy etz huidibí ca' yjudíojäyity ñaygapxi miid tungmiidpi co mijotmätcodaangixy etz tim tzaagögädzaangixy Pablo etz Bernabé. ⁶ Co Pablo etz Bernabé nejhuiyi, chi ajcxxy yqueecy nícxny ajcxxy jim Listra etz Derbe jim Licaonia, e majaty naax cajp huidi huinduy'agonbi. ⁷ Jim ajcxxy capxhuäcxy Jesucristo ytiy'ajt nej jébi ajcxxy huaad y'alma nüdzooçin paatcixy majaty cajp huingonbi.

Tzaagätzcixy Pablo jim Listra

⁸ Jim Listra anajty tūg yeydijc iñäy tecyma'tpi, caminaabi anajty yöy, com jadu'n anajty yma'xung'aty. ⁹ Je tecyma'tpi amido'ijtpy anajty Pablo y'ayuc, e Pablo ijxpy anajty co ymiid mibijcín nej jébi chögy. ¹⁰ Chi Pablo mic' nímay:
—Tinaayig.

Chi je tecyma'tpi tūg tipy ytinaygugiiy, e chi ytigiiy yöyb. ¹¹ Co je mayjäy ajcxxy ijxy nej Pablo anajty pa'mjäy ti yajtzögy, huin'it ajcxxy ytigiiy huambí jihuuiyi miid Licaonia ayuc chachminaangixy:

—¡Dios ajcxxy jadu'n nej jay ti ycidaccixy ma iich ajt!

¹² Yminaangixy co Bernabé je' anajty Júpiter, e je Pablo je' anajty Mercurio, com je' anajty capxp. ¹³ E je Júpiter teedy huidibí anajty tumb jim ma je Júpiter chajptiјc cajppabi, mimuiñ toro ajcxxy etz pijy. E je teedy miid je jay ajcxxy yhuindzígihuaangixy etz ojadadaangixy anajty Pablo etz Bernabé, yaj'ögaangixy je toro ajcxxy. ¹⁴ Co Pablo etz Bernabé nejhuiyi, ca' ajcxxy jäygidacy nej jay anajty ajcxxy y'iidzaangixy, chi ajcxxy ci'm yhuit agiidižiiy, e ytigiiy ajcxxy mayjäy'aguic yam chachminaangixy:

¹⁵ —¡Yeydijctiјc ajcxxy! ¿Nej co jada jadu'n m'idiitzcixy? Nañ jadu'n iich ajcxxy jayity, jadu'n nej miich ajcxxy. Paady iich ajcxxy ti nmingixy ma miich ajcxxy mgajp jigix ajcxxy m'ixmadzipy jada jadu'mbi huinmañ huidibí ca' choobaady ma Dios. E mijpidaaccixp je Dios juugypí huidi oyduñ tzajp etz naaxhuiñbi, je mejy etz tūg'ociy tijaty ya n'íxim. ¹⁶ Jecy'ajty Dios ixmajch je jay ajcxxy huen túngixy nej tzojccixy. ¹⁷ Oy Dios anajty jayecy tiy'ajt co je' Diosity, jatuñ jadu'n yi oybi miid miich ajcxxy yci xpí. Dios yi' yajtuub etz yecy oybi cosecha e xymooyim mijcajeet huidi ngaayim n'uucim e xyajjotcugiiyim.

¹⁸ Oy anajty Pablo jadu'n jadim tzachnimaaygixy, ca'p ajcxy mimadacy co yi jääjy ajcxy ca'p yaj'o'ccixipy je toro co anajty yhuindzigi huaangixy.

¹⁹ Huin'it xii nijëjity judíojäy yja'ty, chooñ jim Antioquia etz Iconio. Chi ajcxy yajnimay je mayjäy co huen midziptzoongixy Pablo etz Bernabé. Chi mič'amay je mayjäy midziptzoon Pablo etz cögäch ajcxy. Hue' ajcxy tiyti anajty yaj'öccixy. Chi ajcxy oy ixjugucy cajppa'. ²⁰ Chi je apóstoles ajcxy jübigiy je Pablo, chi je' ypidigyi, e níicxy jadüg'oc cajpjoty. Com jabom Pablo etz Bernabé chooñ, níicxy ajcxy jim Derbe.

²¹ Co Pablo etz Bernabé jadu'n capxhuäcxy je Jesucristo y'ayuc oybi jim Derbe, chi mayjäy ajcxy mijpidacy Jesús. Chi Pablo etz Bernabé ajcxy yhuimbijty Listra, Iconio, etz Antioquia. ²² Jim ajcxy jomniçmigapxy je mibijcpidijc ajcxy, e capxhuijy huen tügijp mibijccixy Dios y'ayuc, nímaaygixy:

—Co ndigihuaanim ma Dios y'ane'my copicy co nyajnaixim may ayo'n.

²³ Cajp cajp majaty mibijcpidijc yajpaady jim Pablo etz Bernabé yajniñibicy nijëjity yëydijctijc huen nigohuajc'ajtcixy je jääjy ajcxy huïdibi mijpidacp Jesús. Co anajty ti yajniñibicy je' ajcxy huïdibi nigohuajc'adipy, chi jaygay ajcxy y'ijty etz Dios mibijctzoy miid je' ajcxy ycixpi.

Pablo miid Bernabé yhuimbijtcixy Antioquia jim Siria naaxjot

²⁴ Pablo etz Bernabé ñajxy ajcxy Pisidia oy ajcxy yja'ty jim Panfilia. ²⁵ Chi Pablo etz Bernabé Jesús y'ayuc capxhuäcxi jim Perge, chi ajcxy níicxy jim Atalia. ²⁶ Chi ajcxy jim ybarcotigiiy níicxcixy jadügtacy jim Antioquia ma anajty ajcxy ti yajniñibigiiy Dios chójcin miid je tung huïdibi anajty ti yajcijxcixy.

²⁷ Co ajcxy yja'ty jim Antioquia, chi ajcxy huoomujcy je jääjy ajcxy huïdibi anajty mijpidacp Jesús, e yajmiidmiydaactay tüg'óciy nej anajty Dios ti ytuñ miid je' ajcxy ycixpi, nej anajty Dios ti yaj'ahuäch je tü'aa nej huaad mibicy ajcxy je huïdibi ca' yjudíojäyity. ²⁸ Pablo etz Bernabé ijt ajcxy ooy jim jecy miid je mibijcpidijc ajcxy.

15

Mibijcpidijc ñayyöymujci ajcxy jim Jerusalén

¹ Je huin'it tiempo nijëjity jääjy huïdi tzoon Judea yja'ty ajcxy jim Antioquia, e ytigiiy yaj'ixpijcp ma ajcxy je huïdibi mijpidacp Jesús, yminaangixy: "Pen myajniñdzögamy ajcxy yi m'alma, copicy co ajcxy myajtij'yajtihuijy jadu'n nej Moisés y'ane'my." ² Chi Pablo etz Bernabé ñaymidziptzongooti ajcxy miid huïdi anajty ajcxy tzomb jim Judea, e ca' ajcxy ñay'ayuc-huinjihuiyi. Chi jada' yajniñibejt Pablo etz Bernabé etz jacjadyii mibijcpidijc huen níicxy ajcxy Jerusalén yajtiydigiy ma je apóstoles ajcxy etz huïdibi ajcxy nigohuajc'ajt je mibijcpidijc jim Jerusalén.

³ Je mibijcpidijc huïdibi anajty ajcxy jim Antioquia oy ajcxy tüji phuohuüy Pablo etz je' ajcxy huïdi níicxy miid Pablo. Chi Pablo etz miid yajmiidtijc ajcxy níicxy, e ñajxy ajcxy Fenicia ñaaxjot etz Samaria ñaaxjot. Yajmiidmiydaaccixy je mibijcpidijc cajp cajp jadu'n nej jääjy ajcxy huïdibi ca' yjudíojäyity ti yjothuimbijtcixy etz yajmij'adaangixy Dios. E tüg'óciy mibijcpidijc ooy ajcxy jääyidacy je Pablo y'ayuc.

⁴ Co Pablo etz Bernabé ajcxy yja'ty jim Jerusalén, chi je mibijcpidijc ajcxy cöbijci je apóstoles ajcxy, etz je' ajcxy huïdi nigohuajc'ajtp anajty je mibijcpidijc. Chi Pablo yajmiidmiydaactay nej anajty Dios ti ytuñ miid je' ajcxy.

5 Chi nijéjity fariseojäy, tiibí anajty mibijccixy Jesús, ytinayígy ajcxy juntijoty, e yminañ ajcxy:

—Copicy co huen yajtiy'ajttiy je jay huidibi mibijcp Jesús huidi ca' yjudíojäyity, e copicy nyaj'ané'mim co huen ajcxy Moisés ycotúcjín cuyduuni.

6 Chi ñayyöymujci je apóstoles ajcxy etz huidi ajcxy nigohuajc'ajtp je mibijcpidjc, co capxyöyaangixy je fariseojäy y'ayuc nej yhuí'mip. **7** Ca' ajcxy tzojc ñay'ayuc-huinjihiyi, chi Pedro ytinayígy yminañ:

—Migütijc, mnejhuiyb ajcxy co jayhuin Dios ti xyhuin'ixyich ma miich ajcxy, jigix nyajnímähuiybich jay ajcxy huidibi ca' yjudíojäyity je Jesús tyi'ajt oybi nej ajcxy y'alma nüdzooçin paadipy. **8** E Dios huidi nejhuiyb jay yjot yhuinmañ xyaj'ijxich je tiy'ajt co yejcy Espíritu Santo ma yi' ajcxy nañ tim jadu'n nej ytuuñ ma iich ajt. **9** Dios tú'ciy ytuñ miid iich ajt etz miid yi' ajcxy, miid co yi' ajcxy mibicy Jesús paady Dios yajhuaatzí ajcxy yjot yhuinmañ. **10** Jadachambi, ¿nej co ca' mhuinjihuihuaangixy mibigaangixy nej Dios ytuñ miid huidibi ca' yjudíojäyity? ¿Nej co adzip myajníhuidzaangixy je costumbre huidi ni iich ajt ni n'ap ndeedy ca' ti mimadágy nicxy cuydundaaygixy? **11** Janch iich ajt nmibijcim co miid je may'ajt huidi Jesús ti tuñ miid iich ajt ycxipi ti nbaatim n'alma ñüdzooçin. Nañ tim jadu'n je' ajcxy huidi mibijc Jesús huidi ca' yjudíojäyity ypaat y'alma nüdzooçin miid je may'ajt huidi Jesús ti tuñ.

12 Huin'it je jay ajcxy y'amonday, y'amido'ijtcixy nej Bernabé etz Pablo nimiydaaccixy nej anajty Dios ti tuñ miid yi' ajcxy, jadu'n nej ajcxy ti yajtzögy pa'mjay miid Dios ymic'ajt, etz jac tijaty mijhuinmañ huidi ti tuñ ma yi jay ajcxy huidi ca' yjudíojäyity. **13** Co Pablo etz Bernabé ajcxy miydaactay, chi Jacobo yminañ:

—Migütijc mido'mbijcigich ajcxy iich n'ayuc. **14** Simón Pedro ti xyajmiidmiydaacim nej Dios may'ajt ti tuñ oga'n ma huidibi ca' yjudíojäyity, co huin'ijxy huidi yi' yjäy'adaanip ma yi' ajcxy. **15** Quipxy jada ñaybadyii miid huidi je Dios y'ayucnajtzcapxíybí jecy'ajty ycojay, **16** co jadu'n yminañ: Co anajty jadu'n ti y'ocjadifyi, chi nhuimbindipyich ya naaxhuiñ.

Nyaj'oyihuiybich jadüg'oc je naax cajp huidi David anajty y'ane'myb huidi anajty ti y'octigooybi jadu'n nej tüt tijc huidi ti yciday. Ma David y'ap y'oc nyaj'aoyihuiybich jadüg naax cajp, jadu'n nej jay ytijc cojy huinjemybi.

17 Jigix jacjadifyi jay y'ojadadipy ajcxy yi Dios. Nañ jadu'n je' ajcxy huidi ca' yjudíojäyity, huidi iich njäy'adaanip.

18 Jadu'n je Huindzin Dios jecy'ip jada tiy'ajt jadu'n yejcy.

19 Chi Jacobo yjacminañ:

—Paady iich jadu'n nminañiich co ca' huaad n'amayíyim ajcxy huidi ca' yjudíojäyity huidi ajcxy ti mijpidágy Dios. **20** Hue' janchtiy tzoc nijayíyim co ajcxy ca' tzüdzipy huidi jay yajhuindzigiyb ídolos, etz ni ca' huaad migapxcixy huingbi töxyjäy, etz ni ca' huaad tzützcixy iyujc huidijaty jay yoc'huiidypi, etz ni ca' huaad jíicxcixy tijaty iyujc ni'py. **21** Jecy'ajty ixti chamni tüt tüt cajp, ji pin iihua'cyp capxhuacxp Moisés yley majaty nayyöymujctac naag naag pocxinxii.

22 Chi je apóstoles ajcxy etz je huidi nigohuajc'ajt yi mibijcpidjc, miid tüt'óciy Jesús yjäy pidacy ajcxy yhuinmañ co huin'ixaangixy nijéjity jay ma je' ajcxy etz quexaangixy jim Antioquía quipxyi miid Pablo etz Bernabé. Chi ajcxy yajnibejty Judas, huidi nañ jadu'n yajtiipy Barsabás, etz miid

Silas, yéydijectjc huidi ajcxy capxpaadip. ²³ E je' ajcxy yajmiguejxy necy nej anajty ti jaay: "Iich ajcxy apóstoldijc, etz huidi nigohuajc'ajt yi mibijcpidijc, etz nidüg'óciy mibijcpidijc, cham iich ajcxy nguexy capxpocxin ma ajcxy mibijcpidijc huidi ca' yjudíojäity huidi ajcxy tzinaayb jim Antioquia, etz huidi ajcxy tzinaayb Siria etz Cilicia ñaaxjot. ²⁴ Ti iich ajcxy nejhüiých co nijéjity jääy ti xyñinicxcixy, choñ ma iich ajcxy, ca' iich ajcxy ngötujcín mooy, e xy'amayiiygixy jim miid y'ayuc, e xyajhuinma'ñytigoya'ñ ajcxy, co ajcxy xyñimaaygixy co copicy co myajty'ajtihuiip ajcxy m'ung, etz mbayöiyip ajcxy je Moisés ycótujcín. ²⁵ Paady iich ajcxy ti nnaygápxigixy nidüg'óciy co nyajniédipiyich nijéjity jääy huidi yajpaatp ma iich ajcxy co huen nicxy xy'íjxcixy niguipxyi miid nmigügtjicich huidi ooy ndzociyich, je Bernabé etz je Pablo. ²⁶ Je huidi ajcxy yjjugy'ajt ti yoxy ti toogy miid ajt nHuindzin Jesucristo ycixpi. ²⁷ E jadu'n yam nguexyich ajcxy Judas etz Silas, e yi' ajcxy ci'm xyajmiidmiydägipy tüg'óciy iich ajcxy n'ayuc. ²⁸ Ti je Espíritu Santo huinma'ñ pidägy ma iich ajcxy nhuinma'ñ etz iich ajcxy ti nhuinma'ñ nbidägyich, co ca' nyajniibigipy ajcxy tijaty ayuc tzaachypi, jëyi janchtiy je huidi copicyip. ²⁹ Copicy co ca' ajcxy mdzüdzipy huidi jääy yajhuindzigiyb ídolos, ca' ajcxy ni'py mjíicxcixipy, ni ca' ajcxy mdzüdzipy iyuje huidi yöc-huiity ti y'ögy, e ca' ajcxy mmigapxtigooygixipy huingbi töxyjäy. Pen mguydundaayb ajcxy jada ané'min, oy anajty mdungixy. E Dios ajcxy xypubedipy xypudigihuiipy."

³⁰ Jadu'n je' ajcxy huidi ti yajquexy nicxy ajcxy jim Antioquia. Jim ajcxy huoomujcy je mibijcpidijc, e yajcidiyyi ajcxy je necy. ³¹ Co je mibijcpidijc je necy capxy, chi ajcxy ooy yjotcugiyi miid je oybi ayuc tiibi anajty ajcxy yajniguexyii. ³² Com Judas etz Silas hue'je' anajty Dios y'ayucnajtzcapxiiybi, paady ajcxy yajjotcugiyi jot'amij moy je mibijcpidijc miid je ayuc. ³³ Jecy ajcxy jim yhuâcxijpy, chi je mibijcpidijc miid ajcxy ycapxycijxy, yajmihuaniy ajcxy Dios, chi ajcxy yhuimbijtni ma anajty ti choongixy. ³⁴ Chi Silas yhuinma'ñypidacy co anajty yhuim'aañ. ³⁵ Nañ jadu'n Pablo etz Bernabé ijt ajcxy jim Antioquia, etz miid jac nijéjity ymigügtjic yaj'ixpijc'idiitzcixy etz capxhuâcx'idiitzcixy je Huindzin Jesús y'ayuc ytiy'ajt.

Pablo mimetz viaje

³⁶ Ti xii tiempo anajty ñajtznñicxiyíi co Pablo nimay Bernabé:

—Jam'ajt nmigügtjic co'ixi:yim cajp cajp majaty ti ngapxhuâcxim Huindzin Jesús y'ayuc. Ooy njanejhuihua'ñich nej ajcxy yajpaady. ³⁷ Bernabé ymiid nicxaamy anajty je Juan huidi yajtijp Marcos. ³⁸ E je Pablo ca' a'ixiy co miid nicxip Juan, com ti anajty y'ocpuyöydúutibi jim Panfilia, e ca' anajty ti yjacmiidyajtüyöyi je tung. ³⁹ E ca' ajcxy ñay'ayuc-huinjihuiyi miñ xyipy. Chi Bernabé miidnicxy Marcos e ybarcotigiyi ajcxy, chi ajcxy ñicxy jim Chipre. ⁴⁰ E je Pablo abicy huin'ijxy Silas huidi anajty miid ñicxa'ñ. Chi je mibijcpidijc miid ycapxycijxy, chi chooni ti anajty je mibijcpidijc yajmihuaniy Dios, ⁴¹ chi ñajxy jim Siria ñaaxjot etz Cilicia ñaaxjot jot'amijmooy je mibijcpidijc.

16

Timoteo mijhuäcpety je Pablo etz Silas

¹ Chi Pablo etz Silas yja'ty ajcxy jim Derbe etz Listra. Jim ajcxy paty tüg jääy huidi anajty yxi Timoteo huidi anajty mijpidaacp Jesús. Judíojäy anajty yta'ajtpy, e griegojäy anajty yteedy'ajtpy. Je' ytaj nañ ymibijcyp anajty Jesús.

² Je jää ajcxxy huidi yajmij'ajtp Jesús jím Listra etz jím Iconio ooy anajty oy nimiydaaccixy Timoteo. ³ Pablo ooy jatzojcy co Timoteo ycajäymii'd'ajti. Chi Pablo yajti'y ajtti'y Timoteo, jígix ca' ymijotmädiyb je judíojäy huidi anajty ajcxxy jím tzinaayb, com tüg óciy ajcxxy nejhuiy co griegojäy teedy'adyii. ⁴ Cajp cajp ma anajty ajcxxy ñaxy yajmiidmäiydaaccixy ajcxxy je mibijcpidijc je cötujicn huidi je apóstoles ajcxxy, etz huidi nigohuajc'ajt je mibijcpidijc jím Jerusalén. ⁵ Je' ajcxxy huidi yajmij'ajtp Jesús cajp cajp nügi anajty yjomtmcpijccixy, etz mijipidaaccixy Dios y'ayuc, etz ñimayi'y idit'zcixy jabom jabom.

Pablo yhuin'ijx tüg Macedonia jää

⁶ Je Espíritu Santo ca' a'ixiy nicx capxhuäcxixy Dios y'ayuc jím Asia ñaaxjot. Paady ajcxxy huingduum ñicxy yajyöyñajxy ajcxxy Frigia ñaaxjot etz Galacia ñaaxjot. ⁷ Chi ajcxxy jím yja'ty ma Misia ñaaxtziba'n. Chi huinmay co ñicxa'ñ ajcxxy Bitinia ñaaxjot. E je Espíritu yajnejhuiy ajcxxy co ca' yi' tzocx co jím nícxixiipy. ⁸ Chi ajcxxy jüyöyñajxy Misia ñaaxjot, chi ajcxxy y'idacy jím Troas. ⁹ Chi Pablo cumäyjoty huin'ijxy tüg yëydiyc, huidibi yconaaixity anajty Macedonia, ytinay'ahuuy ma Pablo yhuinduu, e ycohuaniyii, ñimäyii: "Tun may'ajt nicx jím Macedonia, e jím xypubedipy iich ajcxxy." ¹⁰ Co Pablo jadu'n huin'ijxy cumäyjoty, chi iich ajcxxy n'ixtay barco huidi nícxamb jím Macedonia. Nhuinjihuiy iich ajcxxy co jím Dios xyquéjxcixyich jígix jím ngapxhuäcxibich Jesucristo ytíy'ajt je oybi nej jëbi ajcxxy alma nüdzocin paadipy.

Pablo etz Silas jím Filipos

¹¹ Chi iich ajcxxy nbartotigiiy jím Troas nicxy iich ajcxxy tiyi ma naax mejy'agujcpi huidibi anajty yxi Samotracia. Chi com jabom ajcxxy nja'tyich jím Neápolis. ¹² Co iich ajcxxy jím ndzooñ, chi iich ajcxxy nicxy jím Filipos. Filipos hue' je' romanojäy ycajp. Je' je cajp jac mijpi ma je Macedonia ñaaxpa'. Jim iich ajcxxy nhuäcxipjy jecy. ¹³ Tüg sábado nicxy iich ajcxxy cajppa', mihungon tüg mijni, ma anajty judlojäy ajcxxy miidity Dios ojadajttac. Chi iich ajcxxy n'ixtacy jím, e ngapxhuäcxich ajcxxy Jesús y'ayuc ma je töxyjäydjc ajcxxy huidi jím anajty ajcxxy ti yöymuccixy. ¹⁴ Je Lidia anajty y'amido'ijtp. Hue' je' anajty Lidia ycogajpity jím Tiatira, e ytocpy anajty ucy huit oy jatypi. Lidia yajmij'ajtpy anajty Dios, e je Huindzin Dios yajyungiiy i yjot yhuinma'ñ, jígix amido'idiy nej Pablo Dios y'ayuc capxhuäcx. ¹⁵ Je Lidia niibejt miid tüg'óciy yjuugy ymigüg, chi iich ajcxxy xycohuaniiy, e xyñimáyagixich:

—Pen minamb ajcxxy co nmibicyich je Huindzin Jesús, miin jättaaccix ma iich ndijc.

Chi ooy xycohuaniiy iich ajcxxy, ixti cooni jím xyajhui'myich ajcxxy.

¹⁶ Jadu'n yajti tüg tecy co iich ajcxxy anajty ñicxy ma Dios ojadajttac, chi iich ajcxxy nbaty tüg tumbi töxy'anäg mañ'ajt miidpi huidi ooy ytíygapxy. Ymiaid anajty yhuindzin ma ytuñ, e je' yhuindzin ooy anajty ymeeñybaaty co je töxy'anäg ytíygapxy. ¹⁷ Je töxy'anäg ypanicxy chach yam Pablo etz iich ajcxxy yminañ:

—Jada yëydiyc Dios tzajpjotypi ajcxxy ymidumyb. Capxhuäcx ajcxxy Dios y'ayuc jadu'n nej jëbi iich ayt n'alma nüdzocin paady.

¹⁸ Canaag xií jadu'n iich ajcxxy xychach'amayiiy. Co Pablo chijpin, chi yhuäc-huimbijty nímay je mañ'ajtmiiidpi:

—Miid Jesucristo yxi n'anem' myich, pidzim ma jada töxy'anäg.

Tim huin'itiy je ca'oybi yajyöyduuty je töxy'anäg.

19 Co je töxy'anäg yhuindzin jadu'n ijxy co ca' y'ocmeeñybadaani, chi miid je' ycixpi ajcxy majch Pablo etz Silas, e yajnicxy ajcxy ma je tungmiidpi ma je' ajcxy y'agujctijc. **20** Co ajcxy jiiby miidja'ty ma je tungmiidpi, chi yminañ:

—Jada yéydijc ajcxy judíojäy jada, nigoo ajcxy ñaaax yajmäty ycajp yajmäty, **21** etz yaj'ixpcy ajcxy costumbre huidi ca' huaad iich ayt ngöbijcim, e nihuad ngatuunim, com hue'iich ayt romanojäy.

22 Chi je mayjäy ajcxy miidziptzoon Pablo etz Silas, e je tungmiidpi ni'anemdiy co huen ajcxy yajrijeñ yaj'ixjeñ huen yajhuojpcixy miid matz. **23** Co ajcxy huojptay, chi pidacy ajcxy pujxtigoty, e ane'my ajcxy pujxtijc huindzin co huen cuend'ajtcixy yajxon. **24** Co je pujxtijc huindzin ypaati je cötujcin, chi pidacy Pablo etz Silas jac jiiby öc'am, e chi ajcxy ixmajch co'adzity ytecy ma je quipy huidi yxii cepo.

25 Chi jadu'n yjajty mijcuctz anajty, co Pablo etz Silas chach Dios ojadajtcixy chach huin'igixy yi Dios, e jacdayii machyjäy chach amidoo'ijtcixy. **26** Chi timitiini ujx huinxijty pujxtijc poch. Chi y'ahuaatztay je pujxtijc agi', e y'adzittuttay je cadena ma tög'öciy machyjäy. **27** Chi oy ymähuijy je pujxtijc huindzin. Co jadu'n ijxy ac'ahuädz pujxtijc aguu, chi yajpidziimy y'espada ñayyaj'öga'fyyi anajty. Com hue' anajty ti je machyjäy yqueectäy. **28** Huin'it Pablo mic'amy migapxy je pujxtijc huindzin nimay:

—Ix nej mnayduuni, cheeby ajcxy nidüg'öciy.

29 Chi je pujxtijc huindzin pijctzoy jañ, e ytigiiy poyigiy pujxtigoty, janch tzuyuub miid tzigiñ. Chi ycoxtinay'ahuuy ma Pablo etz Silas ajcxy yhuinduu.

30 Chi yajpidzimy Pablo etz Silas, e yaj'amidooy:

—Huindzin, ¿ti iich jëbi nduñ jigix nüdzocin nbáadibich?

31 Chi je' ajcxy minañ:

—Mibic Huindzin Jesúz etz mbaadipy nüdzocin, miich etz m'ungdöxyajc.

32 Chi ajcxy yajnimay je Huindzin Jesúz y'ayuc tög'öciy pinjaty anajty jim ma je pujxtijc huindzin ytijc. **33** Mijcuctz je pujxtijc huindzin puji je Pablo ajcxy chaachi'au, e chi je pujxtijc huindzin ñibejttay ajcxy miid y'ung ytöxyajc. **34** Chi je pujxtijc huindzin yajnicxy Pablo etz Silas ma ytijc, yajcaay yaj'uucy ajcxy. Ooy anajty ajcxy yjotcuycity nidüg'öciy, com ti anajty mibijccixy Dios.

35 Com jabom je mijtungmiidpi quejxy mutztungmiidpi jim ma pujxtijc huindzin miid cötujcin huen najtzmadziygixy Pablo etz Silas. **36** Chi je pujxtijc huindzin nimay Pablo:

—Ti je tungmiidpi quexy cötujcin co jëbi nnajtzmadziyich miich ajcxy. Nicxcix jotcujc.

37 Chi Pablo migapxy je mutztungmiidpi, e chi nimay:

—Romanojäy iich ajcxy. Yi cajptungmiidpi ti xyhuopyich miid matz mayjäy aguje, ni ca' jayip ti xytidyduñich, e ti xypidägyich pujxtigoty. ¿Nej co jadachambi xyñajtzmadzihuañich ameechi? Ca' jadu'n y'óyity. Huen mijtungmiidpi ci'm miiñ xyajpidzimgixich iich ajcxy.

38 Chi je mutztungmiidpi ci'x nimiyactäy ma mijtungmiidpi tög'öciy Pablo y'ayuc. Chi ajcxy ñay'adzigiiyi co nejhuiy co Pablo etz Silas hue' je' anajty ajcxy romanojäy. **39** Chi je mijtungmiidpi ñicxy ci'm oy capxjotcidägy je Pablo etz Silas. Chi yajpidzimy pujxtigoty, e pijctzoy may'ajt huen huingduum nicxcixni. **40** Co Pablo etz Silas ypujxtijcpidziimy, chi ajcxy ñicxy ma Lidia ytijc. Jim ajcxy jadu'n ijxy mibijcpidijc, e jot' amijmoy ajcxy. Chi ñicxcixni.

17

Jim Tesalónica yajti ooy capxy ayuc, ca' nay'ayuc-huinjihuíhuí

¹ Pablo etz Silas ajcxy ñajxy Anfípolis, etz Apolonia, chi ajcxy yja'ty Tesalónica. Jim anajty judíojäy ajcxy tüg ñaymujctac. ² Com jadu'n anajty costumbre miidity, Pablo nícxp anajty ma judíojäy ajcxy ñaymujctac sábado xii. E tugiig sábado xii jim capxy miydacy miid je' jim Tesalónica. ³ Hue' anajty miid miýdaaccixy jadu'n nej jaybecity ma Dios ñeey co Cristo copicy ayo'n yajnaxtähuiip, e chi y'ögipy, huin'it yjugypigipy. Chi Pablo yminañ:

—Je Jesús huidibi y'ayuc ngapxhuäcxibich, je' je' je Cristo.

⁴ Nijéjity judíojäy ymibijc ajcxy e miýjöybejty ajcxy Pablo etz Silas. Nañ jadu'n may griegojäy huidi anajty Dios yajmij'ajtp, etz maytöxyjäydjc huidijaty oy ymijpidacn ymijnicxejt etz mibijc ajcxy Pablo etz Silas y'ayuc.

⁵ Je judíojäy huidi anajty ca' ymibicy, yjomtätcoty ajcxy. Huomujcy ajcxy amügy jäydjc etz jibic jäydjc, etz naax cajp yajmättay, anejptuuti agojxtuuti ajcxy Jasón ytijc'aguu tzach'ixtaaygixy Pablo etz Silas. ⁶ E co ca' ajcxy paty Pablo etz Silas, chi ajcxy majch Jasón etz jacjadyii mibijcpidjc. Adzip ajcxy yajnicxy pahuijch pajugujcy ajcxy jim ma cajp tungmiidpi. Yam chachminaangixy mic:

—Jada jääy ajcxy je' huidi tzachyajhuinma'ñydigooyb tüg'óciy naax cajp, nañ iyabaad ajcxy ti ymiingixy. ⁷ Jada Jasón ti Pablo etz Silas jim yajjäätägy ma ytijc, tüg'óciy ajcxy miiddzip'adyii je César huidi ane'mb, yminaangixy co ji jadüg rey, je' je' je Jesús.

⁸ Co jadu'n midoy, chi ajcxy ooy yajyumügy yaj'oxügy cajpjäy etz je tungmiidpi ajcxy. ⁹ Chi Jasón etz ymigügtijc yajmeeñyejcy, chi najtzmadzii ajcxy.

Pablo etz Silas jim Berea

¹⁰ Co oy ycodziy mic'amy yi mibijcpidjc yajpidzimy ajcxy cajpjoty Pablo etz Silas, e quejxy ajcxy jim Berea. Co ajcxy jim yja'ty, chi ajcxy ñicxy ma judíojäy ñaymujctac. ¹¹ Jim Berea judíojäy ajcxy yjacmiid oyjot oyhuinma'ñ, ca'ydi judíojäy ajcxy jim Tesalónica. Je Berea jääy ajcxy ycöbjc ajcxy Jesús y'ayuc ymiid oyjot oyhuinma'ñ. Jabom jabom ixtaaygixy ma yjaybetyity ma Dios y'ayuc pen janch jadu'n ymina'ñ nej Pablo yaj'ixpicy. ¹² May judíojäy ymibijcy etz may griegojäy huidibi ooy ymijpidacn nañ jadu'n ymibijcy, töxyjäydjc etz yeydijctijc. ¹³ Co yi judíojäy jim Tesalónica nejhuiiy co Pablo nañ jadu'n Dios y'ayuc capxhuäcxj jim Berea, chi ajcxy jim ñicxy, etz yajyumügy yaj'oxügy je cajp jääy ajcxy. ¹⁴ Mic'amy ajcxy, je mijpidacpi Jesús, yquejx Pablo mic'amy, huen ñicxy jim ma mejypa'. Chi Timoteo etz Silas yjac-hui'my ajcxy jim Berea. ¹⁵ Je huidibi ajcxy Pablo jaymiid'ajt ymiidnícxy, miid ñicxy ajcxy ixti cooni yja'ty jim Atenas. Huin'it ajcxy yhuimbijty miid tüg ayuc co huen Timoteo etz Silas ñicxy minaybadyii Pablo jim Atenas janch mic'amy.

Pablo jim Atenas ahuijxy Silas etz Timoteo

¹⁶ Co anajty Pablo ahuijxy je Silas etz Timoteo jim Atenas, ooy anajty ytajy ymay co ijxy nejhuiiy co je cajp miid ooy may quipychech, tzaadzech, etz oori oyduñ huidi ajcxy dios'ajtpy. ¹⁷ Paady Pablo nimiydacy Jesús ma yi judíojäy ñaymujctac miid je judíojäy etz jacjadyii jääy huidi Dios miyaaxp ojadaajtp. E jabom jabom miid miýdaaccixy pinjaty y'oymujcp cajp cujc. ¹⁸ Nijéjity ixpicytijc ñay'ijxquípxigixy y'ixpíjcin miid Pablo. Jim huidibi ni'ixpigiiyb

epicúreο ixpijcín, etz cham huídi ni'ixpigüyb estoico ixpijcín. Chi ajcxy nijéjity yminaangixy:

—¿Ti jada jada' ajt xyajnimaayim jada yëydijc capxymaaybi?

Chi jadyii yminaangixy:

—Hue' jada ycapxhuäcxyp huingbi dios y'ayuc.

Jadu'n ajcxy yminañ co Pablo nimiydacy Jesús etz jadu'n nej jää yjugypicy huídijaty ti y'occixyp. ¹⁹ Chi ajcxy miidnícixy Pablo ma je it ma je ixpicytijc ñaymugii huidi anajty yxii Areópago, chi ajcxy Pablo nimay:

—Nej jébi njájtixich jada jemybi ixpijcín huidi miich mmimimb? ²⁰ Com ti iich miich xyajnimaaygich ayuc ca'pi yhuinjihuiyñity, e nejhuíhuaamýich ajcxy nej yhuimbizimi tüg'ocíy jada ayuc.

²¹ Tüg'ocíy Atenas jää etz naañ jadu'n huidi ajcxy jím adzinaayb, ca' anajty ni ti tungixy, jéyi nigoobi amido'ijtcixy etz miydaaccixy jemybi ayuc tiy'ajt.

²² Huin'it Pablo ytinayígy mayjää agujc jím Areópago, e yminañ:

—Atenas jää, n'ijxypich co miich ajcxy ooy myajmij'ajtcixy canaagnax huidibi miich ajcxy mdios'ajtpy. ²³ Com ti xii ya n'ixyich canaagnax huidi ajcxy m'ojadajtpy, chi ti nbaatyich tüg altar ma jadu'n yjaavity: “Je Dios huidi ca' piñ ixy'adyii.” Je Dios huidi miich ajcxy m'ojadajtyp, e ca' ajcxy m'ixy'adyii, jada je' huidi nyajnimaayb ajcxy.

²⁴ Je Dios huidi oyduñ naaxhuiñybí etz tzajp etz jac tijaty, yi' je' ni-huindzin'ajttayb tüg'ocíy. Je Dios ca' chinäy ma tzajptijc huidi jää ajcxy cojpy.

²⁵ Dios ca' ni ti yajtigoy'ity huidi naaxhuiñjää jamöhuaanip. Dios yi' yejcp jugy'ajtin etz huidibi nxejim, etz tüg'ocíy tijaty.

²⁶ E tügpi ni'py tügpi jot ti yaj'oyiy tüg'ocíy yi' jää, jigix huen tzinaaygixy huindu'my naaxhuiñ. Dios tiy'ajt yejcp nej xii tiempo yöyipy, e ma jää jébi huaad chinaaygixy, ²⁷ jigix ixtáaygixipy Dios, jadu'n nej jihuüy ixtaaygixy tondäy xajtäy, com ca' je' jiguemity ma iich ajt nidüg nidüg. ²⁸ Dios yicxpi iich ajt ndzinaayim nyücxim etz nji'ajtim, com jadu'n minañ miich ajcxy mboeta, huidibi yi' yajcojp: “Dios iich ajt xy'ung'ajtim xy'anag'ajtim.” ²⁹ Pen Dios iich ajt xy'ap'ajt xy'oc'ájtäm ca' huaad nhuinma'ñ nbidaacim co Dios yjadu'ñity nej oori oyduñ, plata oyduñ, etz tzaadzech quipychech huidi jää ti yaj'oyiy miid yci'mhuinma'ñ. ³⁰ Dios ca' miidity jocöduuyb je jää chuuhuinma'ñ tiibí ñajxni. Jadachambí ane'mb Dios hueñytimma'amyity huen jää ajcxy jothuimbijtcixy. ³¹ Com ti Dios yajnihuinmayiü tüg xii mina tiydunañ yi naaxhuiñybí jää miid je yëydijc huidibi ti huin'ixy, jada tiy'ajt Dios ti yaj'ixy yajnejhuí tüg'ocíy jää co ti yajjugypicy Jesús co y'o'cy.

³² Co ajcxy jadu'n midoy co yi öcipi yjugypigüpy, chi nijéjity ytigiy nixiicpi yajxiicpi. Chi jacjadyii yminaangixy:

—Huaad iich ajcxy n'amido'idipych miich m'ayuc mina anajty jadüg'oc.

³³ Chi Pablo jím chooni ma je' anajty ajcxy. ³⁴ Chi nijéjity jää ypadzooni huidi anajty ti mibicy Pablo y'ayuc. Ma je' ajcxy jím anajty tüg jää huidibi anajty yxii Dionisio, yi' je' anajty tungmiid jím Areópago. Naañ jadu'n tüg töxyjää huidi anajty yxii Dámaris ypadzooni, etz jacjadyii jää.

18

Chi Pablo níicxy jím Corinto

¹ Co jada jadu'n ytuni yajti, chi Pablo chooni jím Atenas, níicxi jím Corinto.

² Jim minaybaati tügjudíojää huidi anajty yxii Aquila, Ponto anajty ycogajpity, namja'tni anajty miid ytöxyjc Priscila. Jim anajty ti chongixy Italia ñaaxjot,

jëg'ixpi co je mij'ané'mbi, Claudio, pidacy cötujcin co huen tûg'óciy judíojäy pidzimdaaygixy jim Roma. Chi Pablo oy cogapxiy Aquila. ³ Aquila etz Priscila ytung'ajpty anajty cochactijcxuyii, com nañ cochactijcxuuyb anajty Pablo, paady Pablo jim yhui'my miid je' ajcxy. Chi ajcxy tú'civy ytuuñ. ⁴ Tûg tûg sábado xii Pablo ñicxy ma je judíojäy ajcxy ñaymujctac yajmiidmiydaaccixy Jesú斯 y'ayuc ytí'ajt etz capxjotcidaaccixy judíojäy etz nañ huidi ca' yjudíojäyity.

⁵ Co ajcxy Silas etz Timoteo yja'ty jim Corinto, chooñ ajcxy Macedonia, chi Pablo adügiip tytigiiy ayuccapxhuäcxpi ma judíojäy ajcxy co Jesú斯 je' je' je Cristo huidi je' ajcxy chach'ahuijxyp. ⁶ E je judíojäy ajcxy tytigiiy jotma'tpi, tzipcapxpi ahua'ngapxpi. Chi Pablo yhuit huinxijty, je' je' je tiy'ajt co puyöyüdaani ajcxy, e chi Pablo yminañ:

—Miich ajcxy miid mgi'mbocy ajcxy myajtigoya'ñ yi m'alma. Iich ca' ti pocy nmiiidiyich ma miich ajcxy. Cham ñicxy Dios y'ayuc ngapxhuäcxich ma huidi ca' yjudíojäyity ajcxy.

⁷ Chi Pablo yöyojtni ma judíojäy ñaymujctac, chi ñicxy ma Justo ytijc. Justo ooy anajty Dios miyäxy ojadaty, e ymiiid anajty ytijc mihungon je judíojäy ñaymujctac. ⁸ E Crispó, je judíojäy ñaymujctac huindzin, ymibijc je' je Huindzin Jesú斯 y'ayuc ytí'ajt, miid tûg'óciy y'ung y'anág, yjuugy ymigüg. Nañ jadu'n nijéjity Corinto jääy co midoy Jesú斯 y'ayuc, chi miibijcy e ñiibejty ajcxy. ⁹ Chi je Huindzin Dios nimay Pablo cumäjyoty:

—Ca' mdzigi, capxhuäcx'aditz n'ayucich, e ca' mni'amoon. ¹⁰ Com iich miich nbubedipy, ca' piñ jot miid'adipy ñicxy nejjatty xtyunuñ. Iich may iich ya nmiiidity jääy ma jada cajp.

¹¹ Chi Pablo yhui'my jim Corinto tûg jimijt jacup, yaj'ixpicy jääy je Huindzin Dios y'ayuc ytí'ajt.

¹² Huin'it tiempo co Galión ygobernador'ajty jim Acaya ñaaxjot, chi judíojäy ajcxy midziptzoñ je Pablo, yajnicxy ajcxy ma cötujctac. ¹³ Chi ajcxy nimay je gobernador:

—Jada yeydijc tzach jääy yaj'ixpicycp co ca' ycopicyty yajcuydunipy Moisés ycotujcin huidi jaybety ijtp.

¹⁴ Pablo capxamb anajty co oy yi Galión nimay ajcxy je judíojäy:

—Pen yi Pablo ti yundigooy o mijpocy ti tuñ, huin'it nmijpidagibich miich ajcxy m'ayuc, miich ajcxy judíojäy. ¹⁵ Pen je Cristo y'ayuc etz miich ajcxy mgötujcin myajtzibiiyb myajcapxyiiyb, ca' iich huaad nyajtigiyiich yijiibi huinma'ñ.

¹⁶ Chi je gobernador y'ané'min pidacy co huen judíojäy ajcxy yajpidzimdäyii ma je cötujctac. ¹⁷ Huin'it tûg'óciy griegojäy ma je cötujctac huijtzpiddimbyb je Sóstenes, yi judíojäy ñaymujctac huindzin, e chi ajcxy cujy jibipjy huingojxy jipcojxy ma gobernador yhuinduu, e Galión ca' tuñcuenti.

Pablo yhuimbijtni Antioquia, e yajtzondacy midugiipvi viaje

¹⁸ Jac-huäcxip Pablo jecy jim Corinto. Chi yhuuinam'ñypidacy co chonaani. Chi ycapxycijxní miid je mibijcpidijc, e chi ybarcotigiiyñi ñicxní jim Siria ñaaxjot. Ñicxní quipxý miid Priscila etz Aquila. Jim Cencrea, ca'ní anajty ybarcotigiiyi, Pablo yajcõme'px cödza'm co anajty cuyduñ yhuandaacin. ¹⁹ Co ajcxy yja'ty jim Efeso, chi Pablo ñay'ixmajt ajcxy miid Priscila etz Aquila, e ñicxy ma je judíojäy ajcxy ñaymujctac. Chi miidmiydacy je judíojäy ajcxy huidi jim anajty ti ñayyöymújigixy. ²⁰ Chi je judíojäy ajcxy jim Efeso cohuaniiy co

huen jac-hui'my, e Pablo ca' a'ixiiy co yhui'mipy. ²¹ Chi Pablo ycapxycijxní miid je Efeso jää, chi yminañ:

—Copicy co jim xii nyajnaxa'ñiyich Jerusalén, e nhuimbidipyich jadüg'oc ma miich ajcxy, pen Dios jadu'n tzojcp.

Chi Pablo ybarcotigiiy chooni jim Efeso. ²² Co anajty ti ypättigiy jim Cesarea, Pablo nícxxy Jerusalén co anajty capxpocxaangixy je mibijcpidijc, chi mic'amý idaacni jim Antioquia. ²³ Jim hueeni yhuäcxijpy, chi choñ jadüg'oc nícxxy cajp cajp ma Galacia ñaaxjot etz Frigia ñaaxjot jotmícmigapxcixy tüg'óciy yi mibijcpidijc.

Apolos Dios y'ayuc capxhuäcxijim Efeso

²⁴ Huin'it tiempo yja'ty jim Efeso tüg jää huidi anajty yxii Apolos, hue' anajty ycozájpity Alejandría. Ooy anajty oy ayuc capxhuäcxy. E yajxon nejhüydäy Dios y'ayuc huidi jaybety ijtp. ²⁵ Apolos ooy anajty ixpcity ma Huindzin Jesús y'ayuc e ooy yjotmíccapxy, oy anajty yaj'ixpcity nej je Huindzin Jesús yjajty y'ayoy. Oy jëda'ajty anajty Janehuüy nej Juan, je Bautista, jää ajcxy yajniibejty. ²⁶ Chi Apolos ytigiiy capxpí miydaacpi ma je judíojäy ajcxy ñaymujctac janch ni ca' chigiy chöyduñ. Chi co Priscila etz Aquila ajcxy midooy Apolos y'ayuc, chi ajcxy yajnicxy ahuingujc, chi ajcxy oy yajmiidmíydägy jac-huädz Dios y'ayuc ytij'ajt. ²⁷ Chi co Apolos anajty nícxáñ jim Acaya ñaaxjot, chi je mibijcpidijc jotmícmigapxy, e pubejty ajcxy. Chi ajcxy níjaiyi je mibijcpidijc huidi ajcxy jim Acaya, huen ajcxy cöbigipy yajxon je Apolos. Co Apolos yja'ty jim Acaya ñaaxjot, chi ypubejti ooy piñ anajty mibijcp Jesúz y'ayuc, com Dios anajty may'ajt ti tuñ ma je' ajcxy. ²⁸ Chi je Apolos oy capxpídzimy mayjäy agujc co ca' yjanchity nej anajty ajcxy judíojäy yhuinmañ miidity, co Jesúz ca' je' yjéjity je Cristo. Je Apolos jim je' mic'ajt tzachpaady ma Dios y'ayuc ycojaayity co Jesúz je' je' anajty je Cristo huidi anajty ajcxy y'ahuijxyp.

19

Pablo may mibijcpidijc minaybaati jim Efeso

¹ Jim Corinto anajty Apolos, co Pablo tegyi'm yajyöyñajxy mijyuugjot, chi oy yja'ty jim Efeso. Chi jim paty may mibijcpidijc. ² Chi Pablo y'amidooy je mibijcpidijc:

—Nej ti xy'adigiyy xyjottigiiy je Espíritu Santo taab ajcxy mmibijcy Jesúz?

Chi ajcxy y'adzohuimbijty:

—Ni ngamidooyñi iich ajcxy pen ji Espíritu Santo.

³ Chi Pablo y'amidooy ajcxy:

—¿Ti níibejtin miich ajcxy mbaad?

Chi je' ajcxy y'adzooy:

—Je Juan, je Bautista, níibejtin.

⁴ Chi Pablo yminañ:

—Juan jää yajniibejt je', je' je' je tiy'ajt co huen jothuimbijtcixy. E nímaaygixy anajty co huen ajcxy mibigipy je Cristo huidi jacmiinamni. Je' je' je Jesúz, je Cristo.

⁵ Co jada ajcxy jadu'n midoy, chi ajcxy oy níibety miid je Huindzin Jesús yxii.

⁶ E co Pablo cíñixajy ajcxy, huin'it je Espíritu Santo y'adigiyy yjottigiy ajcxy. Chi ajcxy ytigiiy capxpí miydaacpi tigachyjaty ayuc, e capxhuäcxy anajty ajcxy Dios y'ayuc. ⁷ Jéyí anajty nimajmetz yéydijectiçc huidibí ajcxy níibejt.

⁸ Tugiig po' Pablo jim yhuäcxijpy, e yöydiib anajty ma judíojäy ajcxy ñaymujctac capxhuäcxys Dios ytiy'ajt janch huinmic jomtic. Chi capxjotcidägä mayjäy miid Dios ytiy'ajt. ⁹ Nijéjity jotjuuñydijc ca' ajcxy ymibijcy, jéyi ajcxy jibic tzachnigapxy Jesús ytiy'ajt ma jääy ajcxy yhuinduu. Chi Pablo puyöydüutcxni. Chi abicy yajnicxy je mibijcpidijc ma tüg escueltijc. Hue' je' je escuela huindzin anajty yxii Tirano, e jim Pablo Dios y'ayuc anajty capxhuäcxsi jabom jabom. ¹⁰ Mejtz jimjt jadu'n jim chachyaj'ixpijcy, e tüg'óciy jääy ma je Asia ñiaaxjot ymildoday ajcxy je Huindzin Jesús y'ayuc, je judíojäy etz huidi ca' yjudíojäity. ¹¹ E Pablo mayba'mjäy yajtzoocys miid Dios ymic'ajt etz ooy mijhuinma'ñ ytuñ. ¹² Ixti yajnicxy anajty ajcxy yhuit etz ypaayi huidi Pablo ñimicx anajty ti ypadyi, e yajpaatcixy anajty pa'mjäy, e je anajty miid chooccixy, e nañ je' anajty miid ca'oybi ypidzimy ma jääy ajcxy y'ay yjot.

¹³ Chi nijéjity judíojäy huidi anajty huidi jtp tzoydumbi, huidibi anajty yajpidzimigixyp ajcxy ca'oybi, jayajtzögaañ tüg pa'mjäy miid je Huindzin Jesús yxii co huen yajyöydüdyii je ca'oybi. Chi ajcxy nimaygixy je ca'oybi:

—Iich miich yam nimaayb miid Jesús yxii, je huidi Pablo ycapxhuäcxp, yajyöydüt jada jääy.

¹⁴ Jadu'n anajty y'iidiitzcixy je Esceva ymang ajcxy, je nihuixtujcipi ajcxy. Je Esceva hue' je' anajty judíojäy etz nihuindzin'aty teedy'adii. ¹⁵ Co je Esceva ymang ajcxy migapx je ca'oybi, chi je ca'oybi y'adzooy:

—N'ix'atypich je Jesús, e nnejhuiiybich piñ je' Pablo, e miich ajcxy, ñmbin miich ajcxy?

¹⁶ Chi je yëydijc huidi ca'oybi anajty miid, ytijcpigüy tüg ma je' ajcxy, ymimadactay je nihuixtujcipi, e yqueectay ajcxy ma je tijc nühuädz ixhuädz etz tzaachii. ¹⁷ Tüg'óciy jääy ajcxy huidi anajty tzinaayb jim Efeso, judíojäy etz huidi ca' yjudíojäity nejhuiyday ajcxy, chi ooy ajcxy chigüy e nimiydaaccixy e cõomaaygixy je Huindzin Jesús yxii.

¹⁸ E mayjäy huidi mibijc Jesús y'ayuc ooy ajcxy ypcocy nigapxtay, jadu'n nej anajty yi jibic mañ'ajt ajcxy ti mi'ijtcixy. ¹⁹ E mayjäy ti:bi anajty capxy je mañ'ajt necy yajminday tüg'óciy e no'ctay je necy ma jääy ajcxy yhuinduu. E co ajcxy maymuycy je libro tzou, chi nayaati jada' huixchigüpx majc mil plata meeñ (moneda mexicana nayaati jacnaxy jahueenjaty ycatüg migo'px jamajcmocx tüg mil). ²⁰ E je Huindzin Jesús y'ayuc niñgi anajty yhuäcx'iidich, niñgi ymijtigüy'iidich.

²¹ Co anajty jadu'n ti ytuñyii ti yjadyii, chi Pablo yhuinma'ñypidacy co nícxys cogapxihuañ' je mibijcpidijc jim Macedonia etz Acaya. Chi anajty yjacnicxa'ñ Jerusalén e jadu'n yminañ co jim chondäga'ñ jadügtency e ñicxa'ñ jim Roma. ²² Chi quejxy jim Macedonia mejtz je ypubejtpi, Timoteo etz Erasto. Chi Pablo je' yjac-hui'my jecy jim Asia.

Canay'ayuc-huinjihuähuü jim Efeso miid Dios y'ayuc yciixpi

²³ Huin'it tiempo tzip oy pidicni jääy y'oc'yumigüni y'oc'oxigüni miid Huindzin Jesús y'ayuc yciixpi. ²⁴ Co je', je plateri huidi anajty yxii Demetrio, yaj'oyi anajty ac plata Diana chajptijc'ung, e jadu'n anajty Demetrio etz jacjadyii jääy oy ymeeñybaatcixy miid je ytung. ²⁵ Chi Demetrio huomuycy ymigügtijc je huidi jadu'mbi tung tumb, nimay ajcxy:

—Migügtijc, mnejhuiiyb ajcxy co miid jadayaabi tung huidi iich ajt nduunim, jada miid jotcujc ndzinaayim njugy'ajtim. ²⁶ E miich ajcxy m'ijxpy mnejhuiiyb co je Pablo chach yaj'ixpijcy co ca' yi' diosity huidi jääy ajcxy

yajcojpy. E Pablo ti ooy mayjäy capxjotcidägy, canan yaayi Efeso, nañ jadu'n ma tüg'óciy Asia naaxjot. ²⁷ Mij jada xyatigoyaanim ma iich ajt n'adogii e nañ jadu'n je mijpi dios, je Diana, ytigoyipy, ca' ni pin occapxpaaatnipy, je huidi cham mayjäy 'ojadajtpy tüg'óciy ya Asia ñaaxjot etz huindu'my naaxhuiñybi.

²⁸ Co jadu'n ajcxy midoy, chi ajcxy ooy yjotmätcooty, chi ytigiiy ajcxy huambi jihuüyb, chachminaangixy:

—Cömay jada Diana, yi efesiojäy ydiosa!

²⁹ Chi ajcxy yajhuinmäñdigoyday je cajp jää e majch ajcxy je Gayo etz Aristarco, huidi tzoon Macedonia, metz yëydijc, huidi Pablo anajty ajcxy ymiiñ huidijtpy. Chi je cajpjäy ooy pahuujch pajugujcy ajcxy je Gayo etz Aristarco, yajnicxy ajcxy ma agujctijc huinduu ma jää ñaymugyi. ³⁰ Chi Pablo yjatigihuaañ jää agujc, miidcapxañ miidmiiyädägañ anajty je mayjäy. E je miibijcpidijc ca' ajcxy a'ixiy nicxy jiiby ytigiy. ³¹ Nañ jadu'n nijejity Asia mijtungmiidpi huidi anajty Pablo miid ñaymigüg'adyii, yajniguejxy ayuc, co ca' huaad ñicxy ma jää ñaymújcigixy. ³² Je mayjäy tügmucy anajty ijtcixy, ooy anajty yhuaangixy yjihuüygixy, ca' anajty ajcxy ñay'ayuc-huinjihuüygixy. E je jacmaaybi ni ca' anajty nejhuiygixy ti co chachnaymújcigixy. ³³ Nijejity jää huidibi anajty ajcxy mayjäy agujc, je ajcxy yajmiiidmiiyädactay je Alejandro ti anajty tuunip jajtip. Chi je judío jää ajcxy tijpidzimy je Alejandro ma mayjäy agujc. Chi Alejandro cimiiñ tiy'ajt yejcy co huen amongixy. Je' anajty ñigapxtüdamy judíojäy ajcxy. ³⁴ Co je mayjäy nejhuiy co je' je' yjudíojäyity, chi ajcxy ytigiiy huaambí jihuüyb jahuenjaty ycamejtzhority, yminaangixy:

—Cömay ooy yi Diana, yi Efeso jää ydiosa!

³⁵ Chi je cajp jaaybi co anajty je jää ti yaj'amoongixy hueeni, chi ajcxy nimay:

—Efeso jää, tüg'óciy yi naaxhuiñjäy nejhuiy co jada Efeso cajp yi' cuend'ajtp yi Diana chajptijc, je' Diana huidi ooy ti yajcömay, etz yi Diana ñiñicx huidi cä'u tzajpcixy. ³⁶ Ca' huaad ni pin yminañ co ca' yjánchity. Amongix, ca' ti mdúngixipy pen ca' jayiip yajxon mhuinmaaygixy. ³⁷ Com jada yëydijc ajcxy tiibí myajmiingixy, ca' ma ytundigooygixy, ca' yi' ma ajcxy jibic capxcixy ma miich ajcxy mdiosa Diana. ³⁸ Pen Demetrio etz huidijaty miid ytuñ pen ymiiñ xihuin miid pinjaty, paady tungmiiidpi etz tiydundac jiijity. Jëbi nigapxy ma tungmiiidpi, jëbi miñ xyipy ñayñigapxtüutigixy. ³⁹ E pen huingbi ayuc huidi miich ajcxy mbijctzooyb, copyity jada y'oijihuüpy ma jää naymugyi. ⁴⁰ Ymiañ jada ayo'n co nicxy nayyajxihiim co jää cham ñaymihuididiyi miid jada ycixpi nej yam ytunyii yjajlii e ni ti tiy'ajt iich ajt nganejhuiyim nej nmínaaním pen ji anajty xyaj'amidoohuum miid co jää cham chachhuaangixy chachjihuüygixy.

⁴¹ Co jadu'n miydactay, chi ycapxycijxy miid je naymujcpidijc.

20

Pablo ñicxy jim Macedonia etz Grecia

¹ Co je cajp jää ycapx'yayuc xeemy, chi Pablo huoomujcy je miibijcpidijc, e jaccapxhuijy ajcxy chi ycapxycijxi, chi chooni Efeso ñicxy jim Macedonia ñaaxjot. ² Cajp cajp Pablo oy co'ixiy je miibijcpidijc jaccapxhuijy ajcxy. Chi Pablo yja'ty jim Grecia ñaaxjot. ³ Chi Pablo yhuäcxijpy jim tugiiig po'. Jim Grecia Pablo anajty ybarcotigihuañ ñicxañ Siria. Co Pablo oy nejhuiy co judíojäy ajcxy ti yajnihuinmayiyyi yaj'ögañiyii barcojoty, chi yhuinmañybaty

co huimbida'ñ tegyi'm, ñaxa'ñ jadüg'oc Macedonia. ⁴ Pablo mayjäy miid ñicxy, miidnicxy je Sópater huidi anajty cogajp Berea, etz Aristarco, etz Segundo huidi anajty cogajp Tesalónica, etz Gayo huidi anajty cogajp Derbe, etz Timoteo, etz nañ jadu'n Tíquico, etz Trófimo huidi tzoon jim Asia ñaaxjot. ⁵ Co jada mibijcpidjc ajcxy ñicxy jayip, chi ajcxy xy'ahuijxich jim ma je cajp huidi xii Troas. ⁶ Co xii ñajxtay mina yajcaay je tzajcaagy je huidi ca' miidity levadura, chi iich ajcxy ndzooni jim Filipos barcojoty. Co migoox xii ni, oy iich ajcxy naybáatigixy jim Troas. Jim iich ajcxy yhuäcxijpy huixtujc xii.

Pablo co'ixiiy je mibijcpidjc jim Troas

⁷ Domingo xii ajcxy ñayyöymuji je mibijcpidjc chajcaagy ytujc-huäckaangixy, e Pablo anajty ymigügti jc yjacyaj'ixpijcpy. Je' co anajty com jabom chonaani, paady oy ayuc jacyajyoñ ixti ycuji-hua'cxchumiyy. ⁸ Jibiy anajty canaag lámpara ytiiçxy ma ajcxy anajty ti yöymujiçixy ma tûg cuarto huidi anajty oy yciixity. ⁹ E tûg yeeg'anäg huidi anajty yxi Eutico, ma ventana aguu anajty y'iñäy. Com Pablo jecy oy yaj'ixpijcy, chi je yeeg'anäg ymäymajtzi, e tugiig nihuijtzpety anajty yciixity je tijc ma ycäy. Chi ajcxy yajpidigý ögy. ¹⁰ Co Pablo yminajcy, chi ñaygijxnajaji amineenmuji je yeeg'anäg huidi anajty ti ycäy. Chi Pablo nimay ymigügti jc:

—Ca' mdzigiyyigixy, juugy jada.

¹¹ Chi Pablo jadüg'oc ypejty ma je cuarto cixpi, chi chajcaagy tujc-huäcxy e yajcaay ajcxy, e jadu'n Pablo yjacmiydacy co oy xiiñiñ. Chi ycapxycijxni miid je' ajcxy, chi ñicxní. ¹² E je yeeg'anäg huidi anajty ti ycäy, chi ajcxy yajnicxy juugy, e ooy ajcxy yjotcugiy nidüg'ociy.

Choñ ajcxy Troas ñicxcixy Miletó

¹³ Chi iich ajcxy jayip ñicxiy barcojoty jim Asón co anajty jim nyajtzonáangixich Pablo, com ti anajty jadu'n miidnayñimáyigixich co je' tegyi'm anajty ñicxa'ñ. ¹⁴ Co iich ajcxy naybaatti jim Asón, chi Pablo ybarcotigiiy miid iich ajcxy. Chi iich ajcxy ñicxy jim Mitilene. ¹⁵ Chi iich ajcxy jim ndzoñ, chi com jabom iich ajcxy najxy miühingon Quío, comaax iich ajcxy njá'ty jim ma barco jättac huidi anajty yxi Samos. Jim Trogilio iich ajcxy nbocxy, com jabom iich ajcxy njá'ty jim Miletó. ¹⁶ Chi Pablo ca' ñicxa'ñ jim Efeso co ca' yhuäcxiba'ñ jim Asia ñaaxjot, com tzoj anajty yjáda'ñ Jerusalén, com jim anajty yajnaxa'ñ Pentecostés xii.

Pablo yajmídmiydacy je huidibi ajcxy ane'mb je mibijcpidjc

¹⁷ Jim Miletó anajty Pablo, chi capxyñiguejxy huidi ajcxy nigohuajc'ajtp je mibijcpidjc huidi ajcxy jim Efeso. ¹⁸ E co ajcxy miin, chi Pablo yminañ:

—Miich ajcxy mnejhuiyb jadu'n nej iich ti njäy'atyi ch ma miich ajcxy tûg'ociy je xii je tiempo nej oga'n njá'tyich ya Asia. ¹⁹ Jecy iich oyti n'ityich miid miich ajcxy, nduñich ma nHuindzin Jesúst yung miid yung naxy njot nhuinmañiich, etz miid huinni jotmay, etz ti may ayo'n nyajnaxiych ma yi judíojäy ajcxy. ²⁰ Ca' ti n'ixmachich je ngapx'ayuc huidi oyip miid miich ajcxy yciixpi. Ti nyaj'ixpicyich mayjäy'agujc etz tijc tijc. ²¹ Ti ndiy'ajt yeciych ma judíojäy etz cham ma huidi ca' yjudíojäity. Nn:maydaayich co huen jothuimbijtxiy ma Dios, etz huen mibijccixy iich ayt nHuindzin Jesucristo. ²² Jadachambi nicxpich jim Jerusalén; adzip je Espíritu Santo xyquexiych e ni nganejhuiyich ti iich jim xyjadamy. ²³ Co iich cajp cajp ma nnicxyich, je Espíritu Santo xyajnejhuiyich co jim Jerusalén jay ajcxy xypidäga'ñiich pujxtigoty etz jim ajcxy xychaachytuna'ñiich. ²⁴ Yi jadu'mbi

ayuc ca' iich nduñich cuendi, jada njugy'ajtich ca' ti tzoohuity. Jéyi janchtiy co nyajcixipyich jada tung jotcuje, e nguyudunipyich je Huindzin Jesús y'ayuc, je tiibí xyajníbicyich jada tung. Ngapxhuäcxibich yi oybi Jesucristo y'ayuc yt'i'ajt jadu'n nej Dios may'ajt ti tuñ miid jay ajcxy yciipi.

²⁵ E dadachambi nnejhuiiyibich co miich ajcxy ma ti ngapxhuäcxyich Dios y'ayuc, ca' miich ajcxy xy'ocjac'ijxcixni jadügtecty. ²⁶ Paady cham nnimäyich miich ajcxy, ca' ni ti ngo'adzohuipyich miid miich ajcxy yciipi. ²⁷ Com ti ngapxhuäcxyich ma miich ajcxy tûg'óciy je Dios y'ayuc je Dios yhuinma'ñ. Ni ti ayuc ni ti yt'i'ajt ti ngacoyüchich ma miich ajcxy. ²⁸ Naycuend'ájtigixy ci'm etz cuend'ajtcixy tûg'óciy jay ajcxy huidi yajmij'ajtp je Huindzin Jesús, jadu'n ajcxy nipaady nej tügipicy cöbixy, etz miich ajcxy huidi nigohuajc'ajt je mibijcpidic jadu'n miich ajcxy nipaady nej cöbixy cuend'ajtpi. Je Espíritu Santo ti xyajníbíjccixy co mgüend'adipy ajcxy yi Jesúsj yjäy, huidi ti cojuuy ajcxy ypcos miid yci'mni'py co y'o'cy.

²⁹ Chi Pablo yjacminañ:

—Nejhuiiyibich co ya ndzónibich miinip huingbi jay huidi yajhuinma'ñdigoyam mibijcpidic, jadu'n nej ahua'n iyujc huidi cöbixy tzüdzip. ³⁰ Ji ma miich ajcxy ji jay yaj'ixpigam anii ma yjapadyii yaj'ixpigipy ti'y'ajt oybi jigix yi mibijcpidic ypanicxiyb. ³¹ Naygüend'ájtigix, mjäymedziibajcxy jadu'n nej iich tugiig jimijt ti nyaj'ixpicicych xiim tzuum jabom jabom, miid huinnii jotmay ti nyaj'ixpicicych miich ajcxy nidüg nidüg.

³² Jadachambi iich, nmigügtijcich ajcxy, Dios miich ajcxy nyajpuhuaniyb, nyajmihu'maamyich miich ajcxy Dios y'ayuc jadu'n nej Dios ayt xychojcim xyjihuiiyim. Ma Dios y'ayuc miich ajcxy mbaadipy mic'ajt ma yi mibijcin, e mbaadipy ajcxy it lugar ma Dios quipxyi miid ajcxy nidüg'óciy tiibí yajhuäch yjot yhuinma'ñ. ³³ Ni ti iich ti nga'adzocyt, ni pin yhuit ymeeñ huidibi n'ocjëdiybich. ³⁴ Miich ajcxy mnejhuiiyb co ti nduñich, miid ngi'mgijich ci'm ti nnaymöyijich huidi nyajmayajtpich etz nañ jadu'n ti nbubetyich nmigügtijcich huidi iich anajty nmiiid. ³⁵ Iich miich ajcxy ti nyajni'ixiigixy nej jébi mdungixy, nej jébi mbubéjticyx migügtijc huidi pa'm'ijtp, etz huidi tijaty yajmayajtp. Jäymedziibajcxy je Huindzin Dios y'ayuc co yminañ: "Jacotcuje je huidi yejcp, ca'ydí huidibi yajmooyb."

³⁶ Co jadu'n ycapxtay, chi Pablo ycoxtinay'ahuuiy miid je' ajcxy, e mibijctzoy ajcxy Dios. ³⁷ Ytigiijy ajcxy yaaxpi nidüg'óciy, e mineeñ ajcxy Pablo etz tzücxy. ³⁸ Ooy ajcxy jihuiiy nej anajty ti ñimáayigixy ajcxy co ca' yjac'ixiibajcxy jadügtecty. Chi ajcxy oy najtzuohuiiy jim ma barco.

21

Pablo ñicxy jim Jerusalén

¹ Co iich ajcxy ngapxycíxy miid je mibijcpidic, chi iich ajcxy nbarcotigiiy, tiyi' nicxy iich ajcxy jim Cos. Com jabom ndzooñich Cos nicxy iich ajcxy jim Rodas. Chi iich ajcxy ndzooñ Rodas nicx iich ajcxy jim Pátara. ² Jim Pátara iich ajcxy nbaaty tûg barco huidi anajty najxp Fenicia ñaaxjot. Jim iich ajcxy nbarcotigiiy jadüg'oc, chi iich ajcxy nnicxn. ³ Chi iich ajcxy mmij'ijxy Chipre je naax mey'agujcp, anajty amy je' yhui'my. Jacotcuje iich ajcxy Siria ñaaxjot, chi je barco ytigiijy ma yjättac jim Tiro co jim anajty chimydajc yajhuui'ma'ñ. ⁴ Jim iich ajcxy nbaty jay huidi anajty yajmij'ajtp Jesúsj, chi nmiiidhuäcxijpich ajcxy huixtujc xii. Je' ajcxy je Espíritu Santo yajnejhuiiy co Pablo ayo'n padañ Jerusalén, paady ajcxy nimay Pablo co ca' huaad jim

ñicxy. ⁵ Co huixtujc xii bi yca'pxy, chi iich ajcxy ndzooni. E tūg'óciy mibijcpidijc miid y'ung ytöxyijc oy xytüji'phuohu'iygixyich cajppa'. Jim ma mejypa' ngoxtinay'ahu'iy iich ajcxy, chi iich ajcxy nmibijctzoy Dios. ⁶ Huin'it iich ajcxy ngapxycijxni, chi nbarcotigiiyñi iich ajcxy e je mibijcpidijc yhuimbijtni ajcxy ma ytijc.

⁷ Co iich ajcxy ndzooñ Tiro, chi nicxy iich ajcxy Tolemaida. Jim iich ajcxy ngapxpocxich je huidi anajty ajcxy mijpidaacp Jesú, e nmiidhui'my iich ajcxy jim tūg xii. ⁸ Com jabom iich ajcxy ndzooñ Tolemaida miid Pablo etz pinjaty iich ajcxy anajty nmiiid. Chi iich ajcxy nja'yo jim Cesarea. E chi iich ajcxy nicx ma Felipe ytijc, je huidibí anajty capxhuäcxy Jesucristo ytiy'ajt je oybi. Je' je' huidi tuun je nihuixtujcpi taabi ajcxy caayin uycin yahhuäcxy jim Jerusalén oga'n. Chi iich ajcxy nhui'my miid je'. ⁹ Felipe midaax anajty ñiiix miidity, ca'ni anajty ajcxy ypijccixy. E je' ñiiix ajcxy anajty Dios y'ayucnajtzcapxiyipy. ¹⁰ Ti anajty iich ajcxy jim nhuäcxiy canaag xii co oy yjäty tūg ayucnajtzcapxiyibi huidi anajty yxii Agabo, jim anajty ti choon Judea. ¹¹ Chi Agabo y'oy xycogapxiygixy ma iich ajcxy njättac. Chi Agabo Pablo yhuiñ huijtzicci, e je' miid ñaygiroxjtz ñaydecyxojtz, chi yminañ:

—Je Espíritu Santo jadu'n minamb co jim Jerusalén jadu'n judíojäy ajcxy cixodza'ñ tecyodza'ñ jada huiñ yhuindzin, e nañ ciyega'ñ ajcxy ma huidi ca' yjudíojäyity.

¹² Co jadu'n yajmidoy, iich ajcxy etz je Cesarea jääy ngohuaniiy iich ajcxy Pablo co ca' huaad nicxy jim Jerusalén. ¹³ Huin'it Pablo y'adzooy:

—¿Nej co myaaxcixy miid iich ycixpi? ¿Nej iich miich ajcxy co njot nhuinma'ñ xyaj'amutzciyi? Iich nayyéjicibich miid naygixodzii naydecyxodzii, nañ jébi n'ögibich jim Jerusalén miid je Huindzin Jesú ycixpi.

¹⁴ Co ca' iich ajcxy mimadacy nicxy nyajhu'ímgixyich Pablo, chi iich ajcxy n'amooni, chi iich ajcxy ñayñimaayi:

—Huen cuyduñ je Huindzin Jesú chojcin.

¹⁵ Co jadu'n yajtj, chi iich ajcxy ndzonii ni'ixiyy e chi iich ajcxy nicxy jim Jerusalén. ¹⁶ Miid nicxy iich ajcxy nijéjity mibijcpidijc huidi tzoon Cesarea, e nañ tzooñ anajty tūg Chipre jääy huidi anajty yxii Mnasón, jecyip anajty jiiprigiyiiyñi jada mibijcin e je' iich ajcxy nicxy xyajjättägaangixy.

Pablo oy cogapxiy Jacobo

¹⁷ Co iich ajcxy nja'yo jim Jerusalén, chi je mibijcpidijc iich ajcxy xycöbijcy janch jotcuje. ¹⁸ Com jabom iich ajcxy nicxy miid Pablo, y'oy iich ajcxy ngogapxiy Jacobo, e jim anajty tūg'óciy huidi nigohuajc'ajtp je mibijcpidijc. ¹⁹ Chi Pablo ymigügtijc capxpocxy, e yajmiidmiydacy ti anajty Dios ti tuñ miid yi' ma yi' jääy ajcxy huidi ca' yjudíojäyity. ²⁰ Co ajcxy jadu'n midooy, chi ajcxy huin'iiy jäymejch yi' Dios, chi ajcxy Pablo nimay:

—Migüg, miich mnejhuiyib co ya canaag mil jääy ti mibicy Jesú, e yjactimmina'ñ ajcxy co copicy nguyduunim Moisés ycötujcin je jecyip. ²¹ Ti ajcxy yajmiidmiydägyii co miich mdzachjäyyaj'ixpicy ma tūg'óciy judíojäy huidi ajcxy jiguëgy adzinaayb co ca' huaad tuñycuenti Moisés ycötújcin je jecyip, etz ca' ycopicity co tiy'ajtiiygixipy y'ung, etz ni ca' ycopicity payöyipy iich ajt ngostumbre. ²² ¿Ti huaad nduunim? Jotmädam ajcxy co nejhuihuiipy co ya mich ti mjäty. ²³ Huet' janchtijc jadu'n miich mdunipy: cha midaax yëydijc huidi cuydunam tūg huandaacin. ²⁴ Miidnicxy je' ajcxy, nicx nayyajpocytihuaatzi miid yi' ajcxy, e miich mgojuydayipy nej anajty

ajcxy ypadyii je meeñyduni. E chi ajcxy myajcöme'pxipy cödza'm, e jadu'n je jääj ajcxy huinjihuiydhäupy co ca' yjanchity jadu'n nej xyñimiyydaaccixy, jeyi co miich nañ jadu'n mguydun je Moisés ycötújcin je jecyip. ²⁵ Huidibi janchtiy jadu'n nej yi huidibi ajcxy ca' yjudíojäity, e ti mijpidaaccixy Jesús, ti iich yi' ajcxy nijayiygixich co ca' túngixipy cuenti jada jadu'mbi judíojäy ycostumbre. Je' janchtiy co ca' huaad tzützixipy je tiibí jääj yajhuindzigi idolos, ni ca' huaad jíicxcixipy ni'py, etz ni ca' ajcxy tzüdzipy huidi yo'c-huiidi ti y'ogy, etz ca' ajcxy huingbi töxyjäy migapxtigóoygixipy.

Chi ajcxy majch je Pablo ma Dios ytijc

²⁶ Chi Pablo miid nicxy je nimidaaxpi yëydijc, com jabom ajcxy nayyajpocynilhuatzi ajcxy, chi ajcxy ytigiy ma Dios ytijc, e chi ajcxy ytigijtje yejcy ma judío teedy ti xii ycixa'ñ je nayyajpocynilhuadzii, etz ti xii huindzigi'ñ iyujc ciyegaangixy nidüg nidüg.

²⁷ Ma anajty yca'pxaaní je mihiuixtujcxibí nijéjity judíojäy, chooñ jim Asia, chi ajcxy ijxy Pablo ma Dios ytijc. Huin'it ajcxy je mayjäy majch Pablo, yajhuangoty yajjihuiygoty, ²⁸ chi ajcxy yam chachminaangixy:

—Israél jääj ajcxy, pubejtich iich ajcxy! Jada je' je yëydijc huidi xi ya tzach nigapxp ni'ojoiyb judíojäy ycostumbre, Moisés ycötújcin, etz nDios ytijc. E jadüg nax ti yajtigiiygixy griegojäy ma Dios ytijc, yajjibiciiygixy jada it lugar huätzpi. (Com ca' ñigödúcyty nicxy griegojäy ytigiy ma Dios ytijc.)

²⁹ Paady anajty jadu'n yminaangixy je huidi ajcxy majtz je Pablo, com co ijxy ajcxy Pablo miidhuiddity cajpjoty je Trófimo, huidi anajty cogajp Efeso. Hue' anajty tijcixy co Pablo ti miidtigiy Trófimo tzajtigoty.

³⁰ Tüg'óciy je cajpjäy yjotmätcottay, miin ajcxy poiygä majch ajcxy je Pablo yajpidzimy tzajtigoty pahuijch pajugujcy. Chi ajcxy mic'am yagiiy Dios ytijc.

³¹ Yaj'ögamyb anajty ajcxy Pablo. Chi je soldado huindzin ayuc midoy co tüg'óciy je cajp jääj ajcxy ti chachhuaangixy chachjihuiygixy. ³² Je soldado huindzin huodzonday ysoldado ajcxy, e chi ajcxy niicxy poiygä ma je mayjäy yhuaangixy yjihuiygixy. Co je mayjäy ajcxy ijxy miñ soldado ajcxy miid yhuindzin, chi ajcxy ixmajch Pablo ca' ojaccójxcixni. ³³ Co je soldado huindzin jim ja'ty, chi yajmajtz je Pablo, ni'anemdiy co huen cioxchii miid mejtz cadena. Chi yajtiy pin je' anajty, e ti ti tuñ. ³⁴ Chi je mayjäy ajcxy ytigiy huaambí jihuiybi, e jadu'n je soldado huindzin ca' ni nej huinjihuiy miid je ne'mbi. Chi ni'anemdiy co huen Pablo yajnicxii ma cuartel. ³⁵ Co jim yja'ty ma cuartel pediydac, chi je soldado ajcxy ciyigä Pablo, co anajty je mayjäy chachjottigoñájxcixy tzachyaj'ögaangixy anajty Pablo. ³⁶ Tüg'óciy je mayjäy pamiiingixy axam je soldado ajcxy, yam chachminaangixy:

—Huen ögy!

Pablo ñaygohuaani ma je mayjäy

³⁷ Co anajty yajtigihua'ñyii cuartel tigoty, chi Pablo migapxy je soldado huindzin miid griego ayuc, yminañ:

—Nej jëbi ii nmidiñmiydagäy tüg'aa metz'aaji?

Chi je soldado huindzin y'adzooy:

—Nej mjaajtpy miich griego y'ayuc? ³⁸ Nej ca' jada' miich jëjity je egipcio jääj huidi namni tzip yajpidicp, e huobidzimy midaax mil jääj yaj'öcp, miid nicxy ajcxy jim mijtigiduum?

³⁹ Chi Pablo nimay je soldado huindzin:

—Iich judíojäy iich, jím ngogájpídyich Tarso, tūg mijcajp huidi yajpatpi jím Cilicia ñaaejot. Tun may'ajt miñ mayjäy n'ocmigapxich.

⁴⁰ Co je soldado huindzin a'ixiy, chi Pablo ytinay'ahuiiy ma je cuartel pediydac, e cimiid tyiy'ajt yejcy co huen amoongixy. Co je mayjäy ajcxy y'amonday, chi migapxcoty miid hebreo ayuc yminañ:

22

¹ —Migügtjic etz mij'anäctjc, midoogixy jadu'n nej iich yam nnayñigapxtüdyii.

² Co je mayjäy ajcxy midoy co ymigápxigixy miid hebreo y'ayuc, chi ajcxy y'amonday, chi Pablo yminañ:

³ —Judiojäy iich. Jim Tarso nma'xung'ajtyich, Cilicia ñaaejot. E ya Jerusalén ti nyeegyich. Ixpíjcich ya ma Gamaliel, etz yajxon Gamaliel ti xyaj'ixpijcyich ajt nmij'ap nmijiteedy yti'ajt etz ycötújcin. Njatyim nyajmij'ajtpyich Dios jadu'n nej miich ajcxy Dios myajmij'ajtcixy cham. ⁴ Jecy ti n'ixhuidity ti nbahuiddityich je jääj ajcxy huidi anajty mijpiidaacip Jesús y'ayuc, nyaj'öctähuaamych anajty, e nyajniçpxyich anajty mach yéydiçtjc etz töxyjädyjc, nbidägyich anajty ajcxy pujxtigoty. ⁵ Je teedy mijtungmiihpí etz tūg'öciy mij'anäctjc ymiid tiy'ajt, co iich ajcxy xymooyich cötujcin, e nniçxyich anajty jím Damasco ma nmigügtjicich yi' jadío jääj ajcxy. N'ixtäyich anajty je jääj ajcxy huidi Jesús y'ayuc mijpiidaacip, madza'ñich anajty ajcxy, e nyajmiina'ñich anajty ajcxy ya Jerusalén huen yajtzaachytunggixy.

Pablo nimiydacy nej yjothuimbijty

⁶ Co iich anajty ndüyöyich mihuingon Damasco, cujc yxii anajty, chi janch timitiini ytiçxig yjühuidity jadu'n nej jiiñ ma iich, hue' anajty chooñ tzajpjoty.

⁷ Chi jim ngidaayich, huin'it nmidooyich tūg ayuc xyñimäyich: "Saulo, Saulo, ¿ti co xypahuidijttägyich?" ⁸ Huin'it n'amidooyich: "¿Mbín miich, Huindzin?" Chi xy'adzooyich: "Iich je' je Jesús je huidi cogajp jím Nazaret, je huidi miich mdzachpahuidijttacpy." ⁹ Pinjaty iich anajty nmiiid yijx je' ajcxy je tiçxin, chi ajcxy ooy chigii, e ca' ajcxy huinjihuuy je ayuc huidi anajty nmigapxyijich.

¹⁰ Huin'it nnimaayich: "¿Ti jëbi nduñich, Huindzin?" Chi je Huindzin Jesús xy'adzooyich: "Pidiç e yajyöy mdu', níçxy jím Damasco, jím myajnimähuiiyb tūg'öciy ti jëbi mduñ." ¹¹ Je tiçxin hue' je' xy'ixmajchich huiintz. E chi je nmigügtjicich xyhuijtzoonich ajcxy cígixy, xyajja'tyich ajcxy jím Damasco.

¹² Jim Damasco anajty chinäy tūg yéydiç huidi anajty yxii Ananías, je huidi anajty ooy cuyduñ Moisés ycötújcin je jécyip. E judíojäy ajcxy huidi jím tzinaayb ooy cömaaygixy co ooy y'oyjäity. ¹³ Chi Ananías ymiiñ ma njättaacich, e ytinay'ihuiiy ma iich nmijc, chi xyñimaayich: "Migüg Saulo, ijxigich jadüg'oc huinjemy." Tim huin'itiy n'ijxigich. ¹⁴ Chi Ananías xyñimaayich: "Je Dios huidi ajt nmij'ap nmijiteedy ojadajt, je' ti xyhuin'ixy jigix mnejhuñhiipy Dios yhuinmañ, etz m'ixipy je tudäcypijäy, e mmidohuñipy yci'm ayuc huidi ycapxpy. ¹⁵ Dios ti xyhuin'ixy jigix níçxy mdiy'ajt yecy ma tūg'öciy naaxhuiñjäy, etz mnimiydägipy nej ti m'ixy ti mmidoy. ¹⁶ Jadachambi, ¿nej co mhuäcxipy? Pidiç etz niibet. Mibijctzou Dios jigix mbocy ñihüädzipy."

Pablo nimiydacy nej oy yajquexy maje huidibi anajty ajcxy ca'p yjudíojäity

¹⁷ Co níçxnichej jadüg'oc Jerusalén, chi nniçxich ma Dios ytiç, oy Dios nmibijctzooyich. Chi iich jiiby tzajtigoty n'ixmañiyich. ¹⁸ N'ijxijich je

Huindzin Jesús e xyñimaayich: "Pídzim ya Jerusalén mič'amy, ca' je Jerusalén jääjä ajcxy cöbigipy miich m'ayuc jadu'n nej xyñigapxa'ñich." ¹⁹ Huin'it n'adzooyich: "Huindzin Jesús, yi jääjä ajcxy ñejhuiyb co iich anajty nnicxich huen huidi judíojääjä naymujectac n'ixtäyich yi jääjä ajcxy huidi miich m'ayuc xymibijcip, ti nbidägyich anajty ajcxy pujxtigoty, ooy iich ajcxy yi' ti ndzachytuñ ti nga'oyduuñich. ²⁰ Co ajcxy yaj'ögy je Esteban, miich mdumbi, huidi miich m'ayuc xycapxhuäcip, jim iich anajty nañ jadu'n yajpaady. E ooy njäygidacyich co ajcxy yaj'o'cy, ixti ngüend'ajtich je' ajcxy yjocxhuit huidi Esteban yaj'o'c." ²¹ Chi iich nHuindzin Jesús xyñimay: "Cham iich miich nguexy jiguëgy it ma yi jääjä ajcxy huidi ca' yjudíojääjäity."

Pablo, ma je comandante yci'am

²² E yabaad je mayjää y'amido'ijty Pablo y'ayuc, chi ytigiiy ajcxy huambi jihuiybí chachminaangixy:

—¡Huen öc yiijiibi yeydijc! ¡Ca' huaad yjactzinäy!

²³ Yam yhuaangixy yjhuiiyigixy, yam yjocxhuit tzachjengixy, etz naax-huaaay tzachyujc-huijcixy. ²⁴ Chi je soldado huindzin ni'anemdiyy co huen Pablo yajnicxylí cuartel tigoty, e ni'anemdiyy co huen ci'adyii jígix nigapxip ti ti tuñ co je jääjä ti ymibidigiyii. ²⁵ Ti anajty ajcxy cixojetzcixy, e chi anajty ajcxy tzaachytunaangixy co Pablo nimay je capitán huidi anajty huinduy:

—¿Ti cötüjcin miich ajcxy miid co mdzaachytuna'ñ tüg romanojääy, ni ca' ajcxy jayijp mdiyduñ?

²⁶ Co jadu'n midooy je capitán, chi niçcxy oy yajnämäy je comandante:

—Ixcim nej mduñ yi jääjä, com hue' yi' romanojääy.

²⁷ Huin'it je comandante ymijhuägy ma je Pablo, chi y'amidooy:

—¿Nej janch co miich mromanojääjäity?

Chi Pablo y'adzooy:

—Janch.

²⁸ Huin'it je comandante nimay Pablo:

—Meeñygíxy iich jada nbaaty co naydijyijich romanojääy.

E chi Pablo y'adzooy:

—Iich ti nmíibi'c'ajtich yi'.

²⁹ Miid jääjä, je huidibí anajty ajcxy ci'adam je Pablo, chi puyöydúutcixni. Nañ jadu'n je comandante ooy ñay'adzigíyi, miid co cixojch Pablo miid cadena.

Pablo ma je judíojää ajcxy yjuntitungixy

³⁰ Com jabom je comandante co anajty nejhuihua'ñ ti ycixpi co ti yxiyii je Pablo yi' judíojääy, huen yajminagyii cadena ma Pablo yci'. Chi ane'my co yajhuomujci he teedy tungmiidpi etz je judío mij'anäctijc. Huin'it je comandante yajnicxy Pablo ma je huindzindijc etz ixpcityic anajty ti ñaymújcigixy.

23

¹ Huin'it Pablo yaj'ijxpejty je mayjää huidi anajty ti nayyöymújcigixy, e chi ajcxy nimay:

—Migüetjic, Dios y'ijxpy ñejhuiyb nej iich ti nduñ maabi nyecpidzimyich, tudägy n'ityich ixti chambaadni.

² Huin'it je Ananías, je teedy mijtungmiidpi, ni'anemdiyy Pablo co huen yaj'accojxig. ³ Chi Pablo yminañ:

—Dios xychaachytunipy miich huidibí mnaybidaacip nej jihuÿ ooy mdudägyjääjäity, e ca' yjanchity! Paady miich m'iñäy ma cötujctac jígix

nyajtiyduñipyich nej je ley y'ane'my. Chi mmidundiyooy je ley co ti xyajco-jxyijich.

⁴ Je jääj ajcxy huidi anajty jim minañ:

—Jadu'n miich mmigapxtigoy yi Dios ymijtungmiidpi?

⁵ Chi Pablo yminañ:

—Migügtijc, iich ca' anajty nejhuiyich, pen yi' je' Dios ymijtungmiidpi. Com jaybety jadu'n ma Dios ñecy: "Ca' huaad jibic mnigapxipy huidi tungmiiid ijtp ma miich mjäy."

⁶ Huin'it Pablo ijxy nejhuiy co jim junti'joty mejtzpicy ixpicytjc anajty jim, jim huidi saduceo y'ixpijcinc ymijpidacp etz nañ jadu'n jim huidi fariseo y'ixpijcinc ymijpidacp, chi Pablo yminañ mic:

—Migügtijcich, fariseojäy iich, nañ jadu'n ndeedyich fariseojäy je'. Cham nyajtiyduñich miid jëgixpi co nmibicyich co Dios yajjugypigipy jääy tiibic y'occixy.

⁷ Co Pablo jadu'n yminanday, chi fariseojäy etz saduceojäy miñ xyipy ajcxy ca' ñay'ayuc-huinjihuiyi. Chi je naymuçcipidic ajcxy ñaybijc-huacxi. ⁸ Je' co je saduceojäy yminaangixy co o'cipi ca' yjuggipigipy, ni ca' ji' ángel ajcxy, nañ ca' jääy y'alma, nañ ca' ji je Espíritu Santo, etz ni ca' ji mujcu' ajcxy. Je fariseojäy ymibijcipy je' ajcxy co yjjijity ángel ajcxy, co öcipi jugypigaangixy, co je Espíritu Santo yjjijity, co jääy ajcxy miidity y'alma, etz co mujcu' ajcxy yjjijity. ⁹ Tüg'óciy jääy ajcxy ma je naymuçtac ytigiiy huambi jihuuiyb. Chi nijejity fariseojäy huidi nihuindzin'ajtpy je Moisés ycötújcin nügapxtutu Pablo yminañ:

—Jadayaabi jääy ca' ti pocy ti tuñ. Ca' yjecyity ti jada' ymigapxyii tüg espíritu o tüg ángel.

¹⁰ Chi je mayjää anajty ooy mic ti ñayyajjot'ambijcigixy. Je soldado huindzin tzigiiby anajty co Pablo y'ahuoonnihuiyb y'agidzihuiyb, paady ni'anemdiy huen yi soldado ajcxy yajpidzimgixy junti'joty e yajniçxcixipy yi Pablo jadüg'oc ma cuartel.

¹¹ Huin'it coodz ñaygueñicje Huindzin Jesús ma Pablo ymijc, nimaay:

—Jotmiçpic Pablo, com jadu'n nej ya Jerusalén ti xyñigodiy'ajt'átyich, nañ jadu'n xyñigodiy'ajt'adipych jim Roma.

Ixtaaygixy huinmañ nej huaad Pablo yaj'occixy

¹² Com jabom nijejity judío jääy ñaygapxi co yaj'ógaangixy Pablo. E chi ajcxy capxycödujcy ñay'ibbojci ñaygapxpojci co ca' ycayaangixy y'ügaangixy ixti cooni ajcxy yaj'occixipy Pablo. ¹³ Nihuixchiguípx naxy anajty yéydjictjc huidi ajcxy jadu'n naygapxi. ¹⁴ Chi ajcxy ninicxy je teedy ajcxy huidibi mijtungmiiid etz judío miñ'anäctijc, nimaay ajcxy:

—Iich ajcxy ti ngapxycödujccixy co ca' ngayáangixyich n'ügaangixyich ixti cooni iich ajcxy nyaj'öcip Pablo. ¹⁵ Jadachambi miich ajcxy, etz jacjadyi ixpicytjc miñ'anäctijc nidungiyygixy ma je soldado huindzin, co huen jabom yajminyii Pablo jadüg'tecy ma miich ajcxy. E aaniidaaccixy co jacyajxon yajtiyduna'ñ, e ni'ixi iich ajcxy anajty n'ijtcixy co Pablo nyaj'ögibich ca'ni anajty yjäty ma naymuçtac.

¹⁶ Pablo chi' ymang nejhuiy nej je' anajty ti ñaygápxigixy, chi ñicxy ma cuartel oy Pablo yajniñamay. ¹⁷ Huin'it Pablo yaaxi tüg soldado huindzin, e chi nimaay:

—Yajniçx jada yeeg'anäg ma je comandante, ymiiid yi' ayuc ti nigapxaamy.

¹⁸ Chi je soldado huindzin yajniçxy je yeeg'anäg ma je comandante, e chi nimaay:

—Pablo, je machyjäy, ti xyaaxyich, ti xyñimäyich co nmiiidminipyich jada yeeg'anäg, ymiid yi' ayuc huidi ñigapxaamy ma miich.

19 Chi je comandante majch je yeeg'anäg ma yci', e yajnicxy abicy, chi yaj'amidooy:

—¿Ti xyajnímähuaamyich?

20 Chi je yeeg'anäg yminañ:

—Yi' judíojäy ajcxy ti ñaygápxigixy co xyñimähuaangixy co jabom Pablo myajnicxipy jim ma ñayyöymugáanigixy, y'aaniidágaangixy co jacyajxon tiydunaangixy. **21** Ca' miich yi' mmibigipy; com nihuichchiguipx naxy yéydictijc jim yi' ajcxy ahuixy yüch. Ti capxycoduccixy co ca' ajcxy ycaya'n y'üga'n ixti cooni ajcxy yaj'ögipy je Pablo. Jadachambi ni'ixi' jim y'ijtcixy, jëyi miich m'ayuc ajcxy xyjamidoohuaani, pen mni'adzooyb.

22 Chi je comandante ycapxycijxy miid je yeeg'anäg. Chi nimay co ca' huaad ymídyäg ymiid jacpinjaty jadu'n nej anajty ti ymíydaaccixy.

Yajnicxy ajcxy Pablo ma je gobernador Félix

23 Chi je comandante yaaxi metz capitán moy cötújcín huen nayñ'iixiiyigixy nimejtzmigo'px soldado huidi nicxip tegyi'm, etz tug'ipxmajc huidi nicxip co-huaaygixy, etz mejtz migo'px quipyijpxu'ñimiidpi, huen nicxcixy jim Cesarea mijcoodz. **24** Nañ ni'anemdiiy co huen cohuay ni'ixi' pidägyii huidi Pablo yaj'ñähuiipy, e moy cötújcín co huen oy yajxon ajcxy Pablo yajjädipy ma je gobernador Félix. **25** Chi yajmiguejxy tûg necy yjaayty jadu'n:

26 “Ich comandante, Claudio Lisias, cham nguejxyich jada necy ma miich, mijpi gobernador Félix, e nguejxpyich capxpoocxin. **27** Je judiojäy ajcxy ti anajty majtzcixy jadayaabi yéydiyc, yaj'ögamy anajty ajcxy co iich oy nejhuiy co je' yromanoyäity, chi nninicxich miid soldadtijc etz nnihuuañich. **28** Co iich ooy anajty nejhuihua'ñich ti anajty co ti xigixy, chi nyajnicxich ma anajty ajcxy tungmiiidpi etz mij'anäctijc ti ñayyöymújcigixy. **29** Hue' anajty yi' ycixpi ti yajxiy co anajty ti ytundigooy ma yi' ajcxy ycötújcín. Ca' anajty ytiy'ájtity co yaj'occixipy, e ni ca' huaad ymach'ñäy. **30** Co iich oy nejhuiy co yi' judíojäy anajty ti nilhuinmayiigixy co yaj'ögaaangixy, cham iich miich yi' nyajniguxey. E ti iich nañ jadu'n nimay huidi ti yxii'huen nicxcixy ma miich, e jëbi ajcxy jim nigapxy ti ycixpi co midzip'ajtcixy. Ji naybaatim.”

31 Je soldadtijc nej anajty ti ycötújcín möyii tim huin'itiy miid tzooñ je Pablo mijcoodz ixti yajja'ty ajcxy Antípatris. **32** Je soldadtijc huidi ajcxy tegyi'm nicxp, com jabom huimbijtcixni, chi yjá'tcixni ma cuartel. E je soldadtijc cohuaygixpi jacnicxky je' ajcxy miid Pablo. **33** Co je' ajcxy yja'ty jim Cesarea, chi ajcxy je gobernador necy yajcidigiiy, chi ajcxy nañ jadu'n yajquëxigy je Pablo ma je' yhuinduu. **34** Co ñecy capxtay, chi je gobernador y'amidooy Pablo ma anajty yconaaxity. Co nejhuiy co yCiliciajäity, **35** chi nimay:

—Jiini nejhuihuibich je tiy'ajt co anajty miingixy huidi ti xxyigixy.

Huin'it ni'anemdiiy co huen cuend'adyii ma je Herodes ymijtijc.

24

Pablo ñaygohua'ñyi ma je gobernador Félix yhuinduu

1 Co migoox xii Ananías je teedy ajcxy ymijtungmiiidpi yja'ty jim Cesarea miid judío mij'anäctijc ajcxy etz miid tûg huingapxpi huidi anajty yxii Tértulo,

chi ajcxy ñayguëxici ma gobernador co xihuaangixy Pablo. ² Co ajcxy Pablo yajmiñ, chi Tértulo ytigiiy xibi, nimay Félix:

—Miid miich ycxipi jocuyc je naaxcajp y'ijty, ca' ma tzip, je' co ya-jxon m'anemädä miid oyhuinma'ñ. ³ Tüg'óciy iich ajcxy njäygidacpyich hueñyma'amyity, miich mijtungmiiidpi Félix. ⁴ Ca'ydi mdiempo nyajtigooyi mij, tun may'ajt amido'ijtigich n'ayuc tüg jaxigyi. ⁵ Com ti nnejhuíyigixich co jada Pablo, ooy ayo'n yecy hueñytimma'amyity. Xi ya judíojäy tzach pijc-huäcxy miid y'ayuc huidi ymiid. Yi' je' nigohuajc'ajtp tüg picy jääy huidi jääy ytijpy Nazaret jääy. ⁶ Com tundigoy ma iich ajcxy nDios ytijc nej ca' ypadyi, chi iich ajcxy nmajch, e chi iich ajcxy njatiyduanañich jadu'n nej iich ajcxy ngötújcin y'ane'my. ⁷ Per je comandante Lisiás je' yajtigiyiiy mictägy, chi iich ajcxy xypijci jada Pablo. ⁸ E Lisiás yminañ co pinjaty anajty ti yxiyii huen miiñ ma miich. Miich ci'm jëbi myajtiy, e mnejhuíhuip tüg'óciy je tiy'ajt jadu'n nej iich ajcxy yi' ti nxii.

⁹ E je judíojäy ajcxy huidi anajty jim gobernador yhuinduu, ac jadu'n ajcxy yminaangixy co yjanchity jadu'n nej Tértulo ymina'ñ. ¹⁰ Huin'it je gobernador tiy'ajt moy Pablo cimiid co huen capxy, chi Pablo yminañ:

—Janch jocuyc jëbi nayñigapxtüdyijich ma miich Félix, com nejhuiyibich co miich mijtungmiiid ma jada naax cajp cham xii Jimijt ñicxni. ¹¹ Miich ci'm jëb mnejhuíy je tiy'ajt, jëyi anajty ñimajcmetzxiijy maabi anajty nbättigijich jim Jerusalén Dios ojadajtpi. ¹² Ca' iich yi' ajcxy xypaty ndzipcapxy n'ahua'ngapxyich miid pinjaty. E ni iich ngajäy'axiigiy ngajäy'agapxiy ma Dios ytijc, etz ni ma naymujectac etz ni ma Jerusalén cajp. ¹³ Jada jääy ajcxy ca' ajcxy miidity pinjaty tiy'ajt yegipy nej iich yi' ajcxy yxiy. ¹⁴ Huidi janch ngapxpipidziimyibich ma miich jadu'n nej je tzinaayin, je jemybi ixpijcin huidibi yi' ajcxy ytijpy ca' y'óity, je' je' je ixpijcin huidi iich miid n'ojadajtpich Dios, je Dios huidi iich ajcxy nmij'ap nmijteedy y'ojadajt. Nmibijcpuyich tüg'óciy jadu'n nej yjabytety ma Moisés ñecy, etz je Dios y'ayucnajtzcapxiyibi ñecy. ¹⁵ Nañ nmibijcpich co Dios yajjugypigipy pinjaty ti y'ögy, tiibí oybi tuñ etz tiibi jibcipi tuñ. ¹⁶ Paady ycxipi naymijottigoyijich co njothuinma'ñich huadz ooy nmiiid'idiipyich ma Dios etz ma jääy.

¹⁷ Canaag Jimijt iich anajty ti nhuiddityich huingduum, chi nhuimbijtyich ma iich ngajp limosna cuejtp etz nhuindzígihua'ñich anajty Dios. ¹⁸ Jadu'n iich anajty nduñ co nijejity judíojäy xypatyich ma Dios ytijc huidi anajty tzoomb Asia ñaaxjot. Ti anajty naybocyñihuächyijich, ti anajty nguyduñich costumbre, ca' anajty mayjäy piñ yhua'ñ yjihuíy. ¹⁹ Je jääy ajcxy huídi xy'ijxyich ma Dios ytijc, je' ajcxy ixipyti ymiingixy ya tiy'ajt yejcp. ²⁰ Co ca' ajcxy ti miiñ, huen jada jääy ajcxy huídi ya nigapxcixy pen ypaat ajcxy nbociyich je taabi ajcxy xtyiyduñich ma judío jääy tungmiiidpi etz huinmij'anäctiyc ajcxy ñaymuyci. ²¹ Jëyi co iich mic ngapxyich juntijoty, chi nmínaaañich: "Xtyiydumbich miich ajcxy cham miid co nmibicyich co Dios yajjugypigipy pinjaty ti y'o'cy."

²² Co Félix jadu'n midodaay, com ñejhuiydaayb anajty nej tüyüy je mibijcpidjy y'ayuc yhuinma'ñ, chi capxhui'my je ayuc, nimay ajcxy:

—Co anajty miiñ je comandante Lisiás, huin'it njacnejhuiydähuiibich nyajtiydigihuiibich miich ajcxy m'ayuc.

²³ Huin'it Félix ane'mdiy je capitán co huen yajcuend'aty yi Pablo, e huen a'ixihuip co pidzim tibiñ tibäy e pen ji ymigügtijc miññ co'ixihuäñyii, huen möyii huidi yajmayajtpy.

²⁴ Ti anajty xii ñajtzinincxiiyñi co Félix jadüg'oc miññ miid ytöxyijc Drusila. Je Drusila judíojäy je' anajty. Chi Félix capxyñiguejxy Pablo huen miññ miidmiydägyii nej jääy mibicy Jesucristo. ²⁵ E co Pablo yajnämäy je tiy'ajt nej Dios tzocy co huen jääy tudägy tzinäy, etz yajnämäy jadu'n nej Dios jüni jääy tiyduna'ñ tüg'ociy, chi Félix ñay'adzigiyi, yminañ:

—Niçx miich jadachambi, co iich anajty xyñibadiyigixy huin'it niçxy nya-jhuoyii.

²⁶ Nañ jadu'n Félix y'ahuijxpy anajty mina Pablo y'ocmeeñymöyii, e huin'it anajty najtzmadzihua'ñ. Paady anajty janam jadzojc niçxy yajhuoyii, e miid miydägy anajty. ²⁷ Meitz jimiñt jadu'n yajatty, huin'it Félix ygober-nadorbidiy. Chi Porcio Festo ygobernadortigiyy ma Félix anajty ytuñ. Co Félix anajty nayyajhui'ma'ñyii ooy miid je judíojäy ajcxy, paady ixmajch Pablo mach.

25

Pablo ma Festo yhuinduu

¹ Jadi'n yajatty co Festo anajty ti ygobernador tigiy, chi codugiig xii choñ Cesarea, ypättigiyy Jerusalén. ² E jim Jerusalén je teedy mijitungmiidpi etz niijëjity huinmij'anäctijc jactimxiy Pablo ma Festo. ³ Chi ajcxy may'ajt pijctzoy ma je gobernador Festo co huen quexy Pablo jim Jerusalén. Hue' anajty ti huinmaaygixy co yaj'ögaangixy tü'am. ⁴ Chi Festo y'adzooy co Pablo cuend'aty anajty y'ity Cesarea, e je' anajty niçxa'ñ janch tim tzojc jim. ⁵ Chi ajcxy nimay:

—Jëbi niijëjity miich ajcxy mdungmiidpidic etz huinmij'anäctijc quipxy niçxibich miid iich. Pen ti je Pablo ytundigooy jëbi miich ajcxy mxiiy jim Cesarea.

⁶ Festo jëyi jim y'ijty tuctujc xii taxtujc xii Jerusalén, chi yhuimbijtni Cesarea. Com jabom niçxy ma tiydundac, huin'it capxyñiguejxy Pablo co huen yajminyii. ⁷ Co Pablo ytigiiy ma tiydundac, chi mic'amy je judíojäy ajcxy yjübägiyä huidi anajty ti choongixy jim Jerusalén. Chi ajcxy oyxiy Pablo co miñ anajty ti ytundigoy. E ca' ni ti tiy'ajt ajcxy migüexig. ⁸ Chi Pablo ñaygogapxi yminan:

—Iich ca' ni ti ndundigooyich, ni ngamidundigooyich yi judío jääy ycötújcin, etz ni ngamidundigooyich Dios ytiyc, etz ni ngamidundigooyich je miñ'ane'mbi jim Roma.

⁹ Co Festo anajty jatytimyajcömaya'ñ ma judíojäy ajcxy, chi y'amidooy Pablo:

—¿Nej mnixcam jim Jerusalén, jigix jim ndiydunípiy?

¹⁰ Chi Pablo y'adzooy:

—Cha iich cham ma je cötujctac huidi je romano codung y'ane'myb e ma jëbi yajtiyduñich. Yajxon miich mnejhuïy co ca' ti ndundigooyich ma yi judíojäy ajcxy. ¹¹ Pen ti ndundigooyich huidi jëbi co'ögïyich, ca' nminá'nibich co iich ca' n'ögä'ñ. Pen ca' ji ni ti tiy'ajt jadu'n nej yi' ajcxy ti xxyixi'yich, ni pin cötújcin camiidiity niçxy xyciyeçyich ma yi' ajcxy. Iich nbijctzoy co nyajtiyduñich ma César, je emperador, jim Roma.

¹² Co Festo capxyöyday miid ymidungmiidpi, chi nimay Pablo:

—Pen miich jadu'n minamb co jim nicxy myajtiyduna'ñ ma je César ycotüctac, nguexipyich miich jim. Miich ti mbijctzoy co je emperador xytiyduna'ñ. Pis jim mnicxipy miich.

Pablo ma je rey Agripa yhuinduu

¹³ Chi yi xii tiempo ñajtzninícxiiyñi co je rey Agripa etz Berenice ycidacy Cesarea, cogapxihua'ñ anajty Festo. ¹⁴ Co ajcxy jim yhuäcxijpy canaag xii, chi Festo yajmiidmíydacy je rey Agripa je Pablo ayo'n, e nimay:

—Ji tûg yéydiç huidi Félix y'ixmajtz mach. ¹⁵ Co n'oyich jim Jerusalén, chi je teedy mijitungmíidpi etz judío mij'anäctjc xymixiyich, nibijctzohuÿ co Pablo nyaj'ögibich. ¹⁶ Chi n'adzooyich co romanojäy ca' cötúcjìn jadu'n miidity nicxy yaj'ögy yi machyjäy ma ca'ní ñayhuindináayigixy miid je huidi miid ñayxiyi, jigix ñaygogapxiyb nej anajty ti yxiyi. ¹⁷ Paady co je judíojäy ajcxy y'oy ya ca' nigoob tiempo nyajtigooyich com jabom nnicxich ma ngötüctaacich, e nni'ané'mdiiyich co huen yajmiñyi je Pablo. ¹⁸ Co ajcxy ñayguëxi'i, je huidi anajty ti xi, ca' jac ni ti ayuc anajty ajcxy miidity jadu'n nej iich anajty ti ndijiyich. ¹⁹ Jéyi janchtiy co jadu'n anajty yminaangixy co Pablo ti ytundigooy ma yi' ajcxy ycostumbre huinma'ñ, etz Pablo capxhuäcxy co je Jesús huidi o'c, juugyñi je'. ²⁰ Com iich ca' nnejhuÿ nej ndunipich miid jada jadu'mbi huinma'ñ, chi n'amidooyich Pablo, pen nicxam anajty Jerusalén, jigix jim ngatiyduñich miid jadayaabi yciixpi. ²¹ Pablo ci'm minañ co niigi oy yajtiydunipy jim ma je emperador huidi ane'm jim Roma. Chi nni'ané'mdiiyich co huen jachmach'ñäy, ixti cooni nguexipyich jim Roma ma César.

²² Chi je rey Agripa yminañ:

—Nañ ooy iich nja'amido'idaani Pablo y'ayuc.

Chi Festo y'adzooy:

—Jabom jébi ayuc midohuipy.

²³ Com jabom miin Agripa etz Berenice miid mayjäy etz xuuxpidijc, chi ytigiiy ajcxy ma tiydundac miid je soldado huindzin ajcxy, etz huinmíjanäctjc. Chi Festo capxyñiguejxy co huen Pablo nicxy yajtzonyii.

²⁴ Chi Festo yminañ:

—Rey Agripa, etz tûg'ociy mij'anäctjc huindzindijc huidi ya ti mnayyöymújigixy miid iich ajcxy, cha je' je yéydiç huidi oy yi' judíojäy ti yxiyi ma iich. Xymixiyich jim Jerusalén, e nañ ya Cesarea, e jatyimyminaangixy co jébi y'ögy. ²⁵ Ca' ti tundigooy, paady ca' huaad nyaj'ögibich. Com ti ci'm ñayñibijctzohuÿi co jim yajtiyduna'ñ ma je emperador jim Roma, paady ti n'aixiyich co nguexaañich. ²⁶ E com ca' ni ti tiy'ajt nej nijayihuibich nhuindzinich, je emperador César, miid yi' yciixpi, paady nyajmiiñich ma miich ajcxy, etz tim jayijp ma miich mhuinduu, rey Agripa, jigix jébi m'amidoihuipy e nmiid'idiipyich ti ii njáayibich. ²⁷ Ca' jadu'n y'óyity nicxy nguexiyich tûg machyjäy jim ma je mij'ané'mbi e ca' ni ti tiy'ajt miidity nej ti yxiyi.

26

Pablo nimiydägy nej anajty yjatyin ma je rey Agripa

¹ Chi je rey Agripa nimay Pablo:

—Jébi ci'm mnayñimiydägyii.

Chi Pablo yujcxajy yci' e ytigiiy nayñigapxtuutip, yminañ:

² —Jotcujc nayjhuiyijich, co jëbi nmiydägyich ma miich, rey Agripa, jigix nayñigapxtüdiyibich tüg'óciy jadu'n nej judío jää ti xxyiých. ³ Com miich mnejhuiyb yajxon nej judío jää ajcxy yhuinma'ñ miidity, etz tijaty tzipi yi' ajcxy ymiid, etz jadu'n nej yi' ajcxy y'ixpíjicin oy ñay'ijxquiípxigixy.

Pablo nigapxy nej anajty chinäy ma anajty ca'ni yjothuimbity

⁴ Tüg'óciy judío jää ñejhuiyb nej ti ndzinäyich ma yi' ajcxy jim ma nnaaxjotich etz jim Jerusalén maabi nyeeepidzimyich. ⁵ E yi' ajcxy ñejhuiyb nañ jadu'n, e jëbi nigapxcixy jadu'n nej ti nyujcyeeepi'atyich. Hue' naydiyijich anajty fariseojää, te tügpicpyi jää huidi mictäy je judío jää ycostumbre etz ycötújicin payöyp. ⁶ E jadachambí xytiyduñich miid co njip'ixyich co Dios yajjugypiga'ñ yi' jää ajcxy tiibi y'o'ccixy, jadu'n nej Dios yajnimay nmij'ap nmijteedy jecy'ajty. ⁷ Je majmetzpicypí Israel ymang y'ap y'oc y'ahuijxpy mina Dios cuyduna'ñ nej anajty ti yajnimäyii je' ajcxy ymij'ap ymijteedy. Paady ajcxy Dios ojadaty huindzigiñ xiim tzuum. Miich, rey Agripa, nmibicyich co Dios yajjugypigipy je jää tiibi y'öccixy, paady ycixpi yi' judío jää yxiyich. ⁸ ¿Na'am co ca' miich ajcxy mibiga'ñ co jëbi Dios yajjugypicy je tiibi ajcxy y'ögy?

Nej anajty Pablo jayjp'at ymibjcpidjic ixhu:dity pahu:dity

⁹ Jecyip iich hue' ndijiyich oy nduñich co anajty ndzachmidzip'adyijich je Jesús je Nazaretpi. ¹⁰ E jadu'n nduñich jim Jerusalén. Miid je teedy mijtungmiidpi ycötújicin nbidaacich Jesús yjää may pujxtigoty. E co ajcxy yaj'o'cy, nañ nígapxpej iich co huen yaj'öccixy. ¹¹ E nnicxyich anajty majaty judío ñaymujtac jim ndzaachytuñich huidi ajcxy mijpidacp anajty Jesús, jigix ajcxy y'ixmadzipy je' ymibjicin co Jesús je' je Cristo. Nigi anajty nmijotmätcootyich ixti nbahu:dijttacyich huingnaax huinggajp.

Pablo nimiydägy jadiug'oc nej yjothuimbity

¹² Miid yi' jadu'mbi huinma'ñ nnicxyich anajty jim Damasco. Je teedy mijtungmiidpi anajty xyquejxpich, e xymöyich anajty cötújicin. ¹³ E tu'am, señor rey, iich anajty níccxy, cujc xii anajty co n'ijxyich tügi tiicxin jacmic ca'ydi xii ytiicxin chooñ tzajpjoty, xyñigidacyich etz nañ jadu'n huidi anajty ajcxy xymidnixchich. ¹⁴ Huin'it nidüg'óciy iich ajcxy ngidaday, e nmidooyich tüg ayuc xymigapxich miid hebreo y'ayuc, xyñimäyich: "Saulo, Saulo, ¿nej co chach xypahuidijttägyich? Ci'm nayyajtzaachiÿii jadu'n nej huaj yuub co jjpconebiy huidi miid ñumygumyii." ¹⁵ Huin'it n'adzooyich, nnimaayich: "¿Mbín miich Huindzin?" E je Huindzin xyñimaayich: "Iich je' Jesús je huidi miich mdzachpahuidijttacpy. ¹⁶ Pidig e tinaaygugi', com ti nnayguëixyijich ma miich jigix xymidunipiyich etz mgodiy'ajt'adipy jadu'n nej cham ti nyajnímäy ti nyajnejhuiy, etz jadu'n nej jiini njacyaj'ixa'ñ njacyajnejhuihua'ñ. ¹⁷ Iich miich nnihuänip nyajtzögip ma yi' judío jää, etz nañ ma huidi ca' yjudío jääity. Iich miich jim nguejxpy ma huidi ca' yjudío jääity. ¹⁸ Nicx jim myajhuinjhuiygixy iich ndiy'ajt, huen ixmach ajcxy yi' jibic-huinma'ñ e jadu'n ypidzimipy ajcxy ma je mujcu' y'ané'migixy, etz mijnicxpedipy ajcxy Dios ytiy'ajt. Co ajcxy mibigipy mijpidägipy iich ndiy'ajt huin'it nmöhuiybich tigiydac tzajpjoty ma yi' oyjädyjic ity tiibi Dios yajpocynlhüächyii."

Pablo cuyduñ nej anajty ti y'ixmañi:yin

¹⁹ Rey Agripa, jadu'n ti ngapxymidooyich huidi n'ijxich nmidoohuich tzoon tzajpjoty. ²⁰ Jayip ngapxhuäcxich Dios y'ayuc jim Damasco, chi ngapxhuäcxich jim Jerusalén etz tük'óciy Judea ñaaejot, etz cham ngapxhuäcxich Dios y'ayuc ma huidi ca' yjudíojäity. Nyajnimáaygixyich huen jothuimbijtcixy, huen mibijccixy Dios y'ayuc ytiy'ajt, etz huen yajtungixy oyot oyhuinma'ñ jigix ñiguëxigipy co ti yjothuimbijtcixy. ²¹ Miid jada ycixpi xymajchich ajcxy je judíojäy ajcxy ma Dios ytijc, e xyaj'ögáangixyich anajty. ²² Miid co Dios ti xypubety ti xypudigüich cha nyajpaadyich juugy. Ngapxhuäcxich Dios y'ayuc ytiy'ajt ma tük'óciy ayoobtijc etz ixpciytijc. Tük'óciy huidi ngapxpyich je Dios y'ayucnajtzcapxiybjaay jecy'ajty, etz je Moisés nañ jadu'n jaay jecy'ajty co jadu'n ytuna'ñyii yjada'ñyii. ²³ Hue' yajmina'ñ co je Cristo copicy ayo'n tzaachypí yajnaxipy, e y'ögípy e huin'it jugypigipy, e je' je' je jayip jääy huidi jugypigip co anajty ti y'ögy. E yajcapxhuäcxip je ayuc ytiy'ajt ma iich ajcxy judíojäy, etz ma huidi ca' yjudíojäity.

Pablo jahueeni cayajothuimbijty Agripa

²⁴ Co Pablo jadu'n yminañ ma anajty ñayñigapxtüdyii, chi Festo mic minañ: —¡Mlocjiyb miich Pablo! Miid je ixpijcín nígi m'ahuimbity loci.

²⁵ Chi Pablo y'adzooy:

—Ca' iich nlociijy, miich mijtungmídpí Festo. Yí huidi iich ngapxpyich je' je' tiy'ajtip etz janchip. ²⁶ Yí rey Agripa ñejhuiydaayb yi' tük'óciy jada, paady nmiyädigich aamic jomtic ma yi' yhuinduu; com nnejhuiybich co yi' ñejhuiydaayb jada tük'óciy, com canan hue' jada yajtuuñ yajmiydacy ayüchytuum. ²⁷ ¿Nej mmibijcpí, miich rey Agripa, jadu'n nej ajcxy yminañ yi Dios y'ayuccojaaybi? Nnejhuiybich co miich mmibicy.

²⁸ Chi je rey Agripa y'adzooy, yminañ:

—Janch tím jayinjaty jahuenjaty miich xycayajmibicyich Jesucristo.

²⁹ Chi Pablo yminañ:

—Oy yjayinjaty yjahuenjatyty ooy mijcajee mgamibicy, chojcpí Dios co miich mmibigipy Jesucristo etz nañ jadu'n tük'óciy jääy huidi cham xy'amidoo'ítip iich n'ayuc. Dios chojcpí co mmibigipy Jesucristo jadu'n nej iich nmibicyich, jëyi janchtiy co ca' mmach'idipy jadu'n nej iich nmach'ityich.

³⁰ Co je Pablo ymiydactay, chi je rey etz gobernador ytinayigý quipxyi miid Berenice etz jacadyii huidi anajty ajcxy jim. ³¹ Chi ajcxy ahuingujc oy capxyöygixy Pablo ypcy, ñayñimáayigixy miñ xyipy:

—Jada yëydijc ca' jada ti tundigoy, ca' ypadyií nícx y'ögy, ni ca' ypadyií nícx ymach'iñäy pujxitogit.

³² Chi Agripa nímay Festo:

—Jëbi ixipy nnajtmadziyim Pablo co ca' ci'm ycanayñibijctzohuÿi co huen tiydunyii je emperador César jim Roma.

27

Pablo yajnicxi jim Roma

¹ Co ajcxy yajnihuinmayiý co xyquexáangixyich jim Italia, chi Pablo yajcyejc miid jacadyii machyjää ma tük capitán huidi anajty yxii Julio, je' huidi nihuindzin'ajtp tügpicy soldadtijc huidi anajty yxii batallón Augusto. ² Chi iich ajcxy ndigiy ma tük barco huidi yhuindzin cogajpip jim Adramitio. Je barco hue' anajty ñicxa'ñ ma nijéjity barco jättac jim Asia ñaaejot. Chi iich ajcxy ndzooni. Miid iich anajty ajcxy Aristarco huidi anajty cogajpip

Tesalónica jím Macedonia. ³ Com jabom iich ajcxy nja'ty ma barco jättac jím Sidón. Jím je Julio pa'ayoy Pablo, e ahuaatzi ytu' co huen nícx y co'ixiy ymigügtjc, etz huen je' ajcxy yajcayyi yaj'ügyii. ⁴ Co iich ajcxy ndzoonjím Sidón, chi je naax meyj'agujcpí yhui'mni anajty'amy huidi yxii Chipre, miid co je poj anajty jijpcobojy je barco. ⁵ Chi je barco huinyöyñajxy je Cilicia ñaaxjot etz Panfilia ñaaxjot, oy njädyiçh ajcxy jím Mira, tûg cajp jím Licia ñaaxjot.

⁶ Jím je capitán paty tûg Alejandría ybarco hue' anajty nícx y jím Italia. Chi je capitán iich ajcxy xyajbarcotigiiy. ⁷ Canaag xii iich nyöy janch oñdägy, adzaach iich ajcxy nja'ty miühingon je Gnído co anajty je poj tzach jijpcobojy je barco. Najx iich ajcxy miühingon Salmón, etz njüöy'ahuñidijtých ajcxy Creta je meyj'agujcpí naax. ⁸ Adzaach iich ajcxy nja'ty ma barco jättac huidi anajty yxii Buenos Puertos, miühingon Lasea.

⁹ Ti iich ajcxy ooy anajty nxiiidigoy, e ooy anajty ycodzigijity je barco yajyöyyi. Ti anajty je ayuuixii ñajxni, e ti miühingon anajty je poj tuu tiempo huidi jääy ytijpy invierno. Paady Pablo je soldado huindzin jaccapxhuijy, ¹⁰ chi Pablo yminañ:

—Huindzindijc, jadu'n nej yam codzigi' jada ooy co njacniçxim barcojoty, ca' yjecity co nícx y ndigooyim miid barco etz miid ñidzimy etz n'o'ctaayim.

¹¹ E je soldado huindzin yjacmijpidac oy je barco yajyöybí y'ayuc etz je barco capitán y'ayuc, ca'ydi Pablo y'ayuc. ¹² Com je' co je barco yjättac ca' anajty y'öyity, nícx y jím yajnajxcixy je poj tuu tiempo, chi je jacmaybí ajcxy yhuinmañypidacy, co jëbí barco yjacyöy, oc'ixaangixy pen yjätcixy jím Fenice ma Creta ñaaxjot. Jím ma tûg barco yjättac huidi y'aguu najtz'ixiibí ma xii pidzimy, e jím anajty je poj tuu tiempo yajnaxaangixy.

Je mijpoj mijtigoy ma je mey

¹³ Jadu'n yajajty co je jiiñboj hueeni ypidzii my, huin'it huinmay ajcxy co jëbí yjactüöy je barco. Chi ajcxy yajpidig y meyj'ajcxy yajtínayxijp, e yajyööchooñ je barco. Chi nícx y je barco mejypa' mejypa' ma Creta ñaaxjot. ¹⁴ Huin'it hueeni tiempo ñajx, chi je micpoj miim ma tiiçhpoj pídzimy, huidi jääy ytijpy Euroclidón, jadu'n yhuimbídzim, Noreste. ¹⁵ Chi je mic poj yajtütigajch je barco, e com ca' anajty ndimdüöygixni miid je poj ycixpi, chi je mic poj iich ajcxy xyajnicxy adzip ma anajty tzocý. ¹⁶ Najx iich ajcxy miühingon tûg naax mutzpi meyj agujcpí huidi yxii Clauda, e adzaach iich ajcxy nyujcjugujcy je mutz barco huidi anajty miimb ixxodziy ma je mijpi. ¹⁷ Co ajcxy jugujcpidzimy je mutz barco, chi ajcxy yajtuuñ maychaay e xojtzmuçy je barco aguu. Chi ajcxy yajminajcy je huit huidi anajty poj mic tzach ymajchyp. Je' co chigiiygixy co chimnicxiibí je barco jím ma meyj huidi ca' y'agomity, ma püjot huidi yxii Sirte. Chi ajcxy ñayyejci huen poj yajnícxigixy. ¹⁸ Com jabom, com ooy mic anajty je poj, chi ajcxy je chímy meyj cöjbijptaayi. ¹⁹ Je midugiig xiibi, chi iich ajcxy nmejycöjbijptay je tungbejt huidi yajtumyb ma je barco. ²⁰ Ti anajty canaag xii ñajxni e iich ajcxy ca' ma xii madza' n'oc'íjxcixni, miid je mij poj ycixpi huidi anajty iich ajcxy xychachyajtüöyp. Hue' iich ajcxy ndijcixy co ti ndigöoygixyich, ca' ndijy iich ajcxy ndzögipy.

²¹ Ti anajty xii tiempo iich ajcxy nyajnajxcixy jaygay, chi Pablo ytinayiig, nimay je jääy ajcxy:

—Yëydijctjc, co iich miich ajcxy xycacapxymidojy ca' ngatzoonim jím Creta ñaaxjot, e ca' ixipy jada ayo'n yam jadu'n nbaatim. ²² Jadachambi ca' mdajcixy mmaygixy, ca' ni pin ytigoyañ, oy je barco yjatigoy. ²³ Amygoodz je nHuindzin Dios tûg y'ángel ti ñayguëxiigii ma iich, je Dios huidi iich

ngapxymidoobich, yi' ti quexy. ²⁴ Je ángel ti xyñimäyich: "Ca' mdzigiÿ, Pablo, copicy co mjatyjädipy ma je mij'ané'mbi, je César yhuinduu. Miid miich ycixpi, Dios ñihuänamy yajtzögamy tüg'óciy huidi ji barcojoty, ca' ni tüg y'ögipy." ²⁵ Paady nayjot'amijmooiyigix, yëydijctiyc, nmibijcpich Dios co jadu'n yjadañ jadu'n nej yi' y'ángel ti xyñimäyich. ²⁶ Ooy ycopicityy nicxy nmijpojejtíim ma tüg naax mejy agujcpi.

²⁷ Majmactz xii je mic poj anajty yajyöyii je barco oyñinej jim ma je mejy huidi yxi Adria, chi mijcutz je barco yajyöbi jihui'flybjcy co anajty ti mihuingoñ naax. ²⁸ Chi ajcxy quipxy je nii jadu'ñi anajty ycicyity, e hue' ajcxy quipxy iipx xap ycicyity. Jahuengi huin'it jadüg'oc ajcxy quipxy je nii, e hue' oy quipxcixy majmocx xap ycicyity. ²⁹ E co anajty chigiiygixy co tiy je barco ijpcobon'huiipy ma tzaagop, chi ajcxy pidacy niijoty midaax puix ma barco y'ix, je huidi yxiijip anclas, janch tzigiiyb anajty ajcxy y'ahuijxcixy cooni xiimhuiipy. ³⁰ Chi je' ajcxy huidi anajty barco yajyöyp yhuinma'ñybaty co yquëgañ ameech. Chi ajcxy pidacy niihuingixy je mutz barco. Chi ajcxy ñaybidaaci jadu'n nej jihuiy je ancla jac yajminagaangixy jim ma barco yhuinduu. ³¹ Huin'it Pablo nimay je soldado huindzin etz je soldadtijc:

—Pen ca' jada hui'mgixy ma barco, ca' miich ajcxy mejy ypidzimipy.

³² Huin'it ajcxy tzujctujcy je tzaay huidi je mutz barco anajty miid ycoxochity, chi ajcxy yajcäy je mutz barco niijoty, e chi je mejy yajniçcixy.

³³ Moñyi Pablo migapxy je jää ajcxy, chi ajcxy nimay co huen huin-gayñajxcixy, chi Pablo yminañ:

—Cham majmactz xii ma miich ajcxy ca' mmaagixy, e ni ca' mgaaygixy m'uuccixy. ³⁴ Tun may'ajt caaygixy oy jadu'fiyi, copicy jada co njatyñidzoctähuaanim, ni tüg ngöhuay ca' ytigoyaananim.

³⁵ Co Pablo jadu'n yminanday, chi tüg tzajcaagy conigiy, chi jayijp Diosco-juyip yajnajxy mayjäy agujc, chi tujc-huäcxy etz ytigiiy ajcxy caaybi. ³⁶ Mic'amy je jää ajcxy yjotmigiyday nidüg'óciy, e chi ajcxy ytigiiy caaybi. ³⁷ Hue' anajty ñaybáatigixy barcojoty mejtz migo'px jatug'i'px majmocxtüg jääy. ³⁸ Co ajcxy ycayday, chi jacniigöjibijpy je trigo, jigix huen cöminacy je barco chimy.

Chi barco tüg yquiñ

³⁹ Co yxiimiiy, chi je barco yajyöbi ca' ijxcapy je naax, e y'ijxpatty tüg it ma mejy huen ycoguegiy, e jim anajty püjot. Chi ajcxy yhuinma'ñybaty co'ixaangixy pen jëbi jim yjäty je barco. ⁴⁰ Chi ajcxy tzujctujcy je tzaay huidi anajty miid yxochity je anclas, e chi anclas yhui'mni niijoty, huin'it ajcxy miguejiy je niigaap huidi tumb co tümöy je barco. Chi huit jadüg'oc ajcxy pidacy huidibi pojmajtzp. Chi je barco ytigiiy yöyb, tiy ajcxy yajniçcixy ma püjot. ⁴¹ E chi oy minaybadyii ma anajty je mejy mejtz it oy mic' ycujuñ, chi oy yjëpxy püjoty. Je barco iijp oy ytigiiy tätpicy ca' huaad y'ocyücxni, e je barco iix oy ytigiiyñ aguejthuäcxi ymiid je mejy püjoty ymijaa. ⁴² Chi je soldado yjayañ'ögaañ je machyjäy ca'ydi yqueeccixy ayaahuij. ⁴³ Je soldado huindzin ca' a'ixiyy nicxy yaj'ögyii Pablo, chi nimay soldado ajcxy co huen ixmajtzcixy yi machyjäy. Chi je soldado huindzin nimay je jää ajcxy co huen niiđigiiygixy pinjaty jajtp yau. ⁴⁴ E huidi ca' jajtcixy yau jaydëbi niiđigiiygixy miid pu'y etz miid barco pedasi. Jadu'n ajcxy nidüg'óciy ymejy ypidzimday.

28

Pablo yjädy ma tūg naax mejy'agujcp̄ huidib̄ yxiī Malta

1 Co iich ajcxy niihb̄idz̄imday, chi iich ajcxy nejhuiy co je naax mejy agujcp̄ hue' anajty yxiī Malta. **2** Je conaax ajcxy ooy oyjäy'ajtin tuuñ miid iich ajcxy, chi ajcxy yajmijiīy jiiñ mij, miid co anajty ooy yt̄iichiyy, etz co anajty ooy ytuubojo. Chi xyñimay iich ajcxy co miiñ n'ocxāamgixyich. **3** Chi Pablo ytigiiy jäycajpmujcp̄, e chi pidacy jiiñjoty. Chi tūg ahua'n iyujc pidz̄imy, yquëgy anajty miid je anbi, chi Pablo ymajtzi ma yci'. **4** Co je cogajp ajcxy ijxy je ahua'n iyujc yt̄iyyñäy ma Pablo yci', chi ajcxy ñayñimaayi miñ xyipy:

—Jadayaabi yéydiyc, jää yaj'öcp̄ jada. Oy ca' ti y'ogy mejyjoty, je tiydumbi tzajpjotyp̄ ca' a'iixiñ nicxy yjactzinäy.

5 Chi Pablo yci' huinxidicxy, e jiiñjoty oy ycäy je ahua'n iyujc, e ca' Pablo ni nej yjajty. **6** E tūg'öciy je jää tzach'ahuijxcixy mina anajty y'ocquiixy, o mina anajty y'oc'ögy. Ti anajty ooy y'ahuijxcixy jecy; co ajcxy ijxy ca' ni nej yjaty, chi ajcxy yhuinmañ yajtigajch. Yminañ ajcxy co Pablo hue' jada' yi' tūg dios.

7 E miühingon anajty je Publio ytijc, je huidi nighouajc'ajty je jimbi naax mejy'agujcp̄. Je Publio xyajjättacich ajcxy, e xyajcaay xyaj'uucich iich ajcxy yajxon tugiiig xii. **8** Jadu'n yjajti co je Publio anajty yteedy ypigyii miid tooy gohuajc etz miiditly anajty ni'ypa'm. Chi Pablo oy ixy je pa'mjäy. Chi Pablo Dios mibijctzoy, e chi cñiixajy, e yajtzoocy. **9** Miid jadaay miñ ajcxy nijëjity pa'mjäy huidi anajty ajcxy tzinaayb ma je naax mejy'agujcp̄ e chi ajcxy choocäty. **10** Miid jada ycixpi nyajcömay iich ajcxy, e nyajmooyich iich ajcxy tijaty huidi iich ajcxy nidüyöipy barcojoty.

Chi Pablo oy yjädy jim Roma

11 Tugiiig po' iich ajcxy anajty ti n'ijtni jim. Chi iich ajcxy nbarcotigiiy ma tūg barco huidi anajty je tuuboj tiempo ti yajnaxy jim Malta. E je barco capitán jim anajty ycogajp̄tý Alejandría. E je barco ymiid anajty ahuinax huidi anajty yxiī Cástor etz Pólux huidi ajcxy dios'ajtpy. **12** Chi iich ajcxy oy njäty ma je barco jättac huidi anajty yxiī Siracusa. E jim iich ajcxy nhui'miiy tugiiig xii. **13** Ndzoñich ajcxy Siracusa barcojoty, nicxy iich ajcxy mejypa' mejypa', ixti nja'tyich ajcxy jim Regio. Com jabom oy ypidz̄imy jiiñboj, chi co maax oy nja'ty iich ajcxy Puteoli. **14** E jim iich ajcxy nbaaty nijëjity jää huidi anajty mijpidaacp Jesús. Je' ajcxy xycuhuaniiyich co iich ajcxy jim hui'mipy tūg semaan. Chi iich ajcxy jadüg'oc ndzoññ, nnicxyich ajcxy jim Roma. **15** Je mibijcpidijc ajcxy huidi anajty jim Roma ymidou ajcxy ayuc co iich anajty ajcxy jim nicxy, chi ajcxy chooñ nijëjity oy xyjipcobadiiyigixyich ma je cajp mercado miid huidi anajty yxiī Foro de Apio. Jacjadysi mibijcpidijc oy xyjipcobadiiyich ma tūg jättac huidi anajty yxiī, Tres Tabernas. Co Pablo jiipco'ixiī je mibijcpidijc ajcxy, chi Dioscojuyip yajnaxy etz ñayjihuñyi janch jotcuic. **16** Co iich ajcxy nja'ty jim Roma, chi je soldado huindzin ciyejcy je machyjää ma je comandante, per a'iixiib co Pablo tzinäy ahuingujc ma tūg pijctzoydijc, jëyi anajty tūg soldado ycuend'adyii.

Chi Pablo Dios y'ayuc capxhuäcxijim Roma

17 Tugiiig xii maabi Pablo anajty yjäty jim Roma co capxyniguejxy je judío huinmij'anäcticj huidi anajty ajcxy tzinaayb jim Roma. E co ajcxy ñaymujci, chi Pablo yminañ:

—Migütgijc ajcxy, oy iich ca' ti ndundigooyich miidi judío jää ajcxy etz miid ajt nmij'ap nmijteedy ycötúcjin, chi je judíojää ajcxy xymajchich etz

xyciyejcich ma romano tungmiidpi jim Jerusalén. **18** Co je romano tungmiidpi ajcxy xy'amidooyich, huin'it ajcxy xyjanajtzmadzihuaafich, ca' ti ajcxy paaty ma iich huidi ajcxy xyajco'ögihuibich. **19** Co je judíojäy yjotmätcoty ajcxy, ca' ajcxy a'ixiy co nyajnajtzmadzihuiibich, chi nayñibijctzohuuiyich co nyajtiyduñipyich ma je mij'anembi ya Roma, oy iich ca' ti xihuin nmiiidity miid iich nmigonaax nmigogajpich. **20** Paady ti ngapxyñiguejxcixy co nyajmiidmiyväga'ñ ajcxy tigíx co nmach'ityich. Miid co iich ajt n'ahuijxim co Dios nihuäna'ñ yajniidzöga'ñ yi Israel jääy etz yajjugypiga'ñ je jääy tiibi y'occixy. Paady jadachambi nyajpaadyich mach.

21 Chi ajcxy y'adzooy:

—Ca'ní iich ajcxy ni ti necy xyñijäty huidi tzoomb jim Judea miid miich yciixpi. E ni tüg ajt nmigügtiic ca' jibic xyñimiydägy. **22** Nja'amido'idaamyich jadu'n nej miich mmiydägy, com nnejhuiybich co huen yma'amyity jääy ymidzip'ajty je jemybi y'ijxpiciin.

23 Chi tüg xii ajcxy agapxtujccixy, Co oy paady mina anajty ti agapxtujccixy, chi mayjää flayyöymuci ma je Pablo anajty jättaç miidity. Jopy ajcxy yajtzondacy capxii miydägiixti ycootztzuu'hiy, jadu'n Pablo tzachyajnimaaaygixy je Dios y'ayuc nej Dios yhuinma'ñ miidity. E yajjothuimbidaangixy anajty ma je Jesús miid co capxticxy je Moisés ycötüjcín nej anajty yjaybetyity, etz jacjadyii ayuc cojaaybi flacy. **24** Nijëjity cöbjic ajcxy nej Pablo anajty ymina'ñ, etz nijëjity ca' ajcxy mibijcy. **25** Co ca' anajty ajcxy miñ xyipy yajtugiyy yhuinma'ñ, chi ajcxy ixu ca'ixy yöychóngixni. Chi Pablo yminañ:

—Tiytudägy je Espíritu Santo nimay je nmij'ap nmijteedy ajt co yajcapxy je profeta Isaías co yminañ:

26 Nicx nima' je jääy ajcxy: Miich ajcxy oy mjamidoohuipy n'ayucich, per ca' ajcxy mhuinjihuihuip; oy mjahuindiixcixipy, e ca' ajcxy mhuinjihuihuip.

27 Com jada jääy ajcxy hue' yjot'ahuimbijtcixy janch juuñ, e ymidoogixy oyñinej, jadu'n nej jihuiy yhuimbidzijtcixy, e ni ca' y'oc'ijxcixy miid yhuin e ni ca' ocridoogixy miid yta'tz'ac, ni ca' huinjihuiygixy miid yjot yhuinma'ñ, ni ca' minipy ajcxy ma iich jigix myajtzögibich.

28 Nejhuiygixy miich ajcxy co jadachambi etz jacnicxpi xii tiempo Dios y'ahuaniby y'ayuc tyi'ajt nej jébi jääy y'alma ajcxy yajniidzögipy ma je jääy ajcxy huidi ca' yjudiojäity, e je' ajcxy y'amido'idi.

29 Co Pablo jadu'n nimay ajcxy, chi ajcxy ñicxtáaygixni chach ñayhuinibéjtigixy ñayhuingapxpéjtigixy miñ xyipy.

30 Pablo mejtz jimijt jim chinay ma je pijctzoydijc jim Roma, e yajxon xiic'adzoy capx'adzoy pin miñ ycogapxiyi. **31** Janch agujc joccujc anajty capxhuäcxy je Dios y'ané'min, e yaj'ixpicy je Huindzin Jesús tyi'ajt, e ni pin ma ycapx adugyii.

ROMANOS

Yí Necy Huidi San Pablo Yajniguejx Je Mibijcpidijc Jim Roma

¹ Iich Pablo tumbich ma Jesucristo ytung. Jesucristo ti xyajnibicyich co ndunañ'ich ma yi' ytung quipxy miid yi' y'apóstol ajcxxy. Ti xypidägyich ma jada tung tūgijip co ngapxhuäcxibich Dios y'ayuc ytiy'ajt oybi.

² Dios jecy'ajty y'ayuc yajhui'my cojajt ma yi' y'ayucnajtzcapxiyibi ñecy co quexa'ñ anajty je Cristo ya naaxhuiñ. ³ Ngapxhuäcxibich jada ayuc jadu'n nej ajt nHuindzin Jesucristo, je Dios y'ung, yma'xung'ajty ya naaxhuiñ. Hue' yi' ñinícx paty ma yta. E yi' yta je rey David je' ymij'ap'ajti ymijteedy'ajti. ⁴ Per Jesucristo ti paadyt ma Dios yi' yjhuiñ ymí'ajt. Co Dios yajjugupijcy y'ung ma anajty ti y'ögy miid yjhuiñ ymí'ajt, chi ti yajnejhuüy anajty je naaxhuiñjäy co Jesucristo hue'je' Dios y'ung, huidibi miid huädz yjot huädz yhuinmañ, etz nañ ymíid Dios yjhuiñ ymí'ajt. ⁵ Co Dios yajjugupijcy Jesucristo ma anajty ti y'ögy, chi mijmay'ajt tuñ miid iich ajt yciixpi. E nañ miid Jesucristo yciixpi Dios ti xyajnibicyich co ngapxhuäcxibich yi' y'ayuc ytiy'ajt ma yi' mayjäy ajcxxy ma tūg'öciy naax cajp, jigix jébi mayjäy mibijccixy e nañ capxymidoogixy Jesucristo. ⁶ E miich ajcxxy huidibi tzinaayb jim ma yi cajp huidibi xiijip Roma, nañ jadu'n Dios miich ajcxxy ti xyhuin'ijxcixy jébi ajcxxy Jesucristo xyjäy'adyii.

⁷ Jada necy nguejxypich ma miich ajcxxy nidüg'öciy huidibi jim yajpatcixp ma yi cajp huidibi xiijip Roma. Dios miich xychojccixp xyjhuiygiyixp, e nañ Dios ti xyhuin'ijxcixy jaydëbi yi' xyjäy'adyii, etz nañ jaydëbi mdzinaaygixy miid huädz mjot huädz mhuinmañ. Huen iich ajt nDios Teedy etz ajt nHuindzin Jesucristo may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxxy etz nañ xajjotcugihuij apajcxy.

Pablo nicxy mibijcpidijc cogapxihuañ jim Roma

⁸ Tim jayiip nyajnajxpich jäygidaacin ma Dios, miid Jesucristo yxii, co miich ajcxxy ti mmibijccixy Jesucristo. Mayjäy ma nidüg'öciy naax cajp ti nejhuiygiyixy jadu'n nej miich ajcxxy ti mmijpidaaccixy Jesucristo. ⁹ Iich tumbich ciyxjot huinjot ma Dios ytung, co ngapxhuäcxibich Dios y'ayuc ytiy'ajt miid Jesucristo yciixpi. Dios yi' tiy'ajt yegip jadu'n nej jabom Dios nmibijctzooyibch miid miich ajcxxy yciixpi. ¹⁰ Dios nmibijctzooyibch pen yi' jadu'n tzojcp co jébi nnicxibich cham tiempo jim ma miich ajcxxy myajpaady. Canaag'oc iich miich ajcxxy nicxy nja'ixaangixy, e ca' y'oziy nej nícxibich. ¹¹ Ooy njanijot'atyich co iich miich ajcxxy nicxy n'ixaangixy, jaydëbi ngapxhuäcxibich Dios y'ayuc ma miich ajcxxy miid Dios yjhuiñ ymí'ajt, e nañ ngapxhuäcxibich Dios y'ayuc ma miich ajcxxy jaydëbi tiyudägy mmibigipy ajcxxy Jesucristo. ¹² Pen oyib nej nícxibich ma miich ajcxxy myajpaady, chi jébi njotcugihuijyibich co anajty n'ixyib nej miich ajcxxy mibijccixy Jesucristo, e nañ jaydëbi mjotcugihuijyib nej miich ajcxxy co anajty m'ijxcixy nej iich nmibicyich Jesucristo, e jadu'n nayyajjotcugiyim miñ xyipy.

¹³ Ndzojcpich co miich ajcxxy mnejhuijhiy co canaag'oc ti njapidägyich nhuinmañ'ich co anajty nnicxañ'ich ma miich ajcxxy myajpaady, e ca' y'oziy nej nícxibich. Njijp'ijxypich co oyihuij Jadachambí tiempo jadu'n nej jébi nnicxibich jim ma miich ajcxxy. Com njacyaj'ixpigaamyibich miich ajcxxy,

e nañ njacyajmibigaamybich ajcxy Dios y'ayuc. Tim jadu'n nej nduñich canaag agajp ma chinaaygixy yi' jacjadyii jay huidibi ajcxy ca' yjudiojäity. ¹⁴ Dios jadu'n xyajnibijcich jada tung, paady copicy co ngapxhuäcxibich yi' y'ayuc ma tük'öciy jay, etz majaty naax cajp. Ngapxhuäcxamybich Dios y'ayuc ma yi' jay ajcxy huidibi griego ayuc cápxcixp, etz ñan ma yi' jay ajcxy huidibi ca' griego y'ayuc capxcixy. Ngapxhuäcxamybich Dios y'ayuc ma yi' ixpcicy jay ajcxy, etz nañ ma yi' jay ajcxy huidibi ca' y'ixpcicyty. ¹⁵ Paady ycixpi ooy ndzachcapxhuäcxa'flich Dios y'ayuc ma miich ajcxy huidibi yajpatp jim Roma nañ jadu'n.

Je ayuc tiy'ajt oybi

¹⁶ Ca' nmidzo'ydunyijich Cristo y'ayuc ytiy'ajt. Com je' jada je oybi ayuc huidibi tzoon ma Dios, ymiid yi' Dios ymic'ajt jigix jëbi tük'öciy jay ajcxy paadipy pocy huinmeecxin, pinjaty cöbigaamb Cristo y'ayuc. Tim jayijp ti ngapxhuäcxy Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt ma yi' judiojäity ajcxy, e jac'axam ma yi' huidibi ajcxy ca' yjudiojäity. ¹⁷ Jesucristo ytiy'ajt xyajnejhuiyim co nmibijcim co Cristo ti jöch ajt nbocy etz nxihuin, chi Dios xycöbigaanim jadu'n nejihuüy tudägyjäy. Ca' ji jadüg huinma'ñ nej Dios jëbi xycöbíjicim jadu'n nej jihuüy tudägyjäy. Com jadu'n jaybety y'ity ma Dios fiency ma jadu'n yminañ: "Pinjaty tudäg'ajtin ti paady miid co ti mijpidägy Dios y'ayuc, hue' je' tzinähuip, ca' yjugy'ajtin ycixipy ytigoyipy."

Je naaxhuiñjäy ajcxy ypcocy

¹⁸ Copicy nbaatim tudäg'ajtin ma Dios, com je Dios huidibi tzinaayb tzajpjoty ti xyajnejhuiyim co yi' tzaachytuna'ñ mictägy tük'öciy jay ajcxy huidibi midundigooyb yi' ytiy'ajt, tük'öciy huidijaty jibic huinma'ñ ymiid, tük'öciy yi' ajcxy huidibi yajtigooyb Dios ytiy'ajt miid je jibicpi huidibi ajcxy ytumyb. ¹⁹ Com yi' jay ajcxy huidibi jibicjot jibic-huinma'ñ miid, y'ijxpy ñejhuiyib ajcxy Dios ytiy'ajt, com Dios ti pidägy yi' ytiy'ajt ma yi' ajcxy yjot yhuinma'ñ. ²⁰ Ñejhuiyib jay ajcxy Dios ytiy'ajt, com mabaad oga'n Dios yajcoy naaxhuiñbi ixti chambaad, quëxícp ya naaxhuiñ Dios ymic'ajt y'ijxpejt, oy ca' pin Dios ixy, huidibi Dios ti cojy ti macxy yejcpy ijxpejt co Dios yüüjity, etz Dios ymic'ajt huinixii huinitiempo ijtp yi', ca' ycixipy ytigoyipy nimina. Co anajty Dios tzaachytuna'ñ yi' pocijäy ajcxy, ca' ajcxy ni' ti ayuc miid huaad adzohuimbidip Dios miid ajcxy ypcocy ycixpi. ²¹ Com ñejhuiyib ajcxy co ji Dios yajpaady, e ca' ajcxy ojadajtcixy ca' ajcxy huindzigiygixy Dios. E nañ ni ca' ajcxy yajnaxy Dioscojuyip ma Dios. E nañ jadu'n ajcxy ñaybibädacigixy amij agix, yhuinma'ñ ixtaaygixy huidibi ca' ytiy'ajtity. Yajtigooyi ajcxy Dios ytiy'ajt ma ajcxy yjot yhuinma'ñ, e nañ miid ajtcixy tzuuhuinma'ñ. ²² Yi' jadu'mbi jay ajcxy hue' yhuinma'ñ pidaaccixy co ajcxy ooy ycohuinma'ñity, co ajcxy ooy y'ixpcicyty, e ca' yjanchity, tzuu huinma'ñ ajcxy ymiid. ²³ Ma yjapadyi ojadajtcixipy huindzigiygixy Dios huidibi ymic'ajtin y'oy'ajtin ca' ycixipy ytigoyipy nimina. Chi ajcxy yajtigach yjot yhuinma'ñ, e huindzigiygixy jay y'ahuinax e jay ajcxy yjugy'ajtin etz y'oy'ajtin cixaamb tigoyaamb. Ixti mijpididaaccixy nañ jadu'n joon y'ahuinax, iyujc y'ahuinax etz tza'ñ y'ahuinax.

²⁴ Co jay ajcxy jadu'n ytundigoy, paady Dios ñajtz'ixiÿin ajcxy, huen tundigooygixy nej anajty ci'm jibichuinma'ñ nijot'ajtcixy. Ñaymidundigóoyigixy ñinícx miñ xyipy huidibi janch oy midzo'yduuni. ²⁵ Ma yjapadyi ixipy mijpididaaccixy je tiy'ajt tiyudädägyi nej Dios ti yecy, huin'it ajcxy mijpididaaccixy anii huidijaty jay ti cojy ti macxy. Ma yjapadyii ixipy

huindzigiygixy Dios, huidibi ci'm ti yajcojtyä tüg'óciy tijaty ji yajpaatp, huin'it ajcxy huindzigiygixy jää y'ahuinax joon y'ahuinax, etz iyujc y'ahuinax huidijaty ca' ti mic'ajt miidity. Copicy n'ojadajtim ngömaayim Dios huinixii huini:tiempo. Amén.

26 Miid co jää ajcxy tzachhuindzigiygixy jää y'ahuinax etz jactijaty ahuinax, paady ycxipi Dios ajcxy ñajtz'ixiyii, chi ajcxy tungixy yi jibic-huinma'ñ huidibi ci'm ñijot'ajtcixyp huidibi oy ymidzo'yduuni. Töxyjää ajcxy ma yjapadyii chínáaygixipy tudägy miid näy, chi ajcxy ñaymiiädtzináayigixy e ñaymiiädtundigooygixy actöxyjädyjc. **27** Yëdijctjc ajcxy nañ jadu'n ñaymiiädtundigooygixy miñ xyipy. Ñaymiiäddzináayigixy ma yjapadyii iyxipy chınaaygixy miid töxyjää ajcxy, huin'it ytundigooygixy ma Dios ytiy'ajt. Ci'm ñijot'ajtcixy jibic-huinma'ñ huidibi oymidzo'yduuni, ypátcixipy ma ajcxy ñinícx je tzaachhypi huidibi Dios ypidacpy miid yi' ajcxy ypoccy ycxipi.

28 Co yi jää ajcxy jadu'n ci'm yhuinma'ñ ti pidaaccixy co ca' yajmj'ada'ñ Dios, paady ycxipi Dios ñajtz'ixiyii ajcxy. Huen tim tungixy huidibi ajcxy ci'm ñijot'ajtpy, huidibi Dios ca' jäygidägy. **29** Jää ajcxy ooy mij jibic-huinma'ñ canaagnax nijot'ajtcixy; yëdijctjc ooy ajcxy jibic-huinma'ñ tungixy; ooy ajcxy migapxtigoy töxyjää ajcxy; ooy ajcxy adzojccixy comeef'ajtin; ooy mi'ijxtinaaygixy ymigügtjc; ca' ajcxy ymigügixaangixy; ooy ajcxy yjääyaj'öccixy; ooy ajcxy chiptunaangixy; ca' ajcxy ycapxymidohuaangixy; ooy ajcxy ymigüg huin'iiingixy; ooy ajcxy ypiitzcapxcixy; ca' apjcx ymigügixaangixy. **30** Jää ajcxy ooy nigapxy ni'oij ymigügtjc; ca' ajcxy ixaangixy Dios; ca' ti jäygidaaccixy; ooy ajcxy amiij agix ñayjhuiiyigixy; ooy ajcxy ci'm ñaygomáayigixy; ooy ajcxy cojy macxy jibic-huinma'ñ, ca' ajcxy capxymidoogixy ytaj yteedy. **31** Jää ajcxy ca' y'ayuc-huinjhuiygixy; ca' ajcxy cuydungixy yci'm'ayuc; ca' ajcxy ni piñ tzojccixy jihuiygixy; ca' ajcxy ni piñ pa'ayoogixy. **32** Jadayaabi jää ajcxy ñejhuiyb co Dios ti cojy ti macxy ycötujcin co pinjaty tundigoobj jadu'n miid Dios ytiy'ajt, tigooyip ajcxy yjugy'ajtin. Oy iyxipy yi jää ajcxy Janejhuiygixy co padaangixy y'o'cin, huin'it ajcxy jactintungixy jibic-huinma'ñ, e nañ jadu'n jotcujc ajcxy co jac pinjaty jibic-huinma'ñ tungixy.

2

Dios tiydumb jadu'n nej yi' tzocy

1 Paady co miich migüg m'ix'ixy mba'ixy ti ytumyb, ti migüg ycapxyp ti anajty pocy mnaymöyi, oy iyxipy ypinjää ñejpyjäity. Miich ooy ti pocy m'ixy ma huing jää, e nañ jadu'n miich ooy mij mdundigooy, tim jadu'n nej yi' ajcxy ytundigooygixy. **2** Nejhuiyim co Dios tudägy ytuñ co tzaachytuñ tüg'óciy pinjaty tundigoobj. **3** E miich co migüg m'ix'ixy mba'ixy ti ytumyb ti migüg ycapxyp, nan jadu'n miich Dios xychaachytuna'ñ. ¿Nej mdijy mdzögiip co anajty Dios xtytiduna'ñ? **4** ¿Nej ca' mjäygidägy nej Dios mij ooy may'ajt oy'ajt ti tuñ miid miich, nej ooy mij ti xypa'ayoy, mij ti xymimecxtucy? ¿Nej ca' mnejhuïy co Dios mij ooy xypa'ayoy xymimecxtucy, jigix mjothuimbidiy nej mdundigooy ma Dios ytiy'ajt? **5** Miid co ooy mjotjuuñity mgöjuuñity, ca' ajcxy mjothuimbida'ñ, ca' ajcxy m'ixmadza'ñ nej ajcxy mdundigooygixy. Paady ycxipi Dios huidibi tudägy tumb nigli miich yi' ooy mij xychaachytuna'ñ co anajty xii tiempo ycxipy ytigoy, e Dios chaachytunamyb jää ajcxy miid ypoccy ycxipi. **6** Co anajty Dios tiyduñ yi' naaxhuiñ jää, chi yajnigidagihua'ñ

nidüg nidüg nej anajty ti chinäy. ⁷ Nijëjity jää ajcxy oyjot oyhuinma'ñ tungixy jabom jabom, yijip'ijxpy ajcxy co Dios oybi ymöhuaanigixy, nañ yijip'ijxpy ajcxy co Dios ycömäiyib, yijip'ijxpy ajcxy yjugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy nimina. Yi jadu'mbi jää Dios ymöhuaamyb jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy nimina. ⁸ Per Dios chaachytunamyb mijcajee yi jää ajcxy huidibi ca' ycapxymidohuaangixy, huidibi ca' cuydungixy Dios ytiy'ajt, huidibi ajcxy tumb jibic-huinma'ñ. ⁹ Ayo'n tzaachhypi ypadamyb tög'öciy jää ajcxy huidibi jibic-huinma'ñ ti tuñ. Nañ jadu'n miich judíojäy ajcxy tim jayip mbadaangixy tzaachhypi, pen mdundigooygixp, e chiini yi jacjadyii jää padaangixy tzaachhypi, pen tundigooygixp. ¹⁰ Tög'öciy pinjaty oyjot oyhuinma'ñ tungixp, Dios ymöhuaamyb yi' ajcxy oy'ajtin, nañ cömyaanip yi' ajcxy Dios, etz nañ yajjotcugihuiib ajcxy. Tim jayip yi' judíojäy pada'ñ ajcxy oybi, etz jac'axam yi' jacjadyii jää ajcxy.

¹¹ Dios ca' tiyduna'ñ jää ajcxy huin'ijxpety, quipxyjaty tiyduna'ñ nidüg'öciy jää ajcxy. ¹² Nidüg'öciy jää ajcxy huidibi tundigooygixp, Dios yajtigoyaanip ajcxy yjugy'ajtin. Yi jää ajcxy huidibi ca' miidity Dios ycötujcin huidibi cojaayip, Dios yajpocycähuaanip ajcxy, com ymiid ajcxy Dios ytiy'ajt ma yjot yhuinma'ñ. Yi jää ajcxy huidibi miid Dios ycötujcin cojay, Dios yajpocycähuaanip ajcxy miid yi' ycötujcin huidibi cojaayip. ¹³ Yi jää ajcxy huidibi nigooib amido'ijtp co yajcapxy Dios ycötujcin, e ca' ycapxymidoogixy, ca' ycöbiga'nyii Dios jadu'n nej jihuüy ytudägyjäity. Yi jää ajcxy huidibi capxymidoob Dios ycötujcin, Dios cöbigaanip co ajcxy ytudägyjäity. ¹⁴ Yi jää ajcxy huidibi ca' miidity Dios ycötujcin huidibi cojayip, co ajcxy nijot'ajtcixy oyjot oyhuinma'ñ jadu'n nej Dios tzocy, jadu'n nipaady nej jihuüy ajcxy miidity Dios ycötujcin. ¹⁵ Co je jää ajcxy oyjot oyhuinma'ñ tungixy, huin'it yajniguëxïccixy co ajcxy ymiid Dios ycötujcin ma ajcxy yjot yhuinma'ñ. E co paatcixy jibic jot jibic-huinma'ñ, huin'it jibic ñayjihuüyigixy. E co patcixy oyjot oyhuinma'ñ, huin'it ooy oy ñayjihuüyigixy. ¹⁶ Jada je'du'n je jemybi oybi ayuc huidibi ngapxhuäcxypich co müniip je xii je tiempo co Jesucristo, miid Dios ycötujcin, tiydunip tög'öciy jää ajcxy nej anajty yjot yhuinma'ñ ajcxy miidity, tög'öciy pinjaty ti tuñ ayüch ameech tijaty.

Je Dios ycötujcin huidibi Moisés yjay jecy'ajty

¹⁷ Miich ajcxy huidibi minamb co mjudiojäity, miich ajcxy mmijpidaaccixyp Dios ycötujcin, je jecyip huidibi jaybetyip. Miich ajcxy mnaygomäayigixy co miich ajcxy Dios xyjäy'adyii. ¹⁸ Miich ajcxy mnejhuiib nej Dios tzocy nej huaad mjäy'ajtcixy. E nañ ti m'ixpcy Dios ycötujcin huidibi ti xyajnejhuiigixy huidibi tiy'ajt jac'oyip. ¹⁹ Miich ajcxy minamb co janch janch co miich ajcxy Dios ytiy'ajt myejci ma yi jää ajcxy huidibi ca' Dios ytiy'ajt miidity, jadu'n nipaady nej jihuüy tög' huintzpi mhuijtzyöy, e nañ jadu'n nipaady nej jihuüy mgodicxy je jää ajcxy huidibi agootztuum tzinaayb. ²⁰ Miich ajcxy judíojäy myaj'ixpijcpy yi jää ajcxy huidibi ayoob, huidibi ca' ti tiy'ajt nejhuiigixy, e mgapxhuijy yi jää ajcxy huidibi ca' yhuinma'ñymejtzcixy. Miich ajcxy minamb co m'ayuc etz mdiy'ajt mbaatcixy ma Dios ycötujcin huidibi jaybetyip. ²¹ Miich ajcxy myaj'ixpijcpy jacjadyii jää ajcxy Dios ytiy'ajt. ¿Nej co ca' ci'm mguydungixy nej ti myaj'ixpijccixy? Myaj'ixpijcpy ajcxy jacjadyii jää co ca' huaad ymeetzcixy, e miich ci'm ajcxy meetzpz. ²² Miich ajcxy myaj'ixpijcpy jacjadyii jää co ca' huaad migapxtigoy töxyjää ajcxy, e ¿miich ajcxy nej co mmigapxtigooygixy töxyjää ajcxy? Miich

ajcxy ci'm minamb co ca' huaad yajhuindzigi' tzaaboch quipychech, e miich ajcxy ci'm mdzachmeech je meeñ ma je tzajptijc ma je quipychech y'ity.²³ Miich ajcxy mdzachnaygömáayigixy co mguydungixy Dios yçötüjcin. Miich ajcxy m'ixtiyj Dios müd co ca' ajcxy mguyduni yi' yt'iy'ajt.²⁴ Paady jadu'n jaybety miin ma Dios ñeçy, ma jadu'n yminañ: "Com co miich ajcxy mdundigooygixy, paady ycixp'i yi' jacjadyii jäy ajcxy nigapxy ni'oñy Dios yxii."

25 Co ajcxy mguyduunip Dios ycötujcin, huin'it Dios xytunipcuendi co miich ajcxy miidity je tiy'ajt ma mniñicx co Dios xyjäy'adyii. Co ca' ajcxy mguyduunip Dios ycötujcin, huin'it Dios ca' xytunipcuendi co miich miidity je tiy'ajt ma mniñicx co Dios xyjäy'adyii. Jadu'n nipaady nej jihuüy ca' mdiy'ajttiity. **26** Co yi' jacjadyii jäy ajcxy huidibi ca' miidity tiy'ajt ma fiñicx, e cuyduni ajcxy Dios ytiy'ajt, jadu'n nej ajcxy ytiy'ajttiity. **27** Yi' jacjadyii jäy co ajcxy cuyduñ Dios ytiy'ajt, yi' ajcxy capxpaady'idipy ma Dios. E miich ajcxy judíojäy mbocycähuip miich ajcxy, oy miich ajcxy mjamiidity ixiyipy Dios ycötújcín huidi cojaayip, pen ca' mguydungixy. **28** Je ijxpejt janchypi co pinjaty Dios yjäy'ajtyp, canan je' je ijxpejt huidibi ymiid ma ninicx. E nañ jadu'n canan je' je tiy'ajttihiü cötujcin huidibi jäy cuydun jec'yajty. **29** Je ijxpejt janchypi co pinjaty Dios yjäy'ajtyp, je' je' je ijxpejt huidibi ymiid ma yjot yhuinma'ñ, je oyjot oyhuinma'ñ huidibi ymiid, je ijxpejt co je Espíritu Santo ti yajhuächyi yjot yhuinma'ñ, canan je' je tiy'ajt co ti cuyduñ je jec'yip cötujcin huidibi cojay ijtp. Yi' jadu'mbi jäy ajcxy cömay'idipy ma Dios, e ca' ycömay'ida'ñ ma jäy ajcxy.

3

¹ Pen tiy'ajt jadu'n nej nmına'ñich, ¿ti jäygidaacın yi' judíojäy ajcxý ymiiñ ma Dios huídibí yi' jacjadyii jääy ajcxý ca' miidity? ² ¿Ti jäygidaacın ajcxý ypatpy co ajcxý miidity tiy'ajt ma ñiníçx co Dios yjää'yadii? ² Yi' judíojäy ooy canaagnax oy'ajtin jamiidity. Tim jayip Dios yajnílbijci ajcxý yi' ycötujcin yi' y'ayuc huídibí cojaayıp. ³ ¿Nej mdijy co Dios ca' cuyduna'ñ yi' y'ayuc miid yi' judíojäy ajcxý miid co njijejty judíojäy ca' cuyduñ yi' ycötujcin? ⁴ Dios ca' jadu'n huinma'ñ miidity nej jääy ajcxý huinma'ñ miidity. Oy ixiyipy nidüg'óciy jääy y'aniiðaaccixy, Dios ca' y'aniiðäga'ñ nimina. Paady jadu'n jaybety miin ma Dios y'ayuc co David jadu'n yminañ:

Ñejuhiipi jää ajcxy co miich, Huindzin Dios, tudägy mguyduñ yi m'ayuc.
Ca'huaad pinjaty ymina'nip co ca' miich mguyduñ yi m'ayuc.

⁵ Pen Dios cömaybidzimipy miid ajt nbocy yciixpi, ¿nej tiy'ajt jadu'n nej jäy yminaangixy co Dios ca' oy ytüñ, co xychaachytuunim miid ajt nbocy yciixpi?
⁶ Ca' yjadu'nity. Co ixyipy yjadu'nity, Dios ca' yi' tiyduniipy naaxhuiñjäy miid aicxvy ypoccy yciixpi.

⁷ Co ixipyty atjity jadu'n nej jay yminaangixy co Dios ooy yjotcujcity co ca' xychaachytunipyich miid nbociyich yxicipi, jac'oy co ixipy ndundigooyich, jigix Dios janch ycömaybidzimipy.⁸ Jac'oy ixipy nminaanim: "Tzoc tundigooyim jigix jëbì Dios cömay ypidzimipy." Ixti nijëjity jay ti xyñihuambetylch co iich jadu'n ti nminalich. Ca' jadu'n nminalich co Dios jay tzaachytunipy ninigoob. Dios chaachytunipy pocyjay ajcxy, com paatip ajcxy jadu'n yi tzaachypi.

Nidüg'óciy iičh ajt nbocymiičity

⁹ ¿Nej janch jadu'n co iich ajcxy huidibi judíojäy, jac'oyjäy iich ajcxy ca'ydi yi jacjadyii jäy ajcxy? Ca' yjadu'nity, ca' iich ajcxy njac'oyjäyity. Com ti jayijp nya'jixpicyich co tük'öciy jäy ajcxy yaipaady pocymiid, yi judíojäy, etz nañ jadu'n jacjadyii jäy ajcxy. ¹⁰ Com jadu'n jaybety miñ ma Dios ñecy ma jadu'n yminañ:

Ca' ji ni tük jäy tudäcp, ni tük.

¹¹ Ca' ji ni piñ huïdibi huinjihuïyb Dios ytiy'ajt. Ni piñ huïdibi ixtaayb Dios ytiy'ajt.

¹² Nidüg'öciy jäy ti ixmajtzcixy Dios ytiy'ajt. Quipxy ycapxy ajcxy ytumyb co ytundigooygixy. Ca' ji ni piñ, piñ huädz oy yjot oy yhuinmañ tumb, ca' ji ni tük.

¹³ Yi jäy ajcxy ooy ycapxtigooygixy, oy ajcxy yhuin'iñ miid y'ayuc. Jadu'n ajcxy yöcpajc nipaady nej tük öcpí jut huidibi ahuädz. Ooy ajcxy yajtzachiy miid y'ayuc jadu'n nej jihuïy tza'ñ chüch.

¹⁴ Ooy ajcxy ycapxtigooygixy. Ooy ajcxy jibic ayuc capxcixy.

¹⁵ Miid yinjaty huenjatypi ayuc, mic'amy ymigüg yaj'o'ccixy.

¹⁶ Ma ajcxy yhuïdity ooy midundigooygixy ymigüg, e nañ yecy ajcxy tajin mayin.

¹⁷ Ca' ajcxy nejhuiygixy nej huaad chinaaygixy jotcujc, ca' ma ti tzip ti capxy.

¹⁸ Ni cahuinmaaygixy nej Dios tzigiygixipy.

¹⁹ Tük'öciy ayuc ycojaayity ma Dios ycötujcin necy, mic'ajt miidpi miid yi jäy ajcxy huidibi yajmij'ajtp je cötujcin. Dios ti pidägy yi' ycötujcin, jaydëbi pinjaty tundigooyb, huaad ca' ti anii tuñ ma Dios. Dios ytiyduniþy tük'öciy jäy ajcxy miid yi' ycötujcin. ²⁰ Dios ca' capxpadañ co ytudägyity, miid co ti cuydunyii ycötujcin. Dios ti pidägy ycötujcin jaydëbi nejhuiyim co ajt nbocymiidity.

Yi alma niðzoçin, hue'yaipaady miid mibijcın

²¹ Jadachambi Dios xyajnejhuiyim jemybi tiy'ajt jadu'n nej tudägy'ajtin jëb nbaatim ma yi', e jada jemybi tudägy'ajtin tiy'ajt, ca' yi' yjadu'nity nej yi tiy'ajt huidibi yajpatp ma Dios ycötujcin jecy'ajtpi. Per yi Dios y'ayucnajtzcapxiyibi ñecy etz Dios ycötujcin necy yejc tiy'ajt jecy'ajty co Dios xymöhuanim tudägy'ajtin. ²² Jadu'n Dios yaj'ahuimbidaangixy tudägy tük'öciy jäy huidibi mibijcp Jesucristo, ca' ñejeti pinjäy ajcxy, pen judíojäy o pen ca' judíojäy ajcxy.

²³ Com nidüg'öciy naaxhuiñjäy ti ytundigooygixy. Ni tük jäy yhuädz'ajtin ycanabaydiyi miid Dios yhuädz'ajtin y'oy'ajtin. ²⁴ (Miid co nidüg'öciy jäy ytundigooygixy), paady ycxipi Dios mijmay'ajt mij'oy'ajt tuñ ninigoob miid tük'öciy jäy ajcxy, e Jesucristo ti cojuydäy tük'öciy ajcxy ypocy, e jadu'n yaj'ahuimbity tudägy nidüg'öciy jäy ajcxy huidijaty mibijcixp Jesucristo.

²⁵ Dios yquejx y'ung ya naaxhuiñ, jaydëbi huinmeecxip jäy ajcxy ypocy, miid co Jesucristo ti y'ögy miid ajcxy ypocy ycxipi. Dios yhuinmeecxip jäy ajcxy ypocy co ajcxy mibigipy Jesucristo. Jayijp ca'ni anajty Jesucristo miñ ya naaxhuiñ, Dios ooy mimecxtujcy jäy ajcxy, ca' anajty miidity jetcöduuyb jäy ajcxy ypocy. ²⁶ Jadachambi xii tiempo Dios ti yaj'oyiñ jadu'n nej jëb huinmeecxip jäy ajcxy ypocy, e jadu'n yaj'ahuimbidiç ajcxy tudägy ma yi' yhuinduu. Jadu'n Dios tuñ jigix ñiguëxigipy co Dios tudägy yi', e tudägy'adaamni yi', co cöbici jäy, yi pinjaty mibijcp Jesucristo.

²⁷ ¿Ti huaad jäy ajcxy tungixy huidibi jëbi miid ñaygomayiib ma Dios? Ca' ni ti. ¿Na'amy co yjadu'nity? ¿Nej jëbi ajcxy ñaygomayiib miid co yajmij'ajtcixy Dios ycötujcin? Ca' yjadu'nity. Ca' huaad ñaygomáyigixy ci'm, com Dios ti yaj'ahuimbity jäy ajcxy tudägy huidibi mijpidacp Jesús. ²⁸ Paady nmınañich

co jää ajcxy y'ahuimbity tudägy co ajcxy mibicy Jesucristo, e canan co janch ypaad jacuydungixy canaag cötujcin.

²⁹ ¿Nej miich ajcxy mdijcixy Dios ytuñ miid ac yi'yí judíojäy ajcxy, e ca' jacmiid pinjaty? Ca' yjadu'nity. Dios tuumb miid janch nidüg'óciy jää ajcxy.

³⁰ Ji tügpajc Dios, e yi' tú'ciy ytuñ miid judíojäy, etz nañ jadu'n jacjadyii jää ajcxy. Dios yaj'ahuimbijtaayb tudägy nidüg'óciy jää ajcxy co ajcxy mibijccixy Jesucristo. ³¹ Co jadu'n nbaatim ndudägy'ajtin miid co nmibijcim Jesucristo, ca' nmínaaním Dios anajty yi' ycötujcin je jecyip nyajcödigooyim. Hue' janchtiy niig anajty nmic'ajtmooyim Dios ycötujcin.

4

Je ijxpejt huidi Abraham yejc

¹ ¿Nej n'ocminaaním? ¿Ti oybi ti paady ma Dios je Abraham iich ajt nmij'ap nmijteedy? ² Co ixipy Dios Abraham tudägy ti ixy, miid co oybi ti tuñ, jëbi Abraham ixipy ñaygomayii. Per ca' huaad ci'm ñaygomayii ma Dios. ³ Jadu'n jaybety ymiiñ ma Dios ñecy ma jadu'n yminañ: "Abraham ymijpidaaci Dios, e paady Dios jadu'n cöbijcy Abraham jadu'n nej tüt tudägyjäy." ⁴ Je jää huidibi ymujuñ patp miid ytung ycixpi, jada meeñ huidibi ymujuñ'ajtpy ca' nigoo ñimöyii, hue' tim paatip jadu'n miid ytung ycixpi. ⁵ Yi jää huidibi ca' jiip'ixy co tudägy'ajtin padañ ma Dios miid oy'ajtin ycixpi huidibi ytumyb, jëyi ymibijcyp ymijpidacpy co Dios yaj'ahuimbidañyii tudägy. Yi jadu'mbi jää tudägy'ajtin ypadamy miid ymibijcyp ycixpi. ⁶ Jaybety ymiiñ ma Dios ñecy co je David jecy'ajty nimiydacy tüt jää huidibi ooy anajty jotcuje ñayihuñyii miid co Dios ti y'ixyii jadu'n nej jihuñytudägyjayity miid ymibijcyp ycixpi, e ca' nmínaaním miid oyjäy'ajtin ycixpi huidibi ytumyb. ⁷ David jadu'n yminañ: Jotcuje je jää ajcxy huidibi ypocy ti yhuinmecxyii, huidibi ypocy ti yajtigoyii. ⁸ Jotcuje je jää huidibi Dios cöbijcip jadu'n nej jihuñy ca' ypocy ymiiidity.

⁹ ¿Nej janch tiy'ajt jadu'n co jada jotcuje'ajtin huidibi David ñimiydac jecy'ajty, co ac yi judíojäy yi' ajcxy padaamb huidijaty miid tiy'ajt ma ñinïcx co Dios yjäy'adyii? Ca' yjadu'nity, yi' jacjadyii jää nañ jadu'n yi' ajcxy padañ jotcuje'ajtin. Ti nmínaangixyich co Abraham ymibijc Dios, e Dios ycöbijc jadu'n nej jihuñytudägyity. ¹⁰ ¿Nej mdijy Dios ycöbijc Abraham jayijp ca' anajty yajtiy'ajttiñ? o ¿ti anajty yajtiy'ajtti? Dios ycöbijc Abraham jadu'n nej jihuñytudägyjayity ca'ni anajty pidacy tiy'ajt ma ñinïcx co Dios yjäy'adyii. ¹¹ Jayijp anajty Abraham ti mibicy Dios, e ti anajty Dios ycöbixy. Jac'axam Dios Abraham je cötujcin mooy co huen tiy'ajtiñhuijy y'ung etz y'ap y'oc. Je' je' ijxpejt'ajtp co Dios anajty jayijp ti ycöbixy jadu'n nej jihuñytudägyjayity, ca'ni anajty ymöyii cötujcin. Co Dios jadu'n ytuñ miid Abraham jadu'n nipaady nej jihuñy Abraham nmijteedy'ajtim iich ajt nidüg'óciy huidibi cham mibijcp Jesüs. ¹² Abraham nañ jadu'n ñimijteedy'ajtyp yi' judíojäy huidibi mibijcp mijpidacpy Dios tim jadu'n nej yi' mibicy anajty Dios, jayijp ca'ni anajty miidity tiy'ajt ma ñinïcx co Dios yjäy'adyii. Jadu'n nipaady nej jihuñy Abraham ca' nmijteedy'aty yi' judíojäy huidibi ca' mibicy Dios.

Je huidibi Dios ti xyaj'ahuaniyim ti ycixy yca'px miid je mibijcinc

¹³ Miid co Abraham etz y'ap y'oc ymibijcyp ymijpidacpy anajty ajcxy Dios, e paady anajty Dios yaj'ahuimbidañigixy tudägy, e paady Dios nimay Abraham co yi' naaxhuiñybi yi' ajcxy je' adaanip. Canan jadu'n ajcxy Dios

ñimayi co ymöhuáanigixy je naaxhuiñyi miid co anajty nidüg'óciy ajcxy ti cuydungixy Dios ycötujcin. ¹⁴ Co Abraham etz y'ap y'oc padaangixy je naaxhuiñyi huidibi yaj'ahuaniiyi, miid co ajcxy ti cuydundaayi Dios ycötujcin, paady naadigi ajtp ixipy co nmibijcim co Dios xyaj'ahuimbidaaním tudägy. E nañ naadigi ajtp ixipy co Dios je Abraham ñimay: "Je naaxhuiñyi miich je' mje'adaanip, com ti xymibicyich." ¹⁵ Je pinjaty mijpidaacp Dios ycötujcin je jecyip, Dios yi' tzaachytunaanip, com ca' cuydundaaygixy. Pinjaty ca' miidity Dios ycötujcin huidibi jaybetyip, ca' yi' midundigooygixy jadayaabi cötujcin.

¹⁶ Miid co Abraham anajty Dios ti mibicy, paady ycixpi Dios ñimaayi co je naaxhuiñyi yi' je'adaanip. Jادu'n Dios may'ajt tuñ miid Abraham, jaydëbi tüg'óciy pinjaty mibijcp Dios, tim jadu'n nej Abraham mibijcy Dios, jëbi ajcxy paatcixy yi' oy'ajtin huidibi Dios yajnimay Abraham co möhua'ñ je oy'ajtin huidibi yegamyb ninigoobi. Dios ycuydunamyb yi' y'ayuc miid tüg'óciy jay huidibi mibijcp Dios, tim jadu'n nej Abraham anajty mibicy Dios, canan yi'yi judiojäy ajcxy padam oy'ajtin, com Abraham ijxpejt yejc ma tüg'óciy jay ajcxy. ¹⁷ Ma Dios yhuinduu jadu'n nipaady nej jihuïy Abraham iich ajt nmij'ap'ajtim nmijteedy'ajtim nidüg'óciy huidibi mibijcp Dios, com Abraham nañ jadu'n ymibijcp anajty Dios. Com jadu'n jaybety ymiñ ma Dios nyecy co Dios jecy'ajty jadu'n nimay Abraham: "Iich miich nyajnibijcp co miich mnimij'ap'adamyb mnimijteedy'adamyb tüg'óciy je mayjäy huindu'myb naax huindu'myb cajp." E Dios ycuydunipy yi' y'ayuc com mic'ajt miid, ixti jaydëbi yajjugypigipy jadüg'oc jay tiibi y'o'ccixy. E nañ mic'ajt miid jaydëbi ane'min pidägy co huen yiji'adipy huidijaty ca'ca'tni.

¹⁸ Miid co Dios anajty ti ñimäyii co ymiid'adamyb may y'ap y'oc, paady ycixpi Abraham ti jiip'ixy anajty co Sara anajty y'ung'ixa'ñ. Canaag jimijt anajty jajjipl'ixy co huen y'ung paadip. Ti anajty tiempo ñajxni mina y'ung'ixiy. Hue' Abraham ymibijc huidibi anajty Dios ti yajnimäyii co yi' miid'adamyb may'amy y'ap y'oc. Paady ti ni'ap'aty ti nideedy'aty may'amy y'ap y'oc.

¹⁹ Abraham ti anajty ymic'ajt ycjxni com ti anajty ymijäyiyñi. Ymiid anajty migo'px jimijt, e nañ yi' ytöxyijc Sara ni tüg anajty ti yca'ung'ixy, per Abraham yjacmibijcyp anajty co Dios cuyduna'ñ y'ayuc miid yi'. ²⁰ Abraham ca' anajty ixmach yi'ymibijc in jadu'n nej anajty Dios ymiidity ymic'ajt jaydëbi cuydunip yi'yayuc. Chi Abraham iibaty capxpaty Dios. ²¹ Com Abraham ti anajty huünma'ñ ypidägy ma Dios co yi' ymiid ymic'ajt jaydëbi ycuyduniiby yi' y'ayuc huidibi yaj'ahuaniiy. ²² Com Abraham ymijpidaacip anajty Dios y'ayuc, paady Dios anajty ti cöbicy Abraham, e jadu'n anajty ti yajnaxy nej jihuïy ytdägyjäyit.

²³ Dios ymoy Abraham jada y'ayuc huidibi jaybety, canan jëda'ajty Abraham yajmoy, nañ yajmoyday mayjäy. ²⁴ Nañ jadu'n jaybety miñ jada ayuc miid iich ajt ycixpi. Dios nañ xycöbigaanim jadu'n nej jihuïy ajt ndudägyjäyit miid co nmibijcim Dios huidibi ti yajjugypijcy anajty jadüg'oc ajt nHuindzin Jesucristo. ²⁵ Dios ycijejc Jesúus huen yaj'ögyii miid ajt nbocy ycixpi. E nañ Dios yajjugypijc Jesúus jadüg'oc jaydëbi xyaj'ahuimbijtim tudägy ma Dios.

Je nej yhuimbizimni co Dios xycöbijcim tudägyjäy

5

¹ Miid co nmibijcim nmijpidaacim ajt nHuindzin Jesucristo, paady Dios ti xyaj'ahuimbijtim tudägy. E miid co Dios ti xyaj'ahuimbijtim tudägy, paady jotcujc n'ijtim miid Dios. ² Co nmibijcim nmijpidaacim Cristo, chi nbaatim

je may'ajt je oy'ajt huidibi Dios ytumyb miid iich ajt, e jadu'n oy n'ijtim miid Dios, ca' ma ti tzip. Nañ ooy njotcugiiyim, miid co njip'ijxim co nbadaanim Dios y'oy'ajtin. ³ Canan jëda'ajty nmijotcujc'ajtim co nbadaanim Dios y'oy'ajtin, nañ jadu'n tzoc mijotcujc'ajtim ayo'n tzaachypi. Com nejhuiiyim co nminajxim nyajnajxim tzaachypi, huin'it jëbi nyajtunim mecx-tujcin. ⁴ E co nyajtunim mecx-tujcin, cömay najxim ma Dios, e co anajty cömay ti nnajxim, chi njip'ijxim co nbadaanim oy'ajtin ma Dios. ⁵ Com njip'ijxim co nbadaanim Dios y'oy'ajtin, chi ca' ndajim nmayim com Dios ti yi' yEspíritu Santo xy'adigiyyim xyjottigiiyim huidibi xyajnejhuiiyim jadu'n nej Dios xychojcim xyjihuuyim.

⁶ Jecy'ajty co anajty ca'ní Jesucristo ymiñ, je naaxhuiñjäy ca' anajty miic'ajt miidity nej ci'm yahuimbijtcixipy tudägy. Co yhuaad'ajtni je xii je tiempo huidibi Dios ti yaj'ixtägy, huin'it Cristo y'oy' miid iich ajt nbocy ycixpi miid co ndigooyim miid Dios yti'ajt. ⁷ Co ixyipy n'ijxtaayim pinjaty codinähuip tüt jääy tudägypi ma yi o'cin, ca' ni pin nbaatim. Co ixyipy n'ijxtaayim pinjaty codinähuaamby tüt jääy huidibi ooy ycömayity ma yi o'cin, ca' yjecity co nbaatim tüt metz. ⁸ Per Dios yajniquexicyp jadu'n nej xychojcim xyjihuuyim mijcajee co quejxy Cristo huen o'cy miid ajt nbocy ycixpi, oy anajty iich ajt ooy njacpocytuunim. ⁹ Cristo ti xyaj'ahuimbijtim tudägy co ñi'py ti temy ti yocy miid ajt nbocy ycixpi, e nañ Cristo nügi may'ajt tuna'ñ miid iich ajt ycixpi co anajty xyajniidzögaanim ajt n'alma, jadu'n nej Dios tzaachytuna'ñ naaxhuiñjäy miid ajcxy ypcocy ycixpi. ¹⁰ Co anajty ca' Cristo ymiñ ya naaxhuiñ, huin'it anajty nmidzip'ajtim Dios. Je tzip capxy ti Dios yaj'oy'iy co quejxy y'ung ya naaxhuiñ, e y'o'cy miid ajt nbocy ycixpi. Miid co Cristo xycodinaayim ma yi o'cin, paady nügi xypubejtim xypudigiiyim cham co yajpaady juugy. ¹¹ Canan jada'ajty co Jesucristo xyajniidzögaanim ajt n'alma, nañ jadu'n tzoc xondaacim miid co n'ijtim miid Dios, miid je may'ajt huidibi ajt n'Huindzin Jesucristo ti tuñ miid iich ajt ycixpi co yaj'oy'iy je tzip nej anajty Dios nmidzip'ajtim, jëbi jotcujc n'ijtim miid Dios.

Adán etz Cristo

¹² Miid jada ycixpi co yi pocytunii chondacy jecy'ajty ya naaxhuiñ miid tütgäi jääy. E co jääy ytundigoy oga'n miid Dios, paady ycixpi je o'cin ytigiiy ya naaxhuiñ. Miid co tüt'ociy jääy midundigooyigixy Dios, paady tüt'ociy jääy patcixy yi o'cin. ¹³ Janch tiy'ajt jadu'n co jääy ajcxy ytundigooy jecy'ajty jayijp ca'ní anajty Dios yecy yi' ycötujcin cojaaybi, e co ca' jääy anajty ajcxy cötujcin miidity jecy'ajty, paady ca'pin tiyduñ ajcxy nej ajcxy ytundigooy. ¹⁴ Ca' ñejity, oy ajcxy anajty ca' miidity Dios ycotujcin, nañ jadu'n y'o'ctay ajcxy, chondacy miid Adán, ixti yja'ty ma Moisés xii ytiempo. Nañ o'ctay jääy ajcxy huidibi tigachjaty tundigooy, ca' yjadt'inity nej Adán oga'n ytundigooy. Iich ajt nninixc ymiiid je jibicpi huidibi nbaatim ma Adán. Per ajt njemyjot njemyhuinma'ñ nbaatim ma Cristo.

¹⁵ Je pocytunii huidibi Adán yajtzondac, ca' naybadyii miid je tudägy'ajtin huidibi Dios ti xyñimooyim. Miid je pocytunii ycixpi huidibi tüt jääy ti yajtzondägy, tüt'ociy jääy öcin ti paady. Dios miid tüt yëdijc, je Jesucristo, mijmay'ajt tuñ miid jääy ajcxy ycixpi co yaj'ahuimbijtcixy tudägy, chi mayjääy tudägy'ajtin ti paady. ¹⁶ Per je tudägy'ajtin huidibi Dios xyñimooyim, ca' jadu'n naybadyii miid huidibi Adán ytuun. Miid co Adán ytundigoy tügtec ymiiid Dios, paady ycixpi mayjääy o'cin ti paady miid tüt pocy ycixpi. Miid co Dios ti xyñimooyim tudägy'ajtin miid Jesucristo, paady mayjääy tudägy'ajtin y'oy'ajtin

ti patcixy huidibi mibijcp Cristo. ¹⁷ Miid co tūg jāy capxycöm̄idodacy Dios, paady tūg'óciy jāy ti patcixy yi o'cin. Miid co tūg jāy, je Jesucristo, may'ajt oy'ajt tuñ co xyaj'ahuimbijtim tudägy, paady tūg'óciy jāy ajcxy huidibi mibijcp Jesucristo ypadaangixyp jocujc'ajtin etz nañ chinähuaangixy jilby tzajpjoty ma Jesús y'anemy.

¹⁸ Miid co tūg jāy ytundigoy oga'n, paady nidüg'óciy je mayjāy ypocycäy ajcxy, e patcixy yi o'cin. Nañ tim jadu'n miid tūg jāy huidibi ti chinäy tudägy, Dios mayjāy ya'ahuimbijty ajcxy tudägy, e ti patcixy yjugy'ajtin huidibi ca' ycxixipy ytigoyipy nimina xii. ¹⁹ Miid co tūg jāy capxycöm̄idodacy Dios, paady tūg'óciy jāy ti patcixy je pocy. Nañ miid co tūgpi jāy capxym̄idoy Dios, paady je mayjāy tudägy'ajtin ti patcixy huidibi mibijcp Jesucristo.

²⁰ Co Dios moy jāy ajcxy yi' ycötujcın huidibi cojaayip, chi nīgi jāy ajcxy nejhuiygixy co ypocytungixy. Je may'ajt oy'ajt huidibi Dios ytumyb, nīgi yi' y'oity, ca'ydi je mijpocy huidibi jāy ajcxy ytungixyp. ²¹ Tim jadu'n nej co jāy ypocytungixy, huin'it ajcxy pocymiid chinaaygixy, ixti mabaad anajty y'öccixy miid ypocy ycxipi. Nañ tim jadu'n co Dios may'ajt tuuñ co ya'ahuimbity jāy ajcxy tudägy, huin'it Dios ane'my yi' ajcxy chinaayin miid tudägy huinma'ñ, etz nañ xymöhuaanım jugy'ajtin huidibi ca' ycxixipy ytigoyipy nimina, co nmijpidaacim ajt nHuindzin Jesucristo huidibi yjugy'ajtin yejc miid ajt nbocy ycxipi.

O'cy miid yi pocy ycxipi, jugy'aty miid Cristo ycxipi

6

¹ ¿Nej n'ocminaanim? ¿Tzoc ooy nīgi tundigooyim jigix Dios nīgi may'ajt tunipy miid iich ajt? ² Ca' jadu'n ytiy'ajtity, ca' huaad njacpocytunim. Co nmibijcim Jesucristo, chi jadu'n nipaady nejihuÿ ti n'o'cim, e cham ca' n'ijtim pocymiid. ³ ¿Nej ca' mnejhuiygixy jada tiy'ajt? Co nnibejtim miid Jesucristo yxii, chi n'ijtim miid Jesucristo. Jadu'n nipaady nej jihuÿ ti n'o'cim quipxy miid Cristo co yi' y'o'cy miid ajt nbocy ycxipi. ⁴ Co iich ajt nnibejtim jadu'n nipaady nej jihuÿ ti n'o'cim, e ti nnaaxtigiyim quipxyi miid Jesucristo. Dios Teedy miid ymic'ajtin oybi yajjugypijcy Cristo co anajty ti y'ögy, chi Cristo paty jemybi jugy'ajtin, nañ jadu'n iich ajt ti nbaatim jemybi jugy'ajtin quipxy miid yi', paady copicy ndzinaayim miid jemybi jot jemybi huinma'ñ.

⁵ Co nmibijcim Jesucristo, chi n'ijtim miid yi', co yi' ti y'ögy, jadu'n nipaady nej jihuÿ ti n'o'cim quipxy miid yi'. Co Jesucristo yjugypijcy miid jemybi yjugy'ajtin, nañ jadu'n iich ajt nbaatim jemybi jugy'ajtin quipxy miid yi'.

⁶ Nejhuiyim iich ajt nej anajty jibic-jot jibic-huinma'ñ nmiiid'ajtim jayijp'aty ca'ní anajty nmibijcim. Jadu'n nipaady nej jihuÿ ajt njibicjot njibic-huinma'ñ ti y'ögy quipxy miid Cristo co yi' y'o'cy cruudzcixy. Cristo ti y'ögy miid ajt nbocy ycxipi, jigix jëbì n'ijxnajtzim pocytunii huinma'ñ, etz jigix jëbì je pocytunii ca' xyjac'anemim ajt njot nhuinma'ñ. ⁷ Com pinjaty ti y'ögy, yi' pocytunii ca' ti mic'ajt jacmiiditý ma yjot yhuinma'ñ. ⁸ Pen jadu'n nipaady nej jihuÿ ti n'o'cim quipxy miid Cristo, paady ndzinähuaanım njugy'adaanım quipxy miid yi'. ⁹ Nejhuiyim co Cristo ti yjugypijcy co y'o'cy, e ca' yi' y'öga'ñ jadüg'oc. Yi o'cin ca' ti mic'ajt jacmiiditý ma Jesucristo. ¹⁰ Co Cristo ti y'o'cy miid jāy ypocy ycxipi, chi y'ögy tūg tecypajc miid nidüg'óciy jāy ajcxy ycxipi. Co Jesucristo yjugypijcy, chi tūg'óciy huidibi yi' ytumyb ma yi' chinaydac yjugy'ajttac, yi' ytumyb miid Dios ycxipi. ¹¹ Nañ jadu'n miich

ajcxy mhuinma'ñypidaaccix jadu'n nej jihuÿ ti m'öccixy, e yi pocytunii ca' ti miç'ajt jacmiidity ma miich ajcxy mdzinaayin. E jadachambi xii tiempo tzinaaygix miid Dios yciipi quipxy miid Jesucristo iich ajt nHuindzin.

12 Paady yciipi ca' huaad xy'anemgixy je jibic-huinma'ñ huidibi ajcxy mniniçx yjanijot'ajtpy. **13** Ca' huaad mgüyejccixy yi mniniçx ma pocytunii. Naygiyéjcigix ma Dios, ixmajtzcix yí pocytunii. Jadu'n nipaady nej jihuÿ ti m'öccixy, e ti mjupgypjccixy jadüg'oc. Hue' janchtiy cüyejccix yí mniniçx ma Dios, jaydëbi mdzináaygixipy miid ajcxy tudägy mijot mhuinma'ñ, e cuydungixy Dios chojcin. **14** Jadachambi xii tiempo ca' miich ajcxy mdzinaaygixy pocymiid, jadu'n nej jecy'ajty ajcxy mdzinaaygixy co anajty ajcxy mguydungixy Dios ycötujcin je jecyip. Hue' janchtiy tzinaaygix miid Dios yciipi, com Dios mij may'ajt ti tuñ miid miich ajcxy.

Tüg ijxpejt huidibi yajpatp ma n'ijtim yajtuñ

15 ¿Ti huaad nduunim? ¿Nej jëbi huaad njacpocytuunim? Com Dios mijmay'ajt ti tuñ co ti jöch ajt nbocy etz nxihuin, e Dios ycötujcin, je jecyip, ca' xyjacyajpocycähuim. Ca' huaad njacpocytuunim. **16** ¿Mnejhuiÿb miich ajcxy jada tiy'ajt? Co ixypy pinqaty ñaygiyegyili co ytuna'ñ miid tüg huindzin huidibi mic yajtumb, copicy co je tumbi capxymidohuipy je yhuindzin. Nañ tím jadu'n nipaady miid pocytunii. Pen mnaygiyecip miid pocytunii, huin'it anajty pocy xy'anem' my ma mdzinaayin, ixti mabaad anajty m'ögy miid mbocy yciipi. Co mnaygiyéjcigixipy ma Dios, huin'it ajcxy mgapxymidohuipy Dios, e mdzinähuip ajcxy tudägy. **17** Jecy'ajty miich ajcxy anajty pocy xy'anemgixy, co jibic-huinma'ñ mdungixy. Nyajnjxpyich jäygidaacin ma Dios co jadachambi tiempo ti mgöbijccixy ciixyot huinijot Dios ytiy'ajt huidibi xyaj'ixpijccixp, e mgapxymidooogixy Dios. **18** Cristo ti xyaj'aoyiiyi ajcxy mijot mhuinma'ñ, ca'ydi mjactzinaaygixy pocymiid. Ti mhuinma'ñ mbidaaccixy co mgapxymidohuaangixy Dios e mdzinähuaangixy tudägy. **19** (Ngapxhuijpyich miich ajcxy cham miid naaxhuiñjäy y'ayuc ytiy'ajt, com ca' yajxon mhuinjihuiÿgixy Dios y'ayuc ytiy'ajt.) Jadu'n nej jecy'ajty co ca' anajty mmibijccixy Cristo, ooy anajty mnaygiyéjcigixy xii ya ma jibic-huinma'ñ, e mdundigooygixy xii ya miid mniniçx. Ooy miich anajty ajcxy miidity jibicpi ma mijot mhuinma'ñ, ooy anajty mdundigooygixy. Jadachambi xii tiempo naygiyéjcigix ma Jesucristo, jigix jëbi huaad mdzinaaygixy miid tudägy jot tudägy huinma'ñ, etz jigix jëbi huaad mdzinaaygixy miid huädz jot huädz huinma'ñ.

20 Co anajty yi jibic jot jibic-huinma'ñ xy'anemgixy, chi ca' je oyjot oyhuinma'ñ anajty xy'oc'anemgixni. **21** ¿Ti jotcujc'ajtin miich ajcxy ti mbaatcixy co jibic jot jibic-huinma'ñ mdungixy huidibi jadachambi tiempo mdzöydu'n'ajtip ajcxy? Yi jibic jot jibic-huinma'ñ xyyajnicxp ajcxy ma yi o'cin. **22** Jadachambi xii tiempo Dios ti yaj'oyii nej jëbi m'ixmájtzcixipy yi pocytunii, ca' huaad mjactzinaaygixy pocymiid. Ti m'ahuimbijtcixy Dios ytumbi, jadayaabi tzinaayin xymöhuip ajcxy mijotcujc'ajtin. Tydudägy cham tzinaaygix miid Dios yciipi, e mbaadip ajcxy jugy'ajtin huidibi ca' yciipi ytigoyipy nimina. **23** Yi pocytunii ycoju'ñ yi' je' yi o'cin. Per je huidibi Dios xyñlimooyim, hue' je' je jugy'ajtin huidibi ni caminaxii yciipi ytigoyipy co n'ijtim miid ajt nHuindzin Jesucristo.

¹ Miich ajcxy migügtjc huidibi ti m'ixpicy Dios ycötujcin huidibi Moisés yjaay, mnejhuiyb miich ajcxy co yi naaxhuiñjäy ycötujcin ymiid mic'ajt ma ajt ndzinaayin, ixti mabaad anajty n'o'cim. ² Paady co tüt töxyjäy ycivilbicy miid tüt yëydijc, ca' huaad ixmach ñäy mabaad china'y yjugy'aty. Co janchtiy anajty je töxyjäy ñiyëydijc ti y'öci, huin'it anajty ca' ocmiidin ñäy y'anemín. ³ Ooy anajty mij ytundigoy je töxyjäy co ypigipy miid huingbi yëydijc pen jugy'ajtni je ñäy. Cooni janchtiy anajty ñiyëydijc ti y'ögy, huin'itni janchtiy jëbi ypicyp miid huingbi yëydijc, e ca'p je' anajty ytundigoy.

⁴ Miich ajcxy nmigügtjcich, judíojaay huidibi mibijcp Cristo, jayip co anajty ca'ni mmibijccxy Cristo, je Dios ycötujcin huidibi Moisés yjaay xy'anemgixp anajty ma mdzinaayin. Jadachambi xii tiempo yi jadu'mbi cötujcin ca' yi' xyjac'ané'mgixni. Jadachambi Cristo yti'ajt xy'anemgixp, je Cristo huidibi Dios yajjugypijc jadüg'oc co y'o'cy. Jadu'n miich ajcxy nipaady nej je töxyjäy huidibi ñiyëydijc ti y'ögy, e ti ypijetgach. Cristo miich ajcxy xyñigohuajc'ajtp, jigix jëbi mdzinaaygixy miid Dios ycixpi. ⁵ Jayip ca'ni anajty nmibijcim Jesucristo ooy anajty nguyduunim huidibi ajt nniniçx ñijot'ajt. Je huin'it tiempo anajty je jibic-huinma'ñ xy'anemim ma ajt ndzinaayin. Je' je' je jibic-huinma'ñ huidibi Dios xycapx'adujcim miid ycötujcin. Miid co jibic-huinma'ñ xy'anemim anajty ajt ma ndzinaayin etz xyajnixxaanim anajty ma yi' o'cin. ⁶ Jadachambi xii tiempo Dios ycötujcin huidibi Moisés xymooyim, ca' ti mic'ajt miidity ma iich ajt, ti n'ixmajtzim. Jadu'n nipaady nejihuÿ ti n'o'cim, e njugypijcim jadüg'oc. Paady nguyduunim je jemybi tiy'ajt huidibi je Espíritu Santo xyajnejhuiÿim. Canan je' anajty nguyduunim je jecy'ajtpy cötujcin.

Je pocy huidibi ijtp ma iich

⁷ ¿Nej n'ocminaanim? ¿Nej janch co je cötujcin huidibi Moisés xymooyim xyajpocytuunim anajty? Ca' yjadu'nity. Co ixyipy ca' anajty nmidiidyich Moisés ycötujcin, ca' ixyipy iich ti nnejhuiÿich co ti ndundigooyich ma Dios ytiy'ajt. Co ixyipy anajty ca' n'ocnejhuiÿich Moisés ycötujcin ma jadu'n yminañ: "Ca' mmigüg ni ti m'adzojcipy." Ti ixyipy ndundigooyich, e ca' ixyipy nejhuiÿich ma ti ndundigooyich. ⁸ Miid co iich jecy'ajty ooy anajty nnijot'atych pocytunii, paady ycixpi iich anajty ooy ndundigooyich. E jadu'n anajty nügi ooy n'adzociyich, e jaminam anajty Dios ycötujcin co ca' migüg ni ti m'adzojcipy. Co ixyipy Dios ca' jadu'n cötujcin ti pidägy, ni ca' ixyipy njihuiÿibicyich co ndundigooyich. ⁹ Jayip co ca'ni anajty nhuinjhuÿich Dios ycötujcin, huin'it tiempo ca' anajty njihuiÿibicyich nbocy. E co nbattyich Dios ycötujcin, chi njihuiÿibicyich nbocy, e nañ ti nejhuiÿich co tigoyaamich njugy'ajtin. ¹⁰ Dios ypidac ycötujcin jaydëbi nbáadibich jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy. Per ca' jadu'n ti oyïy miid iich. Yi cötujcin ti xyajpocycäich anajty, e jadu'n tigoyaambich anajty njugy'ajtin. ¹¹ Jadu'n anajty huinma'ñ nmidiidyich co nguydundähuaamybich Dios ycötujcin huidibi Moisés yjayhui'm. Pero com ca' njatyich nej nguydundähuiÿibich, chi nbocycäich ma Dios. Je pocytunii ti xyhuin'iiñich, e miid je' ycixpi nbadaamybich anajty yi' o'cin.

¹² Tüt'óciy Dios yley etz Dios ycötujcin huidibi cojay ijtp, huädz yi', tudägy yi', ooy yi'. ¹³ ¿Nej tigoyaambich anajty njugy'ajtin miid co anajty nmidiidyich Dios oybi cötujcin? Ca' yjadu'nity. ¿Nej je Dios ycötujcin je oybi ti huimbizdimy jibic miid iich co xyajtigoyaanich anajty njugy'ajtin? Ca' yjadu'nity. Nicxpich anajty ma yi' o'cin miid nbocycäich ycixpi. Je Dios ycötujcin xyajnejhuiÿich co o'cin nbadaamybich miid nbocycäich ycixpi. Jadu'n Dios pidacy ycötujcin ya

naaxhuiñ, jigix jébi jääj ajcxy nejhuiñhuiipy co mij ajcxy ooy ytundigooy miid Dios.

¹⁴ Nejhuiñyim co yi Dios ycötujcin huidibi Moisés xymooyim, jiiby yi' chooñ ma Dios, paady yi' ooy'oyity. Iich nniniçx yi' je' huidibi nijot'ajtp yi' pocytunii, paady ndzinäyich pocymiid. ¹⁵ Ca' nhuinjihuïyich huidibi ndumyibich. Yi oybi huidibi njatunaamybich, ca' njatyich nej ndunipyich. Yi jibicpi huidibi ca' y'oychojcnity, yi' ndumyibich. ¹⁶ Co nduñich huidibi ca' ndzocycich, jadu'n niquëxig co Dios ycötujcin ooy oy yi', tudägy yi'. ¹⁷ Canan jotcujc iich jadu'n co nbocytuñich. Yi poc'yadzojcin huidibi nmiiñich ma njot nhuinma'ñ, yi' yi' xyajtundigooyibich. ¹⁸ Nejhuiñyibich co ca' ti oybi yajpaady ma iich nniniçx. Ooy njatzocycich co oybi njatuna'ñich, per ca' njatyich nej oybi ndunipyich. ¹⁹ Je oybi huidibi njatunaamybich, ca' njaty nej ndunipyich. Je jibicpi huidibi ca' ndzocycich, je' ndumyibich. ²⁰ Co yi' nduñich huidibi ca' ndzocycich, yi' je' je pocytunii huidijaty njot'ajtibich nhuinma'ñ'ajtibich, yi' xyajtundigooyibich.

²¹ Nbaatypich tûg tiy'ajt, co njatunaamybich oyhuinma'ñ, jiipy jibicpi nbaadyich ma njot nhuinma'ñich. ²² Jotjoty huinma'ñyjoty ooy nmixondägyich Dios ycötujcin. ²³ E nañ miid jotjoty huinma'ñyjoty yi jibicpi huidibi mi'ijxtinaayb je oybi. Yi tundigoyii yajpatp ma iich nniniçx. Yi nniniçxich yajpatp pocymiid.

²⁴ Paady ca' njotcújigich. ¿Pin jébi xyñhua'ñich xyajnidzögibich ma jadayaab nniniçxich huidibi xyajnicxpich ma yi' o'cin? ²⁵ Dioscojuip nyaj-najxypich ma Dios co Dios, miid ajt nHuindzin Jesucristo, xyñhuaanim ma jada jibicpi huidibi ajt nniniçx xyñi'jot'ajtim. Paady miid n'oyjot n'oyhuinma'ñ nguyduñich Dios ycötujcin. Miid nniniçxich njot'atyich pocytunii.

8

Je jugy'ajt miid je Dios yjihui'ñ ymic'ajt ycixpi

¹ Jadachambi tiempo janchtiy Dios ca' tzaachytuna'ñ yi jääj ajcxy huidijaty tú'ciy ijtp miid Cristo Jesús, huidibi ajcxy cudydumb Espíritu Santo chojcin, e ca' ajcxy tungixy nej je ninicx njot'ajtcixy. ² Je Espíritu Santo ti xyyajpídzimim ma yi pocytunii etz ma yi' o'cin huidibi yi jecy'ajty cötujcin ti xymooyim. Je Espíritu Santo xyajtzinaayim huinixii, iich ajt huidibi ijtp tú'ciy miid Jesucristo. ³ Miid co iich ajt ooy ninicx ñijot'aty jibicpi, paady Dios xymooyim ycötujcin jecy'ajty jaybety. Per je naaxhuiñyäj yajtigoy ajcxy je cötujcin ymajaa, e ca' ymadacy nicxy xyajtzinaayim miid tudägy jot huinma'ñ. Paady Dios yquejxy yci'm'ung huidi ti chinäy ya naaxhuiñ miid ñinicx jadu'n nej iich ajt nmiiñity nniniçx, jigix jébi ndzinaayim miid huädz jot huinma'ñ. Jadu'n Dios y'ung chinay miid ñinicx, per ca' ni ti bocy anajty miidity. E yi' ti y'ögy miid ajt nbocytuñich, e jadu'n yajtigoy je pocytuñich huidibi ajt ñigix'ajtim. ⁴ Jadu'n Dios ytuuñ jigix jébi xyajtzinaayim miid tudägyjot tudägyhuinma'ñ jadu'n nej yi' ycötujcin y'ane'my. Miid co nmiiñd'ajtim Dios yjihui'ñ ymic'ajt ma ajt njot nhuinma'ñ, paady jébi huaad ndzinaayim miid tudägy-jot tudägy-huinma'ñ.

⁵ Yi jääj ajcxy huidibi ca' miidit Dios yjihui'ñ ymic'ajt ma yjot yhuinma'ñ, hue' ajcxy ycapxymidooyb je jibicpi huidibi ajcxy ñinicx ñijot'ajtpy. Yi jääj ajcxy huidibi tzinaayb miid Dios yjihui'ñ ymic'ajt ma yjot yhuinma'ñ, hue' ajcxy ycapxymidooyb je Espíritu Santo. ⁶ Yi jääj ajcxy huidibi capxymidoob je jibicpi huidibi ajcxy ñinicx ñijot'ajtpy, hue' ajcxy ypadaangixyp o'cin. Yi jääj ajcxy huidibi capxymidoob je Espíritu Santo, hue' ajcxy ypadaangixyp jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy, etz nañ ypadaangixyp jotcujc'ajtin. ⁷ Yi jääj ajcxy

huidibi capxymidoob je jibicpi huidibi ajcxy ñinïcx ñijot'ajtpy, hue' ajcxy Dios ymidzip'ajtpy, ca' capxymidoohuaangixy Dios ycötujcin. Ni ca' jajtcixy nej ajcxy capxymidóogixipy Dios ycötujcin. ⁸Ca' Dios jäygädy yi' ajcxy chinaayin huidibi ajcxy capxymidoob je jibicpi huidibi ajcxy ninïcx ñijot'ajtpy.

⁹ Per miich ajcxy ca' mgapxymidoogixy je jibicpi huidibi mniñicx ni-jot'ajtpy. Com miich ajcxy mmiid Dios yjhui'ñ ymic'ajt ma mjot mhuinma'ñ, e mguydungixpy je Espíritu Santo chojcín. Huenpiñity huidibi ca' miidity Cristo yjhui'ñ ymic'ajt ma yjot yhuinma'ñ, ca' yi' y'ity miid Cristo. ¹⁰ Pen miich ajcxy ijtp miid Cristo, yi' mjugy'ajtin ajcxy ca' cixip ytgoyip nimina, miid co Cristo ti xyaj'ahuimbijtcixy tudägy ma Dios yhuinduu. Yi' mnaaxnïcx cixamb tigoyamb yi'. ¹¹ Pen ijtp ma miich ajcxy mjot mhuinma'ñ je' yjhui'ñ ymic'ajt je huidibi yajjugypaangixy jadüg'oc je Cristo co y'o'cy. Nañ jadu'n miich ajcxy Dios xyajjugypaangixy jadüg'oc, co anajty ti m'öccixipy, miid yi' yjhui'ñ ymic'ajt huidi yajpaatp ma miich ajcxy mjot mhuinma'ñ.

¹² Miid co nmiid'ajtim Dios yjhui'ñ ymic'ajt paady ycxipi, miich ajcxy migütiç, copicy ngapxymidoohuim je Espíritu Santo, e ca' huaad ngapxymidoohuim je jibicpi huidibi ajt nniniçx ñijot'ajtpy. ¹³ Pen ooy ajcxy xytimy'ane'mgixy je jibicpi huidibi ajcxy mniñicx ñijot'ajtyp, co m'öccixipy, yi' mjugy'ajtin cixip tigoyip yi'. Per pen miid Dios yjhui'ñ ymic'ajt miich ajcxy myajtigoy je jibicpi huidibi mniñicx ñijot'ajtpy, co m'öccixipy, yi' mjugy'ajtin ajcxy ca' yi' ycxipi ytgoyipy.

¹⁴ Tüg'öcyi pinjaty ajcxy capxymidoob je Espíritu Santo, Dios yi' ung'ajtip ajcxy. ¹⁵ Je Espíritu Santo huidibi miich ajcxy xy'adigi:yixp xyjottigi:yixp, ca' xychaachytungixy e nañ ni ca' mdzinähuaangixy miid tzigi'ñ jihui'ñ. Ca' miich ajcxy jadu'n paady nej tumbidijc huidibi ooy tzigi:yixy yhuindzin. Co je Espíritu Santo yajpaady ma ajcxy mjot mhuinma'ñ, jadu'n nipaady nejihuïy miich ajcxy Dios xy'ung'adyii. E com nmiid'ajtim Dios yjhui'ñ ymic'ajt, je' jadu'n xyajminaanim: "¡Dios Teedy!" ¹⁶ Je Espíritu Santo tiy'ajt yejcp ma ajt njot nhuinma'ñ, je' jadu'n xyajminaanim co Dios xy'ung'ajtim. ¹⁷ Pen iich ajt Dios xy'ung'ajtim, chi nbadaananim it lugar quipxyi miid Cristo jüby tzajpjoty ma Dios yajpaady. Pen nminajxim nyajnjxim tzaachhypi jadu'n nej Cristo minajxy yajnjxim tzaachhypi, chi nbadaananim Dios y'oy'ajtin quipxyi miid Cristo.

¹⁸ N'aixiibich co yi' tzaachhypi yi' ayo'n huidibi nminajxim nyajnjxim ya naaxhuiñ, ca' yi' ytim ytiijity, ca' ninej yquipxyjatyiy je oy'ajtin etz mijjotcuje'ajtin huidibi Dios xyaj'ixaanim je huin'it xii co Cristo anajty ymiñ jadüg'oc. ¹⁹ Tüg'öcyi tijaty ya naaxhuiñ huidibi Dios ti yajcojy yaj'oyiy, y'aa'ijxpy yjip'ijxpy ajcxy mina Dios ymöhuáanigixy y'oy'ajtin ymic'ajtin yi' jääj ajcxy huidibi ajcxy Dios ung'ajtip. ²⁰ Tüg'öcyi tijaty Dios ti yajcojy yaj'oyiy ya naaxhuiñ, hue' je' yjugy'ajtin cixamb tigoyamb, ögam tiidzam. E canan ci'm jadu'n tzoc, hue' je' Dios jadu'n ti yajnjögödugi. Per ca' yjugy'ajtin ycxipi ytgoyipy tu'ciyi hue' ajcxy y'aa'ijxpy yjip'ijxpy co padaangixy oy'ajtin jadüg'oc. ²¹ Co anajty Dios yaj'oyiy nej jëbi ajcxy chinaaygixy, e ca' y'öccixipy, ca' ytiitzcixipy, etz ca' ypuçixipy, chi ajcxy padaangixy oy'ajtin etz jotcuje'ajtin quipxyi miid je jääj ajcxy huidibi Dios ung'ajtip. ²² Com nejhuiyim co ixti chambaad tüg'öcyi huidijaty Dios yajcojy yaj'oyiy ya naaxhuiñ yjhuiyib tzaachhypi, e ca' yjotcuje'ajtcixy. Tim jadu'n nipaady nej tüg töxyäjy paady tzaachhypi co yhuaad'ajtni mina y'ung yajma'xung'ada'ñ. ²³ Canan yi naaxhuiyib huidi Dios yaj'oyiy yi'yi tzaachhypi jihuiyib, nañ jadu'n iich ajt

huidijaty miid'ajtp Dios yjihui'ñ ymic'ajt, huidibi Dios xymooyim jayip'aty ca'ní anajty nyajtigajtzim nniniçx. Nañ iich ajt tajim mayim njiyim nyaaxim ixti cooni anajty Dios xyajtigadzaaním ayt nniniçx etz xycöbigaaním ma yi'yit jiiby tzajpjoty, e xymii'd'idaaním ayt jadu'n nej yci'm'ung. ²⁴ Miid co n'aa'ijixim njip'ijxim co Dios xyajniçzögaaním ayt n'alma, paady ti nbaatim jugy'ajtin huidibi ca' ycxipy ytigoyipy. Co ixipy ti nbaatim huidibi anajty njip'ijxim, ca' ixipy njacjip'ijxim co nbadaaním. Com ca' pin jacjip'ijxní co padaanip je huidibi ti ocpatpi. ²⁵ Per co njip'ijxim co nbadaaním huidibi ca' nmii'd'ajtim, huin'it n'ahuijxim miid mectxujcin cooni nbaatim.

²⁶ Tim jadu'n nej jetcuic'ajtin nbadaaním co njip'ijxim huidibi Dios xymöhuaaním, nañ tim jadu'n Je Espíritu Santo xypubejtim xypudigiyyim co rjotmetzciyyim, com ca' njajtim nej jébihuaad Dios nmibijctzoohuim nej ypadyi. Paady je Espíritu Santo xycodinaayim ma Dios, ymibijctzooyb je Dios mictägy miid iich ajt ycxipi miid jiyin yaaxin, huidi ca' huaad yajcapxpidzimy miid miydacin. ²⁷ Dios nejhuiyyib ti jot ti huinma'ñ jääjajcxy ymiid. E Dios nañ huinjihuiyb tüg'óciy ayuc huidibi je Espíritu Santo yajnajxyp ma yi'. Je Espíritu Santo ypijctzooyb may'ajt jabom jabom ma Dios miid tüg'óciy je mibijcpidiyc ycxipi. Nañ jadu'n pijctzoy jadu'n nej Dios tzocy jäägidägy.

Mij madaacín ma mibijcín

²⁸ Yi jääjajcxy huidibi mijpidacp Dios, huidibi ajcxy Dios ti huin'ixy, jébi chinaagixy jadu'n nej Dios jäägidägy ajcxy chinaayin. Nejhuiyyim co huentimtiijity huidibi yi' ajcxy yminajxpy yajnajxpy, pen jibicpi o pen oybi, Dios jadu'n ti a'ixiy co huen minajxcixy yajnajxcixy miid yi' ajcxy y'oy'ajtin ycxipi. ²⁹ Je' yi' ajcxy huidibi Dios ti yhuin'ixy, je' yi' ajcxy huidibi Dios nejhuiyyib jayipni co ymibigañiyii y'ayuc. Dios jadu'n tumb ma yi' ajcxy yjot yhuinma'ñ jaydëbi yquipxijatytiy ajcxy yjot yhuinma'ñ miid Dios y'ung, jadu'n nej yi' yjot yhuinma'ñ miidity. ³⁰ Yi mayjäy huidibi Dios yajnigödugiyy ca'ní anajty naaxhuiñib chondacy co ytuna'ñ miid yi', yi' ajcxy Dios huin'ixxi. Yi mayjäy huidibi Dios ti yhuin'ixgixy, nañ Dios yi' ajcxy yaj'ahuimbijtip tudägy. E yi mayjäy huidibi Dios ti yaj'ahuimbity tudägy, nañ Dios yi' yajquipxijatytihuaanip ajcxy y'oy'ajtin miid yi' y'ung y'oy'ajtin.

³¹ ¿Ti jada' njacjip'ijxim ti jada' njaactzocim? Ca' ni ti. Pen Dios iich ajt xypubejtim xypudigiyyim, ¿pin iich ajt jébi xymimadaacim? Janch ni ca pin.

³² Dios ixti yci'm'ung ti yecy miid iich ajt ycxipi, co oy y'o'cy miid iich ajt ycxipi, co oy y'o'cy ma yi' cruudz miid nidüg'óciy ajt nboc ycxipi. Paady janch janch co Dios xymöhuaaním tüg'óciy oybi quipxijaty miid yi' y'ung, Jesucristo.

³³ ¿Pin jada' jébi ocxiy je jääjajcxy huidibi Dios ti huin'ixy? Ca' ni pin. Com Dios ci'm yi' ti yaj'ahuimbijttäy tudägy. ³⁴ ¿Pin yi' ajcxy jébi ocyajpocycäy? Ca' ni pin. Com Cristo o'c je' miid ajt nboc ycxipi, etz yjugypijcy jadüg'oc, e jadachambi xii tiempo yajpaady a'oy'amy ma Dios ymijc, e yi' ane'mdaayb tüg'óciy. E Cristo iich ajt xyñibijctzohuiyyim, ypijctzooyb may'ajt ma Dios miid iich ajt ycxipi. ³⁵ Com Cristo ooy xychojcim xyjihuiyyim, paady ni nej ca' xy'ixmadzaaním. Huen ti ndimpaatim ca' xy'ixmadzaaním. Oy ixipy tzaachypi ayo'n nminaljxim nyajnajxim, oy ixipy tajin mayin nbaatim; oy ixipy jääjajcxy xy'ixhuidijtim xypahuidijtim; oy ixipy yuu ayo'n nbaatim; oy ixipy huit tucxy nyajmayajtim; oy ixipy tzigi'ñ nyajnajxim; oy ixipy jääjajcxy xytimyyaj'o'cim. Oy ti ayo'n ndimbaatim, Cristo ca' xy'ixmadzaaním. ³⁶ Com jadu'n ymiiñ jaybety ma Dios neyc ma jadu'n yminañ:

Miïd miich, Huindzin Dios ycxipi, je nmïdzipich xyjatytimyyaj'ögaambich xiim zuum. Jadu'n iich ajcxy nej cõbixy huidibi yajnicxip ma yaj'öctac co yaj'öga'ñyii.

37 Ca' ti ayo'n nbadaanim. Nmimadactähuaanim tüg'óciy ayo'n, miïd co Cristo xychojcim xyjihuiyim. **38-39** Janch nejhuiyibich tiydudägy co Dios xychojcim xyjihuiyim. Ca' ji ni piñ jëbi huaad xypijc-huäcxim ma Dios chöjcin, oy ixipy nja'o'cim; oy ixipy njajugy'ajtim; oy ixipy xymidzip'ajtim ángel ajcxy etz jacadyii huidibi mic'ajt miïd jiiuby tzajp. Ca' ajcxy jëbi huaad xypijc-huäcxim ma Dios, ni ti huidibi ji ijtp cham, ni je huidibi mimb cïdacp, ni yi' jëbi xycapijc-huäcxim ma Dios chojcin. Ajt nHuindzin Jesucristo ti xyanejhuiyim jadu'n nej Dios xchojcim xyjihuiyim co y'o'cy ma yi cruudz miïd ajt nbocxi.

9

Dios ti huin'ixy yi Israel jay ajcxy

1-2 Nmïidich je Cristo ytiy'ajt, nyajnjayiibich miich ajcxy yi' ytiy'ajt, ca' n'indägyich, co ooy ndajy nmayich miïd n'amigügtijcich ycxipi je Israel jay co ajcxy ca' cõbiga'ñ je Cristo. Nañ Dios yjihu'ñ, je Espíritu Santo, tiy'ajt yejcp ma iich njot nhuinma'ñ co jadu'n tajin mayin njihu'iyich miïd yi' ajcxy ycxipi.

3 Com tajy may nayjihu'iyijich miïd iich n'amigügtijc, iich nmigogajp, ixti njaccodinähuaamybich ajcxy ma Dios miïd ypocy ycxipi, ixti jëbi ixipy Cristo nja'ixmachich miïd yi' ajcxy ycxipi, ixti jëbi ixipy Dios xychaachytuñich miïd yi' ajcxy ypocy ycxipi, co ixipy jëbi Dios pocyhuinmecxy ajcxy. **4** Com hue' je' ajcxy Israel y'ap'ajtip y'oc'ajtip, Israel jay ajcxy. Hue' anajty ajcxy Dios ti ycõbigyii jadu'n nej jihu'yi c'mung, Dios anajty ajcxy ti ñi'ijxcidägyii, y'ixj ajcxy Dios y'oy'ajtin. Dios n'may ajcxy co ycuend'adip. Dios ajcxy jadu'n yajni'ixiyyi nidüg'óciy tiy'ajt nej ajcxy jëbi huaad Dios huindzigi, e Dios yajhuinhuaniiy Israel jay ajcxy je Cristo. **5** Nañ hue' ajcxy ymij'ap'ajtip ymijteedy'ajtip iich ajt nmij'ap nmijteedy; je Abraham, Jacob, etz David, e ma je' ymiñ ajcxy, ji ymiñ je Cristo, e je' je' Dios ajtp, yi' tüg'óciy ane'mdaayb jiiuby tzajpjoty etz ya naaxhuiñ. Je Cristo capxpaady y'idiy huinixii.

6 Co jadu'n mina'ñich co may ajcxy Israel jay ca' ajcxy Dios yjäy'adyyi tiydudägyi, ca' jadu'n mina'na'ñich co Dios ca' cuyduñ yi' y'ayuc huidibi yajhuinhuaniiy Abraham etz Moisés. **7** Canan nidüg'óciy Abraham y'ap y'oc pada'ñ je oy'ajt huidibi yajhuinhuaniiy Abraham, com jadu'n yjaybetyity ma Dios ñecy. Dios jadu'n n'may Abraham: "Yi mmang, Isaac, ti nhuin'ixyich jëbi y'ap y'oc paady je oy'ajt huidibi ti nyajhuinhuaniiy." **8** Co Dios jadu'n n'may Abraham, paady ycxipi nejhuiyim co ca' nidüg'óciy Abraham y'ap y'oc jëbi naydijyii Dios y'ung. Jëyi Isaac y'ap y'oc jëbi ñaydijyii Dios y'ung com Dios yajhuinhuaniiy co may'ajt tuna'ñ miïd yi' ajcxy. **9** Com jadu'n yjaybetyity ma Dios ñecy co Dios n'may Abraham: "Nihuimbidaamybich ma je tiempo huidibi ti n'agapxtucyich, e huin'it mdöxyijc Sara y'ungbaadip."

10 Ji jadüg tiy'ajt. Iich ajt nmij'ap Isaac ytoxyijc Rebeca metz ymang paty. **11** Dios yhuin'ixj je jacmutzpi ca'ní anajty yma'xung'aty, e ca'ní anajty ñiguëxiy ti huinma'ñ ymïid, oyhuinma'ñ o jibic-huinma'ñ. Dios ninigoob anajty jayijpni ti huin'ixy je jacmutzpi. **12** Com Dios ñimay je Rebeca co je jacmutzpi y'anemamyb y'ajch ma ca'ní anajty Jacob yma'xung'atyñ. **13** Tim jadu'n nej jaybety ymiñ ma Dios ñecy, Dios jadu'n minañ: "Jac ñigti ti ndzocých Jacob, ca'ydi Esaú."

14 ¿Nej n'ocminaanim? ¿Dios ca' tiybí tuñyi? Ca' yjadu'nity. Dios tiyduvägä ytüñ. **15** Com jadu'n Dios nimay Moisés: "Nba'ayohuipyich ninigoobi pinjaty ndzojcpich." **16** Co Dios jadu'n nimay Moisés paady nejhuiyim co canan paady ycixpi Dios pa'ayohuañ jay miid co ajcxy chachñaymija'ijxigixy co tunaangixy oyhuinmañ. Hue'je' Dios pa'ayo'n tuñ miid jääjäy ajcxy ninigoob co jadu'n tzocy. **17** Com jadu'n jaybety ymiñ ma Dios ñecy co Dios jadu'n nimay je Egipto rey:

Iich miich ti nmöy m'anemín, jigix jëbí jääjäy ajcxy ixipy je mij ayo'n huidibi ndunaaamybich ma miich mnaax mgajp, huin'it jääjäy ajcxy capxpaaady xyaj'ipiy huinduñyibí ñaaxhuiñ.

18 Dios ypa'ayoojb je' pinjaty chojcp, e nañ jadu'n yjot yajjuuni pin jadu'n yajmidzojcp.

19 Huin'it miich ajcxy xyñimähüibich: "Peni janch yjadu'nity, ¿ti co Dios jadu'n jadüg'oc pocy'ixy jääjäy? ¿Pin jada' occapxhuimbidip nej yi' tzocy?"

20 Miich jääjäy, ¿mbin miich co ti myajcapxycosañ myaj'ayuccoñañ miid Dios? ¿Nej jëbí pochytüdz nimäy je piñ anajty ti yajcojyii? "¿Nej co jadu'n ti xyajcojyich?" **21** Tüdzyajcoipi yi' yaj'oyiyb je mo'ntz nej tim tzocy. Pen yajcojamyb tüdz oybi tzoojatypi, yajcojpy je'. Peni yajcojamyb tüdz huidibi ca' oyjatyity, yajcojpy je'.

22-24 Tim jadu'n nej je tüdzyajcoipi yaj'oyiy mo'ntz nej tzocy, nañ jadu'n Dios tuñ miid jääjäy nej tzocy. Dios ti yajcojy jääjäy, e miid ymic'ajt jëb tzaachytuñ miid ypcocy ycixpi. E co jadu'n tzaachytunipy, chi ñiguëxiqipy yi' ymic'ajt. Dios ooy jecy ti jamicxtucy ajcxy huidibi paatip co Dios chaachytuniyb ajcxy. Com Dios ti yajcojy jääjäy paady jëb nañ jadu'n pa'ayohuipy etz may'ajt tunipy miid yi' ajcxy, jëbí ajcxy paadip yi' y'oy'ajtin. Dios iich ajt ti xyhuin'ijxim nijejity judíojäy, etz nijejity huidibi ca' yjudíojäy, jëbí ajt n'alma nidoocin paady.

25 Com jadu'n jaybety ymiñ ma Oseas ñecy ma Dios jadu'n yminañ:

Yi' jääjäy ajcxy huidibi iich ca' anajty njäy'adyii, njäy'adáanibich cham. Yi' jääjäy huidibi ca' anajty ndzocich, ndzogaanibich cham.

26 E nañ jadu'n jadüg'it Oseas cojay: "E je jääjäy ajcxy huidibi anajty tzinaayb ma canaag naax cajp huidibi anajty ca' Dios yjäy'adyii, jëb ñaydiyii Dios yjäy, je Dios huidibi huinixii tzinaayb."

27 Nañ jotmay miid co Isaías jada tiy'ajt ycojay ma ñecy ma jadu'n yminañ: "Oy ixipy ajcxy ti yjamayiñ jadu'n nej tzaa'ung yajpaady ma mejy ypa', nihueen ajcxy y'alma ñidoocin padañ. **28** Com Dios mic' ooy cötujcin miidity, e ca' mimexctugipy jääjäy ajcxy ypcotunii huinixii. E mic'amy tzaachypi möhuañ naaxhuinyäjäy miid ypcocy ycixpi co anajty xiñ tiempo paatni mabaad agapxtujcy." **29** Isaías ñajtzcapxiy jadu'n jecy'ajty:

Pen ca' ixipy je Huindzin Dios huidibi ane'mdaayb jiiby tzajpjoty etz ya naaxhuiñ, capubejty yi' Israel jääjäy, co ca' ycajacyajtzooci nijejity ajcxy, ycacodigoyday yi' ajcxy, tim jadu'n nej je jääjäy ajcxy yjajty jim ma Sodomo cajp etz Gomorra cajp, cödigoyday ajcxy.

Yi'judíojäy ajcxy etz Jesucristo y'ayucyti'ajt

30 Jadu'n jëbí muuinjihuiyigixy huidibi ti nyajnjayiñgixy jadu'n nej Dios ytun miid jääjäy ajcxy. Yi' jääjäy ajcxy huidibi ca' yjudíojäy, huidibi ca' cuyduñ Dios ycötujcin je jecyip, co ajcxy mijpidägy je Cristo, chi ajcxy paady tudägy'ajtin ma Dios. **31** Per yi'judíojäy ajcxy huidibi jiip'ijxp co tudägy'ajtin padaangixy miid co tzachcuydungixy Dios ycötujcin je jecyip, ni ca' ajcxy mimadägy cuydundähuijpy, e ca' ajcxy tudägy'ajtin paady ma Dios. **32** ¿Na'amy

co ca' ajcxy mimadägy cuydundai Dios cötujcin? Je' co ajcxy ca' mijpidägy huidibi Dios ti tuñ miid yi' ajcxy ycxipi. Hue' ajcxy tiy co tudägy'ajtin padaangixy ma Dios miid co tzachcuydungixy Dios ycötujcin je jecyip. Hue' ajcxy ayo'n ypadamyb co ca' Cristo cöbijccixy, tim jadu'n nej jääy ayo'n paady co ycönepy ma tüt tzaa. ³³ Com jadu'n jaybety ymiñ ma Dios ñecy, ma Dios jadu'n yminañ:

Nguexaamybich jím Jerusalén tüt jääy. Mayjääy ca' mijpidägañ je jääy, e ayo'n ajcxy ypadamyb ma iich. Tim jadu'n nej ixiyipy ti nbidägyich tüt tzaa ma jääy ajcxy huaad ycönejpcixy, e chi yciday ajcxy. Tüg'ociy jääy pinjaty mijpidaacp je jääy huidibi nbidägaamybich jím Jerusalén, hue' ajcxy yi' ca' ayo'n padañ ma iich, nbocyhuinmecxaambybich yi' ajcxy.

10

¹ Miich ajcxy nmigügtijcich, ooy ndzocycich cixyjot huinijot co yi Israel jääy nidüg'ociy padañ y'alma ñüdzoozin. Ooy iich nigi Dios nmibijctzoy miid yi' ajcxy ycxipi. ² Jëbi ndiy'ajt yecych co yi Israel jääy ooy ajcxy Dios jayajmij'ajtcixy. Hue' janchtiy ca' ajcxy huinjihuïy Dios ytiy'ajt. ³ Com nejhuiiyb ajcxy co Dios yajpocyñilhuädzamyb jääy ajcxy, hue' ajcxy ca' huinjihuïy nej Dios yhuinmañ miidity. Ci'm anajty chachhuinmañ ixtaaygixy nej ajcxy jëbi ñayyajpocyñilhuädzigixipy. Ca' anajty ajcxy cöbicy Dios ytiy'ajt nej jëbi huaad ñayyajpocyñilhuädziiyb.

⁴⁻⁵ Yi judíojäy ajcxy ca' huinjihuïgixy co je Cristo y'oy ya naaxhuiñ, e chi yajtigooyi Dios ycötujcin ymic'ajt huidibi Moisés yjay, jigix jëbi tüt'ociy jääy pinjaty mijpidaacp Cristo ytiy'ajt, huin'it ajcxy paadip tudägy'ajtin. Moisés yjayhui'm ma jadu'n yminañ: "Je pinjaty cuydumb je Dios ytiy'ajt, jim mic'ajt paadipy miid chinaayin ycxipi." ⁶⁻⁷ Per yi jääy ajcxy huidibi mijpidaacp Cristo etz cuyduni yi' ytiy'ajt, yi' ajcxy yminañ: "Ca' huaad judíojäy ajcxy yminaangixy jotjoty huinmañyjoty: ¿Pin ocpättigihüp tzajpjoty niçx je Cristo yajtzooñ? o ¿Pin niçxamb ca'oydactuuby ma ajcxy öcpidic y'ity e yajjugypigaanip je Cristo?" ⁸ ¿Nej Dios y'ayuc yminañ? Jadu'n Dios y'ayuc yminañ: "Ti mmidoj miich ajcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt ma mgi'm'ayuc, ti jääy ajcxy capxhuäcxy ma miich, ti mmido'mbijccixy." Pues jada je' je y'ayuc ytiy'ajt nej jëb mijpidaacccixy Cristo, huidibi tiy'ajt iich ajcxy ngapxhuäcxp. ⁹ Pen miich mgapxypidzimy় mayjääy aguyc co miich ajcxy Jesúus mHuindzin'adyii, etz mmibijcipy ajcxy ma mjot mhuinmañ co Dios ti yajjugypijcy Jesúus co y'o'cy, huin'it m'alma paadip ñüdzoozin ma Dios. ¹⁰ Co mmijpidägipy Jesúus cixyjot huinijot huin'it Dios xyajpocyñilhuädzipy. Co mgapxypidzimipy mayjääy aguyc co miich mijpidägy Cristo Jesúus, huin'it yi m'alma ñüdzoozin padañ.

¹¹ Com jaybety jadu'n miiñ ma Dios ñecy, ma jadu'n yminañ: "Nidüg'ociy jääy huidijaty mijpidaacp je Cristo, ca' ajcxy ayo'n padañ ma Dios." ¹² Jëbi nidüg'ociy jääy mijpidägy je Cristo Jesúus com Dios tú'ciy yajhuinhuaniiy pocyñilhuatzin ma yi judíojäy etz ma huidi ca' yjudíojäyity. Ji tüt Huindzin je Jesucristo huidibi niHuindzin'ajttaayb. Jesucristo may'ajt oy'ajt tunam mijcajee miid huentimpinjäity pinjaty piçzoob pubejtin ma Dios miid yi' yxi. ¹³ Com jadu'n jaybety ymiñ ma Dios ñecy, ma jadu'n yminañ: "Nidüg'ociy jääy pinjaty Dios mibijctzoob miid Huindzin Jesucristo yxi, yi' ajcxy y'alma paadip ñüdzoozin." ¹⁴ ¿Nej jëbi jääy ajcxy occohuaniiy Jesucristo co huen y'alma nidzögy, pen ca' anajty ti mibijci je ytiy'ajt? Pues ca' yjadu'nity. ¿Nej jëbi jääy mibicy Jesucristo peni ca'ní ajcxy amido'ijti y'ayuc? Pues ca'

yjadu'nity. ¿Nej jëbi jää ajcxxy midoogixy Jesucristo y'ayuc, pen ca' piñ capxhuäcxy ma yi' ajcxxy? ¹⁵ ¿Nej jëbi jää ajcxxy capxhuäcxy Jesucristo y'ayuc ytii'ajt, pen ca' piñ yquexyii ayuccapxhuäcxi? Com jaybety jadu'n ymiiñ ma Dios ñeçy, ma jadu'n yminañ: "Ooy oy jää ñayjihuüyii co piñjaty mimimb miña'tp oybi tiy'ajt, piñjaty capxhuäcxp oybi tiy'ajt ma yi' ajcxxy."

¹⁶ Per ca' nidüg'ociy jää mibicy je oybi tiy'ajt, com Isaías jadu'n cojay ma ñeçy ma jadu'n yminañ: "Huindzin Dios, ¿piñ ti mijpidägy iich ajcxxy n'ayuc?"

¹⁷ Cooni jää ajcxxy capxhuäcxy Jesucristo ytii'ajt ma jää chinaagixy, huin'it ajcxxy ymibijccixy com ti amido'ijtcixy je tiy'ajt.

¹⁸ Per n'amidooybich miich ajcxxy: ¿Nej ca' jada' yi judío jää ajcxxy midoy Dios ytii'ajt? Janch jadu'n ti ajcxxy jamidoy, com jaybety jadu'n ymiiñ ma Dios ñeçy ma jadu'n yminañ:

Ti capxhuäcxy ajcxxy Dios y'ayuc ytii'ajt huindu'mybí naaxhuiñ. Ti ajcxxy Dios y'ayuc midodaayi huindu'mybí naaxhuiñ.

¹⁹ Jadüg'oc n'amidoogixy: ¿Nej ca' Israel jää jada' ajcxxy nejhuüy Dios ytii'ajt? Nejhuüyib ajcxxy. Com jecy'ajty Moisés ycojay ma ñeçy ma Dios jadu'n yminañ: Nyajpocynihuaatztähuibyich yi jää ajcxxy huidibi ca' iich njäy'adyii, e huin'it miich ajcxxy cohuindoyii mjihuihuipy miid yi' ajcxxy ycixpi. Nduni'piyich may'ajt miid yi' ajcxxy, e huin'it miich yi' ajcxxy mmijotmädiip.

²⁰ Jadu'n jadüg'it Isaías cojay ma yi' ñeçy, ma Dios jadu'n yminañ:

Yi jää ajcxxy huidibi ca' xy'ixtäyich, ti xypaadyich ajcxxy. Ti nyajniguëxigiyich ndiy'ajt ma yi' jää huidibi ca' xyñidiy xyajtiyyich.

²¹ Com jadu'n jaybety ymiiñ ma Dios ñeçy, ma Dios jadu'n nigapxy yi Israel jää co jadu'n yminañ:

Jabom jabom ti njamimecxtucyich yi Israel jää ajcxxy. Ti njayajniämäyich iich ndiy'ajt, e ca' ajcxxy mijpidägy. Hue' ajcxxy ca' xycapxymidooyich, xymijotmij'öcpich ajcxxy.

11

Yi Israel jää ajcxxy huidibi ti ypacynihuaatzcixy

¹ Paady n'amidoogixy: ¿Nej ti jada' Dios ix'ijxní ixtijni yi Israel jää ajcxxy? Pues ca' yjadu'nity, Dios ca' yi' ixmachñi Israel jää ajcxxy. Com nañ Israel jää iich. Abraham nmij'ap'ájtibich nmijteedy ájtibich e nañ jím ngogájpidiyich ma anajty Benjamín y cogajpity. ²⁻³ Dios ca' ixmach yi' yjää huidibi yhuin'ijx jecy'ajty co jää'ada'ñyii jigix jëbi may'ajt oy'ajt tunipy miid yi' ajcxxy. ¿Nej ca' ajcxxy mnejhuüy nej jaybety ymiiñ ma Dios ñeçy jadu'n nej Elías nigapxy yi Israel jää ma Dios? Jadu'n yminañ:

Huindzin Dios, ti yi Israel jää ajcxxy yaj'octäy huidibi anajty miich m'ayuc xycapxhuäcxi. Ti ajcxxy yajhuindigoydäy je tzaa macxy ma anajty jää xyhuindigiy. Naydügpajc iich ti njachui'myich njaccapxhuäcxiyich miich m'ayuc, e nañ xyaj'ögaamich jää ajcxxy.

⁴ E chi Dios y'adzooy nimay Elías:

Ca' mim naydügity, ji iich ahuing nmii'didyich yujcpicy jahuitxujc mil yëydiyc huidi xy'ojadajtpich xyhuindigiyibich chambaad, huidibi ca'ni huinxgoxtinäy yi Baal, yi dios falso, ca'pi ti mi'ajt miidity ni ti tzöc'ajt ca miidity.

⁵ Tim jadu'n nej Dios miidity anajty huixtujc mil yëydiyc jecy'ajty co anajty Elías yjugy'aty, nañ tim jadu'n cham ma iich ayt nxii ndiempo Dios ymiiñ

nijéjity judíojäy huidibi ti pa'ayoy, e paady ycixpi ti yhuin'ixyii jëbi yi' jää'yadii.
6 Com co ixipy ajcxy yajxon cuyduni Dios ycötujcin, ca'p ni ti pa'ayon Dios jactunaani miid yi' ajcxy, com co ti anajty jim Dios y'ayuc ycuwdundäyii.

7 ¿Ti ti ytunyii ti yjadyii miid yi Israel jää ajcxy? May ajcxy ca' may'ajtin oy'ajtin paady ma Dios jadu'n nej ajcxy jiip'ijxcixy. Jëyi ajcxy huidi Dios huin'ixji ti ajcxy paatcixy oy'ajt ma Dios. Yi jacjadyii Israel jää ajcxy Dios nüg ooy yajjotmij'öccixy. **8** Com jadu'n jaybety ymiiñ ma Dios ñecy jadu'n nej Dios yajjotmij'ögy yi Israel jää, ma jadu'n yminañ:

Tim jadu'n ajcxy nipaady nej jää ajcxy huidibi ti ymi'öctigooyñi, jadu'n nipaady nej jää huidibi huuintzpi, jadu'n nipaady nej huidibi cönatiip.

9 David nañ jadu'n ycojay jecy'ajt ma ñecy, ma jadu'n yminañ:

Huindzin Dios, cham je jää tzachnixondägy yi tzinaayin yi jugy'ajtin, ca' ajcxy xyjäymech. Timitiini ajcxy ayo'n möhuipy; tim jadu'n nej iyujc ayo'n paady co yajttxuuch o co yjut cögäy.

10 Yajma'ti ajcxy yjot yhuinma'ñ, huen ahuimbijtcixy jadu'n nej jää huintzpi. Mō ajcxy tzaachhypi huinxii huinitiempo, tim jadu'n nej jää ajcxy tzaachhypi jihuïy huidibi jemxypi tzimiccixp.

Yi ypcocyhuinmeecxin huidibi ajcxy ca'p yjudiojäyity

11 Co jadu'n yi maybi Israel jää ca' cöbijccixy Dios ytiy'ajt, ¿nej mdiji, ti Dios y'ixmachyii ajcxy tücci'yi, e yajtigoya'ñ ajcxy? Pues ca' yjadu'nity, ca' Dios ixmach yi Israel jää ajcxy tücci'yi. Co yi Israel jää ca' cöbijccixy Dios ytiy'ajt nej Cristo y'o'cy miid yi' ajcxy ypcocy ycixpi, paady cöbicy yi huidibi ca' yjudíojäyity, jëbi ajcxy y'alma nüdzocin paady. Jadu'n Dios ytuñ jigix jëbi yi judíojäy ajcxy cohuindoyii jihuïhuipy, e chi nañ jadu'n mijpidägipy ajcxy Jesucristo. **12** Pen yi mayjäy ajcxy huidijaty ca' y'israeljäyity mij'oy'ajtin mijotcujc'ajtin ti paady, miid co yi jacmaybi Israel jää ca' cöbijccixy Jesucristo, chi nügi oy'ajtin jotcujc'ajtin pada'ñ yi naaxhuiñjäy ajcxy co anajty nidüg'öciy Israel jää yjothuimbijtaaygixy etz cöbijctaaygixy je Cristo.

13 Cham nijayiigixy miich ajcxy huidi ca' yjudíojäyity, com Dios ti xyquexiyich ngapxhuäcxich yi' y'ayuc ma yi jää ajcxy huidibi ca' yjudíojäyity. Ooy nyajcopicyich jada ndungich, jigix jëbi judíojäy oy'ajtin paady nañ jadu'n. **14** Ca' jecy'ity co iich n'amigügtiç, yi' yjudíojäy ajcxy, cohuindoyii ajcxy jihuïhuipy, co anajty mayjäy huidi ca' yjudíojäyity mijpidägy iich n'ayuc. Co jadu'n ajcxy cohuindoyii jihuïhuipy, chi ajcxy nañ jadu'n mijpidägipy Jesucristo. **15** Com pen je naaxhuiñjäy huidibi ca' yjudíojäyity, huidibi Dios jecy'ajt ca' jäägidaci ajcxy ch'naayin, pen ti ajcxy cöbijci Dios ytiy'ajt, pen ti ajcxy oy'ajtin paady ma Dios, miid co Dios ti ixmach yi Israel jää huidibi ca' cöbicy yi' ytiy'ajt, chi yi Israel jää co ajcxy jadüg'oc yjothuimbidipy etz cöbigipy Dios ytiy'ajt, nañ jadu'n ooy yjotcugihuipy ajcxy, jadu'n nejjihuïy ti ajcxy y'ögy etz nej jihuïy ajcxy ti yjugypicy jadüg'oc. **16** Com co Abraham, Isaac etz Israel Dios anajty jää'ajtip, paady nañ jadu'n tük'öciy Israel jää Dios jää'yadii, miid co Israel y'ap'ajtip y'oc'ajtip ajcxy. Tim jadu'n nejjihuïy judíojäy ajcxy tzajcaagy puuducy möy Dios, nañ jadu'n je ytujctuc huidibi jac-hui'm nañ Dios je' yje', e nañ tim jadu'n nej co jää ajcxy möy Dios quipy yticzt, tük'öciy je' Dios je'ajtäyii quipy y'aacxy.

17 Hue' je' nijéjity Israel jää ca' mijpidägy Dios ytiy'ajt, paady ñajtz'ixiyyi, e may'ajt oy'ajt tuñ miid huingbi jää huidi ca' israeljäyity. Tim jadu'n nej jihuïy tük'oguipy huidi ti'm'ajtp yajpubuxy y'aacx, e je ma ti yajji:ppujxtüty, je'

yijp yajpidägy ma huingbi quipy y'aacx. Miich ajcxy huidi ca' yjudíojäity huidibi ti mibicy je Cristo, ti mbaady Dios y'oy'ajt tim jadu'n nej judíojäy ajcxy jecy'ajty miidity Dios y'oy'ajt. ¹⁸ Ca' huaad amij agix mnayjihuüigixy, e ni ca' huaad m'ixtijicixy yi' judíojäy huidibi ca' mijpididaaccixy je Cristo. Miich ajcxy yi' m'oy'ajt ti mbaady ma Dios, tim jadu'n nej je quipy y'aacx mic'ajt paady ma yi' quipy ytict.

¹⁹ Ca' yjecity co miich ajcxy mina'naangixy co Dios najtz'ixiy yi' judíojäy huidibi ca' mibicy Cristo, jaydëbi miich ajcxy mnaydijyii co Dios xyjäy'adyii. ²⁰ Ti'yajt jadu'n nej miich mina'ñ. Dios ñajtz'ixiy yi' maybi judíojäy miid co ajcxy ca' mibicy Jesucristo. E Dios miich ti xycöbicy miid co ti mmibicy Jesucristo. Per ca' huaad miich amij agix mnayjihuüyii miid co Dios ti xycöbicy. Naygüend'adii yajxon ma Dios ytiy'ajt, tzigi' Dios. ²¹ Com Dios ñajtz'ixiy yi' judíojäy ajcxy miid co ca' ymijpidägyii yi' ytiy'ajt. Nañ jadu'n miich ajcxy yi' xyñajtz'ixihua'ñ, pen ca' mmijpididaaccixy yajxon yi' ytiy'ajt. ²² Cuentipic jadu'n nej Dios may'ajt oy'ajt tuñ miid nijéjity jay, etz mic tzaachytuñ nijéjity jay. Dios mic tzaachytuñ je judíojäy huidibi ca' ycapxymidoob. Jaccuydun yajxon Dios ytiy'ajt, e niigì Dios may'ajt oy'ajt xytuunipy, pen ca' mguyduni yi' ytiy'ajt, huin'it Dios xyñajtz'ixihuipy. ²³ E nañ jadu'n yi' judíojäy ajcxy huidi ca' mibijccixy Jesús, co ajcxy yhuinma'ñ yajtigadzipy, e mijpidägipy Jesús, huin'it Dios ycöbigiiyb jadüg'oc, etz Dios miid ymic'ajt jëbi may'ajt oy'ajt tunipy miid yi' ajcxy. ²⁴ Com pen miich ajcxy huidi ca' yjudíojäity huidibi jecy'ajty anajty ca' Dios jay'adyii, pen miich ajcxy Dios mic'amy ti xycöbicy, nañ jadu'n jactzojc cöbiga'ñ huidibi ajcxy judíojäyip, pen ycöbijcy ajcxy.

Jadu'n nej Dios yajnidzooccogixihua'ñ Israel jay ajcxy

²⁵ Miich ajcxy nmigügtijcich, nyajnijayiib ajcxy jadu'n nej Dios tuna'ñ miid yi' Israel jay, jaydëbi ca' miich ajcxy amij agix mnayjihuüiib, etz jaydëbi mnejhuühiuipy jada tiy'ajt huidibi ca' pin nejhuüy, co yi' Israel jay ajcxy ooy ajcxy y'aamijity yjotmijity, ca' ajcxy capxymidoob Dios. E jadu'n ajcxy y'ida'ñ mabaad anajty yca'pxy je mayjäy, ca'pi' y'israeljäity je huidibi mijpidägam Jesucristo ytiy'ajt. ²⁶ Nejhuiiyim co Dios may'ajt oy'ajt tunamb jadüg'oc miid tüg'öciy Israel jay ajcxy, com jadu'n jaybety ymiñ ma Dios ñecy ma Dios jadu'n ymina'ñ:

Jacjiini tüg Israel jay ymina'ñ huidibi yajnidzögamb ajcxy ma yi' ypocy. Yi' yajtigoyaanip Israel jay ypocy.

²⁷ Jadüg'it jaybety ymiñ ma Dios jadu'n ymina'ñ: Jadu'n nyajhuinhuaniiyich yi' Israel jay co yi' ajcxy ypocy nyajtigooybich.

²⁸ Co yi' Israel jay ca' mijpididaaccixy Jesucristo ytiy'ajt, chi Dios ajcxy ñajtz'ixiyi. E co ñajtz'ixiyi ajcxy, paady ycixpi miich ajcxy Dios ti xycöbicy, co ti mmijpididaaccixy Jesucristo. Per chambaad Dios jactzojctay yi' Israel jay miid co Dios huin'ixy yi' Abraham, Isaac etz Jacob jecy'ajty jëbi yi' yjäy'adyii. ²⁹ Dios ti huin'ixy yi' Israel jay ajcxy jëbi yi' yjäy'adyii, etz tüg'öciy huidi yajhuinhuaniiy co möhua'ñ, co may'ajt tuna'ñ miid yi' ajcxy ycixpi. Ymöhuipy yi', ytunipi y'i. Dios ca' y'ayuc yajxiyg. ³⁰ Miich ajcxy huidi ca' yjudíojäity jecy'ajty ca' anajty mmijpididaaccixy Dios. Jadachambi xii tiempo Dios miich ajcxy ti xypa'ayoy, miid co yi' Israel jay ca' mijpidägy Cristo ytiy'ajt. ³¹ Yi' judíojäy jadachambi xii tiempo ca' mijpididaaccixy Dios ytiy'ajt, tim jadu'n nej jecy'ajty miich ajcxy ca' anajty mmijpididaaccixy Dios ytiy'ajt. Jacjiini Dios pa'ayooihuün tuna'ñ jadüg'oc miid yi' judíojäy ajcxy tim

jadu'n nej ytuñ miid miich ajcxxy jadachambí xii tiempo. ³² Com Dios anajty ti yajpocycädäy tüg'óciy jay co ajcxxy ycapxycömidadacy, yi judíojäy etz nañ huidi ca' yjudíojäyity, paady ycixpi Dios pa'a yo'n tuñ miid nidüg'óciy jay, judíojäy etz nañ huidi ca' yjudíojäyity, tüg'óciy piñ mijpidacp yi' ytíy'ajt.

³³ Ooy ycodzigiijity Dios! Dios ooy mijcajee may'ajt oy'ajt tuñ miid jay ajcxxy ycixpi. Dios ooy mijcajee mijhuinma'ñ ti tuñ miid jay ajcxxy ycixpi. Dios ooy mijcajee ycohuinma'ñity. Ca' ni piñ jébi huinjihuiyäy je ayuc huinma'ñ huidi Dios ymii'd. Etz nañ ca' ni piñ jébi huinjihuiyäy huidibí Dios yturnyb. ³⁴ Com jaybety jadu'n muiñ ma Dios ñeçy ma jadu'n ymina'ñ:

Ca' ni piñ jébi huinjihuiyäy nej Dios yhuinma'ñ miidity. Ca' ji ni piñjäy huidi ti capxhuijy Dios.

³⁵ Ca' ji ni piñjäy huidi tijaty ti ocmooybi Dios. Dios ca' ni ti nuucxy miidity miid ni piñjäy.

³⁶ Tüg'óciy huidijaty iich ajt ya nbaatim, ac jiiby choondäy ma Dios. Yi' tüg'óciy ti yaj'oyiyäy, e yi' je'ajtaayip tüg'óciy. ¡Tzoc Dios capxpaaatim ojadaatim huiniñxi huinitiempo! Jadu'n jadu'n. Amén.

12

Je jugy'ajtin cixyjot ma Dios

¹ E jadu'n nmigügtijcich, cham iich miich ajcxxy nimaaygixy mictägy, com co Dios ti xypa'ayoogixy, paady ycixpi nay'ayéjcigix nagyiýéjcigix amuumdügjot ma Dios. Cuychinayi yi' ytíy'ajt yajxon jabom jabom. Tzinaaygix miid huädz mjot mhuinma'ñ, jadu'n nej Dios jébi jaygidäy yi mdzinaayin. Jada je tiy'ajt nej jébi Dios m'ojadajtcixy tiyduädäy. ² Ca' ajcxxy mguydungixy mguychinaaygixy yi' naaxhuiñyäy ajcxxy yjibicjot yjibic-huinma'ñ huidibí tzinaaygixp jadachambí xii jadachambí tiempo. Com Dios ti xymooygixy jemybi mjot jemybi mhuinma'ñ, paady mguydunipy ajcxxy yi' ytíy'ajt. Ixpijccix Dios ytíy'ajt, jigix ajcxxy mnejhuihuiipy huidibí tiy'ajt Dios chojcyg mguydunipy, etz jigix mhuinjihuihuiipy je oyuinma'ñ, je tudägypi huinma'ñ huidibí Dios yjäygidacpy, je huinma'ñ huidi huädzip ca'pxyip.

³ Com Dios may'ajt oy'ajt ti tuñ miid iich etz ti xymöich jada tung co ngapxhuäcxich yi' y'ayuc, paady iich miich ajcxxy nímäy nidüg'óciy co ca' huaad amij agix mnayjihuiyigixy, ca' huaad nígi anaxy mnaygomáaygixy ci'm. Nidüg nidüg ci'm huinmaaygixy yajxon huidi tung jébi myajnicxcixy, jadu'n nej Dios huijy'ajt cujc'ajt ti xymooygixy. ⁴ Jadu'n nej iich ajt nniniçx ymii'd yhuin y'ahuac etz yci' ytecy, je ninicx abicy ytung miidity, etz je ci' tecy abicy ytung miidity, je y'ahuac abicy ytung miidity, etz je ci' tecy abicy ytung miidity. ⁵ Nañ tim jadu'n iich ajt huidi mijpidacp Cristo, e ni may iich ajt, e tügpicy jay iich ajt com tú'ciy nmibijcim. E nije' nije' Dios huijy'ajt cujc'ajt ti xymooyim abicyjaty, nej jébi nije' nije' Dios ytung nyajnicxim.

⁶ Com abicyjaty Dios ti xymooyim huijy'ajt cujc'ajt, paady copicy nya-jtuunim nije' nije' je huijy'ajt cujc'ajt huidi Dios ti xymooyim. Pen Dios ti xymooyim huijy'ajt cujc'ajt jébi ngapxhuäcxim yi' y'ayuc, copicy ngapxhuäcxim mibaad ixpijcin nmii'd'ajtim. ⁷ Pen Dios huijy'ajt cujc'ajt ti xymooyim co jébi nbubejtum nmigügtijc, copicy nmigügtijc nbubejtum. Pen Dios huijy'ajt cujc'ajt ti xymooyim jébi nyaj'ixpijcam nmigügtijc, copicy ndung'ajtim yaj'ixpigii. ⁸ Pen Dios huijy'ajt cujc'ajt ti xymooyim co jébi ngapxhujiñ nmigügtijc, co jébi njot'amijmooyim nmigügtijc, copicy ngapxhujiñ nmigügtijc, etz njot'amijmooyim nmigügtijc agujc jotcujc. Pen nyejcam tijaty

ma nmigügtjc, copicy agujc jetcuyc nyejcm. Je huidi ajcxy nigohuajc'ajtp mibijcpidjc copicy yajxon y'ané'mgixipy. Pen Dios huijy'ajt cujc'ajt ti xy-mooyim co jébi nbubejtím jay ajcxy huidibi ayo'n miid jetcmay miid, copicy agujc jetcuyc nbubejtím pinjaty ayo'n miid jetcmay miid.

Nej mibijcpidjc huaad jugy'ajtcixy chinaygixy

9 Naychójcigixy nayjihuüyigixy miñ xyipy amuumdüğjot, ca' y'ametz yjot-metzity. Ca' mnijot'ajtcixy jibic jot jibic-huinmañ. Nijot'ajtcix nügi oyjot oyhuinmañ. **10** Naychójcigix nayjihuüyigix amuumdüğjot, jadu'n nej ypadyii mnaymigüg'ájtigixipy ma Jesucristo. Nayyajmií'ájtigix nügi nidüg nidüg miich ajcxy.

11 Naymic'íxigix cixyjot huinijot, ca' mnuux'ajtcix. Tungix amuumdüğjot miid mHuindzin Jesucristo ycxipi.

12 Tzinaaygix agujc jetcuyc, com mnejhuiyb ajcxy co mbadañ oy'ajtin ma Dios. Mecxtujccix yi tzaachhypi ayo'n huidibi mmajnajxyp myajnajxyp. Mibijctzoogix Dios jabom jabom.

13 Naybubéjtigix miñ xyipy, pen yajmayajtpy migüg tijaty. Nayyajjättácigix miñ xyipy oy yajxon.

14 Nibijctzohui' ma Dios huidibi ajcxy xy'ixhuidijtp xypahuidijtp. Nibijctzohui' mmidzip huen Dios may'ajt oy'ajt tuñ miid yi' ycxipi. E ca' mnibijctzohui' co huen ayo'n paadipy.

15 Tzoc jetcuyc nayjihuüyim co ajt nmigügtjc jetcuyc ñayjihuüyii. Tzoc miidtajim miidmayim nmigügtjc pen tajp mayb.

16 Ooy yajxon nayyaj'ítigix naygodigüyigixy. Ca' amij agix mnayjihuüyigixy. Migüg'adiiyb yi mmigüg huidi ayoob. Yung naxy miid'at mjot mhuinmañ, ca' mnaygomáyigixy.

17 Co jay xymidundigóoygixipy, ca' huaad jibic myaj'ahuimbijtcixy. Hue' janchtiy oybi ajcxy mdunipy jadu'n nej jay jébi jäygidägy. **18** Oy nayyaj'ítigix miid nidüg'óciy jay mabaad mmadägy. **19** Miich ajcxy migügtjc, co jay jibic xymidundigóoygixipy, ca' nañ jadu'n ajcxy myaj'ahuimbidiy, mamecxtugipy ajcxy, com Dios yi' tzaachytunip yi jay ajcxy huidi anajty xymidundigóoygixp. Com jaybety jadu'n ymiñ ma Dios ñecy jadu'n yminañ: "Ich nyaj'ahuimbidiy ich nej anajty jay xymidundigóoygixy." **20** Co jay xymidundigóoygixipy myaj'ahuimbidiy ajcxy oybi, com jaybety jadu'n ymiñ ma Dios ñecy, ma jadu'n yminañ:

Pen yi mmidzip yubo'cip, myajcayipy myaj'ügipy, pen yi mmidzip tidziiyip, myajniügipy. Co jadu'n mdunipy miid mmidzip huin'it tzöydü'n jihuühuipy.

21 Pen myaj'ahuimbijtpy jibic co jay xymidundigoy, ti anajty jibic-huinmañ xymidägy. Hue' janchtiy yajtun mecxtujcin etz oyhuinmañ, e jadu'n jibicpi mimadägipy miid oybi.

13

1 Copicy co nidüg'óciy jay capxymidóogixipy yi cajp tungmiidpi etz yi gobierno tungmiidpi. Ca' ji ni tüg tungmiidpi huidibi jébi y'anem'pen Dios ca' a'ixiy. Com Dios jadu'n cötujcin ti yajhui'my co huen jii'aty tungmiidpidjc, paady ycxipi tungmiidpidjc nidüg'óciy jim mic'ajt paady ma Dios. **2** Paady jay ajcxy pinjaty ca' ycapxymidoy ma tungmiidpidjc, hue' tundigooyb ma Dios e tzaachhypi ajcxy ypdadaamby. **3** Yi mijtungmiidpi ca' yi' ajcxy adzigi'y

yí jää huidijaty oyhuinma'ñ miid. Hue' janchtiy yi' ajcxy chaachytunipy yi jää huidi jibic-huinma'ñ miid. Pen mdzojcp co ca' tzaachhypi mbaadipy ma yi tungmiidpi, hue' janchtiy oybi mdunipy, e huin'it m'idipy jotcuje. ⁴ Com Dios ti pidägy jada tungmiidpi miid miich ajcxy ycixpi, jigix jébi jotcuje ajcxy mdzinaaygixy. Pen mdundigooyb huin'it je tungmiidpi mdzighuiipy, com yi' ymiiid mic' ajt jébi tzaachytuñ jää ajcxy huidibi tundigooyb. Com Dios ytung ytununipy etz ycuyduunipy Dios ycötujcin jadu'n nej Dios xyñajtz'anemiiyim, copicy co tzaachytuñ je jää ajcxy huidibi tundigooyb. ⁵ Paady ycixp copicy mgapxymidohuipy tungmiidpidijc, jigix ca' miich ajcxy Dios xychaachytunipy e nañ jotcuje mnayjihuñiyb co ca' anajty ti ti mdundigoy. ⁶ Yi tungmiidpidijc Dios ycixpi ajcxy ytun, e ymiiid ajcxy ycötujcin, paady ycixpi copicy mmigüedipy ajcxy.

⁷ Mgüedipy ma yi tungmiidpidijc huidibi xypaatp. Co ajcxy cajp meeñ yajmucy, migüedipy. Co je gobierno tungmiidpi pidägy impuestos, migüedipy. Jää ajcxy huidijaty tungmiid myajmijadipy, etz huidi mijitungmiid mgömayipy. ⁸ Ca' pin minuuucxy'adiiyb. Tzoc jihui' mmigügtijc, e mgüedipy oy'am yuidibi mnuuucxyp. Co yi mmigügtijc mdzogipy mjihuihipy ti anajty mguydundäy Dios ycötujcin. ⁹ Jadu'n Dios ycötujcin jaybety ymiiñ, ma jadu'n ymina'ñ: "Ca' mmigapxtigoipy huingbi töxyjäy. Ca' mmigüg mmeedzipy. Ca' mjäyyaj'ögipy. Ca' mmigüg m'adzojcipy ti ymiiid." Pen mdzojcpo mjihuiipy migüg nej miich ci'm mnaychogyii ti anajty mguydundaayi Dios y'anemiiyim ycötujcin. ¹⁰ Je naychojcin je nayjihuñiyin ca'p je' ti jibicpi ti tzaachhypi tuñ ma je migüg, co jadu'n jada mguydundähuiipy ti anajty Dios ycötujcin mguydundaayi.

¹¹ Com miich ajcxy mnejhuiiyb co huingon je xii je tiempo mina Jesucristo mina'ñ jadug'oc ya naaxhuiñ, paady ycixpi jiip'ijxcix ajt nHuindzin Jesucristo co tzojc yminipy. E jadachambi ti yjac-huingoni mina miina'ñ iich ajt nHuindzin Jesucristo, ca'ydi co oga'n nmibijcim. ¹² Canaag jimijt jää ajcxy ahuixxy jiip'ijxpy co Dios yajnïdzoga'ñiyi ajcxy y'alma, jadachambi ti yhuingoni je xii je tiempo mina n'alma ajt nïdzooçin padaanim. Paady ycixp tzoc ixmajtzim yi jibic-huinma'ñ yi huidibi jää ycuydumyb huidibi ca' Dios ytiy'ajt nejhuiyi. Tzoc cuych이나ayim cuyjugy'ajtim Dios ytiy'ajt. ¹³ Tzoc tzinaayim jugy'ajtim tudägy. Tzoc cuyduunim Dios ytiy'ajt. Ca' huaad jadu'n ndzinaayim amügyjäy. Ca' huaad n'agootzhuidijtim xiicyaax xiictinaayim. Ca' huaad ndundigooyim miid huingbi töxyjäy. Ni ca' huaad ndziptuunim ahua'nduunim. Ni ca' huaad nmigüg nm'iijxtinaayim. ¹⁴ Tzoc cuych이나ayim cuyjugy'ajtim Jesucristo ytiy'ajt. Tzoc tzinaayim tiydedägy jadu'n nej Jesucristo tiydedägy ti chinäy ya naaxhuiñ. Ca' nguyduunim ti jibicpi ajt n'aaj yja'adzojcipy.

14

Ca' migüg mbocy'ixy

¹ Miich ajcxy nmigügtijcich, copicy mgöbigipy aguyc jotcuje ma miich mnayyöymüçigixy ajcxy yi migügtijc huidibi mibijcp je Cristo, per ca' tiydedägy huinjihuñ je Cristo ytiy'ajt. Mgöbigipy per ca' mhuingapxpedipy, ca' ti myaj'ayucyoonipy miid yi' ajcxy. ² Ti migügtijc huidibi minamb co Dios ca' ti jiicxy capx'aducy, etz jébi ajcxy jicxy huenyntim ti jiicxyti. Etz nañ ji migügtijc huidibi minam co Dios ti capx'aducy tzüch, paady ajcxy jicxy'aduy je'jada'ajty aay ujtz. ³ Yi migüg huidibi tzüch tzützp ca' huaad ixtijy je ymigüg

huidibi yjicxpy je'jada'ajty aay ujtz. E nañ ni yi migüg huidibi jicxp aay ujtz ca' huaad ixtijy yi migüg huidibi tzüch tzu'tzp, com Dios ycöbijctaayb je jäy ajcxy huidibi ti mibicy Jesucristo. ⁴ Ca' huaad miich ajcxy mnimähuipy yi mmigüg co ca' oytuñ, tim jadu'n nipaady nej co tüg jäy nimähuipy huungbi jäy ytumbi co ca' oy ytuñ. Dios ci'm nimähuip huidi ajcxy mibijcp Jesucristo, pen oytuñ o ca' oytuñ. Dios ypubejtyp piñjaty mibijcp, paady madaacp ajcxy ma chinaayin.

⁵ Nijéjity ajt nmigügtijc ymina'ñ co ooy ycopicyity n'amay'ajtim nijéjity xii, jacjadyii jäy ymina'ñ co ca' ycopicyity n'amay'ajtim jada xii. Huen nidüg nidüg yci'mhuinma'ñ yajtuñ pen y'amay'adamyb, o pen ca' amay'ada'ñ nije' nije' xii. ⁶ Ich ajt nmigügtijc huidi amay'ajtp nijéjity xii, hue' ajcxy tiy co Dios jadu'n tzojcp. E nañ iich ajt nmigügtijc huidi tzüch tzu'tzp, hue' ajcxy tiy co Dios jadu'n tzojcp, etz nañ yajnajxyp Dioscojuyip ma Dios miid yjicxpy ypicy ycixpi. Nañ tim jadu'n ajt nmigügtijc huidi ca' tzüch tzüdz'añ, hue' tiy co Dios jadu'n tzojcp, etz nañ yajnajxyp Dioscojuyip miid yjicxpy ypicy ycixpi.

⁷ Ca' iich ajt nayyajtzinaayim amidzooci'm, nañ jadu'n ca' iich ajt ci'm ndzojcin co n'o'cim. ⁸ Pen njactzinaayim hue' anajty nguyduunim ajt nHuindzin Jesucristo chojcin. Pen n'o'cim yi' anajty jadu'n ti yajcöducy. Pen njactzinaayim, o pen n'o'cim, tú'cij nipaady, com Jesucristo nHuindzin'ajtim ma yi tzinaayin etz ma yi o'cim. ⁹ Paady ycixp Cristo y'o'cy etz yjugapijcy jadüg'oc jigix jeb nihuindzin'ajttäy yi' yjäy huidibi jactzinaayb jacjugy'ajtp, etz jigix jeb nihuindzin'aty yi tiibi y'ögy.

¹⁰ ¿Na'am co mmigüg mdzachpoc'yix? o ¿Nej co mmigüg mdzach'ixtijy? Ca' jadu'n y'o'ity co ajcxy jadu'n m'iñdich. Com nidüg'öcy ajt njädaanim ma Dios ytiydundac. ¹¹ Com jadu'n jaybety ymiñ ma Dios ñecy, ma jadu'n ymina'ñ:

Janch janch co iich, je tügpajcpí Dios, jadu'n nmina'ñich co tüg'öcy naax-huiñjäy xyhuingoxtinähuibich xyhuindzigihuibich, etz nañ tüg'öcy naaxhuiñjäy xycapxpaañibich co iich je tügpajcpí je Dios.

¹² Com Dios nihuindzin'ajtim, paady ycixp nidüg'öcy iich ajt nayuëxiäthuaanim ma Dios yhuinduu, chi Dios xy'amidohuaanim nej ti ndzinaayim ti njugy'ajtim nidüg nidüg.

Ca' migüg myajhuinma'ñydigooygixy

¹³ Paady ycixpi ca' huaad naynixiic naynigapxim miñ xyipy. Hue' janchtiy miich pidaaccix muuinma'ñ co ca' ti mdünigixipy huidi mmigügtijc ca' jäygädägy, huidi mmigüg yajpocycähuib. ¹⁴ Nnejhuiÿbich tiyduädägy co ajt nHuindzin Jesucristo yti'ajt xyañnejhuiÿim co jebi njicxim huen tim huidi jicxy tim huidi picy. Je jicxy je picy ca' ma ycobocy. Per pen tüg migüg yhuinma'ñ pidacp co Dios ca' jäygädägy co yi' yjicxpy nijéjity jicxy picy, pues ca' yhuaadity co yi jadu'mbi jäy jicxy huidi yi' ytijpy co ca' huaad njicxim.

¹⁵ Pen ca' m'o'ity miid tüg migüg co ti mjicxy je jicx picy huidibi yi' ytijpy co Dios ca' jadu'n yaj'cöducy, chi ca' anajty mdzoc ymjhuiÿ yi mmigüg nej ypadyii. Com nañ Cristo ti y'ögy miid yi mmigüg ypocy ycixpi, paady ca' huaad myajtigoy yi mmigüg, miid co mjicxy huidi yi' ca' jäygädägy. ¹⁶ Ca' ajcxy m'a'ixiÿgixipy co jibic yajnigapx yajnimiyädägipy huidibi miich ajcxy myajnajxyp co y'o'ity. Oy miich mjahuinjihuÿ Dios yti'ajt, per ca' huaad mdunipy huidi yi mmigüg ca' jäygädägy, e huin'it xyñigapxipy jibic. ¹⁷ Canan Dios jadu'n yti'ajt xyñajtz'anemiiyim huidijaty huaad njicxim n'uucim, o huidi ca' huaad njicxim n'uucim. Hue' janchtiy ti xyñajtz'anemiiyim nej jëbi

tiydudägyi ndzinaayim njugy'ajtim. Nej jëbi jocuyc n'ijtim miid ajt nmigügtijc. Nej jëbi jocuyc nayjhuiiyim miid Dios ymic'ajt ma njot nhuinma'ñ. ¹⁸ Co jadu'n nguyduunim nej Cristo ytiy'ajt ti xyñajtz'anem'iyyim, huin'it jäygidägipy Dios etz nañ jadu'n jäygidägipy jää ajcxny nej anajty nduunim.

¹⁹ Tzoc panicxim je huinma'ñ jadu'n nej jëbi ndzinaayim agujc jocuyc miid ajt nmigügtijc, ca' ma ti tzip ti capxy nmii'd ajtim. Tzoc yajtuunim je huinma'ñ jadu'n nej jëbi huaad naybubejtäm nidüg nidüg nej jëbi huaad nguychınaayim Dios ytiy'ajt. ²⁰ Ca' huaad nyajtigooyim Dios ytung miid tzip capxy jadu'n nej huidi jëbi huaad ndzüdzim, etz huidibi ca' huaad ndzüdzim. Janch tiy'ajt co Dios ca' ti jicxy ti picy capx'aducy, per pen njicxim huidijaty nijëjity ajt nmigügtijc yajcobojcipy, e jadu'n nyajhuinma'ñydgooym ajt nmigüg, chi nmidundigooyim Dios ytiy'ajt. ²¹ Tiy'ajt jadu'n co ca' huaad tzüch ndzüdzim etz ca' huaad vino n'uucim, o jactijaty huidibi ajt nmigüg yajcobojcipy. Com co jadu'n ajt n'idiidzim, hue' anajty ajt nmigüg nyajhuinma'ñydgoyaanim ma ymibijcin. ²² Miich ajcxny huidibi huinjihuuiyb Dios ytiy'ajt co Dios ca' capx'aducy ti jicxin ti piçin, ca' mnimiydacconaxipy miid jää ajcxny. Dios ñejhuuiyb co miich mhuinjihuuiy yi' ytiy'ajt. Jëbi jocuyc mdzinähüipy pen mguychınaayb je huinma'ñ huidibi miich mnejhuiygixyp co ytudägyity, e huin'it ca' jibic mnayjhuihuuiyb ajcxny. ²³ Tundigooyb yi' migügtijc huidibi jomtetz jicxpy nijëjity jicxy picy, miid co tzigiiby yi' co Dios ymijotmädiiby co ti jicxy huidi ytijpy co ycobocy. Tundigooyb jadu'n com ca' ti cuyduni Dios ytiy'ajt nej ci'm ti yajniguejy. Pen ca' nguyduunim jadu'n nej nhuinjihuuiyim Dios ytiy'ajt, tundigooyim anajty.

15

Tzojciix migügtijc, ca' ñaydüğ mnaychogyyi

¹ Iäch ajt huidibi tiydudägy nmibijcim etz nhuinjihuuiyim Dios ytiy'ajt, copicy nmimecxtujcim ajt nmigügtijc huidibi ca'ni huinjihuuiy yajxon Dios ytiy'ajt. Ca' huaad ti nduunim miid ngi'm jäygidaacin yciixpi. ² Copicy nyajtuunim oyhuinma'ñ miid ajt nmigügtijc, jadu'n nej jëbi ajt nmigüg jäygidägy, etz jadu'n nej jëbi nbubejtäm ajt nmigüg miid ymibijcin. ³ Com nañ Cristo ca' ti ytuñ miid yci'm jäygidaacin yciixpi, com jaybety jadu'n miñ ma Dios ñeçy, ma je Cristo nimay Dios Teedy: "Miich mmidzip ajcxny huidibi xyñigapxp xyñi'oziiby, xyñigapxpich xyñi'oziibich ajcxny nañ jadu'n." ⁴ Com tüt'öcìy Dios y'ayuc huidibi ycojay jecy'ajty, hue' cojay miid iich ajt yciixpi, jigix jëbi Dios ytiy'ajt nbaatim. Dios ytiy'ajt xyajnejhuiiyim co Dios jadu'n tzocoy co nmimecxtujcim ajt nmigügtijc. Nañ Dios y'ayuc xyjot'amijmooyim, e nañ xyajnejhuiiyim jadu'n jëbi njiip'ijxim pubejtin ma Dios. ⁵ Com Dios, yi' je' huidi xypubejtäm miid mecxtuycin, e nañ xyjot'amijmooyim, paadi huen Dios may'ajt tunipy ma miich ajcxny mjot mhuinma'ñ, jigix jëbi mmid'idiipy tú'ciy mjot mhuinma'ñ nej Jesucristo yjot yhuinma'ñ miidity, e jadu'n jëbi mnayyaj'oý'ítigixy jocuyc ca' ma tzip capxy. ⁶ Dios miich ajcxny xypubedipy xypudigihüipy, jigix jëbi myajtugiygixy mjot mhuinma'ñ, etz tú'ciy m'ojadájtcixipy mhuindzigiygixipy Dios Teedy etz iich ajt nHuindzin Jesucristo.

Jesucristo y'ayuc yajcapxhuäcxy ma huidibi ca'yjudíojäyity

⁷ Naygöbíjcigix nidüg nidüg agujc jocuyc, tim jadu'n nej Cristo xycöbíjccixy agujc jocuyc. Co mnaygöbíjcigixipy nidüg nidüg agujc jocuyc, huin'it Dios

capxpaady y'idi^{py}. ⁸ Janch tiy'ajt co Cristo y'oy ya naaxhuiñ, oy pubety judíojäy ajcxy, e jadu'n cuyduñ Dios ytiy'ajt huidi yajhuinhuaníi Abraham, Isaac etz Jacob jecy'ajty co jadu'n tuna'ñ miid yi' ajcxy yci^{xpi}. ⁹ Nañ jadu'n Cristo ooy pubejty yi' huidibi ca' yjudíojäyity, jaydëbi ajcxy capxpaad^{ipy} Dios, miid co ti ypa'ayoyli ajcxy. Com jaybety jadu'n ymiñ ma Dios ñe^cy, ma jadu'n David yminañ:

Com miich Huindzin Dios ti xycohua'ñi^{ch} paady miich ngapxpaady ma yi' jääj ajcxy huidibi ca' yjudíojäyity. Iich miich nhuin'ñhuipy miid himnos.

¹⁰ E nañ jaybety jadu'n ymiñ ma Dios yñe^cy:

Jotcujc'ajtcixy quipxy miid Dios yjääj miich ajcxy huidi ca' yjudíojäyity.

¹¹ E nañ jaybety jadu'n ymiñ ma Dios ñe^cy, ma jadu'n ymina'ñ:

Capxpaatcix yi Huindzin Dios miich ajcxy huidibi ca' yjudíojäyity. Capxpaatcix yi Huindzin Dios miich ajcxy niidüg'óciy naaxhuiñjäy.

¹² E Isaías ycojay nañ jadu'n ma yi' ñe^cy, ma jadu'n ymina'ñ:

Ma'xung'adamb tûg Isaí y'ap y'oc, e yi' ane'mamb yi' jääj huidibi ca' yjudíojäyity. Co yi' jääj ajcxy huidibi ca' yjudíojäyity mijpidäg^{ipy} je mij'anembi, hue' ajcxy yjijp'ijxpy co möhuaanip oy'ajt.

¹³ Nmibijctzooybich Dios miid miich ajcxy yci^{xpi} huidijaty mibijcp Jesucristo, com njijp'ijxim co Dios xymöhuaanim oy'ajtin. Nmibijctzooybich Dios miid miich ajcxy yci^{xpi} co huen xyajjotcugihuip ajcxy, e nañ co huen xyajpooxcipi mjot mhuinma'ñ. Nmibijctzooybich Dios co huen xypubejtci^{xy} xypudigiiygixy miid yi' yjihui'ñ ymic'ajt, jaydëbi mijjp'ixipi ajcxy co mbaadip oy'ajtin mijcajee ma Dios.

¹⁴ Miich ajcxy migügti^j, jotcujc nayjihuüyijich miid miich ajcxy yci^{xpi}, com nejhuiyibich co miich ajcxy miidity oyjot oyhuinma'ñ, e nañ mhuinjihuüyib ajcxy tûg'óciy Dios ytiy'ajt, paady jëbi mnayyaj'ixpíjcigixy niidüg niidüg. ¹⁵⁻¹⁶ Jotnic'amⁱ tⁱ nyajjäyemjtzoodyich miich ajcxy nijejity Dios ytiy'ajt ma jada necy huidi nyajnijayi^{yib} ajcxy cham, com Dios may'ajt oy'ajt ti tuñ miid iich, e ti xyhuin'ixyich jaydëbi nduñich Jesucristo ytung ma yi' jääj ajcxy huidi ca' yjudíojäyity. Jadu'n nduñich miid Dios yci^{xpi}, co ngapxhuäcxich je oybi tiy'ajt jadu'n nej Jesucristo y'o'cy miid jääj ajcxy ypcocy yci^{xpi}. Jadu'n Jesucristo ytun jigix jëbi Dios cöbig^{ipy} yi' mayjäy ca'pⁱ yjudíojäyity huidi ti mibicy Jesucristo etz huidibi yi' Espíritu Santo ti yajhuäch je jibicp ma ajcxy yjot yhuinma'ñ.

¹⁷ Com Jesucristo ytiy'ajt yajpaatp ma iich njot nhuinma'ñ, paady yci^{xp} ooy jotcujc nayjihuüyijich co nduñich miid Dios yci^{xpi}. ¹⁸ Jada janchtiⁱ iich nyajmⁱdmidydacy miich ajcxy je may'ajt huidi Cristo ti tuñ co ngapxhuäcxich yi' y'ayuc. Ca' nyajmⁱdmidydaaccixy huidi Cristo ytumyb miid jacpinjaty. Miid co ngapxhuäcxich Cristo y'ayuc, e nañ mijhuinma'ñ ndumyibich miid Cristo ymic'ajt, paady mayjäy ycapxymidooyb Dios huidi ca'pⁱ ajcxy yjudíojäyity.

¹⁹ Ti ngapxhuäcxich tûg'óciy Cristo ytiy'ajt nej jëbi ajcxy y'alma ñildzoocin paadip. Jim nyajtzondacyich Jerusalén, e ti nhuidijttäyich canaag agajp mabaad nja'tyich jim Ilirico ñaaxjot. E Dios yjihui'ñ ymic'ajt xypubejtich xypudigiiygixy co iich mijhuinma'ñ nduñich, etz Dios ytiy'ajt nyéjcibich. ²⁰ Ooy njot'atyich co ngapxhuäcxibiyich Jesucristo ytiy'ajt ma anajty ca'pⁱ pin jayijp capxhuäcxyni. Iich oga'n Jesucristo y'ayuc jim mminicxi ma yi' jääj ajcxy huidi ca' anajty midoy Jesucristo ytiy'ajt. Jadu'n nduuñich, jigix ca'ydi njijptigiiygixy ma huingbi anajty jayijp ti capxhuäcxⁱ Jesucristo ytiy'ajt.

²¹ Com jaybety jadu'n ymiñ ma Dios ñe^cy, ma Dios jadu'n ymina'ñ:

Yí jää ajcxy ymidoohuaanip Cristo y'ayuc huidibí ca'ní anajty midoogíxy. Yí jää ajcxy yhuinjihuihuaamyb je Cristo ytiy'ajt huidibí ca'ní anajty nejhuiiygíxy co yjiliity je Cristo.

Pablo huinmay co nñicxa'ñ jim Roma

²² Com ooy ndzachcapxhuäcxich Cristo ytiy'ajt canaag agajp, paady ca' nyajnbidayich nícxibyich ma miich ajcxy. ²³ Canaag jimijt ndzachnijot'atyiich anajty nícxáñich ma miich ajcxy. Ixti chamni ti nhuidijttäyich majaty anajty nhuídida'ñich. ²⁴ Paady njíjp'ijxypich co jébi nnaxihuiwbich ma miich ajcxy co anajty nícxibyich jim España ñaaejot. Huácxibaambich jim ma miich ajcxy jébi hueeni ajcxy ngapxim nmíydaacim. Nañ hue' njíjp'ijxypich co xypubedaambich miich ajcxy miid ndu'amgixpich. ²⁵ Jayíjj nnícxáñich jim Jerusalén, chiini nnícxáñich ma miich ajcxy. Nminícxaaamybich jim Jerusalén hueeni meeñ huidibí nyegaambybich ma yi mibijcpidijc jim Jerusalén miid ayoobtijc ycixpi. ²⁶ Com yi mibijcpidijc ya Macedonia etz Acaya ñaaejot ti ajcxy yhuinma'ñ pidaaccixy co ajcxy pubeda'ñ yi ayoobtijc jim Jerusalén huidibí mijpidacp Jesucristo. ²⁷ Ooy ajcxy jotcujc ñayjihuíyii co ymigügtijc pubeda'ñ jim Jerusalén. Paatip co pubedipy ajcxy, com ma yi judíojáy ajcxy, jim ajcxy ti paady Dios ytiy'ajt, paady paatip ajcxy huidi ca' yjudíojáyity co pubedipy yi judíojáy ajcxy. ²⁸ Co anajty ti nyajcidigiydaaygíxy je meeñ huidibí yi migügtijc ya Macedonia etz Acaya ti yajmujccixy miid je mibijcpidijc ycixpi huidibí yajpatp jim Jerusalén, huin'it nnícxáñich jim España ñaaejot. Nnaxihuaambich ma miich ajcxy co anajty jim nnícxich. ²⁹ Nejhuiiybich co anajty jim naxiýich ma miich ajcxy, je Cristo xypubedipich je ymíc'ajt, e nyegipich Cristo ymíc'ajt ijxpejt etz nyaj'ixpigipich miich ajcxy je Cristo ytiy'ajt.

³⁰ Miich ajcxy nmigügtijcich, com miich ajcxy mijpidaaaccixyp iich ajt nHuindzin Jesucristo, e com miich ajcxy miid Dios yjihui'ñ ymíc'ajt ma m'aamojt, e nañ xchojcpich xyjihuíyibich, paady ycixp nbijctzooyich may'ajt, yajtugiyygíxy m'ayuc mhuinma'ñ miid iich, jébi tú'c'íy Dios nmibijctzoohuim mictägy miid iich ycixpi. ³¹ Mibijctzoogix Dios co huen xyñihuáñich xycohaúñañich ma yi judíojáy ajcxy jim Judea naaxjot, huidibí xyca'ixaambich co ajcxy ca' mijpidágy Jesús. Nañ mibijctzoogix Dios co yi mibijcpidijc jim Jerusalén cöbigipy ajcxy oy yajxon je pubejtin huidibí iich jim ngiyegaamay. ³² Mibijctzoogix Dios co huen xypubedipy xypudigihuiwbich, jébi nícxibich ma miich ajcxy aguyc jotcujc, ca' ti jotmay, pen Dios jadu'n tzojcp, etz nañ jébi nhuäcxibipich jim ma miich ajcxy aguyc jotcujc, e jim iich nhuinma'ñ nyajpocxip. ³³ Mibijctzooyibich Dios miid miich ajcxy ycixpi, je Dios huidibí jotcujc'ajtin yejcp, co huen miich ajcxy xypubedipy xypudigihuiipy. Jadu'n jadu'n. Amén.

16

Capxpoocxin nidüg nidüg ma pinjaty y'iv'yajtyp

¹ Cham iich miich ajcxy nyajnibijccixy, cöbijccixy je ajt nmigü töxyjäy je Febe co anajty ñícxxy ma miich ajcxy. Yí je' nidügti huidibí pubejtin tumblma je mibijcpidijc jim Cencrea. ² Mdunipy may'ajt mgöbigipy Febe miid ajt nHuindzin Jesús ycixpi. Com jadu'n ycopicity co jääy huidibí mibijcp Jesucristo huen naymigüg'ajtigíxy. Mbubedip mbudigihuiip jadu'n nej yi' jotmay miidity. Yí Febe ti ooy mayjääy pubety, e nañ ti xypubetiyich.

³ Nguejxypyich capxpoocxin ma jada necy miid yi Priscila etz Aquila huidibi iich anajty miid ooy oy nduñ co ngapxhuäcxyich Cristo tyti'ajt. ⁴ Yi Priscila etz Aquila yoix ytooc ajcxy yjugy'ajtin miid iich ycixpi, ca'ydí n'ögyich. Nyajnjxypich jäygidaacin ma Dios miid yi' ajcxy ycixpi, co ti xypubetyich ajcxy. E nañ jadu'n tûg'óciy jay ajcxy huidibi ca'pi yjudíojäity yajnjxcixy jäygidaacin ma Dios miid yi' ajcxy ycixpi. ⁵ Nguejxypich capxpoocxin nañ jadu'n ma jada necy miid yi' mibijcpidijc ajcxy huidijaty naymujccip ma Priscila etz Aquila ajcxy ytijc. Etz nañ nguejxypyich capxpoocxin ma yi Epeneto huidibi ooy ndzoccyich. Yi' je' tim jayijp huidibi mijpidaac Cristo jim Acaya ñaaxjot. ⁶ Etz nañ nguejxypich capxpoocxin ma María, yi' ooy ti ytuñ miid miich ajcxy miid Cristo ycixpi. ⁷ Etz nañ nguejxypyich capxpoocxin ma yi Andrónico etz Junias. Iich n'amigüg ajcxy huidibi ti ypujxtijc iñäy quipxy miid iich. Capxpaady ajcxy y'ity miid yi apóstoltijc. Jacjayijp ajcxy mijpidacy Jesucristo ca ydi iich.

⁸ Etz nañ nguejxypich capxpoocxin ma yi Amplias, huidibi ooy yajxon mijpidägy ajt nHuindzin Jesucristo. ⁹ Nañ nguejxypich capxpoocxin ma yi Urbano huidibi xymiidtuñich co iich anajty ngapxhuäcxyich Jesucristo tyti'ajt. Nañ jadu'n nguejxypich capxpoocxin ma yi Estaquis huidibi oy ndzoccy njihuÿich. ¹⁰ Nañ nguejxypyich capxpoocxin ma yi Apeles, huidibi ooy tiy'ajt ti yecy co yi' ymibijcyp Cristo tiyudädgy. Nañ nguejxypich capxpoocxin ma yi Aristóbulo etz jac pinjaty huidibi yajpatp ma yi' ytijc. ¹¹ Nañ nguejxypich capxpoocxin ma iich n'amigüg yi Herodión. Etz nañ nguejxypich capxpoocxin ma yi Narciso yjuugy ymigüg huidibi mijpidacp iich ajt nHuindzin Jesucristo. ¹² Nañ nguejxypich capxpoocxin ma yi Trifena etz Trifosa huidijaty tumb ma ajt nHuindzin Jesús ytung. Nañ nguejxypich capxpoocxin ma Pérsida, je migüg huidi oy ndzoccyich, etz nañ huidi ooy ytuñ ma ajt nHuindzin Jesucristo ytung. ¹³ Nañ nguejxypich capxpoocxin ma yi Rufo, je huidibi yi mibijcpidijc ycömaayb. Nañ nguejxypich capxpoocxin ma yi' ytaj, com jadu'n njihuÿich jadu'n nej jihuÿ yi' ndaj'adyijjich. ¹⁴ Nañ nguejxypyich capxpoocxin ma yi Asínrito, yi Flegonte, yi Hermas, yi Patrobas, yi Hermes etz ñan tûg'óciy yi mibijcpidijc huidi jim yajpatp ma yi' ajcxy. ¹⁵ Nañ nguejxypyich capxpoocxin ma yi Filólogo, yi Julia, yi Nereo etz yi' y'uch töxyjäyb, yi Olímpas, etz nañ tûg'óciy yi mibijcpidijc huidibi yajpaatp jim ma yi' ajcxy.

¹⁶ Naygapxpóoxigix xic xon nidüg nidüg. Naygimájtzigix miñ yxipy agujc jotcujc. Tûg'óciy huidibi mibijcp Jesucristo ma yi jacjaydyii cajp, yquejxyp ajcxy capxpoocxin ma miich ajcxy.

¹⁷ Miich ajcxy migügtijc, may'ajt nbijctzooybich naygüend'adi' ajcxy ma yi jay ajcxy huidibi mimimib ayuc ca'pi yti'ajtity, huidibi nigoob yjäyyajtziptuna'ñ yjäybije-huäcxa'ñ, huidibi ca'ixa'ñ yi Dios yti'ajt huidibi ti m'ixpójjicxy. Puuhuäctüd miich yi' ajcxy. ¹⁸ Com yi jay ajcxy huidibi ymigügtijc yajhuinma'ñy digooyb, ca' ajcxy tuñ Jesucristo ytung. Hue' ajcxy yaj'ixpójcp huidi yci'mhuinma'ñ yci'mdzojcin. Je' ajcxy huin'ñinigixp je jay ajcxy huidibi ca' mijcajee y'ixpicity. Yi ayuc huidibi ymihuidijtyp, jadu'n yajmidoy nej jihuÿ oy yti'iyty yjanchity, per ca'yi' yjanchity. ¹⁹ Com mayäy ti xyajmidooyich jadu'n nej miich ajcxy mgapxymidoy Jesucristo, paady jotcujc nayjihuÿijich miid miich ajcxy ycixpi. Ndzojcpich co miich ajcxy mnejhuñhuipy huidibi oyhuinma'ñ jaydëbi mdungixipy ajcxy etz ca' jibic-huinma'ñ mdungixipy. ²⁰ Dios oyhuinma'ñ etz mic'ajt ti xymooyim jëbi

ndzinaayim miid ajt nmigügtjc agujc jocuyc, ca' ma tzip capxy. Tim huingon je xii je tiempo mina Dios yajcödigoya'ñ yi mujcu' ymic'ajt, e yi' xypubedip xypudigihuij jëbi mmimadägipy yi ca'oybi. Nmibijctzooybich Dios miid miich ajcxy yciixpi co iich ajt nHuindzin Jesucristo huen may'ajt oy'ajt tuñ miid miich ajcxy jabom jabom.

²¹ Je Timoteo huïdibi tumb miid iich co ngapxhuäcxich Jesucristo ytij'ajt xyajniguejxp ajcxy capxpoocxin. Nañ jadu'n Lucio, Jasón etz Sosípater iich n'amigüg ajcxy, xyajniguejxp capxpoocxin.

²² Iich Tercio huïdibi cojaayb Pablo y'ayuc ma jada necy, nañ nguejxypich capxpoocxin ma miich ajcxy, com iich nañ jadu'n nyajpaadyich ma ajt nHuindzin Jesucristo.

²³ Nañ jadu'n Gayo xyajniguejxp capxpoocxin, yi' xyajjättacich. E nañ je jayc ajcxy huïdibi mijpidacp Jesucristo huïdibi ajcxy nayyöymujcip ma Gayo ytij'c yquejxyp ajcxy capxpoocxin ma miich ajcxy. Erasto je cajp ytesorero etz ajt nmigüg huïdibi yxii Cuarto, nañ xyajniguejxp ajcxy capxpoocxin.

²⁴ Nmibijctzooybich Dios miid miich ajcxy yciixpi jabom jabom co iich ajt nHuindzin Jesucristo huen may'ajt oy'ajt tuñ ma mich ajcxy. Amén.

Je capxpoocxin ma yaj'ibbaady yajcapxpaady Dios

²⁵ Tzoc cömayim Dios, tzoc ojadajtim, tzoc huin'ihuim miid himnos. Dios miid ymic'ajt jëbi xypubedipy xypudigihuij ajcxy, jaydëbi ajcxy tiy'dudägy mmibigipy Jesucristo, ca'ydi mijotmetzciyyigixy. Tim jadu'n nej je oybi tiy'ajt huïdibi ngapxhuäcxipch tim jadu'n nej je Jesucristo ytij'ajt huïdibi jacjadyii jayc ycapxhuäcxicxyp. Jada je tiy'ajt huïdibi jecy'ajty ca' pin huinjihuïy huïdibi Dios ti xyajnejhuiyim. ²⁶ Dios ti xyajhuinjihuïyim nej yhuimbidzimy je ayuc huïdibi je profetas ajcxy ycojay jecy'ajty. Dios huïdibi tzinaayb huinixii huinitiempo, ane'mb co huen yajcapxhuäcxy jada tiy'ajt oybi ma tüg'ociy naaxhuiñjäy, jigix jëbi mayjäy mijpidägip etz capxymidoohuipy Dios.

²⁷ Miid co Jesucristo ooy mijhuinma'ñ tuñ miid iich ajt yciixpi, paady tzoc cömayim, tzoc ojadajtim etz tzoc huin'ihuim miid himnos huinixii huinitiempo yi tügpajcipi Dios huïdibi ñejhuïydaayb tüg'ociy. Jadu'n ngapxcíxyich. Amén.

1 CORINTIOS

Yí Midügpi Necy Huidibí San Pablo Yajniguejx Je Mibijcpidijc Jim Corinto

1-2 Iich Pablo, Dios jadu'n tzojcp co Jesucristo xyajniibicyich co ngapxhuäcxibiyich yi' y'ayuc. Iich etz ajt nmigüg Sóstenes nijayiiybich miich ajcxy tüg'óciy huidibí jim Corinto huidibí mijpidacp Dios etz ñayyöymújcigixy jim miid Dios ycixpi. Nijayiiybich miich ajcxy huidibí Dios ti yaj'ahuimbijttäy tudägy miid Jesucristo co y'o'cy miid ajcxy mbocy ycixpi. Nijayiiybich miich ajcxy huidibí Dios ti huin'ixy, jaydëbi mmiid' idipy huädz jot huädz huinma'ñ. Nañ jadu'n nijayiiybich tüg'óciy je jay huenyma'amyity huidibí Dios mibijctzoob ojadajtp miid iich ajt nHuindzin Jesucristo yxii. **3** Ndzojcpich co iich ajt nDios Teedy etz ajt nHuindzin Jesucristo oy'ajt may'ajt tunipy miid miich ajcxy, etz xyajjotcugihuiipy ajcxy.

Oy'ajt miid Cristo ycixpi

4 Nyajnajxypich Dioscojuyip ma Dios jabom jabom miid miich ajcxy ycixpi, miid co Dios may'ajt oy'ajt ti tuñ miid miich ajcxy ycixpi ma Jesucristo. **5** Co ti mmijpidaaaccixy Jesucristo, oybi ti mbaatcixy ma tüg'óciy mdzinaayin mjugy'ajtin. May'amy capxy ayuc oybi ti mbaatcixy, etz may'amy huinma'ñ oybi ti mbaatcixy. **6** Ma miich ajcxy mdzinaayin mjugy'ajtin etz mgapxy m'ayuc ñiguëxigipy Cristo tyi'ajt etz ymic'ajt. **7** Dios miich ajcxy ti xymöy tüg'óciy ymic'ajt. Ca' ti myajtigoy'ijtcixy ma mdzinaayin mjugy'ajtin huidibí Dios ñijejcp, ma je' m'ahuijxcixy co Dios yajniguëxiga'ñ jadüg'oc ya naax-huiñ ajt nHuindzin Jesucristo. **8** Jesucristo miich ajcxy xyhujitz'ijtp tudägy, ixti cooni ycixipi tigoyipi je naaxhuiñyi, e co anajty yi' tiyduñ naax-huiñyi jay ajcxy miid ypcy ycixpi, ca' miich ajcxy mbocycähuiipy. **9** Dios yjatyti mycudunipy yi' y'ayuc miid miich ajcxy, ca' xy'ixmadzaangixy ni mina xii, com yi' ti xyhuin'ijxcixy co miid mnaymigüg'ájtigixy yi' y'ung, iich ajt nHuindzin Jesucristo.

Naybijc-huäcx# ma je mibijcpidijc

10 Migügtijc, iich miich ajcxy nminucxtacyp miid Jesucristo yxii co tungixy may'ajt nay'ayuc-huinjihuïyigix, e ca' mnaybijc-huäcxigixy. Tzinaaygix xic xon miid tú'ciy mjot mhuinma'ñ. **11** Miich ajcxy migügtijc, ti je Cloé y'amigügtijc xyajnimäyich co ooy miich ajcxy mnaychip'ijxigixy, e ca' mnay'ayuc-huinjihuïyigixy. **12** Miid jada ycixpi nmina'ñich co nijéjity miich ajcxy jadu'n minaangixy: "Iich Pablo nmijnicxpejtpyich." E nijéjity yminaangixy: "Iich Apolos nmijnicxpejtpyich." E nijéjity yminaangixy: "Iich Pedro nmijnicxpejtpyich." **13** ¿Nej Cristo ti ñaybijc-huäcxijiji? Ca'. ¿Nej Pablo yajcruudzpejti miid miich ajcxy ycixpi? Ca'. ¿Nej ti miich ajcxy mnibejtcixy miid Pablo yxii? Ca' yjadu'nity. **14** Nyajnajxypich Dioscojuyip ma Dios co ca' jac ni pin iich ti ngayañiibety. Jëda'ajty ti nyajniibetyich Crispo etz Gayo. **15** Jadu'n ti nduñich je'gixpi co ca' huaad jay ajcxy yminaangixy co ti ajcxy ñiibety miid Pablo yxii. **16** Nañ jadu'n ti nyajniibetyich yi Estéfano miid yi' yjuugy ymigüg ajcxy. Jac ni je' ca' njäymechich pen ti nyajniibetyich. **17** Com Cristo ca' xyquejxyich jay yajniibejtpi. Hue' janchtii ti xyquejxyich

co ngapxhuäcxibich yi' y'ayuc ytiy'ajt oybi. Ca' nyajtuñich ixpicytjc y'ayuc yhuinma'ñ. Co ixyipy nyajtuñich ixpicytjc y'ayuc yhuinma'ñ, naadig'i ajt ixyipy co Cristo y'o'cy ma yi' cruudz miid ajt nbocy ycixpi.

Cristo ymii'd Dios ymic'ajt etz yi' y'ixplicin etz ytiy'ajt

18 Yi jää ajcxy huidibi y'alma tigoyam, loci huinma'ñ yi' tijcixy co Cristo y'o'cy ma yi' cruudz miid ajcxy ypcocy ycixpi. Per iich ajt pinjaty y'alma niidzögam, hue' minaanim co jada ayuc tiy'ajt miid Cristo ycixpi, ymii'd yi' Dios ymic'ajt. **19** Com jaybety jadu'n ma Dios ñecy, ma Dios jadu'n ymina'ñ:

Nyajtigoyaamybich yi' ixpicytjc y'ayuc yhuinma'ñ.

Njibijcibich yi' cohuinma'ñyjädyic ajcxy yhuinma'ñ.

20 ¿Ti mic'ajt ymii'd yi cohuinma'ñyjädyic ajcxy? ¿Ti mic'ajt ymii'd yi' ixpicytjc? ¿Ti mic'ajt ymii'd yi huidibi ajcxy nay'ixquipxip miid ixplicin? Ca' ti mic'ajt miidity yi' ajcxy, com Dios ti yaj'ahuimbity yi' naaxhuiñ y'ixplicin tzuu huinma'ñ loci huinma'ñ. **21** Com Dios jadu'n ti tzoccy co jää ajcxy ca' padaangixy Dios ytiy'ajt ma yi' naaxhuiñjää ajcxy y'ixplicin. Dios yjäygidaçpy co jëbi jää ajcxy y'alma niidzögipy co ajcxy miibigipy je Dios y'ayuc huidibi ngapxhuäcxypich. Je Dios y'ayuc ytiy'ajt huidibi iich ajcxy ngapxhuäcxpy, yi' yi' naaxhuiñjää ajcxy huinjhuiyigixy nej tzuu huinma'ñ loci huinma'ñ.

22 Yi' judiojää ajcxy ooy tzachtzojccixy co Dios tunipy ijxejt mijhuinma'ñibi. Yi' griego jää y'ixtaaygixyp ayuc huinma'ñ etz huenhuendiibity ixplicin. **23** Iich ajcxy ngapxhuäcxich co Cristo y'o'cy ma yi' cruudz miid jää ajcxy ypcocy ycixpi. Yi' maybi' judiojää ajcxy ca' mijpidägaangixy ca' cöbigaangixy iich ajcxy n'ayuc. Etz yi' maybi' jää ajcxy huidibi' ca'p yjudiojääity, hue' tijcixy co tzuu huinma'ñ loci huinma'ñ iich ajcxy n'ayuc. **24** Per yi jää ajcxy huidibi' Dios ti yhuin'ijxigixy, huen yjudiojääity, o huen ycajudiojääity, hue' ajcxy tijcixy co je Cristo ymii'd anajty Dios ymic'ajt etz ymii'd anajty Dios y'ayuc ytiy'ajt. **25** Co ixpicytjc tijcixy co Dios ytung, tzuu huinma'ñ loci huinma'ñ je', nigi' jac'oyhuinma'ñ yi' huidibi' Dios tumyb, ca'ydi' huidibi' jää ajcxy ytumyb. Co ixpicytjc yminaangixy co Dios ca' ymic'ajt miidity, nigi' jacmic'ajt miid yi', ca'ydi' huidi' jää ajcxy ymii'd.

26 Migügtiç ajcxy, huinmay miich ajcxy jadu'n nej Dios ti xyhuin'ijcixy. Ni may miich ajcxy huidibi' ca' y'ixpicyity, tim nihueeni huidibi' ixpicyip ma miich ajcxy. Ni may miich ajcxy huidibi' ca' ti mic'ajt, ca' ti ane'min miidity. Ni hueeni miich ajcxy huidibi' mic'ajt miid etz ane'min miid. Ni may miich ajcxy huidibi' oyñipinjääity. Ni hueeni miich ajcxy huidibi' y'ap yteedy rey'ajtp. **27** Per Dios ti huin'ixy yi jää ajcxy huidibi' ca' y'ixpicyity co jadu'n yajtzo'yduna'ñ yi' ixpicyjää yi' cohuinma'ñjää. Dios ti huin'ixy yi jää ajcxy huidibi' ca' ti mic'ajt miidity, miid co jadu'n yajtzo'yduna'ñ yi' jää ajcxy huidibi' mic'ajt miid, ane'min miid. **28** Dios ti huin'ixy huidibi' jää ajcxy ca' mij'ijx mijpidäaccixy, huidibi' jää ajcxy ytijpy co ca' y'oyity. Dios jadu'n tuuñ co yajcödigoya'ñ yi' huidibi' jää ajcxy mij'ijxp mijpidacp, je huidibi' jää ajcxy ytijpy co y'oyity. **29** Jadu'n Dios ytun co ca' tzoccy co ni pinjäy ca' ñaygomayiib cim' ma yi' yhuinduu. **30** Per Dios cim' yaj'oyiib nej jëbi' miich ajcxy myajpatcixy miid Cristo Jesús. Dios cim' yaj'oyiib nej jëbi' ajt nbaatim ixplicin ma Cristo. Nañ jadu'n yaj'oyiib nej jëbi' Cristo xya'ahuimbijtim tudägy, jaydëbi' Dios xycöbijcim nej tudägy jää. Nañ jadu'n Dios yaj'oyiib nej jëbi' huaad nbaatim ajt nhuädzjot nhuädzhuinma'ñ ma Cristo. Nañ jadu'n Dios yaj'oyiib nej jëbi' Cristo xyñihuaanim ajt n'alma etz njugy'ajtin. **31** Paady ycixpi jaybety ymiiñ ma Dios

ñecy, ma jadu'n yminañ: "Pinjaty naygömayaanip ci'm, huen naygömayii miid co mibicy ajt nHuindzin Dios."

2

Je'yayuc yt'iy'ajt, je Cristo huidibi cruudzpejt

1 Per co n'oyich ma miich ajcxy jayhuin, ngapxhuäcxyich anajty Dios y'ayuc yt'iy'ajt, oy'amy nyaj'ixpiçyich, ca' nyajtuñich ixpiçyjäy ajcxy y'ayuc, etz nañ jadu'n ca' nyajtuñich tzipjatypi ayuc. **2** Co jim n'ijtyich ma miich ajcxy jayhuin, chi nhuinmañybidacyich co ca' jac ti ayuc ti huinmañ nyajmiidmiydägaangixy, jë'yi janchtiy nyajmiidmiydägaangixy Jesucristo etz jadu'n nej je' yajcruudzpejti miid jäy ajcxy ypocy ycixpi. **3** Co jim iich anajty nyajpaadyich ma miich ajcxy, chi ooy yung naxy naybidaacich, ooy ndzigiñy njihuiyich. **4** E co nmiiidmiydaacyich miich ajcxy, co ngapxhuäcxyich Dios yt'iy'ajt ma miich ajcxy, ca'pi iich miich ajcxy nyajmibicy miid ixpiçytjc y'ayuc miid tzipjatypi ayuc. Je Espíritu Santo xypubejtpich anajty co ajcxy nyaj'ijxy Dios ymic'ajt, e paady ycixpi ti ajcxy mmibijccixy Dios y'ayuc. **5** Jadu'n je Espíritu Santo xypubetych anajty, jigix miich ajcxy mijpidägipy Dios, ca' nminaanim miid co ti mmidoogixy oyjatypi ayuc huidibi jäy ajcxy ti cojy ti macxy. Ti mmijpidaaccixy Dios com ti m'ijxcixy ti mijihuñygixy Dios ymic'ajt.

Dios xyajnejhuiyim yi'yt'iy'ajt miid y'Espíritu Santo

6 Oy co ti nyajmibicyich miich ajcxy miid ayuc huidibi ca' chipjatyity, per nañ jadu'n nyaj'ixpiçyich oyjatypi ayuc tzipjatypi ayuc yi' mibijcpidijc ajcxy tiibi yhuinmañ ymuinni ymejchni. Tigachjaty iich n'ayuc ndiy'ajt e ca' ñaybadyii miid naaxhuiñyäy ajcxy y'ayuc yt'iy'ajt huidibi ca' mibijccixy huidibi tzinaayb jugy'ajtp jadachambi xii jadachambi tiempo. Iich n'ayuc ndiy'ajt ca' ñaybadyii miid je jää ajcxy y'ayuc yt'iy'ajt huidibi ane'mb ya naaxhuiñ, yi' jadu'mbi jää yi' ajcxy yjugu'ajtin cixamb tigoyamb tücc'i. **7** Iich ajcxy nyaj'ixpiçpy Dios y'ayuc yt'iy'ajt huidibi ca' ni pin jecy'ajty nejhuiy huinjihuñ, je ayuc tiy'ajt huidibi Dios ymic'ajt coyüch, je ayuc tiy'ajt huidibi Dios ti cojy ti macxy jecy'ajty ca'ni anajty naaxhuiñyäy chondacy. Dios ycoj ymacx jada ayuc, jaydëbi ajt n'alma ñidzoocim huinixi huinitiempo. **8** Ni tûg mij'ane'mbi huidibi tzinaayb jadachambi xii jadachambi tiempo, ca' huinjihuñ jada ayuc. Co ixipy ajcxy huinjihuñ, ca' ajcxy cayajcruudzpejty je Huindzin Dios y'ung, je huidibi miid Dios y'oy'ajtin ymic'ajtin. **9** Com ca' ajcxy huinjihuñ Dios y'ayuc, paady ycixpi jaybety ymic'ajt ma Dios ñecy, ma jadu'n yminañ:

Ni tûg jää ca'ixy, ni tûg jää ca' midoy, ni tûg jää ca' yhuinmañybaady jadu'n nej Dios ni'ixiy miidity miid je jää ajcxy ycixpi huidibi yi' mijpidaacip yajmic'ajtip.

10 Miid co nmijpidaacim Dios, paady ycixpi Dios yaj'oyii nej jëbi je Espíritu Santo xyajnejhuiyim yi' yt'iy'ajt. E je Espíritu Santo yhuinjihuñydaayb ñejjihuñydaayb tûg'óciy, ixti yhuinjihuñydaayb nej Dios yhuinmañ ti pidägy co tuna'ñ, je huidibi ca' pin nejhuiy.

11 Ca' pinjäy jëbi huinjihuñ nej jadügpi jää yjot yhuinmañ miidity. Je jää yci'mhuinmañ jëbi huinjihuñ nej je' yci'mjot yci'mhuinmañ miidity, ca' jac pin. Nañ jadu'n ca' jac pin jëbi huinjihuñ nej Dios yjot yhuinmañ miidity. Dios yci'mjihuiñ huinjihuñy nej Dios yjot yhuinmañ miidity.

12 Dios ca' xyaj'adigiiyim xyajjottigiiyim huingjäy yjihuiñ ymic'ajt. Hue' Dios

xyaj'adigiyyim xyajjottigiiyim yi' yci'mjhui'ñ yci'mmic'ajt, paady ycixp jébi nhuinjihuuyim tüg'óciy huidibi ti xymooyim. ¹³ Ich ajcxy nyajmiiidmiydaaccipy miich ajcxy je ayuc tiy'ajt huidibi je Espíritu Santo xyaj'ixpijccixy. E ca' nyajmiiidmiydaaccipy je tiy'ajt huidibi ti n'ixpicyich ya naaxhuiñ huidibi jää ajcxy ti cojy ti macxy. Nyaj'ixpijccixy Dios y'ayuc ytiy'ajt huidibi je Espíritu Santo xyajnejhuiiyich. Ich ti nyaj'ixpicyich yi' ajcxy huidibi miid Dios yjhui'ñ ymic'ajt ma y'aa yjot.

¹⁴ Pinjaty ca' miiidity Dios yjhui'ñ ymic'ajt, ca' yi' cöbiga'ñ je tiy'ajt huidibi je Espíritu Santo xyajnejhuiiyim. Com yi' ajcxy ytijp co jada tiy'ajt tzuu huinma'ñ loci huinma'ñ yi'. Nañ ni ca' ajcxy Dios ytiy'ajt huinjihuuyi, com ca' ajcxy miiidity Dios yjhui'ñ ymic'ajt huidibi yajnejhuiiyb Dios ytiy'ajt. ¹⁵ Je jää huidibi ymiid'ajtippy Dios yjhui'ñ ymic'ajt, yi' jébi yajcocyöö yajtecocyöö tüg'óciy pinjaty yjot yhuinma'ñ. Per ca' yi' huaad pinjaty yajcocyöö yajtecocyöö yjot yhuinma'ñ. ¹⁶ Com jadu'n Dios ymina'ñ ma ñecy: "¿Pin jää huinjihuuyb nej Dios yhuinma'ñymiidity? Ca' ni pin. ¿Pin jää huaad Dios yaj'ixpicy? Ca' ni pin." Oy ca' pin huinjihuüy jecy'ajty nej Dios yhuinma'ñymiidity, jadachambi iich ajt nhuinjihuuyim nej Cristo yhuinma'ñymiidity.

3

Je huidibi ajcxy mibijcp ytungixy ma Dios

¹ Migütiyc ajcxy, co ti n'oystch ma miich ajcxy, chi nmiiidmiydaaccixy jadu'n nej jihuüy miich ajcxy mhuinma'ñymiidity nej naaxhuiñjää ajcxy yhuinma'ñymiidity huidibi ca' ymibijccixy. E ca' anajty miich ajcxy miiidity je mhuinma'ñ huidibi je Espíritu Santo yejcpy. Miich ajcxy mmibijcin ma Cristo jadu'n yi' nipaady nej ma'xungdijc ymibijcin. ² Ti nyaj'ixpijccixy Dios y'ayuc huidibi ca' jébi tzip mhuinjihuuygixy. Jadu'n nipaady nej jää ajcxy yaj'ügy leche yi ma'xungdijc, miid co cacöbiga'ñ caayin uucin huidibi jemxy cidacp ma yjot. Ca' miich ajcxy anajty ti mnayñ'iixiiyigixy ma mjot mhuinma'ñ nej jébi mhuinjihuuygixy Dios y'ayuc yi tzipjatypi. Chambaadni ca' mnayñ'iixiiylini ajcxy ma mjot mhuinma'ñ nej jébi mhuinjihuuygixy yi tzipjatypi ayuc. ³ Chambaadni miich ajcxy myajtuñ mjot mhuinma'ñ jadu'n nej naaxhuiñjää ajcxy miiidity huinma'ñ ca'pi ymibijccixy, chambaad mm'iijxtinaaygix yi migütiyc, chambaad mnaychip'iixigix naybijc-huäcxigix. Jadu'n m'idiitzcixy nej jacjadyii jää ajcxy y'idiitzcixy huidibi ca' ymibijccixy. ⁴ Com nijëjity miich ajcxy minaangixy: "Ich naygomajtzip ma Pablo." Etz nijëjity minaangixy: "Ich naygomajtzip ma Apolos." Jada je tiy'ajt co ca' mnay'ayuc-huinjihuuygixy tim jadu'n nej jää ajcxy ca' nay'ayuc-huinjihuuygixy huidibi ca' miiidity Dios yjhui'ñ ymic'ajt.

⁵ ¿Pin je' je Apolos? ¿Pin je' je Pablo? Ich Pablo etz Apolos nimetz ajcxy nduñ ma Dios ytung, e iich miich ajcxy nyajmibijccixy Cristo. Ich ajcxy nduñ nidüg nidüg je tung huidibi Dios xymooyich. ⁶ Ich jayijp'aty miich ajcxy ti nyaj'ixpicyich, e Apolos jac'axam. Jadu'n miich ajcxy nipaady nej tüg moc cam huidibi iich ti nnipy, e Apolos jac'axam ti pidägy nii. Per Dios ti yajyeegy je moc. ⁷ Ca' ytimyñejity piñ ti yñipy, e piñ ti pidägy je nii. Dios yi' tügpajc copicyip. Com yi' yajyeecp je moc. ⁸ Yi' huidibi niip etz yi' huidibi nii pidacp, quipxyjaty ajcxy. Dios yegamb je oy'ajt ma nidüg nidüg jadu'n nej anajty ti ytungixy. ⁹ Com iich etz Apolos naymigüg'ájtibich ajcxy ma Dios ytung. Jadu'n miich ajcxy nipaady nej Dios ycam huidibi Apolos ti tuñ etz huidibi iich ti nduñ.

Nañ jadu'n miich ajcxy nipaady nej tūg tijc huidibí Dios ycojpy. ¹⁰ Dios ti xyajnībīcīyich yi' ytung ndunipych. Ti nyaj'ixpīcīyich miich ajcxy Dios y'ayuc ytīy'ajt. Jadu'n iich nipaady nej tūg pojtzpi oybí huidibí ti yajtzondägy je tzaadijc poch. Chi huingjäy xyjacyaj'ixpīccixy. Jadu'n yi' nipaady nej huingbí pojtzpi huīdibí je tzaadijc poch jacjīppodzīyb. Copicy co nidüg nidüg huidibí yaj'ixpījcp Dios ytīy'ajt yajxon yaj'ixpīccixy. ¹¹ Dios ti pidägy Jesucristo tūgpajc huidibí huaad nmībijcim, e ca' huaad pidacy huingbí. Jadu'n Jesucristo nipaady nej tūg tijcpoch chondägy. ¹² Co pinjaty yaj'ixpīcy Dios y'ayuc ytīy'ajt tiyduädägy, chi jadu'n nipaady nej jihuīy pinjaty tijcpojtzp miid ori, miid plata etz miid tzaa oyjatypi. Pinjaty ca' yaj'ixpīcy yajxon Dios ytīy'ajt, jadu'n nipaady nej jihuīy pinjaty tijcpojtzp miid quipy, miid miy, etz miid moc'aay. ¹³ Jiiñ co anajty xii tiempo paady mina Cristo tiyduñañ yi' yjääy huin'it niguëxigipy nej Dios ytumbi ajcxy ti ytungixy co ti yaj'ixpīccixy. Niguëxigip pen oy ti yaj'ixpīccixy Dios ytīy'ajt, o pen ca' oy ti yaj'ixpīccixy. Jadu'n nipaady nej Dios jiiñ pidägy ma je tijc, e je quipy, je miy, etz je moc'aay tigoydähuiipy ma je jiiñ. Etz je ori, plata etz tzaa oyjatypi ca' ytigoydähuiipy miid je jiiñ. ¹⁴ Peni oy yajxon pinjaty ti yaj'ixpīcy Dios ytīy'ajt, chi Cristo premio möhuañ jada jääy co oy yajxon ti yaj'ixpīcy. E jadu'n yi' ytung nipaadijp nej je ori, plata, etz tzaa'oyjatypi huidibí ca' ytigooy ma je jiiñ. ¹⁵ Pen je Dios ytumbi ca' oy yajxon ti yaj'ixpīcy Dios y'ayuc ytīy'ajt, chi ca' premio padañ. Jadu'n yi' ytung nipaadijp nej je quipy, je miy, etz je moc'aay huidibí ti ytigoy ma je jiiñ. Jadu'n nipaadijp miid jada jääy nej jihuīy ti ñaxy jiiñjoty, e ti ytigoydäy ma je jiiñ tijaty ymiid, je yi' yjugy'ajtin ti yajtzögy.

¹⁶ ¿Nej ca' mnejhuiyigixy? Pen Dios yjihuiñ ymic'ajt yajpat ma miich ajcxy, jadu'n nipaady nej jihuīy Dios ci'm ti chinaydacpicy ma miich ajcxy, nej jihuīy miich ajcxy Dios xytijc'adyii. ¹⁷ Pen ji pinjaty huidibí yajhuindigoy Dios chinaydac, huin'it Dios yajtigoyañ jada jääy. Yi' Dios chinaydac huädz'it amay'it yi', com Dios ti chinaydacpicy ma miich ajcxy huidibí mībijccixp.

¹⁸ Ix mnayhuin'iniigix cī'm. Pen nidügti miich ajcxy mnaydijiyi co oy ixpīcyity ma naaxhuiñjäy y'ixpījcin, copicy jääydigoyipy yi' y'ixpījcin, jigix ixpigipy Dios ytīy'ajt. ¹⁹ Yi' naaxhuiñjäy y'ixpījcin jadu'n nipaady miid Dios nej tzuu huinmañ loci huinmañ. Paady jadu'n yjaybetyity ma Dios ñecy ma jadu'n yminañ: "Dios yajpocycähuip yjixpīcytijc miid yci'm'ayuc miid co chachnaygomayii." ²⁰ E jadu'n yjaybetyity jadüg'it ma Dios ñecy ma jadu'n yminañ: "Je Huindzin Dios ñejhuiiyb co yi' ixpīcytijc y'ayuc yhuinmañ ca' choobaady." ²¹ Ni pin ca' huaad amij agiñ ñayjhuiyii, miid co mijnicxpety oyñipin y'ayuc. Miich ajcxy miid'ajtaayb tūg'ociy tijaty. ²² Miich ajcxy miid'ajtpy Pablo, Apolos etz Pedro. Nañ jadu'n miich ajcxy miid'ajtpy je naaxhuiñbi, je tzajp, je jugy'ajtin, je o'cin, je xii je tiempo huidibí ji yajpatp, etz huidibí mim cidaacp. ²³ Je Cristo miid'ajtpy miich je' ajcxy cī'am etz Dios miid'ajtpy Cristo cī'am.

4

Je apóstoles ajcxy ytung

¹ Jébi jadu'n co iich etz Apolos, iich miich ajcxy xytijcixy Cristo ytumbi huidibí Dios ti xyajnībīcīcīyich, nyaj'ixpīccīyich etz nguend'ájtcīyich yi' y'ayuc ytīy'ajt huidibí jecy'ajty ca' pin nejhuiy huinjihuiy. ² Pinjaty cuend'ajtp huingjäy yje', copicy tiyduädägy ytunipy, jaydëbi yi' yhuindzin yjäygidägiyib

yí' ytung. ³ Per ca' ooy nduñich cuendi co miich ajcxy xyajcÿöy xyajtecyöyi iich nbocy. Nañ jadu'n ca' ooy nduñich cuendi co ixipy tüg juez yajcÿöy yajtecyöyi iich nbocy. Nañ jadu'n ca' nyajcÿöyich nyajtecyöyich ngi'mbocyich. ⁴ Ca' nayjihüijich co nmidundigooyich miich ajcxy. Ca' jadu'n nminañich co ca' ma ndundigooyich. Hue' ait nHuindzin Jesucristo yi' je' xyajcÿöyip xyajtecyöyip iich nbocy, ca' jac pinjaty. ⁵ Paady ycixpi ixmajtzcix jadu'n nej miich ajcxy xypoc'yjxcixy jayijpní ma ca'ni Jesucristo ymiñ jadüg'oc ya naaxhuiñ. Ahuixcix co Jesucristo yajniguëxigaani je jay ajcxy ypcocy huidibi cham ca' ñiguëxig, huidibi jadu'n nipaady nej jihuÿ yüch y'ity agootzuuby. Jesucristo co anajty ymiñ jadüg'oc, chi yajniguëxigipy nej jay ajcxy yjot yhuinmañ miidity. E Dios nidüg nidüg jay cömayañ pen oy ti tyuñ, e ca' cömayañ pen ca' oy ti tyuñ.

⁶ Migütiç ajcxy, ci'm ti naybidägyiyyich miid Apolos jadu'n nej tüg ijxpejt ma jada tiy'ajt huidibi cham ti nyajnijayiyyixp. Jadu'n ti nduñich miid miich ajcxy m'oy'ajtin ycixpi, jigix jébi miich ajcxy m'ixpixccixy jadu'n nej jébi mguydundaygixy Dios ytiy'ajt, e ca' mijactungixy huidibi Dios ycapxodujc ma ñecy. Nañ jadu'n iich ti nduñich miid Apolos nej tüg ijxpejt, jigix miich ajcxy ca' mnaygomayiib ci'm, e ca' mmminaangixy co mnaygomájtzigixy ma tüg Dios ytumbi, e jadüg m'ixtijcixy. ⁷ ¿Pin ti xyajnajxcixy jadu'n nej jihuÿ ajcxy ooy mgömayity? Ca' ni pin. ¿Ti miich ajcxy miidity, huidibi Dios ca' ti xymoogygixy? Ca' ni ti. E pen Dios ti xymoogygixy tijaty ajcxy mmiidity, ¿na'amy co mnaygomayigixy ci'm, jadu'n nej jihuÿ ci'm ti mgaran'ajtcixy tijaty ajcxy mmiidity?

⁸ JADU'N MIICH AJCXY MNAYBIDÁACIGIXY NEJ JIHUÿ TI MGÜXIGIXY, NEJ JIHUÿ TI MGOMEÑYGOJICIXY, NEJ JIHUÿ MREY'AJTCIXY, E CA' MDZOJCCIXY CO NYAJ'IXPIGIPYICH. ⁹ MIICH XYTÍJCIXYICH NEJ JIHUÿ IICH AJCXY APÓSTOLTIJC DIOS TI XYPIDAACCIXYICH NEJ HUIDIBI CA' YTIMCAPXPAAODYITY, NEJ HUIDIBI YPCOCY CO ÖGÜYYB, CO ÁNGELES AJCXY ETZ JAY AJCXY XYñIXICCIXYICH XYñIYÁAXCIXYICH. ¹⁰ MIICH AJCXY XYTÍJCIXYICH CO IICH AJCXY APÓSTOLTIJC JADU'N NEJ JAY TZUU LOCIP CO NDÚNGIXYICH MIID CRISTO YCIXPI. E MIICH MNAYBIDÁACIGIXY CO'AYUC COHUINMAÑ CO TI MMIBIJCCIXY CRISTO. MIICH AJCXY XYTÍJCIXYICH CO CA' TI MÍC'AJT AJCXY MIIDIDYICH, E MIICH AJCXY MNAYBIDAACIP NEJ JIHUÿ OY TI MMICPIJCCIXY, NEJ JIHUÿ OY MGÖMAYITY, E IICH AJCXY CA' NYAJ'IXAANGIXYICH. ¹¹ CHAMBAAD IICH AJCXY NYUUBÖGYIJJICH ETZ NDÍDZIYIJJICH. MINAAJITY N'ÍJTIXYICH CA' IICH AJCXY NHUIT. JAY AJCXY XYñI'OJIYGIXYICH ETZ XYHUNGOJXY XYJIPCOJXCIXYICH, NI NDÍJC IICH AJCXY YCACATCIXY. ¹² NDÚNGIXYICH XUUYIÍ MIID NGI'M NGI'JICH. CO PINJATY XYñI'OJIYGIXYICH, CHI N'ADZÓOGIXYICH MIID OY AYUC. CO IICH AJCXY XY'IXHUIDITYICH XYPAHUÍDITYICH, OY NMECTÚJCCIXYICH YI TZAACHYPI. ¹³ CO PINJATY JIBIC XYñIGÁPXCIXYICH, CHI HUINMAÑ IXTÁAYGIXYICH OY'AMY MIID MECXTUJCIN N'IHHUÍJCIXYICH NGAPXHUIJCIXYICH NEJ JÉBI Y'AYUC-HUINJIHUÍYGIXY. CA' NAAXHUIÑJAY AJCXY XCHÓJCCIXYICH. IXTI CHAMBAAD JADU'N AJCXY XY'ÍJXCIXYICH NEJ PÜX, JADU'N IICH AJCXY NI帕ADY NEJ JIBICPI HUIDIBI CA' JAY AJCXY TZOCY.

¹⁴ CA' IICH MIICH AJCXY NYAJNIJAYI JADA AYUC CO NYAJTZÖYDUNAANGIXY. HUE' JANCHTIJ JADA AYUC NYAJNIJAYIIB AJCXY CO NGAPXHUIJÁANGIXY. JADU'N NDZOJCCIXY NJIHUÍYGIXY NEJ NDZOCYICH NJIHUÍYICH NGI'M'UNG. ¹⁵ OY IXIYIPI YJANCHITY CO MIICH AJCXY MIID MAJC MIL HUINDZINDIJC HUIDIBI XYAJ'IXPIJCCIXY CRISTO YTIIY'AJT. PER TÜGPAPCPI JE MHUINDZIN HUIDIBI OGA'N XYAJMIBIJCY AJCXY CRISTO, CA'

nan canaag. Ich jadu'n oga'n ti nyaj'ixpicyich miich ajcxy Jesucristo ytiy'ajt nej jëbi ajcxy m'alma nñdzögipy. Paady ycixpi jadu'n ich nipaady nej miich ajcxy mdeedy ma mmibijcin. ¹⁶ Ich miich ajcxy nimaayb mictägy, com ti nyajmibijcixy Cristo oga'n, paady cuydungix ajcxy Dios ytiy'ajt, jadu'n nej ich nguyduñich.

¹⁷ Paady ycixp nguexyich Timoteo ma miich ajcxy. Yi Timoteo ooy ndzoc'yich ooy njihuÿich. Ti ich Timoteo nyajmibicyich Cristo, e ooy xycapxymidooyich yajxon, jadu'n yi' nipaady nej ngi'm'ungich. Yi Timoteo xyajjäyamedziip miich ajcxy je ayuc je tiy'ajt jadu'n nej nyaj'ixpicyich ma tûg'öcy cajp ma yi jää ñaymújcigixy huidibi mijpidaaccixp Jesucristo. ¹⁸ Cham niye' niye' miich ajcxy amij agix mnayjihuÿii co jadu'n minaangixy co ca' niçcxy n'ixa'ñich miich ajcxy jadüg'oc. ¹⁹ Per ca' jadu'n mminaangixy co ca' nnicxa'ñich ma miich ajcxy. Tzojc nícxibich ma miich ajcxy, pen Dios jadu'n tzojcp. Co anajty jim nmechich, huin'it ca' n'amidoo'ida'ñich yi' ajcxy y'ayuc huidibi amij agix nayjihuÿip. Hue' janchtÿy nejhuïhua'ñich pen ymiid yi' ajcxy Dios ymic'ajt chög'ajt. ²⁰ Pinjaty miid Dios ymic'ajt Dios chög'ajt, je' yajniguëxip Dios y'ane'min. Pinjaty miid oyñiti ayuc, ca' je' yajniguëxip Dios y'ane'min. ²¹ Co nnícxibich jim ma miich ajcxy, ¿ti ajcxy mdzojccixyp ndunipiyich? ¿Nej oy nmíncxibich ma miich ajcxy tûg matz jigix ajcxy nnuójpcixip? o ¿Mdzojccixyp co nmícxibich ma miich ajcxy miid yungnaxy njot nnuinma'ñich, etz oy'amy ajcxy nmigapxipy, jadu'n nej jihuÿy ooy ndzojccixy njihuÿigixy?

5

Moy ajcxy castigo tûg jää huidibi anajty ti ytundigooy

¹ Mayjää nejhuÿ co ma miich ajcxy jim tûg yëyedijc huidibi tundigooyb miid tûg töxyjää. Nïgi yi' ytundigooy ca'ydi huidi ajcxy ca' Dios y'ayuc mijpidaci. Ti nnejhuÿich co jim tûg yëyedijc huidibi miiddzinaayb ycoo'uu. ² Jim miich ajcxy miidity je mijpocytumbi, e miich ajcxy amij agixy mnayjihuÿigixy co ajcxy mdzach'ixpicyity ma Dios ytiy'ajt. Jac'oy co ixipy mdajcixy mmaygixy. Yajpidzimgix ma miich ajcxy yi jää huidibi jadu'n tundigooyb. ³ Ca' ytimyñejity co ca' nyajpaadyich jim ma miich ajcxy. Jadu'n nipaady nej jihuÿ ich njimity, miid co ooy njihuÿich nej miich ajcxy mijajtcixy m'ayoogixy. Paady ycixpi ti nyajpocycäyich miid Jesucristo y'ane'min yi jää huidibi jim ooy mij ytundigooy, tim jadu'n nej ixipy jim nyajpaadyich ma miich ajcxy. ⁴ Huomujctaaygix y iñibijcpidijc, e jadu'n nipaadipy nej jihuÿ ich njimity quipxyi miid miich ajcxy. Huin'it miich ajcxy miid ájtcixipy ajcxy ajt nHuindzin Jesucristo y'ane'min ymic'ajt. ⁵ Miid je ane'min mic'ajt huidibi Jesucristo ti xymöyich, myajpidzimipy je pocytumbi ma miich ajcxy. Jadu'n mijhuin nipaadipy nej jihuÿ myajcidiygixy je mujcu', jaydëbi yi' ñinïcx ytigoyipy, per je' y'alma nñdzögip mina anajty ich ajt nHuindzin Jesús yhuimbity ya naaxhuiñ jaydëbi tiydunipy jää ajcxy miid ypoçy ycixpi.

⁶ Ca' mnaygomáayigixy ci'm miid huidibi mdungixyp. ¿Nej ca' mnejhuÿigixy nej jää mina'ñ co levadura huidibi ca' y'oity yajhuindigooyb tûg'öcy yi harina jich? ⁷ Jadu'n je pocytunii nipaady nej levadura huidibi ca' y'oity, paady ycixpi yajtigooygix je pocytunii nej anajty mdundigóoygixy taabi anajty ajcxy ca'ni mmibijcixy. Jadu'n mdungixipy, jigix jëbi m'ijtcixyp huädz ca' ma pocy. Co jadu'n mdungixipy, jadu'n nipaadip miich ajcxy

nej tzajcaagy oyjatypi. Nejhuiiyibich co miich ajcxy ti mbocyñihuaatzcixy, com Cristo nayyeici huen yaj'ögyii miid ayt nboc ycxipi. Jesucristo jadu'n nipaady nej ajt ngöbixy mang huidibi miid nhuindzigiyyim Dios miid ayt nboc ycxipi. ⁸ Tzoc tzinaayim miid huädz njot huädz nhuinma'ñ, jadu'n nipaady nej judíojäy co ajcxy amay'ajtcixy yi pascua xii. Tzoc yajtigooyim ma ajt ndzinaayin njugy'ajtin yi jibic jot jibic huinma'ñ. Tzoc cuydunim Dios yti'ajt.

⁹ Ti nnijayiyygixy jayhuin co ca' huaad migüg'ájtigixy pinjaty huidibi tundigooyb miid töxyjäy ajcxy. ¹⁰ Ca' nan jadu'n nmminañich co tücc'i yi mbuhuäctútcixipy yi naaxhuiñjäy ajcxy huidibi ca' ymibijccixy, huidibi tundigooygixp miid töxyjäydjc, huidibi ooy y'adzojccixy, huidibi ajcxy meetzp, huidibi ajcxy tzaadzech quipychech ojadajtcixp. Co ixipy tücc'i yi mbuhuäctútcixipy yi naaxhuiñjäy ajcxy, copicy co ixipy miich ajcxy mbidzimgix ya naaxhuiñ. ¹¹ Jayhuin ti nijayiyygixy co ca' huaad mnaymigüg'ájtigixy miid yi jay ajcxy huidibi naydijcigixp co ymibijccixy, je huidibi tundigooygixp miid töxyjäydjc, huidibi ajcxy ooy adzojccixy, huidibi ajcxy ojadajtp tzaadzech quipychech, huidibi ooy ycapxtigoooygixy, huidibi ajcxy amügy jay, etz huidibi ajcxy meetzp. Nañ ni ca' huaad mgaymujccixy m'uucmujccixy miid yi' ajcxy. ¹²⁻¹³ Com ca' yhuaadity co iich nyajciyöyip nyajtecyöyip yi jay ajcxy ypocy huidibi ca' mijpidaaccixy Jesucristo. Dios ci'm yajciyöyam yajtecyöyam yi' ajcxy ypocy. Hue' janchtiy copicy co miich ajcxy myajciyöyip myajtecyöyip yi mijpidaaccixy ajcxy ypocy. Yajpidzimgixp yi pocytumbi ma miich ajcxy.

6

Tzip capxy ma je juez ajcxy huidibi ca'ymibijccixy

¹ Pen xymidundigooyb tüt mibijcpi, ¿nej oy mnayjihuÿii co nicxy mxiiyi yi mmigüg ma yi tungmidpi huidibi ca' mibijccixy Dios y'ayuc? ¿Cay jac'oy co myaj'abigipy le mibijcpidjc ajcxy, e jim y'oyihuÿpy je ayuc nej anajty ti xymidundigoy? ² ¿Nej ca' mnejhuiyygixy co yi jay ajcxy huidibi Dios ti ypocyhuinmeeccixy, yi' ajcxy yajciyöyamyb yajtecyöyamyb yi naaxhuiñjäy ajcxy ypocy huidibi ca' mijpidaaccixy Dios? Pen miich ajcxy myajciyöyip myajtecyöyip yi naaxhuiñjäy ajcxy ymipocy, ¿nej co ca' mjajtcixy nej ajcxy myajciyöyip myajtecyöyip yi mibijcpidjc ajcxy ypocy huidibi ca' ytimymij ytimycajeejity? ³ ¿Nej ca' mnejhuiyygixy co miich ajcxy myajciyöyamyb myajtecyöyamyb ixti yi ángeles ajcxy ypocy? Pen miich ajcxy myajciyöyamyb myajtecyöyamyb yi ángeles ajcxy ypocy, nügi ca' chipity co ajcxy myajciyöyip myajtecyöyip yi mibijcpidjc ajcxy ypocy huidibi tzinaayb yjyg'ajtp ma jadachambi xii tiempo. ⁴ Pen miich ajcxy mnaymidundigóoyigixp, ¿nej co nicxy mbidaaccixy yi mxihuün ma yi jay ajcxy huidibi ca' yajpaady ma miich ajcxy myöymujccixy? ⁵ Jadu'n nmimáaygixyici miich ajcxy, jaydëbi mdzöydu'njihiyygixy miid jada ycxipi. ¿Nej ca' yajpaady ma miich ajcxy ni tüt yëydjc huijy ycuipi huidibi jëbi yaj'oyiy je capxy je ayuc ma je mibijcpidjc ajcxy? ⁶ ¿Nej ooy jada ytimycopicyity co yi mibijcpidjc ajcxy ñayxihuigixipy ma je tungmiidpi huidibi ca' mijpidaaccixy Dios?

⁷ Co miich ajcxy mnayxihuigixy ma cajp tungmidpi, je' je tiy'ajt co ca' ajcxy mguydungixy Cristo y'ayuc yti'ajt. ¿Nej cay jac'oy co mnaymimexctújcigixipy, ca'ydi co mnayxihuigixy? ¿Nej cay jac'oy co xytiigóoyigixipy tijaty, ca'ydi co mnayxihuigixy? ⁸ Ma yjapadyii ixipy

mnaymimexctújcigixy, chi miich ajcxy ac mibijcpidijc naymidundigóoyigixp, e nañ jadu'n mjanaymémentzigixy ti ajcxy ymic'.

9 ¿Nej ca' mnejhuiiygixy co yi jääj ajcxy huidibi tundigooyb, ca' ajcxy it lugar pada'ñ ma Dios y'anem' my? Ca' mnayhuin'ingixy, ca' ajcxy it lugar pada'ñ ma Dios y'anem' my yi jääj ajcxy huidibi migapxtigooyb töxyjädyijc, huidibi ajcxy ojadajtp tzaadzeh quipychech, huidibi ajcxy migapxtigooyb ymigüg töxyiyc, huidibi ajcxy adöxyñ'aa. **10** Ca' ajcxy it lugar pada'ñ ma Dios y'anem' my huidibi ajcxy meetzp, huidibi ajcxy tijaty adzojcp, huidibi ajcxy amügyjäy'ajtp, huidibi ajcxy capxtigooyb, etz huidibi ajcxy ayucmihuidijt capxmihiudijt. Nidüg'óciy yi jääj ajcxy huidibi jadu'n tundigooyb, ca' ajcxy it lugar pada'ñ ma Dios y'anem' my. **11** Jadu'n anajty nijéjity miich ajcxy mdundigooyigixy jecy'ajty, per co ti mmibijccixy Cristo, chi Dios ti xyhuin-mecxy ajcxy mbocy, e ti yajhuäch je jibicpi ma ajcxy mjot mhuinma'ñ, etz mnayyéjigixy amumdügjot ma Dios. Co miich ajcxy mmijpidaaccixy je nHuindzin Jesúss yxi e xy'adigiyygixy xyjottigiiygixy Dios yjihui'ñ ymic'ajt, paady ajcxy ti m' ahuimbijtcixy tudägy ma Dios yhuinduu.

Je tudägy'ajtin huidibi ijtp ma ajt ndzinaayin

12 Janch tiy'ajt nej jääj yminaangixy co jëbi huaad tungixy hueñytijity huidibi ñijot'ajtixyp. Per ca' tük'óciy huidibi jääj ajcxy tuñ y'oyjäy'idaacnity. Janch jadu'n jëbi piñjaty tunípy hueñytijity, per ca' huaad ymimadägyii je huidibi ajcxy ytumyb. **13** Janch tiy'ajt nej jääj yminaangixy co je jiçcxy picy ytungbaady ma je jääj y'aa ymöx, e je aa möx ytungbaady miid je jiçcxy picy ycixpi. Per Dios yajcödigoyamyb je jicxy picy, e nañ jadu'n yajcödigoya'ñ je jääj y'aa ymöx. Per nañ tiy'ajt co Dios ca' ti yaj'oyiy je yëydiçc ñinlcx, co midundigooyipy töxyjädyijc. **14** Dios ti yajjugypicy jadüg'oc iich ajt nHuindzin Jesucristo co y'o'cy. Nañ jadu'n Dios miid ymic'ajt co xyajjugypigaanim jadüg'oc co anajty ti n'o'cim.

15 ¿Nej ca' mnejhuiiy miich ajcxy co yi mniñicx ajcxy Cristo yi' yje'? ¿Nej cay Cristo anajty midundigooybich co nnicxy miidmäyich yi töxyjäy huidibi jibic-huinma'ñ miid? ¡Ca' jadu'n y'oyity nimina! **16** ¿Nej ca' mnejhuiiygixy co tük yëydiçc puuhägiy tük töxyjäy huidibi jibic-huinma'ñ tumb, tügity ajcxy y'ijtixy? Com jadu'n yjaybetyity ma Dios ñecy, ma Dios jadu'n ymina'ñ: "Nimetz y'idaangixy jadu'n nej tükpi ninicx." **17** Co tük jääj miid y'ity yi Huindzin Jesucristo, huin'it je jääj yjihui'ñ ymic'ajt etz Dios yjihui'ñ ymic'ajt y'ijtixy tú'ciy.

18 Ixmajtzix je jibic-huinma'ñydunii, ca' mdundigooygixy miid töxyjäy ajcxy jibic-huinma'ñydumbi. Yi jacjadyii pocy huidi jääj ajcxy ytumyb, ca' yi' ajcxy midundigoy ninicx. Per co ytundigooygixy miid töxyjäy ajcxy, huin'it janchtiy yci'mniñicx anajty ymidundigooygixyp. **19** ¿Nej ca' mnejhuiiygixy co je Espírito Santo huidibi Dios xymooym, ti chinaydacpicy ma miich ajcxy mjot mhuinma'ñ? Paady ycixpi miich ajcxy ca' ci'm nay'ané'migixy. **20** Tzoohui Cristo ti cojuy miich ajcxy mbocy, paady ycixpi ooy ycopicity co oybi mdúngixip miid mniñicx, jigix Dios cömay y'idipy miid co oy anajty ti mdungixy.

Capxhuijin maje pjicin

1 Cham n'adzohua'ñich je huidibi miich ajcxy ti xyaj'amidoobich ma je necy huidibi ti xyajniguéjxcixyich. Oy jadu'n co tük yëydiçc ca' ypigipy.

² Per com may yëydijc huidibi ooy ytundigoya'ñ miid töxyjäydiç, paady ycixp jac'oy co nidüg nidüg yëydijc pigipy e miid' idipy yci'mdöxyjc. E nañ jadu'n jac'oy co nidüg nidüg töxyjäy ypigipy, e miid idipy yci'm ñäy. ³ Copicy je yëydijc chinähuipy miid töxyjäc nej ypadyii, nan tim jadu'n je töxyjäy chinähuipy miid ñäy nej ypadyii. ⁴ Com je töxyjäy ca' ane'my yci'mniniçx, hue' ñay'ané'migixy miñ xyipy. Nañ jadu'n je yëydijc ca' ane'my yci'mniniçx, hue' ñay'ané'migixy ymiñ xyipy. ⁵ Ca' huaad je yëydijc nimay je töxyjäy co ca' miid mähua'ñ miid poocxa'ñ. Nañ jadu'n je töxyjäy ca' huaad nimay je ñäy co ca' miid mähua'ñ miid poocxa'ñ. Jëbi janchtiy minaajity ñay'ayuc-huinjhuiygixy co amay'adaangixy co Dios mibijctzohuaangixy ycapxtägaangixy. Co Dios mibijctzohuun myajmägyixy, huin'it jëbi máagixni póxcxiçni aguje jotcuje, ca'ydi je mujuç' mimadägyii ajcxy.

⁶ Jada je' tiy'ajt nej jëbi yëydijc miiddzinäy töxyjäc, hue' jada capxhuijin, ca' jada y'ané'minity. ⁷ Jadu'n njadzociyich co miich ajcxy ixyipy m'ijtcixy adüg jadu'n nej n'ityich adüg. Per Dios ti xymooyim nidüg nidüg ngi'mhuinma'ñ ngi'mmic'ajt. Paady ji canaagnax jääy yhuinma'ñ, e nidüg nidüg miid yci'mhuinma'ñ nej ytunaangixy, pen pigaangixp o ca' ypiçaangixy.

⁸ Jada ayuc nyajniamaaybich yi adügtijc etz yi co'ögytijc ajcxy. Jac'oy co ajcxy huen tzinaaygixy adüg, jadu'n nej iich ndzinäyich. ⁹ Pen ca' ajcxy mimadäga'ñ yi chınaayin adüg, etz nijot'ajtciyx co ypiçaangixy, jac'oy co ypiçixiipy. Com jac'oy co ypiçixiipy ca'ydi co cuydungixipy ninicx chojcin.

¹⁰ Jada ayuc nyajniamaaybich huidibi ajcxy ti ypiçcixy. Ca' y'oity co töxyjäy tûg ixmach yi' ñäy. Nañ jadu'n ajt nHuindzin Jesúx xymooyim jada ane'min. ¹¹ Co tûg töxyjäy ixmach ñäy, copicy co huen tzinäy adüg, e ca' huaad ypcicy miid huingbi yëydijc. Jëbi janchtiy jadüg'oc pudigiy ñäy. Nañ jadu'n ni ca' y'oity co tûg yëydijc ixmadzip ytöxyjic.

¹² Iich jada ngi'm'ayuc jada huidibi nyajniamaaybich je jacjadyii mibijcpidijc. Yi Huindzin Jesúx ca' ti ane'min yecy miid jadayaabi ycixi. Pen tûg yëydijc mibijcp tzinay miid tûg töxyjäy huidibi ca' mijpidägy Cristo, jac'oy co ca' ñay'ixmájtzigixy, pen je töxyjäy jadu'n jotcuje jacmiiidddzinähua'ñ je yëydijc. ¹³ Nañ tim jadu'n co tûg töxyjäy huidibi mibijcp tzinay miid tûg yëydijc huidibi ca' mijpidägy Cristo, jac'oy co ca' ñay'ixmájtzigixy pen je yëydijc jotcuje jacmiiidddzinähua'ñ je töxyjäy. ¹⁴ Je töxyjäy ñäy huidibi ca' mijpidägy Cristo, jadu'n yi' nipaady nej jääy huidibi ypcocy ti yajnihiäch miid co ytöxyjic ti mijpidägy Cristo. Nañ jadu'n je töxyjäy huidibi ca' mijpidägy Cristo, jadu'n yi' nipaady nej jääy huidibi ypcocy ti yajnihiäch miid co ñäy ti mijpidägy Cristo. Pen ca' ixyipy yjадu'nity, yi' ajcxy y'ung y'anäg, hue' ixyipy nipaady nej jääy ajcxy y'ung huidibi ca' mibicy. Per com ti je yëydijc etz je töxyjäy yajpocynihiächyi, nañ jadu'n je y'ung ajcxy ti yajpocynihiächyi. ¹⁵ Per pen je yëydijc huidibi ca' mibicy Cristo ca' miiddzinähua'ñ ni jadu'ñyi yi' ytöxyjic huidibi ti mibicy Cristo, huin'it jëbi ñay'ixmájtzigixy. Nañ jadu'n co je töxyjäy huidibi ca' mibicy Cristo, e ca' miiddzinähua'ñ ni jadu'ñyi yi' ñäy huidibi ti mibicy Cristo, huin'it jëbi ñay'ixmájtzigixy. Com Dios jadu'n tzoccy co jotcuje ñaymiiidddzinäyigixy. ¹⁶ Jëbi ñay'ixmájtzigixy com je töxyjäy ca' tiyduðägy ñejhuüy pen m'imadacy yñäy yajmibigipy Cristo. Nañ jadu'n je yëydijc ca' tiyduðägy ñejhuüy pen jëbi ytöxyjic yajmibigipy Cristo.

¹⁷ Oy ixyipy ñejjüy jada tiy'ajt cuydungixy. Copicy co nidüg nidüg miich ajcxy mdzinähuiipy mjugy'adipy jadu'n nej Dios ti xyajni'ixiygixy

mdzinaayin mjugy'ajtín, e jadu'n nej anajty myajpatcixy co Dios xyhuin'ixy jébi mmibigipy Cristo. Yi jadu'mbi ane'min nyaj'ixpijcpiy ch yi mibijcpidijc ma tûg tûg cajp. ¹⁸ Yi jää huidibi ti yajtiy'ajtti yajtijp, e Dios yhuin'ixyii jac'axam, huen jadu'nity, ca' huaad yajtigoy je ijxpejt nej ti yajtiy'ajtti. E yi jää huidibi ca'ní yajtiy'ajtti e ti yhuin'ixyii Dios, huen jadu'n y'ity, ca' ycopicyity yajtiy'ajttihiupy. ¹⁹ Ca' ytimy'nejity pen miich ajcxy ti myajtiy'ajtti, o pen ca'ní myajtiy'ajttiigixy. Huidibi copicyip, mguyduunip ajcxy Dios y'ane'min ycötujcin. ²⁰ Nidüg nidüg mibijcpí huen ijtcixy nej anajty yajpatcixy co Dios ajcxy yhuin'ixyi. ²¹ Pen miich anajty codoogiy tum ma tûg jää co Dios ti xyhuin'ixy, ca' mdajy may miid yi' yciipi, hui'm miid mhuindzin. E pen mhuindzin a'ixiyb co mbidzima'n ahuätzuum, jébi mbidzimy ma codoogiy anajty m'ity. ²² Pinjaty codoogiy ijtp ma yhuindzin co mibicy ajt nHuindzin Jesucristo, chi Jesús yi' yajnihiädzictüdyi ma yi pocy y'ane'myii. Pinjaty tungixp yci'mdung, co mibicy iich ajt nHuindzin Jesucristo, chi jadu'n ni-paady nej jihuüy codoogiy y'ity ma Cristo. ²³ Tzoohui ooy Jesucristo xycouuyi miich ajcxy mbocy, paady yciipi cuydungix ajt nHuindzin Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt. E ca' mguydungixy naaxhuiñjäy ajcxy y'ayuc ytiy'ajt huidibi ajcxy xypidägi p ma pocy xy'ane'mgixy. ²⁴ Migütijc ajcxy, nidüg nidüg mibijcpí, huen ijtcixy nej anajty yajpatcixy co Dios yhuin'ixi ajcxy.

²⁵ Jada ayuc nyajniimaaybich yi mibijcpidijc huidibi ajcxy adüg yajpatcixp. Je Huindzin Jesús ca' ti tiy'ajt ahuing ti xymöiy ch miid miich ajcxy yciipi. Hue' ajcxy nyajniamaayb ahuing je huinma'n huidibi nmiiidich. Com Dios ti xypa'ayooiy, paady yciipi jébi mgöbigipy ajcxy iich n'ayuc iich ngapxhuijin. ²⁶ Jadu'n huinma'n nmiiididyich co jac'oy co nidüg nidüg mij'anäg huen jac'ijtcixy nej yajpatcixy. Miid co tzaachypy ayo'n nmijnajxim nyajnajxim jadachambi xii tiempo, paady yciipi ngapxhuijy ch jadu'n. ²⁷ Pen mibijcyp tûg töxyjäy, miiddzina'. Pen ca' ti picy tûg töxyjäy, jac'oy co ca' mbigipy. ²⁸ Pen ti muuinma'n mbidägy co mbiga'n, jébi mibicy, ca' anajty mdundigoy co mbigipy. Nañ jadu'n tûg töxyjay mutz'anägnip ca' anajty ytundigoy co yipigipy. Janch tiy'ajt jada co yi' ajcxy huidibi pidccixp ypadamyb ajcxy jotmay ma chinaayin. Paady yciipi ti nnimaaygixy co jac'oy co ca' mbijccixipy, e ca'ydi ti jotmay mbáatcixipy.

²⁹ Migütijc ajcxy, jada njacyajniamaaygixy. Hueeni xii tiempo njactzinähuaaním ya naaxhuiñ. Jadu'n nej je xii je tiempo yjacnicxni miich ajcxy pinjaty ti yipicy, tzinaaygix jadu'n nej ixipy ca' mdöxiç ajcxy miidity. ³⁰ Miich ajcxy huidibi yaaxp etz ayo'n jihuüy, tzinaaygix jadu'n nej ixipy ca' ti ayo'n miidity. Miich ajcxy huidibi xondacp, tzinaaygix jadu'n nej ixipy ca' mxondaaccixy. Miich ajcxy huidibi ajuuyb adoocp tzinaaygix jadu'n nej ixipy ca' ti ajcxy miidity. ³¹ Miich ajcxy huidibi mic'ajt comeefn'ajtp, tzinaaygix jadu'n nej ixipy ajcxy ca' ti mgomeeniy.

³² Hue' ndzociy ch co ca' ti jotmay miich ajcxy mmiid'adipy ma yi mdzinaayin mjugy'ajtín. Yi jää ajcxy adügi p ymijottigooyb ajcxy je Huindzin Dios ytung, yajjäygidäga'n ajcxy je Huindzin Dios. ³³ Je tiibi ajcxy ypijccixy, chi ymijottigooyb ajcxy yi' ytung ya naaxhuiñ, jadu'n nej jébi yajjotcujc'ajtcixy ytöxyijc. ³⁴ Nañ tim jadu'n tigachjaty yhuinma'n miidity je töxy'anäg huidibi ti yipicy. Je töxy'anäg adügi p ymijottigooyb Dios ytung, etz yecy ñinixc etz yihuiñ ymic'ajt ciixyjot huinijot ma ajt nHuindzin Jesucristo. Per je töxy'anäg huidibi ti yipicy, hue' je' ymijottigooyb ti ga ti ya naaxhuiñ, jadu'n nej huaad jäygidägyiñ häy.

35 Jada jadu'n ti nyajniamaaygixy miid miich ajcxy m'o'yajt'in ycixpi. Ca' nan tzipjaty ane'min ti nmooygixy. Jadu'n ti ngapxhuijicixy jaydëbi jotcujc mdzinaaygixy mjugy'ajtcixy, etz jaydëbi ajcxy amumdügjot mdungixy ma ajt nHuindzin Jesucristo ytung, e ca' mdungixy ametz jotmetz.

36 Pen ji piñ jotmay miidti ñiihx ycixpi, miid co yxiñ yjimijt ti yujchüäcni, jada je' ooy ytimycapxpaaadyity, jëbi tuñ huidibi y'a'ixiiby jac'oyp, jëbi ypciy, ca' yi' ypcocyty. **37** Pen ji pinjaty ñiihx yhui'ma'ñ jaybicy, e ca' piñ ycohuaniyi, nañ ni piñ yca'adugyli co tuñ nej tzocin, e ñijot'ajtyp tudäg'yajt janch cixyjot huinijot co yñiihx yhui'ma'ñ jaybicy, oybi anajty ytumyb. **38** Je jää huidibi yñiihx yajpijcp, oybi anajty ytumyb, e pinjäy yñiihx cayajpijcp, nigi anajty oybi tuñ ca'ydì co ypicipy.

39 Copicy co je töxyjäy miiddzinähuiipy yi' ñäy mabaad yñäy yjugy'aty. Co janch anajty yñäy y'ögy, huin'it jëbi ypicipy miid huingbi, pen jadu'n anajty najtzogiy. Hue' janchtiy copicy co pigipy je piñ mibijcp je Huindzin Jesucristo. **40** Ooy nigi je töxyjäy co'ögyipi agujc jotcujc chinähuiipy yjugy'adipy pen ca' ypijtingach, jadu'n nmiiidiyich nhuinma'ñ, e nminaambich co naybaatip iich nhuinma'ñ miid je tiy'ajt huidibi je Espíritu Santo yejcp.

8

Je tzüch huidibi ajcxy yajhuindzigiib quipychech

1 Jadüg nax, jada ayuc ajcxy nyajnjayiib ma yi tzüch ymiñ huidibi jää ajcxy yajhuindzigiib tzaadzech quipychech. Janch tiy'ajt co nidüg'öcyi iich ajt nmiiid'ajtim ixpijcin. Per pen ooy mij nayjihuüyim ajt n'ixpcity, chi amij agix nayjihuüyim. Per pen naychojicim nayjihuüyim nidüg nidüg, huin'it nyajyeecim nmibijcin. **2** Pen ji nidüg ma miich ajcxy ñaydiyii co y'ixpcity, ca'ni yi' jajtäy ixpijcin huidibi jaccopicy yjadipy. **3** Co tüt jää yajmij'aty Dios, Dios ñejhuiiyb nej jada jää yjot yhuinma'ñ miidty.

4 Jadu'n jada je tiy'ajt maabi je tzüch huidibi jää ajcxy ti yajhuindzigiib yigixy tzaadzech quipychech ajcxy. Nejhuiiyim co yi tzaadzech yi quipychech ca' ti jugy'ajtin miidty. Ji tügpajc Dios huidibi tzinaayb jugy'ajtp. **5** Janch tiy'ajt co yi naaxhuiñjäy ajcxy Dios'äjtigixy canaagnax huidibi yajpatp tzajpcix etz ya naaxhuiñ huidibi ca' Diosis. Etz nañ tiy'ajt co may yhuindzin'ajtcixy huidibi ca' yhuindzinity. **6** Per iich ajt n'ojadajtim tügpajcipi Dios, je Dios Teedy. Je Dios Teedy coj macx tüt'öcy huidibi ji'ajtp. Miid yi' ycixpi iich ajt ndzinaayim njugy'ajtim. Nañ tim jadu'n nmiiid'ajtim tügpajcipi ajt nHuindzin Jesucristo, e yi' huijitz'ijtaayb tüt'öcy tijatay huidibi ji'ajtp, e nañ yi' ajt xyhuijitz'ijtim.

7 Janch tiy'ajt co yi tzaadzech quipychech ca' ti mic'ajt miidty, per nije'jity mibijcpidjic ca' huinjihuüy jada tiy'ajt. Nijejity ajcxy jecy'ajty ooy huindzigiib yigixy tzaadzech, ixti chambaadni tijcixy co yi tzüch huidibi jää miid huindzigiib tzaadzech, tzaadzech yi' yje'. Co ajcxy tzüdzicixy yi' jadu'mbi tzüch, jibic nayjihuüyigixy, nayjihuüyigixy nejjihuüy ti ytundigooygixy. Ca' tiyudädgy y'ijtcixy ma ymibijcin. **8** Ca' Dios xycöbigaanim miid je' ycixpi co ti njiiçxim ti ndzüdzim tijatay tzüch, o miid co ca' ti njiiçxim ca' ti ndzüdzim tijatay tzüch. Nañ tim jadu'n Dios ca' oybi xymöhuaanim miid je' ycixpi co ti njiiçxim ti ndzüdzim ti tzüch, o miid co ca' ti njiiçxim ca' ti ndzüdzim tijatay tzüch. **9** Oy Dios a'ixiy co jëbi ndzüdzim huenhuidibi tzüchity. Per miid je mügügtjc ycixpi huidibi ca' tiyudädgy miidty ymibijcin, tzoc naygüend'ajtim ca'ydì je' jibic yñayjihuüyii miid huidibi iich ajt ndunim. **10-11** Tzoc ocpidaacim co miich

ajcxy mnejhuÿ je ti'ajt, e xy'ixipy tüg migüg co mgay m'uucy ma tüg mesa jiiby tigoty me je tzaadzech y'ity. Ca' jecyity co jada jää huidibi ca' tiyduvägy miidit ymibijcin, etz co xy'ixpaadipy jiiby, huin'it je' cöbiga'ñ je tzüch huidibi huindzigi'ñ ajtp. E jadu'n yhuimbizimy co miich jibic ijxpejt ti myecy miid yi' m'ixpijcin ycxipi, com yi' mmigüg ti ytundigoy miid huidibi miich ti mduñ. E Cristo ti y'ögy miid yi' yopocy ycxipi nañ jadu'n. ¹² Co tüg mibijcp iibic nayjihiüyii miid co ti xy'ixy ma je caydac mdzüch je tzüch huidibi jää ajcxy yajhuindzigi'ib tzaadzech, miich anajty tundigooyb miid Cristo yti'ajt, miid co yi' mibijcp iibic ñayjihiüyii. ¹³ Paady ycxip ca' ndzüdza'ñich ni mina tzüch huidibi tzaadzech yhuindzigi'ñ ajtip. Pen jadu'n nduñich, jibic ijxpejt anajty nyejcpich ma nijejity migügtijc, e chi yi' ajcxy yhuinma'nytigoya'ñ.

9

Je tung huidibi Pablo paatip

¹ Janch janch co jëbì nduñich huentüjity huidibi ndzojcpich. Nañ jadu'n janch co Jesucristo ti xyajnibicyich jada apóstol tung. Etz janch co ti n'ixiyich ajt nHuindzin Jesucristo. Nañ jadu'n janch co miich ajcxy ijxpejt'ajtp ma iich ndung, com ti ajcxy mmijpidaaccixy je nHuindzin'ajtim Jesús y'ayuc huidibi ti ngapxhuäcxyich ma miich ajcxy. ² Ca' jecyity co jacjadyii jää ajcxy ca' xycöbiga'ñich jadu'n nej Jesús xy'apóstol'adyiijich. Per com miich ajcxy ti mmijpidaaccixy ajt nHuindzin Jesucristo, etz miich ajcxy mmibijcin nidiy'ajtp co Jesús ti xyyajnibicyich jada tung, paady ycxipi copicy co iich miich ajcxy xycöbigipich jadu'n nej Jesús y'apóstol.

³ Jadu'n n'adzohuimbityich yi' ajcxy huidibi jibic xyñigapxip iich ndung.

⁴ Com Jesucristo xyajnibijcich jada tung co ngapxhuäcxyich yi' y'ayuc yti'ajt, paady ycxipi xypatpich jadu'n co je mibijcpidic xymöhui'bich ngaayin n'uccin. ⁵ Nañ jadu'n xypatpich co nmiid'adipyich tüg ndöxyi'jcich huidibi mibijcp, etz huidibi nmiihdhidi'dipyich tim jadu'n nej yi' jacjadyii apóstol ajcxy miidit, etz je Huindzin Jesús y'uch ajcxy miidit, etz Pedro. ⁶ ¿Nej miich ajcxy mmminaangixy co iich etz Bernabé nimejtzpacj ca' iich ajcxy huaad ixmajtzcixy yi' ndungich co ngapxhuäcxyich Cristo y'ayuc yti'ajt? ⁷ ¿Huidibi soldado yi' ma je ejercito ci'm ygasto cojuy? ¿Pin ji cam nidung'ib, e ca' jiicxipy je huidibi ti yaj'ity? Pin ychibo cuend'ajtp, ¿e ca' ügipy je chibo yleche? ⁸ Ca' miich ajcxy mina'nipy co jää y'ayuc jada. Nañ jadu'n jaybety y'ity ma Dios ñecy tim jadu'n nej nmina'ñich. ⁹ Com jaybety jadu'n ymina'ñ ma Moisés ñecy, ma Moisés jadu'n ymina'ñ: "Ca' huaad huajyuub y'ajen mbidaaci ma yam ten moody yi' trigo co yajpacj'aty." ¿Nej jëyi miid huajyuub ycxipi Dios jadu'n ymina'ñ? ¹⁰ Canan jëyi miid huaj yuub ycxipi Dios jadu'n ymina'ñ. Nañ jadu'n Moisés jaybejty jada tiy'ajt miid iich ajt ycxipi. Com yi' jää ajcxy huidibi naaxjidzijtzp, etz yi' ajcxy huidibi trigo yajpacj'ajtp, hue' ajcxy yiji'ixyp co padaangixy je moc tiim huidibi ajcxy ti nidungiÿ. ¹¹ Nañ jadu'n iich ajcxy huidibi Jesús ytung tuunip, ti ngapxhuäcxyich Dios y'ayuc ma miich ajcxy, e miich ajcxy oybi ti mbaatcixy ma Dios. ¿Nej ca' jadu'n y'oyity co nbaadyich meeñ etz jicxy picy miid ndungich ycxipi? ¹² Pen jacjadyii Dios y'ayuccapxhuäcxi ti paatcixy meeñ etz jicxy picy ma miich ajcxy miid ytung ycxipi, ¿nej ca' jëbi ñigi iich nbaadyich meeñ etz jicxy picy miidich ndung ycxipi?

Oy njamii'didyich je mic'ajt nej nja'anemgixy co xymöhui'bich ajcxy meeñ etz jicxy picy miid iich ndung ycxipi, per ca' jadu'n ti n'anemgixy. Jadu'n iich tzaachhypi nyajnajich jim ma miich ajcxy,

jaydëbi jää ajcxy cöbijccixy Cristo agujc jotcujc ca' ti adzijpin. **13** Mnejhuiiyb miich ajcxy co yi' huidibí ajcxy tumb ma Dios ytiyc, paatcixy ninigoobi caayin uucin. Nañ jadu'n yi' pin ajcxy huidibí iyujc yajhuindzigiyb Dios, paatip ajcxy je huindzigiñ tzüch. **14** Nañ jadu'n je Huindzin Jesucristo ane'my co huen yajaaygixy yaj'uuccixy etz mooygixy yhuit ytucx yi' ajcxy huidibí capxhuäcxixp yi' y'ayuc ytiy'ajt. **15** Iich ca' ti nyajtuñich jada mic'ajt jada ane'min huidi nmiidich. Nañ jadu'n ca' jada ayuc nyajnjayiigixy, miid co ndzocý co padañich tijaty ma miich ajcxy. Jacjotcujc co n'ögibich miid yuu, ca'ydi co n'ané'mibich caayin uucin ma miich ajcxy, e jadu'n tzöydun nbáadibich jadu'n nej cham naygomayijich, miid co ci'm nnayyajcayijich miid ndungich.

16 Com ca' huaad naygomayijich co ngapxhuäcxyich Cristo y'ayuc. Miid co Cristo xyyajnibjich jada tung, paady ycixpi copicy ngapxhuäcxyich Cristo y'ayuc. Ayo'n nbadaamybich, pen ca' ngapxhuäcxiçh Cristo y'ayuc. **17** Pen ngi'mdzójicinich ycixpi ngapxhuäcxiçh Cristo y'ayuc, njip'ijxypich ixipy co jää ajcxy xymijuyipyich. Per ca' yjadu'nity. Hue' janchtiy je Huindzin Jesucristo xyajnibjich jada tung, e paady nduñich yi' ytung. **18** ¿Ti muju'ñ nbáadibich miid ndungich ycixpi? Nbáadibich jotcujc'ajtin co ngapxhuäcxbich Cristo y'ayuc jadu'ñyi, ca' ymeeñygixyty. Ca' nyajtuñich je ane'min huidibí Cristo xymóyich miid caayin uucin ycixpi.

19 Ca' ji ni pin jää mic'ajt miidity jaydëbi xy'anemiyijich. Oy ixipytiyñejity ti nnaybidägyijich miid iich njot nhuinma'ñ jadu'n nej jihuñi tüg'óciy jää ajcxy xy'anemiyich. Jadu'n nduñich jaydëbi jac mayjää ajcxy nyajmibigipyich Cristo. **20** Co ngapxhuäcxyich Cristo y'ayuc ma yi' judíoja, hue' naybidägyijich judíoja, jaydëbi nyajmibicyich ajcxy Cristo. Co ngapxhuäcxyich Cristo ma yi' judíoja ajcxy huidibi cuydumyb yi' ajcxy ycötujcin etz ycostumbre, nañ jadu'n iich nguyduñich yi' ajcxy ycötujcin, jaydëbi nyajmibicyich ajcxy Cristo. Ooy yjanchity co ca' yi judío ycötujcin etz ycostumbre xy'anemiyich. **21** Co ngapxhuäcxyich Cristo y'ayuc ma yi' ajcxy huidibi ca' yjudíoja, chi naybidägyijich jadu'n nej yi' ajcxy. Ca' nan nmminaambich co ca' nguyduñich Dios ytiy'ajt. Hue' njatytimycudumybich Cristo ycötujcin, jaydëbi nyajmibicyich ajcxy Cristo. **22** Co ngapxhuäcxyich Cristo y'ayuc ma yi' ajcxy huidibi ca' tiyduñagy ymibjccixy, chi naybidägyijich jadu'n nej yi' ajcxy, jaydëbi nyajmibicyich ajcxy Cristo. Ma nidüg'óciy jää ajcxy ma ngapxhuäcxyich Cristo y'ayuc, chi nbidägyich njot nhuinma'ñ nej yi' ajcxy yjot yhuinma'ñ miidity, jaydëbi nijejity ajcxy nyajmibicyich Cristo y'ayuc ytiy'ajt. **23** Jadu'n nduñich tüg'óciy miid Cristo y'ayuc ycixpi, je ayuc nej jëbi jää ajcxy y'alma ñidzooccixy. Jadu'n nduñich, jaydëbi nbaadyich je jotcujc'ajtin etz oy'ajtin huidibí nbaatim nidüg'óciy co nmijpidaacim Cristo.

24 Mnejhuiiygixy co jää ajcxy ñaybojicquixgixy co premio padaangixy, huin'it nidüg'óciy ajcxy ñaymic'ijxigixy, per tügpajc huidi je premio patp. Nañ jadu'n miich ajcxy mijottigooygix cuydungix Dios y'ayuc ytiy'ajt, jaydëbi Dios xymóoygixiçy ajcxy tüg premio. **25** Tüg'óciy pinjaty nayñi'ixiyip co ñay'ixquipxáanigixy ma iyihuñiñ, ooy ñayguend'ájtigixy mic, jigix jëbi ymadaaccixy co ganar'adaangixy premio huidibi ca' huinixiç ajcxy mi'ijtcixy. Pero iich ajcxy Dios y'ayuc capxhuäcxy, yi' iich ajcxy mijottigooygixy ngagnar'adáangixyich huidibi ca' nimina ycixpi ytiy'ajt. **26** E jadu'n iich ndung mijottigooyich, ca' yhuimbildzity agoodzity, jadu'n nejihuñiñ ngoxich e nipin

ca ypegyii. ²⁷ Nnaychaachytumybich ngi'mnniçxich, jaydëbi ngi'mnniçx
xycapxymidooyich. Jadu'n nduñich co ti ngapxhuäçxich Cristo ma je mayjäy
ajcxy, ca'ysi nyajtigoyipyich nbremio huidibi Dios xymöhuambich.

10

Capxhuijin maiyi pin ajcxy jac-huindzigiib quipychech

¹ Com ndzojcypich co miich ajcxy migügtjc mnejhuiygixipy co ajt nmij'ap nmijteedy miid yhuidijty Moisés co Dios nidüg'óciy ajcxy cuend'ajttay, huinhuoy jecy'ajty miid tûg joc. E nañ jadu'n Dios yajnihuañ yajtzoocy nidüg'óciy ajcxy ma ymidzip co ajcxy yajnajxy je tzaptz mejy cujc'amy. ² Co nidüg'óciy ajcxy panicxy je joc, e co ñidzoocay ajcxy nidüg'óciy ma je mejy, hue' nidüg'óciy ajcxy cöbijcy Moisés y'anemín, e jadu'n nipaady nej jihuÿ ni'amugí ajcxy yñibejty miid Moisés yxi. ³ Nañ jadu'n nidüg'óciy ajcxy caay jiicxy je maná huidibi Dios anajty yejcpy, choñ je' anajty tzajpqty. ⁴ Etz nañ jadu'n y'uuc ajcxy nidüg'óciy je nii huidibi Dios anajty yejcpy, com y'uuc ajcxy je nii huidibi yajpidzim ma je tzaa. E je tzaa hue' je' anajty Cristo, e paady Cristo ymild'ijtpy etz ypubejtpy ajcxy anajty nidüg'óciy. ⁵ Oy ajcxy Dios ooy yjapubejti, e ni may ajcxy ooy Dios yajjotma'ty, etz jahueen ajcxy yca'octay jim mijtiduum jecy'ajty, com ca' Dios jääygidacy je' ajcxy yhuinmañ.

⁶ Jadu'n nej je ayo'n yajati miid ajt nmij'ap nmijteedy jecy'ajty, je' ijpexjetip ma iich ajt, ca'ysi n'adzojcim tijaty jibicpi, jadu'n nej je' anajty ajcxy adzojccix jibicpi. ⁷ Nañ jadu'n ca' yhuaadity ca' y'ooyity co miich ajcxy m'ojadajtcixy tzaadzech quipychech jadu'n nej nijéjity ajt nmij'ap nmijteedy tuñ jecy'ajty. Com jadu'n yjaybetyity ma Dios fiacy ma jadu'n yminañ. "Ixtactay je jääy ajcxy caaybi uucpi, e huin'it ajcxy ypidigy etz ytigiiygixy iyiybi ejtzpi." ⁸ Nañ jadu'n ca' y'ooyity co ndundigooyim miid töxyjäy ajcxy jadu'n nej nijéjity nmij'ap nmijteedy tuñ jecy'ajty, e iipx tugiig mil ajcxy y'ooyity tûg xiibi. ⁹ Nañ ni ca' y'ooyity co njot'ijxim nhuinmañ'ijxim iich ajt nHuindzin Jesucristo, jadu'n nej ajt nmij'ap nmijteedy ajcxy idiih jecy'ajty, e may ajcxy tza'fchüdzi, e ytigooy ajcxy yjugy'ajtin. ¹⁰ Nañ ni ca' y'ooyity co nnigapxim ni'oijiyim Dios, jadu'n nej nijéjity ajcxy idiih jecy'ajty, e miid je' ycixpi Dios y'angel yaj'ooy mayjäy ma yi' ajcxy.

¹¹ Tüg'óciy yi jadu'mbi ayo'n yajati miid ajt nmij'ap nmijteedy, e jaybety yhui'my ma Dios fiacy, jigix n'ijxpejtajtim, e jadu'n tiy'ajt nbaatim, ca'ysi ndundigooyim miid Dios, iich ajt pinjaty tzinaayb ma jadachambi xii jadachambi tiempo huidibi janch tim huingónip ma Dios yajcixañ yajtigoyañ jada naaxhuiñbi. ¹² Com nmiiid'ajtim je tiy'ajt nej nmij'ap nmijteedy ajcxy ytundigooy, paady ycixp pinjaty yci'mhuinmañ'pi dacp co ooy mic'ajt miidity ma ymibicin, huuen naygüend'adyii, ca'ysi ytundigoy etz ypcocähuiipy ma Dios. ¹³ Tüg'óciy tzaachhypi ayo'n, jot'ijxin huinmañ'ijxin huidibi miich ajcxy mmajnjxyp myajnjxyp, nañ jadu'n jacjadyii mibicpidic ajcxy minajxcixy yajnjxcixy. Per yajmij'ajtcix jot'amij'ajtcix Dios, com Dios ca' a'ixihiup co mjacminajxcixyp mjacyajnajxcixyp tzaachhypi ayo'n anaxy huidibi ca' ajcxy mmimadagañ. Co anajty tzaachhypi ayo'n mmajnjxcixy myajnjxcixy mictägy, huin'it Dios xymöhuipy ajcxy huinmañ' jadu'n nej jëbi mminanxtaygixy myajnaxtaygixy yi' tzaachhypi ayo'n.

¹⁴ Paady miich ajcxy migügtjc, huidibi ooy ndzocy njihuÿich, ix-majtzcixy ca' m'ojadajtcixy tzaadzech quipychech. ¹⁵ Nyajmiidcapx yajmiiidmidaçpco ajcxy jadayaabi ayuc, com nejhuiÿibich co miich ajcxy

ooy oy huinma'ñ mmiiidity. E jëbi ci'm mhuinmaaygixy pen tiy'ajt jada iich n'ayuc, o pen ca'. ¹⁶ Ma je "Santa Cena" co nyajnajxim Dioscojuyp ma Dios miid je ügy, e n'uucim. Je' je' ñidiy'ajt'ajtpy co Cristo ti xyajtügmújim ajt njot nhuinma'ñ co yajcruudzpejti etz ñi'py yteemy yojcy miid ajt nbocy yciixpi. Nañ jadu'n ma je "Santa Cena" co ndujchuäcxim, e ngaayim je tzajcaagy, je' je' ñidiy'ajt'ajtpy co Cristo xyajtügmújim ajt njot nhuinma'ñ miid ñiniçx co ñaygiyejcí ma ymidzip huen yajcruudzpedyi. ¹⁷ Oy ajt ooy njanimaayity, per nidüg'óciy iich ajt ngaayim je tügpi "Santa Cena" tzajcaagy. Jada tzajcaagy tûg yi', paady yciixpi tûgpicy jay iich ajt, e jadu'n iich ajt nipaady nej tügpi ñiniçx.

¹⁸ Oc-huinmaaygixy miich ajcxy yi Israel jay ajcxy, co ajcxy tzütçixy je huidibi ajcxy yajhuindzigiyb Dios, chi ajcxy naydümújigixy miid Dios yciixpi ma je Dios ojadajttac. ¹⁹ Iich nmína'ñich co yi tzaadzech ca' ti míc'ajt miidity, e nañ jadu'n yi tzüch huidibi yajhuindzigiyb tzaadzech ca' jac nügi oy'ajtin miidity, ca'ydi jac huidibi tzüch. ²⁰ Jadu'n nmína'ñich, co yi jay ajcxy huidibi ca' mijpidaaccixy Dios, co ajcxy yejccixy yhuindzigi'ñ, hue' ajcxy yajhuindzigiyb ca'oybi, e ca' Dios ajcxy yajhuindzigi. E ca' ndzocých co miich ajcxy migügipigipy je ca'oybi. ²¹ Co miich ajcxy m'uuccixy je ügy ma je "Santa Cena", ca' huaad m'uuccixy je ügy huidibi ca'oybi ajcxy yhuindzigi'ñ'ajtipy. Etz co mgaaygixy je tzajcaagy ma je "Santa Cena", ca' huaad mgaaygixy je tzajcaagy huidibi ca'oybi yhuindzigi'ñ'ajtip. ²² ¿Nej tzoc yajjotma'tim yi Jesucristo? ¿Nej jacmic'ajt miid jada' iich ajt, ca'ydi yi?

Je tzojcin huidibi tûg mibijcipi huaad tuñ miid ymigüg

²³ Janch tiy'ajt nej jay yminaangixy co jëbi huaad nduñich huentijity huidibi njot'ajtpyich, per ca' tûg'óciy nmigügtijic'h jäygidaaccixy huidi ndumybich. Janch jadu'n jëbi huaad nduñich huentijity huidibi njot'ajtpyich, per huidibi ndumybich ca' tûg'óciy xypubetyich ma iich nmibijcín. ²⁴ Ca' y'ooyi nnijot'ajtim ngi'm'o'y'ajtin. Oy co nbubejtím nbudig'iym nmigügtijc.

²⁵ Jëbi ajcxy mdzüch huen ti tzüch huidibi yajtoocp ma je mercado. Ca' ajcxy myajtiihuipy ma je tzüch chooñ, ca'ydi jibic mnayjihuüyigixy. ²⁶ Com Dios y'ayuc jadu'n ymina'ñ: "Je Huindzin Dios yi' nihuindzin'ajtp je naaxhuiñbyi, etz ñihuindzin'ajttaayb tûg'óciy huidibi ji yajpatp."

²⁷ Pen jim pinjaty huidibi ca' ymibicy, xyajnihuohuüy tûg caayin uucin ma yi' ytjc, e pen ti mhuinma'ñ mbidägy co nicey mgaya'ñ ma yi' ytjc, oy co mgaayipy mdzüdzip huentijity huidibi ajcxy xymooyb. E ca' mnidiihuipy myajtiihuipy ma je tzüch chooñ, ca'ydi jac pinjaty jibic ñayjihuüyii miid huidibi ti mduñ. ²⁸ Per pen je jay xyñimaayb: "Jada tzüch ti jay yajhuindzigi y tzaadzech." Pues ca' mdzüdzip je tzüch, jigix ca' jibic ñayjihuüyib je migüg huidibi ti xyñimäy co je tzüch ti yajhuindzigi y tzaadzech. ²⁹ Hue' nimiydacypich je mmigüg huidibi jibic nayjihuüyib per miich mdzu'chipyi tzüch huidibi tzaadzech yhuindzigi'ñ'ajtp. Ca' nnimiydägyich nej miich ci'm mnayjihuüyii. Ca' yjecity co nijejity jay xyñimähui'bich: "¿Na'amý co xycapx'adujcich tijaty nigoob miid co huingbi jay jibic ñayjihuüyii miid jégixpi?" ³⁰ Pen nyajnajxypich Dioscojuyp miid tijaty yciixpi huidibi ngaaybich n'uucypich, ¿na'amý co xyñigapxa'ñich xyñi'ojhua'ñich co ti ngay ti n'ügyich tijaty?" ³¹ Paady yciixp huentijity huidibi mdungixyp, pen mgaaygixyp m'uuccixyp, o jac ti ga ti mdungixyp, tungix tûg'óciy miid Dios y'o'y'ajtin ymi'ajtin yciixpi. ³² Ca' mdúngixipy tijaty huidibi yi' judíojäy ajcxy miid

huing ñayjihuÿyi. Ca' mdúngixipy tijaty huidibi yi griegojäy ajcxy miid huing nayjihuÿyi. Etz ca' mdúngixipy tijaty huidibi yi mibijcpidijc ajcxy miid huing ñayjihuÿyi. ³³ Tüg'óciy huidibi ndúmybich, hue' nduñich jígix tüg'óciy jääy jääygídägipy huidibi ndumybich. Ca' ni ti nduñich nej jëbi iich ci'm nayjäygidägyijich. Hue' nduñich miid jacjadyii jääy ajcxy y'oy'ajtin ycixpi, jaydëbi ajcxy y'alma ñüdzögipy.

11

¹ Jadu'n ndzocých co miich ajcxy mdunípy jadu'n nej nduñich. E iich tumbich jadu'n nej Cristo tuyuñ.

Nej huaad töxyjäydijc ajcxy yjääy'ajtcixy co migügtijc naymújicigixy

² Miich ajcxy migügtijc, ngapxpatypich miich ajcxy, com miich ajcxy xyatytimyjäymejtzpich, etz nañ mguydungixyp je ayuc je tiy'ajt huidibi iich miich ajcxy ti nyaj'ixpijccixy. ³ Per ndzojcypich co mhuinjihuÿgixip je tiy'ajt co Cristo nigohuajc'ajtpy nidüg nidüg yi mibijcpí yëedydijcpi. E nañ nidüg nidüg yëedydijc nigohuajc'ajty ajcxy ytöxyjic. E Dios nañ nigohuajc'ajtpy je Cristo. ⁴ Co tüg yëedydijc cöjuuxy cöbe'ñ iihuäcxy capxhuäcxy je tiy'ajt huidibi Dios ti ymöyii, tüg je' tzo'ydu'ñ anajty naymöyii. ⁵ E co tüg töxyjäy cöjuuxtüdy cöbe'ndüy iihuäcxy capxhuäcxy je tiy'ajt huidibi Dios ti ymöyii, tüg je' anajty tzo'ydu'n ñaymöyii. Jadu'n je' nipaady nej jihuÿy je' ycöme'pxity cödza'm. ⁶ Pen tüg töxyjäy ca' ñaygöbe'na'ñyii, jac'oy co huen yajcöme'pxy cödza'm. Per pen je töxyjäy cho'ydu'n jihuÿhamyb co ycöhuay yme'pxity, o co ycöme'pxity cödza'm, jac' nügi oy co ñaygöbe'niyib. ⁷ Je yëedydijc ca' y'oyity co ajcxy ycohuajc cöjuuxy cöbe'ñ mi'idiy ma ajcxy Dios mibijctzoogixy o yaj'ixpijccixy Dios y'ayuc. Com je yëedydijc jadu'n yi' nipaady nej Dios, e Dios yajcoj je yëedydijc miid yi' y'oy'ajtin ycixpi. Per Dios yajcoj je töxyjäy miid je yëedydijc y'oy'ajtin ycixpi. ⁸ Co Dios yajcoj je jayipi yëedydijc, ca' yajtuuuñ je töxyjäy ycaachypajc. Hue' janchtiy co Dios yajcoj je jayipi töxyjäy, je' yajtuuni je ñiyëdydijc tüg ycaachypajc. ⁹ Dios yajcoj je töxyjäy miid je yëedydijc ycixpi. E ca' nan yajcoj je yëedydijc miid je töxyjäy ycixpi. ¹⁰ Paady ycixp copicy co je töxyjäy ajcxy y'ijtcixy cöbe'ñ co Dios mibijctzoogixy o najtzcapxiÿgixy Dios ytiy'ajt. Je' je' je tiy'ajt co yajpaady ajcxy ane'my, nañ jadu'n yi' ángeles ajcxy yajpaatcixy ane'my. ¹¹ Per ca' ñejity, iich ajt huidibi nmibijcim Cristo, ma ajt ndzinaayin je yëedydijc ca' je' yajpaady naydüg, etz ni ca' je töxyjäy yajpaady naydüg, hue' ajcxy naymiiddzináayigixyp. ¹² Com tiy'ajt jadu'n co Dios yajcoj je jayipi töxyjäy miid je ñiyëdydijc ycaachypajc. Etz tiy'ajt jadu'n co je töxyjäy ajcxy yajma'xung'ajtcixy je yëedydijc ajcxy. Per Dios ti yaj'oyiydäy, e tüg'óciy jiiby chondäy ma Dios.

¹³ Miich ajcxy ci'm ocminaangix oc-huinmaaygix, pen oy jadu'n o pen ca' y'oyity jadu'n co tüg töxyjäy Dios mibijctzoy jaygöbe'ñ. ¹⁴ Jëbi tiy'ajt nbaatim huenma'amyty ya naaxhuiñ co je yëedydijc huidibi ymiid ycöhuay yoñ ooy cho'ydu'n yecy. ¹⁵ E je töxyjäydijc ajcxy ooy ycömaypidzimgixy co ajcxy miidit ycohuay yoñ. Com yi' je' huidi ycobe'n'ajtip. ¹⁶ Pen jim pinjaty ca' mijotcujc'aty iich n'ayuc, copicy nejhuÿhiipy co iich ajcxy etz nañ jadu'n tüg'óciy jääy huidibi ajcxy mijpidaaccixyp Dios ma tüg'óciy cajp, cuydungixy nej ti nyaj'ixpicyich miich ajcxy, ca' piñ jac huingbi costumbre miidit.

¹⁷ Jada ayuc nyajnimähuaangixyp jadu'n nej mdungixy ma mnayyöymújcigixy co Dios m'ojadajtcixy. Ca' ngapxpaadyich miich ajcxy, com jibic yhuimbidzimy jadu'n nej mdungixy. ¹⁸ Jayip nimähuaangixy co niijéjity migügtijc ti xyñimäych co miich ajcxy mnaybijc-huäcxigixy co mnayyöymújcigixy ma je nayyöymujctac. E iich nni:bjicpyich ma ga ma co yjanchity nej je migügtijc ajcxy ymina'ñ. ¹⁹ Ca' yjecity paady miich ajcxy mnaybijc-huäcxí miid ajcxy mjibic-huinma'ñ ycixpi, jaydëbi ñiguëxigypin je' janch tiyduvägä tuydumb Dios ytiy'ajt. ²⁰ Co miich ajcxy mnayyöymújcigixy ma je nayyöymujctac, jadu'n yhuimbidzimy co ca' mguydungixy nej ypadyi iich ajt nHuindzin Jesucristo ytiy'ajt co mјatungixy je "Huindzin je' ySanta Cena". ²¹ Com co je hora paady ma yam mdungixy je "Huindzin je' ySanta Cena" nidüg nidüg miich ajcxy mgaaygixy abicyjaty, e ca' mdungix cuendi yi jacjadyii migügtijc, paady niijéjity migügtijc ayuu y'ijtcixy, e niijéjity anaxy ycaaygixy y'uuccixy, ixti ymuucigixy niijéjity. ²² ¿Nej ca' miich ajcxy miiditý mjin mdijc ma jëbi mqaaygixy m'uuccixy? Jadu'n nej miich ajcxy mdungixy ca' mmij'ijaxixy ca' mijpidaaaccixy je jää ajcxy nidüg óciy huidibi mijpidacp Dios. E nañ jadu'n myajtzo'ydungixy yi ayoobi jää huidibi ajcxy ca' ti miiditý. ¿Huam iich miich ajcxy nimähuiipy? ¿Nej jëbi ngömaaygixy miich ajcxy jadu'n nej mdungixy? Ca' huaad ngömaaygixy miich ajcxy co jadu'n m'idiitzcixy.

Jadu'n nej njäyemjtizm ajt nHuindzin Jesús mayi "Santa Cena"

²³⁻²⁴ Com iich ajt nHuindzin Jesucristo ci'm xyaj'ixpijcyich je tiy'ajt huidibi ti nyaj'ixpicyich miich ajcxy, co je huin'it coodz co agojiax ajcxy cïyejcy je nHuindzin Jesús, huin'it je' coniigy je tzajcaagy, e co jayip yajnajxy Dioscojuyp ma Dios, chi tujc-huäcxý je tzajcaagy, e moy nidüg nidüg ydiscípulos ajcxy. E co ajcxy moyday, chi nímay ajcxy: "Caaygix jada tzajcaagy. Jadu'n iich jada nniniçx huidibi ngiyeagaamybich ma yi o'cin miid miich ajcxy ycixpi. Jadu'n iich ti nduñich, jadu'n jada miich ajcxy mdunipy jäyemjtziig miid iich ycixpi." ²⁵ Co ajcxy ycayday, chi Jesús nañ jadu'n coniigy je ügy copi'am, e yminañ: "Jada ügy je' jada je Dios y'ayuc jemybi huidibi Dios yajhui'my miid jää ajcxy ycixpi, je huidibi iich nni'py ñidiy'ajt'ajtpy. Naag'oc naag'oc m'uuccixy jada ügy tungixy jäyemjtziig miid iich ycixpi." ²⁶ Paady naag'oc naag'oc miich ajcxy mqaaygixy jada tzajcaagy, etz m'uuccixy jada ügy, myegipy ajcxy yci'ajt jadu'n nej Cristo y'o'cy miid ajt nbocy ycixpi, ixti cooni anajty Jesucristo yhuimbity ya naaxhuiñ.

Nej huaad ngaayim je "Santa Cena"

²⁷ Paady ycixp pinjaty miid ca'oyjot ca'oyhuinma'ñ caaygixy je tzajcaagy etz uuccixy je vino'ügy, huidibi ajt nHuindzin Jesús ñiniçx'ajtpy etz ñi'py'ajtpy, hue' ajcxy ymidundigooygixy ajt nHuindzin Jesús ñaaxniçx etz yi' yñi'py. ²⁸ Paady ycixpi copicy nidüg nidüg mibijcpidijc jayip yaj'oyihuipy yci'mjot yci'mhuinma'ñ, e huin'it jëbi cayipy je tzajcaagy etz ügipy je vino ma je "Santa Cena". ²⁹ Com pinjaty caayb je tzajcaagy etz ügy je vino ma je "Santa Cena", e ca' tuñ cuendi co je' je' iich ajt nHuindzin Jesús ñiniçx etz ñi'py, hue' je' ci'm ñaymidundigoyii, e Dios tzaachytunib miid ypcocy ycixpi. ³⁰ Paady ycixp may miich ajcxy myuumiiditý mba'mmiiditý, pumäy mnayjihuipyigixy. May miich ajcxy yuu ba'm xyaj'ayoogixy etz may ma miich ajcxy ti m'öccixy. ³¹ Co tiyduvägä njot nhuinma'ñ nyaj'oyiiyim ci'm, ca' ajt nHuindzin Jesucristo xychaachytuunim. ³² Co ajt nHuindzin Jesucristo xychaachytuunim miid yuu ba'm, paady ycixpi jadu'n xychaachytuunim, jigix ca'ydi ñidigooyim ajt

n'alma yjuggy'ajtin quipxyi miid je naaxhuiñyäy ajcxy huidibi ca' ajcxy Dios tzigiñyigixy.

³³ Paady yciixpi miich ajcxy migügtijc co ajcxy mgaya'nip m'üga'nip je "Santa Cena" nay'ahuijixigixy miñ xyipy, e jadu'n mgáaygixipy amugí'. ³⁴ Pen jim piñjaty ma miich ajcxy ooy yuubögyii, jac'oy co ycaayipy y'ügipy ma yci'mdijc jacjayijp ma ca'ni ymiñ ma je nayyöymujctac. Jadu'n mdungixipy, ca'ydì Dios xychaachytuungixy miid co ca' oy mdungixy je "Santa Cena". Yí jacjadyii ayuc huinma'ñ jim nyaj'oyihuibich co anajty nicxy ci'm n'íjxicixich miich ajcxy.

12

Je mic'ajt huidibi Espíritu Santo yejcy ma nidüg nidüg mibijcpidijc

¹ Migügtijc ajcxy, ndzojcypich co miich ajcxy mnejhuiñhuiipy jadu'n nej je Espíritu Santo xymooyim mic'ajt. ² Miich ajcxy mnejhuiyb co jay'ip'ajty co ca'ni anajty mmibijccixy Cristo, ooy anajty je ca'oybi xyajniidigooygixy xyajtüdigooygixy, co m'ojadajtcixy tzaadzech quipychech huidibi ca' ymidoy ca' ycapxy. ³ Paady yciixpi ndzojcypich co miich ajcxy mnejhuiñhuiipy co piñjaty ymina'nipy: "¡Ca' oy jay yí Jesú!" je jay huidibi jadu'n minamb, ca' je' anajty yajcapxyii je Dios y'Espíritu. E piñjaty minamb: "¡Jesús iich ajt nHuindzin!" je' anajty yajcapxip je Espíritu Santo.

⁴ Dios yjhui'ñ ymic'ajt yejcpy ymic'ajt canaag nax, per tügpajc jéyi je Dios yjhui'ñ huidibi mic'ajt yejcp. ⁵ Ji yajpaady canaagnax Dios ytung, per tügpajc ayt nHuindzin Jesús huidibi xyajniibijcim nije' nije' tung. ⁶ Ji yajpaady canaagnax huinma'ñ nej jébi ndunim Dios ytung. Per tügpajc Dios huidibi xymooyim nidüg nidüg je nhuinma'ñ nej huaad ndunim Dios ytung. ⁷ Dios yajniguëxigyp ma nidüg nidüg mibijcpidijc je tiy'ajt co ajcxy miidity yí yjhui'ñ ymic'ajt ma ajcxy yot yhuinma'ñ. Jadu'n Dios ytun miid tüg'óciy ymibijcpidijc y'oy'ajtin yciixpi. ⁸ Dios miid yjhui'ñ ymic'ajt ymooyb niijéjity mibijcpidijc ayuc huinma'ñ nej jébi ajcxy yaj'ixpicy Dios y'ayuc. E nañ jadu'n Dios miid yjhui'ñ ymic'ajt möy niijéjity mibijcpidijc ixpijcin ma yi' tyi'ajt, per tügpajc je Espíritu Santo huidibi mic'ajt yejcp. ⁹ E nañ jadu'n Dios miid yjhui'ñ ymic'ajt möy niijéjity jay mibijcinc, per tügpajc je Espíritu Santo huidibi mic'ajt yejcpy. E nañ jadu'n jacnaagity möy mic'ajt jaydëbi yajtzögy pa'mjäy. ¹⁰ E nañ jadu'n Dios miid yjhui'ñ ymic'ajt ymooyb niijéjity mibijcpidijc mic'ajt, jaydëbi mijhuinma'ñytungixy milagro tungixy. E jac niijéjity ymooyb mic'ajt, jaydëbi najtzcapxiygixy Dios tyi'ajt. E jac niijéjity Dios ymooyb ixpijcin etz huijy'ajtin, jaydëbi ijxcajpcixy je espíritu huidibi ca' tiy'ajt miidity, etz nañ jadu'n ijxcajpcixy je espíritu huidibi tiy'ajt miidip. E jac niijéjity Dios ymooyb je mic'ajt, jaydëbi capxcixy huingbi ayuc, etz nañ jadu'n jac niijéjity ymooyb je ixpijcin jaydëbi yajniguecixy je huingbi ayuc. ¹¹ Per tügpajc je Espíritu Santo huidibi ymooyb nije' nije' mibijcpidijc mic'ajt etz huinma'ñ. Ymooyb nidüg nidüg nej yí tzoc.

Nidüg'óciy ayt nyajpaatim ma Cristo

¹² Cristo jadu'n yí' nej tüg niniçx, je ninicx ymiid canaag nax huidibi yu'exp. Oy canaag jamiidity huidibi yu'exp, per tügpajc ñiniçx'aty. ¹³ Co nidüg nidüg iich ayt nniibejtim, chi iich ayt nyajpaatim nej tügpicy jay. Com Dios yjhui'ñ ymic'ajt tügpajc yajpaady ma nidüg'óciyi iich ayt njot nhuinma'ñ, ca' ñejity pen judiojäy ayt, o pen ca' ayt njudiojäyity; pen jay xytumbi'ajtim o pen ndunim

ng'i'mdung; hue' n'ijtim nej tügpcy jäy. Dios xy'adigiiyim xyjottigiiyim yi' yjihui'ñ ymic'ajt nidüg'óciy iich ajt, paady ycixpi tú'cocy nyajpaatim, com tú'cocy nmi'ijtim Dios yjihui'ñ ymic'ajt.

14 Tügpjäy niniçx miid canaagnax huidibi yu'cyp, huidibi midoob, huidibi ijspx. **15** Co ixyipy je tecy jadu'n ymina'ñ: "Ca'p iich ngijity, paady ca' nyajpaadyich ma je niniçx." ¿Nej paady ycixpi ca' yajpaady ma niniçxin? **16** O co ixyipy je tädzac ymina'ñ: "Ca'p nhuiinity, paady ca' nyajpaadyich ma je niniçx." ¿Nej paady ycixpi ca' yajpaady ma niniçxin? **17** Co ixyipy tüg'óciy je jäy niniçx y'oc-huin'aty, ¿ma ixyipy miidity huidibi midoob? O co ixyipy tüg'óciy je jäy niniçx ytädzac'aty, ¿ma ixyipy miidity huidibi jëbi miid tijaty xuugyii? **18** Dios ti'pidaci jäy ytecy yhuin'ahuac etz jac tijaty ma tügpjäy niniçx jadu'n nej yi' tzojcy. **19** Pen huiindi'ajty ixyipy niniçx'ajtp, ¿ti niniçx ixyipy jada? **20** Dios ti'möy nidüg nidüg jäy yci' ytecy, yhuin'ahuac, yjijpput etz ytädzac, per tügpajc niniçx'aty.

21 Ca' huaad je huin ixyipy nimäy je ci': "Ca' iich miich nyajmayjaty." Nañ jadu'n ca' huaad ixyipy je cohuajc nimay je tecy: "Ca' iich miich nyajmayjaty." **22** Tügpjäy niniçx copicy ca'pxy tijaty miid. Huidijaty je niniçx yniid oy yjaquëxig yej jihuüy ca' y'oy'ojadajtnity, per copicy yi'. **23** Jadu'n iich ajt njay'ajtim. Muum ma ajt nniniçx ca' oy n'ijxim, paady nayxojxim, jigix jac'oy quëxigip. Nañ jadu'n muum ma ajt nniniçx huidi y'oymidzo'yduni, paady nyüdzim miid huit, jaydëbi oy quëxigity. **24** Muum ma ajt nniniçx oy n'ijxim paady ca' nyüdzim miid huit. Jadu'n Dios yaj'oyiy ajt nniniçx, jigix ma ca' oy y'ijxity, nayxojxim miid huit, jigix jëbi oy quëxigity. **25** Jadu'n Dios yajcojy yaj'oyiy ajt nniniçx tú'cocy, jigix ca'ydi ñaychiptünigixy nije' nije' huidibi yücx ma ajt nniniçx. Tüg'óciy huidibi nmiid'ajtim ma ajt nniniçx naybubéjtigixp miñ xyipy. **26** Pen pijcp muum ma je niniçx, tüg'óciy je niniçx jihuüy je pijcin. Pen muum ma ajt nniniçx ooy capxpaaady y'ity, chi tüg'óciy je niniçx jotcujc ñayjihuüy.

27 Miich ajcxy nidüg'óciy Cristo xyñinïcx'ajtcixyp, e nidüg nidüg miich ajcxy myajpatcixy ma Cristo ñinïcx. Jadu'n nidüg nidüg iich ajt nipaady nej huidi y'cyp ma tüg niniçx. **28** Dios yajñibijcypy nije' nije' mibijcpidijc, jigix ajcxy yajnicxip nidüg nidüg yi' ytung. Tim jay'ip yajñibijcypy je apóstol ajcxy huidibi je mijtung yajnicxip. E mimetz Dios yajñibijcypy mijëjity mibijcpidijc huidibi najtzcapxiyyb yi' y'ayuc, je midugügpi Dios yajñibijcypy nije' nije' je mibijcpidijc huidibi yaj'ixpiciyp yi' ytig'ajt. Dios yajñibijcypy mibijcpidijc mijëjity huidibi mij huinma'ñ tumb. E Dios yajñibijcypy mibijcpidijc mijëjity huidibi yajtzoocp pa'mjäy. E Dios yhuin'ijx huidibi pubejtp ymigügtijc. E Dios yhuin'ijx je mibijcpidijc huidibi ane'mip je ymigügtijc. E Dios yhuin'ijx je mibijcpidijc huidibi jadip nej capxip huingbi ayuc. **29** Ca' nan nidüg'óciy mibijcpidijc huidibi Dios huin'ijxyp y'apóstol'ajtcixy. Nañ ni ca' nan nidüg'óciy ajcxy najtzcapxiyygixy Dios y'ayuc. E nañ ni ca' nidüg'óciy yi' ajcxy mijhuinma'ñytungixy. **30** Ca' nan nidüg'óciy mibijcpidijc huidibi Dios huin'ijxip yniid ajcxy mic'ajt cötujc yajtözögipy pa'mjäy. Nañ jadu'n ni ca' ajcxy nidüg'óciy jajtcixy nej yajñiguéjicixyp huingbi ayuc. **31** Pijctzoogix cixyjot huinjot ma Dios je mic'ajt etz je huinma'ñ oybi. Iich miich ajcxy nyajnixihüipy tüg nii'aa tü'aa jac'oybi.

1 Co ixyipy ngapxich tüg'óciy jää ajcxy y'ayuc, etz nañ jadu'n ngapxich ángeles ajcxy y'ayuc, e ca' ndzocých ca' njihuüyich nmigügtjich, jadu'n yhuimbizimy iich n'ayuc jadu'n nej tüg tambor o tüg platillo huidibí nigoob ooy ñe'my. **2** E co ixyipy najtzcapxiyich Dios y'ayuc, etz co ixyipy njatyich tüg'óciy ixpijcin huidibí pinjaty nejhuüy etz huidibí pinjaty ca' nejhuüy, etz co ixyipy nmijpidägyich Dios ymic'ajt, ixti jëbi nyajpidigýich tüg cop, pen ca' ndzocých njihuüyich nmigügtjich, ca' iich ti ndzoohuuty. **3** E co ixyipy nmoydayich ayoobitjc tüg'óciy tijaty nmii dich, e nañ co ixyipy ngiyecyich nniniçx ma jää ajcxy co huen nöctigoydäy, e ca' ndzocých njihuüyich nmigügtjich, ni ti oybi ca' nbadañich.

4 Yi jää ajcxy huidibí ooy tzocy ooy jihuüy ymigügtjic, hue' ajcxy ooy mectxujcin miidity, nañ ooy ajcxy yung naxy yjot yhuinmañ. Nañ ca' ajcxy ymigüg ti yajcohuindoyii, e nañ ca' ajcxy ñaygomayii ci'm. **5** Yi mibijcpidjic huidibí ajcxy tzojcp jihuüyb ymigügtjic, ca' ajcxy oyñinej ycapxcixy, ca' ajcxy yci'm tzojcin adzip tungixy, nañ ni ca' ajcxy yhuindzipity, nañ ni ca' ajcxy ymigüg mijotma'tcixy. **6** Yi mibijcpidjic huidibí ajcxy tzojcp jihuüyb ymigügtjic ca' ajcxy yjotcujcity co pinjaty ytundigooy. Jotcujc ajcxy co pinjaty tudägy yjää'ájtciçip. **7** Co naychojcam nayjihuüyim, huin'it yajtuniam mectxujcin, huin'it nmibijctayim huidijaty tiy'ajtip, huin'it nmibijctaayim co tüg'óciy tijaty oy yhuimbizimipy, huin'it nmecxtujctayim tüg'óciy tzaachypi ayo'n.

8 Yi naychojcam nayjihuüyin ca' yi' ycixipy ytigoyipy no mina. Minip je xii tiempo ma ca' y'ocay ijaxnipy y'ocayjmidoonip Dios ycapxy y'ayuc huidibí jää ajcxy ñajtzcapxiyigixyp, nañ ni ycayajmidoohipy pin huingbi ayuc capxp, ni ycayajtzco anajty ti diy'ajt. **9** Com ca' yca'pxity je ixpijcin huidibí iich ajt nmii'd'ajtim. Nañ jadu'n ca' yca'pxity je Dios y'ayuc huidibí iich ajt nnajtzcapxiyim.

10-11 Per co anajty nmii'd'ajtim ca'pxy Dios y'ayuc ytiy'ajt, chi ycixipy ytigoyipy je ayuc huidibí nmii'd'ajtim cham huídibí ca' yca'pxity. Co nmutz'ajtyich nbi'c'anäg'ajtyich, jadu'n anajty ngapxich nmiydägyich n'iyyich nejtyin pi'c'anäcín. Per co oy nmij'anäciyñich, chi n'ixmajtzñich je pi'c'anäg'atypí huinmañ. **12** Nañ tim jadu'n nyajnajxim jadachambi xii tiempo ca' n'ijxpjctaayim, ca' nhuinjihuüydaayim Dios y'ayuc ytiy'ajt. Jadu'n nipaady nej jihuüy nay'a'ijxnajxim ma tüg ijk, huidibí ti chijxni ti yjibiciyñi. Co anajty Jesús yhuimbity jadüg'oc, huin'it huädz nhuinjihuüydaayim Dios y'ayuc ytiy'ajt, com naybadaanim miid Jesús ahuin ajiip. Jadachambi magama nhuinjihuüyich. Per co nnaybadiiyibich miid Jesús, huin'it nhuinjihuüydähuibich nej Dios y'ixpijcin miidity, tim jadu'n nej Dios nejhuüydäy nej iich n'ixpijcin nmii'dity. **13** Nmibigaanim Cristo huinixii huinitiempo, ca' n'ixmadzaanim nmibijcin ni mina. Nañ njiip'ijxim co oybi nbadaanim ma Dios huinixii huinitiempo. Nañ jadu'n ndzojcam njihuüyim migügtjic huinixii huinitiempo. Hue' jac niggí copicyip co naychojcam nayjihuüyim ca'ydi jac ti.

14

Co huingbi ayuc yajcapxy

1 Naychójcigixy nayjihuüyigixy miñ xyipy. Mijottigooygixy nej mbaatcixy Dios yjihuiñ ymic'ajt canaagnax. Yi Dios yjihuiñ ymic'ajt huidibí jac'oybi, yi' je' yejcpy mi'c'ajt jaydëbi mnajtzcapxiyigixy Dios y'ayuc ytiy'ajt. **2** Yi jää ajcxy huidibí Dios ymic'ajt miid jaydëbi capxy huing ayuc, hue' ajcxy ymigapxyp

Dios, e ca' nan jää, com yi jää ajcxy ca' huinjihuüyigixy je' ajcxy y'ayuc huidibi capxp. Je Espíritu Santo yejcp je ayuc ma je huidibi capxp. Jadu'n nipaady nej jihuüy ameech je' ycapx. ³ Pinjaty najtzcapxiyb Dios ytiy'ajt, yi' ycapxhuäcxy Dios y'ayuc ma yi jää ajcxy, jaydëbi yujcpedipy ajcxy y'ixpijcincin ma Dios y'ayuc, nañ jadu'n jaydëbi ajcxy yjotmäcpigipy etz yjotcugüyigixy. ⁴ Pinjaty capxp huing ayuc, hue' ci'm naybubedyii. Pinjaty najtzcapxiyb Dios y'ayuc ma yci'm ayuc, hue' ypubejtyp tük 'ociy yi mibijcpidijc.

⁵ Huaad co ixyipy nidüg'ociy miich ajcxy mgapxcixy huingbi ayuc. Per jac niigi oy co miich ajcxy mnajtzcapxiyygixy Dios ytiy'ajt, ca'ydi co mgapxcixy huingbi ayuc. Pinjaty huidibi najtzcapxiyb Dios y'ayuc, jac niigi oy tuñ, ca'ydi jac pinjaty huidibi capxy huingbi ayuc, pen ca' pinjaty capxticxipy je huingbi y'ayuc, jigix je mibijcpidijc joccuje'ajtina pâtcixip. ⁶ Migügtijc ajcxy, co ixyipy nnicixyich ma miich ajcxy, e ngapxyich ixyipy huingbi ayuc, eti oybi miich ajcxy mbadamby ma iich? Pen ca' anajty ti pubejtin nduñich ma miich ajcxy, pen ca' nyajnejhuiyygixy Dios ytiy'ajt jemybi, pen ca' nyaj'ixpijccixy Dios ytiy'ajt o pen ca' nnajtzcapxiyich Dios y'ayuc, o pen ca' nyeciyich ixpijcincin.

⁷ Tzoc ocpidaacim tük ijxpejt ma je xüxy, jadu'n nej je flauti o je arpa. Pen ca' nmido'mbijcim je nota je tono nidüg nidüg, ca' nmido'mbijcim ti pieza ti xüxy yajxuxp o yajcoob. ⁸ Nañ jadu'n co soldados ajcxy chiptunaangixy, pen je trompeta ca' huädz yxüxy, ca' ni tük soldado ñayñ'iixihua'ñyi ma je tzip ytuna'ñyi yjada'ñyi. ⁹ Nañ tim jadu'n miid miich ajcxy, pen mgapxcixyp huingbi ayuc huidibi ca' pin huinjihuüy, ¿nej yajnejhuihuipy ti miich anajty mgapxyp? Jadu'n je' anajty yhuimbizimni nej nigoob mdim'ixmiydaaccixy. ¹⁰ Janch co ji yajpaady canaagnax ayuc ya naaxhuiñ ac tigachjaty. Etz janch co nidüg nidüg jää ayuc miidity e ci'm je' ajcxy huinjihuüyigixy. ¹¹ Per pen ca' nhuinjihuüyich je ayuc huidibi jää xyajmägapxpich jadu'n iich yi' nyajnaxyich nej agatz. O pen ca', yi' xyajnjxpich nej agatz. ¹² Paady miich ajcxy co ooy mnijot'ajtcixy Dios yjihuñ ymic'ajt canaagnax, yajtungix je mic'ajt huidibi pubedam yi mibijcpidijc, jigix yujcpedipy ajcxy ymibijcincin etz y'ixpijcincin ma Dios y'ayuc.

¹³ Paady pinjaty jajtp nej capxip huingbi ayuc, copicy co Dios mibijctzohuipy co mic'ajt ymöhuiñ, jaydëbi yajniguey je ayuc huidibi ycapxamyb. ¹⁴ Pen nmibijctzooybich Dios miid huingbi ayuc, nmibijctzooybich miid iich n'espiritu, per iich nhuinma'ñ ca' ti jäygidaacin paady. ¹⁵ ¿Ti huaad ndunipyich? Pues copicy nmibijctzooyich n'ojadatayich Dios miid iich njihuñ'ñich, e nañ jadu'n nmibijctzooyich miid iich nhuinma'ñich. N'ñibadaamyich ngapxpadaamyich Dios miid iich njihuñ'ñich etz miid iich nhuinma'ñich. ¹⁶ Com pen miich mhuin'igixyp mhuingapxtaaccixyp Dios miid yi mjihuñ, je migüg huidibi amidoo'ijtp ca' je' huinjihuüy je huing ayuc huidibi mgapxyp, e ca' jëbi ymina'ñip "jadu'n jada, Amén." Com ca' yi' huinjihuüy ti yi' mgapxyp. ¹⁷ Ca' yjecity co oyjaty ayuc ti myajtuñ co ti myajnaxy Dioscojuyp ma Dios, per yi mmigüg huidibi ca' huinjihuüy miich m'ayuc ca' yi' ti jäygidaacin paady. ¹⁸ Nyajnjxypich Dioscojuyp ma Dios co niigi njatyich nej ngápxibiyich huingbi ayuc, ca'ydi miich ajcxy nidüg'ociy. ¹⁹ Per co nyajpaadyich ma je mibijcpidijc ti ñayyöymújcigixy, jac'oy co ngapxyich migoox ayuc huidibi mibijcpidijc yhuinjihuüyigixyp, ca'ydi co ngápxibich majc mil huingbi ayuc huidibi ca' pin huinjihuüy.

20 Migügtjc ajcxy, ca' ajcxy mmiid'adipy mhuinma'ñ, jadu'n nej pi'ctjc yhuinma'ñ müidity. Ma yi jibcpí huinma'ñ ymiñ naybidägiñ jadu'n nej ma'xungdijc huidibi ca' ti jibic huinma'ñ huinjhuiygixy. Miid'adip miich ajcxy oyjot oyhuinma'ñ jadu'n nej mij'anäctjc huidibi yhuinma'ñ ti ymejtzni ti yca'pxni. **21** Jaybety y'ity ma Dios ycötujcin necy ma Dios jadu'n ymina'ñ: "Nmigapxaamybich je may Israel jääy miid huingbi ayuc, e huingbi jääy najtzcapxiñhuam biiçh n'ayuc ma yi' ajcxy, per ni jadu'n ajcxy xycatuna'ñiçh cuendi." Jadu'n je Huindzin Dios ymina'ñ. **22** Paady je'je Dios ymic'ajt huidibi yajcapxp huingbi ayuc, yejcp Dios ymic'ajt ijxpejt ma yi jääy ajcxy huidibi ca' mibijccixy Dios. Per je Dios ymic'ajt huidibi jääy ymiid co najtzcapxiñy Dios ytiy'ajt, yejcp ijxpejt ma yi mibijcpidijc, ca' yecy ijxpejt ma yi' ajcxy huidibi ca' ymibijccixy. **23** Ca' yjecyity jadu'n yjadip, co anajty ti ñayyöymújcigixy je mibijcpidijc, e nidüg'óciy anajty ajcxy ytigiiygixy capxpí miid huingbi ayuc huidibi ca' pin huinjhuiy, chi ytigiihuip ma ajcxy ñayyöymugyiñ nijejity huidibi ca' ymibijccixy. ¿Ca' yi' ajcxy ymináangixyipy co je mibijcpidijc anajty ajcxy ti y'ahuimbijtcixy loci? **24** Pen nidüg'óciy je mibijcpidijc ma je nayyöymujctac najtzcapxiñygixy Dios ytiy'ajt miid yci'm ayuc, e co ytigiihuip pinjaty huidibi ca' ymibicy, e co yi' midohuipy Dios y'ayuc yjihuñhuamby ypocy. E ci'm huinmayip nej anajty ti ytundigooy miid Dios co midohuipy co nidüg'óciy mibijcpidijc anajty najtzcapxiñygixy Dios y'ayuc. **25** E Dios y'ayuc yajnejhuiñhuib nej anajty ameech ti ytundigooy jotjoty huinma'ñyjoty. E chi jada' ycojxtinay'huñhuipy, e ojadadipy Dios, e nañ jadu'n ymina'ñip co janch Dios miich ajcxy xymii'd'ijtp.

Tungixy tüg'óciy miid tudägy'ajt etz yajxon

26 Migügtjc ajcxy, ¿ti huaad mdungixipy? Co mnayyöymújcigixy, nijejity miich ajcxy mhuin'ixipy tüg salmo, tüg ayuc huidibi yaj'ixpigamyb, tüg tiy'ajt huidibi Dios ti xyajnejhuiygixy, etz capxpí huingbi ayuc, etz capxticxipy nej yhuimbindzimby je huingbi ayuc. Tüg'óciy jadu'n tungix, jaydëbi ajcxy jäygidägipy etz yujcpedipy ajcxy ymibijcin huidibi ti ñayyöymújcigixy. **27** Pinjaty capxamb ma je naymujctac miid huingbi ayuc, huen capxy metz o tugiñ jääy je'yi, e huindüg padüg huen capxcixy, ca' y'animayity. E pinjaty capxticxamb je' je' yajniguejip nej yhuimbindzimby je ayuc tiibi capxcixy. **28** Pen ca' yajpaady ma je nayyöymujctac tüg jääy huidibi capxticxip je huingbi ayuc, jac'oy co ca' ni ti yajcapxpí miid huingbi ayuc, jac'oy co migapxpí Dios jotjoty huinma'ñyjoty, e ca' capxpí mayjäyjoty. **29** Nañ jadu'n mayjäyjoty jëbi metz o tugiñ jääy najtzcapxiñhuip Dios ytiy'ajt, e yi jacjadyii mibijcpidijc huidibi amido'ijtp, jëbi ajcxy huinmay pen janch Dios je' ytiy'ajt huidibi ajcxy ti najtzcapxiñ, o pen ca' je' Dios tìy'ajt'adyii. **30** Pen jim mayjäyjoty jadüg jääy Dios yajnejhuiy nej ycapxpí, nej tiy'ajt najtzcapxiñhuipy, huen je jääy y'amoniipy huidibi anajty jayjip ti ytigiiy najtxcapxiñy Dios y'ayuc ytiy'ajt. **31** Jëbi miich ajcxy nidüg'óciy mnajtzcapxiñygixy Dios ytiy'ajt huindüg padüg, jaydëbi tüg'óciy je mibijcpidijc ixpijccixy Dios ytiy'ajt, e nañ jadu'n jëbi nidüg'óciy yjotmcpíjccixy. **32** Copicy co yi' ajcxy huidibi najtzcapxiñy Dios ytiy'ajt, huen ajcxy nay'ané'migix ci'm, e huen capxcixy mina y'ahuaatzciy. **33** Dios ca' xyajmidzojcim niçx nhuinma'ñydigooym, Dios chojcpý co servicio ndunim agujej jotcujc.

34 Jadu'n nidüg'óciy mibijcpidijc ma canaag cajp yminaangixy co ca' huaad töxyjäydiç ycapxcixy serviciojoty, com Dios ti capxp'aducy co ajcxy

ca' ycapxipy serviciojoty. Copicy co je yéydič ajcxy ane'mip je servicio, e ca' töxyjädyjc ajcxy huaad ane'mgixy je servicio, com jadu'n Dios ycötujcin ymina'ñ. ³⁵ Pen ñejhuñhuamyb ajcxy töxyjädyjc ti ayuc ti tiy'ajt, jébi ajcxy ñiyéydič amidoogixy co anajty ajcxy yhuimbijtcixni ma ytijc, com tzo'ydu'n yejcp töxyjädyjc ajcxy co ycapxcixy serviciojoty.

³⁶ Miich ajcxy hue' mdzachnaybidáacigixy nej jihuüy miich ajcxy jayijp tám nejhuiÿgixy Dios y'ayuc, ca'ydí jac piñ. Miich ajcxy mnaybidáacigixy jadu'n nej jihuüy jimyi jadu'n yajcapxhuäcxy Dios y'ayuc, ca' yjacmaajity. ³⁷ Pen jím piñjaty ma miich ajcxy huidibi naybidaacip nejjihuüy Dios ti ymöyii míc'ajt nej jébi najtzcapxihuiþy Dios tyi'ajt, o ti yhuinma'ñymöyii je Espíritu Santo tijaty tiy'ajt, hue' copicy nañ jadu'n yñejhuñhuipy co je ayuc huidibi iich miich ajcxy nyajnjayiþy, Dios jada y'anemín ycötujcin. ³⁸ Piñjaty jím ma miich ajcxy huidibi ca' mijpidäga'ñ etz ni ca' cöbiga'ñ je ayuc tiy'ajt huidibi Dios ti xya'ane'myich, Dios ca' cöbiga'ñ yijadu'mbi jay.

³⁹ Com iich jada ayuc nyajixpijcpich, paady cham nimaaybich nmigügtiçich, co huen najtzogÿgixy nej mnajtzcapxiÿgixy Dios tyi'ajt, e nañ jadu'n ca' mgapx'adújccixy pi' ajcxy huidibi capxamb huingbi ayuc. ⁴⁰ Hue' janchtiy tûg'óciy tungixy yajxon, etz miid tudägy'ajt, ca' oyñinej mdungixipy.

15

Co Cristo yjugypijcy jadüg'oc co y'o'cy

¹ Jadügnax, migügtiç ajcxy, ndzojcpich co miich ajcxy mjäyméjtzcixipy je Jesucristo y'ayuc tyi'ajt huidibi ti ngapxhuäcxyich ma miich ajcxy. Je' je' je ayuc tiy'ajt huidibi miich ajcxy ti mgöbijccixy etz huidi ajcxy tudägy mibijccixyp. ² Jébi ajcxy m'alma ñiidögipy, pen mguydumyb ajcxy iich n'ayuc huidibi ngapxhuäcypich, e pen ca' anajty ti mmibijccixy.

³ Ti ngapxnaxyich ma miich ajcxy je ayuc huidibi Dios jayijp ti xymöyich, etz ti nyajnímaaygixy huidibi jaccopicyip co Cristo y'o'cy miid ajt nbocy ycxipi, jadu'n nej Dios y'ayuc ymina'ñ huidibi jaybety ijtp ma yi' ñecy. ⁴ Chi ajcxy yajnaxtigiy Jesús, e codugiig xii yi' yjugypijcy jadüg'oc jadu'n nej Dios y'ayuc ymina'ñ huidibi jaybety ijtp. ⁵ E co je Cristo yjugypijcy, chi ñayguëxici jayijp ma Pedro, e jac'axam ñayguëxici ma yi' jacjadyii ni majmetzpi apóstol ajcxy. ⁶ Jahueeni xii tiempo yjacnicxy co je Cristo oy ñayguëxigii nañ jadu'n ma migox nimigo'pxnaxy mibijcpidijc tûgpi tiempo. E may yijadu'mbi mibijcpidijc jacjugy'ajtni chambaad, etz naagity ajcxy ti y'o'ccixni. ⁷ Jahueeni xii tiempo yjacnicxy co Cristo ñayguëxici ma Jacobo, etz nañ jadu'n ma nidüg'óciy yi' y'apóstol ajcxy.

⁸ Jac tim axam ñayguëxici je Cristo nañ jadu'n ma iich. Jacjayijp Jesús huin'ijxy yi' jacjadyii apóstol ajcxy, etz jac'axam iich xyhuin'ijxyich. Jadu'n iich nipaady nej tûg'jäy huidibi ooy ti nñajxní je tiempo co ti yma'xung'aty. ⁹ Jaccapxpaady yi' jacjadyii Jesús y'apóstol ajcxy ca'ydí iich. Nañ jadu'n ni ca' iich xypaady co jay ajcxy xytjibich Jesús y'apóstol, miid co ooy ti n'ixhuïdityich ti nbahuidityich Dios yjäy ajcxy. ¹⁰ Iich nje'ajtpich nej nje'atyich miid co Dios may'ajt miid iich tuñ. Je mijmay'ajt je mij'oy'ajt huidibi Dios ti tuñ miid iich, ca' ñaadigi'aty, ti y'oyibdzimyb. Niñgi mictägy ti nduñich ma Dios ytung, ca'ydí jacpinjaty. Ca' nan co iich ndzachmadägyich ma Dios ytung. Hue' Dios oy xymiid'ityich, etz ooy may'ajt tuñ miid iich. ¹¹ Paady pen

tí miich ajcxy mbaady Dios ytiy'ajt ma iičh, o ma yi jacjadyii apóstol ajcxy, ca' ñejity. Je' je' je Cristo y'ayuc huidibí iičh ajcxy ngapxhuäcypich, e nañ Cristo yi' y'ayuc tiibí mmibijccixy.

Co öcipi ajcxy yjugypigipy ajcxy jadüg'oc

12 Per pen iičh ajcxy ayuc ngapxhuäcypich co je Cristo yjugypijcy jadüg'oc co y'o'cy, ¿na'am co nijéjity miich ajcxy minaangixy co yi jää ajcxy tiibí y'o'ccixy ca' ajcxy yjugypigaangixy jadüg'oc? **13** Pues pen janch ca' yjugypigaangixy tiibí y'o'cy, nañ jadu'n ni Cristo ca' ycayjugypijcy jadüg'oc. **14** Co ixyipy yianchity co Cristo ca' yjugypijcy, nañ tim jadu'n je ayuc huidibí ngapxhuäcypich ca' ti mic'ajt ixyipy miidity. E nañ jadu'n miich ajcxy mmibijccixy ca' ixyipy chobaady. **15** Pen tiy'ajt ixyipy co je öcipi ca' yjugypigaangixy, huin'it je Dios y'ayuc huidibí ngapxhuäcypich ixyipy yhuimbindzimyb anii. Com ngapxhuäcypich co Dios yajjugypijcy Cristo co y'o'cy, paady pen tiy'ajt ixyipy co pinjaty tiibí y'o'ccixy ca' yjugypijcy. Nañ jadu'n ixyipy ca' ytiy'ajtity co Dios yjugypijcy Cristo. **16** Pen je öcipidic ajcxy ca' jugypicciy etz ca' ajcxy yjugypigaangixy jadüg'oc, nañ jadu'n ni je Cristo ca' ycayjugypijcy jadüg'oc co y'o'cy. **17** Co je Cristo ca' ycayjugypijcy jadüg'oc co y'o'cy, chi miich ajcxy mmibijccixy ixyipy ca' choobaady. E ca' miich ixyipy ajcxy Dios mbocy xyhuinmecxi. **18** E pen janch tiy'ajt ixyipy co je Cristo ca' ycayjugypijcy, huin'it je mibijcpidic tiibí y'o'ccixy tigoyaangixy y'alma. **19** Pen janch tiy'ajt ixyipy co nmibijccim Cristo jéyi ma jadachambi tzinaayin ya naaxhuiñ, ca' jac ni ti ixyipy njip'ijxim co n'o'cim. Jadu'n iičh ajt nipaady nej locijäy, e jää ajcxy nügi xyñixicim xyaxjiicim, ca'ydi jac ni piñ.

20 Per janch co Cristo yjugypijcy jadüg'oc co y'o'cy, je Cristo yi' je jayijp jää huidibí jugypijc jadüg'oc. Co je Cristo yjugypijcy, chi fiicxy jadüg'oc ma Dios yajpaady, e nañ jadu'n miid yi' ycixpi mayjää yjugypigañ ajcxy co anajty ti y'öccixy, e yñicxaangixy ma Dios yajpaady. **21** Com miid tüg jää, je Adán, chondacy yi' o'cin ya naaxhuiñ. Nañ tim jadu'n miid tüg jää, je Cristo, chondacy je jugypicciy co jää y'o'ccixy. **22** Miid jada ycixpi co Adán ytundigooy oga'n, paady nidüg'óciy jää patcixy yi' o'cin. Miid jada ycixpi co Cristo yjugypijcy jadüg'oc co y'o'cy, paady nidüg'óciy jää ajcxy yjugypigaangixy jadüg'oc co anajty ti y'öccixy. **23** Nidüg nidüg jää yjugypigañ jadüg'oc jadu'n nej anajty fiigueegiyii. Cristo ti yjayijp'aty co yjugypijcy. Tüg'óciy yi' jacjadyii jää ajcxy huidibí mijñicxejtcixp Cristo, yi' ajcxy jugypigamb jadüg'oc co anajty Cristo yhuimbity ya naaxhuiñ. **24** Co anajty je Cristo yhuimbity ya naaxhuiñ, chi ycixpi ytigoyipy je naaxhuiñybi. Cristo yajtigoyamyb tüg'óciy naaxhuiñyjää y'anemín, tüg'óciy naaxhuiñyjää ycötujcin, etz tüg'óciy naaxhuiñyjää ymic'ajt. Jesucristo ypijctähuaanip tüg'óciy naaxhuiñyjää ajcxy y'anemín, e pidactähuijpy ma Dios y'anemín, e Dios Teedy je' je'ajttähuiib. **25** E tim copicy co je Cristo y'anemdähuamby tüg'óciy, ixti cooni Dios anajty ti mimadactay tüg'óciy Cristo ymidzip, e ti pidactay anajty ma Cristo y'anemín. **26** Jesús yajcixamby yajtigoyamyb jac'axam je o'cin, ca' ni piñ yjac'öcnipy. **27** Com Dios yimimadactähuiip tüg'óciy je Cristo ymidzip, e pidactähuiip ma je Cristo y'anemín. Per co Dios y'ayuc huidibí jaybety ijtp yminañ co je Cristo ti mimadactay tüg'óciy, ca' nan hue' je' yajhuinjihuiy co Cristo ti mimadägy Dios. Com Dios yi' je' huidibí ti mimadactay, e ti pidactay ma Cristo y'anemín. **28** Co anajty Dios mimadactay tüg'óciy pinjaty etz tijaty huidibí mic'ajt miid, e co anajty pidactay ma je Cristo y'anemín, chi je Dios y'ung ypidactähuiip yi' y'anemín ma Dios Teedy, etz ane'my yhui'mañ ma Dios Teedy, je huidibí

anajty ti mimadactay. Jadu'n Jesucristo tuna'ñ, jigix jëbi Dios miid'ajttäy tûg'öciy mic'ajt etz ane'm'ajt.

²⁹ Pen ca' yjadu'nty, ¿na'amy co mdzachniibejtcixy co öcpí tzachcodinaaygixy? Co ixyipy ca' piñ yjugypiga'ñ jadüg'oc co anajty ti y'o'cy, ¿na'amy co jäy ñii:bejtcixy miid öcpí ycixpi?

³⁰ ³⁰E ti ycixpi co iich ajcxy nyajpaticixy ayo'nduum jabom jabom?

³¹ Migütgijc ajcxy, janch janch iich miich ajcxy nimaaygixy co ooy njäygidägyich miich ajcxy. Miid co mmibijccixy je nHuindzin Jesucristo, paady ycxipi iich miich ajcxy nimaaygixy co jabom jabom nyajpaadyich öcjiip'am. ³² Minaambich jadu'n co ooy nhuindinäy njijptinäyich nmidzip ya Efeso. Tim jadu'n nipaady nej jibic iyuje ahua'n iyuje nhuindinäy njijptinäyich. Pen ca' yjanchity co yi öcpí ajcxy yjugypigipy jadüg'oc, naadig'i ajtp ixyipy co iich ayo'n jabom jabom nhuindinäy njijptinäyich. Niç oy co ixyipy nyajtüyöym jadu'n nej ayuc y'ityin: "Tzoc caayim uucim, aguje'ajtim jetcuc'ajtim, com jabom huixtic njugy'ajtin ycixaanim miid yi o'cin."

³³ Ca' mnayyéjcigixy co pinjaty xyhuin'ingixipy. Jadu'n yjadipy nej y'ayuc y'ityin: "Yi migütgijc ajcxy huidibi jibicjot jibic-huinma'ñ miid, yajtigooyb ajcxy je oyjot oyhuinma'ñ." ³⁴ Ixmajtzcix jibicjot jibic-huinma'ñ etz tzinaaygix tudägy ca' mbocytungixy. Nijejity miich ajcxy ca' mnejhuiiygixy Dios ytiy'ajt. Jadu'n nmina'ñich, jigix ajcxy mdzo'ydu'n mjihuiiygixipy.

Nej ajcxy yi ögypiy jugypigipy ajcxy jadüg'oc

³⁵ Ycadimjecity co nijejity miich ajcxy xy'amidoihuipyich: "¿Ma mic'ajt pâtcixipy je o'cpí ajcxy co jëbi yjugypicciy jadüg'oc? ¿Huidibi ñiniçx ajcxy ymi'idadamyb?" ³⁶ Ca' miich ajcxy ti mhuinjihuiiygixy. Ca' mnejhuiiygixy co je moc tiim huidibi mniipcxyp ca' ymuxa ñ ixti cooni anajty jayip ti ypuçh.

³⁷ Ca' miich ajcxy mniipcxyp je mocquipy. Hue' miich ajcxy mniipcxyp je tiimmoc o jacjadyii huuingbi tiim. ³⁸ E co je tiim ymuaxy, chi Dios möy je ñiniçx, tim jadu'n nej Dios jayip ti huinmay ti tzocy. E Dios nije' nije' je tiim möy je ñiniçx tigachjaty. ³⁹ Canaagnax ñiniçx yajpaady ya naaxhuiñ, ca' ajcxy ytügnaxity. Tigach yï jääy ajcxy miidity ñiniçx, tigachjaty iyuje ajcxy miidity ñiniçx, nañ tigachjaty joon ajcxy miidity ñiniçx, e nañ jadu'n tigachjaty acx ajcxy miidity ñiniçx. ⁴⁰ Yi tzajpjoty tzinaayb ajcxy tigachjaty miidity ñiniçx, nañ jadu'n huidibi ajcxy tzinaayb naaxhuiñ tigachjaty miidity ñiniçx. Yi tzajpjoty tzinaayb ajcxy ñiniçx miid tigachjaty y'o'ajtin, ca'ydi jadu'n nej yi naaxhuiñ tzinaayb ajcxy y'o'ajtin. ⁴¹ Yi xii ytiicxin yjajin ca' ñaybadyii miid po' ytiicxin yjajin, nañ tiim jadu'n je po' ytiicxin yjajin ca' ñaybadyii miid madza' ytiicxin yjajin. Etz nije' nije' madza' miidity ytiicxin ca' ñaybadyii miid jacjadyii madza' ytiicxin yjajin. ⁴² Nañ tiim jadu'n yjada'ñ miid yi jääy ajcxy tiibi y'o'ccixy co ajcxy yjugypijccixy jadüg'oc. Jääy ajcxy yajnaxtigiy je öcpí naaxnïcx huidibi yhuindigooyipy, e yjugypigipy jadüg'oc miid tûg ñiniçx jemybi huidibi ca' yhuindigoya'ñ nmina. ⁴³ Je öcpí ñaaxnïcx co ñaaxtigiy, ca' ti oy'ajtin miidity, e co yjugypijcni jadüg'oc ymiid y'o'ajtin. Je öcpí ñaaxnïcx co ñaaxtigiy, ca' ti mic'ajt miidity e chi yjugypijcni mic'ajt miid. ⁴⁴ Co je öcpí ñaaxtigiy, hue' yjugypijcni, miid jemybi ñiniçx ca'p yaj'ixy. Pen ji yajpaady ñiniçx huidibi Dios ti yajcoy miid naax, nañ tim jadu'n ji yajpaady ñiniçx huidibi Dios yajcoy miid yjihuiñ ymic'ajt ca'p yaj'ixy.

⁴⁵ Jadu'n jaybety y'ity ma Dios ñeçy ma jadu'n ymina'ñ: "Je jayip Adán ymiid anajty jugy'ajtin." Je axambi Adán (je' je' je Cristo) je' tûg espíritu

huidibi jugy'ajt yejcp. ⁴⁶ Je huidibi Dios yjihui'ñ ymic'ajt miid ca' je' yjayip'ajty, je' jayip'ajt huidibi Dios yajcoj miid naax; jac'axam je' huidibi Dios yjihui'ñ ymic'ajt miid, je' je' je Cristo. ⁴⁷ Je jayip'ajt jääy huidibi Dios yaj'oyiy, hue' je' yaj'oyiy miid naax (e yajpaady ya naaxhuiñ). Je m'emetzpi jääy huidibi Dios yaj'oyiy, iich ajt nHuindzin Jesucristo, hue' je' choon tzajpjoti. ⁴⁸ Je jääy ajcxy huidibi tzinaayb ya naaxhuiñ, yi' ajcxy ñinïcx tú'ciy ñaybadyii miid Adán ñinïcx huidibi Dios yaj'oyiy miid naax. Yi' jääy ajcxy huidibi tzinähuamb tzajpjoty, hue' ajcxy ñinïcx tú'ciy ñaybada'ñyii miid je Cristo ñinïcx huidibi tzinaayb tzajpjoty. ⁴⁹ Jadu'n nej iich ajt, tügnax nguëëxicm miid Adán huidibi Dios yaj'oyiy miid naax. Nañ tim jadu'n tügnax nguëëgaanim miid je Cristo huidibi tzinaayb tzajpjoty.

⁵⁰ Migügtjc ajcxy, hue' nnimähuaangixy co je ñinïcx huidibi miid yxixy etz yñi'py ca' yi' y'ida'ñ ma Dios y'ane'my. Je ñinïcx huidibi cixamb tigoyamb ca' pada'ñ it lugar ma yi ñinïcx ajcxy ity huidibi ca' ycixa'ñ ytigoya'ñ. ⁵¹ Tungix cuendi jada ayuc, nyaj'ixpigaamybich miich ajcxy tük tiy'ajt huidibi ca' pin huinjihuüy. Ca' nan nidüg'óciy iich ajt n'ögaanim, per nidüg'óciy iich ajt Dios nninïcx xyajtigadzaanim. ⁵² Co anajty Dios yajxüxy yi' ytrompeta, je huidibi anajty cogixiyyip, chi cixipy je naaxhuiñyi. Chi Dios xyajtigadzaanim ajt nninïcx tim tzojcyi, tim tük jaxiyy tük huinmipxy. Dios yajxüxamyb yi' ytrompeta, e je jääy tibí ajcxy y'öccixy jugypip ajcxy jadüg'oc, e ni ca mina ajcxy y'öccixnipy. E iich ajt huidibi jacjugy'ajtni Dios iich ajt xyajtigadzáanim nninïcx. ⁵³ Com iich ajt nninïcx huidibi ögam, huidibi huen tigoyamb, copicy ytigadzip, e nmiid'adaanim ñinïcx huidibi ca' öga'ñ ca' yhuindigoya'ñ. ⁵⁴ Co anajty ytigajtzim ajt nninïcx huidibi cixamb huindigoyamb, nmiid'ajtim anajty jemybi ñinïcx huidibi ca' ycixa'ñ yhuindigoya'ñ nimina. Co anajty ytigajtzim ajt nninïcx huidibi ögam, e nmiid'ajtim jemybi ñinïcx huidibi ca' y'öga'ñ, huin'it cuydunipy Dios y'ayuc huidibi jaybety ijtp huidibi jadu'n yminamb: "Co anajty ajt nHuindzin Dios miimadägy yi' o'cin, huin'it cödigooyñip je o'cin (ca' jacpin y'oc'o'cnip). ⁵⁵ ¿Ma yi o'cin ocjacpada'ñ mic'ajt co tiy xy'ocjactzaachytunaanim? ¿Ma yi o'cin ocjacpada'ñ mic'ajt co tiy xy'ocmimadägaanim?" ⁵⁶ Miid co ti ndundigooyim, paady ycixp o'cin nbaatim. Miid co ca' ti nguydundaayim Dios ycötujcin, paady ycixp o'cin nbaatim. ⁵⁷ Per nyajnajxim Dioscojuyp ma Dios co mijmay'ajt ti tuuñ miid iich ajt ycixpi, e ti nmimadaacim yi o'cin co ajt nHuindzin Jesucristo y'o'cy miid ajt nbocy ycixpi.

⁵⁸ Paady ycixp, miich ajcxy migügtjc huidibi ooy ndzoc ynjihuüyich tiy'dädägy mmibijccix, ca' m'ixtig'huäccixy ma mmibijc, ca' m'ixmajtzcixy yi mmibijc, ca' ajcxy mjotmetzciyygixy. Tungix jabom jabom ma Dios ytung agujc jocucj, com mnejhuiyygixyp co ca' ñaadig'aty ajcxy mdung ma ajt nHuindzin Jesucristo ytung.

16

Je cuejtin miid je hermano ajcxy ycixpi

¹ Jadu'n nej ymiñ yi meeñ huidibi miich ajcxy myajmujccixyp miid je mibijcpidjc ycixpi huidibi jim Jerusalén. Cuydungix je tiy'ajt huidibi ti nyaj'ané'mgixyich yi mibijcpidjc huidibi canaagpicy yajpatp jim Galacia. ² Naag domingo, je jayip'ajt ma je semana y'ixtig'iy nidüg miid ajcxy mbidägip abicy hueeni pi'cmeeñ, jadu'n nej anajty ii ti mbaatcixy. Je pi'cmeeñ huidibi anajty ti myajmujccixy mgüend'ájtcixyp ooy, jigix co iich jim

njädip ma miich ajcxy, ca' ycopicity meeñ myajmújcixipy. ³ E co anajty jím nmechich ma miich ajcxy, miich ajcxy myajniçipy nijéjity migügtjc huidibi nicxip jím Jerusalén. E iich ngueixipyich jada migügtjc jím Jerusalén miid tûg necy etz miid je meeñ huidibi anajty miich ajcxy ti myajmujccixy, jaydëbi yajcidihiup je mibijcpidijc jím Jerusalén. ⁴ E pen ooy ytímycopicity co iich nañ jadu'n nnícxibich jím Jerusalén, jëbi ajcxy ñicxy miid iich.

Pablo huinmay co nicxañ Macedonia

⁵ Co anajty ndübicyich nníckaambich ma miich ajcxy, jayip naxihuañich Macedonia naaxjot, com copicy jím Macedonia naxihuañich. ⁶ Ca' jecity co nicxy nhui'myich ma miich ajcxy jecy jecy. Ca' yjecity co nyajnaxipyich tûg'óciy je tichypoj tiempo miid miich ajcxy. Co anajty ndzooñich jadüg'oc ma miich ajcxy, nnícxiyich anajty muumjaty, miich ajcxy xytüjiñphuoohuñibich ma iich anajty nníckañich. ⁷ Ca' nan tzojccixy n'idañich miid miich ajcxy, hue' jatytimy huäcxibaambich ma miich ajcxy jecy jecy, pen iich ajt nHuindzin Jesúus jadu'n tzojcp. ⁸ Per njac-huäcxibaambich ya Efeso ixti cooni Pentecostés xii anajty ti ñajxtäy. ⁹ Com nmüñich it lugar ya ma jëbi ngapxhuäcxiyich Cristo y'ayuc, e mayjäy huidibi mijpidacp iich n'ayuc, nañ jadu'n mayjäy ya ooy midzip'aty Jesucristo y'ayuc ytí'ajt.

¹⁰ Co Timoteo anajty yjädy ma miich ajcxy, tungixy may'ajt mgöbjccixipy aguje jotcuje ca' ti mhuinmaaygixy, com Timoteo tumb ma ajt nHuindzin Jesucristo ytung tim jadu'n nej iich nduñich. ¹¹ Paady ycixp ca' huaad miich ajcxy Timoteo mga'oy'ixipy etz mdüjiñphuoohuñipy, jaydëbi ca' ti jotmay miid'adipy etz yjactüyöyp aguje jotcuje, e ymedzipy ya Efeso ma nyajpaadyich. Com njip'ijxypich co Timoteo xyñijädibich quipxyi miid jacjadyii mibijcpidijc.

¹² Jadu'n nej yjajti miid ajt nmigüg Apolos. May'ajt nbijctzoohuich ma Apolos co yi' miidnicxip nijéjity jacjadyii migügtjc huidibi nicxamb ma miich ajcxy. Per ca' yi' yjotcuje co ñicxip jadachambi tiempo. Hue' janchtiy jacjiñi yñicxipy, pen yaj'ahuätzciyb anajty.

Capxpoxin huidibi cijxnip je necy

¹³ Ni'ixi' m'idipy ajcxy ma mmibijcin. Naygüend'ájtigix ma mmibijcin. Tiydudägy ajcxy mmibigipy, ca' m'ixtigihüäccixy ma mmibijcin. Naybidáacigix huinmic jomtic ma mhuinmañ. Mic m'idipy ajcxy ma mmibijcin. ¹⁴ Tûg'óciy tijaty ajcxy mdungixy, tungixp miid tzojcin jihuñiyin etz oyjäy'ajtin.

¹⁵ Migügtjc ajcxy, mnejhuiyb jadu'n nej Estéfanás miid yjugymigüg ti mibijccixy Jesucristo y'ayuc. Yi' je' jayip ajcxy mibijcp jím Acaya, e ti yhuinmañypidaaccixy co ypubedamyb ajcxy yi mibijcpidijc. ¹⁶ May'ajt nbijctzooybich ma miich ajcxy co myajmij'ájtcixipy Estéfanás, etz jac pinjaty huidibi pubejtp je mibijcpidijc etz huidibi ajcxy tumb Dios ytung. ¹⁷ Ooy njotcúcidyich co Estéfanás, Fortunato, etz Acaico ti ymiñ ma iich ajcxy ya Efeso. Yi' ajcxy xymiid'ijtpich, com ca' anajty y'oýiy nej nmiid'idiipyich miich ajcxy. ¹⁸ E yi' ajcxy ti ooy xyajjotcugiyich, e nañ jadu'n miich ajcxy ti mjotcugiyixy co yi' ajcxy ymiñ ma iich. Paady ycixp copicy co miich ajcxy myajmij'adip yi' ajcxy etz jacjadyii tim jadu'n nej yi' ajcxy.

¹⁹ Yi mibijcpidijc huidibi canaagpicy ya Asia naaxjot yquejxyp ajcxy capxpooxcin ma miich ajcxy. Aquila etz Priscila etz yi mibijcpidijc huidibi ajcxy yöymucip ma Aquila ytíjc yquejxyp ajcxy capxpooxcin ma miich ajcxy ma ajt

nHuindzin Jesucristo yxii. ²⁰Tüg'óciy je mibijcpidijc huidibi ya Efeso yquejxp ajcxy capxpoocxin ma miich ajcxy. Naygapxpóoxcixy miich ajcxy xic xon.

²¹Iich, Pablo, njaaybich miid ngi'mgi' ngi'mletra jada capxpoocxin huidibi nguejxypich ma miich ajcxy. ²²Pen jim pinjaty ca' mijpidagy iich ajt nHuindzin Jesucristo, huen Dios yajtigooyip ajcxy y'alma. ¡Maranata! Huen tzojc yminipy ajt nHuindzin Jesucristo.

²³Huen ajt nHuindzin Jesucristo oy'ajt may'ajt tunipy miid miich ajcxy etz xyconuucxip ajcxy. ²⁴Ndzojcyypich njihuiybich miich ajcxy nidüg'óciy huidibi yajpaady ma Jesucristo. Jadu'n jada. Amén.

2 CORINTIOS

Yí Mímetz Necy Huidibí San Pablo Yajniguejx Je Mibijcpidíjc Jim Corinto

¹ Iich Pablo, Dios jadu'n ti tzocý, paady ycixpi Jesucristo ti xyajníbicyich co ngapxhuäcxibich yi' y'ayuc. Iich miid ajt nmigüg Timoteo nguejxypich jada necy ma je mibijcpidíjc jim Corinto. Nañ jadu'n nguejxypich jada necy ma tüg'óciy je mibijcpidíjc majaty je cajp huidibí yajpatp jim Acaya ñaaxjot. ² Huen Dios Teedy etz iich ajt nHuindzin Jesucristo may'ajt oy'ajt tunípy miid milich ajcxy etz xyajjotcugiiygixip.

Nej Pablo yajaty y'ayoy

³ Tzoc yajnajxim Dioscojujip ma Dios, je nHuindzin Jesucristo yTeedy, je Dios Teedy huidibí ajt xypa'ayohoúim, je Dios huidibí yejcp jocujc'ajtin.

⁴ Dios xyajjotcugiiyim co nminajxim nyajnajxim tzaachypi ayo'n jígix jébi nyajjotcugiiyim jacpinjaty huidibí minajxp yajnajxp tzaachypi ayo'n. Tim jadu'n nej iich ajcxy ti nbaady jocujc'ajtin ma Dios, nañ tim jadu'n yi' ajcxy pada'ñ jocujc'ajtin ma Dios huidibí minajxp yajnajxp tzaachypi ayo'n. ⁵ Com tim jadu'n nej iich ajt nminajxim nyajnajxim tzaachypi ayo'n miid Cristo ycixpi, nañ tim jadu'n miid Cristo ycixpi nbaatim jocujc'ajtin. ⁶ Paady ycixpi iich ajcxy nminajxcixy nyajnajxcixy tzaachypi ayo'n, jaydëbi miich ajcxy mbaadip jocujc'ajtin etz nañ jadu'n ypaadip ajcxy m'alma ñidzoocin. Dios yejcp yocujc'ajtin ma miich ajcxy, jaydëbi miich ajcxy mbaadip jocujc'ajtin etz nañ jadu'n ñidzögip ajcxy yi' m'alma. E co ajcxy mbaadip jocujc'ajtin etz ajcxy m'alma ñidzoocin, chi jébi miich ajcxy mmimadägip etz mmecxtugip tzaachypi ayo'n, tim jadu'n nej iich ajcxy nminadägy etz nmecxtújccixich tzaachypi ayo'n. ⁷ Jocujc nayijihiyiijich miid miich ajcxy ycixpi, com njipp'ixypich co mmadägipy ajcxy ma mmibijcin. Com néjhuiiyibich co miich ajcxy mminajxyp myajnajxyp tzaachypi, tim jadu'n nej iich ajcxy nminajxcixy nyajnajxcixy tzaachypi. E nañ jadu'n Dios yejcp yocujc'ajtin ma miich ajcxy, tim jadu'n nej yecy jocujc'ajtin ma iich ajcxy.

⁸ Migügtijc ajcxy, iich ajcxy ndzoycypich co miich ajcxy mnejhuihuip jadu'n nej canaagnax tzaachypi ayo'n ti nminaxich ti nyajnaxyich jim Asia naaxjot. Jayin jahueeni ti ngamimadäga'iich. Ca' anajty njipp'ixyich co nbidzimipyich juugy ma je jimbi it lugar. ⁹ Jadu'n iich ajcxy nnayijihiyi nej jay ajcxy huidibi yajpatcixp o'cijip'am. Jadu'n ti njatých, jígix jébi n'ixpicyich nej iich huaad niig' Dios nyajmij'atyich, je Dios huidibí yajjugypigip yi' jay ajcxy tiibi y'occixy. E ca' nan ngi'm mic'ajt nmijpidaacpyich. ¹⁰⁻¹¹ Ti iich ajcxy Dios xyñihua'ñ xycuhua'ñ, e xyjacnihua'naamb xyjaccohua'naambich ajcxy ma yi jay ajcxy huidibi xyaj'ógaambich ajcxy. E co miich ajcxy xypubetjyich, copicy co jacmibijctzoogix Dios miid iich ycixpi. Njipp'ixypich co Dios yi' xyjatyimy xyñihua'naambich xycuhua'naambich. E pen mayjäy Dios mibijctzoogixy miid iich ycixpi, nañ jadu'n yajnajxcixyipy ajcxy jäygidaacin ma Dios miid je may'ajt oy'ajt ycixpi huidibí Dios ytumyb miid iich ajcxy.

Ti Pablo co yhuäcxipy, ca' chojc nicxy jim Corinto

¹² Jocujc nayijihiyiijich miid jada ycixpi com néjhuiiyibich co ti ndzinäyich miid tudägy'ajtin etz miid oyjot oyhuinma'ñ miid yi mayjäy ajcxy canaag agajp etz jacnigi' ma miich ajcxy. Dios miid may'ajtin oy'ajtin ti xypubetyich

co tudägy ti ndzinäyich, e ca' nguyduñich ngi'mjot ngi'mhuinma'ñich ma ndzinäyinich. ¹³ Iich miich ajcxy nyajnijayiib je ayuc tiy'ajt huidibi miich ajcxy jëbi mgapxcixy etz mhuinjhuiiygixy. E nañ jadu'n njip'ijxypich co miich ajcxy mhuinjhuiiygixy iich n'ayuc tüg'óciy. ¹⁴ Jadu'n nej miich ajcxy cham cujc-huäcxy mhuinjhuiiygixy iich n'ayuc ndiy'ajt. Jacjiini co anajty je xií je tiempo ymiñ co ajt nHuindzin Jesú s'ane'mañ ya naaxhuiñ, chi miich ajcxy jotcujc mnayjhuiiyb miid iich ajcxy ycxipi. E nañ tim jadu'n nej iich ajcxy jotcujc nayjhuiiyb miid miich ajcxy ycxipi.

¹⁵ Com nejhuiiybich co miich ajcxy xychojcpich xyjhuiiybich, paady ycxipi nhuinma'ñ nbidägyich co niçxy n'ixaangixy miich ajcxy jadüg'oc, e jadu'n nyajjotcugihuaangixich miich ajcxy mejtz'oc. ¹⁶ Jadu'n nhuinma'ñ ti nbidägyich co nnicxa'ñich Macedonia. Per jayip nnaxa'ñich ma miich ajcxy mgajp. E co anajty ndzoofich Macedonia, jadüg'oc nnicxa'ñich ma miich ajcxy. E jadu'n jëbi miich ajcxy xytüjjiphuohuuiibich co anajty nnicxyich jim Judea. ¹⁷ ¿Nej mdijy, co iich aametj otmetz nduñich co ca' ti nnicxyich ma miich ajcxy nej anajty ti nmmina'ñich? ¿Nej mdijy, nhuinma'ñ miididyich jadu'n nej naaxhuiñjäy huidibi minamb co ñicxa'ñ, e chi ca' ñicxni? ¹⁸ Per Dios jëbi tiy'ajt yegipy co je ayuc tiibí nyajnimaaygixy, nguyduniipyich yi'. Iich n'ayuc janch yi'. ¹⁹ Iich miid Silvano etz Timoteo ngapxhuâxcxixyich Cristo Jesú s'ayuc, je Dios y'ung. E Cristo Jesú s'ayuc janch yi', ycuydumyb je' y'ayuc, tudägy je' ycapxy. ²⁰ Tüg'óciy je ayuc huidibi Dios yejc jecy'ajty miid iich ajt ycxipi, hue' Cristo Jesú s'ayuc janch yi', ycuydumyb je' y'ayuc, tudägy je' ycapxy. ²¹ Com je' je' Dios huidibi xyajmibijcim Cristo, e Dios huidibi xyajmibijcim Cristo. Jadu'n Dios ytuñ miid iich ajcxy etz nañ jadu'n miid miich ajcxy. Je' je' Dios huidibi xyajmibijcim etz xypidaacim tügijp ma yi' ytung. ²² Dios ti pidägy ma ajt njot nhuinma'ñ je tiy'ajt co nyajpaatim ma Cristo Jesú s'. Co Dios xy'adigiiyim xyjottigiyyim yi' yjihui'ñ ymic'ajt, chi tiy'ajt yecy co nyajpaatim ma Cristo Jesú s'.

²³ Dios jëbi tiy'ajt yegipy co miid tudägy njot nhuinma'ñ nmiydacyich co ca' jadüg'oc nnicxyñich ma miich ajcxy mic'amy, jadu'n nej anajty nhuinma'ñ ti nbidägyich, miid co ca' ndzociyich niçxy n'oçcixy huin jipp. ²⁴ Ca' nnicxa'ñich mic'amy ma miich ajcxy, com ca' adzip nyajmibigaangixy miich ajcxy huidibi copicy ajcxy mmibigipy. Miich ajcxy tiyudägy ti mmibijcixy. Jëyi co nbude-daangixy jaydëbi ajcxy nigi jotcujc'ajt mmiid'adipy ma ajcxy mdzinaayin mjugy'ajtin.

2

¹ Paady ycxipi jadu'n nhuinma'ñ ti nbidägyich co ca' nnicxa'ñich mic'amy jadüg'oc ma miich ajcxy, miid co miich ajcxy nyajtajipy nyajmayipy co ngapxhuiiyich miid ajcxy mbocy ycxipi. ² Com pen iich miich anajty ajcxy nyajtajpy nyajmaayb, ¿pin jada' iich xyajjotcugihuiibich? Pues miich ajcxy huidibi tajp mayb, miich ajcxy xyajjotcugihuiibich. ³ Paady ycxipi ti nnijayiigixy jadu'n co ca' nnicxa'ñich mic'amy ma miich ajcxy, com ca' jadu'n ndzociyich co iich miich ajcxy nyajtajpy nyajmayipy. Jac'oy co iich miich ajcxy nyajjotcugihuiip. Com nejhuiiybich co iich jotcujc nayjhuiiyiich miid miich ajcxy ycxipi. Nañ jadu'n miich ajcxy jotcujc mnayjhuiiyb co mnejhuiiyb co ti njotcugihuiibich miid miich ajcxy ycxipi. ⁴ Co ti njayich je necy huidibi ti ngueyich ma miich ajcxy, ooy mij jotmay ti njihuiiyich,

ixti nyaaxich. Per ca' nan paady ycixpi ti njaayich je necy co nyajtajaangixy nyajmayaangixy. Hue' janchtiy ti njaayich je necy jaydëbi mnejhuiiygixy co mijcajee ndzojccixy njihuiiygixy.

Meecxin ma je pin anajty jibicpi ti tuñ

5 Per pen jim ma miich ajcxy pinjaty ti yecy tajin mayim co ti ytundigooy, pues ca' nan iich tügpajc tajin mayim jihuüybich. Nañ jadu'n miich ajcxy nidüg'öciy mjihuiiygixyp tajin mayin. Jadu'n nmínañich co huenjaty tajin mayin miich ajcxy mjihuiiygixy, jigix ca' anaxy ajcxy nyajtajip nyajmayip. **6** Yajhuäcxijp je tzaachhypi huidibi miich ajcxy mooyb je migüg huidibi ti ytundigooy. Ti miid jadu'ñi. **7** Jadu'n tzoc Cham co miich ajcxy meecx je migüg jadu'n nej ti ytundigooy, etz nañ jadu'n ajcxy myajjotcugihuiyp. Ca' yjecity co je migüg anaxy oy jihuühiip tajin mayin. **8** Paady ycixp may'ajt nbijctzooyich ma miich ajcxy co myajniguëxigipy ajcxy co mdzocy mjihuiy ajcxy je migüg huidibi ti ytundigooy. **9** Iich miich ajcxy ti nijayiy jayhuin miid je migüg ycixpi huidibi ti ytundigooy, jigix jëbi nnejhuüiyich, pen mguydumyb miich ajcxy iich n'ayuc, o pen ca' mguydungixy. **10** Jadachambi co pinjaty ti ytundigooy ma miich ajcxy, e miich ajcxy mhuinmecxi y'i ypocy, nañ jadu'n nhuinmeecxip iich yi' nej ytundigooy. Com iich co nhuinmeecxyich tüg nmigügich nej ti ytundigooy, jadu'n nduñich miid miich ajcxy ycixpi, com Cristo y'ijxyp ñejhuüiyb tüg'öciy tijaty nduunim. **11** Jadu'n nhuinmeecxi nmigüg ypocy, jigix Satanás, je mujcu', ca' xymimadaacim. Nejhuiiyim yajxon nej Satanás mañ'ajt miidity.

Pablo ca'p anajty yjotcujc'aty jim Troas

12 Co nja'tyich ma je cajp huidibi xiijip Troas, chi ngapxhuäcxäñich anajty Cristo y'ayuc tyi'ajt, etz mij ooy tigiydac nbatyich, nej jëbi nduñich ma ajt nHuindzin Jesucristo ytung. **13** Per ca' anajty jotcujc nayjihuüiyiich. Com ca' nmínaybatich je iich ajt nmigüg Tito jim Troas. Paady ycixp ngapxycijxyich miid je mibijcpidijc ajcxy jim Troas, e nnicxyich jim Macedonia ñaaxjot.

Madaacim ma Cristo

14 Nyajnjxypich jäygidaacin ma Dios co miid Jesucristo ymic'ajt jatytimy nmimadacypich jabom jabom tüg'öciy huidibi xymidzip'ajtpich ma tüg'öciy naax cajp. Nañ jadu'n Jesucristo ti xymöyich y'i y'ayuc huidibi ngapxhuäcxypich ma tüg'öciy naax cajp. Je mayjäy ma canaag cajp ooy jäygidaaccixy Cristo y'ayuc. Co ngapxhuäcxich Jesucristo y'ayuc xi ya, jadu'n nipaady nej tüg xuucin huidibi ooy oy xuugy, e y'abojiy xi ya. **15** Co ngapxhuäcxypich Cristo y'ayuc ma yi mayjäy huidibi padamb ajcxy y'alma ñidzoocin ooy Dios jäygädagy. E ñañ jadu'n Dios ooy jäygädagy co ngapxhuäcxypich Cristo y'ayuc ma yi jääy ajcxy huidibi ajcxy y'alma tigoyaamb. Jadu'n iich ajcxy ndung nipaady nej jihuüy nboomjójicich jabom jabom ma Dios yhuinduu miid Cristo ycixpi. **16** Pinjaty mijpidacp Cristo y'ayuc huidibi ngapxhuäcxypich, hue' je' y'alma ñidzögamb. E pinjaty ca' mijpidädgy Cristo y'ayuc, hue' je' y'alma tigoyaamb. Ooy chachchipity chachmijhuinmañity iich ajcxy ndung. **17** Ca' iich ajcxy nduñ jadu'n nej jacnaagity ajcxy huidibi Dios y'ayuc mi'huidijtip meeñgixy. Cixyjot huinijot iich jääy nyaj'ixpójccixy Dios y'ayuc tyi'ajt. Com Dios ti xyajñibicyich co yi' y'ayuc ngapxhuäcxich. Miid co nyajpaatim ma Cristo, paady ycixp nduunim jadu'n nej jihuüy nyajpaatim jabom jabom ma Dios yhuinduu.

3

Je jemybi ayuc tiy'ajt huidibi Dios xymooyim

¹ Co jadu'n nmina'ñich ¿nej m'ijxcixy nej jihuÿ huinjemy nyajtzondäga'ñich ayuc co ndzachnaymayáanigixyich ci'm? ¿Nej mdzojccix co ajcxy nyaj'ixipy tûg tiy'ajt necy co nduñich ma Dios ytung? o ¿Nbíjctzhupich tûg tiy'ajt necy ma miich ajcxy, jadu'n nej nijéjity jay ytungixy? ² Ca' iich ajcxy ndiy'ajt necy ucopicyit. Com jëbi yi mayjäy ajcxy tiy'ajt pigipy ma miich ajcxy mdzinaayin mjugy'ajtin co tudägy ti nyaj'ixpicyich miich ajcxy Dios ytiy'ajt. Jadu'n miich ajcxy nipaady nej iich ajcxy ndiy'ajt necy yjaayity ma iich ajcxy njot nhuinma'ñ. E jadu'n jay ajcxy ijxcabipy etz huinjihuÿhuipy. ³ Cristo ci'm ti pidägy yi' ytiy'ajt ma miich ajcxy mjot mhuinma'ñ miid je ayuc huidibi ti ngapxhuäcxyich ma miich ajcxy. Jadu'n miich ajcxy nipaady nej tûg tiy'ajt necy huidibi Cristo ti jaay. E huidibi iich miich ajcxy ti nyaj'ijxcixy ti nyajnimaaygixy. Miich ajcxy ca' jadu'n ocpaatni nej tûg tiy'ajt necy huidibi jay ti jay miid tinta. Nañ jadu'n ni ca' yjéjity je tiy'ajt huidibi cojayip ma tûg tzaadzech. Hue' miich ajcxy janch nipaady nej tiy'ajt necy huidibi je Dios jugypi yjihui'ñ ymic'ajt ti jaay ma jay ajcxy yjot yhuinma'ñ.

⁴ Nejhuiÿbich tiyudägy co janch tiy'ajt nej nmina'ñich co Cristo ti xyanjübicyich jada tung miid Dios ycxipi. ⁵ Ca' iich ajcxy jëbi ci'm madägy ma Dios ytung. Tûg'óciy mic'ajt etz tiy'ajt jiiby nbáatcixyich ma Dios, huidibi miid jëbi ndúungixich yi' ytung. ⁶ Dios ti xymooyigixyich mic'ajt co ndunipyich ajcxy ma yi' ytung. Dios ti pidägy ma iich ajt jemybi ayuc tiy'ajt, huidibi miid xy'anemim. Jada jemybi ayuc tiy'ajt je Espíritu Santo pidaacp ma ajt njot nhuinma'ñ. E ca' je' yjadu'nity nej je ayuc tiy'ajt huidibi Moisés yjayhui'm jecy'ajty. Miid je Moisés y'ayuc huidibi jaybety ijtp, Dios xymooyim je o'cin. Miid je jemybi ayuc tiy'ajt huidibi je Espíritu Santo yejcpy, Dios xymooyim jugy'ajtin huidibi ca' ycxipi ytigoyipy ni mina.

⁷⁻⁸ Je Dios ycötujcin huidibi Moisés yjayhui'm hue' jaybejty oga'n ma tûg tzaa. E je huin'it tiempo ooy Moisés anajty yhuiñyijip mic' yadixy miid Dios y'oy'ajtin. E je Israel jay ajcxy ni ca'p je' anajty huaad y'ijxcixy Moisés yhuiñyijip, co anajty ooy mic chach'adiixy. E jada Dios y'oy'ajtin huidibi Moisés ymii'd, ca' jecy y'ijty. Hue' je' tigooyñip anajty oñydägy'amy. Per pen Dios yaj'ijxip anajty yi' y'oy'ajtin co Moisés moy je jay ajcxy je Dios ycötujcin huidibi ane'm yi' o'cin, nigi mi'iidipy Dios y'oy'ajtin je jemybi ayuc tiy'ajt huidibi je Espíritu Santo xymooyim. ⁹ Pen mij anajty oy'ajtin miiditje cötujcin huidibi tuuñ co y'ane'my ma iich ajt nbocry n'o'cin. Nigi mij'oy'ajtin miiditje Dios y'ayuc ytiy'ajt je jemybi huidibi minaamb co Dios jëbi xya'ahuimbijtim tudägy. ¹⁰ Jëbi nminaanim co je jecy'ip cötujcin y'oy'ajtin ca' yi' ytimyijity co nyajquipixy'huaanim miid je jac'oybi oy'ajtin huidibi Dios y'ayuc ytiy'ajt jemybi ymii'd. ¹¹ Com pen ymii'd oy'ajtin je cötujcin huidibi ymic'ajt ca' y'ida'ñ huiniñi huinitiempo, nigi oy'ajtin miiditje Dios y'ayuc ytiy'ajt jemybi huidibi ca' ycxipi ytigoyipy nimina.

¹² Miid co njip'ijxim je oy'ajtin huidibi Dios xymöhuaanim miid je jemybi y'ayuc, paady ycxip ngapxhuäcxiim Dios y'ayuc huinmic jomic. ¹³ Ca' jadu'n nduunim nej Moisés idiiçh jecy'ajty co anajty miiditje yhuiñyijip huingobe'ñiÿ, jigix ca'ydi Israel jay ajcxy ix y nej je' anajty ytigoy je Dios y'oy'ajtin huidibi anajty quëxiçp ma je' yhuiñyijipin. ¹⁴ Per yi Israel jay jecy'ajty ca' ajcxy

yajxon huinjihuuy ti anajty Dios ytumyb miid Moisés, ixti chambaadni yi Israel jay ajcxy ca' yajxon huinjihuuygixy co ajcxy capxcixy je ayuc huidibi Moisés yjayhui'm. Jadu'n nipaady nejjihuuy Moisés chambaadni y'ityni huingobe'niy. Co ajcxy mibigipy je Cristo, huin'it ajcxy huinjihuuy, e jadu'n je' paadipy nej jihuuy Moisés ti ñayhuingobe'ndüdyii. Co yi Israel jay ajcxy mibijccixy Cristo, e ijxip ajcxy Dios y'oy'ajtin, huin'itni ajcxy huinjihuuy Dios y'ayuc ytiy'ajt je jeciyip. ¹⁵ Ixti chambaadni co yi Israel jay ajcxy capxcixy je migooxpi libro huidibi Moisés yjayhui'm, ca' ajcxy huinjihuuyi yajxon Dios y'ayuc, jadu'n nipaady nej ajcxy yhuinmañ ymädity. ¹⁶ Pinjaty jothuimbijtp, e mibicy iich ajt nHuindzin Jesucristo, oyiiyñip yi' yhuinmañ, e yhuinjihuuy Dios ytiy'ajt. ¹⁷ Je Huindzin Jesucristo, yi' je' Dios yjhuiñ ymic'ajt ymiid. E ma Dios yjhuiñ ymic'ajt yajpaady, Dios yi' yi' jadu'mbi jay ajcxy yajnihuatziutp ma yi' Dios ycötujcin je jeciyip. ¹⁸ Paady ycixp tûg'ociy iich ajt jadu'n nipaady nej tûg ijax ma nni'ijxim ajt nHuindzin Jesucristo y'oy'ajtin. Com ca' jadu'n patni nej jihuuy n'ijtim huingobe'niy. E nañ jadu'n iich ajt njacyujcepitn n'oy'ajtin, jaydëbi nguipixyatüyim miid Cristo. Com jabom jabom iich ajt nigi' nbaatim n'oy'ajtin ma Cristo. Jada je' huidibi je Dios yjhuiñ ymic'ajt ytumyb ma ajt njot nhuinmañ. E iich ajt nHuindzin Jesucristo ti pidägy Dios yjhuiñ ymic'ajt ma ajt njot nhuinmañ.

4

¹ Com Dios ti xypa'ayooiyich, e ti xyajniibicyich co ngapxhuäcxibich yi' y'ayuc ytiy'ajt jemybi, paady ycixp ca' njotmetzciyich. ² Per ooy ti njijpcodijiÿgixyich ti njijpcogapxiÿgixyich yi' jay ajcxy y'ayuc huidibi ajcxy ytungixyp etz ycapxcixy ayüch ameech, etz huidibi oymidzöyduuni. Ca' iich ajcxy ti nduñich miid jibic-huinmañ. Nañ jadu'n ni ca' nyajtigájtzixich Dios y'ayuc. Hue' janchtiy ngapxpich ajcxy huidibi janchip. Jadu'n nyaj'ixpijccixyich yi' jay ajcxy, jaydëbi ajcxy jotcuç ñayjihuuygixy ma Dios yhuinduu. ³ Yi' jay ajcxy huidibi niçxy y'alma ytigoyaangixy ca'oydactuuby, ca' ajcxy huinjihuuy Dios y'ayuc oybi nej jébi ajcxy y'alma niidzögipy. Jada je' je ayuc huidibi ngapxhuäcxixpich. Pinjaty ajcxy y'alma niidzögip yhuinjihuuyb ajcxy jada ayuc. ⁴ Yi' ajcxy huidibi y'alma tigoyaani ca' mibijccixy Dios y'ayuc, com Satanás huidibi ane'mb ya naaxhuiñ ti' yajmädyi ajcxy yhuinmañ. Ca' je' ajcxy huinjihuuy Cristo y'ayuc oybi. Cristo tú'ciy yaj'ixy, tú'ciy miic'ajt miidity, nej Dios yaj'ixy nej Dios miic'ajt miidity. E Cristo y'ayuc jadu'n nipaady nej tûg mijticxin huidibi Satanás ti ahujitztucy ca'ydi yticxy ma je' ajcxy. ⁵ Co iich ajcxy ayuc ngapxhuäcyich, ca' iich ajcxy ngapxhuäcyngi'mayuc ngi'mdiy'ajt. Hue' iich ajcxy ngapxhuäcyp Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt. Ngapxhuäcyich ajcxy co Jesucristo ñihuindzin'ajittaayb tûg'ociy. E nañ jadu'n ngapxhuäcyich ajcxy je tiy'ajt co iich ajcxy jadu'n naydijiÿgixyich nej jihuuy miich ajcxy xytumbi'adyii miid Cristo yciipi. ⁶ Je Dios huidibi jecy'ajty ane'm co huen tiçxin ji'aty huidibi codiicxip ma ycoodzity, yi' ti xymooyim y'ayuc ytiy'ajt. Yi' y'ayuc tim jadu'n nipaady nej tûg tiçxin nmiid'ajtim ma ajt njot nhuinmañ, jigix jébi n'ijxim je Dios y'oy'ajtin huidibi quëxicp ma Jesucristo yhuinjijp.

Je jugy'ajtin co nmibijcim

⁷ Je Dios y'oy'ajtin oybi nmiid'ajtim ma ajt njot nhuinmañ, iich ajt ca' ni ti miic'ajt nmiid'ajtim ma ajt ngi'mjot ngi'mhuinmañ. Jadu'n Dios pidägyñi

yⁱ' y'o'y'ajtin ma iich ajt, tim jadu'n nej jääy ajcxy pidaaccixy pi'cmeeñ ma pil'c'idzimboch. ⁸ Oy iich ajcxy nminaxyich nyajnaxyich may ayo'n, per ca' ndajy nmayich ajcxy anaxy. Ooy nhuinmay'ahuidijtcixich miid je tzaachypi ayo'n ycixpi, per ca' nhuinma'ñydigóoygixyich. ⁹ Oy iich ooy nmidzip xy'ixhuidityich xypahuidityich, per Dios ca' xy'ixmachich. Canaag'oc iich nmidzip ti xycuji ti xyjibipyich. Per ca' iich njugy'ajtin ti ytigooy. ¹⁰ Hueñyma'amity nhuidityich ajcxy nmidiich je tzaachⁱau ma nninícxich, ma jääy ajcxy ti xychaachytungixich. Je' je' je ijxpejt co nhuidityich o'cin jipp'am, tim jadu'n nej Jesús anajty huidity o'cin jipp'am. Ngöbijcypich jada tzaachypi, jigix tüg'óciy jääy ajcxy nejhuiⁱhuip co Jesús xypubejtchip xypudigiiybich. ¹¹ Nami jacjugy'ajtnich ajcxy, o'cjiⁱp'am iich ajcxy nhuidijtcixy jabom jabom miid Jesús ycixpi, jigix jëbi tüg'óciy jääy ajcxy nejhuiⁱhuip co Jesús xypubejtchip xypudigiiygixyp. ¹² Jadu'n ndzinäyich o'cjiⁱp'am, jigix miich ajcxy miid adip jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoipy.

¹³ Jaybety ymîñ ma Dios ñeçy ma jadu'n ymina'ñ: "Ti nmibicyich, e paady ycixpi ti ngapxpiddzimyibich nej ti nmibicyich." Tim jadu'n nej Dios ñeçy ymina'ñ, nañ tim jadu'n iich ajcxy yminaangixy co nmibijccixyich Dios, e paady ngapxpiddzimgyixyich nej nmibijccixyich. ¹⁴ Com nejhuiⁱym jadu'n nej Dios yajjugypich Jesús co y'o'cy. Nañ tim jadu'n Jesús xyajjugypigaanim jadüg'oc miid Dios ymic'ajt co anajty n'o'cim. E quipxyi miid miich ajcxy xyajnícximip ma Dios yhuinduu. ¹⁵ Tüg'óciy tzaachypi huidibi nminajxypich nyajnajxypich, hue' nminaxyich nyajnaxyich miid miich ajcxy m'o'y'ajtin ycixpi. E co anajty Dios jactuñ may'ajtin miid jacjadyii mayjääy ajcxy, nañ jadu'n mayjääy yajnájxcixipy jääygidaacín ma Dios, jigix jëbi mayjääy iibáatcixipy capxpáatcixipy Dios.

¹⁶ Paady ycixpi ni mina xii, iich ajcxy ngajotmetzcⁱhuaangixy. Oy iich ajcxy nninícx yjaccöminajc' idich jabom jabom, per iich ajcxy njot nhuinma'ñ nügi mic'ajt paady jabom jabom. ¹⁷ Je tzaachypi je ayo'n huidibi nminajxim nyajnajxim ya naaxhuiñ, ca' yi' ytimytiijity. Cixip naxip yi'. E miid co nminajxim nyajnajxim tzaachypi ayo'n, huin'it nbaatim oy'ajtin nügi ymijity y'o'yity huidibi ca' ycixipy ñaxipy ni mina. ¹⁸ Ca' huaad iich ajt nhuinma'ñ nbidaacim ma huidijaty cixamb tigoyamb. Tüg'óciy tijaty yaj'ijxp yajhuindicxp ya naaxhuiñ, cixip tigoyip yi'. Per huidijaty ca' yaj'ixy yajhuindicxy, idip yi', ca' ycixipy ytigoipy nimina.

5

¹ Com nnejhuiⁱym co n'o'cim, naaxnícx ajt huidibi nmid'ajtim ya naaxhuiñ cixamb tigoyamb yi'. Dios ymiid ni'ixi' jiiby tzajpjoty huingbi ninícx huidibi yi' ti cojy huidibi xymöhuaanim. Je ninícx huidibi xymöhuaanim jadu'n nipaady ma ajt n'alma nej tüg tijc huidibi tinaayb huiniⁱxii huinitiempo. Tüg tijc huidibi Dios ti cojy, ca' nan huidibi jääy ajcxy ti cojcixy. ² Janch tiy'ajt co ca' ooy joccuje ndzinaayim ya naaxhuiñ miid ajt nninícx. Ooy njipp'ijxim mina nbadaanim ajt je nninícx huidibi nmid'adaaním jiiby tzajpjoty. ³ Je' nninícx xyüdzim tim jadu'n nej co tüg jemyhuit nyajtigiiyim, ca'ydi n'ijtim nihuadz. ⁴ Nami njactzinaayim ya naaxhuiñ miid ajt nninícx, ca' ooy joccuje nayjihuiⁱym. Ooy xyajtajim xyajmayim je tzaachypi ayo'n huidibi nminajxim nyajnajxim. Ca' nan co ca' ndzojcim ajt nninícx, o co nyajtigoyaanim ajt nninícx. Hue' ndzojcim co nmid'ajtim jemybi jugy'ajtin jemybi ninícx jigix co ajt njugy'ajtin huidibi cixamb tigoyamb, ahuiimbidiip yi' jemybi jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy

ytigoyípy. ⁵ Dios yi' ti yaj'oyíy je jugy'ajtin huidibi nmiid'ajtim cham, jigix jébi nmiid'ajtim huingbi jugy'ajtin huidibi ca' ycixípy ytigoyípy ni mina. Dios ti xymoyim je Espíritu Santo je' je' tiy'ajt ma iich ajtin co nbadaaním jemybi jugy'ajt jembyi ninicx.

⁶ Jabom jabom iich ajt jetcuyc naybidaacim. Nejhuiiyim co namí n'jactzinaayim miid ajt nninicx, ca' nmiid'ajtim jemybi ninicx, ca' nyaj-paatim ma ajt nHuindzin Jesúš chinäy. ⁷ Je' nninicx xyüdzim tim jadu'n nej co tug jemyhuit nyajtigiyim, ca'ydi n'ijtim nihuädz. ⁸ Jetcuyc etz jetcuyc nayjihuiiyim. Niig jetcuyc ixipy nayjihuiiyim, e ooy njatzojcim co mic'amý ixipy n'ijxmajtzim jada ninicx, jigix nicxy ndzinaydaçpijcim ma ajt nHuindzin Jesúš chinäy. ⁹ Paady ycixp jadu'n njacjugy'ajtim n'jactzinaayim jigix jébi ajt nHuindzin Jesúš jäägidägipy ajt ndzinaayin. Ca' ñejity pen njactzinaayim ixipy miid ajt nninicx, o pen tzojc n'ijxmajtzim ajt nninicx ixipy, e nicxim ma Jesúš yajpaady. ¹⁰ Nidüg'óciy iich ajt nayguëxiagaaním ma Cristo ytiydundac, e jiiby nidüg nidüg paadip huidi anajty nippidziimip jadu'n nej anajty ti chinäy, pen oy, o ca' y'oyity.

Je ayuc tiy'ajt huidibi nicy'ajt cidägy'ajt miid

¹¹ Com nejhuiiyim co copicy nhuindzigiyyim ajt nHuindzin Jesucristo, paady ycixpi mictägy nyajmibicyich yi mayjäy ajcxy Cristo ytiy'ajt. Dios ñejhuiyb co tudägy iich njot nhuinma'ñich. E nañ jadu'n ndzoccyich co miich ajcxy mnejhuiygixipy co tudägy iich njot nhuinma'ñich. ¹² Ca'p iich ajcxy yam naygapxpäatigixy jadüg'oc co iich ajcxy ooy n'oyjäity, o co iich ajcxy ooy oy ndungixyich. Hue' janchtiy lugar nyejcpich, jaydëbi miich ajcxy xycapxpadiipyich etz jetcuyc mnayjhuiygixipy miid iich ajcxy ycixpi. Jigix jébi miich ajcxy m'adzohuip yi jää ajcxy huidibi capxpatp piñjaty yhuiñyijp ooy oy yquëxiy, e ca' ajcxy tuñ cuendi pen je' miid oyot oyhuinma'ñ, o pen ca'. ¹³ Pen minamb jää ajcxy co iich nlocality, huen xyajnájxcixyich loci miid Dios ycixpi. Pen jää minaangixp co oy huinma'ñ nmiididyich, jébi jadu'n ajcxy xyajnájxcixyich jadu'n nej oy huinma'ñ nmiididyich miid miich ajcxy m'oy'ajtin ycixpi. ¹⁴ Com Cristo ooy xchojcem xyjihuiiyim, paady ycixp njatytimycapxymidoohuim Cristo. Com nnejhuiiyim ajt nidüg'óciy tiyudädgy co Cristo y'o'cy miid ajt nbocyc ycixpi, e paady ycixpi jadu'n nipaady nej jihiy nidüg'óciy iich ajt ti n'o'cim quipxyi miid Cristo. ¹⁵ Cristo o'c miid tüg'óciy jää ajcxy ycixpi, jigix co tüg'óciy jää ajcxy huidibi jactzinaayb jacjugy'ajtp, ca' ajcxy yajtungixipy yci'mjot yci'mhuinma'ñ ma ajcxy chınaayin. Huen ajcxy tzinaaygixy miid Cristo ycixpi huidibi o'c miid yi' ajcxy ypcocy ycixpi, etz yjugypijcy jadüg'oc miid yi' ajcxy ycixpi. ¹⁶ Miid co ndzinaayim miid Cristo ycixpi, paady ycixp ca'ndunim cuendi naaxhuiñyäy ajcxy nej ñayñigáprixixy nayñimiydáacigixy. Jayijp ca'ní anajty nmbijcim, ooy anajty ndunim cuendi nej jää ajcxy ñayñigáprixixy nayñimiydáacigixy. Jadachambi etz yjacnicxni xii tiempo, ca'ndunim cuendi nej naaxhuiñyäy ajcxy capxcixy miydaaccixy. ¹⁷ Com tigachjaty cham nhuinjihuiyich Cristo, paady ycixp piñjaty yajpatp ma Cristo, jemyjot jemyhuinma'ñ je' ymiid'ajtnip, jadu'n nipaady nej jihiy ti ma'xung'aty huinjemy. Je jot je huinma'ñ huidibi anajty ymiid co anajty ca'nuñ mibicy Cristo, ti je' ñajxtäy, jadachambi ac jemyjot ac jemyhuinma'ñ ti yahuimbijttäy.

¹⁸ Tüg'óciy tijaty huidibi ya yajpatp, jiiby chooñ ma Dios, Dios yaj'oyiyday. Miid huidijaty Cristo ytuun miid iich ajt ycixpi, jetcuyc n'ijtim miid Dios. E

Dios xyajnibijcich co ngapxhuäcxyich Dios y'ayuc jadu'n nej jäy ajcxy jëbi ajcxy jotcujc y'ijtcixy miid Dios. ¹⁹ Jadu'n nmínaaním co Dios ymíid'ijtpy Cristo. E Dios tuun quipxýi miid Cristo co yi' yaj'oyii je tzip nej naaxhuiñyjäy ajcxy midzip'aty Dios. Dios ca' yajcomidohua'ñ jäy ajcxy ypcy huídibi miibjccíxp Cristo, miid co Cristo ti yajpocuyñhuächyii. E Dios ti xyajnibicyich co ngapxhuäcxyich yi' y'ayuc nej jäy ajcxy jëbi paadip pocyhuinmeecxin, etz nañ jadu'n paadip jotcujc'ajtín ma Dios. ²⁰ Paady nhuidityich miid Cristo ycixpi ngapxhuäcxyich Cristo y'ayuc. Jadu'n huimbidzimyb nej jihuüy miich ajcxy Dios xymínucxtaaccixy miid iich n'ayuc jigix mmibjccíxipy Cristo y'ayuc. Paady ngodinäyäch Cristo co nmínucxtacypich miich ajcxy. Jothuimbijtcix nej mdundigooygixy miid Dios ycötujcin e Dios xyhuinmeecxi ajcxy mbocy, jigix jotcujc m'idiipy ajcxy ma Dios. ²¹ Cristo ca' ma ytundigooy, per miid ajt nbocy ycixpi Dios yajnajx je Cristo jadu'n nej tûg pocyjäy. Jadu'n Dios ytun miid je Cristo, jigix co iich ajt n'ijtim ma Cristo, nbaatím je tudägy'ajtín huidibi Dios chojcpý nmiid'ajtim.

6

¹ Ich ajcxy etz miich ajcxy quipxýi nduunim ma Dios ytung. Nminucxtacpyich miich ajcxy co mgöbigípy ajcxy je may'ajt je oy'ajt huídibi Dios ti tuñ miid miich ajcxy ycixpi, ca'ydi ñaadigíaty Dios ytung. ² Com jadu'n jaybety y'ity ma Dios ñeçy ma Dios jadu'n ymina'ñ:

Co je xii tiempo ti patni, ti iich miich m'ayuc midooohui. Ti nbubety nbudigiyich je huin'it xii je huin'it tiempo co ti yhuaad'aty mina jäy ajcxy y'alma ñüdzögípy. Jadachambi xii tiempo ti yhuaad'ajtni mina jëbi Dios xyñldzoocim ajt n'alma.

³ Ca' piñ n'adzippyich co nduñich ma Dios ytung, jigix ca'ydi piñjaty ymina'ñ co ca' oy nduuñich. ⁴ Nañ jadu'n ca' n'adziba'ñich miich ajcxy. Niñi ndzocýich co ñiguëxíp tûg'ociy iich ndung co nduñich miid Dios ycixpi. Ooy nyajtuñich mecxtuçin. Ooy nmeçxtucyich ayo'n etz tzaachypí. Ooy nyajmayjatyich nhuit nducxy ngaayin n'uucin. Ooy iich ndzinaayin chipity. ⁵ Ti ajcxy xyci'atyich, ti ajcxy xypidáacixyich pujxtigoty. Ti jäy ajcxy xymibidigiyich, e ooy ajcxy yhuaangixy yjihuiygixy. Ti tzaachypí nmínaaxy nyajnaxyich ma ndungich. Minaajity canaag xii ca' nmäyich, e minaaajity ayuu n'ityich. ⁶ Nyajniguëxípy iich ajcxy co iich ndúngixyich miid Dios ycixpi, miid co huädz jot huinma'ñ nmiididiyich ajcxy. Ca' ma jibicpi nmiididiyich ajcxy, miid co n'ixpijccixyich ma Dios ytiy'ajt. Ooy mecxtuçin nmiididiyich ajcxy. Ooy iich ajcxy nba'ayooyich nmigügtjich. Dios yjihui'ñ ymic'ajt yajpatp ma iich ajcxy njot nhuinma'ñ. Ooy iich miich ajcxy ndzojccixy njihuiygixy cixyjot huinijot. ⁷ Nyajniguëxígy iich ajcxy co ndúngixyich miid Dios ycixpi, miid co ngapxhuäcxcixyich Cristo y'ayuc ytiy'ajt tudägypi, e nañ miid co nmiididiyich ajcxy Dios yjihui'ñ ymic'ajt, etz miid co nmiididiyich ajcxy ca'pxy Dios ytiy'ajt tudägypi. Miid yi' ytiy'ajt tudägyp nyajmibicyich jäy ajcxy, etz miid yi' ytiy'ajt naygohua'ñyijich ma nmidzipich. ⁸ Minaajity jay xycapxpáadygixyich; minaaajity jäy ajcxy xyñigapxy xyñi'oñygixyich; minaaajity jäy yminaangixy co oy nduuñich; minaaajity jäy yminaangixy co jibic nduuñich; mina ngamina jäy xytíjçixyich co n'indáaccixyich; e minaaajity jäy yminaangixy co tiy'ajt ngapxpich. ⁹ Minaajity jay yminaangixy co ajcxy ca' xy'ixy'ájtigixyich; e minaaajity jäy yminaangixy co ooy oy xy'ixy'ájtigixyich; e minaaajity ayo'n jijp'am o'cin jijp'am nhuidijtcixyich. Per jactzinaaybich ajcxy jadu'n. Ti je

tungmiiđpi xychaachytungixyich, per ca' iich ajcxy xyaj'o'cyi. ¹⁰ Ooy iich ajcxy njatajciyx njamaaygixy, per jabom jabom joccujc nayjhuiiyigixyich. Ayoobi iich ajcxy ca' ti meeñ etz ca' ti pidägy nmiiđ ájtciyxich. Per nañ jadu'n mayjäy oy'ajtin padañ ma Dios miid iich ajcxy ndung ycixpi, jadu'n jada oy'ajtin nipaady nej meeñ etz nej pidägy. Oy ca'meeñ etz ca' pidägy nmiiđidyich ajcxy, per nmiiđich ajcxy tûg'óciy huidibi nimina ca' ycixy ytigooy.

¹¹ Migügtjc ajcxy, huidibi yajpatp Jim Corinto, ti nmiiđcapxcixy ti nmiiđdmiydaaccixy ma jada necy miid tûg'óciy tudägy'ajt. Ti ngapxixyich nmiiđdägyich nej njot nhuinma'ñ nmiiđidyich. ¹² Ca' iich n'ixmach nej iich miich ajcxy ndzojccixy njihuiygixy cixyjot huinjot. ¹³ May'ajt nbijctzooybich ma miich ajcxy co xyajnimähuiybich nej miich ajcxy mjot mhuinma'ñ miidity tim jadu'n nej ti nduuñich miid miich ajcxy. Jadu'n may'ajt nbijctzooyich ma miich ajcxy nej ungdeedytjc ajcxy oy'amy y'ung ajcxy iihuijciyx capxhuicixy.

Iich ajt je' ma Dios jugypi chinaayin

¹⁴ Miich ajcxy, ca' mdungmuuccixy m'ayoomujccixy miid jääy ajcxy huidibi ca' mibijccixy Cristo. Com ca' huaad tudägyjää ajcxy miidzzinaaygixy jääy ajcxy huidibi ca' tudägy huinma'ñ miidity. ¿Nej jëbi te huidibi tiy'ajtip ytügiy miid huidibi ca' tiy'ajtity? ¿Nej jëbi pinjaty tiy'ajt miid miid idipy pinjaty huidibi ca' tiy'ajt miidity? Je huidibi tiy'ajt miid jadu'n nipaady nej chinäy ma jiin yticxin. E je huidibi ca' tiy'ajt miidity niipatp nej jihuüy chinäy agootztuuby.

¹⁵ ¿Nej jëbi Cristo etz Satanás ñay'ayuc-huinjhuiiyigixy? ¿Nej jëbi tûg mibijcpi yajtugiyy yhuinma'ñ miid tûg huidibi ca' ymibicy? ¹⁶ Ca' ni nej jëbi tzaadzech quipichech y'idipy ma Dios ytijc. Com yi' ajcxy huidibi tzaadzech ojadajtp ca' ajcxy yhuinma'ñ ytügiy miid Dios ytijc. Je Dios juugypi ymiiđ chinaydac ma iich ajt njot nhuinma'ñ, paady ycixp jadu'n iich ajt nipaady nej Dios ytijc. Com jaybety y'ity ma Dios jadu'n ymina'ñ:

Ndzinaydac nbidägaamybich ma yi' ajcxy. Huididaamybich ma yi' ajcxy yajpaady. Yi' ajcxy iich xyDios'adaanip. E iich ajcxy yi' njäy'adaanip.

¹⁷ Paady nañ jadu'n ajt nHuindzin Dios yminañ:

Copicy co miich ajcxy m'ixmadziy yi' jacjadyii jääy ajcxy, e tzinaaygixy abicy. Ca' ajcxy mnijot'adipy je jibiccpi, huin'it iich miich ajcxy ngöbigipyich.

¹⁸ Iich miich ajcxy xymiiđ'adipyich jadu'n nej jihuüy iich miich ajcxy xyTeedy'adyii. E jadu'n miich ajcxy m'idipy nej iich nmang n'anäg.

Jadu'n je mijpi Dios ymina'ñ.

7

¹ Miich ajcxy huidibi ooy ndzocy njihuiiyich, com Dios jadu'n ymina'ñ co tzinaydac pidäga'ñ ma ajt njot nhuinma'ñ, paady ycixp tzoc yajhuaatzim ajt njot nhuinma'ñ, etz ma ajt n'espíritu, e jadu'n Dios nhuindzigiyyim etz nyajmij'ajtim cixyjot huinjot.

Co ajcxy jothuimbijt ma Dios huidibi ajcxy jim Corinto

² Tungix may'ajt xycöbigipich miich ajcxy cixyjot huinjot. Ca' iich ajcxy ni pin ti nmividundigooygixyich, nañ jadu'n ca' ni pin iich ajcxy ti nyaj'ixpijccixyich jibic-huinma'ñ. Nañ jadu'n ni ca' iich ajcxy pin ti nhuin'ñich. ³ Ca' jadu'n nmina'ñich miid co nyajpocycähua'ñich miich ajcxy. Com jadu'n jacjayijp ti mina'ñich co ooy ndzocy njihuiiyich miich ajcxy, tú'ciy ajcxy ndzinaayim, e tú'ciy ajcxy n'o'cimipy. ⁴ Ooy iich miich ajcxy njot'amij'adyiijich. Ooy iich miich ajcxy ngömaaygixy. Ooy joccujc

nayjihuüijich miid miich ajcxy ycixpi. Oy njayajpaadyich tzip agujc ayo'n agujc, per co njäymechich miich ajcxy, jotsucj nayjihuüijich.

⁵ Nej iich ajcxy nja'ty ya Macedonia, ca' njotcujc'ajtcixyich. Hue' nyajpaadyich ajcxy tzip agujc capxy agujc huen ma'ámyity. Jäy ajcxy xymidzip'ajtpich, etz nañ jadu'n tzigiibich jotsjty huinma'ñiyjoty. ⁶ Per Dios je huidibi yajjotcugiiyb yajjotmicepjcipinjaty tajp mayb, yi' ti xyajjotcugiiybich co Tito yja'ty ya ma iich nyajpaady co jim choñ ma miich ajcxy. ⁷ Ca' nan ti njotcugiiybich miid tim jëyi co Tito ti xyñijädyich. Hue' ti njotcugiiybich co yi' ti xyñimäyich jadu'n nej yi' jotsucj'ajtìn ti paady ma miich ajcxy. Yi' ti xyajmiedmiydägyich jadu'n nej miich ajcxy tajin mayin mjhuiiygixy miid mbocy ycixpi. E nañ jadu'n nej muuinmaaygixy nej nyajpaadyich. E miid jada ayuc nügi ti njotcugiiybich.

⁸ Iich ca' ndajy nmayich miid co iich miich ajcxy ti nyajtajcixy ti nyajmaygixy miid je necy huidibi ajcxy nyajniguejx. Oy anajty ti njajihuüijich jotsmay co nnejhuüijich co miich ajcxy ooy mdajy may tûg xii mejtz xii miid iich nnecy ycixpi. ⁹ Jadachambib ooy jotsucj nayjihuüijich. Ca' nmminaanim miid je tajin je mayin ycixpi huidibi miich ajcxy anajty miid jotsucj'ajtpich, com co je tajin je mayin ajcxy ti xyajjothuimbijtcixy, Dios ti jäygidägy jadu'n nej miich ajcxy ti mmimadaaccixy je tajin mayin. E ca' iich ti ndundigooyich ma miich ajcxy co ajcxy njotmaymoy. ¹⁰ Com Dios yjäygidacpyi co jay njothuimbijtcixy, miid co taj may nayjihuüijigixy miid ypoc ycixpi. E co ajcxy yjothuimbijtcixy, huin'it ajcxy je y'alma nïdzocin paadipy. E ca' je' huaad nidajim nimaayim co ajcxy y'alma nïdzögy. Co jay ajcxy nidajcixy nimaaygixy huidi yajpat ya naaxhuiñ, e ca' yjothuimbijtcixy, jadu'ñi nicxy je o'cin nipatcixy. ¹¹ Miid je tûgpi jay ypoc ycixpi ti mbaatcixy je tajin mayin. Miich ajcxy jadu'n ti mmecxtujccixy je tajin mayin jadu'n nej Dios jäygidägy. Tungix cuendi jada' cham nej ti yhuimbidzimy. Tiydudägy janch cham ti mdiydungixy miid je poc ycixpi. Ti xyajjotma'tcixy, e ti xy'adzigiyygixy, e ni'ixiy miich anajty m'ijtcixy co mdzaachytunaangixy je huidi ti ytundigooy. E miid jada ycixpi ti miich ajcxy myajniguëxccixy, co ca' miich ajcxy ti poc mmidiity ma jadayaabi huinma'ñ. ¹² Co iich miich ajcxy jayhuin nijayiy, ca' nmminaanim miid je' ycixpi huidibi anajty ti ytundigooy. Nañ ca' nmminaanim miid je huidibi anajty ti yañmidundigooy. Nijayiyyich miich ajcxy, jigix jëbi mnejhuiiygixy je tiy'ajt nej Dios tzoc y co nduuñich miid miich ajcxy m'o'y'ajtìn ycixpi. ¹³ Com miich ajcxy ti mmijottigooyb Dios tyti'ajt, paady ycixpi miich ajcxy ti mbaatcixy jotsucj'ajt, e nañ jadu'n iich ajcxy ti nbáatcixyich jotsucj'ajt miid miich ajcxy ycixpi. Nañ jadu'n ooy ti njotcugiiybich ajcxy miid co Tito ooy chachjotsucjcity. Oy'amy miich ajcxy ti mgöbijccixy Tito, paady yi' ooy ti yjotcugiiyb miid miich ajcxy ycixpi.

¹⁴ Co ti nnimäyich Tito co njot'amij'adyiijich miich ajcxy, ca' ti tzo'yu'du'n ti nbaadyich, co yi' oy ti xyco'ixiyygixy. Nigi oy ti yhuimbidzimy miid co tûg'óciy ayuc huidibi iich miich ajcxy ti nyajnimäy ti yhuimbidzimy co yjanchity. Nañ jadu'n ti yhuimbidzimy co yjanchity jadu'n nej ti nnimiydacyich miich ajcxy miid Tito co njot'amij'adyiijich miich ajcxy. ¹⁵ Jadiu'n nej co Tito oy miich ajcxy xycogapxiy, yi' ooy nügi xychojccixy xyjihuüijigixy co yi' nejhuij jadu'n nej miich ajcxy mmijottigooygixy iich n'ayuc, jadu'n nej mgapxymidoohuaangixy. E nañ jadu'n co yi' ijxy nej miich ajcxy yi' mgöbijcy miid tzigi'ñ jihu'ñ. ¹⁶ Ooy jotsucj nayjihuüijich, ooy njot'amij'adyiijich miich ajcxy.

8

Ycüejtcixy miid oyjot oyhuinma'ñ

¹ Jadügnax, miich ajcxy migügtjc, nyajnejhuihuaambybich nyajmiidmiydägaamybich miich ajcxy, jadu'n nej Dios may'ajt oy'ajt tuñ miid je mibijcpidjc ajcxy huidibi xii ya yajpatp Macedonia. ² Je mibijcpidjc huidibi ya yajpatp ti ooy ajcxy minaxy yajnaxy tzaachypí etz ayo'n. Per ca' ñejecty, ooy ajcxy jocucj yajpatcixy. Nañ ayoobi ajcxy, per ti ajcxy may meeñ yajmujccixy, jadu'n nej jihuñ ajcxy ycomeeñity. ³ Hich testigo co je migügtjc miid yci'm tzojcin meeñ yejccixy, nej jëbi ajcxy ymadaaccixy miid meeñ, ixti anaxy ajcxy yejccixy. ⁴ Ooy xyminucxtägyich ajcxy co n'a'iñhui'bich ajcxy co jëbi ajcxy meeñ yajmujccixy huidibi miid pubedaangixy jacjadyii je mibijcpidjc. ⁵ Nigi anaxy ajcxy ooy meeñ yajmujcy ca'ydi jadu'n nej anaajty njip'ixyich. Jayip ajcxy ñayyejci ma ajt nHuindzin Jesucristo, e huin'it ajcxy ñayyejci ma iich ajcxy jadu'n nej Dios tzocy. ⁶ E chi jada' iich ajcxy ooy nminucxtacy Tito co huen niçxy jadüg'oc ma miich ajcxy. Huen niçxy yajcixy yajmay huidibi ti yajtzondägy ma miich ajcxy. Co huen je meeñ yajmujctäy huidibi ciyxjot huinijot miid mbubedaangixy je mibijcpidjc ajcxy huidibi yajpatp jim Jerusalén. ⁷ Miich ajcxy nigi ooy mmadaaccixy, ca'ydi jacpinjaty ma tûg'ociy Dios ytung. Ooy mij mibijcinc miich ajcxy miidity. Ooy myaj'ixpijccixy Dios ytiy'ajt. Ooy mmijottigooygixy mguydunaangixy iich n'ayuc. E nañ jadu'n ooy miich ajcxy xychojccixy xyjihuiygixyich. Nañ ooy ndzocych co miich ajcxy nigi pubejtìn myegipy ma je mibijcpidjc huidibi jim Jerusalén.

⁸ Ca' jadu'n n'anem' myich co mbubéjtcixipy je migügtjc huidi jim Jerusalén. Hue' ndzocych co miich ajcxy mnejhuihuipy jadu'n nej yi jacjadyii mibijcpidjc yhuinma'ñ bidaaccixyp ci'm co pubedaangixy je ymigügtjc jim Jerusalén. Jadu'n mdunipy ajcxy jigix jëbi nnejhuihuibich pen janch tiy'ajt jadu'n co mdzojccixy mjihuiygixy yi jacjadyii mibijcpidjc. ⁹ Com miich ajcxy mnejhuiygixy jadu'n nej ajt nHuindzin Jesucristo mijmay'ajt mij'oy'ajt tuñ miid iich ajt yciipi, jadu'n Jesús nipaady nej tûg mijcomeenlybi jiiby tzajpjoty, miid co yi' xychojccim xyjihuiyim mijcajee, chi yi' ixmajtzatay yi' y'oy'ajtin jiiby tzajpjoty co ycidacy ya naaxhuiñ etz y'ayooy ya. Miich ajcxy ca' anajty ti miidity jiiby tzajpjoty, per jadachambí mbadaangixyp mij'oy'ajtin jiiby tzajpjoty.

¹⁰ Miid miich ajcxy m'oy'ajtin yciipi, ma jada necy nmooybich miich ajcxy ngapxhuijin jadu'n nej jëbi huaad mdungixy oyjäy'ajtin. Jac'oy co miich ajcxy myajcixipy je huidibi ajcxy myajtzondac jadöjimijt. Miich ajcxy jacjayijp ca'ydi jac ni pinjaty ti myajtzondaaccixy meeñ yajmugii huidi miid mbubedaangixy je mibijcpidjc huidibi yajpatp jim Jerusalén. Nañ jadu'n miich ajcxy jacjayijp ca'ydi jacpinjaty mijottigooygixy co mbubedaangixy jacjadyii mibijcpidjc. ¹¹ Jadachambí tiempo jactungix pubejtin, meeñ yajmujccixyjot huinijot jadu'n nej ti myajtzondaaccixy ixti mabaad myajmaygixy je meeñ yajmugii. Nidüg nidüg yejccix nej ajcxy ii miidity. ¹² Pinjaty y'ofrenda yejcp janch ciyxjot huinijot Dios ycöbijcip yi' je' y'ofrenda, jadu'n nej ii miidity. Dios ca' yi' pijctzoy huidibi ajt ca' nmidiity.

¹³ Ca' nmina'ñich co oy jadu'n co mbubéjtcixip jacjadyii mibijcpidjc ixti mabaad mnayyajhui'migixy ayo'ndumb. ¹⁴ Hue' yajmina'ñ co quipxyjaty mdzinaaygixy, ni pin cayaconaxipy e ni pin cayaçmayjadípy. Jadachambí tiempo miich ajcxy mmidiity ca'pxy je huidibi mnidzinaáygixip, ixti miich

ajcxy conajxpi, paady ycixp jébi mbubéjtcixipy migügtijc huidibi yajmayjajtp. Jadüg tiempo miich ajcxy myajmayjadipy, e jacjadyii migügtijc jébi xypubéjtcixipy, ejadu'n yhuimbédzimipy co mnaybubéjtigixy quipxyjaty miñ xyipy. ¹⁵ Com jadu'n jaybety y'ity ma Dios ñecy ma jadu'n ymina'ñ: "Pinjaty anajty may'amy miid, ca' yajconajxy. E pinjaty anajty hueeni miid, ca' yajmayjajty."

Tito miid ymigügtijc ajcxy

¹⁶ Per nyajnajxypich jäygidaacin ma Dios, com Dios ti pidägy ma Tito yjot yhuinma'ñ co mijottigooy miich ajcxy m'oy'ajtin, tim jadu'n nej iich nmijottigooyich miich ajcxy m'oy'ajtin. ¹⁷ Co may'ajt nbijctzooyich ma Tito co nicxipy jadüg'oc ma miich ajcxy, agujc jotcujc cöbicy, com ti anajty jayijp yhuinma'ñ pidägy ci'm co níicxa'ñ jadüg'oc ma miich ajcxy. Jadachambi Tito nicxip ma miich ajcxy miid ci'mdzojcin.

¹⁸ Quipxyi miid Tito nguexy iich ajcxy yam tüt nmigüg huidibi ooy chachcapxpaaadyity majaty mibijcpidijc, co ooy oy ytuñ capxhuäcxí Jesú斯 y'ayuc ytiy'ajt nej huaad jay ajcxy y'alma nídzooocin paady. ¹⁹ Ca' nan jéyi co je mibijcpidijc yi' ycapxpadiy. Nañ jadu'n ti yhuin'ixyii mibijcpidijc ajcxy co jébi yhuidity miid iich ajcxy, e tunipy pubejtin miid je may'ajtin oy'ajtin huidibi iich ajcxy ndumybich miid je migügtijc ycixpi jim Jerusalén. Jadu'n nduuñich jaydëbi jay ajcxy capxpaaadip ayt nHuindzin Jesucristo. Etz nañ jadu'n jaydëbi ñiguëxig co iich ajcxy nbubedañich ayt nmigügtijc cixyjot huinijot. ²⁰ Ooy ngüend'atyich je meeñ huidibi je mibijcpidijc ti yajmujccixy, jigix ca'ydi pin huaad xyñigapxy xyñi'oñiyich, jadu'n nej iich ajcxy meeñ nyajmújccixyich. ²¹ Jadu'n iich ajcxy nhuinma'ñ nbidägy co tudägy ndunáangixyich ca'nan jéyi ma ayt nHuindzin Jesú斯 yhuinduu, nañ jadu'n ma je mayjäy ajcxy yhuinduu.

²² Nañ jadu'n nguejxypich miid yi' ajcxy jadüg ayt nmigüg, je huidibi oy ti ytuñ ma Dios ytung quipxyi miid iich ajcxy e nejhuiyibich co tudägy ytuñ cixyjot huinijot. E yi' miich ajcxy ooy xyjot'amij'adyii, e oy ytuna'ñ miid miich ajcxy ma Dios ytung. ²³ Pen jim pinjaty nidiy yajtij je Tito, nimaaygix co iich yi' nmigüg, e yi' miid nduuñich ma Dios ytung ma miich ajcxy. E nañ jadu'n pen jim pinjaty nejhuihua'ñ pinjäy ajcxy yi', yi' jacjadyiibi huidibi ajcxy nicxp miid Tito. Nimaaygix co je mibijcpidijc ajcxy ya Macedonia ti quexy ajcxy, ytungixy miid Cristo ymij'ajtin ycixpi. ²⁴ Paady ycixp miich ajcxy yi' mdzójccixipy mjihuñiygixyipy je migügtijc ajcxy huidibi mimb miid Tito, jigix jébi je mibijcpidijc ma nidüg nidüg cajp ya Macedonia nejhuihuipy co miich ajcxy yi' mdzojccixy mjihuñiygixy je mibijcpidijc tiyudädägy. E paady ycixp jébi iich jotcujc nayjihuñiyiijich miid miich ajcxy ycixpi.

9

Je cüejtin miid je mibijcpidijc ajcxy ycixpi

¹ Nañ ca' yjaty ycopycity co iich miich ajcxy njacnijayiigixipy co je mibijcpidijc huidibi xii ya pubejtin tunaangixyp ma Dios yjäy huidibi ajcxy jim Judea. ² Com nejhuiyibich co miich ajcxy nañ jadu'n mbubedaangixy cixyjot huinijot Dios yjäy huidibi ajcxy jim Judea. Paady ycixp jotcujc iich jadu'n nnimäyich je mibijcpidijc ya Macedonia jadu'n nej miich ajcxy jim Acaya mhuinma'ñ pidacy jidójimijt co mbubedaangixy je mibijcpidijc huidibi jim Judea. E miid co miich ajcxy jayijp mhuinma'ñ ti mbidaaccixy

co mbubedaangixy je mibijcpidijc huidibi ajcxy jim Judea, paady ycixp may mibijcpidijc ya Macedonia yhuinmañ pidaaccixy co ypubedaangixy nañ jadu'n. ³ Paady nguejxypich Tito miid jacjadyii migügtijc ma miich ajcxy, jaydëbi xypubéjtixipy ma je meeñ yajmugii, jadu'n nej ti mbidaaccixy huinmañ. E iich ca' ti tzo'ydu'n nbáadibich miid miich ajcxy ycixpi ma jada pubejtin huidibi ajcxy mgueexamyb jim Judea. Com iich ti nnimäych mayjäy co miich ajcxy ni'ixi' m'ijtcixy miid mbubejtin. ⁴ Ca' yjecity co nijëjity mibijcpidijc huidibi tzinaayb ya Macedonia ñicxa'niip ajcxy miid iich co anajty nnicxyich jim ma miich ajcxy. E co anajty iich ajcxy jim nmejtzcixy, e chi ajcxy nbáatcixipy ca' anajty ajcxy mni'ixi'ity. Pues chi ooy tzo'ydu'n njihuñhuiibich, com ti anajty ooy njot'amij'ajtigixy. Nañ jadu'n miich ajcxy tzo'ydu'n mjihuñhui. ⁵ Paady ycixp huinmañ nbidägyich co oy jadu'n co nijëjity migügtijc nicxy jayiyp xycogapxiygixy, e huen xypubejtixy ma yi meeñ yajmugii jadu'n nej jidöjimijt ti mgapxytungixy. E co anajty nmechich jim ma miich ajcxy, chi ni'ixi' anajty ajcxy miidity yi m'ofrenda, e jëbi jay ajcxy nejhuñhui co yi m'ofrenda ti myejccixy cixyjot huinijot, ca'ydì jay yminaangixy co iich miich adzip ajcxy ti n'ane'mgixy co m'ofrenda nyajmújccixipy.

⁶ Jäymetz miich ajcxy jadu'n nej ayuc y'oc'ity: Pinjaty hueni niip, nañ jadu'n hueeni y cosecha yajpidig. E pinjaty mij niip, nañ jadu'n mij y cosecha yajpidig. ⁷ Nidüg nidüg mibijcpí yegipy y'ofrenda jadu'n nej anajty ci'm yhuinmañ ti pidägy co yegañ. E ca' yegipy ametz jotmetz. E nañ jadu'n ni yca'adzip yca'a'écity. Com Dios chojcp yjihuñiyb pinjaty cixyjot huinijot y'ofrenda yejcp. ⁸ Dios jëbi may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy mijcajee, e miich ajcxy mbáatcixipy tûg'óciy tijaty conuucxin, e ixti mmiid'adipy tûg'óciy huidibi myajmayjatcixy, e nañ jadu'n conaxpi naadigibí nej huaad jacjadyii mibijcpidijc mbubejtixy, e mdungixipy canaagnax oyjäy'ajtin. ⁹ Jadi'nañ jaybeti ymíñ ma Dios ñeçy, ma jadu'n ymínañ:

Yi oyjäydiç ajcxy, yi' ajcxy nimooyb ayoobitijc huidibi ajcxy yajmayjajtpy.
Yi oyjäydiç ajcxy co oyjäy'ajtin tungixy, yejccixyp ijxpejt oybi huidibi y'idiyp huinixi.

¹⁰ Dios yejcp je tiim huidibi jay ajcxy ñiipy, nañ jadu'n Dios yejcp je ji'cxy picy huidibi nidzinaayim nijugy'ajtim. E jadu'n co miich ajcxy oyjäy'ajtin mdungix mijcajee, je m'oyjäy'ajtin ajcxy ñipaadip nej jihuñy mgosecha myajpidicciyx may'amy. ¹¹ E jadu'n miich ajcxy miid'adipy tûg'óciy jugy'ajtin comeeñ'ajtin, jaydëbi m'ofrenda myejccixy mij'amy. E mayjäy ajcxy Dioscojuyp yajnaxipy ma Dios miid je m'ofrenda ycixpi, co anajty nyeciyich miich ajcxy m'ofrenda ma yi' ajcxy huidibi yajmayjajtp. ¹² Co iich ajt pubejtin nyejcim ma jacjadyii migügtijc, canan jëyi co nbubejtin miid tijaty yajmayjatcixyp. Nañ jadu'n yi' ajcxy jëbi yajnajcixy Dioscojuyp canaag'oc. ¹³ Yi' ajcxy capxpàdamb Dios miid co je m'ofrenda huidibi ajcxy ti myejccixy, yi' je' tiy'ajtip co miich ajcxy mgapxymidoogixy Cristo y'ayuc ytiy'ajt. Paady ycixp may mibijcpidijc ajcxy Dios ojadájtcixipy e nañ jadu'n Dios iiþáatcixyp capxpáatcixyp miid je pubejtin huidibi miich ajcxy anajty myejcp miid yi' ajcxy ycixpi, etz nañ jadu'n miid jacjadyii mibijcpidijc ycixpi. ¹⁴ E ci'm yi' ajcxy Dios ojadadipy mibijctzohuñipy miid miich ajcxy ycixpi, etz xchójccixip xyjihuñygixip ooy miid co Dios je mijpi conuucxin ti yecy ma miich ajcxy. ¹⁵ Dioscojuyp yi Huindzin'ajtim Dios miid yi ymijconuucxin huidibi ti yecy

ma iich ajtin, ni pin canejhuüy nej jëbi yajnajtzcapxii.

10

Pablo miidity cötujcin co y'apóstol'adyii

¹ Iich Pablo nmigapxypich miich ajcxy miid yungnaxy njot nhuinmañ, jadu'n nej jihuüy Cristo miich ajcxy xymiidmyidaaccixy. Com Cristo yungnaxy jot huinmañ miidity. Nijéjity miich ajcxy yminaangix co ooy yungnaxy naybidägyiijich co n'ityich miid miich ajcxy, e jadachambí co jiguëgy nyajpaadyich, hue' n'ahuimbityich ahuañ, ndunaamybich ti ndunaamybich. ² May'ajt nbijctzooybich co anajty iich miich ajcxy nicey n'ijxcixy, ca' jadu'n ndzocýich co copicy n'ahuañdägibich miid nijéjity miich ajcxy huidibi xyñihuambejtpich, co nduñich etz ngapxyich ngi'mtzojcin tim jadu'n nej huenpin naaxhuiñjäy ytungixy etz ycapxcixy miid yci'mtzojcin. Janch ni'ixi' n'ityich, co anajty jim nmechich, chi miid nnayhuindinähuijibich yi' ajcxy huidibi jadu'n xyñihuambejtpich. ³ Janch tiy'ajt co ndzinaaayich jadu'n nej naaxhuiñjäy chinaaygixy. Per ca' ndziptuñich nej jääj ajcxy chiptungixy. ⁴ Ca' iich ajt nyajtunim naaxhuiñjäy ymic'ajt co nnaygo-huaanim ma je jibicpi huidibi xymidzip'ajtim. Hue' nyajtunim Dios ymic'ajt, huidibi jëbi miid nmimadaacim tüg'óciy huidibi ca'oybi miid. ⁵ Jadu'n iich ajcxy ca' nyajtzobadåangixyich je ayuc tiy'ajt huidibi ca' yjanchity, etz je' ayuc pin amij agix naybidaacip co Dios y'ayuc tyi'ajt adujci. Tüg'óciy naaxhuiñjäy y'ayuc tyi'ajt nbidåangixyich ma Cristo, jigix tüg'óciy jääj ajcxy capxymidohuip Cristo. ⁶ Co anajty miich ajcxy mhuinmañybidaaccixy co huádz mgapxymidohuaangixy tüg'óciy Cristo y'ayuc tyi'ajt, pinjaty cacapxymidoo, hue' ni'ixi' n'ijtcixich co yajmöhuañ castigo pinjaty capxymidoo.

⁷ Miich ajcxy yi' mdzachcuenditungixy jääj ajcxy nej yjääjajtcixy. Pen jim pinjaty ñayjihuüyji janch agujc jotcujc co Cristo yhuin'ixyii miid ytung yciipi, huen huinjihuüygixy jottjoty co Cristo ti xyhuin'ijxcixyich nañ jadu'n miid yi' ytung yciipi. ⁸ Iich ca' ti tzo'ydu'n jihuüyich miid co ci'm nnaygomayiijich hueeni miid co Jesucristo xymoogygixyich ane'min cötujcin. Com iich ajt nHuindzin Jesucristo ti xymoogygixyich jada cötujcin, jigix iich miich ajcxy nyajyeecip mmibijcin, canan nyajtigoyip ajcxy mmibijcin. ⁹ Ca' jadu'n ndzocýich co yquëxiipi jadu'n nej jihuüy n'adzigiñhuaangixy miid je necy huidibi nyajniguejxypich miich ajcxy. ¹⁰ Yminaangixy co iich nnecy ooy tzaachyjaty chach chaach. E yminaangixy co ma jääj ajcxy yhuinduu yung naxy njää'aty, e ngapxin nmiydáacinch ca' pin jäägidägy. ¹¹ Per yi' jääj ajcxy huidibi jadu'n minaangixp, copicy ajcxy nejhuiñipy co jadu'n nej iich ngapxin necyjoty co nijayiigixy, co nyajpaadyich jiguem, nañ tim jadu'n ngapxañiich co anajty n'ityich ma miich ajcxy.

¹² Ca' huaad n'ocnay'ijxquipxim o nyajtugiijim miid yi' ajcxy ytung huidibi tzach naygomayaanip ci'm. Tzuu huinmañ locihuinmañ ajcxy ytungixyp, co pin jadu'n nay'ixquipxip naymidoguipxip miid yci'm'ayuc yci'mhuinmañ huidi ii yjajtpy ñejhuijyb. ¹³ Ca' iich ci'm naygomayiib ma ycapadyii, huidibi iich ajcxy ca' xypátcixyich. Dios iich ajcxy xyajnejhuijibich nije' nije' it lugar ma yi' tzocý ndungixibich. E Dios jadu'n tzojc co nicey ndungixy jim Corinto ma miich ajcxy myajpatcixy. ¹⁴ Paady yciixpi ndungixyich jéyi ma Dios xyqueyxich, ca' jac ma. Nej ixiyipy y'octunyii y'ocjadysi, pen ca' ixiyipy iich jayijp ti n'ityich ma miich ajcxy. Pues iich tim jayijp ngapxhuäcx Dios

y'ayuc ma miich ajcxy, e ca' jac ni piñ. ¹⁵ Pen huingbi jäy je Dios ytung yajtzondaacip ma tûg cajp, pues ca' iich huaad jím nduuñich, jadu'n nej jihiy iich ti nyajtzondägyich je tung. Ca' jadu'n nduuñich, hue' njiip'ijxypich co miich ajcxy myajyeegip mmibijcin, huin'it jëbi njactunipich ma miich ajcxy, jadu'n nej Dios tzoccy co ndunipyich. ¹⁶ Co anajty jadu'n ti njactuñich ma miich ajcxy, huin'it xii ya n'iöhüäcxal'ñich ngapxhuäcxal'ñich Cristo y'ayuc ytìy'ajt ma je it lugar jactim jiguematjatypi ma miich ajcxy. Per ca' ndunañich ma huingbi ti yajtzondägy je tung.

¹⁷ Ooy ycopicyity ngömayim nyajmij'ajtím ajt nHuindzin Jesucristo, e ca' y'oity co naygömayim ci'm. ¹⁸ Com Dios ca' jäygidägy piñjaty ci'm naygömayip. Hue' Dios yjäygidacypi piñjaty ajt nHuindzin Jesucristo capx-patp.

11

Pablo etz je' ajcxy huidibi y'ayuccapxhuäcxp miid anii

¹ Huaad co miich ajcxy ixipy xy'ocmímectxtujcich hueeni iich nloci huinmañ huidibi ngapxaamybich. Oy ixipy ñejecty mimecxtuccich. ² Ooy ndzoccy ooy njihuiyich miich ajcxy. Dios ti xymöyich je tzojin jihuiyin huidibi nmiiñich miid miich ajcxy ycixpi. Ndzojcpich co cixyjot huinijot miich ajcxy mmijpidaaccixy Cristo. Co miich ajcxy yajmij'adip Cristo cixyjot huinijot, huin'it jadu'n miich ajcxy nipaadiy nej tûg töxy'anäg pi'cnip huidibi piçcp miid tûg yëydijc. ³ Ndzigiiyibich co huingbi jäy xyajhuinmañydigoyaangixy miid ixpciytc y'ayuc huidibi ca' ytìy'ajtity. E miich ajcxy m'ixmadzaangixy jadu'n nej cixyjot huinijot ti mmijpidaaccixy Cristo. Tim jadu'n nipadañi miich ajcxy mjadaangixy nej yajtjy jecy'ajtje Eva co tzañ yhuin'iini. ⁴ Com miich ajcxy mgöbijccixy huingbi jäy huidibi tigachjaty yaj'ixpijcp Jesús ytìy'ajt, ca' yjadu'nty nej iich ajcxy nyaj'ixpciyich. Etz nañ jadu'n miich ajcxy jotcuç mgöbijccixy huingbi espíritu, ca' yjéjity je Espíritu Santo huidibi ti mgöbijccixy jayijp'aty. Etz nañ jadu'n mgöbijccixy tigachjaty ayuc tiy'ajt, e ca' y'ocjéjiiñ huidibi ajcxy m'alma xyajniñzocip. Ca' y'ocjéjiiñ huidibi ti mmidoogixy ma iich ajcxy. Mic'amy mdzachmijpidaaccixy huingjäy y'ayuc. ⁵ Ca' jadu'n ytìy'ajtity co yi huindzindiç ajcxy huidibi naydijigxp Jesús y'apóstol huidi jím ma miich ajcxy, co jac mic'ajt miid ajcxy etz yjacmiid ajcxy ixpijcpin ma Dios ytìy'ajt, ca'ydi iich. ⁶ Oy iich jada' ca' njatyich nej yajxon ngápxibich, ca' ooy ngo'ayúcigich. Per ca' ñejecty com yajxon njatyich nnejhuiyich Dios ytìy'ajt. E ti nyaj'ijxcixy nyajnejhuiyigixy co n'ixpcycigich ma Dios ytìy'ajt miid je ayuc huidibi ngapxhuäcxich ma miich ajcxy etz je mijhuinmañ huidi nduuñich co jím n'ijtyich ma miich ajcxy.

⁷ ¿Nej tundigoyich jada' co ngapxhuäcxich Jesucristo y'ayuc ma miich ajcxy e ca' nbijctzooyich meeñ miid ndungich ycixpi? Jada'n nnayyajnajich anajty nej tûg midumbi jigix miich ajcxy jac'oy jacjotcuç mdzinähui. ⁸ Ti ngöbicyich meeñ huidibi jacjadyii mibijcpidic ti xymöyich huidibi tzinaayb ma huingbi cajp. Yi' ajcxy ymeeñ nyajtuunich co nyaj'ixpijcyich miich ajcxy. ⁹ Co n'ijtyich miid miich ajcxy jadöjimijt jadöhuix'am ca' nbijctzooyich ma miich ajcxy huidibi nyajmayjatpyich anajty. Ca' n'adzijpyich ni piñ. Yi migügtiç huidibi ajcxy tzoon Macedonia, yi' ajcxy xymooyich huidibi anajty nyajmayjatpyich, paady ycixp ca' anajty meeñ nbijctzooyich ma miich ajcxy, ca' n'adzijpich miich ajcxy. E jadu'n njactunañich jadu'n nej nduuñich miid miich ajcxy co n'ijtyich jím jadöjimijt. ¹⁰ Nejhuiyibich co yjanchity co

nmiiididyich Cristo ytiy'ajt, nañ tim jadu'n nnejhuüich co ci'm nbaadyich huidibi miidnay'ixyijich. E ca' pin ma tüt'ociy je Acaya naaxjot xycapijcibich jada jotcujc'ajtin. ¹¹ ¿Na'am co jadu'n nmina'ñich? ¿Je' co iich miich ajcxy ca' ndzojccixy? Ca' yjadu'nity. Dios ñejhuüib co ndzoc y njihuüich miich ajcxy.

¹² Per njacyajtüyöyaamybich je ndungich huidibi ndumybich, e ca' meeñ nbijctzohua'ñich miid iich ndung ycixpi jigix co yi jacjadyii huindzindijc huidibi yaj'ixpijccixp ma miich ajcxy, ca' jëbi y'indaaccixy co yi ajcxy tüt'ociy ytungixy jadu'n nej iich nduuñich. ¹³ Yi' ajcxy yminaangixy co Cristo ti yanjinboijcigixy co ajcxy yi' y'apóstol'adyii, e ca' yjanchity, nigoob ajcxy huin'ingixy yi' mibijcpidic. Ñayyajnáxjigixy ci'm nej jihuü Cristo y'apóstol'ájtigixy, e ca' yjanchity. ¹⁴ Nañ ni ca' oy nhuinmaayich co jadu'n iditzcixy, com nañ jadu'n je Satanás ñayyajtigachyii ñayyajnaxyii nej Dios y'angel huidibi tüt'ajt miid, e ca' yjanchity. ¹⁵ Paady ycixp nmibijcpich co yi jay ajcxy huidibi tumb miid je mujcu' nañ jadu'n nayyajnaxyii jadu'n nej jay tudägypi, e ca' yjanchity. Per Dios chaachytunamyb ajcxy jadu'n nej ypadyii miid je jibicpi ycixpi huidibi ajcxy yutumyb.

Je tzaachhypi je ayo'n huidibi Pablo yjajtyp co y'ayuccapxhuäcxy

¹⁶ Jadüg'oc iich miich ajcxy nnimaaygixy: Ni pin ycamina'ñipy co iich locijity. Per pen nijejity jadu'n yminaangixy, ca' ñejity. Miich ajcxy amidoo'ijtcix iich n'ayuc, jigix jëbi naygomayijich ci'm. ¹⁷ Ca' iich ajt nHuindzin Jesucristo xycötujcmöyich, co jadu'n jëbi ngapxyich jadu'n nej cham ngapxa'ñich. Hue' ngapxa'ñich jadu'n nej tüt' loci jay co naygomaya'ñiyijich ci'm. ¹⁸ Mayjäy ajcxy ooy ci'm chachnaygomayaañigixyp miid huidibi ti tungixy miid yci'm mic'ajt ya naaxhuiñ. Nañ jadu'n iich nnaygomaya'ñiyijich ci'm. ¹⁹ Miich ajcxy mdzachcöbijccixyp loci jay ajcxy y'ayuc, je' co mdzachnayyajnaxaanigixy jadu'n nej jihuü ajcxy ooy mdzach-cohuinma'ñity. ²⁰ Mgöbijcyp miich ajcxy co jay ajcxy xyhumjicxp xyhuimbijcp xyhuimmeetzp, e huidibi ajcxy xy'anemgixp, xycamij'ixcixy xycamipidaaccixy, ixti mgöbijccixyp co xycojxcixy ma ajcxy mhuiñyjip. ²¹ Oy njatz'o ydu'njihuüich co nmina'ñich co ca' jadu'n nmiiididyich je jotmic'ajtin, jigix jëbi iich miich ajcxy nduuñich jibic, jadu'n nej yi' jadu'mbi huindzindijc ti xytungixy.

Per jadu'n nej yi' ajcxy ñaygapxpadyii ci'm, nañ jadu'n naygapxpada'ñiyijich ci'm. Ca' ñejity pen capxpich jadu'n nej tüt' loci jay. ²² Pen hebreojäy yi' ajcxy, hebreojäy iich nañ jadu'n. ¿Conaax cogajp ajcxy Israel? iich nañ jadu'n. ¿Abraham ajcxy ymj'ap'ajtpy ymjteedy'ajtpy? iich nañ jadu'n. ²³ ¿Nej tumb ajcxy miid Cristo? Nigi' nduñyich miid Cristo, ca'ydi yi' ajcxy. Ca' ñejity oy ngapxyich jadu'n nej tüt' loci jay. Jac mic ti nduuñich miid Cristo ca'ydi yi' ajcxy. Canaag'oc codungdijc xychaachytuuñich. Ti nyajc'iattyich miid matz etz miid coochac janch canaag ci' janch ycamacho'nity. Canaag'oc codungdijc xypidaacyich pujxtigoty, e yi' ajcxy ca'. Canaag'oc o'cin jiip'am ti nyajpaadyich, e yi' ajcxy ca'. ²⁴ Migoox'oc judíojäy ajcxy ytungmiidpi xyc'iattyich miid coochac iipx majmocx midaax ci'. ²⁵ Tugiig'oc xychaachytuuñich miid matz. Tügtocy ajcxy xychaagächich. Tugiig'oc je barco yquini meij'agujc je huidibi iich anajty nyajniçxiib. Co je barco yquini tügtocy, chi tüt' tzuum etz tüt' xii' n'ijtyich ma je meijy anajty ooy ypidigy. ²⁶ Ooy viaje nduuñich canaag'oc, e o'cjip'am n'ijtyich ma mijniigom yjadyii, e nañ jadu'n ooy anajty may meetzpi yajpaady ma anajty nhuidityich. Nmigogajpich, yi' judíojäy,

xyjayaj'ögaanich ajcxy. Ti ayo'n nbaadyich ciudadjoty etz ma yuugjot etz meijyjoty. E nañ ti ayo'n nbaadyich miid jää ajcxy huidibi naybidaacip ajcxy nej iich ayt nmigüg, e ca' anajty yjanchity. ²⁷ Minaajity ooy mic njihuüyich ndung n'ayo'nich. Canaag'oc ti ndzumnaxyich ca' nmäyich. Canaag'oc nxiiinaxyich miid yuu tidozibi. Janam jatzojc n'ayu'atyich. Minaajity ooy njihuüyich je tiihypyi, etz nyajmayjatyich nhuit nducxyich.

²⁸ Miid jada ycixpi etz miid jac-huidijaty, nañ jadu'n jabom jabom ooy mic njihuüyich jadu'n nej yajpaady je mibijcpidijc nidüg'öciy canaag picy xi ya. ²⁹ Pen nijéjity mibijcpidijc yajpaady amutz ma ajcxy ymibijcin, nañ jadu'n iich nayjihuüyijich amutz. Pen nijéjity mibijcpidijc ypocytungixy, iich ndzo'ydu'n njihuüyibich etz jibic nayjihuüyijich miid yi' ajcxy ypoccy ycixpi. ³⁰ Pen naygomayaanibich ci'm, naygomayaanibich co amutz njihuüyijich. ³¹ Je Dios iich ayt nHuindzin Jesucristo yTeedy, je huidibi huaad n'ojadajtim n'iibaatim ngapxpaaatim huinxii huinitiempo, yi' ñejhuüyb co tiy'ajt jadu'n nej ngapxyich. ³² Jecy'ajty co n'ijityich jím Damasco, je gobernador huidibi anajty tumb miid je rey huidibi yxii Aretas, ypidac soldados ajcxy ma jadyii mijtu' ycajptigüi, jigix jëbi xyajnicxyich mach. ³³ Per je mibijcpidijc ajcxy xycodiyñajxich naaxcixy mijcachjoty ma tüt ventana aguu ma je mijpoch huidibi je cajp miid yjübojtz'ahuiddity. E jadu'n ndzoociyich ma je gobernador ycii am.

12

Huidibi Pablo yhuin'ijx etz nejhuüy

¹ Ni ti ycayajpaady ycayajganar'aty co ci'm ndzachnaygomaaayim ndzachnayñipaxim ndzachnayñimiyaacim. Per ca' y'ocnejity nimiydägaamyibich ti nhuin'ijxypich cumäyjoty, je huidibi je Huindzin Jesucristo xyajhuin'ijxpich xyajni'ixiiybich. ² N'ixy'ajtypich tüt yëydiç huidibi mibijcp Cristo. Cham majmactz jímijt ma Dios yajpättigüii tzajpjoty ma je midugüigpi tzajp. E ca' nejhuüyich pen hue' yajpättigüii miid ñiniçx o pen ca'. Dios tügpajc nejhuüyb. ³⁻⁴ Jadüg'oc nminañich co Dios ti yajpättigiy je yëydiç ma je oybi it. E ca' nnejhuüyich pen janch ti ypättigüii miid ñiniçx o pen ca'. Dios tügpajc nejhuüyb. E jiiby ma je oybi it midoy capxy ayuc huidibi ca' huaad ni piñ jää capxy miydägy nimina. ⁵ Ooy iich amij agix nayjihuühuañyijich miid je jadu'mbi yëydiç jadu'n nej jëjin huidibi Dios yajpättigiy tzajpjoty. Per ca' iich ci'm nayñimiyydägañyijich naygomayañyijich. Hue' janchtiy nayñimiyydägaanibich ci'm nej nduuñ n'ayooyich ma iich ndzinaayin. ⁶ Oy ixipy iich ci'm njanayñimiyydägañyijich janch oy nej nduuñ n'ayooyich, ca'p je' anajty ngapxtigooyich, com je' anajty ngapxpich je janchypi. Per ca' jadu'n naygomayañyijich, com ca' ndzociyich co jää ajcxy nicxy xycömaayich nügi anaxy. Huaad jadu'n co ajcxy miid miydacy je migügtiç huidibi ajcxy ijxcixp huidibi ndumyibich o huidibi ayuc ajcxy ymidoogixp huidibi ngapxpich.

⁷ Je capxy ayuc huidibi Dios xyajnejhuüyich jiiby tzajpjoty, ooy anajty chach y'oyity. Paady ycixpi Dios pidacy jadu'n nej jihuüy tüt apy ma iich nniniçx, jigix ca'ydi amij agix nayjihuüyijich. E je apy jadu'n nipaady nej mujc' xyajtaachañyich. ⁸ Tugiig'oc Dios ti nmibijctzooyich co huen xyajpidzimich je huidibi xyajtaachañyibich. ⁹ Per je Huindzin Jesúx xyñimaayich: "Jëbi jadu'n co may'ajt nadunipich miid miich ycixpi. Co pinjaty pumäy ñayjihuüyii, huin'it nügi ñiguëxigü iich nmic'ajt." Paady ycixpi

njotcugïyich co pumäy nayjihuïyijich, jigix ñiguëxïgipy Cristo ymic'ajt ma iich ndzinaaïn. ¹⁰ Paady ycixpi ooy njotcújcidyich co pumäy nayjihuïyijich, co jay xyñigapxy xyñi'oñiyich, co ti nyajmayjatyich, co jay xy'ixhuidityich xypahuidityich, co tzaachhypi nyajnaxyich miid Cristo ycxipi. Co nayjihuïyijich pumäy, chi niñi mic nayjihuïyijich miid Cristo ymic'ajt ycxipi.

Pablo ca' yjotcujc'aty nej je mibijcpidjc ajcxy jím Corinto ytungixy

¹¹ Co iich jadu'n ci'm naygapxpadyijich, tim jadu'n nipaady nej jihuïy iich tûg loci jay. Adzip miich ajcxy jadu'n xytuuñich co copicy naygapxpadyijich ci'm. Hue' yjapaadyii miich ixipy ajcxy xycömaaybich xycapxpatich. Iich ca'p iich ti ndzoohuhy. Oy ixipy iich ca' ti mic'ajt nmiiididyich, per jatytimy niñi mic'ajt nmiiididyich, ca'ydi yi huindzindijc huidibi ma miich ajcxy, huidibi ajcxy naydijip apóstol, e ca' yjanchity. ¹² Ma je tung huidibi nduuñich miid mecxxtucin ma miich ajcxy, ti ooy ñiguëxïgymiid canaaig ijxpejt, mijhuinma'ñ etz milagros, co iich janch Cristo xy'apóstol'adyijich. ¹³ Ca' jadu'n yti'ajtity co mmminaangixy co niñi oy ti nduuñich ma yi jacjadyii mibijcpidjc ma jacjadyii cajp, ca'ydi jadu'n nej ti nduuñich ma miich ajcxy. Pen ti ndundigooyich co ca' ti nbijctzooyich meeñ miid iich ndung ycxipi ma miich ajcxy, jadu'n nej jacjadyii ajcxy ytungixy, pues tungix may ayt meeecxich ajcxy.

¹⁴ Jadachambi ni'ixi' n'ityich co nnicxa'ñich midugüg'ocpi jím ma miich ajcxy. Ca' ti pubejtin nbijctzohua'ñich ma miich ajcxy miid ndungich ycxipi. Ca' ndzocich miich ajcxy mmeen. Hue' ndzocich co miich ajcxy xymijnicxpeditiyich. Jac'oy co iich miich ajcxy nbubedipy, ca'ydi co miich ajcxy xypubedipyich. Jadu'n iich nipaady miid miich ajcxy nej tûg ungdeedy. Je ungdeedy ypubejtpy y'ung, e ca' han je ung pubejtyp yteedy. ¹⁵ Iich jotcujc nyajtundähuibich ma miich ajcxy tûg'ociy tijaty nmiiidich, ixti ngi'mmic'ajtich tûg'ociy nyajtunaambyich miid miich ajcxy ycxipi, jigix jëbi nbubedipyich miich ajcxy. Oy janiguëxïgymiic'ajcxy njadzozccixy njajihuïygixy, e miich ajcxy ca' xychójccixyich xyjihuïygixyich.

¹⁶ Nijëjity miich ajcxy mmminaangixy co janch tiy'ajt co ca' ti pubejtin ti nbijctzooyich ma miich ajcxy, nijëjity yminaangixy co janch nihuinma'ñ ti nyajcägixyich ma tûg trampi miid anii. ¹⁷ Nej ti iich miich ajcxy nihuin'ñingix miid je migügtijc huidibi ajcxy nyajniguejx? ¹⁸ Nbijctzoochuch may'ajt ma Tito co huen nicxy xycogapxiygixy jadüg'oc. E nyajpuguexiyyich jadüg'ajt nmigüg huidibi miid ñicxy quipxyi. ¿Nej ti miich ajcxy Tito xyhuin'ñingixy? ¿Nej ca' yjanchity co iich etz Tito quipxyjaty iich ajcxy nihuinma'ñ nmiiidity, e tú'cijy ndúngixyich?

¹⁹ Ca' yjecity co miich ajcxy mhuinma'ñybídáaccixy co iich ajcxy ndzachnayñigapxtúutigixy ma miich ajcxy. Ca' yjadu'nity. Ngápxcixpich nmiiydáaccixpich ma Dios yhuinduu je ayuc tiy'ajt huidibi Cristo xymóoygixich. E tûg'ociy huidibi ndúngixpich, hue' ndúngixich jigix yeechip miich ajcxy mmibijcin. ²⁰ Com tzigiyyibich co anajty nicxy n'íjxcixyich miich ajcxy, ca' yjecity co nbadaambyich je tiy'ajt co miich ajcxy ca' mhuinma'ñymiiidity jadu'n nej jëbi njaygidägyich yi mhuinma'ñ ajcxy. E miich ajcxy nañ jadu'n ca' mjäygidáaccixipy nej iich nihuinma'ñ miididyich. Tzigiyyibich co miich jada' ajcxy mnaychiptünigixy, ca' mnay'ixáanigixy nidüg nidüg, mnaymijotmá'tigixy; mnayñi'oñiyigixy, e mbiitzcapxccixy; co ooy amij agix mnayjihuïygixy, e ca' mnay'ayuc-huinjihuïygixy, ca' oy m'ijtcixy. ²¹ Tzigiyyibich co jadüg'oc nicxy n'ixyich miich ajcxy, chi ayt

nDios xyajjihuibich tzo'ydu'n miid miich ajcxy ycixpi, etz njihuibich tajin mayin miid miich ajcxy mbocy ycixpi, e com ca'ni mjothuimbijtcixy mjäydigooygixy je mjibic-huinma'ñ jadu'n nej mmigapxtigooygixy e mmidundigooygixy huingbi töxyjäydjc, etz jadu'n nej mmidundigooygixy migüg ytöxyijc, etz jadu'n nej jibic-huinma'ñ miich ajcxy mmidiidity.

13

Ane'min capxhuijin etz capxpooxcxin huidibi cixnip je necy

¹ Jada je' ymidugiig'oc co iich miich ajcxy nicxy ngo'ixihuaangixyp. Pen miich ajcxy mxihuaangixyp tüt migüg ma iich co ti ytundigooy miid Dios ytiy'ajt, hue' tzoc y iid metz o tugiig testigos. ² Co je mimejtz'ocpi iich miich ajcxy oy ngo'ixiy, chi nnimaayich yi' ajcxy huidibi ti ytundigooygixy anajty, e nañ jadu'n nnimaayich je huidibi jacpocytungixp co iich anajty jadüg'oc nicxy miich ajcxy n'ijxcixy, ca' nyajtunañich mectuycin ma yi huidibi ajcxy pacytungixp. E cham co nyajpaadyich jiguëgy ma miich ajcxy, nnigapxejtpiych ma jada necy co jadüg'oc nicxy n'ixañich miich ajcxy, ca' nmimecxtugañich yi' ajcxy huidibi pacytungixp. ³ E jadu'n miich ajcxy mmidiadipy tiy'ajt co ngapxnajxich Cristo y'ayuc. E Cristo ca' je' yjadu'nity nej tüt jay huidibi ca' mic'ajt miidity. Hue' je' yajiniguëxiyp ymic'ajt ma miich ajcxy. ⁴ Janch tiy'ajt co jadu'n ajcxy yajcruudzpejty Jesucristo nej jihuïy ca' anajty mic'ajt miidity. Per jadachambi Jesucristo jugy'ajtp miid Dios ymic'ajt. Nañ tim jadu'n co n'ijtim miid Jesús, jadu'n yquëxiyp nej jihuïy ca' mic'ajt nmidiad'ajtim. Per co n'idañich miid miich ajcxy, nmidiadaanibich Dios ymic'ajt miid co nyajpaadyich ma Cristo.

⁵ Ci'm naydiy'ajtpijcigix nidüg nidüg, pen janch tiyddägy mmibijccixy Cristo. Ci'm huinmaaygix ma ajcxy mgimdzinaayin, pen janch mmibijccixy. ⁶ Nej ca' mdimjihuimbijccixy, pen miid ajcxy Cristo ma mjothuimbañ? Pen ca' yjadu'nity hue' anajty Cristo mmibijccixy niigixy cohuajc. ⁶ Per nijip'ijxypich co miich ajcxy mnejhuibipy co yjanchity co Cristo ti xyanjibicyich yi' ytung, e ca' n'iindägyich. ⁷ Dios nmibijctzoobich miid miich ajcxy ycixpi, jigix ca' ti jibic-huinma'ñ mdungixipy. Canan co iich ajcxy ndzachcömaybidzimmäangixyich, o co iich ajcxy niigitiy Dios ytiy'ajt ca'ydi jac ni pinjaty. Jadiu'n ndungixyich, jigix miich ajcxy mdunipy oybi. Ca' ñejity oy jadu'n yquëxiyp nej jihuïy iich ajcxy ca' oy mij n'ixpicycigich. ⁸ Com ca' huaad ni ti nej ndunim huidibi ca' yjanchity huidibi ca' ytiy'ajtity. Hue' tzoc y tüt'ociy huidibi ndunim, naybadib miid Dios ytiy'ajt. ⁹ Paady jotcujc iich ajcxy co nyajpáatcixyich nej jihuïy ca' iich ajcxy mic'ajt nmidiadity, jigix miich ajcxy mic'ajt nmidiadipy ma mmibijcin. Nmibijctzoohuaamybich ajcxy Dios miid miich ajcxy ycixpi, jigix ajcxy mmibijcin mi'ijtcixipy ca'pxy. ¹⁰ Jada necy iich jayijp nguexamyb ma miich ajcxy, ma yam ca'ni nicxy n'ijxcixyich miich ajcxy jadüg'oc, jigix ca'ydi adzip ahua'n anajty nyajtuuñ iich n'anen'min ma miich ajcxy. Iich ajt nHuindzin Jesucristo ti xymöiyich mic'ajt, jigix jëbi iich miich ajcxy nyajyeegipy ma mmibijcin. Ca' nyajtigoyaanich miich ajcxy yi mmibijcin.

¹¹ Migüttijc ajcxy, capxcijxpich miid miich ajcxy, huen Dios xypubéjtcixipy xypudigiygixyipy. Mijottigooygix cuydunaangix tüt'ociy Dios ytiy'ajt ma mdzinaayin. Jotcujc ajtcix. Chinaaygix miid tú'ciy mjothuimbañ. Naymiiid'ijtigixy agujc jotcujc. Huen ajcxy Dios xymiiid'ijtcixy. Je Dios huidibi jotcujc ajtin yejcp, e nañ jadu'n Dios xychojctaaygixipy xyjihuïydäaygixipy.

12 Naygapxpóocxigix xic xon. 13 Tüg'óciy Dios yjäy huidibí ya, yquejxyp ajcxy capxpóocxiñ ma miich ajcxy.

14 Huen ajt nHuindzin Jesucristo may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy ycixpi. Huen Dios xychojccixy xyjhuiygixy. Huen Dios yjhuiñ ymic'ajt ity ma nidüg'óciy miich ajcxy mjot mhuinma'ñ. Jadu'n ngapxycíxyich. Amén.

GÁLATAS

Yí Necy Huídibí Pablo Yajniguejx Je Mibijcpidíjc Jim Gálatas

1 Iich Pablo, Jesucristo xyquejxich co ngapxhuäcxibyich yi' y'ayuc. Ca' nminaanim jay ajcxy xyajnibijcich jada tung. Jesucristo etz Dios Teedy ajcxy ti xyajnibicych jada tung. Je' je' je Dios huídibí yajjupgypic Jesucristo co y'o'cy. **2** Ich etz tûg'óciy migügtijc ajcxy huídibí ya yajpatp ma iich nyajniguejxpich jada necy ma nidüg'óciy pinjaty mijpidacp Jesucristo, huídijaty naymuçip ma nidüg nidüg cajp jim Gálatas naaxjot. **3** Nmibijctzooybich Dios Teedy etz iich ajt nHuindzin Jesucristo co huen oy'ajt etz may'ajt tuñ ma miich ajcxy etz nañ jadu'n xyajjotcugihuip ajcxy. **4** Ich ajt nHuindzin Jesucristo ti nayyoxyii ti naydogyii ci'm anajty ma yi o'cin miid iich ajt nbocy ycixpi. E jadu'n ti xyñihuaniim ma je jay ajcxy huídibí jibic huinma'ñ ymiid huídibí tzinaayb ajcxy ma jadachambi xii tiempo. Jadu'n Jesucristo tuñ miid iich ajt ycixpi, com iich ajt nDios Teedy jadu'n tzojcp. **5** Ooy y'oity co Dios Teedy huen mij etz cömay y'idiy huinxii huini tiempo! Jadu'n jada. Amén.

Ca'p ji huingbi tiy'ajt huídibí jay y'alma yajniidzocp

6 Ooy ndzachhuinmaayich jadu'n nej tim tzojcy ti mjjipyöydutcixy je Huindzin Dios ytiy'ajt. Dios xyhuin'ijxcixy jigix jébi mmibijccixy je oy'ajt je may'ajt huídibí Jesucristo ytuun miid miich ajcxy ycixpi. E miich ajcxy ti muuinma'ñ myajtigajtzcixy, e ti mmibijccixy huingbi jay ajcxy y'ayuc, jadu'n nej ca' jébi m'alma nüdzocin padaangixy. **7** Ca' nminaanim co ji jadügnax Dios ytiy'ajt. Hue' je'nijéjity jay ajcxy ti xyajhuinma'ñydigooygixy, ooy ajcxy yajtigadzaangixy je Dios y'ayuc ytiy'ajt nej Jesucristo xyajniidzögaani ajcxy m'alma. **8** Co ixyipy iich, o co ixyipy nidüg iich ndiscípulo, o co ixyipy tûg ángel huídibí tzajpjoty tzomb capxhuäcx ixyipy ma miich ajcxy ayuc tiy'ajt tigachjaty huídibí ca' ñaybadyii miid je tiy'ajt huídibí nyaj'ixpijc ajcxy oga'n'aty, ca' mgöbíjccixy yijadu'mbi ayuc huídibí ajcxy xyajniidgoyaangixy xyajtüdigoayaangixy, Dios tzaachytunii y'i ajcxy y'alma. **9** Ti jay: ip nyajniimay, e cham jadüg'oc nígapxpetiyich, pen ji pinjaty capxhuäcx ma miich ajcxy tiy'ajt tigachyjatypi, huídibí ca' ñaybadyii miid je tiy'ajt je tiibí miich ajcxy m'ixpijccixy, copicy Dios chaachytunipy jada jay miid ypocy ycixpi huídibí xychachyajniidgooygixp xychachyajtüdigooygixp.

10 Co jadu'n nmina'nich, ¿nej mdijy co ndzociyich co jay ajcxy xyjäygidägipy o co Dios xyjäygidägipy? ¿Nej ndzachyajjot'adaanich jay ajcxy? Ca' huaad nduuñich huídibí jay ajcxy chojcpy, yi' janchtiy ndumybich huídibí Dios chojcpy. Co ixyipy nduuñich huídibí jay ajcxy yjäygidacpy, ca' ixyipy nguyduuñich Cristo ytiy'ajt.

Nej Pablo oy paady je apóstol'at

11 Paady ndzociyich migügtijc co mnejhuïhuip ajcxy jada co je Dios y'ayuc ytiy'ajt huídibí ngapxhuäcxpich anajty ma miich ajcxy jadu'n nej jébi ajcxy m'alma nüdzögipy, ca' yi' ayuc'adyii tiy'ajt'adyii huídibí jay ci'm ti cojciixy ti maacxcixy. **12** Com je Dios y'ayuc ytiy'ajt huídibí nmiiidich, ca' ti nbaadyich ma jay ajcxy, nañ ca' nminaanim jay ajcxy ti xyaj'ixpicyich. Jesucristo ci'm ti xyajhuinjihuip jada tiy'ajt.

¹³ Com miich ajcxy mnejhuiygixp jadu'n nej jecy'ajty iich ti ndzinäyich, co iich anajty nmijpidägyich yi judiojäy ajcxy ycostumbre. E mnejhuiygixp jadu'n nej jecy'ajty n'ixhuidijtyich nbahuidijtyich mictägy je jay ajcxy nidüg'ociy huidijaty anajty mijpidaaccixp Dios ytiy'ajt. ¹⁴ Niigi iich anajty n'ixpicyidich ma yi judiojäy ajcxy y'ixpijkein ca'ydi jac pinjaty judiojäy, ca'ydi jac pinjaty nmigügtijcich huidibi tügnax yjimijt miid iich. Com ooy anajty niigi ndzachmijpidägyich n'ap ndeedyich y'ayuc. ¹⁵ E Dios xyhuin'ijxich jayipni ca'ni anajty ma'xung'atyñich co ndünibich yi' ytung. Miid co Dios ooy ti xychociyich ti xyjihuiyich, paady xyhuooyich miid ytung ycixpi. ¹⁶ Dios xyajnejhuiyich yi'ung y'ayuc ytiy'ajt, jigix ngapxhuäcxibich yi' y'ayuc ma yi jay ajcxy ca'pi yjudiojäity ajcxy. Ca' pinjaty n'ixtaayich huidibi jëbi xyaj'ixpicyich Dios ytiy'ajt, hue' Dios c'm xyaj'ixpicyich yi' ytiy'ajt. ¹⁷ Nañ jadu'n ni ca' nbättiguiyich jim Jerusalén ma yajpaady y'apóstoles ajcxy huidibi anajty ajcxy Dios ti yhuin'ixyii. Chi tiyi nnicxyich jim Arabia ñaaxjot. Co iich jim hueen'iijtyich, chi nhuimbijtyich jim Damasco.

¹⁸ Cooni tugiñ jimijt nhuäcxijpyich huin'itni nbättiguiyich jim Jerusalén. Chi n'oyich ma Pedro anajty yajpaady, e chi jim nmiiid'ijtyich jéyi majmoxc xii. ¹⁹ E ca' nminaybaattich yi' jacyadyii apóstoles. Jéyi iich miid nayaati je Jacobo, je Huindzin Jesúz y'uch. ²⁰ Je huidibi cham iich miich ajcxy niyajjayiygixyp, tiy'ajt yi'. Y'ixxyp ñejhuiyib Dios co ca' n'indägyich.

²¹ Co ndzooñich Jerusalén, chi nnicxyich Siria naaxjot etz jim Cilicia naaxjot. ²² Je huin'it tiempo yi Cristo yjäy ajcxy huidibi nayyöymujcip cajp cajp jim Judea naaxjot, ca' ajcxy anajty xy'ix'adyiijich huingixy jijpcíxy. ²³ Jéyi ajcxy nejhuüy anajty co jay chachminaangixy: "Yi jay huidibi anajty xychach'ixhuidijtim xychachpahuidijtim, cham yi' tzachcapxhuäcxy je Cristo ytiy'ajt, je tiy'ajt huidibi anajty ytimyyajcödigoyamyb." ²⁴ Co je mibijcpidijc oyjadu'n tiy'ajt nejhuüygixy, chi ajcxy yajnajxy Dioscojuyip ma Dios miid iich ycixpi.

2

Jacadyii Jesúz y'apóstoles ajcxy cöbijccixy yi Pablo

¹ Co majmactz jimijt, chi jadüg'oc nnicxyich jim Jerusalén quipxyi miid Bernabé. Nañ jadu'n Tito xypanicxyich. ² Dios jadu'n ti xyajnejhuiyich co copicy nícxibich jadüg'oc jim Jerusalén. Chi jim nyajmiiidmiydacyich nijëjity jay huidibi Jesúz ti yhuin'ixyii ajcxy, je huidibi ajcxy nigohuajc'ajtp anajty je mibijcpidijc. (Ahuinguyc iich ajcxy nxiibcmujcy ngapxmuycy, ca'ydi ymayjy'agujicity.) Nyajmiiidmiydactaayich je Dios y'ayuc ytiy'ajt huidibi ngapxhuäcxypich ma yi jay ajcxy ca'p yjudiojäity. Jadu'n ngapxticxyich n'ayucich ndiy'ajtich, jigix ca'ydi ajcxy xycapx'aducyich, e ti anajty jadu'ñyi ñaadigü'aty iich ndung huidibi jayip ti nduñich etz huidibi njactunaambyich anajty. ³ Je jay ajcxy huidibi nigohuajc'ajtp anajty je mibijcpidijc jim Jerusalén yjäygidac ajcxy iich n'ayuc jadu'n nej ngapxticxyich, e nañ ni ca' ajcxy yminañ adzip co copicy yajtiy'ajttihuiy je Tito huidibi xypa'oyich jim, com griegojäy je' anajty, paady ca' yajtiy'ajttiy anajty. ⁴ Ca' ixipy pín huam ycaminañ jim Jerusalén co Tito ca' yajtiy'ajttiy, co ca' nijëjity mibijcpidijc ycatigü'ayüch ameech huidibi ca' ymibijccixy cixyjot huinijot Cristo ytiy'ajt. Hue' ajcxy amido'ijtcixy n'ayucich nej huada xyjjpcogapxiiygixyich. Ca' ajcxy yjotcujcity co ngapxhuäcxyich co nmibijcim Jesucristo, e ca' copicy

nguydunim judíojäy ycostumbre. Yi' ajcxy adzip xyajniñuidzaambich yi' judíojäy ycostumbre, jadu'n nej jääy codoogiyi ajcxy adzip ytuungixy ma yhuindzin ytung.⁵ Ni catügjaxiñy ajcxy xycamimadacyich, e ni xycayaj'amoñ iiñch ajcxy, com hue' ndzocych co huen Dios y'ayuc ytiy'ajt oybi ity huädz ma miich ajcxy ca' ma anii.

⁶ Yi' apóstoles ajcxy huidibi Jesús ti yhuin'ijxigixy huidibi ajcxy nigo-huajc'ajtp yi' mibijcpidijc, ca' ajcxy ni ti tyi'ajt xyjacmöyich jemybi huidibi ca' jayijp nnejhuiyich. (Peni capxpaady ajcxy o peni ca' ycapxpaadyity, ca' nduuñich cuendi. Com Dios ca' huin'ixpety jääy ajcxy tiyduñ.) ⁷ Co oy ajcxy nejhuïy co Dios ti xyquexyich ngapxhuäcxyich yi' y'ayuc ytiy'ajt ma yi' jääy ajcxy huidijaty ca' yjudíojäyity, tim jadu'n nej ti quexy Pedro co capxhuäcxi yi' y'ayuc ma yi' judíojäy ajcxy, ca' iiñch yi' ajcxy anajty n'ayucich xyijpcogapxiiyich, ooy ajcxy jäygidacy yi' n'ayucich ndiy'ajtich. ⁸ Yi' Dios huidibi Pedro quejx huen yi' y'ayuc capxhuäcxy ma yi' judíojäy ajcxy, nañ jadu'n iiñch xyquejxich co yi' y'ayuc ngapxhuäcxbiyich ma yi' jääy ajcxy ca' p yjudíojäyity.

⁹ Je Jacobo, je Pedro etz Juan ajcxy, je huidi nigo-huajc'ajtcixp yi' mibijcpidijc, co ajcxy nejhuïy jadu'n nej anajty Dios may'ajt oy'ajt ti tuuñ miid iiñch, chi ajcxy xycöbijcyich agujc jotcujc Bernabé etz iiñch. E chi iiñch ajcxy miid nay'ayuc-huinjihuïyi co jëbi iiñch etz Bernabé nícxibich ma yi' ca' p yjudíojäyity ajcxy, etz jëbi yi' Jacobo, Pedro etz Juan ajcxy níccixy ma yi' judíojäy ajcxy. ¹⁰ Jëyi' ajcxy may'ajt pijctzoy ma iiñch etz Bernabé co jadu'n pa'ayo'n ndunipyich ma yi' judíojäy ayoobitjic. E chi iiñch ngo'adzoy co ndunamybich jadu'n agujc jotcujc.

Pablo ojy yi' Pedro jim Antioquia

¹¹ E jadu'n anajty miid ti n'ocnay'ayuc-huinjihuïybich ixti coon Pedro ycidacy jim Antioquia. Chi jim nnimaayich huinjijp co ti anajty jim Dios ytiy'ajt midundigooyi co puhuäctuutni je huidibi ca' yjudíojäyity, ca' y'ocmiidcaymujcni. ¹² Com co ca'ní anajty ymiñ jim Antioquia je judíojäy ajcxy huidibi anajty tzomb ma Jacobo jim Jerusalén, chi Pedro miidcaymujcni je jääy ajcxy ca' p judíojäyity. Co ajcxy ymiñ chooñ Jerusalén, chi Pedro oy puhuäctuutni je huidibi ca' p yjudíojäyity, ca' y'ocmiidcaymugaani anajty. Com Pedro tzigiib anajty co ni'oñihuiyib je judíojäy huidibi minamb co ooy ycopicyity yajtiy'ajttihuiipy tûg'ociy jääy ajcxy huidibi mibijccixp Jesucristo. ¹³ Co Pedro jadu'n oy y'idiñch, chi je jacjadyii judíojäy ajcxy huidi anajty jímp nañ tim jadu'n oy y'idiñtcixy. Oy ajcxy janejhuïty ytiy'ajt, e huädz cuydungixy. Ixti Bernabé nañ jadu'n y'idiñch nej Pedro, com ca' anajty yjotmicity. ¹⁴ E co iiñch jadu'n oy n'ixyich co ca' ajcxy cuydungixy yajxon Jesucristo ytiy'ajt, chi iiñch nnimaayich Pedro mayjäy'agujc: "Peni miich judíojäy, e ti m'ixmajtzni judíojäy ycostumbre co ti mibicy Jesucristo, e ti m'occuydumyb je huinmañ huidibi judíojäy ca' cuydungixy, ¿nej tiyj cham co adzip mdzachminaandägy co yi' ajcxy huidibi ca' p yjudíojäyity, copicy cuydungixipy judíojäy ycostumbre, huidijaty miich ti m'ixmajtzni?"

Yi' judíojäy ajcxy quipxyjaty miid jacpinjaty

¹⁵ Jadu'n njacnimaayich Pedro: "Iich etz miich judíojäy iiñch ajt, huidibi ndaj'ajtim ndeedy'ajtim nañ judíojäy. E ca' iiñch ajt njadu'nity nej jääy ajcxy ca'pi yjudíojäyity, huidibi ca' cuydungixy Dios ycotujcin je jecyip huidibi

Moisés yjayhui'm. ¹⁶ Miich Pedro iich ayt nnejhuiiyim co jay ajcxy ca' jébi Dios yajpocyníihuächyii miid tim jéyi co ajcxy cuydungixy Dios ycötujcin je jecyip huidibi Moisés yjayhui'm. Co yi jay ajcxy mibijccixy Jesucristo, huin'it janchtiy Dios yajpocyníihuätzihyb ajcxy. Nañ tim jadu'n iich ayt, ti nmibijcim je Cristo jigix jébi Dios xyajpocyníihuatzim. E ca' jébi huaad Dios xyajpocyníihuatzim ayt miid tim jéyi co ti nguyduunim Dios ycötujcin je jecyip. Ca' ni tüt jay huidijaty jébi Dios yajpocyníihuächyii, miid tim jéyi co cuyduuni Dios ycötujcin je jecyip."

¹⁷ Co ayt nhuinma'ñ nbidaacim co nmibijcim Cristo jigix Dios jébi xyajpocyníihuatzim, huin'it je judío jay yminaangixy co jibic-huinma'ñ nyajtuunim co ca' njaccuyduunim yi' ajcxy ycostumbre. ¿Nej mdijy je Cristo xyajtundigooyim jadu'n nej judío jay yminaangixy? Ca' yjadu'nity. Ca' jébi huaad je Cristo xyajtundigooyim. ¹⁸ Co ixipy nmiipidaacim jadüg'oc Dios ycötujcin je jecyip, je huidibi ti n'ixmajtzim, jada ixipy ijkpejt'ajtp co ndundigooyim ma Cristo ytiy'ajt. ¹⁹ Jecy'ajty co nguyduunich anajty Dios ycötujcin je jecyip, huin'it ca' anajty nbaadyich tiy'ajt nej jébi huaad Dios xyajpocyníihuachich, e jadu'n nipaady nej jihuÿ ti n'ögyich. Paady yciixpi ti n'ixmachich je jecyip cötujcin, e ti nmijpidägyich Jesucristo ytiy'ajt jigix jébi njactzinäyich miid Dios yciixpi. ²⁰ Jadu'n nayjihuÿijich jadu'n nej jihuÿ ti n'oc'o'cpich, jadu'n nej jihuÿ tingruudzpetych quipxyi miid Cristo. Jadachambi ca' n'octzinaayñich miid ngi'm jugy'ajtin yciixpi. Hue' je' je Cristo ymic'ajt etz ytiy'ajt ti chinaydacpicy ma iich njugy'ajtin. E jadu'n nej cham njactzinäyich miid iich nninicx, jactzinaaybich miid Dios y'ung yciixpi, nmijpidacypich Dios y'ung. Dios y'ung ti xychociyich ti xyjihuÿich, e ti nayyoxyii naydogyii ma yi o'cin miid iich nbocy yciixpi. ²¹ Ca' nniyajtigoyañich je may'ajtin je oy'ajtin huidibi Dios ti tuuñ miid iich yciixpi. Co ixipy jébi Dios xyajpocyníihuatzim miid co ayt nguyduunim Dios ycötujcin jéyi, huin'it ixipy ti ñaadigi'aty je Cristo co y'o'cy miid ayt nbocy yciixpi.

3

Je ycötucin huidibi Moisés yejc o je mibijcín

¹ Janch loci miich ajcxy migütiyc huidibi tzinaayb jím Gálatas naaxjot. Ti jay ajcxy xyajhuinma'ñydigooygixy miid jibic-huinma'ñ. Paady yciixp mdzach'ixmadzaangixy je Dios ytiy'ajt. Iich oy njacapxhuäcyich ma miich ajcxy mhuinduu je tiy'ajt jadu'n nej Cristo yajcruudzpejt'i miid iich ayt nbocy yciixpi. ² Yi' nyaj'amidooyb: ¿Nej ti mbaatcixy Dios yjihui'ñ ymic'ajt miid co mdzachcuyduuni Dios ycötujcin je jecyip? o ¿Nej ti mbaatcixy Dios yjihui'ñ ymic'ajt miid co ti mmidoogixy Jesucristo y'ayuc e ti mmibijccixy? Hue' janchtiy ti mbatcixy Dios yjihui'ñ ymic'ajt co ti mmibijccixy Jesucristo, ca' nmínaanim co ti mguydungixy Dios ycötujcin je jecyip. ³ Co Dios oga'n yjihui'ñ xy'adigiÿygixy xyjottigÿygixy, chi mguychínaaygixy Jesucristo ytiy'ajt nej Dios yjihui'ñ xyhuinma'ñymoogixy. ¿Nej co cham miich ajcxy mloci huimma'ñ mdzachtungixy? Jadachambi jadüg'oc mdzachtunaangixy mg'i'mhuinma'ñ. ⁴ ¿Nej naadigiÿgixpi miich ajcxy tzaachhypi ti mminajxcixy ti myajnajxcixy miid Cristo ytiy'ajt yciixpi? Janch naadigi' jadu'n tzaachhypi ti mminajxcixy ti myajnajxcixy, pen janch tücciyi ti m'ixmájtcixni Cristo ytiy'ajt. ⁵ Jada nyaj'amidoogixyp: ¿Nej ti Dios yjihui'ñ ymic'ajt xy'adigiÿygixy xyjottigÿygixy etz tuñ mijhuinma'ñ ma miich ajcxy miid co ti mguydungixy Dios ycötujcin je jecyip? Ca' yjadu'nity. Hue' Dios xy'adigiÿygixy xyjottigÿygixy etz tuñ

mijhuinma'ñ miid miich ajcxy miid co ti mmidoogixy Jesucristo ytiy'ajt etz ti mmibijccixy.

⁶ Jadu'n ymiñ cojaj ma Dios ñeey co Abraham mibijcy Dios, e co yi' mijpidacy Dios y'ayuc jadu'n nipaady nej jihuüy Dios yhuinmecxi ypcocy, jigix jëbi y'ity tudägy ma Dios yhuinduu. ⁷ Jadu'n yajaty miid Abraham. Je' ymibijc Dios, e yajpocyniilhuaatzı Dios, jëbi ñaydijyi tudägy jay ma Dios yhuinduu. ⁸ Dios jecy'ajty yajnihuinmayi y co yajpocyniilhuädzal'ñ je jay ajcxy huidibi ca' yjudíojäity, jëbi ajcxy ñaydijyi tudägy jay ma Dios yhuinduu, miid co ajcxy mijpidägipy je may'ajt huidibi Dios ytunamyb miid yi' ajcxy ycixpi. Paady ycixpi jaaybety ymiñ ma Dios ñeey co jadu'n Dios miidmiydac Abraham jecy'ajty co yi' huidibi ca' yjudíojäity ypaadipy ajcxy y'alma niidzoocin, com jadu'n Dios yminañ: "Miid miich tüt m'ap m'oc may'ajt oy'ajt nduna'ñich miid naaxhuiñjäy ajcxy ycixpi." ⁹ Paady ycixpi jadu'n nej jay ajcxy tüt'óciy pinjaty mibijcp Dios, Dios may'ajt tunamb miid yi' ajcxy ycixpi co mibijccixy, tim jadu'n nej may'ajt tuun miid Abraham.

¹⁰ Dios chaachytunamy jay ajcxy miid ypcocy ycixpi, pinjaty huinma'ñ tzachpidacp co y'alma niidzoocin padaangixy miid co cuydungixy Dios ycötujcin je jecyip. Com jadu'n jaybety ymiñ ma Dios ñeey: "Dios chaachytunamyb jay ajcxy miid ypcocy ycixpi, pinjaty ca' mijpidägy tüt'óciy Dios ycötujcin, etz nañ jadu'n pinjaty ca' cuydundäy jada cötujcin." ¹¹ Jadachambi miid je ayuc huidibi ti nyajnijayiigixy ma jada necy, jëbi miich ajcxy mnejhuiñip co ca' ni pin jay jëbi Dios yajpocyniilhuächyii miid huidijaty ti tungixy co cuydungixy Dios ycötujcin je jecyip. Com jadu'n ymiñ jaybety ma Dios ñeey ma Dios jadu'n yminañ: "Yi jay ajcxy pinjaty mibigip iich n'ayuc, yi' ajcxy nya-jpocyniilhuädzambybich jëbi ajcxy y'alma paadip niidzoocin." ¹² Dios ca' jadu'n yminañ ma yi' ycötujcin huidibi Moisés yjayhui'm co jëbi nmijpidaacim, e huin'it Dios xyajpocyniilhuaatzim. Hue' je' yminañ ma ycötujcin co jëbi xychaachytuunim miid ajt nbocy ycixpi. Com jadu'n ymiñ jaybety ma Dios ñeey: "Yi jay ajcxy pinjaty cuydumb Dios ycötujcin huidibi Moisés ycojaj, copicy cuydundähuiip, ni ma ycatundigoyipi."

¹³ Cristo xyñihuuaanim xyyajtzoocim ma anajty Dios xychaachytunaanim miid co ca' nguydundaayim Dios ycötujcin je jecyip. Cristo ci'm ti yajniçcy je tzaachyp huidibi Dios ayt xymöhuaanim anajty. Com jadu'n jaybety ymiñ ma Dios ñeey: "Pinjaty anajty yajmijxotzpejtp ma tüt cruidz, hue' anajty je' yco'ayooyb ypcocy tiibit tuñ." ¹⁴ Cristo o'ce' je' miid iich ajt nbocy ycixpi, jigix Dios jëbi cuyduñ yi' y'ayuc jadu'n nej yaj'ahuaniiy Abraham jecy'ajty, co may'ajt tuna'ñ miid yi' jay ajcxy ycixpi huidibi ca'p yjudíojäity, etz nañ jadu'n may'ajt tuna'ñ miid iich ajt ycixpi, jigix jëbi iich ajt nbaatim je Dios yjihui'ñ co nmibijcim je Cristo.

Je cötujcin huidibi Moisés yejc etz huidibi Dios y'ahuaniiy

¹⁵ Migüttic ajcxy, ngapxticxaambybich jadu'n nej Dios ti tuñ miid tüt ijxpejt nej jay ajcxy ytuñ. Co ixyipy tüt jay necy yajcojy ma nigapxy jadu'n nej ypidägy yajhui'mañ, e co yajcoftay je necy, e chi firmijiy, e nañ jadu'n je testigo ajcxy yfirmijiy, huin'it ca' huaad pinjaty nixig yajxig yada tiy'ajt, e nañ jadu'n ni ca' huaad yaj'ungiy. ¹⁶ Cuenditungixy Dios y'ayuc ytiy'ajt, Dios ma yi' y'ayuc yaj'ahuaniiy Abraham etz tüt yi' y'ap y'oc co may'ajt tuna'ñ miid yi' ajcxy jëyi. Ca' nminaanim Dios y'ayuc yminañ co Dios yaj'ahuaniiy Abraham co may'ajt tuna'ñ miid tüt'óciy yi' y'ap y'oc. Hue' je'Dios y'ayuc yminañ co may'ajt tuna'ñ miid tüt'óciy yi' y'ap y'oc, je' je' je Cristo. ¹⁷ Dios

ca' yi' nixig̃ yajxig̃ ytiy'ajt huidib̃ jayip̃ ymoy Abraham co yajniguejxy ycötujcin yi Moisés. Co Abraham y'o'cy, ti anajty ñajtzniniçxiiỹni midaax mig̃o'px ja'iipxmajc̃ jimiijt, chiini oy Dios möy Moisés yi' ycötujcin. Tim̃ jadu'n nej ca' huaad yajtigach je jääy ñecy ma nigapxy jadu'n nej ypidägy yajhui'mañ, nañ tim̃ jadu'n ca' huaad Dios yajtigach y'ayuc huidib̃ yajnim̃may Abraham jadu'n nej may'ajt tuna'ñ miid naaxhuiñyäy ajcxy yciipi. ¹⁸ Dios y'ahuaniiy yi' ytiy'ajt ma Abraham jecy'ajty co may'ajt tuna'ñ miid yi' y'ap y'oc yciipi etz miid tüg̃ociy naaxhuiñyäy ajcxy yciipi. Co ixyipy jëbi jääy padaangixy y'alma ñidzoocin miid huidib̃ ajcxy ytumyb co ajcxy cuyduuni Dios ycötujcin je jecyip̃, ca' ixyipy may'ajt ti tuñ co ti quexy je Cristo ya naaxhuiñ co jääy yajniñhüäzip̃.

¹⁹ ¿Ti yciipi Dios co moy Moisés je cötujcin huidib̃ ycojay? Hue' je' Dios moy jada cötujcin jig̃x jëbi niguëxig̃ co jääy ajcxy ca' ycapxymidoogixy. Tunamb anajty Dios ycötujcin huidib̃ Moisés ycojay mabaad ti quexy ya naaxhuiñ yi' y'ung, je' je' je Cristo, je Abraham y'ap y'oc huidib̃ yajpocyñihuätzp jääy ajcxy. Dios ycötujcin hue je' yajniguejx Moisés miid ángeles ajcxy. E chi Moisés capxnajx ymigügtic̃ ajcxy. ²⁰ Co Dios ti quexy yi' oybi y'ayuc ya naaxhuiñ miid y'ung, paady yciipi Dios ca' tzoc̃y co huingb̃i capxnaxipy yi' y'ayuc. Dios etz Dios y'ung tú'ciy yi'.

Tig̃ixpi Dios je Moisés cötujcin yejc̃

²¹ ¿Nej mdiy ca' ñaybadyii yi Dios ycötujcin huidib̃ Moisés ycojay, miid je ayuc huidib̃ Dios yajnim̃may Abraham? Naybaatip ajcxy y'ayuc. Co ixyipy cayejcy Dios cötujcin ma jëbi jääy ajcxy y'alma ñidzoocin padaangixy, huin'it ixyipy jëbi nbocynñihuatzim co ixyipy nguyduunim yajxon jada cötujcin. ²² Ca' yjanchity co jëbi Dios xyajpocyñihuatzim miid co tijaty nduunim. Com ma Dios y'ayuc ymiñ cojaj co nidüg'óciy jääy ajcxy ti ytundigooy, ac pocy ymiiñ ajcxy. Jadu'n Dios y'ayuc ymina'ñ, jig̃x jëbi Dios yajpocyñihuäch tüg'óciy pinjaty mijpidacp Jesucristo, jadu'n nej yajnim̃may Abraham jecy'ajty co jadu'n tuna'ñ.

²³ Ca'ní anajty Cristo ymiñ ya naaxhuiñ, huin'it anajty Dios ycötujcin ytuñ, yajpocycäy jääy ajcxy, e ca' Dios yajcomidoy jääy ajcxy ypcocy. Jadu'n nej jihuñ jääy ixyipy ypujxtijc'iñaaaygixy e ahuijxcixy mina je juez ytiddyunáanigixy. Jadu'n anajty n'ijtim jadu'n nej jihuñ nbujxtijc'iñaaayim, ixti cooni Jesucristo ymiñ ya naaxhuiñ yajpocyñihuatzp. ²⁴ Jadu'n anajty Dios cuend'aty yi judíojäy anajty miid ycötujcin huidib̃ Moisés ycojay. Tim̃ jadu'n nej jääy cuend'aty huingjäy y'ung. Jadu'n anajty Dios cuend'aty judío jääy ajcxy ixti cooni Jesucristo ymiñ ya naaxhuiñ jëbi yajpocyñihuäch jääy ajcxy. ²⁵ Jadachambi co Jesucristo ti y'oy ya naaxhuiñ, e ti nmibijcim (tzojingíx) yi' ytiy'ajt, paady yciipi cham ca' n'oc'ijtim cuend'aty miid Dios ycötujcin huidib̃ Moisés ycojay.

²⁶ Com miich ajcxy ti mmijip̃idaaccixy Jesucristo ytiy'ajt, paady yciip̃ jëbi nidüg'óciy miich ajcxy naydijigixy Dios y'ung. ²⁷ Tüg'óciy miich ajcxy huidijaty ti mnibijtcixy, ti mnibijtcixy jig̃x jëbi mdügmujccixy miid Cristo, jadachambi niducy m'ijtcixy miid Cristo. ²⁸ Nidüg'óciy miich ajcxy ti mgöbijccixy Jesucristo jadu'n nej ajcxy mHuindzin. Jadu'n miich ajcxy judíojäy etz nañ jadu'n ca'pi yjudíojäyity, nañ jadu'n miich ajcxy midumbidijc etz miich ajcxy huidib̃ ci'm nay'anemip̃, miich ajcxy yëydijectiçc etz miich

ajcxy töxyjäydijc; tú'ciy miich ajcxy myajpattaaygixy ma mHuindzin Jesucristo. ²⁹ Huenpinity miich ajcxy co mmijpidaaccixy Jesucristo, huin'it jébi ajcxy mnaydijiib Abraham y'ap y'oc, e huin'it jébi mbáatcixipy tzinaydac jíliby tzajpjoty, je huidibi Dios ya'ahuaniiy Abraham, Abraham y'ung y'anág etz Abraham y'ap y'oc.

4

¹⁻² Cha jadüg ijxpejt nyajnimäyich miich ajcxy huidibi capxticxp Dios ytiy'ajt. Tüg comeeñyjäy ymang hue' anajty mutzní pi'cní je' anajty jédaanip yteedy ypidägy. E chi yteedy tüg jääy yajnibicy huidibi jébi cuend'aty je pidägy etz je pi'c'anág mabaad paady je tiempo mina ycidigihuiig y'ung je pidägy. Je comeeñyjäy y'ung com co anajty ca'ní yeegy, ane'my anajty y'ity, tim jadu'n nej ane'my y'ity je jääy huidibi midumb. ³ Tim jadu'n nej je comeeñyjäy y'ung anajty y'ity ane'my, nañ tim jadu'n iich yi judíojäy ajcxy ane'my anajty n'íticixyich co anajty ca' tiyudägy naydijiigixyich Dios y'ung. ⁴⁻⁵ Co oy Dios yajhuaad'ajtní, chi oy quejxní y'ung ya naaxhuiñ. Yi' y'ung ma'xung'ajt judíojäy, jigix jébi codinäy jääy ajcxy ma Dios ycötujctac. Nañ jadu'n yi' ma'xung'ajt judíojäy jigix jébi yajpocyñihuäch yi' jääy ajcxy huidibi ti yajpocyähuigixy Dios ycötujcin huidibi Moisés ycojay. Dios ti quexy y'ung jigix jébi xycodinaayim miid ajt nbocy ycixpi, e jadu'n Dios jébi xycöbijci jadu'n nej jihuüy xyci'm'ung'ajtim.

⁶ Jadachambi miid co naydijim Dios y'ung, paady ycixp Dios ti xy'adigiiyim ti xyjottigiiyim yi' yjhuiñ ymic'ajt, paady ycixp ajt minaanim co Dios ajt nDeedy'ajtim etz nmminaanim: "¡Padre Nuestro!" ⁷ Miid co miich ajcxy ti mmibijccixy Jesucristo, jadachambi ca' ane'my m'oc'íjtcixyñi ma Dios ycötujcin je jecyip, jadu'n nej je jääy ytumbidijc miidity ane'my. Paady ycixp jébi Dios xymóoygixipy jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy, jadu'n nej Dios miidity jugy'ajtin. Jadachambi miich ajcxy Dios xy'ung'ajt, etz jébi mbáatcixipy pidägy ma Dios.

Pablo y jotmaybaady miid je mibijcpidijc ycixpi

⁸ Jecy'ajty ca' anajty mnejhuiygixy Dios ytiy'ajt tiyudägy, ooy anajty m'ojadajtcixy oyñiti huidibi ca' ymic'ajt miidity. E ca' anajty m'ojadajtcixy je Dios tzajpjotyp huidibi mic'ajt miidity. ⁹ Jadachambi ti mnejhuiygixy Dios ytiy'ajt etz Dios ti xycöbijccixy. ¿Nej co jadüg'oc mdzachnihuimbidaangixy yi' judíojäy ycötujcin, ca'p ti mic'ajt miidity, huidibi ti m'ijxmajtzcixy? E jadüg'oc xy'ane'mygixy je judíojäy ycötujcin. ¹⁰ Jadachambi mdzachcuy-dunaangixy judíojäy ycostumbre, jadu'n nej ajcxy myajmi'ajtcixy xiibó' xiijimijt. ¹¹ Huinmaaybich ooy miid miich ajcxy ycixpi co naadigi' ti nyaj'ixpciyich miich ajcxy. Ninigoob ayoohua'ñ iich ndung ma miich ajcxy.

¹² Migüttijc ajcxy, cham may'ajt nbijctzooyich ma miich ajcxy. Yajtugiigixy yi' mhuinma'ñ jadu'n nej iich nhuinma'ñ. Iich ti nyajtugiigixy nhuinma'ñ miid miich ajcxy mhuinma'ñ co ti n'ixmachich yi' judíojäy ycostumbre. Je taab anajty n'ityich miid miich ajcxy, ca' miich anajty ajcxy iich n'ayuc xyjijpcogapxiyi. ¹³ Miich ajcxy mnejhuiyb co anajty n'ityich ma miich ajcxy, pumay iich anajty nyajpaady miid yuu pa'm ycixpi, paady ycixp iich jím jecy nhuäcxijpyich, ngapxhuäcxixy Jesucristo ytiy'ajt je jayijp'aty. ¹⁴ Miid iich nba'm ycixpi ooy n'adzijpy miich ajcxy ma mjiin mdijc, e miich ajcxy ca' ti xy'ixtiy e ni ca' miich ajcxy xymidzijpich. Jadu'n iich miich ajcxy xycöbijcy agujejotcuje, tim jadu'n nej ixiyipy ti mgöbijccixy Jesucristo

ci'm. ¹⁵ Jadachambi ¿ti ti ytunyii ti yjadyii co ca' mmijotcujc'ajtcixy iich n'ayuc? Com nyejich tiy'ajt co je taabi anajty oga'n jim n'ityich ma miich ajcxy co janch xypubedaambich miich ajcxy. Ixti mg'i'm huiin anajty ajcxy mjaya pidzimaangixyp etz xymöhuaangixyich anajty co iich ngaa'a'ixiy. ¹⁶ ¿Nej iich ti n'ahuimbityich miich ajcxy mmidzip miid co ti nyajnimaaygixy huidibi janchip?

¹⁷ Yi huindzindijc jim ma miich ajcxy huidibi xychachyaj'ixpijccixp huidibi ca' ytiy'ajtity, ca' ajcxy oyhuinma'n miidity. Hue' ajcxy tzachtzoc y co miich ajcxy m'ixmájtci xip iich n'ayuc ndiy'ajt. Hue' ajcxy tzachtzoc y co miich ajcxy yi' mgömayipy. ¹⁸ Iich njajotcujcich jadu'n co huingbi huindzin ajcxy jébi xyaj'ixpijccixy. Nigoobi co ixipy jébi ajcxy m'oy'ajtin mbaatcixy. Ca' oy copicity co iich ci'm miich ajcxy nmii'dijttihiuipy. ¹⁹ Migügtijc huidibi ooy ndzoc y njihuüyich jadu'n nej jihuüy ngi'm'ung'ajtigixy, ooy tzaachypi ndzachjihuüyich miid miich ajcxy yci xip jadüg'oc. Jada'n tzaachypi njihuüyich jadu'n nej undaj tzaachypi jihuüy co y'ung yama'xung'ada'n. Njihuühuaambyich tzaachypi ixti cooni miich ajcxy anajty Cristo mhuinma'n xyaj'oyii. ²⁰ Ooy iich njanay'ijxpada'nyii ma miich ajcxy cham cham. Njamii'dcapxaangixy njamii'dmiydägaangixy, chi ixipy tiy'ajt njacyajnimaaygixy jac huädz. Ooy iich ndajy nmayich miid miich ajcxy yci xip, nej n'ocjacnimaaygixyipy.

Je Agar etz Sara y'ijxejt

²¹ Miich ajcxy huidibi mdzachcuydunamyb Dios ycötujcin je jecyip. Nmimaaygixy ajcxy, ¿nej ca'ni ajcxy midoogixy huidibi Dios ycötujcin nigaixyp? ²² Com Dios y'ayuc huidibi jaybetyip jadu'n ymina'n co Abraham ymii'd anajty metz ymang. Tüg je'anajty yta'ajtip huidibi ypödumb'ajtpy. Je jadügpi ymang anajty yta'ajtip huidibi ytimytoxi c'ajtpy. ²³ Je huidibi je pödumbi y'ung'ajti, hue' je' ypi'c'ajty jadu'n nej pi'ctijc jadyii yma'xung'ajtixy. Je huidibi Abraham ytöxyjc y'ung'ajti Dios je' miid ymic'ajt ypi'c'ajty, Dios ycuyduun y'ayuc huidibi yajhuinhuaniiy Abraham. ²⁴ Jada jihuimbit ayuc jadu'n yhuimbitdzimyb: jada Abraham ytöxyjäy ajcxy metz ijxejt'ajtp jadu'n nej Dios ti ytuñ miid yi' yjäy. Je ypödumbi huidi anajty yxi Agar, yi' miid yquipxiyi yì Dios ycötujcin huidibi Dios ymoy Moisés ma je cop huidi yxi Sinaí. E tüg'óciy jääy ajcxy huidibi cuyduungixp Dios ycötujcin huidibi Moisés ycojaj, ane'my ajcxy je' yaj'idyii, tim jadu'n nej tüg comeeñyjäy ane'my yaj'ity yi' ytumbi ajcxy. ²⁵ Agar yi' nügix'ajtp je cop Sinaí jim Arabia ñaaxjot ma Dios moy Moisés je cötujcin. Agar je töxyjäy huidibi anajty pödumb, je' miid yquipxiyi yì judíojäy huidibi tzachcuyduungixp Moisés ycötujcin, etz nañ yquipxiyi miid Dios y'it ya naaxhuiñ jim Jerusalén. Yi judíojäy etz y'ung y'anäg ajcxy huidibi tzach cuyduungixy Moisés ycötujcin je jecyip, ane'my ajcxy y'ity ma jada cötujcin, tim jadu'n nej jääy ajcxy huidibi tumb ma comeeñyjäy, e y'ane'my ajcxy y'ijtcixy. ²⁶ Je Sara huidibi Abraham ytöxyjc'ajtpy, yi' miid yquipxiyi iich ajt huidibi cuydumb je Cristo ytiy'ajt, e je Cristo yi' yajpatp tzajpjoty. ²⁷ Com jaybetyity ymiñ ma Dios ñecy co mayjäy paada'n oybi ma Dios, com Dios jadu'n ymina'n:

Jotcugi' jadüg'oc miich Sara huidibi ca' y'ungbaady. Xic yäx miich miid jötcujc'ajtin, miich huidibi ca' ungmoy. Niigi ymayihua'n miich m'ap m'oc ca'ydí Hagar y'ap y'oc.

²⁸ Iich ajt huidibi nmijpidaacim Jesucristo tügiiyim miid Abraham ymang Isaac. Com jadu'n nej Dios cuyduun y'ayuc huidibi yajhuinhuaniiy Abraham

co Isaac yma'xung'ajty, nañ tim jadu'n Dios cuyduuñ yi' y'ayuc miid iich ajt co je Cristo y'oy ya naaxhuiñ. ²⁹ Tim jadu'n nej Abraham ymang Ismael jecy'ajty midzip'ajty Abraham ymang huidibi Dios yajhuinhuaniiyi Abraham; nañ tim jadu'n yi' jääj ajcxy huidibi tzachcuydung; xp Dios ycötujcin je jecyip, ooy ajcxy tzach midzip'adyii yi' jääj ajcxy huidibi mibijcp Jesucristo. ³⁰ Oc-huinmay miich ajcxy nej jaybetyity ymiñ ma Dios ñeçey co jadu'n Dios nimay Abraham: Yajpidzim ma mdijc je mbödumbi miid ymang. Com ca' jadu'n ytiy'ajtity co je pödumbi ymang paadipy miich mbidägy. Yi' je' padamb je mbidägy huidibi miich mdöxyjc ymang'ajtpy.

³¹ Migügtjc ajcxy, ca' iich ajt n'ocjadu'niñ nej je pödumbi y'ung y'anäg ajcxy huidibi ane'my ijtp. Jadu'n iich ajt nipaady nej Abraham ytöxyjc y'ung y'anäg huidibi ca' yane'my y'ity.

5

Cristo ti xyajniñhuatzim ma je cötujcin huidibi Moisés yejc

¹ Je Cristo ti xyajpidzimim ma Dios ycötujcin je jecyip ma anajty n'ijtim y'ane'my, jigix jëbi tzojingix nguyduunim yi' ytiy'ajt. Mibijccixy tiyduväg Cristo ytiy'ajt, ca' m'ixmajtcixy. Ca' mni'ahuimbijtcixipy jadüg'oc Dios ycötujcin je jecyip ma anajty m'ijtcixy tim jadu'n nej comeenjäy ytumbi ajcxy y'ijtcixy ane'my.

²⁻³ Amidoor'ijtcix iich n'ayuc. Jadaçhambi iich Pablo minaambich pen miich ajcxy mgöbigamyb jada ayuc co copicy myajtij'ajtihuiipy, huin'it ñaadigii'ada'ñ co mmibijccixy Jesucristo ytiy'ajt. Ca' Jesucristo may'ajt tuna'ñ miid miich ajcxy pen jadu'n m'ididza'ñ. Jadüg'oc nminaliich co pinjaty jadu'n ycuydunamyb tüg Dios ycötujcin, copicy ycuydundähuiipy tüg'öcipy. ⁴ Pen mijip'ijxyp ajcxy co Dios xyapocyniñhuätzaangixy miid co mguyduungixy tüg Dios ycötujcin, jadu'n nipaady nej jihuüy ti m'ixmájtzcixni Cristo y'ayuc ytiy'ajt. Pen ca' mmijipidaaccixy je may'ajt oy'ajt huidibi; Cristo ti tuñ ninigoob miid miich ajcxy yicxpi, huin'it ca' Dios xyapocyniñhuådzaanim jigix jëbi naydijim tudägy ma Dios yhuinduu miid co nmibijcim Cristo etz miid co je Espíritu Santo xypubejetim. ⁵ Co nmibijcim ajt Jesucristo, Jesucristo ca' cuendituñ pen ti nyajtij'ajtti'ym o pen ca'. Jéyi yi' tzocy co naychojcim nayjihuüyim nidüg nidüg, e jada je' je ijxpejt co nmibijcim yi' ytiy'ajt.

⁶ Jayip'aty oy yajxon anajty m'occuydungixp Jesucristo ytiy'ajt. ¿Pin ti xy'agapxiygixy co ca' mgapxymidohuaangixy tiy'ajt? ⁸ Yi' jääj ajcxy huidibi ti xy'agapxiygixy ca' ajcxy tiy'ajt patcixy ma je Dios huidibi ti xyhuin'ijxim jigix jëbi nmibijcim Cristo. ⁹ Miich ajcxy mnejhuiyb co jääj pidaaccixy levadura ma harina jich je levadura yajtigiyidydaayb je jich. Nañ tim jadu'n jada anii huidibi jääj ajcxy ti pidaaccixy ma miich ajcxy yajtigiyädähuamyb miich ajcxy mjot mhuinma'ñ. ¹⁰ Com iich nmibijcpich co ajt je nHuindzin Jesucristo oyhuinma'ñ xymöhuiipy ajcxy, paady yicxip njiip'ijxypich co miich ajcxy mmibigaamby iich ngapxy iich n'ayuc. Dios chaachytunipy je jääj ajcxy huidibi ti xyajhuinma'ñydigooygixy. Oy ooy yjamij yajanchity ajcxy, ca' ytimiñejity, Dios yi' ajcxy tzaachytunib.

¹¹ Migügtjc ajcxy, co ixipy yjanchity co iich ngapxhuäcxyich co copicy nidüg'öcipy jääj yajtij'ajtihuiipy, ¿nej co je'ni chambaad judiojäy xychach'ixhuidityich xychachpahuidityich? Pen ca' ixipy xy'ixhuidityich xypahuidityich jadu'n nipaady nej jihuüy nyaj'ixpicyich co je Cristo ca' y'oc'y

miid iich ajt nbocy yciixpi. ¹² Yi' huidi ajcxy xyajhuinma'ñydigooygixyp, ooy ixipy y'oyity co ixipy ajcxy xypuhuäctutni tücciyi.

¹³ Dios miich ajcxy ti xymijhuoogixy ma yi' ytiy'ajt jemybi jigix jëbi m'ixmájtzcixni je Dios ycötujcin je jécyip, etz tzojcingix mjjpidägipy Cristo ytiy'ajt. Dios ti ajcxy mdü'aa xy'ahuaatz, per ca' huaad mduungixy je jibicpi huïdibi mjot mhuinma'ñ chachñijot'ajtcixpy. Hue' a'oy naymi'oyjäy'ájtigix nidüg nidüg, naybubéjtigix miñ xyipy. ¹⁴ Dios y'ayuc ymina'ñ: "Mi'oyjäy'adipy mmijin mmidijs, ti'm jadu'n nej miich ajcxy mdzocyp co mmijin mmidijs xymijoyjäy'adipy." Co jadu'n ajcxy mnaymi'oyjäy'adipy miñ xyipy, ytimumipatyp jadu'n nej jihuüy ti mguydundäy tüt'ociy je Dios ycötujcin. ¹⁵ Pen miich ajcxy mnaymidundigooyip etz mnaymijotma'tip miñ xyipy, ca' yjetity co ci'm anajty jadu'n mdzachnayajhuinma'ñydigooygixy miñ xyipy.

Je jugy'ajt huidibi yi Espíritu Santo yejcyp

¹⁶ Jada capxhuijin iich miich ajcxy nyajnjayiiyb. Cuych이나aygix je Dios ytiy'ajt jadu'n nej je Espíritu Santo xyhuinma'ñymooygixy ajcxy. Ca' mguyduungixy je jibic-huinma'ñ huïdibi mdzachnijot'ajtcixyp ci'm. ¹⁷ Je jibic-huinma'ñ huïdibi mdzachnijot'ajtcixyp, hue'ymidzip'ajtpy je oybi huinma'ñ huïdibi je Espíritu Santo xymooygixp. Dios y'ayuc obyi ca' ñaygodiyyii miid miich ajcxy mjibic-huinma'ñ. Paady yciixp miich ajcxy ooy mjacuy-dunaangixy Dios y'ayuc, e ca' ajcxy mmimadäga ñicxy mguydundaaygixy. ¹⁸ Pen tzojcingixy mguyduungixy je Cristo ytiy'ajt huïdibi Dios yjihu'ñ xy-mooyb ajcxy, huin'it ca' copicy mguydungixy Dios ycötujcin je jecyip.

¹⁹ Com nnejhuiydaayim jadu'n nej jay ajcxy yjot yhuinma'ñ tzachnijot'ajtcixy jibicpi. Jadu'n nej yëydijctjc tzachmigapxtigoyaangixy töxyäydi; e nañ jadu'n nej töxyäydi; ajcxy ooy yëydijctjc tzachmiid'ügangixy etz miid'edzaangixy etz ma yjiji bi ji ajcxy yhuinma'ñydigooygixy. ²⁰ E nañ nnejhuiyim jadu'n nej jay ajcxy tzach'ojadajtcixy tzachhuingoxtinaaygixy je huïdibi jay ajcxy ci'm ti yajcoy, etz nej jay ajcxy tzach'ojadajtcixy tzachyajtunaangixy caxpojcpidjc, nej jay ajcxy ymigüg tzachmijotma'tcixy; nej jay ajcxy ca' tzip yjot'ambjicciixy miid yinjaty huenjaty ayuc; nej jay ajcxy tzachmidzip'ajtcixy ymigügtjc; nej jay ajcxy tzachyajca'oy'ijxcixy ymigüg co tijaty miidit; nej jay ajcxy chachnaybijc-huäcxaanigixy, huïdibi abicy tzachmiid'adamb yjäy. ²¹ E nañ nnejhuiyim jadu'n nej jay ajcxy abijectigihuaangixy tijaty ymigüg ymiid; nej jay ajcxy ymigüg yaj'o'ccixy; nej jay ajcxy nijot'ajtcixy ügi etz adzuuhuïdidi agoodzhuiididi, etz yi jay ajcxy huïdibi tzachnijot'ajtcixp yi jadu'mbi huinma'ñ. Iich miich ajcxy cham njacyajnimaaygixy jadu'n nej iich jay ijp'aty ti'nocnígapxpich, co yi jay ajcxy huïdibi yi jadu'mbi jibic-huinma'ñ chachnijot'ajtcixp jadu'n nej cham ti nijayiiygixy, ca' ajcxy tzinaydac paadaangixy ma Dios y'ane'my.

²² Hue' ajt jadachambi nejhuiydaayim je oybi huinma'ñ huïdibi Espíritu Santo yejcyp. Co yi jay ajcxy huïdibi ymied Dios yjihu'ñ ymic'ajt ma yjot yhuinma'ñ, hue' ytungixyp ajcxy yi oyjäy'ajtin miid ymigügtjc; miid ajcxy xondaacian etz miid ajcxy jotcuje'ajtin; etz ymimectujcixyp ymigügtjc; etz chojccixyp yjihu'iygixyp ymigügtjc; etz ytungixyp oybi; etz tudägy yjäy'ajtcixyp, ²³ nicey xeemy yjäy'ajtcixy ma ymigügtjc; etz ci'm yajxon ñay'ané'migixy ma yi oybi. Ca' ji huingbi cötujcin huïdibi jada oybi huinma'ñ jjpcogapxihuiipy. ²⁴ Tüt'ociy jay ajcxy pinjaty Jesucristo

Huindzin'ajtp, mimadacpy ajcxys yí jibic-huinma'ñ huidibi ci'm nijot'ajtcixyp miid Cristo ymic'ajt. ²⁵ Miid co nmiid'ajtim je Espíritu Santo ymic'ajt ma ajt ndzinaayin njugy'ajtin, paady ycixp tzoc tzinaayim jadu'n nej xy'anemim xyhuinma'ñymooyim je Espíritu Santo.

²⁶ Ca' huaad amij agix ndzachnayjihuiyim, etz nañ jadu'n ca' huaad nmigütiyc nyajjotma'tim; etz ca' huaad ni ti nyajca'oy'ijxim.

6

Naybubéjtigixy miñ xyipy

¹ Migütiyc ajcxys, pen mbatpy tûg migüg huidibi jibic-huinma'ñ ti ymimadägyii, miich ajcxy huidibi mimadacyp yí jibic-huinma'ñ miid Dios ymic'ajt mbubéjtixyp jada migüg, e co mbubéjtixyp jada migüg, nigi jotmic mmigapx miid oy gapxy oy ayuc. Naygüend'adii ajcxy ci'm, ca'ydì jibic-huinma'ñ xymimadaaccixy. ² Naybubéjtigix nidüg nidüg pinjaty ayo'n jotmay miid. Co jadu'n mdúngixyp, hue' anajty ajcxy mguydungixyp Cristo ycötuycin huidibi ti xymooyim ajt.

³ Pen ji piñ ñayjihuïyii amij agix etz chach naygomaya'ñyii ci'm co chach y'ojyäity, ca' je' choobaady ma Dios yhuinduu. ⁴ Jëbi nidüg nidüg jay ñayjihuïñybigyii nej chinay yjugy'aty, pen oy o peni ca'y'oyity. Peni ycuychinaayb yajxon Dios ytiy'ajt oybi, jetcuyc ñayjihuïñybigyib je' ci'm e ca' huaad yajquipxiy chinaayin miid huingbi. ⁵ Nidüg nidüg jay ci'm chinaayin jëbi yajnicxy nej Dios jäygidägy. Ca' huaad ni ijjxtüdy nej ymigüg jibic-huinma'ñ miidity.

⁶ Yi jay ajcxy pinjaty ti ixpicy Dios y'ayuc ytiy'ajt, copicy co möhuipy tijat� yajmayajtpy je huindzin tiibi yaj'ixpigyi.

⁷ Ix ajcxy ci'm mnayhuin'ingix com Dios ca' yi' ni piñ huaad ni xig yajxig. Com pen miich ajcxy jibic-huinma'ñ mdumyb, Dios xychaachytunip ajcxy. Pinjaty oybi tuumb, nañ ypaadipy oybi, e pinjaty jibicpi tumb, nañ jibicpi ypaadipy. ⁸ Pinjaty jibic huinma'ñ tum jadu'n nej jibicpi tzachnijot'aty, co y'ögipy yi' y'alma niçxip ayoodactuuby. Pinjaty cuydumb Dios ytiy'ajt jadu'n nej je Espíritu Santo huinma'ñ ymöyii, co y'ögipy yi' y'alma huingbi jugy'ajtin ypaadamyb huidibi nimina ycaacixy ycaatigooy huidibi je Espíritu Santo möhuib. ⁹ Peni nduunim jabom jabom oy huinma'ñ ca' huaad ndzijpim, jëbi nmectxtujcim ixti cooni anajty nbaatim oybi ma Dios. E ca' huaad njotmetzciyim. ¹⁰ Tzoc oyjäy'ajtin tuunim ma nidüg'óciy jay ajcxy, jadu'n nej Dios xyhuinma'ñymooyim. Nigi tzoc pubejtim nmigütiyc huidibi mibijcp mijpidacp Cristo.

Ane'min, capxhuijin etz capxpooxcin huidibi cijxnip je necy

¹¹ Ijxcix huindicxcix jada letra mijjatypi huidibi iich ci'm njaayb, com ndzojcipyich co mnejhuiyigixyp nej yam nijayiygixy. ¹² Yi jay ajcxy huidibi mibijcp co Cristo o'cy ma yi' cruudz miid ajt nbocy ycixpi etz nañ jadu'n mijpidacp yi' tiy'ajttihui, hue' ajcxy tzach ñaygomayaanigixy ma yi' judiojäy ajcxy, jigix ca' piñ y'ixhuididiyib yphahuididiyib. ¹³ Yi huidi ajcxy tzach mijpidacp tiy'ajttihui, nañ ni ca' ajcxy cuydundäy tûg'óciy jada Dios ycötuycin je jeciyip. Hue' yi' ajcxy tzojccixy co miich ajcxy myajtij'ajttihuijigixy ajcxy jëbi ñaygomayaigixy miid co miich ajcxy ti myajtij'ajttihuijigixy. ¹⁴ Yi jay ajcxy huidibi jim yaj'ixpicy anii, ci'm ajcxy chach ñaygomayaanigixy. Per iich ca' jadu'n naygomaya'ñyijich miid huidibi ndumybich huidibi nyaj'ixpicyich.

Hue' janchtiy ngapxpadaamybich iich ajt nHuindzin Jesucristo ytiy'ajt, jadu'n nej yajcruudzpejtí miid ajt nbocy ycixpi. Co ti nmibicyich Cristo Jesús, huin'it ti n'ixmachich je naaxhuiñyäy yjibic-huinma'ñ. E paady cham ni nga'ocnijo'tajtnich yi jibic-huinma'ñ. ¹⁵ Co nmibijcim Jesucristo, oy ixipy ti nyajtiy'ajtiiyim o oy ixipy ca' ti nyajtiy'ajtiiyim, ca' ma choobaady. Huudibi tzoubatp yi' je' co nmibijcim Jesucristo, etz co nmiid'ajtim jemybi jot huinma'ñ. ¹⁶ Huen Dios xyajjotcugihuiipy etz xypa'ayooohuiipy, etz nañ jadu'n yajjotcugihuiipy etz pa'ayooohuiipy nidüg'óciy jäy huidijaty cuydumb Cristo ytiy'ajt, tûg'óciy Dios yjäy janchypi tiydudägypi.

¹⁷ Jadu'n nej jadachambi, etz jadu'n nej xii tiempo jacmiimb jaccidaacp, ca' iich pin huaad xyjac'amayiyich, com nmiidich je tiy'ajt ma nninicxich jadu'n nej jäy ajcxy ti xyhueenduuñich ti xychaachytuuñich miid co ti nduuñich miid Jesucristo ycixpi.

¹⁸ Migügtijc ajcxy, huen iich ajt nHuindzin Jesucristo tunipy nügi may'ajt oy'ajt ma miich ajcxy. Jadu'n jada ngapxcíxyich. Amén.

EFESIOS

Yí Necy Huidibí San Pablo Yajniguejx Je Mibijcpidíjc Jim Efeso

1 Iich Pablo, Dios jadu'n tzojcp co Jesucristo ti xyajníbícyich co n'apóstol'adípyich. Jada necy cham nguejxypich jim Efeso ma yi jää ajcxy huidibí Dios yjäy'ajtip, yi' ajcxy huidibí mibijcp tudägy Cristo Jesús etz huidibí ajcxy yajpatp ma yi'. **2** Huen ajt nDios Teedy etz ajt nHuindzin Jesucristo may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy etz xyajjotcugihuiip ajcxy.

Nej je Espíritu Santo conucxy Cristo yjäy

3 Tzoc iibaatim capxpaatim Dios iich ayt nHuindzin Jesucristo yTeedy. Miid co nyajpaatim ma Cristo, paady Dios ti xyconuucxim miid tüg'óciy huidijaty tzomb tzajpjoty. **4** Dios ayt xyhuin'ijxim jecy'ajty, ca'ní anajty cojy macxy je naaxhuiñybi. Je' xyhuin'ijxim jigix jébi nyajpaatim ma Cristo, etz jigix jébi nyajpaatim ma Dios yhuinduu huädz oy njot nhuinma'ñ, ca' ti bocy nmíid'ajtím. **5** Miid co Dios ooy xychojcim xyjhuiñyim, paady ycixp yi' capxcödujcy jecy'ajty, ca'ní anajty naaxhuiñybi yajcoy yaj'oyiy, co xycöbigaanim nejjihuiy yci'm y'ung. Co Dios jadu'n quejxy je Cristo ya naaxhuingíxy, chi yi' yaj'oyiy nej jébi xycöbjicim nej yci'm y'ung, e jadu'n xymíid'adaanim tzajpjoty. Dios jadu'n ytuñ jadu'n nej yi' anajty tzocayin. **6** Tzoc iibaatim capxpaatim Dios ooy miid co mijmay'ajt mij'oy'ajt tuuñ miid iich ayt ycixpi, co quejxy y'ung ya naaxhuiñ miid iich ayt nboc yci'xpi, jigix jébi nyajpaatim ma yi' y'ung, je' y'ung huidibí ooy tzocay jihuñ. **7** Miid co Dios ooy xychojcim xyjhuiñyim paady ycixpi yi' y'ung ñi'py teemyoyjy co y'o'cy miid ayt nboc yci'xpi, ti ayt n'alma xyajnidzoocim etz nboc yajt ti xyhuinmeecxim. Co jadu'n ytuuñ, chi Dios mijmay'ajt mij'oy'ajt tuuñ miid iich ayt ycixpi. **8** Co Dios jadu'n mijmay'ajt mij'oy'ajt tuuñ miid iich ayt ycixpi, ti xyajnhuiñyim ti xyajnejhuiñyim yi' ytiy'ajt yi' yhuinma'ñ. **9** Dios yjäygidaçpy jadu'n co ti xyajnejhuiñyim nej anajty miidit capxcöducy huidibí ca' pin jecy'ajty huinjhuiy. Nañ jadu'n Dios ti xyajnejhuiñyim nej ti yhuinma'ñypidacy jecy'ajty nej ytuna'ñ anajty miid Cristo. **10** Je huidibí Dios jecy'ajty ti yajnihuinmayiy co tuna'ñ anajty, ytuñamyb yi' mina anajty je tiempo ti yhuaad'ajtni. Dios ti yajnihuinmayiy anajty co pidäga'ñ tüg'óciy huidi yajpatp tzajpjoty etz tüg'óciy huidibí yajpatp ya naaxhuiñ ma tüg ane'min, e je Cristo je' ane'mamb nigohuajc'adamb tüg'óciy.

11 Tüg'óciy tijaty tuni yjajti jiiby tzajpjoty etz ya naaxhuiñ Dios jayijp capxcödujcy. Iich ayt huidibí nyajpaatim ma Cristo, Dios ti xyhuin'ijxim jecy'ajty co oga'n je naaxhuiñybi chondacy jigix jébi nbaatim tüg'óciy huidibí Dios xymöhuaanim. E tüg'óciy jada níçxy yjaty tim jadu'n nej Dios jayijp capxcödujcy, e Dios ytuñamyb jadu'n nej yi' tzocay etz nej jäygädägy. **12** Jada'n Dios cuydumyb miid iich ayt ycixpi, huidibí jayijp ti nmibijcim ti nmijpidaacim Cristo, jigix jébi nguydunim ma ayt ndzinaayin Dios ytiy'ajt, e jadu'n mayjäy capxpaadip etz ojadadip Dios miid yi' ymij'ajtin etz yi' y'oy'ajtin ycixpi. **13** Nañ jadu'n miich ajcxy co mmidooy je ayuc tiy'ajt nej jébi m'alma ñidzögipy ajcxy, e ti mmibijccixy Cristo, huin'it ajcxy myajpaatcixy ma yi', e je Dios yjhuiñyimic'ajt huidibí miich ajcxy miid ma mijoñ mhuinma'ñ, je' nidiy'ajt'ajtp co myajpaatcixy ma Dios. Jada je' je Espíritu Santo huidibí Dios y'ahuaniiy

jecy'ajty co xymöhuaaním. ¹⁴ Jada Dios yjhui'ñ ymic'ajt jada je' nidiy'ajt'ajtp co nbadaaním it lugar ma Dios y'it. Dios xymöhuaaním it lugar ma yi' y'it co anajty xii tiempo yhuaad'ajtni huin'it Dios nihua'n'añ yajnidzöga'ñ pínjaty yjää'yajtip ajcxy. Jadu'n Dios tuna'ñ, jigix jébi iich ajt n'íbaatim ngapxpaatim Dios miid y'oý'ajtín ycxipi.

Pablo mibijctzoy Dios co huen ajcxy yajmoy huijy'ajt cujc'ajt

¹⁵⁻¹⁶ Com ti nnejhuüyich jadu'n nej tiyudädägä miich ajcxy ti mmibijccixy iich ajt nHuindzin Jesúś, e nañ jadu'n ti nnejhuüyich jadu'n nej mdzojccixy mjihuiiygixy tüg'óciy huidibi mibijccixp Jesucristo. Paady ycixp jabom jabom co Dios nmibijctzooyich, nyajnajxpich jäygidaacín ma Dios miid miich ajcxy ycixpi. ¹⁷ Mibijctzooybich Dios, nHuindzin Jesucristo yTeedy, je mijpi Dios Teedy, co yi' xymöhuip ajcxy je huinma'ñ je xipijcin huidibi je Espíritu Santo yejcpy, etz nañ jadu'n xyajnejhuihuipy xyajhuinjihuipy ajcxy jac'oy yi' y'ayuc, e tüg'óciy nej yi' ti ytuuñ. ¹⁸ Dios nmibijctzooybich miid miich ajcxy ycixpi, co xyaj'aniiyip ajcxy mjot muuinma'ñ miid yi' ytiiy'ajt, jigix jébi mnejhuüygixipy tijaty huidibi ajcxy m'ahujxyp ma Dios, nidüg'óciy miich ajcxy huidibi Dios ti huin'ixy. Nañ jadu'n jigix jébi mnejhuüygixy nej ymijity yjanchity je pidägy huidibi Dios yegamyb miid tüg'óciy ajcxy huidibi Dios yjää'yajtip. ¹⁹⁻²⁰ Dios nmibijctzooybich jigix jébi ajcxy mnejhuühuipy jadu'n nej Dios ymic'ajt miidity. Je' ymic'ajt ca' ycixipy ytigoyipy, e ni pin ca quipxipy. Etz yi' ymic'ajt tumb ma iich ajt njot nhuinma'ñ nidüg nidüg co ayt nmibijcim. Dios ti xyajnejhuiyim yi' ymic'ajt huidibi ymiid may'amy co yajjugypijcy jadüg'oc Cristo co y'o'cy, etz nañ jadu'n ti pidägy Jesucristo mij'anembi jiiby tzajpjoty. Yi' iñaayb a'o'yamy ma Dios ymic, etz ane'mdäy tüg'óciy naaxhuiñ etz tzajp quipxyi miid Dios. ²¹ Cristo jac mij'anem'in ymic, jac mic'ajt miid, ca'ysi jaçpinjaty huidibi jayajpatp tzajpjoty, etz huidibi jayajpatp ya naaxhuiñ, huidibi cham tzinaayb etz huidibi jacjiini tzinähuaamni. Jesucristo cömay y'ity nügi, ca'ysi jac pin huidibi cham tzinaayb, etz huidibi jacjiini tzinähuaamni. ²² Dios ti pidägy tüg'óciy ane'min ma Cristo jébi ane'mdäy. Jadu'n nipaady nej jihuüy Cristo nühäcpjetty tüg'óciy ane'min. E nañ jadu'n Dios ti pidägy Cristo jigix jébi nigohuajc'adipy tüg'óciy mibijcpidic. ²³ Je mibijcpidic jadu'n nipaady nej Cristo ñinïcx, paady ycixpi yi' ajcxy yajcixy yajca'pxy je Cristo y'oý'ajtín ymic'ajtín. E je Cristo yajcijxtaayb yajca'pxtaayb tüg'óciy tijaty ji ajtp.

2

Dios chojcpy yjhuiyb jää ajcxy, paady ñidzooccixy y'alma

¹ Ca'ni miich anajty ajcxy mmibijccixy Cristo, ooy anajty mdundigooygixy miid Dios ytiiy'ajt, ooy anajty ajcxy mbocymiidity, e jadu'n nipaady nej jihuüy ti m'o'ccixy miid mbocy ajcxy ycixpi etz Dios xyajjugypijccixy huinjemy miid jemybi jugy'ajtín. ² Co ca'ni anajty miich ajcxy mgöbijccixy mmijpidaaccixy Cristo, ooy anajty mguydungixy naaxhuiñjää ajcxy ytiiy'ajt, etz nañ mgapxymidoogixy anajty ajcxy je ca'o'ybi huidibi ane'mb je poj naaxhuiñ, je ca'o'ybi huidibi tumb ma yi jää ajcxy yjot yhuinma'ñ huidibi ca' capxymidoogixy Dios. ³ Ma je tiempo tiibí ñaxy, nañ jadu'n anajty ndzinaayim jadu'n nej yi jacjadyii naaxhuiñjää ajcxy huidibi capxymidoob yi ca'o'ybi. Ngapxymidoohuim anajty nninïcx chojcin. Ndundigooyim anajty miid ngi'mjot ngi'mhuinma'ñ. Ngupxyiyyim anajty miid yi jacjadyii naaxhuiñjää ajcxy huidibi Dios tzaachytunaanip miid ypoccy ycixpi, etz nañ

jadu'n nmihuaad'ajtim co Dios xychaachytuunim miid ajt nbocy ycixpi. ⁴⁻⁵ Oy ixipy iich ajt mihuaadity tzaachypi miid ajt nbocy ycixpi, per Dios mij ooy ti xypa'ayohuim, e mij ooy ti xychojcem ti xyjhuiyim, paady ycixp tuuñ may'ajt miid iich ajt ycixpi co yajjugypijcy je Cristo. E jadu'n quipxyi miid Jesucristo iich ajt nbaatim jemybi jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy ni mina. Jadu'n Dios may'ajt tuuñ miid iich ajt ycixpi co anajty nbadaanim o'cin miid ajt nbocy ycixpi. Miid co Dios may'ajt oy'ajt tuuñ miid miich ajcxy ycixpi, paady miich ajcxy ti mbatcixy jemybi jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy ni mina. ⁶ Com jadu'n nipaady nej Dios xyajjugypijcim quipxy miid Jesucristo, paady ycixp Dios xymöhuaanim it lugar jiiby tzajpjoty quipxy miid Jesucristo. ⁷ Jadu'n nej xii tiempo mimb cidaçp Dios jadu'n oy tuñ jigix jëbi tiy'ajt nmiiid'ajtim jadu'n nej Dios xychojcem xyjhuiyim etz xypa'ayohuim mijcajee, etz mijmay'ajt mij'oy'ajt tuun miid iich ajt ycixpi co nyajpaatim ma Cristo. ⁸ Miid co Dios miich ajcxy ti xychojccixy ti xyjhuiygixy, paady ycixp yi m'alma ajcxy ti patcixy nüdzooçin co mmibijccixy Jesucristo. Ca' nminaanim co tijaty ti mdungixy, paady ycixp yi m'alma ajcxy ti patcixy nüdzooçin. Hue'janchtiy Dios ti xymoogyixy ninigoob ajcxy m'alma nüdzooçin. ⁹ Ca' nminaanim huin'it jää ajcxy y'alma nüdzooçin paadip co oybi tungixy. Hue'janchtiy Dios jadu'n ci'm ti yaj'oyiy ninigoob nej jää ajcxy jëbi patcixy y'alma nüdzooçin, jigix ca' pin jëbi huaad amij agix nayjhuiyii. ¹⁰ Com Dios ci'm ti oyduñ iich ajt njemybi tzinaayin jugy'ajtin miid je may'ajt huidibi Cristo ytuun co y'o'cy miid ajt nbocy ycixpi. Jadu'n Dios tuuñ miid iich ajt ycixpi, jigix jëbi nduunim oyjäy'ajtin ma ajt ndzinaayin. Dios, jecy'ajty ca'ni naaxhuiybi anajty chondacy, cojy macxy je tiy'ajt jadu'n nej yi' tzocx co nduunim oyjäy'ajtin.

Jotcujc cham n'ijtim miid Dios, com Cristo xyapocyhuaatzim

¹¹ Jadu'n miich ajcxy oçjäymejtzcodi nej miich ajcxy anajty myajpatcixy co anajty ca'ni mmibijccixy Jesucristo. Ca' miich anajty ajcxy mjudíojäity, e ni ca' miich anajty ajcxy myajt'ajttiyygixy nej huaad mnaydijigixy Dios yjäy. Paady ycixp yi judíojäy ajcxy yminañ co Dios je' yjäy ajcxy, e miich ajcxy ca', miid yi'da'ajty co miich ajcxy ca' myajt'ajttiyygixy. ¹² Co ca'ni anajty mmibijccixy Cristo, je huin'it tiempo, ca' anajty ajcxy myajpatcixy ma Cristo, etz ni ca' anajty judíojäy xycöbijccixy, etz ni ca' anajty mbadaangixy huidibi Dios y'ahuaniy ma yi judíojäy ajcxy, etz ni ca' anajty ti mijip'ijxcixy ma Dios, etz ni ca' miich anajty ajcxy myajpatcixy ma Dios. ¹³ Jadachambi, miich ajcxy huidibi jecy'ajty anajty ca' myajpatcixy ma Dios, jadachambi ajcxy myajpaady ma Jesucristo miid co yi' ni'py teemy yojcy miid miich ajcxy mbocy ycixpi. ¹⁴ Jesucristo ci'm yaj'oyiy je tzip je capxhy nej anajty iich ajcxy judíojäy etz miich ajcxy huidibi ca' yjudíojäity naymidzip'ajtim, e cham jotcujc n'ijtim. Jesucristo ci'm yajtigoy je judíojäy ycötujcin huidibi anajty tzipcojp capxycopj ma iich ajcxy etz ma miich ajcxy. Jesucristo yajtügmujc judíojäy, etz huidi ca' yjudíojäity. ¹⁵ Jesús miid yci'm ninicx yajtigoy je jecy'ajtypi cötujcin co oy yaj'ögyii cruudzcixy. Co Jesús y'o'cy, huin'it yajtügmujc judíojäy etz huidibi ca' yjudíojäity. Huin'it oy yaj'ahuimbity tügpicy jää jemybi huidibi Dios yjäy'ajtip. E jadu'n ajcxy yajcijxy yajmay je tzip capxhy. ¹⁶ Co Cristo oy yaj'ögyii cruudzcixy, huin'it yajcijxy yajnajxy je tzip capxhy jadu'n nej yi judíojäy anajty midzip'adyii yi' ajcxy huidibi ca' yjudíojäity. Etz nañ huin'it Cristo yajtügmujc yi' judíojäy miid huidibi ca' yjudíojäity. Paady ycixp Dios yçöbiga'nyii judíojäy ajcxy etz huidibi ajcxy ca' yjudíojäity agujc jotcujc.

17 Je Cristo miin anajty ya naaxhuiñ etz capxhuäcxy oybi tiy'ajt jadu'n nej jëbi ajt nbaatim jocucj'ajtin ma Dios. Ycapxhuäcxy anajty ma miich ajcxy huidibi ca' yjudíojäity, huidibi ca' anajty miidity Dios ytiy'ajt. Etz nañ jadu'n ycapxhuäcxy Dios ytiy'ajt anajty ma iich ajcxy judíojäy huidibi jamiiid anajty Dios ytiy'ajt. **18** Miid co Cristo may'ajt ti tuuñ co xy'adigiiyim xyjottigiiyim Dios yjihuiñ ymic'ajt, paady ycixp nidüg'öciy iich ajt nyajpaatim ma Dios jadu'n nej tügpciy jäy, tanto judíojäy etz nañ jadu'n huidibi ca' yjudíojäity. **19** Paady ycixp miich ajcxy jadachambi myajpaady ma Dios. Jadu'n miich ajcxy myajpaady ma Dios tim jadu'n nej je jäy ajcxy huidibi tzinaayb ma yci'mgajp, ca' yjadu'nity nej adzinaaybi ajcxy. Paady ycixp tú'ciy miich ajcxy mnaygomájtzigixy ma Dios miid judíojäy ajcxy. Jadu'n miich ajcxy etz judíojäy ajcxy nipaady cham nej jihuñy ajcxy mdügiugy mdügmigüg. **20** Miich ajcxy ti mmijpidaaccixy je tiy'ajt huidibi Jesús y'apóstol ajcxy ti capxhuäcxy etz je tiy'ajt huidibi Dios y'ayucnajtzcapxiyibi ti capxhuäcxcixy. E yi' ajcxy ytiy'ajt jadu'n nipaady nej poch'ijx ma chondägy. E Jesucristo yi' jëdu'n yajpatp nej tüg tzaa huidibi jaccopicyip ma je poch'ijx chondägy. **21** Dios jadachambi tiempo ycojyp ymacxyp jadügpciy jäy huidibi yjäy'adaanip huidibi tügijp mijpidacp Cristo, huidibi tú'ciy ijtcixyp miid Cristo. Jadu'n jadayaabi tügpciy jäy nipatcixy nej tüg tijc ma jäy ajcxy Dios ojadajtciy. **22** Miich ajcxy myajpatp ma Cristo quipxiyi miid nidüg'öciy yi' mayjay ajcxy huidibi mijpidacp Dios etz huidijaty miijtp je Espíritu Santo ma ajcxy yjot yhuinmañ, jadu'n miich ajcxy mjugy'ajtin nipaady nej Dios chinaydac.

3

Pablo yi'je' miid cötujcin co capxhuäcxy Dios y'ayuc ma piñ ca'yjudíojäity

1 Iich Pablo, nyajpatpich pujxtigoty miid co nduuñich ma Jesucristo ytung ma miich ajcxy huidibi ca' yjudíojäity. Paady ycixp nmibijctzooybich Dios miid miich ajcxy m'o'yajtin ycixpi. **2** Mnejhuiyb ajcxy com Dios mijmay'ajt ti tuuñ miid miich ajcxy ycixpi, paady yi' ti xyajnibicyich ngapxhuäcxbich ma miich ajcxy yi' yayuc ytiy'ajt. **3** Dios ti xyajnehuñich yi' ytiy'ajt huidibi jecy'ajty yüch yijt. Jada tiy'ajt yinjaty hueenjaty iich miich ajcxy ti nni-jayiigixy jayijp'aty. **4** Co miich je necy mgapxip, huin'it ajcxy mnejhuihyp co iich nnejhuiyich je Cristo ytiy'ajt huidibi ijtp yüch. **5** Jada tiy'ajt maabí Jesucristo, Dios ca' ni piñ yajnejhuiy jecy'ajty. Jadachambi xii tiempo Dios miid je Espíritu Santo yajnejhuiy Jesucristo ytiy'ajt je Jesús y'apóstoles ajcxy etz je Dios y'ayuc najtzcapxiyibi ajcxy. **6** Jada je' je tiy'ajt huidibi jecy'ajty yüch anajty ijtp, co yi' jäy ajcxy huidibi ca' yjudíojäity ypadamyb ajcxy Dios y'o'yajtin quipxiyi miid yi' judíojäy ajcxy, etz nañ jadu'n yi' ajcxy yajpaady ma Dios tú'ciy miid yi' judíojäy ajcxy, etz nañ jadu'n yi' ajcxy padaangixy oybi huidibi Dios jecy'ajty yajnimay yi' judíojäy co möhuaangixy piñjaty mibijcixp Jesucristo.

7 Dios mijmay'ajt ti tuuñ miid iich ninigoob co ti xyajnibicyich jada tung, e xymöyich mic'ajt co ngapxhuäcxbich Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt oybi ma yi jäy ajcxy huidibi ca' yjudíojäity. **8** Iich jactimmudzip ma yi maybi mibijcpidic ca'ydì jacpin, per ca'ñeity. Dios may'ajt oy'ajt ti tuuñ ma iich, e ti xypidägyich ma yi' ytung co ngapxhuäcxyich jada oybi tiy'ajt ma jacjadyii jäy ajcxy jigix jëbi ajcxy patcixy ma Cristo Jesús mij'o'yajtin, huidibi ca' piñ huinjihuñy jadu'ñi ymility. **9** Dios ti xyajnibicyich co ngapxticxiibich ma tüg'öciy jäy ajcxy je Dios y'ayuc ytiy'ajt oybi huidibi yüch anajty ijtp. Yi' je ayuc huidibi Dios

ti cojy ti macxy jecy'ajty, jadu'n nej yi' tuna'ñ je oybi miid tüg'óciy jää ajcxy. Yi' je' Dios huidibi ti yajcojtäy tüg'óciy tijaty ya naaxhuiñ etz jiiby tzajpjoty yajpatp. ¹⁰ Jadu'n Dios capxcödujcy co je tzajpjoty tzinaaybi ajcxy huidibi ane'min etz mic'ajt miid, tiy'ajt padaangixy ma yi mibijcpidijc jadu'n nej Dios mijhuinma'ñ canaagnax tuñ miid jää ajcxy nidüg'óciy huidibi mibijccixp Cristo Jesús. ¹¹ Jadu'n Dios ti cuyduuñ miid ajt nHuindzin Jesucristo jadu'n nej jecy'ajty capxcödujcy. ¹² Miid co nyajpaatim ma Jesucristo paady ycixp agujc jotcujc nmigapxiñ nmihuingonim Dios. Miid co nmibijcim Jesucristo paady ca' ndzigiñim ndzo'yduunim ma Dios yhuinduu. ¹³ Paady ycixp may'ajt nbijctzooyich miid miich ajcxy co ca' nügi m'ixtigihuäccixy ma ajcxy mmibijcin. Etz ca'ajcxy xyñidajipy xyñimayipyich co tzaachhypi nmínaxych nyajnaxyich miid miich ajcxy ycixpi. Com miid co ti nyajnaxyich tzaachhypi miid miich ajcxy ycixpi, paady jëbi miich ajcxy oy'ajtin mbatcixy.

Cristo chojcp yjihuiybjäy ajcxy

¹⁴ Com Dios mijmay'ajt ti tuuñ miid judíojäy etz miid huidibi ca' yjudíojäyity, paady njatyhuingojxtinaaybich Dios, iich ajt nHuindzin Jesucristo yTeedy, e nmibijctzooybich Dios miid miich ajcxy ycixpi. ¹⁵ Tüg'óciy tzajpjoty tzinaayb etz tüg'óciy naaxhuiñjäy huidibi mibijccixp Dios, jëbi nidüg'óciy yminaangixy: "Dios iich ajt nDeedy." ¹⁶ Paady nmibijctzooybich Dios Teedy miid miich ajcxy ycixpi, co Dios je huidibi mic'ajt etz oy ajt ymiid mijcajee, co xymöhuipy mic'ajt ma ajcxy mmibijcin miid yi' yjihuiñ ymic'ajt huidibi yajpatp ma ajcxy mjot mhuinma'ñ. ¹⁷ Dios nmibijctzooybich miid miich ajcxy ycixpi co Cristo ymic'ajt yajpaadip ma miich ajcxy mjot mhuinma'ñ miid co mmibijccixy Cristo. Jadu'n Cristo ymic'ajt yajpaadip ma ajcxy mjot mhuinma'ñ, jigix jëbi miich ajcxy huidibi mmibijccixp Cristo, jëbi mdzójcixipy mijihuiygixipy mijcajee huinixii huinitiempo je mibijcpidijc etz tüg'óciy jacjadyii jäy. ¹⁸ Nañ jadu'n Dios nmibijctzooybich miid miich ajcxy ycixpi co miich ajcxy etz tüg'óciy mibijcpidijc mnejhuiygixipy jadu'n nej Cristo xyojcpim xyjihuiyim mijcajee. E yi' chojcin yjihuiyin jadu'n nipaady nej tüg' tijc huidibi jac cixip jac mijip, jac yooñip jac ciicyp ca'ydí ni huidi tijc. ¹⁹ Nmibijctzooybich Dios co xyajnejhuiygixipy xyajhuinjhuiygixipy nej Cristo xyojcpim xyjihuiyim mijcajee nidüg'óciy iich ajt, ixti ca' huaad nhuinjhuiydaayim jadu'n nej Cristo xychachchojcpim xychachjhuiygixy. Nmibijctzooybich Dios co xypubéjtcixip, ixti mabaad mmiid'ajttaaygixy Dios y'oy'ajtin.

²⁰ Jadachambi, cömay Dios y'ity huidibi mic'ajt miid, etz huidi yejcp mijcajee jac'anaxy ca'ydí nej njapijctzoohum etz nej njahuinmaayim, miid je ymic'ajt ycixpi huidi tumb ma iich ajt. ²¹ Huen tüg'óciy mibijcpidijc ajcxy jäymejtcixy ojadájtcixy Dios etz Cristo Jesús jabom jabom huinixii huinitiempo. Jadu'n jada. Amén.

4

Tú'ciy n'ijtim miid Espíritu Santo ycixpi

¹ Nyajpatpich pujxtigoty miid ajt nHuindzin Jesucristo ytung ycixpi. Paady ycixp may'ajt nbijctzooyich co miich ajcxy mdzináaygixipy jadu'n nej mihuaad jäy chinaaygixy huidibi Dios ti yhuin'íjxigixy, com Dios miich ajcxy ti xyhuin'íjxixy. ² Pidaaccix mjot mhuinma'ñ yung naxy, nicy xeem jää ajtcixy, naymecxtújcgix miñ xyipy, naym'i oyjäy'ájtigixy, jigix ñiguëxigip

co mnaychójcígixy mnayjihuiyiigixy miň xyipy. ³ Miid'adipy ajcxy mjot mhuinmaň tú'ciy miid je Espíritu Santo ypubejtin jigix jébi mdzinaaygixy jotcuje ca' ma tzip capxy. ⁴ Nidüg'óciy mibijcpidjc tú'ciy yajpatcixy ma Cristo etz tügpajc Espíritu Santo huidibi yajpaady ma ajt njot nhuinmaň. Dios ti xyhuin'ijxim, jigix jébi quipxyjaty njip'ijxtaayim je oybi huidibi nbadaanim jiiby tzajpjoty. ⁵ Ji yajpaady tügpajc ajt nHuindzin Jesucristo, etz tügpajc je ayuc tiy'ajt huidibi jébi nmijpiidaacim, etz tügpajc nniibejtim miid Jesucristo yxi. ⁶ Ji yajpaady tügpajc Dios Teedy huidibi cuend'ajtp yajtzinaayb nidüg'óciy mibijcpidjc. Yi' je' huidibi nihuindzin'ajttaayb. Yi' je' huidibi may'ajt tumb miid nidüg'óciy ajcxy, etz yi' ymic'ajt yajpatp ma nidüg'óciy ajcxy yjot yhuinmaň.

⁷ Dios may'ajt oy'ajt ti tuň miid nidüg üch ajt co Cristo xymooiyim mic'ajt, jigix jébi nidüg nidüg tuunipy Dios ytung nej ypadyii. ⁸ Paady ycixp jaybety yminaň ma Dios jadu'n yminaň:

Co Cristo ypättigiy tzajpjoty, chi ymicdpättigiy may machjäy, e naň jadu'n Cristo moy jäy ajcxy mic'ajt (dones).

⁹ ¿Nej co jadu'n Dios y'ayuc yminaň co je Cristo ypättigiy tzajpjoty? Hue' je' jadu'n yminaň miid co je Cristo jayipj ycídacy etz ooy ayooy ya naaxhuiñgixy. ¹⁰ Je Cristo yi' je' huidibi cidaac ya naaxhuiñ chooñ tzajpjoty, naň jadu'n ypättigiy jadüg'oc tzajpjoty jactim'o'c'am. E yi' je' ymic'ajt yajpatp ma tüg'óciy huidijaty jiiby tzajpjoty etz tüg'óciy huidijaty ya naaxhuiñ. ¹¹ Je Cristo ymoogixyp nidüg nidüg yi' ytumbi mic'ajt. Nijéjity mooygixy mic'ajt jébi nidiy'ajt'ájtigixy co je' je' je Cristo. Nijéjity mooygixy mic'ajt jébi najtzcapxiygixy Dios y'ayuc. Nijéjity mooygixy mic'ajt jébi capxhuáccixy yi' y'ayuc. Nijéjity mooygixy mic'ajt jébi capxhuijciyx yi' mibijcpidjc miid Dios ytí'ajt. Nijéjity mooygixy mic'ajt jébi yaj'ixpijccixy Dios ytí'ajt. ¹² E jadu'n je Cristo mic'ajt moydaaygixy yi' yjäy, e jadu'n yajni'ixiydaaygixy miid ytung ycixpi. E miid yi' ajcxy ytung yjacyujcpedipy yi' mibijcpidjc y'ixpijcin, ixti mabaad jac miid'adipy ajcxy Cristo y'oy'ajtin. ¹³ Jadu'n Cristo mic'ajt xymooiyim, jigix jébi nidüg'óciy üch ajt ytügiyim nmibijcin, etz naň jadu'n quipxyjaty n'ixpijctaayim Dios y'ung y'ayuc ytí'ajt. E jadu'n nmi'ijtim cixy ca'pxy njot nhuinmaň, nmi'ijtim Jesucristo ytí'ajt cixy ca'pxy. ¹⁴ Ca' n'idaaním miid ajt nhuinmaň nej pi'ctiç yhuinmaň ymic'dity. Je pi'ctiç ajcxy janam jadzojc yhuinmaň ytigajtzcixy. Jadu'n ajcxy nipaady nej je miy huidibi je poj yajpojmimyb yajpojxijpy. Co cixy ca'pxy nmiid'ajtim Cristo ytí'ajt, ca' pinjaty xyhuin'ínim miid huing ayuc oymibijcnip huidibi ca' yjanchity. ¹⁵ Hue' janchtiy ngapxim je tiy'ajt tiybi miid tzojcin jihuiyiñ, jaydëbi njacyeecim ajt nmibijcin etz njacnejhuiyiñ tüg'óciy Cristo ytí'ajt jadu'n nej ytuuň ya naaxhuiñ, je Cristo huidibi nigohuajc'ajtp tüg'óciy mibijcpidjc. ¹⁶ Cristo etz je mibijcpidjc nipatp nej tüg ninicx. Cristo ñipatp nej je ninicx cohuajc huidibi ane'mb etz mic'ajt mooyb je ninicx. Etz yi' mibijcpidjc ñipatp ajcxy nej je ninicx huidibi Cristo y'anemyb etz mic'ajt möy. Ma Cristo tüg'óciy mibijcpidjc mic'ajt patcixy huidibi yajtugi'ip ajcxy ymic'ajt patcixy etz naň jadu'n yaj'íjtigixy tügmucy. Nidüg nidüg mibijcpí ymic'ajt patcixy ma Cristo, jébi tungixy Cristo ytung nej ypadyii. E jadu'n yecccixy nidüg'óciy ma ajcxy ymic'ajt patcixy etz naň jadu'n yajyeccixy chojcin yjihuiyiñ miid ymigügtjc.

Je jemybi jugy'ajt huidibi nbaatim ma Cristo

¹⁷ Paady ycixp nnimäyich miich ajcxy etz nyajnibjccixy miid ajt nhuindzin Jesucristo ycötujcin, co ca' huaad mdungixy loci huinma'ñ huidibi ca' choubaady ma Dios, jadu'n nej jacjadyii jääy ytungixy huidibi ca' mijpidaaccixy ajt nHuindzin Jesucristo. ¹⁸ Ca' huaad mdzinaaygixy jadu'n nej jacjadyii jääy ajcxy chinäy miid loci huinma'ñ. Ca' ajcxy yajpaady ma Dios, te huidibi jugy'ajtin yejcp huinixibi. Ooy ajcxy yotjuunity, ca' ajcxy ixpigaangixy Cristo ytiy'ajt. ¹⁹ Ca' ajcxy ti tzo'ydu'n jihuüy co ytundigooygixy. Ooy ajcxy minicxnajxcixy yi jibic-huinma'ñ. Ooy ajcxy nijot'ajtcixy mijcajee co túngixipy tük'öciy tijaty jibic-huinma'ñ. ²⁰ Per miich ajcxy ca' ti m'ixpijccixy loci huinma'ñ etz jibic-huinma'ñ co ti m'ixpijccixy Cristo ytiy'ajt, ²¹ pen janch miich ajcxy ti mmidoogixy yi' y'ayuc, pen ti m'ixpijccixy je tiy'ajt huidibi yajpatp ma Cristo. ²² Ti miich ajcxy m'ixpicry co copicy m'ixmajtzcxip y i jibic-huinma'ñ nej anajty mnijot'ajtcixy jibicpi jayiyp ca'ni anajty mmibijccixy Jesús. Jadu'n nej anajty ci'm ajcxy m'alma myajdigoyaangixy miid je jibicpi huidibi anajty ajcxy mnijot'ajtcixyp, ci'm anajty mnayhuin'ñigixy. ²³ Ixmajtzcxix jibicjot jibic-huinma'ñ. Pidaaccixx mjot mhuinma'ñ co mguydunaangixy Cristo ytiy'ajt jemybi. ²⁴ Miid'ajtcixx jemybi jot jemybi huinma'ñ com Dios ti yajtigach huinjemy ajcxy mjot mhuinma'ñ miid tudäg'ajtin etz huädz'ajtin.

²⁵ Paady ycixp ca'huad m'iindaaccixy, nidüg nidüg cápxcix huidibi janchip miid migügtjc, miid co quipxyjaty nyajpaatim ma Jesucristo.

²⁶ Pen miich ajcxy mmijotma'tpy yi mmigüg, ca' mmigüg migapxtigooygixy midundigooygixy, mic'amy ajcxy mjäydigoooygixipy yi mjotmädi yajijp ca'ni anajty xii' ycidacyñi. ²⁷ Ca' mnayyéjcigixy ma je mujcu' co je mujcu' xymimadägipy.

²⁸ Yi jääy ajcxy huidibi meetzcixp, huen ixmajtzcxixy meedzii, etz ijxtähuipy ytung. Co ytunipy ma ci'mdung jëbi pubedipy ajcxy ymigügtjc huidibi yajmayjajtcixp tijaty.

²⁹ Ca' mgápxcixipy jibic ayuc. Cápxcix oy ayuc huidibi jëbi migüg ajcxy jäygidaaccixy, huidibi pubejtp etz yajyeegy je mibijcin, huidibi yejcp oy'ajtin ma pin ajcxy amido'ijtp. ³⁰ Ca'huad mgapxcixy mmiydaaccixy ayuc huidibi yajjotmaybijcp je Espíritu Santo huidibi Dios yjë'ajtpy. Je Espíritu Santo huidibi miich ajcxy miid ma mjot mhuinma'ñ, yi' je' huidibi tiy'ajt yejcp co miich ajcxy Dios yjäy'ajtigixy, co anajty Cristo ymiñ ya naaxhuiñ jadüg'oc huin'it mbadaangixy jugy'ajtin etz tzinaayin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy ni mina.

³¹ Yajqueeccix yi jibicpi ma ajcxy mjot mhuinma'ñ, jadu'n nej co mjot mhuinma'ñ ta'm mijihuüyigixy, jadu'n nej co tzojc mjotma'tcootcixy, jadu'n nej co mnaymijotma'tigixy, jadu'n nej co mnayhuin'ójigixy nayiyp'ójigixy. Ca' huad mmigüg mnigapxcixy mni'ojo'iyigixy. Ca' jibicpi mnijot'ajt'adiitczcixy miid ajcxy mmigüg ycixpi. ³² Hue' janchtiy oybi mhuinmáaygixipy miid mmigüg ajcxy ycixpi. Nayba'ayooohuigixy nidüg nidüg. Nayméeecxigixy nidüg nidüg. Com nañ jadu'n Dios ti huinmecxy miich ajcxy mbocy miid co myajpatcixy ma Cristo.

5

Nej jëbi chinaaygixy yi Dios yjäy ajcxy

¹ Com miich ajcxy ñipatpy nejjihuüy Dios y'ung'ajtigixy, e Dios ooy xychojccixy xyjihuüyigixy, paady copicy naychójcigixy nayjihuüyigixy miñ xyipy,

jadu'n nej Dios ti xychojccixy ti xyjihuiygixy. ² Jabom jabom ma mdzinaayin naychójcigix nayjihuuyigix nidüg nidüg, tim jadu'n nej Cristo xychojcim xyjihuuyim, e yjuggy'ajt yejcy miid ajt nbocy ycixpi, e jadu'n Dios jäygidacy nej Cristo ytuñ.

³ Miid co miich ajcxy Dios xyjäy'ajtigixy, paady tzinaaygixy miid huädz mjot mhuinma'ñ. Ca' huaad m'oc'iiháatcixyñi m'occapxpáatcixyñi yi töxyjäy migapxtigoyii, etz yi jibic ayuc capxii, yi jibic-huinma'ñ nijot'adii etz yi meeñ adzogii. ⁴ Miid co mDios miich ajcxy xyjäy'ajtp, paady ycixp ca' huaad mgápxcixipy ayuc huidibi tzo'ydu'ñ yejc, ni ca' huaad mgápxcixipy huidi ca' y'oyjäygidaacnity, etz ni ca' huaad mguxiiccixy m'aniiidaaccixy, com yi jibic ayuc ca' Dios jäygidägy. Tzoc yajnaajxim jäygidaacim ma Dios com Dios ti xyajhuaatzim ajt njot nhuinma'ñ. ⁵ Janch tiy'ajt jada co pinjaty tundigooyb miid huingbi töxyjäy, pinjaty jibic-huinma'ñ miid, ca' ajcxy padaangixy pidägy etz oy'ajtin ma Cristo etz ma Dios y'ane'min. Pinjaty meeñ adzojcp, Dios ca' tzoc, tim jadu'n nej yi' ca' tzoc pinjaty ojadajtp tzaadzech etz quipy-chech. ⁶ Ca' mnayyéjcigixy co jääy ajcxy xyhuin'iingixipy miid ayuc huidibi ca' tyi'ajtity ca'p choubaady. Miid co jääy ajcxy capxcixy ayuc huidibi ca' tyi'ajtity, paady ycixpi Dios tzaachytuna'ñ tüg'öciy jääy ajcxy huidibi capxycömidodacp yi' y'ayuc. ⁷ Ca' huaad miich ajcxy mnaymigüg'ajtigixy, ca' miid mnayyöymújcigixy yi jadu'mbi jääy ajcxy huidibi ca' capxymidoogixy Dios.

⁸ Jayiip ca'ní anajty mmibijccixy Cristo, ca'ní anajty Cristo tyi'ajt ajcxy mnejhuiiy, e jadu'n nipaady anajty nej jihuuy myajpaady ajcxy agootztuum. Jadachambi mnejhuiygixyp Cristo tyi'ajt, e jadu'n nipaady nejjihuuy mdzinaaygixy ma tüg tiicxin. Paady ycixp jatyim cudydungixyp Cristo tyi'ajt ma yi mdzinaayin mjugy'ajtin ajcxy, jadu'n nej jëbi huaad quëxig co mmibijccixy Cristo. ⁹ Co nmii'd'ajtim Cristo tyi'ajt, chi nduunim huidibi y'oyip, huidibi tudägyip, huidibi tiy'ajtip. ¹⁰ Ixpjccix je tiy'ajt huidibi Dios yjäygidacpy. ¹¹ Ca' miich ajcxy mnaymigüg'ajtigixy miid yi jääy ajcxy huidibi yajpatcixp agootztuum, huidibi tungixy huidibi Dios ca' jäygidägy. Miich ajcxy capxhuijcix miid Dios tyi'ajt yi' ajcxy huidibi agootztuum tzinaayb. ¹² Tzo'yduunim ajt co jay nigapxcixy nimiydaaccixy je jibicpi huidibi ajcxy ytumyb ayüch ameech. ¹³ Co n'ixquipxim yi jadu'mbi jääy ajcxy ayuc miid Dios y'ayuc, chi niguëxig pen janch tiy'ajt o pen ca' tyi'ajtity, jadu'n nipaady nej ti nyajpidzimim je ajcxy ayuc ma yi agootztuum, etz nbidaacim ma yi tiicxin.

¹⁴ Paady ycixpi Dios y'ayuc jadu'n yminañ:

Mäyhuijip miich ajcxy huidibi jadu'n nipatp nejjihuuy mdzachmaagixyp. Jugpijccix miich ajcxy huidibi jadu'n nipaady nejjihuuy ti m'öccixy. Cristo xycodiicxcixipy miid yi' tyi'ajt.

¹⁵ Paady naygüend'ajtigixy huidibi tiy'ajt yajtungixp ma yi chınaayin. Tzinaaygix jadu'n nejjihuuy mnejhuiygixy Cristo tyi'ajt, e ca' mdzinaaygixy jadu'n nej huidibi ajcxy ca' nejjihuuygixy Cristo tyi'ajt. ¹⁶ Ni'ix'iijtcix jabom jabom jëbi mguydungixy Cristo tyi'ajt. Jadachambi xii tiempo mayjäy ytundigooygixy miid Cristo tyi'ajt. ¹⁷ Ca' loci huinma'ñ myajtungixy, per nejhuiygixyp nej Dios tzoc co mdúngixyp. ¹⁸ Ca' huaad m'ijtcixy amügy jääy, com yi jocni xyajniçxcixipy ayo'nduum. Nigi oy mi'ijtcixy Dios yjihu'ñ ymic'ajt may'amoy ma ajcxy mjot mhuinma'ñ. ¹⁹ Naymigápxigixy miñ xiypy miid yi salmo ayuc, miid yi himnos. Huin'iigix Dios miid je iy huidibi je Espíritu

Santo xymooygixyp. Huin'iigix etz ojadajtcix Dios cixyjot huinijot. ²⁰ Jatyim yajnajxcixy jabom jabom jäygidaacín ma ajt nDios Teedy ma ajt nHuindzin Jesús yxii, miid tüg'óci ycixpi nej ndunim n'ayohojuim.

Nej huaad ch'inaaygixy pinjaty picych'inaaygixy

²¹ Miid co miich ajcxy mhuindzigi Dios, paady ycixp miich ajcxy mnayyajmij'ájtigixy mnaygapxymidoohuigixy miñ xyipy.

²² Miich ajcxy töxyjäydjc yajmij'ajtcix capxymidoogix yi mñäy ajcxy, tim jadu'n nej myajmij'ajtcixy mgapxymidoogixy ajt nHuindzin Jesucristo. ²³ Com je töxyjäy ñäy nigohuajc'ajtp ma ytöxyjc ymiñ, tim jadu'n nej Cristo nigohuajc'aty ma yi mibijcpidjc ymiñ. Yi Cristo yi'je' huidibi nihuänamb yajniidzögamb yi mibijcpidjc. ²⁴ Tim jadu'n nej yi mibijcpidjc capxymidoogixy Cristo, nañ tim jadu'n tzocý co je töxyjäy ajcxy capxymidoogixyp yi ñäy ajcxy.

²⁵ Nañ jadu'n tzocý co je yëydjc huen tzocý jihuïy ytöxyjc, tim jadu'n nej Cristo tzocý jihuïy yi mibijcpidjc, e paady ycixp yejc yi' yjugy'ajtin miid yi' ajcxy ycixpi. ²⁶ Cristo yejc yjugy'ajtin miid je mibijcpidjc ycixpi, jigix jëbi huinmecxy ajcxy ypcos, yajhuaatzip ajcxy yjot yhuinma'n. Cristo yajhuaatzí yi mibijcpidjc ajcxy yjot yhuinma'n miid yi' yayuc etz co niibejt ajcxy miid nii.

²⁷ Jadu'n Cristo yajhuäc yi mibijcpidjc ajcxy yjot yhuinma'n, jigix jëbi ajcxy nayguëxigiyb ma yi' yhuinduu miid huidibi yjot yhuinma'n. Je mibijcpidjc ajcxy nipaady nej tûg nijen huidibi huadzip, ca' ma tyiy ymächity. ²⁸ Jadu'n tzocý co je yëydjc huen tzocý jihuïy ytöxyjc tim jadu'n nej ci'm naychogyii. Yi yëydjc huidibi tzojcp jihuïiyb ytöxyjc nañ jadu'n ci'm ñaychogyii. ²⁹ Ca'ji ni pin huidibi ca' ñaychogyi ci'm. Hue' janchtiy ycuend'ajtpy etz yajcüxyi yajpediyi yi' ci'm ninicx, tim jadu'n nej jäy ajcxy cuend'ajtcixy yi' ci'm ninicx nañ tim jadu'n Cristo ycuend'ajtpy yi mibijcpidjc. ³⁰ Jadu'n Cristo cuend'ajtpy yi' yjäy, com jadu'n ajcxy nipaady nej yi' ninicx. ³¹ Com copicy je yëydjc tzogip jihuïhuip ytöxyjc jadu'n nej Cristo tzocý jihuïy yi mibijcpidjc. Paady ycixp je yëydjc ixmadzipty yataj yteedy, e y pudigihuiipy ytöxyjc, e jadu'n ajcxy chinähuipy nej jihuïy ytügpacity. ³² Ooy chachmjhuinma'ñity jada tiy'ajt huidibi yüch anajty ijtp, e yi' iich jadu'n tiypy yi' Cristo etz je mibijcpidjc. ³³ Cuendipijccix jada tiy'ajt co nidüg nidüg miich yëydijctjc ajcxy huidibi pijccixp copicy mdzogipy mijihuïhuipy ajcxy mdöxyijc, tim jadu'n nej ci'm ajcxy mnaychogyii, e nañ jadu'n copicy co nidüg nidüg töxyjäydjc yajmij'adipy ñäy.

6

¹ Pi'ctijc ajcxy huidibi mibijcp Jesucristo, copicy mgapxymidoohuipy ajcxy mdaj mdeedy, com tiy'ajt jadu'n. ² Yi Dios yçötüjcin huidibi minaamb: "Yajmij'ajtcix mdaj mdeedy", yi' oo ytimycopicytiy. Nañ jadu'n co nguyduuniim jada cötujcin, huin'it Dios jecy xyajtzinaayim. ³ Co miich ajcxy jadu'n myajmij'adipy mdaj mdeedy, huin'it Dios xymöhuiipy ajcxy jotcujc'ajtin, e nañ jadu'n xyajtzináaygixipy jecy ya naaxhuiñ.

⁴ E miich ajcxy huidibi ungdeedy'ajtcixp, ca' nigoo myajjotma'tcotcixy yi m'ung ajcxy. Ane'mgx yajyeccix yi' m'ung ajcxy miid Dios y'ayuc ytiy'ajt, jaydëbi capxymidoogixipy ajcxy Dios.

⁵ Miich ajcxy huidibi tumbi'ajtp ya naaxhuiñ, capxymidoogix yi mhuindzin ajcxy, etz tungix miid tudägy'ajtin, etz yajmij'ajtcix etz tzigiiygix. Tim jadu'n nej jihuïy mgapxymidoogixyp yi' mHuindzin Jesucristo.

⁶ Tungix yajxon miid ajcxy mhuindzin. Ca' janch xypaat oy mic mdungixy co ajcxy mhuindzin jim xyhuindicxcixy, e chi co je' yjihuacni, chi nigoo mhuaccixni mdináaygixni. Tungix jadu'n nej huaad jay ytuungixy yi huidibi mijipidaaccixp Jesucristo. Tungix cixyjot huinijot jadu'n nej Dios tzoc ydungixipy.

⁷ Tumbidijc ajcxy, tungix mdung cixyjot huinijot, tim jadu'n nej jihuuy mdungixy je Huindzin Jesucristo ytung, e ca' yjäydungity. ⁸ Mnejhuiiyb miich ajcxy co ayt nHuindzin Jesucristo oybi möhuañ niidüg niidüg jadu'n nej ti ytuun, ca' ñejity pen yci'mdung ytumyb, o pen ytumb miid tûg huindzin.

⁹ Miich ajcxy huidibi nihuindzin'ajtp tumbidijc, oy'amye ane'mgix mdumbi ajcxy. Ca'm'adzigiyygixipy ca' mdzaachytungixipy. Ajihuuiygixy co miich ajcxy etz nañ jadu'n mdumbi ajcxy miid ajcxy mHuindzin tzajpjoty, e yi mHuindzin tzajpjotypi quipxyjaty tiydunañ niidüg'ociy miich ajcxy.

Je mic'ajt huidibi je mibijcpidijc ajcxy ypatcixyp miid Dios yjihuiñ

¹⁰ Jadügnax, migügtijc ajcxy, yi mmic'ajt mbaadip ajcxy ma ayt nHuindzin Jesucristo. Com Jesucristo ooy mic'ajt miidity, paady jëbi miich ajcxy mbatcixy yi mmic'ajtin ma yi'. ¹¹ Naygohuaanigixy miich ajcxy ma je mujcu' miid tûg'ociy tiy'ajt huidibi Dios xymooyim, huidi miid naygohuaanim ma je mujcu', e jadu'n ca'ydi je mujcu' xymimadaacim miid anii. Jadu'n Dios ytiy'ajt nipaady nej tujt etz pujxniyen huidibi soldados ajcxy miid naygo-huaangixy tzipjoty. ¹² Hue' janchtii xymidzip'ajtim poj naaxhuiñ, ca'oybi, mujcu'dijc, etz tûg'ociy mic'ajt miidpi huidibi midzip'ajtp Dios ya naaxhuiñ etz jiiby tzajpjoty, ca'p iich ayt nmidzip'ajtim naaxhuiñjäy. ¹³ Paady ycixp yajtungixy tûg'ociy mic'ajt etz tiy'ajt huidibi Dios ti xymooygixy, jigix jëbi mmimadaaccixy je ca'oybi co anajty xyajtundigoyaangixy. E jadu'n jëbi mimadaaccixy je ca'oybi miid ajcxy mmibijcin. E co anajty ti mmimadactaaygixy, huin'it m'ijtcixipy mic ma ajcxy mmibijcin. ¹⁴ Ca' m'ixtigihuacix ma ajcxy yi mmibijcin. Nayñi'ixiyyigix miid Dios ytiy'ajt, jadu'n nej jay ajcxy ñayhuiindädzigixy co ytunaangixy. Nayñi'ixiyyigix tim jadu'n nej soldados ajcxy ñayñi'ixiyyigix miid puix nijen ma caach co chiptunaangixy. ¹⁵ Nayñi'ixiyyigix miid Dios y'ayuc, jigix jëbi ajcxy nicxy mgapxhuacix Dios y'ayuc huidibi jotcuje'ajtin yejcp. Co jadu'n mdungixipy, jadu'n nibaadip tim jadu'n nej soldados ajcxy ñayñi'ixiyyigixy co yajtigiiygixy yzapato co ytüyüyaangixy. ¹⁶ Yi' huidibi jac copicyip ca'ydi jac ni ti, mibijccix tiyudädgy Jesucristo. Miid ajcxy yi mmibijcin jëbi mnaygohuaanigixy ma je mujcu'. Miich ajcxy mmibijcin jadu'n nipaady nej tûg escudo huidibi je soldados ajcxy yajtumyb co ñaygohuaanigix ma je tip huidibi yajnajtztiiñibiyb miidi jiiñ. ¹⁷ Nayñi'ixiyyigix miid Cristo ytiy'ajt huidibi miid ajcxy m'alma xyajniidzoocip, tim jadu'n nipaady nej soldados ajcxy ñaygohuaanigixy co pidaaccixy ypuix cöjup co chiptunaangixy. Naygohuaanigix miich ajcxy miid Dios y'ayuc huidibi jadu'n nipatp nej tûg espada huidibi je Espíritu Santo ti xymooygixy. ¹⁸ Mibijctzoogix Dios miid tûg'ociy ycixpi huidibi ajcxy mdumyb. Mibijctzoogix etz pijctzoogix may'ajt ma Dios jabom jabom miid je Espíritu Santo ypubejtin. Huijy yecu jadu'n m'ijtcixipy, ca' mjotmetzciiygixipy. Mibijctzoogix Dios miid tûg'ociy mibijcpidijc ajcxy ycixpi. ¹⁹ Nañ jadu'n mibijctzoogix Dios miid iich ycixpi, co huen xymöych ayuc etz jotcuje'ajtin, jigix jëbi ngapxhuacxbich huinmic jotmic yi' y'ayuc ytiy'ajt huidibi ca' pin jecy'ajty nejhuiiygixy. ²⁰ Dios ti xyajnibicyich jada tung jëbi nyajnicxyich

yi' y'ayuc ytiy'ajt ma je mayjäy ajcxy. Paady ycixp nyajpaadyich pujxtigoty cham. Tungix may'ajt mibijctzoogix Dios miid iich ycxipi co xyajjotmicpigipyich jigix jëbi ngapxhuäcyich yi' y'ayuc huinmic jomnic.

Capxpoocxin huidibi cogixiyñip

²¹ Ooy ndzoccy njihuüyich je Tíquico, nañ jadu'n yi' ooy xypubejtyich ma ajt nHuindzin Jesucristo ytung. Yi Tíquico miich ajcxy xyajmiiidmiydägipy tüg'óciy je tiy'ajt nej nyajpaadyich ya, etz tüg'óciy tung huidibi ya ndumybich. ²² Nguexaamybich Tíquico ma miich ajcxy jigix jëbi xymiiidmiydägipy ajcxy jadu'n nej nyajpaadyich ya, e miid jada tiy'ajt jëbi miich ajcxy mjotcugiiygixy.

²³ Huen Dios Teedy ajt nHuindzin Jesucristo may'ajt tunipy miid miich ajcxy, jigix jëbi jocuyc mdzinaaygixy, etz nañ jadu'n jëbi mnaychójcigixy mnayjihuiiyigixy miñ xyipy, etz jigix jëbi mjacmibijccixy Cristo. ²⁴ Huen Dios may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy huidibi yajmij'ajtcixp ajt nHuindzin Jesucristo huinixii huinitiempo. E ca' m'ixmájtzcixip nimina nej ajcxy mijpidaaccixy Jesucristo. Jadu'n jada. Amén.

FILIPENSES

Yí Necy Huidibí San Pablo Yajniguejx Je Mibijcpidijc Jim Filipos

1 Iich Pablo miid Timoteo tumbich ma Jesucristo ytung. Jada necy iich ajcxy nguejxpy ma tūg'óciy huidibí mibijcp Dios jím Filipos huidibí yajpaatp ma Jesucristo. Nañ jadu'n jada necy nyajniguexyich yi' ajcxy mijtungmiidpi etz mutztungmiidpi ma Dios ytung. **2** Huen iich ajt nDios Teedy etz ajt nHuindzin Jesucristo may'ajt etz oy'ajt tunipy miid miich ajcxy ycixpi etz xyajjotcugiyigixip.

Pablo mibijctzoy Dios miid je mibijcpidijc ycixpi

3 Naag'oc naag'oc njäymechich miich ajcxy njatytimyajnjxpyich jäygidaacin ma Dios miid miich ajcxy ycixpi. **4** Njatytimjotcujc'ajtpich ooy naag'oc naag'oc Dios nmibijctzooyich miid miich ajcxy ycixpi. **5** Jotcujc'ajtpich com miich ajcxy ti xypubéjtcixyich co ngapxhuäcxich Jesucristo y'ayuc ytii'ajt. Jadu'n ti xypubéjtcixyich maabi nyajtzondägyich ngapxhuäcyich Jesucristo y'ayuc ixti chambaad. **6** Nejhuiiyibich tiyudädgy co Dios ti yajtzondägy yi' oybi ytung ma miich ajcxy mijot mhuinma'ñ, etz jactunaamni ma miich ajcxy mijot mhuinma'ñ ixti mabaad Jesucristo anajty ymiiñ jadüg'oc ya naaxhuiñ miid y'anem'ín etz ymic'ajt. **7** Ooy ytudädgyity co jadu'n jotcujc'ajtpich miid miich ajcxy ycixpi, com ooy ndzocý njihuiyich miich ajcxy. Dios may'ajt oy'ajt ti tun co ti xyajniibicyich jada tung, etz miich ajcxy myajpaady quipxy miid iich ma Dios ytung, miid co miich ajcxy xyäymechich etz nañ xypubetyich ajcxy, huenma'amy iich nyajpaady, oy ixipy pujxitgoty, oy ixipy ma tungmiidpi yhuinduu co nnigapxpetiyich Dios y'ayuc ytii'ajt etz nañ nnigapxpetiyich co yjanchity. **8** Dios nejhuiiyib jadu'n nej mijcajee ooy ndzocý njihuiyich miich ajcxy miid je tzojcin jihuiyin huidibí Jesucristo ti xymöyich. **9** Nmibijctzooyibich Dios miid miich ajcxy ycixpi co xypubedipy ajcxy jigix jëbi nigi mdzogipy mjhuiihuipy migügtiç, etz jigix ajcxy nigi m'ixpigipy je tiy'ajt tudägyi, etz nañ nigi mhuinjihuiipy tūg'óciy nej Dios tzocy co nduunim. **10** Nañ nmibijctzooyibich Dios miid miich ajcxy ycixpi jigix jëbi mnejhuiiyigixip, etz nañ jigix jëbi mhuin'jxcixip huidibí jac'oy mdunggixip. Co oy mdunggixip, huin'it jëbi mdzináaygixip miid huädz jot huädz huinma'ñ, e ca' ni ti jotmay miich anajty ajcxy mmidiñ, co anajty je xii je tiempo paady co Jesús anajty miñ ya naaxhuiñ jadüg'oc miid y'anem'ín miid ymic'ajt. **11** Dios nmibijctzooyibich miid miich ajcxy ycixpi co ajcxy mbattähuip tūg'óciy oyjot oyhuinma'ñ, je oyjot oyhuinma'ñ huidibí Jesucristo tūgpaic jëbi xymoogyixip. E jadu'n jää ajcxy capxpaadíp Dios etz nañ huin'igixip Dios co ajcxy ixipy nej tudägy mdzinaaygixip.

Miid iich, yi' njugy'ajtich, yi'yi' Cristo

12 Ndzojcpich co miich ajcxy mnejhuiihuipy co miid je tzaachhypi ycixpi huidibí nminaxyp nyajnaxypich ya pujxitgoty, nigi mayjäy ti midoy Jesús y'ayuc ytii'ajt. **13** Jadu'n ti yhuimbizimy co tūg'óciy soldadtijc etz jacjadyii jää ya ma je gobierno ymijtijc ti nejhuiiyidäy ajcxy co nbujxtijc'iñayich miid co nduunich ma Jesucristo ytung. **14** Nañ jadu'n miid co nbujxtijc'iñayich, paady

ycixpi yi' jacjadyii mibijcpidijc ti yjotmicpijccixy ma ajt nHuindzin Jesucristo tung, etz ycapxhuäcxy 'adiichpy ajcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt, ca' ma tzigi'ñ jihu'ñ.

15 Janch tiy'ajt jada co njiejity jää capxhuäcxy je Cristo y'ayuc ytiy'ajt miid co ca' xyajmidzojccixy, etz nañ miid co xyajmidzip ajtcixy. Nañ tiy'ajt jada co jacjadyii migügtijc xychojcp xyjhuiiyb ajcxy, e capxhuäcxy ajcxy je Cristo y'ayuc ytiy'ajt miid oyjot oyhuinma'ñ. **16** Janch tiy'ajt co njiejity migügtijc capxhuäcxcixy Jesucristo y'ayuc miid co ñaygömaya'ñyii ci'm, ca' nminaanim ycapxhuäcxp ajcxy cixyjot huinijot. Yí' ajcxy y'ixtaayb nej xyajtajípy xyajmayípyich, jadu'n nej iich pujxtigoty n'ityich. **17** Yí' ajcxy huidibi xychojcipch xyjhuiiybich ycapxhuäcxy ajcxy Cristo y'ayuc com ñejhuiiyb ajcxy co iich yam n'ityich pujxtigoty, miid co ti nhuinma'ñ nbidägyich co nnügapxpeda'ñich Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt. **18** Pen jää ajcxy capxhuäcxp Cristo y'ayuc miid co ñaygömayaanigixy ci'm, o pen ycapxhuäcxy miid oyjot oyhuinma'ñ, ca' ñejity, jotcujc'ajtpich co capxhuäcxy ajcxy Jesucristo y'ayuc.

19 Com nnejhuiiybich co miich ajcxy mmibijctzoogixy Dios miid iich ycixpi, e nañ nnejhuiiybich co Jesucristo yjhui'ñ ymic'ajt xypubetyich, paady nigi' njotcugiyich, e nañ njip'ijxypich co nbidzima'ñich pujxtigoty. **20** Ndzojcpich etz nañ njip'ijxypich co nmimadactähua'ñich tūg'óciy ma iich mdzinaayin, e ca' ti tzöydun' nbádibich ma Dios yhuinduu. Ndzojcpich nañ njip'ijxypich co njaccapxhuäcxbich Jesucristo y'ayuc huinmic jotmic, jigix Jesucristo ykömay'adipy. Ca' ñejity pen jactzinaayb, o pen n'o'cpich. **21** Iich ndzinaayin njuugy'ajtin Cristo yi' ycixpi, e peni n'o'cpich, ti iich anajty mij nmädägy. **22** Pen njactzinaaybich, mayjää oybi pada'ñ miid iich ndung ycixpi. Ca' nnejhuiiyich huidibi jac'oy nhuin'ixipyich co tzojc n'ögibich, o co njactzinähuibich. **23** Ooy chachchipity nnejhuihuibich huidibi jac'oy nhuin'ixipyich, co n'ögibich, o co njactzinähuibich. Iich ci'm nayjhuiyijich nigi' jotcujc co ixyipy tzojc n'ögibich, jigix ixyipy mic'amy nicxy n'ityich jiiby tzajpjoty ma Cristo yajpaady. **24** Per jaccopity miid miich ajcxy m'oy'ajtin ycixpi, co njactzinähuibich. **25** Com nnejhuiiybich co copicy njacpubeda'ñich miich ajcxy, paady nnejhuiiybich co njactzinähuibich, e jigix jëbi nbubejtixy ma Dios ytung etz ma yi mmibijcin. E jadu'n miich ajcxy nigi' mjotcujc'adipy ma mmibijcin. **26** Miich ajcxy huidibi yajpaatp ma Jesucristo, nigi' jotcujc'adipy co nicxy n'ida'ñich jadüg'oc ma miich ajcxy.

27 Jëyi janchtiy co mdzinaayin mjugy'ajtin mi'ijtcixy jadu'n nej Cristo y'ayuc ytiy'ajt y'anem'. Pen nicxpich anajty ci'm ma miich ajcxy, o pen ca' nnicxyich, per ndzojcpich co xypáadibich tiy'ajt co miich mic m'ijtcixy ma mmibijcin, tú'cix cixyjot huinijot mdungixy. Mic mjanchmidinaaygixy ni'amugi' yi mmibijcin, jadu'n nej ti mmijpiðaaccixy Jesucristo ytiy'ajt, **28** e ca'ajcxy mdzigihiup co jää ajcxy xymidziptzöongixipy, jada je' tiy'ajt co tigoyamb ajcxy y'alma, e nañ jada je' tiy'ajt co miich ajcxy chóocixipy yi m'alma, e nañ jadu'n jada je' tiy'ajt co Dios y'ity miid miich ajcxy. **29** Dios may'ajt oy'ajt ti tuñ miid miich ajcxy ycixpi co yaj'oyii nej jëbi miich ajcxy mibijccixy Jesucristo etz nañ nej jëbi tzaachypi mminajxcixy myajnajxcixy miid Jesucristo ycixpi. **30** Iich etz miich ajcxy quipxyi ti nminajxim ti nyajnajxim tung ayo'n miid Jesucristo ycixpi. Miich ajcxy ti m'ixy ti mnejhuiy jadu'n nej iich ndung n'ayo'n ti nminaxy ti nyajnaxyich, co jim anajty n'ityich ma miich ajcxy. E nañ miich ajcxy mnejhuiiyb nej iich champaad nminaxy nyajnaxyich ndung n'ayo'nich miid Cristo ycixpi.

2

Cristo yung'ajt ñax'ajt etz ymi'ajt

¹ Pen Cristo miich ajcxy mjot'amijmooyb miid yjihui'ñ miid ymic'ajt, pen ti jocujc'ajtin mbaticixy miid co Cristo xychojccixy xjyjihuiyygixy, pen yi' yjihui'ñ ymic'ajt ijtp ma miich ajcxy, pen mdzojccixyp mjhuiyygixyp etz nañ mba'ayogixy migügtijc, ² jocujc'adipich miid co mdzinaaygixy ooy yajxon, xic xon, tügyi mnaychójigixy mnayjihuiyygixy miñ xyipy, tzinaaygixy quipxyjot quipxyhuinma'ñ. ³ Ca' ajcxy ti mdunipy miid mg'i'mdzojcin ycixpi. Nañ ni ca' amij agix naybidáacigixy co ti mdungixy. Tüg'óciy huidibi mdungixyp, mdunipy ajcxy miid yung naxy mjot mhuinma'ñ. Nidüg nidüg myajmij'adipy nügi migügtijc, ca'ydí nej miich ci'm mnayyajmij'adyii. ⁴ Ca' huaad pin naydügpaç yci'moy'ajt ixtäy, nañ jadu'n tzocy co migügtijc myajmizogip y'oy'ajt.

⁵ Pidaaccix mjot mhuinma'ñ tú'cìy jadu'n nej Jesucristo anajty yhuinma'ñ miidity co ya naaxhuiñ chinay. ⁶ Oy Jesucristo yjaDiosity ti yhuinma'ñypidägy co jëbi ixmach yi' ymi'ajtin huidibi anajty yjamiiid. ⁷ Jesucristo ahuingujc pidaactay je mij'ajt huidibi anajty ymiid, e chi jadu'n chinay nej tüg tumbi co oy jadu'n ypi'c'aty jadu'n nej jääy. ⁸ E co jadu'n ñaybidaaci nej naaxhuiñyäy, chi yung naxy pidacy yjot yhuinma'ñ, e nañ capxymidoy Dios ixti mibaad ñayyejci, huen jääy yaj'ögyii. E ooy anajty cho'ydu'nity co jääy yaj'o'ci cruudzcíxy. ⁹ Paady ycixp Dios ti cömay jacnigi Jesucristo, e ti pidäci yi' yxii jaccömay, ca'ydí jacpinjäy yxii. ¹⁰ Jadu'n Dios ti cömay Jesús, jigix jëbi tüg'óciy tzajpjoty tzinaaybi etz tüg'óciy naaxhuiñyäy, etz tüg'óciy jääy ajcxy huidibi ti ñaaxtigiy, co anajty ajcxy nidüg'óciy midoogixy co Dios capxpaaatip Jesús yxii, chi ycojxtinaay'ihuiyähuipy ajcxy ma yi' yhuinduu, etz y'ojadadipy ajcxy Jesús nidüg'óciy. ¹¹ E co nidüg'óciy ajcxy cöbigipy etz yajmij'adipy Jesucristo jadu'n nej ajcxy yHuindzin, jadu'n Dios Teedy ycömay'ida'ñ.

Yi' pin ajcxy Cristo mibijcp, yi' yi' ajcxy jadu'n nej tüg t#cxin jajin

¹² Migügtijc ajcxy huidibi ooy ndzocy njihuïyich, com Jesucristo jadu'n ijxejtin ti yecy, capxymidoogich cham co jiguëgy nyajpaadyich ma miich ajcxy, tim jadu'n nej jayhuin iich miich ajcxy xycapxymidooy co n'ijtyich ma miich ajcxy. Naymijottigóoyigix jabom jabom mguydungixy Jesucristo yti'ajt etz mm'iijtcix huädz mjot huädz mhuinma'ñ. Tungix Dios ytung miid yung naxy ajcxy mjot mhuinma'ñ, e huindzigiyygix Dios. ¹³ Com Dios yi' tumb jabom jabom ma miich ajcxy mjot mhuinma'ñ, jigix jëbi miich ajcxy mdunipy yi' ytung yi' chojcin cixyjot huinijot jadu'n nej Dios tzocy.

¹⁴ Tungix cixyjot huinijot Dios ytung, ca'y'aametzity yjotmetzity, nañ ni ca' miid tzip ejcin. ¹⁵⁻¹⁶ Jadu'n mdunipy ajcxy ca'ydí pinjaty yxiigixy co ti mdundigooygixy. Miich ajcxy Dios xy'ung'adiib, ca' mnigix'adiiyb ajcxy ti jibicpi. Tzinaaygix miid oyjot oyhuinma'ñ ma yi' jääy ajcxy yajpaady huidi jibic-huinma'ñ tumb huidibi tundigooyb ma Dios yti'ajt. Co miich ajcxy myajhuäcxy Dios y'ayuc yti'ajt huidibi alma yjugy'ajtin mooyb ma jibicjäydiç ajcxy, jadu'n nipaady nej tüg madzä ytiicxy coodz. Pen jadu'n mdungixy, co anajty Cristo ymiñ jadüg'oc ya naaxhuiñ, jocujc'adipich co anajty nnejhuiyich co ca' iich ndung etz nxii ndienpo yñadig'aty co n'ijtyich ma miich ajcxy. ¹⁷ Co n'ögibich miid Cristo ytung ycixpi, jadu'n nipaady nejjihuïy iich nni'py ti ndem ti nyociyich miid miich ajcxy ycixpi co ti ngapxihuäcxicx Dios y'ayuc ma miich ajcxy. E co miich ajcxy ti mmijpidaaccixy

iiich n'ayuc, jadu'n nipaady nejjihuÿ miich ajcxy ti myoxy ti mdoogy yi mjuggy'ajtin ma Jesucristo. Jotcujc'ajtpich jadu'n co miich ajcxy mjuggy'ajtin ti myoxy ti mdoogy ma Jesucristo. ¹⁸ Nañ jadu'n miich ajcxy mjotcujc'adipy quipxy miid iiich.

Timoteo etz Epafroditu

¹⁹ Pen iiich ajt nHuindzin Jesús tzojcpy, njijp'ijxypich co jëbi nguexipyich Timoteo ma miich ajcxy, jaydëbi njotcujc'adipyich co anajty yi' xyajnimünich tiy'ajt nej miich ajcxy myajpaady. ²⁰ Timoteo tügpajc huidibi huinma'ñ tú'ciy miid jadu'n nej iiich nhuinma'ñ nmüdidiyich, etz nañ huidibi janch naybidaacip miid miich ajcxy m'oy'ajtin ycxipi. ²¹ Yi jacjadyii migügtjic huidibi yajpatp ma iiich, yajcopijcp ajcxy yci'm'oy'ajtin, e ca' ajcxy yajcopicy Jesucristo ytung. ²² Miich ajcxy mnejhuÿb jadu'n nej Timoteo tudägy ytun miid iiich co ngapxhuäcxyich Jesucristo y'ayuc ma mich ajcxy, tiñ jadu'n nej tûg ung ytun miid yteedy. ²³ Paady ycxip njijp'ijxypich co jëbi nguexipyich Timoteo ma miich ajcxy mina anajty nnejhuÿich nej ycxipy iiich njotmay huidibi nmüdich ya. ²⁴ Nañ nmibijcypich ajt nHuindzin Jesucristo co yaj'ahuädzip iiich nnii'a ndü'a co jëbi iiich ci'm nicxy tzojc n'ixiyich miich ajcxy.

²⁵ Nañ jadu'n nhuinmaayich co copycjadüg'oc nguexipyich ajt nmigüg Epafroditu ma miich ajcxy, yi' huidibi xypubetjpic ma ndung n'ayo'nich ya. Yi' huidibi miich ajcxy ti mguexy ma iiich, jëbi xypubetjich ma tûg'öciy huidijaty nyajmayajtypich. ²⁶ Epafroditu ooy njot'aty co jëbi nicxy y'ixaangixy miich ajcxy nidüg'öciy. Ooy yi' yataj ymaay co miich ajcxy ti mnejhuÿ co ypigyii. ²⁷ Janch tiy'ajt co Epafroditu ooy ti ypigyii, jago jago ti yca'ögy. Per Dios ti pa'ayoy Epafroditu, e nañ jadu'n ti xypa'ayooyich, jigix ca'ydi nügi ayo'n jotmay nbaadyich. ²⁸ Paady ycxip nügi ndzocypich co jëbi nguexipyich Epafroditu ma miich ajcxy jadüg'oc, jigix miich ajcxy mjotcugihui co m'ixipy. E nañ jadu'n jëbi yquëgy iiich ndajin mayin miid yi' ycxipi. ²⁹ Cöbijccix Epafroditu jotcujc, jadu'n nej tûg migüg huidibi yajpaatp ma ajt nHuindzin Jesús. Yajmij'ajtcix tûg'öciy migügtjic huidibi yjugy'ajtin yojxp toocp miid Jesucristo ytung ycxipi, jadu'n nej yi' ti ytun. ³⁰ Com jago jago Epafroditu ti yca'ögy miid Cristo ytung ycxipi. Tzip tzaach yjugy'ajtin ti minaxy ti yajnaxy co ti xypubetjich ya. Com miich ajcxy ca' ci'm jëbi xypubéjtixyich ya, paady yi' miich ajcxy ti xycodinäy.

3

Je tudägy'ajt je janchypi

¹ Jadügnax, migügtjic ajcxy, jotcujc'ajtcix co myajpatcixy ma ajt nHuindzin Jesucristo. Ca' ti adzijpin njihuÿich co nnigapxpetiyich jada tiy'ajt jadüg'oc huidibi jayhuin ti nyajnjayiyyixy. Jادu'n nduñich miid miich ajcxy m'oy'ajtin ycxipi. ² Naygüendi'ajtigix miid yi' ajcxy y'ayuc huidibi ajcxy tundigoob co ajcxy yajcopijcy yi tiy'ajt huidibi pidacp ma jay ñinïcx miid tzujc. Jibic jay yi' ajcxy, jadu'n ajcxy nipaady nej uc. ³ Yi jay ajcxy huidibi tiydunderägy mibijcp Dios, ca' nminaanim je' yi' ajcxy huidibi tiy'ajtiiyp ñinïcx. Yi Dios yjäy ajcxy janchypi, yi' ajcxy cixyjot huinijot mibijcp mijpidacp Dios ytiy'ajt jadu'n nej iiich ajt. Iich ajt n'ojadajtim Dios miid ajt n'espíritu, etz miid ajt njot nhuinma'ñ. Jotcujc'ajtim com je' co nyajpaatim ma Cristo Jesús, e ca' nyajcopijcim tijaty tiy'ajt huidibi jay ajcxy ytumyb. ⁴ Co ixipy ytiy'ajtity yi' jadu'mbi huinma'ñ, jëbi ixipy naygömayijich ci'm, com jecy'ajty

ca' anajty ni pin huidibi nügi cuyduun yi jadu'mbi tiy'ajt ca'ydi iich. ⁵ Co nductujcxiijyich ma anajty ti nma'xung'atyich, chi oy nyajtiy'ajtiiyich. Raza hebreo jay. Iich ndaj ndeedy hebreo jay ajcxy anajty. Nañ nmijpidacich fariseo y'ixpijcín, jadu'n nej ajcxy yajniguejy judío jay ycötujcin. ⁶ Iich janchmictagy anajty nguyduñich ngi'mhuinmañich, ixti mabaad anajty n'ixhuidity nbahuidityich mictagy yi jay ajcxy huidibi anajty mijpidacp Jesucristo. Ti nguydundäyich tüt'öciy judío jay ycötujcin. Ni pin ca' huaad yxiyich co ti ndundigooyich ma yi' ajcxy ycötujcin. ⁷ Tüt'öciy yi judío jay yhuinmañ huidibi ti nyajcopicych anajty, jadachambi ca' ytimychobaady miid iich, co ti nmijpidägých Cristo ytiy'ajt. ⁸ Jadachambi janchtiy, huidijaty anajty nyajcopijcpypich, ti nnajtz'ixiydäyich, jigix jébi nnejhuíhuibich etz nguydunipich yajxon ajt nHuindzin Jesucristo oybi y'ayuc ytiy'ajt. Miid co ti nmijpidägých Jesucristo, paady nnajtz'ixiydaayich tüt'öciy huidibi anajty nyajcopijcpypich, yi jadu'mbi huinmañ cham ca' chobaady miid iich, jadu'n nipaady nej püx. Jada'n nduuñich miid Jesucristo ytiy'ajt oy'ajt yciexpi. ⁹ E jadu'n nduuñich jigix jébi nyajpaadyich ma Jesucristo. Jada'n ti nnajtz'ixiydäyich je tudägy'ajtin huidibi ti nbaadyich co ti nguyduñich Moisés ycötujcin je jecyip. Nañ jadu'n nduuñich jigix jébi nbáadibich je tudägy'ajtin huidibi Dios yejcpypco nmibijcim nmijpidacim Jesucristo. ¹⁰ Ndzojcpypich co njacnejhuíhuibich Cristo y'ayuc ytiy'ajt. Nañ ndzojcpypich co njacnejhuíhuibich Cristo ymic'ajt, jadu'n nej yjugypicy co y'o'cy. Nañ ndzojcpypich co njacminaxipyich njacyajnaxipyich tzaachypi jadu'n nej Jesús minaxy yajnaxy tzaachypi, ixti mabaad jadu'n njatyich jadu'n nej Cristo yajtay co y'o'cy. ¹¹ E paady yciexpi njip'ijxpyich co n'ögibich njugypipycy jadüg'oc co anajty Dios yajjugypicy yi jay ajcxy tiib'i yöccixy.

Naymic'ixim jigix nbaatim huidibi Dios ti xyaj'ahuaniiyim

¹² Ca' nmínaaním jadu'n nmínañich co ti nmímadactäyich nej Cristo ti mímadactäy. Nañ ni ca' jadu'n nmínañich co iich njot nhuinmañ ti nyajhuätztäyich. Njactumních, jigix jébi Cristo y'o'ajtin nbáadibich. Com Jesucristo ti xyhuin'ixyich jayijp, jaydëbi jada oy'ajtin nbáadibich. ¹³ Migügtijc ajcxy, ca'iich ci'm naygomayijich, co ti nmímadactäyich Cristo y'o'ajtin. Jada janchtiy ndumbyich, njäydigoydaaybich tüt'öciy huidibi ti ñaxy, e mictagy nduuñich jébi nbáadibich je oy'ajtin huidibi Dios jiiby tzajpjoty xymöhuaambich miid co nyajpaadyich ma Jesucristo. ¹⁴ Mictagy nduuñich miid tüt'öciy nmic'ajtich, jigix jébi nbáadibich je oy'ajtin huidibi Dios jiiby tzajpjoty xymöhuaambich. Jada'n nipaady nejihuý miid pin nayboyicquipxyijich co nbadañich tüt' premio.

¹⁵ Iich ajt ti nhuinmañi yciexpni yca'pxni, tzoc panicxim je ixpijcín huidibi nmíid'ajtim. E pen nídugti miich ajcxy tigachjaty huinmañi miidity, Dios xyajnejhuíhuip ajcxy je tiy'ajt. ¹⁶ Jada janchtiy, je tiy'ajt huidibi ti nbaatim copicy nguydundaayim, ca' n'ixmajtzim.

¹⁷ Migügtijc ajcxy, panicxcix iich n'ixpejt jadu'n nej ti ndzinäyich ma miich ajcxy. Nañ jadu'n miich ajcxy iixpejt mbigipy ma yi' ajcxy chinaayin huidibi iixpejt ti patcixy ma iich. ¹⁸ Canaag'oc ti nnimaaygixy, e nnimaaygixy jadüg'oc miid tajin mayin co may nmigügtijc chinaaygixy jadu'n nej jihuý midzip'ajtcixy je Cristo huidibi o'c cruudzcixy miid ajt nbocy yciexpi. ¹⁹ Dios yajtigoyip je ajcxy y'alma. Yi' ajcxy ypidacp yhuinmañ ma yi caayin uucin jiicxy yipicy, ma yjapadyii huen yjot yhuinmañ pidaaccixy ma Dios.

Yí' ajcxy chachñaygömáayigixy ci'm ma yjapadyii tzo'ydu'n jihuüyigixipy. Hue' pidaaccixy yhuinma'ñ ma naaxhuiñ jääy chinaayin. ²⁰ Iich ayt hue' nyajpaatim njääy'ajtim tzajpjoty, e njip'ijxim co iich ayt nHuindzin Jesucristo miinaamb ya naaxhuiñ jadüg'oc, chonañ' tzajpjoty, je huidibi xyajniñzögaaním ayt n'alma. ²¹ Jesucristo xyajtigadzaaním ayt nniniçx pocymiiđpi, e xymöhuaaním tüt ninicx jemybi oybi, tim jadu'n nej yí' ñinicx miidity. Cristo xyajtigadzaaním ayt nniniçx miid yí' ymic'ajt huidibi miid ane'mdäy mimadactäy.

4

Jotcujc'ajtcixy ajcxy ma je mHuindzin Jesús

¹ Com Jesús xyajtigadzaaním ayt nniniçx, paady ycixpi migügtiјc huidibi ooy ndzocy njihüiych, tiyudägy mibijccix ayt nHuindzin Jesucristo, ca' m'ixtigühiäccixy ma mmibijcin. Migügtiјc ajcxy huidibi ooy nicxy nja'ixa'ñich, ooy njotcujc'atyiych miid miich ajcxy ycixpi. Miid miich ajcxy ycixpi nbada'ñich n'oy'ajtin ma Dios.

² Nbijctzooybich may'ajt ma Evodia etz ma Síntique co huen ajcxy ixmajtcixy yi' tzip etz huen naymigügpiјcigixy jadüg'oc, com hue'ajcxy yajpaady mibijcipi ma Cristo. ³ Miich migüg huidibi ti xypubetyich ma Cristo ytung, may'ajt nbijctzooybich ma miich co mgapx'oyihuipy je tzip ma ajcxy je metzpi töxyjäy. Yjiilbi metzpi töxyjäy tumb anajty ajcxy quipxyi miid iich co ngapxhuäcyich Jesucristo y'ayuc ytü'ajt. Yí' ajcxy xypubejtich quipxyi miid Clemente etz yi jacjadyii huidibi anajty tumb quipxyi miid iich. Jada metzpi töxyjäy ajcxy yxi ycojaiy ymiin ma Dios ñeey, je necy ma Dios miidity cojaj je jääy ajcxy yxi huidibi padamb jugy'ajtin huinxibbi.

⁴ Jotcujc'ajtcix huinxixi, miid co myajpatcixy ma iich ayt nHuindzin Jesucristo. Jadüg'oc nügapxpetiyich co huen jotcujc'ajtcixy. ⁵ Jadiu'n tzinaaygix jadu'n nej jëbi jääy ajcxy nejhüiyyixy co miich ajcxy myajtungixy mectxujcin ma mdzinaayin. Com huingon je xi je el tiempo mina ymiina'ñ iich ayt nHuindzin Jesucristo jadüg'oc.

⁶ Ca' ni ti mnidajcixy mnimaygixy. Capxpidzimdaaygix ma Dios tüt'óciy ti jotmay miich ajcxy mmiid. Mibijctzoogix Dios, e nañ yajnajxcix jääygidaacim ma Dios. ⁷ Co Dios mmibijctzooigixipy, huin'it ajcxy yi' xymöhuij jotcujc'ajtin mijcajee, e mayñaaaxhuiñjäy ajcxy ooy yhuinmay ahuididipy miid miich ajcxy m'oy'ajtin ycixpi. Co myajpaady ajcxy ma Cristo Jesús, paady ycixpi Dios xyajtiznähuij ajcxy jotcujc' etz xymöhuij ajcxy huinma'ñ tudägypi.

Tzoxicx nijot'ajtcix huidibi oyip

⁸ Jadügnax, migügtiјc ajcxy, pidaaccix mhuinma'ñ ma tüt'óciy tiy'ajt huidibi janchip, tüt'óciy tiy'ajt huidibi jëbi nyajmij'ajtim. Pidaaccix mhuinma'ñ ma tüt'óciy tiy'ajt huidibi tudägyp. Pidaaccix mhuinma'ñ ma tüt'óciy huinma'ñ huidi huädzip etz tüt'óciy huinma'ñ huidi oy jääygidaacni. Pidaaccix mhuinma'ñ ma tüt'óciy huinma'ñ huidibi jëbi yajcapxpaady. Huinmaaygix tüt'óciy jada oybi huinma'ñ etz huidibi huaad njääygidaacim.

⁹ Yajtungix je tiy'ajt huidibi ti nyaj'ixpicixy, etz je cötujc huidibi ti nmooygixy, etz je ayuc huidibi ti mmidoogixy co ti ngapxyich. Etz nañ tungix je ijxpejt huidibi ti nyecyich. Cuydungix jada tiy'ajt, huin'it yi Dios yajpaadipy ma miich ajcxy etz xyajjotcujc' idipy ajcxy.

¹⁰ Iich ajt nHuindzin Jesucristo ti ooy xyajjotcugiyich co je tiy'ajt xy-paadyich co miich ajcxy xyjäymechich jadüg'oc. Ca' nminaanim nminañiich co miich ajcxy ti xyjäydigoydaayñich. Hue' anajty ycanibidzimy nej jëbi xypubejtcixyich. ¹¹ Ca' nminaanim jadu'n nminañiich co ooy ti jaty nyaj-mayjajtnich. Com ti nhuinmañ nbidägyich co njotcujc'adipyich miid tijaty nmiidich, oy tim minaaxii tim minaatiempo. ¹² Com iich ci'm nejhuiiybich nej jay ajcxy y'ayoy yjottigooy, e nañ nejhuiiybich nej jay ajcxy chinäy co miid'aty tijaty may'amy. Ti nnejhuiiydäyich nej jëbi ndzinäyich, nej jëbi nyajnaixich xii tiempo; pen cu'xingaayich, o pen ca' cu'xingaayich, pen nmiidich conax, o pen ca' ti nmiididyich. ¹³ Jëbi ndzinähuiybich jotcujc huenti huennenjity, com Cristo xymic'ajtmoooybich. ¹⁴ Ooy oy ti mdungixy co ti xypubéjtcixyich ma iich n'ayo'n njoymay.

¹⁵ Jadu'n nej miich ajcxy huidi jim Filipos mnejhuiyb ajcxy, je taabi nyajtzondacyich co ngapxhuäcxyich Jesucristo y'ayuc yti'ajt, co ndzoofich jim Macedonia miich ajcxy ti xymyoxyich, e jac tigati ti mguejxcixy ma iich. E miich ajcxy jim Filipos huidibi mibijcp Jesüs, miich ajcxy tügajc xypubejtich ca' jac ni pin. ¹⁶ Co n'ijityich jim Tesalónica miich ajcxy xyajnigue-jxyich pubejtin metz'oc tugig'oc, e jadu'n miich ajcxy xypubejtyich miid huidibi anajty nyajmayjajtpich. ¹⁷ Ca' nminaanim ooy ndzachjiyp'ixynich pubejtin, jada janchtiy ndzojcpich co miich ajcxy nigi oy'ajtin mbaadipy co anajty mmejtzciyx ma Dios yhuinduu. ¹⁸ Ti ooy yhuaadiy yi mbubejtin ixti nyajconajxpich. Miid je pubejtin huidibi ti myajmiguejxcixy Epafroditio cham nmiididyich ca'pxy, ca'ti n'ocajmayjajtnich. Miid jada pubejtin huidibi miich ajcxy ti xymöyich, ti ooy njäygädägyich, tim jadu'n nej Dios jäygädacy je poomjoc huidibi yajhuindzigiysi. ¹⁹ Iich nDios miich ajcxy xymöhuip tüg'óciy huidibi miich ajcxy myajmayjajtpy. Mijcajee yi' miich ajcxy xymöhuip yi oybi mijpi oy'ajtin huidibi yi' ymiiid ma yi Jesucristo. ²⁰ ¡Huen iich ajt nDios Teedy cõmay'idiipy huiniixii huinitiempo! Jadu'n jada. Amén.

Capxpoocxin huidibi cijxnip je necy

²¹ Tungix may'ajt capxpoocxcix miid iich yciipi tüg'óciy migügtijc huidibi yajpatp ma ajt nHuindzin Jesucristo. Je migügtijc huidibi yajpatp miid iich nañ jadu'n xyajniguejxcixy capxpoocxin. ²² Tüg'óciy je mibijcpidijc huidibi yajpatp ya cajpjoty xyajniguejxp ajcxy capxpoocxin, yi' ooy ytimyjayipiety huidibi ajcxy yajpatp ma je mij ane'mbi César ycötujctac xyajniguejxyp ajcxy capxpoocxin.

²³ Huen iich ajt nHuindzin Jesucristo may'ajt oy'ajt tunipy miid tüg'óciy miich ajcxy. Jadu'n ngapxycixyich. Amén.

COLOSENSES

Yi Necy Huidi San Pablo Yajniguejx Je Mibijcpidijc Jim Colosas

¹ Iich Pablo, Dios jadu'n tzojcp, paady Jesucristo ti xyajnibicyich jëbi ngapxhuäcxyich yi 'y'ayuc. ² Iich miid ajt nmigüg Timoteo cham nguexyich jada necy ma miich ajcxy huidibi tzinaayb jím Colosas. Hue' nguexyich jada necy ma miich ajcxy huidibi Dios yjä'y'ajtip e mmibijccixy yi Cristo. Huen iich ajt nDios Teedy etz ajt nHuindzin Jesucristo may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy etz xyajjotcugiiygixip.

Pablo mibijctzoy Dios miid mibijcpidijc ycxipi

³ Jabom jabom co iich ajcxy Dios nmibijctzoy, chi nyajnaxich jäygidaacin ma Dios, nHuindzin Jesucristo ajt yTeedy, miid miich ajcxy ycxipi. ⁴⁻⁵ Ti nnejhuiyich jadu'n nej miich ajcxy ti mmibijccixy Cristo Jesú, e nañ jadu'n nej mdzojccixy mjihuiygixy tûg'óciy migügtijc. Miid co miich ajcxy mjipp'ixy co Dios miidity tijaty yujcpicy tzajpjoty huidibi miich ajcxy mbadamyb, paady ycxipi ajcxy mmibijccixy Cristo Jesú, e paady ycxipi mdzojccixy mjihuiygixy migügtijc. Co jayhuin migügtijc capxhuäcxy Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt ma miich ajcxy, huin'it ti nnejhuiygixy co Dios miidity tzajpjoty huidi njip'ijxyp mbadaangixp. ⁶ Jadayaabi tiy'ajt huidibi migügtijc ti capxhuäcxy ma miich ajcxy, nañ yajcapxhuäcx'adiitzni ma tûg'óciy naax cajp etz mayjäy mijipidaaccixy. Miich ajcxy ti mmibijccixy jadu'n nej oga'n yajnimidyacy e chambaadni co Dios may'ajt ti tuñ miid jây ajcxy ycxipi, e nañ miich ajcxy mnejhuiyb tiyduädägy Dios ytiy'ajt. ⁷ Jada tiy'ajt ti xyajnejhuiygixy je Epafras, iich ajt nmigüg huidibi ooy ndzocry njihuïyich, huidibi tudägy tumb ma Dios y'ayuc quipxyi miid iich. Epafras ti xycodinäyich ma miich ajcxy, e tiyduädägy miich ajcxy xyaj'ijxpicy Cristo ytiy'ajt. ⁸ Epafras ti xyajnejhuiyich tiy'ajt jadu'n nej miich ajcxy myajpatcixy, etz jadu'n nej je Espíritu Santo ymic'ajt xymoogyixy, jigix ajcxy mdzogipy mjihuihuipy tûg'óciy migügtijc.

⁹ Miid jada ycxipi iich ajcxy jabom jabom Dios nmibijctzooyich miid miich ajcxy ycxipi, jadu'n nduuñich chondacy co oga'n nnejhuiyich co miich ajcxy ti mmijipidaaccixy Jesucristo, ixti chambaadni. Dios nmibijctzooybich co ajcxy mhuinjhuihuipy mnejhuihuipy tûg'óciy Dios chojcin. Dios nmibijctzooybich co yi' Espíritu Santo miich ajcxy xyaj'ijxpigipy xyajnejhuihuipy ajcxy tûg'óciy yi' ytiy'ajt etz yi' chojcin. ¹⁰ Dios nmibijctzooybich jaydëbi mguyduunip ajcxy Dios ytiy'ajt jadu'n nej huaad mibijcpidijc chinaaygixy huidibi yajpaatp ma ajt nHuindzin Jesú, mabaad Dios jäygädägy yajxon ajcxy mdzinaayin mjugy'ajtin. E nañ jaydëbi ajcxy mdunipy oyjay'ajtin. E nañ jaydëbi jabom jabom yjacyujcpejtcixy yi m'ixpijcín ma Dios. ¹¹ Dios nmibijctzooybich jigix yi' xymöhuihyajcxy mic'ajt jadu'n nej yi' miidity ymic'ajt mijpi, jigix jëbi miich ajcxy jotcuic myajnaxipy etz mecxturnetähuihp tûg'óciy tzaachhypi etz ayo'n. ¹² Dios nmibijctzooybich co miich ajcxy aguje jotcuic myajnaxipy Dioscojuyip ma Dios Teedy, com Dios Teedy ajt xyajpocynhuaztim, e jadu'n ti xyñ'iixiyim jëbi nbaatim tûg it lugar tzajpjoty quipxyi miid tûg'óciy mibijcpidijc huidibi tiyduädägy tzinaaygixp miid Dios ytiy'ajt, jadu'n nipaady nejihuïy nej miich ajcxy mdzinäy ma je tiicxin. ¹³ Ti Dios xyajñihuädzictuutim ma yi jibic-huinmañ ma je mujcu' xy'anemim,

jadu'n nipaady nejjihuïy ti xyajpidzimim agootztuum. Ti Dios xypidaacim ma y'ung y'anem' my, je' y'ung huidibi yi' ooy tzoc y ooy jihuïy. ¹⁴ Dios y'ung ti xyajnihuâdzictuutim ma yi' jibic-huinmañ co ñi'py temy yojcy ma yi' cruudz miid ayt nbocy yciixpi, e ti xypocayhuinmeecxim.

Co Cristo y'o'cy miid ayt nbocy yciixpi, chi jotecuyc n'ijtim miid Dios

¹⁵ Ca' pin ti ixy Dios. Pinjaty ti ixy Dios y'ung, jadu'n nipaady nej ti ixy Dios. Dios y'ung yi' je' anajty tim jayijp ma anajty Dios ca' ti yaj'oyiiñni. ¹⁶ Dios y'ung ti cojtay tûg'óciy tijaty yajpaatp jiiby tzajpjoty etz ya naaxhuiñgíxy. Dios y'ung cojtay tûg'óciy huidibi jëbi huaad n'ijxim etz nañ cojtay huidibi ca' huaad pin ixy. Dios y'ung pidaactay tûg'óciy y'anem'min tûg'óciy miic'ajt ya naaxhuiñ, etz nañ jadu'n pidactay ane'min miid yi' tzajpjoty tzinaaybi. Dios y'ung ti yajcojta y tûg'óciy yaj'abadiiydäy tijaty miid yigixp. ¹⁷ Je Cristo jayijp y'anem'majt ymic'ajt ti paady, ca' jac ni pin. Je Cristo yaj'ijtpy tûg'óciy huidijaty ya yajpatp huijtz'ijttaayb. ¹⁸ Je Cristo ñihuindzin'ajttaayb ñigohuajc'ajttaayb, etz y'anem'mdaayb tûg'óciy jay huidibi mibijcip mijpidaacip. Je Cristo yajtzinaayb yajjugy'ajtpy tûg'óciy mibijcpidjc, com yi' je' huidibi jayijp ti yjugypicy co y'o'cy. Paady yciixp yi' cötujcin mijpi miidity. ¹⁹ Dios hue' tzojcy co tûg'óciy yi' ymic'ajt etz ymij'ajt yajpaadip ma yi' y'ung. ²⁰ Je naaxhuiñjäy etz je tzajpjoty tzinaayb ajcxy ca'oy'ijtcixy miid Dios miid je mijpocy yciixpi. Dios oy jäägidägy ooy jotecuyc nayjihuïyi co y'ung y'o'cy cruudzcíxy miid je mijpocy yciixpi e jadu'n oyiiy nej jëbi je naaxhuiñjäy etz je tzajpjoty tzinaaybi ajcxy oy'ijtcixy miid Dios.

²¹⁻²² Miich ajcxy co anajty ca' mmibijccixy je Cristo, ca' anajty oy m'ijtcixy miid Dios. E jadu'n anajty m'ijtcixy nej tûg midzip ma Dios, miid co jibicpi anajty mdungixy, etz miidity ajcxy jibic ma mjot mhuinmañ. Per jadachambe je Cristo ti capx'oyiy miich ajcxy je mdzip m'ejcin huidibi ajcxy miid Dios, co ti chinäy ya naaxhuiñ miid ñiniçx, e nañ co ti y'ögy miid miich ajcxy mbocy yciixpi. Miid co Cristo y'o'cy miid miich ajcxy mbocy yciixpi, jaydëbi myajpåatcixipy ma Dios yhuinduu janch oyjäy, janch huätzjäy, ca' ti pocy mmidity, ca' ti xihuin yjac-hui'my ma Dios miid miich ajcxy yciixpi. ²³ Pen myajcopijccixyp tiyduädägy je Cristo y'ayuc yti'ajt huidibi ti mmidoogixy, jadu'n nej mijp'ijtcixy co je Cristo xyajniidzögaani ajcxy yi' m'alma. Je ayuc huidibi miich ajcxy ti mmidooy, je' je' huidibi migügtijc ti capxhuäcxy etz ycapxhuäcx'adiiçñi ma tug'óciy naax cajp, jadu'n nej jëbi jay ajcxy y'alma yajniidzögipy. Nañ jadu'n iich, Pablo ngapxhuäcxy pich jada ayuc quipxy miid nmigügtijcich.

Pablo cötujcmoy co ytunipy ma mibijcpidjc ajcxy

²⁴ Jotecuyc nnayjihuïyijich co tzaachypi nminaxy nyajnaxyich miid nniniçxich miid miich ajcxy yciixpi e jadu'n njacyajcixy njacyajca'pxich je tzaachypi huidibi Cristo yajtzondac co yi' tzaachypi minaxy yajnaxy miid je mibijcpidjc yciixpi e je mibijcpidjc ni paady nej Cristo ñiniçx. ²⁵ Dios ti xyyajniibicych co ndunipyich miid yi' jay ajcxy huidibi mijpidaacip. Dios ti xypidägyich ma jada tung, jigix ngapxhuäcxbich tûg'óciy Dios y'ayuc yti'ajt ma tûg'óciy jay ajcxy. ²⁶ Jecy'ajt canaag jimijt ti ñaxy co Dios ca'ni anajty yajniguëxig y'i yti'ajt. Cham Dios ti yajniguëxig y'i yti'ajt ma yi' jay ajcxy huidibi yi' yjäy'ajtipy. ²⁷ Dios oy nihuinmayi co anajty yajnejhuïhuañ yi' jay ajcxy nidüg'óciy je oybi ayuc tiy'ajt huidibi jecy'ajt ca' pin nejhuiiy. Yi' je' je

tiy'ajt co Cristo yajpaady ma miich ajcxy mjot mhuinma'ñ, paady ycixpi jëbi miich ajcxy mbaadip oy'ajtin jiiby tzajpjoty.

²⁸ Hich ajcxy ngapxhuäcxypich Cristo y'ayuc, n'iuhuijpyich ngapxhuijpyich, nyaj'ixpijcpich yajxon yi' Cristo ytiy'ajt ma tûg'óciy jääj ajcxy, jaydëbi nya:jquëxigibich ma Cristo yhuinduu nidüg nidüg mibijcpidijc ca'pxy yhuinma'ñ.

²⁹ Miid jada ycixpi nduuñich mictägy miid tûg'óciy je nmic'ajtich huidibi Cristo xymooybich jabom.

2

¹ Ndzojcpich co miich ajcxy mnejhuihuijpy jadu'n nej mictägy nduuñich miid tajin mayin miid miich ajcxy ycixpi, etz miid yi mibijcpidijc huidibi jim Laodicea ycixpi, etz nañ tûg'óciy mibijcpidijc ycixpi huidibi ti xy'ixyich ahuin ajipp. ² Mictägy nduuñich jaydëbi yi mibijcpidijc paadipy jotcujc'ajtin ma y'ay yjot, etz jaydëbi ajcxy ñaychójcigixpy ñayjhuijyigixpy mabaad jëbi mi'ijtcixy yjot yhuinma'ñ tú'ciy. Mictägy nduuñich jaydëbi je mibijcpidijc mi'ijtcixy mij jotcujc'ajtin co ajcxy huinjhuiydähuiib Dios ytiy'ajt, je tiy'ajt huidibi jecy'ajty anajty ca' pin nejhuij, je Dios ytiy'ajt maabí Cristo Jesús. ³ Ma je Cristo jim tûg'óciy tiy'ajt janchypi etz ixpijcin janchypi yajpaady. Jadu'n yi' ytiy'ajt etz y'ixpijcin nej tûg jugy'ajtin. ⁴ Jadu'n nimaaygixy jiçix ca' pin oy cohuin'iini e midigihuijpy oy ayuc ma miich ajcxy ooy ymibijcni, e ca'yjanchity. ⁵ Ooy iich ngadim jimity, ixna' guëxna' ma miich ajcxy myajpatcixy. Hich njot nhuinma'ñ ca' yi' jim ytigoy'ity ma miich ajcxy myajpatcixy. Jotcujc nayjhuijyijich co n'ijxcixy yajxon myajtûyöygixy tûg'óciy etz mic yi mmibijcín miidity ajcxy ma Cristo.

⁶ E miid jada ycixpi jadu'n nej miich ajcxy ti mgöbjccixy je Huindzin Jesús oga'n'aty, jadu'n ajcxy jactzinaaygix jacjugy'ajtcix ma yi'. ⁷ Je tiy'ajt etz je mic'ajt jim yi' mbaatcixy ma Cristo. Yjacyujcpedipy ajcxy yi m'ixpijcin ma Cristo ytiy'ajt jabom jabom. Ca' m'ixtigihuiäccixy ma yi mmibijcín. Jacmibijcix jadu'n nej anajty ti nyaj'ixpijccixy Cristo ytiy'ajt. Jatytim myajnájxcixpy jäygidaacín ma Dios cixyjot huiniöt jabom jabom.

Je jemybi jugy'ajtin huidibi Cristo xyajni'ixi:yim

⁸ Ooy naygüend'ájtigix, ca' myajhuin'iingixy, co huingjää xyajhuinma'ñytigooygixpy miid huingbi ayuc huingpi ixpijcin huidibi jääj ci'm ti cojy ti macxy, huidi ca' choobaady, huidi nigoo xychachhuin'iingixp miid canaag ayuc huinma'ñ jadu'n nej poj naaxhuiñ huinma'ñ. Yi jadu'mbi ixpijcin huidibi jääj ti cojy ti macxy ca' ajcxy paady ma Cristo.

⁹ Tûg'óciy nej Dios yajpaady nañ jadu'n yajpaady ma Cristo. ¹⁰ Com je Cristo ñihuindzin'ajttaayb tûg'óciy ane'min ya naaxhuiñ, etz nañ jadu'n tzajpjoty, paady ycixpi co miich ajcxy myajpaady ma Cristo, miich ajcxy miid'ajttaayb tûg'óciy huidi Cristo ymiid. ¹¹ Co anajty Cristo miich ajcxy xyjää'adyii, chi yi'pidacy ma ajcxy mjot mhuinma'ñ je tiy'ajt co myajpatcixy ma Dios. Hue' je' yajtigoob yi pocytunii huinma'ñ. Jada je' je tiy'ajt huidi Cristo Jesús ypidac, ca' miich ajcxy xyjää'adyii. Ca' miich ajcxy mdiy'ajttiý ma mniniçx. Tigach Jesús ytuuñ miid miich ajcxy, ca' yjadu'nity nej judiojäy ajcxy tiy'ajt pidaaccixy ma ñiinçx miid tzujc. ¹² Co ti mniibejtcixy miid Cristo yxi, jadu'n nipaady nejihuij ti mnaaxtigiiygixy quipxyi miid Cristo co yi' ñaaxtigiiy. Co ti mmijpidaaccixy Dios ymic'ajt jadu'n nipaady nejihuij quipxyi miid Cristo ti mujugypijccixy co Dios yajjugypijcy y'ung co y'o'cy. ¹³ Co ca' anajty miich ajcxy Dios xyjää'adyii, miid miich anajty ajcxy pocytunii

huinma'ñ jadu'n miich anajty m'ijtcixy nej öcpi. E co ti mmijpidaaccixy Cristo, Dios ti xyhuinmeecxai ajcxy tûg'óciy mbocy, e jadu'n nipaady nejihuÿ Dios ti xyajjugypíccixy quipxyi miid Cristo. ¹⁴ Co Cristo y'o'cy ma yi' cruudz miid ajt nbocy ycixpi, jadu'n nipaady nejihuÿ Dios ti xyjödzim xihuin huidi anajty xychaachytunaanim. Co Dios anajty yajtigooy iich ajt nxihuin, jadu'n nipaady nejihuÿ ti mijxojtzpety je xihuin necy ma Jesùs ycrudz. ¹⁵ Co Cristo y'o'cy cruidzcíxy, chi ycödigooy je ca'oybi ymic'ajt, etz je poj naaxhuiñybí ymic'ajt. Chi je Cristo yajtzo'yduñ je ca'oybi etz je poj naaxhuiñybí co yajcijxy yajnaxy ma jay yhuinduu.

Tzojccix nijot'ajtcix tûg'óciy huiddiyaty tzomb ma Dios tzajpjoty

¹⁶ Ca' mdungixy cuenti co pinjaty ajcxy xy'agapxihuipy etz xyñimähuipy: —Amay'at jada jiicxy picy, etz amay'at jada xii, etz amay'at je jemybo', etz amay'at yi Sábado xii. ¹⁷ Jecy'ajty jay jadu'n ti yajtuñ yijadu'mbi huinma'ñ, jayijpni ca' anajty Jesucristo ymiiñi ya naaxhuiñ. Jadachambi xii tiempo Jesucristo yti'ajt tügajc y'i' je' ooy ycopicyity. ¹⁸ Ca' huaad yi' jay ajcxy xypijci je Cristo y'o'ajtin huidibi ajcxy mbadamyb. Yi' ajcxy huidi oygohuin'ññi naybidaacip jadu'n nejihuÿ ooy yung naxy ajcxy yjäy'ajtcixy, e ca' yjanchity. Yi' ajcxy yi' y'ojadajtpy ángeles. Yi' ajcxy naygömayap co ti tiy'ajt patcixy ma cumäy, ninigoob ajcxy amij agix ñayjihuñiyigixy miid co tzachmijpidaaccixy yci'mhuinma'ñ etz ñiniçx chojcin. ¹⁹ Yi' jadu'mbi jay ca' ajcxy yajpatcixy ma Cristo, je huidibi nigohuajc'ajtp tûg'óciy mibijcpidijc. Je mibijcpidijc Cristo yajyeecp ma ajcxy ymibijcin jadu'n nej Dios tzoc, e yi' ajcxy patcixy tûg'óciy mic'ajt etz tiy'ajt ma yi'. Miid co Cristo nigohuajc'aty je mibijcpidijc, paady ajcxy y'ijtcixy tûgpicy, jadu'n ajcxy nipaady nej tûg jay ñiniçx miid ycohuajc huidi ane'm je ñiniçx etz miid emy huidibi yajyúctaayb je ninicx.

²⁰⁻²¹ Co miich ajcxy ti mmibicy Cristo, jadu'n nipaady nejihuÿ ti m'öccixy quipxyi miid Cristo, e nañ ti mbidzimgixy ma yi' naaxhuiñyay yhuinma'ñ xyaj'anemgixy. ¿Na'amy co chambaad mjactzinaaygixy jadu'n nej jihuÿ yi' naaxhuiñyay yhuinma'ñ xy'anemgixy? ¿Na'amy co mjaccuydungixy yi' jay ajcxy ycötujcin huidibi minaamb co ca' huaad mgonigj jada, ni ca' huaad mijicxy jada, ni ca' huaad nidoñ yijimbi? ²² Tûg'óciy huidibi ngonicim, njicxim, e nnidonim, co ytundäy, chi ytigoydäy. Yi' jadu'mbi huinma'ñ ci'm jay ajcxy cojcixy macxcixy, e nañ ci'm jay ajcxy yaj'ijxpíccixy huidibi ca' yajpaady ma Cristo. ²³ Yi' jadu'mbi cötujcin jadu'n yquëxigj nej ooy y'ooyity ooy y'oymibijco'cnity, e ca' yjanchity. Co jay ajcxy cuydungixy ooy ajcxy ñaybidáacigixy tudäg, etz nañ chaachytungixy ñicx ycohuajc. Yi' jadu'mbi cötujcin ca' ti mic'ajt miidity, com co ca' jadu'n jëb yajtigoy jibic-huinma'ñ yi' jadu'mbi cötujcin.

3

¹ Miich ajcxy huidibi ti mmibicy je Cristo jadu'n nipaady nejihuÿ ti mjugypíccixy quipxyi miid Cristo, e jemybi jugy'ajtin ti myajtzondaaccixy. ² Ixtaaygix je tiy'ajt huidibi tzomb tzajpjoty ma je Cristo yajpaady ma Dios ymijc a'oy'amybi, e yi' je' je mij'anembi. ³ Co ti mmibijccixy je Cristo jadu'n nipaady nejihuÿ co ti m'o'ccixy miid yi', etz ma je Cristo jemybi jugy'ajtin miich ajcxy ti mbaady. Jadachambi yi' mjugy'ajtin Cristo miid ci'am, e yi' yajpaatp ma Dios. ⁴ Co anajty je Cristo ñayguëxigyi jadüg'oc ya naaxhuiñ, huin'it xii miich ajcxy mnaybadañyii miid yi' jjiby tzajpjoty ma yi' oybi it.

Je jecy jugy'ajt etz je jemybi jugy'ajt

⁵ Yajtigooygix je jibic-huinma'ñ huidibi miich ajcxy miid, huidibi naax-huiñjäy ajcxy yhuinma'ñ ajtip. Ca' huaad miidcapxtigoyipy töxyjäydiç. Ca' huaad jibic-huinma'ñ mdunipy. Ca' huaad mdungixy ninicx choçin, etz huidibi ca'p y'oyhuinma'ñity. Ca' huaad m'adzogipy comeen'adii, com ñipaatpy jadu'n nej ajcxy huidibi tzaadzech quipychech ojadajtp. ⁶ Miid co jay ajcxy jadu'n ytundigooygixy, paady ycixpi jacjiin Dios tzaachytunip jay ajcxy huidibi ca' ycápçymidoogixy yi' yçotujçin. ⁷ Nañ jadu'n miich ajcxy jayip co ca'ní anajty mmijpidaaccixy je Cristo, mdzinaaygixy anajty miid jibic-huinma'ñ quipxy miid je jacjadyii naaxhuiñjäy co anajty mguydungixy yi' jay yçotujçin huidibi ca' tyti'ajtity. ⁸ Jadachambi ixmajtzix miich ajcxy yi' jibic-huinma'ñ jadu'n nej co migüg mmijotma'tcixy, jadu'n nej co oyoy mijot'ambijccixy, jadu'n nej co jibic mdungixy, jadu'n nej co migüg mnigapxcixy ni'ojiiygixy, jadu'n nej co jibic ayuc mgapxcixy. ⁹ Ca' huaad mnay-huin'iniigixy miñ xyipy. Co ti mmibijccixy Cristo ti m'ixmajtzixy je jibicjot je jibic-huinma'ñ huidi anajty ajcxy miid. ¹⁰ Jemybi jot jemybi huinma'ñ ti mbatcixy e Dios yjacyejcyp jemybi jot jemybi huinma'ñ jabom jabom ma miich ajcxy co m'ixpijccixy yi' tyti'ajt. Jadu'n Dios tzocoy co mijot mhuinma'ñ mbidáaccixipy jadu'n nej Cristo jot huinma'ñ miidity, je Cristo huidibi ti yaj'oyiy je jemybi jot jemybi yhuinma'ñ. ¹¹ Co jay ajcxy mijpidägy Cristo, chi tú'ciy ajcxy yajpaady ma Dios, ca' ñejity co nijëjity ajcxy miid griegojäy y'ixpijcin etz jacjadyii miid judiøjäy y'ixpijcin, ca' ñejity pen ti myajti'ajtti' o ca' mdij'ajtti'ity. Ca' ñejity co nijëjity ajcxy jiguëgy chooñ, e ca' y'ixpicyity, etz jacjadyii ooy adzip ahua'n ñaybidáacigixy. Ca' ñejity co nijëjity ajcxy moso'ajtp etz jacjadyii huidibi ci'm naymiduunip. Nidüg'öciy ajcxy tú'ciy ñaybidägyii co ajcxy mijpidägy Cristo. Nidüg'öciy mibijcpidjc tú'ciy pattay ajcxy mic'ajt oy'ajt ma Cristo, e nañ Cristo yajpaady ma nidüg'öciy ajcxy yjot yhuinma'ñ.

¹² Com Dios miich ajcxy ti xyhuin'ixy, e ti xychojccixy ti xyjihuiÿgixy, e Dios ti xyajhuädzi ajcxy mijot mhuinma'ñ, paady ycixpi pidaaccix mijot mhuinma'ñ co ojyäy'ajtin mdunaangixy etz co nicy xemy mnaybidägaangixy. Pidaaccix mijot mhuinma'ñ yung naxy etz mimecxtujccixy migügtiç ajcxy. ¹³ Naymimectújcigix nidüg nidüg. Co mmigüg ajcxy xymidundigooyipy jebi mhuinmeecxipy tim jadu'n nej iich ajt nHuindzin Jesucristo ti mecxy miich ajcxy mbocy. Com Cristo ti xyhuinmeecxixy, paady copicy miich ajcxy meecxip yi migüg huidibi ajcxy xymidundigooyb. ¹⁴ Mnaychójcigix mnayjihuiÿgix nidüg nidüg. Co mnaychójcigixipy nayjihuiÿgixipy, chi jeb huaad mdzinaaygixy miid mijot mhuinma'ñ tú'ciy. ¹⁵ Je jotcuç'ajtin huidibi Dios xymooym, huen ajcxy xy'anem'i mijot mhuinma'ñ. Dios ti xyajnibjccixy, jaydëb tú'ciy m'ijtcixy miid mijot mhuinma'ñ. Mjatytim yajnaxiipy ajcxy jäygidaacin ma Dios jabom jabom.

¹⁶ Naybidáacigix co je Cristo y'ayuc tyti'ajt yajtigüydhähuamyb ajcxy mijot mhuinma'ñ. Nayyaj'ixpijçigix etz nay'ihuijigix naygapxhuijigix miid je Cristo y'ayuc tyti'ajt, jadu'n nej Dios ijxpijcin yecy. Ifigix Salmo etz ifigix himno etz yi iy huidibi je Espíritu Santo ypidägip ma mijot mhuinma'ñ, e jadu'n jäygidaacin mi'ijtcixy ma ajcxy mijot mhuinma'ñ miid Dios ycixpi. ¹⁷ Huen ti ayuc huidibi ajcxy mgapxyp, huen ti tung huidibi ajcxy mdumby, hue' capxcix tungix miid ajt nHuindzin Jesús yxii. Etz jatytim yajnajxcixy Dioscojuyip ma Dios Teedy ma Jesucristo yxii.

Je mibijcpidjc ajcxy chinaayin ma ypijchchinaaygixy

¹⁸ Miich töxyjäydijc ajcxy, capxymidoogix mñäy ajcxy com jadu'n iich ajt nHuindzin Jesucristo tzoccy co mgapxymidoohuiipy ajcxy mñäy. ¹⁹ Miich yéyidictijc ajcxy, tzojccix jihuüygix ajcxy mdöxyijc, ca' ejcin mmii'ldipy miid mdöxyijc. ²⁰ Miich ajcxy ung anäg, mgapxymidoohuiipy ajcxy mdaj mdeedy miid tüg'óciy. Jadu'n Dios jäygidägy co ung anäg ajcxy capxymidooy ytaj yteedy. ²¹ Miich ajcxy undeedy ca' oyñinej mmigapxcixy m'ung m'anäg ajcxy. Co jadu'n oyñinej m'oijpy m'ung ajcxy, ca' yjecity co nicxy ajcxy taj may chïnaaygixy yjugy'ajtcixy. ²² Miich ajcxy tumbidijc, capxymidoogix yi' mHuindzin, ca' janch xypaat oy mic mdungixy co mhuindzin jim xy-huundi'cxixy, e chi co je' yjihuäcni, chi nigoo mhuäccixni mdinaaygixni. Hue' janchtiy oy tungixy miid oyjot oyhuinma'ñ, com je' je' je' tiy'ajt co Dios mhuindzigi'ygixy. ²³ Je tung huidibi mdungixyp, tungix cixyjot huinijot. ²⁴ Com miich ajcxy mnejhuiyb co Cristo xymöhuaangixy it lugar tzajpjoty, paady yicixpi oy tungix jigix Cristo jäygidägipy huidibi ajcxy mdumyb. ²⁵ Dios chaachytunipy piñjaty tundigooyb. Ca' Dios huin'ijxpety tzaachytunipy jäy.

4

¹ Miich ajcxy yajtumbidjc, yajtungix mdumbi nej ypadyii etz nej ytudägyity, com miich ajcxy mnejhuiyb co nañ miid miich ajcxy tüg mHuindzin jiiby tzajpjoty.

² Jabom jabom Dios mibijctzoogix, ca' m'ixmajtzcixy Dios mibijctzoohuin. Huijy ycujc m'idipy ajcxy etz jatytim yajnajxcixy jäygidaacin ma Dios co anajty mgapxtaaccixy. ³ Nañ jadu'n miich ajcxy tun may'ajt mibijctzoogix Dios miid iich ajcxy yicixpi. Mibijctzoogix Dios co huen it lugar xymöhuiybich ma jëbi ngapxhuäcxyich Dios y'ayuc ytiy'ajt. Ngapxhuäcxyinich je Cristo ytiy'ajt huidibi jecy'anajty ca' piñ nejhuü. Miid co ngapxhuäcxic Cristo ytiy'ajt, paady yicixp nyajpaadyich pujxtigoty. ⁴ Mibijctzoogix Dios miid iich yicixpi, jigix jëbi ngapxhuäcxyich je Cristo ytiy'ajt huâdz oy, nej jää ajcxy jëb huâdz huin'jihuüygixy, jadu'n nej ypadyii ngapxhuäcxiibyich.

⁵ Tiydudägy mdzináaygixipy miid yi jää ajcxy huidibi ca' mibijccixy Cristo. Yajngiguëxíccix miich ajcxy Dios ytung jabom jabom, ca' huaad xii' tiempo myaj'ayoogixy. ⁶ Yi' mgapxin yi' mmiydaacin yajtungix oy'am yuindzigi'ñamy nej jëbi huaad jää ajcxy jäygidaaccixy. Copicy mhuinmayipy ajcxy jayip nej jää huaad m'adzoogixy.

Je capxpoocxin huidibi cogixiÿñip je ñecy

⁷ Tíquico co ñicxipy jím ma miich ajcxy, yi' xyyajmii'dmiydáaccixipy tüg'óciy nej ytunyii yjadyii ma iich. Ooy ndzocy njihuüyich iich ajt nmigüg Tíquico. Yi' ooy tudägy ytuuñ quipxyi miid iich ajcxy ma ajt nHuindzin Jesucristo ytung.

⁸ Paady yam nguexyich Tíquico ma miich ajcxy jigix ajcxy xyajmii'dmiydägipy nej yam iich ajcxy nyajpaatcixy, etz nañ jigix xyjotmicmigápxcixipy. ⁹ Quipxyi miid Tíquico yam nguexyich Onésimo, tüg ajt nmigüg huidibi ooy ndzocy njihuüyich, huidibi tudägy ti ytuuñ miid iich ajcxy. Onésimo miich ajcxy yi' mmigogajp. Tíquico y Onésimo xyajmii'dmiydägip ajcxy tüg'óciy tijaty tuunip jajtip yam ma iich ajcxy.

¹⁰ Je Aristarco, huidibi pujxtijc iñaayb quipxyi miid iich, cham quexy capxpoocxin ma miich ajcxy. Marcos, je Bernabé y'uch, cham quexy capxpoocxin nañ jadu'n ma miich ajcxy. Ti iich ayuc nguexyich jayhuin ma miich ajcxy co ixyipy ñicxy Marcos ma miich ajcxy, mgöbigipy ajcxy

agujc jotcujc. ¹¹ Nañ jadu'n je Jesús huidibí jääy ytijpy Justo, cham quexy capxpoocxin ma miich ajcxy. Yí Aristarco, Jesús etz Marcos yi' ajcxy ni tugíigpajc, judíojäy huidibí tumb miid iich ma Dios ytung co ngapxhuäcxých Dios y'ané'min. Yí nidugiigpí iich ooy ti xyajjotcujc'atých. ¹² Je Epafras, miich ajcxy mmigogajp je Cristo ytumbi, nañ jadu'n cham quexy capxpoocxin ma miich ajcxy. Je Epafras jabom Dios mibijctzoy miid miich ajcxy ycixpi. Yí mibijctzoob Dios co miich ajcxy cuydunda' tük'óciy je Cristo y'ayuc ytíy'ajt, etz co nayyéjigix amumdügjot ma Dios, e jadu'n ajcxy mguydunipy nej Dios tzocy. ¹³ Iich jëbi tiy'ajt nyeciyich co Epafras ooy jotmay jihuüy miid miich ajcxy ycixpi, etz nañ ooy nidajy nimay miid yi' ajcxy ycixpi huidibí tzinaayb jim Laodicea etz jim Hierápolis. ¹⁴ Je Lucas, je doctor, huidibí je mibijcpidijc ooy tzojccíxy ooy jihuüygixy etz Dimas nañ cham ajcxy quexy capxpoocxin ma miich ajcxy.

¹⁵ Yajnajxcix iich ngapxpoocxin ma yi' mibijcpidijc jim Laodicea. Nañ yajnajxcix iich ngapxpoocxin ma yi' Ninfas etz ma yi' mibijcpidijc huidibi yöymujccíxp ma yi' ytíjc. ¹⁶ Co anajty jada necy ti mgapxtaaygixy, tungix may'ajt quejxnajxcix jada necy ma yi' mibijcpidijc ajcxy jim Laodicea. Huen ajcxy nañ jadu'n capxcixy jada necy, nañ jadu'n miich ajcxy capxcix je necy huidibí ti nquexyich jim Laodicea. ¹⁷ Tungix may'ajt mnimähuipy je Arquipo co huen cuydundai je tung huidibí iich ajt nHuindzin je Cristo ti yajniibedyi.

¹⁸ Iich Pablo, iich ci'm njaaybich jada capxpoocxin ma miich ajcxy. Ca' ajcxy mjäydigoyipy co iich nbujxtíjc iñäy. Huen Dios may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy ycixpi. Jadu'n ngapxcíxyich. Amén.

1 TESALONICENSES

Yí Jayíjp Necy Huidí San Pablo Yajniguejx Je Mibijcpidíjc Jim Tesalónica

1 Iich Pablo miid Silvano etz Timoteo cham nguexyich jada necy ma miich ajcxy jim Tesalónica huidibí yajpaatp ma Dios etz ma ajt nHuindzin Jesucristo. Huen iich ajt nDios Teedy etz ajt nHuindzin Jesucristo may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy etz xyajjotcugíygixip.

Je mibijcin huidibi anajty yejcpy ijxpejt

2 Jabom jabom iich ajcxy nyajnaxyich jäygidaacin ma Dios miid tüg'óciy miich ajcxy ycíxpi. Jabom jabom iich ajcxy Dios nmibijctzooyich miid miich ajcxy ycíxpi nidüg'óciy. **3** Co Dios Teedy nmibijctzóoygixyich, chi njäymechich jadu'n nej miich ajcxy ti mmibijccixy Jesucristo, etz jadu'n nej oy mdungixy ma yi' ytung. Nañ njäymechich jadu'n nej oyjäy'ajtín mdungixy etz jadu'n nej mdzojccixy mjihuiiygixy mmigügtjic. Nañ jäymejtzpich jadu'n nej miich ajcxy mjíjp'ixy jabom jabom co iich ajt nHuindzin Jesucristo xymöhuaangixy it lugar jiiby tzajpjoty, e ca' mijotmetzcíygixy. **4** Migügtjic ajcxy, iich ajcxy nejhuiiyb co Dios xichojeccixy xyjihuíygixy, e nañ iich ajcxy nejhuiiyb co Dios ti xyhuin'ijxcixy. **5** Co iich ajcxy jayhuin ngapxhuâcxxy Jesucristo y' ayuc ytiy'ajt ma miich ajcxy, chi ca' jéyi Dios y'ayuc ngapxhuâcxich, nañ nduuñich mijhuinma'ñ miid Dios yjihu'ñ ymic'ajt. Jotcuic nduuñich ma miich ajcxy. Miich ajcxy mnejhuiiyb co tudagy nduuñich jigix jébi mmijpidáaccixipy Jesús y'ayuc ytiy'ajt.

6 Oy anajty ooy mjaya'jixhuidijtcixy mjaya'jphau'jdtcixy co Dios y'ayuc ytiy'ajt jemybi ajcxy ti mgöbijccixy, e chi ajcxy ti mbadüdigíygixy iich je n'ijxpejt, e nañ jadu'n ajt nHuindzin Jesús y'ijxpejt. **7** Co tzaachypi ti mmianjxcixy ti myajnajxcixy miid Jesucristo ycíxpi, chi tiy'ajt ti myejccixy ma tüg'óciy mibijcpidíjc jim Macedonia naaxjot etz jim Acaya naaxjot jadu'n nej jébi ajcxy nañ jadu'n mijpidaaccixy Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt. **8** E jadu'n miich ajcxy ti myejccixy je ijxpejt miid Jesús y'ayuc ytiy'ajt, canan jéyi jim Macedonia etz Acaya, nañ ti myejccixy ijxpejt ma canaag'it naax cajp. Je mayjäy ti nejhuiydäy jadu'n nej miich ajcxy ti mmibijccixy Jesús y'ayuc ytiy'ajt, paady ycíxpi ca' ycopicyity nicxy iich ajcxy njacyajnímäy je mayjäy jadu'n nej miich ajcxy ti mmibijccixy. **9** Je mayjäy ma canaag'it naaxcajp ooy ñaymiidmiydáacigixy jadu'n nej iich oy ngogapxiyich miich ajcxy, etz nañ jadu'n nej iich miich ti xycöbijccixyich e nañ je mayjäy ñaymiidmiydáacigixy jadu'n nej ti m'ixmajtzcixy yi' tzaadzech ojadadii, e ti mbadüdigíygixy je Dios juugypi janchypi etz tudägypi. **10** Nañ jadu'n je mayjäy ajcxy ñaymiidmiydáacigixy jadu'n nej miich ajcxy m'ahuijxcixy mjíjp'ijxcixy co Jesús, Dios y'ung, yhuimbida'ñ ya naaxhuiñ, chona'ñ tzajpjoty. Je huidibí Dios ti yajjugypic co ti y'ögy. Yi' je' je Jesús huidíti xycohuaanim ma yi mijpi tzaachypi huidibí Dios yquexamyb miid co jay ajcxy chach pocytungixy.

¹ Migügtiјc ajcxy, mnejhuiјb ajcxy co ca' ſaadigiјaty, co iich oy ngapxhuäcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt ma miich ajcxy. ² Miich ajcxy mnejhuiјb co jayijp ca'ni anajty nmechich ma miich ajcxy iich ajcxy ooy tzaachypı etz ayo'n ti nyajnajxcixy jim Filipos. Ti jää xyhuin'ooy xyjiјp'ooyich. Co nmejchich ma miich ajcxy, ca' ſejity co tzaachypı ti nminaxyich ti nyajnaxyich jayijp, chi Dios ti xyajjotmicpicyich, jigix huinmic jomtic ngapxhuäcxbich Jesüs y'ayuc ytiy'ajt. Ti ngapxhuäcxyich Dios y'ayuc ma miich ajcxy, oy iich jää anajty xyc'aixa'ñ xycatzoga'ñ. ³ Ca' iich ngapxhuäcxyich anii, ni jibic ayuc, e ni ngamiyädägyich jibic ayuc jibic huinma'ñ nej huaad nhuin'iingixy. ⁴ Ca' ti nhuin'iingixy, Dios ti xyajnibicyich co ngapxhuäcxbich yi' y'ayuc ytiy'ajt, e jadu'n nguyduuñich. Ca' nduuñich co huen jää ajcxy jäygidägy iich ndung. Jada janchtiy ndumybich jigix Dios jäygidägipy iich ndung. Com Dios yi' ſejhuiјb nej jää tüg'ociy yjot yhuinma'ñ miidity. ⁵ Miich ajcxy mnejhuiјb co ca' nyajxondaaccixy miid ayuc oyjatypı huidi ca' choobaady. Nañ ni ca' iich ajcxy nhuinma'ñ 'ijxtäy nej jëbi iich ajcxy nmeenýbaat. E Dios nañ ſejhuiјb co yjanchity jada. ⁶ Nañ ni ca' iich ajcxy njijp'ixy co jää ajcxy xycömayipıich, ni miich ajcxy etz ni jac-huingbi jää. Com je Cristo ti xyquexyich co ngapxhuäcxbich yi' y'ayuc, paady ycixp jëbi ixipy n'ane'myich co ixipy miich ajcxy xyajmij'atyich etz xypubetylch, per ca' jadu'n ti nduuñich. ⁷ Oygixy oy'amı ti nduuñich ma miich ajcxy, jadu'n nej tüg'ungdaj miidity y'ung y'anäg miid oyjot oyhuinma'ñ. ⁸ Ti iich miich ooy ndzojccixy njihuiygixy, canan jëyi Dios y'ayuc ytiy'ajt ti nmooygixy, nañ naygiyegáanibich anajty ma yi o'cin miid miich ajcxy ycixpi. ⁹ Co jayhuin ngapxhuäcxyich Dios y'ayuc ma miich ajcxy, mjäymejchpy miich ajcxy jadu'n nej iich ajcxy nduuñ n'ayooyich anajty xiim tzuum miid iich ajcxy ngaayin n'uucin ycixpi. Ca' anajty n'adzibaangixy, paady iich ajcxy nduuñ n'ayooyich xiim tzuum miid iich ajcxy ngaayin n'uucin ycixpi.

¹⁰ Miich ajcxy huidibi mibijcp mnejhuiјb ajcxy, e nañ ſejhuiјb Dios, co iich ajcxy ndzinaayich ma miich ajcxy tudägy, huädz iich anajty ajcxy njot nhuinma'ñ miididyich. Ca' ma ndundigooyich ajcxy nej pin xy'ocnihuambedipyich ajcxy. ¹¹ Mnejhuiјb miich ajcxy nej n'ihiijcixy ngapxhuijciхy etz njotmicmigapxcixy nidüg nidüg, tim jadu'n nej tüg'ungdeedy ihiijy capxhuijy y'ung y'anäg. ¹² Ti ngapxhuijciхy co ooy chach copicity co mdzinäaygixipy nej Dios jëbi jäygidägipy yi mdzinaayin. Com yi' miich ajcxy ti xyhuin'ijxcixy jëbi mdigiiygixipy ma yi' chinaaydac, ma yi' miidity y'oy'ajtin ymij'ajtin.

¹³ Paady ycixpi nyajnajxpich jäygidaacın ma Dios jabom jabom, jadu'n nej miich ajcxy anajty ti mmido'mbijccixy etz ti mgöbijccixy Dios y'ayuc ytiy'ajt huidi ngapxhuäcxbich ma miich ajcxy. Ti mmibijccixy anajty co iich ajcxy ti ngapxhuäcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt. Canan je' ti ngapxhuäcxyich ayuc huidi jää ti cojy ti macxy. E janch tiy'ajt co Dios y'ayuc ytiy'ajt cham ytuñ ma miich ajcxy mjot mhuinma'ñ, miich ajcxy huidibi mibijcp. ¹⁴ Migügtiјc ajcxy, jadu'n ti majtciхy jadu'n nej yjajty miid je judíojäy huidibi anajty tzinaayb jim Judea co ajcxy mijpidägy Dios y'ayuc ytiy'ajt, chi je ymigogajp ajcxy ooy y'ixhuidijti yphahuidijti. ¹⁵ Je judíojäy ymidziptzoon iich ajt nHuindzin Jesüs, e chi yaj'o'cy ajcxy, tim jadu'n nej ajcxy y'ap yteedy yaj'o'cy huidijaty anajty Dios y'ayuc najtzcapxiiyip jecy'ajty. Etz nañ jadu'n ajcxy xyajpidzimyich jim ma ajcxy judíojäy chinäy. Dios ca' jadu'n jäygidägy jadu'n nej ajcxy ytundigooy, nañ ooy ajcxy ymijotmädyii tüg'ociy jää. ¹⁶ Yi judíojäy ajcxy ti capx'adujccixy co ca' huaad ngapxhuäcxyich je Cristo ytiy'ajt ma yi' jää ajcxy

huidibi ca' yjudíojäyity, nej huaad ajcxy y'alma ñidzóoccixipy. Co jadu'n ajcxy ytundigooy, chi ajcxy ooy nügi ypocy ñibety ma Dios. Per Dios ti ooy chip y'ejcín pidacy ma judíojäy miid ajcxy ypocy ycxipi.

Pablo ñijot'ajtp co nicxy cogapxihuaangixy yi mibijcpidijc

¹⁷ Migüetjic ajcxy, cham hueeni xii tiempo ti ñaxy ma ca' n'oc'íjxcixni ajcxy, per ca' iich miich ajcxy njäydigoy. Ooy iich ajcxy nj'añicxañ ma miich ajcxy jadüg'oc, e ca' y'oyiy nej iich ajcxy niçxihybich ma miich ajcxy. ¹⁸ Ooy iich ajcxy njanicxañ anajty ma miich ajcxy. E iich, Pablo, ci'm anajty njanicxañ iich mejtz'oc tugiig'oc, e je muju' nnii'aa ndü'aa ti xy'adujcich. ¹⁹ ¿Ti mij'ajt miich ajcxy mdiji njip'ijxpich? ¿Ma mdiji ajcxy nbadañiçch njotcujc'ajtin n'oy'ajtin? Co anajty ayt nHuindzin Jesucristo yhuimbity ya naaxhuiñ, nbadaamybich jotcujc'ajtin etz oy'ajtin mij'ajtin miid je tiibi nduuñich ma miich ajcxy co ti mmijipidaaccixy Dios y'ayuc ytìy'ajt. ²⁰ Miid miich ajcxy ycxipi nmiiñich jotcujc'ajtin etz xondaacin.

3

¹⁻² Miid jada tajin mayin co iich anajty ca' nmimadägañ miid miich ajcxy ycxipi, paady iich ajcxy nhuinmañ nbidägy co jëbi nhui'mañiçch naydug jim Atenas, etz jëbi nguexyich iich ayt nmigüg Timoteo ma miich ajcxy. Timoteo nañ jadu'n ytuñ ma Dios ytung quipxyi miid iich co ngapxhuäcxyich je Cristo y'ayuc ytìy'ajt oybi. Yi Timoteo ñügapxpedipy iich n'ayuc etz xyjotmicmigapxip ajcxy, jigix jac mic ajcxy myajpaadip ma mmibijcin. ³ Jadu'n Timoteo ytunipy ma miich ajcxy jigix ca' mhuinmañytigooygixip miid je tzaachhypi huidibi ajcxy mmínajxyp myajnajxyp. Miich ajcxy mnejhuiygixyp co copicy myajnaxipy ajcxy tzaachhypi miid Jesucristo ycxipi. ⁴ Co oga'n n'ijityich ma miich ajcxy, chi iich miich ajcxy nnimaayich co tzaachhypi mmínajcixipy myajnájxcixipy miid Jesucristo ycxipi. E miich ajcxy cham mnejhuiygixyp co janch tiy'ajt jadu'n nej nnimaaygixy, miid co cham tzaachhypi mmínajcixy myajnajcixy. ⁵ Com nejhuiyibich co tzaachhypi mmínajxyp myajnajxyp ajcxy, paady ycxipi tajpich maybich miid miich ajcxy ycxipi. E com ca' nmimadägañiçch je tajin je mayin, paady ycxip ti nguexyich Timoteo ma miich ajcxy jaydëbi tiy'ajt xypáadibich pen tiydudagy miich ajcxy mmibicy. Tzigiibich anajty co ndiy je muju' ti xyajhuinmañytigooygixy, etz jadu'n anajty ñaadig'iadañ iich ndung ma miich ajcxy.

⁶ Jadachambi Timoteo ti xyñihuimbityich, chooñ ma miich ajcxy jim Tesalónica, etz ti xyajnejhuiyich jadu'n nej miich ajcxy mmidiity mmibijcin, etz nañ ti xyajnejhuiyich jadu'n nej mnaychójcigixy mnayjihuñigixy nidüg nidüg. Timoteo nañ jadu'n xyñimaaybich jadu'n nej miich ajcxy xyjäyemich etz xychocy xyjihuñiçch, etz nañ ooy miich ajcxy xyja'ixaangixy jadüg'oc, jadu'n nej iich miich ajcxy nañ jadu'n ooy nja'ixaangixy. ⁷ Migüetjic ajcxy, ooy capxoy aguyc ayuc aguyc nyajpaadyich. E co Timoteo ti mimiñ je oybi ayuc tiy'ajt jadu'n nej miich ajcxy mjacpanicxy tiydudagy yi mibijcin, chi mij ooy ti njotcugiyich. ⁸ Jadachambi jëbi njactzinäyich jotcujc, com ti nnejhuiyich co miich ajcxy ca' m'ixtigihuäccixy ma mmibijcin. ⁹ Nyajnajxpich jäygidaacín ma Dios yhuinduu miid miich ajcxy ycxipi, miid co janch jotcujc nayjihuñiçch co miich ajcxy ca' m'ixtigihuägy ma mmibijcin. ¹⁰ Xiiñ tzuum nmibijctzooyich Dios miid tük'öciy njot nhuinmañiçch, jigix Dios xyajahuáatzibich nnii'aa ndü'aajich,

jëbi nnicxyich ci'm ma miich ajcxy, jaydëbi njacyaj'ijxpigipy ajcxy Dios y'ayuc ytìy'ajt, e jadu'n jëbi ajcxy mjacyajca'pxy mmibijcìn ma mjacyajtigoy'ijtcixy.

¹¹ Njip'ijxypich co Dios Teedy ci'm etz ajt nHuindzin Jesùs xyaj'ahuáatzibich nnii'aa ndü'aa jigix nicey n'ijxcixy jadüg'oc. ¹² Iich ajcxy ndzojcpy co ajt nHuindzin Jesucristo xyjacmoooygixipy tzojcìn jihuïiyin, jigix nügi ajcxy mnaychogiiyb mnayjihuïhuïyb miñ xyipy, e nañ nügi mdzójcixipy mijihuïygixipy tüg'öcy je mayjäy, ti'm jadu'n nej iich miich ajcxy ndzoc y njihuïy. ¹³ Iich ajcxy ndzojcpy co Dios xyaj'ijtip ajcxy mjot mhuinma'ñ tücci'y ma Jesucristo ytìy'ajt, e ca' m'ixtigihuäccixy, jigix co anajty iich ajt nHuindzin Jesùs ymiñ jadüg'oc ya naaxhuiñ miid tüg'öcy je mibijcpidijc huidibi miid huädz yjot yhuinma'ñ, jëbi miich ajcxy mnayguëxigiiyb ma Dios Teedy yhuinduu miid huädz mjot mhuinma'ñ, ca' ti xihuin ma Dios miid miich ajcxy.

4

Je tzinaayin jugy'ajtin huidibi Dios yjäygidacyp

¹ Jadüg nax, migügtiç ajcxy, jadachambi may'ajt nbijctzooyich, e nyajniibjccixy miid ajt nHuindzin Jesucristo ycixpi co ajcxy mjaccuychinähuiipy Dios y'ayuc ytìy'ajt, jadu'n nej ti nyaj'ixpicyich miich ajcxy, etz mjaactzinähuiipy ajcxy jadu'n nej jëbi Dios jäygidägy ajcxy mdzinaayin, jadu'n nej ti mdungixy.

² Miich ajcxy mnejhuiiyb je cötujcin huidibi ti nyaj'ixpjjccixy. Jada cötujcin iich ajt nHuindzin Jesucristo ti xyajniibjccixy. ³ Mich ajcxy mnejhuiiyb je cötujcin jadu'n nej Dios tzoc y co huädz jot huädz huinma'ñ myajtungixipy ma yi' mdzinaayin mjugy'ajtin. Ca' huaad mmigapxtigooygixy tüg töxyjäy. ⁴ Miich ajcxy mnejhuiiyb Jesùs ycötujcin co copicy nidüg nidüg yëydije pigipy tüg töxyjäy etz yajmij'adip ytöxyijc, etz nañ miiddzinähuiipy miid oyjot oy-huinma'ñ. ⁵ Ca' Dios jadu'n tzoc y je yëydije niжot'aty töxyjäy miid jibich-huinma'ñ, jadu'n nej yi' jääy ajcxy y'idich huidibi ca' nejhuiy Dios ytìy'ajt. ⁶ Ca' huaad ni piñ migapxtigooyi ymigüg ytöxyijc, com Dios yi' tzaachytuniiб mijcajee pinjaty migapxtigooyb ymigüg ytöxyijc. Jada cötujcin ti nyajni'ixiygixy jayhuin. ⁷ Com Dios jadu'n ti xyhuin'ijxim jigix oyjot oyhuinma'ñ ndunim, canan co ndunim jibic jot jibic-huinma'ñ. ⁸ Co tüg jääy ytundigooy miid huingbi töxyjäy huidibi ca' töxyijc'adyii, hue' je' niixiicypy yajxiicypy Dios ycötujcin, canan jääy ycötujcin niixiicypy yajxiicypy, e nañ niixiicypy yajxiicypy je Espírito Santo huidibi Dios ti queoxy ma iich ajt.

⁹ Miich ajcxy mnejhuiiyb je cötujcin co copicy mdzogipy mijihuïhuïpy ajcxy mmigügtiç huidibi tzinaayb jim Macedonia ñaaxjot. Migügtiç ajcxy, may'ajt nbijctzooybich co jacnaychójcigix jacnayjihuïygix. ¹⁰ Janch tiy'ajt jadu'n co miich ajcxy mdzoc y mijihuïy tüg'öcy je migügtiç huidi tzinaayb jim Macedonia ñaaxjot. Nmigügtiç ajcxy, may'ajt nbijctzooybich co jacnaychójcigixy nayjihuïygixy etz mnayyajmij'ajtigixy mij cajee. ¹¹ Jatyim tzinaaygix nice xeemy, agujej jocuje. Pidag ajcxy mjot mhuinma'ñ ma mgi'mdzinaayin, etz nañ jatytim naymidüunigix. Jada tiy'ajt ti najtzcapxiyi ajcxy jayhuin. ¹² Tungix mgi'mdung, jigix yi' jääy ajcxy huidibi ca' ymibicy xyajmij'adip ajcxy, etz nañ jadu'n ca' myajmayjadipy ajcxy ni ti.

Co anajty je Huindzin Jesùs ymiñ ya naaxhuiñ jadüg'oc

¹³ Migügtijc ajcxy, ndzojcypich co miich ajcxy mhuinjihuïhuip je tiy'ajt ma je' yajpaady y'alma je migügtijc tiibi y'öccixy, jigix ca' mdájcixipy mmáygixipy, jadu'n nej je jääj ajcxy nidajcixy nimaygixy huidibi ca' mibijccixy co Jesús yajjugypiga'ñ jadüg'oc je tiibi ajcxy y'o'ccixy. ¹⁴ Jadu'n nej iich ayt nmibijcim co Jesús yujgypijcy co y'o'cy, nañ jadu'n Dios yajjugypijctähua'ñ je öcpidijc huidijaty ajcxy mibijc Jesús.

¹⁵ Paady ycxipi iich miich ajcxy nnimaaygixy co ayt nHuindzin Jesús tiy'ajt ti yecy co iich ayt huidibi jacjugy'ajtp co anajty Jesús yhuimbity ya naax-huiñ, tügmucy xyajnicxaaním miid yi mibijcpidijc tiibi y'o'ccixy. 'Ca' iich ayt njayiypadaaním yi tiibi y'o'ccixy, yi' ajcxy jayiyp'adamb. ¹⁶ Iich ayt nHuindzin Jesús ci'm yhuimbida'ñ ya naaxhuiñ chona'ñ tzajpjoty miid ycötujcin, miid ymic'ajtin, e yi' mic capxamb ane'mamb. Huimbidamb Jesús quipxyi miid tüg ángel mijitungmiidpi huidibi nañ jadu'n mic capxamb ane'mamb. E co anajty yhuimbity, chi Dios yajxuxa'ñ yi' ytrompeta, e tim huin'itiy Jesús xyajpidictähuaaním ya naaxhuiñ, e chi ayt naybadaaním miid Jesús jocjoty. ¹⁷ E chi iich ayt huidijaty anajty jactzinaayim, naybadaaním miid ayt nHuindzin Jesús jocjoty quipxyi miid je'ajcxy huidibi anajty ti yjungypicy jadüg'oc. E jadu'n ndzinähuaaním huinixii huini'tiempo miid ayt nHuindzin Jesús. ¹⁸ Miid jada ayuc tiy'ajt nayyajjotcugiiyigix miñ xyipy.

5

¹ Migügtijc ajcxy, ca' ycopicyity njacnijayiiygixipy jadu'n nej je xii je tiempo yca'pxa'ñ. ² Miich ajcxy mnejhuiyb co iich ayt nHuindzin Jesucristo yhuimbida'ñ ya naaxhuiñ tzaachytuna'ñ yi mayjäy miid ypcocy ycxipi. Jesús miinaamb mina anajty je mayjäy ca' ti ocijiyp'ixni. Jadu'n ymina'ñ jadu'n nejjihuüy tüg meetzpi ymiñ coodz co ymeedza'ñ. ³ Co anajty je mayjäy yminaangixy: "Cham ooy jotcujc ndzinaayim, ca' ma tzip capxy", chi timitiina jotcömoñi Dios yajtigoya'ñ je naaxhuiñbi. Timitiina ayo'n nimiiniyb jääj ajcxy. Tim jadu'n nipaady nej töxyjäydijc timitiina ypa'mbety co tiempo ti yhuaad'ajtni co y'ung yajma'xung'ada'ñ. E ni piñ huaad cacögüegipy je tzaachypco Dios anajty ymiiñ ya naaxhuiñ yajtigoydähua'ñ yi mayjäy. ⁴ Per migügtijc ajcxy miid miich ajcxy Dios ytiy'ajt, paady miich ca' jadu'n myajpáatcixni nejjihuüy mdzinaaygixy agootztuuby. Ca' ajcxy mgixipy mgüedipy mina anajty Jesús miif jotcömoñi, jadu'n nej jääy nigoobi ycxipy yucecy co ti ymeechii. ⁵ Com tüg'óciy miich ajcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt mhuinjihuïygixy, jadu'n nipaady jadu'n nejjihuüy ti mgoximiiygixy ti mgodiicxiiccixy. Iich ayt ca' njacyapaañtum agootztuuby. ⁶ Paady ycxipi ca' huaad njäydigooym Dios ytiy'ajt, ca' huaad nni'öctigooyim jadu'n nej yi jacjaydyii jääj ajcxy huidibi ca' cuendituñ Dios y'ayuc ytiy'ajt, jadu'n yi' ajcxy nipaady jadu'n nejjihuüy ajcxy ti ymi'öctigoy. Ijtcix ni'ixiñ miid tüg'óciy Dios y'ayuc ytiy'ajt. Mi'ijtcix huijy cujc mjot mhuinma'ñ. ⁷ Yi jääj ajcxy huidibi maab, coodz ajcxy ymäy. Yi jääj ajcxy huidibi muucip, coodz ajcxy ymúucigixy. ⁸ Iich ayt huidibi nnejhuiyim Dios ytiy'ajt, copicy huijy ycujc ayt ndzinaayim, e nañ copicy nmibijcim Jesucristo e nañ naychójcigix nayjihuïiyigix miñ xyipy, jadu'n nipaady nej soldadtijc ñaygohuáanigixy miid pujx huidibi ymiid ma ycaach. E miid co njip'ijxim co Dios xyajnidzögaaním ayt n'alma, jadu'n nipaady nejjihuüy soldadtijc ñaygohuáanigixy miid ypujxcöjup. ⁹ Com Dios xyajjugy'ajtim co xychaachytunaaním xyajtigoyaaním, Dios xyajjugy'ajtim nej n'alma jëbi paatim nidozocin co nmijpidaacim iich ayt nHuindzin Jesucristo. ¹⁰ Jesucristo ti y'ögy miid

ajt nbocy ycixpi, jígix jébi huaad ndzinaayim jiiby tzajpjoty quipxyi miid yi', ca' nejity pen ti anajty n'o'cim o pen jiini anajty njugy'ajtim co anajty Jesucristo yhuimbity ya naaxhuiñ. ¹¹ Paady ycixpi jacnayjotmicmigápxigix, e nañ jacnaybubéjtigix nidügti, tim jadu'n nej cham mdungixy.

Pablo capxhuijy yi mibijcpidijc ajcxy

¹² Migügtjc ajcxy, may'ajt nbijctzooybich co yajmij'ajtcixy ajcxy yi migügtjc huidibi tumb ma miich ajcxy miid Dios y'ayuc ycixpi. Yi' ajcxy huidibi xyajni'ixiyb Dios y'ayuc ytiy'ajt, yi' ajcxy xycapxhuijip miid ajt nHuindzin Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt. ¹³ Copicy myajmij'ajtcixipy ooy, etz nañ mdzójcixipy miid je Dios ytung ycixpi huidibi ajcxy yatumyb ma miich ajcxy. Tzinaaygix jotcuje ca' ma tzip capxy.

¹⁴ Nañ jadu'n, migügtjc ajcxy, nyajniibjcpy ajcxy co myaj'ojip yi migügajcxy huidibi ca' ti dung tuna'ñ, etz nañ mjotmicmigapxip huidibi ajcxy tajp maayb, etz nañ mbubedipy ajcxy huidibi hueeni miid ymibijcin, etz yajtungix mecxtuje miid tüg'óciy migügtjc.

¹⁵ Ich miich ajcxy niimaayb co ca' ni pin huaad yaj'ahuimbidip jibic ma ymigüg huidibi ti ymidundigoyili. Nañ jadu'n niimaaygixy co naymi'ojjäy'ajtigix nidügti. Nañ jadu'n oyjäy'ajtin mduniipy ajcxy miid tüg'óciy naaxhuiñyäy.

¹⁶ Jatytim miid'ajtcix jotcuje'ajtin jabom jabom. ¹⁷ Capxtaaccix etz mibijctzoogix Dios jabom jabom. ¹⁸ Yajnajxcix jäygidaacin ma Dios pen ji ajcxy mjajtcixy ayoogixy nejjaty, com Dios ooy yjotcuje'ajt co je migügtjc huidibi mibijcp Cristo Jesús yajnaxy ajcxy jäygidaacin ma yi' jabom jabom miid tüg'óciy huidibi tuunip jajtip ma yi' ajcxy.

¹⁹ Capxymidoogix je Espiritu Santo, co ngacapxymidoohuim je Espíritu Santo huin'it nyajtigooyim Dios yjihui'ñ ymic'ajt huidibi yajpatp ma ich ajt.

²⁰ Yajjotcuje'ajtcix huenpinity pin Dios y'ayucpidzimb ma miich ajcxy. ²¹ Jéyi janchtiy m'ixipy peni quipxiyyb miid Dios y'ayuc huidibi ajcxy ycapxyp. Mijpidaaccix je ayuc tiyibi. ²² Ixmajtzcix tüg'óciy jibic ayuc jibic-huinma'ñ.

²³ Dios nmibijctzooybich, je Dios huidibi yejcpy jotcuje'ajtin, co ajcxy xyajhuaatztaayip mijot mhuinma'ñ ma yi jibicpi. Dios nmibijctzooybich co yi' ci'm xycuendi'ajtip huädz oy yi m'alma ajcxy, etz yi mjhui'ñ, etz mnücx mgohuajc, ca' ma pocy yquëxig, ixti mabaad anajty ich ajt nHuindzin Jesucristo ymiiñ ya naaxhuiñ. ²⁴ Je Dios huidibi ti xyajmibijccixy, tudägy yi', e ycuydunipy yi' y'ayuc miid miich ajcxy.

Capxpoocxin huidibi cijxnip je necy

²⁵ Migügtjc ajcxy, mibijctzoogix Dios miid ich ajcxy ycixpi.

²⁶ Naygapxpóocxigix xic xon nidügti miid oyjot oyhuinma'ñ.

²⁷ Nhuindzin Jesucristo ajt ti xyajniibicyich jada tung, paady nyajniibjccixy co jada necy mgápxicixipy ni'abidzimy ma tüg'óciy mibijcpidijc.

²⁸ Dios nmibijctzooybich co ich ajt nHuindzin Jesucristo xyconuucxip ajcxy. Jadu'n jada. Amén.

2 TESALONICENSES

Yi Mimetz Necy Huidi San Pablo Yajniguejx Je Mibijcpidijc Jim Tesalónica

¹ Iich Pablo miid Silvano etz Timoteo cham nguexyích jada necy ma je mügütjic huidibí ajcxy jim Tesalónica yajpatp, etz yajpatcixy ma iich ajt nDios Teedy etz ajt nHuindzin Jesucristo. ² Huen iich ajt nDios Teedy etz iich ajt nHuindzin Jesucristo may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy etz xyajjotcuguygixip.

Dios tiyduñipy yi pocyjäydijc ajcxy co anajty Cristo ymiñ jadug'oc

³ Migüjtjc ajcxy, njatytimyajnjxypich jabom jabom jääygidaacin ma Dios miid miich ajcxy yciixpi. E jadu'n copicy nyajnaxyich jääygidaacin ma Dios, com miich ajcxy mibijcipy Jesucristo nügi jabom jabom, etz nañ nügi jabom jabom naychójcigixy nayjihuüyigixy nidüg nidüg. ⁴ Com miich ajcxy ooy nuucxy meeecxxy m'ijtcixy ma yi tzaachhypi etz ayo'n huidibi ajcxy mmínajxyp myajnjxyp, e nañ ooy mmíjpidaaccixy Jesucristo, paady yciixpi ngapxpaaadyich miich ajcxy ma yi migüjtjc huidibi mijpidaacp Dios majaty tüg tüg cajp. ⁵ Miich mmibijcin etz mmecxtujcin yi' je' ijxpejtip co Dios ytudägyity miid ajcxy ytiyduunin, e xycöbijccixy co jëbi mdigiüyigixipy ma yi y'anem'ddac miid mmibijcin yciixpi. Miid jada yciixpi miich ajcxy mmínajxcixy myajna jxcixy tzaachhypi ayo'n.

⁶ Miid co Dios ytudägity, yi' tzaachytunamb yi jää ajcxy huidibi miich ajcxy xy'ixhuidijtp xypahuidijtp. ⁷ E nañ yi' ajcxy xymöhuipy jocucj'ajtín tim jadu'n nej xymöhuáangixyich jocucj'ajtín je huin'it xii co anajty ajt nHuindzin Jesucristo ñayguevägyii co anajty miiñ ya naaxhuiñ jadüg'oc chooñ anajty tzajpjoty. Nañ je ángeles ajcxy mi'ajt miidpi miinaamb quipxyi miid Jesucristo. Miinaamb Jesús miid ane'min cötujcin e yajtigoydähuañ pocijäydjc, tim jadu'n nej tüt mijjiün yajhuindigoydäy huen ytiijity. ⁸ Jesucristo chaachytunamyb je mayjäy ajcxy huidibi ca'p cöbicy Dios, etz huidibi ca' mijpidägy ajt nHuindzin Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt oybi. ⁹ Yi jää ajcxy huidibi miich ajcxy xy'ixhuidijtp xypahuidijtp, Dios yi' tzaachytunaanip ajcxy y'alma huinixii huini tiempo. Dios ypidägaanip yi' ajcxy y'alma jiguëgy ma ni caminaxii ajcxy ijxcixyp je nHuindzin Jesucristo etz yi' y'o'yajtin etz ymic'ajtin. ¹⁰ Jadu'n yjadipy je huin'it xii huin'it tiempo co anajty ajt nHuindzin Jesús miiñ ya naaxhuiñ, Jesús je mibijcpidijc yajmij'adañ etz huindzíg'huañ, e nañ jadu'n miich ajcxy myajmij'adipy etz mhuindzíg'huiipy miid co anajty y'ayuc ajcxy ti mmibijcci, je ayuc huidibi ti ngapxhuäcxvich ma miich ajcxy.

11 Paady ycixpi jabom jabom Dios nmibijctzooyich miid miich ajcxy ycixpi, jaydébi tudágy ajcxy mdzinähuiipy, e Dios huidibi ti xyhui'ijxcixy yjäygidägipy yi' miich ajcxy mdzinaayin. Nañ jadu'n Dios nmibijctzoogixy miid jada ycixpi co yi' cuydunipy huidibi miich ajcxy mbijctzooyb m'amidooyb miid oyjot oyhuinmañ. E nañ ycuydunipy yi' huidibi miich ajcxy mdumyb miid mmibijcin. **12** Com Dios jadu'n tunamb ma miich ajcxy mjot mhuinmañ, paady ycixpi ayt nHuindzin Jesucristo yxii capxpaady y'idiipy ma miich ajcxy mdzinaayin etz nañ jadu'n miich ajcxy capxpaady

m'idiþy ma Jesucristo. Jadu'n yjadipy com iich ajt nDios etz ajt nHuindzin Jesucristo may'ajt oy'ajt tuñ ma miich ajcxy.

2

Je jibic jää huidibi huin'ib mayjäy

¹⁻² Migügtijc ajcxy, cham nyajmiiðmiydaaccixy je xii je tiempo co anajty ajt nHuindzin Jesucristo huimbidaani jadüg'oc ya naaxhuiñ, etz naybadaanim miid yi'. Nminucxtaacyiç miich ajcxy, ca' mhuinmañytigooygiçy co pinjaty yminañ co Jesucristo ti yhuimbity. Ca' mmibijccixy, ca' jada ayuc yjanchity. Ca' mdungiyu cuendi yi jää ajcxy y'ayuc huidibi minamb co tûg espíritu ti yajnejhiyyigixy co yjadu'nity, o co muum a'ixnaxy amidoonaxy capxy ayuc, o co muum ijxpidzimy jada ayuc ma tûg necy huidibi ajcxy ytijpy co iich nnecy'adyii. ³ Ca' myajhuin'ingix janch ni nej. Jayip ca'ni anajty je xii je tiempo yhuaad'atyñi ma anajty Jesucristo ymiinañ jadüg'oc ya naaxhuiñ, mayjäy ajcxy midziptzonañ Dios tiyudädgy co ñayguëxiyib tûg jibic jää mic jää huidibi Dios yajcödigoyamy tücci'yi. ⁴ Jada jibic jää ymidziptzonamby tûg'öciy tijaty huidibi jää Dios'ajtpy, e nañ ymidziptzonamby huidibi jëbi yaj'ojadaty. E nañ yi' naybidägiib amij agix jadu'n nejhuÿ yjacmijity ca'ydi Dios. E nañ yi' ypidägamb y'anemdac ma Dios ytijc, e naybidägaanip nejhuÿ Dosity.

⁵ *¿Nej ca' mjäynejtzixy co jadu'n nimiydacyich tûg'öciy jada tiy'ajt jayhuin je taab anajty n'ityich ma miich ajcxy?* ⁶ *Jadachambi miich ajcxy mnejhuÿb pin yajhuäcxijp jada mic jää jada jibic jää, jigix ca'ydi ñayguëxiyii jayijpní ma ca'ni tiempo yhuaad'atyñi mina Dios a'ixhuiip co ymiinipy.* ⁷ *Je mic jää je jibic jää cham ñi'ixiyyb ameech je jibicpi huidibi ytunamyb, jëyi ytigoy'ityñi mina je tü'aa y'ahuächyii, je huidibi yajhuäcxijp.* ⁸ *Co anajty je jibic jää ytü'aa y'ahuäch, chi ajt nHuindzin Jesú yajcödigoyipy miid tûg puxujin. Jesú yajcödigoyipy je jibic jää miid yi' y'oy'ajtin etz ymij'ajtin co anajty yhuimbity ya naaxhuiñ.* ⁹ *Je jibic jää, yi' je' ymiid je mujcu' yhuinmañ etz ymic'ajt, e ytunamyb mijhuinmañ etz ijxpejt huidibi aniijip.* ¹⁰ *Je jibic jää ytunamyb tûg'öciy tijaty jibic-huinmañ jigix jëbi huin'iniip yi' jää ajcxy huidibi y'alma tigoyipy, miid co ca' ajcxy cöbijccixy, e nañ ca' tzojccixy Dios y'ayuc ytij'ajt huidi miid jëbi y'alma ñidzooccixy.* ¹¹⁻¹² *E je' ycixpi co ca' ajcxy cöbigañ Dios ytij'ajt, paady Dios y'ixmadzåanigixy huen yajhuin'ingixy, huen mibijccixy je mujcu' y'anii, e miid jada ycixpi jëbi Dios yajtigooyi yi' ajcxy y'alma nidüg'öciy huidibi ca' mibigañ Dios ytij'ajt. Jacotcuje ajcxy co jibic-huinmañ tungixy.*

Je jää ajcxy tiibi Dios yhuin'ixyii jigix ypoçyñihuädzipy

¹³ *Migügtijc ajcxy huidibi ajt nHuindzin Jesucristo ooy tzocy jihuÿ, jabom jabom nyajnaxyich jääygidaacin ma Dios miid miich ajcxy ycixpi, miid co Dios ti xyhuin'ijxcixy oga'n'aty, jigix jëbi m'alma ñidzooccixy miid Dios yjihuiñ ymic'ajt, etz nañ miid Dios y'ayuc ytij'ajt huidibi ti mmibijccixy. Je Dios yjihuiñ ymic'ajt xyajhuaatzip ajcxy mjibicjot mjibic-huinmañ.* ¹⁴ *Paady ycixpi Dios ti xyhuin'ijxcixy, e nañ xyajmibijccixy miid yi' y'ayuc ytij'ajt huidibi iich ajcxy ngapxhuäcxyp, jigix jëbi mbáatcixipy oy'ajtin ma iich ajt nHuindzin Jesucristo.*

¹⁵ *Paady migügtijc ajcxy, mibijccix tiyudädgy, ca' m'ixtigihuäccixy, e ca' mjäydigoooygiçy je tiy'ajt huidibi iich ajcxy ti ngapxhuäcxyp ma miich ajcxy, etz jadu'n nej ti nnimaaygixy necyjoty.* ¹⁶⁻¹⁷ *Huen iich ajt nHuindzin Jesucristo*

ci'm etz ajt nDios Teedy may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy, e xyajjomticpíccixipy etz xyajmibíjccixipy tiyduvägäy, jigix oybi ayuc mgápxcixipy etz mdunipy ajcxy tüg'óciy oybi huinmañ. Iich ajt nDios Teedy etz iich ajt nHuindzin Jesucristo xychojcim xyjhuiiyim, e ti xymooyim jotcujc'ajtin huinixiibi, e nañ ti tuñ may'ajt oy'ajt miid iich ajt ycixpi, jaydëbi njip'ijxim oy'ajtin jiiby tzajpjoty.

3

Mibijctzoogix Dios miid iich ajcxy ycixpi

¹ Jadügnax, migügtiç ajcxy, tungix may'ajt mibijctzoogix Dios miid iich ajcxy ycixpi, jigix jëbi ngapxhuäcxibich huinmic jomtic Jesús y'ayuc ytüy'ajt huingnaax huinggajp. E nañ mibijctzoogix Dios jëbi yi jääy ajcxy mijpidägipy Jesús y'ayuc ytüy'ajt oybi, tim jadu'n nej miich ajcxy ti mmijpididaaccixy. ² Nañ mibijctzoogix Dios miid iich ajcxy ycixpi, jigix iich ajcxy Dios xyñihua'nipy xycuhua'nipy ma yi jääy ajcxy huidibi jibic-huinmañ ymiid, huidibi jibic iich ajcxy xytunamb, com mayjäy ca' mijpidägäy Jesús y'ayuc ytüy'ajt. ³ Iich ajt nHuindzin Jesúcristo tudägy yi', e xypubedip xypudig'ihiup ajcxy jigix miich ajcxy ca' mjotmetzcíhiupy ma yi mmibijcin, e nañ xypubedip ajcxy, jigix ca' xymimadáaccixipy je jibicjäy huidibi Dios ca' capxymidoy. ⁴ Iich ajt nHuindzin Jesús jotcujc'ajtin ti xymóoygixiyich miid miich ajcxy ycixpi. Nmibijcpiyich co miich ajcxy mguydumyb je Dios y'ayuc ytüy'ajt huidibi nyaj'ixpijccixy etz mjaccuydunaamyb ajcxy. ⁵ Com ca' iich njaty nej njipcogapxihuibich, chi nguejxyich cogapxy, nnejhuïhua'nich nej anajty ajcxy myajpatcixy ma yi mibijcin, tzigiÿyb iich anajty co nicxy mujcu' xypidaaccixy jibictuum, chi iich anajty ajcxy ndung ti ñaadigiaty.

Ooyycopicyity co nduunim ma ajt ndung

⁶ Migügtiç ajcxy, miid ajt nHuindzin Jesús yxii etz ymic'ajt jada ane'min ajcxy nyajnibijcp, co copicy ajcxy m'ixmadzipy yi mmigüg huidibi ca' ytuna'ñ ma yci'mdung, etz huidibi ca' cudyduñ Dios ytüy'ajt jadu'n nej iich tiy'ajt ti nyecy. ⁷ Mich ajcxy mnejhuiyb jadu'n nej iich ti ndzinäyich ti njugy'atyich co ti n'ityich ma miich ajcxy. E jëbi tiy'ajt ajcxy mbigipy ma iich ndzinaayin nej jëbi miich ajcxy mdzinaaygixy. Co anajty iich njimity ma miich ajcxy, ca' iich n'ixmajch ngi'mdung. ⁸ Tüg'óciy iich ajcxy ngaayin n'uucin ngojuuyich. Nduñ n'ayooiyich anajty xiim tzuum, co anajty ca' n'adziba'ñich ni tüg. ⁹ Dios ti xymöyich mic'ajt ane'min co ixypy ajcxy mbubejtin ti nbijctzoohui o ti nbijctzoohui ixypy ajcxy maaayin m'uucin, per ca' iich ajcxy jadu'n ti ndungixiyich, jigix ijxpejt ajcxy mbigipy ma iich ajcxy. ¹⁰ Com co anajty n'ityich ma miich ajcxy jada cötujcin ajcxy nyajnibijc co pinjaty ca' ytuna'ñ, ca' ajcxy myajcayipy myaj'ügipy. ¹¹ Jادu'n iich ti nnejhuÿ co njëjity miich ajcxy ca' mdunaangixy mg'i'mdung, jëyi myögixy mnajxcixy jayjiin jaydijc. ¹² Yi jadu'mbi jääy ajcxy nyajnibijcpiyich miid iich ajt nHuindzin Jesús yxii co huen tungixy jabom jabom ma yci'mdung, ca' huaad piñ adzijpcix anajxcix jigix jëbi paadip ajcxy ycaayin y'uucin.

¹³ Migügtiç ajcxy, oybi jatyim tungixy jabom jabom, ca' mjotmetzcíijgixipy. ¹⁴ Pen nidügti ma miich ajcxy ca' tuñ cuendi jada ayuc huidibi ajcxy nyajnyayiib, ijxcix piñ je', e chi ca' mjactungixip cuendi, e ni ca' miid myömujc mnaxmújcxipy, jigix chöydunipy. ¹⁵ Ca' ajcxy huaad midzip'ajtcixy yi jääy ajcxy

huidibí ca' yajxon cuyduñ Dios ytiy'ajt. Hue' janchtiy mgapxhuijcix oy'amý
jadu'n nej tüg mibijcpi.

Capxpoocxin huidibí cijxnip je necy

¹⁶ Huen iich ajt nHuindzin Jesucristo huidibí joccujc'ajtin yejcp, ci'm xya-
jjotcugíygixipy jabom jabom oytim minaaaxiijity oytim yma'amyity. Huen je
Huindzin Dios xypubejtcixy xypudigíygixy.

¹⁷ Iich, Pablo, jada capxpoocxin ci'm njaayich. Jadu'n nfirmajíyich tüg'óciy
iich nnecy, e jadu'n miich ajcxy mnejhuíhuípy co iich jada necy'adyii. ¹⁸ Huen
iich ajt nHuindzin Jesucristo may'ajt oy'ajt tunípy miid tüg'óciy miich ajcxy.
Jadu'n jada. Amén.

1 TIMOTEO

Yí Jayíjpi Necy Huidibí San Pablo Yajniguejxy Timoteo

1 Iich Pablo, Cristo Jesúus xyaj'apóstol'ajtpich. Yí Dios huidibí xyñihuáanim xyajnïdzoocim ajt n'alma, etz Cristo Jesúus huidibí xymöhuaaním jugy'ajtin huinixiibí, yí' ajcxy tì xyajníbicyich co yí' y'ayuc ngapxhuäcxibich. **2** Cham iich miich nijayíi Timoteo. Jادu'n njihui nej iich miich ngi'm'ung'adyii, co miich Dios ytiy'ajt ti mbaady ma iich. Huen Dios Teedy etz Cristo Jesúus iich ajt nhuindzin may'ajt tunipy miid miich, huen xypa'ayoohuipy etz xyajjotcugihuiipy.

Nijéjity jay'ixpicy huidibi ca' ytiy'ajtity

3 Hui'mi' miich jim Efeso, jادu'n nej nimay je taabi anajty ndzona'ñich jim Efeso nnicxa'ñich anajty Macedonia. Hui'mi' jim, jigix mgapx'adugipy je jay huidibí najtzcapxíyb je ayuc ca'p ytiy'ajtity. **4** Mgapx'adugipy je nigoobi y'ayucity. Mgapx'adugipy yí' ajcxy huidibí tzachnipapxp tzachnimiydacpy yí' judiojáy ajcxy y'ayuc jادu'n nej huidibí ñi'ap'ajtpy ñideedy'ajtpy ajcxy. Yí jادu'mbi ayuc nigoob yajhuinma'ñydigoy pinjaty ixpíjcp Dios ytiy'ajt.

5 Jادu'n Dios tzoccy co huen jay ajcxy naychojctäyyii miid oyjot oyhuinma'ñ. Huen ajcxy Dios yajmíj'aty janch cixyjot huinijot. Co pin yajmíj'aty Dios janch cixyjot huinijot, ooy ajcxy oy ñayihuiyigixy. **6** Nijéjity jay ajcxy tì ixmajtzi je Dios ytiy'ajt, ti ajcxy jíptigiyiñi je ayuc huinma'ñ huidibí ca'p choobaady. **7** Ooy yí' ajcxy jaya'ixpiga'ñ yí Dios ycötujcin, ni ca' huinjhuiyigixy huidibí ycapxcixyp, ni huidibí ajcxy ñigapxpejtpy.

8 Iich ajcxy nnejhuiyim co yí' Dios ycötujcin oy yí' pen nyajtunim nej ypadyii nej ytiy'ajtity. **9** Nejhuiyim co yí' Dios ycötujcin ca' yí' tzaachytuñ oyjädiç, jeyi tzaachytuñ pin ca' capxymidoy Dios, pin midundigooyb Dios ycötujcin. Je Dios ycötujcin chaachytumyb jay huidibí ca' cuydungixy, jay ajcxy huidibí ca' ytudägyity, jay huidibí ca' capxymidoogixy Dios, jay huidibí pocytungixy, jay huidibí ca' huindzigi'ñ yajtungixy miid Dios, jay ajcxy huidibí capxtigooyb, huidibí ytaj yteedy yaj'öccixy, huidibí jay yaj'öccixy. **10** Je Dios ycötujcin chaachytumyb pin migapxtigooyb töxyjädiç etz yéydiçtijc, huidibí miyéydiç ymähua'ñ. Dios nañ chaachytumyb je jay huidibí jay majtzp etz tognaxy, chaachytumyb indaacpidiç etz niluambejtpidiç. Je Dios chaachytumyb jacjadyii jay huidibí y'ayuc ca' ytiy'ajtity nej Dios tiy'ajt miidity. **11** Jadayaabi tiy'ajt huätzpi oybi tügiyb miid Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt oybi huidibí iich nDios, je conuuucxy yTeedy, ti xxyajníbicyich co ngapxhuäcxibich.

Pablo yjäygidacpy co Dios may'ajt ti tuñ miid yí'

12 Ooy njäygidägyich co iich ajt nhuindzin Cristo Jesúus tì xyajmícpicyich, yí' tì xy'ijxtiich, yí' tì xyajníbicyich Dios y'ayuc co ngapxhuäcxipich. **13** Iich jecy'ajty jibic anajty nigapxy ni'ojuich Jesúus. N'ixhuidijty nbahuidijityich Jesúus yjäy. Iich yí' ajcxy nmidundigooyich. Ti yí' Dios xypa'ayooyich com iich jadu'n anajty tì n'adich miid co nganejhuiyich je tiy'ajt, ngamibicyich Jesúus ngamijpidägyich Jesúus. **14** Paady yciipi iich ajt nHuindzin Dios may'ajt oy'ajt tì tuñ mijcajee miid iich, co tì xyajmíbicyich Jesúus. E Jesúus tì xymöyich tzojcin jihuiyin miid yí' yjäy yciipi.

¹⁵ Ooy jada yjanchity, e nidüg'óciy jää ajcxy jëbi mibijccixy co Cristo Jesúus miin ya naaxhuiñ co yajpocníhuäda'ñ pocyjädyjc. E iich nügi pocy nmiiididyich ca'ydi ni pinjäy. ¹⁶ Miid jada ycixpi Dios ti xypa'ayooiyich ti xymimecxucyich, jigix co jää ajcxy ijxip nej Dios ti ytuñ miid iich, huin'it ajcxy mijpidägipy yi' y'ayuc etz ypaadipy jugy'ajtñ huinixiibi ma Jesúus. ¹⁷ Paady chojcpy co ngömayim Dios, je rey huidibi ane'mb huinixi, huidibi niminaa yca'o'cy, etz nipin ca'ixy. Je Dios tügpajc huidibi Dios'ajtp huen yköömay'idiipy cham etz tüg'óciy xii tiempo huidibi mimb cidacp.

¹⁸ Timoteo, ooy iich miich ndzoc y njihuÿ. Jada ayuc iich miich nyajnimaydaayb. Mihuindinähuiñ Dios y'ayuc ca' mhuinma'ñydigoyipy. Mguydunipi jadu'n nej Dios y'ayucnajtzcapxiÿbi xy'ihuijy xycapxhuijy co mdung mnümajch. ¹⁹ Mihuindinähuiñ Dios y'ayuc tyti'ajt, huin'it ca' jibic mnayjihuiÿbi, jadu'n nej ajcxy jadyii huidibi nejhuiÿb je tiy'ajt, e ca' cuydungixy, e jadu'nyi yhuinma'ñydigooygixy. ²⁰ Jadu'n nej Himeneo miid Alejandro ajcxy jaty, huidibi iich ti nyajcidigiÿgixy je mujcu', jigix ajcxy yhuinma'ñyimedzipy, ca'ydi yajjotma'tcixy Dios.

2

Jadu'n nej jëb Dios nmibijctzoohuim

¹ Yi' njatyyajniamaayb co ooy ycopicyity capxtaaccixy mibijctzoogixy Dios etz yajnajxcixy Dioscojuyp miid tüg'óciy jää ajcxy ycixpi. ² Copicy nnibijctzoohuim ma Dios: reydijc, ane'mbidijc etz codungdijc, jigix jëbi jotcujc ndzinaayim, ca' ma tzip. Co jadu'n nduunim, yi' anajty ngoduunim Dios y'ayuc, etz huin'it tiyddägäy ndzinaayim. ³ Com yi jadu'mbi huinma'ñ ooy yi' y'oity, e Dios huidibi iich ajt n'alma yajnidzoocp, oy yi' jäygidägäy. ⁴ Dios chojcpy co tüg'óciy je jää ajcxy huen y'alma nüdzoccixy, huen ijxixy nejhuiÿgixy Dios y'ayuc tyti'ajt. ⁵ Tüg je' je nHuindzin'ajtim Dios, etz tüg je' je huingapxpi huidibi jëbi ytigiy ma Dios miid iich ajt ycixpi, etz huidibi jëb Dios y'ayuc capxnajxy ma iich ajt: je huingapxpi, je' je' je jää, je Cristo Jesúus. ⁶ Cristo Jesúus nayyojxi naydooci miid iich ajt nbocy ycixpi, ñaygiyejcí huen jää yaj'ögyii, jigix jëb iich ajt nbidziimim ma je mujcu' anajty ci'am xymiid'ajtim. Jadu'n nej Dios cham jää yajnejhuÿ co je tiempo yhuaad'ajtni, ⁷ paady Dios ti xyajniibicyich ngapxhuäcxibich y'ayuc tyti'ajt, etz Jesúus xy'apóstol'adyiijich. Je tiy'ajt jada ngapxpich, ca' n'indägäyich. Ti xyajniibicyich jada tung nej jëb huaad nyaj'ixpicyich, nej jëb huaad mibijccixy Dios, etz nyaj'ixpicyich Dios tyti'ajt ma yi jää ajcxy huidibi ca' yjudiojäyty.

⁸ Ndzojcpich co yi yëydiictjyc huen mibijctzoogixy ojadajtcixy Dios ma tüg'óciy naymujctac miid oyjot oyhuinma'ñ, ca' y'adzip y'ahuan'nity, ca' y'amet yjotmetzity. ⁹ Nañ jadu'n ndzojcpich co yi töxyjädyjc huen yhuit yxojax yajtungixy nej ypadyi, huidibi quipxpaadjy paatip. Huen yhuit yxojax pidaaccixy nej töxyjädyjc huidib tudägyip. Huen ycöhuyan cüdigi caaxigiy nej ypadyi, ca' ymigügtjyc huinnaxtugipy miid yhuit yxojax, ca' nayxójxigixy miid oori, miid perla, e miid tijaty ooy choohuity. ¹⁰ Ca' huaad töxyjädyjc ñaygomáyigixy miid yhuit yxojax, huen janch yajcömaygixy miid y'ojjäy'ajtin, jadu'n nej je jää ajcxy tungixy huidibi ti ñaygiyéjcigixy cixyjot huinijot ma Dios. ¹¹ Co jää ajcxy yaj'ixpicy Dios y'ayuc ma je naymujctac, huen töxyjädyjc ajcxy amoyñi amidoor'ijtcixy miid yungnaxy yjot yhuinma'ñ. ¹² Yi töxyjädyjc ca'p niducyich yaj'ixpigipy jää ajcxy ma je naymujctac. E ni

ca' ypadyii nicxy yëydijc ane'my. Huen ajcxy amoñi y'ity. ¹³ Dios jayip yajcojy Adán, jac'axam Eva, paady ycopicy yi yëdijctjc huen ane'my yi töxyjädyjc. ¹⁴ Adán ca' yajtzu'ijx, Eva yajtzu'ijx, je' ca' Dios capxymidoy. ¹⁵ Paady yi töxyjädyjc ca' ypadyii nicxy nigohuajc'aty yi mibijcpidijc. Dios jotcujc ñayjihuÿii miid co jëyi y'ung'ijxcixy, etz yajmij'ajtcixy Dios, etz tzojctaaygixy ymigügtjc, etz huen ajcxy cuydungixy Dios y'ayuc ytiy'ajt, etz huen tudägy jääj'ajtcixy miid oyjot oyhuinma'ñ.

3

Nej jëbi ytung'ixy huïdibi ajcxy nigohuajc'ajtp

¹ Tiy'ajt jada nej jää yminaangixy. Pen ji piñ najtzogiy nigohuajc'ada'ñ yi mibijcpidijc tüg yi' oybi anajty ytunamyb. ² Piñ nigohuajc'ajtp yi mibijcpidijc ooy ycopicyty je' jadu'n naydijiib huïdibi ca' ti tundigoy, huïdibi tüg töxyjäy miid ca'p ycanaagity, huïdibi huijycujc jääj'ajtp, huïdibi miid oybi yhuinma'ñ etz tudägypi yhuinma'ñ, huïdibi oyjäy'ajtin tumb, huïdibi jajtp nej jää ajcxy yaj'ixpigipy. ³ Piñ nigohuajc'ajtp chojcpy tüg jää huïdibi ca' y'amügity, huïdibi ca' yhuindzipity, huïdibi yajtumb mecxtujcin, huïdibi ca' chipcapxy y'ahua'ngapxy, huïdibi ca' ti adzocyt. ⁴ Piñ nigohuajc'ajtp chojcpy tüg jää huïdibi tiyduðägy tzinaayb ma yjiñ ytiyc, huïdibi y'ung y'anäg yajtzinaayb nicey yxeemy. ⁵ Pen ca' jaty nej y'ung y'anäg migapx ane'mip ma yjiñ ytiyc, ¿nej oc'ane'ma'ñ yi mibijcpidijc? ⁶ Nañ ca'p yjejity huïdibi namni mibicy Dios y'ayuc ytiy'ajt. Ycadimjecity nicxy ooy amij agix ñayjihuÿii, e nicxy camadägy je ane'min, e yjadipy jadu'n nej Satanás yjajty co jibic tumb ñayyajhui'mi miid Dios. ⁷ Chojcpy tüg jää huïdibi nidüg'óciy je mayjäy oy ijxip. Pen ca' yjadu'nity nicxy piñ yxiyii, e chi jada anajty je mujcu' ti ymimadägyii co jääj'ibic ñigapxiyb.

Yi mutz tungmiid nañ chojcpy huïdibi oyjot oyhuinma'ñ miid

⁸ Yi mutz tungmiid huïdibi yajpat ma mibijcpidijc chojcpy jää tudägypi, huïdibi nicey xeemy jääj'ajtp, huïdibi ca' jää'aty aguejtmiiñ aguejtxipy, huïdibi ca' y'amügity, huïdibi ca' y'adzocyt ca' y'ameeniy. ⁹ Huen naybidáacigixy cixyjot huinijot ma je tiy'ajt janchypi. Je tiy'ajt huïdibi je mayjäy ca' huinjihuÿi. Je tiy'ajt huïdibi iich ajt nmibijcim. Je' chojcpy pinjaty huïdibi ca' ti jibicpi jot'adyii huinma'ñ'adyy. ¹⁰ Pinjaty mutztung yajnicxamb, jayip jot'ix huinma'ñ'ix pen tudägy yhuinma'ñ. Huin'it jëbi mdungmöy. ¹¹ Yi mutz tungmiidpi ytöxyjic chojcpy co huen tudägy jää'aty, huïdibi ca' ñigapx ñi'ojiy ymigüg, huïdibi nicey xeemy jääj'ajtp, huïdibi cuydundaayb tüg'óciy. ¹² Yi jää huïdibi mutztung yajnicxamb chojcpy tüg jää huïdibi picy chinaayb, huïdibi ca'p miidity metz o tugiig töxyjäy, huïdibi y'ung y'anäg yajtzinaayb nicey xeemy, huïdibi tiyduðägy tzinaayb ma yjiñ ytiyc. ¹³ Yi mutz tungmiidpi huïdibi yajxon ytung cuydungixy, cõmay yi' ajcxy idipy ma mibijcpidijc. Nañ niig'i ajcxy ixpijc'idich Cristo y'ayuc.

Dios mijhuinma'ñ tuun miid iich ajt yciixpi

¹⁴ Jada necy iich miich nyajniguejxyp. Njiip'ijxypich co tzojc nnicxa'ñiich jim ma miich. ¹⁵ Pen ca' y'ooyi nej tzojc nnicxibich ma miich, ti yam nyajnjayi je janchypi. Miid jada necy huaad jëbi nidüg nidüg mibijcpidijc yjäy'ajtigixy ma yi mibijcpidijc huïdibi mijpidacp Dios juugypi, je Dios huïdibi huijtz'ijittaayb etz cohuandaayb je tiy'ajt janchypi. ¹⁶ Janch tiy'ajt jada co mij

yí' yi Dios y'ayuc ytiy'ajt huidibi ti xyajnejhuiyim, je huidibi jecy'ajty ca' piñ nejhuíy. Je tiy'ajt huidibi xyajnejhuiyim co quexy y'ung ya naaxhuiñ.

Dios y'ung hue' je' yaj'ijxy miid ñinícx. Tudägy nayguëxici miid Dios yjhuiñ ymic'ajt. Je Dios y'ángeles ajcxy ti ixyii. Ti yajnigapxy yajnimiydägy Dios y'ung ma huidibi ca' yjudiojäity nañ ti jay yajmij'ajtcixy Dios y'ung ya naaxhuiñbi. E ti ycöbigyili tzajpjoty ma yi oybi it.

4

Mayjäy ixmadza'ñ yi Dios ytiy'ajt

1 Yi Espíritu Santo minaan co anajty je xii tiempo ycixañ, mayjäy ixmadzaangixy yi Dios y'ayuc ytiy'ajt. Mijpidaaccixy anajty jay ajcxy y'ayuc huidibi yi huin'imbí etz ca'oybi ytiy'ajt miid. **2** Jada jay ajcxy miid anii anajty naybidáacigixy nej ytudägyity, e ca' anajty yjanchity. Ca' ajcxy nej ñayjihuiyii co ajcxy ytigiiy anidaacpi. Ti jadu'n yhuinma'ñypidaaccixy janch mic. **3** Yi' ajcxy yminañ co ca' huaad jay yipicciy, etz ca' huaad caaygixy nijéjity caayin uucin. Yi caayin uucin Dios yi' ti conucxy jigix jébi jay ajcxy huidibi mibijccixy etz huinjihuiygixy je tiy'ajt, jébi yajnajxcixy Dioscojuyip ma Dios etz cöbigipy ajcxy agujc joccuje caayin uucin. **4** Tüg'óciy huidibi Dios ti yaj'oyiy, oy yi'. Ca' huaad piñ yminañ co ca' y'oyity. Agujc joccuje ngöbijcim, jéyi nyajnajxim Dioscojuyip ma yi'. **5** Dios yminañ co huen huidibi caayin huidibi uucin ooy y'oy yi'. Jéyi co nyajnajxim Dioscojuyip, e huin'it Dios conuucxy je caayin uucin.

Ca' ajcxy mmijpidägip yi nigoobi'ayucity

6 Pen miich ajcxy jada ayuc jada tiy'ajt myajnimaayb yi migügtijc, oy anajty mduñ ma Cristo ytung. Co jadu'n myaj'ixpicy Dios y'ayuc janch cixyjot huinjot, chi anajty myajyeegy yi mmibijcim. Ca' mjäydigoyipy yi oybi ayuc huidibi nyajnimaayb, huidibi ayuc mbanicxyp mbayöyp. **7** Ca' mmijpidägy yi nigoobi'ayucity huidibi ca' choobaady ma Dios. Panicxi' payöyi' Dios ytiy'ajt. **8** Jac'oy co n'ixpjcim Dios y'ayuc, ca'ydi co ninicx ymic'ajt nbaatim. Co yajyujctäy jay ñinicx, chi ñinicx ymic'ajt paady jéyi. Co n'ixpjcim nguyduunim Dios ytiy'ajt, chi tiy'ajt nbaatim nej ya naaxhuiñ ndzinaayim, etz nañ jadu'n nbaatim jadüg jugy'ajtin ma Jesús co anajty n'o'cim. **9** Jada tiy'ajt huidibi ti nyajnimäy, janch tudägy jada, jébi ngöbijctaayim, e nidüg nidüg jébi mibijccixy. **10** Paady nduunim n'ayohuim oy piñ xycaxaanim. Njijp'ijxim co je Dios huidibi jugy'ijtp xyajnidzögaanim n'alma. Jéyi yajnidzögipy ajcxy y'alma huidibi mijpidaacip Dios y'ayuc.

11 Yajnima' yi migügtijc huen cuydundaaygixy jada ayuc. Yaj'ixpic jada tiy'ajt. **12** Huen jay ajcxy m'ayuc xymijpidaaci, oy miich mutz anäcinity. Myegipy ijxejt ma migügtijc nej jéb huaad ycapxcixy ymiydaaccixy, nej jéb huaad ytungixy, jadu'n nej jéb huaad oyjäy'ajtin tungixy, jadu'n nej jéb huaad mibijcim yajtungixy ma Dios, jadu'n nej jéb huaad huädz yhuinmañ miid'ajtcixy. Co jadu'n mdunipy, huin'it ajcxy mijpidägipy miich m'ayuc. **13** Mabaad iiçh anajty nicxy ma miich, capx Dios ñecy ma yi naymujctac, capxhuäcx etz yaj'ixpic yi tiy'ajt. **14** Yajtun yi huij'ajt cuje'ajt huidibi Dios xymoy je taabi je mibijcpidic mijtungmiidpi xycinüxajy, e xy'ayucmoy xymic'ajtmoy ajcxy miid je Espíritu Santo ymic'ajt.

15 Naybidägi yajcopijc tüg'óciy huidibi ti nyajnimäy, e niguëxigipy mayjäyduum co ti yajxon m'ixpicy je tiy'ajt. **16** Nayguend'adii miich ooy

ci'm, nañ jadu'n naygüend'adii ma yi Dios ytiy'ajt, ca' m'ixmach Dios y'ayuc. Co miich jada mdunipy ci'm anajty nayyajnidzögyii, nañ jadu'n anajty myajnidzooccixy huidibi anajty ajcxy amidoor'ijtp miich m'ayuc.

5

Nej jëbi huaad migügtiç m'ihuijipy mgapxhuijipy

¹ Ca'p huinjijp m'oijp mij'anäctiç. Oy'amy ihuijicixy capxhuijicixy jadu'n nej jihuïy mdeedy'adyii. Nañ jadu'n yi yujcyecytijc ihuijicixy capxhuijicixy oy'amy jadu'n nej jihuïy mgi'mjuugy mgi'mmigüg. ² Yi mij'anäctiç ajcxy töxyjäybä nañ jadu'n oy'amy m'ihuijicixy capxhuijicixy, jadu'n nej jihuïy yi' ajcxy mdaj'adyii mdzitz'adyii. Yi töxy'anäctiç ajcxy mutz'anäcnip miid'ijtcixy miid tudägyi mjot mhuinmañ.

³ Huen yi mibijcpidijc ajcxy yajmij'adipy etz pubedipy yi töxyjädyjc ajcxy co'ögypi, huidibi janch ni ypin ycaca'ty. ⁴ Pen jim töxyjädyjc co'ögypi huidibi miid y'ung etz y'oc'ung, huen ajcxy jaty nej ytaj ñambiid yajmij'adipy, huen oybi yajhuimbidipy miid ytaj etz ñambiid. Com yi jadu'mbi huinmañ Dios yjäygidacpy. ⁵ Je töxyjäy co'ögypi ca'p pin tim miidity, yi' yijp'ijxyp co Dios ypubediyb etz Dios ymibijctzooyb y'ojadajtpy jabom jabom xiim tzuum. ⁶ Je co'ög tyoxyjäy huidibi tzinaayb miid mayñax xondaacin, jadu'n Dios yajnaxyii jadu'n nej jihuïy y'ögity ytigoyity. ⁷ Yajnima' ajcxy huen cuydungixy Dios ytiy'ajt, jigix ca' jibic ajcxy yajnigapxy. ⁸ Pen ji pin huidibi yajmij'ajtp Dios, e ca' pubedañb y'amigüg, pen ca' y'ung ytöxyjic yajxon ixy may'aty, ca' yi' cuyduni Dios y'ayuc ytiy'ajt. Nigi anajty yjibicity nej ti y'idich ca'ydi jadu'n nej huidibi ca' ymibicy.

⁹⁻¹⁰ Yi töxyjäy co'ögypi ajcxy tiibi ytugi'px jimijtiy, jëbi mgojayiiyi yxi ma yi lista huidibi yi mibijcpidijc ypubedamyb. Yi mibijcpidijc ypubedamyb pen tüg ñäy anajty miiddzinäy, pen oyjot oyhuinmañ ymiid, pen ti y'ung yajxon yajyeegy, pen ti migügtiç mi'oyjäyat, pen ti may'ajt tuñ miid Dios yjäy, pen ti pa'ayoo huidibi ayoob huidibi jottigooyb, pen ti yajtüøy yajxon nej ytiy'ajtity.

¹¹ Yi co'ög töxyjäy mutz'anäcnibi ca' mgojayiiipy yxi ma yi lista huidibi yi mibijcpidijc ypubedamyb. Pen capxytumb co tunañ miid Cristo ycixpi tijaty tung ma naymujectac, ycajecity co je oybi anajty yam y'octumyb, chi nijot'ajtni ypgaani, chi ytung ixmajtznip. ¹² Co yi mibijcpidijc ajcxy ca' jäygidaaci yi' ytung, chi jibic ñayjihuïyili co ca' cuyduñ y'ayuc nej ti ycapxtyuñ miid yi Cristo Jesús. ¹³ Jadügnax ca' ytung yajcopyc, jëyi yhuidijtni jayjiñ jaydijc, e ca' yi'yity, nañ jadu'n ymigüg nigapxní ni'oñhiyñi, capxni miydaacni huidibi ca' y'osity. ¹⁴ Ndzojcpich co yi töxyjäy co'ög mutz anäcnibi huen pijccixy, huen tzinaaygixy jugy'ajtcixy yajxon, huen ung'ijxcixy anäc'ijxcixy, huen yajxon cuend'ajtcixy yjiiñ ytijc, jigix ca' ajcxy nühuambediyb ni'oñhiyib huidibi ca' Dios y'ayucixaani midohuaani. ¹⁵ Nijëity töxyjäy ajcxy co'ögypi ti ixmajtzixni Dios y'ayuc ytiy'ajt, e ti ajcxy ijptigiyigixni yi mujcu' yhuinmañ.

¹⁶ Pen ji mibijcpidijc yëydijcipi o töxyjäybä miidity y'ajuugy y'amigüg co'ögypi, yi'je'paatip ixipy may'adipy je y'ajuugy y'amigüg co'ögypi, e ca' yaj'idiyp ma yi mibijcpidijc nügixp. E jadu'n je'huaad je mibijcpidijc ajcxy pubejtcixy co'ögypi ca'p ti tim miidity.

¹⁷ Yi' ajcxy huidibi nigohuajc'ajtp yi mibijcpidijc huidibi yajxon tumb capxpaady y'idipy. Nigi ajcxy capxpaady y'idipy huidibi Dios y'ayuc capxhuäcxip

etz yaj'ixpicy. ¹⁸ Jadu'n yjaybetyity ma Dios y'ayuc: "Ca' huaad huajyuub y'ajen nbidaacim ma Yam ten moody trigo miiy co yajpajc'adañ yi' trigo tiim." Nañ jadu'n jadüg'it yjaybetyity: "Yi' huidibi tumb paatip yi' ymujuñ." Jadu'n jada ayuc yhuimbidzimy: Yi' huidibi yaj'ixpicip Dios y'ayuc paatip huen yajmuju.

¹⁹⁻²⁰ Ca' mic'amy mdiydunipy pin tungmiiđpi ma yi mibijcpidijc pen tügpajc huidibi xīhuip. Ca' mdiydunipy pin tungmiiđpi ixti cooni metz o tugig testigo yquexigipy pen janch ti ytundigooy. Pen ytundigooy yi huidibi nigo-huajc'ajtp, capxpidzim mayäydumb jigix jacjadyii chigiñ pijccixipy. ²¹ Jada tiy'ajt miich nyajnimaayb, Dios Cristo Jesús etz yi' y'angeles ajcxhy huidibi Dios ti huin'ijxcixy ñidiy'ajt'ajtcixy co yjanchity jada ayuc. Co mbanicxip jada tiy'ajt, ca' huin'ixpety mdiydunip mdzaachytunip mibijcpidijc. ²² Ca' mic'amy mginiñajipy co myajtungbiga'nip jääy huidibi ca' m'ixy'adyii. Ycajecity ypcocy-tunipy, e tu'ciy mbocycähuangixy miich miid yi'. Miich nayguend'adii jigix ca' mbocycähuip.

²³ Miich Timoteo, pen pijcp mijot, tzoy'adii hueen vino, com jac'oy yi' ca'ydi co m'ügipy huädz nii.

²⁴ Jadyii jääy huidibi jibic-huinmañ miid yajnejhuñhuipy yi' ajcxhy yjibic-huinmañ ma anajty ca'ní yajtiydungixy. Jacjadyii jääy ca' yajnejhuñ yjibic-huinmañ ixti cooni yajtiydungixy. ²⁵ Nañ jadu'n jadyii jääy yajnejhuñhuip co oyjäy'ajtin anajty ti tungixy, jacjadyii jääy ca' mic'amy yajnejhuñhuip co oyjäy'ajtin ti tungixy. Yi oyjäy'ajtin ca'p yi' yhui'mipy coyüch.

6

¹ Tüg'óciy tumbidijc huidibi ajcxhy mibijcp huidibi ajcxhy ijtp cojuyiy codoogiy, huen yajxon yajmij'ajtcixy yhuindzin. Pen ca' jadu'n tungixy, chi je huingäydiyc jibic nigapxaani ni'oñhuaani yi' Dios etz yi' ytiy'ajt. ² Pen yi' tumbi miid yhuindzin huidibi yajmij'ajtp Dios, ca' y'oyity co nixigipy yajxiçipy yhuindzin. Huen ajcxhy nigi yajxon yajmij'ajtcixy, com hue' je' Dios yjääy. Yi huidibi nihuindzin'ajt ypadamyb je oybi huidibi je' ytumbi ytung'ajtpy. Jada tiy'ajt yaj'ixpic etz capxhuäcx.

Jotcujc'ajtin nbaatim ma Dios ytiy'ajt

³⁻⁴ Pen ji piñ huingbi tiy'ajt yaj'ixpicy huidibi ca' ñaybadyii miid je Huindzin Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt, e ni ycanabaydyyi miid je tiy'ajt huidibi iiçh ajt nmijpidaacim, hue' jada nej tüg jääy huidibi amij agixip huidibi ca' ni ti nejhuñ. Chachnijot'aty tzip capx, e jadu'n yhuimbidzimy jada tzip capxy co migüg ca' yaj'oy'ixy, chi ñaymidziptzoongixy nihuambejtcixy etz jibic nigapxcixy ymigügtiyc. ⁵ Yi jadu'mbi jääy huidibi ca' mijpidägy Dios ytiy'ajt cojpy ymacxpy tzip capxy huidibi ca' yciixy ytigoy. Yhuinmañydigoy ajcxhy, ca' huinjhuiiygixy tiy'ajt. Hue' ajcxhy yaj'ixpicy Dios y'ayuc miid co ycomeeñ'adaangixy. Puhuäctuut miich jadu'mbi jääy ajcxhy. ⁶ Co Dios y'ayuc ytiy'ajt nguydunim, huin'it jotcujc' ndzinaayim, etz nbaatim oy'ajt mijpi. ⁷ Ni ti iiçh ajt ya naaxhuiñ ca' ti nmiminiñ co nma'xung'ajtim, nañ ni ti ngaminicxim co n'o'cim. ⁸ Pen nmiiđ'ajtim caayin uucin huit tucxy, jëbi njotcujc'ajtim miid yi'yi. ⁹ Je' ajcxhy huidibi ooy nijot'aty comeeñ'adii, hue' je' ajcxhy jibic tumb ajcxhy yçähuñ. Je' ajcxhy chachtunamyb huidibi ca' oyhuinmañhuidibi nayjotmayduunip. Ayo'n ajcxhy ypadamyb, tigoyamb ajcxhy y'alma. ¹⁰ Yi meeñy'adzojcin yi' je' yi' jibic-huinmañ cop'ajtip. Miid

yí meeñy'adzojcin may yí jää huidibi jäydigoy Dios ytiy'ajt. Hue' je' ajcxy nayjotmayduunip.

Timoteo, tiyudädägy mdzinähuiipy miich

¹¹ Timoteo, Dios yää, cöguëg yí jää huidibi miid yí jadu'mbi jibic-huinmañ. Tiyudädägy mdzinähuiipy, cuyduni Dios y'ayuc ycötujcin, mijpidäg Dios y'ayuc ytiy'ajt, tun oyjää'ajtin, mihuindina' yí tung, miid'at mjot mhuinmañ yung naxy. ¹² Míc mjot mhuinmañ pidäg ma Dios ytiy'ajt, ca' mjotmetzcii. Tun jadu'n nej jää huidibi nayboyicquípxigixy naymíc'ijxigixy. Nijot'at cixyot huinijot yí jugy'ajtin huidibi m'alma ypadamyb ma Dios. Dios xyajníbicy jigix mgapxhuäcxip jada tiy'ajt. Ti miich mgapxypidzimy nej mmibicy mayjäyjoty. ¹³ Dios je huidibi yajjügäy'ajtaayb tük'óciy, yí' nidiy'ajt'aty co ooy ycopicity jada ayuc jadu'n nej cham nyajnimaayb. Nañ jadu'n je Cristo Jesú je huidibi tiy'ajt capxypidzim ma Poncio Pilato nidiy'ajt'ajt co oy ycopicity jada ayuc jadu'n nej cham nyajnimaayb. ¹⁴ Copicity cuydun jada ayuc ane'min. Huädz mguydundähuiipy, huädz myaj'ixpigipy je tiy'ajt jigix ca' piñ jibic ni'oñihuipy Dios ytiy'ajt. Jadu'n mdunipy ixti cooni iich ayt nHuindzin Cristo Jesú ñayguëxiipy ya naaxhuiñ jadüg'oc. ¹⁵ Dios yajniguëxiamyb Cristo Jesú miña anajty je tiempo yhuaad'aty. Dios je' je mij'anembi, je mijpi rey, etz je mijpi huindzin. Yí' je' je Huindzin Dios huidibi ane'mdaayb. ¹⁶ Yí' je' tügpajc je jugy'ajt cop ymiid. Yí' ijtp ma je tiçixin je jaín huidibi ca' piñ huaad ninej mi'huingoñ. Janch ni tük jää ti ca' ixý, e ni ca'ixa'ñ. Yí' je' cõmay'idiipy etz yí' ane'mdaayb tük'óciy. Amén. Jadu'n jada.

¹⁷ Yí comeeñydiyc huidibi jadachambí tiempo tzinaayb jugy'ajt, nima' miich yí' ajcxy co ca' huaad amij agix ñayjihuíyigixy, ni ca' niñi adzojccixy anaxy yí meeñ huidibi jadu'nyi tigoydaayb. Huen ajcxy mijpidägy yí Dios huidibi xymooyim tük'óciy mijmay mijcajee jigix njotcuje'ajtim. ¹⁸ Huen yí comeeñydiyc oybi tungixy, jigix ajcxy cõmay ypidzimipy co oyjää'ajtin tungixy. Huen ajcxy pa'ayoogixy ymigügtiyc huidibi ca' ti miidity miid oyjot oyhuinmañ. ¹⁹ Co ajcxy jadu'n tungixpy, chi padaangixy je oybi huidibi miimb gidaacp. Ypadamyb ajcxy je jugy'ajtin huinixiibi.

Timoteo, mijpidäg jada tiy'ajt

²⁰ Timoteo, mijpidäg jada ixpójicin huidibi ti myajnibic'aty. Ca' mmijpidägipy yí nigoobi y'ayucity, yí huidibi ca' Dios huindzigiy. Ca' mmijpidägipy yí jää huidibi ajcxy naybidaacip jadu'n nej jihuíy ooy ycohuinmañity, e ca' yjanchity, huidibi midzip'ajtp Dios ytiy'ajt. ²¹ Jadu'n nej nije' ajcxy panicxcixy jada ca'pi ytiy'ajtity, e jadu'ñi ñitigoy.

Huen Dios je oy'ajtin tuñ miid miich. Amén. Jadu'n jada.

2 TIMOTEO

Yí Mimetzpi Necy Huidibí San Pablo Yajniguejx Timoteo

¹ Iich Pablo, Dios ti xyajnibicyich huen Cristo Jesús xy'apóstol'adyijich. Yí' ti xyquexyich co yi' y'ayuc ngapxhuäcxibich. Dios ti yajhuinhuaniiygixy yi' jay co piñ mijpidägipy Cristo Jesús yajjugypigipy co anajty ti y'ögy. ² Ooy iich miich ndzocý njihuiý nej ngi'm'ung'adyii. Dios Teedy etz iich ajt nHuindzin Cristo Jesús huen tuñ oy'ajt may'ajt miid miich, huen xypa'ayooy, huen xyyajjotcugíy.

Pablo jotcuje co Timoteo ti mijpidägí Dios y'ayuc

³ Nyajnjxypich Dioscojuyip ma Dios co miich ti mmijpidäg yi' y'ayuc. Nmibijctzooybich Dios miid miich ycixpi jabom jabom xiim tzuum. Janch cixyjot huinijot nyajmij'atyich Dios, paady ooy oy nayjihuüyijich. Nañ jadu'n n'ap ndeedy jecy'ajty janch cixyjot janch huinijot yajmij'ajty Dios. ⁴ Ooy miich nicxy njaco'ixihua'ñ jigix njotcugihuibich. Ooy njajäymejtzcoodyijich nej miich mjiiy myaax miid iich ycixpi je taabi jim ndzooñich. ⁵ Njäymejtzpich jadu'n nej miich mmijpidägí yi Dios janch cixyjot huinijot co xymiid'ityich. Nañ njäymejtzpich co jayiip mnambiid Loida etz yi mdaj Eunice mijpidacy Dios janch cixyjot huinijot. Minambich co chambaad miich mmijpidägí Dios janch cixyjot huinijot.

⁶ Jada nyajjäymejtzcootpy: Nijot'at yi mic'ajtin huidibi Dios ti xymöy, je taab anajty Dios ytung mnimadzaani co ngi'nixajy, jigix Dios ytung jacyajxon mduunipy. ⁷ Dios ca' xyajhuindzíg'yaty, hue' xyajjotmic'ajtp. Miid Dios ymic'ajt jéb mnaychójcigixy mnayjihuüyigixy, jéb oyjot oyhuinma'ñ myajtungixy. ⁸ Paady ca' mmidzöyduniibich co ti nbujxtjc iñäyich miid iich ajt nHuindzin Cristo Jesús ytiy'ajt yciixpi. Mecxtuc yi ayo'n yi tzaachypí huidibi myajnjxpy co mgapxhuäcxy yi Cristo Jesús ytiy'ajt. Dios xyajjotmicpigipy. ⁹ Canan paady ti xyajnidzoocim n'alma co ajt ndzach'oyjäity. Com Dios jadu'n ti yajnihuinmayiý tuna'ñ oy'ajtin miid iich ajt yciixpi co quejxy Cristo Jesús ya naaxhuiñ. Dios jayiip ti huinmay co quexa'ñ je Cristo Jesús ca'ní anajty piñ ya naaxhuiñ. ¹⁰ Dios ti cham jada oy'ajtin yajniguëxigý co yaj'ijxy ya naaxhuiñ iich ajt nnihuambi nyajnidzoocpi, je Cristo Jesús, huidibi ti yajcödigoý yi o'cin. E ti yajnejhuüy yi jay miid yi' ytiy'ajt nej jéb huaad ndzinaayim huinixii ma yi Dios y'it oybi.

¹¹ Dios ti xyajnibicyich co y'ayuc ngapxhuäcxibich, etz xy'apóstol'adyijich jigix nyaj'ixpigipyiçh yi' huidibi ajcxy ca' yjudíojäity. ¹² Paady yciixpi tzaachypí nbaadyich. Per ca' ndzo'yduñich, com iich nejhuiibich piñ nmijpidacpyich, nejhuiibich co yi' ymiid cötujcin etz mic'ajt jéb xycuend'adipyich, ixti huin'it xii minaa Cristo Jesús tiylduna'ñ yi naaxhuiñjäy.

¹³ Mijpidäg je tiy'ajt tiyldädägipy huidibi ti nyaj'ixpicy, jada je' tiy'ajt ijxpejt nej jéb mbanicxy mbayöy. Yajmij'at Cristo Jesús, ca' m'ixmajtzi yi' ytiy'ajt, mdunipy oyjäy'ajtin jadu'n nej yi' tzocý. ¹⁴ Mihuindina' yi oybi ayuc tiy'ajt huidibi ti nyaj'ixpicy. Huen je Espíritu Santo huidibi miich miid jotjoty huinma'ñyjoty xypubedipy xypudigihuiipy.

15 Ti jada' mnejhuüy co tüg'óciy yi mibijcpidijc jim Asia naaxjot ti ixmach je tiy'ajt jadu'n nej ti nyaj'ixpicyich. Yi Figelo etz Hermógenes etz jacjadyii jadu'n ajcxys ti y'adiitzcixy. **16** Yi Huindzin Jesú斯 yi' pa'ayooohuiipy yi' Onesífero yjuugy ymigüg, com ooy iich mij xypa'ayoooyich etz xypubejtyich, ca' xymidzo'ydunyijich co nmach'iñäyich. **17** Co Onesífero oyja'ty ya Roma, chi miictägy xy'ixtaayich cooni xypatrylich. **18** Huen yi' Huindzin Dios ypa'ayooohuiipy Onesífero co anajty Cristo Jesú斯 tiy'duna'n naaxhuiñyäy. Huädz miich mnejhuüy nej yi' Onesífero xypubejtyich jim Efeso.

2

Huen Cristo Jesú斯 may'ajt tunipy miid miich Timoteo

1 Miich Timoteo, jadu'n njihuüy nej ngi'm'ung ngi'm'anäg. Huen Cristo Jesú斯 may'ajt tunipy ma miich, huen xyaajjotm'icpígipy. **2** Miich ti mmidoy may'ayuc tiy'ajt huïdibí ti nyaj'ixpicy. Jada ayuc mayjäy midoy e jëb ajcxys nidiy'ajt'ajtcixy. Jada tiy'ajt miich mgapxnaxipy mgapxhuäcxipy ma jacjadyii yéyidjictiç huidibí oyhuinma'n ymii'd, jigix yi' ajcxys nañ jadu'n capxnaxipy ma jacjadyii jäy.

3 Miich mimadäg yi' ayo'n yi' tzaachhypi huidibí mminajxyp myajnjxyp, jadu'n nej tüg Cristo Jesú斯 ysoldado huidibí oy tomb. **4** Yi' soldado huidibí soldad'ajtp ca' huaad huingbi tung nicxy tuñ, jigix je' yjotcujc' adípy piñ anajty ti ypidägyii soldado, nañ jadu'n miich adügiip Dios ytung mdunipy. **5** Piñ jääy nayboyicquipxip ca' yi' premio padañ, oy ti yjamadägy, pen ca' cuyduñ yi' tiy'ajt. Nañ tzocys co miich mguydunipy yi' tiy'ajt. **6** Je jäy huidibí tomb ma ycam ytu' je' jayiip huidib huen yajpidig y iutztih huidibí ti y'ity. Nañ jadu'n miich co Dios ytung mdunipiambaadip yi' oy'ajtin. **7** Yajxon muinimayipy huidibí nyajnimaayb, yi' Huindzin Cristo Jesú斯 xyaajnejhuiydähuiipy tüg'óciy je' ytiy'ajt.

8 Jäymetz jadu'n nej Jesucristo, yi' David y'ap y'oc, y'o'cy, chi Dios yajjungypijcycjadügtacy. Jada je' je ayuc tiy'ajt oybi huidibí nnajtzcapxiybich. **9** Miid yi' ycixpi n'ayoooyich etz tzaachhypi nyajnjxyich. Nbujxtiç iñäyich jadu'n nej jihuüy njibicjäyich. Oy njanjxtiç iñäyich ca' nejty, Dios y'ayuc ca' yi' mach y'ity, yajcapxhuäcx'aditpz nügi. **10** Paady iich tüg'óciy jada tzaachhypi ngöbijctäy nmechtujctäy, jigix jëbi je jäy ajcxys huidibí Dios ti yhuin'ijxigixy chinähuipy ajcxys huinixii ma yi' y'it oybi, Cristo Jesú斯 yajnidzögib yi' ajcxys y'alma.

- 11** Tiy'ajt jada ayuc:
Pen ti iich ajt n'o'cim miid Cristo ycixpi, yi' miid ndzinaayim tzajpjoty.
12 Pen nyajnjxim tzaachhypi ayo'n miid Jesú斯 ycixpi, nañ quipxyp miid yi' n'ane'maanim. Pen ca' ya Jesú斯 y'ayuc ngöbijcim, nañ ca' jiib tzajpjoty xycöbigaanim.
13 Oy iich ajt nyajmj'ajtim Cristo Jesú斯 o ngayajmj'ajtim, Dios ycuydundaayb yi' y'ayuc. Com ca' huaad yci'm ayuc yajxigiy.

Naybidägiç cixyjot huinijot ma Dios ytiy'ajt

14 Yajjäymejtzcood yi' mibijcpidijc jada tiy'ajt huidibí ti nyajnimäy. Nima' je jäy ajcxys co je Huindzin Dios ca' oy'ixy tzip capxy ayuc huidibí ca' choobaady. Miid yi' tzip capxy ca' ni ti oybi nbaatim, jëyi yajhuinma'nydigoy huidibí amidoo'ijtp. **15** Naybidägiç cixyjot huinijot ma Dios y'ayuc ytiy'ajt, nej jëb huaad cömay mbidzimy ma Dios, jadu'n nej Dios ytumbi huidibí ca'

ni ti midzöydunyii, huidibi Dios y'ayuc ytiy'ajt yajxon yajhuinjhuiydaayb ymigügtijc. ¹⁶ Ca' mgöbigipy yi ayuc huidibi ca' ytiy'ajtity, yi nigoob ayuc huidibi yajtüyöp mayjäy ajcxy, yi ytiy'ajt huidibi ca' Dios ytiy'ajt'adyii. ¹⁷ Yi huidibi ajcxy y'ayuc ca' ytiy'ajtity yajhuinma'ñydigooyb ymigügtijc. Yi' ajcxy miid jibic ayuc yajhuinma'ñydigoy yi mayjäy ajcxy, jadu'n nej pütza'm huidibi ninicx jicxp oñydägy. Jada'n nej ti yjaty miid Hemeneo etz Fileto co ajcxy yhuinma'ñydigoooy. ¹⁸ Yi' ajcxy anajty Dios y'ayuc cuyduuni, chi oyhuinma'ñydigooyni. Chi ajcxy yminääangixni co je tiibi y'occixni, ti ajcxy je' yjugypicy, e jadu'n ajcxy yajhuinma'ñydigoy nijejity jäy. ¹⁹ Huidibi Dios ti cojy ti macxy, niminaxii yacacixy ycatigooy, com yi' ytiy'ajt ijtp yi' huinixii. Tiy'ajt jada co yi Huindzin Dios y'ijxcajpy pinjaty yjäy'ajtpy. Tüg'óciy piñ mijpidacp yi' nHuindzin Jesucristo y'ayuc, huen jijphuäctüdy yi' jibic-huinma'ñ yi' jibictung.

²⁰ Ma tüg mij comeeñydiç jim oori taasi, oori texy, etz oori cuchara, etz tijaty oyjatypi. Nañ ymiid jim naax taasi, naax texy, quipy cuchara etz jactijaty ca'p y'oyjatity. Yajtuñ yi oori taasi etz oori texy ma tüg'i caayin uucin oybi. Yajtuñ yi naax taasi etz naax texy oyñiminaa. ²¹ Jada'n yi' piñ jäy jibic-huinma'ñ ixmajtzp etz tuñ oyhuinma'ñ, jada'n yi' nej oori taasi oori texy. Cömay'idiip yi' ma yi Dios. Huädz yi' yjot yhuinma'ñ, jëbi nHuindzin'ajtim Dios yajtunipy ma tüg'óciy oybi tung.

²² Ixmatz miich yi yujcyec'anäg ajcxy yjibic-huinma'ñ. Tudägy mdzinähuiipy. Yajmij'ajtcix Dios ciixyjot huinijot. Mdunipy oyjäy'ajtin. Ixmatz yi tzip. M'ojadadipy yi Huindzin Dios miid oyjot oyhuinma'ñ. ²³ Ixmatz yi nigoobi'ayucity yi loci huinma'ñ, ca' yi' y'oyity. Mnejhuiyb co yi nigoobi'ayucity tzipcojp capxycopj yi'. ²⁴ Yi Huindzin Dios ca' yi' tzoc y co yi' ytumbidic nicxy tzip capxy yajtzondägy. Hue' janchtiy tzoc yuen jäy'ajtcixy yung naxy miid tüg'óciy jäy etz pe'cy y'idiipy miid yaj'ixpijcin. Nañ chojepy co mamecxtugipy ymigügtijc ajcxy. ²⁵ Miich miid yung naxy mjot mhuinma'ñ capxhuij je jäy huidibi midzip'ajtp je tiy'ajt. Ycadimjecity co Dios ytiy'ajt nijothuimbijtcixipy, e nejhuñigixiyipy je tiy'ajt oybi. ²⁶ Co anajty ajcxy ti ymejtzcixy yhuinma'ñ, chi ajcxy ycögüegiyb je muju' huidibi ajcxy ycapxymidooyb ma anajty ymiid'ajtcixy cijoty etz ycapxymidoogixpy yi' Dios.

3

Jäy jotmay miid y'idaangixy

¹ Miich mnejhuiyb ma je xii tiempo anajty ycixaani jadaanip ayo'n, je jäy ajcxy jotmay miid y'idaangixy. ² Ji adipy jäy huidibi adzojcp, huidibi amij agix nayjihuiyip, jäy huidibi ameeñ, jäy huidibi ci'm naygomayiib, huidibi oyñinej capxstigooyb ma Dios, jäy huidibi ca' capxymidohua'ñ ytaj yteedy, jäy huidibi ni ti ca' jäygidäga'ñ, jäy huidibi ca' yajmay'aty Dios. ³ Co anajty tiempo ycixaani, ji adipy jäy huidibi ca' ymigüg ixañ tzoga'ñ, jäy huidibi ca' pa' ayo'n miidity, jäy huidibi ymigüg nihuambejtp, jäy huidibi oy ahua'nity, jäy huidibi midzip'ajtp yi oybi. ⁴ Ji adipy jäy huidibi ymigüg agojiix midundigooyb, jäy huidibi ytunamyb ti ytunamyb, ca' ajcxy tuñ cuendi capxhuijin, jäy huidibi amij agix nayjihuiyip, huidibi tzachnijot'ajtcixy mayñaxy xondaacin, e ca' cuyduna'ñ Dios ytiy'ajt. ⁵ Ji adipy jäy huidibi naybidáacigixp jadu'n nej jihuñy ajcxy mijpidaaaccixp Dios ytiy'ajt e ca' yjanchity. Chi ma ajcxy chınaayin ma ajcxy yjugy'ajtin ñiguëxiçp co ca' tiy'ajt yajtuñ. Cögüeg yi jadu'mbi jäy. ⁶ Ma yi jadu'mbi jäy ajcxy jim choofñity huidibi coyöyiib conaxiib ma je töxyjäy

huidibi ca' ytudägity, huidibi oy ypocyjäity, huidibi jibic-huinma'ñ nijot'ajtp. ⁷ Yi jadu'mbi töxyjäy ajcxy panicxp payöyp canaagnax huinma'ñ, e niminaa ajcxy cahuinjihuihupy yi Dios ytiy'ajt. ⁸ Jadu'n nej Janes etz Jambres midziptzoonj je Moisés, yi jadu'mbi yedydjc ajcxy nañ jadu'n midziptzoonip yi tiy'ajt. Jibicjot jibic-huinma'ñ ajcxy ymiid. Naybidägiib ajcxy jadu'n nej jihuüy cuydungixy yi tiy'ajt, e ca' cuydungixy. ⁹ Ca' ajcxy mimadägipy nej huin'iinipy Dios yjäy. Niguëxigipy yi' ajcxy yjibic-huinma'ñ jadu'n nej Janes etz Jambres yjajty.

Tüg'óciy Dios ñecy Dios ci'm ti huinma'ñymöy je huidibi jaay

¹⁰ Miich ti mhuinjihuiydäy nej iich ti nyaj'ixpicy Dios y'ayuc nej njäy'atyich, nej nhuinma'ñ nduuñich, nej Dios nmijpidägyich cixyjot huinjot, nej iich jääy nmimecxtucyich, nej oyjäy'ajtin nduuñich, nej ti nmihuindinäyich Dios ytung. ¹¹ Miich m'ijxyp mnejhuiyb nej ti nyaj'ixhuidityich nej ti nyaj-pahuidityich, miich mnejhuiyb e ayo'n je tzaachypi huidibi ti nminaxyich ti nyajnaxyich jim Antioquia, jim Iconio, etz jim Listra. Jadu'ñibaad yi ayo'n tiibib nbaadyich Dios ti xyñhua'ñ ti xycuhua'ñich. ¹² Huen pin huidibi yajxon cuydumb Dios ycapxxy y'ayuc jadu'n nej Cristo Jesúus ti xyyaj'ixpicyich, nañ tim jadu'n ajcxy yaj'ixhuididipy yajpahuididipy. ¹³ Yi jibic jäydijc huidibi naybidäacigixp jadu'n nej jihuüy cuydungixy yi tiy'ajt, e ca' yjanchity, nügi jibic y'iidzaangixy. Huin'iinaangixy ymigüjtic ajcxy, e ñayhuin'iinaanigixy ci'm.

¹⁴ Miich Timoteo, ixmatz yi jadu'mbi jääy ajcxy etz panicx yi tiibib m'ixpicy, yi tiibib myajnibic'aty. Mnejhuiyb co iich ti nyaj'ixpicyich je tiy'ajt. ¹⁵ Com miich pil'cni mutzni ti mjaty ti mnejhuiyi Dios ñecy. Jada necy ti xyajnehuüy nej huaad mijpidägy yi Cristo Jesúus, e nügi jadu'n jääb huaad yi m'alma nüdzooçin paady. ¹⁶ Tüg'óciy Dios ñecy Dios ci'm ti huinma'ñymöy je huidibi jaay. Paady jääb nyajtuunim co jääy nyajni'ixiyim nyaj'ixpijcim. Jääb nyajtuunim co njijpcogapxiyim huidibi ca' ytiy'ajtity, etz co n'iöhuijim ngapxhuijim. Jääb nyajtuunim co nyaj'ixpijcim nej jääb huaad tiy'ajt nbanicxim, ¹⁷ jigix yi jääy ajcxy huidibi mijpidacp Dios ytiy'ajt, jääb ni'ixi' y'idiipy, tunipy tüg'óciy oybi huinma'ñ oybi tung.

4

¹ Ooy ycopicyity mido'mbic jada ayuc jadu'n nej cham iich miich nijayii. Dios etz iich ajt nHuindzin Cristo Jesúus tiy'ajt yejc co copicy jada ayuc. Cristo Jesúus ytiyduñamby yi jääy ajcxy juugypy etz yi jääy ajcxy tiibib y'o'ccixy, e chi yajjugypigipy jadüg'oc ajcxy. Yi' yajtiyduñamb ajcxy co anajty ymiñ ya naaxhuiñ pidäga'ñ y'anem'in. ² Nyajniibjcpy mgapxhuäcxip Dios y'ayuc ytiy'ajt hueñytimyminaajity, oy pin midoohua'ñ o camidoohua'ñ. Copicy co mijjpcogapxihiyp huidibi ca' ytiy'ajtity, capxhuij pin yinjaty huenjaty camadacp, iihuij capxhuij yi jääy ajcxy miid Dios y'ayuc ytiy'ajt. Mimecxtuc etz yaj'ixpic yi jääy ajcxy. ³ Minip je xii je tiempo ma jääy ajcxy ca' cöbiga'ni oybi tiy'ajt. Nijejity miid yci'mdzojcin miid yci'm-huinma'ñ ixtähuij apjajcxy yhuindzin huidibi yaj'ixpigii nej ajcxy jäägidägy, oy ca' ytiy'ajtity. ⁴ Chi ajcxy anajty jijphuactütcixni camidoohuaangixni je Dios y'ayuc ytiy'ajt. Mijpidaaacni anajty ajcxy nügi yi nigoobi'ayucity. ⁵ Miich huijy ycujc m'idiipy. Mecxtujcta' nej jääy ajcxy xy'ixhuidity xypahuidity. Yajnima' jääy ajcxy Dios ytiy'ajt, jääb ajcxy mijpidägipy etz jothuimbidiy ajcxy Dios. Yaj'ixpic Dios y'ayuc ytiy'ajt nej ypadyyi.

⁶ Jadu'n miich cham njacnímäy, je' co ti yhuaad'ajtni je tiempo minaa nd-zonaanich ya naaxhuiñ xyaj'ögaamich jääy, ti nayxoxyijich naydogyijich miid Cristo Jesúz ycxipi. ⁷ Ti iich ooy mic nmihuindinäy Dios y'ayuccapxhuäcxii ma anajty ypadyii. Ti nyajcixy nyajmayich je tung huidibi anajty xypatpich. Ooy ti nyajmij'atyich Cristo Jesúz, ni ca' ti n'ixmajchich yi' y'ayuc ytiy'ajt. ⁸ Cham njijp'ijxypich co Cristo Jesúz je tiydumbi tudägypi xycömayipyich jiiby tzajpjoty, miid co tiydudägy ti ndzinäyich ti njugy'atyich.

Pablo pijctzoy may'ajt ma Timoteo co tzoj cyminipy may'i'

⁹ Tun may'ajt tzojc yminipy ma iich. ¹⁰ Yi Demas ti iich yam xycögueecni co yjactzojcp yí mayñax xondaacin ya naaxhuiñ. Hue' ti ñicxy jim Tesalónica. Crescente nañ hue' ti ñicxní Galacia. Yi Tito ti ñicxy Dalmacia. ¹¹ Jëyi naydëgpajc Lucas yam miid iich. Co mminipy, miidminipy Marcos, com ooy ti xychachcpubetyich ma Dios ytung. ¹² Yi Tiquico ti nguexyich jim Efeso. ¹³ Je jocxhuit huidibi nyajhui'miiyich jim Troas ma Carpo ytijc miminipy. Nañ jadu'n mímindähuipy je necy. Je' ooy ytimycopicyt yí pergamo necy.

¹⁴ Alejandro je ca'tzpi ti yi' ooy mij xymidundigooyich. Yi nhuindzin'ajtim Dios paatip nej yajmidzogyii. ¹⁵ Naygüend'adii ca' miich yi' mmijyöybedipy, com ooy mic ti jijpcogapxii Dios y'ayuc huidibi iich ajcxy nyaj'ixpijcp.

¹⁶ Co yi' oga'n xxyiých ma je mij tungmiidpi, naydëg ayuc nmihuindinaayich. Nipin xycapubejtyich, nügi ajcxy xycögueectaayich. Huen Dios ocmeecxy nej ajcxy ti y'idiitzcixy. ¹⁷ Ca' y'ocnejity Dios ti xypubetyich ti xypudigiyich. Dios ti xyyajjotmicpicyich, jigix ngapxhuäcxtähui'bich ytiy'ajt ma tüg'óciy jääy. Jëb tüg'óciy jääy huidibi ca' yjudiojäity huen mido'mbijctaaygixy Dios ytiy'ajt. Dios ti xyñihua'ñich ti xycohua'ñich ma yi o'cin. ¹⁸ Yi Huindzin Dios yi' xyñihua'ñ xycohua'ñibich ma tüg'óciy jääy huidibi ajcxy jibic-huinma'ñ miid. Yi'xycuend'adipich, ca' ni ti xyjadipyich, cooni anajty njädyich jiiby tzajpjoty ma y'anemy. ¡Huen Dios cõmay idipy janch huinixii huinitiempo!

Pablo ymigügtijc capxpoocxin yajniguexy

¹⁹ Yajnax iich ngapxpoocxin ma yi Prisca etz ma Aquila etz ma Onesífero yjuugy ymigüg. ²⁰ Erasto ti je' yhui'my jim Corinto. Je Trófimo com pijcip anajty, iich je' n'ixmajch jim Milet. ²¹ Tzojc mjatyminipy ma ca'ni ti chpy ymiiini. Yquejxyp ajcxy capxpoocxin ma miich, je Eubulo, je Pudente, je Lino, je Claudia etz jacjadyii migügtijc.

²² Huen je Huindzin Cristo Jesúz xypubedipy xypudigihuipy. Huen Dios tuñ may'ajt miid miich ajcxy. Amén. Jadu'n ngapxcixyich.

TITO Yí Necy Huidibí San Pablo Yajniguejx Tito

1 Iich Pablo, Dios jada miid nduuñich, Jesucristo xy'apóstol'ajtpich. Yi' ti xyquexyich ma yi' jää ajcxy huidibí Dios ti yhuin'ixyi, jigix ajcxy mibigipy yi' yti'ajt. Nañ nyajnímáhuibich nej jéb ajcxy cuyduuni Dios yti'ajt. **2** Jada'n nduuñich jigix co anajty y'o'ccixy, chi jadüg'oc yjugypíccixipy e tzináaygixipy huinixii. Dios yajhuinhuanii je jää ajcxy je jugy'ajtin huinixibi, ca'ni anajty naaxhuiñbi chondägy. Jada tiy'ajt jéb nmijpidaacim com Dios ca' yi' y'aniiädägy. **3** Jada jugy'ajtin huidibí ijtp huinixii, Dios ti yajnehuüy je jää ajcxy cham co je tiempo ti yhuaad'ajtni, miid yi' yayuc huidibí ngapxhuäcxibich. Je Dios huidibí xyajnidzoocim iich ajt n'alma ti xajniibicyich co yi' yayuc ngapxhuäcxpyich. **4** Miich Tito, cham nijayiy jadu'n nej jihiüy nijayiyich ngi'm'ung. Com tú'ciy nmij'ijxim nmijpidaacim Dios. Huen Dios iich ajt nDeedy tzajpjotpy etz Cristo Jesús iich ajt nihuambi yajtzoocpi tuñ may'ajt oy'ajt miid miich, huen xypa'ayoo etz xyajjotcuje'adipy.

Myajniibigipy yëydijc huidibí jéb nigohuajc'aty ymigügtijc

5 Paady iich miich jim Creta ñaaxjot nyahui'my, jigix mjacyajnixihuiipy je migügtijc jadu'n nej iich ca' ti nyajni'ixiydäyich ajcxy. Tügpi cajp nidüg nidüg myajniibigipy yëydijctijc huidibí nigop'adiib nigohuajc'adiib yi mibijcpidijc, jadu'n nej ti nyajnímäy. **6** Yi' myajniibigipy yi' huidibí ca' ti tundigoy; huidibí tüg töxyäy miid, ca'p yicanaagity; huidibí y'ung ajcxy ca' nijot'aty mayñaax tzinaayin; huidibí y'ung ajcxy ycapxymidooyb. **7** Copicy huidibí nigohuajc'adamb yi mibijcpidijc huen jää'aty tiyduädägy, ca' huaad ti tundigoy; huen yajxon cuend'adipy huidibí Dios yje'ajtpy; jää huidibí ca' ycojuuníty; huidibí ca' yhuindzipity; huidibí ca' y'amügity; huidibí ca' chip'ixtäy; huidibí ca' y'adzocyp. **8** Yi' jébi myajniibigipy huidibí oyjäy'ajtin tuñ miid hueñtimypinity; huidibí ooy y'amigügity; huidibí huijycujc; huidibí tiyduädägy yhuinmañ; huidibí huindzigiib Dios; huidibí ci'm yajxon naygüend'ajtip. **9** Huen ciixyjot huinijot naybidáacigixy ma je ayuc tiy'ajt huidibí ti xipijccixy, jigix jébi ajcxy jot'amijmöhuiipy jacjadyii jää ajcxy miid tiy'ajt janchypi, e capxjotcidägipy ajcxy je piñ ajcxy ca'ixañ Dios y'ayuc.

10 Com ji may judíojäy huidibí ca' ycapxymidoogixy, huidibí nigoobi tijaty ayuc tzachnimiydacp; huidibí ajcxy huin'ümb ymigügtijc, jadu'n nej yi' ajcxy huidibí minamb co copicy tüg'óciy mibijcpí huen yajtiy'ajtiy ymang ajcxy, jadu'n nej judíojäy tungixy. **11** Copicy co mgapx'adugipy yi' ajcxy huidibí ymigügtijc yajco'iniiyb tügjiñ tüg tijc; huidibí ajcxy yaj'ixpijcp mujuy; huidibí ca' tiy'ajt yaj'ixpijccixy.

12 Nidüg yi' ajcxy cohuinmañybí nigapxy ymigügtijc yminañ co yi' Creta jää ooy ajcxy y'aniijity, ooy ajcxy huindicity, ooy ajcxy ñuuxity, ooy ajcxy ycaaxity. **13** Tiy'ajt jadu'n nej jada cohuinmañyäj yminañ. Yaj'oj ajcxy mictägy, huen huinjhuiygixy yajxon Dios y'ayuc. **14** Ca'p ajcxy mijpidaacipy yi' judíojäy ycostumbre etz ni ca' ajcxy mijpidaaccip yi' y'ane'min huidibí jää ci'm ti nihuinmañaty, huidibí ajcxy ti jiypyöyduutni Dios y'ayuc yti'ajt.

15 Piñ jää huädz yjot yhuinmañ miid, oy ti jacuyduñ costumbre, o oy ca' ti cuyduñ, Dios yjäygidacpy yi' co oyjot oyuinmañ miidity. Piñ jää ca' huädz yjot yhuinmañ miidity, oy ti jacuyduñ costumbre, Dios ca' jäygädägy yi' com

jibic ajcxxy yjot yhuinma'ñ miidity, ca' ajcxxy nej ñayjihuiyigixy. ¹⁶ Yi jadu'mbi jay hue' ñaybidáacigixy jadu'n nej jihuÿ nej ooy Dios ytiy'ajt ajcxxy mijpidaaci, chi ma huidibi ajcxxy ytumyb ji yajniguëccixy co ca' ajcxxy cuydungixy Dios ytiy'ajt. Dios ca' yi' oy ijj ajcxxy yhuinma'ñ, ca' ajcxxy capxymidoogixy Dios, ca' ajcxxy Dios ytung mihuaadity.

2

Nej jeb huaad chinaaygixy yjugy'ajtcixy

¹ Miich huädz myaj'ixpigipy yi migügtijc nej jeb huaad cuydungixy Dios ytiy'ajt. ² Miich m'iöhuijip mgapxhuijip yi mijjäydijc huen ca' ajcxxy y'amügyäy'adipy; huen huijcujc jay'ajtcixy; huen miid'ajtcixy oyjot oy-huinma'ñ; huen mijpidaacciixy Dios ytiy'ajt cixyjot huinijot; huen oyjäy 'ajtin tungixy miid huentimypinjäity; huen ajcxxy mecxtujcin yajtungixy ma yi chinaayin. ³ Nañtimyjadu'n mijjäydijc ajcxxy töxyjäyb huen ajcxxy jadu'n jay'ajtcixy nej huidibi ajcxxy Dios yajmij'ajtp; ca'p ajcxxy ymigügtijc nigapxip ni'oöhuijpy, ni ca' ajcxxy riöhüumbedipy; nañ ni ca' ajcxxy y'amügyäy'adipy; huen ymigügtijc iiöhuijciixy capxhuijciixy miid ayuc oybi tudägypi. ⁴⁵ Yi mijjäydijc ajcxxy töxyjäyb huen iiöhuijciixy capxhuijciixy yi mutz'anäg töxyjäydijc ajcxxy nej jeb huaad chinaaygixy yjugy'ajtcixy; nej jeb huaad ytiyc ñäy yajmij'ajtcixy; nej jeb huaad tzojccixy jihuÿigixy y'ung y'anäg; nej jeb huaad oyjot oyhuinma'ñ yajtungixy. ⁶ Huij capxhuij yi töxyjäy mutz'anäcp co huen tiyudädäy chinaaygixy, ca' ti jibic-huinma'ñ ajcxxy mibidzimipy. Huen iiöhuij capxhuij ajcxxy nej jeb huaad yjiin ytiyc cuend'ajtcixy yajxon; nej jebi y'amigü'ajtcixy, nej jeb huaad capxymidoogixy ñäy. Pen jibic-huinma'ñ anajty ajcxxy ytumyb, chi anajty Dios ytiy'ajt yajnigapxxy yajni'oÿj.

⁶ Miich Tito, nañ jadu'n jaty iiöhuij jaty capxhuij yujcyeecepdiijc etz anäctijc nej jeb huaad oyjot oyhuinma'ñ yajtungixy, ca' huaad ytundigooygixy ycapxtigooygixy. ⁷ Tito, tiyudädäy mdzinähuijpy, oyjot oyhuinma'ñ myajtunipy. Jim yi migügtijc ijxpejt pigipy ma miich, nej jeb huaad ytungixy. Huädz ajcxxy myaj'ixpigipy yi tiy'ajt, huijcujc m'idipy. ⁸ Tito, m'iöhuijip mgapxhuijip yi migügtijc miid oy'ayuc oyhuinma'ñ, jigix co pinjäy jijpcogapxihuaanip miich m'ayuc, chi tzo'ydu'n jihuÿhua'ñ, e jadu'n ca' jadipy nej jibic xyñigápoxicixipy xyñi'oÿygixipy.

⁹⁻¹⁰ Je tumbidijc huidibi ijtp cojuvíy codoogiy, huen yhuindzin iimidoogixy capxymidoogixy nej ypadyi. Huen tungixy nej huaad yhuindzin jäygidägy, ca' adzo'nmay yjäy'adipy. Ca' meedzip tijaty yhuindzin yje'ajtpy, huen yajmij'adipy yajxon yhuindzin, huen yajxon ytung tundaayi. Pen jadu'n ajcxxy yhuindzin midungixy yajxon, huin'it cömay y'idiipy yi Dios ytiy'ajt, je Dios huidibi xyajnidzocim ajt n'alma.

¹¹ Cham n'ijxim nnejhuiyim nej Dios may'ajt ti tuñ miid tüg'óciy jay ajcxxy ycixpi, co ti yaj'oyiÿ nej jeb huaad hueñypinity pinjatty mijpidaacip yi' y'ayuc, ypadamyb ajcxxy y'alma ñidzoochin co anajty y'o'ccixy. ¹² Dios cham ti xyajnejhuiyim pen tzögamb iich ajt n'alma, chojcpy co n'ixmajtzim je jibic-huinma'ñ huidibi Dios ca' jäygidägy. Ca' huaad ooy nijot'ajtim yi mayñaxpi tzinaayin ma jadachambi xii tiempo yjacyöy. Copicy ndzinaayim huijcujc etz tudägy, e nguydunim Dios y'ayuc ytiy'ajt. ¹³ Njijp'ijxim mina Jesucristo, je huidibi xy'anemdaayim, ymiina'ñ ya naaxhuiñ jadüg'oc miid iich ajt ycixpi. Njotcugiyyim iich ajt co n'ijxim ymiin miid y'oy'ajtin ymic'ajtin, yi Dios huidibi yajnidzögam iich ajt n'alma. ¹⁴ Yi Cristo Jesús ti ñayyoxyii ti

ñaydoogyii co y'o'cy ma yi cruudz miid iich ajt ycxipi. Yi' ti xyjuvbidzimim ma anajty yi mujcu' ci'am xymiid'ajtim, co anajty ti nbocytuunim. Yi' ti xyajpocynhuätzaayim nidüg'óciy, jigix Dios xyjäy'ajtimip miid huädz jot huädz huinma'ñ, jëb nduunim oyjäy'ajtin cixyjot huinijot.

15 Tito, jada tiy'ajt migügtjc myajni maydähuipy. M'ihuijip mgapxhuijip ajcxy yajxon. Dios ti xymöy cötujcin co m'ojipy pinjaty xycacapxmidoob, jëb ajcxy yi m'anem'in xyajmij'ajtip.

3

Huen mijnicxpejtcixy yi gobierno ytungmiidpi

1 M'ihuijip mgapxhuijip yi migügtjc huen capxymidoogixy yi gobierno ytungmiidpi etz cajpjäy ytungmiidpi. Huen capxymidoogixy jadu'n nej y'ane'myii ajcxy. Huen tungixy huidibi tiyduvägyip huidibi ajcxy yaj'ane'mip. **2** M'ihuijip mgapxhuijip yi migügtjc ajcxy ca'p ajcxy ni pin nigapx ni'ojihuip, nañ ni ca' tziccapxy ajcxy ixtähuip, huen ñaybidáacigixy amigüg, huen mimectujectaaygixy yi ymigügtjc ajcxy, huen nicy xyeemy jay'ajtcixy miid yi mayjäy ajcxy.

3 Jecy'ajty ma ca'ní anajty nmijpidaacim Cristo Jesú, hue' anajty nyaj-paatim miid jibic-huinma'ñ. Ca' anajty n'iimidoohuim ngapxymidoohuim. Je mujcu' anajty ti xyhuin'iniim, paady anajty nnidigooyim ndüdigooyim. Ndzachnijort'ajtim mayñaxpi tzinayin, ni ngajajtim anajty nej n'ixmajtzim yi jadu'mbi huinma'ñ. Jibic-huinma'ñ nduunim. Jadu'n njay'ajtim njot anajty n'idiitziim, n'ga'oy'ijixm anajty nmigügtjc. Paady jay anajty xymiidziptzoonim, chi naymijotma'tcootim miñ xyipy. **4** Jadu'n anajty nduunim ixti cooni Cristo Jesú ñayguëxigiiyb ya naaxhuin, etz nnejhuiiyim jadu'n nej Dios iich ajt nihuambi yajtzoocpi may'ajt oy'ajt ti tuñ miid tüg'óciy jay ajcxy ycxipi. **5** Yi' xyajnidzoocim ajt n'alma canan co iich ajt ndzach'oyjäity. Hue' je' jadu'n ti tuñ miid co pa'ayo'n ti yajtuñ miid iich ajt ycxipi. Ninigoob ti tuñ may'ajt oy'ajt miid iich ajt ycxipi. Chi yaj'oy'iiyñi ajt njot nhuinma'ñ huinjemy miid je Espíritu Santo huidibi xyatigiiyim njot nhuinma'ñ, e jadu'n ajt njugy'ajtin ndzinaayin chondaaci huinjemy. **6** Dios ti yecy yi Espíritu Santo janch mijcajee ma iich ajt njot nhuinma'ñ. Jadu'n Jesucristo xytuunim, je huidi iich ajt nihuuanim yajtzoocim. **7** Yi' ti xyaj'ahuimbijtim tudägy miid je may'ajtin oy'ajtin huidibi ti tuñ co yi' ti yögy miid iich ajt ycxipi. Jëyi cham y'oy'ahuijxny mina anajty nbadaanim je jugy'ajtin huidibi Dios miid huidibi ca' ycxipy ni minaa xii.

8 Jada ayuc jada tiy'ajt ndzojcpich co miich mnigapxpedipy. Ooy ycopicity co yi' ajcxy huidibi mijpidacp Dios huen oyjäy'ajtin tungixyp. Ooy y'oyity co oyjäy'ajtin tungixyp ajcxy. Yjäygidägipy yi jay ajcxy miid je oyjäy'ajtin huidibi anajty ajcxy ytuemyb etz ypaadipy ajcxy oy'ajt. **9** Ixmatz yi jay ajcxy huidibi nigapxy nimiydägy yi nigoobi'ayucity, yi huidibi ca' choobaady. Nañ jadu'n yi' ajcxy huidibi nigapxp nimiydacp huidibi fi'ap'ajtpy ñideedy'ajtpy. Ca' mijijptigiyihuipy yi tzip capxy ma yi judiojäy ycötujcin huidibi ajcxy ypanicxyp. Yi jadu'mbi tzip capxy ninigoob yi', ca' yi' ni ma choobaady, ca' jugy'ajt miidity.

10 Yi jadu'mbi jay huidibi tzip capxy ixtaayb, miid tüg'oc mejtz'oc myaj'ojipy pen ca' ycapxcöbicy, tim ix'oj, huen nicy. **11** Mnejhuiiyb co yi' jadu'mbi jay ajcxy ti ixmajtzicxy je tiy'ajt, tundigooyb yi' ajcxy, ci'm jadu'n nayyapocycähuiyyigixy.

Pablo nimay Tito co miid naybadaanip

¹² Nyajniguexipichnidüg, aver huidibiiich anajty n'ocquejxyp yi Artemas oyi Tíquico. Co yi' jim yjädipy, chi miich xyjatyñiminipyich mic'amy jim Nicópolis com' jim nyajnaxa'ñich yi' tich poj tiempo. ¹³ Co yi Zenas, yi huingapxpi, etz Apolo ajcxy jim yjädipy, quejxnajxcix miich yi', e mooygixy ytu'amgixpi ca'yditi yajmayajtcixytu'am. ¹⁴ Huen yi nmigügtijc'ajt ixiijccixy nej jay y'oyjay'aty, huen pubejtcixy pin tijaty yajmayajtp. Pen ca' jadu'n tungixy, Dios ca' yi' jaygidaacip yi' ajcxy yhuinma'ñ.

Pablo ycapxycíxy miid Tito

¹⁵ Yi migügtijc ajcxy huidibi ya yquejxyp ajcxy capxpoocxin ma miich. Nquejxpich ngapxpocxin ma tüg'ociy yi nmigügtijc ajt huidijaty jim yajmij'ajtp Cristo Jesús. Huen Dios mij may'ajt tunip miid miich ajcxy ycixpi. Amén. Jadu'ñyi ngapxcixyich.

FILEMÓN

Yí Necy Huidibí San Pablo Yajniguejx Filemón

1 Iich Pablo etz Timoteo, iich ajt nmigüg, nijayiibich miich Filemón huidibí ooy ndzocých, huidibí quipxyi miid nduunim. Nmach'ifnäyich miid co nyajmíj'atyich Cristo Jesús. **2** Nañ jadu'n nijayiibich yi Apia, iich ajt nmigüg tóxyjäybí, etz yi Arquipo, huidibí capxhuácx Dios y'ayuc tú'ciy miid iich ajcxy, etz tüg'óciy yi migügtjic huidibí naymújcixp ma miich mdjic Dios ojadajtcixy. **3** Huen Dios Teedy etz yi Huindzin Jesucristo tuñ may'ajt oy'ajt ma miich ajcxy etz xyajjotcugiyigixipy.

Pablo capxaady Filemón co mijpidägy Dios

4 Nyajnajaxpyich Dioscojuypí ma Dios miid miich ajcxy ycixpi. Njatytimjäyemjtzipch miich ajcxy jabom jabom co Dios nmibijctzooyich. **5** Ti iich ayuc nmidoj yadu'n nej miich mdzocý mjihuý yi Huindzin Jesús etz tüg'óciy pinjaty yajmíj'ajtp Jesús. **6** Nañ jadu'n nmibijctzooyibch Dios miid miich ajcxy ycixpi, huen oyjäy'ajtín mdunipy miid je migügtjic, jadu'n nej Dios ti xyajnejhuý yi tiy'ajt jígix ajcxy tiy'ajt paadípy ma miich nej jéb ajcxy cuyduñ Cristo y'ayuc. **7** Hermano, ti iich ooy njotcugiyich miid yi m'oyjäy'ajtín huidibí miich mdumyb co ti mbubety yi Dios yjäy.

Pablo pijctzoy tüg may'ajt ma Filemón miid Onésimo ycixpi

8-9 Njapijctzoohuambyich tüg may'ajt ma miich. Oy njamiiididyich cötujcin huidibí Jesús xymooyich jéb nja'anem'oy co miich mgöbigipy Onésimo oy'amy. Per ca' jadu'n n'anem'añ miid co ooy ndzocý ooy njihuýich miich. Paady cham may'ajt nbijctzooyich ma miich co mgöbigipy yi Onésimo oy'amy. Iich Pablo, ti nmijjäyiyñich. Cham jääy ti xypidägyich pujxtigoty miid co ngapxhuácxich Jesús y'ayuc ytiy'ajt. **10** Cham may'ajt nbijctzooyich ma miich co mba'ayooihuipy yi Onésimo. Jadu'n njihuýich nej n'ung'adyijich miid co yi' ti mijpidägy Jesús ya ma iich nbujxtiç'ifnäyich co ti nyajnimäyich Dios y'ayuc.

11 Tiibi xii tiempo ñaxy co yi Onésimo ca' yi' ti xy'iimidoy ti xycapxymidoy. Jadachambí janchtiy capxymidoohuam jadu'n ma miich etz jadu'n ma iich. **12** Cham nyajniguexy Onésimo. Ooy njajihuýich co yam nguexyich. **13** Ooy iich yam njayaj'idañich ma iich jígix ixiyipy yam xymiidtuñich. Ytimyñipaatpy ixiyipy jadu'n nej miich xymiidtuñich ma yam nbujxtiç'ifnäyich miid co ngapxhuácyich je jemybi oybi ayuc nej Jesucristo yjaty ayooy. **14** Per ca' iich n'aixiyich nicxy nyajhui'mych, pen ca' miich jadu'n mina'ñ. Ca'p ndzocých adzip ahuañ tijaty miich mdunipy. Jéy ndzocých co miich oy'amy xypubedipyich. **15** Ca' yjecity paady ycixpi ti xycögüégy jébí mijpidägy Jesús. Hueeni xii tiempo ti y'ity ya, e cham co yhuimbidiy ma miich, miid y'idiipy jim huinixii. **16** Ca' jadu'n m'ocmiid'ajtnip cham jadu'n nej jac'oyñipin cojuyiy codoogiy tumbi. Hue' je' mmii'adip jadu'n nej Jesús yjäy huidibí ooy mdzocý mjihuý. Pues ooy iich yi' ndzocý njihuýich. Jac nigi cham miich mdzogipy mjihuñihuipy miid co yi' cham y'oyjäyity, etz co cham mijpidägy yi Huindzin Jesús.

17 Pen janch miich xymigüg'adyijich cöbic yi Onésimo jadu'n nej iich miich ixiyipy xycöbicyich. **18** Pen ti yi' yinjaty huenjaty xymidundigoy o

xyminucx'adyii iich miich nmigüedipy. ¹⁹ Iich Pablo, iich miich njaaybich nfirmajíyich miidich ngi'mgi' ngi'mletra. Hermano, nmigüedipyich nej Onésimo xyminucx'adyii. Oy iich yam ca' n'iibaady ngapxpaa dy co miich xyminucx'adyilijich miid co Dios ytiy'ajt ti mbaady ma iich. ²⁰ Xypubedipich miid Onésimo. Yi nHuindzin'ajtim Jesús yjäygidägipy pen jadu'n mdun. Mduniipy may'ajt miid Onésimo miid Jesús ycixpi, e jadu'n iich jëb huaad njotcujc'atyich.

²¹ Nnejhuiybich co ooy m'imidoy mgapxmidoy, e jadu'n nej yam njacni-jäiy, jac'anaxy mduna'ñ. ²² Nañ jadu'n yam nimäy. Tun may'ajt ni'ixi tüg jättac. Njijp'ijxypich co nbujxtijcpidzimipyich tzojc miid co miich ajcxy Dios mibijctzoogixy miid iich ycixpi, e jadu'n jëbi nícxibich ma miich.

Pablo ycapxycíjxy miid Filemón

²³ Nañ nbidacpyich necyjoty yam. Xycapxpoocxp Epafras iich nmibujxtijc jäy miid Cristo Jesús ycixpi. ²⁴ Nañ xycapxpoocx Marcos, Aristarco, Demas etz Lucas. Iich yi' ajcxy xypubejtp ya. ²⁵ Huen yi nHuindzin'ajtim Jesucristo may'ajt oy'ajt tunipy ma miich ajcxy, jëb miich ajcxy oy m'ity. Amén. Jadu'n ngapxcíxyich.

HEBREOS

Yí Necy Huidi Pinjaty Yajniguejx Je Hebreo jáy

1 Jecy'ajty Dios ayuc yejcy ma ajt nmij'ap nmijteedy canaag'oc etz canaagnax miid je yprofetas ajcxy, je' ajcxy huidibi najtzcapxiy Dios y'ayuc. **2** E jadachambib: ma xii tiempo yhuingooni co je naaxhuiñyb: ycixani, Dios ayuc yecy ma iich ajt miid je' y'ung. Dios miid y'ung yaj'oyiiy je naaxhuiñyb: etz tüg'óciy tijaty huidibi yajpatp. E Dios ti y'ung yajmigo'ixmadziyday tüg'óciy. **3** Dios y'ung ymiid Dios y'oy'ájtin, yi' je' Dios ytiiçxin'ajtpy yjajin'ajtpy. Yi' je' codinaayb etz yajniguëxiy nej je' je Dios. Dios y'ung huijtz'ijtaayb tüg'óciy miid je' y'ayuc etz ane'min mic'ajt miidpi. Co Dios y'ung ti xyajhuaatzim ajt nbocy, chi cöbijcy je mij'anem min jiiby tzajpjoty, jadu'n nej jihiüy y'ixtacy a'oy'amy ma je mijpi Dios ymijc jiiby tzajpjoty.

Dios y'ung jacmij yi'ca'ydì ángeles ajcxy

4 Je Dios y'ung jac mij je' ymic'ajt y'anem min miidity, ca'ydi je ángeles ajcxy. Com yi' je' Dios y'ung, paady ycixpi mic'ajt miidity jaydëbi ane'my huidibi Dios yje'ajtpy, e ca'ydi yi' ángeles ajcxy yi jadu'mbi mic'ajt miid. **5** Com Dios ca' yi' ni tüg ángel nimay:

Iich miich n'ung'ajtpy. Iich miich ti nyajpi'c'aty jadachambib xii.

Nañ jadu'n ca' Dios ni tüg ángel nimay:

Miich xyeedy'adiibich, iich miich n'ung'adibiyb.

6 Co Dios y'ungooob oy quexy ma naaxhuiñyäy chänäy, chi yi' ane'min pidacy: Huen je ángeles ajcxy nidüg'óciy huindzigiñuipy pa'tjhüñuipy je' y'ung.

7 E miid je ángeles ycixpi, Dios yminañ:

Yi' ángeles jadu'n yi' ajcxy nej poj. Yi' ajcxy huidibi tzajpjoty tzinaayb, jadu'n yi'ajcxy nej huidzuc, nej jiinye'n.

8 Jadu'n Dios yminañ miid y'ung ycixpi:

Miich, Dios'ajtp, miich m'anem min huinixii huinitiempo yi' y'idiipy. Miid mdudägy'ajtin miich m'anem'ipy.

9 Ti mdzocry je tiy'ajt tiybi, e ca' ti m'ixañ je jibicpi. Paady ycixpi Dios, miich mDios, ti xyhuin'ixy, e ti yejctäy nügi ma miich je jotcujc'ajtin je xondaacin, ca'ydi ma yi' mmi'anem'ipy.

10 Dios nañ jadu'n yminañ:

Miich, Huindzin Dios, oga'n'aty mbidac nej naaxhuiñyb: chondacy, e miid miich mmic'ajt myaj'oyiiy je tzajp.

11 Cijxtähuiy yi' naaxhuiñyb: etz yi' tzajp, per miich hui'mip huinixii huinitiempo. Jadu'n yi' naaxhuiñyb: etz yi' tzajp y'amijiydähuipy nej huit.

12 Jadu'n miich yi' naaxhuiñyb: etz yi' tzajp m'anëgipy nej tüg huit yaj'anëgyin. Jadu'n miich yi' naaxhuiñyb: etz yi' tzajp myajtigadzipy nej jääj ajcxy yajtigach yhuit. Chi miich je'n'i m'idipy, je mxii mijimijt ni mina ycacixipy ycatigoyipy.

13 Ni camina Dios canimay ni tüg je ángeles ajcxy:

Iña' ma iich nmijc a'oy'amy, ixti mabaad iich miich je mmidzip nmimidactäyich, jadu'n yi'ajcxy nipaadipy nej yi' miich mdecycopcxpejt'adyii.

14 Tüg'óciy je ángeles ajcxy ac espíritu yi' ajcxy, e ytungixy ma Dios, yquexyöygixy jigix pubedipy je jää ajcxy huidibi ajcxy y'alma padam nüdzocin.

2

Ca' n'ijsnajx nmidonaixim nigoo yi' pocyhuinmeecxin

1 Miid jadayaabi tiy'ajt yciixpi, oy co yajxon n'ocjäygugiiyim Dios ytiy'ajt huidibi ti nmidoohuim, jigix ca' njijpyöydutim je Dios ytiy'ajt huidibi jadu'n nipayatp nej tü'a oybi. **2** Pen je ayuc tiy'ajt huidibi ángeles ajcxy yejc jecy'ajty, huim je' co yjanchity. E pinjaty pocytumb, e ca' cuyduuni Dios ytiy'ajt, Dios chaachytunipy je' nej padyii miid ypcocy yciixpi. **3** ¿Nej tiy iich ajt co Dios ycastigo nga'ocpaatim, pen je' je' yam ca' nmijpidaacim je Dios ytiy'ajt jadu'n nej jébi xyajnizocim ajt n'alma? Yi Huindzin Jesús jayip'aty ci'm nigapxy Dios ytiy'ajt jadu'n nej jébi Dios xyajnizocim ajt n'alma. E jac'axam je discípulos ajcxy nañ jadu'n najtzcapxiy Jesús y'ayuc, e nígapxepty ajcxy co yjanchity je Jesús y'ayuc, e chi capxnaixy ajcxy jada tiy'ajt ma iich ajt. **4** Jadu'n anajty capxhuäxcixy Jesús y'ayuc ma iich ajt, chi Dios yajniguëxcp Jesús y'ayuc co yjanchity co tuñ ijxpejt, mijhuinma'ñ etz milagro. E co Dios xymooyim je yjihui'ñ ymic'ajt, chi niye' niye' nbaatim mic'ajt ma Dios. E jadu'n Dios tuñ nej yi' tzoc.

Jesucristo jadu'n je' anajty nej ajcxy yjuugy ymigüg

5 Dios ca' yi' ángeles ajcxy ti cötujcin möy co y'anemity ya naaxhuiñ, jadu'n nej xií tiempo min cidägy, je xií je tiempo huidibi iich ajt nnimiydaacim. **6** Hue' janchitiy ji tüg'it yjaybetyity ma Dios fley, ma ymina'ñ:

Miich Dios, ¿ti yi' je naaxhuiñjäy, co miich yi' ajcxy mjäyemedziib? ¿Ti yi' je naaxhuiñjäy, co miich je' ajcxy mjotmay'adyii?

7 Janch con xií tiempo miich ti mmöy yi' naaxhuiñjäy ajcxy e nañ ti mmöy jacminacy ymic'ajt y'anem'ajt ca'ydi yi' ángeles ajcxy. Per jac'axam miich mmöhua'ñ naaxhuiñjäy ajcxy nigi ymic'ajt y'anem'ajt, ca'ydi je ángeles ajcxy. Tüg'óciy huidijaty miich ti myaj'oiiy anajty ti mbidactähuij yi' ma yi naaxhuiñjäy ajcxy ane'min.

8 E co anajty ti mbidactäy anajty ma yi' ajcxy y'anem'in, jadu'n nipaady nej jihuüy tüg'óciy tijaty huidibi ti myaj'oiiy, y'idiipy ma yi' ajcxy ytecpa't. E jadu'n yi', co Dios moyday ane'min je Cristo. Dios ni ti yi' ca'ixmach nicxy yca'ity ma yi' y'anem'in. Oy ixipy ca'n Cham n'ijxim co tüg'óciy tijaty ya naaxhuiñ etz tzajpjoty ca'ni amugi' ycapxycöbigyii. **9** Dios ti xyaj'ijxim co Jesús miid mij'ajt ane'm'ajt. Je ángeles ajcxy nigi mic'ajt oy'ajt anajty miidity, ca'ydi Jesús co yi' chinay ya naaxhuiñ. Jadu'n Dios tuñ jaydëbi Jesús y'ögy miid jää ajcxy ypcocy yciixpi. Jadachambi Dios ti möy Jesús mij oy'ajtin, etz mij ooy ti cömay miid je tzaachy'o'cin huidibi ypaat.

10 Tüg'óciy huidijaty ya yajpatp, ji'ajtp yi' miid Dios yciixpi etz Dios ymic'ajt yaj'ijtaayb tüg'óciy huidibi ji'ajtp. Dios tudägy ytuñ co yajca'pxi Jesucristo y'oy'ajtin miid je tzaachyp huidibi ti minaxy ti yajnaxy. Miid co Jesucristo tzaachyp ti minaxy ti yajnaxy, paady yciixp jää ajcxy padaangixy Cristo y'oy'ajtin. **11** Miid co Jesucristo, je huidibi jää ajcxy yajpocynihuaatzp, jiby mic'ajt ti paady ma Dios Teedy, paady yciixp yi' ajcxy huidibi patcixp pocynihuaatzin nañ jim mic'ajt patcixy ma Dios Teedy. E miid co Jesucristo etz yi' yjää mic'ajt patcixy ma Dios Teedy, paady yciixp Dios y'ung je Jesucristo

ca' ti tzo'ydu'n jihuïy co yi' ymina'ñ co je mibijcpidijc jadu'n nipaady nej yi' yjugytijc ymigügtijc. ¹² Paady je Cristo ymina'ñ ma yjaybetyity:

Miich Dios, iich miich ngapxpadijch ma nmigügtijcich. N'ihiuipyich iy miid miich yciixpi ma je jay ajcxy ti nayyöymújcigixy.

¹³ Nañ jadu'n Cristo ymina'ñ ma yjaybetyity:

Nmijpidägibiyich Dios.

E jadüg'oc yminaanip:

Cha iich, miid je ung anäg ajcxy tiibi Dios xymöyich.

¹⁴ Ma jay ajcxy ytügquëx'ajcixy, tügpi yxiixy, tügpi ni'py je' ajcxy. Nañ jadu'n Jesùs ymiid je' anajty yxiixy ñi'py jadu'n nej jay ajcxy ymiidity jigix jébi yögy, e jadu'n je' yajhuindigoydähuijy je huidibi anajty jamic'ajtmiiid co jay yaj'ögiiyb, je' je' je mujcu'. ¹⁵ E jadu'n je Cristo yajnihuädzictuty tüg'öcyi pinjaty anajty cojuyiy codoogiy y'ijtp ma je mujcu', miid co tzigiyyixy yi y'o'cin. ¹⁶ Janch co Jesùs ymiin ya naaxhuiñ, ca' nminaanim co pubeda'ñ je ángeles ajcxy, je' janchtiy ypubedamby Abraham y'ap y'oc. ¹⁷ E miid jada yciixpi, Jesucristo jadu'n anajty miidty ñiniçx etz yjugy'ajtin tú'ciy miid je jugytijc ymigügtijc ninicx etz jugy'ajtin, jigix jébi yi' naydügpajc codinäy naaxhuiñyjäy ajcxy ma Dios yhuinduu miid tudäg'ajt etz pa'ayohojuñ. Etz nañ jadu'n jigix jébi huindzigiy Dios miid yci'm ñiniçx miid jay ajcxy ypoocy yciixpi, e jadu'n yajpocyhuaatzähuijy yi' mayjäy ajcxy. ¹⁸ Com Jesucristo ci'm tzaachypí minajx yajnajx, etz nañ jadu'n je mujcu' Jesucristo jot'ijxy huinma'ñ'ijxy, paady yciixp Jesucristo jébi pubety pinjaty jadu'n tzaachypí minajxp yajnajxp, etz ma yjot'ixyii yhuinma'ñ'ixyii je mujcu'.

3

Jesús jacnígi mijity yi' ca'ydi Moisés

¹ Miid co Jesucristo jadu'n ti tuñ, paady yciixp miich ajcxy migügtijc huidibi cixyjot huiniyot mijpidacp Jesucristo, je huidibi ajcxy Dios ti xyhuin'ijxcixy co xyje'adáanigixy. Pidaaccix mhuinma'ñ yajxon ma je Cristo Jesùs, je huidibi nejhuiyim co Dios ti quexy ya naaxhuiñ, je huidibi tügpajc mijitungmiid ma Dios, huidibi tügpajc xycodinaayim ma Dios. ² Jesùs tudäg'yi' ti y'ity ma Dios yhuinduu, je Dios huidibi ti yajrübigiy je mijitung, tim jadu'n nej Moisés y'ijty tudäg' ma je ytung miid tüg'öcyi jay huidibi anajty ti cobiijccixy Dios ycötujcin ma Moisés. ³ Jesùs ymihuaad nigi huindzig'ñ etz cömayin, ca'ydi Moisés. Tim jadu'n nej piin tüg tijccoipi je' je' ijtp cömay, ca' nminaanim je tijc ijtp cömay. ⁴ Tüg tüg tijc jim je' piin cojpi. Per Dios yi' ti yajcojty yaj'oyiydäy tüg'öcyi huidibi ji'ajtp. ⁵ E jadu'n je Moisés tudäg' je' ytuuñ miid tüg'öcyi jay huidibi ti paady Dios ycötujcin ma yi'. Je Moisés je' ytung'ajti yejcy je tijc huidibi anajty Dios jac'axam yegamyb. ⁶ Je Cristo tudäg' ytuuñ miid tüg'öcyi iich ajt huidibi mijpidacp Dios, tim jadu'n nej tüg jay y'ung tudäg' ytuuñ ma yteedy ytijc yteedy ypidäg'. Jadu'n iich ajt nbaady nej Dios ytijc, e Cristo tudäg' ytuuñ miid iich ajt, pen tudäg' nmibijcim Dios y'ayuc, ca' n'ixmajtzim ajt nmibijcim. Pen nmijpidaacim Dios agujc jotcujc ixti mabaad n'o'cim miid je' yciixpi huidibi njijp'ijxim ma Dios.

Dios yjäy ajcxy ypoocxin

⁷ Paady yciixp jadu'n yjaybetyity ma Dios ñecy ma je Espíritu Santo jadu'n yminaanip:
Jadachambi pen midooyb miich ajcxy nej Dios ymina'ñ,

⁸ ca' ajcxy m'ijtcixy jotjuuñ jadu'n nej je' anajty ajcxy jotjuuñ y'ity, je' ajcxy huidibi mibidigý Dios jecy'ajt (co ajcxy y'ity jim mijtigiduum). Je xii je tiempo jecy'ajty co ajcxy jot'ijxy huinmañ n'ijxy Dios.

⁹ Chi Dios yminañ:

Miich ajcxy mmij'ap mmijteedy ajcxy jim mijtigiduum xyjot'ijx xyhuinmañ n'ijxich ajcxy jecy'ajty. Ca' ajcxy jäymech co ajcxy y'ijxy anajty canaag mijhuinmañ huidibi ndumybich anajty miid yi' ajcxy ycixpi huixchiguipx jimijt.

¹⁰ Paady njotma'tyich miid miich ajcxy mmij'ap mmijteedy jecy'ajty, e nminaafñich: "Nüdigoy tüdigoy ajcxy jabom jabom ma yjot yhuinmañ. E ca' ajcxy nejhuihuaangixy anajty iich nnii'aad ndü'aa."

¹¹ Paady yi' ajcxy nmijotma'tyich, e janch janch nnimaayich ajcxy, e ca' n'indägyich, co ca' ajcxy ytigihuiipy ma iich nbocxtac.

¹² Migügtiç, naygüend'ájtigix nidüg nidüg co ni tûg miich ajcxy mgamiid'adip jibicjot jibic-huinmañ, e ni mga'ixmájtzcxipy Dios juugypi y'ayuc, miid co ca' mmibijccixy. ¹³ Hue' janchtiy nayjot'amijmóoyigixy miñ xyipy jabom jabom namí xii tiempo yjacniçxñi. Jadu'n miich ajcxy mdunipy, ca'ydí ajcxy yi' pocytunii xyhuin'ningixy, e chi anajty mnaybidaacigixy jotjuuñ. ¹⁴ Pen nmibijcim nmijpidaacim Cristo y'ayuc tiibí nbaatim oga'n'aty, e ca' n'ixtigihua'cim mabaad n'o'cim, chi jébi n'ijtim miid Cristo.

¹⁵ Je' je' huidibi jaybetyity ma Dios y'ayuc: Cham, pen mmidooyb miich ajcxy nej Dios yminañ, ca' ajcxy m'ijtcixy jotjuuñ, jadu'n nej je' anajty ajcxy huidibi Dios mijotma'tp anajty miid co ajcxy mibidigý Dios.

¹⁶ ¿Pinjaty ajcxy huidibi jecy'ajty midou Dios y'ayuc e mibidigý Dios? Nidüg'óciy je' ajcxy huidibi tzomb Egipto naaxjot jecy'ajty miid Moisés.

¹⁷ ¿Pinjaty je Dios ymijotma't jadu'n huixchiguipx jimijt? Je huidijaty ajcxy tundigoy miid Dios ytiy'ajt, e je' ajcxy cijx y'öctaagyixy jim mijtigiduum.

¹⁸ ¿Pinjaty Dios n'imay co ni camina ytigihuiipy ma je Dios y'it ylugar ma jébi ypoocxcixy miid yi'? Je' ajcxy huidibi ca' ycapxymidoy. ¹⁹ Paady nnejhuihyim co janch ca' ajcxy jajty nej ytigihigixyipy ma Dios y'it ylugar miid co ajcxy ca' mibijcixy Dios y'ayuc.

4

¹ Com nmidiñi ajt Dios y'ayuc, jadu'n nej ti xyaj'ahuaniiyim co ndigiiyim ma yi' chinaydac yjuggy'ajttac, e nboocxiñ miid yi'. Paady ooy tzocy co ndzigiyyim Dios. Ca' jecyity co nidüg miich ajcxy ca' mdigihuiipy miid co ca' mmibijccixy Dios y'ayuc. ² Nañ jadu'n ti iich ajt nmidoohuim je Dios y'ayuc oybi, tim jadu'n nej yi' ajcxy jecy'ajty ti midooy. Per ca' Dios y'ayuc ma ti ypubedyii ajcxy co ti jamidoogixy je tiy'ajt. Com hue' ajcxy ymidou, e ca' ajcxy mijpidacy. ³ Iich ajt com ti nmibijcim je Dios y'ayuc oybi, iich ajt je' tiy'ijimip ma je it huidibi Dios ti tiy ma jébi nboocxiñ miid yi'. Com Dios jadu'n yminañ:

Paady yi' ajcxy nmijotma'tyich, e nnimäyich ajcxy, n'ibaadyich ngapx-paadyich n'ayuc, co ni camina xii yi' ajcxy ypoocxtac capaadipy ma iich.

Tüg'óciy huidibi Dios yajcoy yaj'oyiiy, hue' ti yajcoy ti yaj'oyiiy jayijpní ca'ní anajty naaxhuihyib chondacy. ⁴ Com ma yjaybetyity je tiy'ajt jiiby muumity nigapxy je mihiuxtujcxiibí ma jadu'n yminañ:

Dios ypoocxy je mihiuxtujcxiibí miid je' ytung ycixpi tiibí anajty tuñ.

⁵ E jadüg it yjaybetyity ma Dios fiçey ma jadu'n yminañ:

Ca'p yi' ajcxy ytigiiygixipy ma iich nbocxtac.

6 Hue' janchtiy Dios yjaciid'ajtyñi it lugar ma ypocxtac ma jëbi pinjaty ytigiihuip. Yi' ajcxy huidibi tzinay jecy'ajty huidibi jayijp midou Dios y'ayuc, ca' je' ajcxy ytigiiy ma Dios ypocxtac, miid co ajcxy capxycõmidoodacy Dios.

7 Paady yciixpi Dios ti pidägy tûg xii tûg tiempo mina jëbi pinjaty tigiihuipy ma yi' ypocxtac. Je' jadachambi xii tiempo Dios ti pidägy. Dios ti xyñimaayim nej David yminañ tzach com jecy, nej miñiñ jaybety huidibi ti yajnigapxy co jadu'n yminañ:

Jadachambi pen midooyb miich ajcxy nej Dios yminañ, ca' ajcxy mnaybidaacigixy jotjuuñ.

8 Co Josué je Israel jääy ajcxy camoy je poocxin, ca' Dios canigapxy huingibi xii mina ytigiihuañ ajcxy ma Dios ypocxtac. **9** Paady yciixp, jadu'n yjac-hui'myñi jadüg xii tiempo mina Dios yjääy ytigiihuañ ma Dios ypocxtac. **10** Com pinjaty tigiiyb ma Dios ypocxtac hue' je' ypoocxy miid je' ytung yciixpi tiibib anajty tuñ, tim jadu'n nej Dios ypoocxy je mihiuixtujcxibib miid je' ytung yciixpi tiibib anajty tuñ. **11** Hue' tzoc y co naymic'ijxim nej huaad ndigiiyim ma je Dios ypocxtac, ca' yjeciyti co nijejity miich ajcxy mbaduunipy nej ajcxy y'idiich huidibi ajcxy ca' mibijcy Dios y'ayuc, e ca' mdigiiygixipy ma Dios ypocxtac.

12 Com yi' Dios y'ayuc ijtp yi' huinixi huinitiempo, e ymiid mic'ajt. Nigi yajtigiiñajxtäy niniicx, jot almi, ca'ydi tûg espada huidibi mejtz'adu'm'am yijipip etz yijipxuñity. E Dios y'ayuc nejhuiydaayb nej jääy ajcxy yjot yhuinmañ miidity, e tûg'ociy tijaty ajcxy ñijot'ajtcixyp. **13** Ca' ji ni ti huidibi Dios ti yajcojoy nicxy ñayyüchyii ma yi' yhuinduu. Tûg'ociy nej ajt njot nhuinmañ nmidiity ñiguëxictähuij yi' ma Dios, je Dios ma iich ajt nguendi ngiyeaganim, yi' ijxtaabjy ajt njot nhuinmañ.

Jesús yi'je'je mijhuingapxpi ma Dios

14 Jesús, je Dios y'un, yi' je' tûgpajc jacmijtungmiid huidibi xycodinaayim ma Dios miid ajt nbocy yciixpi. E Jesús ti ytigiiy ma Dios yhuinduu, paady yciixp tzoc ijtim tudägy ma ajt nmibijcin. **15** Pues com Jesucristo, je huidibi tûgpajc mijtungmiidip ma Dios, je huidibi xycodinaayim etz xyhuingapxim ma Dios, com Cristo tzaachhypi etz ijxta'ni canaagnax tî yajnaxy, tim jadu'n nej iich ajt tzaachhypi etz ijxta'ni nyajnajxim, per je' ca' ma ti bocyt tuuñ. Paady yciixpi jëbi Cristo ajt xypa'ayoohuim co ajt nyajnajxim tzaachhypi etz ijxta'ni. **16** Tzoc aguyc jotcuyc nmihuingoonim je Dios y'ane'mdac e nojadajtim nmibijctzoohuim Dios, jaydëbi co anajty jotmay nmiid'ajtim, chi Dios may'ajt oy'ajt tunipy miid iich ajt yciixpi.

5

1 Tûg tûg mijtungmiidpi huidibi huingapxp jääy ajcxy ma Dios, hue' je' yajhuin'ijxp ma yëydijctiç, etz yajnigapxepty, jaydëbi yhuingapx jääy ajcxy ma Dios etz yajnaxipy Dioscojuyip miid jääy ajcxy ma Dios, etz yegipy huindzigiñ ma Dios miid jääy ajcxy ypoocxy yciixpi. **2** Je mijtungmiidpi jääy ajcxy yajniibjic huidibi huingapxp jääy ajcxy ma Dios, jëbi yi' ajcxy pa'ayooy huenpinity huidibi pocy ymiid, com nañ jadu'n yi' ajcxy pocy jihuüy. **3** E miid yci'mbocy yciixpi copicy yegipy huindzigiñ ma Dios etz miid jacjadyii jääy ajcxy ypoocxy yciixpi.

4 Ni pin huaad ci'm ycanaymöyii je jadu'mbi tung co yhuingapxity ma Dios. Dios yhuin'ijxpy pinjaty huingapxip ma yi' miid jääy ajcxy yciixpi, tim jadu'n nej Dios huin'ijxy Aaron jecy'ajty etz yajniibjcy yi' jadu'mbi tung. **5** Jadu'n

yajaty miid je Cristo, ca' ci'm nayñibijctzoohuiyi ma yi jadu'mbi tung. Dios yajñibijci co huingapxip miid jay ajcxy ycxipi, e ti ymoyii je mij'ajt jadu'n nej anajty ti nimäy:

Miich je' iich n'ung. Iich miich mjugy'ajt ti mmöy cham.

6 Nañ jadu'n ymina'ñ jadüg'it ma Dios ñecy:

Miich je' mhuingapxyp je jay ajcxy ma Dios huinixii huini'tiempo, tim jadu'n nej Melquisedec ytuñ.

7 Co Cristo chinay ya naaxhuiñ, chi ooy mijuydägy minucxtägy Dios, chi ooy mibijctzoy janch mic je Dios huidibi jebi ycohua'ñyi ma je o'cin. Miid co ooy mibijcy ooy huindzigiiy Dios miid yung naxy yjot yhuinma'ñ, paady Dios ymidoohui. **8** Je Cristo oy je' anajty Dios ja'ung'adyii, yajati nej ycapxymidoohuipy Dios, miid je' ycxipi nej anajty ti y'ayoy ya naaxhuiñ. **9** Co Cristo yajca'pxy yi' y'oy'ajtin miid je tzaachypy huidibi ymina'ñ yajnajxy, chi ni'ixi' anajty y'ity jebi cop'adyii alma nidzoocin huinixii, jaydëbi tûg'ociy pinjaty capxymidoob Cristo, ypaadip ajcxy y'alma nidzoocin. **10** Dios jadu'n yajñibijcy Jesùs co yajnicxip je jac mijpi tung ma yi' co huingapxip jay ajcxy ma Dios, tim jadu'n nej Melquisedec ytuñ jecy'ajty.

Je ayo'n co njipyöyduutim yi' mibijcin

11 Ooy iich miich ajcxy mij nmidi'miydäga'ñ ma jadayaabi tiy'ajt, per ooy chachchip nimiydaacnity, com ca' miich ajcxy mic'amy mhuinijihuipy Dios ytiy'ajt. **12** Jadu'n nej jada xii tiempo ti yjejcni ma miich ajcxy oga'n ti mmibicy. Hue' miich ixipy ajcxy mnijay'ixpijcni Jesucristo ytiy'ajt je tzipjatypi. Per miich ajcxy mdzojcyñi co myajnajtzcapxihiuipy huinjemey je Dios y'ayuc huidibi ca' chipity. Ti miich ajcxy m'ahuimbijittaaygixy ca' mic majaa ma mmibijcin. Hue' jeyi' miich ajcxy jadu'n nipaady nej pi'ctiç huidibi leche uucp, e ca' jadu'n paady nej mij'anäcticj huidibi caagy caayb. **13** Pinjaty yajpatp ma jada ixpijcni huidibi ca' chipity, jadu'n yi' nej ma'xungdijc com ca' jajtcixy je ayuc tiy'ajt tiybi. **14** Je' tzipjatpyi tiy'ajt je je' winjihuiygixp, je' huidibi ymibijkin mij may mid'ajtkixpin, jidu'n nej je' huidibi y'aa ytiiitz jim ajkixyin je' titzpi jich kaagy je' ykaaygixpy, je' ko yajtkixpy je' nej winjihuiygixchin je' huidibi oy, etz je' huidibi ka'oyin.

6

1 Paady tzoc nügi yajyucpejtäm n'ixpijcinc ma Dios ytiy'ajt, tzoc ajt yajyeecim nmibijcin, jigix jadu'n nipaadip jadu'n nej jay tiibi yhuinma'ñ yca'pxtaayñi. Ca' n'agapxiyo'cim canaag'oc jabom jabom je tiy'ajt huidibi ti nbaatim co oga'n nmibijcim Cristo. Ca' janam jatzojc n'ixpijco'cim huidibi oga'n ti n'ixpijcinc jadu'n nej co njothuimbijtim nej anajty ndunim jibicpi huidibi xyajnicxim ma yi o'cin, e jadu'n nej nmibijcim Dios oga'n. **2** Ca' jadüg'oc n'ixpijco'cim je ixpijcinc miid je nübejtin ycxipi, etz jadu'n nej yajcincijay je mibijcpidijc jaydëbi paadip ajcxy je Dios yjihui'ñ ymic'ajt, etz jadu'n nej yi' öcipi ajcxy yjulgypigipy co anajty ti öccixy, etz jadu'n nej Dios tzaachytuna'ñ huinixii pocyjäydiyc. **3** Chi njac'ixpijcinc Dios y'ayuc je tzipjatypi, pen Dios jadu'n tzojcy.

4 Com pinjaty ti huinjihuipy Dios y'ayuc ytiy'ajt, e jäygidägy huidibi Dios yejcpy, etz miidity Dios yjihui'ñ ma y'ay yjot, jadu'n je' nipaady nejjihuipy chinay ma jiin ytiicxin. **5** Etz ti ajcxy jäygidägy Dios y'ayuc ytiy'ajt, e ti jihuiygixy Dios yjihui'ñ ymic'ajt huidibi yajtzinaayip ajcxy y'alma ma je xii je tiempo huidibi miimb cidacp. **6** Yi' jadu'mbi jay, pen tundigooyb ajcxy

jadüg'oc miid Dios ytiy'ajt, e ixmach ajcxy nej anajty ti mibijccixy Jesucristo, ca'p jëbi jadüg'oc jothuimbijtcixy ma Dios miid pocy ycixpi e pijctzoogixy pocyhuinmeecxin jadüg'oc. Co ixyipy jadu'n ajcxy tuñ, chi huimbidzimy nej ajcxy jadüg'oc yajcruudzpejtixy je Dios y'ung miid ajcxy ypocy ycixpi, e nixiicciixy yajxiicciixy nej Jesucristo y'o'cy miid ajcxy ypocy ycixpi. ⁷ Jادu'n yi' ajcxy nej naax ni'uuctich naag'oc naag'oc ytu'y. E pen je naax yejcpo ooy cosecha ma pin ti ñipy ti ytuñ, Dios je' anajty yconuuucxin ymiid. ⁸ Pen actim apy etz actim jibic ujtz ypidzimy ma je naax, ca' je' ti tzoohuaty, e Dios je' yajtigoyamb etz nöctähuiip ma je mij jiin. (Jada naax jadu'n jada' nipaady jadu'n nej yah huidibi ti ixmach ymibijcin.)

Yi huidibi nmibijcim yi' xyhuijtz'ijtim tudägy

⁹ Migütgjc ajcxy huidibi ooy ndzocich, oy iich ajcxy jadu'n njamiiidmiydägyich miich ajcxy, janch nejhuiybich co ca' ajcxy ti m'ixmach yi' mibijcin, etz nejhuiybich co oybi conuuucxin mbaadaangixyp ma Dios etz m'alma ajcxy nidzoocin paadaangixy. ¹⁰ Com Dios ooy yi' ytudägyity, e ca' yi' jäydigoj huidibi miich ajcxy mdumyb miid yi' ycixpi, jadu'n nej oyjäy'ajtin ti mdungixy miid jacjadyi mibijcpidjic, e chambaad jadu'n mdungixy. ¹¹ Hue' iich ajcxy ndzocich co miich ajcxy nidüg nidüg mnixondaaccix tungix oyjäy'ajtin ixti mabaad m'öccixy, jigix mbaadipy ajcxy tüt'öcji huidibi ajcxy mijip'ijxyp ma Dios. ¹² Ca' iich ajcxy ndzojccixy co miich ajcxy m'ahuimbidiy nuux. Padungix miich ajcxy jadu'n nej ajcxy ytungixy huidibi mibijcp Jesucristo etz huidibi yajtungixp mectxujcin, jaydëbi mbaatcixy tiibi Dios xyaj'ahuaniygixy.

¹³ Co jecy'ajty Dios moy Abraham je' y'ayuc, ci'm je' nügapxpejty y'ayuc, com ca'anajty ji jac mijpi pin nügapxpedipy je' y'ayuc. ¹⁴ Chi Dios Abraham nimay: "Janch co iich miich ngonucxip, e nmöhuiipy may m'ap'ung m'apmang." ¹⁵ E jadu'n Abraham y'ahuijxy miid mectxujcin, e jadu'n ycidigiyi huidibi anajty Dios ti yaj'ahuaniyii. ¹⁶ Co ajcxy jäy ycapxcixy co yjanchity, jim je' pin nügapxpejtp je' y'ayuc, je pin jacmijip, je' nügapxpejpty jada ayuc. E co nügapxpety je' y'ayuc, chi je ayuc y'ity, e ca' huaad pinjaty yminañ co ca' yjanchity. ¹⁷ Paady ycxipi Dios nügapxpejty yci'm'ayuc, miid co anajty yajnejhuihuañ je jäy ajcxy co cuydunañ y'ayuc tiibi ahuanñ. ¹⁸ Ji yajpaady mejtzanax Dios y'ayuc huidibi ca' huaad capxtigach, e Dios ca' yanidägy nimina. E co Dios jadu'n tuñ, chi xyajjotcugiyim mij, iich ajt huidibi n'ixtaayim e ndzojccim yi' ypubejtin. E ti nmijpidaacim yi' y'ayuc jadu'n nej jijp'ijxim co xymöhuaanim ajt n'alma jugy'ajtin huidibi ca' ycxipi ytigoyipy ni mina. ¹⁹ E miid co njijp'ijxim co Dios xymöhuaanim ajt n'alma jugy'ajtin huidibi ca' ycxipi ytigoyipy, paady ajt n'alma jotsuic ijtäm ca' ma tzigiñ jihuiñ. Jادu'n Dios y'ayuc nipaady miid iich ajt ycxipi nej tüt' pujx huidibi je barco huon'ijtp mejjyjoty, ca'ydi nej yjaty je barco. Iich ajt njijp'ijxim co ndigihuaanim ma Dios y'it tzajpjoty, tim jadu'n nej je judio sacerdote mijitungmildpi ytigiy anajty jecy'ajty ma Dios y'it ma je Dios ytiyc, je it huidibi anajty adiyduycip miid huit. ²⁰ Tigihuaanim iich ajt ma je Dios y'it tzajpjoty ma Jesús ytigiy miid iich ajt ycxipi, Jesús ti yaj'ahuach nej jëbi ndigiyim ma Dios y'it. E jadu'n Jesús naydügpajc huingapxy etz codinäy mayjäy ma Dios yhuinduu huinixii huinitiempo. Jesús ytung tim jadu'n nipaady nej Melquisedec ytuñ jecy'ajty.

¹ Je Melquisedec hue' je' anajty rey'ajtp ma je cajp huidi yxii Salem, e je' anajty huingapxp ma je mijpi janchypi Dios tzajpjotypi. Co anajty Abraham yhuimbity co anajty oy ti chiptuñ, ma anajty je reydijc oy ti yajqueechuäctäy ti mämadactäy, chi Melquisedec chooñ oy jijpcoyöiy Abraham, e chi ooy Dios mijuydacy minucxtacy miid Abraham ycixpi. ² Huidibí anajty Abraham ti paady ma anajty oy ti chiptuñ, chi je' pijc-huäcxy majcpicy, chi pugooñ tüg-picy mooy je Melquisedec. Melquisedec yxii hue' yhuimbidzimy "reytudägypi". E com co anajty yrey'aty jim Salem, hue' Salem yhuimbidzimy "jotcujc'ajtin", paady jëbi nminaanim jadu'n, "je rey huidibí jotcujc'ajtin yejcp". ³ Je Melquisedec ca'p anajty yajnejhuïy ytaj yteedy, ni y'ap yteedy. Ni ycayaajnimiyägy nej ypi'c'ajty etz nej y'ögy. Tim jadu'n je' anajty yajpaady nej je Dios y'ung, tüg huidibí huingapxp jay ajcxy ma Dios huinixii huini:tiempo.

⁴ Occuenditungixy miich ajcxy nej je Melquisedec anajty ooy ymijity. Je Abraham, iich ayt nmij'ap nmijiteedy ci'm mooy Melquisedec je tüg picipi huidibí anajty ti pijci je rey ajcxy ma oy chiptuñ. ⁵ Nej Moisés ycötujcin y'anem'ye' anajty ajcxy yhuingapxy ma Dios ytijc je pinjaty Leví y'ung'ajtpy y'anac'ajtpy, y'ap'ung'ajtpy y'apmang'ajtpy. Je' ajcxy cötujc miid co jay ajcxy yajcuend'adipy tügpciy je majc-picipi huidibí xii diezmo. Oy je' anajty ajcxy ja'ajugy'adyii ja'amigüg'adyii, com hue' anajty ajcxy Abraham y'ap y'oc nidüg'öciy. ⁶ Per Melquisedec oy je' anajty ca' Leví ap'adyii teedy'adyii, yajcuejt je Abraham tügpciy je majc-picipi. Je' je' anajty huidibí cïdigiiyi tiibí anajty Dios yaj'ahuaniyii. Jadu'n Melquisedec yajpuhuaniiy Dios je Abraham. ⁷ Ni pin ycamina'nip co ca' yjanchity co je pin conuuixin yejcp, jac mij je', ca'ydi je pin yajconuuicxp. ⁸ Ya ma iich ayt, pin cïdigiiyip tügpciy je majcpicipi (diezmo), hue' je' ajcxy jay huidibí öcp. Per jadu'n nej anajty Melquisedec, jadu'n yminañi ma yjaybetyity co je' yjactzinaayñi. ⁹ E jëbi yajminañi co je Leví etz jadu'ñyibaad je y'ap y'oc huidibí ajcxy huingapxp ma Dios, e yajcuejtcixy Israel jay huidibí Dios patip, nañ jadu'n nipaady nej jihuïy ymigüety je' ajcxy je Melquisedec huin'it co Abraham ymigüejti. ¹⁰ Jadu'n nipaady nej jihuïy Abraham ñigix'ajtyñi y'ap'ajtin yteedy'ajtin Leví etz jacjadyii je huidibí anajty ajcxy ca'ni ypi'c'atyni yma'xung'atyni co oy Melquisedec yijpcobadiyii.

¹¹ Je Israel cajp yajcidiyi je' je Dios y'anem'in ycötujcin je Levita ajcxy huidibí anajty huingapxp je mayjäy ma Dios, je' je' anajty ajcxy Aarón y'ap y'oc. Chi jada'co jada ajcxy janch ca'ocyaj'ahuimbijttäy tudägy pinjaty anajty je Dios ycötujcin payöyb, ca'p tim je' anajty ycopicity co ycajacquexigj jadüg huidibí codinähuip je mayjäy ma Dios, ca' y'ocje'jiñ ma ymiñ Aarón y'ap y'oc. Je jadügpi huidibí codinähuamyb je mayjäy ma Dios, hue' copicy co tú'ciy naybadiiyb miid Melquisedec. ¹² Co ytigadzipi pinjaty huingapxp ma Dios, nañ jadu'n ytigadzip je tiy'ajt je cötujcin. ¹³ Iich ayt nHuindzin Jesucristo, je huidibí ñimiydacpy ma Dios ñeçy co huingapxañ je mayjäy ma Dios, huingbi ap huingbi Teedy je' anajty, ca' y'ocLevijin. E ni tüg yi' y'amigüg ca' yhuingapxy ma Dios. ¹⁴ Huädz yajnejhuïy co iich ayt je nHuindzin Jesúshue' je' anajty ymij'ap'ajty ymijiteedy'ajty je Judá. Moisés ca'yi' capxpaty Judá y'ap y'oc co nimiyadacy pinjaty anajty huingapxp je mayjäy ma Dios ytijc.

¹⁵ Jacniguëxiçp jada ooy co jadüg ytigiñ huidibí tumb ma Dios, huidibí tú'ciy naybaatip miid Melquisedec. ¹⁶ Ca'p Jesucristo yajtungbijci co huingapxip je mayjäy ma Dios miid je cötujcin huidibí minaamb co yi' y'amigügtijc pätip yi' jadu'mbi tung, je huidibí ajcxy yjugy'ajtin cixip tigoyp. Hue' je Jesucristo

chinaayin yjuggy'ajtin ca' ycixipy ytigoyipy ni mina, paady ycixp Jesucristo yajtungbijci huingapxip je mayjäy ma Dios. ¹⁷ Com miid je' ycixpi jadu'n Dios ti'ajt yejcy co jadu'n yminañ:

Miich je' cham mhuingapxyp je mayjäy ma iich. Tüg nax miich mhuingapxin nej Melquisedec anajty yhuingapxyp.

¹⁸ E jadu'n je oga'nbi je ane'min cötujcin huidibi Moisés yejc, ca' y'octuni cham, ca' jac ti miç'ajt miidity co jaydëbi yajtzögipy jää ajcxy y'alma. ¹⁹ Je Dios ycötujcin huidibi Moisés jayhui'm jecy'ajty, ca'p je' ni ti yaj'oybïdzimy yajhuätzpidzimy. Miid je huingapxpi ycixpi huidibi nmii'd'ajtim cham jac'oy yi' huidibi njijp'ijxim ma Dios.

²⁰ Co Dios Jesucristo yajtungbicy, chi nügapxpejty yci'm ayuc co yjanchity.

²¹ Jacjadyii ajcxy huidibi anajty tungixp ma Dios ytijc, hue' je' ajcxy tungmooyi, e ca' Dios nügapxpejty yi' ajcxy y'ayuc. Per co Jesucristo ytungbijcy, chi Dios nügapxpejty yci'm'ayuc. Com jaybety jadu'n ma Dios ñecy ma jadu'n yminañ:

Je Huindzin Dios ti nügapxpety yci'm'ayuc, e ni mina ycajotmetzciihuipy.

Jadu'n Dios nimay y'ung:

Miich mhuingapxamyb etz mgodinähuamyb je mayjäy ma iich huinixii huinitiempo. Jadu'n miich mdunipy nej Melquisedec ytuuñ.

²² Com Dios ñügapxpejty yci'm'ayuc co yjanchity co Jesucristo ytungbijcy, paady yi' Jesús yi' je' majamoy mic'ajtmoy je jemybi ayuc huidibi yajhui'm miid jää ajcxy ycixpi, je jac'oybi cötujcin. ²³ Jacjadyii huidibi anajty yhuingapxcixy ma Dios ytijc, nimay anajty ajcxy ooy. Com co tüg y'o'cy, chi huingbi ytigiy ma je' ytung. ²⁴ Jesús com ca' yi' yjuggy'ajtin ycixipy ytigoyipy ni mina, paady ca' ytung ixmach, etz ca' yi' ytungmøy ni piñ. ²⁵ Miid je' ycixpi Jesucristo mic'ajt miidity jaydëbi yajnïdzooicipy jää ajcxy y'alma huinixii huinitiempo, pinjaty mibijctzooyb Dios ma Jesucristo yxi. Jesucristo jëbi tunipy jadu'n, com yi' yjuggy'ajtin ca' ycixipy ytigoyipy ni mina. E yi' Dios mibijctzodiib miid jää ajcxy ycixpi jabom jabom huinixii huinitiempo.

²⁶ Je Jesús je' je' tügajc je mijitungmiidpi ma Dios, huidibi iich ajt nyajmayjatim, je huidibi miid huädz yjot huädz yhuinmañ, e ca' je' miidity ni ti jibicpi ni ti pocy. Je' ca' tügnax y'ity miid pocyumbidjic. Nügi je' ymjity ycixity, ca'ydi jac ti huidibi yajpat tzaipjoty. ²⁷ Ca' Jesús yjadu'nity nej ajcxy jacjadyii huidibi tuun ma Dios ytijc jecy'ajty, co yaj'öccixy iyujc, e je' ajcxy yejcpyp huindzigi'ñ jabom jabom, midüg co je' ajcxy ñayyajpocypñihuächyii, e chi jada' miid jää ajcxy ypcocy ycixpi. Jesús tügtecypajc je' yejc huindzigi'ñ miid mayjäy ycixpi, co je' ci'm ñayyejci ma yi o'cin jadu'n nej tüg huindzigi'ñ. ²⁸ Je Dios ycötujcin huidibi Moisés yjayhui'm jecy'ajty, hue' y'ane'my co huen tungmøy jää ajcxy huidibi pocy miid, co mijitungmoy ma Dios ytijc. Chi jac'axam Dios yajhui'm yjemybi ayuc jemybi cötujcin, e nügapxpejty yci'm'ayuc co yjanchity. E miid je jemybi ayuc Dios tungmoy yci'm'ung, huen yajniçxip je mijipi tung ma yi' y'it, je Dios y'ung huidibi ijtp huinixii ca' ti bocyt miidity.

8

Jesús yi' je' je mijhuingapxpi ma yi' Dios y'ayuc jemybi

¹ Huidibi ooy nügi ycopicyity, huidibi yajnimiydaacp, co iich ajt nmii'd'ajtim pin xycodinaayim ma Dios, je' je' je Cristo, je huidibi jiiby ijtp mij'ane'mbi tzaipjoty, jadu'n nipaady nej jihuñy yi' y'iñäy a'oy'am y ma Dios ymijc. ² Jiiby je' ytuñ ma je janchypi Dios y'it ylugar, je amaaybi, huidibi oyhuindzigi'ñ ijtp. Je it huidibi Dios yajcoj, e ca' nmínaaním jää ajcxy yajcoj. ³ Tüg'öciy pinjaty

huingapxp ma Dios, yajni'bicy je' paady, e copicyity co cïyegipy ofrenda etz tijaty huindzigi'ñ ma Dios miid jay ajcxy ypocy ycixpi. Paady ooy ycopicyity nañ jadu'n co Jesucristo yegipy ofrenda etz huindzigi'ñ ma Dios miid jay ajcxy ypocy ycixpi. ⁴ Co Jesucristo ixyipy ya y'ocajpaady naaxhuiñ, ni ycahuingapxy ixypiy mayjây ma Dios. Com jiini ya yajpaady pin huingapxip ma Dios ytijc, pin yejcp ofrenda etz huindzigi'ñ jadu'n nej Moisés ycötujcin y'ane'my. ⁵ Jadayaabi huingapxi ajcxy ytungixy ma Dios ytijc ya naaxhuiñ. Je' je' tûg ijxpejt nej Dios y'it jiiuby tzajpjoty, jadu'n yi' nipaady nej tûg anecpi huidibi tzomyb jiiuby tzajpjoty. Co Moisés jecy'ajty Dios ytijc je' coji miid huit, chi Dios ñimaayi: "Cuenditun yajxon co anajty mgojy je tijc tûgnax jadu'n nej je ijxpejt huidibi nyaj'ijx jim copcixy." ⁶ Per je mijtung huidibi Jesús ytumyb ma Dios miid jay ajcxy ycixpi, jac'oydung yi' ca'ydí je tung huidibi je jay ajcxy ytumyb huidibi mijtung miid ma Dios ytijc ya naaxhuiñ. Com jemybi etz jac'oy etz jacmic'ajt miid je cötujcin huidibi Dios ymoy Jesús, ca'ydí je cötujcin huidibi Dios ymoy Moisés jecy'ajt. Com hue' je' jac'oy alma nïdzocin Dios yaj'ahuaniiy jay ajcxy ma je jemybi cötujcin.

⁷ Co je jayijp'atypi cötujcin huidibi Moisés ymooyi cayaj'oyiydaayi jay ajcxy ypocy miid Dios, ca' yi' ixypiy ycopicyity je mimetzpi cötujcin huidibi Dios ymoy jay huinjemy. ⁸ Per Dios y'ijx co je jay ajcxy ca' yajxon cuydungixy je cötujcin huidibi Moisés ymoy, jadu'n nej ymina'ñ ma yjaybetyity ma Dios ñecy miid je' ajcxy ycixpi, ma jadu'n ymina'ñ:

Jadu'n je Huindzin Dios ymina'ñ: "Mimb xii tiempo ma huingbi cötujcin nmöhuibich yi' Israel jay etz Judá jay ajcxy.

⁹ Ca' y'ocjadu'nii nej iiçh ngötujcin huidibi nmooyich je' ajcxy y'ap yteedy jecy'ajty, je huin'it tiempo taabi nyajtzooñich ajcxy jim Egipto naaxjot. Ca'p je' ajcxy cuyduñ je cötujcin huidibi ajcxy nmooyich, e paady ca' nduuñich cuendi yi' ajcxy. Jadu'n ymina'ñ je Huindzin Dios.

¹⁰ Jadu'n je Huindzin Dios ymina'ñ:
Je cötujcin huidibi nyegaamybich ma Israel jay ajcxy co anajty yijadu'mbi xii tiempo ti ñaxy, jadu'n je'. Nbidägibich ngötujcin ma yi' ajcxy yhuinma'ñ, e jadu'n nipaady nej jihuñti njayich n'ayuc ma ajcxy y'ay yjot. E iiçh yi' ajcxy xyDios'adiib, e yi' ajcxy njäy'adiibich.

¹¹ Tûg'óciy ajcxy nejhuñhiipy pin iiçh. Ni pin ji cayaj'ixpigipy pin je' je Huindzin Dios, ni pin, ni ymigüg, ni ymijiñ ymidijc, ni pi'ctijc ni mij'anäctijc. Com nidüg'óciy ajcxy nejhuñhiipy pin iiçh; ypi'city ymutzity, ymijjäiyity, etz ymij'anäcity.

¹² E iiçh yi' ajcxy nmeechip yjibicjäy'ajtin, ni camina ngajac'ajihuñhiibich ajcxy ypocy. Jadu'n Dios ymina'ñ.

¹³ Co Dios je' ycötujcin jemybi nimiydägy, je' je' co yaj'amijiñ yñi je jayijp'atypi cötujcin. Je huidibi amijiñ yñip ca' je' y'octuunip, tzojc yi' yaj'ijxtigoyaani.

9

Je Dios ytijc huidi ya naaxhuiñ etz Dios y'it huidi tzajpjoty

¹ Je Dios ycötujcin jayijp'atypi ymiid je' anajty ñidiy'ajt nej huaad ytuñ ma Dios ytijc ya naaxhuiñ, ma jay ajcxy huindzigiñhiipy Dios. ² Je Dios ytijc jadu'n je' ycojity. Je jayijpi cuarto hue' anajty xiijity Lugar Santo, jiiuby anajty y'ity je candelero etz je mesa ma tzajcaagy y'ity ma Dios yhuinduu. ³ Jiixcip'yamy ma je mimetzpi huit y'agiyducity jiiuby jadüg'it huidibi xiijip Lugar Santísimo (ma Dios ni'ixcidägy je jay). ⁴ Jiiuby anajty tûg mij mesa ac tim ori je' anajty

ma ajcxxy ypoomjojccixy, e ma je' jím anajty y'ity tūg cajoón ac ori je' anajty yñinícx huidity. Jíiby cajoónjoty anajty y'ity tūg tu'tz ac ori huidibí anajty miid je jícxxy ijxejt huidibí Dios Israel jää ajcxxy ymooy jecy'ajty. Etz jíiby anajty Aarón ytajc huidibí huijp huam. Etz jíiby anajty je tzaa y'ity ma je' anajty yci'xjay'ity Dios y'ané'min. ⁵ Ma je cajoónnúcx jím anajty je querubines nígojtüdyt huidibí Dios y'oy'ajtín miid. Je querubines anajty codinaayb Dios, e je' anajty ajcxxy yajnädigooyb miid yqueec je cajoónnúcx ma ajcxxy je huidizi'ñ ní'py ypidacy miid jää ajcxxy ypcocy xicxi. Ca' huaad yjacyajnímydacy mijcajee jadachambi tijaty huidibí anajty yajpatp jíiby ma Dios ytijc.

⁶ Jabom jabom co anajty jadu'n y'ijttäy ni'ixi', chi je huingapxpi ytigiygixy ma Dios ytijc ma je jayipí cuarto, je Lugar Santo, tuñ ajcxxy huindizi'ñ etz cuydungixy yi' ajcxxy ytiy'ajt miid Dios yicxi. ⁷ Jimijt jimijt ma je mimetzpi cuarto huidibí je huit adiydujcp, jíiby ytigiy tūgtécypac je huingapxpi huidibí jacmijtungmiid ma Dios ytijc. E co yihü ytiy', chi midigiy huaj ní'py, huidibí miid huindizi'ñ Dios miid yci'mbocy yicxi etz miid tūg'óciy jää ajcxxy ypcocy yicxi etz miid ajcxxy ypcocy yicxi co ca' nejhuiiygixy co ytundigooygixy. ⁸ Miid jada yicxi je Espírito Santo xyajnejhuiyim co je tungmiidpi huidibí huingapxi je mayjäy ma Dios, ma ajcxxy jacyajtungixy anajty je jayip cuarto ma Dios ytijc, chi ca'ni je' anajty y'ahuächñi nej jébi pinjaty ytigiy ma je it lugar Santísimo ma Dios yhuinduu. ⁹ Je Dios ytijc huidibí ijtp anajty ya naaxhuiñ ca' je' yjejity je janchypi. Hue' je' anajty ijxejt'ajtp huidi Dios y'it'ajtpy tzajpjoty. Jíiby je tungmiidpi huindizi'ñ Dios miid ofrendas etz miid huindizi'ñ. Per jada huindizi'ñ ca' yajtigoy je pocytuní ma je jää ajcxxy yjot yhuinma'ñ. ¹⁰ Je judíojäy ytiy'ajt huidibí tuun ma Dios ytijc jecy'ajty, hue' je' nígapxy caayin uucin, etz jadu'n nej ajcxxy ñayaypocyníhuáatzigixy miid níi etz canaag costumbre huidibí ajcxxy cuydumyb. Jadu'n ajcxxy ytuñ ixti cooni Dios yajtigajztay tūg'óciy yi' ycotujcin.

¹¹ Per ti y'oy ya naaxhuiñ je Cristo, e yi' je' cham ijtp jacmijtungmiidpi ma Dios, yi' ti mimiñ jemyibí cötujcin jac'oybi. E yi' je' codinaayb je mayjäy ma Dios y'it tzajpjoty, je it jac'oybi jacmijpi, jacca'pxypy, ca' nmínaaním jää ti cojy, e ca' yaajity naaxhuiñ. ¹² Cristo ti ytigiy ma je Dios y'it, je lugar Santísimo. Ca' ti ytigiy miid co jíiby yajquëxiña'ñ pi'cchivo ní'py o toro ní'py, hue' yci'mni'py jíiby yejcpy ma Dios. Jadu'n ti ytigiy tūgtécypac tigiy huinixii huini'tiempo, etz xyyajnidzoocim ajt n'alma huinixii. ¹³ Ooy yjanchity co yi toro ní'py etz je chivo ní'py etz yi' cuyjam co ajcxxy nöccixy huaj níix ma je Dios ojadajttac, co ajcxxy je pocytäy yajnlühäxcixy je ní'py etz yajnixidujtcixy je cuyjam ymiid mic'ajt co yajpocytuáatzigixy níinícx, per jotjoty ca' yajhuäch. ¹⁴ (Je huingapxpi huidibí tumb ma Dios ytijc ya naaxhuiñ ca' ymadägy co jää yajpocytuáatzigixy miid toro ní'py), Jesucristo nígi ti ymadägy yajpocytuáatzigay jää ajcxxy miid yci'mni'py. Com Jesucristo ymiid je Dios yjihui'ñ ymic'ajt huidibí ca' yci'xipy ytigoyipy ni mina, chi ñaygiyejci ci'm ma Dios miid Dios yjihui'ñ ymic'ajt, jadu'n nej tūg huindizi'ñ huátzpi, com ca' ni ma ni ti tundigoy. E miid yci'mni'py Jesucristo xyajhuaatzim je jibicpi ma ajt njot nhuinma'ñ, ca'ydí ndunim huidibí Dios ca' jäygidägy, e jadu'n ajt huaad ndunim ma je Dios juugypy ytung.

¹⁵ Paady yi' Jesucristo yi' je' huingapx'ajtp ma Dios miid iich ajt yci'xipy miid je jemyibí ycotujcin huidibí Dios yajhui'm. Yi' Jesucristo co y'o'cy, yi' ajt je' nbocy xymeeccim tibíndundigooyim ma je jayip'atyp cötujcin huidibí Moisés jayhui'm. E jigix pinjaty Dios ti yhuin'ixyi, jébi ajcxxy ycidigiyii je tzinaydac

ma jébi n'ijtim huinixii. Je tzinaydac huidibi Dios ti xy'ahuaniyyim. ¹⁶ Co tüg jääjijp'ixy y'o'cin, e yajcoy tüg testamento, ooy ycopicity co yajnejhuihuipy pen janch je' ti y'ögy je pin yajcoj je tiy'ajt jigix je' ytigihuipy tumbi je tiy'ajt. ¹⁷ Co tüg jääjijp'ixy y'o'cin e yajcoy tüg testamento, ca' je' ti mic'ajt miidity je testamento pen jugy'ajtni pin je' anajty ti yajcoy. Huin'itni janchtiy co anajty ti y'ögy, huin'it je testamento mic'ajt miidity. Je jemybi ty'ajt huidibi Dios xyajhui'my jadu'n yi' nipaady nej jääy testamento yajcoy co anajty jijp'ixy je y'o'cin, e co Jesú斯 y'o'cy, huin'it mic'ajt moy je Dios ytiy'ajt je jemybi. ¹⁸ Paady ycxipi jecy'ajty co Dios Moisés moy cötujcin, yajtzoobaat je' miid iyujc ñi'py. ¹⁹ Moisés je' capxhuäcx je Dios ytiy'ajt ma tüg'öciy mayjääy. Chi jada' huijtziy tüg lana tzaptzpi miid tüg quipy aacx huidibi ooy oy xhuugy. Je' yajxooc ma huaj mang ñi'py etz chivo ñi'py teemhuidity miid niñ, chi Moisés yajnihil'ch je libro miid je ni'py, je libro huidibi anajty ti capxy etz nañ jadu'n jääy ajcxy yajnihil'ch je ni'py. ²⁰ Co Moisés jadu'n ytuuñ, chi yminañ: "Jada je' je ni'py huidibi yajtzoobatp je ane'min je tiy'ajt huidibi Dios ti yecy ma miich ajcxy." ²¹ Moisés nañ jadu'n ñi'pyñihil'ch je cochac tijc ma anajty yDios ojadajtcixy, e tüg'öciy tumbejt huidijaty jiiby tumb. ²² Dios ycotujcin, je jecy'ip, yminañ co tüg'öciy huidijaty yajtungixyp co Dios ojadajtcixy, copicy yajhuädzipy miid ni'py. E pen ca' ajcxy teemy yocy ni'py, Dios ca' huinmecxa'ñ yi' ajcxy yopocy.

Co Cristo y'o'cy miid ajt nbocy ycxipi, yi' yajnicxy ajt nbocy

²³ Ooy jada anajty ycopicity iyujc ñi'py huindzigi'ñ, jigix yhuädzip huidijaty tumb ma Dios ytiyc ya naaxhuiñ, je huidibi ijxejt'ajtp anajty nej Dios y'it jiiby tzajpjoty. Per je Dios y'it huidibi jiiby tzajpjoty chojcp yac'oybi huindzigi'ñ ca'ydi huidi ya naaxhuiñ. ²⁴ Com Cristo ca' je' ytigiy ma Dios ytiyc huidibi jääy ajcxy ti cojy. Je tijc huidibi jääy ajcxy ti cojy, je' je' ñigojtuutin je it lugar janch janchypi huidi jiiby tzajpjoty. Cristo tigiiy ma je Dios y'it ylugar jiiby tzajpjoty, ma je' cham xycodinaayim ma Dios yhuinduu. ²⁵ Je judío mijitungmiidpi huidibi huingapxp ma Dios ytiyc, huinjimijtity ytigiy ma je Dios ytiyc co yecy ni'py huidibi ca' ci'mni'py'adyii. Cristo ca' yi' ñay'ahuaniyyi y'ögipy canaag'oc, jëyi tügtcypajc ytigiiy ma Dios y'it miid yci'mni'py. ²⁶ Co ixipycaj yjadtunity, canaag'oc Cristo ixipy patni chaachy'ocin maabi naaxhuiñbi chondagy. Per jadachambi ma xii tiempo ycixaani ytigoyaani, Cristo tügtcypajc ñayguëxiçi ya naaxhuiñ, jigix codinähuipy tüg'öciy jääy ma Dios miid ajcxy yopocy ycxipi. Jadtun Cristo tuuñ jigix yajtigoyipy pociytunii. ²⁷ Dios ane'min pidac ya naaxhuiñ co nidüg nidüg jääy paadip yi' o'cin tügtcypajc. E Dios ti pidägy je xii je tiempo mina tiyduna'ñ nidüg nidüg jääy miid yopocy ycxipi. ²⁸ Je Cristo jocucj tügtcypajc nayyejci ma je o'cin co yajpocynilhuaatzätäy je mayjääy. Chi jada' ñayguëxiiga'ñiyii je mimejtz'ocpi ya naaxhuiñ, e ca' nminaanim co yajpocynilhuaatzaanip jadüg'oc je mayjääy, hue' je' nihua'namyb ycohua'namyb tüg'öciy pinjaty jijp'ijxip cixyjot huinjot co je' miina'ñ miid yi' ajcxy ycxipi.

10

¹ Je Dios ycotujcin huidibi Moisés jayhui'my jecy'ajty, hue' je' anajty ñidiy'ajt je oybi huidibi miinamb. Ca'p je' anajty yjejity je oybi. Paady je cötujcin huidibi Moisés yjayhui'ma ca' je' jëbi huädz yaj'ahuimbity pinjaty pociy ytumb, pinjaty mijuhäcp anajty ma Dios miid je iyujc huidibi ajcxy Dios yajhuindzigi'ib, huidibi ytuñ'ahuimbijtcixyp jimiijt jimiijt. ² Co ixipy je cötujcin y'ocmadägy huidibi Moisés yjayhui'm ya'j'ahuimbity ixipy huädz

ajcxy je pocy ytumbi, ca' ixipy je jadu'mbi huindzigi'ñ y'ocyajtuuni jimijt jimijt. Com piñ je jadu'mbi huindzigi'ñ yejcp, co ixipy je' ypcy yajnicxtäy, ca'p je' ma ñayjihuïhuiÿb ti bocyt miidity jadüg'oc. ³ Co jadu'n yaj'öccixy je iyujc miid ypcy ycixpi, je' je' je tiy'ajt co ajihuiygötigixy ypcy jimijt jimijt. ⁴ Com yi huaj mang ñi'py etz yi chivo ñi'py ca' mic'ajt miidity co pocyyajnicxtähuiipy nimina.

⁵ Paady co Cristo ymiiñ ya naaxhuiñ, chi niimay je Dios:

Ca' miich ni ti huindzigi'ñ mdzojcni ma ymiiñ iyujc ögy, ti miich xyñi'ixiyich tûg ninicx.

⁶ Ca' m'ocjäygidaacni huindzigi'ñ iyujc huidibi yajno'cp. Ca' miich m'ocjäygidaacni co jää xyajhuindzigi iyujc miid ypcy ycixpi.

⁷ Chi nmina'ñich: "Dios, cha nmiiñich jigix miich mdzojcin yajcuydunipy, jadu'n nej yjaybetyity ma miich mnecy miid iich ycixpi."

⁸ Tim jayip, Cristo ymina'ñ co Dios ca' octzocni, ni cajäygidägy je iyujc ögy huidibi yajhuindzigiÿip, ni je huidibi yajno'cp, jigix je pocynicxtähuiipy, oy yi' yajaejity huidibi ñigapxy yajtunipy ma je Dios ycotujcin huidibi Moisés yjayhui'm. ⁹ Chi jada' jadüg'it yjaybetyity co Cristo jadu'n ymina'ñ: "Cha iich nmiiñ, jigix miich mdzojcin yajcuydunipy, miich huidibi Dios'ajtp." Hue' minaanim, yajtigoy je cötujcin huididi ane'mb co jää ajcxy huindzigiÿ iyujc miid ypcy ycixpi, etz mic'ajt mo' je jemybi cötujcin huidibi Jesucristo xymooyim. ¹⁰ Dios jadu'n ti xyajhuaatzim ajt nbocy, com Jesucristo ti tuuni Dios chojcin co ci'm ñinicx tügtecypajc yejcy ma yi o'cin miid tûg'öciy jää ypcy ycixpi.

¹¹ Tûg'öciy judío sacerdote huidibi tungmiid ma Dios ytijc jabom jabom jadu'n tun'ahuimbijtcixy tügpi huindzigi'ñ, huidibi ni camina yajnicxtaayı jää ajcxy ypcy. ¹² Yi Jesucristo tügtecypajc yi' yejcy ñinicx ma yi o'cin huinixii huinitiempo, chi jada' y'ixtacy a'oy'amy ma Dios ymijc ma ane'mdäy tûg'öciy. ¹³ Jiiiby tzajpjoty Jesucristo cham y'ahuixy, ixti cooni Dios yi' ymidzip mimadactaayıp, e jadu'n ajcxy nipaadiipy nej jihuïy Jesucristo ytecypocxejt. ¹⁴ Miid tügajc je huindzigi'ñ huidibi Jesucristo yejc, tudägy yaj'ahuimbijttäy huinixii huinitiempo pinjaty ti ypcyhuäch. ¹⁵ Yi Espíritu Santo nidiy'ajtp ma iich ajt jadu'n nej Cristo ti tuñ. Com jaybety miin ma Dios ñecy ma Dios jadu'n ymina'ñ:

¹⁶ Je huin'it xii je huin'it tiempo nyajmihui'maamybich je Israel jää jemybi ayuc jemybi tiy'ajt. Nbidägibich ngötujcin ma ajcxy yjot, e njayamybich ngötujcin ma ajcxy yhuinma'ñ.

¹⁷ Chi jac'axam Dios ymina'ñ:

Ni camina njäymedzaanich ajcxy ypcy, etz jadu'n nej ajcxy ytundigooy.

¹⁸ Co je pocy ti yajhuinmecxtäy, ca'p ycopicyity yjacyajtunipy tijaty huindzigi'ñ miid pocyuinmeecxin ycixpi.

Chojcpy nmihuingoonim yi' Dios

¹⁹ Paady miich ajcxy migügtijc, jëbi iich ajt ndigiiyim agujc jocuyc ma Dios yajpaady miid co Jesucristo ti temy ti yocyt ñi'py miid iich ajt nbocy ycixpi.

²⁰ Cristo ti yaj'ahuäch je nii'aa je tii'aa miid iich ajt ycixpi miid yci'm ninicx, je nii'aa tii'aa jemybi oybi huidibi tiq'ib ma Dios y'it. E je' yñinicx jadu'n nipaady nej je huit huidibi anajty adujcp je Lugar Santisimo ma Dios ytijc ya naaxhuiñ, je huit huidibi ciichhuäcx co Cristo y'o'cy. ²¹ Jesucristo yi' je' je mijtungmiiidpi huidibi xycodinaayim ma Dios ytijc jiiiby tzajpjoty. ²² Paady ycixpi jëbi nmihuingoonim Dios miid oyjot oyhuinma'ñ, etz miid je mibijcinc janchypi.

Cristo ajt ti xyajhuaatzim njot nhusinma'ñ co ñi'py temy yojcy miid ajt nbocy ycixpi jigix ca'ydi nayjihuuyim pocymiid, jadu'n nej jihuuy ti ndziihuim miid huädz nii. ²³ Tzoc tudägy n'ijtim ma nmibijcin, ca' nyajtigajtzim nmibijcin, com Dios cuydunipy yi tiibi xyaj'ahuaniyyim. ²⁴ Tzoc nhusinma'ñypidaacim co njot'amijmooyim ajt nmigüjtjc, jaydëbi naychojcim nayjihuuyim miñ xyipy, e nduunim oyjay'ajtin. ²⁵ Ca' n'ixmajtzim je nayyöymugii, jadu'n nej ajcxy njijëjity costumbre miidity co ca' ajcxy yöy ma naymujectac. Niñ tzoc nayjot'amijmooyim, e jadu'n nej cham yaj'ijxní co yhuingooni ma je Huindzin Jesucristo ymiinaaníjadüg'oc ya naaxhuiñ, chona'nñ tzajpjoty.

²⁶ Pen iich ajt jacpocytunim tzojcingíxy ma anajty ti nejhuiyyim Dios ytiy'ajt, ca'p ji huingbi huindzigi'ñ huidibi xyajpocytunim. ²⁷ Je' janchtiy njacijip'ijxim miid tzig'iñ jihu'ñ je tzaachypí co anajty Dios xytiydunim, e xypidaacim mijjiinjoty huidibi yajhuindigoydähuaamb Dios ymidzip. ²⁸ Co pin cacuyduun Dios ycötujcim huidibi Moisés yjayhui'm, e jím metz o tugiij testigo co yjadu'nity, yajmoy je' y'o'cin ca' miid'ajty ti pa'ayohooin. ²⁹ ¿Nej miich ajcxy minaangixy? ¿Nej cay jac'öctiy je tzaachypí mihuaad'ajtcixy? Je pinjaty ca'ixa'ñ Dios y'ung etz nixiici yajxiici Cristo ñi'py huidibi yajpocytunim, jadu'n nej je jemybi ayuc ymina'ñ huidibi Dios yajhui'm. Etz nañ jadu'n ajcxy ni'oñyigixy Dios yEspíritu huidibi may'ajt oy'ajt tumb miid je' ajcxy. ³⁰ Nejhuiyyim co je Huindzin Dios ymina'ñ: "Iich xypatp ndzaachytunipyich jay ajcxy miid ypcy ycixpi. Iich yi' nyajcomidoihuipy ajcxy ypcy." Etz nañ jadu'n yjaybetyity ma Dios ñeey: "Yi' Huindzin Dios yi' yjay tìydunipy." ³¹ ¡Ooy chach mij y'ayo'nity pen je Dios juugypí xychaachytunim miid ajt nbocy ycixpi!

³² Per ajihiuyigixy miich ajcxy je xii je tiempo tiibi ñaxy, je taabi miich anajty ajcxy ti xycidigiyigixy je tiy'ajt janchypí, ñipatyp je' anajty nej tûg tiicxin jajin ajcxy miidity. Ti ooy mhuindinaaygixy mijiptinaaygixy tzaachypí ayo'n miid yi' mmibijcin ycixpi. ³³ Nijjëjity miich ajcxy ti myajhuingapxnajxcixy, e ti myaj'ojcixy mayjäyuum. Nañ jadu'n jacjadyii ti abaaticxy tzaachypí jadu'n nej je tiibi ajcxy ooy yajtzaachytungixy. ³⁴ Ti miich ajcxy myajtungixy pa'ayo'n ma pinjaty anajty pujxtigotyip, e janch aguje jotcuje ajcxy ti myajtungixy mectxujcin co ajcxy xypijci tijaty anajty ajcxy miid. Nejhuiyyim co jilby tzajpjoty miich ajcxy miidity ti jaty jac'oybi huidibi huinixi huinitiempo ijtp. ³⁵ Jacmijpidaaccixy Dios, ca' mjotmetzciiygixy. Co mmijpidáaccixipy Dios, huin'it ajcxy mbaadipy oybi may'amy ma Dios. ³⁶ Chojcyp co miich ajcxy myajtungixipy mectxujcin co mguydunaangixy nej Dios tzoc, e Dios xyajcidigiyigixip huidibi yi' ti ahuanii. ³⁷ Jaybety jadu'n ma Dios ñeey ma jadu'n ymina'an:

Tzoc, janch tzoj ymiina'ñ je huidibi tzonamb tzajpjoty, e ca'p je' jecynity.

³⁸ **Jadu'n Dios ymina'ñ:**

Pinjaty iich ti ngöbicy co ytudägyjäity, tzinähuip je' miid ymibijcin. E pen ixtigihua'cp ma ymibijcin, ca' jadu'n njotcuje'adipyich miid je'.

³⁹ Ca'p iich ajt njijëjity huidibi ixtigihua'cp ma nmibijcin, e ytigoy y'alma, je' iich ajt pin mibijcp, e jadu'n n'alma paadipy nüdzoochin.

11

Yi mibijcin

¹ Jotcuje'adipyich nayjihuuyim jadu'n co huidibi nmibijcin janch yi', oy co ca' n'ijxim. Je huidibi nmibijcin je' xymooyim jotcuje'ajtin miid huidibi njijp'ijxim ma

Dios. Je huidibi nmibijcim nejhuiiyim co janch janch jadu'n, oy ca' n'ijxim.

2 Com miid co ajt nmij'ap nmijteedy ajcxy mibijci Dios y'ayuc paady Dios cöbijcy ajcxy jadu'n nej tudägyjäy.

3 Miid ajt nmibijcin ycxipi nejhuiiyim co Dios oyduñ tüt'óciy huidibi ji'i ajtp miid y'ayucti'ajty, jigix huidibi cham n'ijxim je' yi' yaj'oyii huidibi ca' yaj'ixy.

4 Miid co Abel mibijcy Dios, paady Abel ymoy Dios huindzigiñ jac'oybi ca'ydi Caín, e Dios cöbijci Abel yhuindzigiñ, e miid je' ycxipi Abel ooy ycõmaybidzimy ma Dios co anajty ytudägyity. E jadu'n oy Abel ti yja'o'cini, jadu'n nipaady nej jihuüy yjacmiydägyñi chambaad. Com miid je mibijcin huidibi anajty ymiid yejc ijxpejt ma iich ajt.

5 Miid co Enoc mibijcy Dios paady yajnicxi jadügpi tzinaydac ni yca'o'cy, ni ca' ajcxy paty, com Dios anajty ti yajnicxyii. Jadu'n yminañ ma yjaybetyity ma Dios ñecy, ca'ní anajty yajnicxyii: "Dios jäygidacpy anajty Enoc chinaayin." **6** Pen ca' nmiiid'ajtim mibijcin ni jadu'nyi, ca' Dios jäygidägy ajt ndzinaayin. Com co nmihuingonaanim Dios, hue' tzocy co nmibijcim co Dios yjjijity, e co yaj'ahuimbidiy oybi miid pin mibijcip.

7 Miid co Noé mibijcy Dios, paady Dios ñimaayi jayiip co ytuna'ñyii yjada'ñyii mijniigom huidibi anajty ca'ní yaj'ixy. Co Dios ymigapxi, chi Noé yjotmaybaady e yaj'oyiy je barco ma yi' etz y'ung y'anäg ñigomdzögipy. Miid co anajty Noé miidity mibijcin, paady yajpocycäy je naaxhuiñjäy ajcxy ca'pi ymibicy. Chi Dios cöbijcy Noé jadu'n nej tudägyjäy miid co mibijci Dios y'ayuc.

8 Miid co Abraham anajty Dios mibicy, paady Dios yhuin'ixi e ycapxymidouhui. Chi je' chooñ ma ñaax ycajpin ñicxy ma je it lugar huidibi Dios anajty möhuaanip co je'adiiyb. Choñ, ni ca' anajty nejhuiy ma ñicxy. **9** Miid co Abraham mibijcy Dios, paady chinaydacpijcy nej tüt huingjäy ma je naax huidibi Dios yaj'ahuaniiyi, huidibi ca' yjejity. Chinay ma huittic, nañ jadu'n ajcxy y'idiich Isaac etz Jacob huidibi ajcxy nañ jadu'n Dios yaj'ahuaniiyi je naax. **10** Abraham je' anajty y'ahuijxyp mina jëbi chinaydacpicy ma Dios y'it ylugar huidibi jadu'n nipatp nej tüt cajp huidibi miid y'ixj ta'tzpicy y'oyduñity, je huidibi Dios ñihuimmayi, je huidibi Dios yajcojo yaj'oyiyb.

11 Sara hue' anajty pumäy, ti anajty ymijäyiiyñi, ti ñajxni tiempo mina jëbi y'ung'ixy. Per miid co mibijcy Dios y'ayuc huidibi ti ñimaayi co y'ung'ixañ anajty, chi paty mijaa co y'ungdzimigip. E chi y'ung'ijxy com ymibijc co Dios anajty cuydunañ tiibi ahuaniiy. **12** Miid tütgi jääy, je Abraham, ti choondacy tütgipicy y'amigügtic huidibi oy ti ymayi. Abraham, oy anajty je' ti yjahuingtoni mina y'ögaani, chi ooy y'ung y'anäg, y'ap'ung y'apmang janchmay paty, jadu'n ymayity nej madza' etz ymayity nej pu' ma mejypa', janch ni ycamicho'nity.

13 Tüt'óciy je jääy ajcxy huidibi ya yajnimiydacp, öctay ajcxy ni ycacidigiiy je tzinaydac huidibi anajty Dios ti yaj'ahuaniiyi. Miid co ajcxy mibijcy Dios, paady nejhuiy ajcxy co jacjiini Dios ymöhuuyb je huidibi ti yaj'ahuaniiyi. Com ymibijc ajcxy Dios, paady jotcuç ñayjihuüy co Dios möhu'ñyii jacjiini huidibi ti yaj'ahuaniiyi. Yminañ ajcxy co anajty y'adzinaaygixy ya naaxhuiñ. **14** Pijnaty jadu'n minamb co adzinaaybi ajcxy yajpaady, hue' yajhuimbizimy co chinaydac yujug'ajttac ajcxy y'ixtaayb. **15** Co ixipy ajcxy jäymejtzó'cigixy je naax ma anajty ti choongixy, janch ycahuimbijty ajcxy jim jadüg'oc. **16** Per je' ajcxy nig'i anajty nijot'ajtcixy it lugar jac'oybi, je' je'

tzajpjotypi. Miid jada ycixpi Dios ca' yi' cho'yduñ co ñaydijyii Dios ma je' ajcxy. Com ti ni'ixiyyi ajcxy chinaydac jiiby tzajpjotypi.

¹⁷ Abraham mibijcy Dios, e co Dios Abraham y'ijxmajtzi, chi yajmiiñ Isaac co anajty yajhuindzígihua'ñ Dios. E janch ciixyjot je y'ung tügpajc anajty yecy, je y'ung huidibi Dios ti yaj'ahuaníyii anajty. ¹⁸ Dios ñimay Abraham co miid Isaac miid'ada'ñ may y'ap y'oc. ¹⁹ Abraham yhuinmaayb anajty ooy co Dios tügpajc cötujcmiidiip yajjugypigipy öcypy. Paady jëbi iich ayt nmínaaním co Abraham ycidigiyyi jadüg'oc y'ung co anajty ti yjugypicy co anajty ti y'ogy.

²⁰ Isaac mibijcy Dios, paady Isaac Dios mibijctzoy miid Jacob etz Esau ycixpi co huen ajcxy oybi paadip ma je tiempo huidibi mim cidacni. ²¹ Jacob ymibijcy anajty Dios, paady co anajty y'ögaani, chi ahuaníy conuucxin ma nidüg nidüg José y'ung y'anäg. E jadu'n Dios ooy huindzígii ojadajty yam ñaygodajc'adyii miid ytajc co anajty ooy ti ymijjäyiiyñi. ²² José co anajty Dios mibicy ma anajty y'ögaani, yminañ co Israel jääy ajcxy anajty ypidzimaangixy comjecy jim Egipro, chi yajhui'my tiy'ajt nej ypajc ytuñiyb co anajty choñ ajcxy jim Egipro.

²³ Miid co anajty ajcxy mibicy Dios, paady co Moisés yma'xung'ajty, chi yataj yteedy yützi tugiig po'. Com co ajcxy ijxy co anajty ooy y'oity je ma'xung, ca' ajcxy anajty tzigiy je rey y'ane'min co anajty yaj'öctähua'ñ tüg'öciy ungma'xung yéydiçpi. ²⁴ Miid co Moisés mibijcy Dios, paady co oy ymij'anäccojni, ca' tzojcy co ñaydijiiby co rey ñiiç y'ung'adiib. ²⁵ Hue' janchtiy Moisés nügi nijot'ajty co ayo'n tzaachypi minaxipy yajnaxipy quipxy miid Dios yjääy, ca'ydi co nixondägipy je jugy'ajtin ma je rey ytijc huidibi Dios ca' jääygädägy. ²⁶ Moisés nügi ñayjhuiyyi jotcujc co tzaachypi ayo'n anajty minaxy yajnaxy miid Cristo ycixpi, ca'ydi co miid'ajttähuipy jugy'ajt comeeñ'ajt jim Egipro. Com Moisés ti anajty yhuinma'ñypidägy co Dios yega'ñ je oybi. ²⁷ Miid co Moisés mibicy anajty Dios paady choñ jim Egipro, ni catzigiyy co anajty rey yjotmädy, jadu'n y'ijty tudägy nej jihuïy ixý je Dios ca'pi yaj'ixy.

²⁸ Miid co mibijcy Dios paady Moisés tuuñ je pascuaxi, chi ni'ane'mdiy co huen tijc'aguu tüg tüg yajni'pyi, jigix co je ángel huidibi yaj'öcp, ca'p je' je israelitajäy y'ungooib yaj'o'cipi. ²⁹ Miid co ajcxy mibijcy Dios paady je israelitas ajcxy yajnajxy je tzaptz meyj jadu'n nej jihuïy ñajxcixy huinditztuuy, e co ajcxy je Egipro jääy nañ jadu'n yjanaxañ, cijx ajcxy ñii' o'ctäy.

³⁰ Miid co ajcxy mibijcy Dios, paady ycidañday je poch ma je Jericogajp, taab anajty je israelitas ajcxy ti jühuñdijtcixy huixtuç xii. ³¹ Miid co Rahab, je töxyjäy jibic tzinaaybi, mibijcy Dios, paady ca' y'o'cy quipxyi miid je huidibi anajty ca' capxymidoogixy Dios. Com co je' yajjättacy ma ytijcín je huidibi anajty ti choongixy ma Israel jääy ajcxy anajty yajpaady, co anajty ayüch ameech yajcjiyögyixy yajtecyyögyixy Canaan naaxjot.

³² ¿Ti njacmiydägibich? Nyajtigoy'idaamybich tiempo co nimiydägibich Gedeón, Barac, Sansón, Jeffé, David, Samuel, e jacjadyii Dios y'ayucnajtzcapxiybi. ³³⁻³⁴ Miid co ajcxy mibijcy Dios, paady ymimadac ajcxy ymidzip canaag picy, ane'my ajcxy yajxon yi cajpjäy, ypaat ajcxy pubejtin huidibi Dios anajty ti yaj'ahuaníyigixy. Yaj'aduyc ajcxy caa y'ahuac, yajxeem ajcxy jiiñ huidi anajty ooy ymijity, tzooc ajcxy co anajty yaj'ögaangixy miid espada. Pinjaty anajty pumäiy ypaat je' ajcxy ymic'ajt ymijaa, mij je' ajcxy ooy y'ijtcixni ma chiptungixy, e ymimadactay ajcxy maymidzip. ³⁵ Jim anajty töxyjäy yajtigixy huidibi ajcxy cïdigiyi y'ung juugy huidibi anajty ti jugypicy co anajty ti y'ogy. Jadyii ajcxy y'o'cy ahuoni' agidzi', ca'p

ajcxy paty nüdzooçin. Jadu'n ajcxy paty o'cin, jaydëbi patcixy jugy'ajtin etz tziñaayim jac'oybi ma Dios. ³⁶ Jadyii Dios y'ayucnajtzcapxiybi ooy ñixiici yajxiici, yajci'ajty, etz tzumy mach ypujxtic'iñäy. ³⁷ Jadyii Dios y'ayucnajtzcapxiybi y'o'cy ajcxy tzaagögäch, jadyii yaj'ajidiy ajcxy janch tim cup y'ijxmajtzi ajcxy, jadyii yaj'o'ci miid espada. Ymiñ xyiply xii yaa yhuidijtcixy ymiid ajcxy ñiniçx yuch miid cöbixy'ac etz miid chivo'ac, ayoob jääj ajcxy, jotmay miid, yajtzaachytungixy yajca'oydungixy. ³⁸ Yi jadu'mbi Dios y'ayucnajtzcapxiybi ajcxy ni je naaxhuiñjäy anajty camihuaadity. Miid ymidzip pahuidijtcixy, paady yhuidijtcixy anajty titznaaxtuum etz yuugjoty, chinaaygixy naaxpa'tci'py etz majaty ang. ³⁹ Nidüg'öciy je' ajcxy oy cömay ajcxy yjanajxy miid co mibijcy ajcxy Dios, ca' ajcxy paty tiibi anajty Dios y'ahuanñ. ⁴⁰ Com Dios jac'oybi je' anajty yegamyb miid iich ayt, paady ca' ajcxy paty je oybi tiibi Dios y'ahuanñ. Ti anajty Dios nihuinmayiy co yajca'pxaani yi' ajcxy ytudägy'ajtin quipxyi miid iich ayt co Cristo y'o'cy miid iich ayt nbocy cixipi.

12

Tzoc iich ayt nihuinma'ñybidaacim ma Jesú

¹ Com nmiid'ajtim canaag ijxpejt nej jääj jecy'ajty mibijcy Dios, paady iich ayt jadu'n nipaady nej jihuñ huinduy jajixci'py nmiid'ajtim jääj huidibi ti yajniguëxgy ymibijcin. Paady yci xp tzoc ahuing pidaacim je huidijatxy'adzijpim ma ayt nmibijcin, e nañ jadu'n tzoc ahuing pidaacim je pocy huidibi xyajhuinma'ñydigooym, e tzoc naymic'ijxim cudydunim yi tiy'ajt miid mectxujcin ma ayt ndzinaayin, jadu'n nej jääj ñaymic'ijxigixy co nayboyicquíxigixy. ² Tzoc nihuinma'ñybidaacim ma Jesú. Jim ijxpejt nbaatim ma Jesú nej jëbi nmibijcim Dios. Jesú yi' je' ti xyajnejhuiñim Dios ytiy'ajt. Yi Jesú yi' y'ayoo anajty ma je cruudz, ni ca' yi' tuñcuendi je jadu'mbi o'cin oymidzo'ýduunip. Com co Jesú ñejhuiñb anajty co jadu'n y'oc'ayoohuipy, chi ypaadipy jotcujc'ajtin ma Dios y'ane'my. E cham je' yajpaady ma Dios ymijc ma Dios y'ane'mdac.

³ Huinmaaygixy miich ajcxy je Jesú y'ijxpejt, nej pocyjädyjc chaachytuungixy etz ñi'ojiiygixy, etz ca' y'ixaani, paady ca' mdzijpcigixy ni mgamijotmetzciiygixy. ⁴ Ca'ni miich ajcxy ayo'n tzaachypì myajnaxy mabaad ni'py ajcxy mxiiibidyii jadu'n nej Cristo yjajty. ⁵ ¿Nej ti miich ajcxy mjäydigooygixy je capxhuijin huidibi Dios ti xymooygixy nej jihuñ yci'm'ung? Jadu'n yminañ ma Dios ñecy:

Miich n'ungich, ca' mbidägy nej jihuñ ca' ytäm ytiijity je tzaachypì huidibi Dios miid xycapxhuijy, ni ca' mjotmetzciihuiipy co xyaj'ójipy.

⁶ Dios ycapxhuijy yi' pinjaty chojcp yjihuñb. Dios chaachytumby yi' ajcxy co ytundigooy, pinjaty yi' ti cöbicy nej jihuñ yci'm'ung.

⁷ Mímadaccix miich ajcxy je castigo, com Dios jadu'n yi' xymiidity ajcxy nej jihuñ yci'm'ung. ¿Nej ji jada' tüt ung, e ca' yteedy chaachytunib co ytundigooy? ⁸ Pen ca' miich ajcxy Dios ti tzaachypì xymooygixy, jadu'n nej yi' moy castigo tüt'öciy y'ungdijc y'anäctijc, ca' miich ixipy ajcxy Dios xy'ung'adyii tiyndädäg. Jadu'n miich ajcxy m'idipy nej tüt pi'c'anäg huidibi yteedy ca' y'ixa'ñyii. ⁹ Jadüg nax, taabi anajty ayt nbi'cnity, iich ayt ndeedy ya naaxhuiñ xy'ihuijim xycapxhuijim anajty, e xychaachytunim co ca' ngapxymidoohuim nihuindzigiñim ajcxy. ¿Nej co ca' huaad n'ijtim

ane'my ma ajt ndeedy huidibi tzajpjoty yajpatp? E jadu'n jëbi nbaatim je jugy'ajtin huidibi ca' ycxipi ytgoyipy nimina. ¹⁰ Ich ajt ndeedy ya naaxhuiñ xy'ihuijim xycapxhuijim anajty miid jada conbi jugy'ajt ycxipi, jadu'n nej je' anajty ajcxy oy'ixy. Nañ jadu'n Dios ich ajt xychaachytuunim miid ajt n'o'yajt ycxipi etz jigix nmiid'ajtim huädz jot huädz huinma'ñ nej Dios ymiiidty huädz yjot huädz yhuinma'ñ. ¹¹ Oy yjanchity co ca' ti tzaachypí ndzojcim ma yam nbaatim je tzaachypí, com ooy ndzachijhuiyim je tzaachypí, e ca' jotcujc nayjhuiyim. Per pinjaty ixpijcpí Dios chojcin miid je tzaachypí ycxipi, chi je' yhuimbizimiygixy tûg jugy'ajtin tüdägypí etz jotcujcpi.

Je huidibi ayo'ngojp co Dios y'ayuc ngacöbigaaním

¹² Paady miich ajcxy jomticipijccix ma mmibijcin, jadu'n nipaadiip nej jihuÿ myajpidicciixy mgí' tiibí y'anucxiÿñi, etz mgoxcohuajc mic'ajt paady huidibi anajty ca' mic'ajt miidity. ¹³ Ixtaaygix nii'aa tü'aa tiibí ma mdzinaayin, jadu'n nipaadiip nej jihuÿ yi mdecy huidibi mädip ti chögy, e camina jadüg'oc yhuiidip.

¹⁴ Tzinaaygix miid oyjot oyhuinma'ñ miid nidüg'öciy jää. Ca' mdungixipy ti tzip. Miid'ajtciix tûg tzinaayin huätzpi, pen ca' jadu'n mdungixy, ni piñ ca'ixipy je Huéndzin Jesucristo. ¹⁵ Ooy cuenditungixp co ni piñ cajipyoöydüdipje je pubejtin huidibi Dios ti ahuanÿ, jigix nañ jadu'n ni piñ ycatyapaadjy panch mät yjot yhuinmañ, e yajhuindigoydäy yajmättäy jacyadyi ymigügtiç, tim jadu'n nej tûg ujtz ta'mbi ypa'mduñ. ¹⁶ Ni tûg miich ajcxy ca' huaad ti ayuc miid'at y miid huingbi töxyjäy huidibi ca' miich mdöxyijc'adyii. Ca' nañ jadu'n m'ixtiipy je ayuc huidibi Dios yajhui'my miid miich ajcxy ycxipi, jadu'n nej y'idiich Esaú. Miid tûg caayin uucin Esaú toocnax je huidibi anajty möhuaanip yteedy co y'unggoobity. ¹⁷ Miich ajcxy mnejhuiyib co Esaú tocy huidibi anajty paatip co japada'ñ je conuucxin huidibi anajty yteedy möhuaanip, ca' jadu'n Dios cöbijcy, chi Esaú ooy yjayaaxni, per ca' anajty nihuinma'ñ nej yjothuimbidip miid je' ycxipi tiibí anajty tuñ.

¹⁸ Ca' miich ajcxy ti mjaty ti m'ixy, nej jecy'ajty yi israelitas ajcxy yjajty etz y'ixy co ajcxy mihuingoñ je cop Sinaí ma anajty Dios ti pidägy mij jiin, ma anajty ooy yhuïdzucy yjidity etz mijpoj mijtigoy ñaxy, ma anajty ooy y'agoodziÿ anaxy. ¹⁹ Ni mgamidoy ajcxy je trompeta ni je Dios y'ayuc huidibi anajty ajcxy je' migapxip. Pinjaty je' midou je ayuc ypijctzou ajcxy may'ajt co ca' huaad yjacmigápxigixy com ooy anajty chigiiygixy. ²⁰ Je' je' anajty ycxipi co anajty ca' mimadägaangixy je ane'min cötujcin huidibi anajty minamb: "Pin anajty ytecy pidacp ma yi cop, hue' yi' y'oyyaj'o'cnity cögäch miid tzaa o miid quipyijpxu'ñ, oy ixipy y'iyuicity." ²¹ Oy chigiiyñi huidibi anajty yaj'ijxp, Moisés ci'm minaan: "Tziyuuybich yam miid tzigi'ñ."

²² Per miich ajcxy jadu'n nipaady nej jihuÿ ti mmihuingoongixy yi cop huidibi yxi Sión etz je Dios juugypí ycajp. Je' je' je Jerusalén tzajpjotypi ma canaag mil je ángeles ajcxy yöymujccixy. ²³ Ti miich ajcxy mmihuingoongixy ma ti yöymujccixy je jaccömaaybi jää huidibi ajcxy yxi cojaay ma Dios ñecy jiiby tzajpjoty, je huidibi ajcxy huin'ib huingapxtacp Dios. Ti miich ajcxy mihuingoongixy Dios je huidibi nijuez'ajtp tûg'öciy. Nañ jadu'n ti miich ajcxy mihuingoongixy je' ajcxy je oyjädyic y'espíritu huidibi Dios ti yaj'ahuimbijtäy tudägy. ²⁴ Miich ajcxy ti mihuingoñ yi Jesús, yi huidibi xycodinaayim ma Dios miid je jemybi cötujcin huidibi Dios yajhui'my miid iich ajt ycxipi. Yi Jesús huidibi mic'ajtmoy je Dios y'ayuc jemybi, co ñi'py teemy yojcy miid ajt nbocy ycxipi. Yi Jesús co ci'm ñi'py teemy yojcy miid jää

ajcxy ypocy ycixpi, nīgi oy yi' ca'ydi co Abel iyujc ñi'py teemy yojcy miid yopocy ycixpi.

25 Paady ycixp ooy cuenditungix miich ajcxy, ca'ydi yaj'ixtijy Dios, je piñ ti xyajmihui'mim jemybi y'ayuc. Je jāy ajcxy huidibi tzinay jecy'ajty, ca'p je' ajcxy choc y co ajcxy ixtijy Dios co jecy'ajty yjamigapxi ajcxy ya naaxhuiñ. O'ctiy iich ajt ca' ndzoocim, pen nmooyim ajt njiih je Dios, je piñ y'ayuc xyajmihui'mim huidi tzoon tzajpjoty.

26 Co Dios y'ayuc yejcy jecy'ajty, chi yajtziuyu ooy naax. Jadachambí Dios ymina'ñ: "Jadügtecypajc nyajtziyuya'ñich je naax, e ca' nmınaanim naaxti'ajty, nañ jadu'n nyajtziyuya'ñich je tzajp." **27** Co jadu'n Dios ymina'ñ: "Jadügtecypajc nyajtziyuya'ñich je naax." Hue' yajhuinjhuiy co ytigoydähuiy huidijaty yücxp huidibi Dios yaj'oyii, e je' huimip je huidijaty ca' yu'cxy. **28** Paady je Jesucristo ycötucin huidibi Dios xyajmihui'mim, ca' yi' huaad ytigoy. Tzoc yajnajxim Dioscojuyip miid Jesús y'ayuc ycixpi, e nyajmij'ajtim n'ojadajtim Dios miid tudägy'ajt etz miid huindzigiñ nej je' jäygidägyin. **29** Iich ajt nDios jadu'n yi' nej tūg jān huidibi nöctaaby tūg'óciy.

13

Nej jēbi nyajjäygidaacim Dios

1 Miich ajcxy huidibi mibijcp Jesucristo, ca' mjäydigooygixy co ajcxy mnaychójcigixipy miñ xyipy nej jihuÿ ajcxy mdügquëxyity. **2** Ca' ajcxy mjäydigooygixipy co oyjäy'ajtin mdúngixipy miid pinjaty ajcxy xyojädiyb. Miid co oyjäy'ajtin ajcxy tuuñ, chi nijejity ajcxy yajjättacy ángeles ajcxy, ni ca' ajcxy huinjhuiy co ángeles anajty ti yajjättaaccixy.

3 Mjäymedzip ajcxy pinjaty tzumy'iñaayb mach'iñaayb jadu'n nej jihuÿ miich ajcxy nañ jadu'n mdzumy'iñaaygixy mmach'iñaaygixy quipxy miid je' ajcxy. Jäymeedzip miich ajcxy pinjaty tzaachypí ayo'n minajxp yajnajxp, com nañ jadu'n miich ajcxy miidity je ninicx huidibi jēbi y'ayoy.

4 Huen nidüg'óciy jāy huindzigiÿgixy yajmij'ajtcixy je pijcin casada'ajtin. Huen je yëydiyc etz je ytöxyiyc naymiidzináaygixy yajxon, com Dios yi' tzaachytunipy pinjaty tundigooyb miid huingbi töxyäy.

5 Ca' m'adzojccixy meeñ. Mijotcujc'ajtcixy ti ajcxy iñ miid. Dios ti je' ymina'ñ: "Camina xii iich miich ajcxy n'ixmadzipy, ni iich miich ajcxy ngajäydigoyipy."

6 Jadu'n jēbi nmınaanim agujc jotcuje: "Yi Huindzin Dios yi' xypubejtpich, ca' ndzigiñhua'ñich jāy nej xyatuna'ñich."

7 Jäymejtzix miich ajcxy je pinjaty ti xyñigohuajc'ajtcixy, je pinjaty ti xyajmij'dimiyydaaccixy Dios y'ayuc ytii'ajt. Huinmaaygix nej je' ajcxy anajty ytudägy'aty, padungix nej je' anajty ajcxy miidity ymibijcin.

8 Jadu'n nej Jesucristo oybi tuñ jecy'ajty, nañ tim jadu'n oybi tuñ chambaad, etz oybi tuna'ñ huiniñ huiinitiempo, ca' yi' yajtigadzip yi' yhuinma'ñ ni mina.

9 Ca' miich ajcxy myajhuin'ingixy miid canaag ixpijcín huidibi ca' tyügnaxity miid Jesucristo ytii'ajt. Nīgi oy co ajt nbidaacim nhuinma'ñ ma je Dios y'ayuc, nej yi' xychojcim xyjihuiyim, nej yi' may'ajt tuñ miid iich ajt. Ca' mbidaacim mhuinma'ñ ma je cötucin huidibi adujcp nijejity caayin uucin. Ni ti jotcujc'ajt ajcxy capaty pinjaty panicxp yi' jadu'mbi cötucin.

10 Je judío tungmiidpi huidibi huindzigiñ tumb anajty ma Dios yhuittijc je jecyip, ca' yi' jēbi yjactuuni ma iich ajt nmibijcin jadu'n nej Jesucristo tuñ huindzigiñ miid iich ajt ycxipi. **11** Je judío mijitungmiidpi ma Dios ytijc ypidac iyujc ñi'py ma je Lugar Santísimo nej tūg huindzigiñ huidibi

yajpocyñihuatzp je mayjäy. Je iyujc ögy ñinïcx jiguem je' yajnögy, ca' jiibyity cajpjoty ma je Dios anajty huindzigiygixy. ¹² Tim jadu'n nej je judío sacerdote yajnögy je huindzigi'ñ iyujc ñinïcx cajp nïnaxy, nañ tim jadu'n Jesú paty tzaachy'o'cin cajp nïnaxy jigix miid je' yci'mni'py pocyñihuädzip je mayjäy. ¹³ Tzoc mijpidaacim je Jesú tiibí y'ogy cajp nïnaxy miid iich ajt nboc yicxpi. Tzoc minajxim yajnajxim je canayyajmij'adíi je canay'ixa'nii, tim jadu'n nej Jesús minajx yajnajx je canayyajmij'adíi je canay'ixa'nii. ¹⁴ Ya naaxhuiñ ca' ya ajt nmüidity tüg ciudad ma jébi n'ijtim huinixii huinitiempo, je' iich ajt njijp'ijxim je tzinaayin huidibi miimb cidaacp. ¹⁵ Paady yicxpi chojcpco co Dios n'ojadajtim nmibijctzoohuim jabom jabom huinixii miid Jesucristo yxii. Co jadu'n n'ojadajtim nmibijctzoohuim Dios jadu'n nipaady nej tüg huindzigi'ñ nmooyim. Tzoc ii mibijctzoohuim, tzoc ojadajtim miid ajt ngi'm'ahuac ngi'm'ayuc. ¹⁶ Ca' mjäydigooygixipy co oybi mdungixipy etz naybubéjtigx naybudigüiyigix miñ xyipy. Co jadu'n mdungixipy jadu'n nipaady nej tüg huindzigi'ñ ti myejccixy ma Dios huidibi yi' ooy jäygidägy.

¹⁷ Capxymidoogix pinjaty xyñigoohuajc'ajtcixp etz yajmij'ajtcixp, com yi' miich ajcxy xycuend'ajtpi yi' m'alma. Nejhuiyim co ciyegaangixy ycuendi ma Dios nej ajcxy ti xycuend'aty. Pen oybi miich ajcxy mdumyb miid yi' ajcxy, joccuje ajcxy ñayjihuihyib. Pen jibic miich ajcxy mduñ miid yi' ajcxy, tajip mayip ajcxy. E pen yi' ajcxy tajip maayb, chi miich ajcxy ca' ni ti joccuje ajt mmüid'adipy.

¹⁸ Mibijctzoogix Dios miid iich yicxpi etz je pinjaty xymüidhuidijtpich. Jatytim naymic'ijxibich tudägy nduuñich ma tüg'óciy iich ndung, paady yicxpi joccuje nayjihuiyijich. ¹⁹ May'ajt nbijctzooybich ma miich ajcxy co Dios mmibijctzoogix miid iich yicxpi, jigix Dios a'ixihuipy co nícxibich tzojc ma miich ajcxy.

Oy'ajt etz capxpoocxin huidibi cogixiiyñip je necy

²⁰ Dios nmibijctzooybich miid miich ajcxy yicxpi. Je Dios huidibi yajjugypijc jadüg'oc iich ajt nHundzin Jesucristo co y'o'cy, je huidibi cuend'ajtpi je maymibijcpidijc. Co Jesucristo ñi'py teemy yojcy, chi mic'ajt moy je jemybi cötujcin huidibi Dios ti xyajmihui'mim. Dios ti pidägy Jesucristo jadu'n nej je cuend'ajtpi jac'oybi ma je maymibijcpidijc. Jadu'n yi' nipaady nej tüg cöbixy cuend'ajtpi huidibi cuend'ajtp may ngöbixy. ²¹ Je Dios huidibi xyajjotcuje'ajtim je' huen xyaj'ahuimbijtcixy huädz etz oyjäy ma tüg'óciy ajcxy mmibijcinc etz ma tüg'óciy ajcxy mdzinaayin, jigix ajcxy mdunipy nej yi' tzoc. Dios huen tuñ ma iich ajt njot nhusinma'ñ miid Cristo ymic'ajt nej yi' tzoc. ¡Huen Cristo y'idiy mij cömay huinixii huinitiempo! Amén. Jadu'n jada.

²² Nmigütijc, nbijctzooybich may'ajt yajtungixy meextujcin ma jada ayuc capxhuijin. Ti ajcxy ii con nijayiyyigixy. ²³ Nejhuiyigix miich ajcxy co ajt nmigü Timoteo y'ity ahuätztuum. Pen tzojc yjädy ya ma nyajpaadyiich, chi yi' xymüidnícixibich co iich anajty miich ajcxy nícxixy n'ijxcixy.

²⁴ Nguejxpyiich ngapxpoocxin ma nidüg'óciy pin ajcxy xyñigoohuajc'ajtp etz je migütijc ajcxy huidibi mibijccixyp. Je migütijc huidibi ajcxy yajpatp ya Italia yquejxyp ajcxy capxpoocxin ma miich ajcxy.

²⁵ Dios ajcxy xyconuucxip nidüg'óciy miich ajcxy. Amén. Jadu'n jada.

SANTIAGO

Yí Necy Huidi Santiago Yajniguejx Je Judío

Mibijcpidijc

1 Hich Santiago, ndzojcungíx iich nduñ ma Dios etz je Huindzin Jesucristo ytung. Cham jáda necy nyajniguexyich yi Israel jää huidi ajcxy yajmí'ajtp Dios, huidi ajcxy xim yam yajpatp cajp cajp miid co yqueecpiidzimy ajcxy Judea naaxjot co ymidzip ajcxy chach'ixhuuidiyii chachpahuuidiyii ajcxy.

Je tiy'ajt huidib tzoon ma Dios

2 Migüjtijc ajcxy co yi mmidzip ajcxy xychach'ijxmadaangixy nej miich ajcxy mjot mhuinmañ miidity, co yi' ajcxy xy'ixhuidijtcixy xypahui'dijtcixy, co xyñigapxcixy xyñi'ojiiygixy, co xyajhuinmañydgoyaangixy, ca' mdajipy mmayipy ajcxy, jotcujc ajcxy mnayjihuñuiyb. **3** Miich ajcxy mnejhui'ygixyp co jadu'n mmimecxtujccixyp je tzaachypí ayo'n huidibí mmínajxcixyp myaj-najxcixyp miid co ti mmijpidaaccixy Jesucristo, huin'it mbáactcixyp mic'ajt, jigix jébi mimadactaygixy tüg'óciy jibic-huinmañ. **4** Copicy miich ajcxy mimadactáaygixyp tüg'óciy jibic-huinmañ, ca' ma mdundigóoygixyp, e huin'it huädz mjot mhuinmañ mmiid'adipy ajcxy, ca' ti myajtigoy y'idiipy ajcxy.

5 Pen nidüg miich ajcxy myajmayajty oyhuinmañ, co jää ajcxy xychach'ijxmadaaní mjot mhuinmañ nej miidity, mibijctzou Dios huen xymöy je oyhuinmañ, com yejcpo yi' oyhuinmañ miid tüg'óciy jää co pijctzoy. Ca' yi' cohuindugyii, ca' huaad xy'ojim co nbijctzoohuim oyhuinmañ. **6** Copicy pijctzohui Dios huijy'ajt cujc'ajt cixyjot huinjot, ca' y'ametz yjotmetzity. Piñjaty ametz jotmetz Dios mibijctzoob, ca' tú'ciy miidity yjot yhuinmañ, janam jatzojc yajtigach yhuinmañ jadu'n nej je mejy co ypidig y'ixtagy miid je poj. **7** Co jää ajcxy ametz jotmetz mibijctzoogixy Dios, Dios ni ti jadu'n cayecy. **8** Yi jadu'mbi jää ajcxy ametz jotmetzpi canaagnax yhuinmañ ajcxy miidity, ca' tügijip yhuinmañ pidaaccixy ma Dios.

9 Yi ayoobitijc huidibi mijpidaaccixyp Dios, ooy jäygidägaangixy co Dios ypubediib y pudigihuiyb. **10** Yi comeeñyjäy ajcxy huidibi mijpidaacp Dios, ooy jotcujc ajcxy ñayjihuñua'nyii co ajcxy ymeeñ ytictähuiipy jadu'ñyi. Com yi' ajcxy ymeeñ tigoyamb yi' jadu'n nej tüg piy co ñiicxní miid xii an. **11** Co xii ypejtni, chi ooy y'andaacni mic, e chi je jiinboj ypidzimy, chi je piyquipy ytich, chi yhuingädaayñi je piy, e jadu'ñyi ytigoydäy je piy oy'ajtin. Jadu'n nej yjaty yi piy, ñan tim jadu'n yjada'ñ comeeñydijc ajcxy, jadu'ñyi ñitigoyaangixy yjuggy'ajtin.

Co yjot yhuinmañ chach'ijxmadañyi

12 Jotcujc piñjaty mmecxtujctaayb jadu'n nej ajcxy yjot yhuinmañ chach'ijxmadañyi. Co jadu'n mmecxtujctaaygixyp, Dios möhuiib ajcxy jugy'ajtin huinixibi, huidibi yajhuinhuaniy tüg'óciy jää ajcxy huidijaty Dios tzojcp yajmí'ajtp. **13** Co piñ nijot'aty co tuna'ñ ti jibicpi, ca' ymina'niipy co Dios anajty jadu'n yajtundigoyaanip. Dios ca' ti jibicpi tuñ miid jää ajcxy. E nañ ni piñ ca' huaad ijxmach Dios nej yjot yhuinmañ ymiidity. **14** Ci'm ajcxy jadu'n ñaydunyii, co tzachnijot'ajtcixy canaagnax jibic-huinmañ. **15** Co jää

ajcxy nijot'ajtcixy jibic-huinma'ñ, pocy anajty ytungixy. Ti ajcxy anajty ooy ypocuyñibejtni co nicxy y'ó'ccixná.

¹⁶ Migügtijc ajcxy, huidibi ooy ndzoc y njihuÿich, ca' mnayhuin'ñinigixy. ¹⁷ Iich ajt nDios Teedy huidibi tzajpjoty tzinaayb, yi' huidibi yajcojtaay xii madza' huidibi jaajp tñicxp, yi' je' yejctaayb tñg'ociy tijaty oybi, tñg'ociy yhuinma'ñ huidibi iich ajt nmii'dajtim. Dios ca' yi' yjot yhuinma'ñ yajtigach jadu'n nej yi xii madza' yajin ytñicxin ytigach. ¹⁸ Dios y'oydumyb huinjemy iich ajt njot nhuinma'ñ miid yi' y'ayuc ytiy'ajt, jigix jëbi iich ajt nmii'ijtim oyjot oyhuinma'ñ. Yi' jay ajcxy huidibi yajmij'ajtcixp Jesucristo, Dios niigí tzoc yajcxy ca' jac ti huidibi oyduñ.

Je tiy'ajt tiyedudäcypí

¹⁹ Migügtijc huidibi iich ooy ndzoc y njihuÿich, mnejhuñhuipy miich ajcxy jada co ooy ycopicyity mmido'mbijctähuipy ajcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt, ca' mjäydigóoygixipy, ca' mgapxmay'ñigixipy, pen mjotmätcotp ajcxy ca' anajty mguydungixy Dios ytiy'ajt. ²⁰ Je jay huidibi jotma'tp, ca' je' tuñ huidibi Dios yjäyg'dacyp. ²¹ Ixmajtztaaygix yi' jibic ayuc, ca' mnijot'ajtcixy yi' jibic-huinma'ñ. Cöbjccix miid oyjot oyhuinma'ñ yi' Dios y'ayuc ytiy'ajt, yi' huidibi Dios ti yajnicödugiy, huin'it jëbi ajcxy m'alma nñdzooçin paady.

²²⁻²⁴ Cuydungix ajcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt, ca' ajcxy mjotcujc'adipy miid yi'yi co m'amido'ijtcixy, hue' anajty nigoo mnayhuin'ñinigixy. Peni nigoob Dios y'ayuc m'amido'ijtcixy, e ca' mmijpidaaccixy ca' mguydungixy, naadigi' anajty m'amido'ijtcixy. Jadu'n miich ajcxy nipaady nej piñ yhuiñyijp aa'ijxnajxp ma tñgi ijk. Co ñay'aa'ijxnajxtäyii, chi yjihuägy, e mic'amy jäydigoydäy nej yhuiñyijp ti ixy. Naadigi' anajty ti ñay'aa'ijxnaaxyii. ²⁵ Pen miich ajcxy yajxon m'ixpijcyt Dios ytiy'ajt, je tiy'ajt huidibi yaj'oyihuip ajcxy mjot mhuinma'ñ, pen mmijpidaaccixyp, pen mguydungixyp Dios y'ayuc, e ca' mjäydigoooygixy, chi jada' Dios xyconuuucxip ajcxy miid jëgixpi huidibi anajty mguydungixyp.

²⁶ Pen ji piñ ñayjihuÿili co cuyduni Dios ytiy'ajt, e ca' ñay'ahujitzigiyii, ci'm anajty ñayhuin'ññiyii, tundigooyb anajty, e ca' yjanchity co mijpidaaci Dios ytiy'ajt. ²⁷ Pen miich ajcxy huädz mijpidaaccixy Dios etz mguydungixy yi' ytiy'ajt jadu'n nej jëbi Dios jäygädy, hue' tzocy co mbubéjtixiypy mba'ayoooygixipy co'ögy'ungdijc, etz co'ögy ytoxyjädyjic ma ayo'n jotmay ajcxy patcixy. E ca' huaad jibic-huinma'ñ mjactungixy, jadu'n nej jadyii naax-huiñjäy y'idiitzcixy, huidi ca' mijpidaaccixy Dios.

2

Ca' huin'ijxpety migüg myajmij'ajtcixipy

¹ Migügtijc ajcxy, co m'ojadajtcixy co mmijniçxpejtcixy iich ajt nHuindzin Jesucristo, yi' huidibi tzajpjoty ane'm, ca' ajcxy huin'ijxpety migügtijc myajmij'ajtcixipy. ² Pen jim jay ytigiy ma mnayyöymújcigixy comeeñybi miid oorí cijiitz, etz miid yhuit yxojax janch oybi, etz pen nañ tigiiyb tñg jay ayoob huidibi yhuit ytuçxy ciitc tuc nñlüdy ixpüdy. ³ Chi miich ajcxy je' jac niigí myajmij'ada'ñ je comeeñybi huidibi oyxoxy, e chi mnimähua'ñ: "Ina' miich ya ma jada oybi ññaaybejt." E je ayoob jay mnimähuaangixy: "Ina' naaxcixy o jim jadu'n tina'." ⁴ Co jadu'n m'iditzip ajcxy, ca'p anajty jadu'n ytiy'ajtity. Mdundigooygixy anajty ma Dios ytiy'ajt co huin'ijxpety ajcxy migüg mdzogipy. Hue' anajty myajtungixyp jibic-huinma'ñ co jadu'n m'ixtjicixipy jay huidibi ayoob.

5 Migügtijc ajcxy, Dios ti huin'ixy yi ayoobitijc, jëbi ajcxy mijpidägy Dios etz jëbi ajcxy paadipy it lugar ma Dios y'it tzajpjoty. Jadu'n Dios ya-jhuinhuaniiy pinjaty tzojcip jihuuyip co it lugar möhua'ñ jiiby tzajpjoty.

6 Myajtzo'yduungixyp miich ajcxy ayoobtijc. ¿Nej cayi comeeñjääj ajcxy huidibi miich ajcxy xychachxip ma cötujctac, e xyajnicxcixy ma tungmiidpi yhuinduu, oy ajcxy mdzoccy mgatzoccy? **7** ¿Nej ca yjëjity ajcxy huidibi jibic nigapxp ni'ojuib Jesucristo, je oyjää huidibi miich ajcxy myajmij'ajtcixyp?

8 Pen janch miich ajcxy mguydungixy je tiy'ajt huidibi jaybety ma Dios ylibro: "Mdzogypy mijihuuiipy mmigügtijc hueñytimypinity, jadu'n nej miich ajcxy ci'm mnaychogyii mnayjihuuyii." Pen jadu'n anajty mdungixy, tûg anajty oybi mdungixyp. **9** Pen huin'ijxpety ajcxy anajty jää myajmij'ajtcixy jadu'n nej yhuit xyoxy ajcxy müdüty, mdundigooyigixp, e ti anajty mnayaya-jpocycähuigixy ma Dios ytiy'ajt. **10** Pen tûg jää cuydundaayi Dios ycötujcin, co nicey tûg cacuyduñ, jadu'n nipaady nej jihuuy anajty janch ni tûg cötujcin ti cacuyduñ. **11** Je Dios je cötujcin ti pidägy co ca' huaad mmigapxtigooyipy töxyjäydijc, etz nañ ti cötujcin pidägy co ca' huad njäyaj'o'cim. Pen mmigapxtigooyb töxyjäydijc, oy ca' ti mjäyyaj'ögy, ti anajty mdundigooy mij ma Dios ytiy'ajt. **12** Capxcix miyadaccix, tungix nej jëbi huaad jäygidägy iich ajt nHuindzin Jesucristo nej je' cuyduñ yi' ytiy'ajt. **13** Ca' ti pa'ayoohuin paadipy ma Dios, piñ ca' tuñ ti pa'ayoohuin ma ymigügtijc. Piñ pa'ayoohuin tumb ma ymigügtijc, je' capxpaaady y'idiç co anajty Dios tiyduñ yi' yjää.

Je mibijcipi etz je oyjää'ajtin

14 Migügtijc ajcxy, ni ti m'alma capada'ñ pen miich mminaamb co myajmij'ajtyp Dios, e pen ca' myajniguëxigyi ni ma co oybi mduñ. Ca' Dios yajnidzoga'ñ yi m'alma miid co nigoob mmina'ñ co Dios mmijpidägy, e ca' mguyduni yi' ytiy'ajt. **15-16** Pen miich ajcxy miid tûg migüg yëyidijcpi o töxyjäybä huidibi yajmayajatp yhuit ytucxy caayin uucin, e chi nigoo miich ajcxy mnimähuiipy: "Nicx aguje joteauc, Dios xypubedipy xypudigihuipy, ca' mdiiçh'ögipy ca' myuu'ögipy." E miich ca' anajty ti ti mmöy huidijaty yajmayajatp. ¿Ti oyjää'ajtin anajty ti mduñ? **17** Pen miich minamb co myajmij'ajtyp Dios, e ca' oyjää'ajtin mduñ miid mmigügtijc, ytimyñipatyp jadu'n nej ixipy ca' mmibicy yi Dios ytiy'ajt.

18 Ca' yjecity co tûg jää xyñimähuiibich jadu'n: "Miich mdzachmijpidacpy yi Dios ytiy'ajt, e iich ndumybich oybi." Iich n'adzohuuiipy ich yi jadu'mbi jää co ca' jadu'n ytiy'ajtity nej miich mina'ñ. Pen ca' miich mmijpidägy Dios y'ayuc, ca' mjadipy nej mdunipy oybi jadu'n nej Dios huaad jäygidägy. Co iich oybi mduñ, jadu'n ñigüexigyi co nmijpidägyich Dios. **19** Miich mmibijcpi co Dios ji tûgpajc, e oy jadu'n co mmibicy. Nañ jadu'n yi ca'oybi ajcxy mibijcp etz chigüibä ajcxy Dios. **20** Loci miich, ca' muuinjihuuhua'ñ je tiy'ajt. Co pinjaty mibicy Dios, e ca' yajniguëxigyi co oybi tuñ, ca' tiyduudägy mibicy Dios. **21** Je Abraham yejc tûg ijxejt nej jëbi huaad ngapxymidoohuim Dios co jecy'ajty je' ymang Isaac ciyejcy nej tûg huindzigi'ñ ma Dios. **22** Je Abraham ymibijc co Dios yjijiity etz nañ ycapxymidou nej Dios ñimaayi. Paady nejhuiiyim co yjanchity co Abraham mijpidacy je' Dios miid co cuyduñ jadu'n nej Dios ñimaayi. **23** E jadu'n oy cuydundai nej yjaybetyity ma Dios ñecy: "Yi Abraham ymijpidac Dios, paady Dios ymecxtaayi ypcocy, e ycöbijci jadu'n nej jihuuy ca' anajty ytundigoy." Paady ycixpí Abraham oyñaydiyii: "Co Dios minaymigüg'adyii."

24 Cham nejhuiygix co Dios ycöbijcpy jää huidibi cuydungixp yi' ytiiy'ajt, e ca'nminaanim miid jääy co ymibijccixy. **25** Tim jadu'n nej Abraham yjajty, nañ tim jadu'n yjajty miid je töxyjää huidibi anajty yxii Rahab, huidibi anajty ooy ti ytundigoy miid mayyeydiyc. Je Rahab ycoyüdz ma ytijc nimetz jää huidibi anajty Israel jää yaj'ijx'ijtyp, e chi yajqueegiyy ma huingbi tü'aa, e jadu'n ajcxy yajtzoocy ma ymidzip. Miid co jadu'n oyjäy'ajtin tuñ miid je Israel jää, chi Rahab oy paady je nüdzocin ma Dios. **26** Je ninicx huidibi ca' alma miidity, ca' ni ti mic'ajt miidity. Nañ tim jadu'n pinjaty mibijcp co Dios yjijiity, e ca' cuyduñ Dios ytiiy'ajt, yi' ymibijcin ca' Dios cuendipicy.

3

Co pinjaty nigapxy ni'oñiy ymigüg

1 Migügtiyc ajcxy, huinmaygix yajxon pen janch mnajtzogiiygixy co ajcxy mnihuindzin'adaangixy Dios y'ayuc. Com iich ajt huidibi nyaj'ixpijcim Dios y'ayuc, pen tundigooyim niigí mij nyajtiydunaanim. **2** Nidüg'ociy iich ajt ndundigooyim minaajity. Pen ji piñ ca'y'iidigooy ycapxtigooy, yi' tiyudädgy anajty yjäy'aty, jëbi ñaygüend'adyii yajxon, e ca' huaad y'ocjactundigooyini. **3** Ypidacpy jää freno ma cohuay y'ahuac jigix jëbi ane'my je cohuay nej tzocy. Nañ jadu'n tzocy co jää ajcxy huen y'ahuac ahuijtzixy jadu'n nej jää cohuay ane'my miid freno. **4** Nañ jadu'n yi barco oy mabaad ooy yjamijity, per ooy poj ytijminyi ytiixiþiyii. Je barco yaj'anem yajxon miid tüt pi'c puix yindi'cni huidibl xiijip timón. Yajxon ytüyöy je barco ma je' timdzoc y huidibi ane'mip. **5** Nañ jadu'n yjaty miid yi tootz, janch tim yindi'cni yi', per ooy mij cajeet tuñ jibicpi, jëbi y'iidigooy ycapxtigooy mij cajeet. M'ijxyp miich ajcxy nej tim yindi'cni jiin mij ooy nögy quipychaa miy'ujtz. **6** Yi jää ajcxy y'ahuac nañ tim jadu'n nej pi'c jiin, miid nhuin n'ahuac mijcajeet n'iidigooyim ngapxtigooyim. Co jadu'n n'iidigooyim ngapxtigooyim, chi jëbi mijcajeet midundigooyim mayjäy. Co n'iidigooyim ngapxtigooyim, etz nayaya-jpocycähuim, chi ñiguëxig y canaagnax jibic-huinma'ñ huidibi nmiid'ajtim. Jada jibic-huinma'ñ jim yi' nbaatim ma je mujcu' huidibi tzinaayb ma yi infierno. **7** Yi naaxhuiñyäy ti mimadaaccixy yi iyujc animal huidibi queegicp queec-huidijtp, naag iyujc ahua'nbi, etz iyujc niijotyp. Ti ooy yajmaxiÿgixy yajxon iyujc huindzicyp etz ahuá'nibi. **8** Yi naaxhuiñyäy oy ti mimadaaccixy yi iyujc animal, per nitüg ycaca'ty piñ yajxon y'ahuac ahuijtzigipy, ac'iidigooyigixp capxtigooyigixp ajcxy. Piñ ymigüg nigapxy ni'oñiyb, huin'it je ymigüg ooy jibic ñayjihuahua'ñyi, jadu'n nej jihuïy veneno ti möy ymigüg. **9** Miid jada' nhuin n'ahuac ajt ngapxpaaatim iich ajt nHuindzin Jesucristo etz iich ajt nDios Teedy. Nañ jadu'n miid nhuin n'ahuac nigapx ni'oñiyim nmigügtiyc. Dios ti yajcoyj yi jää miid oyjot oyhuinma'ñ jadu'n nej yi oyjot oyhuinma'ñ miidity, paady ca' y'oyity co n'iidigooyim ngapxtigooyim. **10** Miid nhuin n'ahuac ajt miid ngapxim oybi ayuc etz jibic ayuc. Miid nhuin n'ahuac yi' miid ngapxpaaatim etz ni'oñiyim nmigügtiyc. Ca' jadu'n y'oyity co jadu'n n'adiitzim. **11** ¿Nej jëbi jada' ma tüt niigop ypidzimy nii päcipi etz nii ta'mbi? **12** Migügtiyc ajcxy, ¿nej jëbi jada' yi higueri ytiiim'aty aceituna etz yi muuxy'aadz ytiiim'aty higos? Nañ tim jadu'n ma nii ymuuxy tamtzpi, ca' jim ypidzimy nii päcipi. Paady yci xp ca' y'oyity co jää ajcxy capxcixy oybi etz jibicpi.

Je tiy'ajt janchypí

¹³ Pen miich ajcxy huijycuje mnayjihuiyi, pen oyhuinma'ñ ajcxy mmiid, yajtungix m'oyhuinma'ñ ma mdzinaayin mjugyajtin. Ca' huaad ci'm ñaygomáayigixy. Miid je oyjay'ajtin huidibi ajcxy mdumyb huen jay ci'm nejhuiygixy co oyhuinma'ñ miich ajcxy miid ajtcixyp. ¹⁴ Pen ta'm mijot mhuinma'ñ mjihuiygixy, pen mga'oy'ijxcixyp ymigügtjc, pen mhuinnaxtu-gaangixyp ymigügtjc, pen jadu'n mjihuiygixy mhuinmaayigixy, huin'it ca' huaad mnaygomáayigixy ci'm co mdzachcuydungixy Dios ytiy'ajt, com ca' yianchity, nigoo m'anidaaccixy. ¹⁵ Jada jibic-huinma'ñ ca' jada chooñ ma Dios huidibi tzinaayb tzajpjoty. Ya naaxhuiñ jada jibic-huinma'ñ yajpaady, miid co jay tzachnijot'ajtcixy jibic-huinma'ñ. Yi mujcu' yejcpy jada jibic huinma'ñ, e ca' nminanim co Dios yecy jada jibic-huinma'ñ. ¹⁶ Paady ycixp co jay ajcxy ycanay'ixa'nyii, co huinnaxaangixy ymigüg, chi ca' oy y'ijtcixy, oy ajcxy ñaymidundigooiyigixy mijcajee. ¹⁷ Je huijy'ajt cujc'ajt huidibi Dios yejcpy, ooy yi'. Yi Dios huidi tzinaayb tzajpjoty oyhuinma'ñ ymii. Pen nyajtuunim je tiy'ajt huidibi Dios ti xymooyim, chi jotcuje ndzinaayim, ca' ma tzip capxy, etz nmimecxtujcim nmigügtjc, etz yung naxy jot huinma'ñ nmii'dajtim, etz nba'ayohoim nmigügtjc, etz nduunim oyjay'ajtin, etz tudagy nhuinma'ñ nmii'dajtim. E ca' nigoo naybidaacim jadu'n nej jihuñ nmijpidaacim Dios, e ca' Yam yjanchity. ¹⁸ Co nyajtuunim je huijy'ajtin cujc'ajtin huidib Dios yejcpy, chi jotcuje ndzinaayim miid tudagy njot nhuinma'ñ, jadu'n nej jeb Dios jaygidägy.

4

Co pinjaty nijot'ajtcixy mayñax tzinaayin

¹ ¿Ma'amý ajcxy mdijy chooñ je tzip capx huidibi yajpatp ma miich ajcxy? Tüg'óciyi jadu'mbi jibicpi yajpatp ma ajcxy mijot mhuinma'ñ, paady ycixp mganay'ayuc-huinjihuiygixy, e tzipcapxy myajcojcixy myaj'abadiygixy. ² Ooy miich ajcxy tijatj matzoccojixy, e ni ti mgapaatcixy, e huin'it mjäyya'jöccixy. Ooy m'adzozuccixy tijatj miigüg yje'ajtyp, paady ycixpi mdzip-tungixy, etz mganay'ixaanigixy. Ca' ti jotcuje'ajtin mbaatcixy, com ca' ajcxy mbijctzoogixy ma Dios. ³ Co mijamibijctzoogixy Dios, chi ca' ti mbaatcixy, miid co mbijctzoogixy miid jibic-huinma'ñ. Mbijctzoogixyp co myajtunaangixy ma ca' ypadyii. ⁴ Mdundigooyb ajcxy. ¿Nej ca' mnejhuiygixy co Dios ca' jaygidägy pen mdzachnijot'ajtyp ajcxy yi mayñaxpi tzinaayin? Pinjaty nijot'ajtcixyp yi mayñaxpi tzinaayin, jadu'n yi' ajcxy nej yi' jacjadyii jay ya naaxhuiñ huidibi ca' yajmij'ajtcixy Dios ytiy'ajt. Hue' je' ajcxy y'ahuimbity Dios ymidzip. ⁵ Nej miich ajcxy mdijy, naadigi' ymiñ jaybety ma Dios yñecy: "Je Espíritu Santo huidibi Dios ti xy'adigiÿim ti xyjottigiiyim ooy xchojciim xyjihuiÿim mijcajee." ⁶ Dios ninigoobi may'ajt oy'ajt tuuñ miid iich ajt ycixpi, paady ycixpi ymina'ñ ma Dios ñecy co ca' yi' oy'ixy pinjaty amij agix nayjihuiÿip. Dios yejcpy may'ajt oy'ajt ma yi jay ajcxy huidibi yung naxy jot huinma'ñ miid. ⁷ Naybidäacigix cixyjot huinjot ma yi Dios. Mic mihuindinaaygix yi mujcu', e jihuägipy yi' ma miich ajcxy. ⁸ Ojadajtcix Dios miid oyjot oyhuinma'ñ, e Dios xypubedipy xypudigihuiipy ajcxy. Miich ajcxy pocijäydiç, ixmajtzix yjibic-huinma'ñ. Yajhuaatzcix yi mijot yi mhuinma'ñ miich ajcxy huidibi ametz jotmetz mibijcp. ⁹ Tajcix maygix, amutzciÿigix. Huen yi mxiicin yi mxondaacim ahuimbity jiÿin yaaxin. E yi mjotcuje'ajtin huen ahuimbity tajii mayii. ¹⁰ Pidacix yung naxy yi mijot yi mhuinma'ñ ma yi mHuindzin Dios, e yi' may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy ycixpi.

Ca' huaad nigapxcixy ni'oijiygixy ymigügtijc

¹¹ Migügtijc ajcxy, ca' mnayñigápxigixy mnayñi'oijiygixy miñ xyipy. Pen mnigapxyp mni'oijiyb mmigügtijc, hue' mnixiicpy myajxiicpy Dios ytiy'ajt huidibí minaamb co myajmj'adipy yi mmiögüg jadu'n nej mnayyajmj'adyii ci'm. Pen mnixigamyb myajxigamyb Dios ytiy'ajt, ca' anajty mguyduñ yi tiy'ajt, e jadu'n yhuimbidzimyb nej ixipy miich minañ co Dios ytiy'ajt ca' yi' y'oity. ¹² Dios tügpajc huidibí ane'min pidägy, e yi' je' tügpajc huidibí tiydunamb pocyjäy. Yi Dios tügpajc huidibí yajtzögip o yajtigoyip jääj ajcxy y'alma. Paady yicxpi miich ajcxy ca' ypadyiñ nícxpy migüg mnigapxcixy mni'oijiygixy.

Dios tügpajc nejhuüy nej je jabombi mimb cidacp

¹³ Tungix cuendi iich n'ayuc miich ajcxy huidibí minamb: "Cham o jabom nnícxim ma yijimbí naax cajp, e jim nyajnaixim jimijt agujc jotcuje, jim negocio nduunim, ooy mijcajee nbaatim." ¹⁴ E miich ajcxy ni mganejhuiygixy ti je' anajty je jabombi mimb cidacp. Je jugy'ajtin ni pin ca' nejhuüy nej pin chinähuañ yjugy'adañ. Jadiu'n miich ajcxy mjugy'ajtin nej joc co y'ocquëxiy cham, e tim tügjaxiyyti nitigoyon. ¹⁵ Jac'oy ajcxy mminañip: "Pen Dios jadiu'n tzojp, pen xymooyim jugy'ajtin, jébi cham o jabom nduunim tijaty." ¹⁶ Miich ajcxy ci'm mdzachyajnhuinmaaygixy ti mdunamyb, ci'm mdzachnaygömayyii ajcxy. Ca' jadiu'n y'oity co ci'm mnaygomáaygixy; co ci'm mnaybidáacigixy amij agix, ni Dios mgamibijccixy. ¹⁷ Pin janejhuiygib je oybi, e ca' tuñ, pocyumb anajty.

5

Je comeenjäy yjugy'ajtin nitigoyam

¹ Comeenjäydijc, oc'amido'ijtcix nej cham nmínañich. Amutzciiygix, tajcix maygix co xyñiminaangixy ayo'n. ² Miich ajcxy mmeen etz ajcxy mjugy'ajt nitigoyamb yi', miich ajcxy mhuit mducxy ti uucxyting yjicxtäy. ³ Miich ajcxy m'oori, ajcxymplata, ajcxy mmeen naadigi' ti myujpijccixy ti m'amay'ajtcixy. Ti ixipy myajtungixy miid oyjäy'ajtin. Co ti myujpijccixy ti m'amay'ajtcixy ji jadiu'n je tiy'ajt co mdundigooygixy ma Dios. Miid co yi mmeen ca' ti myajtungixy miid oyjäy'ajtin, paady yicxpi ayo'n mbadaangixy miid je xii tiempo huidibí mimb cidacp, mina Dios tiydunaangixy pocyjäydijc. Nitigoyamb miich ajcxy m'oy'ajtin. ⁴ Mdundigooygixyp co ca' ca'pxy ti mmujuuygixy mdumbidije huidibí ti myajtungixy ma ajcxy mgamdu'. Yi mdumbidije cham ooy miich ajcxy xii ma Dios. Yi Dios, je Huindzin mijpi, huidi ane'mdaayb tüc'öciy jiiby tzajpjoty etz ya naaxhuiñ, yi' ñejhuiydaayb nej miich mdumbi ajcxy yminaangixy. ⁵ Ti miich ajcxy agujc jotcuje mdzinaaygixy ya naaxhuiñ miid mayñax xondaacin. Ti miich ajcxy mgüxyii mbedyii, ti ajcxy mjotcuje'ajtcixy. Cham m'ahuijxcixyp yi tzaachyp yi ayo'n huidibí ajcxy mbadamyb ma Dios, jadiu'n nej huaj nícxpi ahuixy co jääj ajcxy chüdzäñyii. ⁶ Miich ajcxy comeenjäydijc ti miich ajcxy mxigixy minihuambejtixy, mdzaachytungixy ti myaj'öccixy jääj ajcxy tudägypi, e ca' yi' ajcxy xymihuimbijty.

Je mectxujcin etz je capxtägi

⁷ Migügtijc ajcxy, yajtungixy miij yi mectxujcin mabaad anajty je Huindzin Jesúus ymiñ jadügtec y naaxhuiñ. Tim jadiu'n nipaady nej naymidumbidije ahuijxcixy je tiibi nidungiygixy, ahuijxcixy miid mectxujcin je oga'n tuu etz je poj tuu huidi miid je' ypidägy yhuindihuiipy. ⁸ Miid'ajtcix nañ jadiu'n

ooy mecxujcin, etz ca' mjotmetzciiygixy, com huingomb je tiempo mina ymiinañ je Huindzin Jesús ya naaxhuiñ jadügtecty. ⁹ Migütgijc ajcxy, ca' jadüg jadüg mnayñigápxigixy nayñi'ojiiygixy. Pen jadu'n mdungixy Dios miich ajcxy xyajpocycáhuipy, com tim huingtonip je xii je tiempo mina Dios tiydunañ jay ajcxy miid ypcocy cixpi. ¹⁰ Migütgijc ajcxy, pijccix je ijxpejt jadu'n nej tzaachhypi minajxy yajnjaxy je profetas ajcxy huidibi ajcxy iihuäcxp capxhuäcxp je Huindzin Dios y'ayuc. ¹¹ Minaaním jadu'n, miid co ajcxy ooy mimecxtucy nej jay jibic ytuuñ miid yi' ajcxy, e chi jotcujc cham yajpaady ma Dios. Ti jada' mjatymidoogixy je ayuc nej Job ayo'n tzaachhypi minajxy yajnjaxy, e ymimecxtujc je'. Miid co ooy anajty mijpidägy Dios, paady Dios pa'ayoy Job, e conuuoxc mijcajee.

¹² Migütgijc ajcxy, co tijaty ayuc m'adzohuimbidipy, tiydudägy ajcxy m'adzohuipy: "Janch jadu'n o ca' yjadu'nty", ca' ajcxy m'iindägipy. Ca' Dios nigoo m'iibaadipy mgapxpaaadipy. Ni ca' m'iibaadipy mgapxpaaadipy yi naaxhuiñbi o tijaty ya naaxhuiñ. Huin'it ca' mnayyajpocycáhuipy ma Dios.

¹³ Pen ji piñ ma miich ajcxy ti ayo'n miidity, huen mibijctzoogixy Dios miid yi jay ycixpi huidibi ayo'n miid. Pen miich ajcxy jotcujc nayñhuiiyip, huen huin'iigixy Dios. ¹⁴ Pen ji piñ nidügti yipigyii ma miich ajcxy, huoomiingix yi' huidibi ajcxy nigohuajc'ajtp yi mibijcpidijc, jigix ajcxy mibijctzoohuipy Dios miid je pa'mjäy ycixpi, etz pidägipy hueeni aceite ma je jay ycohuajc etz capxpaaadipy yi Huindzin Jesús yxi. ¹⁵ Miid co miich ajcxy mmijpidaaccixy e mmibijctzoogixy Dios, paady ycixpi tzögipy yi pa'mjäy. Chi je Huindzin Dios yejcnip mic'ajt oy'ajt, etz ymecxtaayipy yi' ypcocy huidibi anajty ti tuñ. ¹⁶ Capxpidzim yi mbocy nidüg nidüg. Nayñbibijctzoohuuiygix nidüg nidüg ma Dios, jigix ajcxy mdzögipy. Pen tûg tudägipy jay ymibijctzooyb yi Dios cixyjot huinjot, madägipy yi' miid y'oración. ¹⁷ Elías nañ tim jadu'n anajty yjothuinmañ miidity nej iich ajt. Janch cixyjot huinjot mibijctzooy Dios ca'jity tuy, e ca' je' jadu'n ytuuy tugiig jimijt ja tudujc po'. ¹⁸ Chi jadüg'oc Elías mibijctzoy Dios co huen tuy, chi Dios yajtuuy, e chi ya naaxhuiñ yhuindiyy je jay ajcxy ypidägy.

¹⁹⁻²⁰ Migütgijc ajcxy, pen ji miich ajcxy nidüg ñiidigoy ytüdigoy ma yi Dios ytii'ajt, e huin'it tûg quëxiqipy piñ ymigüg yajhuimbidipy ma Dios ytii'ajt, nejhuiiygx miich ajcxy co piñ huidi yajhuimbijtp ymigüg ma Dios ytii'ajt, huidibi ti ñiidigooy ti ytüdigoooy, ti je' anajty tûg alma yajtzögy ma yi o'cin, e ti anajty yajpocyñhuaatztäy.

1 PEDRO

Yí Necy Huidibí San Pedro Yajniguejx Je Judio Mibijcpidijc

1 Iich Pedro, Jesucristo ti xyajni'bicyich ngapxhuäcxibich yi' y'ayuc. Jada necy nyajniguejxyp miich Israel jääy huidibí adzinaayb xim Yam Jim Ponto naaxjot, Jim Galacia naaxjot, Jim Capadocia naaxjot, Jim Asia naaxjot etz Jim Bitinia naaxjot. **2** Miich ajcxy migügtjc Dios Teedy ti xyhuin'ijxcixy, jayip Dios ti nejhuïy co xyjäy'ada'nïyii ajcxy. Dios ti yajtigiyi yí' yjhui'ñ ymic'ajt ma miich ajcxy mjot mhuinma'ñ, huen oyjot oyhuinma'ñ myajtunipy ajcxy jadu'n nej Dios huinma'ñ xymooygixy. Dios miich ajcxy ti xyhuin'ixy jigix mgapxymidohuyp Jesucristo, je huidib ñi'py teem cuj miid miich ajcxy ycixpi. Pidaaccixx mhuinma'ñ co mgapxymidohuaangixy Dios jadu'n nej jecy'ajty je Israel jääy ytuñ, je taab anajty Moisés yaj'ögy iyujc etz yajni'xicxy ajcxy nidüg nidüg je ni'py, je' anajty ajcxy ytii'ajt'ajtipy co capxymidohuaangixy Dios. Huen Dios may'ajt oy'ajt mijcajee tunipy ma miich ajcxy, chi jotcujc mdzináaygixipi.

Jijp'ijxcix jugy'ajtin huinixibi

3 Yi Dios, iich ajt nHuindzin Jesucristo yTeedy, huen capxpaady y'ity, miid co may'ajt oy'ajt ti tuñ miid iich ajt co ti oyduñ huinjembyi iich ajt njot nhuinma'ñ, jébi n'ijtim Dios yjäy. Jadachambi ooy njijp'ijxim je jugy'ajtin huinixibi, miid co Jesús yjugypijcy huinjemya ma anajty ti y'ögy. **4** Nañ ooy njijp'ijxim tijaty Dios xymöhuanäm jiiby tzajpjoty, huidibí ca' yhuindigoy, huidibí ca' yjibiciy, etz huidibí ca' ycixy ytigoy. **5** Dios xycuend'adip ajcxy miid yi' ymic'ajt, ixti jini co anajty ajcxy je m'alma nüdzooçin padaangixy, co anajty je naaxhuiñ ycixy ytigoy. Mbadaangixy m'alma nüdzooçin miid co ti mmijpidaaccixy Dios ytii'ajt.

6 Paady miich ajcxy ooy jotcujc'ajtcixp. Oy cham tzaachhypi m'ocminajxcixy m'ocyanajxcixy miid co jääy tzach'ijxmada'ñ miich ajcxy mjot mhuinma'ñ. Nigi ooy jotcujc nayjhui'iyigixy co ajcxy yi' m'alma nüdzooçin pada'ñ.

7 Dios y'ixamyb ñejhuïhuamyb pen janch miich ajcxy cixyjot huinijot mmijpidaaccixy yi' y'ayuc. Paady miich ajcxy ayo'n tzaachhypi m'minajxcixy myajnajxcixy jébi nigi myajhuaatzcixy mjot mhuinma'ñ, tim jadu'n nej jääy yajhuaatzcixy yi' oori miid jiiñ. Dios nigi tzoc y miich ajcxy huidib yi' ytii'ajt mijpidaaccip, ca'ydi oori. Pen tudägy miich ajcxy mhuinma'ñ, pen ca' mhuinma'ñytigajtzcixy co tzaachhypi m'minajxcixy myajnajxcixy, chi capxpaady ajcxy m'lidipy etz mbaadipy ajcxy jotcujc'ajtin co anajty Jesús ñayguëxigii jadügtocy ya naaxhuiñyi.

8 Oy miich ajcxy ca' ti m'ijxcixy Jesucristo, per myajmij'ajtpy ajcxy, e cham oy ca' m'ijxcixy Jesucristo, myajmij'ajtip ajcxy yi' ytii'ajt. Co ajcxy mmijpidaaci Jesucristo ytii'ajt, chi ajcxy ooy mnayjhui'iyi nigi jotcujc anaxy. Je jotcujc'ajtin huidib mmiid Dios je' yejcp. **9** Paady ycixpi ti mmijpidaaccixy Jesucristo co ajcxy m'alma xyajni'üdzögaani.

10 Jadi'n nej Jesucristo xyajni'üdzögaani miich ajcxy m'alma je Dios y'ayuc najtzcapxiyyi ooy anajty jecy'ajty Janejhui'uaangixy nej Dios y'ayuc ñigüuejy, e ca' ajcxy huinjhui'iy, je huin'it tiempo anajty ajcxy capxhuäcxp Dios y'ayuc jadu'n nej Dios may'ajt tuna'ñ miid miich ajcxy ycixpi.

11 Je Dios y'ayucnajtzcapxiybí jecy'ajty ooy ajcxy jahuinmay, ooy ajcxy jahuinjihuihuaañ nej yhuimbidzímy je ayuc huidibí ajcxy ymiid jotjoty huinma'ñyjoty, je ayuc huidibí Jesucristo yajmiguejx yi' yjhui'ñ ymic'ajt, je Espíritu Santo, jadu'n nej ajcxy najtzcapxiy co je Cristo tzaachypí miñaxa'ñ yajnaxa'ñ, etz co ñicxa'ñ jadüg'oc tzajpjoty. **12** Dios yajnejhuiiy yi' y'ayucnajtzcapxiybí co je' huidibí ajcxy ycapxhuäcx jiini je' ytuna'ñyii yjada'ñyii, ca' ajcxy ixa'ñ. Migüetjic ajcxy, Dios ti yajtuunyii ti yajjadyii ma miich ajcxy je mxii mdiempo nej anajty je' y'ayucnajtzcapxiybí najtzcapxiy jecy'ajty je tiy'ajt. E jadachambi jadu'n nej Dios ti yajtuñyii ti yajjadyii ti jää capxhuäctäy ma iich ajt nidüg óciy. Je jää huidibí capxhuäcx je tiy'ajt ymiid anajty ajcxy je Dios yjhui'ñ ymic'ajt huidibí Dios anajty yajniguejxip, choon tzajpjoty. Ixti je ángeles huidibí ajcxy tzajpjoty tzinaayb yjanejhuihua'ñ nañ jadu'n nej Dios ti yajtuñyii ti yajjadyii ma miich ajcxy, e ni ca' ajcxy nejhuiy.

Chojcpý Dios co tudägy ndzinaayim

13 Paady ycixp ni'ixí pidaaccix mjot mhuinma'ñ. Huijy ycujc ajcxy mdzinähuiip. Jijp'ijxcix je may'ajtin oy'ajtin huidibí Dios tunamyb miid miich ajcxy ycixpi co anajty Jesucristo yhuimbity ya naaxhuiñ. **14** Capxymidoogix Dios jadu'n nej pi'c'anäg capxymidoogixy ytaj yteedy. Ca' huaad m'octundigóoygixnì jadu'n nej anajty mdundiogooygixy co anajty ca'nì mnejhuiygixy Dios ytiy'ajt. **15** Oyjot oyhuinma'ñ ajcxy myajtunipy jadu'n nej Dios oyjot oyhuinma'ñ yajtuñ, je huidibí ti xyhuin'ixy ajcxy. **16** Com jadu'n ymiñ jaybety ma Dios nœcy, jadu'n Dios migapxý je' yjäy: "Mi'ídip ajcxy oyjot oyhuinma'ñ jadu'n nej iich nmi'ityich oyjot oyhuinma'ñ."

17 Miich ajcxy m'ojadajtopy je Dios Teedy. Dios ca'p tzaachytuna'ñ yi jää ajcxy huin'ixpety. Hue' je' chaachytunipy ajcxy nidüg nidüg jadu'n nej ajcxy yhuinma'ñyimiidity, pen jibic-huinma'ñ ymiid, chi tzaachytunipy nigi. Paady ycixp tiyudädgy ajcxy mdzinähuiipy. Tzigiyygix Dios. **18** Je Dios canan hue' ti xyajpocyñihuatzim co ti cojuy iich ajt nbocy miid oori o plata, jadu'n nej anajty nbocytuunim co nmijpidaacim n'ap ndeedy y'ayuc ytiy'ajt huidibí ca' ytiy'ajtity. **19** Hue' janchtiy Dios ti xyajpocyñihuatzim miid Cristo co y'o'cy cruiudzcíxy, e chi ñi'py teemy yojcy miid iich ajt nbocy ycixpi. Jadu'n nej anajty Israel jää ñayajpocyñihuåtzigixy co yaj'ögy tüg boregi ung, huidibí ca' anajty ti jibicpi miidity, e chi ñi'py teemi cuji. **20** Jadu'n nej Cristo y'o'cy miid iich ajt nbocy ycixpi, Dios jayijpní jadu'n yajnihuinmayii co jadu'n tuna'ñ, ca'nì anajty naaxhuiñybi chondägy. Jecy'ajty ca'nì anajty piñ nejhuiy, e jadachambi Dios ajt ti xyajnejhuiiyim. **21** Paady ycixp miich ajcxy mijpidägy Dios. Dios yajjugypijc huinjemy je Cristo co y'o'cy, e Cristo cõmay ooy ypidzímy jiiby tzajpjoty. Yajmíj ajtcix Dios etz jijp'ijxcix co Dios xyajniñdögaani ajcxy m'alma.

22 Ti myajhuaatcixy mjot mhuinma'ñ co ti mmijpidaaccixy Dios ytiy'ajt. Naychójcigix nayjhuiiyigix nidüg nidüg cixyjot huinjot, ca' y'ametz yjot-metzity. **23** Com ti Dios oyduñ miich ajcxy mjot mhuinma'ñ huinjemybi miid yi' y'ayuc ytiy'ajt, co ti mmijpidaaccixy je tiy'ajt huidibí tudägyip, je huidibí ca'ycixy ytigoy, huidibí huinixii ijtp, je tiy'ajt huidibí jugy'ajt yejcpý. **24** Jadu'n ymiñ jaybety ma Dios y'ayuc: Je jää ninicx nidigooyb yi' etz je ninicx y'o'ajtin nidigooyb yi'. Tim jadu'n nej tüg piyj co ñidecy ytiitzni, chi je piyj jadu'ñyi yca'ni, e chi jadu'ñyi je piyj y'o'ajtin ytigooy.

25 Dios y'ayuc ytiy'ajt huinixii y'ity, ca'ycixy ytigooy nimina.

Jada je ayuc je tiy'ajt huidibi Dios yjäy ycapxhuäcxyp ma miich ajcxy.

2

¹ Paady ycixp copicy co m'ixmájtcixipy yi' jibic-huinma'ñ nej migüg ajcxy jibic mnigapxcixy. Ca' m'aniiidáaccixipy. Ca' ajcxy mnaybidägiyb jadu'n nej jihuüy ooy m'oyjäity, e ca' yjanchity. Ca' mmigüg ajcxy ti myajca'oy'ixipy. Ca' ajcxy m'iidigoyipy mgapxtigoyipy. ² Jadu'n nej yi' ma'xungdijc tzocx chidz, nañ tim jadu'n miich ajcxy tzojccixy jot'ajtcixy Dios y'ayuc ytíy'ajt, jigix jébi ca'pxy yi' muhinma'ñ mi'idiipy ajcxy miid je ixpijcín huidibi Dios xymooygixp, e chi ajcxy m'alma paadipy nüdzoozin. ³ Nidzögip miich ajcxy m'alma, peni janch ti mmijpididaaccixy je Huindzin Jesucristo y'ayuc, etz ti mnejhuiiygixy nej Dios may'ajt oy'ajt ti tuñ miid miich ajcxy yciipi.

Cristo je tügpaçpi jaccopicyip

⁴⁻⁵ Yajmij'ajtcix yi' Huindzin Jesucristo. Dios ti yhuin'ixyii jébi yHuindzin'aty ma naaxhuiñjäy etz ooy tzocx. Yi naaxhuiñjäy ca' ajcxy ti tuñcuend, tim jadu'n nipaady nej tüg tzaa huidibi pojtpidijc ninigooib ca' yajtuna'ñ ma yi' tzaadijc ycojo. Yajmij'ajtcix miich ajcxy je Huindzin Jesucristo. Dios yaj'oyi huamyb miid miich ajcxy tügpicy jäy huidibi yi' yjäy'adaanip, huidibi ojadadaangixp Dios, huidibi Dios ytung tunaangixp.

⁶ Jadu'n yjaybetyity ma Dios ylibro, Dios jadu'n ymina'ñ: Jim ma Israel jäy nbidägibich tüg mij'ane'mbi huidibi ti nhuin'ixyich, huidibi ooy ndzocxich, e pinjaty je' mijpidacp ooy njäygidägibich. Je mij'ame'mbi jadu'n je' nipaady nej tüg tzaa oybi huidibi tigihuamb ma tictaatz co tzaadijc ycojo.

⁷ Miich ajcxy huidibi mijpidacp Jesús, miid miich ajcxy je mij'ame'mbi ooy je' ymijity yjanchity. Per yi' ajcxy ca' mijpidägy Jesús, je' yi' ajcxy cuydumyb nej ymina'ñ ma jaybetyity: Pinjaty ca' capxymidohua'ñ Dios, ca' ajcxyixaangixy je Cristo, e jadu'n ajcxy nipaady nej pojtpidijc huidibi ca' yajtunaangixy tüg tzaa oybi co tzaadijc cojicixy. Yi Cristo yi' je' je mij'ane'mbi huidibi ane'mdähuamb tüg'öcixy.

⁸ Nañ jadu'n yi' ajcxy huidibi ca' mijpidägy Jesús cuydumyb nej ymina'ñ ma yjaybetyity: Jadu'n je Cristo nipaady nej tüg tzaa ma jäy ajcxy ycönejpcixy etz ycidaagixy. Je jäy ajcxy huidibi ca' mijpidägy Jesús, jadu'n nipaady nej jihuüy ycönejpcixy ma tüg tzaa co ajcxy ca' tungixy cuendi Jesús y'ayuc, paady yciipi padaangixy tzaachypy miid ypopcy yciipi, jadu'n nej Dios ti yajcödcury.

Je huidibi Dios yjäy'adyi

⁹ Miich ajcxy huidibi yajmij'ajtp Jesucristo, ca' miich ajcxy mijadu'nity nej yi' ajcxy huidibi ca' capxymidoy Dios. Dios miich ajcxy ti xyhuin'ijxcixy. Je rey Jesús je' miich ajcxy ytung mduunip. Oyjot oyhuinma'ñ miich ajcxy myajtumyb. Dios miich ajcxy xyjäy'ajtp. Miich ajcxy je' xypaat mnidiy'ajt'adipy jadu'n nej Dios ti xyajpidzimgixy ma anajty mdundigooygixy, e ti xya-jhuinjihuüygixy je' ytíy'ajt nej jéb huaad mguydungixy. Jadu'n nipaady nej jihuüy Dios ti xyajtzoongixy agootztuuyb, e ti xyajtigiiygixy ma ytíicxy yjajy. ¹⁰ Co anajty ca'ni mmijpididaaccixy Jesucristo, ca' anajty Dios xytungixy cuendi. Cham co ti mmijpididaaccixy Jesucristo, Dios ti xypa'ayoogixy. Dios miich ajcxy xyjäy'ajtp cham.

Yajtungix Dios y'ayuc ma mdzinaayin

¹¹ Migügtjic ajcxy huidibi ooy ndzocy njihuüyich, jada nyajnimaaygixyp, jadu'n nej tüt adzinaaybi huidibi ca' chinäy ma ycajp, huidibi nihuüdijtp, ca' tüt it mdzinaaygixy, copicy co ca' mnijot'adipy ajcxy yi jibic-huinma'ñ, jadu'n nej je jääj ajcxy ma m'adzinaaygixy njot'ajtcixy jibic-huinma'ñ. Je jibic-huinma'ñ ca' ñaygodigüyigixy miid oyhuinma'ñ. ¹² Tiydudägy mdzinähuiipy ajcxy, yajtungix oyhuinma'ñ miid je jääj ajcxy ma miich ajcxy m'adzinaaygixy, je jääj ajcxy huidibi ca' nejhuiiyigixy Dios ytü'yajt. Oy ajcxy ca' xy'ixaangixy etz jibic xyñigapxcixy xyñi'ojiiygixy, miid co oyjääj'ajt'm dundigixyp, chi ajcxy jäygidägipy, etz miich yi' ajcxy xycapxpátcixyp ma Dios, mina anajty Dios ñimmiñii ajcxy.

¹³ Miid je Huindzin Jesucristo ycixpi, capxymidoogixy tüt'óciy gobierno tungmiidpi etz cajp tungmiidpi y'anemín yçötujcin, nañ capxymidoogixy jadu'n nej je mij'anembi y'anemy. ¹⁴ Nañ capxymidoogix tungmiidpi ajcxy huidibi je mij'anembi yquejxyp jigix tzaachytunipy je' ajcxy huidibi tundigooyb etz capxpaaadipy je' ajcxy huidibi oyhuinma'ñ ytumyb. ¹⁵ Dios chojcp co tiydudägy mdzináaygixyp, jigix jëbi je jääj ajcxy huidibi ca' huinjihuiiyigixy Dios ytü'yajt, huidibi tzuu huinma'ñ miid, ca' ajcxy mihuinma'ñbaady nej jibic xyñigapxi.

¹⁶ Tzinaaygix jadu'n nej jääj chinäy huidibi cuydumb Dios ytü'yajt, huidibi ti ixmach yi ayuc tiy'ajt huidibi ca' ytiiyity. Pen mmidundigooyb ajcxy tunmiidpi y'anemín yçötujcin, ca' huaad mnaybidáacigixy jadu'n nej jihuüy Dios xylugarmooygixy jigix jëbi mdundigooygixy. Copicy mdzinähuiipy ajcxy jadu'n nej Dios ytumbi huidibi oy tum. ¹⁷ Migüg'adii ajcxy tüt'óciy jääj. Naychójcigix nayjihuiiyigix nidüg nidüg huidijaty yajmij'ajtp Dios. Yajmij'ajtcix Dios. Capxymidoogix yi mij'anembi.

Jadu'n nej Cristo tzaachyp'i yajnajx

¹⁸ Tumbidijc ajcxy, iimidoogix capxymidoogix muhindzindijc. Pen oyjääyi muhindzin huidibi yung naxy yjot yhuinma'ñ miidity, o pen ahua'njääj jibicjää, ca' yñejity, capxymidoogix. ¹⁹ Yjäygidägipy Dios pen mmectxtu-jctaaygixyp nej jääj ajcxy xychaachytungixy miid co oyhuinma'ñ miich ajcxy mmiidity. ²⁰ Pen ti anajty mdundigooygixy, e paady anajty myajtzaachytungixy, ca' pin xycömáaygixyp xycapxpáadygixyp, oy ti mjamecxtujctaaygixy huidijaty tzaachyp'i. Pen ooy mdungixy etz tzaachyp'i mbaatcixy, chi janchtiy Dios jäygidägipy nej mmamecxtujctaaygixy. ²¹ Dios chojcpco mmectxtujctaaygixyp je tzaachyp'i huidibi mminajxyp myajnajxcixyp miid co oybi mdungixy. Paady ycixpi je Cristo tzaachyp'i ayo'n minajxy yajnajxy miid iich ajt ycixpi, e yejc ijxpejt jadu'n nej jëbi huaad mminajxcixy myajnajxcixy tzaachyp'i ayo'n, nañ nej jëbi huaad mbanicxcixy mbayöygixy yi' y'ijxpejt. ²² Je Cristo ca' je' ma ytundigooy, e nañ ca' pin huin'iiñ. ²³⁻²⁴ Je Cristo co jääj ajcxy y'ozi, ca' je' y'adzouhuimbijt; e co jääj ajcxy chaachytuna, ca' mnijotmäthuimbijt je jääj ajcxy, nügi Dios yajpuhuaniy. Com Dios je' paatip nej chaachytuna'ñ huidi ajcxy tundigooyb. Je Cristo ci'm yajnicx iich ajt ndzaachhypi co y'o'cy cruudzcixy. E miid co jadu'n y'o'cy cruudzcixy miid ajt nbocy ycixpi, chi jëbi n'ixmajtzim jibic-huinma'ñ etz tudägy jëbi ndzinaayim. Miid co Cristo je tzaachyp'i minajxy yajnajxy miid iich ajt nbocy ycixpi, paady nïdzooocim ajt n'alma. ²⁵ Miich ajcxy jecy'ajt mnidigooyb mdüdigooyb anajty ajcxy ma Dios, mgi'mhuinma'ñ anajty ajcxy myajtumyb nidüg nidüg, jadu'n

nej jää yborregi ñiidigoy ytüdigoy ma yuugjot. Cham miich ajcxy ti mni-jothuimbijtcixy Dios, ti ajcxy mhuinma'ñymech ti mmijpidaaccixy Jesucristo je huidibí xycuend'ajtp ajcxy.

3

Nej huaad chinaaygixy pinjaty ti pijccixy

¹⁻² Jadu'n nej tumbidijc capxymidooy yhuindzin, nañ tim jadu'n miich ajcxy töxyjädyjc capxymidoogixy mñäy. Pen mñäy ca' capxymidooy Dios, ca' mijpidäga'ñ Jesucristo, miid co miich oyot oyhuinma'ñ myajtunipy miid yi', ycadimjetyity huin'it mñäy yhuinma'ñymedzip etz mijpidägipy Jesucristo, co y'ixipy nej miich mmiidity tudägy'ajtin. ³ Töxyjädyjc ajcxy, ca' mnaygömayiyb miid mhuit mxojax oyatpyi tzoujatypi, miid oori cijitz etz oori taatztiy, miid co mgöhuay mdzachcüdigi miid cüd oyatyp. ⁴ Hue' janchtiy jää miich ajcxy xycömayip miid co oyot oyhuinma'ñ anajty myajtungixy, miid co yung naxy mjot mhuinma'ñ ajcxy miidity. Co jadu'n mdungixipy jada je' oy jäygidaacni ma Dios huinixii. Yi mhuit yi mxojax etz oori taatztiy cixip tigoip yi'. ⁵ Nañ tim jadu'n anajty jecy'ajty je töxyjädyjc huidibí anajty ajcxy cõomaj ijt, yajtuuñ anajty ajcxy oyot oyhuinma'ñ, ymijpidacyp anajty ajcxy Dios, nañ ycapxymidooyb anajty ajcxy ñäy. ⁶ Jadu'n nej Sara capxymidooy Abraham. Sara xiigoyäxy Abraham: "Iich nhuindzin." Pen myajtumyb miich ajcxy oyot oyhuinma'ñ jadu'n nej Sara, jadu'n miich ajcxy anajty nej jihiyi Sara ajcxy xy'ung'adyii, pen ooybi mdunipy ajcxy, ca' ti ajcxy mdzigihiuipy.

⁷ Nañ jadu'n miich ajcxy yëdijctjc, yajtungix pa'ayo'n miid mdöxyijc, yajmij'ajtcix. Com jac mic miich ajcxy ca'ydi yi töxyjädyjc. Dios may'ajt ti tuñ tú'ciy miid miich ajcxy, paady ycixpi copicy yajxon naymiiddzináayigix jigix Dios cuendipigipy etz xymöhuiipy tijaty ajcxy myajmibijctzoob.

Co pinjaty xymidundigooy, ca' myaj'ahuimbidipy

⁸ Jada ayuc cham njacyajniimaydaayb nidüg'óciy miich ajcxy. Tú'ciy mjot mhuinma'ñ miijtcix, naymigüg'ájtigix yajxon, naychójcigix nayjihuúiyigix nidüg nidüg, nayba'ayouhuigix nidüg nidüg, pidaaccix yung naxy mjot mhuinma'ñ. ⁹ Co ajcxy migüg xymidundigoipy, ca' myaj'ahuimbidipy jadu'n nej anajty ti xytuñ. Co ajcxy migüg xyñi'oñihuipy, ca' myaj'ahuimbidipy jadu'n nej anajty ti xyñi'oñiy. Nigi nibijctzohui' ma Dios miid yi' ajcxy ycixpi, nigi mi'oyjäy'at mmigüg. Huin'it nigi Dios xyconuucxip. ¹⁰ Com jiiby ymiñ jaybety ma Dios ñecy:

Pinjaty jotcuje tzinähuamb e yajnaxa'ñ xii tiempo agujc jotcuje, nay'ahuijtzigii b ca'ydi y'iidigooy ycapxtigooy, ca'ydi y'anüidägy.

¹¹ Huen jihuägy ma je jibicpi e huen oyjäy'ajtin tuñ. Huen ixmach tûg'óciy tzicpcapxy, ca' tizpcapxy ixtähuiipy.

¹² Je Huindzin Dios ycuend'ajtpy yi' je jää huidibi tiyduvägäy tzinaayb etz ypubejtcixyp y pudigiyigixyp migügtijc co tijaty mibijctzoy. Dios ymijotma'tpy je jää ajcxy huidibi jibic-huinma'ñ tumb.

¹³ Pen mdumyb oyot oyhuinma'ñ ajcxy, huin'it ca' pin ajcxy xymijotmädiy. ¹⁴ Co oyot oyhuinma'ñ myajtunipy ajcxy e huin'it jää xychaachytungixy, huin'it Dios xyconuucxip ajcxy, e ca' mdzigihiygixipy, ni ca' mhuinma'ñydgóoygixipy. ¹⁵ Mijpididaaccix yí Jesucristo iich ajt nHuindzin Dios ciyxjot huinjot. Pen ji jää xy'amidoogixy: ¿Ti co mdzachmijpidaaccixy Jesucristo? Tiyduvägäy m'adzouhuipy miid yung'ajt nax'ajt jadu'n nej

mjip'ijxcixy co Jesucristo xyajnidzögaani ajcxy yi m'alma. ¹⁶ Ca' mgapxipy ajcxy je ayuc huidibi xyajtzo'yduunip. Pen jay ajcxy xymiiidigooygixp xymigapxtigooygixp, chi ajcxy jihuühuamby tzo'ydu'n miid co ca' yjanchity nej ajcxy ymina'n com oybi anajty ti mdungixy. ¹⁷ Pen Dios miich ajcxy jadu'n xyajnijot'ajt co tzaachypi mminajxcixipy myajnjxcixipy, jac'oy co tzaachypi mminajxcixipy myajnjxcixipy miid yi m'oyjäy'ajtin ycixpi, e ca' anajty tzaachypi mminajxcixy myajnjxcixy miid co anajty ti mdundigooygixy.

¹⁸ Je Cristo nañ jadu'n tzaachypi minajxy yajnajxy co y'o'cy cruudzcixy miid jay ajcxy ypocy ycixpi. Oy je' anajty ca' tibocy miidity, chi je' ti codinäy je jay ajcxy ypocy, e jadu'n iich ajt ti naym'i'oyiiyim miidi Dios. Oy je Cristo ninicx y'o'cy, per je' y'alma ca' je' y'o'cy, jugypijcy je' jadügtecty miid jemybi ninicx. ¹⁹ Huin'it co Cristo y'o'cy, chi je' y'alma niicx, e capxhuäcy yi' y'ayuc ma jay y'alma ajcxy huidibi jibictuuyb ijtp. ²⁰ Je jay ajcxy je' jiiby y'alma ijtp jibictuuby huidibi anajty ca' capxymidoy Dios. Je taab Noé yajcoy je mij barco, ooy Dios ajcxy jecy ymimectujci, huen tiyj cayjothuimbijy ajcxy. Jëyi niductuje jay chooc y ma je mijtuu je mijniigom. Je' co je jacjadyii ca' ajcxy yjothuimbijy. ²¹ Jadu'n nej je nidujctujcpi ajcxy mijpidacy Dios y'ayuc, e chi ajcxy chooc, nañ tim jadu'n iich ajt co nniihejtäm je' iich ajt ndiy'ajt'ajtim co nmijpidaacim Jesucristo je huidibi co y'o'cy jugypijc miid jemybi ninicx, etz ti xyajhuaatzäm njot nhuinma'n jigix ooy oy nayjihuüyim, etz nañ jadügtecty co anajty n'o'cim xyajjugypijcim miid jemybi ninicx. Co nniihejtäm, je' je tiy'ajt co Dios ti xyajhuaatzäm njot nhuinma'n. ²² Je Cristo ti je' niicxy tzajpjoty. Jiiby je' cham y'ity mij'anembí ma Dios, yi' je' ane'mb je ángeles ajcxy huidi tzajpjoty tungmiid etz huidijaty mic'ajt miid tzajpjoty.

4

Yajtungix je mic'ajt huidibi Dios ti xymooygixy

¹ Je Cristo ayo'n tzaachypi minajx yajnajx co yhuidijty ya naaxhuiñybi, e chi yajtuuñ oyot oyhuinma'n miid jay ajcxy ycixpi. Paady ycixpi copycy miich ajcxy myajtunipy oyot oyhuinma'n miid migügtjic jadu'n nej Cristo yajtuuñ. Pen miich ajcxy mminajxyp myajnjxyp tzaachypi miid co oyot oyhuinma'n myajtuñ, chi ca' mjacnijot'ajtip ajcxy jibic-huinma'n. ² Jadu'n nej ajcxy mjaactzinähua'n mjacjugy'ada'n, ca' huaad mjacnijot'ajtcixy je jibic-huinma'n. Hue' janchtiy mdunipy ajcxy jadu'n nej Dios tzoc. ³ Jecy'ajty co anajty ca'ni mnejhuiygixy Jesucristo ytiy'ajt, jibic-huinma'n anajty ajcxy myajtumyb ma mdzinaayin mjugy'ajtin, jadu'n nej jay ajcxy jacjadyii huidibi ca'ni nejhuiygixy Dios ytiy'ajt. Chi anajty myajtungixy canaagnax je jibic-huinma'n, ooy ajcxy mnijot'ajtcixy maynax jibic-huinma'n. Ooy anajty anaxy mdzach'uccixy vino, huin'it anajty ooy ajcxy ymugyii. Ooy anajty mnixondaaccixy coodz huididi, huin'it anajty ooy muuccixy anaxy. Ooy mnijot'ajtcixy xii, ooy anajty m'ojadajtcixy tzaadzech quipychech huidibi Dios ca' jäygidägy. ⁴ Paady ycixpi je jay ajcxy huidibi ca' nejhuiygixy Dios ytiy'ajt, ca' ajcxy jäygidägy co ca' miich ajcxy cham jadu'n m'idich jadu'n nej yi' ajcxy y'idich, chi ajcxy jibic xyfigapxcixy xyñi'ojiiygixy. ⁵ Ca' mdungixy cuendi yi' ajcxy, com Dios paatip nej ytiyduna'n ajcxy. Je Dios je' tiydunamb nidüg'ociy jay ajcxy huidibi cham jugy'ajtp, etz tiibi y'öccixy. ⁶ Paady ycixpi ti yajnimäy Jesucristo ytiy'ajt je jay tiibi y'öccixy jigix yajtiydunipy ajcxy miid Dios ytiy'ajt jadu'n nej yajtiyduna'n yi' ajcxy huidibi jacjugy'ajtp cham. Jëbi huaad ajcxy yjugypijcixy jadügtecty etz y'idiipy ajcxy jadu'n nej Dios y'ity.

⁷ Ti ytimyhuingoni je xii je tiempo mina ycixaani ytigoyaani tüg'óciy tijaty ya naaxhuiñbi. Paady ycixp tzocy co tiydudägy etz huijycujc mdzinaygixip, etz tzocy co mjac'ojadadipy mjacmibijctzoohuipy ajcxy Dios. ⁸ Ooy ycopicyity co jacnaychójigix jacnayjhuiyigix nidüg nidüg. Miid co mnaychójigixy, paady ycixpí jébi mnayméecxigixy. ⁹ Naymi'oyjäy'ájtigix nidüg nidüg agujc jotcujc, ca' y'ametz yjotmetzity. ¹⁰ Yajtungix miid je migütiç jadu'n nej Dios xymooygixy xipiçin nidüg nidüg. Naybubétiç naybudigiç yigix miñ xyipy jadu'n nej jää ajcxy huidib: yajxon Dios ytiy'ajt padungixp. ¹¹ Pen Dios ti xymooygixy xipiçin jigix jébi capxhuäcxy yi' y'ayuc, yajxon Dios y'ayuc mgapxhuäcxiç. Pen miich xypaat pujigii jédzigii, yajxon mdunipy ajcxy jadu'n nej Dios huinma'ñ ti xymooygixy. Co yajxon Dios ytiy'ajt mguyduuniç, huin'it Dios cömay'añ miich ajcxy, miid co ti mmijpidaaccixy Jesucristo. Je Jesucristo je' cömay'idiç etz ane'mip huinixii huiniçtiempo.

Mimecxtujccixy tzaachhypi ayo'n

¹² Migütiç ajcxy huidib: ooy ndzocy njihuiyich, ca' ooy mhuinmay'ahuidijtcixy co jää xy'ixhuidijtcixy xypahuidijtcixy, co jää xychaachytunaangixy jigix jébi ñiguëxigipy pen janch mmibijccixy Jesucristo. ¹³ Ca' ajcxy mdajip ymayip, jotcujc ajcxy mnayjhuihuiyib jigix jébi nañ jadu'n tzaachhypi mminajxcixy myajnajxcixy nej Cristo minajxy yajnajxy tzaachhypi. Co anajty jadügtacy Jesucristo ñayguëxigii ya naaxhuiñ miid ymic'ajt y'oy'ajt, jébi ajcxy jotcujc mnayjhuihuiib. ¹⁴ Pen xym'iidiçgooyb xymigapxtigooyb jää ajcxy, miid co miich ajcxy ti mmijpidaaccixy Jesucristo, jotcujc mnayjhuihuiyib, miid co miich ajcxy miid je Dios yjhui'ñ etz Dios ymic'ajt ma mjot mhuinma'ñ. ¹⁵ Pen nidüg miich ajcxy ayo'n tzaachhypi mbaatcixy, oy ca' anajty ti mjäyyaj'occixy, oy anajty ca' ti mmeetzcixy, oy anajty ca' ti mdundigooygixy, oy anajty ca' ti mnaybidáacigixy ma huingjäy ti ytundigooy, ¹⁶ pen miich ajcxy tzaachhypi mminajxyp myajnajxyp miid co ti mmijpidaaccixy Jesucristo, ca' ti tzo'yu'u'n mjihuihuiyib, nügi Jesucristo cömay'idiç.

¹⁷ Ti xii tiempo tim paatni mina Dios tiyduna'ñ je jää ajcxy huidib: cuydumb je' ytiy'ajt. Pen Dios iich ayt huidi nmibijcim xtyiyduunim e nbaatim hueeni tzaachhypi, nügi tzaachhypi padaangixy ajcxy huidib: ca' mijpidaaccixy Dios. ¹⁸ Pen je jää huidib: oyjot oyhuinma'ñ miid mic tzaach padaangixy je' y'alma niñzoocin, çti jada ytunaangixy pinjaty jibic-huinma'ñ miid, pinjaty pocytungix? ¹⁹ Pen tzaachhypi mminajxyp myajnajxyp ajcxy miid co Dios jadu'n chojçyp, ca' ajcxy mjotmetzchuiyib, nügi ajcxy panicxcix payöygix oyhuinma'ñ, nügi ciyxjot huinijot mijpidägipy ajcxy Dios; com yi' miich ajcxy xyajcoj, e yi' xycuend'ajtcixp; com Dios yi' je' tudägy etz ñidinaayb je' y'ayuc.

5

Pedro capxhuijp je mibijpidiç

¹ Jada iich miich ajcxy yajnimaayb huidib: nigohuajc'ajtp je mibijcpidiç, iich nañ jadu'n nigohuajc'ajtpiç mibijcpidiç. Iich n'ijxyich co je Cristo ayo'n tzaachhypi minajxy yajnajxy. Nañ jadu'n iich yi' nmiiid'idaambyib jadüg'oc co anajty ymiñ ya naaxhuiñ miid y'oy'ajtin ymiñ'ajtin. ² Jada iich miich ajcxy nyajnimaayb: yaj'ixpijccix etz cuend'ajtcix Dios yjäy agujc jotcujc. Ca' myaj'ixpigipy ajcxy ametz jotmetz, cuend'ajtcix Dios yjäy, tim jadu'n nej jää ycöbixy cuend'aty. Ca' meeñgixy myaj'ixpigipy ajcxy. Miid oyjot

oyhuinma'ñ myaj'ixpijccixy. ³ Ca' adzip ahua'n m'anemipy Dios yjäy. Hue' janchtiy ijxpejt oybi yejccix. Cuydungix Dios ytiy'ajt. ⁴ Co anajty Jesucristo, je huidibi nihuindzin'ajttaayb tüg'óciy, ñayguëxigiyii ya naaxhuiñ jadüg'oc, chi cömay miich ajcxy mbidzimipy. Tim jadu'n nej jääy ajcxy co y'iyyigixy e co ymadaaccixy, chi cömay ypidzim ajcxy. Miich ajcxy cömay nañ jadu'n m'idipy huinixii.

⁵ Myajmij'adipy anäctjc ajcxy, je' ajcxy huidibi nigohuajc'ajtp je mibijcpidijc. Ooy ycopicyity co nidüg'óciy miich ajcxy mnayyajmij'ájtigixipy miñ xyipy miid oyjot oyhuinma'ñ. "Dios ca' je' jäygidägy pinjaty amij agix jääy'ájtigixy. Dios ypubejtyp miid y'oyjot pinjaty yung naxy yjot yhuinma'ñ miid." ⁶ Mgapxcöbigipy ajcxy tiyudägy Dios, je mij'anembí, chi Dios xycömayipy mina anajty. ⁷ Mibijctzougix Dios miid tüg'óciy tijaty jomtay ajcxy miid'ajtyp, chi jébí Dios xypubedipy xypudigihuiipy ajcxy.

⁸ Huijycujc m'idipy ajcxy. Nixi' m'idipy ajcxy. Com je muju' huidibi xymiidzip'ajtim, ooy je' xy'ix'ijxim xypa'ijxim. Hue' xyajhuinma'ñydigoyaanim, tim jadu'n nej je caa co ixtay ti chüdzaamyb. ⁹ Huindina' jiuptina' ajcxy je muju'. Yi jacjadyii jääy huidibi mijpidaaccixy Jesucristo, nañ yminajxcixyp yajnajxcixyp tzaachhypi nañ jadu'n. ¹⁰ Co anajty ajcxy hueeni tzaachhypi ti m'ocyajnaxy, huin'it Dios xyaj'oyiiipy ajcxy yi' mijot yi' mhuinma'ñ, xyajmibigip ajcxy yi' ytiy'ajt, xyajjotmicpigip ajcxy. Com Dios yi' je' huidibi may'ajt ti tuñ mijcajee miid nidüg'óciy jääy ajcxy. Yi' je' huidibi ti yaj'oyiiy nej jébí cömay huinixii n'ijtim miid Jesucristo jiiby tzajpjoty. ¹¹ Huen Dios y'oy'ajtin etz ymj'ajtin idipy huinixii.

Capxpoocxin yajnaixp

¹² Jada necy nyajniguejxy ajcxy miid Silvano iich ajt nmigüg huidibi ndijpyich co ooy yajmij'aty Jesucristo. Hueeni jada ayuc huidibi nyajni-jayiiyb, nañ ti nbidägyich necyjoty capxhuijin etz ti nbidägyich necyjoty yi Dios ytiy'ajt tudägyp, nej Dios may'ajt oy'ajt tuuñ miid miich ajcxy yciipi. Mijpidaaccix nigi Dios ytiy'ajt, ca'ydi mhuinma'ñydigooygixy.

¹³ Je jääy huidibi ya Babilonia huidibi ajcxy yajmij'ajtcixp Jesucristo, je jääy ajcxy huidibi Dios ti huin'ixy, xyajniguejxp ajcxy capxpoocxin. Nañ jadu'n Marcos iich nmigüg, je huidibi njihuuiybich nej jihuüy ngi'm'ung'adyyijich xyajniguejxp capxpoocxin nañ jadu'n. ¹⁴ Naygapxpoocxiñ xic xon nidüg nidüg miñ xyipy. Je' je' tiy'ajt co mnaychójcigixy mnayjihuuiygixy miñ xyipy.

Jotcujc mnayjihuuiyb ajcxy nidüg'óciy huidib yajmij'ajtp Jesucristo. Amén.

2 PEDRO

Yí Mímetzpí Necy Huidibí San Pedro Yajniguejx Yí Mibijcpidic

1 Iäch Simón Pedro, tumbich ma Jesucristo ytung. Yi' xy'apóstol'ajtpich etz ngapxhuäcxpyich yi' y'ayuc. Cham iäch miich ajcxy jada necy nyajnijayiiygixy huidibi ajcxy ti mbaatcixy mibijcin janch oybi, tim jadu'n nej iäch ajcxy ti nbáatcixyich mibijcin janch oybi. Iäch ajt nDios je Jesucristo huidibi xyanjidoocim ajt n'alma tudägy je', e tudägy ytuñ miid iäch ajt nidüg'óciy. **2** Huen Dios mijmay'ajt tunipy miid miich ajcxy, etz jotcujc'ajtin xymöhuipy mijcajee, miid co tiy'ajt ti mbaatcixy ma Dios etz ma je Jesús iäch ajt nHuindzin.

Je mibijcpidic chinaayin jugy'ajtin

3 Dios miid je' ymij'ajt ti xymoooyim tüg'óciy huidibi nyajmayjajtim ma ayt njugy'ajtin, nej huaad nguyduunim yi' ytiy'ajt etz nej yi' huaad nyajmij'ajtim. Dios jadu'n mijmay'ajt tuun miid iäch ajt ycixpí co ti xyajnejhuiyim Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt. Je Jesucristo ti xyhuin'ijxim jigix jébi nmiid'ajtim yi' ymij'ajtin y'oy'ajtin, etz jigix jébi nduunim oyjäy'ajtin nej Jesucristo tuuñ.

4 Dios ti xymoooyim huidibi janch oydi'cni e janch copicyip jigix jébi miich ajcxy mbaatcixy Dios yjhui'ñ ymic'ajt huidibi xyajtzinaaygixy miid huädz jot huinma'ñ, etz jigix jébi miid jada ycixpí tiibí xyaj'ahuaniiyim, miich ajcxy mijipöyduutcixy je jibicpi huidibi naaxhuiñyäjy ajcxy ñijot'ajtcixyp. **5-7** Com Dios miid ymic'ajt ti xymoooyim huidibi nyajmayjajtim, paady ycixp miich ajcxy naymic'ijxigixy co ajcxy mmibijcin mjacyajmijtigiiygixipy tudägy'ajtin; e miid mdudägy'ajtin mjacyajmijtigiiygixipy ajcxy Dios y'ixpijcín; e miid je Dios y'ixpijcín mjacyajmijtigiiygixipy yi Dios yjhui'ñ ymic'ajt ma ajcxy mjot mhuinma'ñ huidibi miid mnuimadägipy ajcxy yi jibicjot jibic-huinma'ñ; e miid je mic'ajt ma ajcxy mjot mhuinma'ñ jacyajmijtigiihgixipy ajcxy mectxujcin; e miid je mectxujcin mnejhuiyigixipy nej jéb huaad myajmij'ajtcixy etz mdzigiygixy Dios; e miid je mectxujcin mjacyajmijtigiiygixipy je tzocjin je jihuuiyin miid migügtjic; e nañ mijtigiihgixipy nañ jadu'n je mibijcin nej jéb huaad Dios myajmij'ajtcixy etz nej jéb huaad cixyjot huinjot mjacyajtungixy oyjäy'ajtin.

8 Pen ma miich ajcxy mdzinaayin mjugy'ajtin yajpattäy e ymijiy ymayiy, yi' mjugy'ajt ajcxy ca' yi' ñaadigi'aty; nañ ca' anajty ajcxy naadigi' ti mmibijccixy iäch ajt nHuindzin Jesucristo, ti mnejhuiyigixy yi' y'ayuc ytiy'ajt. **9** Pin jada ca' capxymidooy tüg'óciy jadayaabi capxhuijin ma yjugy'ajtin, jadu'n yi' nipaady nej tüg huiintzpi o huidibi y'ijxin con, ti jädigoy co Jesucristo ti yajpocynihuaatzp. **10** Paady ycixp miich ajcxy migügtjic, naymic'ijxigixy tungix tüg'óciy jada jigix mnejhuihgixy ajcxy tiyduvägäy co Dios ti xyajmibijccixy e ti xyhuin'ijxcixy. Pidaaccix mhuinma'ñ co jada tiy'ajt huen copicy, huen tictztigiy ma miich ajcxy mjugy'ajtin. E pen mdumyb ajcxy jadu'n, nimina mgapocycägiygixy. **11** E jadu'n miich ajcxy myajmöhuihgixy tiyduvägäy tigiydac mijpi ma iäch ajt nHuindzin Jesucristo y'anemý, je huidibi xyajnidoocim ajt n'alma. E yi' y'anemín ca' ycixp ytgoyipy nimina.

12 Paady ycixp iäch miich ajcxy jatyimy yajjäymejtzcoodaangixy jada tiy'ajt. Oy miich ajcxy jada tiy'ajt mijajajtcixy mjanejhuiyigixy, e tudägy

ajcxy mmibijccixy etz mmijitcixy je tiy'ajt huidibi miich ajcxy cham miid. ¹³ Minaambich co yjanchity namí njactzinaayñich co iich miich ajcxy nmöhuiipy capxhuijin. ¹⁴ Iich ayt nHuindzin Jesucristo ti xyajnejhuiiyich co tzojc n'ixmadziipyich jada njugy'ajtin (n'ögibich). ¹⁵ Paady ycixp naymic'ixyijich mictägy ma miich ajcxy co ngapxhuijciyx jigix co anajty n'ögyich mjäymetziiby ajcxy tûg'óciy jada tiy'ajt.

Yi' ajcxy huidibi y'ixy je Cristo ymij'ajtin y'oy'ajtin

¹⁶ Iich miich ajcxy ti nyaj'ixpicy je tiy'ajt maabi nHuindzin Jesucristo, jadu'n nej Dios ymij'ajt miidity, e jadu'n nej je' yhuimbidañ jadüg'oc ya naaxhuiñ. E ca' iich ajcxy nyaj'ixpicy nigoo'ayuc anii'ayuc huidibi ci'm ti ngojyich ti nmacxyich. Miid iich ngi'mhuuin ti n'ijcixyich je Huindzin Jesú ymij'ajtin. ¹⁷ N'ixx iich ajcxy co je Dios Teedy mooy ayt nHuindzin Jesucristo oy'ajt etz mij'ajt. E nañ nmidooyich ajcxy ayuc choñ ma je oybi Dios y'it, xyñimaayi: "Jada je' iich n'ung huidibi ooy ndzocy'ch njihuïyich, e ooy jocuyc nayi'huïyijich miid yi' ycixpi." ¹⁸ Iich ajcxy nañ jadu'n ci'm ti nmidoogixyich je ayuc huidibi anajty tzomb tzajpjoty. Jim iich ajcxy anajty quipxyi miid je Huindzin Jesú ma je amay gop.

¹⁹ Nañ jadu'n nmid'ajtim je ayuc jac'oybi jactiyybi. Je' je' je tiy'ajt je ayuc huidibi ajcxy yjay je Dios y'ayucnajtzcapxiyybi jecy'ajty. Oy miich ajcxy oybi mduñ co m'amidoo'ijtcixy je oybi tiy'ajt maabi Jesucristo huidibi jadu'n nipaady nej tûg jiin tiiçxp agootztuum etz jadu'n nipaady nej je xii co yxiimiydâ, etz jadu'n nipaady nej je mijmadza' jayhuixtujcp co ypidzimy. Jada tiy'ajt xycodiiçxip ajcxy mjot mhuinmañ. ²⁰ Cuendtungix miich ajcxy jada: tûg'óciy je tiy'ajt, huidibi Dios ytiy'ajtmidiip yejc huidibi ijtp jaybety ma Dios ylibro, ca' huaad pin yajnigejip miid yci'mhuinmañ. ²¹ Com je Dios y'ayucnajtzcapxiyybi camina je' ajcxy ayuccapxhuäcxy miid yci'mdzojcin yci'mhuinmañ. Dios anajty ajcxy huin'ixyip jëbi ayuccapxhuäcxy miid Dios ycixpi com je Espíritu Santo anajty ajcxy mooyip ayuc huidibi ajcxy ycapx-huäcyp.

2

Yi' ajcxy huidibi yaj'ixpixcp anii

¹ Per nañ ji anajty nañ jadu'n ayucnajtzcapxiyybi huidibi anajty ajcxy anidaacp ma je Israel jää. E nañ jadu'n yji'adipy ayuccapxhuäcxy huidibi anii yaj'ixpigipy ma miich ajcxy. Je' ajcxy ayüch ameech yaj'ixpigipy yci'm'ayuc yci'mhuinmañ huidibi ajcxy yajhuinmañydigooipy je miibijcpidjc. Yminañ ajcxy co ca' yjanchity je Huindzin Jesú y'ayuc, je huidibi yajniidzooc ayt n'alma, e jadu'n ci'm ñay'ayo'nmóoyigixy miid Dios mic'amy. ² Mayjäy ooy panicxañ je jibicpi huidibi ajcxy ytungixyp, e miid je' ajcxy ycixpi yajnigäpxipy yajnimiydägipy ajcxy jibic je huidibi ajcxy cuydumb je tiyibi ayuc, je Jesucristo y'ayuc oybi. ³ Miid co anajty tzach'adzojccixy meeñ, chi anajty xyhuimbijccixy xyhuimmeetzcixy miid ajcxy y'ixpixcin ca'p yjanchity. Per je pocycáhuin ajcxy ahuijxip, ca' ma ñidzooy. Ti yjejcni maabi ajcxy ypcocyañi ma Dios. Dios tzaachytuniib ajcxy miid ypcocyañi.

⁴ Dios ca' je' huinmeecxy je ángeles ajcxy huidibi tundigooyigixp. Hue' janchtij ycotijnajxtaab ayoodactuuyb etz yajhui'my agootztuuuyb, cadenijiy y'ijtcixy cuend'aty, ixti cooni anajty paady xii tiempo co anajty yajtiydunañ

naaxhuiñjäy miid ypcy ycixpi. ⁵ Nañ ni ca' Dios huinmeecxy je naaxhuiñjäy huidibi tundigooy jecy'ajty. Chi quejxy ayo'nduu etz mijniigom ma je jibicjäydijc. Jëyi yajtzoocy je Noé huidibi capxhuäcx je tiy'ajt. Quipxy miid Noé yajtzoocy jahuixtuç y'amigügtjic. ⁶ Dios nañ jadu'n tzaachytuñ miid ypcy ycixpi etz yajhuindigoy miid jiin metz cajp, Sodoma etz Gomorra, ixti cooni yajhui'my accuyjam jigix y'idipy je ijxpejt ma je jibicjäydijc huidibi ajcxy jac'axam jactzinähuam jacjugy'adam. ⁷ Dios yajtzooc je Lot, hue'je' anajty janch oyjäy, e janch ymiid anajty jomtay co anajty je jibicjäydijc ajcxy ijxi chinaayin yjugy'ajtin janch jibic. ⁸ Jabom jabom anajty je Lot, je jay oyjäybi huidibi anajty tzinaayb quipxyi miid je jibicjäydijc, ni ca' anajty yjotcuje'aty co anajty ixy midoy nej anajty ytundigooygixy je jay ajcxy ca'pi ytudägyity. ⁹ Dios miid mic'ajt jëbi nihua'ñ yajtzögy pinjaty mibijccixp cixyjot huinijot co je muju' yjot'ijxigixy huinma'ñ iijxigixy. Nañ jadu'n Dios mic'ajt miidity jigix jëbi yaj'ijtcixy je jibicjäydijc miid tzaachypi ayo'n, huidibi ymöhuamy co anajty naaxhuiñjäy tiyduñ miid ypcy ycixpi.

¹⁰ Dios ymiid mic'ajt jëbi tzaachytunipy pinjaty tumb jibic-huinma'ñ nej ñinïcx nijot'ajtcixy, e ca'ixaangixy je Huindzin Jesús y'oy'ajtin ymij'ajtin. Amij agix etz jomtic ajcxy nayjihüiyii. Ytumb ajcxy yci'mjot yci'mhuinma'ñ. Ni ycatzigiyygixy co oyñinej ajcxy ni'oijiyygixy pinjaty mic'ajt miid ma Dios ytung. ¹¹ Oy je ángeles ajcxy miidity mictötujcin etz ane'min, ca'p je' ajcxy yjot yhuinma'ñ miidity níçxy ni'oijiyygixy ma Dios yhuinduu pinjaty mic'ajt miid ma Dios ytung.

¹² Per jadayaab jibicjäydijc ajcxy jadu'n ajcxy yi' nej iyujc, ca' yhuinma'ñ; nigoob ytimyhuidity etz yma'xun'ajtcixy jigix jay ymadziib etz yaj'ögiiyb. Nixiicpy yajxiicpy ajcxy yi' huidib ca' huinjhui'y. Per nañ tim jadu'n ajcxy y'ögipy nej iyujc y'ögy ytigoy. ¹³ Cobadilhuaangixy jadu'n nej ti ytundigooygixy. Hue' nayjihuiyygixy capin yjadu'nity, yxondaaccixy tüt jaxicjaty. Jadayaab jay ajcxy pocy ypa'tcipy ajcxy yi' chinaaygixy yjugy'ajtcixy. Tüt tzo'yu'uñ co ajcxy nañ jadu'n xymijyöybejtcixy ma m'amugiyygixy.

¹⁴ Co ajcxy huindiixcixy töxyjäydijc, chi ajcxy ooy nijot'ajtcixy co miid tundigoya'ñ. Ca'p ajcxy chijpigixy y'anucxiyygixy miid pocytunii. Yajtundigooygixy pinjaty amúzip ma mibijcin, ooy ajcxy yhuijity ycuicity yco-huinma'ñity ma meeñ'adzoogii. Dios yajtigoyiib ajcxy y'alma. ¹⁵ Tigoyjäy yi' ajcxy, je' co ti ñiidigajtzcixy ti ytüdigajtzcixy ma je tiyybi je janchypi tiy'ajt. Je' ajcxy ypanicxy ypayöyp je profeta Balaam y'ijxpejt, je Beor y'ung, co ooy ymeeñybada'ñ anajty miid yjibic-huinma'ñ. ¹⁶ Chi Balaam oy yaj'oijii ypcy tüt töxyburro, ycapxy jadu'n nej tüt jay, e jadu'n je' yajhuäcxijpy je profeta Balaam miid je' ylocihuinma'ñ.

¹⁷ Com jada jay ajcxy ca' panicxcixy je janchypi tiy'ajt, paady ycixp jadu'n ajcxy nipaady nej tüt ñipozojut ca'pi ñii miidity, etz jadu'n ajcxy nipaady nej joc huidibi poj yajyöyip (ca' ytu'y). Dios möhuiib ajcxy tzaachypi miid ypcy ycixpi, idam ajcxy agootzuuyb huinixii huinitiempo. ¹⁸ Com ycapxyp ajcxy ayuc huidibi ca' choubaady. E miid je jibic-huinma'ñ ycixpi huidibi ajcxy chachnijot'ajtpy yajtundigooygixy pinjaty tiibii choongixy ma je huidibi ajcxy tzinaayb miid jibic-huinma'ñ. ¹⁹ Yi' ajcxy yaj'ixpijcp je mayjäy co jëbi tungixy huentim ti huidibi ajcxy nijot'ajtpy. Per yi' ajcxy huidib jibic-huinma'ñ yaj'ixpijcp, ci'm ajcxy ñay'ijtigixy pocypa'tcipy, je pocy tzach'anem'mb ajcxy yjot yhuinma'ñ, ixti jadu'n nipaady nej jihuÿ ajcxy ane'my y'ity. ²⁰ Pinjaty ti

ymibijccixy ti ñejhuiiygixy je Huindzin Jesucristo ytiy'ajt huidibi yajnidzoocp ajcxy y'alma, e jadu'n ti yjihuäccixy ma je naaxhuiñjäy yjibictzinaayin yjibicjugy'ajtin, pen jadüg'oc anajty y'ayöyiñip ma je jibicpi, e je jibicpi ymimadägyii ajcxy, o'ctiy anajty niig yhuim'gixy ca'ydí nej je jayijp'atypi. **21** Niig oy co ixyipy je' ajcxy ca' ytimnejhuiygixy je janchypí tiy'ajt. Com ti oc-nejhuiygixyp, e chi jada' y'ixtighuäccixy ma je huätzpí Dios ycötujcin huätzpí Dios ytiy'ajt tiibí anajty y'ocjamóoyigixy. **22** Per je' yi' ajcxy ytimcuydumy nej je ayuc y'ity: "Je uc yci'm'ich ñihuimbijtpy, e je idzim huidibi namdziidaayb, nicxy je' yajtzniq yquitnip mo'ntzjoty jadüg'oc."

3

Je Huindzin Jesús huimbidaamb ya naaxhuiñ

1 Miich ajcxy migügtijc huidibi ich ooy ndzocyich ooy njihuïyich, jada je' je mimetzpi necy huidibi ajcxy nyajnijayiib. Ma jada metzpi necy hue' ich ndzoga'ñich co nyajhuim'añymedzip ajcxy ma Dios ytiy'ajt miid jada capxhuijin huidibi ti njaayich. **2** Ti nnijayiygixy jigix m'ajihuïhuiyb ajcxy je ayuc huidibi ajcxy pa'tcipy'aty ñajtzcapxiyy je Dios y'ayucnajtzcapxiyybi ajcxy huidibi huädz yhuim'añ anajty ymiid. Nañ ajihuiiyigix je Huindzin Jesucristo je' y'anem'in huidibi yajnidzoocp ajt n'alma, je ane'min huidibi apóstoltijc miich ajcxy xyajnimaayb.

3 Nejhuiiygixy miich ajcxy jada jayijp ma Yam ca'ní yhuaad'ajtni mina naaxhuiñ ycixipy, miinip jay ajcxy huidibi nixigip yajxigip huidibi Dios yje'ajtpy. Chinaaygixy yjugy'ajtcixy anajty miid jibic-huinma'ñ huidibi ci'm ñijot'ajtcixyp. **4** Chi ajcxy ymina'niq: "¿Ti co mdzachmibijccixy co Cristo yhuimbida'ñ jadüg'oc ya naaxhuiñ? Nej ajcxy je' y'o'ctay je mij'ap je mijteedy, je'ní y'ijttäy tüg'ociy jadu'n nej naaxhuiñbi chondacy. Paady ca' yjanchity co je Cristo yhuimbida'ñ jadüg'oc ya naaxhuiñ," jadu'n yminaangixy. **5** Yi' ajcxy ca' huinjihuïhuaangixy cuendtunaangixy co miid Dios y'ayuc yi tzajp ji'ajtp anajty yi' tzachjeciyip, e miid Dios y'anem'in huin'it je naax oy yguëxiy huidibi ijtp anajty niijoty. **6** Nañ jadu'n miid Dios y'ayuc je jecy'ajtpy naaxhuiñjäy y'ayo'nbaty, ñiijicxtay nidüg'ociy e ytigoyday niijoty. **7** Per Dios miid yi' y'ayuc yaj'ijtpy jada naaxhuiñbi etz tzajp huidibi cham ji'ajtp ixti coon yajtigoydähuipy miid jiin. Je jiin huin'it je' nöctähua'ñ co anajty yhuaad'ajtni ma Dios tiyduna'ñ je camadacpidijc je jibicjädyijc, etz yajtigoya'ñ ajcxy y'alma.

8 Jadügnax miich ajcxy migügtijc huidibi ooy ndzocy njihuïyich, ca' mjäydigooygixy co ma yi' Huindzin Dios, tüg xii jadu'n yi' nej tüg mil jimijt, e tüg mil jimijt jadu'n yi' nej tüg xii. **9** Ca' nminaanim co yi' Dios yajhuäcxibaamyiñi yi' mina cuyduna'ñ huidibi yi' ti ahuaniy, jadu'n nej niijéjity jay a'ixiyygixy. Dios yajtumyb mecxtujcin miid miich ajcxy, com hue' yi' tzocy co ni tüg jay ayo'n paadipy. Yi' chojcpy co nidüg'ociy jay huen jothuimbijtcixy etz ixmajtzcixy pociytunii.

10 Co anajty je Huindzin Jesús ymiin jadüg'oc ya naaxhuiñbi chaachytunipy je' tüg'ociy jibicjädyijc, hue' je' ytniyyb yjadiyb ma anajty ca' pin jijp'ixy, jadu'n nej tüg meetzpi ymiin coodz co meedza'ñ tijaty. Huin'it je tzajp yhuindigoydähuipy miid tüg ne'min jidijtin oychigiñip. E tüg'ociy huidibi miid ndzinaayim njugy'ajtim toydähuip yi' miid jiin, yi naax toydähuip yi', etz tijaty yajpatp ya naaxhuiñ toydähuip nañ jadu'n.

11 Com tūg'óciy tijaty huidibí ji'ajtp yhuindigoydähua'ñ miid jiin, paady ycixpi nügi copicy miich ajcxy co mdzinaaygixp tudägy e myajmi'ajtcixyp Dios. **12** Ahuijxcix ajcxy je xii tzuu mina Dios anajty yajhuad'aty co yahuindigoya'ñ je naaxhuiñybí. Naymic'íjxigix co tzojc yminipy yi jadu'mbi xii tzuu. Co yhuaad'ajtnip huin'it xii, je tzajp yhuindigoydähuiip miid jiin; je xii po', je pojp xemembi, je tuu enee jadu'nyi yticxtähuiipy yjiydähuiipy jiinjoty. **13** Per iich ajt n'ahuijxim je jemybi tzajp jemybi naax huidibí Dios ti xya'ahuaniiyim, tūg tzinaaydac janch'oybi ma ca' ti jibicpi.

14 Paady ycixp miich ajcxy migügtijc huidibí iich ooy ndzocycich njihuïyich, namí m'ahuijxyp miich ajcxy co Dios yajhuindigoyaanip jada naaxhuiñ, naymic'íjxigix ma tūg'óciy ajcxy yi mdzinaayin co mguyduniip ajcxy Dios ytiy'ajt jigix ajcxy Dios xypaadip, ca' ajcxy ti tzip ti gapxy, ni ti jibicpi, e ni ti pocy, ac huädz jot huädz huinma'ñ anajty miid'ajtcixy. **15** Cuenditungix je mecxtujcín huidibí iich ajt nHuindzin Jesucristo yajtumyb miid iich ajt jigix jëbi xyajniidzoocim ajt n'alma. Nañ jadu'n yi', iich ajt nmigüg Pablo huidibí ooy ndzojcim, ti miich ajcxy xyñijayiygixy, jadu'n nej ixpijcín Dios ti ymöyii ma yi' y'ayuc. **16** Ma tūg'óciy Pablo ñecy tiibí xyajniguejxcixy, jada tiy'ajt ti xyajniidmiedydaaccixy. Nijéjity Pablo ñecy ooy chachchiphuinjihuïyñity, e nijéjity jäy ajcxy tigach ajcxy huinjihuïy Pablo y'ayuc, ca' ajcxy huinjihuïy nej Pablo yjamina'na'ñ. Huingjaty ajcxy nüguej Pablo y'ayuc, e ci'm ñayyajhuinma'ñydigooiyigixy.

17 Paady ycixp miich ajcxy migügtijc huidibí ooy ndzocycich njihuïyich, miich mnejhuiydaaygix jada tiy'ajt. Nayguend'ájtigix ca'ydi jibicjäydijc miid y'anii xyajniidigajtzcixy xyajtüdigajtzcixy, e ca'ydi m'ixtigihuäccixy ma ajcxy mmibijcín jadu'n nej tiyudägy ti mmibijccixy. **18** Huen iich ajt nHuindzin Jesucristo huidibí yajniidzoocp ajt n'alma nügi may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy, e nañ nügi yujcpedipy ajcxy yi m'ixpijcín ma yi' ytiy'ajt. Huen Jesucristo cömay y'idipy etz mi'idipy oy'ajtin mij'ajtin jadachambi xii tiempo etz jadu'n nej xii tiempo miimb cidacp. Jadu'n ngapxycíxyich. Amén.

1 SAN JUAN

Yí Jayíjpí Necy Huidibí San Juan Yajniguejxy Je Mibijcpidijc Nidüg'óciy

¹ Dios y'ayuc jiiyim anajty co naaxhuiñybí chondacy. E tiy'ajt nyejcypich jadu'n nej nmidooyich ci'm yí' y'ayuc, jadu'n nej n'ijxyich miid ngi'mhuinich, jadu'n nej nhuindícxých yí' ci'm, e nañ jadu'n nej nnidoñich miid ngi'mgijich. Nyajnjayíiybich miich ajcxy jada necy jadu'n nej je Cristo je Dios y'ung yjugy'ajtin yega'ñ huidibi ca' cixa'ñ tigoya'ñ niminaabi. ² Ti ñayguëxígyii ya naaxhuiñ je Dios y'ung huidibi ymíid jugy'ajtin huidibi ca' niminaabi ycixipy ytigoyipy. Ti n'ixyich ajcxy jigix jébi tiy'ajt nyéjccixyich co ti ñayguëxígyii ya naaxhuiñ, etz ti n'ixyich jigix jébi nyajnimaaygixy nej jébi huaad huingbi jugy'ajtin nbaatim co anajty ti n'o'cim. Je Dios y'ung, je huidibi jiiby ijtp ma Dios Teedy, nayguëxicí je' ma iich ajcxy. ³ Je huidibi iich ajcxy n'ijxich nmidoohuich, cham miich ajcxy nyajnimaaygixy jigix jébi ajt tú'ciy n'ijtim ma Dios yti'ajt, etz nañ jigix jébi tú'ciy ajt n'ojadajtim Dios etz je' y'ung. ⁴ Paady ycixp jada tiy'ajt nyajnjayíiy ajcxy jigix ajcxy jocucj'ajtin mbattáaygixipy miid jada ayuc tiy'ajt.

Dios yí'je'je tiicxin jájin

⁵ Jadayaabi Dios y'ayuc ytiy'ajt Jesucristo ti xyajnímäyich e nañ cham iich miich ajcxy nyajnimaaygixy. Dios huädz ytiy'ajt miidity, ca' ma Dios aníidägy. Jadu'n Dios nipaady nej tük jiin ytiicxy ma tük it e ni ca' ni mína ypix. ⁶ Co nminaanim co Dios ajt miid n'ijtim tú'ciy, e ca' yjanchity, ca' anajty ajt Dios ytiy'ajt nyajtuunim, jadu'n nipaady nej jihuïy ndzinaayim agootztuum. Nigoo n'iindaacim, ca' anajty ajt nguyduunim Dios ytiy'ajt. ⁷ Co nguyduunim Dios ytiy'ajt jadu'n nej yí' ytiy'ajt miidity, jadu'n nipaty nej jihuïy ndzinaayim ma jiin ytiicxy. Huin'it jébi ajt n'ijtim tú'ciy miñ xyípy, e Dios xyajpocyníhuaatztaayim co Jesucristo y'o'cy etz ñí'py teemy gujuj miid iich ajt nbocy ycixpi.

⁸ Co ixipy nminaanim co ca' nbocytuunim, nigoob nayhuin'iñim ci'm, e ca' jadu'n Dios ytiy'ajt yajpaady ma iich ajt njot nhuinma'ñ. ⁹ Pen ngapxypidzimim ajt nbocy ma Dios, yí' fñidinaayb yi' y'ayuc huidibi ti xyajnímäyim co ymecxamy ajt nbocy, e nañ tudägy ytuñ miid iich ajt ycixpi. Dios xyhuinmeeecxim ajt nbocy etz xyajhuaatzim njot nhuinma'ñ jébi n'ixmajtzim jibic-huinma'ñ. ¹⁰ Co ajt nminaanim co ca' nbocytuunim, hue' anajty Dios nyajnajxim anii, e ca' anajty ti ngöbijcim cixyjot huinijot yí' ytiy'ajt.

2

Cristo, iich ajt nhuingapxpí ma Dios

¹ Miich ajcxy migügtjic huidibi ooy ndzoc yjihuïyich jadu'n nej ixipy ngi'm'ungich ngi'm'anacich, cham jada tiy'ajt nyajnjayíiygixy, jigix ca' ajcxy mdundigooxip. Pen ji nidügti miich ajcxy huidibi tundigooyb, jada migüg huidibi tundigooyb huen mibijctzoy Dios ma Jesucristo yxii miid ypopcy ycixpi. Jesucristo yí'je' huingapxp ma Dios Teedy miid ajt nbocy ycixpi. Tudägy je', e jébi xyhuingapxim ma Dios Teedy. ² Com Jesucristo ti y'ogy miid iich ajt nbocy

ycixpi, paady ycixp jëbi capx'oyiy ma Dios miid iich ajt ycixpi e xycapx'oyiyim iich ajt nbocy etz nañ capx'oyiyip tûg'óciy naaxhuiñ jay ajcxy ypocy, yi jay ajcxy pinjaty yi' y'ayuc ytiy'ajt mijpidaacip.

³ Co Jesucristo ytiy'ajt nguyduunim yajxon, huin'it nejhuiyim tiyduväg yadu'n nej Dios may'ajt oy'ajt ti tuñ miid iich ajt ycixpi. ⁴ Co ixipy pinjaty yminañ co nejhuiyi Jesucristo ytiy'ajt e ca' cuychinaayi yi' ytiy'ajt hue' yi' tzach anidaacpi, e ca' miidity Dios ytiy'ajt. ⁵ Yi jay ajcxy pinjaty cuychinaayb cuyjugy'ajtp yajxon Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt, janch tiyduväg anajty yajmij'aty Dios. Co nguychinaayim nguyjugy'ajtim yajxon Jesucristo ytiy'ajt, huin'it jëbi nejhuiyim co nyajmij'ajtim Dios. ⁶ Yi jay ajcxy pinjaty minamb co ymiid Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt ma je' y'ay yjot, copicy ajcxy chináaygixyipy jugy'ajtcixipy tim jadu'n nej Jesucristo chinay jugy'ajty.

Je jemybi ane'min

⁷ Miich ajcxy migügtjc huidibi ooy ndzoc ynjhuÿich, ca' nminaanim jemybi tiy'ajt ajcxy nyajnimähuam ma jada necy. Je' jada je tiy'ajt huidibi jecy'ajty ti mnejhuiygixy co oga'n ajcxy mmijpidacy Jesucristo. Jada tiy'ajt jecy'ip jada je' huidibi cham ajcxy mmidooyb jadiüg'oc. ⁸ Nañ jemy jada tiy'ajt nañ jadu'n huidibi nyajnimaaygixyp ma jada necy. Jada je'je tiy'ajt huidibi Jesucristo ymiid ma yjot yhuinmañ etz nañ iich ajt nmiid ma ajt njot nhuinmañ. Yi jecy'ip ayuc huidibi ca' ytiy'ajtity, ti yi' ñaxy e cham Dios ytiy'ajt tiyduväg nyajtuunim, jadu'n nej jihuÿ je coodzpi ti ñaxy e cham ti yxiimiy.

⁹ Yi jay ajcxy huidibi minam co Dios y'ayuc ytiy'ajt ajcxy cuyduuni e ca' ixáanigixy ymigügtjc, ca' yi' ajcxy tiyduväg Dios y'ayuc yajtuuni, jadu'n yhuimbizimy jadu'n nej jihuÿ agootzsuuy ijtcixy. ¹⁰ Yi jay ajcxy pinjaty tzojcp jihuÿb ymigügtjc hue' yi' yajpaatcixy miid Dios ytiy'ajt ma ajcxy yjot yhuinmañ, jadu'n nipaady nej jihuÿ w'ijtcixy ma xii ytiicxy, ca' ajcxy ñiidigoy ytüdigoy ma Dios ytiy'ajt. ¹¹ Yi jay ajcxy pinjaty ca' ymigügixaangixy, ca' yi' ajcxy Dios ytiy'ajt ajcxy yajtuuni, jadu'n nipaady nej jihuÿ agootzsuuby w'ijtcixy, ca' ajcxy chiaaygixy nej Dios ytiy'ajt yja'ané'migixy, ca' ajcxy nejhuiygixy huidibi tiy'ajt jëbi yajtungixy, com jibic-huinmañ chachtuumby ajcxy huidibi ca' Dios tiy'ajt adyii.

¹² Miich ajcxy migügtjc huidibi ooy ndzoc ynjhuÿich ajcxy jadu'n nej ixipyngi'm'ung ngi'm'anacih, com Dios ti miich ajcxy mbocy xy-huünmecxtayi co Jesucristo y'o'cy miid ajcxy mbocy ycixpi, paady ycixp cham nnijayiygixy. ¹³ Cham nnijayiygixy miich ajcxy mij'anäctjc, com ti mmijpidacaaccixy Jesucristo huidibi jii'ajt co naaxhuiñbi oga'n choondacy etz chambaad yjii'atyñi. Cham nnijayiygixy miich ajcxy anäctjc, com ti mmimadaaccixy je ca'oybi.

Cham nnijayiygixy miich ajcxy pi'ctjc mutztijc com ti mmijpidacaaccixy Dios Teedy. ¹⁴ Cham nnijayiygixy miich ajcxy mij'anäctjc, com ti mmijpidacaaccixy ajcxy Jesucristo huidibi jii'ajt co naaxhuiñbi oga'n chondacy etz yjii'atyñi chambaad. Cham nnijayiygixy miich ajcxy anäctjc, com mic mjot mhuinmañ miidity ajcxy etz Dios ytiy'ajt yajpatp ma ajcxy mjot mhuinmañ, paady ycixp ajcxy ti mmimadaaccixy yi ca'oybi.

¹⁵ Migügtjc, ca' anaxy m'adzójccixip yi' huidibi miid ndzinaayim ya naaxhuiñ. Yi jay ajcxy huidibi adzojctaayb anaxy yi' huidi miid ndzinaayim, ca' ajcxy Dios Teedy yajmij'ajtcixy. ¹⁶ Ca' anaxy m'adzojctähuiipy ajcxy tûg'óciy huidijaty ya naaxhuiñ yajpatp, jadu'n nej njot nhuinmañ tzojcem, jadu'n nej tijaty n'ijxim, jadu'n nej huidibi amij agix miid ndzachhnayjihuÿim. Com

yí jadu'mbi huinma'ñ ca' yajpaady ma Dios Teedy, hue' yí' yajpaady ya naaxhuiñ. ¹⁷ Huidijaty ya naaxhuiñ yajpatp cixipy tigoyipy yí', nañ jadu'n ytigoya'ñ huidijaty yí huinma'ñ y'adzojcp. Yí jää ajcxy pínjaty Dios ytiy'ajt yajtuunip jadu'n nej Dios tzocy, jugy'adipy ajcxy e co y'ó'ccixipy, ca' ajcxy y'alma ytigóoygixipy.

Je tiy'ajt etz je anii

¹⁸ Miich ajcxy migügtjc huidibi ooy ndzoc y njihuÿich nej ixyipy ngi'm'ung ngi'm'anäcich, tim cixnip tiempo ya naaxhuiñ. Ti jada mnejhuiÿgixy co miinaam jää ajcxy huidibi nayyajnaxaanip nej Cristo' e ca' yjanchity. Miid co cham ji mayjää ajcxy huidibi nayyajnajxip jadu'n nej Cristo, paady nejhuiÿim co tim cixnip yí tiempo miid iich naaxhuiñjäy ajt yciixpi. ¹⁹ Yí jää ajcxy huidibi nayyajnaxaanip jadu'n ixyipy nej Cristo, naybijc-huâcxaanip yí ajcxy miid iich ajt, ca' anajty ajcxy ytügiy yí ajcxy yhuinma'ñ miid iich ajt nhuinma'ñ, tügmucy ixyipy ajt xymiid'ijtim. Ji jadu'n ñiguëxigy co ca' ytügiy yhuinma'ñ miid iich ajt nhuinma'ñ co ti ajcxy xypuhuäctutim.

²⁰ Ti miich ajcxy xy'adigiy xyjottigiy Dios yjihuiñ ymic'ajt, paady miich ajcxy mhuinjihuÿtüg'óciy Dios y'ayuc ytiy'ajt. ²¹ Ca' nminaanim paady miich ajcxy nijayiÿgixy co ca' mhuinjihuÿgixy Dios ytiy'ajt. Paady nnijayiÿgixy miich ajcxy jigix mnejhuiÿgixyip Dios ytiy'ajt etz mnejhuiÿgixyip co yí jää ajcxy huidibi indaacp, ca' yí' ajcxy Dios ytiy'ajt miidity.

²² Yí je' indacp huidibi minamb co Jesús ca' yí' yjéjity je Cristo huidibi Dios yquejx. Yí indacpi je'midzip'ajtp Jesucristo etz ca' mibicy Dios Teedy etz nañ ca' mibici Dios y'ung. ²³ Je jää ajcxy huidibi indacp minam co Jesús ca' yjéjity je Cristo, e nañ ca' ajcxy miidity Dios Teedy ytiy'ajt. Yí jää ajcxy huidibi minam co Jesús yjéjity je Cristo je Dios y'ung, nañ ymiid ajcxy Dios Teedy ytiy'ajt.

²⁴ Je ayuc tiy'ajt huidibi miich ajcxy mmidou co oga'n ajcxy mmijpidacy Jesucristo, jada ayuc tiy'ajt mguydungixyip e ca' mjäydigóoygixipy. Pen mm'iijtcixp yí ayuc huidibi Dios yjää oga'n ajcxy xyaj'ixpjc, huin'it jëbi miich ajcxy myajpatcixy ma Dios y'ung etz je' yajpaady ma Dios Teedy. ²⁵ Dios ti xyajhuinhuaniÿim co xyajtzinâhuaanim ajt n'alma huinxií huin'itiempo.

²⁶ Jada tiy'ajt ajcxy nyajnjayiÿb jigix ca' mmijpidáaccixipy yí' ajcxy y'ayuc huidibi xyajhuinma'ñydigoyaam ajcxy. ²⁷ Yí Dios yjihuiñ ymic'ajt huidibi ti xy'adigiiÿgixy ti xyjottigiiÿgixy ijttiib yí' ma miich ajcxy mjot mhuinma'ñ. Paady ycipca' myajmayajtcixy pin xyaj'ixpigip ajcxy com je Espíritu Santo xyaj'ixpigip ajcxy. Je Espíritu Santo xyajni'ixiydaayb ajcxy tüg'óciy Dios ytiy'ajt, tiyudädägy yí', ca' yí' y'aniijity. E jadu'n nej je' xyajni'ixiÿgixy, jadu'n mguydunipy ajcxy. Miijtcix Dios yjihuiñ ymic'ajt ma mjot mhuinma'ñ ajcxy.

²⁸ Miich ajcxy migügtjc, mi'idiipy ajcxy Jesucristo ytiy'ajt ma mjot mhuinma'ñ jigix co ñayyajniguëxigiyb Jesucristo ya naaxhuiñ jadüg'oc, huin'it jocucj ajt nnayjihuÿim etz ni ca' jibic nayjihuÿim co anajty xyñimiinim. ²⁹ Ti mnejhuiÿgixy co yí Jesucristo tiyudädägy ytuñ, e ti mnejhuiÿgixy nañ jadu'n co tüg'óciy yí jää huidibi tiyudädägy tumb, yí' je' ajcxy Dios y'ung'ajtip.

3

Dios iich ajt xy'ung'ajtim

¹ Jihui'nybijccix tüg'óciy je mijpi may'ajt Dios Teedy ti tuñ miid iich'ajt yciixpi jigix jëbi naydijim Dios y'ung. Yí naaxhuiñjäy ajcxy huidibi ca'

mijpidaaccixy Jesucristo ca' ajcxy nejhuiiygixy huinjihuuiygixy Jesucristo ytiy'ajt, paady ycixp ca' ajcxy nejhuiy huinjihuuiy co Dios xy'ung'ajtim. ² Miich ajcxy migügtijc huidibi ooy ndzocy njihuuiyich, jadachambi Dios iich ajt xy'ung'ajtim. Jadachambi ca'p y'ocniguëxigyni nej iich ajt jiini n'idaanim. Co anajty Jesucristo ymiin jadüg'oc ya naaxhuiñ, huin'it nguipxyjatytiyim miid je', com n'ixaanim ajt Jesucristo jadu'n nej je' yajpaady. ³ Tüg'óciy jay ajcxy huidibi jiip'ijxp co Jesucristo ymiinañ jadüg'oc ya naaxhuiñ, copicy yajhuädzipy ajcxy yjot yhuinmañ. Huen miijtixy oyjot oyhuinmañ jadu'n nej Jesucristo miity oyjot oyhuinmañ.

⁴ Tüg'óciy jay ajcxy huidibi pycotumb, hue' ajcxy ymidundigooyb Dios ycötujcin. Co ajcxy ytundigoy, ca' ajcxy ymadägy nej cuydunipy Dios ycötujcin. ⁵ E mnejhuiyb miich ajcxy co yi Jesucristo ti ñayguëxigyi ya naaxhuiñ jigix jébi xyapocyñlhuatzim. Jesucristo ca' anajty ti pocy miidity, ca' anajty ma ti ytundigoy. ⁶ Tüg'óciy jay ajcxy huidibi cuydundähuam Jesucristo ytiy'ajt, ca' huaad pycotuñ. Yi jay ajcxy huidijaty pycotundiib, ca'ni ixy ajcxy yi Jesucristo, nañ ca'ni ajcxy huinjihuuiyi yi' ytiy'ajt. ⁷ Miich ajcxy migügtijc huidibi ooy ndzocy njihuuiyich jadu'n nej ngi'm'ung ngi'm'anäcich, ix ni pin xycahuin'ingix. Yi jay ajcxy huidibi oyjot oyhuinmañ yajtumb, tiydudägy yi' ajcxy chinäy yjugy'ajty, tim jadu'n nej Jesucristo tiydudägy chinay yjugy'ajty. ⁸ Yi jay ajcxy huidibi tzachpocytundiibni, yi' ajcxy mujcu' yjäy'ajtip. Com jadu'n nej chondacy je naaxhuiñbi oga'n yi mujcu' jeni anajty jadu'n chachpocytuñ. Paady ycixp Dios quejxy y'ung ya naaxhuiñ co je mujcu' yhuinmañ yajcödigoyaani.

⁹ Yi jay huidibi Dios ajcxy ti ymöyii jemybi jot jemybi huinmañ, ca' ajcxy ypocytundiib com je'co tú'ciy ajcxy yjot yhuinmañ miidity, jadu'n nej anajty Jesucristo yjot yhuinmañ miidity, ca' huaad ajcxy ypocytundiib com Dios ti ymöyii ajcxy jemybi jot jemybi huinmañ. ¹⁰ Paady ycixp yñiguëxigyi yi jay ajcxy pinjaty Dios y'ung'ajtip etz pinjaty mujcu' ung'ajtip. Yi huidibi ajcxy ca' tiydudägy cuydungixy Dios ytiy'ajt etz ca' ajcxy ixa'n ymigügtijc, etz ca' ajcxy tzocy jihuuiy ymigügtijc, hue' ca' ajcxy Dios ymöyii jemybi jot jemybi huinmañ, mujcu' ajcxy y'ung'ajtip.

Naychojcim nayjihuuiyim miñ xyipy

¹¹ Jada je' je ayuc tiy'ajt huidibi miich ajcxy ti mmidoogixy co oga'n ajcxy mmijpidacy Jesucristo co copicy naychojcim nayjihuuiyim nidüg nidüg. ¹² Ca' huaad jadu'n n'idiitzim nej Cain y'idiich co anajty mujcu' huinmañ miidity, chi y'uch yaj'o'cy. ¿Nej co y'uch yaj'o'cy? Je' co anajty je' jibic-huinmañ yajtuñ, e je' y'uch oyhuinmañ anajty yajtumyb paady ycixp je y'uch yaj'o'cy.

¹³ Miich ajcxy migügtijc, ca' ooy mdzachhuinmaay ajcxy co ca' yi naaxhuiñjäy ajcxy xy'ixañ, huidibi ajcxy ca' Dios y'ayuc mijpidaaci. ¹⁴ Com iich ajt nnejhuiyim co je nmigügtijc ajcxy ndzojcim njihuuiyim co n'o'cim, huin'it njugypigaanim e ndzinähaanim jiiby tzajpjoty huinixii huinitiempo. Yi jay ajcxy pinjaty ca' ymigügtijc ixañ ajcxy co ajcxy y'ögipy, huin'it ca' ajcxy chinähuañ jiiby tzajpjoty. ¹⁵ Huenpinjäity huidibi ca' ymigüg ixañ, nipatpy nej ytundigoy jadu'n nej jäyyaj'o'cpi ytundigoy e nañ jadu'n nejhuiyim, co je' y'ögipy, ca' chinähuañ jiiby tzajpjoty. ¹⁶ Ya ixipy jébi iich ajt ijxejt nbijcim nej huaad migügtijc ndzojcim njihuuiyim, jadu'n nej Jesucristo ijxejt yejcy co ñayyojxi ñaydooci co y'o'cy miid iich ajt nbocy ycixpi. Paady ycixp iich ajt jébi huaad ndzojcim njihuuiyim nmigügtijc, oy jada ndimco'ögiiyim. ¹⁷ Janch pinjaty yjamii ymadaacin, e yja'ijxpy co ymigüg tigati yajmayjaty,

e amij agix ñayjihuïyii, ca' pa'ayo'n miïdity, ca' pubeda'ñ ymigüg, ca' je' anajty tzocy jihuïy ymigüg jadu'n nej Dios chogyyi yjihuïyii. ¹⁸ Miich ajcxy migügtijc huidibi ooy ndzocyt njihuïyich jadu'n nej ixipyngi'm'ungich, miïd oyjäy'ajt etz miïd Dios ytiy'ajt tzoc yajxon naychojcim nayjihuïyim miïn xyipy. Ca' nmínaanim nigoo ngapxim nmíydaacim ahuac aguuuy.

Cixyot huinijot naybidaacim ma Dios

¹⁹ Co nyajtuunim oyjäy'ajt miïd iich ayt nmigügtijc, huin'it nejhuiyim co Dios ytiy'ajt nguyduunim e jocuyc nayjihuïyim co Dios n'ojadajtim. ²⁰ Co jibic njot nhuinma'ñ ayt njihuïyim, miïd co ca' oyjäy'ajtnduunim, jac niçi Dios jibic ñayjihuïyil com yi' jacmijhuinma'ñ miïd, ca'ydi iich ayt, e yi' nejhuiydaayb tûg'öciy tijaty ayt nduunim. ²¹ Miich ajcxy migügtijc huidibi ooy ndzocyt njihuïyich, co ca' ti jibicpi njihuïyim ma ayt njot nhuinma'ñ miïd co oybi nduunim, huin'it jocuyc ayt n'iijtim miïd Dios. ²² E huentimtijity huidibi iich ayt Dios nyajmibijctzoohuim, yi' xymooyim miïd co yi' y'ayuc nguyduunim, e nduunim je huidibi yi' yjäygidacpy. ²³ Dios jada ti xyajnajtz'anem'iïyim co tzoc mibijcim mijpidacaçim yi' y'ung Jesús etz tzoc naychojcim nayjihuïyim miïn xyipy, jadu'n yi' ti xyajnajtz'anem'iïyim. ²⁴ Yi' jääy ajcxy piñpaty cuydumb Dios ytiy'ajt, yajpatp ajcxy ma Jesucristo e nañ Jesucristo yajpatp ma je'ajcxy. Nejhuiyim co Jesucristo ytiy'ajt yajpaady ma iich ayt miïd co je Dios yjihuïñ ymic'ajt ti xy'adigiyim xyjottigiiyim.

4

Dios yjihuïñ ymic'ajt etz je ca'oybi yjihuïñ

¹ Miich ajcxy migügtijc huidibi ooy ndzocyt njihuïyich, ca' ajcxy mmibijcthäuiy tûg'öciy jääy huidibi Dios y'ayuc capxhuäcxip. Mido'mbijccixy jayiyp peni janch ajcxy miïdity Dios yjihuïñ ymic'ajt. Com ji mayjäy ya naaxhuiñ huidibi minam co Dios y'ayuccapxhuäcxii yi' ajcxy e ca' yjanchity. ² Jada je' je tiy'ajt ma huaad mjihuïñybjicixy pen janch miïdity ajcxy Dios yjihuïñ ymic'ajt, yi' ajcxy huidibi Dios y'ayuccapxhuäcxip: tûg'öciy jääy huidibi capxhuäcxip co Jesucristo yma'xung'ajty ya naaxhuiñ miïd ñiniçx, Dios yi' ytiy'ajt ymiïd. ³ E tûg'öciy jääy ajcxy huidibi ca' ñiçgapxpety ajcxy co Jesucristo chinäy ya naaxhuiñ miïd ñiniçx, ca' yi' Dios ytiy'ajt miïdity. Ti miich ajcxy ayuc midoogixy oga'n co miinaam yi naaxhuiñyäy ajcxy miïd je mujcu' yjihuïñ ymic'ajt, huidibi midzip'ajtp Jesucristo. E ti je'du'n ajcxy ymiingixy. Jada je'du'n ajcxy huidibi ca' ñiçgapxpejtcixy co Jesucristo yma'xung'ajty ya naaxhuiñ miïd ñiniçx.

⁴ Migügtijc huidibi Dios yjihuïñ ymic'ajt ti xy'adigiyixy ti xyjottigiiyixy, e ti miich ajcxy mmimadaaccixy yi huidibi ajcxy ñiçgapxpejtp co Jesucristo ca' ma'xung'ajty ya naaxhuiñ miïd ñiniçx. Com Dios huidibi miich ajcxy xy'anemb, jac mij yi' ca'ydi je mujcu', paady miich ajcxy ti mmimadaaccixy je mujcu'. ⁵ Je huidi ajcxy jadu'n jaminaamb co Dios y'ayuc capxhuäcxii e ca' yjanchity ya naaxhuiñ ajcxy tiy'ajt ti patcixy ma je mujcu', paady yciyp yi naaxhuiñ yhuijy'ajtin ajcxy tzachcapxhuäcx, e yi' naaxhuiñyäy tzachmijpidaaccixy etz amidoo'ijti ajcxy y'ayuc. ⁶ Iich ayt ti nbaatim ma Dios. Tûg'öciy jääy ajcxy huidibi Dios ytiy'ajt huinjihuïyip, y'amidoo'ijtyp ajcxy iich ayt n'ayuc. Yi' jääy ajcxy huidibi ca' Dios ytiy'ajt miïdity, ca' ajcxy amidoo'ijtcixy iich ayt n'ayuc, paady yciyp n'ijxcapjim je jääy ajcxy huidibi tudägyip, etz je jääy ajcxy huidibi nigoo tzach'anidaacp.

Dios ooy xychojcim xyjihuïyim

⁷ Miich ajcxy migügtijc huidibi ooy ndzocy njihuïyich, tzoc oy yajxon naychojcim nayjihuïyim miñ xyipy. Dios ti yecy ymic'ajt ma ajt njot nhuinma'ñ jigix jëbi ajt naychojcim nayjihuïyim miñ xyipy. Tüg'óciy jay huidibi ymigügtijc chojccixyp yjihuiygixyp, ti Dios yjihui'ñ y'adigiygixy yjottigiygixy etz ñejhuiyip yhuinjihuïyip ajcxy Dios y'ayuc ytìy'ajt. ⁸ Pinjaty ca' ymigüg tzocy jihuïy, ca' yi' nejhuiyi huinjihuïyi Dios ytìy'ajt, com Dios tüg'óciy yi' tzojctäy. ⁹ Jada je'je tiy'ajt co Dios ajt xychojctaayim co je y'ung huidibi tügpajcipi ymiid, quejxy ya naaxhuiñ jigix iich ajt nbaatim Dios yjihui'ñ ymic'ajt miid yi' ycixpi. E Dios yjihui'ñ ymic'ajt ca' ycixa'ñ ytigoya'ñ nimina, paady iich ajt njugy'ajtin ca' ycixa'ñ ytigoya'ñ. ¹⁰ Dios ti xychojcim ti xyjihuïyim, paady quejxy y'ung ya naaxhuiñ jigix jëbi xycodinaayim ma yi' Dios ycötujtac miid iich ajt nbocy ycixpi. Ca' niminaanim miid co Dios ti ndzachmjipidaacim ooy mijcajee, hue' janchtiy yi' ninigoob may'ajt tuñ miid iich ajt ycixpi.

¹¹ Miich ajcxy migügtijc huidibi ooy ndzocy njihuïyich, miid co Dios jadu'n ajt ti xychojcim ti xyjihuïyim mijcajee oga'n, paady ycixp tzoc iich ajt naychojcim nayjihuïyim miñ xyipy. ¹² Ni minaabi pin ca' ixyni Dios. Co naychojcim nayjihuïyim miñ xyipy, huin'it Dios yjihui'ñ ymic'ajt ijttiy ma iich ajt njot nhuinma'ñ. Jadu'n Dios yjihui'ñ ymic'ajt xypubejtim xypudigiiyim, jëbi niig'i naychojcim nayjihuïyim nidüg nidüg jadu'n nej Dios jäygidäy. ¹³ Nejhuiyim iich ajt co nyajpatim ma Dios, e nañ jadu'n Dios yajpaady ma iich ajt, miid co yi' yjihui'ñ ymic'ajt ti xy'adigiygixy ti xyjottigiygixy. ¹⁴ E iich ajcxy, ti iich ajcxy yi' Jesucristo n'ixy'ich, paady iich ajcxy nidiy'ajt'ajtyich co je Dios Teedy quejxy y'ung ya naaxhuiñ co yajnidzöga'ñ tüg'óciy naaxhuiñjäy co anajty Dios nbocy ajt xyajcomidoohuaanim. ¹⁵ Tüg'óciy jay huidibi nigapxp co Jesús je' yi' Dios y'ung, Dios yajpatp ma yi' e nañ yi' yajpatp ma Dios.

¹⁶ Iich ajt nnejhuiyim etz nmijipidaacim jadu'n nej Dios ajt xychojcim xyjihuïyim nidüg'óciy. Dios chojctaayb yi' nidüg'óciyi yi jay. Pinjaty tzojccixp jihuïygixp ymigügtijc, hue' yajpatp yi' ajcxy ma Dios e nañ Dios yajpatp ma yi' ajcxy. ¹⁷ Miid co yajxon nmijipidaacim Dios paady jotcuç nnaxaanim ma Dios ycötujtac, mina anajty xyajcomidouhuim ajt nbocy. Com tú'c'iy iich ajt nyajpatim ya naaxhuiñ, tim jadu'n nej yi' Jesucristo. ¹⁸ Co nmijipidaacim Dios, huin'it ca' ajt nmidzigiygixy nmidzo'yduunim. Peni yajxon nmijipidaacim Dios, huin'it jëbi tzigi'ñ nyajqueecim. Yi jay ajcxy huidibi tzigiyb etz tzo'ydum, ca' ajcxy Dios mijpidäy yajxon.

¹⁹ Com Dios jayip ti xychojcim ti xyjihuïyim, paady ycixp tzoc ajt naychojcim nayjihuïyim nidüg nidüg etz nañ nmijipidaacim Dios. ²⁰ Yi jay ajcxy pinjaty jadu'n minamb co mijpidaaccixy Dios, e ca' ymigüg tzogaangixy ixaangixy, hue' je' ajcxy aniendaacp. Com peni ca' jajtcixy nej tzójccixyp jihuïhgixyp yi ymigügtijc huidibi ajcxy ix'yajtpy, ca' ajcxy jadip nej mijpidáaccixyp Dios huidibi ca' ix'yajtigixy. ²¹ E Dios iich ajt xyñajtz'anemiyim co piñ Dios mibijcp mijpidacp, huen nañ jadu'n ymigügtijc tzocy jihuïy.

5

Yi piñ huidibi ca'ixa'ñ midohua'ñ Cristo y'ayuc

¹ Tüg'óciy jay huidibi mibijccixp co Jesús je' je' je Cristo huidibi Dios yquejx ya naaxhuiñ, Dios ajcxy y'ung'ajtip. Tüg'óciy jay huidibi mibijccixp

mijpidaaccixp Dios Teedy, nañ jadu'n huen tzojccixy yjhuiiygixy je' ajcxy huidibí Dios y'ung'ajtip. ² Co ndzojcim njihuiiyim huidibí Dios y'ung'ajtip, je' jada je' je ijxpejt co nañ jadu'n jébi nmijpidaacim Dios etz jébi nguyduunim nej xyñajtz'anemiiyim. ³ Co nmijpidaacim Dios, huin'it nguyduunim jadu'n nej Dios xyñajtz'anemiiyim e yi' y'ayuc ca' ooy chipity co nguyduunim. ⁴ Com tûg'óciy yi' jääj ajcxy huidibí Dios ti' y'adigiyii ti' yjottigiyii yjhui'ñ ymic'ajt, ymihuindinaayb ajcxy yi' jibic-huinma'ñ ya naaxhuiñ. Co nmibijcim Dios, huin'it jébi nmihuindinaayim yi' jibic-huinma'ñ ya naaxhuiñ. ⁵ Yi' jääj ajcxy pinjaty mibijcp co Jesús Dios je' y'ung, yi' ajcxy mihuindinaayb yi' jibic huinma'ñ ya naaxhuiñ.

Je ayuc huidibí nidiy'ajt yi' Dios y'ung

⁶ Yi' Jesucristo je' je' huidibí miin ya naaxhuiñ, je' je' huidibí niibejt etz ñi'py teemy gujy co y'o'cy miid jääj ajcxy ypocy ycixpi. Ca' nmínaanim jéyi anajty ti' ñiibety, hue' nañ jadu'n ti' y'ögy miid ajt nbocy ycixpi. ⁷ E yi' Espíritu Santo yi' tiy'ajt yejcp co Dios Jesús y'ung'adyii, com je Espíritu Santo yi' Dios ytiy'ajt ymiid. ⁸ Ji tugiñgax huidibí tiy'ajt yejcp co Dios Jesús y'ung'adyii: je Espíritu Santo, je niibejtin, etz Jesúsi ñi'py co teemy cujy miid iich ajt nbocy ycixpi. E jadu'n nidugiñ ñaybáatigixy tûgnax, e tûgnax ytiy'ajt yejccixy. ⁹ Mijpidaacim iich ajt jääj y'ayuc co Dios Jesús y'ung'adyii, nígi copicy co nmijpidaacim Dios ytiy'ajt huidibí ti' yecy miid y'ung ycixpi, com jac mic'ajt miid yi' ca'ydi jääj ajcxy. ¹⁰ Yi' jääj huidibí mijpidaaccixp Dios y'ung, ymi'ijtpy ajcxy je tiy'ajt ma yjot yhuinma'ñ. Yi' jääj ajcxy huidibí ca' mibijccixy mijpidaaccixy je Dios y'ayuc ytiy'ajt, hue' ajcxy yajnajxcixy Dios nej anidagyn co ca' mibijccixy yi' Dios ytiy'ajt co y'ung nigapxy. ¹¹ Jada je' tiy'ajt co Dios ti' xymooyim ajt n'alma yjugy'ajtin huidibí ca' ycixipy ytigoyipy nimina. Dios y'ung ca' y'alma ycixipy ytigoyipy nimina, paady yi' ti yaj'oÿi nej jébi ajt n'alma y'ijtim huinixii huinitiempo. ¹² Pinjaty ti mijpidaaccixy Dios y'ung, yi' ajcxy y'alma ca' ycixipy ytigoyipy nimina. Pinjaty ca' mijpidagý Dios y'ung, yi' ajcxy y'alma cixipy ytigoyipy co y'ögipy.

Capxycijxin etz capxhuijin

¹³ Jadayaabi ayuc ajcxy nyajnijayiiygixp ma jada necy jigix jébi mijpidáaccixipy Dios y'ung, etz jébi mnejhuiiygixy tiyudädgy co mijugypijccixipy jadügtecty co anajty ti' m'o'ccixy e ca' ajcxy m'alma ycixipy ytigoyipy.

¹⁴ Jada jotcujc'ajtin iich ajt nmiiid'ajtim co nmibijctzoohuim Dios jadu'n nej Jesucristo xyñajtz'anemiiyim, yi' iich ajt jébi xymidouhuim. ¹⁵ Miid co nnejhuiiyim co yi' ajt xymidouhuim ma tijaty Dios nyajmibijctzouhuim, paady ycixp nejhuiiyim co nmiiid'ajtim tijaty anajty ti' nyajmibijctzou.

¹⁶ Co pinjaty ixy co ymigüg ypocytuñ huidibí huaad jébi Dios meecky, huen mibijctzooyi Dios miid yi' ycixpi, e Dios yajtzinähuiyb pen ca' anajty ooy ymijpocuity je tiibi anajty tuñ. Com ji tûg mijpocuity huidibí Dios ca' huinmecxy. Pen ti mijpocytuñ ca' huaad Dios ojacmibijctzooni com ca' yi' y'oc-huinmecxaani. ¹⁷ Tûg'óciy jibic-huinma'ñ huidibí jääj ytumyb, pocy yi', per ji jibic-huinma'ñ huidibí jääj ytumyb, huidi jébi Dios huinmecxy e ca' y'alma ytigoyip.

¹⁸ Nejhuiiyim co tûg'óciy pinjaty Dios ti' ymöyii jemybi jot huinma'ñ, ca' yi' y'ocpocytuni. Yi' Dios y'ung, huidibí ti' ymooigixy jemybi jot huinma'ñ, cuend'ajtip yi' ajcxy, ca'ydi je mujcu' xyajhuinma'ñydigóoyigixy.

19 Nejhuiiyim iich ajt co Dios jadu'n xy'ane'mim njot nhuinma'ñ etz nejhuiiyim co tūg'óciy jacjadyii naaxhuiñyäy huidibi ca' mijpiidaaccixy Dios, je mujcu' jadu'n yjot yhuinma'ñ y'ane'mip ajcxy.

20 E nejhuiiyim co yi' Dios y'ung ya y'oy naaxhuiñ e ti xyajnejhuiiyim yi' y'ayuc ytiy'ajt, jigix jébi nejhuiiyim huinjihuiiyim yajxon je Dios janchypi tudägypi. Nmi'ijtim ma iich ajt ndzinaayin je janchypi je tudägypi je Dios y'ung je Jesucristo. Jada jëdu'n je tiydudägypi Dios, etz je Dios yjugy'ajtin caminaabi ycacixy ycatigoy. **21** Miich ajcxy migügtjc huidibi ooy ndzocy njihuñyich jadu'n nej ixyipy ngi'm'ung ngi'm'anäcich, ca' nigoo mdzachDios'ájtigixy tijaty huidibi ca' ni ti mi'c'ajt miidity, jadu'n nej Dios Teedy tzajpjotypi ymic'ajt miidity.

2 SAN JUAN

Yí Mímetzpí Necy Huidibí San Juan Yajniguejx Tüg Mibijcpí Töxyjäybí

1 Hich Juan huidibí nigohuajc'ajt Dios yjäy. Nyajniguejxpich miich töxyjäy jada necy, miich Dios xyjäy'ajtp, e ti mmijpidägy Jesucristo. Nañ nyajniguejxpich jada necy tüg'óciy miich m'ung m'anäc ajcxy. Ooy ndzoc y njihuiyich miich ajcxy. Ca' nminaanim iich naydügpajc ndzojcy p njihuiyibich miich ajcxy, nañ jadu'n tüg'óciy jää ajcxy, huidibí huinjhuiyigixp Dios ytiy'ajt, xchojccixp xyjhuiyigixp ajcxy. **2** Hich miich ajcxy ndzojccixyp njihuiyigixyp com Dios ytiy'ajt yajpatp ma iich ajt njot nhuinmañ, etz yi' ijtp huinixi ma iich ajt. **3** Huen Dios Teedy etz iich ajt nHuindzin Jesucristo, yi' Dios y'ung oy'ajt may'ajt tuñ miid miich ajcxy, huen xypa'ayoogixy huen xyajjotcugiyigixy miid co mguydungixy yi' ytiy'ajt etz mnaychójcigixy mnayjhuiyigixy miñ xyipy.

4 Ti nminaybadyiijich nijéjity miich m'ung m'anäc, e ooy njotcugi yich miid co tiyddägy ajcxy payöyi Dios ytiy'ajt, jadu'n nej Dios Teedy ajt ti xyñajtz'anemiiyim. **5** Cham njacnämäyich miich ajcxy co jëbi ajcxy mnaychójcigixy mnayjhuiyigixy miñ xyipy. Ca' nminaanim huinjemy jada tiy'ajt huidibi cham nyajnijayiyigixy. Je' jada je ayuc huidibí oga'n'aty ti nbaatim co ti nmibijcim Jesucristo. **6** Co ndzojcmi njihuiyim nmigügtijc, jada je' tiy'ajt co nguyduunim nej Dios ajt ti xyajnajtz'anemiiyim. Jada huidibí Dios ti xyajnajtz'anemiiyim huidibí miich ajcxy ti mbaatcixy, co oga'n ti mmibijccixy Jesucristo, copicy co ajcxy mnaychójcigixy mnayjhuiyigixy.

Yí jää ajcxy huidibí anidaaccixp

7 Com ji mayjäy ya naaxhuiñ huidibí huin'ibm yí jää ajcxy. Yi' ajcxy ti puhuäctüdy mibijcpidjc, yaj'ixpijcp ajcxy co Jesucristo ca' ñayguëxici ya naaxhuiñ miid ñinïcx. Jadayaabi jää ajcxy yhuin'ibmyb yhueñipinity etz Jesucristo ymidzip'ajtyp ajcxy. **8** Naygüendi'ajtigix ci'm. Ix mgamijpidaaccixy yi' ajcxy y'ayuc. Co ajcxy myajhuin'ibngixy, huin'it anajty myajtigoogixy je oy'ajt huidibí mbadaangixyp ma Cristo. Co mguydungixy Jesucristo ytiy'ajt, huin'it mbáatcixy tüg oy'ajt ca'pxyp jiiby tzajpjoty.

9 Tüg'óciy jää huidibí ca' cuydungixy je Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt, ca' ajcxy miidity Dios ytiy'ajt ma ajcxy yjot yhuinmañ. Je jää ajcxy huidibí cuydundiib je Cristo y'ayuc ytiy'ajt, ymid ajcxy Dios Teedy etz je y'ung ytiy'ajt ma ajcxy yjot yhuinmañ. **10** Peni ji pinjaty ñicxy ma miich ajcxy huidibí yaj'ixpijcp huidibí ca ytiy'ajtity, ca' ajcxy mgöbiguipy ma mdijcin, e ni ca' ajcxy mjip'ixihuipy. **11** Com Dios yjäy pinjaty anajty jiip'ixiib je jää ajcxy huidibí yaj'ixpijcp huidibí ca' ytiy'ajtity, hue' je' tundigoob ma Dios ytiy'ajt. Hue' je' anajty paady jadu'n nej jihiyi ti jiptigiiyñi ajcxy je huingbi ixpijcin huidibí ca' ytiy'ajtity.

Capxycíjin

12 Oy iich ooy mij may miich ajcxy njamiiidmíydägaangixy per ca' miich ajcxy jadu'n nijayihuaangixy necy'am. Hue' janchtiy njip'ixyich co ci'm

nninicxaangixy jím, e nmíid miydägaangixy au'am jigix ajcxy ooy jotcuje mnayjihuiyigixipy.

¹³ Je mdzi' y'ung ajcxy huidihi ya yajpatcixp xyajniguejxp ycapxpocxin, je huidi ajcxy Dios nañ jadu'n ti yhuin'íjxigixy. Jadu'n ngapxycíxyich miid miich. Amén.

3 SAN JUAN

Yí Necy Huidibí San Juan Yajniguejx Gayo

1 Señor Gayo:

Nguejxypich capxpocxin ma miich. Eich miich nyajniguejxyp jada necy. Nnigohuajc'ajtypich ma je mibijcpidjc. Ooy ndzocy njihuiyich miich.

2 Miich migüg, ooy nmigüg'adyii. Dios nmibijctzooybich miid miich ycixpi, huen agujc jotcuje mdzinähuipy etz mmic'idipy m'o'y' idipy. Nejhuiyibich co oy m'ity ma Dios. **3** Com oy ti njotcugiyich co je mibijcpidjc ajcxy ymiiñ ya huidibi jim tzoon ma miich ajcxy, e yi' ajcxy xytiy'ajtmooyich jadu'n nej tiyudädgy mdzinäy e nañ jadu'n nej yajxon mguyduni Dios ytiy'ajt. **4** Ooy njotcújcidyich jac nigi co tiy'ajt nbaadyich jadu'n nej nmigügtijchuy cuydungixy Dios ytiy'ajt.

5 Miich migüg huidibi ooy ndzocy njihuiyich, ooy njäygidägyich co oyjäy'ajtin mduñ miid je migügtijc. Nigi oy co oyjäy'ajtin mduñ miid je migügtijc huidibi ca' m'ixy'adyii. **6** Yi mibijcpidjc, huidibi ti chooñ ma miich ajcxy, ti tiy'ajt yejccixy ma je mibijcpidjc ya jadu'n nej miich oyjäy'ajtin mdzachtuñ. Ooy oy mduñ co mmöy yi' migügtijc yi' ytü' amgixpi e mguejxnaxy yajxon jadu'n nej Dios jäygidägy. **7** Yi jadu'mbi jay huidibi mguejxnajxyp anajty hue' Dios y'ayuc ycixpi yhuidity, e ca' yi' ajcxy ti pijctzoy ma je jay ajcxy huidibi ca' Dios ytiy'ajt nejhuiyi. **8** Copicy nbubejtüm ajcxy je mibijcpidjc ajcxy huidibi Dios y'ayuc ycixpi yhuidijtcixy. Co jadu'n nbubejtüm, chi jadu'n paady nej jihuñ tú'cijy nduunim miid yi' ajcxy ma Dios y'ayuc capxhuäcxii.

Je Diótrefes yjibic-huinma'ñ

9 Ti nnijaiyich jayhuin je mibijcpidjc huidibi nayyöymújicigixp jim. Jim yajpaady tûg jay huidibi xii Diótrefes huidibi ca' cöbiga'ñich n'ayucich etz ngötújcinich. Amij agix jada jay chachñayihuñili, yi' ci'm tzach'ane'mam ma miich ajcxy. **10** Paady ycixp co nnícxibich jim ma miich ajcxy nyajnimähuamy ajcxy tûg'óciy yi' jibic-huinma'ñ huidibi Diótrefes yatumyb, jadu'n nej jibic xyñigapxy xyñi'ojiyich etz jadu'n nej anii yaj'ixpicy. E nañ ni yi' ca' mmüidity jotcuje'ajtin jadu'n nej chach'idiñ. Nigi ytundigoy co ca' yajjättäga'ñ ajt nmigügtijc huidibi Dios miid ycixpi yhuidity. E co iich ayt nmigüg pinjaty yajjättäga'ñ, chi yi' capx'aducy e yajpidzimy je mibijcp huidibi jay yajjättäc, e ca' je' cöbiga'ñ ma miich mnayyöymujctac.

11 Miich hermano, huidibi ooy ndzocy njihuiyich, ca' mguydunipy jada jibic-huinma'ñ. Cuydun janchtiy yi' oybi huinma'ñ. Yi jay ajcxy huidibi oybi tungixp, yi' ajcxy ymiiñ Dios ytiy'ajt ma yjot yhuinma'ñ. Yi jay ajcxy huidibi jibic tungixp, ca' yi' ajcxy Dios ytiy'ajt nejhuiyi.

Je Demetrio tûg'ijxpejt oybi

12 Yi jay, huidibi yxii Demetrio, tûg'óciy jay ajcxy yminaangixy co ooy y'oyjäyity, e janch yajpaady ma Dios ytiy'ajt. Eich nañ jadu'n nmina'ñich co ooy y'oyjäyity yi Demetrio, e miich mnejhuiyb co iich ayt ndiy'ajt janch janch yi'.

Capxycixin

¹³ Ooy ii ch anajty miich mijcajee ayuc njayajmiidmiydäga'ñ. Per ca' ni-jayi'hua'ñ necy'am. ¹⁴ Hue'janchtiy njip'ixyich co nnicxa'ñich tzojc ma miich ajcxy, e nmiidmiydäga'ñich miich ajcxy ci'm.

¹⁵ Jotcujc'ajtcix. Yi mibijcpidic ajcxy huidib ya yajpatp yajnajxpy ajcxy capxpocxin ma miich ajcxy. Tun may'ajt yajnájxigich ngapxpocxin ma nmigügtijcich jím nidüg nidüg etz xibety xibety. Cham ngapxycíxyich, Juan je Apóstol.

SAN JUDAS

Yí Necy Huidibí Judas Nijayí Je Huidibí Dios Tí Huin'ijxigíxy

1 Hich Judas, tumbich ma Jesucristo ytung, Jacobo xy'uch'ajtpich. Nijayíybich miich ajcxy nidüg'óciy huidibí Dios Teedy tí huin'ijxcixy jébi mibijccixy yi' y'ayuc huidibí jébi xyajpocyníhuatczixy. Nijayíybich miich ajcxy tük'óciy huidibí Jesucristo ycuend'aty ymiid. **2** Huen Dios miich ajcxy mijcajee xypa'ayoogixy etz xyajjotcugíygixy etz chojccixy xyjhuiíygixy.

Yí' ajcxy huidibí yaj'ixpijcp aníi

3 Miich ajcxy migügtíjc huidibí ooy ndzocých njihuiýich, miid je nüdzoochin cixpi miid ajt n'alma huidibí miich ajcxy etz iich cham nmiiid'ajtim, ooy chachycopicity co nijayihuibich miich ajcxy miid yi' mibijcin ajcxy ycixpi, e ngohuaníyb ajcxy co jébi mic m'ijtcixy ma ajcxy yi' mibijcin e ca'm'ixtigihua'ccixy ma yi' ayuc tiy'ajt huidibí Dios yejc ma tük'óciy naax-huiñyjäy. **4** Naagity jääj ajcxy tí ytigíygixy ma miich ajcxy ayüch ameech miid aníi. Jecy'ajty Dios tiy'ajt yejcy ma yi' y'ayuc co yi' jadu'mbi jääj tigoyam ajcxy y'alma miid ypoc ycxipi. Hue'yi' ajcxy jibic jääj huidibí ca' huindzigiíygixy Dios. Aniidaacp yi' ajcxy co yminaangixy co Dios tí xypa'yoohuim etz tí xyhuinmeeexim ajt nbocya paady ycixpi jébi nduunim huen tijity huidibí nijot'ajtim. Ca' cöbijccixy je Dios huidibí nHuindzin'ajtim, etz ca' cöbijccixy iich ajt nHuindzin Jesucristo.

5 Oy miich ajcxy tí mjanejhuiydaaygixy jada tiy'ajt, per nyajjäymetzcodamy ajcxy jadu'n nej Dios jayip yajpidzimy jecy'ajty jim Egipto je Israel jääj ajcxy, e jac'axam tzaachytuuñ miid o'cin je huidibí anajty ajcxy nijéjity ca' ymibijccixy. **6** Je ángeles huidibí ajcxy ca' yhui'my ma Dios ytung huidibí ajcxy capxycömídadacy Dios, y'ixmajztay ajcxy y'it chinaydac. Dios je' cham miid'ajtp ajcxy ahuing. Mach ajcxy y'ity agoodztuuby huinixii huinitiempo ixti cooni je mij xii anajty Dios tí yajhuaad'aty, mina anajty tiydunañ naax-huiñyjääj ajcxy miid ypoc ycxipi. **7** Jadu'n nej Sodoma etz Gomorra etz jacjadyii mij cajp huinduy agoni ytundigoyday ajcxy ma jejimbi cajp ycuydungixyp ñinícx chojcin, naygiyejci ajcxy ma je jibic-huinmañ. Yéydijectiç ytundigooygixy miid huingbi yéydiç. Je' jadu'n hui'm ijxpejt ma tük'óciy jääj co je tzaachyipi ajcxy paatcixy.

8 Jim yajpaady ma miich ajcxy jääj huidibí nejhuiyb co Dios jecy'ajty tzaachytuuñ ángeles ajcxy etz cajp jääj huidibí ajcxy tundigoo. Yí' ajcxy chinaayin jadu'n yi' nej tük cumäy. Yajjibiccíygixy je ñinícx miid pociytunii. Jijpcogapxiygixy je Dios ycotujcin, nigapxcixy ni'oijiygixy je huidibí ajcxy Dios mooyip mij'ajtin. **9** Je arcángel, Miguel, je ángel huidibí mij'ane'min miid, co anajty ychiptuñ miid je mujcu', yajcapxyoongixy yaj'ayucyoongixy je Moisés ñinícx, ca'p je' miid'ajty huinmañ niçxy yajpocycäy je mujcu' miid nay'oiji. Jéyi janch co nimay: "Yí Huindzin Dios miich xy'ix'ojoip." **10** Per jada jääj ajcxy jibic ooy nigapxcixy huidibí ca' nejhuiygixy. Tügiyb ajcxy yhuinmañ miid iyujc animal yhuinmañ, etz iyujc animal ca' ajcxy miidit yhuinmañ tiyudädägi. Ci'm jada jääj ajcxy ñayyajhuinmañydigóoyigixy, e jadu'n ajcxy y'alma yajtigoyaangixy.

11 Ypadamyb ajcxy tzaachypy mijcajee miid pocy ycixpi com je' yi' ajcxy ypadumyb nej Caín y'idiich. Miid co meeñ tzach'adzojccixy, paady ñiidiigooygixy ytüdigooygixy jadu'n nej Balaam ñiidiigo ytüdigo jecy'ajty, e jadu'n ajcxy y'ayoogixy jadu'n nej Coré, co y'o'cy co ycacapxymidoohuañ anajty co Moisés oy y'ayucijpcogapxiyi. **12** Yi' jadu'mbi jay tzo'ydu'n yejcp ma miich ajcxy co mgaaygixy m'uuccixy tügmucy miid yi' ajcxy, e jadu'n ijxpejt yejccixy co mnaychójcixy. Caaygixp uuccixp tügmucy miid miich ajcxy agujc jotcujc per ni ca' ajcxy miidty huindzigi'ñ miid ymigügtijc. Jadu'n ajcxy nipaady nej cöbixcuend'ajtpi huidibi ci'm ñaygüend'ájtigixyp, e ca' tungixy cuendi je cöbixy. Jadu'n ajcxy nej joc huidibi ca'pi nii miidty, huidibi je poj yajhuidijtip. Jadu'n ajcxy nej quipy huidibi ca' ytiim'aty mina yjapadyii, jayjp y'ocniicxy, e chi jada ytiih, e ytimypidigy miid ñidictz. **13** Yi' ajcxy ytundigoyii ooy cho'ydu'n yecy, tim jadu'n nipaady nej je meyj y'oobigy co ypidigy. Jadu'n ajcxy nipaady nej madza' huidibi ytu' ti yajtigach. Hue' y'ijtcixy pocypa'tci'py huinixii huinitiempo, mij'agootztuuyb y'idipy ajcxy.

14-15 Nañ jadu'n Enoc, je mihiuixtujcpi co anajty Adán ti yjayıjp'aty, yminañ co Dios yhuinma'ñmooyi miid jada ycixpi, e yminañ: "N'ijxich je Huindzin Dios co anajty ymiin miid janch canaag mil je huidibi ajcxy tudägyity etz huätzip. Co anajty tiyduna'ñ ajcxy tüg'ociy naaxhuiñjäy miid ypocy ycixpi, chi yajpocycähua'ñ je jibic jäydijc ajcxy jadu'n nej ajcxy ti ytundigoygixy miid yjibicjäy'ajt etz miid jibic ayuc tiibi miid nigapxcixy ni'oñiygixy Dios." **16** Jada jibic jäydijc ca' ajcxy ni ti mijotcujc'ajtcixy, ooy nigapxcixy ni'oñiygixy ymigügtijc. Jëyi ajcxy yci'm jotcujc'ajt ixtaaaygixy. Ycapxcixy amij agix. Ooy oy nigapxcixy nijëjity jay miid co ti oybi padaangixy ma je' ajcxy.

Judas capxhuijp je' ymigügtijc ajcxy

17 Per miich ajcxy migügtijc huidibi iich ooy ndzoccy, jäymejtzcx je ayuc huidibi jécyip ti najtzcapxiygixy je Huindzin Jesucristo y'apóstoles ajcxy. **18** Je apóstoles miich ajcxy xyñimay: "Ma anajty xii tiempo ycixaani, ji'adip jay ajcxy huidibi nixigipy yajxiçipy huidibi Dios yje'ajtpy, e chináaygixipy jadu'n nej yi' ajcxy ci'm tzachnijot'ajtcixy jibic-huinma'ñ." **19** Je' ajcxy yajnaybijc-huäcxiiñ mibijcpidijc co ca' ajcxy miidty je Dios yjihui'ñ ymic'ajt.

20 Per miich ajcxy migügtijc huidibi ooy ndzocych njihuÿich, ijtcix miich ajcxy tudägy ma yi mmibijcin. Jäymejtzcx mibijctzoogix Dios miid je Espíritu Santo ypubejtin. **21** Naygüend'ájtigix jigix jëbi Dios xychojccixy xyjihuÿigixy ajcxy, e ahuijxcix je xii mina anajty iich ajt nHuindzin Jesucristo xymöhuaaním je jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy ni mina miid co ti xypa'ayohoüim.

22 Capxjotcidaaccix pinjaty ca' ti mijpidägy janchypidägy. **23** Yajmiidmyidaaccix jacjadyii migügtijc jigix ajcxy jëb paatcixy nañ jadu'n nüdzooçin miid ajcxy y'alma. Jadu'n anajty paady nej jihuÿ myajpidzimgixy jinjoty. Yajtungix pa'ayo'n miid jacpinjaty pocytumbi. Naygüend'ájtigix ma yi' ajcxy ypcytunii, ca' mbocytungixy nañ jadu'n. Jadu'n yi' ajcxy ypcytunii nipaady nej huit huidibi ti yjibicci'y.

Judas capxycíixy miid je' ymigügtijc

24-25 Je Dios tügpajcpi, je Dios huidibi xyajñidzoocim ajt n'alma, je huidibi yajtaayb ñejhuiydaayb, ymiid je' mic'ajt etz cötucin jëbi miich ajcxy xy-cuend'adipy jigix ca' mbocycägixipy, etz je' ymiid mic'ajt jigix jëbi xyajja'tcixy agujc jotcujc ma Dios yhuinduu, ma yi' yajpaady miid y'oy'ajtin ymij'ajtin ca'

ti mbocymiidity ajcxy. Yi' paatip je oy'ajtin etz mij'ajtin etz mic'ajt etz cötujcin
miid nHuindzin Jesucristo ycixpi, tiyip etz cham etz huinixii. Amén. Jadu'n
ngapxycíxich.

EL APOCALIPSIS

O Je Huidibí Dios Yajhuin'ijx San Juan

¹ Jayhui'my ity ma jada necy je Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt huidibi ca'piñ nejhuüy huinjihuüy jecy'ajty. Dios moy Jesucristo jada tiy'ajt jigix yanji'ixiydähuiipy je Dios ytumbi ajcxy ti anajty tunaanip jadaanip ya naaxhuiñ, e ca' ooy jecy yhuäcxiba'n mina ytuna'ñyii yjada'ñyii. Jesucristo yquejxy jada ayuc tiy'ajt miid tüt ángel ma Juan. Eje ángel yajhuin'ijxy Juan jada y'ayuc etz ijxpejt. ² E Juan yejcy tiy'ajt janchypi tüt'óciy jadu'n nej anajty ti huin'ixy ti huinmidoy. E Juan fiidiy'ajt'ajtpy jada Dios y'ayuc etz nañ jadu'n nidiy'ajt'aty je ayuc tiy'ajt huidibi Jesucristo yajnejhuiyyi.

³ Janch jotcuje' pinjaty capxp jada necy etz pinjaty mido'mbijc jada Dios y'ayuc huidibi Juan nidiy'ajtpy etz ñajtzcapxiyyib. E jotcuje' pinjaty cuydumb tüt'óciy huidibi jaybety ma jada necy, com je xii je tiempo huingooniñ je' mina ytuna'ñyii yjada'ñyii.

Juan nijayiÿ huixtujc'itpi mibijcpidijc

⁴ Iich Juan nijayiÿbich yam je mibijcpidijc huixtujc'icypip huidibi yajpatp jim Asia naaxjot. Huen Dios etz je huixtujcpi espíritu huidibi yajpatp ma je' y'anemdac may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy etz xymóoygixipy jotcuje'ajtin. Dios je' huidibi cham ijtp, je huidibi jecy'ajty ijt, etz je huidibi miinaamb. ⁵ Huen Jesucristo may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy etz xymóoygixipy jotcuje'ajtin. Jesucristo je huidibi tiyddädägy Dios ytiy'ajt yejci, je jayipi jääy huidibi ti yjugypicy jadüg'oc co y'o'cy, je' nigohuajc'ajtp tüt'óciy pinjaty jugypigip jadüg'oc co anajty ti y'öccixy. Jesucristo nigohuajc'ajtp etz ane'my tüt'óciy reydiyc huidibi ane'mb ya naaxhuiñ. Je Cristo, huidibi xychojcim xyjihuiyyim, ti xyñihuaanim miid ñi'py ma je tzaachypip huidibi mihuaad'ajtim miid ajt nbocy ycixpi. ⁶ Jesucristo ti xycötujcmooyim etz ti xytungmooyim miid Dios Teedy, huidi yi' yteedy'ajtpy. Jadu'n iich ajcxy ndung etz ngötujcin nipaady nej je tung etz cötujcin huidibi reydiyc etz teedtyic ajcxy ymiid. Huen Jesucristo y'idiipy cõmay huinixii huiniñtiempo etz huen yi' y'anem'in cötujcin y'idiipy huinixii huiniñtiempo. Jadu'n jada. Amén.

⁷ Cuendtungix iich n'ayuc, ¡Cristo miinaamb jocjoty e tüt'óciy je mayjäy y'ixa'ñyii! E y'ixamyb je' ajcxy huidijat Cristo yaj'ayoo yajtzaachypip. Tüt'óciy naaxhuiñyäy yjihuihua'añ yäxa'ñ ytaja'ñ ymaya'ñ miid je'ycixpi. Jadu'n jada. Amén.

⁸ Jadu'n je mijipi Dios huidibi tüt'óciy miic'ajt miid ymina'ñ:

—Iich je' huidibi yajtzondacp je naaxhuiñbi, je tzajp etz je huidibi jac-cogixiyyib. Jadu'n iich nej letra A huidibi yajzondacp je alfabeto etz je letra Z huidibi cogixiyyib ma je alfabeto. Iich je' huidibi cham'ijtp, etz huidibi jecy'ajtyp ijt etz huidibi miinaamb.

Juan ijxy yi Cristo oybi ymijity

⁹ Iich Juan, miich ajcxy mmigüg, quipxyi miid miich ajcxy nminaxy nyajnaxyich ayo'n tzaachhypi. Quipxyi miid miich ajcxy ndzinäyich ma Dios y'anem'y. Etz quipxyi miid miich ajcxy nyajtuñich je mecxtuje'ñch ma ndzinaayin huidibi Jesucristo ti xymooyim. Jim iich anajty mach n'itych ma je naax huidibi mejy aguje, huidibi xii Patmos, miid Dios y'ayuc ytiy'ajt ycixpi, je ayuc tiy'ajt huidibi Jesucristo xyajnejhuiyyim. ¹⁰ Jadu'n tütgecty ti njatych,

hue' anajty tūg domingo xii co iich Dios n'ojadajtyich, e Dios yjihui'ñ ymic'ajt ti anajty xymimadactayich njot nhuinma'ñich. Chi nmidooyich jiixcipy'am y tūg huidibi mic capx, jadu'n yi' ycapxin nmidooyich nej tūg trompeta yxüxy.

¹¹ Chi je huidibi xymigapxpich anajty yminañ:

—Iich je' huidibi yajtzondacp etz je huidibi yajcogixiib y tūg'óciy tijaty ya naaxhuiñib etz tzajpjoty. Jadu'n iich nej je letra A huidibi yajtzondacp je alfabeto etz je letra Z huidibi yajcogixiib je alfabeto. Cojaay miich ma tūg libro huidibi mhuin'ixyp, e quex je necy jim Asia naaxjot ma je huixtujc picipi mibijcpidijc ma je huixtujcpi cajp: Efeso, Esmirna, Pérgamo, Teatira, Sardis, Filadelfia etz Laodicea.

¹² Chi n'ijxhuimbityich n'ixañib etz je huidibi yajcogixiib y tūg'óciy tijaty ya nnayji'ijxich, huin'it nhuin'ijxyich huixtujc candelero ac tim oori. ¹³ E cujc'amy ma je huixtujc candelero nhuin'ijxyich tim jadu'n nej je jääy huidibi tzoon tzajpjoty (je Cristo), yxoxyity miid tūg huit yjädy anajty mabaad ytecy, e yhuiñity ma ycaach miid tūg oorihuiñ. ¹⁴ Yi' ycohuajc etz ycöhuy janch poob, jadu'n nej lana huidibi janch poob, jadu'n nej nieve ypoobity, e je yhuiñ jadu'n nej jiinye'n. ¹⁵ Je' ytecy tim jadu'n nej latón huidibi janch oy, nej jihuïy jiinjoty ornojoty yam ypidzimy. E je ymiydaacin janch mic, tim jadu'n nej canaag mijniñ y'a iich y'agimimy. ¹⁶ E ymiid anajty ma a'oygi' huixtujc madza'. E ypidzimy ma y'ahuac tūg espada mejtz'adu'm'amy yjipity. E yhuiñijjp jadu'n anajty nej xii janch mic y'añ.

¹⁷ Co je' nhuin'ijxyich, chi janch ögy oy ngidägyich ma ytecy ymijc, chi xycinixajyich miid y'a'oygi', chi xyñimaayich:

—Ca' mdzigiy; iich je' huidibi jayijp'ajtp ya naaxhuiñ etz tzajpjoty etz iich je' je huidibi cogixihuamb. ¹⁸ Jugy'ajtpich; ti n'ogyich, e ti njugypicyich jadüg'oc, e jugy'adipich huinxii huinitiempo. Nmiiidch mic'ajt jigix ane'mibich yi' o'cin etz je it ma je öcpí ajcxy y'alma ity. Jadu'n nipaady nej jihuïy nmiiididyich je öcpí it ahuaazti. ¹⁹ Cojay cham tijaty mhuin'ijxpy mhuinmidooyb, jadu'n nej huidibi tunaanip jadaanip jadachambi xii tiempo, etz huidibi tunaanip jadaanip jacjiini. ²⁰ E jadu'n yhuimbidzimy je tiy'ajt janchipi huidibi ca' piñ nejhuïy maabi je huixtujcpi madza' tiibi mhuin'ixy ma iich n'a'oygi', etz je huixtujcpi oricandelero. Je huixtujcpi madza', je' je' je ángeles ajcxy huidibi cogapxy'ajtp miid Dios ycxipi ma je huixtujcipicyi mibijcpidijc. E je huixtujcpi candelero huidibi ti m'ixy, je' yi' je huixtujcipicyi mibijcpidijc.

2

Je ayuc huidi yajmoy yi mibijcpidijc jim Efeso

¹ Nijayi' miich je ángel huidibi cogapxy'ajtp jim ma je huidibi ajcxy mibijcp jim Efeso: "Nima' ajcxy co jadu'n yminañ je huidibi huixtujc madza' miid ma y'a'oygi', je huidibi jim yajpatp agujc'amy ma je huixtujcpi candelero, je' jadu'n minamb: ² Iich nejhuiñibich tūg'óciy ti miich ajcxy mdumyb, jadu'n nej mictägy mdungixy ma Dios ytung, etz jadu'n nej mmimecxtujccixy migügtijc. Nejhuiñibich co ca' m'ocmimecxtugaani ajcxy jibicjäydiç, e ti m'ijxmajtzcixy je ajcxy huidibi naydijp co Cristo ti huin'ijxigixy, per ca' je' ajcxy ytudägyity, e miich ajcxy ti mnejhuïy co ajcxy ooy y'anidaaccixy. ³ Nejhuiñibich co ooy ayo'n mij miich ajcxy mmijnajxcixy myajnjxcixy miid iich ycxip, etz ooy mij mecxtuçin ajcxy myajtungixy, etz ooy janch mic mdungixy miid iich ycxip, e ca' ti mmidzijpigixy iich ndung. ⁴ Per nejhuiñibich ma miich ajcxy mdundigoy. Ca' miich ajcxy xyajmij'atyich mijcaje, jadu'n

nej anajty xyajmj'atyich ajcxy mijcajee co oga'n ajcxy mibijcy. ⁵ Miid jada yciixpi jáymetz miich ajcxy ma oy m'agänajcixy. Jothuimbijtcix, e tungix nej anajty m'octungixp co oga'n ajcxy mmibijcy. Pen ca' ajcxy jadu'n mdungixy, chi tzojc nícxibich ma miich ajcxy, chi huingbi nbidägibyich ma miich ajcxy xyjapaady, tím jadu'n nipaady nej jihiüy nbicyich yi mgandelero. Jadu'n ndunipyich pen ca' anajty mjothuimbity ajcxy. ⁶ Per njäygidaacypich jadu'n nej miich ajcxy m'ijxtigoydaaygixy mjäydigoydaaygixy je jibcäjädyjc ajcxy yhuinmañ. Nej je nicolalitas ajcxy ytungixy, miich ajcxy ca' mjäygidaaccixy e nañ jadu'n iich ca' njäygidägyich. ⁷ Pinjaty ytädzac miid huen amidoo'ity nej je Espírito Santo yminañ ma je mibijcpidjc huidibi yajpatp xi ya. Pinjaty mädacp ma ymibijcin, iich yi' nmöhuipy tzinaayin jugy'ajtin ma Dios y'anemy, jaydëb jotecuyc chinähuipy ma Dios y'it, jadu'n nipaady nej jihiüy ajcxy jiicxy je quipytiim ma Dios y'it huidibi jugy'ajtin yejcp."

Je ayuc huidi yajmoy yi mibijcpidjc ajcxy jim Esmirna

⁸ Nijayi' je ángel, je cogapxy'ajtpi huidibi yajpatp ma je mibijcpidjc jim Esmirna: "Jadu'n yminañ je huidibi yajtzondac je naaxhuiñib etz tzajp etz huidibi cogixihuip, je huidibi o'c e yjugy'aty jadüg'oc: ⁹ Ich nejhuiÿbich tüt'öcyti miich ajcxy mdumyb. N'ijxcapypich nnejhuiÿbich je m'ayo'n mjomtay ajcxy, jadu'n nej ti myaj'ixhuiditcixy ti myajpahuudijtcixy. Nejhuiÿbich co ayoob jääy miich ajcxy, per miid miich ajcxy Dios y'o'ajtin, e jadu'n nipaady miich ajcxy nej comeeñydiyc. Nejhuiÿbich co nijëjity jääy miich ajcxy xyñigapxp xyñi'ojiiyb. Naydijyii ajcxy co yjudío'jäity, e ca' yjanchity. Hue' ajcxy miid y'ijtcixy je mujcu'. ¹⁰ Ca' ni ti mdzigiÿ miich ajcxy nej mjadaangixy m'ayooahuangixy. Yi' mujcu' miich ajcxy nijëjity xajpujxtijccähuamb, m'ocyaj'ijxmazdangixy pen janch miich ajcxy nidüg'öcyi myajpatcixy ma Dios. Jadu'fiyi miich ajcxy m'ayohuipy majc xii. Ijtcix tudägy mabaad ajcxy m'öccixy. E iich miich ajcxy je jugy'ajtin huinixiibni nmöhuipy jadu'n nej premio co ti mmadaaccixy ma mmibijcin. ¹¹ Pinjaty miid ytädzac, huen mido'mbijccixy nej je Espírito Santo nimäy je pinjaty mibijcp Dios. Pinjaty mimadacp cuyduñ Dios y'ayuc ytiy'ajt, ca' je' y'alma ayoohuipy ayoodactuuyb, ca' y'öga'n mimejtz'ocpi."

Je ayuc huidi yajmoy yi mibijcpidjc jim Pérgamo

¹² Nijayi' je ángel huidibi cogapxy'ajtp jim ma je mibijcpidjc ajcxy jim Pérgamo: "Nijayi' je ayuc co jadu'n yminañ je huidibi y'espada miid mejtz'adu'm'amyb yijipity: ¹³ Ich nejhuiÿdaaybich jadu'n nej miich ajcxy mdzinaaygixy mjugy'ajtcix. Nejhuiÿbich co miich ajcxy mdzinaaygixy mjugy'ajtcixy ma tüt'cajpi ma je mujcu' y'anemy. Per miijtyñi je nxiijich, e ca' m'ixmach je mmibijcin ma iich. Ni mga'ixmach je mmibijcin je huin'it xii co Antipas yaj'o'ci jim ma miich ajcxy, tüt' iich nmigüg, je tudägypi testigo, jim je' y'o'cy ma mujcu' chinäy. ¹⁴ Nmiidich tigati huidibi ca' n'oy'ixyich ma miich ajcxy huidibi mdumyb ajcxy jim Pérgamo. Nijëjity miich ajcxy ca' m'ixmadzañ je Balaam y'ixpijcin, je huidibi yaj'ixpijc jecy'ajty co huen jiicxcixy je huidibi anajty tzaadzech quipychech ti yajhuindzigiÿgixy. E nañ jadu'n yaj'ixpic co huen tundigooygixy miid huingbi töxyjäy. ¹⁵ Nañ jadu'n miich ajcxy mmidiity nije' jääy huidibi ajcxy ca' ixmadzaangixy nicolalitas y'ixpijcin, je ixpijcin huidibi iich ca' ndim'ixa'ñich. ¹⁶ Paady jothuimbijtcixy miich ajcxy, yajtigajtzn'i ajcxy mjom mhuinmañ. Pen ca' jadu'n mdunipy, nícxibich jim tzojc ma miich ajcxy. Chi jada' ndziptunipyich miid yi' ajcxy huidibi midundigooyb iich ngötujcin huidibi ngapxpich. Ich n'ayuc jadu'n

nipaady nej espada. ¹⁷ Pin ytädzac miid, huen mido'mbicy je ayuc huidibi je Espíritu Santo ñigapxyp ma je huidibi ajcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt mibijcip. Pin jada tiyudägy mimadacp cuyduunni Dios ytiy'ajt, iich yi' nmöhuipy oy'ajtin huidibi Dios yje'ajtpy. Jada oy'ajt jadu'n nipaady nej maná huidibi yüch ijtp ma Dios chinaydac. Nañ jadu'n iich yi' nmöhuibich tüg pi'cpoobtzaa, e ma je poobtzaa jim yjaayity tüg xii jemybi huidibi ca' ni pin ijxcabip, jëyi janchtiy ijxcabip je xii pin anajty cöbijcp je tzaa."

Je ayuc huidi yajmoy yi mibijcpidijc jim Tiatira

¹⁸ Nijayi' je ángel huidibi cogapxy'ajtp ma je mibijcpidijc jim Tiatira: "Nima' ajcxy, jadu'n je Dios y'ung ymina'ñ, je huidibi yhuin miid jadu'n nej jihuÿ jiinye'n, e ytecy jadu'n miidity nej bronce tiibi ytoyuäch ma jïin: ¹⁹ Jadu'n yi' ymina'ñ: Nejhuiÿbich tüg'ociy ti ajcxy mdumyb. Nejhuiÿbich jadu'n nej miich ajcxy mijcajee myajmij'ajtcixy Dios etz mdzojccixy mjihuiÿgixy ymigügtiç; jadu'n nej mmibijccixy mmijpidaaccixy Dios y'ayuc ytiy'ajt; jadu'n nej mictägy mdungixy ma Dios ytung; etz jadu'n nej myajtungixy mectxtujcín ma mdzinaayin; etz nejhuiÿbich co chám nügi mdungixy ma Dios ytung, ca'ydi jadu'n ajcxy nej myajtzondacy. ²⁰ Ji tüg huidibi miich ajcxy mdumyb huidibi iich ca' n'oy'ixyich. Mdzachmimecxtujccixy yi töxyjäy Jezabel huidibi naydijip co ycapxyp Dios y'ayuc e ca' yjanchity. Je' yajniidigooyb yajtüdigooyb iich ndumbi miid anii. Jadu'n je' ymina'ñ co jëbi huingbi töxyjäy migapxtigoogixy e co jëbi caaygixy jiiexcixy je huidibi ajcxy yajhuindziÿyb quipyechet tzaadzech. ²¹ Ti iich je Jezabel nmöhy tiempo co ixypy yjothuimbity, per yi' ca' ixmadza'n yjbic-huinma'ñ. ²² Jadachambi nyajcähua'ñich je Jezabel cijx'am miid pa'm, e jadu'n ajcxy nmöhua'ñich ayo'n je yëdyijc ajcxy huidibi miid chachtundigoy. Jadu'n ndunipyich pen ca' ajcxy yjothuimbijtcixy nej ajcxy chachpadungixy je jibic-huinma'ñ huidibi je Jezabel ymiid. ²³ E nyaj'öctähuibich tüg'ociy ajcxy pinjaty panicxp cixyjot huinjot je Jezabel y'ixpijcín jigix nidüg'ociy je mibijcpidijc ajcxy nejhuiÿdähuipy co iich je' nejhuiÿdaayb tüg'ociy jää ajcxy yjbic-huinma'ñ. Chi nmöhuibich oybi nidüg nidüg jää pen ti anajty oybi tuñ, o nmöhuibich nidüg nidüg jibicpi pen ti anajty jibicpi tungixy. ²⁴ Per jacjadyii miich ajcxy jim Tiatira ca' mbanicxcixy mbayöygixy Jezabel y'ixpijcín, e ni ca' mmijpidaaccixy huidibi ajcxy ytiy'ajt yuycu' y'ixpijcín huidibi tzip huinjihuÿyb. Iich miich ajcxy nimaayb co ca'p iich miich ajcxy huingbi ixpijcín njacmooygixy. ²⁵ Mi'ijtcixy je Dios ytiy'ajt huidibi miich ajcxy miid, ixti cooni anajty nhuimbityich. ²⁶ Pin madacp ma ymibijcín etz pin cuydumb iich ndiy'ajt mabaad anajty je' y'ögy, iich je' nmöhuibich je cötujcín, jaydëb ane'my naaxhuiÿjäy ajcxy. ²⁷ Iich je' nmöhuipy je ane'min cötujcín ma naaxhuiÿjäy huidibi Dios Teedy, iich nDeedy, ti xymöyich. E je' ane'mipy miid Dios ymic'ajt. E je' yajhuindigooydähuipy naaxhuiÿjäy y'anem'in, tim jadu'n nej jää püy pochtut'z miid pujxtajc. ²⁸ Nañ jadu'n iich je' nmöhuipy iich nmic'ajt huidibi nipaady nej je madza' jayhuixtujc. ²⁹ Pin ytädzac miid, pin midoohuamb, huen midoy nej je Espíritu Santo ymina'ñ ma yi mibijcpidijc nidüg'ociy."

3

Je ayuc huidi yajmoy yi mibijcpidijc jim Sardis

¹ Nijayi' je ángel huidibi cogapx'ajtpi ma yi mibijcpidijc ajcxy huidibi yajpatp jim Sardis: "Jadu'n ymina'ñ je pin miid je huixtujcpi Dios y'espíritu, huidibi miid je huixtujcpi madza': iich nejhuiÿyb ti mdumyb. Nejhuiÿbich co

cōmay ajcxy m'ijtcixy co mmīidity yjugu'ajt̄in huinixib̄ e ca' yjanchity. Jadu'n miich ajcxy nipaady nej öcp̄. ² Cuenditungix miich ajcxy yi mmib̄icin, com jago jago ajcxy mgayajtigoydā yi mmib̄icin. Jayajmicpijccixy yi mmib̄icin huidibi ajcxy mjacmīidity. Ti iich n'ixy co huidibi ajcxy mdumyb ca' yi' yhuādzity ytudāgyity ma Dios yhuinduu. ³ Jäymejtzcootcixy je Cristo ytiy'ajt je tiib̄i m'ixpijccixy, je tiib̄i mmidoogixy. Panicxcix Cristo ytiy'ajt e jothuimb̄ jtcixy ma yi' oybi. Pen ca' mgüendtungixy yi mmib̄icin, nicxib̄ch ma miich ajcxy jadu'n nej tūg meetzpi, ni mganejhuiyigixipy anajty nnicxich. ⁴ Miich jacmīidni mib̄icpi ajcxy jim Sardis huidibi ca'nī ajcxy ymib̄icin yajtigooygixy, ca'nī ajcxy ytundigooygixy, tim jadu'n nipaady nej jihuīy ajcxy mīidity poob huit huidibi ca' yjib̄ici. Yi' ajcxy xymīid' idip̄ch miid huādz jot huādz huinma'ñ, tim jadu'n nipaady nej poob huit ajcxy mīidity, com ajcxy ypadyii jadu'n. ⁵ Pin mīmadacp cuyduñ etz mijpidāgy Dios y'ayuc ytiy'ajt, ymīid'adipy ajcxy je huātzpi jot huinma'ñ, huidibi jadu'n nipatp nej poob huit ajcxy mīidity. E ni ca' ajcxy yxií yajjödzip ma je libro ma ycojaayity je tudāgypi jāy ajcxy yxií. E iich yi' ajcxy ngapxquēxccixy yxií ma nDeedyich yhuinduu, e nañ jadu'n ma nDeedyich y'āngeles yhuinduu ajcxy. ⁶ Pin midoohuamb, pin ytādzac miid, huen midoy nej je Espíritu Santo ymina'ñ majaty je huidibi ajcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt mib̄icp̄.

Je ayuc huidi yajmoy yi mib̄icpidijc jim Filadelfia

⁷ Nijayi' je ángel huidibi capxy'ajtp ma je mib̄icpidijc jim Filadelfia: "Jada ayuc tiy'ajt ñigapxyp je tūgpajcip̄ huātzpi, tūgpajcip̄ lanchyp̄, huidibi ane'my Dios yjāy jadu'n nej David ane'my Dios yjāy jecy'ajty. Je huidibi yaj'ahuuatzp e co yaj'ahuāch ni pin ca' huaad yaj'aducy. Je huidibi yaj'adujcp e co yi' yaj'aducy, ni pin ca' huaad yaj'ahuāch: ⁸ Cuenditungix nej nmīna'ñich: iich nejhuiyibich nej mdungixy. Ti nyecyich mic'ajt ma miich ajcxy huidibi nipaady nej tūg tīgiydac ahuātzpi ma miich mhuinduu, huidibi ni pin ca' huaad yaj'aducy. Nejhuiyibich co hueeni Dios yjihui'ñ ymīc'ajt miich ajcxy mīidity. Per ti mguydungixy iich n'ayuc, e ca' nxiijich xycoyützi. ⁹ Cuenditungix nej nmīna'ñich. Yi' ajcxy huidibi mijpidacp Satanás y'ayuc, je huidibi anīdacp ajcxy co ñaydījigixy judíojāy, e ca' yjanchity. Iich yi' ajcxy nmīmadāgibich jīgix yi' ajcxy miich xyhuingojxtināhuípy xyajmij'adipy. E chi nejhuihuij apjcx co iich miich ajcxy ti ndzoc. ¹⁰ Miid co ti myajtungixy mectxujcin ma mdzinaayin, ti mguydungixy iich n'ayuc n'anemīn. Paady iich nihua'nip yajtzögip miich ajcxy ma anajty jāy ajcxy mictāgy xyjot'ijxcixy xyhuinma'ñijxcixy ajcxy. Miinipy je xii je tiempo mina je mujcu' jot'ixipy huinma'ñixipy tūg'óciy je mayjāy huidibi yajpatp ya naaxhuiñ. ¹¹ Iich tzojc nnīcxa'ñich jiiby naaxhuingixy. Mi'ijtcixy yi Dios y'ayuc huidibi miich ajcxy miid jīgix ni pin xycapijcip̄ ajcxy mbremio, huidibi ti mganar'ajtcixy ma Dios. ¹² Pin mīmadacp cuyduñ Dios y'ayuc ytiy'ajt etz cuyduñ yajxon, iich yi' nbīdāgibich mij'anembi ma iich nDios y'it, jadu'n yi' nipaadip nej tūg pilar huidibi midinaayb jemxypy ma Dios ytijc. E yi' ni camina ypidzimipy ma Dios y'it, e njayiibich ma yi' ñinīcx iich nDios yxií, e nañ jadu'n njáayibich je iich nDios ycajp yxií, je Jerusalén jemybi huidibi tzoon tzajpjoty ma Dios yajpaady. E nañ jadu'n njáayibich nxii jemybi ma yi' ñinīcx. ¹³ Pin ytādzac miid huen midoy ti je Espíritu Santo ñigapxyp ma tūg'óciy je mib̄icpidijc."

Je ayuc huidi yajmoy yi mib̄icpidijc jim Laodicea

14 Nijayi' je ángel huidibi cogapxy'ajtpi ma je mibijcpidijc jím Laodicea: "Jadu'n ymina'ñ je huidibi janchip tudägyip, je huidibi tudägy yejcp Dios ytiy'ajt e ca' yajtigach y'ayuc, je huidibi yajtzondac tüt'óciy tijaty huidibi Dios ti oyduñ: **15** Nejhuiÿbich nej mdungixy. Nejhuiÿbich co miich ajcxy mibijccixy huenjaty, ca' myajtigoydaygixy yi mmibijcin, e ni ca' ooy mij mmibijccixy. Jadu'n miich ajcxy nipaady nej nii huidibi ni ca' ytichity, e ni ca' y'anity. Jac'oy ixiyipy co ooy mij mmibijccixy, o co ca' ixiyipy mdimmibijccixy.

16 Miid co tim yinjaty tim huenjaty ajcxy mmibijccixy, ca' ooy mmibijcin ymijity ajcxy, e ni ca' ajcxy mmibijcin ytigoydaaygixy, miid jada ycxipi iich miich ajcxy njijpcogapxihiupy miid je ndzip n'ejcincih, tim jadu'n nej jay ajcxy ixtzuju huidibi y'ahuac yca'tzocpyp. **17** Miich ajcxy minamb co ooy ajcxy mgomeeñity, ooy ajcxy mij mdzinaayin mjugy'ajtin mmiidity, e ca' ti ajcxy myajmayajtcixy, e ni ca' miich ajcxy nejhuiÿgixy co ayo'nduum myajpatcixy. Jadu'n miich ajcxy nipaady nej ayoobitijc, nej huiintzpi, nej huidibi nihuädz ixhuädz huidijtp. **18** Paady iich miich ajcxy nnimaaygix co copicy ajcxy mbaadip ma iich Dios ytiy'ajt janchypi, huidibi jadu'n nipaadipy nej jihuÿ ajcxy mjuuygixy huädz oori ma iich, huidibi ti y'oybdzimy miid jiiñ jigix mgomeen'ájtcixip. Nañ jadu'n iich miich ajcxy nnimaaygix co copicy ajcxy mbáatcixip pocyhuinmeeecxin ma iich, huidibi jadu'n nipaady nej jihuÿ huit oyjatypi poopjatypi mjuuygixy ma iich, jigix mxójxcixipy mniniçx ca'ydi tzo'yu'n mbaatcixipy. Nañ jadu'n iich miich ajcxy nnimaaygix co mbaadip tiy'ajt ma iich nlibro, huidibi jadu'n nipaady nej jihuÿ huindzooy mjuuygixy, jigix mdzoydungixipy mhuin e huin'it ajcxy m'íjxcixipy huädz. **19** N'ojypich etz ndzaachytyumb tüt'óciy pinjaty ndzocpypich njihuÿbich, paady ycxipi miich ajcxy mhuindina'mijiptina' mic iich ndiy'ajt etz jothuimbijtcix nej mbocytungixy. **20** Cuenditngix nej cham nnimaaygix. Jadu'n nipaady nej jihuÿ ndinäyich ma nidüg nidüg jay ytijc'aguu e ngojxnojcich ajcxy ytijc agi'. Nbijctzooybich co xyatigihuibich ajcxy ma ytijcin. Pinjaty xyyöcmidoobich, e yaj'ahuäch ytijc, tigihuibich ma yi', e cayipich miid yi', e yi' miid iich. **21** Pinjaty cuydundaayb Dios y'ayuc ytiy'ajt, iich je' nmöhuípy it lugar tzajpjoty quipxy'i miid iich ma iich n'anem'dac. Ti nguydundaayich Dios y'ayuc, e nmüidich it lugar ma iich nDeedy y'anem'dac, paady ycxip jëbi nmöhuibich miich ajcxy it lugar ma nyajpaadyich. **22** Pin ytädzac miid, pin midoohuamb, huen midoy huidibi je Espíritu Santo ycapxyp majaty mibijcpidijc huidibi canaagpicy yajpatp."

4

Iibaatcixy capxpaaatcixy yi Dios huidibi tzajpjoty tzinaayb

1 Co jada jadu'n yajti, chi nhuindiiçxyich tzajpjoty, e nhuin'ijxyich tüt tijc aguu ahuädz jiiby tzajpjoty. E nmidooyich tüt ayuc janch tim jadu'n nej tüt trompeta yxüxy huidibi iich anajty jayip ti xy'ocmigapxpi, xyñimäyich:

—Pet ya ma iich, cham nyajni'ixiñhua'ñ tijaty copicy tunaanip jadaanip co anajty jadayaabi xii tiempo ñaxy.

2 Chi Dios yjihu'ñ ymic'ajt xymimadactaayich njot nhuinma'ñich, e nhuin'ijxyich tüt ane'mdac jiiby tzajpjoty. E ma je ane'mdac jím anajty tüt iñäy. **3** E je huidibi anajty jím iñaayb ma je ane'mdac, jadu'n anajty yquëxiy nej tüt tzaa janch oybi janch adiicxp. E jühuïdity ma je ane'mdac je Dios yhuätz'ajt quëxiy nej tüt iñich janch oycolor huidibi janch adiicxp nej tüt tzaa tzuxjatypi. **4** Nañ jadu'n jühuïdity ma je ane'mdac jiiby anajty

iipx madaax sillä, e ma je sillä iñäy iipx madaax mijjäy, ac poob huit miid. E ymiid anajty ajcxy ma ycohuajc coroni ac tim oori. ⁵ Ma je ane'mdac anajty ypidzimy huidzuc, e ooy anajty enee yjidijtin ñe'my. E ma je ane'mdac huinduu jiiby anajty Dios yjihuiñ ymic'ajt je huixtujcpi, huidibi quëxiig nej huixtujc tzinhuaty huidibi ooy mic ytiiçxy. ⁶ E je tigot ma je ane'mdac huinduu jadu'n quëxiig nej vidrio meyj, janch huädz janch adiiçxp.

E cuje'amy jühuïdity ma je ane'mdac midaax iyujc huidibi miid mayhuiin jahuinduu jaixçipy. ⁷ Je midügpi iyujc tim jadu'n anajty nej tûg jamgaa. Je mimetzpi iyujc tim jadu'n nej tûg huajmang. Je midugiippi tim jadu'n anajty yhuiñjijp nej jay. Je mimadaaxpi tim jadu'n nej me'ty yqueec-huidityin. ⁸ Je nimidaaxpi iyujc ymiid anajty ajcxy nidüg nidüg tudujc yqueec, e ymiid anajty ajcxy yhuiin queecnigíxy etz queecpa'tci'py. E ca' anajty ajcxy ypoçxy xiim tzuum, chachminaangíxy:

Santo, Santo, Santo, je Huindzin Dios huidibi tûg'óciy nejhuiydaayb, huidibi tûg'óciy mic'ajt miid, je huidibi anajty ji'ajtp, je huidibi cham ji'ajtp, etz je huidibi miinaamb.

⁹ Je iyujc ajcxy huiñigíxy etz huindzigiigíxy etz yajmij'ajcixy Dios, etz yajna jxcixy Dioscojuipy ma Dios je huidibi anajty iñaayb ma je ane'mdac, je huidibi tzinaayb jugy'ajtp huinixii huinitiempo, e ni camina y'ögipy. ¹⁰ Co je iyujc ajcxy jadu'n ytuñ, chi je iipx madaaxpi mijjäy ycojxtinaydaacciixy ma je' yhuinduu huidibi anajty iñaayb ma je ane'mdac. E ooy anajty huindzigiigíxy je huidibi tzinaayb huinixii huinitiempo. Pidaacciixy anajty ajcxy ycorona ma je' yhuinduu, cham chachminaangíxy:

¹¹ Miich, iich ajt nHuindzin, iich ajt nDios, miich mihuaad co mmidiity tûg'óciy oy'ajtin mij'ajtin etz mic'ajtin, mihuaad co miich nyajcömayip, mihuaad co miich miid'ity tûg'óciy mic'ajt etz mij'ajt. Jadu'n miich mihuaad, com miich ti myajcoji, ti myaj'abadiy tûg'óciy huidibi ji'ajtp. Com miich jadu'n ti mdzoccy, paady ycxipi tûg'óciy tijatjy ji'ajttäy.

5

Je libro etz je Dios y'ung, je Cordero

¹ Chi jada' nhuin'ijxyich ma je huidibi anajty iñaayb ma je ane'mdac miidity anajty ma y'a'oygi' tûg libro abugucy, yjaayity jotjoty'amy etz nígixy'amy, yco'aducy'ity miid huixtujc selli. ² Chi nañ jadu'n nhuin'ijxyich tûg ángel huidibi mij cötujcin miid, yajtjy miid ycapxin janch mic:

—¿Pin jada' janch tudägyip co yaj'ahuädzip jada libro etz migiidzidyähuipy yi yselli?

³ Ni tzajpjoty, ni naaxpa'tci'py ycacá'ity pin tudägyip huidibi mihuaad je libro co yaj'ahuädzip, o oy nigoodi'ajty ja'ixaanip. ⁴ Iich janch yaaxpich miid tajin mayin anajty, com ca' anajty yajpaady pin je libro mihuaad co yaj'ahuädzip, o oy nigoodi'ajty huindiicxip. ⁵ Chi nidüg je mijjäy xyñimaayich:

—Ca' myäxy. Chi je mic'ajt miidpi ma yi judiojäy, je David y'ap y'ochuidibi nipatp nej tûg ama'ycaa, yi' ti mimadactäy tûg'óciy jibicpi. Yi' mihuaad yi libro yaj'ahuädzip, etz miguejyähuipy je huixtujcpi yselli.

⁶ Chi nhuindicxpejtyich, e agujc'amy ma je ane'mdac, etz agujc'amy ma je midaaxpi iyujc, etz agujc'amy ma je mijjäydiç ajcxy, jim anajty ytinäy je Dios y'ung, je Cordero. Ooy anajty ñiguëxiig chaachí'au nej anajty ayo'n tzaachhypi ti yajnaxy. Ymiid anajty huixtujc ymu'n, e huixtujc yhuiin, je' je' je

huixtujcpí Dios yjihui'ñ ymic'ajt huidibí yquejx huindu'my naaxhuiñ. ⁷ Chi je Cordero, je Dios y'ung, ninicxy je huidibí anajty iñaayb ma je mij'ané'mdac, e chi oy ciychoy je libro huidibí je mij'ané'mbi anajty ymiid ma je a'oy'amyibí yci'. ⁸ Co je' anajty ti ciychoy je libro, chi je midaaxpi iyujc etz je iipxmidaaxpi mijjäy ycojxtinay'ahuíyday ajcxy ma je Dios y'ung, je Cordero, yhuindu. Ymiid anajty ajcxy nidüg nidüg yarpa etz oori copi ujtziy miid poom, je' je' anajty nipaady nej ajcxy chajpcapxy capxy je huidibí ajcxy mibijcp Dios.

⁹ Janch y'iiby anajty ajcxy iy jemybi, yminaangixy:

Miich mihuaad co mgiy'ig yí libro, e mmiguejiydaayi je huixtujcpí yselli.
Com miich ti myaj'ogyii, ti mgojuy jääy ajcxy ypocy ma Dios miid mgí'mni'py. Ti mgojuy ma Dios nidüg'ociy jääy ajcxy ypocy, huen huidibí razity, pinjaty capx huen huidibí ayucity, pinjaty tzomb huen huidibí cajpity huen huidibí naciónity.

¹⁰ Miich ti xymóoygixyich ane'min etz je tung mijpi nej huaad iich ajcxy n'ojadajtcixy nmibijctzoogixy Dios, jigix jébi iich ajcxy n'ané'mgixy yí naaxhuiñyäy etz n'ojadajtcixy nmibijctzoogixy Dios miid jääy ajcxy ycxipi.

¹¹ Chi iich oy nhuin'ixyich e nhuinmidooyich may ángeles ajcxy ycapxin ymíydaacin jühuídity ma je ane'mdac, ma je iyujc ajcxy yajpatcixy, etz ma je mijjäy ajcxy yajpatcixy. E janch canaag millon je ángeles anajty ajcxy. ¹² Janch miic je' anajty ajcxy chachminaangixy:

Je Dios y'ung, je Cordero, je huidibí öc miid jääy ajcxy ypocy ycxipi, yi' mihuaad paadip ane'm'ajtin, comeen'ajtin, ixpijcin, mic'ajt, cömayin, oy'ajt mij'ajt, etz huin'ihuín huinyaaxin.

¹³ E tüg'ociy iyujc animal je huidijaty Dios ti yajcojy ti yaj'abadiy huidibí jiiby tzajpjoty, etz huibí ya naaxhuiñ etz naaxpa'tci'py, huidibí jiiby mejyjoty, nhuinmidooyich co tüg'ociy ajcxy chachminaangixy:

Tzoc huin'ihuím tzoc cömayim, tzoc mooyim oy'ajtin etz mij'ajtin huinixii huinitiempo je Dios y'ung, je Cordero, etz je huidibí iñaayb ma je ane'mdaacín.

¹⁴ Je midaaxpi iyujc anajty chachminaangixy:

—Jadu'n huen tuñyii jadyii. Amén.

Chi nañ jadu'n je iipxmidaaxpi je mijjäy ajcxy ycojxtinaygidactay, chi ajcxy ooy huindzigiiy patjihuíy je huidibí huinixii huinitiempo tzinaayb.

6

Je huixtujcpí sellí

¹ Huin'it nhuin'ijxyich je Dios y'ung, je Cordero, quejtzciich tüg sellí ma je huixtujcpí chi nmidooyich, co nidüg je midaaxpi iyujc ycapxy, jadu'n nmidooyich nej enee yjidity, chi yminañ:

—Min ya, e chi m'ixipy.

² Chi nhuindicxpejtyich, chi nhuin'ijxyich tüg poob cohuay. E je huidibí yaj'iñaayb je poob cohuay ymajitz'ijtpy anajty tüg tip ma yci'. Chi je' yajmoy tüg coroni co rey'adipy. Chi jada' choñ tziptunaangixy jigix jacmimadägipy ymídzip.

³ Co je Dios y'ung, je Cordero, yaj'ahuaach je mimetzpi sellí ma je necy, huin'it nmidooyich je mimetzpi iyujc ma je midaaxpi ymiña'ñ:

—Min ya, e chi m'ixipy.

⁴ Chi ypidzimy jadüg cohuay tzaptzpi ycolor. E huidibi yaj'iñaayb je cohuay chaptzpi, ycidiyi cötujcin co je naaxhuiñjäy canayyajjotcuje'adiib ajcxy, e ñayyaj'ócgixipy miñ xyipy. E yajmooy tüt espada mijpi.

⁵ Co je Dios y'ung, je Cordero, agüitztuudy je midugiigpi selli ma je necy, chi nihuindicxpejtyich, chi nihuin'ijxyich tüt cohuay tzixypy. E je huidibi anajty yaj'iñaayb je cohuaychixy, ymiid tüt pujxtzim ma yci'. ⁶ Huin'it nihuindicxpejtyich tüt ayuc choñ ma je midaaxpi je iyujc ajcxy yajpaatcixy, ymina'ñ:

—Min ya, e chi m'ixipy.

Chi nihuindicxpejtyich, chi nihuin'ijxyich tüt cohuay tzixypy. E je huidibi anajty yaj'iñaayb je cohuaychixy, ymiid tüt pujxtzim ma yci'. ⁶ Huin'it nihuindicxpejtyich tüt ayuc choñ ma je midaaxpi je iyujc ajcxy yajpaatcixy, ymina'ñ:

—Tüt denario meeñ chohuïy tüt libra trigo; nañ jadu'n tüt denario meeñ chohuïy tuduyc libra cebada, ca' myaj'ayohuipy aceite etz vino.

⁷ Co je Dios y'ung, je Cordero, yaj'ahuaach je mimadaaxpi selli ma je necy, chi nihuindicxpejtyich co je mimadaaxpi iyujc ma je madaaxpi ymina'ñ:

—Min ya, chi m'ixipy.

⁸ Huin'it nihuin'ijxyich tüt cohuay nitzuxy pu'tz, e je huidibi anajty yaj'iñaayb je cohuay, hue' anajty yxi öcpí. Axam anajty ymiñ je huidibi ane'mb je it ma je öcpí ñümucy. Chi ajcxy yajmoy cötujcin je huidibi yaj'iñaayb je cohuay, jígix yaj'ó'ccixipy je tügpicypí ma je madaaxpicypí naaxhuiñjäy ajcxy. Chi yaj'ögip ajcxy miid tzip, miid yuuba'm, etz miid iyujc ahua'nbi huidibi ya naaxhuiñ.

⁹ Co Dios y'ung yaj'ahuaach je mimigooxpi selli ma je necy, chi nihuin'ijxyich pa'tci'py'amy ma y'anemdac yhuinduu, je' ajcxy y'alma huidibi ajcxy yaj'öcpat miid Dios y'ayuc yciixpi, huidibi anajty ajcxy capxhuäcxixp etz nidiy'ajt'ajtcixp Dios y'ayuc. ¹⁰ Je' anajty ajcxy huidibi yaj'ögip patp miid Dios y'ayuc yciixpi chachminaangixy janch mic:

—Huindzin, janch mijpi janch huätzpi, huidibi cuydundaayb yi m'ayuc huidibi myejc ma iich ajcxy. ¹¹Jadu'ñyi jada' mjac-huäcxiba'ñ mina anajty yi jay ajcxy mdiydunaangixy mdzaachytunaangixy miid ypcocy yciixpi huidibi xya' o'c iich ajcxy, yi' ajcxy huidibi tzinaayb naaxhuiñgixy?

¹¹ Huin'it ajcxy yajmoy nidüg nidüg poobhuit, e yajnimay ajcxy co huen jacpoocxcixy jayinjaty jahuenjaty, ixti cooni anajty yajca'pxy je mibijcpidijc micho'n, je' ajcxy huidibi quipixy miid miich ajcxy tumb ma Dios ytung, je' ajcxy huidibi yaj'ögip paadipy miid Dios y'ayuc ytiy'ajt yciixpi, tim jadu'n nej miich ajcxy ti mbaatcixy yaj'ögy.

¹² Chi n'ijxyich co je Dios y'ung, je Cordero, yaj'ahuaach je midudujcipi selli ma je necy, huin'it ooy naax yhuiñyxijty, chi je xií yajtjy janch tzixy, jadu'n nej tzixyhuit huidibi co'ögytjy ypidacpy, e je po' y'ahuimbijty nej ni'pyin.

¹³ Chi madza' ooy yca'y naaxcixy tim jadu'n nej piidztiim tzuxpi ycäy co micpoj mixidiy. ¹⁴ Chi je tzajp yihüäcni jadu'n nej tüt libro'abidity. Tüt'öcixy tungop huidibi naaxhuiñgixy etz huidibi meyj'agujc, ciyx chondägy ypidictäy ma anajty y'ity. ¹⁵ Huin'it ñayyüttaayi je reydijc, je mijtungmii dpidijc, generaltijc, comeenÿdijc, pinjaty ymic'ajt miid, je tumbidijc etz je midumbidijc ñayyüttaayi ajcxy nidüg'öcixy majaty tzaajut tzaa'ang. ¹⁶ Tzachnimaaygixy anajty tungop tzaajot:

—Nígägoocich nígägoocich, ca'ydi iich ajcxy njac'ijxi yhuiñyijp je huidibi iñaayb ma Dios y'anemdac, e nañ ca'ydi nbáatcixyich je tzaachhypi ayo'n huidibi yegamyb Dios y'ung, je Cordero.

17 Com ti je xii je tiempo yhuaad'ajtni mina Dios etz Dios y'ung y'ahua'ndägaangixy etz tzaachytunaangixy naaxhuiñyjäy. ¿Pin je' ocmimadägip ajcxy chip y'ejcin?

7

Huidibi anajty ajcxy tiy'ajtmiid ma je Israel jää ajcxy

1 Chi co jadu'n yjajti, chi nhuin'ijxy'ich madaax ángeles ajcxy ytinaaygixy ma madaax'itpi naaxhuiñybi ytatzciy. Adujccixy anajty je midaax'it poj ca'ydi ypoj ya naaxhuiñ, ni ma mejy, ni ma quipy. **2** Chi nhuin'ijxy'ich jadüg ángel ymiiniy anajty xiibidzimy'amy, miidity ma yci' je Dios juugypi yselli. Jadayaabi ángel ooy mic miyaaxy je jamidaaxpi ángeles ajcxy huidibi anajty ajcxy ti ycidigiiygixy je mic'ajt je cötujcin nej huaad yajhuindigooygixy tijaty ya naaxhuiñ etz ma nii mejy.

3 Chi je ángel ymina'ñi:

—Ca' ti ayo'n mdungixy naaxhuiñ, ni ma mejy, ni ma quipy chaa, ixti cooni anajty Dios ytiy'ajt y'ijxpejt nbidaacim ma je' ajcxy yhuimbocin, je tiibi ajcxy huin'ixy huidibi tungixp ma Dios ytung.

4 Chi nmidooyich jadu'ñyi je' tiibi anajty ajcxy Dios ytiy'ajt y'ijxpejt tiymooyigixy. Migo'px jahuixchigu'px midaax mil je' ñaybaati huidibi anajty ajcxy tiy'ajt miid ma yhuimboc ma nidüg'ociy Israel jää ajcxy. **5-8** Majmetz mil anajty ajcxy tiy'ajt y'ijxpejt miidity je Judá jää, majmetz mil je Rubén jää, majmetz mil je Gad jää, majmetz mil je Aser jää, majmetz mil je Neftalí jää, majmetz mil je Manasés jää, majmetz mil je Simeón jää, majmetz mil je Leví jää, majmetz mil je Isacar jää, majmetz mil je Zabulón jää, majmetz mil je José jää, etz majmetz mil je Benjamín jää.

Je mayjää ajcxy huidibi yxoxip miid poob huit

9 Chi jada' nhuin'ijxy'ich janch mayjää chooñ ma canaag nación, hue' ajcxy canaagnax raza'adyii, e capxy ajcxy canaagnax ayuc, etz chooñ ajcxy ma canaag cajp. Hue' je mayjää ytinay'ahuiyday ma je mij'ane'mdac huinduu, etz ma Dios y'ung, je Cordero yhuinduu. Janch mayjää ñümuçy ma je Dios y'ung yhuinduu, ni pin je' anajty huaad camichoudäy ajcxy. Ac poob huit anajty ajcxy miid yxoxyity, e ymiid anajty ajcxy tiixy'aay ma yci'. **10** E janch mic anajty ajcxy miyaaxcixy Dios, chachminaangixy:

Hich ajt nDios yi' je' tügpajc huidibi xyajpocyhuaatzim. Hich ajt nDios yi' je' huidibi ane'mdaayb tüg'ociy, e nañ jadu'n yi' yung, je Cordero.

11 E nidüg'ociy je ángelestjc anajty ajcxy ytinaaygixy jühuidityi ma je Dios y'ane'mdac. E cham je mijjää ajcxy etz je midaaxpi iyujc huijoj'huiiy ajcxy ma je ane'mdac huinduu, huindzigiygixy yajmij'ajtcixy je Dios.

12 Chachminaangixy:

Jadu'n jada. Amén. Hich ajt nDios, je' mihuaad huinxii huinitiempo tüg'ociy je iihuin, je xondaacin, je oy'ajtin, je ixpijcin, je jäygidaacin, je cömayin, je ane'min, je mij'ajtin. Amén. Jadu'n jada.

13 Huin'it nidügti je mij jää ycapxy, e xy'amidooyich:

—¿Pin jada ajcxy jada' huidibi poob huit miid yxoxyity, e ma yi' jada' ti choongixy?

14 Chi hich je' n'adzooy:

—Huindzinich, miich mnejhuiiyb.

Huin'it je' xy'adzooyich:

—Jada je' ajcxy tiibí je mij ayo'n minajxcixy yajnajxcixy, e ti ypoct-huaatzcixy miid je Dios y'ung, je Cordero fi'py, tim jadu'n nej jihiyi yhuit ti yajhuaatzcixy janch poob ma Dios y'ung fi'py. ¹⁵ Paady yi' ajcxy yajpaady ma Dios chinaydac yjugy'ajttac, e ytungixy xiim tzuum ma Dios ytjic tzapjoty. E yi' Dios y'ung huidibi iñaayb ma je mij'an'e'mdac, yi' yi' miijittaayb cuend'aty ma yi' yhuinduu. ¹⁶ Ca'p ajcxy jacjhuiiygixipy yuu tidižibi, ni xii'an ycajacnögiyb ajcxy, ni anbi ycajacyajtzibiyb ajcxy. ¹⁷ Com je Dios y'ung, je Cordero, huidibi cujc'amy yajpatp ma je Dios y'an'e'mdac, je' yi' cuend'ajtp ajcxy, jadu'n nej jihiyi cöbixy cuend'aty, e yajnicxip ma je nii huätzpi ymuxy huidibi yejcp jugy'ajtin. Dios yajquëgipy yi' ajcxy ytajin ymayin jigix ca' yjacjiiygixipy yjacyáaxcixipy miid tajin mayin.

8

Je mihuixtujcpi selli etz je poomjogiñ ac oori

¹ Co Dios y'ung, je Cordero, yaj'ahuaach je mihuixtujcpi selli, huin'it y'ijty oy jahuengi cup hora amoñi jiiby tzajpjoty. ² Chi nhuin'ijxyich Dios y'angeles huixtuje ajcxy ytinaaygixy anajty ma Dios yhuinduu, e yajmoy ajcxy huixtuje trompeta. ³ Huin'it jadüg ángel miin, chi je' ytinaayihiyi ma mesi huinduu ma je Dios ojadajttac. Je ángel ymooyi poom may'amy huidibi jojcp. E je poomjoc tigiyb ma Dios yhuinduu quipxi miid juydacin nuucxtacin huidibi je jay ajcxy yturnyby huidibi Dios ti huin'ixy ajcxy. ⁴ Ma je ángel yciam jim je poomjoc choon niçcixy ma Dios yhuinduu quipxysi miid je oración huidibi ajcxy yturnyby je tiibi ypoct-huaatzcixy. ⁵ Huin'it je ángel majch je poomjogiñ, chi yaj'ujch miid jinbjac huidibi anajty jim ma je Dios ojadajtaacinc, chi najtzibibiy naaxcixy, huin'it ooy yajmidooy jidijtin micpi etz huidzuc e je naax ooy yucxy.

Je maytrompeti

⁶ Je huixtujcpi ángeles ajcxy huidibi anajty miid je huixtujcpi trompeti, ñayni'ixiyyi ajcxy co yajxüxaangixy.

⁷ Je midügipi ángel yajxuuxy je ytrompeti, e huin'it ooy eneediitz yca'y mihiididi jiin etz ni'py. Chi oy ycäy naaxcixy. E jahueengi cujc-huäcxy oy nögy je naax, je quipy etz je aay ujtz tzuxjatypi etz noëctay miiy.

⁸ Je mimetzpi ángel yajxuuxy ytrompeti, chi ooy ycäy mejyjoty jadu'n nej tüt mijcop janch tooyb anajty miid jin, e jahuengi cujc-huäcxy je mejy oy y'ahuimbity ni'py. ⁹ E jahuengi cujc-huäcxy oy y'ögy huidijaty anajty tzinaayb ma je mejy. E je maybarco huidijaty anajty ma je mejy, nañ jadu'n jahuengi cujc-huäcxy oy ytimyhuindigoydäy.

¹⁰ Chi je midugiypipi ángel yajxuuxy je' ytrompeti, e huin'it oy tüt madza' mijipi ycäy. Je madza' jadu'n nipaady nej tüt mijiiñ huidibi nayyajcodiçxim. Je madza' oy ycäy ma jahuen cacujc-huäcxy mijñii, etz ma nii muuxy. ¹¹ Je madza' hue' je' anajty xii'adyii ta'm'ujtz. E je nii jahuen cacujc-huäcxy oy yajtni ta'm, jadu'n yta'mity nej ta'm'ujtz, e ooy jay may y'o'cy miid je nii ycixpi co anajty ti y'ahuimbity ta'm.

¹² Je mimadaxpi ángel yajxuuxy je' ytrompeti, e huin'it jahuen cacujc-huäcxy je xii oy yhuindigooy, e nañ jadu'n je po' etz je madza' jahueng cacujc-huäcxy oy yhuindigooy. E miid jadu'n ycixpi je po' etz je madza' yhui'mgixy jahuen cacujc-huäcxy agootz, e jahuen cacujc-huäcxy ytiiçxin ocyejcní ajcxy xiim tzuum.

13 Chi nhuin'ijxyich tüg me'ty anajty yqueec-huidity cuptzajp, e nmidooyich co ymina'ñ janch mic:

—¡Ay! ¡Naaxhuiñjäy ajcxy ayoobidijc! co anajty trompeti yajxüxy je jatugiipí ángeles ajcxy, huin'it ayo'n ypada'ñ je naaxhuiñjäy ajcxy, ayo'n ypadamy ajcxy, ayo'n ypadamy ajcxy.

9

1 Chi je migooxpi ángel yajxuxy je' ytrompeti, chi nhuin'ijxyich tüg madza' anajty ti ycäy naaxcixy. E chi je madza' yajmoy je ahuaasti huidibi miid yaj'ahuäzip je ayoodac ma Dios cuend'aty miidity je ca'oybidijs. **2** Chi je ángel yaj'ahuaach je jut ma je ayoodac, e ma je jut jiiby ypidzimy jadu'n nej jiinjoc huidibi pidzim ma tüg horni. **3** E ma je joc ypidzimy ooy maymu' naaxhuiñgíxy chachqueec-huidijtcixy ooy, e je mu' ajcxy ymooyi mic'ajt, jadu'n nej ca'ty miidity ytijp. **4** Chi je' ajcxy yajcötujcmoy co ca' ni ti aay ni ti ujtz yajhuindigóoygixipy huidibi yajpatp naaxhuiñ, ni ujtz ni quipy. Jëyi janchtiy ycotujcin mooyi co huen yajtzaachihiipy je jay ajcxy huidibi ca' miidity Dios ytij'ajt y'ijxpejt ma yhuimboc. **5** Ca' ajcxy yajcötujcmoy co yjäyyaj'o'ccixipy, jëyi co janchtiy ayo'n ajcxy yegipy migoox po'. E je ayo'n huidibi anajty ajcxy yejcpy jadu'n je' nej co ca'ty jay yajtzaachihiipy miid ytijp. **6** Je huin'it xii je huin'it tiempo jay ajcxy ooy anajty o'cin ja'ixtaaygixy e ni ca' pátcixipy. Ooy anajty janijot'ajtciy o'cin, e cögüeüib ajcxy je o'cin.

7 Je maymu' jadu'n je' anajty yquëxígy nej maygohuay huidibi ni'ixi'ijtcixp co yajnixáanigixy ma tzip ytuna'ñyii. Ymiid anajty je maymu' ma ycohuajc jadu'n anajty quëxígy nej oori coroni. E je maymu' yhuiñyijp jadu'n yquëxígy nej jay yhuiñyijp. **8** Je maymu' ymiid anajty ycohuay jadu'n nej töxyjäy ycohuay, e ytitz jadu'n nej jamgaa ytitz. **9** E je maymu' ymiid anajty ajcxy jadu'n nej puix huidibi miid ñiñicx cohuangixy. E co ajcxy queec-huidity, ooy ajcxy yqueec yaj'amüy jadu'n chachne'miy nej je carro huidibi cohuay ajcxy yjugujcyp co ñiñicxixy ma tzip ytunyii. **10** Je maymu' ymiid anajty ajcxy ypixy tim jadu'n nej ca'ty ypixy, e ma ajcxy ypixy ymiid anajty ytijp. E ma ajcxy ypixy miidity anajty je mic'ajt co jay ajcxy yajtzaachihiipy migoox po'. **11** E je maymu' je' ajcxy yrey'ajtpy je ángel huidibi nighouajc'ajtp je ayoodac, hue' xii adyii hebreo'amy Abadón, e griego'amy yxiijity Apolión, hue' je yxii yhuimbidzimy: je huidibi yajhuindigooyb.

12 Najx je' je ayo'n jayijpi, e ytigoy'ity je jametzpi ayo'n co je jayijpi ti y'ocjadysi.

13 Je midudujcipi ángel yajxuuxy je ytrompeti, chi nmidooyich tüg ayuc chooñ ma je midaaxpi huaj mu'n ity ma je altar ac óoribi, huidibi anajty ijtp ma Dios yhuinduu. **14** Je ayuc ymina'ñ:

—Nima' je midudujcipi ángel huidibi anajty trompeti miid: "Najtzmadzi' yi midaaxpi ángeles huidibi ajcxy coxoch ijtp ma Eufrates mijniiba'."

15 Huin'it oy yajcoguejttuutcixy je midaaxpi ángeles, jigix yjäyyaj'o'ccixipy jahuen cacujc-huäcxy huidibi yajpatp ya naaxhuiñ. Je midaaxpi ángeles ni'ixi' je' anajty y'ijtcixy, je huin'it hori, je huin'it xii, je huin'it po', je huin'it jimijt co anajty yaj'ögaangixy jahuen cacujc-huäcxy je naaxhuiñybi jay ajcxy. **16** E nmidooyich co ajcxy michoy je soldadtjc huidibi anajty ajcxy cohuaygix. E hue' mejtz migopx millón anajty ajcxy ñaybattáayigixy je soldados ajcxy.

¹⁷ Jadu'n nhuin'ijxyich je cohuay ajcxy, e miid je ñijäy ajcxy huidibi anajty yaj'iñayb. E je ñijäy ymiid anajty ajcxy pujx ma ycaach, je' miid ñiniçx cohuaangixy. E je pujx hue' anajty ycolor tzaptz, azul etz pu'tz. Je cohuay ajcxy jadu'n anajty ycohuajc nej jamgaa ycohuajc, e ma ajcxy y'ahuac ypidzim nej jiñ, nej jiñjoc, etz nej azufre. ¹⁸ E miid jada jahueng cacujchuäcxy naaxhuiñjäy chach'o'cy ajcxy miid je jiñ, je jiñjoc etz je azufre ycipi huidibi anajty pidzimb ma je cohuay ajcxy y'ahuac. ¹⁹ Je cohuay ajcxy ymiid anajty mic'ajt ma y'ahuac etz ma pixy. Com je' ajcxy ypixy jadu'n je' anajty nej xoox miid ycohuajc, e je cohuay ajcxy chach'ahu'a'ndaaccixy miid ypixy.

²⁰ E je jacadyii jääj ajcxy huidibi ca' y'o'cy miid jadayaabi ayo'n, ca' ajcxy yjothuimbijty ma Dios, ca' ajcxy ixmajch je jibcipi huidibi ytungixp. E ni ca' ajcxy ixmajch nej ajcxy je ca'oybi huindzigiygixy. Nañ jadu'n ca' ajcxy ixmajch nej ajcxy huindzigiygixy huidijaty ajcxy oyduñyp miid plata, miid bronce, etz tzaadzech etz quipychech. Je huidijaty ajcxy y'oydumyb etz ñiidjeztzuutcixy, ni yca'ijxcixy, ni ycamidoogixy, ni ycayöygixy. ²¹ E ni ca' je jääj ajcxy yjothuimbijtcixy ma Dios, ca' ajcxy ixmajch jadu'n nej ajcxy chachjäyyaj'o'ccixy, jadu'n nej ajcxy tzachcaxpojccixy ymigügtijc, jadu'n nej ajcxy huingbi töxyjäy tzachmigapxtigooygixy, etz jadu'n nej ajcxy chachmeetzcixy.

10

Je ángel miid je mutz libro

¹ Nhuin'ijxyich co chooñ tzajpjoty tüg ángel micpi ñüducity miid joc, e miidity i'ñch ma ycohuajc. Je yhuiñyijp yquëxiy nej xii. Je' ytecy jadu'n yquëxiy nej mijjiinye'n. ² E ma yci' miidity tüg libro yéphuäcxy, e pidacy y'a'oydecy meyjhuingixy, e y'anajtytecy pidacy naaxhuiñgixy. ³ Chi je ángel oy janch mic yaaxquecy jadu'n nej tüg jamgaa yäxy. E co anajty jadu'n ti yaaxquëgy, chi oy yajmidooy huixtujc jidijtin huidibi ycapx yci'm'ayuc. ⁴ Co je huixtujcpi jidijtin oy ycapxtaaygixy, chi iich anajty njaaya'ñich huidibi ti capxy. Chi nmidooyich tüg ayuc chooñ tzajpjoty xyñimaayich:

—Mi'it jada ayuc yüch huidibi yi huixtujcpi jidijtin ti capxy, ca' mjaay.

⁵ Chi je ángel huidibi nhuin'ijxich co meyjhuingixy etz naaxhuiñgixy ytinäy, yujcxajy yci' a'oy'amybi tzajpcíxy. ⁶ Chi je ángel capxcödijcy co je Dios huidibi jugy'ajtp huinxih huinitiempo, je huidibi yajcoy je tzajp, je naaxhuiñbi, je meyj etz tüg'óciy huidibi jiiby yajpattaayb; e je Dios jadu'n ymina'ñ:

—Ca' jada yjac-huäcxbani mina nguexa'ñich tzaachypi ayo'n ya naaxhuiñ.

⁷ Co yhuaad'ajtnip je xii je tiempo ma anajty je mihiuxtujcpi ángel yxuux yajxuxtzondägy, chi cuyduunip je Dios y'ayuc ytiy'ajt huidibi ca'pin anajty huinjihuïy, je ayuc huidibi je Dios ytumbidijc je profetas ajcxy ñajtzcapxiy jecy'ajty.

⁸ Je ayuc huidibi nmidoohuich, je huidibi anajty ti chooñ tzajpjoty, ycapxy je'jadüg'oc, e xyñimaayich:

—Nicx miich etz ciyig yi libro huidibi yéphuäcxy yi ángel ymiid ma yci'. Je' je' je ángel huidibi anajty tinaayb meyjhuingixy etz naaxhuiñgixy.

⁹ Chi n'óyich ma je ángel nbijctzooyich co huen xymöyich je pi'clibro, chi je' xyñimaayich:

—Matz e cojicxnax, e xyajta'mmiiyip mjot e ma miich m'ahuac mijihuñhuiipy pág jadu'n nej ceripäg.

10 Huin'it iich je pi'clibro ngiyigý huidibi je ángel anajty ymíid ma yci', e chi iich je' ngójicxnajxý. Ma iich n'ahuac njihuiyich janch pág jadu'n nej ceripág. Co oy ngojicxnajxtáyich, chi oy y'ahuimbijtni janch ta'm ma iich njot. **11** Chi mic'amy nyajnímaayich:

—Niçx miich capxhuäcx jadüg'oc je ayuc huidibi Dios ti xymöy, je huidibi ti mgapxhuäcxý ma je mayñaax maygajp, ma je mayñaciones, huidibi canaag ayuc capxcixp, etz ma je reydiçc ajcxy.

11

Je metzpi testigo

1 Chi jada' nyajmooyich tûg paxy, jahuengi jadu'n anajty yquëxigý jadu'n nej baari huidibi quipx yajhuamb. Chi ajcxy xyñimaayich:

—Pidiç e quipxta' yi Dios ytíjc, nañ jadu'n quipx je mesi ma Dios yajhuindigiy, etz nañ jadu'n michou naag jay ajcxy jiiby Dios huindigiyigixy. **2** Je Dios ytiba' ahuing miich je' pidág, ca' mguipxipy. Com yi' yi' ti ycidiçiyii yi jay ajcxy huidibi ca' yjudíojaýity. Yi jay ajcxy huidibi ca' yjudíojaýity ymimadägamby ajcxy je Jerusaléngajp ma Dios miidity tzinaydac etz ane'mamb ajcxy jiiby huixchiguípx metz po'. **3** Iich metz testigo nguexipych ma je cajp ma Dios miidity tzinaydac, e yi' ajcxy capxhuäcxamb iich n'ayuc tûg mil jametzmigo'px jatugi'px xii. Yxoxyity ajcxy miid huit nicuyjaam incuyjaam.

4 Je metzpi testigo jadu'n nipaady nej je metzpi olivo cop etz je metzpi candelero huidibi tinaaygixp ma je Dios yhuinduu, je huidibi ñaaxhuiñbi ane'mb. **5** Pen ji pin nej jaty midundigoyañ je metzpi testigo, je' ajcxy yajpidzimip je' ajcxy jin ma y'ahuac, yjicxtähuiipy yjihndähuiipy je' ymidzip. E jadu'n je' y'ögipy pinjaty anajty je metzpi testigo midundigoob. **6** Je metzpi testigo ymíid yi' ajcxy cötujc co ahüactúccixity je tzajp, ca'ydi ytüy jadu'ñyi tiempo anajty iihuäccixiy capxhuäccixiy Dios y'ayuc ytíyajt. E nañ jadu'n ymíid ajcxy cötujcin co niñ yaj'ahuimbijtcixipy ni'py. Yi' ajcxy yajtuniib yaj'jadiib canaagnax ayo'n ya naaxhuiñ, naag'oc anajty ytímdzóccixy. **7** E co anajty je metzpi testigo ajcxy yajmaaygixy ytung, chi je iyuje huidibi anajty pidzimb ma je ayoodac, je abismo, je' je' tziptuunip miid je metzpi testigos etz yaj'octähuiip je metzpi testigo. **8** Chi je metzpi testigo ñiniçx ajcxy yhui'mipy mijniigujc mijtugiujc jim ma je mij ciudad ma je Huindzin Jesucristo yajcru-udzpejt, je cajp huidibi tundigooy miid Dios tim jadu'n nej Sodoma etz Egipto ytundigooy jecy'ajt. **9** Nijéjity jay ajcxy huidibi xi ya conaaxip cogajip, oy ypinjäity, oy ti ayuc capxcixy, y'ixipy ajcxy tugíixiagup je metzpi testigo ñaaxnïcx mijtugiujc, e ni ca'aixihiupy ajcxy co yajnaaxtigihuiy. **10** Huidijaty ajcxy tzinaayb ya naaxhuiñ ooy yxonráaccixipy etz yjotcugiyigixipy miid je' ycixpi co je metzpi Dios ytestigos ajcxy anajty ti y'occixy. Chi je mayjáy ajcxy miñ xyipy ñaymôoyigixipy tijaty, e ñayyajmiguéjxigixipy tijaty. Com je metzpi yéydiç huidibi nidiy'ajt'ajtp anajty Dios ytiy'ajt, ti anajty ooy ayo'n yejccixy ma naaxhuiñjäy ajcxy. **11** Codugígxii jacup naxy, chi Dios cix yajjugypijctäy je metzpi öcipi, e chi ajcxy jadüg'oc ypidigý, e pinjaty je' ijk, ooy je' ajcxy chachchigii. **12** Je metzpi testigo huidibi nidiy'ajt Dios, midoy ajcxy tûg ayuc janch mic'jiiby tzajpjoty anajty ñimáayigixy:

—Pejtcix yeeby cix.

Chi ajcxy ypa'ttigiiy tzajpjoty ma tûg joc, e ijk ajcxy ymidziptiç. **13** E janch huin'itiy ooy naax yüçxy miid tûg mic ujx. E tûg picipi je majc picipi jay jim

Jerusalén oy ymijähuiygixy. E miid je ujx yciixpi y'o'cy ooy mayjäy, ñaybaati je öcpí huixtujc mil yéydič. E jacadyii jääy ooy chigiiygixy yijhuiygixy, e ojajtcixy mibijctzoogixy ooy je Dios tzajpjotypi.

¹⁴ Ti ñaxy je mimetzpi ayo'n, chi tzojc ymiiñ je midugüigpi.

Je mihuixtujcpi trompeti

¹⁵ Chi je mihuixtujcpi ángel yajxuxy je' ytrompeti, e huin'it oy yajmidooy may'ayuc tzajpjotypi míc yminañ:

Je ane'min huidibi ya naaxhuiñ, yi' je' cham miid ajt nHuindzin Dios etz yi' yCristo, e yi' je' ane'mip huinixii huinitiempo.

¹⁶ Je iipxmidaaxpi mijjäy huidibi anajty ajcxy ifñaayb ma y'anemdac ma Dios yhuinduu, cijx je' ajcxy yhuijoj'huiydaaygixy, e chi ajcxy ooy Dios ii baty capxpaty, yminaangixy:

¹⁷ Huindzin Dios, Dioscojuyip nyajnájxcixpich ma miich, huidibi jac míc'ajt miid ca'ydi jac pin. Miich tüt'óciy mdundaayb mjajtaayb mne-jhuiyydaayb. Miich je' huidibi ijtnaayb, e ti m'ijtnäy, e m'ida'nyi, com miich ti m'ijxcugüy je mgötujcin, e ti mbidägy m'anemín.

¹⁸ Mayñaax maygajp mayñaaxhuiñjääy ooy yjotmäty ajcxy, miid co ti xii hori paady co miich mdzaachytunañ je jääy ajcxy miid ypcocy yciixpi. Ti je xii je hora paady co miich mdijyduna'n je jääy ajcxy tiibi y'o'ccixy. Ti je xii je hori paady co miich mmöhuañ je mdumbidic ypremio, je mdumbidic huidijaty najtzcapxiy ajcxy miich m'ayuc, huidijaty tudägy'ajtin ti patcixp ma miich, je huidijaty miich mxii xychigüyip, huen ymij'ana'city huen ymutz'ana'city. Ti je xii je hora paady co miich myajtigoyañ je piñnjaty yajhuindigooygixyp naaxhuiñjääy ajcxy.

¹⁹ Je huin'it tiempo oy Dios je ytijc y'ahuäch jiiby tzajpjotypi, e chi nhuin'ijxyich je caax ma Dios ycötujcin y'ity. Nañ jadu'n oy nhuin'ijxyich huidzuc, etz nmidooyich co ooy ñe'my, etz nmidooyich enee yjidijtin, etz njihuiyyich tüt' ujx, etz ooy yca'y eneediitz mijatypi.

12

Tüg töxyjääy etz je ama'y tza'ñ

¹ Je huin'it hora oy yquëxigüy tzajpcixy tüt' ijxpejt mijipi. Tüt' töxyjääy ñidigooyity miid xii, jadu'n nej jihuüy miid tüt' huit ñümochity, e jadu'n yquëxigüy nej jihuüy anajty po' yajhuäcpety, e ymiid ma ycohuajc tüt' corona ac oori huidibi majmetz madza' miid. ² Jadayaabi töxyjääy hue' anajty ungmijäy'ajtp, e janch yaax tinaayb je' anajty miid je tzaachyp, miid co y'ung anajty yajma'xung'adañ. ³ Huin'it oy yquëxigüy jadüg tiy'ajt ijxpejt tzajpcixy. Tüt' ama'y tza'ñ janch mij, tzaptz ycolor, e miidity huixtujc ycohuajc, majc ymu'n, e tüt' corona majaty ycohuajc. ⁴ Je mij tza'ñ miid je' ypixy jugujcmujcy jahueng cacuyc-huäcxy je madza' jim tzajpcixy. Chi je' najtzyemiyday je maymadza' naaxhuiñgixy. Je mij tza'ñ oy yhuäcxipy ma je töxyjääy yhuinduu huidibi anajty ungbadamb tzojc, chi tzüdzañ je pi'c'ungma'xung janch tim jääy anajty yma'xung'aty. ⁵ Chi je töxyjääy yajma'xung'ajty tüt' pi'cyéydič, huidibi ane'mip miid Dios ymic'ajt, ymiid yi' tüt' pujxtajc huidibi ijxpejt ajt co mij ane'min miidity ya naaxhuiñ. E yajpijcy je y'ung, chi yajnicxi ma Dios etz ma je' y'anemdac. ⁶ Chi je töxyjääy yqueecy ñicxy mijtigüduum, ma anajty Dios ti ñi'ixiyii y'it ylugar co jim y'idipy, e jim ymöhuiyyb ycaayin y'uucin tüt' mil Jamejtzmigo'px jatug'px xii.

⁷ Je huin'it tiempo tūg tzip yajati tzajpjoty miid je' ycixpi. Chi Miguel huidi mij cötujcin miid, miid jadyii y'ángeles ajcxy, ooy chiptuñ miid je ama'y tza'ñ etz yi' y'ángeles ajcxy. ⁸ E ca'p je ama'y tza'ñ ajcxy ymadacy ma je tzip, e ca'p je' ajcxy miid'ajty tigiydac tzajpjoty. ⁹ E jadu'n Dios yajqueecy je mujcu', je ama'y tza'ñ mijjäybí, jiiby tzajpjoty. Je' je' je ama'y tza'ñ huidibi xii'ajtp diablo etz Satanás, je huidibi huin'imb tūg'óciy naaxhuiñjäy. Je mujcu', je ama'y tza'ñ, miid je' y'ángeles ajcxy oy yajcötijnajtäy ya naaxhuiñ.

¹⁰ Je huin'it hora nhuinmidooyich tūg ayuc janch mic tzajpjoty chooñ, ymínañ:

—Ti je xii' je tiempo nigoody mina Dios ti nihu'a'ñ ti yajniñdögy jääy ajcxy ma je mujcu'; mina Dios ti yajniguëxig y'i' ymic'ajt; mina Dios ti yajniguëxig y'i' y'anemín; etz mina Cristo ytigiiy ane'mbi miid ymic'ajt. Com ti Dios cötijnaxy je mujcu' huidibi tzachxiç iich ayt nmigügtijc, je mibijcpidiç. Je mujcu' anajty tzachxiç ajcxy xiim tzuum ma Dios. ¹¹ Iich ajcxy nhermanotijc ti yi' mimadaaccixy je mujcu' miid je Dios y'ung ñi'py, etz miid je' y'ayuc yti'ajt tiibí mibijccixy, je huidibi ajcxy nidiy'ajtcixp ma yi mayjäy. Ca' ajcxy tigiy anajty co yjugy'ajt ytigóoygixip. Nigi ni'ixi y'ijtciixy anajty miid ymibijcin oy ytimi'y'occiixipy. ¹² Jotcujc'ajtcix etz jetcugiiygix huidibi jiiby tzinaaygixp tzajpjoty. Ayo'n ypadamyb ajcxy huidibi tzinaayb naaxhuiñgixy etz mejyjoty. Com je mujcu' ti je' ycidägy ma miich ajcxy miid chip y'ejcin. Com je mujcu' ñejhuiñyb co tim jayinjaty jahuenjaty xii' tiempo jacmiidity.

¹³ Co je mujcu' ijxy co ti yajcötijnaxy ya naaxhuiñgixy, chi ooy pahuidijttacy je töxyjäy huidibi anajty ti yajpi'c'aty pi'cyéydijc. ¹⁴ Chi je töxyjäy metz me'tyqueec mijpi' yajmoy, jigix cöguégipy je ama'y tza'ñ, ñicxiç agueeg'ccip mijtigiduum ma je ama'y tza'ñ ca' ñijädiiby. Jim mijtigiduum yajmoy ycaayin y'uucin tugijg jímijt ja cup. ¹⁵ Chi je ama'y tza'ñ ooy nií yajpidzimy ma y'ahuac, jigix y'ahuimbidipy mij nií huidi je töxyjäy pagujip mij niijoty. ¹⁶ E yi naax ooy je töxyjäy pubejty, chi je naax y'ahuäcxy, e uuctiitaztay je nií huidibi anajty je ama'y tza'ñ ti yajpidzimy ma y'ahuac. ¹⁷ Miid jada ycixpi je ama'y tza'ñ ooy y'ahuandacy miid je töxyjäy, chi ñicxiç tziptumbi miid je töxyjäy y'ap y'oc huidibi jacjimip, je' ajcxy huidibi cuydumb Dios y'anemín ycötujcin, je' ajcxy huidibi cuydumb je ayuc huidibi Jesucristo anajty capxhuäcxy.

13

Je metzpi ca'oy'iyuyc

¹ E jim ndinay'ihuiñich ma piijot mejypäbi. Chi nhuin'ijxyich co tūg iyujc janch oy chigiiyñi ypidzimy mejyjoty ymiid anajty huixtujc ycohuajc, e majc ymu'n. E ma ymu'n miidity majc corona. E ma ycohuajc miidity anajty cojaay yxií huidibi yajjotma'tp Dios. ² Jadayaabi ca'oy'iyuyc huidibi nhuin'ijxich, jadu'n anajty yquëxig nej tūg cuuxyubijy. E ytecy jadu'n anajty yquëxig nej osi ytecy, e y'ahuac jadu'n anajty yquëxig nej jamgaa y'ahuac. Chi je ama'y tza'ñ oy cötujc möy, mic'ajt möy, mij'anemín möy, je ca'oy'iyuyc. ³ E n'ijxyich tūg ycohuajc ma je ca'oy'iyuyc co mij chaachijity, nej jihuïj je' yaj'ögib. Chi je chaachii au oy choogy, e tūg'óciy naaxhuiñjäy ooy janch jihuïygixy huinmaaygixy miid jada ycxipi co ti choocy. Chi je mayjäy ajcxy panicxy je ca'oy'iyuyc. ⁴ Je mayjäy ajcxy ooy huindzigiygixy je ama'y tza'ñ, je mujcu', com je' co anajty ti möy cötujcin ane'min je ca'oy'iyuyc. Chi ajcxy nañ jadu'n ooy huindzigiygixy je ca'oy'iyuyc, chachminaangixy:

—¿Pin jada' ocjadu'nip nej jadayaabi ca'oy'iyuyc, e pin jada' octziptuunip miid yi'? Ca' pin.

⁵ Chi je ca'oy'iyuyc yajmooyi mic'ajt, jaydëbi amij agix capxip etz nigapxip Dios oy jibic, nej huaad Dios yajjotmäty. E nañ jadu'n mic'ajt moy, jaydëbi miid adipy ane'min cötujcin huixchiguipx metz po'. ⁶ E jadu'n je' tuuñ. Nigapxy ni'oiji oy Dio. Nigapxi Dio yxii oy ca'oy, etz nigapxi ni'oiji oy Dio. Ytjic. Nañ jadu'n nigapxy ni'oiji huidibi ajcxy jiiby tzinaayb tzajpjöty. ⁷ Chi mic'ajt ymooyi, jigix chiptuunip miid je huidijaty mibijcp Dio, huidijaty miid ity Dio, ixti mibaad mimadaaccixy. Nañ jadu'n mooyi cötujcin mic'ajt, jigix ane'mip naaxhuiñjäy huen huidibi razaity huen huidibi cajpity, huidibi capxcixp huen huidibi ayucity. ⁸ Tüg'öciy mayñaaxhuiñjäy ajcxy huidijaty janch ni ycamiiñ yxii jaybety ma je jugy'ajt libro huidibi je Dio y'ung, je Cordero, ymiid. Dio yhuinmañypidacy jayiip ca'ni naaxhuiñbi anajty chondägy co y'ung y'ögañ miid jääj ajcxy yciipi, jaydëbi cijxjaayi ajcxy yxii ma yi jugy'ajt libro.

⁹ Pinjaty tädz'ac miid, pinjaty mido'mbigamb jada ayuc, huen mido'mbijccixy. ¹⁰ Pen Dio ti yhuinmañypidägy co pinjaty ymigüg yajnicx mach, nañ jadu'n je' ajcxy nicxip mach ci'm. Pinjaty ymigüg yaj'öcp nañ jadu'n y'ögip jadu'n nej ymigüg anajty yaj'ögy. Paady yciipi yi' ajcxy huidijaty mibijcp Dio, huen yajtungixy miid ymigügtjc mecxtuujcin etz mibijcin.

¹¹ Huin'it nhuin'ixyich jadüg ca'oy'iyuyc chooñ naaxjoty, e ymiid anajty metz ymu'n, tiim jadu'n nej pi'ccöbixymang ymu'n. E je' jadu'n anajty ycapxy nej je ama'y tza'ñ ycapxy. ¹² Je mimetzpi ca'oy'iyuyc ymiid ane'min huidibi je jayipi ca'oy'iyuyc ti ymöyii. Je mimetzpi ca'oy'iyuyc jadu'n ane'my co je poj naaxhuiñ etz je naaxhuiñjäy huen ojadajcixy huindzigiygixy je jayipi atypi ca'oy'iyuyc huidibi anajty je chaach'au ti chögy. ¹³ Nañ jadu'n ooy anajty tijaty mijhuinmañtuñ, ixti jiiñ yajcödigiyb tzajpcixy, yajcäy naaxcixy ma jääj ajcxy yhuinduu. ¹⁴ E miid je mijhuinmañ huidibi je mimetzpi ca'oy'iyuyc ytuñ ma je jayipi ca'oy'iyuyc yhuinduu, chi je' huin'ñ huidijaty ajcxy tzinaayb naaxhuiñ. Nañ jadu'n je' pidacy y'anem'in co yajniigojtútcixipy je ca'oy'iyuyc huidibi anajty tzachijip miid espada, e ca' y'ögy, jadu'n anajty jactzinäy. ¹⁵ Je mimetzpi ca'oy'iyuyc yajmic'ajtmoy co yajjugy'adip je tzaadzech tiibi anajty yajniigojtutcixy, jigix je' ycapxipy etz nañ jadu'n jigix je' ane'min pidägipy co yaj'öctähuijpi pinjaty ca' y'ojadadyii. ¹⁶ Chi je mimetzpi ca'oy'iyuyc ane'my yi pi'ctjc, mij'anäctjc, mijjäydijc, comeeñydijc, ayoobitijc, tumbidijc, midumbidijc etz jac pinjaty co huen ajcxy tiy'ajt ijxpejt jadu'n pidaaccixy ma ajcxy y'a'oygi', o pen ca', ma yhuimboc. ¹⁷ Jadu'n ytuñ jigix ni ca'p anajty pin huaad ti juy toogy, pen ca' je' ajcxy ymiid je ca'oy'iyuyc tiy'ajt y'ijxpejt, o yxii, o je' yxii ñinúmero. ¹⁸ Jadayaabi ayuc chojcpy ixpijcin, pinjaty huinjihuijyb jëbi mihuinmañybaady ti número je ca'oy'iyuyc miid. Je' je' numero huidibi tüg jääj miidity. Je jääj ñinúmero hue' je' tudujc migo'px jatugipx tudujc.

14

Je nimigo'px jahuixchiguipx milbi yeydijc ajcxy y'iy

¹ Chi jada' nhuin'ixyich cumäyjoty je Dio y'ung, je Cordero, anajty ytinäy ma je cögop huidi yxii Sión. Ymiid anajty migo'px jahuixchiguipx madaax mil jääj huidibi anajty ajcxy miid cojaj ma yhuimboc je Dio y'ung yxii, etz yi' yTeedy yxii, je Dio Teedy. ² Nhuinmidooyich tüg ayuc chooñ tzajpjöty, jadu'n nmidooyich nej mijñii y'a'ich, nej enee yjidity. Hue' je' anajty nmidooyich

nej mayjäy y'arpa yajcoogixy. ³ Ooy anajty ajcxy iigixy tüg iy jemybi ma je mij'anemdac yhuinduu, ma je midaaxpi iyujc jugy'ajtmädp i yhuinduu, nañ jadu'n ma je mijäy ajcxy yhuinduu. Jac ni piñ je' anajty ca' huaad ixpic y je iy, jeyi ajcxy je huixchiguipx midaax milbi jëbi ixpijccixy je iy, je huidibi ajcxy Dios ti yhuin'ixyii etz ti yajniidzögy ya naaxhuiñ. ⁴ Jada je' ajcxy huidibi ca' ajcxy migapxtigooyigixy töxyjäydijc, huädz tudägj ajcxy yjot yhuinma'ñ miidity, ca' ajcxy pijccixy. E ypanicxyp ajcxy je Dios y'ung, je Cordero, oy tim ma'amy ñicxy. Yi' ajcxy je jayijp'atypi jääy ya naaxhuiñ huidibi Dios ti yjuybidzimy ma anajty ijtcixy codoogiy miid ypcocy ycixpi. Jadu'n ajcxy nipaady ma Dios Teedy etz ma je' y'ung, je Cordero, nej je tim jayijp' je almas ajcxy huidibi ti yajpidzimy ya naaxhuiñ. ⁵ Ni ti anii ti ycayajpaady ma je' ajcxy. Com ca' ajcxy tiboc y miidity, ca' ti xihuiñ ajcxy miidity ma Dios y'ane'mdac.

Je nidugiigpi ángeles ajcxy y'ayuc ytiy'ajt

⁶ Chi nhuin'ijxyich jadüg ángel yqueec-huidity cuptzajp, e ymäid anajty Dios ytiy'ajt jemybi oybi huidibi ijtp huinixii. Hue' je' yajcapxhuäcxip ma huidibi anajty ajcxy tzinaaygixp naaxhuiñ, huindu'my nación, huen huidibi jääyity, huidibi capxp huen huidibi ayucity, huidibi tzinaayb ma huen huidibi cajpity.

⁷ E je ángel ymina'ñ anajty janch mic:

—Tzigiigix Dios, huin'igix huinyaaxcix cõmaygix Dios. Ti paady je xii je hori mina Dios tiyduna'ñ yajtigoya'ñ yi' ajcxy huidibi jibic tumb. Ojadajtcix je huidibi yaj'oyii je tzajp etz je naax, je mey etz majaty nii ymuixy.

⁸ Co je midügpi ángel ycapxtaay, chi je mimetzpi ángel ymina'ñ:

—Ti ymic'ajt ytigoydäy je Babilonia je mijpi cajp. Yi' Babilonia jääy ti yajhuinma'ñydigoydäy je naaxhuiñjäy miid yjibic-huinma'ñ, paady yi' Babilonia jääy ayo'n miidity cham, com je Dios ti ymijotmättäyii ajcxy. Jadu'n Babilonia nipaady nej tüg töxyjäy huidibi huin'imb yéydiictjc miid anii etz jocnii.

⁹⁻¹⁰ Co je mimetzpi ángel ycapxtay, chi je midugiigpi ángel ymina'ñ janch mic:

—Pen pinjaty huindzigiib yajmij'ajtip je ca'oy'iyujc etz je ñigojtuutin etz nañ jadu'n cõbijccixy je ca'oy'iyujc ytiy'ajt y'ijxpejt ma yhuimboc o ma yci', hue' Dios tzaachytuniiib yi' jadu'mbi jääy ajcxy mictägy, ypaadip ajcxy Dios chip y'ejcin. Tim jadu'n nipaady nej jihiñy Dios yaj'ügyii ajcxy je vino nii huidibi yi' ti ni'ixii. Dios ti ni'ixii je it ma ajcxy ayo'n pada'ñ, tim jadu'n nipaady nej je tasii ma Dios yvinonii ijtp. Chi je' ajcxy ayo'n paadip ma ytoj je mijjiñn miid azufre ma je Dios y'angeles yhuinduu etz je Dios y'ung, je Cordero, yhuinduu.

¹¹ Je jiñjoc huidibi anajty pidzimb ma anajty je mayjäy ayo'n paatcixy, pidzimip je' huinixii huinitiempo. E ni poocxin ycaca'ty xiiim tzuum miid je pinjaty anajty huindzigiib pa'tjhuiib je ca'oy'iyujc etz miid y'ahuinax, o pen ycobijcipy anajty je ca'oy'iyujc yxii ycojajity ma yhuimboc o ma yci'.

¹² Com Dios chaachytunamyb je jääy ajcxy huidibi ijtp miid je ca'oy'iyujc, paady ycixp copicy co yi' jääy ajcxy huidibi ijtp miid Dios huen cuydungixy yajxon Dios y'ane'min yçotujcin etz huen mibijccixy mijpidaaccixy tudägj Jesús, etz nañ jadu'n yajtungixy mectxujcin ma ajcxy chinaayin.

¹³ Nmidooihuich tüg ayuc tzajpjoty chooñ xyñimäyich anajty:

—Cojaj jada ayuc: “Jadachambi etz jacnicxpi xii tiempo, jocuyc ajcxy huidijaty occixp co mibijccixy je Huindzin Jesús.” Je Espíritu Santo ymina'ñ co jadu'n tunamb jadamb, pocxnip ajcxy nej yitungixy, e co ajcxy yjädip

tzajpjoty, chi ajcxy nejhuihuip je' ajcxy tzajpjoty tzinaaybi jadu'n nej je mibijcpí ajcxy anajty oybi ti tungixy.

Co Jesú斯 anajty miñ tiyduñ tzaachytuñ jibicjäydije

¹⁴ Chi jada' nhusin'ijxyich tûg joc janch poob. E ma je joc nücx iñäy tûg yquëxïgy nej je jây huïdibi tzoon tzajpjoty (je Cristo). Je' ymïid anajty ma ycohuajc tûg corona ac oori, e ma yci' miidity tûg hoz janch jiipi. ¹⁵ E ypidzimy ma je Dios chinaydac jadüg ángel, je' tzachmîyäxy anajty janch mic je huïdibi anajty iñaaayb jocnigíxy, ymina'ñ:

—Pidag yí mhoz, e yajpidig yí cosecha, com ti paady je xii je hori etz je cosecha ti chamni jiiby naaxhuiñ.

¹⁶ Huin'it je' pidacy je' yhoz ya naaxhuiñ, je huïdibi anajty iñaaayb jocnigíxy, chi ya naaxhuiñ yajpidig je ycosecha.

¹⁷ Nañ tim jadu'n huin'it jadüg ángel ypidzimy ma je Dios chinaydac jiiby tzajpjoty. Nañ jadu'n je' anajty miidity yhoz janch jiip. ¹⁸ Chi jadüg ángel ypidzimy ma je Dios ojadajtac huïdibi anajty cötujc miid ma je jiiñ. Chi yaaxi janch mic je huïdibi anajty je' yhoz janch jiipi miid, chi nímay:

—Pidag yí mhoz janch jiipi ma yí muuxycha'm cosecha huïdibi yajpatp jiiby naaxhuiñ, com ti ooy chamni.

¹⁹ Chi je ángel yajnajxy je' yhoz naaxhuiñ, chi yajpidig je camuuxy-cha'm cosecha, chi tûg'itiy yajnigidacy ma huaad yajhuinmîcxy. Hue' je' yhuimbizimy co je' je' mij ayo'n je mijtaachypí huïdibi Dios yquexamby miid jây ajcxy ypcocy yciixpi. ²⁰ Je camuuxy-cha'm hue' je' oy yajhuinmîcxy Jerusalén cajppa'. Ma anajty ti y'ocnigidacpi ypidzimy ooy ni'py janch com, ycoody mabaad je cohuay ajcxy miidity yfreno, e ymijhuin'ajtin hue' anajty miidity tugiig migo'px kilómetro.

15

Yí ángeles ajcxy miid je huixtujcnajxpí ayo'n

¹ Huin'it nhusin'ijxyich jadüg tiy'ajt ijxejt janch mijpi tzajpjoty, e janch oy huinmaayñi. Huixtujc ángeles anajty miidity ci'am je huixtujcpí tzaachhypí ayo'n huïdi cogixiyñip, e miid jadu'n yciixa'ñ ytigoya'ñ Dios chip y'ejcin.

² E nhusin'ijxyich jadu'n nej tûg meyj ac vidrio, e je vidrio mihuïdidii jiiñ. E jim anajty je jây ajcxy huïdijaty madac co ca' huindzigi anajty je ca'oy'iyuyc etz je' y'ahuinax, je huïdijaty ca' ajcxy cobiçci je ca'oy'iyuyc yxiñ ñinúmero. E jim anajty ajcxy ytinaaygíxy nígíxy ma je meyj ac vidrio huïdibi janch adicxp ajajp anajty, ymïid ajcxy je arpas huïdibi ajcxy Dios mooyi. ³ Ooy anajty iigíxy je Moisés y'iý, je Dios ytumbi etz nañ jadu'n anajty iigíxy je Dios y'ung, je Cordero, y'iý huïdibi minamb:

Mij ooy, etz janch mijhuinma'ñ huïdibi miich ti mdun. Huindzin, miich Dios huïdibi jac mic'ajt miidip ca'ydi jac pin. Janch tudâgy miich mnii'aa mdu'aa. Miich rey'ajtp huindu'myñaaxhuiñ huiniñxiñ huinitiempo.

⁴ ¿Pin miich xyca'oxtzigihiamb, Huindzin? ¿Pin miich xyca'occõmayaanip mxii? Tug'ociy naaxhuiñjäy xyajmij'adipy xyhuindzigihiupy, com miich naydûgpajc je huâtzpi Dios, com miich nyaj'ijxp mgötucin co ytudâgity.

⁵ Co jadu'n yajt, chi n'ijxyich co y'ahuaach je Dios y'it jiiby ma Dios ytiç huïdibi yajpatp tzajpjoty, ma y'ity je tzaa ma yjaybetyity Dios ycotujcin. ⁶ E ma je Dios yajhuindzigi yajpa'tjihiuy, jiiby ypidzimy huixtujc ángeles. Ymïid

anajty ajcxy yci'am huixtujc ayo'n tzaachhypi. Hue' anajty ajcxy yxoxity miid huit janch oybi janch huätpi, e janch adiicxp ajajp anajty. Ymiid anajty ajcxy oorihuiin mabaad ycaachyijp. ⁷ Nidüg je midaaxpi iyujc jugy'ajtmiidpi moy je huixtujcipi y'ángeles huixtujc tasí ac tim oori, janch ujtz je tasí miid je Dios chip y'ejcin. ⁸ E je it ma Dios yajhuindzigi yajpa'tjihiyi yajpa'tjihiyi ujztay je' miid je jiinjoc huidibi jadu'n nípatpy nejje Dios y'o'ajtin etz Dios ymic'ajtin. E ni pin anajty huaad ca' jiiby ytigiy ma je Dios ytijc jiiby tzajpjoty, ixti cooni je' yciijxtähuiipy je huixtujcipi ayo'n, je tzaachhypi huidibi je huixtujcipi ángeles ajcxy ymiid.

16

Je tasí huidibi ujtz miid ayo'n tzaachypi

¹ Chi nmidooyich tûg ayuc chooñ ma Dios ytijc jiiby tzajpjoty, niimay anajty janch mic' je Dios y'ángeles nihuixtujcipi:

—Nícx ajcxy yajyojctuutcix jiiby naaxhuiñ yi huixtujcipi tasí huidibi ujtzity miid Dios chip y'ejcin.

² Chi nícx y je midügip y'ángel, chi je' ytasí yajtemduty jiiby naaxhuiñ ujtz miid may'ayo'n. E tûg'óciy je mayjäy huidibi anajty ajcxy miid ma yhuimboc je ca'oy'iyuyc ytiy'ajt, pinjaty anajty je nígojtuutin huindzigiyyip pa'tjihiyiip, chi je' ajcxy ypaati níbidzim tûg níbüdz janch jibicpi, e huidibi janch pijcp.

³ Je mimetzpi y'ángel yajyojctuty je' ytasí huidi anajty ujtz miid ayo'n mejyhuingíxy. Chi je mejy y'ahuimbijty ni'py, jadu'n nej jihuïy öcpí ní'py. E huidijaty iyujc jiiby tzinaayb mejyjoty, cijx je' y'öctäy.

⁴ Je midugiippi y'ángel yajyojctuty je' ytasí huidi anajty ujtz miid may'ayo'n maajaty je mijnií, etz maajaty nii ymuixy, nañ jadu'n ac ní'py je' y'ahuimbijttay. ⁵ Chi nmidooyich co je ángel ymina'ñ huidibi ane'mb je nii:

—Huindzin Dios, tudägy mduñ co ti mdiyduñ je naaxhuiñjäy ajcxy miid ypcocy yciipi, e jadu'n ti mguexy mij ayo'n ya naaxhuiñ, Huindzin Dios, janchhypi huätpi miich, huidibi ijtnaayb etz ti m'ijtnäy. ⁶ Com je naaxhuiñjäy ajcxy tundigooy co ajcxy teemi yojci je mibijcpidijc ní'py, je huidibi muuin'iix, je huidibi ajcxy miich m'ayuc najtzcapxiyyab anajty. Paady yciixp miich je nii huidibi yi naaxhuiñjäy y'uuccixyp, ti myaj'ahuimbity ni'py, com jadu'n ajcxy mihuaadity je tzaachhypi miid ajcxy ypcocy yciipi.

⁷ Nmidooyich co pinjaty ma je it ma yajhuindzigi Dios, ymina'ñ:

—Janch jadu'n, Huindzin Dios, huidibi tûg'óciy mic'ajt miid, miid mdiy'ajt etz miid mdudägy'ajtin, ti mdiyduñ je naaxhuiñjäy ajcxy miid ypcocy yciipi.

⁸ Je mimadaaxpi Dios y'ángel yajyojctuty ma je xii je' ytasí huidi anajty ujtz miid Dios chip y'ejcin. Chi je xii yajmoy ymic'ajt co jäy nögiib miid je' yjiin. ⁹ E tûg'óciy jäy ajcxy yxiidzaydaayi janch mic'. E ni ca' ajcxy yhuinma'ñ yajtigajch, ni ca'ojadajtcixy ni ca' cömaygixy Dios. Nigi ajcxy ooy jibic Dios nigapxy ni'ojiiy, je Dios huidibi ane'mdaayb tûg'óciy ayo'n miid ymic'ajt.

¹⁰ Je mimigooxpi y'ángel yajtemduty je ytasí, huidi anajty ujtz miid Dios chip y'ejcin, ma je ca'oy'iyuyc y'anem'et etz ma tûg'óciy it lugar ma je ca'oy'iyuyc y'anem'in, e huin'it oy ycoodziygidactäy. Yi jäy ajcxy ooy ytoodz oc'adzützmújccixni miid je ayo'n tiibi anajty ytuñyi yjadyii. ¹¹ Per ni jadu'n ajcxy ca'ixmajch je jibicpi huidibi anajty ajcxy yturnyb. Nigi ajcxy ooy oyñinej ycapxcixy etz ni'ojiiygixy Dios tzajpjotypi miid je jübii pa'mii etz je níbüdz yciipi.

¹² Je m̄idudujcp̄i y'ángel yajtemduty je ytasi huidi anajty ujtz miid Dios chip y'ejc̄in ma je Eufrates mijni. Chi je mijnií tyiich jigix jébi ajcxy je reydič naxx huidibi ajcxy tzoomb xiibidzimy'am̄.

¹³ Chi nhuin'ijaxych co ypidzimy ma je ama'y tza'ñ y'ahuac, etz ma je ca'oy'iuyjc y'ahuac, etz ma je profeta falso y'ahuac ypidzimy tugig ca'oybi. E je tugigpi ca'oybi jadu'n anajty yquexig ynej tugig tuc. ¹⁴ E je tugigpi tuc hue' ajcxy ca'oybi ymiid, e tungixy anajty mijhuindma'ñ miid je mujcu' ymic'ajt. E oy ajcxy huoomucy huidijaty anajty rey'ajtp huindu'my naaxhuiñ, jigix je' ajcxy chiptungixipy miid je mijpi Dios huidibi tūg'óciy mic'ajt miid, co anajty je xii je tiempo yhuaad'ajtni huidibi Dios ti yajnigödugiy. ¹⁵ Jadu'n Dios ymina'ñ:

—Cuenditngix iich n'ayuc. Ameech nhuimbida'ñich naaxhuiñ jadu'n nej meetzpi ameech nicxy meeche tijat�. Paady ycxip̄ jotcuje pinjaty n'iixi xy'ahuijxpich, je huidibi ypcocy ti ymecxyii, e tudaḡy'ajtin ti paady ma iich jigix ca' jadu'n paadip nej tūg jāy huidibi yhuit ti meechyii, e jadu'n je' yhui'my nihuadz, e tzo'ydu'n jihuñy co jāy yhuindicxyii. ¹⁶ Chi je tugigpi ca'oybi huoomujctay ajcxy je reydič ma tūg it huidibi xii Hebreo'amy Armegedón.

¹⁷ Je mihiuxtujcp̄i angel yajyojctuty je' ytasi jim pojoty, e ma je it ma ajcxy huindzigiñy Dios etz ma je' y'anemdac tzajpjoty, jiiby tūg ayuc chooñ janch micpi ymina'ñ anajty:

—Tí ytuñyi yjadyii.

¹⁸ Huin'it ooy yjajti huidzuc, ne'min micpi etz jidijtin, ooy naax yüçxy miid tūg ujx janch micpi, niminaabi jadu'n ycajadyii maabí jāy chinay'ijtigixy naaxhuiñ. ¹⁹ Chi je mij ciudad, je Jerusalén, oy yhuäcxy tugig picy, nañ jadu'n je may ciudad huidibi huindu'myñaaxhuiñ, cijx ymijähuiyvä. Chi Dios jäymejtzcoty je Babilonia cajp nej je jāy ajcxy jim ytundigooygixy, e chi quejxy may ayo'n jim miid chip y'ejc̄in ycxipi. ²⁰ Tūg'óciy je naax meyj'aguycpi ytigoyday. Etz tūg'óciy tungop naaxhuiñyigixy cijx je' ytigoydäy. ²¹ Nañ jadu'n ooy ycäy chooñ tzajpjoty eneeditz mijjatypi majaty jāy ajcxy, janch jempixy anajty je eneeditz, tügjatypi huixchigüipxy kilo. Chi jāy ajcxy ooy oyñinej nigapxy ni'oñy je Dios miid je eneeditz ycxipi, com ooy je' mij' chachjajti je ayo'n je castigi.

17

Je töxyjäy jibictzinaayb̄i chaachyp̄i ycastiḡi

¹ Nidüg je huixtujcp̄i ángeles huidibi anajty ajcxy miid je huixtujcp̄i ytasi ymiiñ. Chi ajcxy ymiydacy miid iich, xyñimaaygixich:

—Min Yam, miiñ nyajni'ixiy je tzaachhyp̄i huidibi ypadamyb je töxyjäy pocytumbi, huidibi iñaayb mejyhuingixy. ² Je reydič ya naaxhuiñ ti ooy ytundigooygixy miid jada töxyjäy, e je naaxhuiñjäy ajcxy ti ooy huinma'ñyigooygixy miid jada töxyjäy ypcotunii huinma'ñ, jadu'n nej jihuñy ajcxy ooy ti ymúucigixy.

³ E Dios yjihuiñ ymic'ajt xyajcumäyich e cumäyjoty xyajnicxyich je ángel mijtigiduum. E jim n'ijaxych tūg töxyjäy yaj'iñay tūg ca'oy'iuyjc huidibi ycolor tzaptz, e janch niiducy miid pinjaty xii cojaayip huidibi yajjotma'tp Dios, e ymiid anajty huixtujc ycohuajc etz majc ymu'n. ⁴ Je töxyjäy hue' anajty yxojax miid huit janch oyjatypi, ycolor ucy etz tzaptz, ooy anajty yaj'oyguexig miid oori, miid pi'ctzaa janch oybi etz perla. Ymiid anajty ma yci' tūg tasi ac tim oori janch ujtz je' anajty miid jibic-huinma'ñ huidibi ca'

y'oyjäygidaacnity, huidibi pocytunii huinma'ñ miid. ⁵ E ymiid anajty cojaay tūg xii ma yhuimboc huidibi ca' piñ huinjihuüy. Je letra jadu'n ymina'ñi: "Je mijpi Babilonia, huidibi nigop'ajtip pocytunii huinma'ñ etz tūg'ociy tijaty ca' y'oyjäygidaacnity ya naaxhuiñ." ⁶ Mic'amy iich oy nhuinma'ñ nyajmiñ nyajmech co je töxyjäy hue' je' anajty ti yaj'o'ccixy je huidibi ajcxy mibijcp Dios etz huidibi ajcxy Jesús yjäy'ajtip, e jadu'n nipaady nej jihuüy je töxyjäy ti ooy ymugií miid je mibijcpidicñ piñipy. Co jadu'n nhuin'ijxy'ich, chi ooy ngijxy ngüejtyich njihuiy nhuinmaayich. ⁷ Chi je ángel xyñimaayich:

—¿Nej co mgixy mgüety? Iich miich nyajnimähüipy nej yhuimbidzimy huidibi ca' piñ huinjihuüy ma yi töxyjäy etz ma yi ca'oy'iyuyc huidibi yaj'iñaaayb, huidibi ycohuajc huixtuje miid etz majc ymu'n. ⁸ Yi ca'oy'iyuyc huidibi ti m'ixy, je' yi tiibi chinäy e cham ca'p je' ma. Chi ypidzimipy ayoodactuuyb, jayiyp ma anajty ca'nii nícx y'ayoy ytigoy tücci'yi. E je jäy ajcxy huidijaty tzinaayb naaxhuiñ, e ca'p yxii y'ity cojaay ma je jugy'ajt libro huidibi oyiiy ca'nii anajty naaxhuiñby chondägy. Ooy je' ajcxy huinmáaygixipy jihuüy gixipy co ijxcixipy je ca'oy'iyuyc huidibi jecyip ti y'octzinaaybi, e cham ca' je' ma, e chi jada' jadüg'oc yhuimbida'ñ.

⁹ Ya ii tigati pin jébi huinjihuüy je huixtujcpí cohuajc, je' je huixtujcpí copjot ma je cajp y'ity. E je cajp jadu'n je' nipaady nej jada töxyjäy pocytumbi. ¹⁰ Je huixtujcpí cop jadu'n ajcxy nej huixtujcpí rey. Ma je huixtujcpí rey migoox je' ajcxy tiibi ymic'ajt ytigooygixy. Nidüg je' cham y'anem'ye. Je jadügpi ca'nii je' ymiiñ. E co je' ymiiñipy je huidibi cogixiib, ca'p je' mijcajee yhuäcxibipy. ¹¹ Je ca'oy'iyuyc huidibi jecyip tzinay, e cham ca' ma, je' je' je miiductujcpí rey, oy je' yjajejty nidüg ma je nihuixtujcpí rey. Huin'it je' niicxnipy ayoobi jottigooybi tücci'yi ayoodactuuby.

¹² Je majcpí mu'n tiibi m'ixy, je' je' je majcpí rey huidibi ca'nii ajcxy ytigoygixy ane'mbi. E cídigihuiib ajcxy ycötujcín co yrey'ajtcixipy tūg hora quipxiyi miid je ca'oy'iyuyc. ¹³ Jada majcpí rey ajcxy tú'ciy ajcxy y'ijtcixy, tú'ciy ajcxy yhuinma'ñ, e yegipy ajcxy y'anem'in ycötujcín ma je ca'oy'iyuyc. ¹⁴ Tziptuunip ajcxy miid je Dios y'ung, je Cordero. E je Cordero ymimadactähuiipy je' je majcpí rey ajcxy. Com je' je' tūgpajc Huindzinip ma piñ janaydijip huindzin. Je' je' tūgpajc reyip jac mic'ajt miidpi ma je reydiç ajcxy. E pinjaty Cristo miid y'ity, Dios je' ti huin'ixy, e tudägy je' panicxy Dios y'ung.

¹⁵ Nañ jadu'n je ángel xyñimaayich:

—Yi mejy tiibi m'ixy ma je töxyjäy pocytumbi iñäy, hue' je' jadu'n nipaady nej maygajp, nej mayñación ma mayjäy chinaygixy huidibi capxcixp canaanax ayuc. ¹⁶ Je majcpí mu'n tiibi m'ixy ma je ca'oy'iyuyc, je' ajcxy ca'ixa'niñ catzoga'niñ je töxyjäy pocytumbi. Chi ajcxy ix'ijxnip je töxyjäy pocytumbi, yajhui'mipy ajcxy nihuädz. Chi ajcxy je töxyjäy pocytumbi niinicx tzut'ziipy, e nöccixipy miid jiin. ¹⁷ Dios ti pidägy ma ajcxy y'aa yjot huen tungixy nej Dios tzocy, miid co anajty ti pidaaccixy tú'ciy yhuinma'ñ. E cötujc möhuaangixy ane'min möhuaangixy co yrey'adipy je ca'oy'iyuyc, ixti cooni yajcuydundähuiipy je ayuc huidibi Dios anajty ti capxy. ¹⁸ Je töxyjäy tiibi mhuin'ixy, je' je' miij cajp huidibi ane'mdaayb je reydiç ajcxy huindu'myñaaxhuiñ.

1 Co jada jadu'n yjajti, chi nhuin'ijxyich jadüg ángel ycidägy naaxhuiñgíxy, chooñ tzajpjoty miid ymij'ané'min ymijcötujcin, e ooy je naax yaj'aniiy miid je ytiicxín yjajin. **2** Chi je ángel ooy mic yaaxqueecy ymina'ñ anajty:

—Ti ymic'ajt ytigooy, ti ymic' ajt ytigooy je mijpi Babilonia cajp, e hue' ti y'ahuimbity mujcu' chinaydac, etz canaagnaxpi ca'oybi ymaadac chinaydac, etz ti y'ahuimbity joonmaadac joondzinaaydac, je joon ajcxy huídibí ca' yhuädzity, huídibí ca' y'oyjäygidaacnity. **3** Com ti je mayjäy huídibí tziaayb ma tüg'óciy nación yhuinma'ñydiigooygíxy miid je Babilonia yjibic-huinma'ñ pocytunii huinma'ñ. Ti je reydijc huídibí ane'mb ya naaxhuiñ miid ytundigooygíxy je Babilonia. Nañ jadu'n je ajuybi adoocpi ajcxy, huídibí ya naaxhuiñ yajpatcixy, ti oy ymeeñybatcixy miid je Babilonia pocytunii ñegocio. Je Babilonia jadu'n yi' nej tüg töxyjäy jibic-huinma'ñ miidpi.

4 Chi nmidooyich jadüg ayuc chooñ tzajpjoty, e ymina'ñ anajty:

—Pidzimgix ma yjibibí cajp com iich miich ajcxy njé'ajtpy, jigix miich ajcxy ca' m'aminmugipy ma yi' ajcxy ypcocy, e ni xycapaadip miich ajcxy je ayo'n tzaachypí huídibí Dios yquexamyb ma je Babilonia cajpjäy. **5** Yi jadu'mbi cajpjäy ypcocy ti oy mayhiyñi e Dios yi' ajcxy tzachytunii miid ajcxy ypcocy ycxipi. Dios yjäymejchp yi' yjibic-huinma'ñ ajcxy huídibí ti tungixy. **6** Dios ymoyhuimbindipy je tzaachypí yi Babilonia cajpjäy, jadu'n nej ajcxy yi' je' tzaachytuñ Dios yjäy ajcxy, Dios ymoyhuimbindip je Babilonia cajp tzaachypí meijtz jadu'ñi ca'ydi jadu'n nej yi' ti yecy. **7** Mo' yi Babilonia cajp yi tzaachhypí ayo'n, tim jadu'n nej yi' ti ñaymöyi ma yi chınaayin etz ñayjhuiyi amij agix. Yi' ymina'ñ jotjoty huinma'ñyjoty: "Iich mij'ané'mbi iich. Ca' nyajpaadyich nej tüg co'ögötöxyjäy miidity tajin mayin. Ni nga'ixipiyich ji:yin yaaxin." **8** Miid je' ycxipi tügxiiyi ymiinipy je mij'ayo'n o'cin, tajin mayin, ji:yin yaaxin etz yuuba'm ma je Babilonia cajp. Chi ninögihuiipy je Babilonia cajp miid jiin. Com yi Huindzin Dios ooy yi' ymijity, e yi' ti yajpocycäy yi Babilonia cajp, huídibí nipatp nej tüg töxyjäy pocytumbi.

9 Je reydijc ya naaxhuiñ huídibí jibic-huinma'ñ pocytunii huinma'ñ tungixp quipxyi miid je Babilonia jääy, chi ajcxy ytájcixipy ymáygixipy yjí:ygixipy yáaxcixipy co anajty ijxcixyp je Babilonia cajp jiinjoty co anajty ytooybicy. **10** Jiguem ajcxy yjacmi'íjxcixipy miid co anajty chigi:ygixy co páatcixipy ayo'n quipxy miid Babilonia, e ymináangixipy:

—¡Ay, miich Babilonia mij cajp, huídibí ooy mgapxpaaadyity, ooy mmijity, ooy mmic'ajt miidity! Per janch tim tüg jaxigý ti xyñimiñ je' ayo'n huídibí Dios ti quexy miid mbocy ycxipi.

11 Je ajuybidijc adoocpidijc huídibí ajcxy naaxhuiñ ji:ygixipy yáaxcixipy ajcxy miid je Babilonia cajp ycxipi, com ca'p anajty pin juuyip ajcxy yjuy ytoocyp. **12-13** Je ajuybidijc adoocpidijc ajcxy ymíid oori, plata, tzaa oyjatypi, perla oyjatypi, lino huit oyjatypi, sedi huit oyjatypi, rey yhuit, huit color tzaptzpi, nañ jadu'n ymíid ajcxy canaagnaxpi quipy huídibí oyjaty xuucp, pajc vaso, quipy vaso oyjatypi, cobre vaso, puix vaso, marmol vaso. Ymíid ajcxy canela, etz tijaty ooy oy xuucin miidity, poom, mirra, perfume, vino aceite, trigo tiim, iyujc animal huídibí tziym yajyöyb, cöbixy, cohuay, carreti, tumbi huídibí codoogiyip, etz jacjadyyi jääy juugypy. **14** Je ajuybidijc adoocpidijc ajcxy ñimähuiipy je Babilonia jääy ajcxy:

—¡Ca' ajcxy m'ocmíidiñ je ti:m tza'm huídibí ajcxy mjot yjatzojcpy, ca' ma anajty yocaypatni. Ti tigoydäy miich ajcxy mjugy'ajt, je mgomeen'ajt, etz m'ijxin huídibí anajty miich ajcxy m'miid, ca' ma ocyajpatnip jadüg'ol!

15 Je huidijaty anajty huit ixtaayb meeñ ixtaayb, e ti ycomeeñygojixxy ma yiñbi cajpiñ, jiñuem ajcxy yhui'mdähuiipy miid tzigi'ñ jihui'ñ, co nañ jadu'n je tzaachypy castigi padaangixy. Yäxip ajcxy etz nidájcixipy nimáaygixipy je Babilonia cajp. **16** Chi ajcxy yminaani:

—¡Ay! ¡Miñch mij cajp huidibi ayo'n patp! Jadu'n miich anajty nej tûg töxyjäy huidibi xoxyip miid huit oyjatypi, huidi ycolor ucy etz tzaptz, yaj'oyguëxig ymiiñ oori, miid pi'ctzaa oyjatypi, miid perla. **17** ¡Janch tim tûg jaxixy, janch tim tûg hori, ti ycixy miich mmijjugy'ajtin mmijcomeeñ'ajtin!

Tûg'óciy pinjaty nihuindzin'ajtp barco etz pinjaty barcojoty viajetumb, marinerooticc ajcxy etz huidibi ajcxy tumb ma je mejy, ti je' ajcxy yhui'mdaaygixy jiguëgy. **18** Co ajcxy ijxy nej anajty ytoy yjocy je mij ciudad, chi ajcxy yminañ:

—¿Huidibi cajp jada'ji jadu'nip nej jada anajty jadayaabi mij cajp?

19 Chi ajcxy ooy naax ñayyajcöhooogiyyi miid jotmay, cham ooy yaaxcixy, ytajcixy ymagixy, e mic chachminaangixy:

—¡Ay! ¡Je mijpi oybi cajp huidibi ayo'n patp, ma je tûg'óciy pinjaty anajty ymiiñ barco ma mejy, ti ycomeeñygojixy anajty miid je'! ¡Janch tim tûg mij jaxixyi, tim tûg hori, ti yhuindigoydây miich mmijjugy'ajtin mgomeeñ'ajtin!

20 Jotcugiiygix miid je Babilonia cajp yciixpi, miich tzajpjoty tzinaayb ajcxy, etz miich ajcxy huidibi Dios xyhuin'ijx co jebiñ m'apóstol'ajtcixy, etz nañ jadu'n miich ajcxy huidibi najtzcapxiy Dios y'ayuc ytiy'ajt, etz nañ jadu'n pinjaty ijtp ma Dios. Com co Dios ti yajpocycây Babilonia cajp, je' yi' ti yaj'adigach jadu'n nej ajcxy xymiddundigoy.

21 Huin'it tûg ángel janch mic'ajtmiidpi coniigy tûg tzaa, jadu'n nej tûg molino paandzaa mijpi, chi je' cogadziy meyjoty, e yminañ:

—Nej jada tzaa ti ytigooyin, nañ tim jadu'n je mijpi oybi Babilonia cajp ytigoydähuiipy. E janch ni mina pin cajac'ixipy. **22** E ni camina ajcxy mgarjac'midoohuiipy jim Babilonia co pin arpi coolb etz flauta yajxuuxp trompeti yajxuuxp mijniñ mijtu'. E ca' jacyajpaadip pinjaty ti dung ii jajtp, ti oficio jajtp, ni mgamidoohuiipy je molino paandzaa ñe'min. **23** Ni mina ti ycatiicixipy jadüg'oc ma je Babilonia cajp. Ní mina ycayajmidohuiipy jadüg'oc je xii je xondaacin huidibi jajtip co jay ypcicy. Oy je Babilonia ajuuybi y'adoocpi ajcxy anajty ooy yjamicjäity ya naaxhuiñ, e ti ajcxy huin'iiñ mayñaaxhuiñjäy miid ajcxy brujerias.

24 Jim ma je Babilonia cajp jim yajpaady je' ajcxy ñi'py je tiibi ajcxy Dios y'ayuc najtzcapxiy, je huidibi ajcxy huin'ixyip ma Dios etz tûg'óciy miibijcpidijc tiibi yaj'ögypaatcixy naaxhuiñgixy.

19

1 Co jadu'n yjajti, chi nmidooyich may'ayuc micpi co mayjäy ajcxy ooy ycapxcixy ymiydaaccixy tzajpjoty, yminañ ajcxy:

¡Aleluya! Ilich ajt nDios yi' tûgpajc ti xyajnidzoocim ajt n'alma. Yi' je' tûgpajc mij'oy'ajt miid.

2 Com janch etz tudägy Dios y'ane'min ycötujcin. Ti je' möy ycastigo je Babilonia cajp huidibi ti yajhuinma'nydigoy je naaxhuiñjäy miid je ycatudägy'ajtin yciixpi. Yi' je' ti yaj'adigach ma je Babilonia cajp je Dios ytumbi, huidibi yaj'ögy ajcxy, pat jim.

3 Chi ajcxy jadüg'oc yminaani:

—¡Aleluya! Je jiinjoc huidibi jim Babilonia co ytoy je cajp, pa'ttigihuip tzajpcíxy huinixii huini'tiempo, ca' yjin ypídzip ni mina.

⁴ E je iipx madaaxpi mijjay etz je madaaxpi iyujc, huidibi jugy'ajt miid ñaygojxtinaygidaaci naaxcixy, chi ajcxy ooy Dios ojadajty huidibi anajty ane'mb ma je mij'an'e'mdac, e yminaangixy:

—¡Jadu'n jada! ¡Aleluya!

⁵ Huin'it yajmidooy jilby ma je Dios y'ñaydac ycötujctac tüt ayuc ymina'ñ: Huindzigiygix iibatcix capxpatcix iich ajt nDios nidüg'óciy pinjaty tumb miid yi', pinjaty yi' tzigiyb, huen mutztijcity huen ymij'anäctijcity.

Je jocuyc'ajtin huidibi nbadaanim co anajty Cristo yjäy nimiiñ

⁶ Nmidoohuich nañ jadu'n nej jihuüy ooy mayjay ycapxy ymiydägy, nej canaag mijnni y'a'ich, nej enee micpi yjidity, yminaangixy:

¡Aleluya! Ti y'ane'mdigiy jilby naaxhuiñ je Huindzin Dios huidibi tütajc mijiip.

⁷ Agujc'ajtim jocuyc'ajtim, tzoc cömaayim Dios, tzoc mooyim mij'ajt. Com ti paady je xii je tiempo mina Dios y'ung naybadaanigixp tümugáani'gixp miid yi' yjäy, tim jadu'n nej jihuüy ypiga'ñ miid yi' ajcxy. Ti Cristo yjäy ñayñi'ixiyyigixy, jaydëbi ñaybáatigixip ytügmújccixip miid yi', tim jadu'n nej tüt jääy ñayxoxiyi co ypiga'ñ.

⁸ Dios ti a'ixiy co Cristo yjäy ajcxy ñayxoxiyb miid yhuit oyjatypi, huidibi adicxp ajajp.

Je huit xojx oyjatypi jadu'n nipaady nej je tudägy'ajtin huidibi je mibi'cpidijc ti paatcixy ma Dios.

⁹ Chi je ángel xyñimaayich:

—Jaay jada ayuc. "Jocuyc'ajcxy pinjaty huooyip ma yajhuinxiduna'ñ Dios y'ung, je Cordero, co naydëgmugáanigixy miid yi' yjäy ajcxy."

Chi je ángel xyñimaayich:

—Jada je' Dios y'ayuc janchypi.

¹⁰ Chi ngojxtinay'ihuiyich ma je ángel yhuinduu co njahuindzigi'huaañich.

Chi je' xyñimaayich:

—Ca' jadu'n m'iidich. Dios iich xytumbi'ajtp jadu'n nej miich etz nej jac-jadyii migüjtjc huidibi mijpidaaccixp cixyjot huinijot je ayuc tiy'ajt janchypi huidibi Jesùs ycapxhuácx. Huindzigi' Dios.

Jadayaabi ayuc tiy'ajt janchypi huidibi Jesùs ñidiy'ajt'ajt, yi' je' je Dios y'ayuc huidibi je profetas ajcxy ñajtzcapxiy.

Je mij'anembi huidibi poobcohuay yaj'iñaayb

¹¹ Chi nhuin'ijxyich tzajp'ahuädz, chi yquëxigüy tüt poobcohuay, e je pin anajty yaj'iñaayb hue' anajty naydijyií je tudägypi je janchypi. Je huidibi tiydumpa naaxhuiñyäy miid tudägy'ajtin etz huidibi tziptumb miid tudägy'ajtin. ¹² E je' huidibi yaj'iñaayb je poobcohuay, je' yhuuin jadu'n je' nej jiinye'n, e ymiiid anajty ma ycohuajc maycoroni huidibi nidiy'ajt'ajtp co yrey'aty ma tüt'óciy jääy. E je' ymiiid anajty tüt xii cojaay, e je' anajty naydëgpajc nejhuiyib yxi ca' jac piñ. ¹³ Hue' anajty yxoxiyti miid huit y'uuciyti miid ni'py, e je' yxi hue' anajty xii'adyii Dios y'ayuc. ¹⁴ Je ángeles ajcxy huidibi soldad'ajtp tzajpjoty ypayöyii anajty ajcxy ac poobcohuaygixpi, yxoxiyti ajcxy miid sedi huit janch oybi, poobi etz huätzpi. ¹⁵ Je huidibi yaj'iñaayb je poobcohuay, ma yi' y'ahuac ypidzimy anajty tüt espada janch jipi, e je' miid yajtzaach'hua'ñ je maynaaxhuiñyäy. E je' ane'ma'ñ miid Dios

ymic'ajt. E miid yi' y'ayuc castigi möhua'ñ je mayjäy miid ypoocy ycixpi huidibi tzinaayb ma je may it lugar ya naaxhuiñ. Yi' y'ayuc jadu'n yi' nej tûg espada janch jipí. E yi' miid'adaanip je mijpi Dios chip y'ejcín, je Dios huidibi tûg'óciy mic'ajt miid. E mictägy tzaachypí castigi yega'ñ ma je maynaaxhuiñjäy miid ypoocy ycixpi, jadu'n je maynaaxhuiñjäy nipaady nej jihuïy Dios y'ung temnicx uvás miid ytecy. ¹⁶ E ymiid anajty cojaay ma yhuit etz ma ypuv jadayaabi ayuc: "Reydiyc ajcxy yrey. Huindzindijc ajcxy yHuindzin."

¹⁷ Huin'it nhuin'ijxyich tûg ángel ytinäy xiiagujc, chi ooy janch mic miyaaxy tûg'óciy je joon huidijaty queec-huidijtp tzajpcuyc ymınañ:

—Miingix naymujctáayigix ma Dios adzuu'ibí yecy. ¹⁸ Miingix, jígix mdzüdzixipi reydiyc ajcxy ñiniçx, capitán ajcxy etz micjäydijc ajcxy ñiniçx, cohuañ chüch etz nañ jadu'n je' ajcxy ñiniçx huidibi yaj'iñaayb. Mdzüdzip tûg'óciy jay ñiniçx: tumbidijc midumbidijc, je huindzindijc, comeeñydiç etz je ayoobidijc.

¹⁹ Chi nhuin'ijxyich je ca'oy'iuyjc etz je rey ajcxy huidibi yajpatp ya naaxhuiñ miid tûg'óciy ypubejtpidijc ysoldadotijc ajcxy. Nhuin'ijxyich co ti ñayyöymújigixy co chiptunaangixy midziptzonaangixy je huidibi poobcohuay yaj'iñaayb quipxyi miid je' ypubejtpidijc ysoldadotijc ajcxy. ²⁰ Chi je ca'oy'iuyjc ymachcäy quipxyi miid je profeta ca'pi yjanchity, je tiibí anajty tuñ mijhuimma'ñ ma je ca'oy'iuyjc yhuinduu. Miid je mijhuimma'ñ ycixpi je profeta, ca'piy yjanchity, ti anajty ooy huin'iiñ tûg'óciy je huidijaty ajcxy nayyejci co je ca'oy'iuyjc ytiy'ajt ijxpejt cöbijci ma yhuimboc etz co huindzigiñi je ñidzejztzuutin. Jadu'n je ca'oy'iuyjc etz je profeta, ca'piy yjanchity, yajcötijnajxy ajcxy ma jiin ytoymil azufre, jadu'n je jiin nej tûg meyj huädz jiin. ²¹ Jacjadyii jay hue' ajcxy o'cin patcixy miid es-pada huidibi anajty pidzimb ma je' yahuac je huidibi anajty poobcohuay yaj'iñaayb. E tûg'óciy je joon etz luud huidibi ajcxy queec-huidijtp ciyx je' ajcxy ytímycuuxtaayigixy ytímypejtáayigixy miid may öcpí chüch.

20

Je mil jimijtpi

¹ Huin'it nhuin'ijxyich tûg ángel ycidägy chooñ tzajpjoty miidity je ahuasti huidibi miid yaj'ahuach je mij jut huidibi oy yciicyity, ymiid anajty nañ jadu'n tûg mijcadena ma yci'. ² Jadayaabi ángel majch je ama'y tza'ñ huidibi yajtip mujcu' etz Satanás, chi yajcadenitigiñi, e yajhui'mymach tûg mil jimijt. ³ Chi je ángel cötijnajxy je mujcu' ma je mij jut, chi cö'agiiy. Chi tûg selli pidacy ma je mij jut aguu. Pidacy je mujcu' ma je mij jut, ca'ydjac-huin'iiñ je maynaaxhuiñjäy, ixti cooni tûg mil jimijt yca'pxipy. E co jadu'n anajty mil jimijt ti ñaxy, ooy ycopicyity co yajnajtzmadzihuiyje mujcu' tzojccíxy.

⁴ Chi canaag ane'mdac nhuin'ijxyich ma anajty ajcxy ñiñay tiibí ajcxy patcixy cötujcin co tiydungixipy naaxhuiñjäy. Nañ jadu'n nhuin'ijxyich ajcxy y'alma huidibi anajty ajcxy ti yajyoctzujctuutixy miid co ajcxy capxhuäcxy je Dios y'ayuc ytiy'ajt huidibi Jesús ñidiy'ajt'ajt. Ca'p je' ajcxy anajty huindzigiñigixy je ca'oy'iuyjc, ni je' ñidzejztzuutin. E nañ jadu'n ni ca' ajcxy cöbijci je ca'oy'iuyjc ytiy'ajt ma yhuimboc ni ma yci'. Co ajcxy y'o'cy, chi yjugypigipy ajcxy jaduñ'oc etz ane'mip ajcxy quipxyi miid Cristo tûg mil jimijt. ⁵ Je jacjadyii je öcpí, huidibi ca'p mijpidacy Cristo, ca' je' ajcxy yjugypigipy, ixti cooni anajty ti ñaxy tûg mil jimijt huin'itni. Co tûg'óciy je mibijcpidijc

yjugypigipy jadüg'oc, jada je' je ogá'nibi tiempo mina öcpí ajcxy yjugypijccixy, e ca' y'oc'o'ccixnip jadügtacy. ⁶ Jotcujc etz huädz, ca' tibocy miidity, je' ajcxy öcpidic huidibi jugypigipy co Jesús yajjugypigipy yi tügpicy öcpí huidibi jayjip'adamb. Je mimetzpi o'cin ca' ni ti mic'ajt miidity ma je' ajcxy. Hue' janch ajcxy ytung'adiyb huingapxií ma Dios etz Cristo. E je' ajcxy Cristo quipxy miid y'anemip tüt mil jimijt.

⁷ Co anajty ti ñaxy je mil jimijt, huin'it je Satanás yajcoguejttüdipy ma ymach'ity. ⁸ Chi Satanás nicxy huin'iiñ je mayñaaxhuiñjäy huindu'mybi ñaaaxhuiñ. Je' nicxy huin'iiñ Gog jääy etz Magog jääy. E yi' ajcxy y'ane'mbidic yajmujctähua'ñ soldado ajcxy, jigix chiptungixipy miid je Dios y'ung. Jadu'n je' ajcxy soldados ymayity jadu'n nej pu' ymayity huidibi mejypä'am. ⁹ E jadu'n ajcxy ypediyy ma ymijhuinity naax, chi ajcxy yajnaadujcy je it ma chinaaygixy huidibi Dios ti huin'ijxigixy etz yajnaaduccixy je ciudad huidibi Dios chojcp. Chi Dios quejxy jiin huidibi tzoomb tzajpjoty, huidibi oy ñöcigixy huädz huädz je may soldados ajcxy. ¹⁰ Je mujcu', huidibi anajty ti huin'iiñ je mayjäy, oy yajcötijnaxy ma je mij jiin ytoy miid azufre. Ma anajty ti yajcötijnaxy je ca'oy'iuyjc etz je profeta, ca'piy yjanchity. Jiiby je' ajcxy ayo'n tzaachhypi paadipy xiim tzuum huinixií huiniñtiempo.

Je tyduunin ma je mij'anembi yhuinduu

¹¹ Nhuin'ijxyich tüt mij'anemdac janch poob, miid je huidibi anajty iñaayb ma je'. Ma je' yhuinduu naax etz tzajp queectigoyday yajxon, ni ca' y'ocayapatni it lugar ma je naax etz tzajp y'ijtcixip. ¹² Chi nhuin'ijxyich je öcpí ajcxy, mij'anäcpi mutz'anäcpi, ytinaaygixy ma Dios yhuinduu. Chi yajciyhuäcxat maylibro. E nañ jadu'n yajciyhuäcxy jadüg libro huidibi miid je jääy yxií cojay huidijaty ajcxy jugy'ajtin huinixií miid. Chi je' ajcxy yajtiyuñ je öcpí ajcxy nej anajty ajcxy ti chinaaygixy ya naaxhuiñ, jadu'n nej yjaybetyty ma je maylibro. ¹³ Je meiy ycíyejctay je' je öcpí ajcxy huidibi anajty jiiby yajpatp. E je o'cin etz je öcpiput ycíyejctay je' je öcpí huidibi jiiby yajpatp, e tüt'óciy je' yajtiyundaiy nidüg nidüg nej anajty ti chinaaygixy. ¹⁴ Je o'cin etz je it ma je öcpí y'ity yajnajtztijiyday jiinjoty ma je mijjiin ytoy. Je' je' je mimetzpi o'cin ma je mijjiin ytoy. ¹⁵ E huidijaty anajty ajcxy ca' yxií ymiin ma je libro huidibi jugy'ajtin huinixiíbi miid, hue'je' ajcxy yajnajtztijiy jiinjoty ma je mijjiin ytoy.

21

¹ Huin'it nhuin'ijxyich tüt tzajp jemybi etz tüt naax jemybi, com je jayjipi tzajp etz je jayjipi naax ti je' anajty ytigoydäy, e ni ma anajty meiy ycacädy. ² Ich, Juan, nhuin'ijxyich je ciudad huätzi jemybi, je Jerusalén, ycidägy anajty chooñ tzajpjoty ma Dios yajpaady, janch oyduñ anajty, jadu'n nej tüt töxyjäy ñay'oyduñyii ñayxoxyii co ypinga'ñ miid yeydijc. ³ Nmidoohuich tüt ayuc micpi chooñ anajty tzajpjoty, e yminañ:

—Cuenditun iich n'ayuc. Dios tzinaydac pigamb ma naaxhuiñjäy ajcxy. Yi' tzinähuipy miid yi' ajcxy, e yi' ajcxy Dios yjäy'adiyb. E Dios ci'm idaamb miid yi' ajcxy jigix yi' ajcxy Dios'adiyb. ⁴ Dios yajquëgiib ajcxy ytajin ymayin etz yajtüdzib ajcxy yhuinnii, e ca'p yjadib o'cin ni jiyin ni yaixin, ni jotmay, ni pin ycajihuñhiip je ju'pin je pa'min. Com je huidibi anajty ijtnaayb, ti je' ñaxy.

⁵ Huin'it je' yminañ huidibi anajty iñaayb ma je mij'anemdacin:

—Cuenditungix iich n'ayuc. Huinjemy ngojtigadza'ñich tüt'óciy huidibi jiijijtp.

Nañ jadu'n yminañ:

—Jaay jada ayuc. Com jadayaabi ayuc ooy jada yjanchity, e ooy yi' jot'amij'ajt miidity.

6 Huin'it je mij'an'e'mbi xyñimaayich:

—Ti tûg'óciy ytunyii yjadyii. Eich je' nyajtzondacp tûg'óciy tijaty, etz iich nyajcogixiib tûg'óciy tijaty, tim jadu'n nej je letra A huidibi yajtzondacp je alfabeto etz je letra Z huidibi yajcogixiib je alfabeto. Pinjaty tzocp jemybi jugy'ajtin iich yi' nmöhuiip. Jadu'n nipaady nej jihuÿ ajcxy ytîdzîiyigixy, e nyaj'ügich ma ymuxy je nii huidibi yejcp jugy'ajtin, ni ca' ajcxy mimeeñduunip ni jadu'ñi. **7** Pinjaty mimadactaayb jibic-huinma'ñ etz pociytunii, yi' je' cîdigihiib huidibi një'ajtpy, e iich yi' xyDios'adiib, e yi' iich n'ung'adiib. **8** Je huindzïcytjc ajcxy, pinjaty ca' ymibicy iich ndiy'ajt, pinjaty tumb huidibi ca' y'oyjäygidaacnity, pinjaty jây yaj'öcp, pinjaty migapxtigooyb töxyjäydijc, pinjaty tumb capxpogii, pinjaty mijpidacp huijyjây yhuinma'ñ, pinjaty huindzimib quipychech tzaadzech, etz pinjaty aniidacp, je' ajcxy niidüg'óciy nibidzimib ñicxipy ma mijjiin ytoy miid azufre, huidibi quëxiçp nej jiinmejy. Je' je' je mimetzpi o'cin.

Yi'jemybi Jerusalén

9 Huin'it niidüg ángel je nihuixtujcpí huidibi anajty miid huixtujc tasí ujtz-jatypí miid je huixtujcpí ayo'n tzaachypí huidibi jac'axam tunaanip jadaanip, je' xyñimaayich:

—Min, e cham nyajni'ixihua'ñ je mibijcpidijc huidibi tügmugamb miid Dios y'ung, je Cordero, jadu'n nej tûg yëydiyc ytügmucy miid ytöxyijc co ajcxy ypic.

10 Je huidibi Dios yjihui'ñ ymic'ajt xyaj'ijxich cumäyjoty, chi je ángel cumäyjoty xyajnicxyich ma tûg cop mijpi etz cixpi, chi xyaj'ijxyich je mijpi ciudad santa. Je ciudad santa hue' je' yxii Jerusalén, e ycidägy anajty choon tzajpjoty jiiby ma Dios yajpaady. **11** Je mij ciudad santa janch adiicxp je' anajty miid Dios y'oy'ajtin. Jim jadu'n anajty y'adiicxy nej tûg tzaa janch oybi nej mármol, janch yaj'ijxnajxp nej ijxin. **12** Jühuidityi anajty miidity je ciudad santo ac poch janch mij etz cixy. Je poch ymiid anajty majmetz y'aguu. E ma je majmetzpi y'aguu majmetz ángel ajcxy y'ijtcixy, tûgpí ángel ma tügjaty ciudad aguu. Etz yjaybetyity je' ajcxy yxii je majmetzpi Israel tribu, tûgpí tribu yxii yjaybetyity ma tûg tûg poch y'aguu. **13** Tugiig anajty y'aguu miidity xiibidzim'amy, tugiig y'aguu ma tichypoj ymiiniyi, tugiig y'aguu ma jinboj ymiiniyiin, etz jatugiig y'aguu ma xiigidägy'amy. **14** Je poch huidibi anajty ymiid je cajp, ymiid anajty majmetz tzaa huidibi y'ijx'ajtip, e majmetzpi tzaa ymiid anajty cojaay je nimajmetzpi apóstoles ajcxy yxii huidibi Jesús, je Cordero, yhuin'ijx, tûgpí apóstol yxii ma tûg tûg tzaa.

15 Je ángel huidibi anajty miydaacp miid iich, ymiid anajty tûg quipx ac tim oori, je' anajty. Je' anajty miid quipxa'ñ je cajp, je poch y'aguu, etz je poch. **16** Je cajp, je ciudad, hue' je' anajty cuadradi; nej anajty yoñ'ajt, nañ jadu'n anajty y'agon'ajt, etz nañ jadu'n ycix'ajt. Chi je ángel quipxy je ciudad santa miid je' yquipx. E hue' quipxy mejtz mil jamejtz migópx kilómetros, y'ayoñ'ajtin ycix'ajtin etz y'agon'ajtin quipxyjaty je' anajty. **17** Huin'it je ángel quipxy je poch, hue' quipxy migópx jahuixchiguipx midaax cïnuux, jadu'n nej naaxhuiñyjây ajcxy yçinuux, huidi je ángel yajtumyb.

18 Je poch hue' je' anajty ypochity miid tzaa oyjatypi, e je cajp hue' je' anajty ac tim oori, yguëxiçy nej iix huätzpi. **19-20** Je tzaa huidibi je poch

y'ijx'ajtip hue' je' anajty y'oyduñity huidi miid y'oogyüexig, tzaa janch oy-jatypí canaagnax color. Je jayipí poch y'ijx hue' anajty y'oyduñity miid jaspe tzaa, je mimetzpi poch y'oyduñity miid safiro tzaa, je midugíipí poch y'oyduñity miid ágate tzaa, je mimadaaxpi y'oyduñity miid esmeralda tzaa, je mimigooxpi poch y'oyduñity miid ónica tzaa, je midudujcpí poch y'oyduñity miid coralina tzaa, je mihiuixtujcpí poch y'oyduñity miid crisólito tzaa, je mituctujcpí poch y'oyduñity miid berilo tzaa, je midaxtujcpí poch y'oyduñity miid jacinto tzaa, je mimajmetzpi poch y'oyduñity miid amatista tzaa. ²¹ Je majmetzpi poch'aguu hue' anajty y'oyduñity miid tügpi perla. E je mijtu' huídibi najxp cajpcuyc hue' y'oyiy miid oori huätzpi, e yquëxig nej vidrio huätzpi yaj'ijxnajxp.

²² Ma je Jerusalén cajp jemybi ca'p nhuin'ijxyich ni tüg templo, ni tüg tjc ma jay ajcxy Dios ojadajtcixy. Com je Huindzin Dios, yi huidibi tügpaç mijip, etz je' y'ung, je Cordero, jadu'n yi' ajcxy nipaady nej tüg templo nej tüg it ma mayjäy ajcxy y'ojadájtigixy Dios etz je' y'ung. ²³ Je jemybi Jerusalén ca'p je' anajty yajmayjaty xii po' huidibi yaj'anihuip yajtiicxihiup je ciudad, com je Dios y'oy'ajtin etz je' y'ung y'oy'ajtin yi' je' ajcxy nej je tiicxin jajin huidibi amb tiicxp ma je Jerusalén jemybi. ²⁴ Je mayñaaxhuiñyäy huidibi ti patcixy y'alma nüdzooçin naxípy tigihuipy ajcxy miid je jemybi Jerusalén ytiicxin yjajin huidi anajty ti ymöyii. Je ane'mbidijc ajcxy ya naaxhuiñ ymimiñipy ajcxy mij'ajt, oy'ajt, etz cömay'ajt ma je jemybi Jerusalén. ²⁵ E je cajp aguu ni camina je' agiy yca'idipy xiiim, com jím ca' jím ycoodz'idipy, paady ni mina yca'agi' y'idipy. ²⁶ Jim je naaxhuiñyäy, canaag agajp, minicxip ajcxy ymij'ajt y'oy'ajt ycömay'ajt ma je Jerusaléngajp, je jemybi. ²⁷ Ca'p jím ytigihuipy ni pin huidibi ca' ypcocyñihuächñi, ni pin huidibi tumb ca'pi y'oyjäygidaacnity, etz huidijaty jäy huin'imb. Jéyi jím ytigihuipy pinjaty ijtp yxii cojay ma je libro huidibi Dios y'ung, je Cordero, ymiid, ma cojay y'ity je jay ajcxy yxii huidibi ymiid jugy'ajtin huinixib.

22

¹ Huin'it je ángel xyajni'ixiyyich tüg mijnií huätzpi, je nii huidibi yejcp jugy'ajt huidibi ca'ycixip ytigoyip. Janch huädz janch tiicx je' anajty je nii nej tüg ijin. E je nii jím anajty ymuuxy ma Dios etz je Cordero y'ane'mdac. ² Jada mij nii hue' je' anajty ñaxy cuidad mijtugujc, etz ma je mejtz'adu'm'ambyi mijniiba', jím anajty je quipy huidibi jugy'ajt miid, huidibi tiim'ajt majmetz'oc tügpi jímijt, po' po' ytíim'aty, e je quipy y'aay hue' anajty ytuñ jigix huaad naaxhuiñyäy chooccixy. ³ Ca'p jím y'adipy ni tayo'n ni ti jotmay miid pocyteunií ycxipi. Je Dios etz je' y'ung je' jím y'ane'mdac ycötujtac yajpaadipy. E je' ytumbidijc je' ajcxy jím yajmij'adiib ojadadiib. ⁴ Y'ijxipy ajcxy je Dios y'ung yhuiñyijp etz yminicxip ajcxy je' yxii ycojay ma ajcxy yhuimboc. ⁵ Ca'p jím ycootzihuuity. E pinjaty jím tzinaayb ca'p ajcxy yajmayjadipy linterna jíin, lamparajíin, ni xiidiicxpí, com Dios ihch ajt nHuindzin yi' yi' ajcxy codiicxiib. Je Huindzin Dios etz je' y'ung je' ajcxy jím ane'mip huinixii huiniñtiempo.

Huingooniñ yi Jesucristo ymin'aa

⁶ Huin'it je ángel xyñimaayich:

—Jadayaabi ayuc tiy'ajt ma jada necy, ooy jada yjanchity, e jébi miich myajmij'adipy. Je Huindzin, je Dios huidibi ayuc moy je profetas ajcxy jecy'ajty, quejxy y'ángel jigix yajni'ixihuipy je' ytumbidijc tijaty tzojc tunaanip jadaanip.

7 Jesucristo jadu'n yminañ:

—¡Miimbich tzojc! Jotcujc pinjaty tumb cuendi etz cuydumb Dios y'ayuc tiy'ajt huidibi jaybetyip ma jada libro.

8 Iich Juan, nmidoohuich etz nhuin'ixich jadayaabi huidibi jaybety ma jada necy. E co oy jadu'n nhuin'ixyich, chi nhuijoi'ihuiiyich ma je ángel ytecmijc huidibi anajty yam xyajni'ixiyibich. **9** Chi je' xyñimaayich:

—Ca' jadu'n m'ídich. Iich, Dios xytumbi'ajtp jadu'n nej miich etz jacadyii migügtic huidibi Dios y'ayuc najtzcapxiyip, e tûg'óciy pinjaty tumb cuendi huidibi jaybetyip ma jada necy. Huindzigi' etz ojadat Dios.

10 Chi je' xyñimaayich:

—Capxhuácxí je Dios y'ayuc huidibi ti mjay ma jada necy, ca' myüdzip. Com ti yhuingoñ je tiempo mina Dios cuyduna'ñ yi' y'ayuc huidibi yjayhui'm ma jada necy. **11** Pinjaty ca' ytudägyity, huen jadu'n jacyajpaady miid ycatudägy'ajt. Pinjaty jibicot jibic-huinma'ñ tumb, huen nigi' jibicot jibic-huinma'ñ tuñ. E pinjaty tudägyi tumb, huen jactuñ tudägy'ajtin. Pinjaty huädz yjot huädz yhuinma'ñ miid, huen huädz yjot huädz yhuinma'ñ jacmi'ity ma Dios.

12 Chi je Cristo yminañ:

—Tímetiini' nhuimbidipyich jadüg'oc naaxhuiñ. Co anajty ti nmiñich, huin'it nyajjotcugihuibich pinjaty oybi ti tuñ, e ndzaachytunipyich pinjaty jibicpi ti tuñ. **13** Iich je' ti njayjp'atich ya naaxhuiñ, etz iich je' cogixihuamb, tim jadu'n nej je letra A chondägy ma je alfabeto etz je letra Z ycogixiy ma je alfabeto. Iich ti nyajtzondacyich je naaxhuiñ etz nyajcixipyich.

14 Jotcujc ajcxy pinjaty ti ypocynihuatzcixy, jadu'n nipaady nej ajcxy yhuit ti pujcixy e miid ajcxy yhuit huäztzi. Com ti ajcxy ypocynihuatzcixy, paady jébi jiicxcixip je ujtz tza'm huidibi jugy'ajt yejcpy huidibi ca' ycixipy ytigoyipy ni mina, e jadu'n jébi ytigiy ma je jemybi Jerusaléngajp. **15** Dios ca' yi' ajcxy cöbiga'ñ ma je jemybi Jerusalén etz hui'mip ajcxy cajppa' tûg'óciy pinjaty huidibi jibic-huinma'ñ miid, pinjaty ca' mibicy Dios, pinjaty mijpidacp huiyyjäy yhuinma'ñ brujo yhuinma'ñ, pinjaty ajcxy migapxtigooyb midundigooyb töxyjädyjc, pinjaty ajcxy jäy yaj'öcp, pinjaty ajcxy huindzigiib quipychech tzaachech, etz tûg'óciy pinjaty tzachnixondacp anii ayuc.

16 Iich Jesús huidibi capxp. Ti nguexyich n'ángel ma miich jigix jada tiy'ajt capxticxipy majaty mibijcpidjc ma tûg tûg cajp. Iich je' ijx'ajtp cop'ajtp ma je rey David miiñ. Etz iich je' nmij'ap'ajtpyich nmijiteedy'ajtpyich je rey David. Jadu'n iich nipaady nej je mijmadza' huidibi yajtiip jayxiim.

17 Je Espíritu Santo etz je mibijcpidjc huidibi jadu'n nipatp nej Cristo ytöxyjic yminaangixy:

—Min ma Jesucristo.

E piñ amido'o'ijtp iich n'ayuc ymináangixipy:

—Min ma Jesucristo.

E piñ tzojcp jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy nimina, jadu'n nej jihuïy ytidzïyii etzoc yada nii, huen miiñ, e nmöhuiybich jugy'ajtin, jadu'n nej jihuïy nyajni'ügich je nii huidibi jugy'ajtin miid e ni ca' mîmeeñydunipy ni jadu'nñi.

18 Tûg'óciy pinjaty amido'o'ijtp Dios y'ayuc tiy'ajt huidibi jaybetyip ma jada libro, iich miich ajcxy nimaayibich co pinjaty jacyaj'anajxp jada ayuc ma jada necy, Dios jac'anaxy möhuiib tzaachypi ayo'n, ca'ysi' huidibi jaybetyip ma jada libro. **19** E piñ puuhujitzp hueeni jada Dios y'ayuc huidibi jaybetyip ma jada Dios ylibro, Diós yi' jötziib yxi'huidibi cojaayip ma je jugy'ajt libro. Nañ jadu'n

ypuhuidziyb huidi anajty japaatip ma je jemybi Jerusaléngajp, huidi jada libro ñimiydacpy.

20 Yi Jesucristo huidibi jada ayuc capxp, yi' minamb:

—Ca' ooy jecy njac-huäcxiba'ñich co nhuimbidiþyich naaxhuiñ jadüg'oc.
Jadu'n jada. Amén. ¡Min, Huindzin Jesús!

21 Huen je nHuindzin Jesucristo may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy
huidibi mibijcp. Jadu'n ngapxycíxyich. Amén.